Nicolae Tripcovici
Mihai Popovici
Dumitru Paşşalega
Control ştiinţific

Mihai Stratulat
Redactor

Ecaterina Albici
Tehnoredactor

Dan Andrei
Coperta

Marcel Dănescu
Prezentare grafică şi machetare

marcel dănescu

filatelia de la A la Z

editura sport-turism

Cuvînt înainte

Complexă în structura ei, plurală în semnificaţii şi implicaţii, filatelia şi-a dezvăluit, treptat, multiplele valenţe, polarizînd interesul a zeci de milioane de oameni de sex, vîrstă şi pregătire cultural-ştiinţifică diferite. Îmbogăţirea şi diversificarea conţinutului ei explică de ce în prezent filatelia deţine o pondere însemnată în ansamblul preocupărilor umane, înscriindu-se ca o activitate cu un profund caracter educativ şi formativ.

Prin însăşi natura ei, filatelia a contribuit de-a lungul timpului la stabilirea unor relaţii apropiate între oameni care activează în cele mai variate domenii — politic, economic, social, istoric, cultural, artistic, ştiinţific, sportiv etc. —, devenind un instrument cu valoare instructivă de tip enciclopedic. În aceeaşi măsură, ea a exercitat şi continuă să exercite nobile funcţii educative, contribuind la înrădăcinarea dragostei de patrie, la adîncirea sentimentului de mîndrie faţă de trecutul de luptă şi muncă al poporului român. Totodată, filatelia joacă un rol însemnat în cunoaşterea valorilor culturii şi civilizaţiei universale, în promovarea colaborării şi cooperării între toate statele lumii. În plus, din nevoia dialogului şi a naturii sale sistematice, filatelia contribuie la formarea unor deprinderi de muncă disciplinată, organizată, angajînd pe cei ce i s-au dedicat într-o activitate de lungă durată, favorizînd contacte umane şi permanente schimburi de informaţii în domeniile cultural şi ştiinţific. Nu trebuie neglijate însă nici aspectele de ordin estetic, deoarece, prin imagine şi culoare, filatelia reprezintă un domeniu în care nevoia permanentă de frumos a omului îşi găseşte o altă posibilitate de împlinire.

Ca orice preocupare omenească cu o mare întindere în timp — cu un trecut impresionant, un prezent mai mult decît convingător şi cu perspective de evoluţie deosebite —, filatelia şi-a creat, cum era şi firesc, un limbaj particular, specializat. Dincolo de termenii asimilaţi din alte domenii, dincolo de noţiunile folosite în comun cu alte discipline, există şi un lexic „individualizat" cîmpului ei problematic. Nevoia unui consens, necesitatea evitării oricăror ambiguităţi, cît şi cerinţa clarificării terminologiei au dus la elaborarea cărţii de faţă, pe care am gîndit-o şi o dorim un autentic instrument de lucru, un îndreptar util tuturor filateliştilor, fie ei începători sau avansaţi, tuturor celor ce se dedică, cu migală şi pasiune, acestei nobile, frumoase şi mereu mai complexe îndeletniciri.

Lucrarea s-a conturat în timp, pe parcursul anilor dedicaţi acestei pasiuni de un filatelist care, nu o dată, a avut revelaţia insuficienţei instrumentelor teoretice şi practice, aflate la dispoziţia sa. Necesitatea clarificării terminologiei, a noţiunilor utilizate frecvent pentru descifrarea unor relaţii, nevoia perfecţionării în

sine au dus la acumulări ce s-au organizat în paginile lucrării de față care își propune să redea o imagine cît mai amplă a ceea ce reprezintă filatelia în peisajul lumii contemporane.

Cititorii vor găsi termeni referitori la metodologia filatelică, la criteriile și la exigențele muncii filatelistului, termeni de ordin tehnic privind hîrtia, cerneala, procedeele de tipărire a mărcilor și efectelor poștale în trecut și în prezent, termeni în legătură cu modul de întocmire și organizare a unei colecții, date despre istoria poștală românească și universală, referiri la poștele străine, care în anumite perioade au funcționat pe teritoriul României. Sînt, de asemenea, prezentate pe larg organismele și instituțiile naționale și internaționale implicate în mișcarea filatelică, congresele Federației Internaționale de Filatelie, statele membre ale acestei organizații, expozițiile internaționale patronate de F.I.P. ș.a., date referitoare la ștampile și supratipare, la literatura și presa filatelică (cu o amplă trecere în revistă a literaturii și presei filatelice românești), la țările și teritoriile emitente de mărci poștale, la personalități de seamă, care, prin activitatea lor, au contribuit la progresul filateliei. Cuprinde, de asemenea, datele necesare unui colecționar pentru a putea descifra caracteristicile generale sau particulare ale unei mărci sau ale unui efect poștal.

Cartea este prevăzută cu o listă a principalilor termeni cu corespondența lor în limbile engleză, franceză, germană și rusă.

Lucrarea a fost astfel concepută, încît să nu se limiteze numai la crearea unei imagini despre filatelie sau să constituie doar un instrument de lucru util oricărui filatelist, ci să trezească și să stimuleze energii creatoare pe tărîmul unei activități în care competența se cere permanent însoțită de o sinceră și constantă pasiune.

În încheiere, exprimăm și pe această cale întreaga gratitudine specialiștilor noștri de reputată competență dr. Nicolae Tripcovici, ing. Mihai Popovici, av. Dumitru Paşşalega, ing. Kiriac Dragomir pentru observațiile și sugestiile făcute pe parcursul elaborării acestei lucrări, precum și filateliștilor dr. Dumitru Tenea, dr. Mihai Neagu Basarab, ing. Alexandru Bartoc și ing. Silviu Dragomir.

marcel danescu

The author's foreword

Complex in its structure, manifold in its significations and implications, stamp-collecting has gradually revealed its multiple valencies focusing the interest of scores of millions of people throughout the world, of both sexes, of various ages and cultural-scientific backgrounds. The enrichment and diversification of its content explains why at present stamp-collecting holds such a significant share within the rainbow of human preoccupations, appearing as a profoundly educational and formative activity.

Through its very nature, since its appearance, philately has contributed to linking people who are active in the most varied domains — political, economic, social, historical, cultural, in the arts, sciences, sports etc. — thus becoming an instructive instrument of the cyclopaedic type. To a similar extent it has been exerting noble educational functions, contributing to the development of patriotism, to deepening pride in the history of struggle and work of people everywhere. Philately plays an important role in spreading the values of world culture and civilization, in promoting collaboration and cooperation among all states of the world. Moreover, out of the need for a dialogue and through its systematic nature, stamp-collecting contributes to forming habits of disciplined, organized work, involving all its fans into long-time activities, favouring human contacts and permanent exchanges of information in the cultural and scientific fields. Nor ought one to ignore its aesthetic aspects, because through images and colours, philately is a domain in which man's permanent need for beauty has found further possibilities for fulfilment.

Like any human concern over the long time (with an impressive past, a more than convincing present and with outstanding prospects for development), as was but natural, philately has also generated its particular, specialized language. Apart from terms assimilated from other domains, apart from the notions shared with other disciplines, there is also an "individualized" lexis specific to its own problems. The need for consensus, the necessity to avoid any ambiguities, as well as the requirement of clarifying terminology have led to the elaboration of the present book which we have conceived and desired to be a genuine working instrument, a guide-book useful to all stamp-collectors — whether beginners or advanced — to all those who minutely and passionately dedicate themselves to this noble, fine and ever more complex occupation.

This work has taken shape along the years devoted to this passion by a stamp-collector who more than once has become aware of the insufficiency or shortcomings of the theoretical and practical instru-

ments at his disposal. The necessity to render clear the terminology, the frequently used notions for deciphering relations, the need for perfection as such, have led to accumulations that have step by step been organized in the pages of the present work, which undertakes to offer the amplest possible image of what philately represents in the panorama of the contemporary world.

The readers will find in it terms referring to the methodology of stamp-collecting, to the criteria and exigencies of the collector's work, technical terms referring to paper, ink, the methods for printing stamps and other postal material in the past and at present, terms regarding the way of making up and organizing a collection, as well as data on the history of Romanian postal service, on the post in the Universe, on foreign postal services that functioned on Romania's territory at various times in the past. Moreover, the work describes at great length the national and international bodies and institutions involved in the philatelic movement, the congresses of the International Philatelic Federation, its member states, the international exhibitions sponsored by the federation, data referring to postmarks and overprints, to the philatelic books and press (with an ample section on the Romanian ones), to the countries and territories which issue postage stamps, to remarkable personalities who have contributed through their activity to the progress of philately. Last but not least, the work includes data necessary to a stamp-collector in order to decipher the general or particular characteristics of a postage stamp or other postal item.

The work contains a list of the main terms in four foreign languages (English, French, German and Russian).

It has been conceived so as to go beyond creating an image of philately or being a mere working instrument for any stamp-collector, and to arouse, to stimulate creative energies in a domain of activity in which competence must permanently be accompanied by sincere and constant passion.

We can hardly end these lines without expressing our whole gratitude to research workers in the field of philately — Dr. Nicolae Tripcovici, the lawyer Dumitru Paşşalega, Eng. Mihai Popovici, Eng. Kiriac Dragomir — for their support and suggestions extended during the elaboration of this work, as well as to philatelists — Dr. Dumitru Tenea, Dr. Mihai Neagu Basarab, Eng. Alexandru Bartoc and Eng. Silviu Dragomir.

Propos de l'auteur

Complexe par sa structure, multiple par ses significations et implications, la philatélie a démontré, au fur et à mesure, ses multiples valences en polarisant l'intérêt de dizaines de millions de gens, de sexe, âge et niveaux culturels et scientifiques variés.

L'enrichissement et la diversification de son contenu expliquent pourquoi la philatélie détient à présent une part considérable dans l'ensemble des préoccupations humaines, s'affirmant comme une activité d'un caractère profondément éducatif et formatif.

Par sa nature même, la philatélie a contribué de tout temps à l'établissement des contacts entre gens dont l'activité embrasse des domaines des plus variés — politique, économique, social, historique, culturel, artistique, scientifique, sportif, etc. — devenant un instrument de valeur instructive, du type encyclopédique. En même temps elle a exercé, et continue à exercer, de nobles fonctions éducatives en stimulant l'amour de la patrie, aussi que le sentiment de fierté à l'égard du passé de luttes et de travail des hommes du monde entier.

La philatélie joue un rôle important pour la connaissance des valeurs de la culture et de la civilisation universelle, pour la collaboration et la coopération entre tous les états du monde. De plus, par la nécessité du dialogue et de sa nature systématique, la philatélie contribue à la formation d'habitudes de travail discipliné, organisé, entraînant ceux qui s'y dédient dans une activité de longue haleine propre à favoriser des contacts humains et des échanges permanents d'informations embrassant un vaste domaine culturel et scientifique. Il ne faut pas non plus sous-estimer les aspects d'ordre esthétique, parce que par l'image et la couleur, la philatélie représente une possibilité de satisfaction du permanent besoin de beauté de l'homme.

Comme toutes les préoccupations humaines d'une grande étendue dans le temps — un passé impressionnant, un présent plus que convaincant et des perspectives d'évolution remarquables — la philatélie s'est créé, naturellement, un langage particulier, spécialisé. En plus des termes assimilés, provenant d'autres domaines, en plus des notions utilisées en commun avec d'autres disciplines, il y a un lexique „individualisé", concernant son aire problématique. La nécessité d'un consens, la nécessité d'éviter toute ambiguïté, aussi que le besoin de clarification de la terminologie, nous ont conduit à l'élaboration de ce présent livre, que nous avons conçu — et que nous souhaitons — comme un authentique instrument de travail, un guide nécessaire à tous les philatélistes — débutants aussi bien qu'avancés — à tous ceux qui se dédient, avec minutie et passion, à cette noble, belle et toujours plus complexe occupation.

Ce travail a pris contour au cours du temps, pendant les années dédiées à cette passion par un philatéliste qui plus d'une fois a eu la révélation de l'insuffisance des instruments théoriques et pratiques dont il pouvait user. La nécessité d'une clarification de la terminologie, des notions fréquemment utilisées au déchiffrement de certaines relations, le besoin même de perfectionnement, ont engendré des accumulations organisées graduellement dans les pages du présent ouvrage, qui se propose de présenter une image aussi ample que possible de ce que la philatélie représente dans le paysage du monde contemporain.

Nos lecteurs y trouveront les termes concernant la méthodologie philatélique, les critères et les exigences du travail philatélique, les termes d'ordre technique concernant le papier, l'encre, les procédés d'imprimerie des timbres et effets postaux — pour le passé comme pour le présent —, les termes concernant l'assemblage et l'organisation d'une collection, des dates sur l'histoire postale roumaine et universelle, aussi que des références aux postes étrangères qui ont fonctionné à certains moments sur le territoire de la Roumanie. Aussi, a-t-on largement traité les organismes et les institutions nationales et internationales impliquées dans le mouvement philatélique, les congrès de la Fédération Internationale de Philatélie, les états membres de cette organisation, les expositions internationales patronnées par la F.I.P., etc., les renseignements concernant les estampilles et les surcharges, la littérature et la presse philatélique (avec une ample revue de la littérature et la presse philatélique roumaine), les pays et territoires émitentes de timbres poste, les personnalités marquantes qui ont contribué par leur activité au progrès de la philatélie. L'ouvrage contient tous les renseignements nécessaires à un collectionneur pour pouvoir déchiffrer les caractères généraux ou particuliers d'un timbre ou d'un effet postal.

L'ouvrage contient aussi une liste des principaux termes en quatre langues (anglais, français, allemand et russe).

L'ouvrage a été conçu de façon à ne pas se limiter uniquement à la création d'une image de la philatélie ou à être seulement un instrument de travail utile à tous les philatélistes, mais plutôt pour éveiller et stimuler des énergies créatrices au sein de ces activités, pour lesquelles la compétence doit être constamment soutenue par une sincère et continuelle passion.

Pour conclure, nous exprimons toute notre gratitude aux philatélistes: dr. Nicolae Tripcovici, av. Dumitru Paşşalega, ing. Mihai Popovici, ing. Kiriac Dragomir pour l'appui et les suggestions fournies au cours de l'élaboration de cet ouvrage, ainsi qu'aux philatélistes dr. Dumitru Tenea, dr. Mihai Neagu Basarab, ing. Alexandru Bartoc et ing. Silviu Dragomir.

Vorwort des Autors

Die Philatelie hat dank ihrer vielschichtigen Struktur, ihrer vielseitigen Bedeutsamkeit im Laufe der Zeit eine immer grössere Verbreitung und immer straffere Organisierung erfahren. Gleichzeitig enthüllte sie allmählich ihre vielseitigen Werte und konnte das Interesse von Dutzenden Millionen Menschen beiderlei Geschlechts, Alter und Ausbildung erwecken. Die Bereicherung und Aufschlüsselung ihres Gehalts erklärt auch, weshalb die Philatelie zur Zeit in der Gesamtheit der menschlichen Beschäftigung einen so grossen Anteil hat, wobei sie sich als eine Tätigkeit zutiefst erzieherischem und bildendem Charakter erweist.

Die Philatelie hat schon durch ihr Wesen im Laufe der Zeit zur Anbahnung von engen Beziehungen zwischen Menschen, die in den verschiedensten Bereichen tätig sind, beigetragen — so auf dem Gebiet der Politik, der Wirtschaft, der Sozialwissenschaften, der Geschichte, Kultur, Kunst, Wissenschaft, des Sports usw. — und wurde zu einem Mittel einer Unterweisung im enzyklopädischen Sinn. Gleichzeitig hat sie auch nach wie vor edle erzieherische Aufgaben und trägt zur Förderung der Vaterlandsliebe, zur Vertiefung des Stolzes über die Vergangenheit und die Arbeit der Menschen in aller Welt bei. Die Philatelie spielt auch beim Kennenlernen der Kultur und Zivilisationswerte auf Weltebene, bei der Förderung der Zusammenarbeit und Kooperation zwischen allen Staaten der Welt eine wichtige Rolle. Ausserdem leistet sie eben aus dem notwendigen Dialog heraus, sowie wegen ihrer systematischen Natur einen Beitrag zur Aneignung von Fertigkeiten der disziplinierten Arbeit, fördert menschliche Kontakte und stete Austausche von Informationen im Bereich der Kultur und Wissenschaft. Doch darf auch die ästhetische Seite nicht ausser Acht gelassen werden, da die Philatelie durch Farbe und Bild einen Bereich darstellt, in dem das ständige Streben der Menschen nach Schönen eine weitere Erfüllungsmöglichkeit findet.

Wie jede menschliche Beschäftigung im Laufe einer langen Zeit, mit einer beeindruckenden Vergangenheit, einer mehr als überzeugenden Gegenwart und mit der Perspektive einer besonderen Entwicklung, schuf die Philatelie, wie das auch nur natürlich war, eine eigene Fachsprache. Abgesehen von Begriffen, die aus anderen Bereichen entlehnt wurden, oder von Begriffen die gemeinsam auch auf anderen Gebieten verwendet werden, gibt es auch eine spezialisierte Fachsprache. Die Notwendigkeit, gewisse Zweideutigkeiten auszuschalten und die Terminologie zu klären, führte zur Ausarbeitung vorliegenden Buches, das ein wahrhaftiges Arbeitsinstrument, ein nützlicher Wegweiser für alle Marken-

sammler werden soll, einerlei ob es nun Anfänger oder Fortgeschrittene sind, die sich mit Begeisterung und Ausdauer dieser schönen und immer vielschichtigeren Beschäftigung widmen.

Die Arbeit entstand im Laufe der Jahre, als sich der Autor während seiner Beschäftigung mit der Philatelie Rechenschaft darüber gab, dass theoretische und praktische Schriften in diesem Bereich nicht genügend sind. Die notwendige Klärung der Terminologie, der häufig verwendeten Begriffe und die notwendige Selbstvervollkommnung führten dann dazu, dass allmählich diese Arbeit entstand, die ein möglichst umfangreiches Bild von der heutigen Philatelie geben möchte.

Die Leser werden hier Begriffe über die philatelistische Methodologie, über die Kriterien und die Arbeit des Briefmarkensammlers, technische Begriffe über Papier, Druckerschwärze, Druckverfahren — einst und heute —,Begriffe über die Zusammenstellung einer Sammlung, Daten über die Geschichte der rumänischen und der europäischen Post, sowie Informationen über ausländische Post, die zeitweise auf dem Gebiet unseres Vaterlands tätig war. Auch werden nationale oder internationale Gremien der Philatelie (Kongresse des Internationalen Philatelistenverbands, Mitgliedsländer dieser Organisation, internationale Ausstellungen dieses Gremiums), Daten über Stempel und Aufdrucke sowie Informationen über Literatur und Presse (mit besonderer Berücksichtigung der rumänischen) sowie über die Länder und Territorien gegeben, die Briefmarken ausgeben. Auch enthält die Arbeit Informationen über Persönlichkeiten, die durch ihre Tätigkeit zum Fortschritt der Philatelie beigetragen haben, und Daten, die ein Sammler benötigt, um allgemeine oder besondere Wesenszüge einer Marke oder anderen Postwertzeichens zu erkennen.

Die Arbeit enthält auch ein Verzeichnis der Fachausdrücke in vier Fremdsprachen (Englisch, Französisch, Deutsch und Russisch).

Sie ist so gestaltet, dass sie sich nicht allein auf die Schaffung eines Bildes über die Philatelie beschränkt oder ein nützliches Arbeitsinstrument für jeden Philatelisten ist, sondern auch schöpferische Energien im Bereich einer Tätigkeit fördert, in der Kompetenz stets von aufrichtiger und konstanter Leidenschaft begleitet sein muss.

Abschliessend wollen wir den philatelistischen Forschern Dr. Nicolae Tripcovici, Dumitru Paşşalega, Ing. Mihai Popovici, Ing. Kiriac Dragomir, so wie auch dem Dr. Dumitru Tenea, Dr. Mihai Neagu Basarab, Ing. Alexandru Bartoc und Ing. Silviu Dragomir für ihre Unterstützung und Anregungen bei der Erarbeitung dieses Werkes danken.

От автора

Сложная по своей структуре, множественная по своим значимости и последствиям, филателия получила на протяжении времени все более широкое распространение и все более четкую организацию; она раскрыла постепенно многочисленные возможности своего развития и сумела сосредоточить интерес десятков миллионов людей, независимо от пола, возраста и культурно-научного уровня. Обогащение и усиление разнообразия её содержания объясняет, почему в настоящее время филателия имеет значительный удельный вес в ансамбле интересов людей, вписываясь в него в качестве деятельности глубоко воспитательного и формирующего характера.

Благодаря самой своей сущности, филателия способствовала на протяжении времени установлению близких отношений между людьми, деятельность которых развертывается в самых разнообразных областях — политической, экономической, социальной, исторической, художественной, научной, спортивной и т.д.; она превратилась в инструмент, обладающий образовательной ценностью энциклопедического типа. В той же мере она выполняла и продолжает выполнять благородные воспитательные функции, способствуя укоренению любви к родине, углублению чувства гордости за всевсе и трудовсе прошлое людей отовсюду. Филателия играет значительную роль в познании ценностей мировой культуры и цивилизации, в поощрении сотрудничества и кооперирования между всеми государствами мира. Кроме того, именно благодаря необходимости диалога и его систематической природы, филателия способствует формированию привычки к дисциплинированному, организованному труду, втягивая посвятивших ей себя людей в длительную деятельность, благоприятствует контактам между людьми и постоянному обмену информациями в культурной и научной областях. Не следует пренебрегать, однако, и эстетическими аспектами, потому что, благодаря изображению и цвету, филателия представляет собой область, в которой постоянное стремление человека к прекрасному находит новую возможность осуществления.

Как и любой другой род человеческой деятельности, охватывающий большой промежуток времени — с внушительным прошлым, более чем убедительным настоящим и особо широкими перспективами эволюции —, филателия создала, как этого следовало ожидать, свой особый, специализированный язык. Кроме терминологии, усвоенной из других областей, и понятий, используемых совместно с другими дисциплинами,

существует также её „индивидуализированная“ лексика, адаптированная на своеобразие её проблематики. Необходимость согласованности и предотвращения двусмысленностей, а также потребность разъяснения её терминологии привели к появлению данной книги, задуманной в качестве аутентичного инструмента работы, справочника, полезного всем филателистам — как начинающим, так и опытным — всем тем, кто посвятил себя, с увлечением и кропотливостью, этому прекрасному, благородному и все более сложному занятию.

Этот труд созрел постепенно, на протяжении целых лет, посвященных этому увлечению автором — филателистом, который неоднократно был поставлен перед фактом недостатка рабочих инструментов — как теоретических, так и практических —, находящихся в его распоряжении. Необходимость уточнения терминологии, часто используемых понятий для разбора определенных связей между различными элементами, просто необходимость усовершенствования своей деятельности привели к накоплению идей и данных, сложившихся в единое целое на страницах этой работы, которая поставила перед собой цель создания как можно более полной картины того, что представляет собой филателия в пейзаже современного мира.

Читатели найдут здесь термины относящиеся к филателистической методологии, к требованиям и критериям работы филателиста, а также технические термины, связанные с бумагой, краской, процедурой печатания марок и других знаков почтовой корреспонденции, применявшейся в прошлом и в настоящее время; следуют термины относящиеся к способу составления и организации коллекции, данные о румынской и европейской (а также и относящейся к другим континентам) почтовой истории, ссылки на иностранные почтампы, которые в определенные периоды функционировали на территории Румынии. В книге широко представлены также отечественные и международные организмы и учреждения, связанные с филателистическим движением (конгрессы Международной Филателистической Организации, государства — члены этой организации, международные выставки, проводимые М.П.Ф.), данные относящиеся к штемпелям и добавочным почтовым знакам, к филателистическим литературе и прессе (включая развернутую картину румынских филателистических литературы и прессы); данные о странах и территориях, выпускающих почтовые марки, о выдающихся личностях, которые своей деятельностью способствовали прогрессу филателии. Работа включает также данные, необходимые филателисту для раскрытия общих или частных характерных черт какой-либо марки или бумажного знака почтовой оплаты.

Работа была задумана таким образом, чтобы не ограничиваясь лишь созданием картины о филателии или ролью рабочего инструмента, полезного любому филателисту, пробудить внимание и стимулировать творческую энергию в области деятельности, в которой компетентность должна всегда сопровождаться искренним и постоянным увлечением.

В заключение выражаем глубокую признательность товарищам: д-ру Николае Трипкович, адвокату Думитру Пашшалега, инженеру Михай Попович, инженеру Кириак Драгомиру, за поддержку и советы, данные в период составления этой работы, а также товарищам д-ру Думитру Теня, д-ру Нягу Басараб, инженеру Александру Барток и инженеру Силвиу Драгомиру.

Prologo del autor

De compleja estructura, rica en significados e implicaciones, la filatelia relevó paulatinamente sus múltiples valencias polarizando el interés de millares de gentes sin discriminación de sexo edad o formación cultural-cientifica. El enriquecimiento y la difersificación del contenido de ésta explica la razón por la cual en la actualidad la filatelia ocupa un lugar destacado en el complejo de las ocupaciones humanas, singularizándose como una actividad de profundo carácter educativo y formativo.

Por su misma naturaleza la filatelia ha contribuido en el transcurso del tiempo a establecer vinculos estechos entre los hombres que han desempeñado su actividad en los dominios más diversos — politico, económico, social, histórico, cultural, artistico, cientifico, deportivo etc. —, llegando a ser un instrumento de valor instructivo, de tipo enciclopédico. Ella ejerce y sigue ejerciendo a la vez altas funciones educacionales, acentuado el amor a la patria, fortificando el sentimiento del enorguellecimiento con el pasado heroico y laborable de los trabajadores de todo lugar. La filatelia desempeña un papel notable en el conocimiento de los valores de la cultura y civilización universal, en la promoción de la colaboración y cooperación entre todos los paises del mundo. Todavia más, de la necesidad de establecer un diálogo y de su naturaleza sistemática, la filatelia forja la costumbre de hacer un trabajo disciplinado, organizado, atrae a los que se la han dedicado en una actividad de larga duración, favorece los contactos humanos permanentes, los cambios informativos en los dominios culturales y cientificos. Hay que tomar en cuenta también los aspectos de indole estética, porque gracias a la imagen y el color la filatelia representa un dominio en el cual la permanente aspiración hacia lo bello que caracteriza al ser humano encuentra una gran posibilidad de satisfacción.

Igual que toda actividad humana de gran extensión temporal cuenta con un pasado impresionante, un presente sumamente convincente y con especiales perspectivas de evolución —, la filatelia creó, naturalmente, su propio lenguaje especializado. Además de los términos tomados de otros dominios, de las nociones comunes a otras disciplinas, cuenta con un léxico „especializado“ a su campo problemático. La necesidad de realizar un acuerdo, la de eludir toda ambigüedad, tanto como la utilidad de una clasificación terminológica condujeron a la elaboración del presente libro, que fue concedibo e — igualmente deseamos que se constituya — como un verdadero instrumento de trabajo, una guía útil a todos los filatelistas, principiantes o avanzados, a todos los que se dedican con meticulosidad y pasión

a esta noble, bella y compleja actividad.

El trabajo tomó poco a poco durante todos los años que dediqué a esta afición, como filatelista, y que, más de una vez, noté la escacez de los instrumentos teoricos y prácticos que tenia a mi alcance.

La necesidad de esclarecer la terminologia y las nociones usadas con más frecuencia, la de descifrar ciertas relaciones o la necesidad de mi proprio perfeccionamiento llevaron a acumulaciones que acabaron por organizarse paulatinamente en las páginas del presente trabajo, que se propone ofrecer una imagen cuanto más amplia de lo que representa la filatelia dentro del mundo contemporáneo.

Los lectores encontrarán términos referentes a la metodologia de la filatelia, a los criterios y a las exigencias que requiere el trabajo filatélico, términos técnicos con respecto al papel, la tinta, los procedimientos de impresión de los sellos y los efectos postales en el pasado o en la actualidad, términos referentes a la manera de organizar una colección, datos sobre la historia de los correos rumano y universal, indicaciones sobre los correos extranjeros que en determinados periodos funcionaron en el territorio de nuestra patria. También gozan de amplia presentación los organismos y las instituciones nacionales e internacionales implicados en el movimiento filatélico la Federación Internacional de la Filatelia, los paises miembros de esta organización, las exposiciones internacionales auspiciados por la FIF etc., datos concernientes a los matasellos y las impresiones, a la literatura y prensa filatélicas (con una amplia reseñea de la literatura y prensa filatélicas rumanas), a los paises y los territorios emitentes de sellos, a las destacadas personalidades que, por su actividad, han contribuido a la aparición de la filatelia. El trabajo abarca también los datos tan necesarios con la ayuda de los cuales un coleccionista podrá descifrar las caracteristicas generales o particulares de determinados sellos o efectos postales.

El trabajo fue concebido de tal manera que no se limite tan sólo a ofrecer una imagen sobre la filatelia, sino que constituya un instrumento de trabajo útil a todo filatelista, que despierte y estimule energias creadoras dentro del campo de una actividad en la cual hay que acompañar a la competencia con una sincera y constante afición.

Por ultimo, quisiéramos expresar nuestro sentido agradecimiento a los filatélicos, al dr. Nicolae Tripcovici, al abogado Dumitru Paşşalega, a los ingenieros Mihai Popovici, Kiriac Dragomir por sus sugerencias y la ayuda prestada durante al tiempo de la elaboracion de este trabajo, asi a los filatélicos dr. Dumitru Tenea, dr. Mihai Neagu Basarab, ingenieros Alexandru Bartoc y Silviu Dragomir.

A. 1. Inițială pentru Austria, înscrisă pe ștampile de graniță aplicate în secolul trecut pe corespondența poștală. 2. Inițială a Companiei Naționale de Transport Aerian [AVIANCA (v.)], supratipărită la 18. VII. 1950 pe mărci de poștă aeriană puse în circulație

în Columbia în anul 1948; același supratipar (cu caracter de literă schimbat) a fost aplicat în colțul din dreapta jos, în anul 1951, pe mărci poștale columbiene pentru poșta aeriană emise în anul 1941. v. **L; Lansa; Ștampilă poștală.**

A, a. Litere folosite de oficiile poștale în ștampile — în special în partea de jos a acestora —

ca semn distinctiv al locurilor de muncă. În marile centre poștale, după epuizarea întregului alfabet, se folosesc în ștampile și cîte două litere, ca de ex.: aa, ab, ry etc. v. **Ștampilă poștală.**

A percevoir (De încasat). Text în limba franceză înscris pe diferite emisiuni de mărci poștale în circulație în Franța și în unele țări francofone în anii 1859—1943, indicînd valoarea taxei poștale de încasat de la destinatar. v. **Mărci poștale pentru completarea taxei.**

Abklatsch. Imprimare inversată a imaginii unor mărci poștale pe spatele unei coli de hîrtie pe care, inițial, au fost tipărite mărci poștale în poziție normală. Această defecțiune de tipărire se produce atunci cînd mașina de tipar a mers în gol (fără hîrtie) și imaginea mărcilor de pe forma

de tipar (v.) s-a imprimat pe cilindrul port-hîrtie. Următoarea coală de hîrtie care intră la tipar

se imprimă atît pe față (de pe forma de tipar), cît și pe spate (de pe cilindrul port-hîrtie). O imagine asemănătoare se poate obține și prin așezarea colilor de hîrtie proaspăt tipărite, cu cerneala încă neuscată, în topuri mari, unele peste altele, imaginea tipărită pe fața unei coli copiindu-se pe spatele celeilalte. Mărcile

poștale imprimate astfel au o reprezentare „în oglindă". Abklatsch-ul poate reda „în oglindă" fie imaginea întreagă a mărcii poștale, fie numai o porțiune, eventual în poziție deplasată. El nu trebuie confundat cu tiparul pătruns prin hîrtie, datorită subțirimii sau încleierii slabe a acesteia, sau cu mărcile poștale tipărite pe ambele fețe (recto-verso), din cauza intrării colii de hîrtie de două ori la tipar. v. **Eroare de tipar; Recto-verso.**

Abonament. Convenție potrivit căreia, în schimbul unei taxe, o persoană obține pe o perioadă de timp precis determinată (de obicei un an calendaristic) dreptul de a primi, contra cost, o anumită publicație sau de a i se presta un anumit serviciu. v. **Abonament filatelic.**

Abonament filatelic. Convenție în baza căreia, în schimbul unei taxe, un filatelist obține dreptul de a primi pe o perioadă de un an emisiunile filatelice cu regim general de distribuire. Magazinele și ghișeele filatelice sînt obligate să-și informeze abonații asupra apariților filatelice ce fac obiectul abonamentului prin afișare, ținîndu-le la dispoziția acestora un timp determinat, în general *minimum 30 de zile* de la punerea lor în vînzare.

Abonat. Persoană care a făcut un abonament; persoană care beneficiază de un abonament filatelic. v. **Abonament.**

Abonirt. Inscripție pe ștampila poștală (v.) aplicată de Poșta austriacă în anii 1852—1854 pe unele scrisori expediate din Brăila și Galați. Ea confirma faptul că

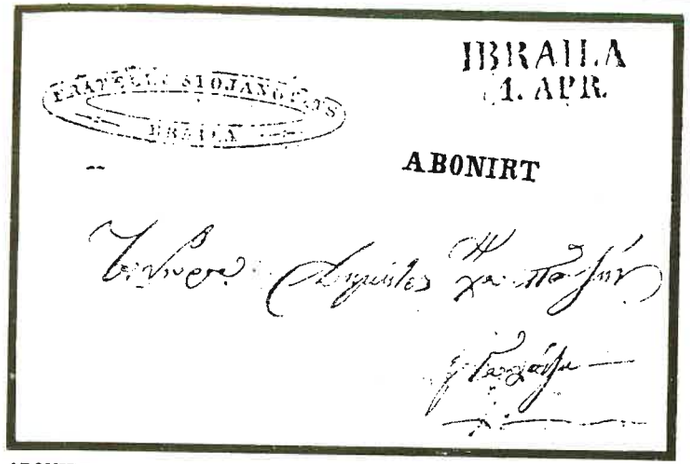

Abonirt

o anumită casă de comerț a plătit o sumă forfetară, pe o anumită perioadă, pentru transportul corespondenței sale cu vaporul (avea abonament).

Abreviere. Prescurtare a unui cuvînt sau grup de cuvinte. În filatelie **a.** se întîlnesc imprimate pe mărci și efecte poștale, indicînd: *numele unei țări* (ex.: R. S. România = Republica Socialistă România; R.F. = République Française); *valoarea unei mărci poștale* (ex.: Par. = parale la emisiunile „Cap de bour", „Principatele Unite", „Cuza", ca și la celelalte emisiuni românești litografiate pînă la sfîrșitul anului 1867); *evenimentul cu ocazia căruia apare emisiunea filatelică*; *scopul căruia îi servește marca* (ex. S.E. = Serviciul Expoziției — supratipar aplicat pe mărcile emisiunii românești „Expoziția Generală din 1906"); *însemnări speciale* (ex.: P.D. = plata la destinație, DIM = dimineața) ș.a.

Abu Dhabi v. **Emiratele Arabe Unite.**

Ac de gravat. Ustensilă cu vîrf ascuțit, în general conic, din oțel călit sau din diamant, fixat într-un mîner de lemn de forma unui creion. Acul de gravat poartă și denumirea de „ac litografic"; este folosit la gravarea în cupru ori pe piatră litografică și la retușarea defectelor ce apar în desenele de pe piatra litografică în timpul litografierii mărcilor poștale. v. **Litografie.**

Ac litografic v. **Ac de gravat.**

Accesoriu filatelic. Obiect auxiliar necesar în activitatea filatelică. v. **Album filatelic; Carnet de schimb; Clasor filatelic; Coltar; Detector de varietăți; Filigranoscop; Filtrul (lampa) lui Wood; Foaie de album; Foaie de expunere; Ghidul varietăților; Lupă filatelică; Odontometru; Pensetă; Plic; Poșetă filatelică; Șarnieră.**

Achitat. Ștampilă poștală (v.) de serviciu aplicată pe mandate poștale după efectuarea plății către destinatar.

Açores. Supratipar. v. **Portugalia.**

Acte de procedură. Trimiteri poștale deschise, prezentate de instituții sau întreprinderi, pe formulare speciale, aprobate de D.G.P.Tc. (v.). Ele se compun din două părți detașabile: înștiințarea (citație, hotărîre, extras de sentință, proces-verbal, notificare, somație ș.a.) și dovada (confirmarea de primire). Actele de procedură se expediază în toate cazurile cu indicația specială „Recomandat" (v.). v. **Citație judiciară; Confirmare de primire.**

Acuarelă. Tehnică picturală care întrebuințează culori solubile în apă, folosită la realizarea machetelor unor emisiuni poștale.

Acvilă. Pasăre a cărei imagine este des întîlnită în heraldică (v.).

Încă din secolul al XIV-lea stema Țării Românești înfățișa o **a.** purtînd în cioc o cruce iar deasupra capului o coroană (ac-

vilă cruciată). **A.** este frecvent prezentată cu aripile larg deschise și cu capul întors spre dreapta; este de asemenea redată în diferite alte variante privind atît poziția capului, cît și a aripilor. **A.** Țării Românești apare pe o serie de ștampile ale carantinelor de pe Dunăre, precum și în desenul unor emisiuni poștale românești (emisiunile „Principatele Unite" din anii 1862 și 1864; valoarea de 7,50 lei din emisiunea românească „75 ani de la apariția mărcilor «Cap de bour»" ș.a.). v. **Ștampile de carantină.**

Acvilă cruciată v. **Acvilă.**

Aden v. **Yemenului, Republica Democratică Populară a ~.**

Adeverință de primire v. **Confirmare de primire.**

Adeziv. Substanță lipicioasă aplicată pe spatele mărcilor poștale pentru ușurarea lipirii lor, prin umezire, pe corespondență. În funcție de compoziție, adezivii pot avea diverse culori: alb, gri, verzui, roz etc. Substanțele utilizate pentru aplicare pe mărcile poștale au o compoziție complexă. În afara adezivilor propriu-ziși, conțin: substanțe higroscopice (ex.: clorură de calciu) pentru menținerea unui anumit grad de umiditate, substanțe zaharoase pentru mărirea adezivității, substanțe ca fenolul pentru evitarea descompunerii adezivului în cazul folosirii adezivilor naturali, substanțe minerale (compuși ai magneziului, aluminiului etc.) pentru asigurarea unei suprafețe subțiri și uniforme, substanțe ca glicerina pentru asigurarea elasticității, unele substanțe parfumate

pentru combaterea mirosului neplăcut al adezivilor naturali etc. Pe lîngă asigurarea tuturor proprietăților menționate, structura complexă îngreunează contrafacerile și permite identificarea acestora. La început stratul adeziv se aplica manual cu pensula (ex.: vechile mărci poștale românești, pînă la emisiunea „Paris", primele emisiuni austriece ș.a.), ceea ce determina neuniformități în aplicare. Ulterior s-a trecut la aplicarea mecanizată a acestuia cu mașini speciale, care asigură uniformitatea și continuitatea stratului adeziv. În cadrul procesului tehnologic actual de tipărire a mărcilor poștale, aplicarea adezivului se face după imprimare și înainte de perforare. În filatelie este important ca substanța adezivă a mărcilor poștale neuzate să fie cea originală. Mărcile poștale lipsite de adeziv sau cu adeziv aplicat după deteriorarea celui original (așa-numitele mărci „regumate" total sau parțial) pierd din valoarea filatelică. Menținerea stratului adeziv al mărcilor poștale se asigură prin păstrarea acestora în condiții corespunzătoare de umiditate și temperatură (fără variații mari). Păstrarea necorespunzătoare a mărcilor poștale poate duce la atacarea adezivului (a celui natural) de către microorganisme, la apariția unor pete de culoare cafenie-roșiatică (impropriu denumite în filatelie și „pete de rugină"), dificil de înlăturat. În anumite țări, în care umiditatea ridicată favorizează deteriorarea rapidă a stratului adeziv, mărcile poștale se gumează cu substanțe speciale, denumite autoadezive, pe bază de cauciuc, insolubile în apă. În aceste cazuri pe spatele mărcilor poștale se aplică, după gumare, foi de hîrtie specială, care în momentul folosirii mărcilor se îndepărtează. Primul adeziv utilizat de către Rowland Hill (v.) — considerat părintele mărcilor poștale adezive — a fost amidonul de cartof; ulterior s-au întrebuințat dextrina, guma arabică, cleiul de oase și apoi adezivii sintetici ale căror proprietăți sînt net superioare. Datorită folosirii pe scară largă a gumei arabice ca adeziv, această operațiune este cunoscută sub denumirea improprie de „gumare", indiferent de natura substanței folosite. v. **MĂRCI POȘTALE AUTOADEZIVE.**

ADMINISTRAȚIA POȘTELOR. Organ administrativ de stat însărcinat cu conducerea, organizarea și gospodărirea serviciilor poștale; în România, serviciul poștal a început să fie exercitat direct, în regie proprie, de către stat, întîi în Moldova (noiembrie 1857) și apoi în Țara Românească (după Unire), renunțîndu-se astfel la sistemul arendării (sau concesionării) poștelor unor arendași sau unor companii particulare. Controlul nemijlocit al statului asupra modului de îndeplinire a serviciului poștal a început în anul 1833, în temeiul actului normativ „Condițiile poștelor" pentru perioada august 1833—august 1836, cînd serviciul poștal a fost concesionat unor antreprenori particulari prin contracte de antrepriză cu subvenție de la stat (numite pe atunci „Contracte de arenduire a poștelor"). La 23. VII./4. VIII. 1862, Alexandru Ioan Cuza unifică cele două direcțiuni ale poștei (din Iași și București) și înființează Direcția centrală a poștelor, primul director fiind Panaiot Săvescu (acesta condusese pînă atunci poșta din Muntenia). De la 1. V. 1862 taxele poștale devin unice pentru întreaga țară, emițîndu-se în cursul lunii iunie 1862 un singur tip de mărci poștale pentru întreg teritoriul României. v. **DIRECȚIA GENERALĂ A POȘTELOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR; POȘTĂ.**

ADMIRALS (Amirali). Denumire dată în filatelie emisiunilor poștale uzuale ale Canadei, înfățișînd pe regele George al V-lea

în uniformă de amiral, apărute între anii 1912—1931.

ADMIRALTY/OFFICIAL. Supratipar aplicat în anul 1903 pe șase mărci poștale britanice din anul 1902 (Eduard al VII-lea), transformate în mărci poștale de serviciu, folosite la francarea corespondenței poștale a Ministerului Marinei. Mărcile astfel supratipărite sînt cunoscute sub denumirea de „Mărci poștale ale Amiralității".

ADÖPENGÖ. Unitate monetară echivalentă cu 1 cvadrilion de Pengö, introdusă în Ungaria în timpul inflației din anul 1946. Cea mai mare valoare nominală a fost de 5 milioane Adöpengö.

ADRESANT. Persoană căreia îi este adresată o scrisoare (v.), un colet poștal (v.) etc.; destinatar (v.).v. **ADRESANTUL NECUNOSCUT; ADRESĂ.**

ADRESANTUL NECUNOSCUT. Mențiune manuscrisă sau ștampilă de serviciu românească aplicate în trecut pe corespondențele ale căror destinatari nu erau găsiți de factorii poștali la adresele indicate. Alte ștampile folosite în același scop purtau numai inscripția NECUNOSCUT. Ștampile similare au fost și sînt folosite și de alte administrații poștale. v. **NECUNOSCUT LA APELUL FACTORILOR.**

ADRESĂ. 1. Indicație, mențiune pe obiecte de corespondență poștală care cuprinde: numele și prenumele (sau denumirea completă a instituției, întreprinderii etc.), strada, numărul, blocul, scara, etajul, apartamentul, sectorul (numai pentru București), codul poștal, localitatea (municipiu, oraș, comună, sat), județul. 2. Comunicare oficială făcută în scris de o autoritate (întreprindere, instituție etc.). v. **ADRESANT; ADRESANTUL NECUNOSCUT; INSUFFISANCE D'ADRESSE.**

ADRESĂ INCOMPLETĂ. Inscripție pe etichete și ștampile poștale. v. **INSUFFISANCE D'ADRESSE.**

ADRESĂ INSUFICIENTĂ. Inscripție pe etichete și ștampile poștale. v. **INSUFFISANCE D'ADRESSE.**

AERO/CORREO. Supratipar (v.) aplicat în Honduras în anul 1925 pe mărci poștale uzuale din anul 1915 transformate în mărci poștale pentru linia aeriană Tegucigalpa — San Pedro — Puerto Cortez. Supratiparul, aplicat cu cerneală albastră, roșie sau neagră, este întîlnit și sub

forma de „ranversat". Marca poștală, de 10 c., cu supratipar de 25 c., este cunoscută în stare ștampilată într-un singur

exemplar și constituie una din marile rarități filatelice.

AEROFILATELIE. Ramură a filateliei care se ocupă cu colecționarea și studierea mărcilor poștale destinate aviației și poștei aeriene (v.), scrisorilor (v.), aerogramelor (v.) și întregurilor poștale (v.) expediate pe calea aerului cu diferite mijloace (baloane, dirijabile, planoare, avioane), a pieselor poștale recuperate în urma accidentelor de avion, precum și a emisiunilor comemorative și aniversative și a obliterărilor (v.) avînd tangențe cu transportul poștal aerian, realizate cu ocazia zborurilor inaugurale, zborurilor speciale, mitingurilor aeriene. Pînă nu de mult, **a.** includea, de asemenea, studiul și colecționarea mărcilor și documentelor poștale avînd ca temă „Zborurile spațiale" și „Cucerirea cosmosului". Recent s-a profilat o nouă ramură de colecționare, astrofilatelia (v.), pentru care luase ființă în cadrul F.I.P. (v.) o comisie de specialitate recent desființată. v. **BALON; COSMOS; MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN RACHETE; PAR BALLON; PLIC PENTRU POȘTA AERIANĂ; POȘTA COSMICĂ; POȘTA CU AVIONUL; „PRIM ZBOR"; ZEPPELIN.**

AEROGRAMĂ. Plic special, destinat expedierii corespondenței pe calea aerului. **A.** circulate poartă semne distinctive, pentru o mai lesnicioasă recunoaștere la cartare fiind adeseori marcate pe margini cu un cadru format din linii paralele înclinate, denumit zebră (v.), precum și adnotări specifice poștei aeriene consemnînd date privind transportul pe calea aeriană. **A.** este un întreg poștal intermediar între cartea poștală (v.) și plicul pentru poșta aeriană (v.), formată dintr-o singură foaie de hîrtie, în general foarte subțire, decupată într-un anumit fel, îndoită și lipită pe toate laturile. **A.** împrumută de la cartea poștală dimensiuni precise (minime: cele prevăzute pentru cărțile poștale; maxime: 110×220 mm, în așa fel încît lungimea să fie

egala sau mai mare decît lățimea înmulțită cu $\sqrt{2}$ și spațiu prestabilit pentru corespondență, iar de la plicul poștal posibilitatea de a asigura secretul corespondenței prin pliere și lipire. Fața este rezervată adresei, francării, mențiunilor și etichetelor de serviciu. Ea poartă, în mod obligatoriu, mențiunea tipărită „Aérogramme" și facultativ, o mențiune echivalentă în limba țării de origine. Spre deosebire de plicul de poștă aeriană în **a.** nu se admite introducerea nici unui obiect, asigurîndu-i-se astfel o greutate constantă și redusă, ceea ce determină ca în unele țări **a.** să beneficieze de un tarif mai mic decît cel perceput pentru plicurile de poștă aeriană. **A.** se pot expedia cu indicația „recomandat" dacă instrucțiunile poștale ale țării de origine permit acest lucru.

AEROMAXIMĂ. Carte poștală maximă cu subiect aviatic, expediată prin poștа aeriană cu ocazia unui prim zbor sau a unui zbor omagial.

AERO-SOCFILEX. Denumire a expozițiilor internaționale de aerofilatelie ale țărilor socialiste, manifestări de specialitate organizate în cadrul larg al expozițiilor filatelice „Socfilex".

AEROMFILA. Denumire a expozițiilor aerofilatelice organizate periodic în R. S. România. Edițiile din anii 1973, 1976, 1979 și 1981, organizate la București, s-au bucurat de o largă participare internațională.

AFFRANCHIS POSTES (francatură poștală). **1.** Supratipar (v.) aplicat între anii 1922—1947 pe mărcile poștale uzuale franceze din anii 1900—1946, puse la dispoziția ziarelor, editurilor și instituțiilor cu un mare volum de trimiteri poștale în scopul anulării prealabile a acestor mărci. Eliminarea ștampilării mărcilor bucată cu bucată simplifica și accelera operațiunile de expediere. **2.** Supratipar asemănător, aplicat de poșta din Monaco în perioada anilor 1943—1976 pe mărci poștale din anii 1943—1960. **3.** Inscripție tipărită pe mărcile poștale emise în Franța (din anul 1953), destinate trimiterilor amintite la sensul **1.** Mărcile poștale purtînd respectiva inscripție sînt considerate preobliterate și nu se mai ștampilează. v. **MĂRCI POȘTALE PREOBLITERATE.**

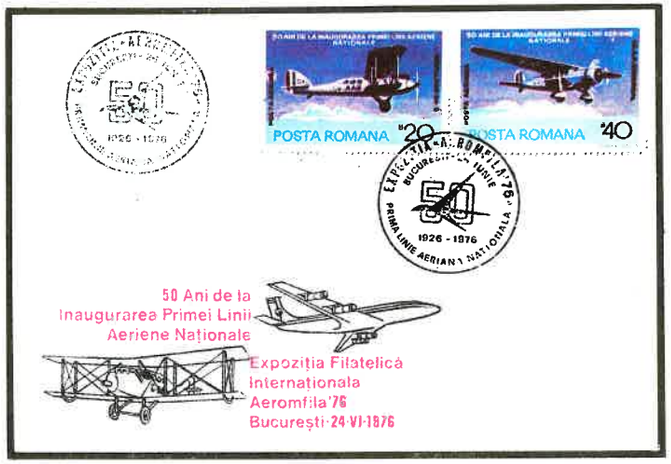

AEROMAXIMA

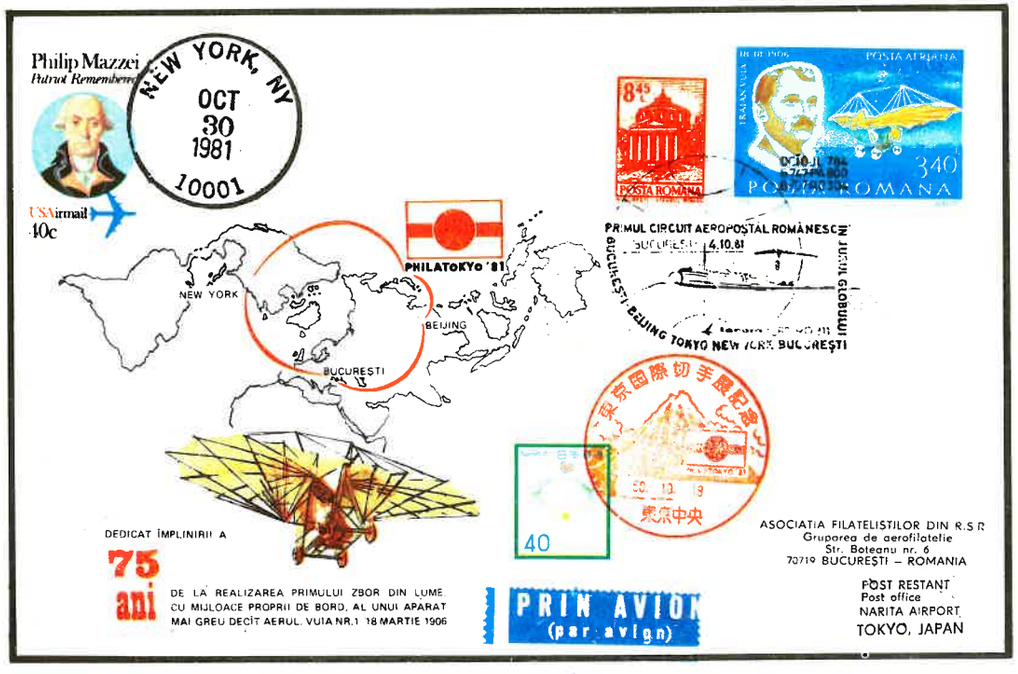

Dintre mărcile emise pînă în anul 1890 (cu desen rotund), piesele tăiate pătrat sînt mai bine cotate decît cele tăiate rotund.

A.F.R. 1. Prescurtare pentru Asociația Filateliștilor din R.S. România (v.). **2.** Inscripție pe emisiunea franceză, pusă în circulație în anul 1971, pentru „Ajutorul familial rural" (Aide Familiale Rurale).

AFRICA DE SUD (REPUBLIC OF SOUTH AFRICA / REPUBLIEK VAN SUID-AFRIKA — Republica Africa de Sud). Stat situat în extremitatea sudică a Africii; suprafața: 1 221 037 km²; populația: 27 700 000 locuitori (1978); capitale: Pretoria (sediul guvernului) și Cape Town (sediul parlamentului); limbi oficiale: afrikaans și engleza; moneda: 1 Rand = 100 Cents. Pe teritoriul actual al **R.A.S.** olandezii au întemeiat, în veacul al XVII-lea, Colonia Capului, în secolul următor aici stabilindu-se imigranți europeni (olandezi, germani, hughenoți francezi) cunoscuți mai tîrziu sub numele de buri; în anul 1806, Colonia Capului este ocupată de Marea Britanie, iar burii migrează spre nord și întemeiază statul Natal, anexat și acesta de Marea Britanie în anul 1834; ca urmare burii se retrag spre nord-vest și în anii 1852 și 1854 pun bazele republicii Transvaal (anexată între anii 1877—1884 la Colonia Capului) și ale Statului Liber Orange; în urma războiului anglo—bur, din anii 1899—1902, cele două state bure devin colonii engleze; la 31.V.1910 ia ființă Uniunea Sud-Africană, în compunerea căreia intrau Colonia Capului, Natal, Orange și Transvaal; în anul 1934 ea obține independența fiind monarhie în cadrul Commonwealth-ului; la 31.V.1961 este proclamată **R.A.S.**, stat cu legislație rasistă. Prima emisiune poștală: 1910. În aria filatelică a **R.A.S.** se includ, de asemenea, mărcile poștale ale fostei Colonii a Capului, precum și cele ale fostelor state independente bure, Orange și Transvaal, care au circulat pe respectivele teritorii pînă la constituirea Uniunii Sud-Africane. Prima emisiune poștală a Coloniei Capului: 1853; respectivele mărci sînt bine cunoscute în filatelia clasică datorită formatului lor triunghiular. Prima emisiune a Statului Liber Orange: 1868. Prima emisiune a Transvaalului: 1869; între anii 1877—1884, cînd acesta s-a aflat sub ocupația Marii Britanii, au continuat să circule mărcile poștale proprii, cu supratiparul V. R. (Victoria Regina).

AFRONTAT. Termen folosit în heraldică pentru a desemna amplasarea față în față a două personaje, animale, obiecte etc. Imagini amplasate în acest fel se întîlnesc pe sigilii și mărci poștale.

AGENȚIE (Agenție). **1.** Inscripție în limba germană, întîlnită pe unele ștampile poștale folosite de Compania austriacă de navigație pe Dunăre D.D.S.G. (v.)

la agențiile sale poștale (ex.: „Agentie D.D.S.G. / Turn Severin“, „General Agentie D.D.

S.G.“). 2. Inscripție pe ștampilele poștale ale agențiilor companiei Lloyd-ul Austriac, după scoaterea din uz a ștampilelor cu inscripții în limba italiană (ex.: Lloyd Agentie / Kustendje ș.a.). v. **AGENZIA.**

AGENȚIE AUTORIZATĂ P.T.T.R. Subunitate de poștă care funcționa în trecut în localități rurale cu număr redus de locuitori, fără trafic poștal intens, al cărei scop consta în apropierea serviciilor poștale de populația și instituțiile din mediul rural, în condițiile în care înființarea unui oficiu poștal propriu-zis era nerentabilă. Agențiile autorizate P.T.T.R. efectuau toate prestațiile de poștă și telecomunicații fiind subordonate oficiilor poștale comunale (v.) pe al căror teritoriu funcționau.

AGENȚIE FILATELICĂ. Organizație administrativ-comercială, care, în unele țări, asigură, în baza unor contracte cu statul, emiterea și desfacerea mărcilor poștale. În general, respectivele agenții nu pun în circulație mărci și efecte poștale numai pentru necesitățile poștale și filatelice ale țărilor de origine, ci și pentru speculă, cea mai mare parte a emisiunilor lor fiind vîndute negustorilor de mărci poștale autohtoni sau străini.

AGENȚIE POȘTALĂ. Subunitate a Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor situată în diferite puncte ale țării, astfel încît să asigure serviciul de poștă în cele mai bune condiții. v. **DIRECȚIA GENERALĂ A POȘTELOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR.**

AGENȚIE POȘTALĂ SPECIALĂ. Unitate poștală în cadrul serviciului poștal rural din România, înființată în baza Legii telegrafo-poștale din 9.VI.1892 și a Legii pentru organizarea serviciului poștal rural din 13.VII.1892, ca și a regulamentului și instrucțiunilor de aplicare a acestor legi. Agentul poștal special aflat la conducerea unei astfel de agenții era un funcționar al Direcției Generale a Poștelor, plătit cu diurnă. Agențiile poștale speciale se înființau numai în comunele rurale unde traficul poștal era foarte dezvoltat și, în consecință, notarul comunei, care avea, pe lîngă sarcinile lui de serviciu, cu caracter administrativ, și atribuția secundară de agent poștal, nu putea îndeplini sau controla bunul mers al serviciului poștal. Agentul poștal special, în afara obligațiilor sale, instruia factorii poștali și agenții poștali și supraveghea serviciul poștal rural. Primele agenții poștale speciale s-au înființat în România în anul 1893 în comunele Turceni (jud. Gorj), Spineni (jud. Olt), Mahmudia (jud. Tulcea), Melinești (jud. Olt) ș.a.

AGENZIA. Inscripție în limba italiană întîlnită pe ștampilele poștale folosite în porturile dunărene, de pe litoralul Mării Negre și din Levant, de agențiile Companiei de navigație Lloyd-ul Austriac (ex.: „Agenzia del Lloyd Austriaco/Ibraila“; „Agenzia del Lloyd Austriaco/Galatz“; „Agenzia Succursale del Lloyd Austriaco-Stambul“ etc.). Ștampilele cu aceste inscripții (în limba italiană) au fost înlocuite treptat cu ștampile în limba germană, folosindu-se termenul de „Agentie“ (v.). v. **LLOYD AUSTRIACO.**

AGRAFĂ. Ornament grafic folosit la împodobirea unor ștampile poștale. v. **ȘTAMPILE POȘTALE CU AGRAFĂ.**

A.I.E.P. v. **ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A EXPERȚILOR FILATELICI.**

AIR MAIL

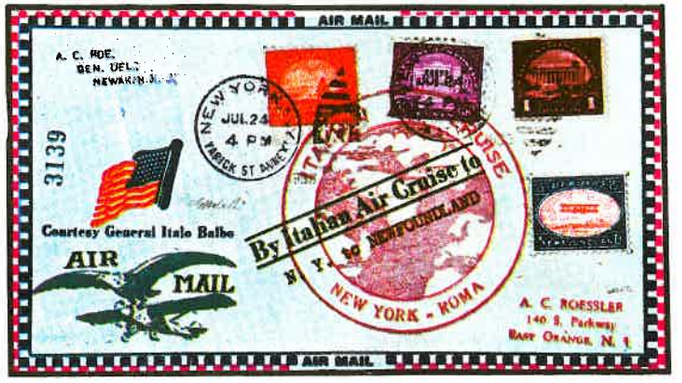

A.I.J.P. v. **ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A JURNALIȘTILOR FILATELIȘTI.**

AIR MAIL (Poștă aeriană). Inscripție în limba engleză pe mărci, întreguri și etichete de poștă aeriană.

AIR MAIL / DE PINEDO / 1927. Supratipar. v. **ZBORURI TRANSATLANTICE DIN TERRA NOVA.**

AJMAN v. **EMIRATELE ARABE UNITE.**

ALAOUITES. 1. Denumire purtată pînă în anul 1930 de actuala provincie siriană Latakia. 2. Supratipar pe mărci poștale franceze din perioada 1900–1924 și pe mărci poștale siriene din anii 1925–1930. Între anii 1931–1933, în Latakia a funcționat un birou poștal francez care a utilizat mărci poștale siriene cu inscripția LATTAQUIE, obliterate cu ștampile poștale „cifre mici“ (3 709) și „cifre mari“ (5 091). Puterea de francare a mărcilor respective a încetat în anul 1937, cînd au fost înlocuite cu mărci poștale siriene curente.

ALBANIA (REPUBLÍKA POPULLORE SOCIALISTE E SHQIPËRÍSË – Republica Populară Socialistă Albania). Stat situat în Peninsula Balcanică, în partea de sud a Europei; suprafața: 28 748 km²; populația: 2 687 000 locuitori (1978); capitala: Tirana; limba oficială: albaneza; moneda: pînă în anul 1913: 1 Piastru = 1 Grosch = 100 Paras; între anii 1913–1947: 1 Franc = 100 Quintar; din anul 1947: 1 Lek = 100 Quindarka. Teritoriul A. a făcut parte din Imperiul roman (sec. II î.e.n.–sec. IV e.n.), apoi din cel bizantin.

primele state feudale albaneze luînd naștere în secolele XII–XIV; la sfîrșitul veacului al XV-lea A. este ocupată de Imperiul otoman, obținînd independența la 28.XI.1912; principat între anii 1914–1925, republică între anii 1925–1928, monarhie între anii 1928–1939; la 11.I.1946 este proclamată republică populară; de la 27.XII.1976 devine republică populară socialistă. Prima emisiune poștală: 1913 (supratipar SHQIPËNIA pe mărci poștale otomane din anii 1908–1910). Din anul 1946 sînt puse în circulație emisiunile poștale ale republicii populare.

ALBUM FILATELIC. Accesoriu filatelic destinat păstrării, conservării și prezentării în mod estetic și, în general, cronologic, a emisiunilor filatelice. Albumul poate avea dimensiuni diferite, file albe sau colorate cu sau fără marcarea locului fiecărei mărci poștale prin reproducerea imaginii acesteia; între coperțile albumului filele pot fi fixe sau detașabile; la unele albume există posibilitatea de intercalare a unor file suplimentare. Albumele se împart în: *albume universale* — pentru mărcile poștale din lumea întreagă (ex.: Albumul Schaubek, cu foi fixe); *albume naționale* (ex.: Albumul mărcilor poștale românești, editat în anul 1959 cu prilejul Centenarului mărcii poștale românești, 1858–1958); *albume naționale partiale* (ex.: Albumul mărcilor poștale poloneze apărute după Eliberare); *albume tematice* (ex.: Sport, Cosmos, Floră, Faună etc.); *albume pentru un anumit subiect* [ex.: U.P.U. (v.)]; *albume enciclopedice* (furnizînd date despre mărcile poștale incluse); *albume specializate* (pentru colițe, întreguri poștale, coli întregi) etc. Primul album de mărci poștale a fost realizat de francezul Justin Lallier în anul 1860; el era conceput pentru 1 200 mărci. Primul album al mărcilor poștale românești a apărut la 15.X.1935 în editura casei filatelice Dr. Arnold G. Jazlowitz din București. Albumul cuprindea, în 50 pagini (format 245 ×275 mm), capitolele: Mărci poștale (uzuale, comemorative, de aviație și de serviciu); Timbre (de factaj, de plată, de ajutor, de asistență); Ocupația germană și austriacă în România și Poșta română la Constantinopol. Emisiunile erau aranjate în ordine cronologică cu specificarea filigranului și a dantelurii, reproducînd pentru fiecare serie imagini care să ușureze aranjarea mărcilor poștale în album. Menționăm că primul album tematic sportiv din lume a fost tipărit în România în anul 1938 (48 pagini cu 271 mărci poștale, 5 colițe și 75 mărci poștale ale unor organizații de tineret, toate redate în mărime naturală). v. **ALBUM PERMANENT.**

ALBUM PERMANENT. Album pentru mărci poștale la zi, prevăzut cu două șuruburi ce permit introducerea unor foi suplimentare (de aici denumirea de album permanent). Prin acest sistem se pot ține la zi, pe țări sau teme, colecții de mărci poștale, de cărți poștale, F.D.C.-uri etc.

ALDERNEY. Insulă din arhipelagul Insulelor Normande, situat în nordul Mării Mînecii; suprafața: 8 km²; populația: circa 2 000 locuitori; ca și restul arhipelagului este teritoriu autonom, aparținînd Coroanei britanice (Marea Britanie răspunde de politica externă și apărarea Insulelor Normande). De la începutul anului 1983 insula Alderney a primit dreptul de a emite mărci poștale proprii, la fel ca și insulele Jersey, Guernsey și Man din același arhipelag.

ALDINE. Litere tipografice cu floarea corespunzătoare caracterelor drepte, dar cu conturul liniilor mai gros decît al literelor obișnuite. Se folosesc în text pentru evidențieri, iar separat ca litere pentru titluri. Concepute de tipograful italian Aldo Manuzio (1449–1515), au fost folosite pentru prima dată în anul 1494. Sinonim: seminegre. v. **LITERĂ.**

Drepte
ABCDEFGHIJKLMNO
abcdefghijklmnopqrstuv

Aldine
ABCDEFGHIJKLMNO
abcdefghijklmnopqrstu

ALDO MANUZIO (ALDE MANUCE) (1449–1515). Unul dintre cei mai merituoși tipografi italieni, care a contribuit la crearea caracterelor de litere aldine (v.) și italice (v.).

ALEGORIE. Imagine sau vorbire menite a sugera sau a simboliza o idee sau o acțiune. Imagini alegorice se întîlnesc frecvent în emisiunile poștale a numeroase țări.

ALEXANDRETTE (ALEXANDRETTA). Veche denumire a orașului Iskenderun aflat în sud-estul Turciei, port în golful cu același nume. Din anul 1853 în localitate a funcționat un birou poștal francez care a folosit mărci poștale ale Franței și ale Levantului, obliterate cu ștampila 3 766 (cifre mici) și 5 079 (cifre mari). O dată cu destrămarea Imperiului otoman, survenită la sfîrșitul

ALEGORIE

primului război mondial, **A.** a făcut parte, între anii 1919–1938, din Siria. Din anul 1939 a intrat în componența Turciei.

ALEXANDRIA. Oraș egiptean, principal port la Marea Mediterană. În secolul trecut și în prima jumătate a veacului nostru aici a funcționat un birou poștal francez care a folosit mărci poștale franceze obliterate cu ștampila 3 704 (cifre mici) pînă în anul 1862 și cu ștampila 5 080 (cifre mari) între anii 1862–1876. În continuare, respectivul birou poștal a utilizat mărci poștale franceze obliterate cu ștampile cu dată pînă la 31. III. 1931, cînd a fost închis. Din acel moment poșta din **A.** a întrebuințat numai mărci poștale egiptene. v. **ALEXANDRIE.**

ALEXANDRIE. 1. Supratipar aplicat în anii 1899–1900 pe mărci poștale franceze din anii 1878–1898 folosite de biroul poștal francez din Alexandria (v.). **2.** Inscripție pe mărcile aceluiași oficiu în circulație între anii 1902–1930.

ALFABET. Sistem de simboluri grafice, așezate într-o ordine convențională, prin care se reprezintă sunetele unei limbi, servind la redarea în scris a vorbirii. Se cunosc diferite alfabete: latin, elen, chirilic, arab, chinez, japonez ș.a. v. **SCRIERE CHIRILICĂ.**

FORMA	VALOAREA FONETICĂ	DENUMIREA
Α α	a	alfa
Β β,ϐ	b	beta
Γ γ	g	gama
Δ δ	d	delta
Ε ε	é	epsilon
Ζ ζ	dz	dzeta
Η η	ê	eta
Θ ϑ	th	theta
Ι ι	i	iota
Κ κ	k	kappa
Λ λ	l	lambda
Μ μ	m	mii
Ν ν	n	nii
Ξ ξ	x	csi
Ο ο	o	omicron
Π π	p	pi
Ρ ρ	r	ro
Σ σ,ς	s	sigma
Τ τ	t	tau
Υ υ	ü	üpsilon
Φ φ	ph	phi
Χ χ	h	hi
Ψ ψ	ps	psi
Ω ω	o	omega

ALFABET GREC

FORMA DE TIPAR	FORMA DE MÎNĂ	VALOAREA FONETICĂ
Аа	*Аа*	a
Бб	*Бб*	b
Вв	*Вв*	v
Гг	*Гг*	g
Дд	*Дд*	d
Ее	*Ее*	ie
Ёё	*Ёё*	io
Жж	*Жж*	j
Зз	*Зз*	z
Ии	*Ии*	i
Йй	*Йй*	ĭ (SCURT)
Кк	*Кк*	c
Лл	*Лл*	l
Мм	*Мм*	m
Нн	*Нн*	n
Оо	*Оо*	o
Пп	*Пп*	p

FORMA DE TIPAR	FORMA DE MÎNĂ	VALOAREA FONETICĂ
Рр	*Рр*	r
Сс	*Сс*	s
Тт	*Тт*	t
Уу	*Уу*	u
Фф	*Фф*	f
Хх	*Хх*	h
Цц	*Цц*	ț
Чч	*Чч*	č
Шш	*Шш*	ș
Щщ	*Щщ*	sci
ъ	*ъ*	SEMN TARE
ы	*ы*	î
ь	*ь*	SEMN MOALE
Ээ	*Ээ*	e
Юю	*Юю*	(iu)
Яя	*Яя*	(ia)

ALFABET RUS

ALGERIA (AL-DJUMHURIYA AL-DJAZĀ'IRĪYA AD-DĪMUQRĀTĪYA ASH-SHA'BĪYA – Republica Algeriană Democratică și Populară). Stat situat în nord-vestul Africii; suprafața: 2 381 741 km²; populația: 18 250 000 locuitori (1978); capitala: Alger; limba oficială: araba; moneda: pînă în anul 1964, sistemul monetar francez; din anul 1964: 1 Dinar = 100 Centimes. Locuită de triburi numide, aflată în stăpînirea Imperiului roman (secolele I î.e.n.–V e.n.), ocupată de vandali și bizantini (veacurile V–VII), **A.** este cucerită de către arabi și inclusă în Califatul omeiad, în regatul de la Tahert și în Califatul fatimid (secolele VIII–X); în veacurile XI–XII își redobîndește independența, iar din prima jumătate a secolului al XVI-lea (1518) trece sub suzeranitatea Imperiului otoman. În anul 1830 începe cucerirea colonială franceză; **A.** devenind, din a doua jumătate a secolului trecut, colonie a Franței. La 3.VII.1962, **A.** își proclamă independența, iar la 25 septembrie același an este adoptată actuala titulatură a statului. Prima emisiune poștală: 1962 (a statului independent; supratipar E.A pe mărci poștale franceze din anii 1960–1962). Între anii 1849–1924 a folosit mărci poștale franceze obliterate, pînă în anul 1875, cu ștampile poștale cifre mici și cifre mari, iar din anul 1876 cu ștampile cu dată; în perioada 1924–1926 a utilizat mărci poștale franceze din anii 1900–1924 cu supratiparul ALGÉRIE. Din anul 1926 pînă în anul 1962 a întrebuințat mărci poștale proprii, care aveau în diferite locuri din cadru inițialele R.F. (République Francaise). v. **E.A.; E.F.M.**

ALLAHABAD. Oraș în nordul Indiei în statul Utar Pradesh, unde, în februarie 1911, s-a efectuat primul transport poștal cu avionul între locul expoziției internaționale industriale ce se desfășura în această localitate și cel mai apropiat oficiu poștal. Trimiterile poștale

purtau o ștampilă cu inscripția FIRST AERIAL POST / U.P. EXHIBITION ALLAHABAD 1911 (Prima poștă aeriană/Expoziția U.P. Allahabad 1911). În anul 1961, cu ocazia celei de a 50-a aniversări a evenimentului, Poșta indiană a pus în circulație o emisiune specială formată din trei mărci poștale.

A.M. (Inițiale ale cuvintelor grecești *Axia Metallike* = valoare în aur). Supratipar sau inscripție întîlnite între anii 1900–1902 pe mărci poștale ale Regatului elen folosite de oficiile poștale grecești din teritoriile care nu făceau parte din Grecia continentală, unde taxele poștale se percepeau în monedă de aur.

AMB. 1. Prescurtare a substantivului „ambulanță" sau a adjectivului „ambulant" (pentru substantivul „birou"), desemnînd un birou poștal ce funcționa într-un vagon poștal special care îndeplinea serviciul de poștă pe una din liniile ferate importante ale țării. **2.** Inscripție pe ștampile folosite

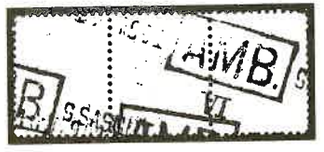

de poșta feroviară ambulantă (v.). v. **AMB. DUNAREANA.**

AMB. DUNAREANA. Inscripție pe ștampilele folosite în anii 1888–1889 de unul din serviciile poștale ambulante române pe Dunăre între porturile dunărene române,

pe vapoarele D.D.S.G., cu salariat poștal român. Ambulanța purta nr. 4. v. **AMBULANȚĂ POȘTALĂ; BUROU AMBULANT DUNĂREN.**

AMBALAJ POȘTAL. Accesoriu folosit pentru transportul diferitelor trimiteri poștale. Ambalajele poștale se împart în două categorii: ambalaje care intră în grupa efectelor poștale puse la dispoziția expeditorilor de către O.S.T.C.M. (v.) într-un număr de tipuri și dimensiuni stabilite, vîndute împreună cu o etichetă pentru adresă și cu o bandă gumată pentru lipit, și ambalaje destinate expedierii valorilor, documentelor, presei etc., formate din genți de pînză rezistentă, casete din lemn, lăzi metalice, saci din pînză etc.

AMBULANȚĂ POȘTALĂ. Subunitate poștală ce funcționează în vehicule special amenajate pentru transportul trimiterilor poștale (vagon de cale ferată, navă, auto). v. **AMB.; AMB. DUNAREANA; POȘTA AMBULANTĂ.**

A.M.G./F.T.T. (Allied Military Government/Free Territory Trieste – Guvernămîntul militar aliat/Teritoriul liber Triest). Supratipar (v.) aplicat pe mărci poștale italiene care au circulat

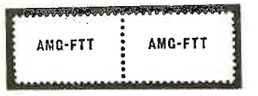

în fostul „Teritoriu liber Triest" în timpul ocupației militare aliate (anglo-americană) între anii 1947–1954. v. **A.M.G./V.G.**

A.M.G./V.G. (Allied Military Government/Venezia Giulia – Guvernămîntul militar aliat/Veneția Giulia). Supratipar aplicat pe mărci poștale italiene din

anii 1929 – 1947 în perioada 1945–1947, în zona de ocupație anglo-americană din Veneția.

„AMIRALITATE". Denumire filatelică dată mărcilor de poștă locală maritimă, puse în circulație în anul 1859 de Compania de navigație cu aburi a Amiralității otomane, destinate taxei de expediere a corespondenței pe liniile maritime de cabotaj pe care circulau navele acesteia. Desenul mărcilor imprimate în litografie reprezintă silueta unui vas cu aburi și inscripția în limba italiană, larg folosită pe atunci în Levant (v.), „Ufficio Postale Vapori Ammiragliato" și indicația „P.P." (Porto Piastre).

Taxa plătită era înscrisă pe marcă cu mîna. Se cunosc exemplare cu adnotarea $1^1/_2$, 2, $2^1/_2$, 3, $3^1/_2$, 4, $4^1/_2$, 6, $6^1/_2$, 8 și $8^1/_2$ piaștri. Datorită acestui fapt emisiunea constituie o particularitate rar întîlnită în filatelie.

AMPLOIAT (POȘTAL). Neologism împrumutat din limba franceză. Termen utilizat în secolul trecut, cu semnificația de funcționar la poștă (ieșit din uz).

A.M. POST/DEUTSCHLAND. Inscripție pe mărci poștale puse în circulație în Germania, în anii 1945–1946.

AMPRENTĂ. Imagine a unui obiect obținută prin presare sau prin apăsare pe o suprafață. v. **AMPRENTE DIGITALE.**

AMPRENTE DIGITALE. Urme lăsate de degete pe o suprafață. Amprentele digitale se observă atît pe fața, cît și pe spatele mărcilor poștale, mai ales la cele neuzate. Amprentele de grăsime se îndepărtează cu neofalină (v.), iar cele datorate transpirației se înlătură cu jet puternic de apă. Amprentele digitale existente pe mărcile poștale neuzate determină o depreciere filatelică a acestora.

ANAFORA. 1. Cuvînt de origine neogreacă, folosit în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea în Principatele Române, cu semnificația de raport scris de un mare dregător către domnitor. **2.** Proclamație a domnitorului.

ANCRASAT. Tipar îmbîcsit rezultat din folosirea unei forme de tipar (v.) acoperită cu impurități (exces de cerneală, praf de hîrtie), care deformează scrisul și desenul,

făcîndu-le greu lizibile sau chiar greu de recunoscut.

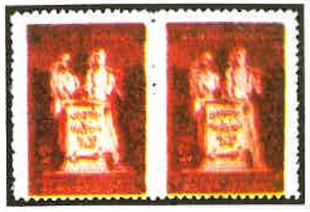

ANDORRA (PRINCIPAT D'ANDORRA — Principatul Andorrei). Stat situat în zona estică a Munților Pirinei, la frontiera franco-spaniolă; suprafața: 453 km²; populația: 30 000 locuitori (1978); capitala: Andorra la Vella (Andorra la Vieja; Andorre la Vieille); limbi oficiale: catalana, franceza și spaniola; moneda: sistemul monetar francez. Principat autonom sub suzeranitatea președintelui Franței și a episcopului de Urgel; formează uniune poștală cu Spania. Primele emisiuni poștale: 1928, pentru Poșta spaniolă (supratipar CORREOS ANDORRA pe mărci uzuale spaniole); 1931, pentru Poșta franceză (supratipar ANDORRE pe mărci uzuale franceze); valorile nominale sînt exprimate în monedele naționale respective (1 Peseta = 100 Céntimos; 1 Franc = 100 Centimes). Din anul 1978 mărcile poștale din **A.** poartă inscripția „Principat d'Andorra". Corespondența internă este scutită de taxe poștale; corespondența pentru străinătate se expediază fie prin Poșta franceză, fie prin cea spaniolă; cele două servicii poștale emit și folosesc mărci proprii.

ANEXĂ. Parte din coală (v.) care rămîne de completat pînă la atingerea numărului de mărci poștale prevăzut a figura în coală după asamblarea „corpului principal" format din blocuri de report (v.); anexa sau anexele se completează cu clișee decupate din blocul de report; termenul se referă la emisiunile clasice litografiate. În România se cunosc coli cu o singură anexă, de exemplu coala de 20 parale din emisiunea „Carol cu favoriți" — 1866, și coli cu două anexe, de exemplu coala de 4 bani din emisiunea „Carol cu favoriți" — 1868. Mai jos redăm schema unei forme de tipar (de 200 mărci poștale)

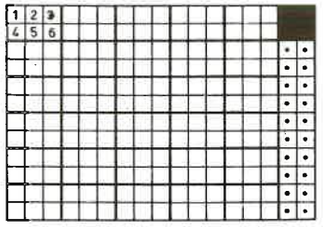

alcătuită dintr-un corp principal cu 180 de mărci poștale de tipuri dinainte stabilite, o anexă însumînd 20 mărci poștale complementare, notate cu puncte, încheiată cu un așa-zis cîmp gol (neocupat) marcat în schema noastră printr-un careu negru, corespunzător clișeelor oarbe, și schema unei forme de tipar (de 100 mărci poștale)

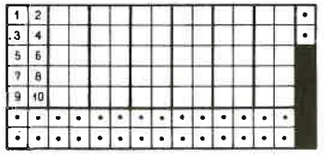

alcătuită din 70 mărci poștale de tipuri dinainte stabilite, cu două anexe însumînd 30 mărci poștale complementare notate prin puncte: anexa A de 28 mărci poștale, în grup, pe orizontală, și anexa B de 2 mărci poștale, în linie, pe verticală, coala fiind încheiată cu un cîmp gol, marcat printr-o bandă neagră, corespunzînd cu 5 clișee oarbe. v. **PLANȘĂ.**

ANGOLA (REPÚBLICA POPULAR DO ANGOLA — Republica Populară Angola). Stat situat în zona central-sudică a Africii; suprafața: 1 246 700 km²; populația: 8 166 184 locuitori (1981); capitala: Luanda; limba oficială: portugheza; moneda: pînă în anul 1932: sistemul monetar portughez; din anul 1932: 1 Angolan (sau Escudo) = 100 Centavos, iar din anul 1977: 1 Kwanza = 100 Lweis. Colonie portugheză de la sfîrșitul secolului al XV-lea (1482) pînă la 11.XI.1975, cînd devine stat independent. Prima emisiune poștală: 1975 (a statului independent).

ANGUILLA. Insulă situată în arhipelagul Antilelor Mici din Marea Caraibilor; suprafața: 91 km²; populația: 6 500 locuitori (1977); centrul administrativ: Valley; limba oficială: engleza; moneda: 1 Dollar antilez = 100 Cents. Descoperită de Cristofor Columb în anul 1493, **A.** devine posesiune britanică de la mijlocul secolului al XVII-lea (1650), fiind administrată în comun cu insulele Saint Kitts și Nevis. Între 27. II. 1967 și 10. II. 1976, **A.**, împreună cu Saint Kitts și Nevis, au format un teritoriu autonom, stat asociat cu Marea Britanie. De la 10. II. 1976, **A.** este teritoriu autonom separat. Prima emisiune poștală: 1976 (supratipar INDEPENDENT/ANGUILLA aplicat pe mărci poștale curente din Saint Kitts și Nevis; supratiparul a fost imprimat pe un număr redus de mărci poștale, ceea ce explică raritatea lor).

ANIVERSARE. Sărbătorire care marchează împlinirea unui număr de ani de la data la care s-a petrecut un eveniment. Cu ocazia marilor aniversări din viața internă a unei țări sau din viața internațională, administrațiile poștale pun în circulație mărci și efecte poștale.

ANULATO (Anulat). 1. Termen în limba italiană folosit de administrațiile poștale ale unora dintre vechile state italiene (Sicilia, Neapole ș.a.) pentru a arăta că puterea de francare a unei mărci poștale a fost anulată. 2. Inscripție pe ștampile folosite de vechile state italiene (ex.: Neapole) pentru obliterarea mărcilor pe trimiterile poștale. 3. Inscripție pe ștampile folosite pentru anularea diverselor stocuri de mărci poștale vechi italiene vîndute negustorilor. Se cunosc diverse variante grafice ale acestor ștampile. v. **ANULAT; ȘTAMPILĂ POȘTALĂ; VECHI STATE ITALIENE.**

ANIVERSARE

ANTICVA. Familie de litere de tipar din grupul caracterelor latine, cu aspect clasic, gravate de Nicolas Jeanson, gravor francez stabilit în Italia în secolul al XV-lea, inspirate după inscripțiile sculptate pe monumentele Romei antice; se caracterizează prin linii de grosimi diferite (contrast ridicat). Sinonim: antiqua. v. **LITERĂ.**

Anticva
ABCDEFGHIJKL 1
abcdefhiklmnopqrst

ANTIGUA. Grup de trei insule (Antigua, Barbuda și Redonda) situat în arhipelagul Antilelor Mici din Marea Caraibilor; suprafața: 442 km²; populația: 74 000 locuitori (1978); reședința: Saint John's (în insula Antigua); limba oficială: engleza; moneda: între anii 1852—1950: sistemul monetar al Marii Britanii; din 1950: 1 East Caribbean Dollar = 100 Cents. Insulele, descoperite de Cristofor Columb în anul 1493, au devenit, în secolele XVII—XVIII, principala bază navală a Angliei în Marea Caraibilor. Din 27. II. 1967, **A.** este stat asociat cu Marea Britanie. Prima emisiune poștală: 1862 [pînă la acea dată folosea mărci poștale britanice curente identificabile după ștampilele poștale „hașurate" (v.) A 02 și A 18].

ANTIQUA v. **ANTICVA.**

ANTREPRENOR POȘTAL. Persoană care în trecut, pe baza contractelor încheiate cu statul, lua în arendă serviciul poștal, obligîndu-se să asigure, în bune condiții, transportul corespondenței și al călătorilor. În țările române se bucura de unele subvenții (de la domnie). După pacea de la Adrianopol — 2/14.IX.1829 (care, printre alte clauze, prevedea și abolirea monopolului otoman asupra comerțului Moldovei și Țării Românești, ajungîndu-se astfel la libertatea comerțului lor internațional), traficul poștal cunoscînd o mare extindere, antreprenorii trebuiau, în baza contractelor încheiate cu statul, să aducă unele îmbunătățiri serviciului poștal — deschiderea de noi rute, introducerea trăsurilor numite „brașovence" (v.) —, iar după 1840, să transporte prin poștă sume de bani, aparținînd statului și particularilor, avînd răspunderea pentru orice pierderi sau sustrageri. Funcția dispare în țările române o dată cu preluarea treptată, de către stat, a serviciilor poștale. v. **ADMINISTRAȚIA POȘTELOR; CONTRACCIU.**

ANTREPRIZĂ POȘTALĂ. Termen sub care era cunoscută activitatea arendașilor (antreprenorilor) sau a companiilor particulare care aveau în arendă serviciul de poștă. v. **ANTREPRENOR POȘTAL; ARENDARE.**

ANUL EMITERII. Anul în care o marcă poștală, o serie de mărci sau efecte poștale au fost puse în circulație. Noțiunea este utilizată, de asemenea, pentru monede, bancnote, medalii etc.

ANULARE. Suprimare a puterii de francare a unei mărci poștale: prin obliterare, cînd este vorba

de o folosire obișnuită (francare), sau prin supratipărire, atunci cînd administrația poștală îi dă o altă întrebuințare. v. **ANNULATO; ANULARE CU PENIȚA; ANULARE FISCALĂ; ANULAT.**

ANULARE CU PENIȚA. 1. Sistem de anulare a mărcilor poștale folosit în anumite perioade în localități unde nu se utilizau încă ștampile poștale; anularea mărcilor poștale se făcea prin

una sau două trăsături cu penița (verticale, orizontale, diagonale sau încrucișate), scriindu-se data, localitatea (nu în toate cazurile), adaugîndu-se semnătura sau ini-

țialele factorului poștal. 2. Sistem de anulare utilizat obligatoriu (și după introducerea ștampilelor) de unele administrații poștale, din dorința de a asigura o anulare „grea", menită să împiedice ștergerea ștampilelor și refolosirea mărcilor în dauna poștei; se folosea, în general, la anularea mărcilor poștale cu valori mari (ex.: valorile de 2 mărci din emisiunea germană 1875—1880 s-au anulat obligatoriu și cu penița pînă în anul 1884, cînd au început să fie obliterate numai cu ștampile; mărcile serviciului telegrafic din România, din anul 1871, au fost anulate atît cu ștampila, cît și cu penița (cu

rare excepții)]. 3. Anulare cu penița practicată în România de conductorii poștali ce însoțeau corespondența transportată pe calea ferată, în perioada cînd nu posedau încă ștampile poștale; mărcile de pe trimiterile poștale depuse la tren se anulau cu penița, scriindu-se data și gara. Anularea mărcilor poștale cu penița s-a practicat și în diferite localități balneare din România unde funcționau oficii poștale temporare care nu erau dotate cu ștampile poștale (ex.: Strunga). v. **ANULARE FISCALĂ.**

ANULARE FISCALĂ. Anulare cu penița (v.), cu ștampila unei întreprinderi sau instituții (alta decît poșta), operată asupra unui timbru fiscal, asupra unei mărci poștale sau fiscal-poștale utilizate în scopuri fiscale. Piesele astfel anulate își pierd caracterul filatelic. Timbrele românești de ajutor, de asistență socială ș.a. (care puteau fi folosite atît ca adaos obligatoriu la francatura tarifară poștală, cît și pentru uz pur fiscal) constituie piese filatelice numai în stare nouă sau cu obliterări poștale certe. Aceleași considerente sînt valabile și în cazul mărcilor poștale și timbrelor din alte țări. v. **TIMBRE DE AJUTOR; TIMBRE PENTRU ASISTENȚĂ SOCIALĂ.**

ANULAT. Inscripție aplicată manual sau mecanic pe anumite mărci sau efecte poștale, în poziții diferite (orizontal, vertical, diagonal), cu scopul de a împiedica folosirea lor la francare și a asigura scoaterea acestora din circulația poștală. Este utilizată cu precădere în cazul eseurilor (v.), erorilor filatelice precum și în alte situații (de exemplu, la mărcile întrebuințate de administrația poștelor în scop de reclamă). Același procedeu s-a folosit de Administrația Poștelor din România și la anularea erorii de culoare de 5 bani albastru din emisiunea „București". Anularea acestei erori s-a făcut cu o ștampilă de mînă cu litere verzale „ANULAT", aplicată pe

suprafața mărcii poștale în toate pozițiile (orizontal, vertical, diagonal). v. **ANULARE.**

A.O. 1. Prescurtare pentru Autres Objets (Alte obiecte) aplicată în Franța, prin ștampilare, pe trimiterile poștale mai puțin importante (colete, imprimate, ziare ș.a.). 2. Prescurtare pentru Afrique Orientale (Africa Orientală).

Supratipar aplicat pe unele mărci poștale din Congo Belgian (azi Republica Zair), din anul 1918 folosite în fosta Africă Orientală Germană (azi Republica Unită

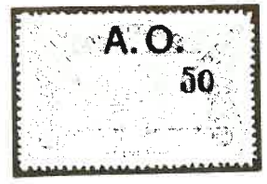

Tanzania), ocupată de belgieni în timpul primului război mondial. v. **ZAIR.**

APAREIAJ. Desen ornamental care imită elementele unei zidării din cărămizi aparente. Dintre tipurile de apareiaj ilustrate mai jos primul a fost folosit la ornamentarea cadrului din jurul cercului perlat (v.) al mărcilor poștale clasice românești „Carol cu favoriți" din anul 1867.

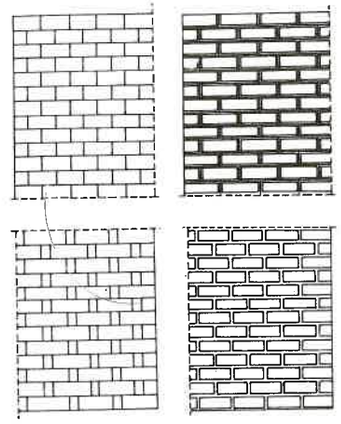

APRÈS LE DÉPART (După plecare). Inscripție în limba franceză pe ștampile poștale de serviciu, aplicate în Franța pe corespondențele depuse la oficiile poștale după expedierea curierului. v. **DUPĂ PLECARE.**

A.R. 1. Inițiale ale termenului francez „Avis de réception" sau ale termenului spaniol „Aviso de recepción", semnificînd confirmarea de primire (v.); în limbajul poștal de serviciu se folosește pentru a arăta că o anumită corespondență se predă destinatarului contra semnătură pe avizul de primire ce urmează a fi remis de poștă expeditorului, ca dovadă a predării trimiterii poștale. 2. Inscripție pe ștampile indicative aplicate pe corespondența poș-

tală expediată cu confirmare de primire. 3. Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poștale destinate francării trimiterilor comportînd confirmarea primirii de către destinatar (ex.: Columbia între anii 1902—1904). Indicativul A.R. echivalent cu „Aviz de primire" a fost adoptat și de Poșta română. v. **RETOUR RÉCÉPISSÉ.**

ARABESC. Ornament specific artei arabe, format din combinații de linii și motive geometrice, din combinări de motive reprezentînd

plante stilizate etc. În filatelie, arabescul este utilizat frecvent ca ornament în grafica mărcilor poștale. El a fost impropriu folosit ca denumire pentru a desemna ornamentația unor ștampile poștale românești, pentru care termenul de agrafă (v.) este mai potrivit.

ARABIA SAUDITĂ (AL MAMLAKA AL'ARABĪYA AS-SA'ŪDIYA — Regatul Arab Saudit). Stat situat în Peninsula Arabia, în sud-vestul Asiei; suprafața: 2 149 690 km²; populația: 8 000 000 locuitori (1980); capitala: Riad (Riyādh); limba oficială: arăba; moneda: pînă în anul 1960: 1 Liră = 110 Piaștri; 1 Piastru = 40 Para; din anul 1960, 1 Liră = 800 Piaștri, iar din anul 1976, 1 Riyal = 100 Halalah. Posesiune a Imperiului otoman pînă în anul 1918 (cu întreruperi); la 23.IX.1932 ia ființă Arabia Saudită prin unirea sultanatului Nejd și a regatului Hedjaz. Prima emisiune poștală a regatului Hedjaz: 1916; prima emisiune a sultanatului Nejd: 1925; prima emisiune a statului saudit unificat: 1934.

ARCHER, HENRY (? — 1863). Inventator englez care în anul 1847 a realizat primul dispozitiv de perforare a colilor în jurul cadrului mărcilor poștale (pînă atunci decuparea mărcilor din coală se făcea cu ajutorul foarfecelor). A. și-a perfecționat dispozitivul și în anul 1852 Poșta engleză i-a cumpărat mașina contra sumei de 4 000 lire sterline. În anul 1854 au apărut în Marea Britanie primele mărci poștale cu dinți (zimți) pe margini (care puteau fi ușor detașate din coală), deci primele mărci poștale dantelate. În România perforarea mărcilor poștale a început să se practice din anul 1872, la emisiunea „Carol cu barbă". v. **DANTELURĂ; PERFORARE.**

ARENDARE. Cedare temporară a dreptului de exploatare a unor bunuri, mobile sau imobile, ori servicii ale statului particularilor în schimbul unei plăți dinainte stabilite; se știe că statul român obișnuia să dea în arendă impozitele; în evul mediu întîlnim, de asemenea, sistemul arendării ocnelor de sare, vămilor, impozitelor etc. În țările române, poșta (v.), începînd cu sfîrșitul secolului al XVIII-lea și, mai ales, după 1830, a fost dată în arendă unor persoane sau unor companii particulare, stipulîndu-se la încheierea contractelor de arendare (sau concesionare) drepturile și obligațiile arendașilor, de fapt ale antreprenorilor și ale statului. Această situație a durat în Moldova pînă în noiembrie 1857, iar în Țara Românească puțină vreme după Unire.

ARGENTINA (REPÚBLICA ARGENTINA — Republica Argentina). Stat situat în sud-estul Americii de Sud; suprafața: 2 776 889 km²; populația: 27 064 000 locuitori (1980); capitala: Buenos Aires; limba oficială: spaniola; moneda: 1 Peso = 100 Centavos. Colonie spaniolă din secolul al XVI-lea (1536) pînă la 9.VII.1816 cînd își proclamă independența, devenind o confederație sub de-

numirea de Provinciile Unite de la Rio de la Plata; de la 24.XII. 1826 este adoptat numele de Republica Federativă **A.**; din anul 1862, stat unitar cu actuala denumire. Primele emisiuni poştale ale confederaţiei: 1858; în acelaşi an, emisiuni poştale locale (Buenos Aires, Corrientes şi Cordoba); 1862: prima emisiune cu denumirea Republica **A.** Pentru filateliştii români emisiunile poştei locale din Corrientes sînt interesante prin faptul că reiau (într-un desen mai primitiv) aranjamentul grafic al emisiunilor franceze tip „Ceres" şi „Napoleon" ce se regăseşte şi pe mărcile emisiunilor elene „Hermes" — cap mare şi româneşti „Paris" şi „Bucureşti". În **A.** au funcţionat oficii poştale pentru străinătate ale Franţei, Italiei şi Marii Britanii. v. **ARGENTINA — LITOGRAFIATE.**

ARGENTINA — LITOGRAFIATE. Denumire filatelică a emisiunilor poştale litografiate (bogate în varietăţi de poziţii în coală, desen şi culoare) apărute în anii 1858 — 1864 în Argentina, ilustrate cu stema republicii. Marca de 15 C

din prima emisiune 1862 — 1864, din rîndul al doilea, era plasată în coală în poziţie răsturnată, formînd „tête-bêche". Dintre ele se cunosc numai trei perechi (două neuzate şi una uzată), care constituie raritaţi filatelice mondiale.

A.R.L.U.S. v. **ASOCIAŢIA ROMÂNĂ PENTRU LEGĂTURILE DE PRIETENIE CU UNIUNEA SOVIETICĂ.**

ARMOARII v. **BLAZON.**

ARMY OFFICIAL (Armată/oficial). Supratipar (v.) aplicat în anii

1896 1902 pe diferite mărci poştale din emisiunile reginei Victoria şi, respectiv, ale regelui Eduard al VII-lea ai Angliei, folosite ca mărci poştale de serviciu de către Ministerul de Război. v. **MĂRCI POŞTALE PENTRU SERVICIUL ARMATEI.**

ARMY SERVICE. Supratipar. v. **MĂRCI POŞTALE PENTRU SERVICIUL ARMATEI.**

A.R.P.A. 1. Iniţiale ale Asociaţiei Române pentru Propaganda Aviaţiei înfiinţată la 14.III.1927, cu scopul de a strînge fonduri pentru propaganda, dezvoltarea liniilor aeriene şi propăşirea generală a aviaţiei româneşti. **2.** Inscripţie pe timbrele puse în circulaţie de A.R.P.A., tipărite în culoare albastră (format 17×22 mm) şi culoare carmin închis (format 12×20 mm). v. **TIMBRUL AVIAŢIEI.**

ARTĂ. 1. Activitate umană creatoare care are drept scop producerea de valori estetice (pictură, sculptură, grafică). În trecut cuprindea şi arhitectura, poezia muzica şi dansul. **2.** Tematică filatelică avînd ca obiect colecţionarea emisiunilor poştale cu subiecte artistice. În prima perioadă de afirmare a filateliei tematice, colecţiile cu această temă aveau o arie de cuprindere foarte mare. Înmulţirea emisiunilor reproducînd opere de artă a făcut practic imposibilă cuprinderea tuturor mărcilor poştale şi a pieselor filatelice apărute. Majoritatea colecţiilor cu tema „Artă" se limitează în prezent la o arie restrînsă şi bine delimitată, căutînd să o reprezinte cît mai profund.

A.S. (Army Service). Supratipar aplicat pe mărci poştale destinate armatei. v. **MĂRCI POŞTALE PENTRU SERVICIUL ARMATEI.**

ASAMBLAJ. Sistem tipografic care constă în îmbinarea pieselor constitutive, în vederea alcătuirii „formei de tipar" (v.) sau a planşei definitive (a colii de tipar).

ASCENSION (WIDEAWAKE ISLAND). Insulă în Oceanul Atlantic; suprafaţa: 88 km²; populaţia: 1 500 locuitori (1968); centrul administrativ: Georgetown; limba oficială: engleza. Colonie britanică, aparţinînd de insula Sfînta Elena. Prima emisiune poştală: 1922 (supratipar ASCENSION pe mărci poştale din Sfînta Elena din anul 1912).

ASCHER v. **CATALOG „ASCHER".**

ASIA MINOR S.S.CO. Denumire sub care sînt cunoscute în filatelie mărcile de poştă locală particulară maritimă emise în

anul 1868 de Compania otomană de navigaţie Asia Minor Steam Ship Co. (Compania de navigaţie cu aburi Asia Mică) din Smirna (azi Izmir). Compania, avînd linii de cabotaj care asigurau legătura regulată între diverse porturi ale Asiei Mici, a pus în circulaţie două mărci poştale proprii de poştă locală maritimă, pentru plata taxei de transport a corespondenţei. Aceste mărci se situează printre marile raritaţi poştale ale fostului Imperiu otoman.

ASISTENŢĂ SOCIALĂ. Acţiune de sprijinire materială de către stat sau de către unele organizaţii de binefacere a persoanelor care, definitiv sau temporar, nu sînt apte de muncă şi nu beneficiază de drepturile conferite prin asigurările sociale, nedispunînd de mijloacele necesare traiului. Multe administraţii poştale au pus în circulaţie emisiuni speciale destinate strîngerii de fonduri în acest scop — mărci cu supratxaă în folosul acţiunilor de ajutorare şi mărci de asistenţă care se adăugau obligatoriu la francatura poştală tarifară. În anul 1921 România a pus în circulaţie o emisiune de mărci poştale pentru asistenţa socială; valorile mari ale acestei emisiuni au fost folosite ca timbre fiscale. v. **CRUCEA ROŞIE; TIMBRE DE AJUTOR; TIMBRE PENTRU ASISTENŢĂ SOCIALĂ.**

A.S.I.T. (Asociaţia Ştiinţifică a Inginerilor şi Tehnicienilor). **1.** Organizaţie profesională de masă înfiinţată în România în anul 1951. **2.** Inscripţie pe emisiunea poştală românească pusă în circulaţie în anul 1957 cu ocazia celui de al II-lea Congres

A.S.I.T. v. **ASOCIAŢIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA.**

ASOCIAŢIA FILATELIŞTILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA (A.F.R.). Organizaţie obştească, cu personalitate juridică, fără scop lucrativ, cu sediul central în Bucureşti; funcţionează sub îndrumarea Direcţiei Generale a Poştelor şi Telecomunicaţiilor din Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor. O dată cu constituirea Cercului Filatelic Bucureşti (v.) s-au intensificat acţiunile în vederea înfiinţării **A.F.R.** Astfel, în baza H.C.M. 833 din 18.VI. 1958 a luat naştere un comitet de iniţiativă a cărui principală sarcină consta în organizarea asociaţiei; la 1.VII.1958 s-a constituit Biroul provizoriu al **A.F.R.**, format din academician Ştefan Milcu, Cornelia Mateescu, prof. univ. Mihail Ghermănescu, conf. univ. I. S. Antoniu, Ştefan Ralescu, dr. N. Tripcovici, Laurenţiu Botez, iar la 7.VII.1958 notariatul principal din Capitală, cu decizia 5212, a legalizat actul constituirii Asociaţiei Filateliştilor Români cu următorii membri fondatori: I. S. Antoniu, Cornelia Mateescu, Nicolae Tripcovici, Ştefan Ralescu, Laurenţiu Botez, Sergiu Raşeev, Mişu Herşcovici, Mihail Popovici, Emil Radu, Vsevolod Surjicov, Ion Soare, Pavel Simici, Mihail Ghermănescu, Theodor Melnic, trecîndu-se apoi la înfiinţarea filialelor **A.F.R.** la nivelul întregii ţări. În anul 1960, cu ocazia Congresului anual F.I.P. (v.) ţinut la Hamburg, **A.F.R.** a devenit membră a F.I.P. Scopul **A.F.R.** constă în dezvoltarea şi popularizarea filateliei în vederea educării oamenilor muncii şi a tineretului în spiritul dragostei faţă de patrie, al devotamentului faţă de construirea socialismului şi comunismului în R. S. România şi al întăririi prieteniei şi colaborării

între popoare. Pentru a-şi putea îndeplini aceste obiective **A.F.R.** are relaţii de colaborare cu organele centrale şi locale de stat, cu celelalte organizaţii de masă şi obşteşti. **A.F.R.** are următoarele atribuţii: atragerea în rîndurile asociaţiei a tuturor cetăţenilor care practică sau vor să practice filatelia (v.); organizarea membrilor **A.F.R.** în grupe, cercuri şi filiale pe care asociaţia are obligaţia de a le sprijini, îndruma şi controla în activitatea desfăşurată; organizarea activităţii filatelice a asociaţiei pe secţii şi specialităţi — clasică, tematică (v.), aerofilatelie (v.), întreguri poştale (v.) ş.a.; organizarea de expoziţii filatelice (v.), precum şi a altor manifestări, în vederea popularizării filateliei şi sprijinirii membrilor **A.F.R.** în participarea la expoziţii şi manifestări filatelice din ţară şi de peste hotare; editarea revistei „Filatelia" (v.), organul de presă al asociaţiei, cît şi a altor lucrări de popularizare şi documentare cu caracter filatelic; efectuarea expertizelor pieselor filatelice româneşti şi străine, luptînd astfel pentru înlăturarea falsurilor; înfiinţarea de biblioteci, cabinete tehnice şi de documentare cu caracter filatelic; sprijinirea organelor de stat în probleme privind filatelia; sprijinirea membrilor **A.F.R.** în acţiunea de completare a colecţiilor prin organizarea schimbului individual de mărci poştale între filateliştii din ţară şi de peste hotare, în conformitate cu prevederile legale în vigoare; sprijinirea expozanţilor cu materiale filatelice în vederea organizării şi completării exponatelor, precum şi a colecţiilor proprii; colaborarea, în conformitate cu legislaţia în vigoare, cu organizaţiile filatelice din alte ţări; reprezentarea, apărarea şi sprijinirea intereselor legitime ale membrilor **A.F.R.** În activitatea sa, **A.F.R.** se călăuzeşte după principiul centralismului democratic şi al muncii colective, organele sale de conducere fiind conferinţa pe ţară, consiliul asociaţiei, comitetul executiv al consiliului asociaţiei şi biroul comitetului executiv. Organele de conducere sînt alese în adunări generale şi în conferinţe; hotărîrile se adoptă cu majoritate de voturi ale celor prezenţi, fiind obligatorii pentru toţi membrii organizaţiei respective; de asemenea, hotărîrile organelor superioare sînt obligatorii pentru organele inferioare. **A.F.R.** are în vedere şi recomandările Federaţiei Internaţionale de Filatelie — F.I.P. (v.). v. **BIROUL COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI A.F.R.; CERC FILATELIC; COMISIA CENTRALĂ DE CENZORI A A.F.R.; COMISIE DE EXPERTIZĂ A PIESELOR FILATELICE; COMITETUL EXECUTIV AL CONSILIULUI A.F.R.; CONFERINŢA PE ŢARĂ A A.F.R.; CONSILIUL A.F.R.**

ASOCIAŢIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA (A.G.I.R.). Asociaţie profesională înfiinţată la Iaşi în anul 1918. În anul 1939 a fuzionat cu Societatea politehnică, iar în anul 1947 **A.G.I.R.**-ului i s-au alăturat mai multe asociaţii monotehnice, ca: Progresul silvic (fondată în 1896), Asociaţia inginerilor şi tehnicienilor din mine (constituită în anul 1897), Asociaţia inginerilor agronomi (înfiinţată în anul 1927). La congresul din anul 1951 ia denumirea de Asociaţia ştiinţifică a inginerilor şi tehnicienilor, iar în anul 1962 se transformă în Consiliul naţional al inginerilor şi tehnicienilor. În filatelie **A.G.I.R.**-ul este prezent prin emisiuni poş-

tale româneşti puse în circulaţie în anii 1943, 1945, 1947. v. **A.S.I.T.**

ASOCIAŢIA INTERNAŢIONALĂ A EXPERŢILOR FILATELICI (ASSOCIATION INTERNATIONALE DES EXPERTS PHILATÉLIQUES—A.I.E.P.). Asociaţie internaţională neguvernamentală înfiinţată în anul 1951; sediul la Viena; organe de conducere: Adunarea Generală, Consiliul şi Biroul Executiv. În conformitate cu statutul său **A.I.E.P.** are drept scop înlesnirea schimbului de idei, opinii şi experienţă asupra a tot ceea ce este în legătură cu expertiza filatelică, reprezentînd şi apărînd totodată interesele materiale şi morale ale filateliştilor de pretutindeni. Primirea în **A.I.E.P.** este supusă unor condiţii stricte, candidaţii trebuind să facă dovada cunoştinţelor pe care le posedă,

admiterea fiind condiționată de trei criterii: valoarea tehnică a expertizei, cinstea și profilul moral. Pentru a fi admiși ca membri, candidații trebuie să fie aleși cu unanimitate de voturi. Membrii titulari acordă prioritate calității în fața cantității, militînd pentru exigență și colaborare în sînul **A.I.E.P.** Adunarea Generală **A.I.E.P.** reunește anual membrii experți **A.I.E.P.** într-unul din orașele unde au loc expoziții filatelice internaționale. În cadrul Adunării Generale se discută problemele permanente și noutățile apărute în expertizarea filatelică, anchete sau studii încredințate unui grup de lucru sau unui membru cu calificare superioară, precum și problemele ridicate de circularele **A.I.E.P.** Aceste circulare asigură o legătură permanentă între membrii **A.I.E.P.**, fiind redactate în limbi de uz internațional: franceză, germană, engleză.

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A JURNALIȘTILOR FILATELIȘTI (ASSOCIATION INTERNATIONALE DES JOURNALISTES PHILATÉLIQUES — A.I.J.P.). Asociație internațională neguvernamentală constituită în anul 1962, cu ocazia expoziției filatelice internaționale (v.) de la Praga; sediul la Paris; organe de conducere: Congresul, Consiliul **A.I.J.P.** și Biroul Executiv format din președinte, 1—2 vice-președinți, un secretar general și 1—2 casieri. Asociația are drept scop să reunească, pe scară internațională, ziariștii și autorii de lucrări filatelice, redactorii și editorii de ziare, cataloage și publicații filatelice, care și-au propus ca prin activitatea lor să promoveze informații filatelice, să stabilească contacte între membrii din toate țările, contribuind astfel în mod eficient la propagarea filateliei și la apropierea între popoare. Pe linie internațională, **A.I.J.P.** ajută și susține interesele Federației Internaționale de Filatelie (F.I.P.) avînd scopuri identice. **A.I.J.P.** se ocupă în special de literatura filatelică, de rolul și locul ei în literatura universală și caută să-i asigure statutul și poziția ce-i revin de fapt. **A.I.J.P.** urmărește ca prin relațiile sale să facă publicitate celor mai interesante lucrări filatelice și să difuzeze lucrările existente. În fiecare an **A.I.J.P.** atribuie un premiu administrației poștale care s-a distins prin calitatea informațiilor asupra mărcilor poștale emise, pe care le oferă spre publicare jurnaliștilor filateliști. Aceste premii au fost decernate pînă în prezent administrațiilor poștale din Austria, R. F. Germania și R. S. Cehoslovacă. Membrii **A.I.J.P.**, prin articolele și publicațiile lor, fac cunoscute acțiunile administrațiilor poștale a căror politică de emisiuni corespunde adevăratelor scopuri ale filateliei și consideră ca o datorie salvarea filateliei de speculanți și înlăturarea exploatării filatelistilor de către colecționarii veroși și a tot ceea ce poate să submineze progresul filateliei. **A.I.J.P.** editează un anuar al membrilor și al presei filatelice din lumea întreagă. În cadrul **A.I.J.P.** România este reprezentată de șapte membri.

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ PENTRU LEGĂTURILE DE PRIETENIE CU UNIUNEA SOVIETICĂ (A.R.L.U.S.). Asociație cu caracter obștesc, înființată la 11.XI.1944, condusă și îndrumată nemijlocit de P.C.R.; are ca scop promovarea, pe multiple și diverse planuri, a prieteniei și colaborării dintre poporul român și popoarele sovietice, popularizarea succeselor și realizărilor înfăptuite de R.S. România și Uniunea Sovietică în opera de edificare a socialismului și comunismului, extinderea schimbului reciproc de valori culturale și artistice. Întreaga activitate a **A.R.L.U.S.** reprezintă o expresie grăitoare a politicii internaționaliste promovate cu consecvență de P.C.R. Poșta română, începînd din anul 1945, a pus în circulație mai multe emisiuni poștale dedicate **A.R.L.U.S.**-ului.

ASOCIAȚIE FILATELICĂ. Grupare constituită din colecționari de mărci și efecte poștale, în scopul practicării, promovării și popularizării filateliei ca activitate cultural-educativă, ca mijloc de cunoaștere reciprocă, în slujba idealurilor de pace și prietenie între popoare. În anul 1865 a luat ființă, la Paris, Société Française de Timbrologie al cărei președinte, Georges Herpin, a fost și creatorul termenului de „Philatélie". În anul 1866, în Canada, la Saint John's, a fost fondată The Excelsior Stamp Association, care a editat și o publicație intitulată „The Postman's Knock" („Bătaia în ușă a poștașului"). În anul 1869 s-a constituit în Anglia Philatelic Society, devenită astăzi faimoasa Royal Philatelic Society, cu sediul la Londra. Tot în anul 1869 a luat ființă, la New York, Philatelic Society. Inițiativa înființării celei dintîi asociații filatelice din România a fost luată în anul 1891 de un grup de filateliști între care se aflau deputații A. Cantacuzino, I. Oteteleșeanu, D. C. Butculescu, coloneii S. T. Gorjan și I. Thorand; inițial ea a purtat numele de Societatea Română de Timbrologie, iar la data constituirii definitive (noiembrie 1891) a luat denumirea de Societatea Filatelică Română, avînd ca președinte pe D. C. Butculescu. La 22. VIII. 1892 s-a format o nouă societate, compusă din 42 de membri din Capitală și din alte orașe ale țării; între membri se număra și unul dintre viitorii mari colecționari români — Gh. Matheescu-Sinaia. Din septembrie 1892 societatea a editat revista filatelică „Monitorul Societății Filatelice Române", cu apariție bilunară în limbile română și franceză. În perioada dintre cele două războaie mondiale, în București au ființat două grupări filatelice distincte: prima, Societatea Filatelică Română, cu sediul în localul Casei de credit P.T.T. din strada Sf. Dumitru, cu statut de personalitate juridică obținut la 12.V.1934, care edita „Revista Societății Filatelice Române", avînd ca președinte pe arhitectul Ernest Doneaud; cea de a doua, Asociația Filatelistilor din România, fondată în anul 1927, cu sediul la Cafeul Elysée din Calea Victoriei, la început fără personalitate juridică, pe care o primește mai tîrziu (iunie 1933), avea ca președinte pe dr. S. Baroncea; edita revista „Filatelia pentru toți". Și-au încetat activitatea în iunie 1938. În anul 1958, cu ocazia împlinirii unui secol de la apariția primelor mărci poștale „Cap de bour" și de la organizarea poștei de stat, Consiliul de Miniștri a aprobat, la 18 iunie, înființarea Asociației Filatelistilor din România (A.F.R.). v. **ASOCIAȚIA FILATELIȘTILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA; ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A EXPERȚILOR FILATELICI; ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A JURNALIȘTILOR FILATELIȘTI.**

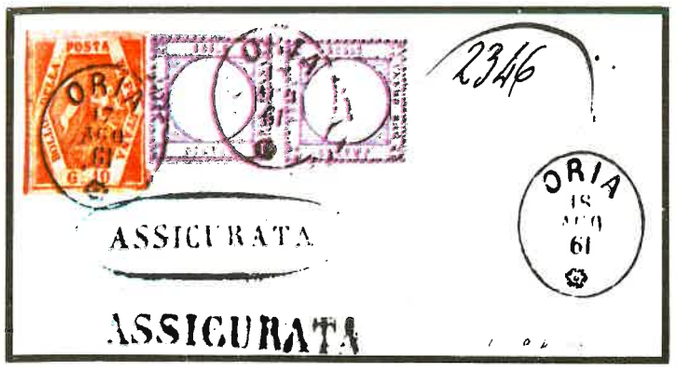

ASSICURATA (Asigurată). Inscripție în limba italiană, întîlnită pe ștampile poștale aplicate pe scrisori recomandate în unele din vechile state italiene, precum și în Italia, în perioadele clasică și postclasică. v. **ȘTAMPILĂ POȘTALĂ; VECHI STATE ITALIENE.**

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES EXPERTS PHILATÉLIQUES (A.I.E.P.) v. **ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A EXPERȚILOR FILATELICI.**

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES JOURNALISTES PHILATÉLIQUES (A.I.J.P.) v. **ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A JURNALIȘTILOR FILATELIȘTI.**

ASTROFILATELIE. Ramură modernă a filateliei tematice, care se ocupă cu colecționarea și studierea mărcilor și pieselor filatelice ce au ca subiect cucerirea și cercetarea cosmosului. Unii filateliști includ în colecții de acest gen ștampile și scrisori cu autografele cosmonauților. Cu toate că astfel de piese au prețuri foarte ridicate, caracterul lor filatelic propriu-zis se limitează numai la elementele poștale, prezența autografelor depășind cadrul strict al filateliei. Printre mărcile precursoare în domeniul cuceririi cosmosului poate fi considerată valoarea de 25 lire, emisă de Poșta italiană în anul 1956, cu prilejul Congresului internațional de astronautică de la Roma. În a doua jumătate a anului 1983 poșta S.U.A. a expediat în cosmos un număr de scrisori cu naveta spațială „Challenger" care au fost apoi francate (cu o marcă poștală de 9,45 dolari), obliterate (cu ștampile aeropoștale speciale) și expediate la destinație pe cale obișnuită. În anul 1978 în cadrul F.I.P. (v.) a fost creată o subcomisie pentru astrofilatelie, desființată în anul 1982 cu ocazia Congresului F.I.P. de la Paris.

AȘEZĂMÎNT. Denumire dată în trecut unor legi, regulamente etc., hotărîte și decretate de domnitorii țărilor române. Ex.: Așezămîntul carantinelor și al oboarelor de schimburi (31.XII.1829); Așezămîntul înalt întărît pentru organizarea poștei din Moldova (1.V.1858); Așezămîntul pentru regularea circulației prin delijanse (1.V.1858).

A—T. Supratipar. v. **A & T.**

A & T. Supratipar (v.) cu valoare schimbată aplicat de Poșta franceză pe mărci poștale franceze pentru colonii din anul 1881, folosite în teritoriile Annam și Tonkin, începînd din anul 1888. Este cunoscut și sub forma A—T.

ATELIA TIMBRULUI. Imprimerie înființată la Iași în ianuarie

ASTROFILATELIE

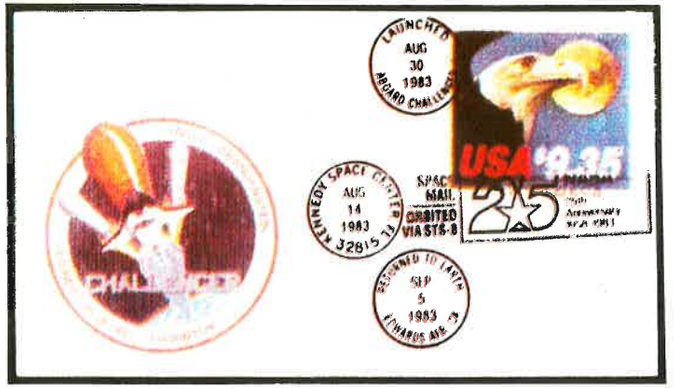

1856 de domnitorul Grigore Alexandru Ghica pentru tipărirea „Timbrului domnesc". Aici au fost realizate, în anul 1858, primele mărci poştale româneşti „Cap de bour" (v.), folosindu-se o presă cu balansier şi contor, achiziţionată în anul 1857 de la Viena. În decembrie 1861 — ianuarie 1862, o dată cu mutarea la Bucureşti a Ateliei Timbrului împreună cu utilajele şi personalul de specialitate, aceasta îşi reia activitatea sub numele de „Presa Autografă". Aici au fost imprimate mărcile poştale „Principatele Unite", emisiunea I (1862), precum şi următoarele emisiuni.

ATEST v. **ATESTAT.**

ATESTAT. Act prin care se confirmă autenticitatea unui lucru, a unui obiect etc.; în filatelie, certificat care atestă autenticitatea unei mărci poştale, ştampile poştale etc. v. **CERTIFICAT DE EXPERTIZĂ FILATELICĂ; EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

AUREOLĂ. Efect grafic nedorit, prezent ca o zonă luminoasă în jurul efigiei (v.); se întîlneşte la mărcile litografiate ca rezultat al retuşării insuficient de îngrijite, cu penelul, a fondului din jurul efigiei; retuşul avea scopul reintroducerii unei demarcaţii clare între efigia propriu-zisă şi fond, demarcaţie dispărută datorită uzurii prin folosire îndelungată a pietrei litografice. v. **EFIGIE; RETUŞ.**

AUS. Termen în limba germană cu sensul „din" înscris pe ştampile prefilatelice de trecere a frontierei, împreună cu denumirea ţării de proveniență (ex.: Aus Oesterreich.). v. **A; ŞTAMPILĂ POŞTALĂ.**

AUSTRALIA (COMMONWEALTH OF AUSTRALIA — Uniunea Australiană). Stat aflat pe continentul cu acelaşi nume, situat în emisfera sudică, între Oceanul Pacific şi Oceanul Indian; suprafaţa: 7 686 848 km²; populaţia: 14 726 000 locuitori (1981); capitala: Canberra; limba oficială: engleza; moneda: pînă în 1966: sistemul monetar britanic; din 1966: 1 Australian Dollar =100 Cents. Descoperită la începutul secolului al XVII-lea de către navigatorii olandezi, spanioli şi portughezi, **A.** devine de la 23. VIII. 1770 provincie a Marii Britanii. Cele şase colonii (New South Wales, Tasmania, Western **A.**, South **A.**, Victoria, Queensland) primesc, începînd din 1850, o largă autonomie; la 1.I.1901 coloniile se unesc formînd Commonwealth of **A.**, stat federal independent, monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului. Primele emisiuni poştale: 1850 (New South Wales, Victoria); 1853 (Tasmania, denumită iniţial Van Diemen's Land); 1854 (Western **A.**); 1855 (South **A.**); 1860 (Queensland). Prima emisiune a statului federal: 1912. **A.** emite, în general, mărci poştale a căror tematică este legată de evenimente interne sau de Commonwealth. Administrează din punct de vedere poştal teritorii din Antarctica. v. **B.C.O.F. — JAPAN/1946; LEBEDE.**

AUSTRALIA DE SUD (**SOUTH AUSTRALIA**) v. **AUSTRALIA.**

AUSTRALIA OCCIDENTALĂ (**WESTERN AUSTRALIA**) v. **AUSTRALIA.**

AUSTRIA (REPUBLIK ÖSTERREICH — Republica Austria). Stat situat în Europa Centrală; suprafaţa: 83 853 km²; populaţia: 7 546 000 locuitori (1981); capitala: Viena; limba oficială: germana; moneda: pînă în 1858: 1 Gulden=60 Kreuzer; între 1858—1899: 1 Gulden (sau Florin)=100 Kreuzer; între 1899—1924: 1 Coroană =100 Heller; după 1925: 1 Schilling = 100 Groschen. Stăpînită de romani (în secolele I—V), de Imperiul franc şi apoi de cel romano-german, **A.** intră la finele secolului al XIII-lea (1278) în posesia familiei Habsburg, ai cărei reprezentanţi devin împăraţi ai Imperiului romano-german. Prin ocuparea Boemiei, Sileziei, Moraviei, a Ungariei apusene şi apoi a întregii Ungarii, a Transilvaniei, a Banatului, a unor teritorii din Italia, a Belgiei, a Galiţiei (după împărţirea Poloniei), a Bucovinei, Imperiul habsburgic ajunge un stat multinaţional şi o mare putere europeană. De la 6.VIII. 1806, cînd Sfîntul imperiu romano-german îşi încetează existenţa, **A.** devine imperiu de sine stătător. În urma acordului austro-ungar din 17.II.1867, privind constituirea monarhiei dualiste, la 8 iunie acelaşi an, prin încoronarea împăratului Francisc Iosif I ca rege al Ungariei, ia naştere oficial statul dualist Austro-Ungaria. Ca urmare a înfrîngerilor din primul război mondial, monarhia dualistă se destramă, **A.** proclamîndu-se republică federală la 12.XI.1918. La 11.III.1938 **A.** este ocupată de Germania nazistă (Anschlussul), devenind provincie a celui de al III-lea Reich sub numele de Ostmark. **A.** este eliberată în anul 1945, de către trupele coaliţiei antihitleriste, la 27. IV. 1945 proclamîndu-se a II-a republică; teritoriul **A.** a rămas însă împărţit în patru zone de ocupaţie pînă la 15.V.1955 cînd, în urma semnării Tratatului de stat, este restabilită suveranitatea **A.** Prima emisiune poştală: 1850. Respectivele mărci poştale au avut putere de circulaţie pe întreg cuprinsul imperiului pînă în 1867; între anii 1867—1871 foloseşte o emisiune poştală comună austro-ungară (ca urmare a constituirii monarhiei dualiste), iar din 1871 Ungaria emite mărci poştale proprii. Între anii 1850—1866, Poşta austriacă a pus în circulaţie mărci poştale destinate teritoriilor stăpînite atunci în nordul Italiei: Lombardia (pînă în 1859) şi Veneţia (pînă în 1866), asemănătoare cu cele folosite în restul imperiului. Poşta austriacă

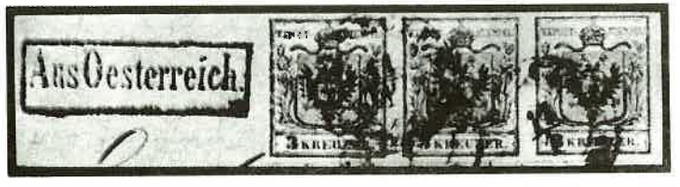

din Levant a întrebuinţat mărci poştale de tipul emisiunilor din 1867, cu valoarea în soldi, precum şi din emisiunea din 1908, cu valoarea în para (v.) şi piaştri (v.); oficiile poştale austriece din insula Creta, existente pînă la 30.X.1914, au folosit respectivele mărci poştale cu valoarea în franci. La sfîrşitul primului război mondial, o dată cu proclamarea republicii **A.**, între anii 1918—1922, mărcile poştale ale acesteia poartă inscripţia DEUTSCHÖSTERREICH (**A.** Germană), denumirea de atunci a statului, înlocuită, din 1922, cu titulatura Österreich. În perioada Anschluss- ului în **A.** au circulat mărcile poştale ale Germaniei naziste. v. **A; ABONIRT; AGENTIE; AGENZIA; C.M.T.; CRUCEA SFÎNTULUI ANDREI; DEUTSCH-ÖSTERREICH; FELDPOST; K. K.; K.u.K.; LLOYD AUSTRIACO; MOLDAU; R.N.; SOLDO; STAROSTIE; TOKAY.**

AUTENTIC. Document, act, obiect (mai ales de artă), marcă poştală, timbru, ştampilă, monedă, medalie etc. a căror autenticitate nu poate fi pusă la îndoială şi care provin numai din sursa (autorul) care le-a emis (creat).

AUTENTICITATE. Însuşirea de a fi autentic (v.).

AUTOMAT POŞTAL. 1. Dispozitiv care, după introducerea unor monede, distribuie una sau mai multe mărci poştale, carnete de mărci poştale sau cărţi poştale. Primul aparat de acest fel, cunoscut sub denumirea de „Old Stamp Vending Machine", a fost instalat la Londra în anul 1884, după care, în mod treptat, s-a extins şi în alte ţări. **2.** Aparat pentru francarea mecanică a corespondenţelor; aparatul imprimă figurina de francare direct pe corespondenţă sau eliberează etichete pentru francare cu valori corespunzătoare taxelor poştale tarifare. v. **AUTOMATIZARE; MĂRCI POŞTALE PENTRU AUTOMATE; METERED MAIL.**

AUTOMATIZARE. Acţiune de a echipa cu automate o instalaţie în vederea executării unor operaţiuni fără intervenţia nemijlocită a omului. În domeniul poştal, automatizarea îşi extinde aria de aplicare de la francarea automată a corespondenţei la trierea (v.), obliterarea (v.), expedierea trimiterilor poştale ş.a.

AUTOPAKETTI. Text înscris pe mărci poştale finlandeze pentru colete, expediate cu autobuze poştale (1948, 1952, 1963 etc.).

AUTOTIPIE. 1. Procedeu fotomecanic de executare a unui clişeu tipografic pe metal, pentru redarea cu aspect de semitonuri (nuanţe de umbră şi lumină) a unei imagini fotografiate (albnegru sau color), folosind descompunerea imaginii în puncte de mărimi diferite, egal depărtate între ele. Descompunerea se face prin intercalarea unei site fotografice (v.) între original şi placa fotografică. **2.** Clişeu zincografic cu suprafaţa imprimabilă formată din puncte de diferite mărimi, în funcţie de tonalităţile imaginii, obţinut prin procedeul de autotipie. Pentru imaginile policrome se face cîte un clişeu pentru fiecare culoare. **3.** Tipar obţinut prin imprimarea cu un clişeu în autotipie. Acest procedeu a fost folosit pentru realizarea multor emisiuni poştale. v. **DESCOMPUNEREA CULORILOR; POLICROMIE.**

AVIA (АВИА). Menţiune (cu semnificaţia „Avion") înscrisă pe cărţile, plicurile şi etichetele poştale sovietice destinate expedierilor prin poşta aeriană.

AVIANCA. 1. Denumire prescurtată a Companiei Naţionale Columbiene de Transport Aerian (Aerovias Nacionales de Colombia, Cia. Anonima) provenită din naţionalizarea Societăţii Columbo-Germane de Transporturi Aeriene (Sociedad Colombo-Alemana de Transportes Aereos=SCADTA) pentru care s-au supratipărit în anul 1950 mărci poştale cu iniţiala „A". **2.** Inscripţie pe mărci de poştă aeriană columbiene puse în circulaţie în anul 1959 cu prilejul celei de-a 40-a aniversări a companiei aeriene SCADTA (v.). v. **A; L; LANSA.**

AVION. Vehicul aerian mai greu decît aerul, care se menţine în zbor datorită planurilor (aripilor) şi se deplasează cu ajutorul elicei sau al reactoarelor. Este folosit la transportul călătorilor, corespondenţei, mărfurilor etc. **1.** Supratipar cu diferite alfabete aplicat pe mărci poştale transformate în mărci de poştă

aeriană. **2.** Supratipare cu silueta

AVIA

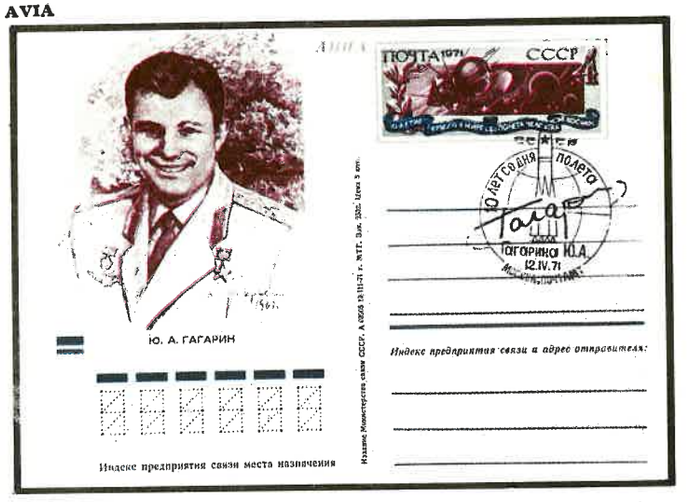

unor avioane întîlnite pe mărci poştale ale mai multor ţări. v. **POŞTA AERIANĂ.**

AVION PARTI. Inscripţie pe ştampile aplicate de Poşta franceză pe corespondenţa poştală recomandată „par avion" prezentată la oficiul poştal după plecarea avionului.

AVIOPOCITA. Menţiune (cu semnificaţia „Poşta aeriană"), în alfabet chirilic (АВИОПОЧТА), înscrisă pe emisiunile poştale sovietice pentru poşta aeriană.

Prima emisiune poştală purtînd această inscripţie datează din anul 1923.

AVIS DE RÉCÉPTION v. A.R.

AVIS PORTO MAERKE. Inscripţie pe mărcile poştale daneze folosite în anii 1907—1915 pentru expedierea ziarelor.

AVIZ DE PRIMIRE. Formular intern sau internaţional prin care destinatarul unei trimiteri poştale este invitat să se prezinte la oficiul poştal pentru a o ridica. v. **CONFIRMARE DE PRIMIRE.**

AVIZ DE SOSIRE. Obiect de corespondenţă de serviciu, prin care destinatarul unei trimiteri poştale este invitat să se prezinte la oficiul poştal pentru a o ridica.

AVRIC. Indicaţie prescurtată de loc (AVRIC. în loc de AVRICOURT) ce apare pe ştampila franceză cu dublu cerc „Roumanie —Avric.", aplicată în secolul

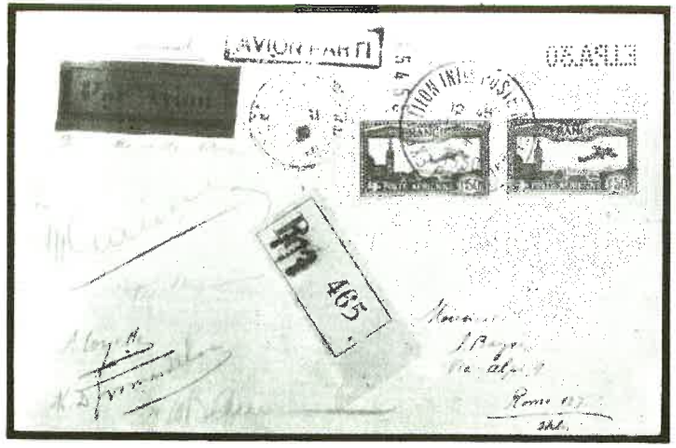

AVION PARTI

trecut pe corespondenţa provenită din România la intrarea în Franţa. v. **AVRICOURT.**

AVRICOURT. 1. Vechi punct de frontieră între Germania şi Franţa; loc de tranzit al corespondenţei din România spre Franţa. 2. Inscripţie pe ştampilele aplicate pe corespondenţa trecută prin acest punct de frontieră.

AVRIC

AVRICOURT

filatelia
B

B. Supratipar aplicat în Belgia pe timbrele de serviciu destinate administrației căilor ferate. Din anul 1945 inițiala **B** este inclusă în desenul timbrelor de serviciu.

BADEN v. **VECHI STATE GERMANE.**

B. A. ERITREA (British Administration Eritrea). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poștale britanice din perioada 1937—1942, folosite de administrația militară în anii 1948—1949 și de cea civilă în anii 1950—1951 în fosta colonie italiană Eritrea, ocupată de armata britanică în timpul celui de-al doilea război mondial. Din anul 1952, Eritrea folosește mărci poștale etiopiene. v. **B.M.A. ERITREA.**

BAGHDAD — IN BRITISH OCCUPATION. Supratipar aplicat pe unele mărci poștale otomane din anii 1892—1899; 1901; 1905; 1909—1910; 1914 și 1916, folosite în anul 1917 în Irakul ocupat de armatele britanice.

BAHAMAS (COMMONWEALTH OF THE BAHAMAS — Uniunea Bahamas). Stat cuprinzînd arhipelagul cu același nume situat în Oceanul Atlantic, în nord-estul Cubei; suprafața: 13 935 km²; populația: 240 000 locuitori (1980); capitala: Nassau; limba oficială: engleza; moneda: 1 Dollar Bahamian=100 Cents. Colonie britanică de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea (1783); la 7.I.1964 obține autonomia internă, iar la 10.VII.1973 își proclamă independența; monarhie constituțională în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poștală: 1859 (cu denumirea BAHAMAS). Anterior se foloseau mărcile poștale ale Marii Britanii, obliterate cu ștampila numerică hașurată, de formă ovală, A 05 din Nassau.

BAHRAIN (MASHYAKA AL-BAHRAIN — Șeicatul Bahrain). Arhipelag situat în sud-vestul Asiei, în Golful Persic; suprafața: 622 km²; populația: 364 000 locuitori (1980); capitala: Manama (Al Manâmah); limba oficială: araba; moneda: pînă în anul 1957: sistemul monetar al Indiei; între anii 1957—1971: 1 Rupie = 100 Naye Paise; din anul 1971: 1 Bahrain Dinar.= 1 000 Fils. Protectorat britanic de la mijlocul secolului al XIX-lea; între anii 1968—1971 face parte din Federația Emiratelor din Golful Persic; stat independent de la 14. VIII. 1971; monarhie constituțională. Prima emisiune poștală: 1933 (supratipar BAHRAIN pe mărci ale fostei colonii britanice India din anii 1927—1933; pînă la acea dată erau utilizate mărcile poștale ale fostei colonii britanice India, fără supratipar).

BALCANFILA (BALKANFILA). Expoziție filatelică periodică a țărilor balcanice. Prima ediție: Varna (1965), urmată de expoziții la Istanbul, București, Izmir, Sofia, Belgrad, Atena, Istanbul, București (1983). Expozițiile au menirea să contribuie la strîngerea legăturilor de prietenie între țările și filateliștii din zona balcanică, la mai buna cunoaștere reciprocă și la ridicarea nivelului filateliei în țările respective. Aceste expoziții cuprind toate clasele prevăzute de regulamentul F.I.P. pentru expozițiile filatelice internaționale. Cu ocazia diverselor ediții țările participante au pus în circulație mai multe emisiuni poștale dedicate acestor expoziții. Poșta română a emis în anul 1971 o serie de 6 mărci poștale cu viniete imprimate în coli cu ocazia ediției a III-a (București), iar pentru ediția a VIII-a (Istanbul), două întreguri poștale cu marcă poștală fixă (emblema Balcanfilei), ilustrate cu portretele lui Kemal Atatürk și Nicolae Titulescu, consecvenți susținători ai ideii de colaborare în Balcani. Pentru ediția a IX-a (1983), a pus în circulație o emisiune formată din două mărci poștale și o coliță prezentînd în desene și drapelele țărilor balcanice.

BALCĂNIADĂ v. **JOCURI BALCANICE.**

BALKANFAHRT (Zbor balcanic). Denumire a călătoriei efectuate la 16.X.1929 de aeronava Zeppelin LZ-127, pe traseul Friedrichshafen—München — Viena— Belgrad —Sofia—București—Brașov—Sibiu —Alba Iulia—Cluj—Oradea—Budapesta—Brno—Wroclaw—Friedrichshafen. În cursul zborului, aeronava a efectuat lansări de corespondență poștală la Semlin (40), Sofia (117), București (850), Sibiu (82), Brașov (27) și Viena. Plicurile transportate cu acest zbor sînt rare și lipsesc din multe colecții importante „Zeppelin". La a 50-a aniversare a zborului (1979), A.F.R., cu sprijinul poștei, a organizat la București o expoziție de aerofilatelie „Aeromfila '79" cu participări internaționale în exponate și în juriu. Cu această ocazie Poșta română a emis o frumoasă serie de șase mărci poștale și o coliță cu tema „Dirijabile", organizînd, cu sprijinul companiei TAROM, și un zbor special aeropoștal pe ruta București—Sibiu și retur, precum și o parașutare de corespondență la Brașov. Cu mărcile și colița acestei emisiuni s-au francat plicuri speciale și s-a realizat un set de ilustrate maxime, toate purtînd ștampile speciale aniversative. v. **POȘTA PRIN DIRIJABILE; TAROM; ZEPPELIN.**

BALON. Aeronavă cu sau fără echipaj uman, lipsită de mijloace proprii de propulsare, în general de formă sferică, compusă dintr-o învelitoare impermeabilă umplută cu un gaz mai ușor decît aerul (heliu, hidrogen etc.), la care este atașată o nacelă pentru echipaj, aparate și lest. v. **BALLON MONTÉ; BALLON NON MONTÉ; CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN BALON; POȘTA PRIN BALON; PRIM ZBOR.**

BALLON MONTÉ. Balon cu echipaj, folosit de Poșta franceză pentru expedierea corespondenței poștale în timpul asediului Parisului. Valoarea filatelică a acestei corespondențe diferă în funcție de numărul balonului cu care a fost transportată, de numărul de scrisori expediate cu zborul respectiv, de francatura, obliterările și însemnările poștale, cît și de țara de destinație. Din corespondența expediată în acea perioadă către România se cunosc, pînă în prezent, numai opt piese filatelice, dintre care cinci se află în țara noastră, iar trei în străinătate.

BALLON NON MONTÉ. Balon ușor, fără echipaj, folosit în timpul războiului franco-prusian de francezii asediați în orașul Metz (septembrie — octombrie 1870) pentru expedierea în Franța liberă a unor mesaje scrise pe foi foarte mici de hîrtie (fluturași), cunoscute sub denumirea de „Papillon de Metz" (după numele medicului militar Papillon, care a propus utilizarea acestui mijloc ingenios și, în condițiile respective, unic de comunicare). Astfel de baloane au fost întrebuințate și în timpul asediului Parisului (18.IX.1870—27. I. 1871), atît pentru expedierea corespondenței oficiale, cît și a celei particulare. Datorită curenților de aer, legătura dintre Paris și Franța liberă se putea asigura într-un singur sens. v. **BALLON MONTÉ.**

BAN. Subunitate a etalonului bănesc al R. S. România, leul (v.). Banul a fost introdus, cu această accepție, prin legea din 14/26. IV.1867, care — adoptînd sistemul zecimal pentru primul sistem bănesc al României moderne — a înlocuit paraua (v.), ca subdiviziune a unității bănești (1 leu= 40 parale). În conformitate cu prevederile legii din anul 1867, intrată în vigoare de la 1/13. I. 1868, leul se subdivide în 100 de părți denumite bani. La 1.II.1868 au fost puse în circulație primele mărci poștale cu valoarea înscrisă în bani („Carol cu favoriți", în medalion).

BANDĂ A VALORII. Ancadrament de formă geometrică al unei mărci poștale, delimitat prin una sau mai multe linii, în care se înscrie valoarea nominală a acesteia.

10 BANI 10

BANDĂ INTERMEDIARĂ (DESPĂRȚITOARE). Spațiu egal, mai mare sau mai mic decît o marcă poștală, neimprimat ori imprimat (cu linii, puncte, texte etc.), situat între două sau mai multe mărci poștale. Precizăm că nu trebuie confundată cu benzile marginale ale colilor de mărci poștale. Sinonim: punte (v.).

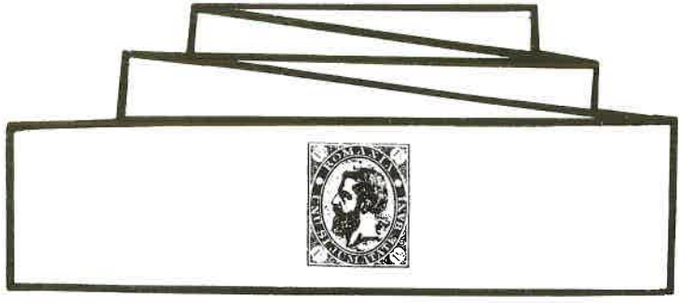

BANDEROLĂ. Bandă de hîrtie de diverse lăţimi folosită ca banderolă (pe care se scrie adresa beneficiarilor), pentru expedierea prin poştă a unor imprimate (ziare, reviste ş.a.), purtînd imprimată figurina unei mărci poştale (aplicată cu ştemplu manual sau mecanic), a cărei valoare reprezintă tariful poştal prevăzut pentru o astfel de expediere. Primele banderole (benzi) pentru ziare cu marcă imprimată au fost emise în anul 1861 de poşta din Statele Unite ale Americii. În România se cunosc nouă emisiuni de banderole cu mărci imprimate, apărute între anii 1870—1909, tipărite pe diverse hîrtii, în diferite culori. Prima emisiune, tipărită la 3/15.X.1870, reprezenta plata taxei de $1^1/_2$ bani stabilită prin tariful pentru francarea ziarelor din anul 1870; în acest scop s-au confecţionat banderole pentru ziare care aveau imprimate pe ele cîte o marcă poştală cu valoarea de $1^1/_2$ bani (21/26 mm şi un cadru format dintr-o linie la o distanţă de 0,9 mm faţă de marcă), în culoare neagră, tipărite pe coli de hîrtie (670×420 mm) de culoare verde-

gălbui sau verde-albăstrui; dintr-o coală de hîrtie se obţineau 18 benzi (de 100 mm lungime), despărţite între ele prin linii orizontale negre; această emisiune, ca şi cea de a doua, au fost folosite pînă în octombrie 1872, cînd s-a trecut la aplicarea de mărci adezive de $1^1/_2$ bani din emisiunea „Paris". Din anul 1893 s-au pus din nou în circulaţie banderole cu mărci imprimate, ultima emisiune fiind cea din anul 1909. v. **BILLET DE PORT PAYÉ; MĂRCI POŞTALE PENTRU ZIARE.**

BANGLADESH (GHANA PRAJA TANTRI BANGLA DESH — Republica Populară Bangladesh). Stat situat în zona central-sudică a Asiei; suprafaţa: 143 998 km²; populaţia: 89 900 000 locuitori (1981); capitala: Dacca (Dháká); limba oficială: bengali; moneda: 1 Taka=100 Paisas. De la 26.III.1971 stat independent în cadrul Commonwealth-ului (în urma desprinderii din Republica Pakistan). Prima emisiune poştală: 1971. În perioada de tranziţie, pînă la apariţia mărcilor poştale proprii, noul stat a realizat, prin supratipăriri, numeroase emisiuni provizorii locale, care formează un domeniu vast de studiu specializat.

BARAT, -Ă. Timbru sau marcă poştală peste care s-a tras una sau mai multe linii cu creionul, cu cerneală sau cu tuş, pentru a li

se anula puterea de francare. v. **ANULARE CU PENIŢA.**

BARBADOS (BARBADOS). Stat situat pe insula cu acelaşi nume din arhipelagul Antilelor Mici; suprafaţa: 431 km²; populaţia: 270 200 locuitori (1978); capitala: Bridgetown; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1949: sistemul monetar britanic; din anul 1950: 1 Barbados Dollar=100 Cents. Colonie britanică din prima jumătate a secolului al XVII-lea (1627); între anii 1958—1962 face parte din Federaţia Indiilor de Vest; stat independent de la 30.XI.1966; monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului. Primele emisiuni poştale: în perioada colonială, 1852; a statului independent: 1966.

BARBUDA. Insulă în Marea Caraibilor aparţinînd de Antigua (v.). Între anii 1922—1924 a folosit mărci poştale emise de insula Leeward purtînd supratiparul BARBUDA. Din anul 1924 pînă în anul 1968 a întrebuinţat mărci poştale din Antigua. Din anul 1968 emite mărci poştale proprii.

BARRÉ, ALBERT. Cunoscut gravor francez, gravor general al Monetăriei din Paris din anul 1855, post în care a succedat tatălui său, Jean-Jacques Barré; i se atribuie machetarea şi gravarea mărcilor primei emisiuni greceşti tip „Hermes" (cap mare), precum şi a mărcilor poştale româneşti emisiunea „Paris" inspirate după modelul mărcilor poştale franceze „Louis Napoléon III". v. **PARIS (EMISIUNEA POŞTALĂ ~).**

B. A. SOMALIA (British Administration Somalia). Supratipar (v.) aplicat pe mărci poştale britanice din perioada 1937—1942, folosite de administraţia civilă britanică în anul 1950 în Somalia ocupată de la italieni. v. **SOMALIA.**

BASUTOLAND v. **LESOTHO.**

BATH—SOMERSET. Firmă engleză, exportatoare de hîrtie, care a livrat şi hîrtia pe care s-au tipărit, în Moldova, primele mărci poştale „Cap de bour" (importată prin intermediul negustorului Ioan Daniil Maugsch din Iaşi).

BAYERISCHE STAATSDRUCKEREI — A. BRUCKMANN. Imprimerie de stat bavareză, cu sediul în München, unde au fost tipărite, prin procedeul heliografic, emisiunile de mărci poştale româneşti „Încoronarea regelui Ferdinand la Alba Iulia" (15.X.1922) şi „Ferdinand 60 de ani vîrstă" (1926). v. **HELIOGRAVURĂ.**

BAYERN (BAVARIA) v. **VECHI STATE GERMANE.**

B.C.A. (British Central Africa). Supratipar (v.) aplicat pe mărci poştale ale Companiei Britanice a Africii de Sud din anii 1890—1891, folosite între anii 1891—1895 în Africa Centrală Britanică (din anul 1907 Nyassaland), aflată în acea vreme sub protectorat englez. v. **MALAWI.**

B.C.O.F.—JAPAN 1946 (British Commonwealth Occupation Forces—Japonia 1946). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poştale australiene din perioada 1937—1944, folosite în anii 1946—1949 de administraţia militară australiană pe teritoriile japoneze ocupate de Australia.

BECHUANALAND v. **BOTSWANA.**

BELGIA (ROYAUME DE BELGIQUE/KONINKRIJK BELGIË — Regatul Belgiei). Stat situat în vestul Europei; suprafaţa: 30 521 km²; populaţia: 9 855 000 locuitori (1980); capitala: Bruxelles (Brussel); limbi oficiale: franceza (vorbită de populaţia valonă), olandeza (flamanda) şi în estul ţării germana; moneda: 1 Franc (Frank)=100 Centimes (Centimen). Provincie a Imperiului roman, apoi a regatelor merovingian şi carolingian, **B.** face parte, de la sfîrşitul secolului al XV-lea (1477) şi pînă în anul 1713, din Ţările de Jos spaniole; intrată în stăpînirea Austriei, a Franţei republicane şi napoleoniene, revine, în urma Congresului de la Viena (1815), Olandei (Regatul Unit al Ţărilor de Jos); de la 18.XI.1830 stat independent, monarhie constituţională. Prima emisiune poştală: 1849. Ea este cunoscută în rîndul mărcilor poştale clasice sub denumirea de „Épaulettes" (de la epoleţii uniformei din portretul regelui Leopold I). O colecţie completă **B.** trebuie să cuprindă, în afară de mărcile şi timbrele emise pentru uzul intern, şi pe cele puse în circulaţie pe teritoriile ocupate de **B.** la sfîrşitul primului război mondial (Eupen, Malmédy), precum şi pe cele ale poştei militare belgiene din Renania. v. **B.I.T.; EUPEN; EUPEN & MALMÉDY.**

BELIZE. Stat situat în America Centrală istmică, în partea de sud-est a Peninsulei Yucatán; suprafaţa: 22 965 km²; populaţia: 453 000 locuitori (1978); capitala: Belmopan; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1888: 1 Shilling=12 Pence; după anul 1888: 1 Belize Dollar=100 Cents. Teritoriul **B.**, descoperit în anul 1504 de către Columb, este ocupat în anul 1638 de Marea Britanie şi proclamat colonie britanică în anul 1862; pînă la 1.VI.1973 este cunoscut sub denumirea de Hondurasul Britanic. De la 1.I. 1964, **B.** obţine statut de teritoriu autonom ţinînd de Coroana britanică, membru al Comunităţii Antilelor. Obţine independenţa la 21.IX.1981. Prima emisiune poştală: 1865; prima emisiune a statului independent: 1981.

BENIN (RÉPUBLIQUE POPULAIRE DU BÉNIN — Republica Populară Benin). Stat situat pe coasta vestică a Africii, pe ţărmul Golfului Guineei; suprafaţa: 112 622 km²; populaţia: 3 569 000 locuitori (1980); capitala: Porto-Novo; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A.=100 Centimes. Cunoscut pînă în anul 1899 sub denumirea de **B.** şi apoi sub cea de Dahomey, statul a luat naştere în secolul al XVII-lea, atingînd apogeul dezvoltării sale la mijlocul secolului trecut în timpul domniei regelui Gezo. Colonie franceză de la sfîrşitul secolului al XIX-lea (1894); între anii 1904—1958 face parte din Africa Ecuatorială Franceză; la 4.XII.1958 devine republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze; la 1.VIII. 1960 îşi proclamă independenţa sub numele de Republica Dahomey; actuala denumire a statului este adoptată la 30.XI.1975. Prima emisiune poştală: 1892 (supratipar de mînă BENIN pe mărci ale coloniilor franceze); din anul 1899 apare pe mărci denumirea de Dahomey; din anul 1960, emisiunile statului independent, iar din anul 1976, emisiuni cu actuala titulatură a ţării.

BENZI „HAWID". Benzi pentru poşete filatelice (v.) folosite la montarea mărcilor poştale în albume, confecţionate dintr-un suport de culoare neagră şi o folie transparentă incoloră din material plastic. Poartă denumirea „Hawid" după numele firmei producătoare care acoperă o bună parte a necesităţilor filatelice de acest gen. Asemenea poşete produc şi alte întreprinderi, atît în benzi, cît şi gata tăiate la dimensiunile mai frecvente ale mărcilor poştale.

BENZINĂ. Amestec de hidrocarburi lichide, în diferite proporţii, obţinut prin distilarea primara a ţiţeiului, prin cracarea fracţiunilor petroliere sau prin sinteză. Benzina uşoară (neofalina) se foloseşte în filatelie la identificarea filigranelor şi la îndepărtarea petelor de grăsime (amprentelor). Benzina are calitatea de a nu ataca guma de pe spatele mărcilor poştale. Unele cerneluri utilizate la tipărirea mărcilor poştale sînt solubile în benzină. v. **AMPRENTE DIGITALE.**

BERCK v. **CATALOG „BERCK".**

BERGEDORF v. **VECHI STATE GERMANE.**

BERGER-LÉVRAULT, OSCAR (1826—1903). Librar francez din Strasbourg, renumit filatelist, autor al primei liste de mărci poştale din lume, intitulată *Timbres-poste*, întocmită în septembrie 1861, multiplicată litografic, din care pînă astăzi se cunosc doar trei exemplare complete. Conţinutul listei, puţin amplificat, a fost publicat în decembrie 1861 de colecţionarul francez Alfred Potiquet împreună cu alţi doi colecţionari, Edouard Laplante şi Eugène Lacroix, în lucrarea *Catalogue des timbres-poste créés dans les divers Etats du globe*, cunoscută astăzi sub denumirea *Catalogue Potiquet*; ea cuprinde simpla descriere a mărcilor poştale fără a le ilustra.

BEŞLIC. Monedă turcească de argint de 5 piaştri (1 piastru=40 parale), care a circulat şi în Ţara Românească.

BHUTAN (DRUK-YUL, Ţara Dragonului Fulgerului). Stat situat în sud-estul munţilor Himalaya, în partea central-sudică a continentului asiatic; suprafaţa: 47 000 km²; populaţia: 1 280 000 locuitori (1978); capitala: Thimphu; limba oficială: tibetana; moneda: pînă în anul 1962, sistemul monetar indian; din anul 1963: 1 Ngultrum=2 Tikchung. Întemeiat în secolul al VIII-lea, principatul **B.** este ocupat de tibetani în veacul următor; în secolele XVIII—XIX îşi apără autonomia periclitată de expansiunea britanică. În anul 1910, Marea Britanie recunoaşte

independenţa **B.**, asumîndu-şi însă controlul politicii externe a statului prin intermediul viceregelui Indiei. O dată cu proclamarea independenţei Indiei (15. VIII.1947), aceasta asigură politica externă şi apărarea **B.** (tratatele din anul 1949, respectiv 1961). Monarhie parlamentară. Prima emisiune poştală: 1954.

BICIUGAŞ (Învechit). Cel care mîna, cu biciul, caii unui poştalion (v.), unei diligenţe (v.),

braşovence (v.). Un biciugaş apare în imaginea mărcilor poştale româneşti din emisiunea „Căişori" (v.). v. **OLAC; SURUGIU.**

BICOLOR. Obiect (marcă poştală, desen, întreg poştal etc.) executat în două culori. v. **TIPAR ÎN DOUĂ CULORI.**

BICROMIE v. **TIPAR ÎN DOUĂ CULORI.**

B.I.E. (Bureau International d'Education). Supratipar (v.) vertical aplicat pe mărcile poştale elveţiene din emisiunea numită „Pestalozzi", în anul 1946, folosite ca timbre de serviciu între anii 1948 — 1950. v. **BIROUL INTERNAŢIONAL PENTRU EDUCAŢIE.**

BILET DE TELEFON. Imprimat asemănător cu o marcă poştală folosit în mai multe ţări pentru achitarea convorbirilor telefonice efectuate la oficiul poştal. Primele bilete de acest fel (cu indicarea valorii 10, 25, 50 pfenigi şi 1 marcă, în toate cele patru colţuri) au fost puse în circulaţie în anul 1883 în Bavaria, apărînd pînă în anul 1908 nu mai puţin de 17 emisiuni de acest fel (în diferite variante), ultimele două cu danteluri pe toate laturile. Bilete asemănătoare au existat în mai multe ţări, printre care Franţa (unde purtau şi denumirea de Bulletin de conversation) şi Austria.

BILET DE TELEFON

BILLET DE PORT PAYÉ. Banderolă introdusă la Paris la 8.VIII.1653 de Jean-Jacques Renouard de Villayer, administratorul poştelor pariziene, pentru încasarea taxei poştale de 1 sou percepută la transportul corespondenţei prin poşta locală, creată la propunerea doamnei Anne de Longueville. Pentru ca taxa să poată fi încasată de la expeditor şi nu de la destinatar, a fost indrodus aşazisul „Billet de port payé", o banderolă cu sigiliul lui Villayer şi o inscripţie (pe 6 rînduri) atestînd plata taxei (Port payé), ziua, anul şi un spaţiu pentru înscrierea numelui şi adresei destinatarului. Banderola (biletul „Port payé") se înfăşura pe scrisoare sau se prindea de aceasta. La predare, destinatarul semna de primire pe banderolă şi aceasta era adusă de curieri la oficiul poştal, pentru a face dovada transmiterii mesajului poştal. La oficiul poştal biletele „Port payé" erau distruse, motiv pentru care nu se cunosc exemplare circulate, ci numai neuzate. Biletele „Port payé" au fost retrase din circulaţie în anul 1660. Ele sînt incluse în rîndul precursorilor mărcilor poştale. v. **PRECURSOR.**

B.I.O.T. (British Indian Ocean Territory). Supratipar (v.) aplicat pe mărcile poştale ale arhipelagului Seychelles, emise în anul 1926, folosite în anul 1968 pentru teritoriul britanic din Oceanul Indian.

BIRMANIA (SOUSHELI THAMATHA PYIDAUNGSU MYANMA NEINANG DO — Republica Socialistă a Uniunii Birmane). Stat situat în sud-estul Asiei, în partea apuseană a Peninsulei Indochina; suprafaţa: 678 033 km²; populaţia: 33 550 000 locuitori (1978); capitala: Rangun (Rangoon); limba oficială: birmana; moneda: pînă în anul 1954: 1 Rupie = 16 Anna = 192 Pies; în prezent: 1 Kyat = 100 Pyas. Pe teritoriul **B.**, locuit din timpuri străvechi, s-a dezvoltat în secolele XI—XIII un puternic stat feudal; o nouă perioadă de înflorire cunoaşte **B.** în veacurile XVI—XVIII, devenind, la începutul secolului trecut, unul dintre cele mai puternice state din sud-estul Asiei; în urma a trei războaie purtate cu Marea Britanie, **B.** devine, din 1886, posesiune britanică, fiind înglobată în viceregatul India; la 1.IV.1937 primeşte dreptul de autoguvernare; la 4.I.1948 **B.** îşi proclamă independenţa sub denumirea de Uniunea Birmană; actuala titulatură a statului a fost adoptată în ianuarie 1974. Prima emisiune poştală: 1937 (supratipar BURMA pe mărcile fostei colonii India); prima emisiune a statului independent: 1948.

BIRNBACH, HEINRICH. Colecţionar german, cercetător al emisiunilor poştale clasice româneşti, autor, în colaborare cu fratele său, Berthold **B.**, al lucrării *Moldau—Walachei* (*Rumänien*). *Die fremden und einheimischen Posten bis 1875* [Moldova—Valahia (România). Poştele străine şi autohtone pînă în 1875]. În anul 1933 a publicat, tot la Berlin, primul studiu aprofundat consacrat reconstituirii blocurilor de report româneşti (*Die Rekonstruktion der rumänischen Briefmarkenausgaben von 1866—1872*). Deşi cercetările recente au adus rectificări şi completări la încercările de reconstituire ale lui **B.**, studiul rămîne un însemnat punct de plecare în acest domeniu.

BIROU DE CENZURĂ MILITARĂ. 1. Birou militar care controlează presa şi corespondenţa internă şi externă. În România, în timpul primului război mondial, prin decretul nr. 2798 din 14.VIII. 1916 s-a introdus starea de asediu, înfiinţîndu-se şi birouri de cenzură militară în toate reşedinţele de judeţ şi în marile oraşe. Birourile judeţene utilizau ştampile mari, de formă dreptunghiulară, cu inscripţia „CENZURAT / CENZURA MILITARĂ/A JUDEŢULUI ....." pe trei rînduri. Ştampilele birourilor de cenzură militară din oraşe erau de formă rotundă (dublu cerc), purtînd, între cele două circumferinţe, inscripţia „BIROUL DE CENZURĂ MILITARĂ... (numele oraşului)". Se cunosc şi alte tipuri de ştampile de cenzură. Cenzura militară a funcţionat în România şi în timpul celui de-al doilea război mondial, folosind diverse tipuri de ştampile. **2.** Cenzura străină în teritorii ocupate (ex.: cenzura germană în România). Cenzuri militare au funcţionat în numeroase ţări de pe glob. Colecţionarea corespondenţei, a ştampilelor, benzilor etc. de cenzură militară formează un sector de specializare în cadrul istoriei poştale. Au apărut numeroase cataloage şi lucrări specializate pentru acest domeniu.

BIROU POŞTAL. Denumire purtată în trecut de oficiile poştale. Încă din luna august 1856, prin art. 13 din legea privind condiţiile poştale, antreprenorii poştali au fost obligaţi „a organiza şi a întreţine cu a înşile cheltuială birouri de poştă prin toate oraşele şi skelile ţării". De asemenea, unităţile poştale de stat, înfiinţate cu începere de la 1.V.1862 în Bucureşti, Brăila, Craiova, Ploieşti, Calafat, Giurgiu, Oltenita, Buzău, Rîmnicu Sărat, Piteşti, Slatina, Tîrgu Jiu, Turnu Severin, Rîmnicu Vîlcea, Caracal, Turnu Măgurele, Călăraşi, Tîrgovişte şi Cîmpulung, se numeau tot birouri poştale. Această denumire a fost utilizată şi mai tîrziu. v. **BIROU POŞTAL FEROVIAR; BIROU POŞTAL RURAL AUTORIZAT; GHIŞEU POŞTAL.**

BIROU POŞTAL FEROVIAR. Subunitate poştală înfiinţată în România la 1.V.1875, care funcţiona în vagoane poştale speciale, serviciul poştal fiind îndeplinit de un oficiant superior al poştelor, ajutat de un conductor poştal. Birourile poştale feroviare româneşti aveau legătură de graniţă cu birourile poştale ambulante austriece şi ruseşti. Nu trebuie confundate cu oficiile poştale din gări.

BIROU POŞTAL RURAL AUTORIZAT. Mică unitate poştală ale cărei conducere şi gestiune erau încredinţate unor persoane particulare, plătite cu remiză (pînă la 50% din venitul biroului), amplasată în comune rurale şi chiar în comune urbane cu populaţie sub 6 000 locuitori. Primele birouri autorizate s-au înfiinţat în România în anul 1900 la Balş (fostul judeţ Romanaţi), Bălceşti (judeţul Vîlcea), Peşteana (judeţul Gorj), Poiana (judeţul Dolj), Sulita (judeţul Botoşani) etc. Prin art. 10 al legii telegrafo-poştale din 1/14.III.1900 se prevedea că birourile rurale sînt birouri exploatate fie prin amploiaţi ai statului, fie prin persoane autorizate. v. **AMPLOIAT; ŞTAMPILE DE POŞTĂ RURALĂ.**

BIROU POŞTAL SUCURSAL. Denumire sub care sînt cunoscute birourile poştale înfiinţate la 1.VIII. 1865 la Bucureşti (numerotate de la 2 la 5), subordonate biroului poştal central care purta nr. 1. Birourile poştale sucursale erau dotate cu mărci şi ştampile poştale. v. **ŞTAMPILE ALE BIROURILOR POŞTALE SUCURSALE.**

BIROUL COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI A.F.R. Organ care asigură conducerea operativă a asociaţiei în intervalul dintre şedinţele Comitetului Executiv al Consiliului A.F.R.; măsurile luate sînt aduse la cunoştinţa Comitetului Executiv la prima şedinţă a acestuia.

BIROUL INTERNAŢIONAL AL MUNCII (BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL — B.I.T.). Instituţie specializată înfiinţată în anul 1919, cu sediul la Geneva, care a activat pînă în anul 1946 pe lîngă Liga Naţiunilor; azi, instituţie specializată a Organizaţiei Naţiunilor Unite, cu denumirea de Organizaţia Internaţională a Muncii (O.I.M.). Pentru serviciile acestui organism internaţional au fost emise în decursul anilor mărci de serviciu ale Poştei elveţiene. v. **B.I.T.; CONGRÈS DU B.I.T.; COURRIER DU BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL; S.d.N. — BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL.**

BIROUL INTERNAŢIONAL PENTRU EDUCAŢIE (BUREAU INTERNATIONAL D'ÉDUCATION — B.I.E.). 1. Organizaţie internaţională cu sediul la Geneva, înfiinţată în anul 1944, care a activat pînă în anul 1945 pe lîngă Liga Naţiunilor. Din anul 1945 este instituţie specializată a O.N.U. (v.). Începînd din anul 1944 Poşta elveţiană a transformat mai multe mărci poştale uzuale în mărci de servi-

BIROUL INTERNAŢIONAL AL MUNCII (B.I.T.)

ciu (destinate francării corespondenței acestei organizații) prin aplicarea supratiparelor B.I.E. (v.); Courrier du Bureau International d'Education (v.); Bureau International d'Education. 2. Inscripție pe mărci poștale dedicate acestei organizații de către diferite administrații poștale. Poșta elvețiană a pus în circulație, în anul 1960, două emisiuni speciale. Unele administrații poștale au emis mărci poștale cu supratxă în folosul acțiunilor inițiate sau patronate de respectiva organizație. Dintre acestea merită să fie menționată emisiunea poloneză din anul 1947 (trei valori cu supratxă și o coliță), a cărei coliță constituie una din piesele cele mai căutate ale filateliei poloneze.

BISHOP, HENRY (1605 — 1691). Arendaș al poștei din Marea Britanie, care a creat și introdus în Anglia, în anul 1661, primele ștampile poștale din lume (ștempluri cu diametrul de 13 mm). Pentru a permite verificarea duratei de transmitere a corespondențelor, ștampilele indicau sub

formă de fracție primele două litere ale lunii și ziua în cifre arabe. Inițial au fost folosite 366 ștempluri (cîte unul pentru fiecare zi a anului), deoarece nu se cunoșteau încă ștampilele mobile, iar din anul 1672, cîte 12 ștempluri pentru indicarea lunilor și 12 pentru indicarea zilelor (care se aplicau cuplat). Ștampilele tip „Bishop" au fost utilizate pînă spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea în Anglia, Irlanda, Scoția, precum și în unele posesiuni britanice (India, America de Nord).

BIROUL INTERNAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE (B.I.T.)

B.I.T. (Bureau International du Travail). Supratipar (v.) liniar aplicat pe mărci poștale belgiene din anul 1930, folosite în același an, precum și pe mărci poștale cehoslovace din perioada 1936-1937, folosite în anul 1937. În 1927, cu ocazia congresului de la Berlin al acestui for, a apărut în Germania o emisiune de 3 valori cu supratiparul I.A.A. (Internationales Arbeits-Amt). v. **BIROUL INTERNAȚIONAL AL MUNCII.**

BLACK PENNY v. **PENNY BLACK.**

BLANCHETĂ. Formular tipărit în care se lasă spații libere pentru a fi completate [ex.: formularul pentru telegrame, mandatul poștal (v.), cecul etc.].

BLAZON. Ansamblu de elemente convenționale, reprezentînd figuri naturale (personaje umane, animale, plante, aștri, elemente ale naturii), himerice (centauri, sirene, dragoni, grifoni, acvile bicefale etc., etc.), artificiale (obiecte de cult, arme, însemne ale dregătorilor bisericești, construcții arhitectonice de diferite tipuri, articole de îmbrăcăminte, scule de lucru sau ustensile uzuale de cele mai diferite tipuri etc.), care alcătuiesc o stemă heraldică sau

constituie emblema unui stat, a unei provincii, a unui oraș, a unei bresle, asociații, familii

etc. Spre exemplu, capul de bour în Moldova (apare pe primele mărci emise în anul 1857), vulturul în Muntenia, 7 turnuri de cetate în Transilvania, 2 delfini în Dobrogea etc. Toate aceste elemente constitutive ale stemelor, precum și stemele regatului României (stema mare, stema mică) se găsesc pe emisiunea de aniversare a „75 de ani de la apariția mărcilor «Cap de bour»". Din anul 1948 Poșta română a pus în circulație mai multe emisiuni cu stema R.P.R. și R.S.R.

În anii 1975 și 1977 au apărut două emisiuni care reproduc stemele județelor, a municipiului București și ale celorlalte municipii. Elementele heraldice au fost și sînt frecvent folosite în filatelie. Multe dintre mărcile emisiunilor clasice și postclasice înfățișează stemele statelor respective (ex.: Austria, Bulgaria, Danemarca, Norvegia, Suedia, Uruguay ș.a.). Sinonim: armoarii.

BLOC

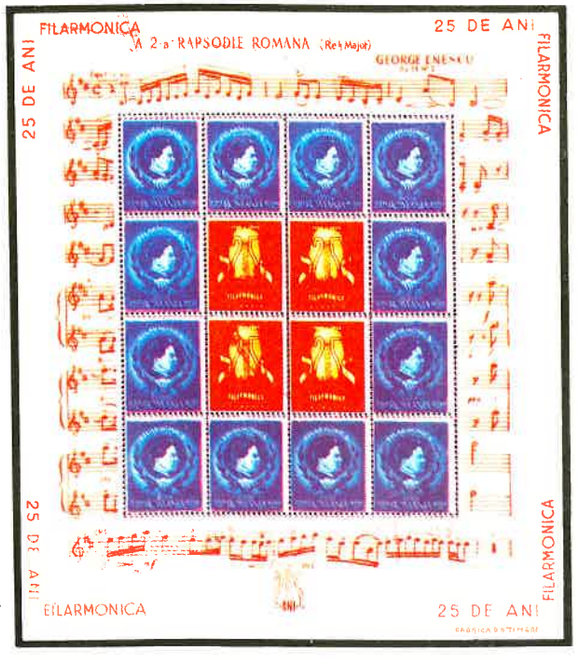

BLOC CENTRU DE COALĂ

BLOC. Grup de mărci poştale, detaşate dintr-o coală, neseparate între ele. În general, mărcile poştale sînt identice (valoare, desen, culoare), dar pot fi şi diferite, în funcţie de concepţia şi realizarea emisiunii respective. Cel mai frecvent este întîlnit „blocul de patru", format din patru mărci, aşezate pe două rînduri suprapuse. La „blocul de şase" mărcile sînt dispuse cîte 2 pe trei şiruri (vertical) sau cîte 3 pe două rînduri (orizontal), iar la „blocul de nouă", pe trei rînduri de cîte trei mărci, suprapuse. Blocurile sînt foarte căutate, deoarece cu ajutorul lor se pot determina mai uşor unele caracteristici ale emisiunii respective (filigrane, danteluri, supratipare, varietăţi, erori etc.), iar pe de altă parte sînt mai bine cotate şi se pot conserva mai uşor. A nu se confunda cu bloc-coliţă. v. **BLOC „CENTRU DE COALĂ"; BLOC-COLIŢĂ; BLOC DE REPORT; BLOC MARGINAL DE COLŢ; FRAGMENT DE COALĂ.**

BLOC „CENTRU DE COALĂ" (sau „Inimă de coală"). Bloc (v.) situat în centrul unei coli de mărci poştale. Astfel de blocuri îşi găsesc locul în colecţii de studiu sau în colecţii specializate.

BLOC-COLIŢĂ. Ansamblu format din una sau mai multe mărci poştale (obişnuit 4), tipărit de obicei pe o coală de hîrtie de format mic, avînd pe margini ornamente şi inscripţii. De regulă blocurile-coliţă sînt emise pentru colecţii cu ocazia anumitor evenimente şi se colecţionează în întregime, fără a separa mărcile între ele. Ele pot fi dantelate — dantelura lor se face de regulă în casetă — sau nedantelate. Blocul-coliţă se deosebeşte de coala mică (v.) prin condiţiile în care este pus în vînzare la ghişeul poştal; primul se vinde numai întreg, iar coala mică se poate vinde şi în mărci detaşate. Cataloagele internaţionale precizează blocurile-coliţă şi uneori menţionează şi imprimarea în coli mici.

BLOC DE PATRU v. **BLOC.**

BLOC DE REPORT (prescurtat, bloc-report). Grup de mărci poştale de aceeaşi valoare, ce diferă între ele prin mici particularităţi şi au, de regulă, aceeaşi poziţie reciprocă în grup şi în cadrul colii. Blocul

BLOC-COLIŢĂ

se întîlneşte numai în cazul imprimării prin procedeul litografic şi raţiunea existenţei sale poate fi înţeleasă numai în acest context. În imprimarea litografică, desenul original al mărcii, realizat pe hîrtie tratată special, se copiază prin presare pe piatra litografică. Pe urmele lăsate de desenul original se face (manual) desenul cu tuş litografic după care piatra litografică se gravează. După gravare piatra se unge cu cerneală (care aderă numai la zonele gravate) şi desenul se poate reproduce pe alte hîrtii. Pentru a nu uza prematur originalul şi a mări, în acelaşi timp, productivitatea imprimării, după piatra cu desenul original se scot mai multe copii pe hîrtie tratată (pentru emisiunile clasice româneşti litografiate s-au folosit între 4 şi 10 asemenea copii), grupate într-un fel determinat. Acest grupaj se copiază pe o altă piatră litografică care se gravează din nou, de astă dată obţinîndu-se un grup de originale, denumit *matriţa blocului de report*. Reproducerea originalului în aceste cîteva exemplare menţine în general particularităţile iniţiale ale acestuia, dar introduce la fiecare marcă din bloc noi particularităţi, individuale, ca urmare a efectuării unor corecturi (finisări) manuale a căror necesitate se impune pe parcurs. Aceste particularităţi vor defini tipul fiecărei mărci din bloc. După matriţa blocului se scot pe hîrtie tratată atîtea clişee cîte sînt necesare pentru constituirea unei planşe. În raport cu dimensiunile hîrtiei de imprimare, ale pietrei etc., planşa, deci şi coala imprimată, va avea un „corp principal", format

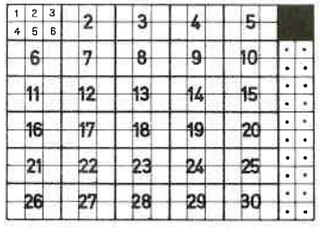

dintr-un număr întreg de blocuri (în cazul arătat 30), şi una sau două anexe (v.), formate din părţi ale blocului (în cazul ilustrat o anexă de 20 mărci poştale). Toate aceste clişee se asamblează, obţinîndu-se asamblajul de transfer, care corespunde planşei şi viitoarei coli. Acesta se copiază pe piatra litografică de imprimare, care se foloseşte pentru imprimarea propriu-zisă, pînă la uzarea completă, cînd matriţa blocului serveşte din nou la pregătirea unei alte pietre litografice pentru imprimare. Din acelaşi bloc pot fi obţinute planşe diverse, prin asamblarea variată a clişeelor în cadrul acestora. Studiul caracteristicilor blocului de report stă la baza filateliei ştiinţifice, deoarece permite reconstituirea lui din mărci disparate, furnizînd totodată indicii deosebit de preţioase pentru stabilirea autenticităţii mărcilor poştale. v. **PLANŞĂ.**

BLOC „INIMĂ DE COALĂ" v. **BLOC „CENTRU DE COALĂ".**

BLOC MARGINAL DE COLŢ. Bloc format de regulă din 4 mărci poştale, situat în colţul unei coli. Unele colecţii specializate includ şi astfel de blocuri pentru a reliefa diferitele particularităţi tehnice ale emisiunii (dantelură, elemente tipărite pe marginea de coală etc.). O categorie aparte (în Franţa şi o parte din ţările francofone) o formează colţurile de coală pe care apare data imprimării colii respective. v. **COLŢ DATAT.**

BLOC-REPORT v. **BLOC DE REPORT.**

B.L.P. Iniţiale ale cuvintelor italieneşti „Buste-Lettere-Postali", supratipărite în perioada 1921—1923 pe mărci poştale uzuale italiene pentru a servi la francarea plicurilor imprimate cu reclame, cedate de poştă unor instituţii de ajutor pentru invalizii de război, cu un rabat în folosul acestora. v. **ASISTENŢĂ SOCIALĂ; SUPRATIPAR; TIMBRE PENTRU ASISTENŢĂ SOCIALĂ.**

„BLUE BOY" („Băiatul albastru"). Denumire filatelică a mărcii de poştă locală emisă în anul 1848 de căpitanul (dirigintele) de poştă Daniel Bryan din Alexandria (statul Virginia, S.U.A.). Marca, de format rotund, cu textul ALEXANDRIA/POST OFFICE

şi valoarea nominală de 5 (cenţi) în centru, imprimată în negru pe două categorii de hîrtie, chamoix şi albăstruie, este cunoscută într-un singur exemplar, pe hîrtie albăstruie, folosit la francarea unei scrisori expediată de un tînăr logodnicii sale. Unicatul, dorit de marii colecţionari, a atins la o licitaţie din anul 1981 preţul de un milion de dolari, ceea ce l-a situat pe primul loc în scara valorică a raritătilor filateliei mondiale. v. **POSTMASTERS; RARITATE.**

B.M.A. ERITREA (British Military Administration Eritrea). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poştale britanice din perioada 1937—1942, folosite, în anii 1948—1952, în fosta colonie italiană Eritrea, după ocuparea ei de către armata britanică, în timpul celui de-al doilea război mondial.

BOARD OF EDUCATION. Supratipar (v.) dispus pe trei rînduri, aplicat pe unele mărci poştale britanice din perioadele 1887—1900 (cu re-

gina Victoria) şi 1902—1910 (cu regele Eduard al VII-lea), folosite între anii 1901—1904 ca mărci poştale de serviciu de către Ministerul Instrucţiunii Publice.

BOLAFFI v. **CATALOG „BOLAFFI".**

BOLIVIA (REPÚBLICA DE BOLIVIA — Republica Bolivia). Stat situat în zona central-vestică a Americii de Sud; suprafaţa: 1 098 581 km²; populaţia: 5 600 000 locuitori (1980); capitale: La Paz (sediul guvernului), Sucre (sediul parlamentului); limba oficială: spaniola; moneda: 1 Peso Boliviano = 100 Centavos. Posesiune spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea, îşi proclamă independenţa la 6.VIII.1825; în urma „războiului Pacificului", desfăşurat între anii 1879—1883, purtat în alianţă cu Peru împotriva statului chilian, **B.** pierde provincia de coastă Antofagasta şi, totodată, ieşirea la Oceanul Pacific. Prima emisiune poştală: 1867. În oraşul bolivian Cobija a funcţionat un oficiu poştal britanic care a folosit mărci poştale engleze obliterate cu o ştampilă ovală haşurată, cu inscripţia C 39.

BON PENTRU TELEGRAMĂ. Denumire a formularelor pentru telegrame speciale folosite în România între anii 1900—1914. Bonurile aveau mărci poştale fixe din emisiunea „Spic de grîu", în valoare de 50, 60, 75, 80 bani şi 1 leu, fiecare dînd cumpărătorului dreptul să înscrie şi să depună textul telegramei redactat în numărul de cuvinte indicat în raport cu valoarea mărcii poştale înscrise pe el. Bonul astfel completat putea fi depus la cutia de scrisori aflată la oficiul poştal sau la cutiile de scrisori din oraş. v. **TELEGRAMĂ.**

BOREK v. **CATALOG „BOREK".**

BORNEO DE NORD. Vechea denumire a părții nordice a insulei Kalimantan (v.), colonie și protectorat britanic. Între anii 1877—1942 Borneo de Nord a fost administrat de către compania britanică North Borneo Company, care, începînd din anul 1883, a emis numeroase mărci poștale. În timpul celui de-al doilea război mondial, în Borneo de Nord, aflat sub ocupație japoneză, s-au pus în circulație mărci poștale, multe cu supratipare și valori schimbate. În anul 1945 s-au folosit mărci poștale ale seriei uzuale din anul 1938, cu supratipar B.M.A., iar în anul 1948 cu supratipar G.R. În anul 1963, teritoriul Borneo de Nord a intrat în componența Malaysiei (statele Sarawak și Sabah), sultanatul Brunei (v.).

BOSNIEN-HERZEGOWINA. Inscripție pe mărci poștale. v. **IUGOSLAVIA.**

BOTSWANA (LEFATSHE LA BOTSWANA — Republica Botswana). Stat situat în sudul Africii; suprafața: 600 372 km²; populația: 740 000 locuitori (1979); capitala: Gaborone (Gaberones); limba oficială: set-swana; moneda: 1 Pula = 100 Thebe. Protectorat britanic, sub numele de Bechuanaland, din anul 1885; la 1.III.1965 obține dreptul la autoguvernare, iar la 30. IX. 1966 își proclamă independența, statul purtînd de la această dată actuala denumire. Primele emisiuni poștale: a fostei colonii British Bechuanaland: 1886; a protectoratului britanic: 1888; a statului independent: 1966.

BOULE DE MOULINS. Denumire sub care este cunoscută corespondența transmisă din Franța liberă în Parisul asediat în timpul războiului franco-prusian (1870—1871). Corespondența adresată biroului poștal din Moulins, localitate situată în centrul Franței, era introdusă în cutii din zinc, de forma unei sfere cu diametrul de 20 cm. Cutiile, închise etanș, erau apoi lansate în apa Senei, în zona Bray sur Seine. Ajunse pe această cale la Paris, cutiile erau culese cu ajutorul unor plase. Corespondența francată oficial cu mărci franceze, transmisă celor din Paris prin acest mijloc, este foarte rară. v. **PARIS — PAR MOULINS.**

BOUR. Animal al cărui cap a fost folosit ca piesă heraldică. Capul

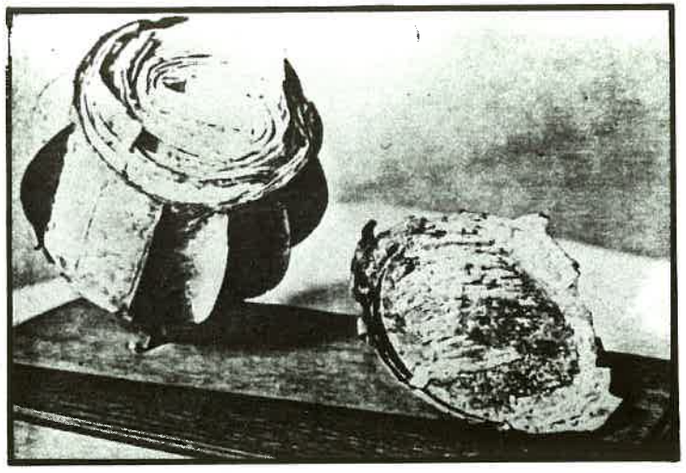

BOULE DE MOULINS

de bour a constituit din timpuri străvechi (secolul al XIV-lea) stema Moldovei și, ca atare, surmontat de o stea, a fost reprodus pe primele mărci poștale ale Moldovei (impropriu denumite uneori „Cap de bou").

Ulterior se întîlnește pe diferite emisiuni poștale românești: „Cap de bour" emisiunea a doua (1858); „Principatele Unite" (1862 și 1864); „75 ani de la apariția mărcilor «Cap de bour»" (1932); „Centenarul mărcii poștale românești" (1958) ș.a. v. **MĂRCI POȘTALE „CAP DE BOUR".**

BURKINA FASSO, REPUBLICA DEMOCRATICĂ ȘI POPULARĂ (RÉPUBLIQUE DÉMOCRATIQUE ET POPULAIRE DU BURKINA FASSO — Republica Democratică și Populară Bourkina). Stat situat în vestul Africii; suprafața: 274 200 km²; populația: 6 550 000 locuitori (1978); capitala: Ouagadougou; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. În evul mediu pe teritoriul **B.** s-au dezvoltat statele Mossi-Ouagadougou, Yatenga și Dagomba. La sfîrșitul secolului trecut (1896), **B.** devine colonie franceză; între anii 1904—1932 face parte din Africa Occidentală Franceză; în anul 1932 teritoriul **B.** este împărțit între Coasta de Fildeș, Niger și Sudanul Francez (azi Republica Mali); în anul 1947 redevine colonie de sine stătătoare, inclusă, din nou, în Africa Occidentală Franceză; în perioada 1958—1960 este republică autonomă în cadrul Comunității Franceze; la 15.VIII.1960 își proclamă independența luînd numele de Volta Superioară; de la 4. VIII. 1984 este adoptată actuala denumire a statului. Primele emisiuni poștale: 1920 (în perioada colonială, supratipar HAUTE-VOLTA pe mărcile poștale ale fostelor colonii franceze Senegal și Niger); 1960 (prima emisiune a statului independent).

B.R.A. (British Railways Administration). Supratipar (v.) cu adăugirea „—5—Five cents" aplicat pe marca poștală chineză de 1/2 c. din anul 1898, folosită în China în anul 1900 de Administrația căilor ferate britanice.

BRADBURY, WILKINSON & CIE. Institut de arte grafice din Londra, la care au fost imprimate unele emisiuni poștale străine și românești: [„Îngerii" (1906); „25 ani de la proclamarea regatului" (1906); „Carol I, 40 ani de domnie" (1906); „Obolul" (1907); „Carol al II-lea" (1931)].

BRAȘOVEANCĂ. Trăsură pentru șase persoane, acoperită cu coviltir de teletin, capitonată în interior, cu scaune dispuse pe cîte un leagăn, avînd pentru bagaje mici lădițe amplasate sub fiecare scaun, tractată în mod obișnuit de 8 cai pe vreme bună și 10—12 cai pe timp ploios; a fost introdusă în țările române pentru transportul călătorilor în perioada Regulamentului organic.

BRAUNSCHWEIG v. VECHI STATE GERMANE.

BRAZILIA (REPÚBLICA FEDERATIVA DO BRASIL — Republica Federativă a Braziliei). Stat situat în partea estică a Americii de Sud; suprafața: 8 511 965 km²; populația: 124 000 000 locuitori (1980); capitala: Brasilia; limba oficială: portugheza; moneda: pînă în anul 1942: 1 Milreis = 1000 Reis, apoi 1 Cruzeiro = 100 Centavos. Posesiune portugheză din prima jumătate a secolului al XVI-lea (1549); la 7.IX.1822 își proclamă independența; între 12.X.1822 și 15.XI. 1889 este imperiu; prin Constituția din anul 1891 **B.** devine republică federativă. Prima emisiune poștală: 1.VII.1843 [**B.** este, astfel, cea de a treia emitentă de mărci poștale din lume, după Marea Britanie și cantonul Zürich (primele emisiuni ale acestora fiind puse în circulație la 6.V. 1840, respectiv 1.III.1843)]. Cea dintîi emisiune este cunoscută sub denumirea de „Ochi de bou", iar următoarele sub numele de „Ochi de capră" și „Ochi de pisică"; primele două emisiuni se situează în rîndul mărcilor poștale clasice de frunte ale filateliei. În Brazilia au funcționat birouri poștale engleze în localitățile Bahia, Pernambuco, Rio de Janeiro — care au folosit mărci poștale britanice și ștampilele C 81, C 82 și C 83. v. **„OCHI DE BOU"; „OCHI DE CAPRĂ"; „OCHI DE PISICĂ".**

BREMEN v. VECHI STATE GERMANE.

BREȘĂ. Întrerupere de minimum 1 mm în desenul unei mărci poștale.

BRITISH GUYANA (Guyana Britanică). Inscripție pe mărcile poștale ale Guyanei în perioada cînd aceasta era colonie britanică (1850—1966). v. **GUYANA.**

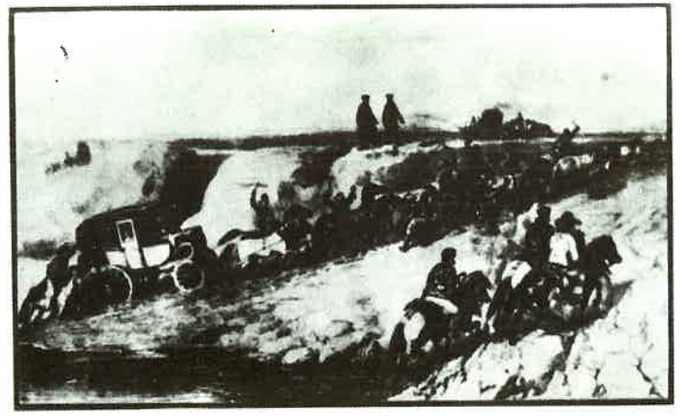

BRAȘOVEANCĂ

BRITISH PROTECTORATE / OIL RIVERS (Protectoratul britanic / Rîuri de petrol). Supratipar aplicat în

anul 1892 pe mărci poștale britanice din anii 1881—1887. v. **NIGERIA.**

BRITISH SOUTH AFRICA COMPANY (Compania Britanică a Africii de Sud). Inscripție pe mărcile poștale puse în circulație în Rhodesia de compania comercială britanică „British South Africa

Company", care a deținut în acest teritoriu și monopolul poștei pînă în anul 1925. Aceste mărci poștale și în special cele cu valori mari (în lire) sînt extraordinar de rare și deci și foarte bine cotate.

BRUNEI. Sultanat situat în nordul insulei Kalimantan; suprafața: 5 765 km²; populația: 210 000 locuitori (1979); centrul administrativ: Bandar Seri Begawan; limbi oficiale: malaieza și engleza; moneda: 1 Dollar Brunei = 100 Sen. Sultanatul **B.**, care în secolul al XVI-lea era un stat puternic ce-și extinsese autoritatea asupra insulelor Borneo (Kalimantan), Sulu și Filipine, a devenit din anul 1888 protectorat britanic; de la 1. I.1984 devine stat independent. Prima emisiune poștală: 1906.

BUCHANAN v. MĂRCI POȘTALE „BUCHANAN".

BUCUREȘTI. Ortografiere veche a numelui orașului București. 1. Termen întîlnit pe unele ștampile feroviare și maritime, de formă ovală, folosite la sfîrșitul penultimului deceniu al secolului al XIX-lea pentru obliterarea corespondenței transportate cu trenul sau vaporul pe ruta cea mai scurtă dintre orașele din Occident (Paris, Bruxelles, Londra) și cele din Orient (Constantinopol) și viceversa. 2. Termen ce se întîlnește pe un mare număr de ștampile ale oficiilor poștale din București, de forme, dimensiuni și inscripții variate, între anii 1884—1916 (BUCURESCI — GARA DE NORD; BUCURESCI Nr. 1— CALEA MOSILOR; BUCURESCI Nr. 5 — INDEPENDANCE ROUMAINE; BUCURESCI — TAXA DE PLATA). v. **CONSPOLI.**

BUCUREȘTI (EMISIUNEA POȘTALĂ ~). Emisiune poștală românească tipărită la București, în două tiraje (octombrie 1876 și aprilie 1879),

la noua tipografie a Imprimeriei Statului „Fabrica de timbre", cu clişeele folosite la realizarea emisiunii poştale „Paris". Datorită unor cauze obiective (clişeele aduse de la Paris aveau un grad înaintat de uzură, instalaţiile noii imprimerii erau de nivel tehnic mediu, personalul lipsit de o calificare superioară) tirajele primei emisiuni poştale „Bucureşti" au fost, în general, defectuoase, lipsite de finete, imprimate în culori slabe, cu o execuţie neclară şi inscripţii necitete. Cel de-al doilea tiraj, din aprilie 1879, a fost imprimat mai clar, cu clişee confecţionate la Bucureşti sau cu clişeele de la Paris, curăţate şi revizuite. Tirajul al doilea este cunoscut şi sub denumirea de emisiunea poştală „Bucureşti II — Culori schimbate".

BUITEN BEZIT (Posesiuni exterioare — în limba olandeză). Supratipar (v.) aplicat pe mărci poştale olandeze din anii 1902—1903, folosite în anul 1908 în fostele Indii Olandeze.

BULETIN DE EXPEDIERE. 1. Formular cu sau fără marcă poştală fixă, completat de expeditor, care însoţeşte un colet expediat prin poştă. Oficiul poştal este obligat să confrunte exactitatea adresei înscrise direct pe trimitere (colet) cu aceea de pe buletin. **2.** Formular cu marcă poştală fixă cu denumirea „COLET POSTAL", care se aplică direct pe trimiterea poştală şi pe care expeditorul menţionează numele, adresa, conţinutul, valoarea, destinatarul şi localitatea, iar organele poştale, greutatea şi taxele respective.

BULGARIA (NARODNA REPUBLIKA BĂLGARIIA — Republica Populară Bulgaria). Stat situat în Peninsula Balcanică; suprafaţa: 110 912 km²; populaţia: 8 814 000 locuitori (1978); capitala: Sofia (Sofija); limba oficială: bulgara; moneda: între anii 1878—1881: 1 Franc = 100 Santimi; din anul 1881: 1 Leva = 100 Stotinki. Teritoriul **B.** intră în secolul I în stăpînirea Imperiului roman, iar în veacurile IV—VI devine provincie a Imperiului bizantin; în anii 679/680 triburile protobulgare pătrund în nordul Peninsulei Balcanice; în anul 631 ia naştere primul stat bulgar, ocupat, în anul 1018, de către bizantini. În urma răscoalei din anul 1185, condusă de fraţii Petru şi Asan, se constituie Imperiul vlaho-bulgar. În a doua jumătate a secolului al XIV-lea devine posesiune a Imperiului otoman; la 3.III.1878, în urma războiului româno-ruso-turc din 1877 — 1878, **B.** devine principat autonom sub suzeranitatea Porţii; prin hotărîrile Congresului de la Berlin, din vara aceluiaşi an, **B.** este împărţită în două: **B.** de Nord (împreună cu districtul Sofia), care formează principatul bulgar autonom, şi **B.** de Sud — numită Rumelia Orientală —, ce rămîne în continuare în cadrul Imperiului otoman cu statut de autonomie. În septembrie 1885 populaţia din Rumelia Orientală se răscoală împotriva administraţiei otomane, **B.** de Sud unindu-se cu principatul bulgar; la 5.X.1908 **B.** îşi proclamă independenţa, devenind regat; de la 15.X.1946 **B.** este republică populară. Prima emisiune poştală: 1879. În filatelia clasică, respectiva emisiune poartă denumirea de „Santimi" (spre deosebire de cea următoare, din anul 1881, intitulată „Stotinki"), după numele monedei divizionare în care era exprimată valoarea nominală a mărcilor. În aria filatelică a **B.** intră, de asemenea, mărcile poştale care între 1881—1884 au circulat în Rumelia Orientală; acestea erau emisiuni formate din mărci otomane purtînd supratiparele R.O., ROUMÉLIE ORIENTALE etc.; în 1885—1886 s-au utilizat mărci poştale bulgare supratipărite cu leul heraldic din stema ţării, cu sau fără inscripţia JUZNA BĂLGARIIA (**B.** de Sud). v. **SERPENTINE.**

BULIN DE SIGILARE. Etichetă rotundă, ovală sau de alt format, cu diverse inscripţii, utilizată pe scară largă la închiderea scrisorilor autorităţilor de stat şi ale altor instituţii. În prezent sînt folosite de poştă în special pentru închiderea scrisorilor deteriorate în timpul transportului. Aceste etichete se colecţionează separat sau împreună cu suporturile pe care au circulat. v. **SUPORT.**

BUN DE TIPAR. Aprobarea în scris a ultimei probe de tipar (corecturi), consemnată pe aceasta de autorul lucrării sau de persoana autorizată să dea aprobarea de tipărire; aprobare necesară tipăririi oricărei emisiuni filatelice.

BUREAU INTERNATIONAL D'ÉDUCATION. 1. Supratipar (v.) liniar pe trei rînduri, aplicat pe mărcile poştale elveţiene din anii 1948—1949, folosite ca mărci poştale de serviciu între anii 1948—1950. **2.** Legendă pe diferite emisiuni poştale de serviciu elveţiene (1958—1960 s.a.). v. **BIROUL INTERNAŢIONAL PENTRU EDUCAŢIE.**

BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL. 1. Supratipar (v.) liniar aplicat pe mărcile poştale elveţiene din anul 1949 (seria tehnică şi peisaje), folosite ca timbre de serviciu în anul 1950. **2.** Legendă pe diferite emisiuni poştale de serviciu din Elveţia (1956, 1960, 1975 s.a.). v. **BIROUL INTERNAŢIONAL AL MUNCII.**

BURELAJ. Desen executat din linii fine, dispuse în diverse poziţii, care serveşte drept fond şi din care se detaşează desenul tematic (principal) al mărcii. Cu burelaj au fost realizate şi mărcile franceze de 50 fr. înfăţişînd avionul Caudron C 635 „SI-moun"

în zbor deasupra Parisului (emise în anul 1936).

BURMA. Supratipar. v. **BIRMANIA.**

BUROU AMBULANT DUNARÉN. Inscripţie pe ştampilele folosite în perioada 1883—1889 de serviciile poştale ambulante române care funcţionau cu conductori poştali români, pe vapoarele companiei D.D.S.G. (v.) ce navigau pe Dunăre între Turnu-Severin şi Galaţi (Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3), în baza şi în condiţiile convenţiei din 18/30.III.1875, încheiată între Direcţia generală a telegrafelor şi poştelor din România şi D.D.S.G. v. **AMB. DUNAREANA; AMBULANŢĂ POŞTALĂ; ŞTAMPILE POŞTALE FLUVIALE.**

BURUNDI (REPUBLICA Y'UBURUNDI/RÉPUBLIQUE DU BURUNDI — Republica Burundi). Stat situat în centrul continentului african; suprafaţa: 27 834 km²; populaţia: 4 256 000 locuitori (1978); capitala: Bujumbura; limbi oficiale: ki rundi şi franceza; moneda: 1 Franc **B.** = 100 Centimes. Posesiune a Imperiului german din anul 1903, inclusă în Africa Germană de Est; din anul 1922, prin unirea cu Rwanda, formează teritoriul Rwanda-Urundi sub tutela Societăţii Naţiunilor (din anul 1949 a O.N.U.), aflat sub mandat de administrare belgian; stat independent la 1.VII.1962; la 28.XI.1966 monarhia este abolită şi se proclamă republica. Prima emisiune poştală: 1962; pînă atunci **B.** a folosit mărcile poştale din fosta colonie belgiană Congo (azi Republica Zair), cu supratiparul URUNDI sau A.O. (Afrique Orientale = Africa Orientală). În perioada 1924—1962 s-au pus în circulaţie numeroase emisiuni cu supratiparul RUANDA—URUNDI.

filatelia

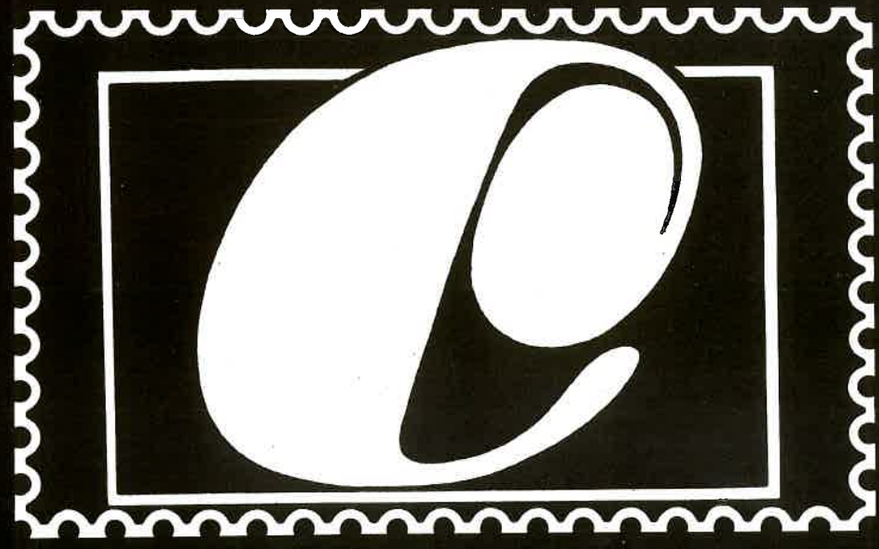

CABLOGRAMĂ. Telegramă, scrisoare sau o combinație între ele, transmisă prin cablu submarin, remisă apoi destinatarului prin curier poștal.

CADRAN. Suprafață în formă de cerc purtînd anumite diviziuni și indicații, pe care un indicator arată valoarea unei anumite mărimi (de exemplu: cadranul unui ceas). În scopul determinării unui detaliu pe o marcă poștală, aceasta se asimilează unui cadran de ceas, pe care ace imaginare indică orele sau minutele. Se obține același efect și cu ajutorul punctelor cardinale (de exemplu: pată de culoare în minutul 15 — sau ora 3 — este echivalent cu „pată de culoare în partea de est").

CADRU. Suprafață de expunere pe care se montează în expoziții filele unei colecții. Prin cadru se înțelege numai una dintre cele două fețe ale unui panou (v.) sau rame (1 panou=2 cadre).

CAIET DE SCHIMB v. **CARNET DE SCHIMB.**

CAL DE OLAC (Învechit). Cal de poștalion. v. **OLAC**; **POȘTALION.**

CAL DE POȘTĂ. Cal destinat serviciului poștal.

CALENDAR. Sistem de împărțire a timpului în ani, luni și zile bazat pe fenomenele periodice ale naturii. Societatea omenească a fost preocupată, încă de la începuturile ei, să găsească un mijloc cît mai exact de calculare a timpului, ceea ce a determinat ca pe parcursul evoluției istorice să existe o mare diversitate de calendare (egiptean, mesopotamian, babilonian, asirian etc.), bazate — în majoritatea lor — pe anul lunar. Dintre numeroasele calendare ale antichității vom menționa pe cel al vechilor greci care, după căutări și tatonări, au fixat anul la o durată de 365 de zile (inițial anul avea 354 de zile, fiind împărțit în luni de 29 sau de 30 de zile, pentru a corespunde anului solar; la fiecare trei ani și, mai tîrziu, de trei ori în opt ani i se adăuga o lună intercalată, suplimentară, după cea de a șasea lună normală). Romanii, care au împrumutat probabil calendarul de la etrusci, foloseau anul lunar, adaptat la cel solar prin adăugarea unei luni intercalate; anul avea 12 luni de 28 sau 31 de zile, iar din doi în doi ani se introducea o lună suplimentară de 22 sau de 23 de zile, durata medie a anului fiind de 366 de zile și jumătate. Din dorința evitării confuziilor apărute în urma acestui mod de calcul al timpului, în anul 46 î.e.n. astronomul grec Sosigenes din Alexandria, la îndemnul lui C.I. Caesar, reformează calendarul introducîndu-se astfel calendarul numit iulian, intrat în vigoare la 1. I. 45 î.e.n. Noul sistem avea anul de 365 de zile și i se adăuga, din patru în patru ani, o zi suplimentară (notăm că, o dată cu creștinarea lumii antice, în Imperiul roman de apus și în cel de răsărit s-au folosit și datările: „de la facerea lumii", „fixată" la 1.IX. 5509 î.e.n., utilizată curent din veacul al XIV-lea pînă la începutul celui de-al XIX-lea și în țările române, și „de la nașterea lui Iisus Christos", calculată de călugărul „Dionisie cel Mic în raport cu era lui Dioclețian — anul 248 de la înscăunarea împăratului devenind anul 532 *ab incarnatione Domini*, datare folosită în lumea medievală occidentală). În ceea ce privește evoluția calendarului iulian, care avea un avans de 3,097 zile la 400 de ani, menționăm corectarea sa de către Papa Grigore al XIII-lea (1572—1585) în anul 1582, cînd după ziua de 4.X. se hotărăște să urmeze 15.X., readucîndu-se astfel echinocțiul de primăvară la 21. III. Cu această modificare calendarul a fost adoptat de majoritatea țărilor lumii. În România calendarul gregorian (stilul nou) a fost adoptat prin decretul-lege nr. 1053 din 5/18.III.1919, stabilindu-se introducerea noului sistem pentru toate organele și instituțiile de stat, județene sau comunale, persoanele juridice de orice fel și pentru întreaga populație, la data de 1. IV. 1919, dată care, datorită faptului că în secolul al XX-lea diferența a crescut la 13 zile, devenea astfel 14.IV. (Biserica ortodoxă română a adoptat stilul nou la 1.X.1924, care devenea astfel 14.X.). Datorită acestei modificări nu se întîlnesc ștampile, acte, documente, scrisori, mandate, efecte poștale sau filatelice care să fie datate în perioada 1—13.IV. 1919. Menționăm însă că o serie de instituții, printre care poșta, telegraful, căile ferate etc., au adoptat în serviciile interne și în relațiile cu străinătatea, încă din secolul trecut, calendarul gregorian. Poșta română a introdus calendarul gregorian la data de 1.I.1865, cînd, prin decretul nr. 818 din decembrie 1864, s-a dispus trecerea la calendarul gregorian „pe întregul serviciu al telegrafelor și poștelor din România". Pentru aplicarea efectivă a noului calendar (care în secolul trecut avea 12 zile avans) s-a dispus ca din punct de vedere poștal ziua următoare celei de 31.XII.1864 să nu fie 1.I.1865, ci 13.I.1865. În consecință nu au existat ștampile sau mențiuni manuscrise pe mărci poștale, formulare poștale, trimiteri poștale, efecte poștale sau filatelice pentru perioada 1 — 12 ianuarie 1865. Pentru toate celelalte organe și instituții de stat, județe, comune, persoane juridice de orice fel ca și pentru întreaga populație a României, a rămas mai departe în vigoare calendarul iulian (stilul vechi) pînă la 1.IV. 1919, cînd s-a generalizat introducerea calendarului gregorian (stilul nou).

CALITATEA A DOUA. Calificativ dat în filatelie exemplarelor care, fără a avea defecte de natură să le lipsească de valoare filatelică, prezintă totuși scăderi calitative sau defecte (mai mici) care le situează sub condițiile medii de păstrare, înfățișare și calitate (ex.: culoare ștearsă sau decolorată sub efectul luminii, dantelură defectuoasă, pliere ușoară, centre descentrate, margini foarte mici sau „tăieturi în carne" la mărci nedantelate etc.).

CAMEROONS/U.K.T.T. (Cameroon's United Kingdom Trusteeship Territory = Camerunul Britanic. Teritoriu sub tutela Regatului Unit). Supratipar (v.) aplicat în anul 1960 pe mărci poștale ale fostei colonii britanice Nigeria, din anul 1953 folosite în fostul Camerun Britanic pînă în anul 1961, cînd, în urma unui plebiscit organizat de O.N.U., partea de nord a acestuia s-a unit cu Nigeria (1.VI.1961), iar partea de sud, cu Republica Camerun (1.X.1961). În cataloagele filatelice acest supratipar (la care se întîlnesc multe falsuri) figurează atît la Camerun (v.), cît și la Nigeria (v.).

CAMERUN (RÉPUBLIQUE UNIE DU CAMÉROUN/UNITED REPUBLIC OF CAMEROON — Republica Unită Camerun). Stat situat pe coasta vestică a Africii ecuatoriale, la Golful Guineei; suprafața: 475 442 km²; populația: 8 060 000 locuitori (1978); capitala: Yaoundé; limbi oficiale: franceza și engleza; moneda: 1 Franc C.F.A.=100 Centimes. La începutul secolului al XIX-lea în **C.** central ia naștere emiratul Adamaoua; în jurul anului 1850 litoralul este ocupat de germani, iar în anul 1884 Imperiul german proclamă **C.** colonie germană. În februarie 1916 este ocupat de trupe anglo-franceze și împărțit între Marea Britanie (partea de nord-vest) și Franța (partea de est) (4.III.1916), fapt confirmat, în anul 1922, de către Liga Națiunilor. **C.** francez devine autonom în anul 1958 și-și proclamă independența la 1.I.1960; în anul 1961, în urma unui plebiscit, partea nordică a **C.** britanic se unește cu Nigeria (1. VI. 1961), iar cea sudică cu **C.**, care devine republică federală (1. X. 1961). Primele emisiuni poștale: din anul 1883 pînă în anul 1897 a folosit mărci poștale ale Imperiului german obliterate cu ștampila HAMBURG; în anul 1897 a utilizat mărci poștale germane cu supratipar oblic KAMERUN, înlocuite, în același an, cu mărci poștale tip vapor; 1916 (ale ocupației anglo-franceze); 1960 (ale coloniei engleze); 1961 (ale republicii independente). v. **CAMEROONS/U.K.T.T.**; **C.E.F.**

CAMPIONE. Comună italiană ce formează o mică enclavă în teritoriul elvețian. După capitularea Italiei, în anul 1943, și semnarea armistițiului cu aliații, localitatea a refuzat să recunoască Republica Fascistă de la Salo, care controla nordul Italiei, și s-a raliat guvernului antifascist al mareșalului P. Badoglio. Neputîndu-și reconstitui stocurile de mărci poștale italiene și refuzînd orice livrare de mărci poștale ale guvernanților de la Salo, autoritățile din Campione au imprimat și pus în circulație în anul 1944 o serie de mărci poștale locale cu valorile în monedă elvețiană și cu inscripția R.R. Poste Italiane/Comune di Campione (Poștele regale italiene/Comuna Campione). În prezent folosește mărci poștale italiene pentru corespondența expediată în Italia și mărci poștale elvețiene pentru corespondența expediată în Elveția. Pentru corespondența expediată în celelalte țări utilizează mărci poștale italiene sau elvețiene, după preferință. v. **MĂRCI DE POȘTĂ LOCALĂ.**

CANADA (CANADA). Stat situat în jumătatea septentrională a Americii de Nord; suprafața: 9 976 139 km²; populația: 23 940 000 locuitori (1980); capitala: Ottawa; limbi oficiale: engleza și franceza; moneda: pînă în anul 1959, sistemul monetar britanic; ulterior, 1 Canadian Dollar=100 Cents. Teritoriul **C.**, inițial colonie a Franței, ajunge în urma Războiului de 7 ani, în baza tratatului de la Paris din anul 1763, colonie a Marii Britanii; în anul 1791 **C.** este împărțită în **C.** Superioară (populație majoritară engleză) și **C.** Inferioară (populație preponderent franceză). La 23.VII.1840 Parlamentul britanic emite „Actul unirii celor două provincii", iar la 1.VII.1867, prin „Actul Americii de Nord Britanice", ia naștere Confederația **C.** (prin unirea la **C.** a provinciilor Nova Scotia și New Brunswick), care obține statut de dominion, bucurîndu-se de o largă autonomie; succesiv intră în Confederație și provinciile: Manitoba (1870); Columbia Britanică (1871); Prince Edward Island (1873); Alberta (1905), Saskatchewan (1905) și Newfoundland(Terra Nova)(1949). În baza Statutului de la Westminster din 11.XII.1931, **C.** devine stat suveran, monarhie constituțională, în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poștală: 1851; mărcile neuzate ale respectivei emisiuni constituie mari rarități. De o deosebită popularitate se bucură marca de 3 penny care datorită subiectului ei (un castor canadian) reprezintă o piesă-cheie în tematica „Faună". Primele emisiuni ale provinciilor canadiene: 1851 (New Brunswick și Nova Scotia); 1857 (Newfoundland); 1861 (Columbia Britanică); 1881 (Prince Edward Island); pe măsura intrării în Confederația **C.**, respectivele teritorii au încetat să mai emită mărci poștale. v. **ADMIRALS**; **WAR TAX.**

CANAL MARITIME DE SUEZ. Inscripție pe emisiunea poștală particulară în desenul căreia apare un vapor, pusă în circulație la 8.VII.1868. În octombrie același an respectivele mărci poștale au fost retrase din circulație. Aceste mărci poștale obliterate pe scrisori sînt deosebit de rare. Men-

ționăm că există falsuri extrem de periculoase.

CANCELLED (Anulat, obliterat). Supratipar aplicat pe unele mărci poștale britanice.

CANELURĂ DE ADEZIV (GUMĂ). Urme fine, paralele, care apar pe spatele unor mărci poștale neuzate, realizate în urma procedeului folosit în tipografie în scopul evitării rulării colilor. Există în unele țări serii de mărci poștale identice, cu și fără canelură, care pot atrage după sine diferențieri la evaluare (ex.: emisiunile uzuale elvețiene din anii 1924—1927).

„CAP DE BOUR" v. MĂRCI POȘTALE „CAP DE BOUR".

CAPUL BUNEI SPERANȚE v. AFRICA DE SUD.

CAP DE ROLĂ. Porțiune de început a unei benzi sau role de mărci poștale pentru automate, formată dintr-o marcă poștală cuplată cu un cîmp liber (de obicei de mărimea unei mărci), neimprimat, servind la introducerea rolei în dispozitivul de distribuire automată și la evitarea ruperii sau plierii primei mărci din rolă. v. **AUTOMAT POȘTAL; MĂRCI POȘTALE ÎN ROLE; MĂRCI POȘTALE PENTRU AUTOMATE.**

CAPULUI VERDE, REPUBLICA ~ (REPÚBLICA DAS ILHAS DO CABO VERDE — Republica Insulele Capului Verde). Stat insular situat în arhipelagul cu același nume din Oceanul Atlantic, la cca 500 km de țărmul vestic al Africii; suprafața: 4 033 km²; populația: 311 000 locuitori (1978); capitala: Praia; limba oficială: portugheza; moneda: 1 Cabo Verde Escudo = 100 Centavos. Colonie portugheză din a doua jumătate a secolului al XV-lea pînă la 5.VII.1975, cînd își proclamă independența. Prima emisiune poștală: 1877.

CARACTER DE LITERĂ. Ansamblul literelor unui alfabet, de același corp și aceeași familie. Cuprinde litere majuscule, minuscule, cifre, accente, semne convenționale (de exclamație, de punctuație etc.) și semne matematice, necesare realizării unui text. Caracterele se deosebesc între ele după următoarele criterii: *după înclinarea literei* se diferențiază caractere drepte și caractere cursive sau italice; *după grosimea florii*, caractere albe (subțiri), caractere normale, caractere semigroase (seminegre sau aldine) și caractere groase (compacte sau negre). Prin schimbarea raporturilor liniilor, înclinării tălpilor, se pot obține numeroase variante în cadrul familiilor de litere. Caracterele variază în funcție de concepția și îndemînarea gravorului și de epoca în care au fost gravate literele. Forma originară a tuturor caracterelor de literă a constituit-o caracterul grotesc. Mult mai tîrziu s-au creat caracterele anticva, care reprezintă prima etapă a transformării caracterelor groteşti. Acestea au suferit o nouă transformare, căpătînd o altă formă, aceea a medievalelor. Cu timpul toate aceste caractere de bază (groteşti, anticva și medievale) au suferit foarte multe schimbări, fiecare conferindu-le o altă înfățișare și denumire, astfel încît astăzi există foarte multe varietăți. Caracterele alfabetului latin pot fi grupate în familii de caractere. Familiile cuprind caracterele cu aspect asemănător și pot fi împărțite în „anticva", „egiptiene", „groteşti" și „medievale" Pentru limba rusă se folosesc litere din familia chirilicelor, iar pentru cea germană litere din familia goticelor. Se mai cunosc: caractere care imită scrisul de mînă (caligrafice), caractere care imită mașina de scris și caractere fantezi (florate, brizate, umbrate, liniate ș.a.). Cunoașterea caracterelor de literă este necesară filateliștilor pentru identificarea inscripțiilor de pe ștampile și mărci poștale. v. **ALFABET; ANTICVA; EGIPȚIENE; GROTEȘTI; LITERĂ; MEDIEVALE.**

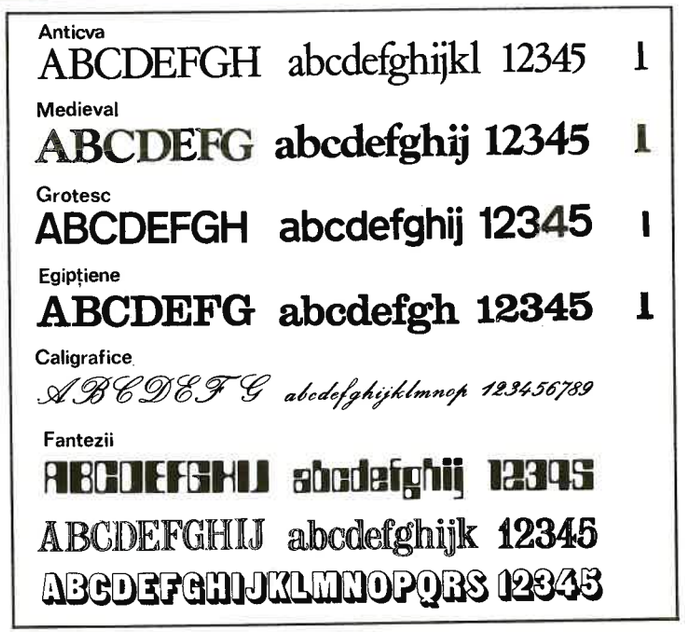

CARANTINĂ (de la ital. „Quaranta" = patruzeci de zile, termen de izolare). Izolare impusă persoanelor, obiectelor și mărfurilor sosite din regiuni bîntuite de boli contagioase. Trimiterile poștale provenite din asemenea zone sufereau un regim special de dezinfectare la trecerea din zone contaminate în alte zone. v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ DEZINFECTATĂ; ȘTAMPILE DE CARANTINĂ.**

CARNET DE MĂRCI POȘTALE. Carnet care cuprinde mai multe mărci poștale de valori diferite sau de aceeași valoare (valorile mai frecvent folosite, destinate francării trimiterilor poștale). Introducerea carnetelor a simplificat vînzarea mărcilor poștale și a ușurat automatizarea desfacerii

acestora. Difuzarea carnetelor se face atît pe căi obișnuite, cît și prin automate poștale speciale. Se colecționează carnete întregi, foi de carnete și chiar și foile de reclamă ce se găsesc la cumpărare în aceste carnete. Unele administrații poștale (spre exemplu cea britanică) pun în vînzare serii de carnete pe ale căror coperți sînt imprimate diferite subiecte tematice (Mari navigatori, Monumente, Faună etc.), care pot fi incluse în colecțiile tematice ca piese ajutătoare. Printre primele carnete apărute menționăm pe cele puse în vînzare în Marea Britanie, la Londra, în anul 1891; în S.U.A. (1892); în Canada (1900); în Germania (1910). Ulterior sistemul carnetelor de mărci poștale a fost adoptat de administrațiile poștale din Elveția, R.D. Germană, Polonia, Suedia și alte state.

CARNET DE MEMBRU. Carnet cu datele persoanei înscrise într-o asociație filatelică. El dovedește apartenența la unul din cercurile filatelice și îi conferă anumite drepturi și îndatoriri. v. **CERC FILATELIC; MEMBRU A.F.R.**

CARNET DE SCHIMB. Accesoriu filatelic de dimensiuni diferite, avînd foi cu liniatură specifică, formînd căsuțe în care se montează—cu ajutorul șarnierelor (v.)—mărcile destinate schimburilor dintre filatelişti; se folosesc în special pentru mărcile poștale ștampilate. În spațiile dintre căsuțe, în dreptul mărcilor poștale, se pot face scurte adnotări referitoare la identificare, cotă de schimb etc.

CARTA DE POSTA. Inscripție pe cărți poștale românești din secolul trecut. v. **CARTE POȘTALĂ.**

CARTARE. Operațiune specifică muncii de poștă prin care corespondența poștală (v.) se separă pe destinatari. Inițial are loc o cartare preliminară, corespondența fiind triată pe localități directe și pe județe, după care urmează cartarea detaliată, respectiv plasarea fiecărei trimiteri în raza oficiului de care ține destinatarul. O dată cu introducerea codului poștal, cartarea se efectuează în funcție de numerele de cod ale oficiilor (în municipiul București, ale străzilor) de destinație. În unele țări operațiile de cartare se efectuează prin triere electronică (v.). v. **CARTARE SPECIALĂ; COD POȘTAL.**

CARTARE SPECIALĂ. Inscripție pe ștampile de cartare aplicate pe corespondențele urgente transportate prin curse aeriene speciale în zile sau în țări în care nu există curse aeropoștale. Se deosebește de zborurile speciale. v. **ZBOR SPECIAL.**

CARTE (Învechit). 1. Scrisoare, epistolă. 2. Act scris. v. **CARTE POȘTALĂ.**

CARTARE SPECIALĂ

CARTE POȘTALĂ. Trimitere poștală deschisă, confecționată din carton subțire, folosită la transmiterea diverselor comunicări; ea are o parte tipărită purtînd marca poștală, diverse ornamente, locul destinat înscrierii adresei destinatarului etc., cealaltă parte (imprimată sau liberă) urmînd a fi completată de expeditor; ea nu trebuie să aibă părți proeminente sau în relief. Pentru prima oară **C.P.** au apărut în Austro-Ungaria, la 1.XI.1869, ca urmare a inițiativei profesorului Emanuel Herrmann de la Academia militară din Viena; în scurt timp întrebuințarea lor s-a generalizat, în anul 1880 **C.P.** fiind introduse în toate țările afiliate la U.P.U. (v.); menționăm că de abia la 1.X.1907, în urma congresului internațional al poștelor desfășurat la Roma, s-a reglementat utilizarea **C.P.** în circuitul internațional, stabilindu-se și inscripțiile **C.P.** destinate trimiterii în străinătate. Conform prevederilor Convenției Poștale Universale, dimensiunile **C.P.** se înscriu între o limită *maximă* (105×148 mm cu o toleranță de 2 mm) și una *minimă* (90×40 mm cu o toleranță de 2 mm), în ambele cazuri lungimea trebuind să fie egală cu lățimea multiplicată cu $\sqrt{2}$ (valoare aproximativ egală cu 1,4). Pe măsura răspîndirii lor, **C.P.** au căpătat diferite destinații, cunoscînd o mare diversitate, din care notăm: *cărțile poștale obișnuite* (*simple*), *cu răspuns plătit* — emise întîia dată în ianuarie 1872 în Germania —, *semi-ilustrate*, *ilustrate* (vederi), *felicitări*, *cărți poștale de binefacere*, *militare* (scutite de taxă), *de serviciu* (folosite de administrațiile poștale și anumite instituții), *jubiliare* (consacrate anumitor aniversări), *de ocupație* (emise pe teritoriile ocupate în timpul operațiunilor militare), *pentru corespondența prizonierilor de război*, *pentru strîngerea de fonduri* (cu suprataxă), *comemorative* etc. În România cărțile poștale au fost introduse la 1/13.VI.1873 în baza legii pentru cărțile de poștă promulgată cu decretul nr. 789 din 31.III.1873 și a Regulamentului de aplicare a acestei legi, aprobat prin decretul nr. 945 din 27.IV.1873. Primele **C.P.** românești erau confecționate dintr-un carton alb, de calitate inferioară, cu dimensiunile de 140×88 mm, avînd imprimate o marcă poștală încrustată de 5 bani, în culoare albastră, stema țării și titulatura „Carta de Posta", în culoare neagră; concomitent au intrat în circulație și cărțile poștale cu răspuns plătit, al căror cost era de 10 bani, tarifele de 5 și respectiv 10 bani fiind unice pe întreaga țară. Cele expediate recomandat erau taxate suplimentar prin aplicare de mărci adezive, anulate cu ștampila „RECOM." În anul 1874, în baza legii promulgate prin decretul din 16.II.1874, **C.P.** încep să fie folosite și la corespondența externă. Cu timpul **C.P.** se diversifică; apar **C.P.** pentru felicitări (cost general 5 bani); **C.P.** închise (între anii 1891—1915, apar 12 emisiuni de acest fel), care circulau în interiorul orașelor atunci cînd aveau marca fixă în valoare de 5 bani și în toată țara cînd marca fixă era în valoare de 15 bani; **C.P.** militare (introduse în timpul primului război mondial, pe ale căror mărci nu era imprimată valoarea și care nu puteau circula decît dacă unitatea militară respectivă aplica sigiliul său, atestînd astfel identitatea expeditorului). În prezent în România cărțile poștale se emit de către Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor (v.). v. **CĂRȚI POȘTALE CU RĂSPUNS PLĂTIT**; **CĂRȚI POȘTALE DE EXPOZIȚIE**; **CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE**; **CĂRȚI POȘTALE INTERNAȚIONALE**; **CĂRȚI POȘTALE ÎNCHISE**; **CĂRȚI POȘTALE MILITARE**; **CĂRȚI POȘTALE OBIȘNUITE**; **CĂRȚI POȘTALE PENTRU CORESPONDENȚA PRIN RACHETE**; **CĂRȚI POȘTALE PENTRU MANIFESTĂRI AVIATICE**; **CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ**; **CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN BALON**; **CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN DIRIJABILE**; **CĂRȚI POȘTALE SEMIILUSTRATE**.

CARTOFILIE. Ramură de colecționare care se ocupă cu strîngerea, studierea, selecționarea și expunerea după anumite criterii tematice, artistice sau științifice a cărților poștale ilustrate. A apărut în jurul anului 1870, o dată cu primele emisiuni de cărți poștale ilustrate. Această ramură de colecționare nu se încadrează în filatelie. v. **CARTE POȘTALĂ**; **CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE**.

CARTON. 1. Produs industrial, cu aspectul și proprietățile generale ale hîrtiei, însă cu o structură mai compactă și o flexibilitate mai mică, obținut, ca și hîrtia, prin împîslirea fibrelor celulozice, cu sau fără adaosuri de materiale de încleiere, umplere și colorare. Uneori cartonul a fost folosit și la imprimarea mărcilor poștale sau a unor colițe poștale (ex.: mărcile-monedă ale fostului Imperiu țarist). 2. Denumire dată unor emisiuni cu caracter festiv, ale căror figurine poștale sînt imprimate direct pe cartoane de format mai mare (ex. colița emisiunii cehoslovace din anul 1934, dedicată „Centenarului imnului național"). v. **CARTON FILATELIC**; **CARTON DE RĂZBOI**.

CARTON DE RĂZBOI. Carton de culoare gri, de calitate inferioară, folosit și în România pentru tipărirea unor cărți poștale la Iași (1917) și la București (1918), în timpul primului război mondial.

CARTON FILATELIC. Carton [de obicei de mărimea unei cărți poștale (simplu sau dublu)], cuprinzînd marca sau mărcile unei emisiuni filatelice, aplicate cu ocazia punerii în circulație a acestora sau cu ocazia sărbătoririi unui anumit eveniment, obliterate cu o ștampilă specială purtînd data primei zile a punerii în circulație sau data evenimentului sărbătorit.

CARTUȘ. Spațiu în cadrul ornamental al unei mărci poștale în care se înscrie valoarea sau un text în legătură cu scopul emisiunii.

CARTON FILATELIC

CASA DE ECONOMII ȘI CONSEMNAȚIUNI (C.E.C.). Instituție bancară înființată în România în baza Decretului domnesc din 1/13.XII. 1864 sub denumirea de Casa de Depuneri și Consemnațiuni, al cărei fond era compus din depuneri judiciare și administrative, fonduri comunale și cauțiuni, depunerile cetățenilor; instituția a fost reorganizată pe baze noi, socialiste, prin decretele din 1.IX. și 7.X.1948. În prezent, scopul principal al **C.E.C.** îl reprezintă dezvoltarea spiritului de economie în rîndurile populației și organizarea atragerii economiilor bănești ale populației; **C.E.C.** efectuează operațiuni de primire spre păstrare a economiilor bănești ale populației, operațiuni de creditare pentru construirea de locuințe proprietate personală, cumpărarea de mașini, diferite alte operațiuni financiare etc. Între emisiunile de mărci și întreguri poștale din România s-au aflat și unele care se referă la **C.E.C.** și la scopul principal al acestei instituții (ex.: seria de mărci poștale pusă în circulație de Poșta română la 29. XII. 1955; setul de întreguri poștale, plicuri semiilustrate, cu marcă fixă specială, puse în circulație cu ocazia „Săptămînii economiei" din anul 1981 etc.).

CASĂ DE LICITAȚIE. Intreprindere cu caracter financiar, specializată în valorificarea și vinderea colecțiilor și întregurilor poștale (filatelice) care constituie rarități. Printre cele mai mari case de licitație menționăm: CORINPHILA (Zürich), STANLEY GIBBONS (Londra, cu sucursală la New York), HANS MOHRMANN (München, cu sucursale la Hamburg, Vaduz și Viena), HARMER ROOKE (Londra și New York), ITALPHIL (Roma), GROBE (R.F.G.), ROGER KOERBER (S.U.A.) ș.a. v. **LICITAȚIE**.

CATALOG. Lucrare care cuprinde, prezentate într-o anumită ordine, titluri de cărți, emisiuni filatelice, periodice, monede, stampe etc. v. **CATALOG „ASCHER"**; **CATALOG „BERCK"**; **CATALOG „BOLAFFI"**; **CATALOG „BOREK"**; **CATALOG „CERES"**; **CATALOG DE CULORI**; **CATALOG FILATELIC**; **CATALOG „GIBBONS"**; **CATALOG „HEVIA"**; **CATALOG „HIGGINS & GAGE"**; **CATALOG „KOTTELAT"**; **CATALOG „LANDSMAN"**; **CATALOG „LIPSIA"**; **CATALOG „MAURY"**; **CATALOG „MICHEL"**; **CATALOG „MINKUS"**; **CATALOG „MOENS"**; **CATALOG „MÜLLER"**; **CATALOG „NETTO-AUSTRIA"**; **CATALOG PENTRU ÎNTREGURI POȘTALE**; **CATALOG „POFIS"**; **CATALOG „SASSONE"**; **CATALOG „SCOTT"**; **CATALOG „SIEGER"**; **CATALOG „THIAUDE"**; **CATALOG „VLASTOS"**; **CATALOG „WOODSTOCK"**; **CATALOG „YVERT ET TELLIER"**; **CATALOG „ZUMSTEIN"**.

CATALOG „ASCHER". Catalog german specializat, cu caracter universal, consacrat plicurilor și cărților poștale cu mărci impri-

mate (fixe), întocmit de dr. Siegfried Ascher, apărut în anii 1925—1926, în două volume, sub titlul *Grosser Ganzsachenkatalog*. Toate celelalte cataloage de plicuri și cărți poștale au avut și au la bază catalogul „Ascher“. v. **CATALOG „HIGGINS & GAGE“.**

CATALOG „BERCK“. Catalog național specializat, cu apariție în Franța, ajuns în anul 1984 la cea de a 42-a ediție. Cuprinde numai mărcile poștale franceze, grupate în șapte mari tematici: „Alegorii“ (A), „Blazoane și steme“ (B), „Comemorări“ (C), „Monumente și obiceiuri“ (M), „Personalități“ (P), „Poștă aeriană“ (PA), „Subiecte aeronautice“ (SA). La fiecare categorie în parte mărcile poștale sînt prezentate în ordinea cronologică a apariției, pentru fiecare tematică numărătoarea începînd cu cifra 1, numărul fiind precedat de abrevierea temei respective.

CATALOG „BOLAFFI“. Catalog general și specializat, tipărit în Italia, consacrat mărcilor poștale ale vechilor state italiene. v. **VECHI STATE ITALIENE.**

CATALOG „BOREK“. Catalog simplificat editat în R. F. Germania; cuprinde mărcile poștale germane, precum și ale celorlalte țări.

CATALOG „CERES“. Catalog specializat, cu apariție în Franța, tipărit în culori, destinat prezentării mărcilor poștale franceze și a emisiunilor filatelice O.N.U. (v.).

CATALOG DE CULORI. Lucrare de specialitate în care sînt prezentate nuanțele și tonurile diferitelor culori, cu precizarea denumirii lor. v. **TABEL DE CULORI.**

CATALOG „ELIZABETHAN“ v. **CATALOG „GIBBONS“.**

CATALOG „ELVEȚIA-LIECHTENSTEIN“ v. **CATALOG „ZUMSTEIN“.**

CATALOG FILATELIC. 1. Lucrare în care sînt prezentate, în ordine cronologică sau după criterii tematice, mărcile poștale apărute într-o țară, o anumită zonă geografică, un continent sau chiar în întreaga lume. În general, în catalog sînt indicate, pe scurt, elementele principale ale emisiunilor filatelice, ca: denumire, număr de valori, tiraj, hîrtie, filigran, culoare (inclusiv nuanțele principale), valoare nominală, cote ale mărcilor poștale ștampilate și neștampilate, exprimate în unitățile monetare ale țării care editează catalogul. Primul catalog filatelic (neoficial) a fost întocmit în anul 1861 de colecționarul francez Oscar Berger-Lévrault, pe baza colecției personale a autorului; el constă dintr-o listă cu un număr de 973 mărci poștale cunoscute la acea vreme, inclusiv mărcile poștale imprimate sau incrustate pe plicuri și întreguri poștale. La 31.XII.1861 un alt colecționar francez, Alfred Potiquet, editează cel dintîi catalog „oficial“ (*Catalogue des timbres-poste*) cuprinzînd descrierea a 1080 mărci poștale. În ianuarie 1862 editorul francez E. de Laloude publică lucrarea *Catalogue des timbres-poste créés dans des divers États du globe*, urmată în anul 1864 de binecunoscutul catalog *Les timbres-poste illustrés* al lui J. B. Moens din Bruxelles. Acestea au fost urmate de alte lucrări de dimensiuni și concepții diferite. Tipuri de cataloage: *naționale* (catalogul unei țări); *universale* [Yvert et Tellier (v.), Gibbons (v.), Scott (v.), Michel (v.), Lipsia (v.)]; *continentale* [Zumstein (v.)]; *zonale* (Facit — catalog suedez pentru țările scandinave); *tematice* (Catalogo del domani — catalog italian consacrat cuceririi cosmosului). Cel dintîi catalog al mărcilor poștale românești intitulat *Catalogue de la première et seule maison de confiance en timbres-poste de Roumanie, Bulgarie etc.*, întocmit de A.G. Pancu, a apărut în anul 1880, la București. În continuare în România au apărut următoarele cataloage filatelice: *Catalogul timbrelor poștale românești*, autori C. Nămoloiu și G. Nosca, București, 1938 (118 pag., lucrare editată sub egida Societății Filatelice Române); *Catalogul timbrelor poștale românești. Descripții, istorie, noțiuni de filatelie și preț curent pe 1945*, autor dr. George de Macarovici, Cîmpulung-Muscel, 1946 (116 pag.); *România. Catalog filatelic*, autor Konrad Francisc, Oradea, 1946 (60 pag.), lucrare apărută cu același titlu în anii 1947 (92 pag.) și 1948 (96 pag.); *Catalog filatelic-supliment*, autor Konrad Francisc, Oradea, 1949 (32 pag.), lucrare ce a reprezentat continuarea volumelor *România. Catalog filatelic*; *Catalog filatelic oficial al timbrelor R.P.R. 1950*, București, 1951 (40 pag., lucrare apărută sub egida Oficiului filatelic); *Catalog filatelic oficial al timbrelor R.P.R. 1951* (51 pag., lucrare editată sub egida Oficiului filatelic); *Catalog filatelic oficial al timbrelor R.P.R. 1954*, București, 1954 (112 pag., lucrare editată sub egida I.C.S. Filatelia); *Catalogul filatelic al Republicii Populare Române*, București, 1957 (204 pag., lucrare apărută sub egida I.C.S. Filatelia); *Catalogul mărcilor poștale românești* (1858—1959), autori Konrad Francisc și Mișu Herșcovici, ediția I, Editura Științifică, București, 1959 (232 pag.); în anul 1964 a apărut ediția a II-a a acestei lucrări (356 pag.), ambele ediții fiind editate sub auspiciile I.C.S. Filatelia; *Catalogul mărcilor poștale românești*, autori Kiriac Dragomir și Aurel Surpățeanu, Editura Științifică, București, 1974 (624 pag.); *Emisiunile de mărci poștale românești apărute în anii 1974, 1975 și 1976*, București, 1977 (96 pag., lucrare tipărită sub egida întreprinderii Rompresfilatelia). Dintre acestea, cel mai complet este considerat *Catalogul mărcilor poștale românești* întocmit de Kiriac Dragomir și Aurel Surpățeanu. În România cele mai folosite cataloage sînt: *Catalogul mărcilor poștale românești*, catalogul *Michel*, catalogul elvețian *Zumstein* și catalogul francez *Yvert et Tellier*. 2. Liste ale loturilor de mărci poștale, scrisori circulate sau alte piese filatelice oferite spre vînzare într-o licitație filatelică. În cataloagele de licitație, piesele sînt descrise, uneori și reproduse în ilustrație alb-negru sau color, însoțite de cota de catalog și de prețul minimal stabilit pentru prima ofertă (strigare). v. **BERGER-LÉVRAULT, OSCAR; CATALOG FILATELIC SIMPLIFICAT; CATALOG FILATELIC SPECIALIZAT; CATALOG PENTRU ÎNTREGURI POȘTALE; MOENS, J. B.**

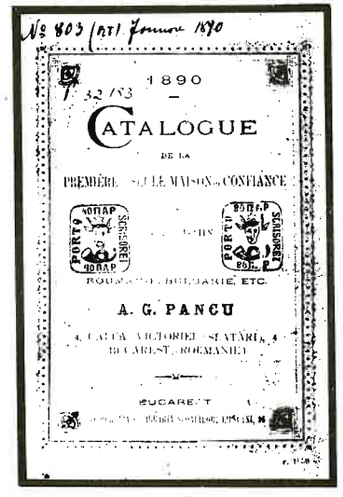

CATALOG FILATELIC SIMPLIFICAT. Catalog filatelic care cuprinde numai mărcile poștale „tip“, fără varietăți (nuanțe, danteluri, hîrtie, filigran etc.).

CATALOG FILATELIC SPECIALIZAT. 1. Catalog filatelic care abordează un anumit domeniu filatelic în mod aprofundat, cuprinzînd informații despre variante, greșeli, culori, erori, retușuri etc. Dintre principalele cataloage filatelice specializate pe țări reținem: *Michel* (R. F. Germania), *Zumstein* (Elveția), *Gibbons* (Anglia), *Yvert et Tellier* (Franța), *France* (sub patronajul Societății Filatelice Franceze), *Scott* (S.U.A.), *Pofis* (Cehoslovacia), *Vlastos* (Grecia), *Ilustrowany Katalog Znaczkow Polskich* (Polonia), *Catalog-listă de prețuri ale mărcilor poștale maghiare* (Ungaria). Partea întîi a *Catalogului mărcilor poștale românești* (1974) se situează la nivelul cataloagelor specializate. 2. Catalog care tratează un anumit sector sau o anumită ramură a filatelici (ex.: catalogul specializat pentru poșta cu dirijabilul *Zeppelinpost-Katalog*, catalogul pentru cosmonautică și poștă prin rachete *Weltraumfahrt-Astronauten, Sputniks und Raketen, Spezial-Katalog*, editate de Sieger-Verlag). Unele cataloage specializate nu exprimă valoarea în unități monetare, ci prin așa-zisele „puncte“ ce indică coeficientul de raritate în comparație cu unitatea de bază (ex.: Catalogul „*Müller*“ pentru ștampilele austriece vechi). v. **PUNCTE „MÜLLER“.**

CATALOG „GIBBONS“. Catalog filatelic general, specializat, cu apariție anuală, editat în Marea Britanie din anul 1865 pînă în prezent, destinat mărcilor poștale engleze, precum și celor emise în statele Commonwealthului. Firma Stanley Gibbons tipărește, de asemenea, următoarele cataloage: Catalogul mărcilor poștale europene în trei volume (vol. I literele A—F, vol. II G—P și vol. III Q—Z), Catalogul țărilor de peste mări, în patru volume (vol. I A—C; vol. II D—J; vol. III K—O și vol. IV P—Z), Catalogul (simplificat) al mărcilor poștale străine, Catalogul mărcilor poștale moderne „Elizabethan“, precum și un catalog specializat în patru volume al mărcilor poștale din Marea Britanie. Asigură apariția anuală a suplimentului „Gibbons Stamp Monthly“.

CATALOG „HEVIA“. Catalog filatelic cu apariție în Spania, consacrat mărcilor poștale spaniole, precum și emisiunilor poștale puse în circulație în fostele colonii spaniole.

CATALOG „HIGGINS & GAGE“. Catalog filatelic universal, editat în S.U.A., consacrat întregurilor poștale (cărți poștale, plicuri, mandate, telegrame, citații etc.) cu marcă poștală imprimată (fixă); are la bază vechiul catalog Ascher; din anul 1964 apare în fascicole.

CATALOG „KOTTELAT“. Catalog filatelic specializat, cu apariție anuală în Elveția, consacrat prezentării mărcilor poștale elvețiene precum și a celor emise în Liechtenstein.

CATALOG „LANDSMAN“. Catalog filatelic general editat mulți ani în Italia, consacrat mărcilor poștale emise de statele europene. În prezent și-a încetat apariția.

CATALOG „LIPSIA“. Catalog filatelic editat anual în R. D. Germană, începînd din anul 1950. Inițial apărea într-un singur volum, fiind consacrat numai mărcilor poștale europene; din anul 1952 este tipărit în patru volume — unul pentru Europa, celelalte trei consacrate mărcilor poștale emise în restul lumii. În anul 1962 Catalogul „Lipsia“ a introdus, în premieră absolută, o formă modernă de prezentare, cunoscută sub denumirea de „catalog filatelic permanent“ (cu file detașabile prinse cu clame sau inele). Sistemul are avantajul că filele pot fi înlocuite anual cu altele noi, cu prețurile actualizate, în timp ce paginile cu texte și ilustrații rămîn aceleași. În anul 1983 Catalogul „Lipsia“ a editat partea consacrată emisiunilor germane într-un volum separat, ilustrat în culori. v. **PERMANENT.**

CATALOG „MAURY“. Catalog filatelic specializat, cu apariție anuală în Franța, consacrat mărcilor poștale franceze, precum și celor din fostele colonii franceze.

CATALOG „MICHEL“. Catalog filatelic universal, cu apariție anuală în R. F. Germania. Catalogul Michel are o veche tradiție, prima ediție, consacrată exclusiv mărcilor poștale europene, fiind tipărită în anul 1909 (din anul 1920 Catalogul Michel a inclus și mărcile poștale emise în restul lumii). Catalogul cuprinde numeroase tabele sinoptice și recapitulative, deosebit de utile colecționarilor pentru orientarea și sistematizarea colecțiilor. Firma Michel mai publică cataloage specializate pentru R.F. Germania, Elveția, Liechtenstein, S.U.A., Austria, un catalog de întreguri poștale [cărți poștale, plicuri, aerograme, citații, telegrame cu mărci poștale imprimate (fixe)] pentru R. F. Germania (din anul 1972) și un catalog similar pentru restul țărilor europene (din anul 1978). Editează, de asemenea, cataloage pentru C.E.P.T. (v.), O.N.U. (v.) și pentru tineret. Editura asigură anual publicarea emisiunilor curente în suplimentul lunar „Michel Rundschau“.

CATALOG „MINKUS“. Catalog filatelic universal, cu apariție anuală în S.U.A.

CATALOG „MOENS“. Catalog filatelic editat la Bruxelles, în anul 1862, de J. B. Moens, cuprinzînd mărcile poștale emise în intervalul 1840—1862. Apărut la scurt timp față de cel întocmit în septembrie 1861 de colecționarul francez Oscar Berger-Lévrault, Catalogul Moens este mult mai bogat, grupînd în 72 de pagini pe hîrtie verde toate mărcile și cărțile poștale cunoscute pînă la acea dată. El prezintă, totuși, unele lacune în informare, inerente posibilităților mai dificile de obținere a datelor; astfel,

din prima emisiune a Moldovei nu sînt menţionate decît valorile de 54, 81 şi 108 parale, cea de 27 parale fiind omisă. Alte două ediţii ale catalogului au fost publicate succesiv în anul 1863; în anul 1864 apare catalogul *Les timbres-poste illustrés* însoţit şi de o traducere în limba engleză.

CATALOG „MÜLLER". Catalog al aerogramelor din lumea întreagă (scrisori „par avion"), apărut la Paris în anul 1950; retipărit în anul 1970.

CATALOG „NETTO-AUSTRIA". Catalog filatelic editat în Austria, în trei volume: catalog specializat Austria, catalog Austria, Germania, Elveţia şi Liechtenstein şi, la anumite intervale, catalog R.P. Ungară.

CATALOG PENTRU ÎNTREGURI POŞTALE. Catalog destinat prezentării în ordine cronologică a întregurilor poştale pe ţări şi pe categorii (cărţi poştale, plicuri, mandate, telegrame, aerograme etc.). Indică într-o formă concisă principalele date ale întregurilor poştale (anul de apariţie, denumirea, date cu privire la hîrtie şi la cotele întregurilor poştale exprimate în unităţile monetare ale ţării care editează catalogul). Tipuri de cataloage: naţionale (*Catalogul întregurilor poştale româneşti* întocmit de Dumitru C. Biala, M. Bauer şi Pompiliu Voiculeţ-Lemeny, Bucureşti, 1973; *Michel-Ganzsachenkatalog Deutschland*, 1972, ş.a.); continentale (*Michel-Ganzsachenkatalog Europa*, München, 1978); universale (*Priced Catalogue of Postal Stationeries of the World—Higgins & Gage*, Pasadena, 1970). Dintre primele cataloage de întreguri poştale cunoscute amintim: *Catalogue descriptif des toutes les Cartes-Poste, Cartes Lettres et Cartes Télégrammes*, de Arthur Maury, Paris, 1904; catalogul german internaţional *Grosser Ganzsachenkatalog Ascher*, Leipzig ş.a. În România *Catalogul mărcilor poştale româneşti*, elaborat de K. Dragomir şi A. Surpăţeanu, Bucureşti, 1974, a cuprins şi o secţiune pentru întregurile poştale româneşti. v. **ÎNTREG POŞTAL**.

CATALOG „PERMANENT" v. **„PERMANENT"**.

CATALOG „POFIS". Catalog filatelic specializat al mărcilor poştale din Republica Socialistă Cehoslovacă, editat de Întreprinderea de stat pentru comerţul filatelic „Pofis", din Praga.

CATALOG „POTIQUET" v. **BERGER-LÉVRAULT, OSCAR**.

CATALOG „SASSONE". Catalog filatelic italian pentru mărcile poştale din Italia, San Marino, Triest şi Statul Vaticanului. În volum separat sînt prezentate emisiunile poştale ale ţărilor socialiste europene, inclusiv ale României.

CATALOG „SCOTT". Catalog filatelic american specializat pentru mărci poştale ale S.U.A. Cuprinde: Confederaţia Statelor din Sud, Indiile de Vest, Guam, Hawaii, O.N.U., Cuba, Puerto Rico şi Filipine. Aceeaşi casă mai tipăreşte un catalog universal pentru mărci poştale în trei volume: vol. I — S.U.A. şi posesiuni dependente, Marea Britanie şi Commonwealth-ul Britanic; vol. II —ţările cu literele A—I şi vol. III — cele cu literele J—Z. Cataloagele apar anual şi indică cotele în moneda S.U.A. Primul catalog Scott editat în anul 1893 de către John Walter Scott (1868—1916), cunoscut filatelist american, supranumit „părintele filateliei americane", a fost un catalog complet al mărcilor poştale americane (menţionăm că J. W. Scott a editat şi revista americană de filatelie „Scott's Monthly Journal").

CATALOG „SIEGER". Catalog filatelic editat de firma „Sieger" din Lorch (Württemberg), R.F. Germania, înfiinţată de Hermann E. Sieger (1902—1954). 1. Catalog al mărcilor şi corespondenţei poştale circulate cu zepelinele. Este cel mai complet catalog de acest fel din lume (384 pagini), ajuns la cea de a 20-a ediţie în anul 1981. 2. Catalog al poştei aeriene germane. 3. Catalog cu plicuri şi ştampile germane pentru prima zi a emisiunii. 4. Catalog specializat pentru blocuri şi coliţe.

CATALOG SPECIALIZAT ELVEŢIA v. **CATALOG „ZUMSTEIN"**.

CATALOG „THIAUDE". Catalog filatelic, cu apariţie anuală în Franţa, pentru mărci poştale ale Franţei, ale fostelor colonii franceze şi ale statelor succesorale.

CATALOG „VLASTOS". 1. Catalog filatelic specializat al mărcilor poştale din Grecia şi teritoriile unite ulterior cu Statul elen (Creta, Dodecanez etc.). 2. Catalog filatelic al mărcilor poştale din Cipru.

CATALOG „WOODSTOCK". Catalog filatelic specializat, editat în Marea Britanie, care cuprinde mărcile poştale emise în Anglia, în posesiunile britanice şi în ţările Commonwealth-ului, începînd cu anul 1952, în timpul domniei reginei Elisabeta în Anglia.

CATALOG „YVERT ET TELLIER". Catalog filatelic universal editat în Franţa începînd din anul 1869 şi pînă astăzi. În prezent apare în şase volume din care volumul I este tipărit în culori. În anul 1975 firma Yvert et Tellier a editat *Catalogul specializat al mărcilor poştale franceze*, vol. I (1849—1900). Între două ediţii catalogul este ţinut la zi prin suplimente lunare editate de firma Théodore Champion.

CATALOG „ZUMSTEIN". Catalog filatelic de interes internaţional, editat de cunoscuta firmă elveţiană „Zumstein & Cie"—Berna. 1. Catalog filatelic specializat „Elveţia—Liechtenstein", editat pentru prima dată în anul 1909; apare ca o continuare a lucrării „Compendiu Zumstein al Elveţiei". 2. Catalog filatelic, cu apariţie anuală începînd din anul 1910, editat în două volume: unul pentru Europa de est şi altul pentru Europa de vest. Împreună cu cataloagele filatelice „Michel" şi „Yvert et Tellier" se situează printre cataloagele cele mai uzitate în România pentru schimburile şi tranzacţiile filatelice de mărci poştale europene, cu excepţia celor româneşti. 3. Catalog filatelic Elveţia—Liechtenstein, editat în două limbi (germană-franceză). Suplimentele de ţinere la zi a Catalogului „Zumstein" apar lunar în revista „Berner Briefmarken-Zeitung", publicată de editura catalogului.

CATALOGA, A ~. 1. Acţiune de a înregistra. 2. Menţionare într-un catalog filatelic a emisiunilor filatelice în ordinea cronologică a datelor de apariţie (cu un număr care ajută la identificarea lor), cu caracteristicile generale (filigran, hîrtie, tiraj, culoare, dantelură, valoare nominală), cu cote pentru mărci neştampilate şi ştampilate şi cu menţiunile speciale caracteristice fiecărei emisiuni în parte (nuanţe, falsuri, diferite caracteristici de desen sau tipar ş.a.).

CATAPULTA, A ~. A lansa ceva cu o catapultă. v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ CATAPULTATĂ**.

CAVALLINI (Căişori). Denumire sub care sînt cunoscute foile de hîrtie filigranată vîndute de poşta fostului regat al Sardiniei, în perioada 1819—1836, pentru a servi la scrierea corespondenţei expediate în cuprinsul ţării prin alte mijloace decît poşta de stat. Pe fiecare foaie de hîrtie era imprimată sau incrustată în relief

silueta unui copil sunînd din goarnă, călare pe un cal în goană. Valoarea de 15 centesimi avea format rotund şi putea fi folosită pentru expedierea corespondenţei pe o distanţă de pînă la 15 mile; valoarea de 25 centesimi era de format oval şi putea fi folosită pentru expedierea corespondenţei pe o distanţă cuprinsă între 15 şi 30 mile; cea cu o valoare de 50 centesimi era de format octogonal şi putea fi folosită pentru expedierea corespondenţei pe o distanţă de peste 30 de mile. Valorile nu reprezentau plata tarifară pentru un serviciu al poştei de stat, ci o taxă fiscală ce se percepea asupra corespondenţelor expediate prin mijloace particulare. Pe marginile acestor coli de hîrtie era imprimată inscripţia: „Corrispondenza autorizzata in carso particolare per pedoni et altre occasioni" („Corespondenţă autorizată pentru expediţii particulare prin intermediul curierilor pedeştri şi cu alte ocazii"). Cavallini au fost retraşi din circulaţie în anul 1836. Un sistem asemănător a fost reintrodus de Poşta italiană cu începere din anul 1928 cu titlu de taxă fiscală grevînd corespondenţa expediată prin mijloace proprii, în afara serviciului poştal de stat. În acest scop au fost emise timbre obligatorii purtînd inscripţia „Recapito autorizzato" (v.).

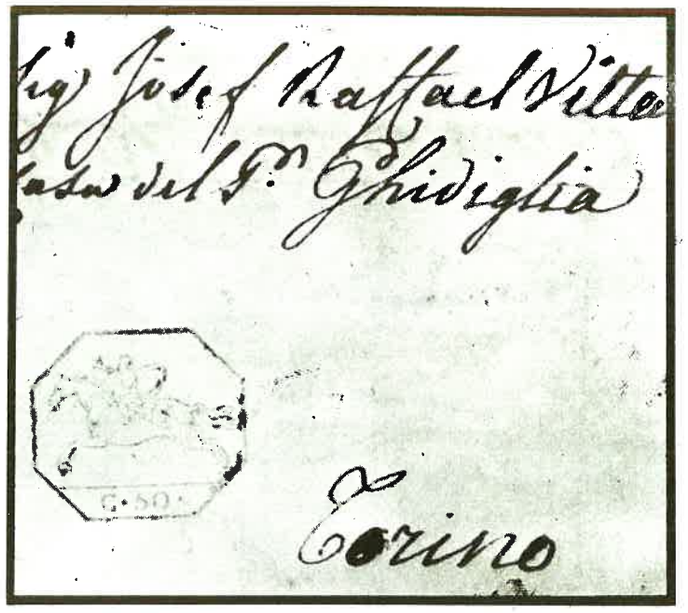

CĂI FERATE. 1. Temă pentru emisiuni filatelice avînd ca subiect transporturile feroviare sub diversele lor aspecte (locomotive, vagoane poştale, gări, poduri de cale ferată, personal feroviar etc.). 2. Tematică de colecţionare şi studiu filatelic cu foarte mulţi adepţi, prezentă frecvent atît în expoziţiile filatelice tematice generale, cît şi în expoziţiile cu profil specializat (ex.: expoziţiile filatelice „Transfilex" din România). v. **CĂILE FERATE ROMÂNE; MĂRCI POŞTALE PENTRU POŞTA PE CĂILE FERATE; „TRANSFILEX"**

CĂILE FERATE ROMÂNE (C.F.R.). Instituţie centrală de stat, pendinte de Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, ale cărei atribuţii constau în asigurarea traficului feroviar intern şi internaţional pentru călători, mărfuri, corespondenţă, precum şi în administrarea, organizarea, întreţinerea, extinderea şi modernizarea reţelei de căi ferate de pe tot cuprinsul ţării. Transportul feroviar, moment de cotitură în evoluţia mijloacelor de comunicaţie, a fost inaugurat, în premieră mondială, la 15.IX.1830, dată care marchează intrarea în exploatare publică permanentă a liniei Liverpool—Manchester (Anglia), răspîndindu-se apoi cu repeziciune în celelalte ţări europene şi pe întregul mapamond. În România circulaţia feroviară este introdusă în cel de al şaptelea deceniu al secolului trecut, cînd, în baza convenţiei din 7/19.VIII. 1866 (definitivată la 6/18.IV. 1867), încheiată de statul român cu doi constructori britanici, J. T. Barclay şi J. Stainforth, se stabilea construirea primei căi ferate din România pe

distanța București—Giurgiu, linie inaugurată la 19/31.X.1869. De asemenea, prin legea sancționată cu decretul nr. 1516 din 21.IX.1868 s-a aprobat convenția încheiată între guvernul român și un consorțiu anglo-austriac, reprezentat prin Victor von Oppenheim, pentru concesionarea construirii și exploatării liniei ferate Suceava—Roman cu principalele ramificații Pașcani—Iași și Verești—Botoșani. Lucrările executate de acest consorțiu au fost terminate în etape: în decembrie 1869, iunie 1870 și noiembrie 1871. Printr-o altă convenție, aproape concomitentă, statul român a concesionat unui grup prusian reprezentat prin B.H. Strussberg construirea și exploatarea liniilor Roman—Galați (cu ramificație Tecuci—Bîrlad), Galați—Brăila—Buzău—Ploiești—București și mai departe București—Pitești—Slatina—Craiova—Turnu Severin—Vîrciorova, lucrări încheiate în etape. Lucrările începute de acest grup și continuate apoi de „Societatea acționarilor români" au fost terminate tot în etape, în anul 1872 și în ianuarie 1875. În provinciile românești aflate în secolul trecut, datorită condițiilor vitrege de dezvoltare istorică a poporului român, în stăpînirea Imperiului habsburgic și a Porții—Transilvania, Banat, Bucovina și Dobrogea—primele căi ferate au fost introduse astfel: 1856—Banat, linia Baziaș—Oravița; 1860—Dobrogea, linia Cernavoda—Constanța; 1867—1868—Bucovina; 1868—Transilvania, linia Arad—Alba Iulia, urmate apoi de alte trasee. În a doua parte a celui de al optulea deceniu al secolului trecut și, mai ales, după cucerirea independenței de stat, care schimba statutul juridic internațional al României și consfințea unirea străvechiului pămînt românesc al Dobrogei cu restul țării, rețeaua feroviară cunoaște o rapidă extindere. Colaborarea dintre poștă și drumul de fier devine tot mai fructuoasă și trainică. În afara simplei transportări a expediției poștale, însoțită de conductori poștali, la început în compartimente de clasă, apoi în vagoane poștale simple, afectate poștei, încep să funcționeze la 1/13.V.1875 primele birouri poștale ambulante, în vagoane poștale speciale, în care oficianți poștali superiori, ajutați de conductori poștali, efectuau și cartarea corespondenței. Înființarea primelor două birouri poștale ambulante, nr. 1 și nr. 2, pe traseul București—Ițcani și retur este urmată, după un an, de înființarea birourilor poștale, purtînd nr. 3 și nr. 4, pe traseul București—Vîrciorova și retur, care încep să circule la 1/13.V. 1876. Între anii 1880 și 1889, statul trece la răscumpărarea și cumpărarea căilor ferate concesionate societăților constructoare pe perioade mergînd pînă la 90 ani. Un moment de referință, cu ample implicații în evoluția transportului feroviar, îl constituie în această perioadă înființarea, la 11/23.IV.1880, a Direcțiunii princiare a căilor ferate române, devenită la 19/31.III.1883 Direcțiunea Generală a C.F.R., pendinte, cu unele excepții, pînă la 17.VI.1925, de Ministerul Lucrărilor Publice. Constituirea statului național unitar român la 1.XII.1918 va da un nou impuls dezvoltării căilor ferate. După actul istoric de la 23 August 1944 și apoi în anii construcției socialiste, rețeaua feroviară din România cunoaște, ca de altfel toate celelalte domenii ale activității social-economice, o impresionantă evoluție concretizată prin modernizarea liniilor, a parcului de vagoane și locomotive, mărirea vitezei comerciale, automatizarea, iar, în ultimul deceniu, electrificarea la scară tot mai întinsă a traseelor feroviare. Filatelia românească a ilustrat în decursul timpului activitatea C.F.R. prin diferite serii de mărci. La 10.VI.1939 Poșta română pune în circulație cea dintîi serie de mărci poștale dedicate C.F.R., cu ocazia aniversării a 70 de ani de la inaugurarea primei linii ferate din România, emisiune cunoscută sub numele de *Ceferiada*. Una dintre primele mărci poștale din lume cu tematică feroviară este marca folosită pe linia Cernavoda—Constanța în perioada anterioară unirii Dobrogei, anume între anii 1867—1871. Poșta română a emis mărci înfățișînd vagoane poștale (ex.: valoarea de 20 bani din seria de mărci uzuale din anul 1967). Emisiunile de mărci și întreguri pe care sînt reproduse locomotive, trenuri sau diverse subiecte feroviare pot forma obiectul unor colecții tematice interesante.

CĂIȘORI (EMISIUNEA POȘTALĂ ~) Denumire filatelică a emisiunii poștale românești pusă în circulație în anul 1903 cu ocazia inaugurării palatului fostei Poște Centrale din București (azi sediul Muzeului de istorie a R. S. România). Mărcile poștale au în desen o căruță de poștă trasă de patru cai pornind în goană de la un releu poștal (v.).

CĂLĂRAȘI. Curieri speciali, călări, care apar menționați în documente începînd din secolul al XV-lea, a căror sarcină consta în asigurarea legăturilor între capitalele Moldovei și Țării Românești cu Istanbulul, precum și cu capitalele altor state străine cu care domnitorii români întrețineau relații diplomatice (Polonia, Ungaria etc.); în sarcina lor mai cădeau însoțirea și asigurarea pazei curierului poștal imperial austriac care lega Istanbulul de Viena (prin Sofia—Giurgiu—Turnu Roșu—Sibiu); erau conduși de un vătaf de călărași, plătiți direct de domnie; caii și nutrețurile necesare erau puse la dispoziție de locuitorii satelor și tîrgurilor aflate pe traseul străbătut, iar, mai tîrziu, de antreprizele poștale. v. **CONTRACIU.**

CĂPITAN DE MENZIL. Conducătorul unei menzilhanele (v.); din sec. al XVIII-lea apare și sub numele de căpitan de poștă (v.).

CĂPITAN DE POȘTĂ. În trecut, funcționar al unei administrații poștale de stat, conducătorul unui releu poștal local, cu o deosebită însemnătate atît pentru călători, cît și pentru expedițiile poștale. În Monitorul Oficial nr. 64 din 18/30.III.1864 se arătau atribuțiile căpitanilor de poștă privitoare la transporturile poștale: „Căpitanii poștelor au a fi oameni capabili și probi, căci, osebit de însărcinarea ce vor avea în administrarea stațiilor poștale, vor fi îndatorați a îndeplini și serviciul de expeditori poștali de la toate punctele unde nu vor fi birouri poștale ale guvernului, avînd a se conforma reglementelor și instrucțiunilor poștale pentru primirea de scrisori, obiecte de valoare, bani și altele". Căpitanii de poștă din România au folosit ștampile proprii, cu caracter administrativ, foarte rar poștal, denumite în limbaj filatelic „Ștampile ale căpitanilor de poștă". Funcționari similari căpitanilor de poștă din România au existat în decursul timpurilor și în alte țări, uneori sub alte denumiri (ex.: diriginți de poștă—„Postmasters", în S.U.A. și în Confederația Statelor din Sud). Unii dintre ei au emis mărci proprii cu caracter de poștă locală, care, datorită tirajului foarte redus, constituie astăzi rarități ale filateliei mondiale. v. **BLUE BOY; MĂRCI POȘTALE „BUCHANAN"; MT. LEBANON; SIGILII (ȘTAMPILE) ALE CĂPITANILOR DE POȘTĂ.**

CĂRĂBUȘ. Supratipar (v.) asemănător unui cărăbuș, aplicat în anul 1917 (în albastru, roșu sau negru) pe mărci poștale otomane din diferite emisiuni. Supratiparul se compune dintr-o stea cu cinci raze, anul (după calendarul islamic 1332) și inițialele P.T.T. (Poștă, Telegraf, Telefon) în limba turcă, dispuse într-un monogram. Pentru acest supratipar mai este folosită și denumirea de supratipar „Cap de bou", datorită vagii asemănări a conturului cu un cap de bou cu coarne mari.

CĂRȚI POȘTALE CU RĂSPUNS PLĂTIT. Cărți poștale, compuse practic din două C.P. obișnuite, îndoite, unite, care se vînd împreună (una destinată scrierii corespondenței, iar cealaltă răspunsului pe care trebuie să-l primească expeditorul), introduse în serviciul poștal în anul 1873. Ele se întrebuințau atît în relațiile interne, cît și în relațiile internaționale.

CĂRȚI POȘTALE DE EXPOZIȚIE. Cărți poștale speciale semiilustrate, cu marcă poștală fixă, puse în circulație de țara organizatoare cu ocazia expozițiilor filatelice. v. **PLIC DE EXPOZIȚIE.**

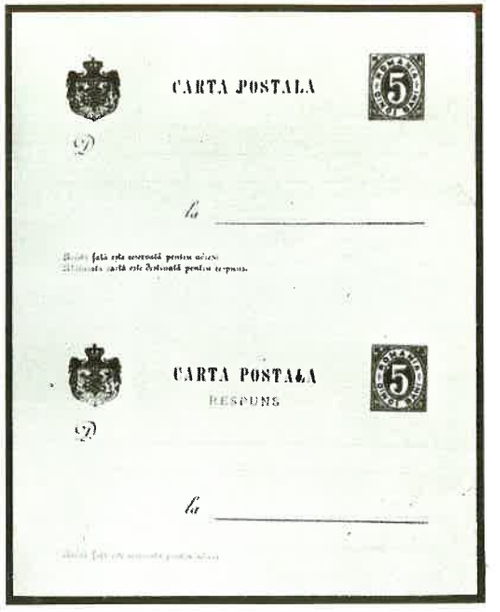

CĂRȚI POȘTALE CU RĂSPUNS

CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE. 1. Imprimate poștale confecționate din carton special, de diferite dimensiuni, avînd tipărite pe una din fețe diverse imagini (desene artistice, peisaje, monumente istorice, arhitectonice etc.), cealaltă față (rezervată scrierii adresei destinatarului și corespondenței) purtînd sau nu o marcă poștală imprimată (fixă). **C.P.** ilustrate fără marcă poștală fixă nu au caracter filatelic decît dacă sînt francate sau dacă servesc ca suport pentru realizarea de cărți poștale cu mărci poștale pe față, așa-zisele „Timbres coté vue"—T.C.V. **C.P.** ilustrate fără marcă poștală fixă circulă poștal în baza mărcilor poștale cu care au fost francate. **2. C.P.** ilustrate editate și puse în circulație de poștă. Acestea au caracter de întreg poștal (v.) cînd poartă imprimată pe verso o marcă poștală (fixă). În România prima carte poștală de acest fel, ilustrată cu un desen adecvat, în culori, cu inscripția „La mulți ani 1900", a fost pusă în circulație în decembrie 1899, pentru felicitări de Anul Nou. **C.P.** ilustrate, cu marcă poștală fixă, sînt piese filatelice și pot fi încadrate în colecții de întreguri poștale. În cazul prezentării lor în colecții sau în exponat, trebuie făcută menționarea că au pe față mărci poștale fixe sau, eventual, trebuie însoțite de fotocopii de format redus ale fețelor. v. **CARTOFILIE; CĂRȚI POȘTALE SEMIILUSTRATE; ILUSTRATĂ MAXIMĂ; MAXIMAFILIE; TIMBRE „COTÉ VUE".**

CĂRȚI POȘTALE INTERNAȚIONALE. Cărți poștale folosite pentru corespondența peste hotare. În prima perioadă după introducerea **C.P.** în circuitul poștal, folosirea lor era limitată la trimiterile interne. Ulterior au început a fi admise și pentru trimiteri internaționale. **C.P.** destinate acestor trimiteri purtau conform prescripțiilor U.P.U. (v.) inscripția „Union Postale Universelle", indicația „carte poștală" în limba franceză și bineînțeles marca poștală fixă cu valoare corespunzătoare taxei poștale respective. Prima emisiune românească de **C.P.** internaționale datează din anul 1879. Acceptarea **C.P.** pentru corespondența internațională a fost generalizată pentru toate țările membre ale U.P.U. prin hotărîrea Congresului U.P.U. de la Roma, din anul 1906, cu efect de la 1. X. 1907. **C.P.** internaționale au fost

simple sau cuplate cu **C.P.** pentru răspuns (**C.P.** cu răspuns plătit). Desființarea cărților poștale internaționale cu răspuns plătit a fost hotărîtă în anul 1969 cu prilejul celui de al XVI-lea Congres U.P.U. de la Tokyo. v. **CĂRȚI POȘTALE CU RĂSPUNS PLĂTIT.**

CĂRȚI POȘTALE ÎNCHISE. Cărți poștale astfel concepute încît corespondența să se poată scrie pe verso-ul lor, marginile lipindu-se prin îndoire pentru a forma un fel de plic. Pentru a se putea desface cu ușurință, marginile

sînt perforate. Acest tip de efect poștal este folosit și în prezent de unele administrații poștale și poartă denumirea de „Bilet poștal".

CĂRȚI POȘTALE ÎNCHISE

CĂRȚI POȘTALE MAXIME v. **ILUSTRATĂ MAXIMĂ.**

CĂRȚI POȘTALE MILITARE. Cărți poștale speciale, cu mărci poștale fixe, mențiuni și indicații precise, destinate folosirii în exclusivitate de către militarii cu grade inferioare scutiți de taxe, precum și de către subofițeri și ofițeri în timp de război. În România respectivele **C.P.** au fost puse în circulație în anul 1909. Pentru a se preîntîmpina utilizarea lor și de către alte persoane, circulația poștală era admisă numai cu ștampila unității militare. **C.P.** militare românești folosite în anul 1913, între anii 1916—1918 ca și în timpul ultimului război mondial aveau tipărită o marcă poștală fixă fără indicația valorii. **C.P.** militare au fost și sînt în uz în numeroase alte țări, formînd o categorie distinctă în cadrul întregurilor poștale.

CĂRȚI POȘTALE OBIȘNUITE. Cărți poștale confecționate din carton cu fondul de culoare deschisă, avînd imprimate pe una din fețe marca poștală fixă, datele necesare pentru înscrierea adresei destinatarului și a expeditorului (uneori) și o imagine, cealaltă față fiind rezervată corespondenței. **C.P.** românești au un format de 148 × 105 mm. v. **ÎNTREG POȘTAL.**

CĂRȚI POȘTALE PENTRU CORESPONDENȚA PRIN RACHETE. Cărți poștale speciale emise de administrațiile poștale din diverse țări în scopul expedierii lor prin intermediul rachetelor. Primele **C.P.** de acest fel au circulat în Austria în anul 1935; ele erau tipărite cu valorile de 3, 5 și 12 g (Groschen).

CĂRȚI POȘTALE PENTRU MANIFESTĂRI AVIATICE. Cărți poștale neoficiale, tipărite din inițiativă particulară cu ocazia unor evenimente sau manifestări aviatice, destinate a fi expediate pe calea aerului, cu francatură poștală (ex.: **C.P.** pusă în circulație la Monte Carlo de Federația Aeronautică Internațională cu prilejul „Raliului stelelor aviației" efectuat între 1. — 15. IV. 1914 pe traseul Paris—Madrid—Londra—Gotha—Bruxelles — Viena — Milano, la care au luat parte 27 de avioane). Cu această ocazie au fost transportate și **C.P.** amintite; acestea erau ilustrate cu imaginea orașului Monte Carlo și traseul raliului; purtau inscripția „Rallye Aérien". v. **POȘTA AERIANĂ.**

CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ. 1. Cărți poștale oficiale cu mărci poștale fixe de valoare corespunzătoare taxei tarifare pentru poșta aeriană [ex.: **C.P.** sovietice cu mențiunea „Avia" (v.), emise în anul 1971, la a 10-a aniversare a primului zbor al lui Iuri Gagarin în Cosmos, sau cele emise la a 15-a aniversare a Asociației Unionale a Filateliștilor—V.O.F. etc.]. **2.** Cărți poștale speciale puse în circulație cu ocazia diferitelor expoziții filatelice. **3.** Cărți poștale transportate cu avionul sau cu balonul, cu ocazia unor manifestări aviatice, obliterate, de regulă, cu ștampile speciale. v. **CĂRȚI POȘTALE PENTRU CORESPONDENȚA PRIN BALON; CĂRȚI POȘTALE PENTRU MANIFESTĂRI AVIATICE.**

CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN BALON. Cărți poștale speciale avînd tipărite inscripțiile „Par ballon libre" sau „Par ballon non

CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN RACHETE

CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ

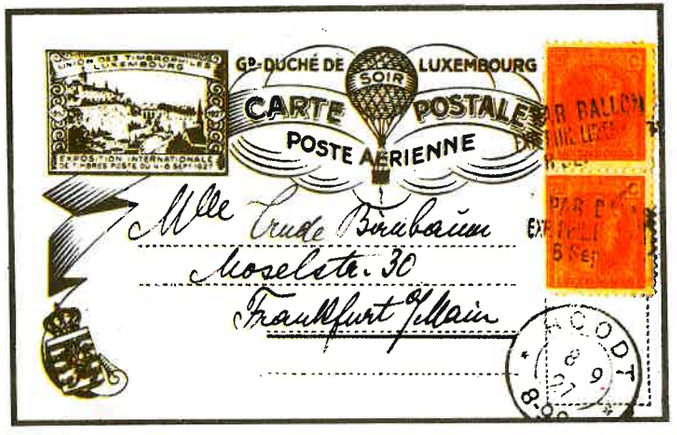

monté", folosite în Franța, în perioada septembrie—octombrie 1870, în timpul asediului Parisului. v. **BALLON MONTÉ**; **BALLON NON MONTÉ**.

CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN DIRIJABILE. Cărți poștale emise special pentru a fi folosite la corespondențele expediate prin dirijabile. Primele cărți poștale de acest fel, tipărite în Germania în anul 1909, au fost folosite la corespondența transportată la bordul zepelinului L.Z. II între localitățile Friedrichshafen și Köln. Acestea (tipărite pe hîrtie galbenă, obliterate cu ștampile de mînă cu tuș violet) sînt extrem de rare. v. **POȘTA PRIN DIRIJABILE.**

CĂRȚI POȘTALE SEMIILUSTRATE. Întreguri poștale puse în circulație de o administrație poștală, purtînd pe față desenul mărcii fixe, locul rezervat pentru adresa destinatarului și a expeditorului, cît și o ilustrație cuprinzînd un spațiu mai mare sau mai restrîns. În colecțiile tematice, astfel de întreguri poștale sînt binevenite, mai ales cînd asigură o concordanță între tema mărcii poștale fixe, eventuala inscripție explicativă și subiectul ilustrației. **C.P.** semiilustrate emise de Poșta română, în prezent, poartă și numărul de cod.

CĂSUȚĂ POȘTALĂ. Casetă destinată unor beneficiari de prestații poștale care doresc să-și ridice personal, prin împuternicit sau prin delegat trimiterile ce le sînt adresate.

C.B.A. **1.** Prescurtare pentru „Campionatul balcanic de atletism". **2.** Supratipar (v.) cu valori schimbate (2+3 lei), aplicat de Poșta română la 5.IX. 1947 cu ocazia **C.B.A.** ce a avut loc la București (în anul 1947). Această emisiune, deși a purtat milesimul (v.) 1947 și denumirea țării „România" în loc de „Republica Populară Română", a fost pusă în circulație în anul 1948. v. **JOCURI BALCANICE.**

CĂRȚI POȘTALE SEMIILUSTRATE

CECOGRAMĂ. Mesaj (scrisoare) scris în alfabetul Braille pentru nevăzători, expediat în unele țări prin poștă cu tarif redus sau scutit de taxă. Scrisorile „Braille" sînt rare și foarte căutate de colecționari.

CEDEX. Prescurtare prin inițiale a expresiei „COURRIER D'ENTREPRISE À DISTRIBUTION EXCEPTIONNELLE". Corespondență cu distribuire excepțională adresată marilor instituții și întreprinderi din Franța, cărora le sînt atribuite numere specifice de cod poștal (ex.: Musée de la Poste, Maison de la Poste et de la Philatélie, 34 Boulevard de Vaugirard, 75731 — PARIS CEDEX 15, Franța).

C.E.F. (Cameroon's Expeditionary Forces = Forțele Expeditionare din Camerun). **1.** Supratipar (v.) liniar cu valori monetare engleze, aplicat pe mărci poștale ale fostei colonii germane Camerun, folosite de englezi în zona ocupată din Camerun în anul 1915.

2. Inițiale ale cuvintelor „CHINESE EXPEDITIONARY FORCES" supratipărite pe mărci poștale ale Indiei sub administrația britanică, 1882—1892 (cu regina Victoria), 1902—1909 (Eduard al VII-lea) și 1911 (George al V-lea), folosite de trupele corpurilor expediționare engleze în China, între anii 1900—1921. v. **CAMEBUN.**

CEHOSLOVACIA (ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA — Republica Socialistă Cehoslovacă). Stat situat în zona central-estică a Europei; suprafața: 127 869 km²; populația: 15 277 000 locuitori (1980); capitala: Praga (Praha); limbi oficiale: ceha și slovaca; moneda: 1 Koruna (coroană) = 100 Haleru. Pe teritoriul **C.** s-au dezvoltat Marele cnezat al Moraviei, apoi statul ceh cu centrul în Boemia [acesta atinge apogeul în timpul domniei lui Přemysl al II-lea (1253—1278)]; Boemia intră în cadrul Imperiului romano-german în secolul al XIV-lea, iar Cehia și Moravia devin, în urma păcii westfalice (1648/1649), domenii ereditare ale Habsburgilor. Aflată în componența Imperiului habsburgic, la sfîrșitul primului război mondial, o dată cu destrămarea Austro-Ungariei, **C.** devine republică independentă, la 28.X. 1918. În octombrie 1938, Germania nazistă, în urma „acordului" de la München încheiat cu Franța, Italia și Marea Britanie, ocupă Regiunea sudetă; la 15.III.1939 Cehia este ocupată de Wehrmacht, iar Slovacia devine stat-marionetă separat. În urma celui de-al doilea război mondial, la 9.V.1948, este proclamată Republica Democrată Populară **C.**; de la 11.VII. 1960 **C.** este republică socialistă; de la 1.I.1969 devine stat federal compus din două republici socialiste egale: Republica Socialistă Cehă și Republica Socialistă Slovacă. Prima emisiune poștală: 1918; ea este cunoscută în filatelie sub denumirea de „Hradčany", după numele complexului arhitectonic praghez a cărui siluetă apare în desenul mărcilor. v. **DOPLATIT**; **DOPLATNE**; **HRADČANY**; **NOVINY**; **OT**; **POSTA CESKOSLOVENSKÁ**; **S.O./1920**; **SUPRATIPAR „AVION"**; **THERESIENSTADT.**

CELOFAN. Produs fabricat din vîscoză, în foi subțiri, transparente, incolore sau divers colorate. Este insolubil în apă și solvenți, impermeabil și rezistent la intemperii; este folosit în stare nehigroscopică, la confecționarea clasoarelor filatelice, precum și la pregătirea pieselor filatelice pentru expunere în expoziții. Întrucît unele din foliile plastice puse în comerț au un efect dăunător asupra culorii mărcilor sau a gumei, ori determină deteriorarea mărcilor poștale prin contractarea lor, este necesară cunoașterea precisă a calității celofanului folosit.

CENTENAR POȘTAL. **1.** Împlinirea unui veac de la apariția unei emisiuni poștale. Multe administrații poștale sărbătoresc cu fast aceste centenare, punînd în circulație emisiuni aniversative (ex.: Centenarul mărcii poștale românești) și ștampile speciale. **2.** Colecție de subiect care include pentru fiecare țară marca sau mărcile poștale ale primei emisiuni (aniversate) și emisiunea pusă în circulație cu ocazia centenarului. Este un gen de colecționare foarte pretențios și greu de realizat, dată fiind raritatea primelor emisiuni.

CENTENAR POȘTAL

CENTRAFRICANĂ, REPUBLICA ~ (RÉPUBLIQUE CENTRAFRICAINE — Republica Centrafricană). Stat situat în Africa ecuatorială; suprafața: 622 984 km²; populația: 1 912 000 locuitori (1978); capitala: Bangui; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. Teritoriul **R.C.**, ocupat de trupe franceze la sfîrșitul secolului trecut (1894—1897), este inclus, între anii 1910—1958, sub numele de Oubangui-Chari, în Africa Ecuatorială Franceză; în anul 1958 devine republică autonomă în cadrul Comunității Franceze; la 13.VIII.1960 își proclamă independența sub denumirea de **R.C.**; între 4. XII. 1976—20.IX. 1979 este monarhie (cu numele de Imperiul Centrafrican). Prima emisiune poștală: 1922 (mărci poștale ale fostei colonii Congo cu supratipar OUBANGUI-CHARI); pînă în anul 1915 folosea mărcile poștale ale fostei colonii Congo, iar între anii 1915—1922 aceleași mărci poștale cu supratipar OUBANGUI-CHARI-TCHAD; 1959, prima emisiune a statului independent.

CENTENAR POȘTAL

CENTRAJ. Situare a cadrului unei mărci poștale în raport cu marginile hîrtiei rămase după dantelare sau tăiere din coală. O marcă poștală bine centrată trebuie să aibă margini egale în jurul cadrului. De obicei, aceste margini trebuie să fie egale cu jumătate din spațiul ce separă mărcile între ele. Îndeosebi la mărcile emisiunilor clasice, lățimea marginilor (în raport cu distanța dintre mărci în coală) și uniformitatea lor sînt determinante în stabilirea valorii de

schimb (v.). Sînt însă considerate ca mărci bine centrate cele care au o margine egală pe cele 4 laturi, de cel puţin 1 mm. Mărcile poştale la care una dintre laturi a fost atinsă la tăierea din coală suferă o depreciere substanţială faţă de cotele din catalog. v. **MĂRCI POŞTALE TĂIATE.**

CENTRU. Denumire purtată de elementul central din imaginea unei mărci poştale. În procesul de imprimare a mărcilor poştale în mai multe culori pot apărea anumite erori datorită deplasării centrului mărcii în raport cu celelalte elemente. v. **MĂRCI POŞTALE CU CENTRU DEPLASAT; MĂRCI POŞTALE CU CENTRU RĂSTURNAT.**

CENTRU RANVERSAT v. **MĂRCI POŞTALE CU CENTRU RĂSTURNAT.**

CENTRU RĂSTURNAT v. **MĂRCI POŞTALE CU CENTRU RĂSTURNAT.**

CENZURĂ. Control efectuat în timp de mobilizare sau de război asupra întregii corespondenţe tri-

mise sau primite prin poştă de militari, atestat prin aplicarea unor ştampile speciale de cenzură (foarte variate) sau a unor benzi imprimate pentru reînchiderea scrisorilor; acestea formează obiectul unor colecţii filatelice, precum şi o subramură în cadrul istoriei poştale. v. **BIROU DE CENZURĂ MILITARĂ; CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ SCUTITĂ DE CENZURĂ.**

CERC FILATELIC. Unitate de bază a Asociaţiei Filateliştilor, constituită în localităţi urbane şi rurale, instituţii, organe centrale, organizaţii economice de stat, cooperatiste, obşteşti, instituţii de învăţămînt de toate gradele etc.) Pentru ca un cerc să poată lua fiinţă şi să funcţioneze ca atare, este necesar un număr minim de membri cu drept de vot, stabilit — după caz — prin statut. Organul de conducere al cercului filatelic este adunarea generală a membrilor cercului, convocată de către comitetul de conducere sau biroul cercului cel puţin o dată pe an; ea se consideră legal constituită dacă la prima convocare întruneşte cel puţin jumătate plus unu din numărul membrilor înscrişi, cu cotizaţia la zi; în cazul în care majoritatea nu este întrunită, adunarea generală se amînă cu 7 zile, fiind ţinută fără altă convocare, cu orice număr de membri; în intervalul dintre adunările generale organul de conducere al cercului este comitetul sau biroul cercului format din 3 pînă la 9 membri şi 1—2 supleanţi; cercul este reprezentat prin persoana şi semnătura preşedintelui şi a secretarului. Activitatea cercurilor filatelice constă în principal în: informarea, orientarea şi îndrumarea filatelică a membrilor săi (constituirea de mici biblioteci, procurarea de prospecte ale emisiunilor poştale, punerea la dispoziţie a bibliografiei elementare etc.); organizarea de acţiuni şi manifestări filatelice, expoziţii filatelice interne, activităţi competitive (conferinţe despre caracterul instructiv-educativ al filateliei, comunicări în legătură cu anumite studii filatelice, prezentarea de recenzii asupra unor lucrări apărute în ţară sau străinătate etc.); instruirea filateliştilor în legătură cu utilizarea mărcilor poştale şi a celorlalte elemente filatelico-poştale; popularizarea şi propagarea filateliei prin: afişe şi pliante bogat ilustrate, fotomontaje, presă, radio, televiziune etc.; stabilirea de legături cu alte cercuri filatelice din ţară; schimb filatelic (indicaţii privind criteriile care stau la baza schimbului filatelic, redactarea anunţurilor de schimb filatelic, indicaţii privind schimbul cu străinătatea etc.). Se crede că primul cerc filatelic din lume a luat fiinţă în anul 1856 în S.U.A.

CERC PERLAT. Cerc care, la mărcile unor emisiuni, de obicei clasice,

conturează centrul în care se află efigia; el este compus dintr-un cerc liniar şi un cerc de perle cu un număr determinat pentru fiecare valoare sau emisiune. Cercuri similare apar pe mărcile primelor emisiuni franceze (tip „Ceres“ şi „Napoleon“), pe primele emisiuni

greceşti (tip „Hermes“ — cap mare) şi pe mărcile emisiunilor româneşti „Carol cu favoriţi“ şi „Paris“. v. **CERES; EFIGIE; HERMES; PARIS (EMISIUNEA POŞTALĂ ~).**

CERCUL FILATELIC BUCUREŞTI (C.F.B.). Organ constituit la 30.XII.1957 în urma grupării diferitelor cercuri filatelice din instituţiile şi întreprinderile Capitalei, avînd drept scop: sprijinirea organelor centrale în activitatea cărora intrau realizarea mărcilor poştale şi problemele legate de filatelie; îndrumarea cercurilor filatelice din întreaga ţară şi organizarea activităţii lor; sprijinirea revistei „Filatelia“ (v.); promovarea studiilor şi documentării în domeniul filatelic; înfiinţarea Asociaţiei Filateliştilor din România (v.). În cadrul C.F.B. activau secţiile: studii şi documentare; organizare şi sprijinire a cercurilor filatelice din întreaga ţară; presă şi popularizare; pentru înfiinţarea A.F.R., precum şi două comisii speciale pentru organizarea festivităţilor filatelice premergătoare Centenarului mărcii poştale româneşti şi al Poştei de stat şi organizarea expoziţiei internaţionale ce urma să aibă loc la Bucureşti cu prilejul Centenarului mărcii poştale româneşti. În cadrul acestor manifestări s-a înscris şi expoziţia filatelică organizată la Bucureşti în primăvara anului 1958, ca o repetiţie generală în întîmpinarea marii expoziţii a Centenarului mărcii poştale româneşti.

CERES. 1. Personaj mitologic roman, zeiţă a recoltei. **2.** Chipul zeiţei a fost redat pe prima emisiune poştală franceză (1849 —

1850), cît şi pe unele emisiuni ulterioare [aşa-zisa emisiune de Bordeaux (1870), emisiunile din anii 1870—1875, 1938—1941, colita emisă în anul 1937 pentru expoziţia filatelică internaţională „PEXIP“ etc.]. v. **CATALOG „CERES“**

CERNEALĂ. Soluţie propriu-zisă sau semicoloidă, ori suspensie stabilizată, obţinută cu diferite substanţe colorate, întrebuinţată la scris, ştampilat, tipărit etc. Conţine albumine, uleiuri polimerizate, uleiuri sicative şi coloranţi. După scopul folosirii, deosebim cerneala de scris, cerneala de tipar şi cerneala specială. Cerneala de tipar este un produs de obicei lichid sau vîscos, negru, colorat sau alb, care se aşterne pe suprafaţa activă (imprimabilă) a formei de tipar, astfel încît, prin contact intim şi prin presare pe materialul pe care se tipăreşte (hîrtie, carton, pînză ş.a.), să fie cedat acestui material. Cernelurile de tipar se fabrică în mai multe sorturi în funcţie de procedeele de imprimare: cerneluri tipografice (pentru tipar înalt), cerneluri litografice, cerneluri offset (pentru tipar plan), cerneluri rotoheliografice (pentru tipar adînc) şi cerneluri speciale. În cadrul sorturilor, cernelurile variază în funcţie de viteza de tipărire a maşinilor, de calitatea hîrtiei sau a materialului pe care se imprimă, de folosirea imprimatului, de necesitatea de a rezista la diverşi agenţi etc. Materiile prime care intră în componenţa unei cerneli de tipar pot fi grupate în următoarele categorii principale: negru de fum (pentru cerneluri negre, pentru cerneluri cenuşii şi, în parte, pentru întunecarea tonului unora dintre cernelurile colorate), pigmenţi, coloranţi de nuanţare, lianţi sicativi şi alte produse auxiliare. Cernelurile pentru tipar se obţin prin amestecarea sau, uneori, prin dizolvarea substanţelor, în cantităţi stabilite prin reţete, şi apoi prin frecarea, omogenizarea şi transformarea lor într-o pastă cu vîscozitatea dorită sau într-un lichid care conţine în soluţie sau în suspensie colorantul sau liantul. De o mare importanţă este prepararea cernelii de o nuanţă (culoare) deosebită de cea care se obţine din folosirea unui pigment de o anumită culoare. Operaţia se execută fie de către fabrica furnizoare (pentru cantităţi mari), fie de lucrătorul tipăritor, cu scopul de a obţine o anumită culoare după un eşantion (model de culoare), pentru a modifica o culoare şi, în general, pentru a obţine efectul dorit. Cernelurile negre pot fi amestecate între ele fără inconveniente. Pentru cernelurile colorate amestecul se face pornind de la cele trei culori primare (galben, roşu şi albastru), numite şi culori pure. Pentru obţinerea uneia dintre cele trei culori secundare (portocaliu, verde şi violet) se întrebuinţează noi pigmenţi sau cerneluri care conţin numai nuanţele de culori din care prin amestecare se poate obţine una din culorile dorite (ex.: pentru o culoare portocalie se va amesteca galben-roşiatic cu un roşu-gălbui). Cernelurile cenuşii se obţin prin amestec de cerneală neagră cu albă. Principalele caracteristici şi proprietăţi ale cernelurilor sînt: acoperirea, adeziunea, aspectul, colorarea, consistenţa, conţinutul în cenuşă, fineţea, fixarea după tipărire, greutatea specifică, imprimabilitatea, intensitatea şi mirosul, rezistenţa la acizi, rezistenţa la alcool, apă şi solvenţi, rezistenţa la căldură, rezistenţa la grăsimi şi uleiuri, rezistenţa la lăcuire, rezistenţa la lumină. Dintre acestea ne vom opri numai asupra celor care privesc direct pe filatelişti. Rezistenţa la apă şi solvenţi este necesară tuturor cernelurilor indiferent de genul de tipar pe care se obţin mărcile poştale, deoarece, aşa după cum ştim, mărcile poştale sînt supuse în mod voit acţiunii apei sau a benzinei pentru curăţare (spălare), identificare şi stabilire a calităţii lor. Cataloagele specializate atrag atenţia asupra mărcilor care se decolorează în apă şi în solvenţi. Rezistenţa la lumină este o altă caracteristică importantă a cernelii, aceea de a nu se decolora atunci cînd un imprimat (marcă poştală) este supus un timp îndelungat acţiunii razelor luminii. Trebuie să cunoaştem că o rezistenţă perfectă la lumină nu se poate obţine, deoarece chiar cei mai rezistenţi pigmenţi îşi modifică cu timpul nuanţa, iar materialul pe care se execută tiparul, în cele mai multe cazuri hîrtia, nu are decît o rezistenţă limitată la acţiunea luminii şi a celorlalţi agenţi externi: temperatură, umezeală, agenţi chimici etc. Deci, se impune ca pe lîngă măsurile pe care le ia fabricantul de cerneluri, filateliştii să nu expună mărcile poştale timp îndelungat acţiunii razelor solare şi chiar celei a iluminatului electric. De reţinut că diferenţele de nuanţă sau culoare provenite din acţiunea luminii nu constituie varietăţi în sensul filatelic al cuvîntului. v. **LIANT; NEGRU DE FUM.**

CERTIFICADO. Inscripţie pe ştampile folosite în circuitul poştal în ţări de limbă spaniolă (ex.: Argentina) pentru trimiterile recomandate ce trebuiau predate cu adeverinţă de primire (v.).

CERTIFICAT DE EXPERTIZĂ FILATELICĂ. Certificat care atestă autenticitatea şi calitatea unei piese filatelice (marcă poştală, emisiune poştală, întreg poştal, ştampilă poştală) supusă expertizei. Certificatele pot fi însoţite şi de fotografia piesei expertizate (ex.: certificatele emise de Comisia de experţi de pe lîngă Royal Philatelic Society din Londra ş.a.). În România, certificatele de expertiză filatelică se eliberează de Comisia de expertiză a pieselor filatelice din cadrul A.F.R. în condiţiile prevăzute de regulamentul respectiv. v. **A.F.R.**; **COMISIA DE EXPERTIZĂ A PIESELOR FILATELICE**; **EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

CERTIFICAT DE PARTICIPARE. Atestat eliberat de comitetul de organizare al unei expoziţii, care confirmă că un anumit exponat a participat la o expoziţie; nu constituie distincţie şi, ca atare, nu se înscrie în palmares.

CEYLON v. **SRI LANKA.**

C.F.A. (Comptes Franc Africain). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poştale franceze apărute după anul 1949, folosite cu valori schimbate în insula La Réunion pînă la 1.I.1975, cînd mărcile poştale au fost înlocuite cu mărci poştale franceze.

C.F.R.N.A. Iniţiale ale Companiei Franco-Române de Navigaţie Aeriană, realizatoarea primei linii aeriene regulate transcontinentale de pasageri şi poştă în anul 1922. Cu ocazia sărbătoririi a 60 de ani de la înfiinţarea acestei linii aeriene s-a folosit o ştampilă aeropoştală aniversativă.

CHALMERS, JAMES (1782–1853) Proprietar de tipografie şi editor de ziare, născut în Arbrouth (Scoţia) lîngă Dundee, care în anul 1834 a tipărit etichete gumate cu valoare imprimată pentru expedierea ziarelor, pe care, în februarie 1838, le-a înaintat Comitetului parlamentar scoţian însărcinat cu reglementarea problemelor poştale. Cu toate acestea el n-a fost recunoscut ca inventator al mărcilor poştale, ci Hill Rowland (v.).

„CHALON". Denumire filatelică dată unor mărci poştale din emisiunile clasice ale unor foste posesiuni britanice, care au reprodus un celebru portret al reginei Victoria, pictat de Edward Chalon în anul 1837, cu ocazia primei vizite a reginei la Camera Lorzilor. Prima dintre aceste mărci poştale este valoarea de 12 pence (negru) din emisiunea canadiană din anul 1851. Printre mărcile care i-au urmat se situează cele din primele emisiuni ale Noii Zeelande, Bahamas etc. Acelaşi portret a fost reprodus în anul 1948 pe ultimele valori din emisiunea arhipelagului Turks şi Caicos, cu ocazia aniversării a 100 ani de la separarea de arhipelagul Bahamas.

CHANGEMENT DE DOMICILE (DOMICILIUL SCHIMBAT). Inscripţie pe etichete şi ştampile poştale în limba franceză (cu traducere şi în alte limbi), ce se aplică pe obiectele de corespondenţă care din diferite motive nu pot fi distribuite (în cazul de faţă destinatarul şi-a schimbat domiciliul, fără a-şi comunica noua adresă) şi se înapoiază ţării de origine, făcîndu-se cunoscut în acest fel motivul returnării.

CHARGÉ. 1. Termen înscris pe ştampile de serviciu folosite de Poşta franceză, de cea elveţiană, precum şi de poştele unora din vechile state germane (v.) (de exemplu Bavaria), pentru a specifica pe o trimitere poştală că este vorba de o scrisoare recomandată sau cu valoare. 2. În perioada prefilatelică s-au utilizat şi aşazisele simboluri „Chargé" (semne de recunoaştere alcătuite din mai multe linii încrucişate, orizontale sau în diagonală, formînd un grătar), care înscrise pe o scrisoare indicau, în mod convenţional, că este vorba de o „scrisoare recomandată" (v.) sau „scrisoare cu valoare declarată" (v.).

CHENAR. 1. Element grafic, liniar sau ornamental, care încadrează celelalte elemente componente ale unei mărci sau colite poştale. El poate fi format din linii sau din diferite combinaţii de ornamente mai mult sau mai puţin complicate. Există şi mărci poştale fără chenar (ex.: emisiunile româneşti „Campionatele europene de volei" – 1955, „Campionatele de atletism" – 1957). 2. Margine formată din linii diagonale colorate [„zebră" (v.)] sau din motive ornamentale, imprimate pe laturile aerogramelor sau ale plicurilor de poştă aeriană, ca element distinctiv, menit să faciliteze identificarea şi cartarea acestora în circuitul poştal.

CHIFFRE. Denumire sub care sînt cunoscute unele emisiuni de mărci poştale elveţiene „Porto" apărute între anii 1878–1908, pe care în afară de cifra valorii (înscrisă într-un cerc format din stele) nu apare nici o altă indicaţie. Emisiunile următoare apărute între anii 1910–1924 au în desen şi stema Elveţiei (cruce albă pe fond roşu).

CHIFFRE/TAXE. Text înscris pe unele emisiuni „Taxa de plată" (Porto) din Franţa şi fostele colonii franceze puse în circulaţie între anii 1859–1935.

CHILE (REPÚBLICA DE CHILE –Republica Chile). Stat situat pe litoralul sud-vestic al Americii de Sud; suprafaţa: 756 945 km²; populaţia: 11 167 000 locuitori (1980); capitala: Santiago; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1960: 1 Peso = 100 Centavos; ulterior, 1 Escudo = 100 Centésimos = 1000 Millesimos; în prezent: 1 Peso Nuevo = 1000 Escudos. Colonie spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea pînă la 12.II.1818, cînd îşi proclamă independenţa; în urma „războiului Pacificului", din anii 1879–1883, purtat împotriva Perului şi Boliviei, **C.** obţine de la aceasta din urmă provincia Antofagasta. Prima emisiune poştală: 1853 (marca poştală are în ilustraţie chipul lui Cristofor Columb, constituind, astfel, o piesă-cheie în colecţiile cu temele „Navigatori" sau „Descoperiri geografice"). În **C.** au funcţionat două birouri poştale franceze, la Caldera şi Valparaiso, care au folosit mărci poştale franceze, precum şi patru birouri poştale engleze, la Caldera, Cobija, Coquimbo şi Valparaiso, care au utilizat ştampile cu cifre (C 37, C 39, C 40, C 30).

CHINA[1] (ZHONGHUA RENMIN GONGHEGUO – Republica Populară Chineză). Stat situat în estul Asiei; suprafaţa: 9 596 960 km²; populaţia: 1 000 000 000 locuitori (1980); capitala: Beijing (Peking); limba oficială: chineza; moneda: 1 Yuan = 100 Fen. Ţară cu o străveche cultură şi civilizaţie; la sfîrşitul secolului al III-lea î.e.n. (221 î.e.n.) are loc unificarea întregii Chine, realizată de Cheng, suveranul statului Ch'in, care ia titlul de împărat şi construieşte Marele Zid chinezesc. După perioada de fărîmiţare politică şi refacere a unităţii statului, China este cucerită, în secolul al XIII-lea, de mongoli; în timpul dinastiei autohtone Ming (1368–1644) este atinsă o epocă de mare prosperitate şi dezvoltare. Dinastia manciuriană instaurată în 1644 este înlăturată la începutul secolului XX. China proclamîndu-se republică la 1.I. 1912; de la 1.X.1949, China devine republică populară. Primele emisiuni poştale: 1878 (a fostului imperiu); 1912 (a republicii); 1949 (a statului socialist). Pînă în anul 1930, pentru expedierea corespondenţei poştale în străinătate în China au funcţionat birouri

poştale americane, britanice, franceze, italiene, japoneze şi ruseşti v. **B.R.A.**; **C.E.F.**; **CHINA²**; **CHINE**; **DRAGON.**

CHINA². 1. Supratipar aplicat de birourile poştale germane din China între anii 1879—1900 pe mărci poştale germane din perioa-

da 1889—1900. Supratiparul oblic aplicat în localitatea Tien-Tsin, în anul 1900, cu ajutorul unei ştampile de mînă, este foarte rar. Între anii 1905—1913 acelaşi supratipar, cu caractere gotice, a fost aplicat pe mărci poştale germane din perioada 1902—1904 însă cu valoarea schimbată. Birourile poştale germane din China şi-au încetat activitatea în anul 1915. **2.** Supratipar oblic, cu caractere chirilice, КИТАЙ (China), aplicat de birourile poştale ruseşti din China între anii 1899—1911 pe mărci poştale ruseşti din anii 1889—1906 şi 1909 Birourile poştale ruseşti din China au fost închise în anul 1920. **3.** Supratipar liniar cu caractere japoneze aplicat de birourile poştale japoneze din China între anii 1900—1920 pe mărci poştale japoneze din anii 1899—1902, 1906—1908 şi 1913—1919. Birourile poştale japoneze din China au fost închise la 31.XII.1922. **4.** Supratipar liniar aplicat de birourile poştale britanice din China între anii 1917—1921 pe mărci poştale ale coloniei engleze Hong Kong (Siangan) din perioada 1912—1921. Birourile poştale britanice din China au fost închise la 31.XII. 1922, cu excepţia unuia, care a funcţionat pînă la 1.X.1930.

CHINE. 1. Supratipar (v.) aplicat de birourile poştale franceze din China între anii 1894—1907 pe mărci poştale uzuale şi „taxa de plată" franceze din anul 1893. **2.** Inscripţie pe mărci poştale franceze tip „Blanc" (Mouchon şi Merson) din anii 1902—1906 folosite de birourile poştale franceze din China. **3.** Supratipar aplicat de birourile poştale franceze din China între anii 1902—1907, cu caractere latine şi valoare în cifre chineze, pe mărci poştale ale fostei colonii Indochina din perioada 1892—1905. Birourile poştale franceze din China au fost închise la 31.XII.1922 cu excepţia unuia, care a funcţionat pînă în anul 1943.

CHITANŢĂ. Document prin care se atestă primirea unei sume de bani, a unor acte etc. v. **CHITANŢĂ (QUITANTA) DE PRIMIRE**: **RECIPISĂ DE PRIMIRE.**

CHITANŢĂ (QUITANTA) DE PRIMIRE. Act scris prin care se face dovada primirii unei scrisori cu valoare, a unei sume de bani, a unor bunuri destinate a fi expediate prin poştă. Începînd cu data de 1.X.1871 chitanţele se taxau în România cu 5 bani prin aplicarea de mărci poştale plătite de expeditori. Se cunosc multe chitanţe pe care taxarea de 5 bani s-a făcut prin aplicarea unei mărci poştale de 10 bani, litografiată, înjumătăţită. v. **MĂRCI POŞTALE FRAGMENTATE**; **RECIPISĂ DE PRIMIRE.**

CHRISTMAS. Insulă în Oceanul Indian; suprafaţa: 135 km²; populaţia: 3 250 locuitori (1977); centrul administrativ: Flying Fish Cove; limba oficială: engleza; moneda: 1 Australian Dollar = 100 Cents. Posesiune britanică din anul 1888 pînă la 1.X.1958, cînd devine teritoriu extern al Australiei. Pînă în anul 1957 a folosit mărci poştale engleze. Prima emisiune a insulei a fost formată din mărci poştale australiene cu supratipar CHRISTMAS/ ISLAND Din anul 1963 emite mărci poştale proprii.

CIAD (RÉPUBLIQUE DU TCHAD—Republica Ciad). Stat situat în zona central-nordică a Africii; suprafaţa: 1 284 000 km²; populaţia: 4 285 000 locuitori (1978); capitala: N'Djamena; limba oficială: franceză; moneda: 1 Franc C.F.A.=100 Centimes. În evul mediu pe teritoriul C. s-au dezvoltat statele islamice Bornu, Kanem, Baguirmi şi Ouaddaï, ultimele fiind ocupate între anii 1897—1914 de Franţa şi incluse, din anul 1910, în Africa Ecuatorială Franceză; republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze din anul 1958 pînă la 11.VIII.1960, cînd îşi proclamă independenţa. Primele emisiuni poştale: 1922 (supratipar TCHAD pe mărci ale fostei colonii franceze Congo); 1960, a statului independent. Între anii 1915—1922 a fuzionat cu Oubangui şi folosea mărcile poştale ale acestuia. Între anii 1922—1936 a utilizat mărci poştale proprii. Din anul 1936 pînă în anul 1959 a întrebuinţat mărcile poştale ale fostei Africi Ecuatoriale Franceze.

CIFRA ÎN PATRU COLŢURI (EMISIUNEA POŞTALĂ ~). Denumire filatelică a emisiunilor de mărci poştale româneşti puse în circulaţie în perioada 1890—1894, a căror valoare nominală a fost înscrisă în toate cele patru colţuri ale desenului lor.

CIFRĂ. Simbol grafic prin care sînt redate numerele de la zero la nouă. Scrierile cu alfabet latin şi cu alfabet chirilic folosesc două feluri de cifre: cifre arabe (cele mai des uzitate), introduse în Europa de către arabi, în secolul al X-lea (provenite, probabil, din India) şi cifre romane. Scrierile cu alfabete arab, chinez, japonez ş.a. folosesc, pe lîngă cifrele romane şi arabe, cifre redate prin diferite simbo.uri

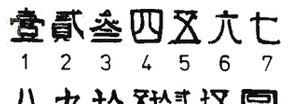

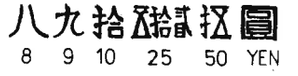

derivate, în general, din semnele alfabetelor respective. Cifrele imprimate pe mărcile poştale indică, în principal, valoarea nominală a lor; unele administraţii poştale au imprimat pe mărcile lor diferite cifre cu rol de control sau de îngreunare a falsificărilor. v. **CIFRĂ A VALORII**; **MĂRCI POŞTALE CU CIFRE PE VERSO.**

CIFRĂ A VALORII. Cifră imprimată pe mărcile poştale care indică valoarea lor nominală. Toate ţările afiliate la Uniunea Poştală Universală—U.P.U.(v.) sînt obligate să imprime pe mărcile poştale valoarea şi în cifre arabe, chiar dacă statele respective utilizează altă scriere. v. **VALOARE NOMINALĂ.**

CIFRE MARGINALE v. **INSCRIPŢIE MARGINALĂ.**

CIFRE MARI v. **ŞTAMPILE POŞTALE „CIFRE MARI".**

CIFRE MICI v. **ŞTAMPILE POŞTALE „CIFRE MICI".**

CIFRE PE VERSO v. **MĂRCI POŞTALE CU CIFRE PE VERSO.**

CIFRE TOTALIZATOARE. Cifre (tipărite pe marginea laterală a colilor de mărci poştale) care indică valoarea mărcilor pe fiecare rînd (sau cumulat pe rînduri) în aşa fel încît cifrele din dreptul

ultimului rînd arată valoarea întregii coli. Cifrele totalizatoare au ca scop uşurarea calculului pe care trebuie să-l efectueze funcţionarul poştal, căruia i se pun astfel la îndemînă adunările în cea mai mare parte gata făcute.

C.I.H.S. (Commission Interalliée Haute-Silésie). Supratipar (v.) circular, aplicat cu cerneală albastră sau roşie pe unele emisiuni de mărci poştale germane din perioada 1905—1919, folosite în Silezia Superioară între 14.—19.II.1920.

CILINDRU. 1. *Cilindru de presiune.* Ansamblul principal al unei maşini de imprimat (presă de tipar) pe care hîrtia destinată tipăririi este înfăşurată, în scopul presării acesteia, printr-o mişcare de rotaţie şi de desfăşurare, pe suprafaţa formei de tipar. **2.** *Cilindru port-formă.* Organ cilindric al maşinii de tipar, care poate fi forma de tipar (v.) sau suportul formei de tipar.

CIPRU (KYPRIAKI DIMOKRATÍA/KIBRIS CÜMHURIYETI—Republica Cipru). Stat situat în insula cu acelaşi nume din estul Mării Mediterane; suprafaţa: 9 251 km²; populaţia: 646 000 locuitori (1978); capitala: Nicosia; limbi oficiale: greaca şi turca; moneda: pînă în anul 1881: 1 Shilling=12 Pence; între anii 1881—1920: 1 Piastru cipriot =40 Para; după anul 1921: 1 Liră=180 Piaştri ciprioţi; din anul 1955: 1 Liră=100 Mils. Teritoriul C. a fost stăpînit în antichitate şi primul mileniu al erei noastre de egipteni, hitiţi, fenicieni, asirieni, perşi, macedoneni, romani, bizantini, arabi; de la finele secolului al XV-lea pînă în anii 1570—1571 se află sub dominaţia Veneţiei; din anul 1571 pînă în anul 1878 aparţine Imperiului otoman; în urma Congresului de la Berlin, Poarta cedează C. Marii Britanii, care-l proclamă la 1.V.1925 Colonie a Coroanei. La 1.X.1960 C. devine stat independent, republică în cadrul Commonwealth-ului. Primele emisiuni poştale: între anii 1863—1880 a folosit mărcile poştale ale Imperiului otoman; în paralel, în anii 1878—1880, la Larnaca, Nicosia, Kirenia, Limasol, Famagusta, Polimedia au circulat mărci engleze fără supratipar; din anul 1880, mărcile poştale ale administraţiei britanice (supratipar CYPRUS pe mărci ale Marii Britanii); în anul 1960, prima emisiune a statului independent.

C. I. S. (Commission Interalliée Schleswig). Supratipar (v.) aplicat pe mărcile poştale puse în circulaţie cu ocazia plebiscitului din Schleswig (ianuarie — iunie 1920), folosite (în aceeaşi perioadă) de Comisia Interaliată în Schleswig ca mărci poştale de serviciu aplicate pe corespondenţa oficială.

CITAT. Fragment sau pasaj din opera unui autor, unui om de ştiinţă sau de stat, reprodus exact, de regulă cu indicaţia sursei. Este deosebit de sugestiv citatul din cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu înscris pe colita nedantelată pusă în circulaţie cu prilejul Conferinţei pentru securitate şi cooperare în Europa, Helsinki—1975: „Avem marea răspundere în faţa popoarelor noastre, a întregii omeniri, să facem totul pentru a deschide calea unei epoci de colaborare şi pace, într-o lume a dreptăţii şi libertăţii sociale şi naţionale".

CITAŢIE JUDICIARĂ. Întreg poştal cu marcă fixă, prin care o instanţă judecătorească cheamă o persoană să se prezinte în faţa sa. Primul întreg poştal din categoria „Citaţii şi proceduri procesuale trimise prin poştă" din România a fost pus în circulaţie în anul 1936 (format dublu, cu adeverinţă de primire, cu o marcă poştală fixă 38×23 mm, cu inscripţia „POSTA ROMANĂ"). Au mai fost puse în circulaţie întreguri poştale-citaţii: „Acte de procedură cu citaţie", „Acte de procedură fără citaţie", „Citaţie telegrafică cu confirmare telegrafică". În anii 1952 şi 1960, Poşta română a pus în circulaţie citaţii cu marcă poştală fixă „Stema R.P.R.", iar în anul 1966, cu „Stema R.S.R.". În decursul anilor Poşta română a emis întreguri poştale şi pentru alte acte de procedură, în afara celor mai sus amintite. Toate au fost folosite numai de aparatul Ministerului de Justiţie.

CITO. Însemnare întîlnită în perioada prefilatelică pe scrisorile ce trebuiau transmise cît mai urgent (lat. *cito*=grabnic, rapid). De multe ori cuvîntul se întîlneşte repetat, alteori este însoţit de desenul sumar al unei spînzurători cu semnificaţia pentru

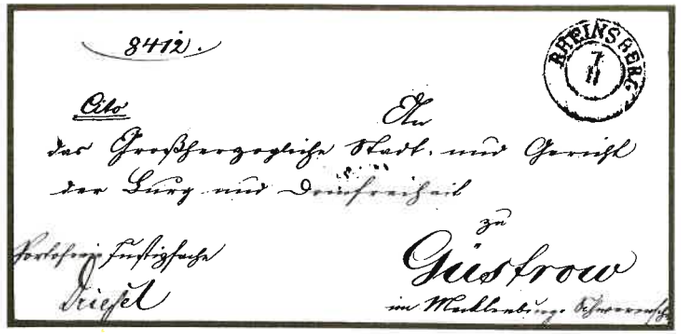

curier că orice întîrziere comporta pedepse aspre, mergînd pînă la cea capitală. v. **SCRISOARE CU SPÎNZURĂTOARE**.

CÎINE GALBEN (Gelber Hund). Denumire filatelică a figurinelor emise în Germania pentru poșta aeriană organizată cu dirijabi-

lul „Schwaben" și cu avionul „Gelber Hund" în perioada 10.—23.VI.1912 în zona rîurilor Rin și Main în scopuri de binefacere. Denumirea derivă de la imaginea unui „cîine galben" pictat ca emblemă pe carlinga avionului bimotor cu care au fost efectuate cele cinci zboruri (Darmstadt — Frankfurt pe Main — Mainz — Offenbach—Worms). Spre deosebire de alte încercări neoficiale de a transporta corespondența pe calea aerului, zborurile din „săptămîna de binefacere" din anul 1912 au avut un caracter semioficial, urmărind strîngerea de fonduri pentru unele acțiuni sociale („Mama și copilul"). Pentru a fi transportată pe calea aerului corespondența trebuia francată cu figurinele special emise de organizatori, care reprezentau numai plata pentru transportul aerian pe un circuit limitat. După aterizare, pentru retransmitere la destinație prin poștă, corespondența era francată cu mărci poștale ale poștei de stat, conform tarifului. În timp ce pe cărțile poștale transportate cu dirijabilul „Schwaben" s-au aplicat figurine simple, cele destinate a zbura cu avionul trebuiau francate cu figurine cu supratiparul „GELBER HUND", cu valoarea de 1 marcă. În domeniul aerofilateliei, cărțile poștale transportate cu avionul „Gelber Hund" se înscriu printre precursorii emisiunilor de poștă aeriană, constituind piese de mare interes pentru perioada de pionierat a aviației civile. Cotele lor prezintă mari diferențe, în funcție de francaturi și ștampile.

CÎMP GOL. Spațiu corespunzător suprafeței uneia sau mai multor mărci poștale, intenționat lăsat liber (neimprimat), fie pentru a se tipări pe coală un anumit număr de mărci poștale, fie pentru ca valoarea totală a mărcilor imprimate pe coala respectivă să reprezinte o cifră rotundă, ușurînd astfel distribuirea colilor și operațiunile de control. Cîmpuri goale au avut în România emisiunile litografiate dintre anii 1866—1872 ale căror coli cuprindeau 105 spații (cîmpuri) corespunzînd fiecare unei mărci poștale (7 rînduri orizontale de cîte 15 mărci). Dintre acestea numai 100 au fost imprimate cu mărci poștale, 5 cîmpuri rămînînd neocupate (goale). Cîmpurile goale din emisiunile românești au fost lăsate mereu complet libere, nefiind acoperite cu elemente tipărite. Spații goale lăsate uneori complet libere, alteori marcate cu diverse elemente tipărite (semne grafice, texte) se întîlnesc și la o seamă de emisiuni ale altor administrații poștale. Astfel, prima emisiune austriacă a avut în coală cîmpuri goale, toate marcate cu două linii încrucișate diagonal [cunoscute în filatelie sub denumirea de „Andreaskreuze" (Crucea Sf. Andrei)]. Anulări oarecum similare au fost practicate și de alte administrații poștale: Austria (pe emisiuni mai tîrzii), Rusia, Germania (la mărci poștale tipărite în role sau carnete) etc. Cîmpurile goale mai poartă în filatelie și denumirea de „cîmpuri oarbe". v. **CRUCEA SFÎNTULUI ANDREI**; **PUNTE**.

CÎMP SIGILAR. Termen care indică suprafața pe care se gravează emblema și legenda unui sigiliu.

CLASA DE ONOARE. Denumire dată în marile expoziții filatelice secțiunii care grupează exponate ce au obținut la competiții anterioare clasificări de prim ordin. Clasa de onoare grupează, ca atare, colecții de mare renume, care concură între ele numai pentru obținerea „Marelui Premiu de Onoare" (rezervat exponatelor din această clasă). Instituirea acestei clase a urmărit să mărească șansele de afirmare ale colecțiilor din competiție, care nu vor trebui astfel să se întreacă și cu exponatele din clasa de onoare. Potrivit regulamentului general pentru expozițiile filatelice internaționale sub patronajul F.I.P., în clasa de onoare nu sînt admise decît colecțiile care au obținut în prealabil (în expoziții patronate de F.I.P.) trei medalii de aur mari („Grande medaille"), un mare premiu („Grand prix") fiind socotit echivalent cu o medalie de aur mare. Pentru a ridica ștacheta acestei competiții nu se ia în considerare decît cîte o singură medalie de aur mare pe an; cu alte cuvinte, o colecție care a obținut în același an două sau mai multe medalii de aur mari la expoziții F.I.P. nu se poate prevala (pentru a lua parte la clasa de onoare) decît de o singură medalie mare de aur pe an. Odată admisă în clasa de onoare F.I.P., colecția va putea lua parte la competiții în această clasă timp de 5 ani. După trecerea acestora va trebui să se reîntoarcă în clasele normale de competiție (filatelie tradițională, istorie poștală, filatelie tematică, aerofilatelie etc.). v. **CLASIFICARE**; **EXPOZIȚIE FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ**; **EXPOZIȚIE FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ SUB PATRONAJUL F.I.P.**

CLASA OFICIALĂ v. **PARTICIPARE ÎN AFARA COMPETIȚIEI.**

CLASIFICARE. 1. Împărțire, așezare sistematică într-o anumită ordine. **2.** Loc ocupat de o colecție, de un exponat sau de un concurent la un concurs. v. **CLASIFICAREA COLECȚIILOR FILATELICE ÎN CADRUL COMPETIȚIILOR INTERNAȚIONALE**; **CONCURS**; **EXPOZIȚIE FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ.**

CLASIFICAREA COLECȚIILOR FILATELICE ÎN CADRUL COMPETIȚIILOR INTERNAȚIONALE. În cadrul competițiilor internaționale colecțiile filatelice se clasifică în trei mari categorii — **În afara concursului (Hors concours)**, **Clasa de onoare F.I.P.** și **Clasa de competiție (maturi și tineri)** —, prima și ultima cuprinzînd, la rîndul lor, mai multe subdiviziuni. **În afara concursului**: *Clasa oficială* (administrații poștale; muzee poștale; întreprinderi și fabrici de timbre, desenatori și gravori); *Curtea de onoare*; *Colectiile membrilor juriului*; *Alte colectii* (acceptate în baza hotărîrilor comitetului organizatoric al expozițiilor). **Clasa de competiție (maturi și tineri)**: *Filatelie tradițională* (clasa națională; țări europene; restul statelor, pe continente; la toate aceste trei subgrupe colecțiile cu piese pînă în anul 1900 sînt separate de cele cuprinzînd piese de după anul 1900); *Istorie poștală* (*inclusiv marcofilie*); *Întregiuri poștale*; *Aerofilatelie*; *Filatelie tematică* (*inclusiv colectii de subiect sau după scopul emisiunii*); *Maximafilie*; *Alte colectii*; *Clasa de literatură* (cărți; cataloage; reviste și ziare; articole; albume); *Clasa tineret*.

CLASOR FILATELIC. Accesoriu filatelic confecționat din foi cartonate, pe care sînt lipite orizontal benzi transparente din folie de material plastic sau din celofan incolor, perfect întinse, libere în partea lor superioară, folosit la păstrarea mărcilor poștale. Între foile clasorului se intercalează, de obicei, foi subțiri, transparente pentru protejarea mărcilor poștale. Clasoarele sînt de diferite mărimi; ele pot avea file fixe sau detașabile. Este bine să se folosească numai clasoare cu benzi de calitate verificată, întrucît unele alterează culoarea mărcilor poștale sau le atacă guma.

CLIȘEU. Formă de tipar (v.) cu elemente tipăritoare, executată din metal, lemn, cauciuc sau diverse materiale sintetice. Elementele care sînt în relief și primesc cerneala la imprimare constituie suprafața activă a clișeului, iar cele care le separă (sînt în adîncime) și nu se tipăresc constituie suprafața neutră. Clișeele pot fi liniare sau în semitonuri (autotipii). După numărul culorilor în care se execută tipărirea se deosebesc clișee pentru tipar unicolor — monocrom și clișee pentru tipar multicolor — policrom. v. **MONOCROM**; **POLICROMIE.**

CLUB FILATELIC. Formă de organizare a diferitelor asociații filatelice naționale echivalentă cercurilor filatelice (v.) din România.

CLUJ (EMISIUNEA POȘTALĂ ~). Denumire filatelică a emisiunii de mărci poștale locale realizată de Poșta română din Cluj, în anul 1919, prin supratipărirea unor mărci poștale rămase de la fosta administrație poștală maghiară, după prăbușirea monarhiei dualiste și constituirea statului național unitar român la 1.XII.1918. Supratipărirea a avut drept scop asigurarea necesarului de mărci poștale cu însemnele României. Mărcile poștale au fost supratipărite cu clișee confecționate la București, purtînd textul: Regatul României, F.F. (cifrul regelui Ferdinand), P.T.T. (inițiale pentru Poștă, Telegraf, Telefon) și valorile în lei și bani, scrise cu litere majuscule, tipărite deasupra sau dedesubtul monogramei. Deși a fost vîndută numai la ghișeele poștale din Transilvania, emisiunea a avut putere de francare în toată țara, fiind retrasă din circulație la 1.I.1922 în conformitate cu Ordinul D.G.P.T. nr. 72092 din 17.XII.1921. Se cunosc multe erori, varietăți și falsuri. Francaturile mixte cu mărci din alte emisiuni poștale românești sînt deosebit de interesante. v. **F.F. PTT**; **ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**.

CLUJ—ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~). Denumire filatelică a emisiunilor poștale realizate în anul 1919, în lunile iulie și octombrie, la Cluj și, respectiv, Oradea (după unirea Transilvaniei cu România), prin supratipărirea unor stocuri de mărci poștale rămase de la fosta administrație poștală maghiară. Cele două emisiuni poștale diferă între ele prin caracterele cu care sînt tipărite valorile (drepte majuscule la Cluj, cursive de rînd la Oradea). Mărcile poștale vîndute numai la ghișeele din Transilvania au avut putere de circulație pe întregul teritoriu al țării, fiind retrase din circulație la 1.I.1922. Față de tirajele extrem de reduse ale unor valori, cotele de catalog se situează la niveluri foarte mici. Francaturile mixte ale acestora cu alte emisiuni poștale românești și cu timbre de ajutor sînt foarte atractive. v. **CLUJ (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**; **ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**.

C.M.T. (Comandamentul Militar Teritorial). Supratipar (v.) liniar, dispus într-un dreptunghi, aplicat cu cerneală neagră, albastră sau roșie pe unele mărci poștale austriece din perioada 1908—1917 folosite în Galiția în anul 1919, după destrămarea Imperiului austro-ungar.

COALĂ. 1. *Coală de hîrtie.* Foaie (albă sau colorată) de formă dreptunghiulară, întrebuințată la scris, desen, tipărit sau împachetat. **2.** *Coală de revizie.* Prima coală de tipar executată chiar în mașina în care se va executa imprimarea, înainte de începerea tipăririi propriu-zise. Coala de revizie se folosește pentru efectuarea ultimului control, spre a se constata dacă greșelile și observațiile semnalate la „bunul de tipar" (v.), dat de beneficiar, au fost înlăturate. **3.** *Coală de mărci poștale.* Coală de hîrtie, de obicei de formă dreptunghiulară, conținînd un ansamblu de mărci imprimate. Numărul mărcilor poștale tipărite pe o coală variază în funcție de dimensiunile mărcilor, de concepția emisiunii, precum și de formatul colii de hîrtie pe care se tipăresc. Primele mărci poștale românești „Cap de bour" au fost tipărite cîte 32 bucăți pe o coală; „Principatele Unite" — tipar de mașină — cîte 40 bucăți pe o coală. Pe o coală pot fi tipărite mărci de același fel, precum și mărci cu desene, valori și culori diferite. Nu toate

mărcile poştale se tipăresc în coli. Unele mărci sînt tipărite sub formă de role (pentru distribuitoare automate) sau carnete de mărci poştale. v. **COALĂ MICĂ.**

COALĂ DE HÎRTIE v. **COALĂ.**

COALĂ DE MĂRCI POŞTALE v. **COALĂ.**

COALĂ DE REVIZIE v. **COALĂ.**

COALĂ MICĂ. Termen filatelic prin care sînt indicate colile ce cuprind un număr mic de mărci poştale (cel mult 25), purtînd, uneori, inscripţii sau elemente ornamentale pe margine. Coala mică nu trebuie confundată cu colişele sau blocurile-coliţe. Criteriul de diferenţiere poate fi găsit în condiţiile de punere în vînzare la ghişeele poştale: coala mică poate fi desfăcută, mărcile ei vînzîndu-se şi cu bucata, în timp ce coliţa sau blocul-coliţă nu se vînd, de regulă, decît întregi. Unele dintre marile cataloage precizează cînd e vorba de coliţă sau bloc-coliţă şi — uneori — indică şi imprimarea în coli mici. Prima coală mică a fost emisă în Luxemburg în anul 1906 (cuprinde 10 mărci poştale de cîte 10 centime). Exemple de coli mici: Liechtenstein „Portretele perechii domnitoare" (1955); Iugoslavia „Olimpiada de şah — Skoplje" (1972). Astfel de emisiuni (în coli mici) au fost puse în circulaţie şi în România: „Munca P.T.T." (1945); „Confederaţia Generală a Muncii" (1945); „O.S.P." — I (1945); „Apărarea patriotică" (1947) ş.a. v. **COALĂ; O.S.P.**

COALĂ MICĂ

COASTA DE AUR v. **GHANA.**

COASTA DE FILDEŞ (RÉPUBLIQUE DE CÔTE D'IVOIRE — Republica Coasta de Fildeş). Stat situat în zona de vest a Africii ecuatoriale, pe litoralul nordic al Golfului Guineei; suprafaţa: 322 463 km²; populaţia: 7 205 000 locuitori (1978); capitala: Abidjan; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. În evul mediu pe teritoriul **C.F.** au fiinţat mici regate autonome; după anul 1840 Franţa ocupă zona litorală extinzîndu-şi treptat autoritatea în interiorul ţării; în anul 1893 **C.F.** este declarată colonie franceză şi inclusă, între anii 1904—1958, în Africa Occidentală Franceză; republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze între 1958 şi 7.VIII.1960, cînd îşi proclamă independenţa. Primele emisiuni poştale: 1892 (a fostei colonii); 1959 (a republicii autonome); 1960 (a statului independent).

CO. Ci. (Commissariato Civile). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poştale iugoslave din perioada 1935—1940 (regele Petru), folosite în timpul ocupaţiei temporare italiene a Sloveniei din anul 1941.

COD POŞTAL. Indicativ, reprezentat de un anumit număr de cifre sau litere, corespunzător fiecărei localităţi — sat, comună, oraş, municipiu —, introdus de poştă pentru uşurarea trierii şi cartării corespondenţei şi crearea posibilităţilor de executare automată a acesteia. În România, codul poştal a fost introdus la 1.II.1975 în ţară şi la 1.VII.1976 în Bucureşti.

În municipiul Bucureşti numerele de cod poştal se referă la una sau mai multe străzi, iar la străzile mai lungi, chiar la o porţiune din ele. v. **ZIP.**

COEFICIENT v. **COTĂ-COEFICIENT.**

COHEN, EDUARD (? — 1963). Reputat cercetător al emisiunilor poştale clasice româneşti, autor al unui valoros studiu consacrat eseurilor mărcilor noastre poştale: *Contribution a l'étude des essais des timbres-poste de Roumanie* (Lisabona, 1945), precum şi a diverse alte contribuţii asupra emisiunilor apărute între anii 1868—1879 (*Considération sur quelques planches des emissions lithographiées des timbres de Roumanie 1868 — 1872*, Lisabona, 1950; *Les timbres de Roumanie des emissions de 1871 à 1879*, Lisabona, 1952) ş.a. A participat la numeroase expoziţii internaţionale cu exponatul său „Moldova, Principatele Unite şi România" obţinînd întotdeauna distincţii de frunte. Pentru studiile şi numeroasele sale publicaţii, Congresul Societăţii Filatelice Regale din Anglia, ţinut la Torquay (1959), i-a acordat titlul de „Distinguished Philatelist".

„COIN DATÉ" v. **COLŢ DATAT.**

COL VAPORE (= cu vaporul). Inscripţie în limba italiană pe

ştampile aplicate pe corespondenţa expediată cu vaporul; termenul este întîlnit şi pe ştampile ale Lloyd-ului Austriac din secolul trecut. v. **POŞTA COMPANIEI LLOYD.**

COLABORAREA CULTURAL-ECONOMICĂ INTEREUROPEANĂ. Emisiune anuală a Poştei române pentru popularizarea colaborării pe tărîm cultural şi economic în Europa. Prima emisiune a fost pusă în circulaţie în anul 1969.

COLECŢIE. Ansamblu de obiecte care se află între ele într-un anumit raport, avînd un element comun care le asigură unitatea. Sistematizarea unei colecţii îi conferă acesteia valoarea ştiinţifică, artistică şi documentară. Colecţia filatelică poate include în componenţa sa mărci poştale, colişe, întreguri poştale, plicuri prima zi, corespondenţă prefilatelică, ştampile, ilustrate maxime şi orice alt efect poştal. Colecţiile pot fi *tradiţionale* (după catalog), *de subiect*, *tematice*, *specializate*, care, la rîndul lor, se pot referi la istoria poştală şi la prefilatelie (v.), la colecţionarea filatelică tradiţională (v.), la întreguri poştale (v.), la maximafilie (v.), la marcofilie (v.) ş.a. Valoarea unei colecţii nu depinde numai de cantitatea şi raritatea elementelor filatelice colecţionate, ci şi de ideea care stă la baza alcătuirii ei, de cunoştinţele filatelice şi documentare ale celui care a întocmit-o, de aprofundarea caracterului ei de studiu, precum şi de calitatea şi varietatea pieselor colecţionate şi de modul de prezentare. v. **COLECŢIE DE FALSURI; COLECŢIE DE ISTORIE POŞTALĂ; COLECŢIE DE ISTORIE POŞTALĂ LOCALĂ; COLECŢIE DE POŞTĂ AERIANĂ; COLECŢIE DE STUDIU; COLECŢIE DE SUBIECT; COLECŢIE DE ŞTAMPILE; COLECŢIE DOCUMENTARĂ; COLECŢIE DUPĂ CATALOG; COLECŢIE GENERALĂ; COLECŢIE SPECIALIZATĂ; COLECŢIE TEMATICĂ; COLECŢIE TRADIŢIONALĂ; COLECŢIONAR; COLECŢIONARE.**

COLECŢIE DE FALSURI. Colecţie specializată, formată din mărci poştale false (falsuri totale, falsuri parţiale, trucaje etc.). Astfel de colecţii sînt importante pentru comparaţii în cazul expertizelor filatelice. Cele mai mari colecţii de falsuri se află la Royal Philatelic Society din Londra, la firma Kottelat din Berna (ambele posedînd numeroase falsuri executate de Jean de Sperati) şi la American Philatelic Society. v. **FALSURI „SPERATI"**

COLECŢIE DE ISTORIE POŞTALĂ. Colecţie bazată pe adunarea, studierea, trierea şi clasificarea pieselor filatelice şi a documentelor poştale ce au legătură directă cu organizarea serviciilor poştale, cu căile de transmitere a corespondenţei poştale (în toate perioadele sau numai într-o anumită perioadă de timp), cu tarifele poştale etc. Colecţiile de istorie poştală nu se alcătuiesc din mărci poştale izolate (desprinse de pe scrisori) şi cu atît mai puţin din mărci poştale necirculate (neştampilate). Ele vor cuprinde plicuri şi întreguri poştale circulate, ştampile de tot felul şi alte documente pentru a demonstra evoluţia istoriei poştale, în contextul istoriei generale. În mod excepţional şi într-o măsură limitată ele vor putea include, unde e cazul, şi piese ajutătoare cu caracter documentar: hărţi de rute poştale, stampe de epocă oglindind aspecte din trecutul poştelor etc. Colecţiile de istorie poştală se pot referi atît la perioada dinainte de apariţia mărcilor poştale (prefilatelică), cît şi la perioadele ulterioare, pînă la contemporaneitate (ex.: o colecţie de istorie poştală a celui de-al doilea război mondial, un istoric al apariţiei şi dezvoltării legăturilor poştale în Antarctica etc.). Ca teme de istorie poştală: serviciile poştale prefilatelice; studiul general al organizării serviciilor poştale naţionale sau internaţionale; istoria poştală locală (a unui oraş, a unui judeţ etc.), cu evoluţia ei în decursul timpurilor; poşta militară, de campanie, de asediu, a prizonierilor de război, a lagărelor de concentrare; poşta maritimă; poşta accidentată; poşta pe calea ferată; cenzura poştală etc. Congresul F.I.P. din anul 1976 a înscris istoria poştală ca ramură distinctă a filateliei, prevăzînd instituirea unor clase separate pentru istoria poştală în expoziţiile filatelice patronate de F.I.P. Un regulament special statuează această clasă, stabilind totodată şi subîmpărţirile acesteia.

COLECŢIE DE ISTORIE POŞTALĂ LOCALĂ. Ramură a istoriei poştale care se ocupă cu studiul dezvoltării legăturilor poştale în decursul timpurilor într-o anumită localitate sau regiune, din epoca prefilatelică pînă în contemporaneitate. Concentrarea atenţiei filateliştilor asupra istoriei poştale locale s-a profilat şi afirmat puternic mai întîi în Germania (unde această ramură poartă denumirea de „Heimatsammlung" = „Colecţie a locului natal"). În ultimii ani, în cadrul secţiilor de istorie poştală ale marilor expoziţii internaţionale s-a putut remarca o prezenţă tot mai susţinută a unor exponate cu acest profil. Ca şi colecţiile de istorie poştală cu arie geografică mai largă, cele de istorie poştală locală prezintă felul cum a fost organizată şi cum a activat poşta

în zona lor de cuprindere, dezvoltarea treptată a serviciilor poștale (creare de oficii, extindere de prestații. telegraf, coletărie, poșta pneumatică, racordări la poșta aeriană etc.). Desfășurarea istoricului se face pe bază de documente întregi circulate, din care poate rezulta mai pregnant contextul istoric. Ca piese documentare vor ocupa un loc de frunte ștampilele de tot felul, folosite local, apoi etichetele (de recomandare, retur), recipisele, avizele de primire și alte documente poștale ce pot explicita dezvoltarea poștei în localitate. Într-o măsură bine chibzuită și foarte restrînsă pot fi incluse în astfel de exponate și piese documentare accesorii (gravuri, hărți de rute poștale etc.), cu condiția ca ele să aibă contingență directă cu istoricul poștei locale.

COLECȚIE DE POȘTĂ AERIANĂ. Colecție filatelică care cuprinde mărci și corespondențe circulate prin poșta aeriană (prime zboruri, obliterări speciale de poștă aeriană etc.). Colecții specializate: mărci de poștă aeriană pe tipuri de avioane; mijloace de transport aerian (avioane, zepeline, baloane); companii de transport aerian, ca: TAROM (R.S.R.), INTERFLUG (R.D.G.), SABENA (Belgia) ș.a.; istorie a poștei aeriene caracterizată prin cărți poștale ilustrate (cu avioane și constructorii lor) circulate sau nu, din perioada începuturilor aviației.

COLECȚIE DE STUDIU. Colecție de mărci poștale, încadrată în filatelia tradițională, în general restrînsă ca domeniu, care urmărește examinarea caracteristicilor mărcilor poștale, studiul tehnologiei de fabricare, într-un anumit moment, ori într-o anume perioadă, în vederea îmbogățirii cunoștințelor filatelice. O colecție de studiu cuprinde varietăți (de culoare, hîrtie, dantelură etc.), erori și defecte de concepție, hîrtie, imprimare, ce pot fi comparate între ele, precum și exemplare apărute succesiv în decursul timpurilor, pentru studiul evoluției fabricării mărcilor poștale, dezvoltării poștelor ș.a.m.d. În ultimul timp se întocmesc și se prezintă în marile expoziții filatelice tot mai des colecții de studiu. Multe dintre acestea, axîndu-se pe o singură emisiune, studiază și includ și întregurile poștale cu marca fixă de tipul emisiunii respective. Pentru alcătuirea unei colecții de studiu sau cercetare sînt necesare cunoștințe filatelice foarte avansate.

COLECȚIE DE SUBIECT. 1. Colecție care conține pe cît posibil toate mărcile poștale și piesele filatelice ale căror imagini au legătură cu un anumit subiect. Poate cuprinde mărci poștale, colițe, întreguri poștale, plicuri prima zi, ștampile de toate tipurile, francaturi mecanice, varietăți, eseuri, erori, probe de tipar etc. aflate în legătură cu subiectul ales. Spre deosebire de o colecție tematică, în care piesele filatelice sînt dispuse în așa fel încît desfășurarea tematică sau planul logic să apară clar, o colecție de subiect cuprinde o succesiune de mărci poștale și alte piese ale căror imagini se pot repeta, așezate după catalog, în ordine strict cronologică. 2. Colecții care grupează mărcile poștale și piesele filatelice după scopul emisiunii, indiferent de imaginile pe care le reprezintă [ex.: U.P.U. (v.), O.N.U. (v.), Europa, Pionieri, Olimpiade etc.]. Spre deosebire de colecția tematică, în care se urmărește desfășurarea logică a unei idei, fără a se tinde spre includerea tuturor pieselor existente, colecția de subiect (respectiv după scopul emisiunii) trebuie să fie completă, adică să cuprindă, dacă e posibil, tot materialul filatelic apărut în cadrul subiectului respectiv. v. **CENTENAR POȘTAL.**

COLECȚIE DE ȘTAMPILE. Colecție specială, în care materialul filatelic propriu-zis (mărcile poștale) este pe plan secundar, colecția fiind axată pe ștampilele dintr-un domeniu dat sau dintr-o perioadă dată etc. v. **MARCOFILIE.**

COLECȚIE DOCUMENTARĂ. Colecție avînd ca obiect un anumit eveniment, aspect sau proces istoric. Întocmirea unei astfel de colecții necesită o temeinică pregătire informativă și documentară, de care depind personalizarea colecției și expresivitatea ei. Colecțiile documentare urmăresc situarea pieselor filatelice în contextul lor istoric, prezentîndu-le și interpretîndu-le ca documente ale epocii sau procesului istoric respectiv. Într-o astfel de colecție, nu-și au locul varietăți sau alte elemente filatelice pur tehnice, accentul trebuind pus pe ceea ce piesele filatelice pot exprima și documenta în desfășurarea temei alese. Acest gen de colecționare este adecvat temelor cu subiect istoric și celor cu subiect de filatelie angajată.

COLECȚIE DUPĂ CATALOG. Colecție fără caracter de studiu sau de specializare, întocmită cronologic, în ordinea înscrierii mărcilor poștale în catalog, limitată la varietățile enumerate acolo.

COLECȚIE GENERALĂ. Colecție ce are ca arie de cuprindere mărcile poștale din întreaga lume. Acest fel de colecționare, răspîndit pînă în primii ani ai secolului nostru, a pierdut treptat teren pe măsura creșterii vertiginoase a numărului de emisiuni și, deci, a imposibilității practice de a acoperi, cît de cît satisfăcător, o arie atît de mare de colecționare.

COLECȚIE SPECIALIZATĂ. Colecție consacrată studiului unui anumit sector sau compartiment filatelic (după particularități, variante etc.), bazată pe cercetări rezultate din cunoașterea temeinică a literaturii filatelice și mai ales pe constatări și descoperiri proprii.

COLECȚIE TEMATICĂ. Colecție ce dezvoltă o temă sau ilustrează o idee după un plan logic, folosind motivele oferite de mărcile poștale, cît și informațiile date de documentele (piesele) filatelice sau poștale, însoțite obligatoriu de text explicativ. Numărul temelor ce pot fi abordate este extrem de mare, avînd în vedere extinderea și adîncirea permanentă a profilului filateliei tematice. Alegerea temei depinde de preocupările și preferințele colecționarului și, mai ales, de posibilitățile concrete de procurare a materialului filatelic adecvat. Colecția tematică poate cuprinde atît mărci poștale (care trebuie să dețină ponderea), cît și orice alte piese filatelice (plicuri, întreguri poștale, ilustrate maxime, obliterări ocazionale și speciale etc.) în legătură cu tema aleasă, așezate astfel încît să dezvolte, în mod logic, planul adoptat. În unele cazuri se pot include în colecție și varietăți legate de tema propriu-zisă (culori, danteluri, filigrane, hîrtie). Este indicat ca într-o colecție tematică să nu se

amestece (și în nici un caz să nu se afle pe aceleași foi de album) mărci poștale ștampilate și neștampilate. Materialul filatelic se alege în funcție de temă, indiferent de țara în care a fost emis sau de data emiterii. F.I.P. (v.) a elaborat „Regulamentul colecțiilor tematice și al celor de subiect", care precizează condițiile ce trebuie să le îndeplinească asemenea colecții și stabilește criteriile de apreciere, originalitatea temei stînd la baza aprecierii colecției (primul regulament de acest fel a fost aprobat de Congresul F.I.P. de la München din anul 1966). Pe acest criteriu cît și pe altele se stabilește punctajul care asigură participarea și premierea la expozițiile naționale și internaționale. Astfel, pentru participarea la o expoziție internațională sînt necesare un minimum de 95 de puncte pentru obținerea unei medalii de aur, 85 de puncte pentru medalie de vermeil, 75 de puncte pentru medalie de argint, 65 de puncte pentru medalie de bronz și 55 de puncte pentru diplomă; pentru participarea la o expoziție națională, la fiecare din distincțiile de mai sus punctajul este următorul: 90 de puncte pentru medalie de aur, 80 de puncte pentru medalie de vermeil, 70 de puncte pentru medalie de argint, 60 de puncte pentru medalie de bronz și 50 de puncte pentru diplomă. Prevederile regulamentului în vigoare sînt obligatorii pentru toți participanții la o expoziție. Filatelia tematică este filatelia viitorului și oferă posibilități practic nelimitate de alegere a temei, de studiu și cercetare, de individualizare a colecției și de afirmare. v. **TEMATICĂ.**

COLECȚIE TRADIȚIONALĂ. Colecție ce cuprinde mărcile poștale și celelalte piese filatelice apărute într-una sau în mai multe țări, aranjate în ordine cronologică după catalog. Avînd în vedere numărul mare de emisiuni din ultimul timp, o asemenea colecție se poate întocmi — practic — numai pe o anumită perioadă sau pe o arie geografică limitată. O colecție filatelică tradițională poate fi compusă din mărci ștampilate sau neștampilate, însă în nici un caz amestecate. Filatelia (colecționarea) clasică tradițională este filatelia trecutului. În prezent, exponatele formate dintr-o simplă înșiruire de mărci în ordinea catalogului au posibilități de afirmare numai dacă includ și piese de mare valoare. În cadrul filateliei tradiționale, de tot mai mult interes și mai multe șanse de succes se bucură colecțiile specializate, de studiu, eventual limitate la o anumită perioadă sau emisiune. Comisia pentru filatelie tradițională a F.I.P. lucrează la definitivarea ariei de cuprindere a filateliei tradiționale, precum și la stabilirea criteriilor de întocmire a colecțiilor de acest gen, cît și a normelor de prezentare în expoziții și de apreciere a acestor colecții de către juriu.

COLECȚIONAR. Persoană care colecționează, care face sau are o colecție de mărci sau efecte poștale; filatelist; amator de colecție. Primii colecționari de mărci poștale au apărut în jurul anului 1850.

COLECȚIONARE. Acțiune de adunare a mărcilor și efectelor poștale pentru întocmirea unei colecții. Pentru a realiza un asemenea obiectiv, colecționarul are nevoie de mărci poștale (v.) și de accesorii filatelice (v.) [clasoare, albume, pensetă, lupă, odontometru, catalog, listă de prețuri (v.) ș.a.]. Acestea se pot procura de la magazinele filatelice și de la ghișeele filatelice ale poștei. Colecțiile se pot completa și cu mărci poștale obținute prin schimb sau prin dezlipire de pe corespondență (în cazul colecțiilor de mărci ștampilate). Se recomandă să se înceapă cu achiziționarea mărcilor filatelice recent apărute, ce se pot cumpăra la valoarea nominală (v.), urmînd ca apoi colecția să se completeze treptat cu emisiunile apărute anterior și cu cele ce vor apărea în continuare. Pentru colecție se vor prefera numai mărci poștale în perfectă stare, cu dantelură (v.) completă, cu adeziv (v.) nedeteriorat, nezgîriate, cu chenarul (v.) centrat perfect pe hîrtia pe care sînt tipărite, cu ștampile clare și curate, fără pete pe față sau pe spate, fără amprente digitale (v.), fără pliuri (v.), îndoituri sau rupturi etc. În toate cazurile, colecționarul trebuie să se orienteze după un catalog filatelic (v.) pentru a putea identifica mărcile poștale. Colecțiile se păstrează în locuri ferite de umezeală și de căldură excesivă. Calitatea unei colecții filatelice este dată de raritatea, valoarea și calitatea mărcilor poștale și ale pieselor filatelice pe care le conține, de ideea, de cunoștințele și de studiul care stau la baza întocmirii ei și — în sfîrșit — de modul de prezentare. În filatelie, gusturile și preferințele publicului oscilează uneori sub influența unor împrejurări sau contexte de moment, alteori ca rezultat al unor manevre și campanii speculative abil regizate. Nașterea și extinderea unor astfel de „mode filatelice" sînt întotdeauna legate de creșteri mari ale cotelor și prețurilor filatelice. De foarte multe ori, acestea nu rezistă în timp și intervine o scădere a interesului pentru țara sau tema respectivă. Cauzele care pot contribui la o „modă" sînt multe și felurite. Aproape în toate cazurile, astfel de „mode" se referă numai la materialele filatelice. Recent unele „mode" au avut ca obiect anumite țări sau anumite subiecte (campania antimalarică, Expoziția de la Bruxelles, 75 de ani U.P.U. etc.). După perioada de vîrf, intervine de multe ori o recesiune. Filateliștii nu vor greși dacă vor primi cu rezervă astfel de mode de moment, pentru a nu se lăsa antrenați în achiziții prea oneroase. v. **ERINOFILIE; PARAFILATELIE.**

COLET EXPRES. Colet distribuit (avizat) la destinație mai repede decît normal, în schimbul unei taxe suplimentare. În acest scop au fost puse în circulație, în anumite perioade, mărci și etichete poștale (ex.: mărcile cu textul „Special Handling" emise în S.U.A. între anii 1925—1928, pentru plata taxei suplimentare în vederea predării coletelor o dată cu distribuirea corespondențelor poștale). v. **COLET POȘTAL; MĂRCI POȘTALE PENTRU COLETE.**

COLET POȘTAL. Trimitere poștală prin care se expediază diferite produse industriale, obiecte de uz casnic, medicamente, produse alimentare, îmbrăcăminte, semifabricate etc. (la toate unitățile de poștă din România există liste cu obiectele admise, pe riscul expeditorului, și interzise la expediere). În România, greutatea coletelor obișnuite este de 10 kg, dar ea poate ajunge pînă la 20 kg în cazul obiectelor

indivizibile (acele obiecte întregi care prin secționare ar fi deteriorate). Dimensiunile admise sînt cuprinse între minimum 100×100×50 mm și maximum 700×700×700 mm; coletele pot fi ambalate în hîrtie sau pînză rezistentă, cutii din tablă, lemn sau carton rezistent, saci din pînză, material plastic sau mușama, valize, containere. Coletele sînt de mai multe categorii, și anume: *simple*, *cu valoare declarată*, *scutite de taxe*, *cu ramburs*, *fragile*, *voluminoase* (care depășesc limitele admise), *de serviciu* (care privesc serviciul poștal), *pentru prizonieri de război*. După modul de îndrumare și distribuire coletele se împart în: *colet avion* (cele admise pentru a fi transportate pe calea aerului) și *colet expres*. v. **COLET EXPRES; MĂRCI POȘTALE PENTRU COLETE.**

COLIS POSTAL (COLIS POSTAUX). Indicație tipărită pe mărcile poștale franceze pentru colete, cu

începere din anul 1892. Cu excepția emisiunii din anul 1925, celelalte mărci poștale nu indică denumirea țării. După prestațiile la care dau dreptul, aceste mărci poștale poartă, la unele emisiuni, specificații de serviciu, ca: „Apport à la gare" (Transport la gară), „Livraison par exprès" (Predare expres), „Colis encombrant" (Colet mare), „Livraison à domicile" (Predare la domiciliu), „Valeur déclarée" (Valoare declarată) ș.a.

COLIȚĂ. Coală de hîrtie de dimensiuni mici pe care sînt tipărite una sau mai multe mărci poștale (identice sau diferite, dantelate sau nedantelate), pe marginile cărei se găsesc imprimate, în cele mai multe cazuri, ornamente și inscripții legate de tema sau de scopul emisiunii. Colițele se vînd la ghișeele poștale numai întregi, spre deosebire de colile mici (v.) ale căror mărci se vînd și detașate. Prima coliță din lume se consideră a fi cea apărută în anul 1923 în Luxemburg, unde a fost pusă în circulație o emisiune de mărci în cîte un exemplar, cu margini

late. Prima coliță românească —„EFIRO" (v.)— a fost emisă în anul 1932 cu ocazia expoziției filatelice care a avut loc în acel an. Colițele sînt destinate colecționarilor, dar au și putere de francare. v. **COLIȚĂ PE MĂTASE; DEDERON; VADUZ.**

COLIȚĂ PE MĂTASE. Denumire dată curent în filatelie coliței cu nominal de 50 Zl., imprimată pe suport de mătase, realizată în

anul 1958 în cadrul emisiunii jubiliare a celui de al IV-lea centenar al Poștei polone. Aceasta este prima coliță din lume tipărită pe astfel de material.

COLORANȚI SOLUBILI. Cerneluri solubile în apă sau benzină, folosite la imprimarea mărcilor poștale. Acestea pătează mărcile poștale cînd sînt spălate sau umezite cu benzină pentru identificarea filigranelor. Unele cataloage atrag atenția asupra „mărcilor poștale sensibile", pentru a evita surprizele neplăcute la spălarea sau manipularea lor. Plicurile confecționate din hîrtie colorată (galbenă, portocalie, violet sau lila) în contact cu apa determină pătarea iremediabilă a mărcilor cu care sînt francate. Se recomandă, de aceea, ca spălarea mărcilor poștale lipite pe astfel de plicuri să se facă separat.

COLȚ DATAT. Denumire dată colțului din dreapta jos al marginilor colilor unor emisiuni poștale

conținînd data imprimării. Procedeul este folosit de administrațiile poștale din Franța, Monaco și din alte țări, începînd din anul 1900. Colțurile astfel datate se colecționează sub formă de blocuri de patru neuzate. Unele cataloage franceze indică cote sporite pentru astfel de blocuri. v. **COLȚ DE COALĂ.**

COLȚ DE COALĂ. Colț dintr-o coală de mărci poștale. Colțul de coală este reprezentat de un grup de mărci (sau de o singură marcă), amplasat în unul din cele

patru colțuri ale colii, înconjurat pe două laturi de margini de coală. Colile de mărci poștale franceze și ale unor țări francofone poartă în colțul de jos, din dreapta, data imprimării lor. v. **COLȚ DATAT.**

COLȚAR. Obiect ajutător pentru fixarea scrisorilor, întregurilor sau a altor piese filatelice pe foi de expunere. Colțarul este format dintr-o folie transparentă, alcătuind un locaș în care poate fi introdus unul dintre colțurile piesei respective; poate fi fixat pe foaia de expunere prin stratul adeziv al suportului său.

COLUMBIA (REPÚBLICA DE COLOMBIA—Republica Columbia). Stat situat în zona nordică a Americii de Sud; suprafața: 1 138 914 km²; populația: 27 185 000 locuitori (1980); capitala: Bogota; limba oficială: spaniola; moneda: 1 Peso columbiano=100 Centavos. Colonie spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea pînă la 20.VII. 1810, cînd își proclamă independența, constituind împreună cu Venezuela, iar din anul 1822 și cu Ecuadorul, o republică federativă (pînă în anul 1830); după destrămarea federației devine, la 29.II.1832, republică de sine stătătoare sub denumirea de Noua Grenadă; în anii 1861—1862 titulatura statului este: Statele Unite ale Noii Grenade; între anii 1862—1886 poartă denumirea de Statele Unite ale Columbiei, iar din anul 1886 titulatura statului este cea actuală. Prima emisiune poștală: 1859 (Confederacion Granadina). Unele dintre provinciile C. (Antioquia, Bolivar, Boyacá, Cundinamarca, Santander, Tolima) au emis, în secolul trecut și în primul deceniu al veacului nostru (pînă în iulie 1906), mărci poștale proprii cu putere de francare numai pentru corespondența internă. Pe teritoriul C. au funcționat mai multe oficii poștale consulare britanice. v. **A; L; LANSA; SCADTA; SOBRE PORTE.**

COLUMBIANA. Tematică filatelică formată din mărci și documente poștale dedicate vieții, călătoriilor și descoperirilor făcute de celebrul navigator italian Cristofor Columb (1451—1506). Printre piesele-cheie ale unor astfel de colecții se înscriu emisiunile poștale din Chile (1853—1910) care reproduc portretul lui Columb, urmate de emisiunile cu portretul navigatorului emise în S.U.A., Ecuador, Costa Rica, Columbia, Panama, Haiti, Cuba, Spania, Italia, San Marino ș.a. Cel de-al IV-lea Centenar al descoperirii Americii (1892) a prilejuit o serie de emisiuni poș-

tale în S.U.A., Cuba, Argentina, Honduras, Nicaragua, Venezuela, Salvador etc., care figurează în același timp și printre primele serii aniversative din lume. Emisiuni speciale (Cuba, Paraguay, Venezuela, Spania) au fost consacrate aniversărilor a 450 și respectiv 475 de ani de la descoperirea Americii (1942, respectiv 1967) și aniversării a 500 de ani de la nașterea lui Columb (Italia, San Marino).

COLUMBOGRAMĂ. Mesaj transmis prin porumbei călători. v. **POȘTA PRIN PORUMBEI; TIMBRE PENTRU POȘTA PRIN PORUMBEI.**

COMISAR GENERAL. Persoană desemnată de F.I.P.(v.), însărcinată cu coordonarea organizării unei expoziții filatelice internaționale; se ocupă cu stabilirea organismelor expozițiilor, editarea buletinelor informative preliminare și a invitațiilor adresate asociațiilor sau federațiilor naționale din țările participante, ținerea evidenței cererilor de înscriere la expoziție etc.

COMISAR NAȚIONAL. La marile expoziții filatelice internaționale (v.), fiecare asociație sau federație națională participantă desemnează un comisar național ale cărui atribuții constau în trierea colecțiilor, difuzarea buletinelor informative necesare expozanților, ținerea corespondenței (atît cu organizatorii, cît și cu colecționarii participanți), verificarea și evidența cererilor de înscriere etc.

COMISIA CENTRALĂ DE CENZORI A A.F.R. Organ a cărui sarcină constă în verificarea gestiunii asociației, prezentînd rapoarte cu ocazia conferinței pe țară a A.F.R. și anual consiliului A.F.R.; este formată din 5 membri și 2 supleanți aleși de către Conferința A.F.R. pe termen de 5 ani; comisia este condusă de un președinte ales din rîndurile membrilor săi. v. **CONFERINȚA PE ȚARĂ A A.F.R.**

COMISIE DE EXPERTIZĂ A PIESELOR FILATELICE. Comisie însărcinată cu atestarea autenticității pieselor filatelice (v.) aflate în circuitul de schimb și în colecții, a stării și a concordanței lor (inclusiv sub aspect calitativ) cu piesele originale. În România Comisia de expertiză a pieselor filatelice este numită de către Comitetul executiv al A.F.R. (v.), fiind formată din 5—11 membri; la efectuarea fiecărei expertize este necesară participarea a cel puțin 2 membri ai comisiei; Comisia de expertiză este condusă de un președinte numit de Comitetul executiv al A.F.R. Comisia de expertiză A.F.R. răspunde pentru activitatea sa conform dreptului comun și legilor speciale, în măsura în care acestea se pot aplica în efectuarea expertizei tehnice; concluziile comisiei și, ca urmare, aplicarea poansonului „AFR" și elaborarea certificatului reprezintă opinia Comisiei de expertiză a A.F.R. și nu comportă nici o răspundere juridică sau bănească. Piesele filatelice constatate ca false sau trucate pot fi reținute de A.F.R. numai atunci cînd este necesară sesizarea autorităților penale. Comisia de expertiză are dreptul să apeleze pentru elucidarea unor probleme de expertizare la orice filatelist din țară, ale cărui competență și corectitudine sînt recunoscute, precum și la asociații filatelice și experți străini în vederea rezolvării unor probleme de expertiză discutabile sau nelămurite de comisie. În cazul în care asemenea situații impun trimiterea pieselor filatelice prin poștă, aceasta se face cu acordul și pe riscul depunătorului. v. **EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

COMISIE FILATELICĂ. Organ format din reprezentanți ai D.G.P.Tc. (v.), O.S.E.T.C.M. (v.), ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Uniunii Artiștilor Plastici, A.F.R. (v.), întreprinderilor „Rompresfilatelia" (v.), Fabricii de timbre, consultat în legătură cu

întocmirea planurilor de emisiuni ale mărcilor și întregurilor poștale, cu realizarea machetelor, precum și cu diferitele faze ale procesului de creație și tipărire.

COMITETUL EXECUTIV AL CONSILIULUI A.F.R. Organ care conduce activitatea asociației între plenarele consiliului. Comitetul executiv își alege conform statutului asociației un președinte, vicepreședinții și un secretar, A.F.R. fiind reprezentată prin semnătura președintelui și a secretarului, iar în absența uneia din aceste persoane, prin semnătura vicepreședintelui desemnat de președinte. Sarcinile principale ale Comitetului executiv al consiliului A.F.R. constau în: aducerea la îndeplinire a hotărîrilor conferinței pe țară și ale consiliului A.F.R.; controlul, coordonarea și îndrumarea activității, inclusiv cea financiară, a comitetelor filialelor A.F.R.; elaborarea bugetului asociației; analizarea periodică a activității asociației; elaborarea regulamentelor și instrucțiunilor privind activitatea internă a asociației; organizarea expozițiilor filatelice, republicane și internaționale; editarea revistei „Filatelia" și a altor lucrări de specialitate filatelică; ținerea legăturii cu organizațiile filatelice din străinătate, precum și cu Federația Internațională de Filatelie (v.); organizarea comisiei de expertiză a pieselor filatelice și recomandarea experților filatelici organelor în drept etc.

COMORE (RÉPUBLIQUE FÉDÉRALE ISLAMIQUE DES COMORES — Republica Federală Islamică a Comorelor). Stat insular situat în Oceanul Indian, la nord-vest de Madagascar; suprafața: 2 171 km²; populația: 320 000 locuitori (1978); capitala: Moroni; limbi oficiale: franceza și araba; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. Colonie franceză din a doua jumătate a secolului al XIX-lea; devine stat independent la 6.VII.1975, sub denumirea de Republica C.; la 2.X.1978 este adoptată actuala titulatură a țării. Primele emisiuni poștale: 1950 (a fostei colonii franceze; în inscripție denumirea ARCHIPEL DES COMORES); 1976 (a statului independent).

COMPENDIU „ZUMSTEIN" v. **CATALOG „ZUMSTEIN".**

COMPETIȚIE (CLASA DE ~) v. **EXPOZIȚIE FILATELICĂ.**

COMUNICACIONES. Inscripție unică, (fără denumirea țării), pe mărci poștale spaniole puse în circulație în timpul regenței (1.I.—1.IV. 1870) și între anii 1874 — 1878.

CONCORDANȚE MAXIMAFILE. Condiții pe care trebuie să le îndeplinească ilustratele maxime potrivit statutului stabilit de Comisia pentru maximafilie a F.I.P. v. **ILUSTRATĂ MAXIMĂ.**

CONCURS. Întrecere care se încheie cu un clasament al concurenților și cu acordarea de premii participanților clasați pe primele locuri. Expozițiile filatelice au de regulă și caracter de concurs, la care colecțiile expuse participă în vederea clasificării lor în palmares (v.) și a atribuirii de medalii, diplome și premii.

CONDICĂ POȘTALĂ. Registru în care se înregistrează elemente legate de activitatea poștală.

CONDOMINIU. Exercitarea în comun de două sau mai multe țări a puterii de stat asupra aceluiași teritoriu (ex.: condominiul anglo-egiptean asupra Sudanului, administrarea în comun de către Marea Britanie și Franța a insulelor Noile Hebride etc.). În astfel de situații, în teritoriile aflate sub regimul condominiului au circulat, în paralel, mărcile poștale ale statelor ce aveau dreptul de condominiu.

CONFEDERAȚIA GENERALĂ A MUNCII (C.G.M.). Organizație cu caracter profesional, avînd funcția de organ central al mișcării sindicale din România, constituită în urma Congresului General al Sindicatelor Unite, ținut la București, **între 26.—30.I.1945. De la înființarea sa, C.G.M. a activat sub directa și nemijlocita conducere și îndrumare a P.C.R., militînd pentru apărarea drepturilor și intereselor oamenilor muncii, luptînd totodată pentru înfăptuirea unității** organizatorice și de acțiune a sindicatelor din România. **C.G.M.** a ființat pînă în **anul 1953,** activitatea sa fiind continuată între anii 1953—1966 de către Consiliul Central al Sindicatelor (C.C.S.) și apoi de către Uniunea Generală a Sindicatelor din România, constituită în urma Congresului sindicatelor din R.S. România, desfășurat la București între 16.—19.V.1966. Poșta română a pus în circulație, începînd din anul 1945, mai multe emisiuni poștale dedicate acestei organizații.

CONFEDERAȚIA STATELOR DIN SUD v. **STATELE UNITE ALE AMERICII.**

CONFEBINȚA EUROPEANĂ A POȘTELOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR (CONFÉRENCE EUROPÉENNE DES POSTES ET TÉLÉCOMUNICATIONS). Organizație internațională care grupează o parte din statele europene (Andorra, Austria, Belgia, Cipru, Danemarca, Elveția, Finlanda, Franța, R. F. Germania, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia, Iugoslavia, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Marea Britanie, Monaco, Norvegia, Olanda, Portugalia, San Marino, Spania, Suedia, Turcia și Vaticanul), creată cu ocazia conferinței de la Montreux din 22.VI.—4.VII.1959. Țările membre ale acestui organism emit mărci poștale speciale începînd din anul 1960.

CONFERINȚA PE ȚARĂ A A.F.R. Organ suprem al asociației compus din delegați aleși la conferințele filialelor; conferința pe țară se convoacă o dată la 5 ani; conferințele extraordinare sînt convocate de către consiliul asociației din inițiativă proprie sau la cererea a cel puțin 2/3 din numărul total al membrilor consiliului asociației. Conferința se consideră statutară dacă întrunește cel puțin 2/3 din numărul delegaților aleși; ordinea de zi, precum și normele de reprezentare a membrilor asociației se stabilesc de către consiliul A.F.R. și se comunică filialelor A.F.R. (v.) cu cel puțin 30 de zile înainte; hotărîrile conferinței devin definitive dacă sînt votate de majoritatea delegaților prezenți; hotărîrile privind modificarea sau adoptarea statutului trebuie să întrunească cel puțin 2/3 din numărul delegaților prezenți. Sarcinile conferinței constau în: dezbaterea și aprobarea raportului de activitate a consiliului asociației și a comisiei de cenzori; luarea de hotărîri cu privire la activitatea asociației; alegerea membrilor consiliului asociației, stabilit de conferință, și a comisiei de cenzori; adoptarea și modificarea statutului A.F.R. (pe care îl prezintă spre avizare și confirmare organelor competente) ș.a.

CONFIRMARE DE PRIMIRE. 1. Dovadă eliberată de oficiul poștal, la cererea expeditorului unei trimiteri recomandate sau al unei scrisori cu valoare declarată, care dorește ca aceasta să fie eliberată cu confirmare de primire din partea destinatarului, plătind în acest scop o taxă suplimentară în momentul prezentării. Confirmarea de primire se înapoiază expeditorului pe calea cea mai rapidă (aeriană sau terestră). **2.** Inscripție pe ștampilele aplicate de poștă pe trimiterile expediate cu confirmare de primire. v. **RETOUR RÉCÉPISSÉ.**

CONGO (RÉPUBLIQUE POPULAIRE DU CONGO — Republica Populară Congo). Stat situat în zona centrală a Africii; suprafața: 342 000 km²; populația: 1 459 000 locuitori (1978); capitala: Brazzaville; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. Teritoriul R.P.C. a făcut parte în evul mediu din regatul C., creat în secolul al XIII-lea; colonie franceză din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (1880); în anul 1886 C. este unit cu Gabonul, formînd colonia C. Francez; între anii 1910—1958 face parte din Africa Ecuatorială Franceză sub denumirea de C. Central; în anul 1958 devine republică autonomă în cadrul Comunității Franceze, iar la 15.VIII.1960 își proclamă independența (sub denumirea de Republica C.); de la 31.XII.1969 este adoptată actuala titulatură a statului. Primele emisiuni poștale: 1891 (supratipar Congo Français pe mărcile emisiunii din anul 1881 pentru fostele colonii franceze; din anul 1907 apare pe mărci denumirea de MOYEN CONGO); 1960: cea dintîi emisiune a statului independent.

CONGRES. Reuniune națională sau internațională în care delegații și invitații dezbat probleme majore cu caracter politic, științific, organizatoric, cultural etc. Primul congres filatelic internațional a avut loc la Paris în anul 1878; întîiul congres al filateliștilor din România s-a desfășurat la Timișoara în anul 1923. Congresele F.I.P. au loc — de regulă — în fiecare an; localitatea în care se ține se stabilește la congresul anterior pentru anul care urmează. De cele mai multe ori congresele au loc concomitent cu desfășurarea unei expoziții filatelice internaționale sub patronajul F.I.P., în localitatea în care are loc aceasta. În continuare prezentăm anii cînd s-au ținut congresele F.I.P., localitățile unde s-au desfășurat, iar în paranteze statele primite în F.I.P. cu această ocazie: 1926, Paris (Austria, Belgia, Cehoslovacia, Elveția, Franța, Germania — după cel de-al doilea război mondial, o dată cu constituirea celor două Germanii, R. F. Germania a ocupat locul Germaniei în F.I.P. —, Olanda); 1927, Strasbourg (Ungaria, Polonia); 1929, Berna; 1930, Bruxelles; 1931, Paris; 1932, Heidelberg; 1933, Viena (Danemarca); 1934, Lugano (Luxemburg); 1935, Bruxelles (Finlanda, Spania); 1936, Luxemburg (Bulgaria); 1937, Paris; 1938, Praga (Suedia); 1943, Geneva; 1946, Bruxelles (Israel); 1947, Praga (Brazilia, S.U.A.); 1948, Basel (Portugalia); 1949, Paris (Egipt, Norvegia); 1950, Viena; 1951, Copenhaga (Argentina); 1952, Utrecht; 1953, Lisabona; 1954, Geneva; 1955, Stockholm (Turcia); 1956, Helsinki; 1957, Tel Aviv; 1958, Bruxelles; 1959, Hamburg (Chile, România); 1960, Varșovia; 1961, Budapesta; 1962, Praga (Republica Democrată Vietnam); 1963, Istanbul; 1964, Paris (Marea Britanie, Uruguay, Venezuela); 1965, Viena (R. P. D. Coreeană); 1966, München (Mexic); 1967, Amsterdam (Canada, Columbia, Costa Rica, Islanda, U.R.S.S.); 1968, Praga (Cuba, Iran, Japonia); 1969, Sofia (R.D.G., Indonezia); 1970, Londra (Liechtenstein, Paraguay); 1971, Budapesta; 1972, Bruxelles (Bolivia); 1973, München; 1974, Stockholm; 1975, Madrid (Coreea de Sud, Ecuador, India, Malta, Mongolia); 1976, Philadelphia (Libia); 1977, Amsterdam; 1978, Praga; 1979, Sofia (Singapore); 1980, Essen (Arabia Saudită, Malaysia, Noua Zeelandă, Peru, Thailanda, Zair); 1981, Viena (Australia); 1982, Paris (Islanda); 1983, Rio de Janeiro (R. P. Chineză, Honduras); 1984, Madrid. v. **FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE FILATELIE.**

CONGRÈS DU B.I.T. / 1930. Supratipar (v.) liniar aplicat pe unele mărci poștale franceze din perioada 1923—1924, cu ocazia congresului Consiliului de administrație al Biroului Internațional al Muncii, folosite în anul 1930. v. **BIROUL INTERNAȚIONAL AL MUNCII.**

CONSERVATOR. Instituție specializată, subordonată de obicei administrației poștale a statului respectiv, însărcinată cu păstrarea materialului filatelic și poștal, vechi și nou, al unei țări, a celui primit de la administrațiile poștale străine (cu titlu de informare), precum și a celui provenit din colecțiile donate. Conservatorul de mărci poștale din cadrul Oficiului special de editare și distribuire a timbrelor și controlul mandatelor [O.S.E. T.C.M. (v.)] păstrează emisiunile de mărci și întreguri poștale românești și străine în relație cu Uniunea Poștală Universală (U.P.U.) de la primele începuturi, precum și colecțiile de mărci poștale donate de diverși colecționari (ex.: importanta colecție de istorie poștală și mărci clasice românești donată D.G.P.Tc. pentru Conservatorul de timbre de filatelistul cercetător Ludovic Dengel din Sibiu).

CONSPOLI. Prescurtare a denumirii orașului Constantinopol (azi Istanbul). Apare pe mai multe ștampile feroviare și maritime folosite la sfîrșitul penultimului deceniu al secolului al XIX-lea pentru obliterarea corespondenței transportate cu trenul sau vaporul pe ruta cea mai scurtă dintre orașele din Occident (Paris, Bruxelles, Londra) și cele din Orient (Constantinopol) și viceversa.

CONTRACCIU. Denumire sub care era cunoscută persoana căreia guvernul Țării Românești îi concesiona, în secolul trecut, exploatarea serviciului poștal, printr-un contract de antrepriză subvenționată, ce se încheia în baza rezultatului unei licitații, în condițiile cuprinse în actul normativ numit „Condițiile arendării poștelor", pe anumite drumuri și pentru o anumită perioadă de timp. Acest antreprenor era numit „contracciu" pentru că semna contractul de concesiune. Termenul de „contracciu" era folosit chiar în „Condițiile arendării poștelor", care, în afară de diferite măsuri organizatorice și poștale, stabilea și „Îndatoririle contracciului", ca și „Folosurile contracciului". În aceeași perioadă, în Moldova, antreprenorul căruia i se concesiona exploatarea serviciului poștal, printr-un contract, era numit „țiitorul poștelor", termen derivat din „ținerea poștelor", cum era denumită concesionarea exploatării serviciului poștal în „Condițiile cu care se dă ținerea poștelor din Moldova pe trei ani începători de la 1 ghenarie 1834". Mai tîrziu, expresia „ținerea poștelor" a fost înlocuită cu „vînzarea poștelor" așa cum rezultă din „Condițiile cu care a să face vînzarea pocitelor pe anii de la 1 ghenarie 1843". După anul 1850 s-a folosit termenul „antreprenorii poștelor", iar cedarea exploatării poștelor a căpătat denumirea de „antreprizuire", cum rezultă din „Condițiile cu care se antreprizuesc poștele din Moldova", de la 1.V. 1855. v. **ANTREPRENOR POȘTAL.**

CONTRAFACERE. 1. Falsificare a mărcilor, întregurilor, ștampilelor sau documentelor poștale, cu scopul de a le valorifica ca originale, în dauna poștei sau a filateliștilor. 2. Piesă filatelică contrafăcută; rezultat al acțiunii de contrafacere. v. **FALS.**

CONTURNAT. Termen folosit în heraldică pentru a indica poziția întoarsă spre stînga a animalelor din scut (poziția normală considerîndu-se cea spre dreapta).

COPERNICANA. Tematică reflectînd viața și opera lui Nicolas Copernic, astronom polonez născut la Torun (1473—1543), precum și concepțiile revoluționare aduse de savant în astronomie. Emisiuni pe această temă au fost realizate într-un mare număr de țări, printre care și în România, în anul 1973. Cu ocazia semimilenarului nașterii lui Copernic (1973), la expoziția internațională de filatelie „Polska'73" de la Poznan, Poșta polonă a emis mai multe serii și colițe care au adus un aport însemnat în această tematică.

COPIERE. 1. Defecțiune de imprimare care constă în murdărirea cu cerneală a spatelui unei coli de hîrtie în contact cu o altă coală de hîrtie proaspăt tipărită, înainte ca cerneala de pe aceasta din urmă să se fi uscat. Aceste cauze pot fi evitate prin introducerea între colile tipărite a unor coli de hîrtie netipărite numite maculaturi. 2. Procedeu de reproducere și, eventual, multiplicare a unui text sau a unei imagini. 3. Operație a procedeului fotomecanic de pregătire a formelor de tipar, care constă în reproducerea prin copiere fotografică a unei imagini (desen, text, fotografie etc.) pe suprafața materialului ce va constitui viitoarea formă de tipar. v. **ABKLATSCH.**

CORECTARE. 1. Îndreptare a unei erori. 2. Operație de corectare a unui clișeu (după ce a fost executat), constînd din retușuri și rectificări executate cu ajutorul unor unelte adecvate. Astfel de corectări au fost făcute la emisiunile litografiate românești „Carol cu favoriți", „Carol cu barbă" etc.

CORECTURĂ. 1. Operație de citire a unui text cules în tipografie, în vederea depistării și semnalării erorilor de orice fel față de textul original (manuscris), inclusiv din punct de vedere al execuției tehnice. 2. Înlăturarea erorilor semnalate de cel care a citit corectura (corector).

COREEA. Peninsulă situată în estul Asiei. Stat de sine stătător sub denumirea de Choson încă înainte de era noastră; după o perioadă de dominație chineză și fărîmițare feudală, teritoriul C. este unificat în secolul VII de către statul Silla și, după destrămarea acestuia, de către statul Koryo; între anii 1647—1895 C. recunoaște suveranitatea Imperiului chinez; din anul 1895 Japonia instaurează protectoratul său asupra C. pe care o anexează în 1910. În anul 1930 începe lupta de eliberare națională a poporului coreean de sub dominația japoneză. În august 1945 nordul C., pînă la paralela 38°, este eliberat cu sprijinul armatei sovietice; în septembrie același an, trupe americane ocupă sudul C. Conferința de la Moscova a miniștrilor de externe ai U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii decide, la 27.XII.1945, restabilirea C. ca stat independent și democratic, hotărîre ce nu a putut fi dusă la îndeplinire. În urma alegerilor separate din C. de Sud din 10.V. 1948 este proclamată unilateral, la Seul, Republica C. la 17.VII. 1948; după alegerile pentru Adunarea Populară din august 1948 este proclamată la Phenian, la 8.IX.1948, Republica Populară Democrată C. Moneda: pînă în 1895: 1 Won=100 Moun; după anul 1895: 1 Chean=5 Poon= 10 Rin. Prima emisiune poștală: 1885; ultima emisiune a statului unitar: 1903.

COREEANĂ, REPUBLICA POPULARĂ DEMOCRATĂ ~ (CHOSON MINGIU-GIUĬI INMIN KONGHWAGUK — Republica Populară Democrată Coreeană). Stat situat în estul Asiei, în Extremul Orient, ocupînd partea nordică a Peninsulei Coreea; suprafața: 122 370 km²; populația: 17 072 000 locuitori (1978); capitala: Phenian (Pyŏngyang); limba oficială: coreeana; moneda: 1 Won = 100 Chun. În urma luptei de eliberare împotriva dominației japoneze, instituită în anul 1895, partea de nord a Coreei (pînă la paralela 38°) a fost eliberată de Armata Revoluționară Coreeană; la 9.IX.1948 este proclamată Republica Populară Democrată Coreeană. Prima emisiune poștală: 1948.

COREEA DE SUD (DAEHAM MINKUK — Republica Coreea). Stat situat în estul Asiei, ocupînd partea sudică a Peninsulei Coreea; suprafața: 98 758 km²; populația: 37 018 900 locuitori (1978); capitala: Seul; limba oficială: coreeana; moneda: 1 Won=100 Cheon. Zona de la sudul paralelei 38° este ocupată în septembrie 1945 de trupele S.U.A.; la 17.VII.1948 în această zonă este proclamată Republica Coreea. Prima emisiune poștală: 1948.

CORESPONDENT. Persoană cu care cineva este în corespondență, inclusiv pentru schimburi filatelice.

CORESPONDENȚĂ. 1. Schimb (regulat) de scrisori între două sau mai multe persoane, între instituții, între persoane particulare și instituții. 2. Totalitatea scrisorilor schimbate între două persoane. 3. Conținutul unei scrisori. v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ.**

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ. Totalitatea obiectelor de corespondență (v.) trimise de instituții, întreprinderi, organizații economice, obștești, cooperatiste, culturale etc. sau de populație către diverși destinatari, putînd conține înștiințări privind interese comune, urări, felicitări, cereri ale cetățenilor către instituțiile de stat, ale întreprinderilor către unitățile subordonate, instrucțiuni în legătură cu procesul de producție, comenzi, contracte, facturi, diferite alte acte etc. încredințate unităților poștale pentru a fi prelucrate, transportate și remise la destinație. Ele pot fi *corespondențe interne* (prezentate și adresate în localități din aceeași țară), *locale* (prezentate și distribuite în aceeași localitate), *pentru alte localități* (adresate în alte localități decît cele de prezentare) și *externe* (adresate în afara granițelor țării, primite din alte țări, expediate dintr-o țară pentru altă țară, în tranzit în unitățile P.T.T.R. din România). Corespondența poștală este de două feluri: *corespondență poștală simplă* (neînregistrată) și *corespondență poștală înregistrată* (recomandată). Corespondența poștală se poate preda cu următoarele indicații speciale: Recomandat (v.), Expres (v.), Avion (v.), Post-restant (v.), Confirmare de primire (A.R.) (v.), Confirmare telegrafică de predare (P.C.). Orice corespondență poștală se poate depune cu mai multe indicații speciale. Pentru a putea fi primită de unitățile poștale în vederea transmiterii către destinatar, corespondența poștală trebuie să fie francată, taxele poștale conforme tarifului în vigoare fiind achitate anticipat prin aplicarea de mărci poștale adezive, prin francatură mecanică sau prin folosirea de întreguri cu mărci poștale fixe. v. **AVIZ DE SOSIRE; CARTE POȘTALĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ ACCIDENTATĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ CATAPULTATĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ DEZINFECTATĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ FRANCATĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ RECOMANDATĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ RETURNATĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ SCUTITĂ DE CENZURĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ SCUTITĂ DE TAXĂ; CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ SIMPLĂ; IMPRIMAT; SCRISOARE.**

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ ACCIDENTATĂ. Termen desemnînd trimiteri poștale (scrisori, cărți poștale etc.), salvate din accidente (aeriene, navale, feroviare, incendii etc.); transmise apoi destinatarilor prin poștă. În general astfel de piese sînt obliterate cu ștampile ad-hoc referitoare la accidentul survenit (cauza, data accidentului și unele indicații poștale de serviciu). O parte din scrisorile accidentate poartă urme de deteriorare (prin efectul focului, apei etc.), prezența acestora conferindu-le un plus de atractivitate și contribuind la aprecierea lor filatelică. Simpla prezență a cîtorva documente de acest fel poate spori mult interesul pentru un anumit exponat.

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ ACCIDENTATĂ

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ CATAPULTATĂ. Corespondență transportată cu avionul lansat prin catapultare de la bordul unor pacheboturi. Înainte de realizarea transporturilor poștale transatlantice directe, pentru scurtarea duratei trecerii corespondenței peste ocean s-a recurs între anii 1929—1935 la metoda transportului mixt: pînă la o anumită distanță aceasta se transporta cu vaporul, iar de pe vapor pînă la coastă (pentru distanțe de cca 1 600 km de localitatea respectivă), cu un avion lansat de pe vapor prin catapultare. În felul acesta durata parcursului se scurta cu 1—4 zile. Începînd din iulie 1929 și pînă în octombrie 1935 au fost efectuate mai multe zboruri, în special de pe transatlanticele germane „Bremen" și „Europa" în ambele sensuri, cu avioane catapultate. Numeroase ștampile cu forme, legende și dimensiuni diferite au fost create pentru aceste zboruri. Primul transport catapultat spre New York și viceversa (spre orașele europene Southampton, Amsterdam, Bremen, Berlin) a fost lansat de pe transatlanticul „Bremen" la 22.VII.1929. În Franța astfel de zboruri au fost lansate de pe transatlanticul „Ile de France". O francatură adițională specială s-a aplicat pe corespondența provenită de pe acest transatlantic cu mărci poștale ale emisiunii franceze „Louis Pasteur" (1923) și „Marcelin Berthelot" (1927), supratipărite la New York în anul 1928, din ordinul consulului general al Franței, cu noua valoare de 10 fr., destinată acoperirii transportului corespondenței efectuat cu hidroavionul de bord al vasului, catapultat de pe pachebot cu 24 de ore înainte de sosirea acestuia în port. După cel de al treilea zbor încercările au fost abandonate. Aceste mărci cunoscute în filatelie sub denumirea de „Ile de France" constituie piese-cheie în colecțiile de aerofilatelie.

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ DEZINFECTATĂ. Corespondență poștală supusă pe parcurs unei operațiuni de dezinfectare în perioadele de epidemii sau în cele în care exista pericolul unor epidemii. Dezinfectarea corespondenței, ca mijloc de prevenire a răspîndirii epidemiilor (ciumă, holeră etc.), a început să fie practicată în secolele XIII—XIV, căpătînd forme organizatorice și obligatorii la Veneția, Ragusa etc. Călătorii și mărfurile erau ținute sub observație timp de 40 de zile [de unde și termenul de „carantină" (v.)]. Corespondența, hîrtiile comerciale etc., socotite și ele ca purtătoare de germeni contagioși, erau, de asemenea, supuse dezinfectării. Operația se efectua în lazarete, carantine sau puncte sanitare situate în porturi ori la punctele principale de trecere dintr-o țară în alta, mai ales la punctele de intrare dinspre teritoriile fostului Imperiu otoman, bîntuite de epidemii endemice. Efectele pustiitoare ale molimelor și mortalitatea generată de ele au impus organizarea unor cordoane sanitare continue, cu un lanț des de puncte de control și chiar cu patrulări permanente. Pe teritoriul României au funcționat, în cursul secolului trecut, două cordoane sanitare: primul (austriac), în ordinea înființării, era alcătuit dintr-un șir de oficii poștale situate de-a lungul arcului carpatic, începînd de la Jupalnic (lîngă vechiul oraș Orșova) pînă la Poiana; al doilea, denumit „Cordonul Dunării", a cărui înființare fusese hotărîtă în urma păcii de la Adrianopol (2/14.IX.1829), urma să-și desfășoare activitatea de la data de 1.I.1830 în baza unui proiect de regulament intitulat „Așezămîntul carantinelor și al oboarelor de schimburi". Așezămîntul prevedea înființarea a 13 carantine de-a lungul Dunării, de la intrarea fluviului în țară (Vîrciorova) și pînă la ieșirea lui (Galați) (după cum se știe, Dobrogea și cursul inferior al Dunării — Dunărea de Jos sau Dunărea maritimă — se aflau în acel moment în stăpînirea Porții). Cele 13 carantine se găseau în următoarele localități: Cerneți (pe atunci reședința județului Mehedinți), Izvoarele, Calafat, Bechet, Islaz, Turnu (Măgurele), Zimnicea, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Piua Petrii, Brăila, Galați. Din anul 1831, carantinele cordonului sanitar al Dunării, aparținînd celor două principate — Țara Românească și Moldova —, au fost puse, în mod excepțional, sub conducerea unui comandament comun, Inspectoratul general al carantinelor, cu sediul la București. Acesta dispunea de sigilii proprii pentru toate carantinele românești de pe Dunăre [sigiliul, rotund (⌀ 42 mm), avea în stînga fondului sigilar stemele ambelor principate, acvila cruciată și încoronată în poziție de zbor, cu capul conturnat, pe țevi de tun și pe tobă, iar în dreapta, capul de bour cu stea între coarne, timbrat cu o coroană cu patru fleuroane și glob crucifer; dedesubt erau figurate însemnele puterii (spada și buzduganul); ansamblul era închis de doi delfini afrontați; în exergă, legenda în litere chirilice minuscule (cu termenii abreviați): „Obștea: Inspek: Karan: Din: Princi: Molda: și Valah." („Obșteasca inspectorie a carantinelor din Principatele Moldovei și Valahiei")]. Acesta este primul

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ CATAPULTATĂ

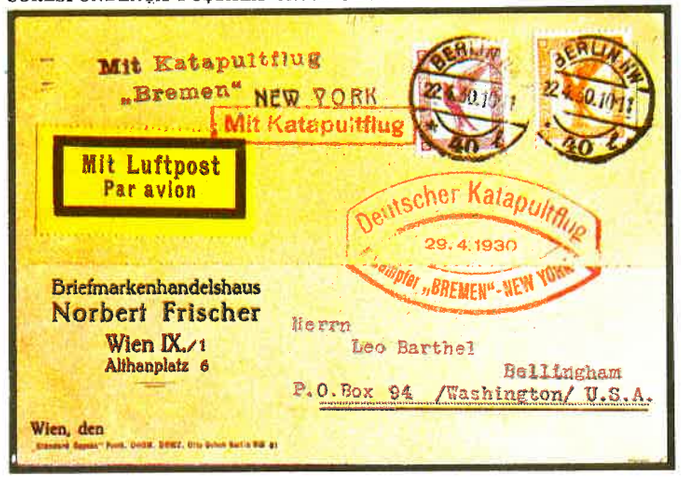

sigiliu al unui comandament unic al țărilor române cu stemele unite, anticipînd cu 28 de ani unirea din anul 1859. Pe parcurs, în organizarea carantinelor au intervenit unele modificări. Astfel, în anul 1838, carantina Cerneți a fost desființată, mutîndu-se la Turnu Severin, noua reședință a județului Mehedinți; în anul 1841, carantina Piua Petrii este transferată la Gura Ialomiței; în anul 1848, carantina Izvoarele s-a mutat la noua schelă Gruia, iar carantina Călărași și-a schimbat denumirea în Știrbei în anul 1852. În anul 1856, în urma Congresului de la Paris, trec în administrația românească încă trei carantine dunărene — Ismail, Chilia și Reni. Trebuie să menționăm, însă, că înaintea organizării carantinelor amintite mai sus se luaseră în țările române, încă din veacul al XVIII-lea, unele măsuri de prevenire a răspîndirii epidemiilor. Astfel, un document din 27.XI.1784 consemnează porunca domnească către căpitănia Lichirești (azi Călărași) de a carantiniza timp de cinci zile pe negustorii ce veneau din sudul Dunării, întrucît la Silistra (pe atunci în Imperiul otoman) izbucnise o epidemie de ciumă. Măsuri mai severe au fost luate pe vremea molimei din anul 1792, o dată cu crearea Casei epistășiilor sau a Comisiei sanitare publice. Crunta epidemie ce bîntuia la Istanbul în anul 1812 a determinat autoritățile de la București să înființeze carantine pe Dunăre, la locurile de trecere cele mai obișnuite (Călărași, Giurgiu, Zimnicea ș.a.). Cu toate acestea, în decembrie același an, o dată cu venirea noului domn, Ioan Vodă Caragea, ciuma își face apariția și în Țara Românească, căpătînd astfel denumirea de „ciuma lui Caragea". Dezinfecția practicată în carantine se făcea prin metode termice („prăjire" în cuptoare speciale) sau chimice (stropirea cu substanțe considerate a avea efect purificator). Cu începere din primele decenii ale secolului trecut a fost introdusă pe scară largă metoda „fumigației", în care dezinfecția se opera expunînd scrisorile acțiunii vaporilor unor substanțe dezinfectante, supraîncălzite în cuptoare special construite. În interiorul camerei de purificare a cuptorului corespondența era vînturată și manipulată cu clești care adesea lăsau urme pe hîrtia scrisorilor. Inițial, dezinfecția se efectua pe scrisorile închise, ulterior acestea fiind „afumate" și în interior. În interior dezinfecția se realiza practicîndu-se în scrisoare o serie de tăieturi sau găuri prin care pătrundeau vaporii purificatori. Organele sanitare din România, ca și din alte țări, marcau pe corespondență, prin aplicarea de ștampile sau adnotări de mînă, modul în care a fost făcută dezinfecția. De la ambele cordoane ne-au rămas numeroase ștampile și sigilii sanitare. La carantinele austriece o primă clasificare se poate face separînd ștampilele generice de tipul SIGILLUM SANITATIS și SANITATIS SIGIL-

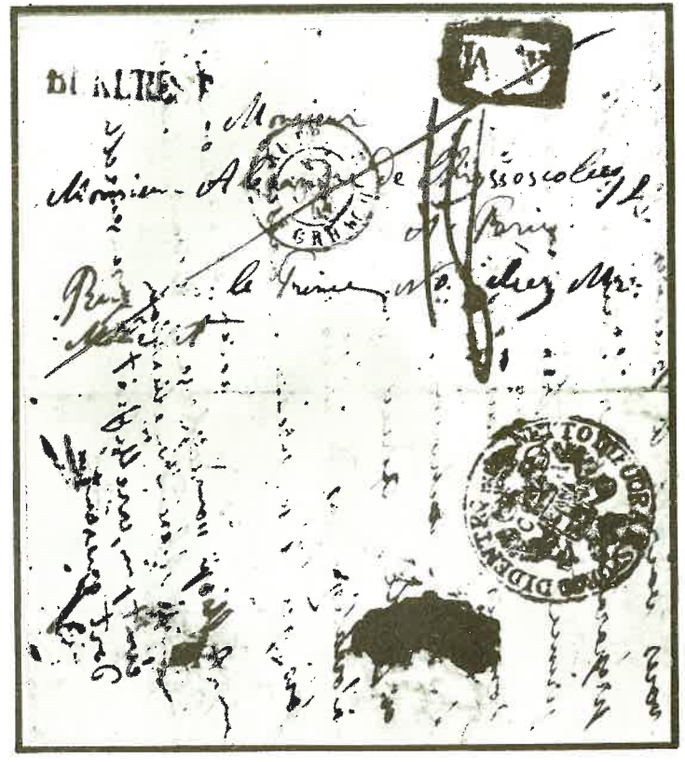

LUM de cele specifice — NETTO DI FUORA ET DI DENTRO (Curățat pe dinafară și pe dinăuntru), NETTO DI FUORA E SPORCO DI DENTRO (Curățat pe dinafară și necurat pe dinăuntru), GERÄUCHERT VON, INNEN UND AUSSEN (Afumat pe dinăuntru și pe dinafară) etc. Ștampilele și sigiliile cordonului sanitar românesc de pe Dunăre poartă, uneori, mențiunea SAU KURȚIT, alteori denumirea

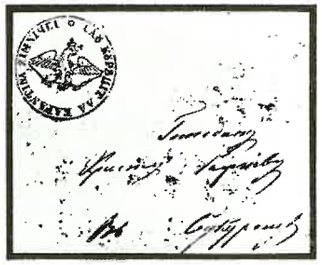

carantinei. Conform prevederilor F.I.P. pentru istorie poștală, scrisorile purtînd ștampile sanitare formează o ramură aparte a istoriei poștale. Din punct de vedere filatelic și al istoriei poștale o scrisoare de carantină trebuie să îndeplinească două condiții: să fi fost transmisă prin poștă și dezinfectată pe parcurs, ambele condiții urmînd să rezulte din ștampilele, sigiliile și adnotările de pe scrisoare. v. **KONTUMAZAMT; SIGILLUM SANITATIS; ȘTAMPILE DE CARANTINĂ.**

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ FRANCATĂ. 1. Trimitere poștală pentru care s-a plătit taxa necesară. 2. Corespondențe și trimiteri poștale pe care au fost aplicate mărci, ștampile sau etichete de francare mecanică pentru achitarea taxelor tarifare de expediere prin poștă. v. **FRANCATURĂ.**

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ RECOMANDATĂ. Corespondență (scrisori, cărți poștale, înștiințări, directive, circulare, documente, fotografii, cărți poștale ilustrate, desene, tipărituri pînă la maximum 2 kg) încadrată între limitele de 100×70 mm, pînă la maximum 450×350 mm, înregistrată la depunerea ei de către expeditor și predată destinatarului pe bază de semnătură. Scrisorile recomandate trebuie să fie francate corespunzător taxelor pentru trimiterile recomandate, la expediere aplicîndu-

se pe ele, pe partea adresei, etichete sau ștampile de recomandare, purtînd denumirea oficiului poștal care a efectuat expedierea și numărul de înregistrare a trimiterii recomandate. Etichetele de recomandare formează obiect de colecționare, cele de dată veche fiind deosebit de căutate de colecționari. Ștampilele și etichetele de recomandare trebuie să poarte indicația „Recomandat" sau inițiala „R" și numele oficiului la care a fost depusă trimiterea. Corespondența poștală recomandată este cunoscută și sub denumirea de corespondență poștală înregistrată. v. **CARTE POȘTALĂ; CORESPONDENȚA; RECOMANDAT.**

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ RETURNATĂ. Corespondență poștală returnată expeditorului deoarece din diverse motive nu poate fi predată la destinație. În diverse țări, în trecut, pe asemenea corespondențe se aplicau etichete sau ștampile cu inscripția „Retour", „Rebut" (sau alte echivalente). v. **ETICHETE PENTRU CORESPONDENȚA POȘTALĂ RETURNATĂ.**

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ SCUTITĂ DE CENZURĂ. Corespondență a unor demnitari de stat sau a corpurilor diplomatice străine, autorizată a fi transmisă la destinație fără a fi supusă verificării de către cenzură. În timpul celui de-al doilea război mondial, în România, pe scrisorile scutite de cenzură se aplicau ștampile cu inscripția „OPRIT A SE CENZURA".

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ SCUTITĂ DE TAXĂ. 1. Corespondență poștală oficială (a organelor de stat sau a unor instituții publice) scutită de plata taxelor poștale. Scutiri de taxe poștale au fost practicate în perioada prefilatelică, dar și mai tîrziu. Astfel se explică, în România, existența multor corespondențe din a doua jumătate a secolului trecut, circulate prin poștă fără a fi francate. 2. Corespondența unor instituții autorizate expediată prin poștă în anumite perioade fără plata taxelor poștale. Uneori, această scutire este consemnată pe trimiterea poștală prin aplicarea unor mărci atestînd gratuitatea expediției [ex.: Gratuit (v.); Crucea Roșie (v.)]. 3. Corespondența unor particulari scutiți de plata taxelor poștale (ex.: corespondența militarilor cu grade

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ SCUTITĂ DE CENZURA

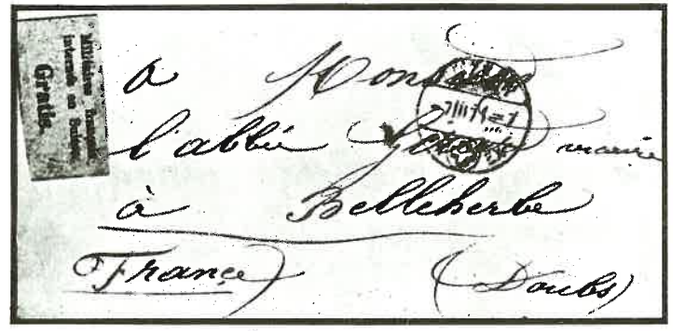

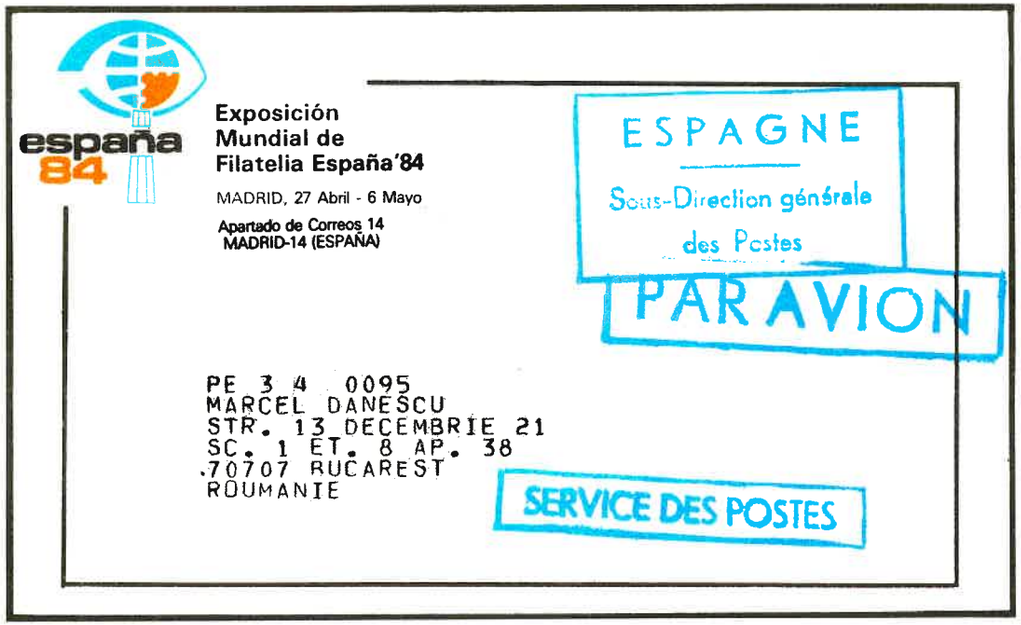

inferioare în anumite împrejurări și condiții; corespondența prizonierilor de război). În prezent sînt scutite de taxe expedițiile făcute de administrațiile poștale. v. **SCUTIRE DE TAXĂ POȘTALĂ.**

CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ SIMPLĂ. Totalitatea scrisorilor, cărților poștale simple și a cărților poștale ilustrate expediate prin poștă, pe cale obișnuită (fără recomandare).

CORN POȘTAL. Instrument de suflat în formă de pîlnie alungită și curbată, folosit în secolul trecut de către conducătorii poștalioanelor sau diligențelor pentru a vesti, prin anumite semnale sau melodii stabilite oficial, plecarea și sosirea acestora. Cornul poștal apare pe steme, sigilii, mărci și ștampile poștale din toată lumea.

CORODARE. Procedeu de pregătire a unei forme de tipar prin gravare chimică. Prin corodare părțile atacate de soluția corozivă (soluție de acid azotic, acid clorhidric, acid fosforic, perclorură de fier, în funcție de materialul ce urmează să fie corodat) se transformă într-un compus solubil, care se dizolvă în soluția corozivă, astfel încît în porțiunea atacată se formează o adîncitură.

CORREIO. Termen ce provine din latinescul *currere* (a alerga) folosit de țările de limbă portugheză pentru „poștă".

CORREO (CORREOS). Termen ce provine din latinescul *currere* (a alerga) folosit de țările de limbă spaniolă pentru „poștă".

CORREO AERO. Supratipar aplicat pe mărci poștale obișnuite pentru a le transforma în mărci de poștă aeriană (ex.: supratiparul aplicat în Chile la 3.V.1927 cu

ocazia deschiderii liniei aeriene Santiago—Valparaiso; deși administrația poștală a hotărît ca nici o marcă poștală să nu fie vîndută particularilor și să fie folosite în totalitate la francarea corespondențelor de către funcționarii poștali, se cunosc și exemplare neuzate care constituie rarități filatelice).

CORREOS FONOPOSTAL v. **FONOPOSTAL.**

CORREOS SUBMARINO. Inscripție pe mărci poștale. v. **POȘTA PRIN SUBMARIN.**

CORRESPONDENCIA/URGENTE. 1. Inscripție pe unele mărci poștale spaniole special tipărite între anii 1905—1971 pentru corespondența expediată „URGENT". 2. Supratipar (v.) aplicat în anul 1937 pe unele mărci poștale spaniole din perioada 1931—1935, folosite pentru corespondența expediată „URGENT".

COSMONAUȚI. Capitol în cadrul tematicii „Cosmos" sau tematică de sine stătătoare, cuprinzînd piesele filatelice dedicate cosmonauților. Prima emisiune cu această temă: U.R.S.S., 1961 (două valori consemnînd zborul lui Iuri Gagarin, pionier al cosmosului). Întîia emisiune românească: 1961, „Primul om în cosmos". De atunci, numeroase emisiuni au apărut în multe țări, marcînd diversele etape ale zborurilor cosmonauților sovietici, americani și de alte naționalități. Se înscrie aici și zborul cosmic U.R.S.S.—R.S.România, „Intercosmos", avînd la bord și pe primul cosmonaut român, Dumitru Prunariu, zbor marcat în filatelie prin emisiuni sovietice și românești. În ultimii ani a luat naștere și un curent de colecționare a autografelor cosmonauților, fie direct pe mărcile poștale referindu-se la ei, fie pe scrisori francate cu astfel de mărci poștale. Oricît de atractive și spectaculoase sînt, aceste piese nu au un caracter filatelic propriu-zis. Ele își pot afla eventual locul ca documente auxiliare în colecții de astrofilatelie, fără a contribui direct la stabilirea punctajului de apreciere a colecțiilor în competițiile filatelice. v. **ASTROFILATELIE; COSMOS.**

COSMOS. 1. Lumea care ne înconjură, nemărginită în spațiu și timp; univers. 2. Ramură a filateliei tematice avînd ca obiect de studiu cucerirea și cercetarea spațiului cosmic, de la lansarea primilor sateliți artificiali pînă la cele mai recente zboruri cosmice. Piesele filatelice de vîrf le constituie pînă în prezent scrisorile transportate și obliterate pe Lună de primul om care a descins pe satelitul Terrei. Colecționarii au la dispoziție cataloage specializate: *Catalogue de la conquête de l'espace* (*Catalogul cuceririi spațiului*); *Weltraumfahrt—Astronauten, Sputniks und Raketen, Spezial-Katalog über die Marken des modernsten Sammelgebietes* (*Catalogul astronauticii, sputnicilor și rachetelor, catalog specializat pentru cel mai modern sector de colectionare*) ș.a. v. **ASTROFILATELIE; COSMONAUȚI.**

COSPOLI. Formă prescurtată folosită în Levant pentru Constantinopol (Istanbul); se întîlnește în prefilatelie și filatelie pe ștampile pînă în anul 1914. Forma prescurtată „Cospoli" (și cea similară „Conspoli") se întîlnește și pe ștampile ale Poștei române în Turcia, în asociere cu alte cuvinte (Poșta Română/Cospoli; Cospoli/Port; Express Conspoli—Ostende etc.). v. **POȘTA ROMÂNĂ ÎN TURCIA.**

COSTA RICA (REPÚBLICA DE COSTA RICA — Republica Costa Rica). Stat situat în America Centrală; suprafața: 50 700 km²; populația: 2 160 000 locuitori (1979); capitala: San José; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1901: 1 Peso=8 Reales=100 Centavos; din anul 1901: 1 Colón=100 Céntimos. Colonie spaniolă din a doua ju-

COSPOLI

mătate a secolului al XVI-lea; își proclamă independența la 15.IX.1821, iar din anul 1838 devine republică de sine stătătoare. Prima emisiune poștală: 1862.

COTĂ. Valoare estimativă de schimb a unei piese filatelice, indicată în cifre absolute sau relative (monedă sau coeficienți) în cataloagele filatelice sau în revistele de specialitate. Cotele pieselor filatelice sînt determinate de valoarea nominală (v.), de raritate, de vechime și de starea de conservare. Aplicarea cotelor se face în funcție de starea calitativă a piesei respective.

COTĂ A VARIANTELOR. Cotă care reprezintă valoarea diferențiată pentru o piesă filatelică deosebită (mai rară) în comparație cu piesa de bază, datorită deosebirii de dantelură, culoare, hîrtie, desen, filigran etc.

COTĂ-COEFICIENT. Cifră care ajută la calcularea valorii unei piese filatelice deosebite (pereche, bloc, retuș, piesă pe scrisoare, obliterare, eroare etc.), în comparație cu cea de bază. În *Catalogul mărcilor poștale românești—1974*, coeficienții sînt notați în dreptul pieselor filatelice respective sau imediat după descrierea acestora. Unele cataloage specializate nu exprimă valoarea prin unități monetare, ci prin așa-zise „puncte", indicînd coeficienții de raritate în comparație cu unitățile de bază (ex.: Catalogul *Müller* pentru ștampilele austriece vechi). Pe de altă parte unele dintre marile cataloage (ex.: *Yvert et Tellier*) indică la unele rarități filatelice și cote diferențiate pentru mărcile poștale pe scrisori [ex.: emisiunile dirigintelui de poștă din Baltimore (Maryland) din anul 1846, ale dirigintelui de poștă din Alexandria (Virginia) din anul 1864, ale vechilor state germane și italiene].

COTĂ DE BAZĂ. Cotă care exprimă valoarea monetară pentru varianta cea mai comună a unei piese filatelice, socotită ca etalon de evaluare.

CÔTE D'IVOIRE. Denumire a statului Coasta de Fildeș (v.), inscripționată pe mărcile poștale ale acestei țări.

„COTTON REELS". Termen în limba engleză care indică mosoarele pentru ață de bumbac. În filatelie sub acest nume sînt cunoscute cele patru mărci ale primei emisiuni din fosta colonie britanică Guyana. Denumirea le-a fost dată datorită aranjamentului grafic al inscripțiilor și formatului lor rotund asemănător cu etichetele rotunde ce se lipeau pe mosoarele de ață. Mărcile respective, emise în anul 1850, se situează printre marile rarități ale filateliei mondiale, cea mai rară și cea mai valoroasă fiind cea de 2 cenți, de culoare roz.

COUR PERMANENTE DE JUSTICE INTERNATIONALE (Curtea permanentă de justiție internațională). Supratipar (v.) liniar, pe 5 rînduri, aplicat cu cerneală aurie pe unele mărci poștale olandeze din anii 1926—1933 și 1940 folosite la francarea corespondenței Curții permanente de justiție internațională și a membrilor acesteia. v. **CURTEA INTERNAȚIONALĂ DE JUSTIȚIE.**

COURRIER DU BUREAU INTERNATIONAL D'ÉDUCATION (Corespondența Biroului Internațional pentru Educație). Supratipar (v.) liniar, pe două sau trei rînduri, aplicat în anul 1944 pe mărci poștale elvețiene din perioada 1936 — 1946 folosite ca timbre de serviciu de Biroul Internațional pentru Educație cu sediul în Elveția. v. **BIROUL INTERNAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE.**

COURRIER DU BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL (Corespondența Biroului Internațional al Muncii). Supratipar (v.) liniar, pe două sau trei rînduri, aplicat pe mărci poștale elvețiene din anii 1936, 1938, 1941, folosite din anul 1944 ca mărci poștale de serviciu de Biroul Internațional al Muncii cu sediul în Elveția. v. **BIROUL INTERNAȚIONAL AL MUNCII.**

COURVOISIER. Institut de arte grafice din La Chaux de Fonds (Elveția) care tipărește din anul 1936, în condiții calitative deosebite, emisiuni în policromie pentru Poșta elvețiană, pentru o seamă de alte administrații poștale, printre care și unele emisiuni ale O.N.U.

C. RAIU. Denumire dată primei emisiuni filatelice de poştă aeriană din România, apărută la 4.IX.1928, inspirată după numele căpitanului de aviaţie CRAIU, redat — ca indicativ — pe fuzelajul avionului care figurează în desenul mărcilor respective.

CREIŢAR. Formă ardelenească pentru moneda divizionară Kreuzer în care erau exprimate valorile nominale ale emisiunilor poştale austriece între anii 1850—1899.

CRETA v. **GOARNA NORVEGIANĂ; GRECIA.**

CRETATĂ v. **HÎRTIE CRETATĂ.**

CROMO v. **HÎRTIE CROMO.**

CROWN AGENTS. Denumire prescurtată pentru „Crown Agents for Overseas Governments and Administrations" (Agenţia Coroanei pentru Guverne şi Administraţii de peste mări). Organizaţie economică britanică de aprovizionare care se ocupă, printre altele, pe linie filatelică, de realizarea de emisiuni poştale pentru clienţii săi, precum şi de difuzarea acestora în comerţul filatelic. Numeroase state şi teritorii din Commonwealth, dar şi din afara acestuia, fac uz de serviciile acestei agenţii.

CRUCE DE MALTA. 1. Semn distinctiv purtat de membrii Ordinului monahal cavaleresc de Malta, înfiinţat la începutul secolului al XII-lea în Regatul Ierusalimului sub denumirea de „Ospitalierii Sf. Ioan". După cucerirea Ierusalimului (1187), ei pun stăpînire pe Accra, de aici pleacă în Cipru (1291), în Rodos (1309) şi în anul 1530 ajung în Malta, de unde le provine şi numele. 2. Semnul, ca atare sau stilizat,

a fost folosit de administraţiile poştale din diverse ţări ca ornament în ştampilele poştale. Astfel, ştampile cu Cruce de Malta rotunjită au fost în uz în Marea Britanie cu începere din perioada primei emisiuni de mărci adezive — „Penny Black" (1840) — pînă în anul 1844. Ştampilele Cruce de Malta folosite la Londra purtau în centrul lor o cifră (de la 1 la 12). Pe mărcile de culoare neagră, ştampila era aplicată la început cu tuş roşu, pentru a fi

vizibilă pe culoarea neagră a mărcilor; ulterior s-a trecut la folosirea tuşului negru sau — mai rar — de altă culoare [albastru şi chiar galben (extrem de rar)]. Se cunosc o serie întreagă de ştampile engleze Cruce de Malta, folosite în diverse oraşe, desenul lor prezentînd mici deosebiri în contur sau în grosimea liniilor. 3. Crucea de Malta, ca atare, apare şi pe diferite emisiuni poştale, reflectînd activitatea actuală asistenţială desfăşurată de Ordinul Cavalerilor de Malta în ajutorul leproşilor etc. (ex.: marca franceză pusă în circulaţie în anul 1956). v. **ORDINUL DE MALTA.**

CRUCEA ROŞIE. 1. Organizaţie destinată ajutorării victimelor de război înfiinţată în Elveţia în anul 1864, din iniţiativa luptătorului pentru pace şi filantropului Jean Henri Dunant (1828—1910), laureat al premiului Nobel pentru pace în anul 1901. Prima formă a activităţii Crucii Roşii a fost asistenţa sanitară pentru răniţi, iniţiată de Dunant, cînd, aflîndu-se întîmplător pe cîmpul de luptă de la Solferino, în timpul războiului pentru unitatea Italiei (1859), a fost martorul suferinţelor răniţilor lipsiţi de asistenţă sanitară. Ulterior, activitatea Crucii Roşii a fost extinsă şi la alte acţiuni (cutremure, epidemii etc.). Societăţi de Cruce Roşie au fost create şi iau fiinţă în mai toate statele lumii. Emblema Crucii Roşii a fost creată de Dunant, prin inversarea culorilor steagului ţării sale, Elveţia (în loc de o cruce albă pe fond roşu, o cruce roşie pe fond alb). Nu toate societăţile de acest fel folosesc însă emblema Crucii Roşii. Astfel, în ţările musulmane se foloseşte Semiluna Roşie, iar în Iran leul şi soarele (din stema ţării). 2. În filatelie, Crucea Roşie, Semiluna Roşie (v.) etc. sînt prezente în primul rînd prin emisiunile de mărci poştale

speciale puse în circulaţie în diferite ţări. Unele dintre acestea au fost create pentru francarea corespondenţelor scutite de taxe poştale (ex.: emisiunile româneşti din anii 1946—1947; emisiunile portugheze dintre anii 1926—1936 etc.), altele pentru strîngerea de fonduri în folosul acestor organizaţii, fie prin suprataxe (ex.: emisiunea românească din anul 1943 în folosul Crucii Roşii),

fie prin timbre adiţionale la francatură, obligatorii — permanent sau temporar (ex.: emisiunile iugoslave pentru Crucea Roşie, emisiunile turceşti pentru Semiluna Roşie etc.). Pe lîngă emisiunile destinate colectării de fonduri, Crucea Roşie şi Semiluna Roşie au beneficiat, în numeroase ţări, de emisiuni de mărci poştale comemorative sau întreguri poştale de popularizare şi ştampile, unele înfăţişînd chipul lui

Henri Dunant, altele diverse aspecte din activitatea de Cruce Roşie. Merită a fi amintită o marcă poştală italiană din emisiunea din anul 1959 pe care este redată căruţa sanitară cu care Dunant a încercat prima acţiune de ajutorare a răniţilor pe cîmpul de luptă de la Solferino. 3. În afara mărcilor poştale şi a întregurilor cu tema Crucea Roşie, aceasta mai este prezentă în filatelie şi în istoria poştală prin acţiunea de îndrumare şi mijlocire a legăturilor prin poştă între prizonierii de război şi familiile lor. Pentru transmiterea acestor corespondenţe au fost create în diverse state (beligerante sau nu) servicii ale Crucii Roşii pentru îndrumarea corespondenţelor scrise, de cele mai multe ori, pe cărţile poştale de Cruce Roşie, special create în acest scop.

CRUCEA SFÎNTULUI ANDREI. Semn reprezentînd un X atribuit Sf. Andrei, care ar fi fost răstignit pe o cruce de o asemenea formă. Acest semn a fost folosit pentru prima dată de Poşta austriacă pentru anularea cîmpurilor lăsate libere în colile de tipar ale primei sale emisiuni de mărci poştale (1850). Mărcile în pereche avînd Crucea Sf. Andrei sînt

foarte valoroase. Aceeaşi metodă de anulare a cîmpurilor libere a fost folosită recent şi de alte administraţii poştale (îndeosebi pentru marcarea şi anularea unor cîmpuri libere în carnetele de mărci). v. **PUNTE.**

C.S.A.R. (Central South Africa Railways). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poştale din Transvaal (1902, Eduard VII) şi Orange (1903, Eduard VII), folosite în anul 1905 ca timbre de serviciu pentru căile ferate.

COMITÉ INTERNATIONAL DE LA CROIX-ROUGE
Agence centrale des Prisonniers de Guerre
GENÈVE (Suisse)
Aeltestenrat der Juden für :
Name und Vorname : LOEWENTHAL Ludwig
c/o Isidor Brand
Adresse : Langestrasse 8
THERESIENSTADT
Protektorat - Böhmen und Mähren
POST-BAUCHOWITZ
Deutschland

CU POSTALIONUL. Ştampilă liniară, cu caractere arhaizate, aplicată pe corespondenţa transportată de cursele de poştalion organizate în cadrul manifestărilor consacrate sărbătoririi centenarului mărcii poştale româneşti (1958).

CUBA (REPÚBLICA DE CUBA — Republica Cuba). Stat situat pe insula cu acelaşi nume din arhipelagul Antilelor Mari; suprafaţa: 110 922 km²; populaţia: 9 964 900 locuitori (1978); capitala: Havana (La Habana); limba oficială: spaniola; moneda: 1 Peso = 100 Centavos. Posesiune spaniolă de la începutul secolului al XVI-lea (1512); în urma războiului hispano-american din anul 1898, C. este ocupată de trupele S.U.A.; tratatul de pace de la Paris din 10.XII.1898 consfinţeşte independenţa C., care rămîne însă în stare de dependenţă faţă de S.U.A., ţara fiind condusă de un guvernator nord-american; la 20. V. 1902, după încetarea guvernării militare a S.U.A., C. se proclamă în mod oficial republică. De la 1.I.1959 C. devine stat socialist. Prima emisiune poştală a statului independent: 1902. În perioada 1855—1873 C. foloseşte mărcile Antilelor spaniole; din anul 1873 sînt utilizate emisiuni coloniale spaniole cu inscripţia ULTRAMAR („Peste mări"), înlocuită în anul 1877 cu legenda „Cuba" sau „Isla de Cuba". În anul 1899 sînt puse în circulaţie mărci de ocupaţie ale S.U.A. Prima emisiune poştală a statului socialist: 1959.

CULOARE. Totalitatea radiaţiilor de lumină de diferite frecvenţe, pe care le reflectă corpurile şi care creează asupra retinei o impresie specifică. Radiaţiile reflectate de un corp formează culoarea pe care o vedem. Dacă, de exemplu, o marcă poştală pe care cade lumina zilei nu reflectă decît roşu, ea are pentru noi culoarea roşie. Culoarea albă este dată de un corp care reflectă în mod egal toate radiaţiile de lumină. Pentru filatelie culoarea este reprezentată de aspectul cernelii cu care au fost imprimate mărcile şi efectele poştale. Culoarea cernelii trebuie să fie constantă pentru întreg tirajul. Mărcile poştale tipărite, în mai multe tranşe pot avea un colorit nuanţat, diferenţa provenind de la

inconstanța cernelurilor tipografice. Numărul culorilor și al nuanțelor ce se pot obține prin amestecarea lor este foarte mare. N. Oswald, autorul lucrării *Einführung in die Farbenlehre* (*Introducere în studiul culorilor*), a demonstrat posibilitatea obținerii a cca 2000 de culori și nuanțe ale acestora. v. **CERNEALĂ; CULOARE PĂTRUNSĂ; DESCOMPUNEREA CULORILOR; INDICATOR DE CULORI; MĂRCI POȘTALE ÎN CULORI SCHIMBATE; TABEL DE CULORI.**

CULOARE PĂTRUNSĂ. Tipar vizibil pe verso-ul mărcilor poștale, datorat excesului de cerneală sau porozității hîrtiei folosite la tipărirea mărcilor și efectelor poștale.

CUPON DE RĂSPUNS INTERNAȚIONAL. Imprimat poștal introdus în urma hotărîrilor luate la Congresul Uniunii Poștale Universale (v.) ținut la Roma în anul 1906. Cuponul de răspuns internațional este emis de Biroul internațional al U.P.U.; este tipărit pe hîrtie care poartă în filigran inscripția U.P.U. (cu litere verzale) și are prevăzut un loc pentru aplicarea ștampilei de zi a oficiului poștal din țara de origine; se obține contra cost de la oficiile poștale și poate fi schimbat în toate țările afiliate la U.P.U. cu una sau mai multe mărci poștale echivalente francaturii minime a oricărei scrisori simple expediate în străinătate pe orice distanță. Pe cupon se aplică ștampila de zi a oficiului care face schimbul. Administrațiile poștale naționale pot face pe cupoanele cu răspuns internațional o perforație distinctă care să nu dăuneze citirii textului și să nu împiedice verificarea lor, pot indica prin imprimare prețul de vînzare sau pot cere ca acest preț să fie imprimat de Biroul internațional al U.P.U. o dată cu tipărirea lor. Cupoanele de răspuns internațional formează obiectul unei ramuri parafilatelice de colecționare. Datorită unor elemente grafice pe care le au în compunere pot fi incluse și în colecțiile tematice (v.) ca piese ajutătoare.

CURIER POȘTAL. Persoană (în serviciul unei instituții sau al unui particular) însărcinată să ducă la destinație corespondență mesaje etc.; factor poștal. Curieri și factori poștali din diferite epoci sau din zilele noastre apar pe numeroase emisiuni poștale din diverse țări [ex.: curier de epocă (emisiunile franceze de „Ziua mărcii poștale" 1961, 1967, 1968, 1970; emisiunea germană „Curier poștal din Nürnberg secolul al XVIII-lea"); factori poștali contemporani (marca poștală românească de 4,80 lei din emisiunea uzuală din anul 1971)]. v. **ZIUA MĂRCII POȘTALE.**

CURIOZITĂȚI. Mărci și piese filatelice care prezintă abateri de la caracteristicile normale (tip), ajunse în circulație datorită unor scăpări la controlul de calitate efectuat în tipografii [ex.: marca poștală românească de 11 lei din emisiunea „Centenarul nașterii lui I. L. Caragiale" se cunoaște fără supratipar, cu supratipar incomplet (lipsă 20) și cu supratipar complet].

CURSA PĂCII. Competiție ciclistă internațională, organizată de țările socialiste sub semnul întăririi păcii și prieteniei între popoare. Cu ocazia diverselor ediții au fost puse în circulație emisiuni poștale în mai multe țări. O serie formată din două valori a apărut și în România în anul 1957. Dintre emisiunile altor țări amintim: R.D. Germană (1954, 1956); R.P. Polonă (1952, 1955, 1957, 1962); R.S. Cehoslovacă (1957).

CURSĂ. 1. Traseu parcurs regulat de o persoană (factor poștal) sau de un vehicul, pe același itinerar, conform unui orar stabilit. 2. Vehicul care parcurge un astfel de traseu. 3. Indicație înscrisă pe ștampilele curselor poștale ce asigurau legătura între porturile românești de la Dunăre. v. **CURSĂ POȘTALĂ AUTO.**

CURSĂ POȘTALĂ AUTO. Mijloc de circulație rutier utilizat de poștă la transportul trimiterilor poștale, efectuat cu mașinile poștei, sau cu autobuzele curselor de călători, în funcție de necesitățile traficului poștal. În unele țări (Elveția, Suedia etc.) funcționează și curse ale căror mașini îndeplinesc rolul de birouri poștale, deoarece pe lîngă transportul corespondenței efectuează și alte activități poștale (primiri de mandate, recomandate, colete ș.a.). Pentru respectivele curse, unele țări (ex.: Elveția, Finlanda etc.) emit mărci poștale speciale, iar altele folosesc ștampile poștale speciale (cu mențiunea că sînt utilizate numai de ambulanțe speciale auto). v. **AUTOPAKETTI.**

CURSIVE. Litere de tipar înclinate spre dreapta, asemănătoare scrisului de mînă. Pot fi cursive obișnuite, seminegre și compacte. v. **ITALICE; LITERĂ.**

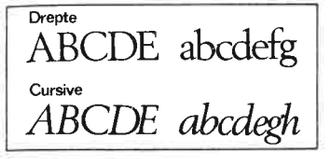

CURTEA DE ONOARE. Spațiu rezervat în expozițiile filatelice internaționale colecțiilor prezentate de mari personalități (ex.: colecțiile reginei Angliei) sau de muzee poștale pentru exponate de valoare filatelică sau documentară excepțională, prezentate la invitația Comitetului de organizare, fără a lua parte la competiție. Curtea de onoare nu se confundă cu Clasa de onoare (v.), care cuprinde exponate ce întrunesc un anumit palmares de mari distincții și concurează între ele pentru obținerea Marelui premiu de onoare. v. **PARTICIPARE ÎN AFARA COMPETIȚIEI.**

CURTEA INTERNAȚIONALĂ DE JUSTIȚIE (C.I.J.). Principal organ juridic al O.N.U. (v.), funcționînd pe baza statutului său care face parte integrantă din Carta O.N.U. C.I.J. continuă activitatea Curții Permanente de Justiție Internațională (C.P.J.I.), înființată după primul război mondial. Sediul: Haga. În atribuțiile C.I.J. intră diferendele pe care statele i le supun, precum și darea unor avize consultative; țările membre ale O.N.U. sînt membre de drept ale C.I.J. Poșta olandeză a aplicat în anul 1947 supratiparul COUR INTERNATIONALE DE JUSTICE pe unele mărci poștale din anul 1940. Din anul 1950 Poșta olandeză a pus în circulație mărci poștale cu inscripția COUR INTERNATIONALE DE JUSTICE.

CUTĂ (DE HÎRTIE). Îndoitură a hîrtiei provenită din procesul de fabricație sau formată în timpul imprimării mărcilor și a efectelor

poștale, care are drept rezultat neacoperirea cu cerneală a porțiunii îndoite. v. **PLIU.**

CUTIE POȘTALĂ PENTRU SCRISORI. Obiect confecționat din tablă groasă, acoperit cu o vopsea rezistentă la intemperii, amplasat în locuri frecventate, golit după un program stabilit, corelat cu circulația mijloacelor de transport feroviar, naval sau aerian precum și a curselor locale de distribuire a corespondenței „loco". Cutii poștale sînt plasate și la bordul unor nave pentru colectarea corespondenței pasagerilor. În unele țări, cutiile poștale sînt montate și pe vagoanele de tramvai, pentru a înlesni depunerea corespondențelor. Cutiile poștale de scrisori din România au pe partea frontală: stema R.S.R., cuvîntul POȘTA, numărul de ordine (din cuprinsul orașului sau al județului, respectiv al sectorului în municipiul București) și orele la care este programată golirea. Din necesitatea unei cartări preliminare a corespondenței, cutiile sînt prevăzute cu despărțituri purtînd indicațiile „loco" și „alte localități". În Anglia, cutiile

CUTIE POȘTALĂ PENTRU SCRISORI

au forma unei coloane cilindrice, în S.U.A., a unei coloane prismatice etc. Varietatea cutiilor în diferite ţări şi aspectul lor divers au determinat că mai multe expoziţii internaţionale de filatelie să organizeze şi prezentări de cutii de poştă din lumea întreagă, la care nu au lipsit cutiile Poştei române (ex.: „Stockholmia '74"). În muzeele poştale, cutiile de poştă din decursul timpurilor constituie exponate de atracţie.

CUZA „NECIRCULATE". Denumire sub care sînt cunoscute mărcile poştale româneşti comandate de Cezar Librecht, directorul general al D.P.T., litografului Wonneberg, datorită faptului că I. V. Socec, cel care preluase comanda Ministerului de Finanţe, tergiversa livrarea mărcilor. Comanda lui C. Librecht a fost onorată prompt, cantitatea solicitată fiind livrată de Wonneberg în decembrie 1864, dar la 8/20.I.1865 sosesc şi mărcile comandate de Ministerul de Finanţe. În situaţia dată, Mihail Kogălniceanu, în acel moment prim-ministru, dă dispoziţii să se cerceteze cazul, hotărînd totodată ca mărcile poştale comandate lui I. V. Socec să fie puse în circulaţie poştală, iar cele tipărite de Wonneberg să fie stocate în tezaurul poştei. Aceste mărci nu au intrat în circulaţie şi au fost vîndute după un timp diverşilor negustori. Emisiunea este formată

din trei mărci poştale nedantelate (2 parale, culoare galbenă, tiraj 40 400 buc.; 5 parale, culoare albastră, tiraj 77 200 buc.; 20 parale, culoare roşie, tiraj 82 500 buc.), avînd efigia domnitorului spre dreapta în cerc, sus inscripţia POSTA ROMANA, iar jos valoarea în litere. Valoarea în cifre figurează în cele patru colţuri ale mărcilor. v. **MĂRCI POŞTALE LITOGRAFIATE.**

CYPRUS. Supratipar. v. **CIPRU**.

CZERNAWODA. 1. Grafie pentru localitatea Cernavoda în timpul Imperiului otoman inscripţionată pe marca poştală locală din anul 1867 a Companiei engleze de cale ferată D.B.S.R. (v.) folosită la francarea corespondenţei transportate pe linia Constanţa—Cernavoda. 2. Inscripţie pe ştampile folosite de Poşta austriacă în România şi de Compania austriacă de navigaţie pe Dunăre D.D.S.G. (v.). Se întîlneşte şi în alte variante ortografice.

filatelia

DAGUIN, EUGÈNE (1849—1888). Inventator francez care în anul 1882 a pus la punct un aparat poştal menit ca printr-o singură operaţie să aplice concomitent pe corespondenţă două ştampile împerecheate. Aceste ştampile aveau inscripţii similare sau diferite (una dintre ele purta un text publicitar sau un desen liniar). Maşina Daguin a fost introdusă în România la începutul anului 1890, la Oficiul P.T.T. Bucureşti. v. **ŞTAMPILE POŞTALE „DAGUIN".**

DAHOMEY v. **BENIN.**

DANEMARCA (KONGERIGET DANMARK — Regatul Danemarcei). Stat situat în nord-vestul Europei; suprafaţa: 43 069 km²; populaţia: 5 431 000 locuitori (1980); capitala: Copenhaga (KØbenhavn); limba oficială: daneza; moneda: 1 Krone (coroană) = 100 øre. Ţară cu o bogată istorie, care în secolele XVI — XVII a jucat rol de hegemon în zona Mării Baltice şi a Peninsulei Scandinave; între anii 1381 — 1814 s-a aflat într-o uniune personală (dinastică) cu Norvegia; monarhie constituţională din anul 1849. Prima emisiune poştală: 1851. v. **AVIS PORTO MAERKE; FEROE; GEBYR; JULMARKEN.**

DANTELAT, -Ă v. **MĂRCI POŞTALE DANTELATE.**

DANTELURĂ. Tăietură în formă de dinţi obţinută prin perforare (v.) cu ajutorul unor maşini speciale de perforat, destinată uşurării desprinderii mărcilor din coala de hîrtie pe care au fost tipărite, fără intervenţia unui obiect tăios. Necesitatea dantelurii s-a făcut simţită la puţin timp după apariţia mărcilor poştale adezive, deoarece separarea mărcilor din coală se efectua cu dificultate (foarfece, cuţit), ajungîndu-se, de multe ori, la deteriorarea acestora. Au apărut astfel diferite dispozitive, întrebuinţate mai întîi de către particulari (în special comercianţi) cu o voluminoasă corespondenţă de afaceri sau de negustorii ce se ocupau cu revinderea mărcilor poştale (interesaţi în eliminarea dificultăţilor şi pierderilor ivite în urma desprinderii mărcilor din coală). Aceste dispozitive realizau străpungeri diferite (în linie, în zigzag etc.), de ceea ce numim astăzi danteluri. Primul dispozitiv de perforat, în accepţia de azi a termenului, a apărut în Marea Britanie, fiind realizat de Henry Archer în anul 1854. Dantelura se execută printr-un procedeu tipic de perforare: de-a lungul unei linii se practică, la distanţe egale, cu ajutorul unor poansoane în sistem patriţă-matriţă, orificii circulare de dimensiuni constante. În funcţie de dispozitivul folosit, se cunosc trei procedee de perforare a dantelurii: în linie, în pieptene, în casetă. Perforările sînt făcute la distanţe mai mici sau mai mari, cu găuri de diametre mai mari sau mai mici, obţinîndu-se danteluri diferite. De asemenea, în urma unor modificări făcute din greşeală sau intenţionat la dispozitivele de perforat în tipografie, se obţin mărci poştale care variază în notaţia internaţională de la 5 la 18 dinţi pe 2 cm. Dantelura se măsoară prin numărul de dinţi pe o lungime de 2 cm, cu ajutorul unui instrument special, numit odontometru (v.). În cazul în care pentru o marcă poştală dantelura este indicată cu un singur număr, de exemplu 11, înseamnă că pe o lungime de 2 cm există 11 dinţi şi că marca poştală are aceeaşi dantelură pe toate laturile. Scara danteliurii cuprinde şi gradaţii în fracţie, indicînd că pe cei 2 cm se înscriu spre exemplu $11^1/_2$ dinţi. Dacă dantelura este indicată prin două numere ($14 \times 13^1/_2$), primul se referă întotdeauna la laturile orizontale, iar cel de al doilea la cele verticale, arătînd în amîndouă cazurile numărul de dinţi pe care-i are marca pe o lungime de 2 cm din laturile sale. Se cunosc danteluri dreptunghiulare, liniare, circulare, pătrate sau cu contur neregulat. Primele mărci poştale dantelate din România au apărut în anul 1872. v **DANTELURĂ CIRCULARĂ; DANTELURĂ CU CONTUR NEREGULAT; DANTELURĂ CU INTERSPAŢII; DANTELURĂ DEFECTUOASĂ; DANTELURĂ DUBLĂ; DANTELURĂ ÎN CASETĂ; DANTELURĂ ÎN LINIE; DANTELURĂ ÎN PIEPTENE; DANTELURĂ MIXTĂ; DANTELURĂ OARBĂ; DINTE SCURT; LINIE DE SEPARARE; MĂRCI POŞTALE CU DANTELURĂ INCOMPLETĂ; PERFIN; PERFORARE; ZIGZAG.**

DANTELURĂ CIRCULARĂ. Dantelură în formă de cerc, practicată în Malaysia, în anul 1971, pe emisiunea de mărci poştale cu subiect monetar pusă în circulaţie cu ocazia deschiderii Băncii Negarar. Mărcile poştale respective, de formă pătrată, reproduc în centru imaginea monedelor; sînt dantelate pe conturul exterior (cu o dantelură pătrată) şi în jurul monedelor (cu o dantelură circu-

lară). Se recomandă ca monedele să nu fie detaşate din mărcile poştale.

DANTELURĂ COMBINATĂ v. **DANTELURĂ MIXTĂ.**

DANTELURĂ CU CONTUR NEREGULAT. Dantelură întîlnită la emisiunea poştală pusă în circulaţie în Gibraltar în anul 1969. Cele patru mărci poştale ale emisiunii, ilustrate cu harta Gibraltarului, au

o dantelură interioară care urmăreşte conturul hărţii.

DANTELURĂ CU INTERSPAŢII. 1. Dantelură realizată cu maşini de perforat programate special în

acest scop. Se practică de obicei la mărcile poştale ce urmează să se vîndă în carnete sau în role. **2.** Dantelură neregulată datorată defectării maşinilor de perforat (rupere a unor ace). Aceste danteluri se caracterizează prin

lipsa unuia sau a mai multor dinţi. v. **CARNET DE MĂRCI POŞTALE; DANTELURĂ DEFECTUOASĂ; MĂRCI POŞTALE ÎN ROLE.**

DANTELURĂ DEFECTUOASĂ. 1. Dantelură obţinută în urma folosirii unor dispozitive de perforat uzate. Mărcile cu astfel de danteluri sînt considerate de filatelişti ca fiind de calitate inferioară, afară de cazul în care formează un element de studiu în colecţiile specializate. Emisiunile de mare tiraj, apărute în parte cu danteluri perfecte şi în parte cu danteluri imperfecte pot fi incluse în colecţiile specializate în ambele variante. **2.** Dantelură obţinută în urma introducerii greşite a co-

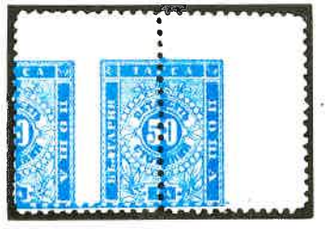

lilor de mărci poştale în maşina de perforat. v. **DANTELURĂ CU INTERSPAŢII; DANTELURĂ DUBLĂ; DANTELURĂ OARBĂ.**

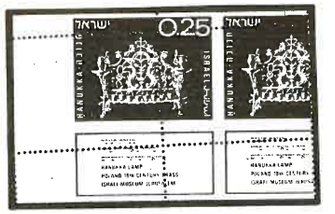

DANTELURĂ DUBLĂ. Defect provenit în urma perforării de două ori a colilor de mărci poştale tipărite.

Asemenea mărci pot ajunge din greşeală în circuitul poştal, fiind folosite la francare; în colecţiile obişnuite sînt de preferat piesele normal dantelate, cele cu dantelura dublă prezentînd însă interes pentru colecţiile specializate. Danteluri duble pot fi întîlnite şi la emisiunile româneşti „Ferdinand" apărute între anii 1920—1926.

DANTELURĂ INCOMPLETĂ v. **MĂRCI POŞTALE CU DANTELURĂ INCOMPLETĂ.**

DANTELURĂ ÎN CASETĂ. Dantelură realizată cu ajutorul unui dispozitiv (placă de oţel) cu ace, care efectuează dintr-o dată perforarea

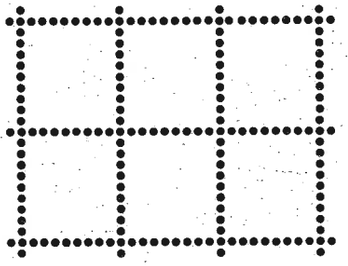

întregii coli. Se foloseşte mai ales la perforarea colifelor şi, mai rar, la coli de mărci poştale. v. **PERFORARE.**

DANTELURĂ ÎN LINIE. Dantelură realizată cu ajutorul unui dispozitiv liniar cu ace, care perforează

coala succesiv, orizontal şi apoi vertical. Acest sistem a fost folosit în România pînă în

anul 1950. Mărcile cu dantelură în linie se pot recunoaşte după imperfecţiunea dinţilor la întretăierea liniilor de perforare. v. **PERFORARE.**

DANTELURĂ ÎN PIEPTENE. Dantelură realizată cu ajutorul unui dispozitiv cu ace în formă de

pieptene, cu care se obţine o dantelură regulată. v. **PERFORARE.**

DANTELURĂ MIXTĂ. Dantelură diferită pe marginile aceleiaşi mărci poştale. Aceasta poate fi egală pe laturile orizontale, pe cele verticale sau poate diferi de la o latură la alta [ex.: dantelurile în diferite combinaţii ale emisiunii poştale din Bosnia-Herţegovina, din anul 1906, unde se întîlnesc patru tipuri de danteluri (6,5; 9; 10,5; 12,5) în aceeaşi coală]. Cele realizate în primul caz se produc, în special, atunci cînd dantelarea se face la două maşini prevăzute cu dispozitive de perforat diferite. Cataloagele specializate indică o astfel de dantelură prin cifre [două cifre indică: prima, număr egal de dinţi pe laturile de sus şi jos, iar următoarea, număr de dinţi egal pe laturile din dreapta şi stînga; trei cifre indică: prima, numărul de dinţi pe latura de sus, a doua, numărul de dinţi de pe laturile din dreapta şi din stînga, a treia, numărul de dinţi pe latura de jos; patru cifre indică: numărul de dinţi pe laturile de sus, din dreapta, de jos şi din stînga (despărţite între ele prin două puncte —ex.: 11:12:13:14)]. În cazul mărcilor poştale dantelate numai pe două părţi (în special pentru cele destinate rolelor şi carnetelor de mărci poştale), cataloagele indică dantelura mixtă prin semnul □ şi cifre separate cu două puncte (ex.: □:10 arată că o marcă poştală este nedantelată sus şi jos, iar pe celelalte două laturi are dantelura 10).

DANTELURĂ OARBĂ. Dantelură a unor mărci poştale care prezintă găuri insuficient sau deloc perforate. Aceasta se datoreşte ruperii sau tocirii a două sau mai multor ace de la maşina de perforat sau introducerii unui număr prea mare de coli (deodată) în maşina de perforat. Semnele rămase după o astfel de perforare au conturul unui mulaj care, cu

timpul, la cele mai multe mărci poştale, dispare.

DATA EMISIUNII. Timp exprimat în termeni calendaristici, care arată data cînd a fost pusă în circulaţie pentru prima oară o marcă sau o emisiune poştală. În multe ţări, cu această ocazie se folosesc ştampile speciale denumite ştampile poştale „prima zi" (v.).

DATA OBLITERĂRII. Dată indicată de o ştampilă poştală sau specială care, aplicată pe o marcă poştală, atestă circulaţia respectivei mărci prin poştă. v. **OBLITERARE.**

DATA PREOBLITERĂRII. Dată imprimată pe marginea colilor de mărci poştale la unele emisiuni cu ocazia preobliterării lor (ex.: la emisiunile uzuale franceze tip „Blanc" din anii 1900—1924 aceste date sînt imprimate cu cerneala folosită pentru preobliterare).

D.B.S.R. 1. Iniţiale ale societăţii britanice Danube & Black Sea Railway care a construit, între anii 1857—1860, calea ferată din Dobrogea (pe atunci în componenţa Imperiului otoman), dintre localităţile Constanţa şi Cernavoda. 2. Inscripţie tipărită sub forma D.B.S.R./LOCAL POST/ KUSTENDJE & CZERNAWODA, pe marca poştală locală pusă în

circulaţie de respectiva companie în anul 1867. Datorită desenului său ce reprezintă marea, o corabie şi un tren în port, această marcă poştală este prima din Europa cu tematică feroviară şi maritimă. v. **POŞTA D.B.S.R.**

DDR. Iniţiale ale Republicii Democrate Germane (Deutsche Demokratische Republik) imprimate pe multe dintre emisiunile poştale ale acestei ţări.

D.D.S.G. 1. Iniţiale ale companiei austriece Erste Kaiserliche-Königliche Privilegierte Donau-Dampfschiffahrts - Gesellschaft (Prima companie privilegiată imperială şi regală de navigaţie dunăreană), înfiinţată în anul 1830. 2. Inscripţie pe mărcile şi ştampilele poştale ale companiei în perioada 1866—1878. v. **POŞTA D.D.S.G.**

DÉCÉDÉ (MORT). Inscripţie pe etichete şi ştampile poştale franceze (cu traducere şi în alte limbi), aplicată pe obiectele de

corespondenţă care din diferite motive nu pot fi distribuite (în cazul de faţă destinatarul decedat) şi se înapoiază ţării de origine făcîndu-se cunoscut în acest fel motivul returnării.

DECOLORARE. Fenomen care constă în schimbarea culorii cernelurilor cu care s-a imprimat o emisiune poştală. El este provocat, în majoritatea cazurilor, de agenţi externi (substanţe acide sau bazice, acţiunea luminii, căldurii şi a umidităţii), dar, de foarte multe ori, şi ca urmare a interacţiunii materialelor folosite în executarea emisiunilor poştale (hîrtie, carton, cerneală). Decolorările pot consta în transformarea unei culori în alta sau în modificarea nuanţei sau intensităţii unei culori.

DECOLORAT, -Ă. Obiect, marcă poştală sau efect poştal care şi-a pierdut total sau parţial culoarea sau şi-a denaturat culoarea.

DECUPAT, -Ă. Tăiat dintr-un întreg poştal sau dintr-o coală de mărci poştale nedantelate. Mărcile fixe decupate din întreguri poştale au fost colecţionate pe vremuri ca atare; în prezent valoarea lor filatelică este minimalizată.

DEDERON. 1. Material plastic special folosit în R. D. Germană la realizarea unor emisiuni poştale. 2. Denumire sub care este cunoscută colita nedantelată imprimată pe o folie din acest material, pusă în circulaţie de poşta din R.D.G. în anul 1963, avînd ca legendă „CHEMIE FÜR FRIE-

DEDERON

DEN UND SOZIALISMUS" (Chimia în slujba păcii şi socialismului).

DEFECT, -Ă. Timbru, marcă poştală, ştampilă sau efect poştal cu defecţiuni de realizare, de prezentare sau de conservare. v. **MĂRCI POŞTALE CU DEFECTE REPARATE.**

DEMONETIZARE. Devalorizare, pierdere sau reducere a valorii nominale de circulaţie a unor mărci poştale etc., datorită schimbării regimului politic al unui stat, unor fenomene specifice perioadelor de criză (în ţările capitaliste), reducerii volumului producţiei şi circulaţiei mărfurilor ş.a.

DEPARAIATE v. **MĂRCI POŞTALE DESPERECHEATE.**

DEPEŞĂ. Neologism sinonim cu telegramă (v.), informaţie urgentă, folosit pe vremuri în vorbirea curentă.

DEPUNĂTOR. 1. Persoană care depune o sumă de bani, hîrtii, obiecte de valoare, cu un anumit scop (spre păstrare, expertizare etc.). 2. Orice persoană fizică sau juridică, din ţară sau străinătate, care prezintă Comisiei de expertiză a pieselor filatelice (v.), pentru expertizare filatelică, mărci sau alte piese filatelice româneşti sau străine; piesele filatelice expertizate vor fi însemnate cu poansoane. Depunătorul poate cere, pentru piesele ce prezintă un interes deosebit, certificate de expertiză sau fotocopii autentificate; de asemenea, depunătorul are dreptul să solicite în cazurile cînd Comisia de expertiză nu se poate pronunţa asupra pieselor filatelice, ca acestea să fie trimise în alte ţări pentru expertizare, toate cheltuielile şi riscurile fiind suportate de depunător. v. **EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

DESCOMPUNEREA CULORILOR. Operaţie de extragere (separare) dintr-un original (imagine) colorat a culorilor fundamentale (galben, roşu, albastru şi negru) în vederea preparării de clişee separate pentru fiecare dintre aceste patru culori care prin suprapunere să dea o imagine asemănătoare cu cea de pe originalul descompus. Descompunerea culorilor se executa în trecut manual, prin aprecierea subiectivă a desenatorului litograf; în prezent se efectuează pe cale fotomecanică, fotochimică, fotoelectrică şi electronică, folosindu-se filtre colorate. Descompunerea culorilor prin procedeele moderne înlătură în mare măsură posibilitatea unor erori filatelice pro-

DESCOMPUNEREA CULORILOR

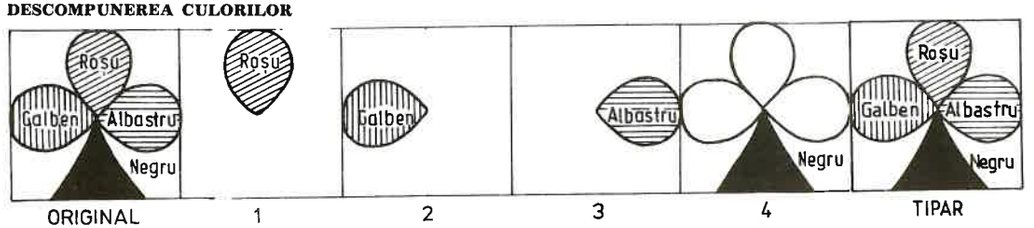

venite de la pregătirea formelor pentru tipar. v. **FORMĂ DE TIPAR.**

DESENUL MĂRCII POȘTALE. Aranjament grafic al unei mărci poștale care constă dintr-o imagine realizată din linii, puncte, pete, simboluri etc. în concordanță cu inscripția și tema emisiunii.

DESPICAT. Termen folosit în heraldică pentru a indica împărțirea în două părți egale, printr-o linie verticală, a cîmpului scutului sau a unui cartier (v.). v. **CÎMP SIGILAR.**

DESTINATAR. Persoană căreia i se trimite o scrisoare, mandat sau colet poștal

DETECTOR DE VARIETĂȚI. Folie transparentă de material plastic pusă în circulație de casa de editură „Zumstein", pe care este tipărit în negru un pătrat cu gradare pe orizontală de la 1 la 17, iar pe verticală cu literele A—R. Aceasta se așază peste marca poștală a cărei varietate trebuie identificată și se stabilește astfel poziția corespunzătoare cu indicațiile din catalog.

DEUTSCH-OSTAFRIKA. 1. Supratipar (v.) oblic, cu schimbarea valorii, aplicat pe mărcile poștale germane din anul 1889, folosite în anul 1896 de fosta colonie Africa Germană de Est (azi Republica Unită Tanzania). 2. Inscripție pe mărci poștale ale Imperiului german emise între anii 1900—1918 pentru fosta colonie Africa Germană de Est.

DEUTSCHÖSTERREICH (Austria Germană). 1. Denumire purtată de Austria în perioada cuprinsă între 12.XI.1918 și 1.X.1922. 2. Supratipar cu caractere gotice aplicat pe valorile emisiunii uzuale austro-ungare (1916—1918) după proclamarea Republicii Austria. 3. Inscripție pe emisiunile poștale austriece din anul 1919 și următoarele până în anul 1922, cînd pe mărcile poștale apare noua denumire a țării (Österreich). v. **AUSTRIA.**

DEXTRINĂ. Produs solubil în apa, de culoare galbenă pînă la cafeniu, rezultat din procesul de degradare a amidonului la fabricarea zahărului, folosit, în trecut, în stare pură sau în amestec cu gumă arabică la gumarea mărcilor poștale. v. **GUMAJ; GUMARE.**

DIENSTMARKE (Marcă poștală de serviciu). 1. Inscripție pe mai multe emisiuni de mărci poștale de serviciu din Germania (1920—1923), pe care nu apare indicată țara emitentă. 2. Supratipar (oblic) aplicat în anii 1923—1928 pe emisiunile poștale germane din anii 1921, 1923, 1924 și 1925. 3. Inscripție pe mai multe emisiuni de mărci poștale de serviciu din Germania (1927—1942) pe care apare țara emitentă, precum și pe mărcile poștale de serviciu ale R. D. Germane din anii 1954—1958. 4. Supratipar (v.) aplicat pe mărci poștale din Saar emise în anii 1922—1934.

DILIGENCIA. Inscripție ce apare pe frontispiciul primelor mărci poștale din Uruguay (1856—1858) în locul denumirii țării. Mărcile respective reproduc într-un medalion emblema țării, soarele, de unde și denumirea emisiunii

de „Soare de mai". Tipărită pentru compania Anastasio Lapido, care asigura serviciile transporturilor poștale sub controlul guvernului, emisiunea a fost reluată în anul 1931 printr-o serie de mărci poștale și o coliță, cu prilejul aniversării a 100 ani de independență națională și al promulgării constituției, cînd s-a inaugurat și o expoziție filatelică la Montevideo. v. **„SOL DE MAYO".**

DILIGENȚĂ. Trăsură mare, acoperită, trasă de 4 sau 6 cai, cu care se efectua transportul regulat de poștă și de călători pe distanțe lungi, înainte de apariția mijloacelor moderne de transport; poștalion.

DIMENSIUNE. 1. Mărime exprimată în unități adecvate. 2. Mărime a unei mărci poștale sau a unei piese filatelice exprimată în mm, notată cu două cifre, dintre care prima arată dimensiunea pe orizontală și cea de a doua pe verticală. De exemplu, colița *Efiro* emisă la 20.XII.1932 are dimensiunea 101×121 mm, iar marca poștală *Nicolae Bălcescu*, din 20. XII. 1948, are dimensiunea 42×26 mm. În unele cataloage, termenul de dimensiune este înlocuit cu cel de format (v.).

DILIGENȚĂ

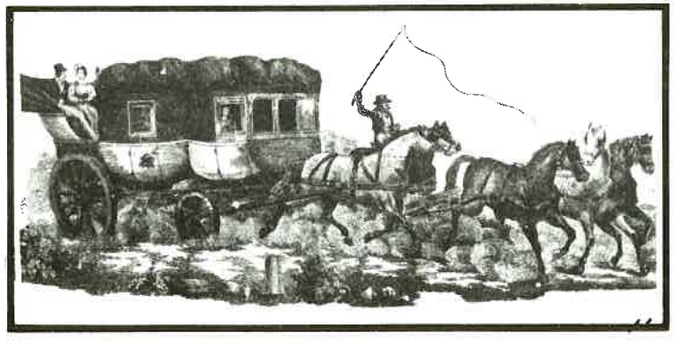

DINTE SCURT. Dinte mai scurt decît cei normali. Acesta apare în urma separării mărcilor poștale din coală sau chiar în urma separării mărcilor poștale între ele. O marcă poștală poate avea unul sau mai mulți dinți scurți. Mărcile poștale cu astfel de dinți suferă o depreciere accentuată a valorii. v. **DANTELURĂ.**

DINȚĂTURĂ. Totalitatea perforațiilor făcute pe marginile unei mărci poștale pentru a putea fi ușor desprinsă din coală. În prezent se utilizează termenul de dantelură (v.).

DIPLOMĂ. Document (certificat, act, înscris etc.) prin care se atestă de către membrii juriului unei expoziții (filatelice, numismatice etc.) calitatea deosebită a lucrărilor expuse de un participant (colecții, exponate etc.), menționîndu-se motivul acordării. Documentul însoțește o distincție de obicei sub formă de medalie (v.) (aur, argint, bronz etc.). În cazul în care nu se acordă medalii, pe diplomă se menționează „În rang de medalie de..." (aur, argint etc.). Lucrărilor care nu întrunesc condițiile regulamentare prevăzute de competiție li se acordă „Diplomă de participare" fără vreo altă distincție. v. **DIPLOMĂ DE ONOARE.**

DIPLOMĂ DE ONOARE. Act oficial acordat membrilor unei asociații (filatelice, numismatice etc.), evidențiați printr-o activitate deosebită, îndelungată. v. **MEMBRU DE ONOARE AL A.F.R.**

DIPLOMĂ DE PARTICIPARE v. **DIPLOMĂ.**

DIPTIC. Ansamblu alcătuit din două mărci poștale cu imagini similare sau diferite, care formează un tot comun, despărțite prin perforare, avînd aceeași valoare nominală sau valori nominale diferite. Se colecționează nedespărțite. Se cunosc: diptice formate din aceeași marcă poștală despărțită prin perforări, cu valori nominale tipărite, corespunzătoare celor din circuitul poștal (ex.: mărcile poștale românești „Porto duble"; mărcile poștale italiene pentru coletele poștale, așa-numitele „Pacchi postali", la care figurina din stînga se aplică pe buletinul de expediere, iar cea din dreapta pe chitanța de primire etc.); diptice formate dintr-o marcă poștală cu putere de francare în pereche cu o vinietă fără putere de francare (ex.: emisiunea românească „Ioan Corvin de Hunedoara" din anul 1956) sau cu o valoare percepută în scopuri nepoștale (ex.: emisiunile poștale românești „Ziua mărcii poștale" din anii 1959, 1960). v. **PACCHI POSTALI; ZIUA MĂRCII POȘTALE.**

DIRECȚIA GENERALĂ A POȘTELOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR (D.G.P.Tc.). Organism central al aparatului de stat făcînd parte din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor (v.), for coordonator de conducere și îndrumare a unităților P.T.T.R. subordonate, precum și unitate operativă cu rol de centrală economică. Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor are în subordine directă două categorii de unități: unități complexe de poștă, presă, telegraf, telefon și radioficare, organizate corespunzător împărțirii teritorial-administrative a țării, respectiv Direcții Județene de Poștă și Telecomunicații (v.), Direcția de Poștă a municipiului București și Direcția de Telecomunicații a municipiului București; unități specializate, cu sediul în București, care au ca sarcini rezolvarea unor atribuții comune unităților teritoriale, respectiv Direcția expedierii presei—București, Direcția transporturi poștale—București (v.), Oficiul special de editare a timbrelor și controlul mandatelor; unități specializate în domeniul radiodifuziunii.

DIRECȚIA TRANSPORTURI POȘTALE—BUCUREȘTI. Unitate specializată, aflată în directa subordine a Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor (v.), avînd rolul să asigure finalizarea procesului exploatării poștale. Activitatea sa constă în următoarele operațiuni: preluarea de la Direcția de poștă a municipiului București a tuturor trimiterilor poștale depuse în Capitală; transportarea, cu ajutorul vagoanelor poștale, pe întreg teritoriul țării, a trimiterilor poștale (atît cele depuse în București, cît și cele depuse la celelalte unități pentru întreaga țară sau pentru municipiul București, transportul trimiterilor poștale realizîndu-se astfel în dublu sens pentru Capitală și în tranzit pentru restul țării); transportul presei centrale, precum și al celei străine sosite în România, pentru întreaga țară; transportul, pentru unele localități, al corespondenței și coletelor poștale prin intermediul curselor TAROM (v.). v. **VAGON POȘTAL.**

DIRECȚIE JUDEȚEANĂ DE POȘTĂ ȘI TELECOMUNICAȚII. Unitate operativă subordonată Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor (v.) din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor (v.), avînd ca sarcini de bază coordonarea, îndrumarea și organizarea procesului de producție P.T.T.R. din cadrul județului respectiv; pe lîngă alte atribuții, are și obligația de a sprijini Filiala județeană a Asociației Filateliștilor (v.) din Republica Socialistă România. Pe teritoriul R.S.R. există, în baza împărțirii teritorial-administrative a țării, 40 direcții județene de poștă și telecomunicații; ele își au sediul în orașul de reședință a județului și poartă în titulatură denumirea județului respectiv. Ca structură organizatorică direcțiile județene cuprind: *oficii P.T.T.R. urbane* (v.); *oficii P.T.T.R. comunale* (v.); *oficii poștale de tranzit* (v.); *oficii de poștă rurală mecanizată* (v.); *agenții poștale* (v.); *ghișee poștale* (v.); *magazine de desfacere a mărcilor și accesoriilor filatelice* (v.); *chioșcuri de difuzare a presei*. Direcția de poștă a municipiului București are grad de direcție județeană, în subordinea sa aflîndu-se: oficii P.T.T.R. urbane (toate oficiile existente în Capitală), oficii comunale și agenții autorizate P.T.T.R. (din comunele subordonate municipiului București). Din gama largă și diversă a prestațiilor efectuate de unitățile de poștă notăm: transmiteri de comunicări scrise, cunoscute în general sub numele de *corespondență poștală* (v.) sau *obiecte*

de corespondență (v.); transmiteri de valori, care sînt de două feluri: *valori bănești*, respectiv mandat poștal (v.), și *valori materiale*, respectiv mesagerie poștală (v.), numite și *obiecte de mesagerii*; servicii (prestații) speciale executate pe bază de convenții bilaterale; operațiuni de depuneri și restituiri de economii (operațiuni C.E.C.); activitatea de difuzare a presei, care constă în mai multe operațiuni: contractarea abonamentelor pentru publicațiile centrale și locale, cotidiene și periodice românești sau din alte țări (figurînd, an de an, în catalogul publicațiilor pentru care se contractează abonamente) cu populația și unitățile de stat și obștești; transportul publicațiilor centrale și locale cotidiene și periodice la toate unitățile P.T.T.R. din țară; desfacerea presei la abonați și vînzarea ei cu bucata; transportul, difuzarea și desfacerea presei străine la abonați și vînzarea ei cu bucata.

DISTRICT. Unitate administrativ-teritorială sinonimă cu aceea de județ. În perioada deceniilor 6—8 din secolul trecut, această denumire, în forma prescurtată DIST, a fost utilizată în inscripția ștampilelor de poștă rurală în cele mai multe județe ale României, începînd din anul 1865. După anul 1872 la ștampilele rurale termenul district a fost înlocuit cu cel de județ (v.). v. **ȘTAMPILE DE POȘTĂ RURALĂ.**

DJ. Inițiale reprezentînd prescurtarea cuvîntului Djibouti (v.), supratipărite pe marca poștală de 5 c. din anul 1892 a coloniei franceze Obock. Marca poștală astfel supratipărită a fost folosită în colonia franceză Somalia (Côte des Somalis) în anul 1894.

DJIBOUTI[1] (RÉPUBLIQUE DE DJIBOUTI — Republica Djibouti). Stat situat în partea de est a Africii; suprafața: 21 783 km²; populația: 242 000 locuitori (1978); capitala: Djibouti (Jibuti); limba oficială: araba; moneda: 1 Franc = 100 Centimes. Populat în evul mediu de triburi isa și afar, **D.** face parte, în secolul al XIX-lea, din sultanatul Masqat și Zanzibar; în a doua jumătate a secolului trecut, Franța își instaurează protectoratul asupra sultanului afarilor și apoi asupra triburilor isa, întregul teritoriu fiind transformat, în anul 1896, în colonie franceză sub denumirea de Coasta Franceză a Somaliei (Somalilor); în anul 1946 devine „teritoriu de peste mări" al Franței; la 3.VII. 1967 își schimbă denumirea în Teritoriul Francez al Populațiilor Afar și Isa; la 27.VI.1977 obține independența luînd numele de Republica **D.** Primele emisiuni poștale: 1894 [supratipar DJ (v.) și DJIBOUTI[2] (v.) pe mărci coloniale franceze]; 1977, prima emisiune a statului independent.

DJIBOUTI[2]. 1. Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poștale din anii 1892—1894 ale coloniei franceze Obock, folosite în colonia franceză Somalia (Côte des Somalis) între anii 1894—1902. 2. Inscripție pe mărcile poștale ale coloniei franceze Somalia (Côte des Somalis) din perioada 1894—1900 și din anul 1943, tipărite la Londra. v. **DJIBOUTI[1].**

DOCKWRA, WILLIAM (? — 1716). Director general al poștei din Londra, fondator al poștei de stat engleze cunoscută sub denumirea de „Penny Post" (v.) și realizator al unor interesante ștampile care îi poartă numele. v. **ȘTAMPILE POȘTALE „DOCKWRA".**

DOCUMENT POȘTAL. 1. Scrisoare sau orice alt înscris, de proveniență oficială sau particulară, circulat prin poștă sau creat în acest scop, prin intermediul căruia putem cunoaște unele fapte istorice sau actuale legate de problemele poștale. În gama documentelor poștale se înscriu: scrisorile prefilatelice, banderolele pentru ziare, scrisorile circulate, întregurile poștale, mandatele, frahtele, telegramele, citațiile judiciare, întregurile cu supratipar și, în general, orice alte imprimate destinate serviciilor poștale, care au circulat efectiv prin poștă indiferent de perioadă sau de teritoriu. 2. Acte oficiale (instrucțiuni, circulare, dispoziții

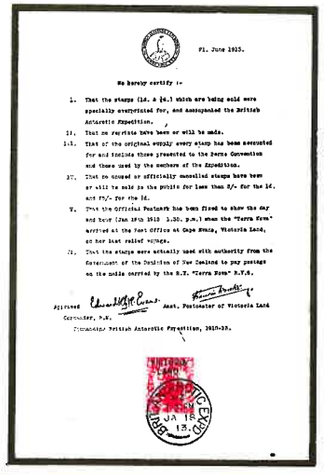

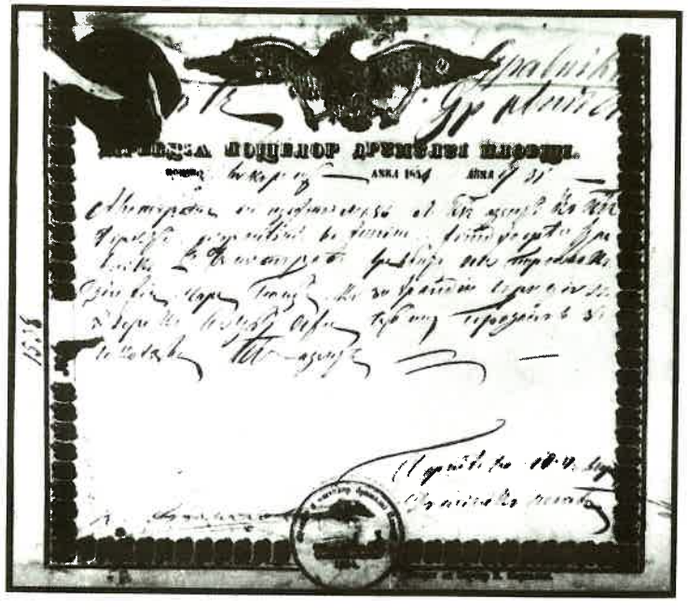

etc.) emise de Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor (v.) precum și de unitățile în subordine [Direcții județene de poștă și telecomunicații (v.)] cu referire la activitatea de poștă.

DOMICILIU SCHIMBAT. Inscripție pe etichete și ștampile poștale. v. **CHANGEMENT DE DOMICILE.**

DOMINICA (REPUBLIC OF DOMINICA — Republica Dominica). Stat situat pe insula cu același nume din arhipelagul Antilelor Mici; suprafața: 751 km²; populația: 82 000 locuitori (1979); capitala: Roseau; limba oficială: engleza; moneda: 1 East Caribbean Dollar = 100 Cents. Posesiune britanică din anul 1805; între anii 1871—1940 aparține administrativ de insula Leeward, iar în perioada 1940—1956 de insula Windward; din anul 1956 obține autonomie internă, fiind inclusă, între anii 1958—1962, în Federația Indiilor de Vest; de la 1.III.1967 devine teritoriu autonom, membru al Asociației Indiilor de Vest și al Comunității Antilelor, stat asociat cu Marea Britanie; la 3.XI.1978 își proclamă independența; republică în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poștală: 1978 (a statului independent). Pînă în anul 1874 a folosit mărci poștale britanice fără supratipar, obliterate cu ștampila A 07.

DOMINICANĂ, REPUBLICA ~ (REPÚBLICA DOMINICANA — Republica Dominicană). Stat insular situat în America Centrală în arhipelagul Antilelor Mari; suprafața: 48 734 km²; populația: 5 431 000 locuitori (1981); capitala: Santo Domingo; limba oficială: spaniola; moneda: 1 Peso = 100 Centavos. Colonie spaniolă de la finele secolului al XV-lea (1496); obține independența la 1.XII.1821; între anii 1822—1844 este ocupată de Haiti; de la 27.II.1844, republică independentă de sine stătătoare. Prima emisiune poștală: 1865.

DOPLATA. 1. Supratipar (v.) liniar cu valori schimbate, aplicat cu caractere chirilice pe mărcile poștale uzuale sovietice din anii 1918 și 1921, folosite în anul 1924 ca mărci poștale „taxa de plată" (mărci porto). 2. Inscripție pe mărci poștale sovietice „taxa de plată" emise în anul 1925. 3. Inscripție pe mărci poștale porto poloneze.

DOPLATIT. Termen folosit de Poșta cehoslovacă pentru mărcile poștale „taxa de plată". 1. Supratipar (v.) cu valori schimbate aplicat pe mărcile poștale uzuale din anii 1919—1925, folosite ca

mărci poștale „taxa de plată" între anii 1922—1927. 2. Inscripție pe mărcile poștale „taxa de plată" din anii 1919—1922.

DOPLATNE. Inscripție pe mărci poștale cehoslovace „taxa de plată" din anul 1928.

DOROBANȚI. 1. Ostași pedeștri, cu leafă, recrutați în Țara Românească și Moldova mai mult dintre străini. 2. Corp militar teritorial înființat în Țara Românească, în anul 1832, după reconstituirea armatei naționale în anul 1830, avînd sarcina de a asigura paza și ordinea internă, în atribuțiile lor intrînd și însoțirea poștalioanelor (v.) și diligențelor (v.). Corpul dorobanților era împărțit în 10 cete, cîte una de fiecare județ, ceata fiind compusă, la rîndul ei, din 1—3 pedestrași și 2—3 călăreți; durata serviciului militar era de trei ani, dorobanții avînd obligația să se prezinte cu echipamentul și caii lor; leafa lor era suportată de sate. În temeiul ordinului domnesc nr. 102/19.I.1851, dat de Barbu Știrbei, în sarcina dorobanților au intrat o serie de atribuții în legătură cu poșta rurală. Legile de organizare a armatei din anii 1864, 1868 și, mai ales, 1872 au modificat rolul corpului dorobanților, care a devenit armată teritorială, rezervă a armatei permanente.

DRAGON. 1. Denumire sub care sînt cunoscute primele emisiuni de mărci poștale japoneze (1871 și 1872) ce conțin în desen, pe cele două laturi, cîte un dragon stilizat, tipărite în coli de cîte 40 exemplare. Clișeele fiecărei mărci poștale au fost gravate separat, din care cauză aceste emisiuni sînt cele mai bogate în varietăți din filatelia mondială. Marca poștală de 500 mung, verde, cu inscripția centrală răsturnată, se cunoaște într-un singur exemplar, constituind una dintre

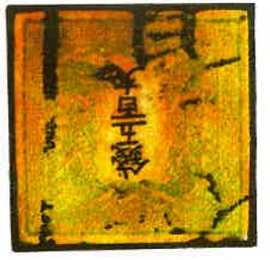

marile rarități ale filateliei mondiale. 2. Imagine stilizată a unui dragon, ilustrată în desenele primelor trei emisiuni poștale

ale fostului imperiu chinez (1878, 1882 și 1885). Piesa francată cu 9 exemplare (în bloc) din valoarea de 5 candrini, emisiunea I, este singura cunoscută cu o francatură atît de grea

DRAM. Veche unitate de măsură pentru greutăți (1 dram = cca 3,18—3,23 grame) și pentru capacități (1 dram = cca 3,23—3,80 cm³), echivalentă cu 1/400 oca, utilizată pînă la introducerea sistemului de măsuri și greutăți metrice (decretată prin legea din 15/27. IX.1864, care prevedea aplicarea ei începînd cu 1/13.I.1866, generalizată în urma legii din 6/18. III.1883 prin care România a aderat la Biroul internațional de măsuri și greutăți). Ca măsură de greutate a stat la baza primului tarif poștal din România. v. **TARIF POȘTAL.**

DUBAI v. **EMIRATELE ARABE UNITE.**

DUBLĂ GENEVA. Denumire a primei emisiuni de poștă locală pusă în circulație la 1. X. 1843 în cantonul elvețian Geneva. Datorită faptului că tariful poștal era de 5 centime pentru o corespondență în oraș și 10 centime pentru o corespondență în raza cantonului, mărcile poștale de 5 centime au fost tipărite în perechi, purtînd, în partea de sus a amblor exemplare, inscripția PORT CANTONAL, iar în partea de jos,

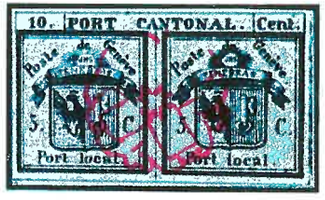

pe fiecare din cele două figurine, inscripția PORT LOCAL. Pentru francarea unei trimiteri „Loco" se utiliza numai o jumătate din pereche, iar pentru o corespondență în cadrul cantonului, o pereche întreagă. Sistemul dovedindu-se greoi, la a doua emisiune poștală, pusă în circulație între anii 1845—1848, s-a renunțat la tipărirea în pereche, mărcile poștale fiind imprimate separat și avînd în partea de sus inscripția POSTE DE GENÈVE, iar în partea de jos Port Cantonal. Mărcile-poștale ale primei emisiuni reprezintă mari rarități atît detașate, cît și în pereche. Întrucît în prima emisiune nedantelată spațiile dintre mărcile poștale erau foarte mici, exemplarele cu toate laturile intacte sînt considerate piese de lux. v. **MĂRCI POȘTALE CANTONALE; PIESĂ DE LUX.**

DUBLĂ IMPRIMARE. Defecțiune de ordin tipografic, rezultată din imprimarea de două ori a colii de hîrtie cu aceeași formă de tipar,

prin reintroducerea în mașină din greșeală, a unei coli deja tipărite. A doua imprimare poate fi deplasată puțin, dînd contururi duble desenului, sau inversată, cînd coala de hîrtie este introdusă

în mașină întoarsă cu 180°. v. **FORMĂ DE TIPAR; IMPRIMARE.**

DUBLET, -Ă. Cel de-al doilea exemplar al unei mărci poștale aflat într-o colecție.

DUPĂ PLECARE. Inscripție pe ștampile aplicate pe corespondențele înregistrate prezentate oficiului poștal spre expediere, după plecarea cursei poștale. În prezent, Poșta română aplică pe asemenea corespondențe o ștampilă dreptunghiulară.

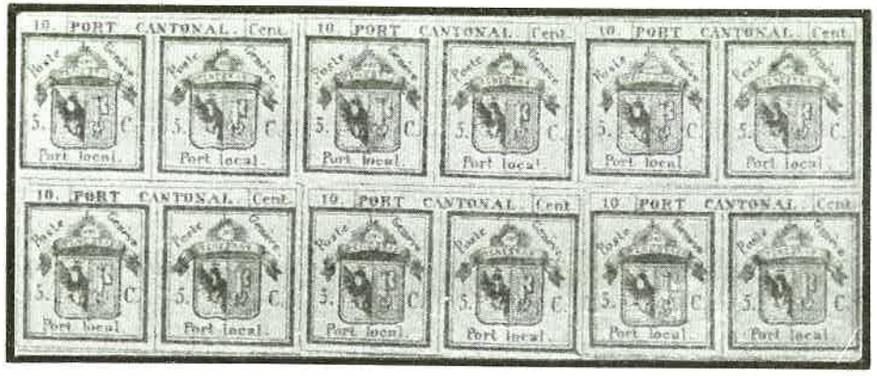

DUBLĂ GENEVA

filatelia

E.A. Supratipar (v.) cu inițialele cuvintelor „État Algérien", aplicat în anul 1962 cu ștampile manuale pe unele mărci poștale franceze din anii 1960—1962, în scopul transformării lor în primele emisiuni ale Algeriei independente. Există numeroase varietăți ale supratiparului, între care: supratipar dublu, supratipar inversat, supratipar vertical ș.a.

E.A.F. (East African Forces). Supratipar (v.) aplicat pe mărcile poștale britanice din anii 1937—1939 și 1946, folosite de armata de ocupație engleză din fosta Somalie italiană în timpul și imediat după cel de-al doilea război mondial (1943—1946).

EARLY DATE. Termen de origine engleză, care semnifică data cea mai timpurie de circulație (cunoscută) a unei emisiuni de mărci poștale față de perioada de folosire oficială rezultată din documente. Nu trebuie confundat cu ștampilele poștale „prima zi" (v.). Exemplarele circulate „Early date" sînt foarte căutate, mai ales la emisiunile clasice și postclasice.

ECUADOR (REPÚBLICA DEL ECUADOR — Republica Ecuador). Stat situat în nord-vestul Americii de Sud; suprafața: 283 561 km²; populația: 8 350 000 locuitori (1980); capitala: Quito; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1881: 1 Peso=8 Reales; din anul 1881: 1 Sucre= 100 Centavos. Colonie spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea (1532); la 10.VIII.1809 își proclamă independența; din anul 1835 este adoptată actuala denumire a statului. Prima emisiune poștală: 1865.

EDITARE. 1. Ansamblul operațiunilor pentru pregătirea, tipărirea și difuzarea unei publicații. 2. Ansamblul operațiilor pentru realizarea unei emisiuni poștale (marcă poștală, serie de mărci poștale, coliță, plic „prima zi" etc.) sau a altor publicații poștale și filatelice, cuprinzînd stabilirea tematicii, pregătirea machetelor și a originalelor (v.), imprimarea, finisarea și difuzarea.

E.EL.P. Supratipar (v.) cu inițialele cuvintelor „Ex Erste Luft Post" (cu prima poștă aeriană), aplicat pe unele dintre mărcile poștale semioficiale din Germania (valorile de 10 și 20 pf.) pentru zborurile executate de dirijabilul

„Schwaben" și de avionul „Gelber Hund" între orașele Darmstadt, Frankfurt, Mainz, Offenbach și Worms la 22 și 23.VI.1912. v. **CÎINE GALBEN; MĂRCI POȘTALE SEMIOFICIALE.**

EFECT POȘTAL. Imprimat cu valoare, specific serviciului poștal. Se numesc efecte poștale toate imprimatele de poștă (în afara mărcilor poștale) care au înscrisă pe ele valoarea prin simplă tipărire sau prin mărci poștale fixe (incrustate): cartonul mandatului poștal; blancheta mandatului telegrafic; buletinul de expediere pentru coletele poștale; blanchetele pentru telegrame (obișnuite și de lux); cărțile de vizită telegrafice; plicurile tip P.T.T.; cărțile poștale (simple și ilustrate); plicurile-felicitări cu timbre incrustate. Toate acestea sînt cunoscute și sub denumirea de întreguri poștale. Dreptul de a tipări, de a difuza și de a retrage din circulație aceste efecte poștale aparține în R. S. România D.G.P. Tc. (v.) din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor (v.). Nu fac parte din această categorie plicurile și imprimatele de orice fel, trecute prin mașinile de francat. v. **BULETIN DE EXPEDIERE; CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE; CĂRȚI POȘTALE OBIȘNUITE; COLET POȘTAL; MANDAT POȘTAL; MANDAT TELEGRAFIC; MĂRCI POȘTALE FIXE; PLIC.**

EFIGIE. Chipul unei persoane — om de stat, de știință etc. — reprodus pe o marcă poștală, monedă, medalie. De la emisiunile „Cuza" (1865—1866), toate mărcile poștale clasice (1865—1872) și postclasice (1872—1900) românești reproduc efigiile suveranilor României din față sau din profil.

„EFIGII" (EMISIUNEA POȘTALĂ ~). Denumire filatelică dată emisiunii românești din anul 1903 (pusă în circulație cu ocazia inaugurării Palatului Poștelor din București), datorită faptului că, pe lîngă alte elemente grafice,

include în desen și un mic medalion cu efigia regelui Carol I. v. **EFIGIE.**

EFIRO. Inițiale ale Expoziției Filatelice Române cu participări internaționale ce a avut loc în București, între 20—30.XI.1932. Cu această ocazie, Poșta română a pus în circulație prima coliță din România cunoscută sub numele de „EFIRO".

E.F.M. (Expeditionary Forces Message). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poștale algeriene din anii 1936—1937, folosite de trupele anglo-americane debarcate în Algeria în anul 1943 ca mărci poștale pentru telegraf.

EGIPT (JUMHŪRĪYA MIṢR AL-GARABIYA — Republica Arabă Egipt). Stat situat în zona nord-estică a Africii; suprafața: 1 001 449 km²; populația: 43 000 000 locuitori (1981); capitala: Cairo (El Qâhira); limba oficială: araba; moneda: pînă în anul 1888: 1 Piastru = 40 Para; după anul 1888: 1 Liră egipteană = 100 Piastres. Stat cu o străveche istorie, pe teritoriul căruia a luat naștere la începutul mileniului III î.e.n. **E.** faraonic, creator al uneia din cele mai strălucite civilizații ale antichității. Ocupat de Persia, de Alexandru cel Mare, de Imperiul roman, de cel bizantin și apoi de arabi, **E.** va deveni din anul 1517 provincie a Imperiului otoman pînă la începutul secolului al XIX-lea (*de jure* pînă la 14.IX.

1914); protectorat britanic din anul 1882; monarhie constituțională independentă de la 28.II.1922; la 18.VI.1953 este proclamată republică. Între anii 1958—1961 Egiptul și Siria formează Republica Arabă Unită, la care aderă și Yemenul; din anul 1971 Egiptul adoptă actuala titulatură a statului. Primele emisiuni poștale: 1866 (poșta khedivială); 1922 (a regatului); 1953 (a republicii). v. **ALEXANDRIA; U.A.R.**

EGIPȚIENE. Familie de litere care cuprinde acele caractere care au piciorușele de formă dreptunghiulară sau trapezoidală, diferența de

ABCDEFGHIJKL
abcdefhiklmnopq

grosime dintre liniile principale și secundare fiind mică (contrast mic). v. **LITERĂ.**

EL SALVADOR (REPÚBLICA DE EL SALVADOR — Republica El Salvador). Stat situat în America Centrală istmică; suprafața: 21 146 km²; populația: 4 516 000 locuitori (1978); capitala: El Salvador; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1912: 1 Peso=8 Reales=100 Centavos; după anul 1912: 1 Colón = 100 Centavos. Colonie spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea (1525); la 15.IX.1821 își proclamă independența. Prima emisiune poștală: 1867.

ELLAS. Supratipar. v. **GRECIA.**

ELVEȚIA (SCHWEIZERISCHE EIDGENOSSENSCHAFT / CONFÉDÉRATION SUISSE / CONFEDERAZIONE SVIZZERA / CONFEDERAZIUM SVIZZRA — Confederația Elvețiană; formă prescurtată: SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA/SVIZZRA, Elveția). Stat situat în Europa centrală; suprafața: 41 288 km²; populația: 6 330 000 locuitori (1981); capitala Berna (Bern, Berne); limbi oficiale: germana, franceza, italiana, retoromana; moneda: 1 Franc (Franken) elvețian=100 Centimes (Rappen). Inclusă în secolele I—V în Imperiul roman, **E.** face parte apoi din regatul francilor, al burgunzilor și din Imperiul romano-german; bazele confederației sînt puse la 1.VIII.1291 prin unirea cantoanelor Uri, Schwyz și Unterwalden, la care se adaugă apoi Lucerna, Zürich, Berna etc. Independența **E.** este recunoscută pe plan european în urma păcii westfalice (1648); Congresul de la Viena, din anul 1815, declară **E.** stat cu neutralitate perpetuă; în baza constituției din 12.IX.1848 **E.** se proclamă stat federal. Prima emisiune poștală: 1850. Unele cantoane (Geneva și Zürich din anul 1843, Basel din anul 1845) au folosit mărci poștale locale pînă la punerea în circulație a emisiunii federale; piesele poștelor cantonale constituie rarități ale filateliei clasice, pe locuri de frunte situîndu-se prima emisiune poștală a cantonului Geneva, alcătuită din 2 mărci poștale de cîte 5 centi, imprimate în pereche (cu inscripția PORT CANTONAL), precum și faimosul „Porumbel din Basel (Bâle)", deosebit de atractiv la timpul său, datorită desenului realizat în trei culori. Un capitol aparte al filateliei elvețiene îl constituie emisiunile poștale din anii 1922—1939, destinate serviciilor Societății Națiunilor (Liga Națiunilor); de asemenea, emisiunile poștale începînd din anul 1944, pentru diverse organizații internaționale.

EMIRATELE ARABE UNITE (ITTIḤAD AL-IMĀRĀT AL-GARABIYA — Emiratele Arabe Unite). Stat federal situat în sud-vestul Asiei, în Peninsula Arabia; suprafața: 83 600 km²; populația: 1 040 000 locuitori (1980); capitala: Abu Dhabi; limba oficială: araba; moneda: 1 E.A.U. Dirham = 1 000 Fils. Protectorat britanic din secolul al XIX-lea; între anii 1968—1971, șeicatele și emiratele care formează actualul stat au făcut parte (împreună cu Qatar-ul și Bahrain-ul) din Federația Șeicatelor de la Golful Persic. La 2.XII.1971 emiratele Abu Dhabi, Ajman, Dubai, Fujeira, Sharjah și Umm al Qaiwain devin independente, formînd statul **E.A.U.**, la care se raliază, la 10.II.1972, și Ras al Khaima. Emiratele componente ale federației au emis mărci poștale în anii 1963 (Dubai, Sharjah); 1964 (Abu Dhabi, Ajman, Fujeira, Umm al Qaiwain); 1965 (Ras al Khaima). Prima emisiune a statului federal: 1973.

EMISIUNE POȘTALĂ. 1. Acțiune de producere și punere în circulație a mărcilor și efectelor poștale; în general, aceste emisiuni sînt executate de către stat. **2.** Termen filatelic folosit pentru a desemna mărcile poștale, plicurile „prima zi," ștampilele „prima zi" și ștampilele speciale puse în circulație cu ocazia apariției unei emisiuni. Fiecare emisiune nouă este comunicată de către administrația poștală emitentă tuturor celorlalte administrații prin intermediul Biroului internațional al U.P.U. Prin intermediul aceluiași birou, administrațiile poștale își trimit reciproc exemplare din fiecare emisiune pusă în circulație. v. **BUCUREȘTI (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); CIFRA ÎN PATRU COLȚURI (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); CLUJ (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); CLUJ — ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); DATA EMISIUNII; EMISIUNE POȘTALĂ ANIVERSATIVĂ; EMISIUNE POȘTALĂ COMEMORATIVĂ; EMISIUNE POȘTALĂ COMUNĂ; EMISIUNE POȘTALĂ „DĂUNĂTOARE"; EMISIUNE POȘTALĂ DEFINITIVĂ; EMISIUNE POȘTALĂ LOCALĂ; EMISIUNE POȘTALĂ POLILINGVĂ; EMISIUNE POȘTALĂ PROVIZORIE; EMISIUNE POȘTALĂ SPECIALĂ; MARCĂ POȘTALĂ; ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); PARIS (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); PRIMA ZI DE EMISIUNE; PRINCIPATELE UNITE (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); RETRAGERE DIN CIRCULAȚIE; VULTURI (EMISIUNEA POȘTALĂ ~); ZI DE EMISIUNE.**

EMISIUNE POȘTALĂ ANIVERSATIVĂ. Emisiune poștală pusă în circu-

lație cu ocazia aniversării unui anumit eveniment. v. **MĂRCI POȘTALE JUBILIARE.**

EMISIUNE POȘTALĂ COMEMORATIVĂ. Emisiune poștală pusă în circulație în scopul comemorării unui

EMISIUNE POȘTALĂ COMEMORATIVĂ

eveniment important sau a morții unei personalități. v. **MĂRCI POȘTALE COMEMORATIVE.**

EMISIUNE POȘTALĂ COMUNĂ. Emisiune poștală (cu ilustrație similară) care apare cu o anumită ocazie în mai multe țări. Primele mărci poștale de acest fel au apărut în anul 1935 cînd țările Comunității Britanice au scos aceeași emisiune cu ocazia jubileului de 25 de ani de domnie a regelui George al V-lea. Aceste mărci poștale aveau putere de francare numai în țările respective. O emisiune ilustrativă pentru acest gen de mărci poștale este cea tipărită în România și Iugoslavia în anul 1965, cu indicație dublă de preț, în lei și dinari, cu putere de circulație în ambele țări.

EMISIUNE POȘTALĂ „DĂUNĂTOARE". Denumire dată de F.I.P. emisiunilor poștale puse în circulație de unele țări în scop exclusiv comercial, fără o suficientă justificare poștală. Lupta contra emisiunilor de acest fel a început încă din anul 1894, cînd în Anglia s-a înființat „Society for the Suppression of Speculative Stamps" („Societatea pentru reprimarea emisiunilor speculative"), care și-a încheiat existența după cîțiva ani de activitate, fără a avea efectul scontat. La 15.I.1967, acțiunea a fost reluată de F.I.P. prin publicarea unei liste intitulate *Liste des emissions dont la présentation est interdite dans les expositions F.I.P.* (*Lista emisiunilor a căror prezentă este interzisă în expozițiile F.I.P.*), cuprinzînd denumirile emisiunilor dăunătoare, pe țări, cu indicarea numerelor acestora din cataloagele filatelice internaționale Zumstein, Yvert et Tellier, Michel, cu motivarea interdicției. În listă au fost trecute emisiunile de mărci poștale cu suprataxe excesive, emisiunile neoficiale, particulare și fanteziste, supratiparele particulare etc. În prezent, F.I.P. consideră dăunătoare următoarele emisiuni poștale: cele nepuse la vînzare liberă prin intermediul ghișeelor poștale, la valoarea nominală; cele vîndute, în majoritate, prin agenți străini; cele puse în circulație cu o suprataxă ce depășește cu 50% valoarea nominală. Un timp, existența unor astfel de emisiuni într-un exponat atrăgea după sine fie declasarea acestuia, fie reducerea punctajului de clasificare. În ultima vreme tot mai mulți specialiști sînt de părere că prezența emisiunilor dăunătoare într-un exponat trebuie complet ignorată de juriu, neimplicînd scăderea sau creșterea punctajului.

EMISIUNE POȘTALĂ DE ELIBERARE v. **EMISIUNE POȘTALĂ LOCALĂ; MĂRCI DE POȘTĂ LOCALĂ; POȘTA LOCALĂ.**

EMISIUNE POȘTALĂ DEFINITIVĂ. Termen folosit în țările anglofone pentru a indica o emisiune poștală uzuală. v. **MĂRCI POȘTALE UZUALE.**

EMISIUNE POȘTALĂ LOCALĂ. Emisiune poștală (nouă sau supratipărită) pusă în circulație de organele locale, determinată de schimbarea regimului de administrație, de epuizarea stocului de mărci sau de schimbarea tarifelor. În România, în urma revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, armata română, în cooperare cu armata sovietică, a trecut la o puternică ofensivă în scopul curățirii întregului teritoriu al țării de trupele hitleristo-horthyste, acțiune încheiată la 25.X.1944 prin eliberarea localităților Satu Mare și Carei; la 11.XI.1944, în județele din nordul Transilvaniei se instituie temporar administrația militară sovietică, al cărei rol, potrivit declarației guvernului sovietic, consta în asigurarea, în spatele frontului, a ordinii necesare continuării operațiunilor militare; la 9.III.1945 administrația română este restabilită în nordul Transilvaniei. În acest interval de timp, serviciul poștal a fost asigurat de autoritățile locale. Așa au apărut emisiuni poștale locale, la început cu supratipare în limbile română și maghiară pe mărci poștale maghiare existente, pentru: „Poșta Tîrgu Mureș" (noiembrie 1944); „Poșta Sighet" (noiembrie 1944); „Poșta Odorhei" (15.XII. 1944); „Poșta Oradea" (27.I. 1945); „Poșta Sălajului" (12. II.1945), și apoi, după epuizarea mărcilor poștale maghiare (sau după schimbarea tarifelor poștale), emisiuni de mărci poștale locale cu desene noi și texte adecvate pentru: „Poșta jud. Năsăud" (februarie 1945), „Direcțiunea poștelor Oradea", emisiunea a doua (7.III.1945), și „Poșta Sălajului 1945" (martie 1945). În afara acestor emisiuni poștale locale, cunoscute în România și sub denumirea de „emisiuni poștale locale de eliberare", se mai cunosc și emisiuni poștale locale folosite de poștele locale turistice (v.). De exemplu „Păltiniș" — emisiunea I (iunie 1895), emisiunea a II-a (1896), emisiunea a III-a (1900), emisiunile a IV-a, a V-a și a VI-a (între anii 1903—1909), emisiunea a VII-a (1910), emisiunea a VIII-a (1923), emisiunea a IX-a (1924); emisiunea „Bistra" (între anii 1906—1912); „Măgura"— emisiunile I (1903) și a II-a (1911). Emisiunile poștale ale unor autorități poștale locale, realizate cu mijloace improvizate, în situații excepționale, pot constitui rarități valoroase. v. **MĂRCI DE POȘTĂ LOCALĂ; POȘTA LOCALĂ.**

EMISIUNE POȘTALĂ POLILINGVĂ. 1. Emisiune poștală cu inscripții (texte) în mai multe limbi. Astfel de emisiuni poștale au apărut în Egipt între anii 1872—1875 (în limbile arabă și italiană) și între anii 1879—1906 (în limbile arabă și franceză), în

Borneo de Nord între anii 1909—1931 (în limbile malaieză, chineză, engleză). Exemplul cel mai interesant îl oferă o seamă de emisiuni ale administrației poștale a O.N.U, care poartă inscripții în cinci limbi (chineză, engleză, franceză, spaniolă și rusă). **2.** Emisiune poștală compusă din mărci poștale cu inscripții în limbi diferite, pusă în circulație în aceeași țară. Asemenea mărci poștale au fost emise spre exemplu în condominiul franco—britanic al Noilor Hebride, unde, cu începere din anul 1938, mărcile poștale uzuale cu același desen au fost puse în circulație în același timp în două variante: prima cu inscripții și valori monetare în limba franceză, iar a doua în limba engleză.

EMISIUNE POȘTALĂ PROVIZORIE. Emisiune poștală realizată în condiții de emergență (prin tipărire cu desene vechi sau noi ori prin supratipărirea unor mărci

poștale vechi), pusă în circulație în mod excepțional, pentru un timp limitat, în vederea acoperirii nevoilor de francare pînă la apariția unor emisiuni poștale definitive. Deoarece mărcile poștale provizorii sînt cantitativ puține (aflîndu-se în circuitul poștal un timp scurt), ele pot atinge adesea cote filatelice mari. În România sînt considerate provizorii mărcile poștale clasice „Carol cu barbă" — emisiune defectuoasă din 1872 — ; mărcile puse în circulație la Tîrgu Mureș Sighet, Odorhei în anul 1944; mărcile puse în circulație la Oradea și Sălaj în anul 1945 precum și toate mărcile supratipărite în urma reformei monetare din anul 1952. Timpul scurt de folosință

EMISIUNE POȘTALĂ SPECIALĂ

și, implicit, circulația lor în număr limitat le conferă un anumit grad de raritate.

EMISIUNE POȘTALĂ SPECIALĂ. 1. Emisiune poștală pusă în circulație cu ocazia unor evenimente deosebite în viața politică și economică, pe plan național sau internațional. **2.** Emisiune realizată în condiții de concepție și execuție deosebite.

EMISIUNEA POȘTALĂ „CAP DE BOUR" v. **MĂRCI POȘTALE „CAP DE BOUR"**

EMISIUNEA POȘTALĂ „PRINCIPATELE UNITE" v. **PRINCIPATELE UNITE (EMISIUNEA POȘTALĂ ~).**

ÉPREUVE DE LUXE. Tiraje de lux, emise de anumite administrații poștale pe coli numerotate, nedantelate, tipărite în culori originale. Se realizează în număr foarte mic și nu se pun în vînzare, distribuindu-se numai pentru protocol.

E.R.E.N. v. **EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE.**

E.R.I. (Edward Rex Imperator). Supratipar (v.) aplicat în anul 1902 pe una din mărcile poștale ale emisiunii anului 1868 a statului liber Orange, folosită în timpul domniei regelui Angliei, Eduard al VII-lea, în colonia britanică Orange, actualmente în Republica Africa de Sud.

ÉPREUVE DE LUXE

ERINOFILIE. Disciplină care se ocupă cu colecțiile de viniete fără putere de francare.

EROARE. Marcă poștală (sau întreg poștal) care prezintă caracteristici diferite (detalii din imagine, culoare, supratipar, dantelură, hîrtie etc.) față de cele ale mărcii (sau întregului) „tip". Aceste diferențe se regăsesc constant în aceeași poziție din coala de tipar, la tot tirajul sau numai la o parte din acesta. Se pot deosebi erori provenite din alcătuirea planșei de tipar, care se găsesc în totalitatea tirajului, sau erori intervenite în cursul procesului de tipărire a mărcilor poștale. O sursă frecventă de erori se constată la supratipare care pot fi aplicate în alte culori decît cele aprobate, în poziții diferite sau pe alte suporturi decît cele normale. Nu sînt erori propriu-zise, în sensul filatelic al cuvîntului, mărcile prezentînd defecte survenite incidental în cursul procesului de tipărire (ex.: pete), determinate de distribuirea neuniformă a cernelii, plierii hîrtiei ș.a. Mărcile cu astfel de defecte ajunse în circulație sînt de fapt rebuturi tipografice scăpate la controlul de calitate. Ele nu pot fi calificate drept erori, deși sînt căutate de unii colecționari amatori. În afara erorilor tehnice menționate mai sus, se întîlnesc și mărci în desenul cărora s-au strecurat greșeli (de istorie, de limbă, de machetare, de ortografie etc.) neobservate la toate fazele de realizare (machetare, avizare, bun de tipar, bun de difuzat). Astfel de piese sînt denumite în limbaj filatelic „mărci greșite" și nu „erori". Erorile sînt evidențiate ca atare în marile cataloage și sînt foarte căutate. La rîndul lor și mărcile greșite se bucură de un succes de curiozitate. Astfel, în anul 1961 a fost organizată la Roma o expoziție filatelică cu asemenea piese, unde au fost prezentate nu mai puțin de 2 000 de mărci greșite. v. **EROARE DE TIPAR; GREȘEALĂ DE MACHETARE; MĂRCI POȘTALE CU ERORI.**

EROARE DE CULOARE v. **EROARE DE TIPAR.**

EROARE DE HÎRTIE v. **EROARE DE TIPAR.**

EROARE DE IMPRIMARE v. **EROARE DE TIPAR.**

EROARE DE TIPAR. Eroare datorată unor scăpări tipografice care pot produce defecțiuni de mai multe feluri. 1. *Eroare de culoare.* Eroare ce constă în tipărirea unor mărci poștale în alte culori decît cele omologate sau în tipărirea lor incompletă (una sau două culori lipsă). De exemplu, din valoarea de 5 bani a emisiunii „București" (1879), se cunosc exemplare tipărite în culoare roz în loc de verde deschis; din valoarea de 25 bani a emisiunii „Spic de grîu" se cunosc exemplare tipărite în albastru în loc de violet,

ca urmare a includerii unui clișeu de 25 bani în forma de 5 bani; o parte din tirajul de 1,75 lei din emisiunea „Luna IV 1963" a fost tipărit fără rachetă, coala respectivă neintroducîndu-se la toate culorile în mașina de imprimat. 2. *Eroare de hîrtie.* Eroare ce constă în imprimarea unor mărci poștale pe spatele hîrtiei în loc de a fi tipărite pe fața acesteia O astfel de eroare apare vizibilă mai ales la hîrtiile la care fața are alt aspect decît spatele (ex.: din valoarea de 3 lei a emisiunii românești „Expoziția Generală" (1906), se cunosc exemplare tipărite pe partea lucioasă a hîrtiei, spre deosebire de restul emisiunii, care a fost tipărită pe fața mată a acesteia). Erori de hîrtie provin și din folosirea unei alte calități de hîrtie decît cea normală [ex.: din valoarea de 10 lei format mare, din emisiunea de mărci uzuale românești (1930), se cunoaște un număr foarte mic de exemplare tipărite pe hîrtie cu filigran, deși toată emisiunea este realizată pe hîrtie fără filigran]. 3. *Eroare de imprimare* propriu-zisă. Eroare de tipar care duce la obținerea unor mărci poștale cu centre răsturnate (v.), la dispariția unor elemente (cifre, litere). De exemplu, din emisiunea românească supratipărită cu ocazia a „50 de ani de la moartea lui Aurel Vlaicu" se cunosc exemplare cu inscripția „1,75 le" în loc de „1,75 lei", cum este corect. v. **MĂRCI POȘTALE CU CENTRU DEPLASAT; MĂRCI POȘTALE CU CENTRU RĂSTURNAT.**

ESCUELAS (= Școală). Inscripție pe mai multe emisiuni de timbre fiscal-poștale din Venezuela, apărute între anii 1871—1887, folosite ca taxă adițională obligatorie pentru trimiterile poștale interne în scopul creșterii bugetului destinat școlilor. În anul 1893, termenul „Escuelas" a fost înlocuit prin „Instruccion" (învățămînt), iar din anul 1904 apare împreună cu denumirea țării — Venezuela (v.).

ESEU. Imagine de probă realizată prin oricare dintre procedeele de

imprimare, înainte sau în timpul tipăririi, cu scopul de a alege

modelul, culoarea, hîrtia și de a controla apoi procesul de fabricație. Deși eseurile nu sînt comercializate, unele ajung, pe căi necunoscute, în mîinile colecționarilor. În literatura filatelică de specialitate sînt cunoscute colecții de studiu care conțin multe eseuri sau numai eseuri (colecția Ferrari, aflată din anul 1980 la Muzeul Poștal din Berlin, colecția lui Martin Schröder din Leipzig ș.a.). În ceea ce privește eseurile mărcilor poștale românești, cea mai completă colecție a aparținut lui Eduard Cohen, pasionat colecționar și cercetător al mărcilor poștale românești, care a publicat în anul 1945, la Lisabona, studiul *Contributions à l'étude des essais des timbres-poste de Roumanie* (*Contribuții la studiul eseurilor mărcilor poștale românești*). Eseurile se împart în probe de gravură (v.), probe de planșă (v.) și probe de culoare (v.).

ESTERO (= Străinătate). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poștale din perioada 1863—1877,

destinate birourilor poștale italiene de peste hotare (Levantul italian). Aceste mărci, valabile pentru toate birourile poștale italiene din Levant, au fost folosite și de birourile poștale italiene din orașele Buenos Aires (Argentina) și Montevideo (Uruguay).

ESTIMA, A ~. A evalua, a prețui, a aprecia o marcă, o serie sau o colecție de mărci poștale sau alte piese filatelice din punct de vedere al valorii.

ESTOMPARE. Slăbire a intensității culorii sau a uneia dintre culorile unei mărci poștale. Cele mai frecvente estompări sînt determinate de acțiunea luminii; altele provin din spălare sau din acțiunea unor substanțe chimice. Estompările provocate intenționat, în scopul obținerii unor așa-zise varietăți de nuanță sau culoare, se înscriu în rîndul contrafacerilor.

ETICHETE „BLANCO" v. ETICHETE (VINIETE) DE RECOMANDARE.

ETICHETE (BENZI) COMPLEXE DE FRANCARE MECANICĂ. Etichete imprimate pe benzi de hîrtie cu ajutorul mașinilor automate de francat, debitate în vederea aplicării lor pe trimiteri poștale. Aceste mașini determină taxa poștală de plată (pe care o transpun pe etichetă), imprimă ștampila de loc și dată, uneori și cu indicații de recomandare (respectiv inițiala R), numărul de înregistrare al trimiterii poștale și alte indicații de serviciu privind recomandarea. v. **ETICHETE (VINIETE) INDICATOARE; MAȘINĂ DE FRANCAT.**

ETICHETE (VINIETE) DE RECOMANDARE. Bandă dreptunghiulară de hîrtie, avînd în partea stîngă imprimată litera R, restul spațiului fiind lăsat liber pentru a se înscrie în el, de mînă sau de tipar, numărul de recomandare. Etichetele se lipesc pe scrisorile recomandate pentru a le deosebi de cele comune. Majoritatea etichetelor au imprimat și numele oficiului poștal care le folosește. Sînt cunoscute și așa-numitele etichete „Blanco", pe care este tipărită numai inițiala R, numărul și denumirea oficiului poștal urmînd a fi înscrise manual. În locul etichetelor de recomandare se folosesc uneori ștampile cu inițiala R ori etichete de francare mecanică care conțin imaginea mărcii fixe, ștampila de loc și dată, indicînd și numărul de recomandare. Formatul, culoarea și tipul etichetelor de recomandare diferă de la țară la țară și, uneori, de la o perioadă la alta. Astfel, în decursul anilor, în România au fost utilizate succesiv diferite tipuri de etichete. În Austria se folosesc în prezent etichete de culoare galbenă, în R.F. Germania etichete haşurate pe margini cu linii înclinate. Etichetele de recomandare formează obiectul unor colecții parafilatelice (gen de colecționare răspîndit mai ales în

țările de limbă germană, cunoscut sub denumirea de „Rekozettel-Sammlungen" = „Colecții de etichete de recomandare"). Ele își au locul, ca piese auxiliare, și în colecțiile de istorie poștală locală,

ETICHETE (BENZI) COMPLEXE DE FRANCARE MECANICĂ

în prezent în plin avînt. Astfel de etichete au fost folosite pentru prima dată în Prusia cu inscripţiile „Rekommandiert“ sau „Eingeschrieben“, cu număr, fără indicarea localităţii. Cel mai vechi exemplar cunoscut are data 18.XI.1870. Generalizarea introducerii etichetelor de recomandare (de la 1.I.1883) a fost stabilită la Congresul Internaţional al Poştelor ţinut la Paris în anul 1880. v. **ETICHETE (VINIETE) INDICATOARE; METERED MAIL; REGISTERED; ZEBRĂ.**

ETICHETE (VINIETE) INDICATOARE. Etichete de dimensiuni mici, tipărite în scopul aplicării lor pe anumite trimiteri poştale, pentru a arăta indicaţia specială cu care au fost prezentate. Etichetele sînt de mai multe feluri: „Recomandat“, „Prin avion“ (v.), „Expres“ (v.), „Fulger“, „Urgent“ (v.), „Scrisoare cu valoare declarată“ (v.), „Deteriorat în transport. Recondiţionat P.T.T.R.“, „Serviciul telegrafic“ ş.a. Acestea se găsesc într-o mare varietate şi se colecţionează cu scrisoarea sau cu întregul poştal pe care au circulat. v. **ETICHETE (BENZI) COMPLEXE DE FRANCARE MECANICĂ; ETICHETE (VINIETE) DE RECOMANDARE; ETICHETE PENTRU POŞTA PNEUMATICĂ; „PRIN AVION“; RAMBURS.**

ETICHETE PENTRU CORESPONDENŢA POŞTALĂ RETURNATĂ. Figurine folosite de unele administraţii poştale pentru închiderea scrisorilor cu adrese greşite sau insuficiente, deschise cu scopul de a desprinde din conţinutul lor indicaţii suplimentare cu privire la destinatari. Astfel de etichete au fost folosite de Poşta Thurn und Taxis (din anul 1853) cu inscripţia „REBUT-COMMISSION“ (comisia de rebutare), de Poşta bavareză (din anul 1865, figurine cu aspect de mărci poştale — în şapte variante pentru oraşele principale, iar din anul 1869 pînă în anul 1884 etichete cu inscripţia „Retourbrief“), precum şi de Poşta franceză.

ETICHETE PENTRU POŞTA AERIANĂ. Etichete (viniete) de obicei dreptunghiulare, care au imprimate cuvintele PRIN AVION (PAR AVION în ţările francofone, АВИА în U.R.S.S., AIR MAIL în ţările anglofone, LÉGI POSTA în Ungaria, LOTNICZA în Polonia, VIA AEREA în Italia ş.a.). Primele etichete pentru poşta aeriană puse în circulaţie în România în anul 1924 erau dreptunghiulare (cu diferite dimensiuni: 30×25 mm, 40×25 mm, 42×29 mm), dantelate şi aveau culoare portocalie. Etichetele pentru poşta aeriană formează ca atare obiectul unor colecţii parafilatelice. Ţările care folosesc alte alfabete decît cel latin emit de regulă etichete bilingve, cu caractere proprii limbii respective, precum şi cu litere latine. Unele state imprimă pe astfel de etichete texte în mai multe limbi

ETICHETE PENTRU POŞTA AERIANĂ

şi un semn distinctiv, specific. v. **„PAR AVION“; „PRIN AVION“.**

ETICHETE PENTRU POŞTA PNEUMATICĂ. Etichete emise de administraţiile poştale în scopul identificării cu uşurinţă a trimiterilor poştale ce urmează să fie expediate pe cale pneumatică. Poşta din Berlin a pus în circulaţie în acest scop, în anul 1936, etichete de culoare roz cu inscripţia „Rohrpost“ (Poşta pneumatică) care urmau să fie lipite atît pe plicurile speciale pentru poşta pneumatică (cu inscripţii corespunzătoare), cît şi pe celelalte trimiteri poştale obişnuite expediate prin poşta pneumatică (v.). v. **ETICHETE (VINIETE) INDICATOARE.**

ETIOPIA (YATYIOPYA MANGUIST — Etiopia Socialistă). Stat situat în estul Africii; suprafaţa: 1 221 900 km²; populaţia: 30 421 000 locuitori (1979); capitala: Addis Abeba; limba oficială: amhara; moneda: 1 Binn = 100 Cents. În secolul I e.n. pe teritoriul E. se formează regatul Aksum, care va stăpîni, în veacurile IV—V, şi Peninsula Arabia, destrămîndu-se în secolul al VIII-lea; statul feudal etiopian ia naştere în secolul al XIII-lea; la 21.III.1975, E. se proclamă republică. Primele emisiuni poştale: 1894, în perioada monarhică; 1975, prima emisiune a republicii.

EUPEN. Supratipar. v. **EUPEN & MALMÉDY.**

EUPEN & MALMÉDY. Supratipar (v.) aplicat de administraţia germană de ocupaţie pe mărci poştale belgiene din anul 1915, întîi sub forma EUPEN /&/ MALMÉDY şi apoi separat EUPEN şi separat MALMÉDY, folosite pe teritoriul Eupen-Malmédy în timpul primului război mondial şi pînă în anul 1920 cînd, prin tratatul de la Versailles, teritoriul a fost retrocedat Belgiei care a introdus mărci poştale belgiene obişnuite (1920).

EUROPAFRIQUE. Inscripţie pe mărcile poştale speciale puse în circulaţie de unele state africane (Republica Africa Centrală, Benin, Burundi, Camerun, Ciad, Coasta de Fildeş, Republica Populară Congo, Gabon, Madagascar, Mali, Mauritania, Niger, Senegal, Volta Superioară ş.a.), care, după anul 1963, au încheiat acorduri de cooperare cu Piaţa Comună (Comunitatea Economică Europeană). Aceste emisiuni au putere de circulaţie în toate statele africane amintite mai sus.

EVALUARE. Estimarea valorii unei mărci, serii, colecţii de mărci poştale sau a altor piese filatelice şi exprimarea ei în unităţi valutare ori convenţionale de catalog (dolari, franci, lei, lire, mărci, ruble etc.).

EXEMPLAR DE LUX (Piesă de lux). Calificativ folosit în filatelie şi în cataloagele de licitaţii filatelice pentru piesele filatelice fără defect, în stare excepţională (culoare vie, margini late pe toate laturile — la mărcile poştale nedantelate, dantelură şi centrare perfecte, ştampilă curată şi perfect lizibilă etc.). Scrisorile incluse în această categorie trebuie să fie atractive şi curate în ansamblul lor (adresă scrisă îngrijit, hîrtie neîngălbenită, francatură elegantă) astfel încît să corespundă cerinţelor estetice şi de calitate. Exemplarele de lux obţin evaluări mai mari decît cotele prevăzute în cataloage. v. **PIESĂ DE CABINET.**

EXERGĂ. Termen folosit în sigilografie şi numismatică pentru a indica spaţiul cuprins de obicei între două sau mai multe cercuri în care este scrisă legenda (v.).

EXPEDIERE. 1. Trimitere. **2.** Totalitatea formalităţilor şi acţiunilor îndeplinite de oficiile poştale în vederea trimiterii scrisorilor, banilor, coletelor etc. la adresele indicate de expeditori.

EXPEDITOR. Persoană care expediază (trimite) scrisori, pachete, bani etc.

EXPERIMENTO DEL COHETE POSTAL AÑO DE 1939. Supratipar (v.). v. **MĂRCI PENTRU POŞTA PRIN RACHETE.**

EXPERT FILATELIC. Specialist recunoscut în probleme filatelice; persoană care face expertize filatelice. v. **EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

EXPERTIZAT. Obiect, document sau piesă filatelică etc. supusă expertizei. v. **EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

EXPERTIZĂ FILATELICĂ. Ansamblu de studii şi analize al căror scop final constă în determinarea autenticităţii pieselor filatelice şi a calităţii lor. Comisia de expertiză a pieselor filatelice primeşte la sediul ei, de la depunător (v.), piesele filatelice pe care le studiază, avizînd asupra calităţii lor. Piesele filatelice pentru care se cere expertizarea sînt depuse la Comisia de expertiză, însoţite de un formular tip. O dată cu prezentarea pieselor filatelice la expertiză depunătorul are obligaţia ca, în măsura în care îi sînt cunoscute, să comunice datele privind provenienţa mărcilor poştale, eventualele defecte sau reparaţii, părerile altor experţi etc. Mărcile poştale obliterate, cu excepţia celor aplicate pe fragmente, scrisori sau documente, trebuie depuse în stare curată, fără şarniere. Expertiza se consideră încheiată atunci cînd se emite un certificat de expertiză şi cînd pe piesele filatelice expertizate sînt aplicate semnele proprii Comisiei de expertiză. În ceea ce priveşte piesele considerate drept falsuri, nu s-a ajuns încă la adoptarea unui mod internaţional unic de tratare. Unii specialişti susţin necesitatea marcării acestora cu ştampila FALS (pentru a împiedica astfel circulaţia lor în continuare), alţii consideră că orice expertiză este susceptibilă de contraexpertiză (cum s-a întîmplat în cazul celebrului unicat suedez „TRE SKILLING/BANCO“). Problema se află, în continuare, în discuţie. Totuşi, în cazul cînd falsurile au fost cert constatate, unele comisii de expertiză aplică pe ele ştampila FALS din necesitatea apărării colecţionarilor, care ar putea fi defraudaţi în continuare. v. **COMISIE DE EXPERTIZĂ A PIESELOR FILATELICE; SEMN DE EXPERTIZĂ.**

EXPONAT. 1. Obiect prezentat într-o expoziţie. **2.** Ansamblul mărcilor poştale şi al pieselor filatelice (însoţite de explicaţii), montat pe foi de expunere, special confecţionate, destinat a fi prezentat într-o expoziţie de către un filatelist expozant. v. **EXPOZIŢIE FILATELICĂ.**

EXPOZIŢIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAŢIONALE (E.R.E.N.). Amplă manifestare menită să releve progresul economic al României

în anii construcției socialiste în toate domeniile activității industriale, dezvoltarea ascendentă, multilaterală a țării. E.R.E.N. se află în București, în Piața Scînteii, pe locul fostelor cîmpuri de curse Băneasa, și se compune dintr-un vast parc cu pavilioane expoziționale și un mare pavilion central construit din beton, oțel și sticlă, după planurile arhitecților Ascanio Damian și M. Enescu; este locul de organizare a Tîrgului Internațional București, a tîrgurilor de mostre, a diferitelor alte tîrguri cu caracter internațional și a expozițiilor economice etc.; pavilionul central a găzduit importante manifestări social-politice, culturale, competiții sportive ș.a. Poșta română a pus în circulație diverse emisiuni filatelice în legătură cu E.R.E.N. și cu Tîrgul Internațional București. Prima emisiune poștală: 1962 (Al IV-lea Pavilion de mostre — București).

EXPOZIȚIE FILATELICĂ. Manifestare publică al cărei scop constă în prezentarea unor exponate filatelice, colecții etc. în vederea punerii în valoare a specificului activității filatelice, precum și a asigurării unui schimb util de experiență între filateliștii avansați și începători. Prima expoziție filatelică din lume a fost organizată la Bruxelles în anul 1852, avînd însă un caracter local. În anul 1856 s-a desfășurat la New York prima expoziție filatelică internațională. În România, întîia expoziție filatelică a avut loc în mai 1891, la București, în casa lui C. Butculescu, președintele de atunci al Societății Filatelice Române, urmată de o a doua, în anul 1894, tot în București. După constituirea statului național unitar român, o expoziție filatelică cu participarea colecționarilor din întreaga țară s-a deschis în anul 1919 la Timișoara; mai menționăm expozițiile filatelice din anul 1922 de la Sibiu și din anul 1924 de la București, aceasta din urmă cu un caracter restrîns. În anul 1932, cu ocazia împlinirii a 75 ani de la apariția primelor mărci poștale „Cap de bour", s-a desfășurat la București între 20—30 noiembrie prima expoziție de amploare cu participări internaționale valoroase, cunoscută în literatura filatelică sub numele de EFIRO (v.) (Expoziția Filatelică Română). În anul 1958, cu ocazia sărbătoririi Centenarului mărcilor poștale românești și al Poștei de stat, în București a avut loc prima expoziție internațională organizată în România. Conform regulamentului A.F.R., expozițiile filatelice sînt organizate de către cercurile filatelice (v.), de filialele județene și a municipiului București, de către Comitetul executiv al A.F.R. (v.) cu ocazia unor evenimente (aniversări, comemorări) ori în baza acordurilor survenite între cercuri, societăți, asociații, federații etc., precum și în vederea selecționării unor exponate sau a cunoașterii potențialului expozițional. Expozițiile organizate de cercurile filatelice trebuie să aibă aprobarea comitetului filialei respective sau a municipiului București; expozițiile filialelor A.F.R sînt aprobate de către Comitetul executiv A.F.R. prin planul său anual de activitate; ele pot fi de două feluri: *cu participare locală*, adică numai a filateliștilor din județul respectiv sau din municipiul București, și *cu participare interjudețeană*, pe baza unei înțelegeri prealabile cu alte filiale. Comitetul executiv A.F.R. organizează expoziții filatelice de mai multe categorii: *expoziții filatelice republicane* (v.); *expoziții filatelice naționale* (v.); *expoziții filatelice naționale cu participare internațională* (v.); *expoziții bi- sau multilaterale* (v.); *expoziții filatelice internaționale* (v.). Cu excepția expozițiilor organizate de cercurile filatelice, exponatele pot participa la o expoziție numai în situația în care au obținut în prealabil cel puțin o medalie de argint la o manifestare similară de rang inferior celei organizate; în cazuri cu totul excepționale, și numai la recomandarea și pe răspunderea Comitetului filialei respective, pot fi admise în premieră acele colecții care întrunesc condiții deosebite de conținut, prezentare, tratare a temei etc. Participarea la o expoziție se face pe baza unei cereri scrise din partea solicitantului, cerere care trebuie să cuprindă datele personale, titlul exponatului, o scurtă descriere a acestuia, clasa de participare, distincțiile obținute anterior, numărul de foi, dimensiunea acestora, numărul de cadre solicitate. Colecțiile expuse trebuie să cuprindă numai piese proprietate a expozantului Expozanții pot să-și prezinte colecțiile și sub pseudonim, avînd însă obligația de a-și face cunoscută identitatea comitetului de organizare și juriului. Toate expozițiile, indiferent de nivel, vor avea un comitet de organizare, în sarcina căruia cade răspunderea rezolvării problemelor legate de buna pregătire și desfășurare a expoziției, numărul membrilor comitetului fiind stabilit în raport cu amploarea expoziției. Comitetul de organizare desemnează comisia de triere a exponatelor, iar pentru expozițiile organizate de Comitetul executiv A.F.R. numește un comisar al expoziției; expozițiile pot avea și un Comitet de onoare. Expozițiile filatelice au întotdeauna un juriu (v.) compus din specialiști recunoscuți. În prezent se organizează, anual, diferite expoziții filatelice care se bucură de o largă participare a colecționarilor de toate vîrstele. Exponatele românești sînt tot mai cunoscute și apreciate la expozițiile filatelice interne și internaționale. v. **AEROMFILA**; **AEROSOCFILEX**; **BALCANFILA**; **COMISAR GENERAL**; **COMISAR NAȚIONAL**; **EXPONAT**; **EXPOZIȚIE FILATELICĂ DE POȘTĂ AERIANĂ**; **SOCFILEX.**

EXPOZIȚIE FILATELICĂ BI- SAU MULTILATERALĂ. Manifestare organizată în cadrul acordurilor existente între federații, asociații filatelice naționale sau similare din alte țări. Astfel de expoziții pot cuprinde, în totalitate sau în parte, clasele prevăzute la expozițiile filatelice naționale (v.); de asemenea, sînt selecționate colecțiile cele mai valoroase și reprezentative în scopul asigurării unei participări competitive elevate. Contactele pentru încheierea acordurilor cu organizațiile filatelice din alte țări se stabilesc și se perfectează la nivelul organizațiilor naționale (A.F.R. și asociațiile sau federațiile naționale partenere). Expozițiile filatelice bilaterale sau multilaterale se organizează de regulă pe principiul rotației, pe bază de reciprocitate.

EXPOZIȚIE FILATELICĂ DE POȘTĂ AERIANĂ. Formă specializată a unor expoziții filatelice care prezintă colecții de mărci poștale, scrisori circulate, cărți poștale ilustrate etc. ce au ca tematică pionieri ai aviației, recorduri, mitinguri, raiduri aviatice, transporturi aeriene efectuate prin alte mijloace decît avionul (baloane, dirijabile, zepeline, elicoptere, rachete etc.), date referitoare la istoria transporturilor aeriene (prime zboruri), mărci de poștă aeriană (generală, pe țări sau continente), scrisori circulate cu aeronavele companiilor aeriene (TAROM, AEROFLOT, KLM, JAT, SABENA, AIR FRANCE etc.), colecții speciale (poștă aeriană accidentată, zboruri de noapte etc.), zboruri cosmice, marcofilie aerofilatelică (aerograme, viniete, etichete, grupate pe țări sau continente), colecții de studiu al unor mărci de poștă aeriană reprezentînd diferite tipuri de avioane (Rombac 111, Boeing, Concorde etc.), colecții maximafile aerofilatelice, literatura filatelică. Expozițiile filatelice de poștă aeriană cu o mică participare poartă denumirea de „Saloane filatelice de poștă aeriană". Prima expoziție filatelică internațională de poștă aeriană a avut loc la Paris în anul 1930.

EXPOZIȚIE FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ. Denumire dată unei expoziții filatelice internaționale organizate de o asociație sau de o federație filatelică națională, cu sau fără patronajul F.I.P. (v.), pe baza unui regulament intern (în trecut) sau pe baza regulamentului F.I.P. (în prezent). Expozițiile filatelice sub patronaj F.I.P. se organizează în conformitate cu regulamentul F.I.P. pentru expoziții și trebuie să îndeplinească toate condițiile organizatorice prescrise de acest regulament. Celelalte expoziții filatelice internaționale care nu sînt organizate sub patronajul F.I.P., cît și expozițiile filatelice naționale cu participări internaționale pot ține seama de îndrumările regulamentului F.I.P., dar nu sînt obligate să îndeplinească întocmai toate prevederile organizatorice ale acestui regulament. Pe lîngă clasele competitive ale filateliei menționate pe ramuri, expozițiile filatelice internaționale pot include și o „clasă oficială", rezervată exponatelor administrațiilor poștale, ale muzeelor poștale etc. Prima expoziție filatelică internațională a avut loc în Belgia la Antwerpen (denumirea în limba flamandă a orașului Anvers), în luna mai 1887. După cel de-al doilea război mondial și cu începere din anul 1959 exponate românești au fost prezente la expozițiile filatelice internaționale și mondiale organizate sub patronajul F.I.P. Dintre cele din ultimii ani amintim: „Polska '73" — Poznan; „Ibra '73" — München; „Internaba" — Basel și „Stockholmia '74" — Suedia; „España '75" — Madrid; „Arphila '75" — Paris; „Themabelga '75" — Bruxelles; „Interphil '75" — Philadelphia; „Italia '76" — Milano; „Amphilex '77" — Amsterdam; „Praga '78" — Praga; „Philaserdica '79" — Sofia; „London '80" — Londra; „Philatokyo '81" — Tokyo; „Philexfrance" — Paris 1982; „Belgica '82" — Bruxelles ș.a. Filatelia românească a fost prezentă și la expozițiile filatelice internaționale din țările socialiste, „Socfilex" (v.), devenite tradiționale, dintre care ultimele ediții au avut loc la: București (1973); Katowice (1974); Berlin (1977); Berlin (1979); Bratislava (1981) și Moscova (1983). De asemenea, amintim expozițiile filatelice internaționale balcanice „Balcanfila" (v.), ajunse la cea de a IX-a ediție în anul 1983 (București). La majoritatea expozițiilor filatelice organizate sub patronaj F.I.P. amintite mai sus și la toate expozițiile filatelice „Socfilex" și „Balcanfila", România a avut reprezentanți și în juriu. Expozițiile filatelice internaționale sînt însoțite în majoritatea lor de emisiuni poștale cu sau fără supratază, destinate strîngerii de fonduri pentru finanțarea respectivelor manifestări, puse în circulație atît de țara organizatoare, cît și de alte state. Primele emisiuni oficiale de acest fel (două cărți poștale) au apărut în Elveția, în anul 1893, cu ocazia expoziției filatelice internaționale desfășurate la Zürich. Primele mărci poștale destinate unei expoziții filatelice internaționale au fost puse în circulație în Olanda, în anul 1924. În același an, cu ocazia expoziției filatelice de la Bruxelles, Belgia a emis primul bloc. Dintre emisiunile filatelice ale Poștei române amintim pe cele pentru „Balcanfila III" (1971), „Belgica '72", „Ibra '73", „Stockholmia '74", „Italia '76", „Balcanfila '83" etc. v. **EXPOZIȚIE INTERNAȚIONALĂ SUB PATRONAJUL FEDERAȚIEI INTERNAȚIONALE DE FILATELIE**; **FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE FILATELIE.**

EXPOZIȚIE FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ SUB PATRONAJUL FEDERAȚIEI INTERNAȚIONALE DE FILATELIE. Cu ocazia Congresului Federației Internaționale de Filatelie de la Madrid (14.IV.1975) a fost confirmat *Regulamentul general pentru expozițiile filatelice internaționale sub patronajul F.I.P.*, aprobat de către Congresul F.I.P. de la Stockholm (30.IX.1974). F.I.P. patronează numai expozițiile filatelice organizate de membrii federației, aprobarea patronării unei expoziții fiind dată de către Congres (F.I.P. poate

acorda însă un sprijin tehnic și moral unor expoziții filatelice internaționale organizate de țări care nu sînt membre ale federației, în scopul favorizării dezvoltării filateliei și creării unor federații naționale). Pentru ca o expoziție filatelică internațională să poată fi patronată de F.I.P., țara organizatoare trebuie să înainteze o cerere Comitetului executiv F.I.P. cu trei ani înaintea celui în care va avea loc expoziția; organizatorii au obligația să respecte anumite prevederi generale, printre care menționăm: să nu solicite și să nu accepte alt patronaj filatelic în afara celui al F.I.P.; să nu admită în cadrul expoziției prezența unor organizații filatelice care nu fac parte din F.I.P.; în expoziție să fie prezentate numai exponatele colecționarilor membri ai unei asociații sau federații afiliate la F.I.P.; stabilirea juriului să se facă în strictă conformitate cu regulamentul F.I.P. etc. Expozițiile filatelice internaționale patronate de F.I.P. sînt destinate numai filateliștilor maturi; totuși regulamentul recomandă comitetului de organizare să prevadă în expoziție o secție consacrată exponatelor tinerilor filateliști (constituită în baza *Regulamentului special pentru expozițiile filatelice ale tinerilor filateliști*). Expozițiile filatelice internaționale sub patronajul F.I.P. se împart în două mari categorii: *expoziții filatelice internaționale generale* și *expoziții filatelice internaționale speciale*. *Expozițiile filatelice internaționale generale* au în compunere următoarele categorii și clase filatelice: **participări în afara competiției,** care cuprind: *clasa de onoare* (rezervată colecțiilor filateliștilor special invitați de organizatori), *clasa oficială* (exponate prezentate de administrațiile poștale, muzeele poștale, întreprinderile de imprimare a mărcilor poștale), *clasa „hors concours"* (rezervată exponatelor necuprinse în categoria „Participări în cadrul competiției", fie din motive inerente participării, fie din dorința expresă a expozantului); **participări în cadrul competiției:** *clasa de onoare F.I.P.* (cuprinde colecțiile care au obținut în prealabil la expozițiile filatelice internaționale patronate de F.I.P. trei Mari medalii de aur sau un Mare premiu echivalent cu una din aceste medalii), *clasa de filatelie tradițională, clasa de istorie poștală, clasa de filatelie tematică, clasa de maximafilie, clasa de aerofilatelie* (aceste șase clase sînt rezervate colecțiilor care corespund regulamentelor speciale), *clasa de literatură* (cuprinde publicațiile filatelice corespunzătoare regulamentului special F.I.P. privind această clasă). Expozițiile filatelice internaționale speciale cuprind următoarele clase: *filatelie tradițională, istorie poștală, filatelie tematică, aerofilatelie, maximafilie*; comitetul organizator are dreptul să includă în cadrul acestor expoziții și o clasă de literatură filatelică și una de tineret. Toate piesele din exponatele prezentate trebuie să aparțină colecționarului participant. Distincțiile acordate la expozițiile filatelice internaționale sub patronajul F.I.P. sînt de mai multe categorii, după cum urmează: la expozițiile filatelice internaționale generale se acordă un Mare premiu de onoare (pentru un participant la clasa de onoare), un Mare premiu internațional și un Mare premiu național celor mai meritorii colecții, care au primit în prealabil o Mare medalie de aur. La expozițiile filatelice internaționale, se acordă următoarele medalii: medalii mari de aur, medalii de aur, medalii de argint aurit (vermeil), medalii mari de argint, medalii de argint, medalii de bronz argintat și medalii de bronz. La clasa de onoare F.I.P. (din cadrul expozițiilor generale) se acordă un Mare premiu de onoare, ceilalți expozanți din această clasă fiind recompensați de comitetul de organizare printr-un obiect de artă sau o medalie (aceasta din urmă trebuind să difere net de cele decernate de juriu în cadrul altor clase de competiție). Juriul expozițiilor filatelice internaționale patronate de F.I.P. este format numai din filateliști cu o competență recunoscută pe plan internațional; un sfert din membrii juriului sînt desemnați de către Comitetul de organizare dintre specialiștii existenți în țara sa; jumătate din juriu va fi compus din membri străini (maximum 2 pentru o țară participantă); juriul va fi completat prin desemnarea de către F.I.P. a membrilor complementari; președintele F.I.P. face parte, din oficiu, din toate juriile, cu titlu de reprezentant al F.I.P. și arbitru; la cererea membrilor F.I.P. comitetul de organizare poate admite observatori pe lîngă juriu. Dintre membrii săi juriul alege un președinte, unul sau doi vicepreședinți și un secretar, ei formînd biroul juriului; președintele juriului nu poate să cumuleze această funcție cu alta. Biroul juriului formează grupe de lucru de cel puțin trei membri pentru aprecierea participărilor care le-au fost repartizate; deciziile grupelor sînt definitive pînă la acordarea medaliei de vermeil inclusiv; pentru medaliile de aur, Marele premiu și premiile de onoare speciale deciziile vor fi luate în urma discutării și votării de către întregul juriu a propunerilor diferitelor grupe. Pentru acordarea Marelui premiu de onoare al F.I.P. juriul va desemna cinci dintre membrii săi, pe cît posibil din grupe diferite, pentru selecționarea celor mai meritorii exponate din clasa de onoare F.I.P.; decizia finală se ia cu majoritate de voturi, prin vot secret. Pînă în prezent s-au desfășurat următoarele expoziții internaționale sub patronajul F.I.P.: 1927, Strasbourg; 1928, Monaco; 1929, Le Havre; 1930, Alger și Anvers (ultima denumită expoziție universală); 1933, Viena (WIPA); 1935, Bruxelles (SITEB); 1936, Luxemburg (SOPHILEPHE); 1937, Paris (PEXIP); 1938, Praga (PRAGA); 1943, Geneva (GEPH; datorită războiului s-a transformat în expoziție națională); 1946, Cairo (prevăzută, dar anulată); 1948, Basel (IMABA); 1949, Bruxelles (BEPITEC) și Paris (CITEX); 1950, Londra și Madrid (fără patronaj F.I.P., dar suportate de aceasta); 1951, Copenhaga (**prevăzută, dar anulată**); **1952, Monaco (REINATEX), Luxemburg (CENTILUX) și Utrecht (ITEP); 1953, Lisabona (LISBOA); 1954, São Paulo (BRAPEX III); 1955, Stockholm (STOCKHOLM) și Oslo (NORWEX); 1956, Helsinki (FINNLANDIA) și Ierusalim (TABIL); 1959, Hamburg (INTERPOSTA) și Palermo (SICILIA); 1960, Barcelona și Varșovia (POLSKA); 1961, Budapesta (BUDAPEST); 1962, Buenos Aires (ARGENTINA) și Praga (PRAGA '62); 1963, Istanbul (ISTANBUL); 1964, Paris (PHILATEC); 1965, Viena (WIPA); 1966, Washington (SIPEX); 1967, Amsterdam (AMPHILEX); 1968, Ciudad de Mexico (EFIMEX) și Praga (PRAGA '68); 1969, Sofia (SOFIA); 1971, Budapesta (BUDAPEST '71); 1973, Bruxelles (BELGICA '73), München (IBRA) și Poznan (POLSKA); 1974, Ierusalim (JERUSALEM), Basel (INTERNABA) și Stockholm (STOCKHOLMIA '74); 1975 Madrid (ESPAÑA '75) și Paris (ARPHILA); 1976 Bruxelles (THEMABELGA, expoziție tematică), Philadelphia (INTERPHIL), Copenhaga (HAFNIA) și Milano (ITALIA); 1977, Amsterdam (AMPHILEX) și Porto (PORTUGALE, expoziție tematică); 1978, Toronto (CAPEX) și Praga (PRAGA); 1979, Sofia (PHILASERDICA) și Rio de Janeiro (BRASILIANA '79); 1980, Londra (LONDON), Oslo (NORWEX) și New Delhi (INDIA); 1981, Lucerna (LUBARA, prima expoziție de astrofilatelie), Viena (WIPA) și Tokyo (PHILATOKYO); 1982, Paris (PHILEXFRANCE) și Bruxelles (BELGICA '82, prima expoziție de istorie poștală și întreguri poștale); 1983, Rio de Janeiro (BRASILIANA '83), Basel (TEMBAL, expoziție tematică) și Bangkok (BANGKOK '83); 1984, Madrid (ESPAÑA '84), Atena (ATHENIA '84), Melbourne (AUSIPEX '84), Seul (PHILAKORCA '84). Dintre expozițiile internaționale pentru tineret sub patronajul F.I.P. menționăm următoarele: 1963, Luxemburg (MELUSINA); 1969, Luxemburg (JUVENTUS); 1972, Kristiansand (INTERJUNEX); 1974, Sofia (MLADOST); 1976, Rouen (JUVAROUEN); 1978, Luxemburg (JUPHILUX); 1980, Eindhoven (JUPOSTEX); 1982, Toronto (CANADA'82); 1984, Pleven (MLADOST).

EXPOZIȚIE FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ

EXPOZIȚIE FILATELICĂ JUBILIARĂ. Ediție festivă a unor expoziții filatelice „consacrate" (ex.: Cea de a 10-a ediție a avut loc în anul 1985, la Veliko Tîrnovo, în Bulgaria; cea de a 10-a ediție a expoziției ce a avut loc la Timișoara în anul 1983). De regulă, cu ocazia acestor expoziții se emit piese filatelice (mărci, plicuri, ștampile speciare).

EXPOZIȚIE FILATELICĂ JUBILIARĂ

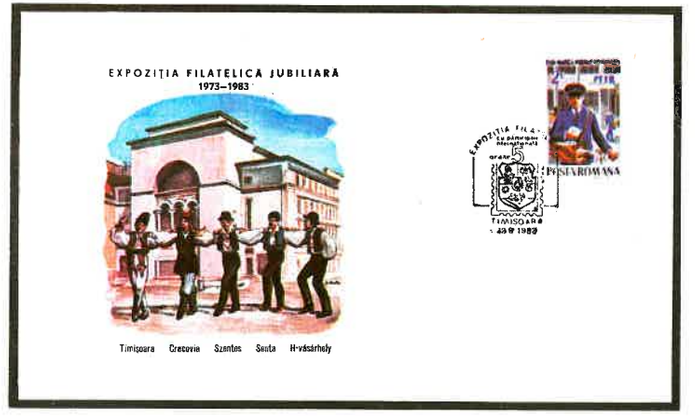

EXPOZIȚIE FILATELICĂ NAȚIONALĂ. 1. Expoziție organizată de către o asociație sau federație națională pe baza unui regulament intern. **2.** Manifestare organizată de către Comitetul executiv A.F.R. cu participarea filateliștilor maturi și tineri de pe tot cuprinsul țării. Exponatele prezentate sînt grupate în patru clase: *clasa de onoare* — rezervată unor colecții care au obținut anterior de 3 ori medalia de aur sau care prezintă un interes filatelic deosebit; *clasa oficială* — care cuprinde colecții prezentate de Administrația poștală, de alte instituții, precum și de Fabrica de timbre; *clasa în afara concursului* — rezervată colecțiilor prezentate de membrii juriului, de membrii familiilor acestora, precum și de către unii expozanți la cererea lor expresă; *clasa de competiție* (cu două grupe — maturi și tineri) care cuprinde următoarele categorii de colecții: colecții de istorie poștală (inclusiv marcofilie), colecții filatelice tradiționale (v.), colecții tematice (v.), colecții de subiect (v.), colecții de aerofilatelie, colecții de maximafilie, colecții de întreguri poștale, literatură filatelică. v. **EXPOZIȚIE FILATELICĂ NAȚIONALĂ CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ.**

EXPOZIȚIE FILATELICĂ NAȚIONALĂ CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ. La unele expoziții filatelice naționale, mai ales la cele dedicate aniversărilor sau evenimentelor deosebite, pot fi invitați prin asociațiile sau federațiile fila-

telice naționale și expozanți din alte țări, în funcție de amploarea manifestării și de numărul de cadre existent. Expozanții din străinătate pot fi invitați și la expozițiile republicane, în funcție de profilul și însemnătatea lor.

EXPOZIȚIE FILATELICĂ REPUBLICANĂ. Manifestare organizată de o filială județeană A.F.R. sau a municipiului București, sub controlul și îndrumarea Comitetului executiv A.F.R. (v.), la care participă, de regulă, o anumită categorie de filateliști — pionieri, școlari, studenți, în general tineret — sau care cuprinde (spre deosebire de expozițiile naționale, cu caracter general) numai exponate cu profil bine determinat: istorie poștală, colecții de filatelie tradițională, de studiu sau specializate, colecții tematice, colecții de aerofilatelie, întreguri poștale, maximafilie ș.a.

EXPRES. Indicație specială care arată că un obiect de corespondență trebuie expediat cu prioritate, prin curse speciale, de regulă prin factori telegrafici (personal al unităților de telegrafie). Se admit pentru a fi expediate „expres" toate obiectele de corespondență indiferent cum se expediază (simple sau cu indicația specială „Recomandat"). adresate în localitățile reședință de județ și municipii, cu excepția trimiterilor poștale adresate la „Post-restant" (v.), „Căsuțe poștale" (v.), la locul de muncă sau personalului din unitățile militare. Pe trimiterile expediate „expres" oficiul poștal lipește o etichetă specială sau aplică o ștampilă care poartă, în caractere cît mai citețe, mențiunea „Expres". În lipsa etichetei și a ștampilei, mențiunea „Expres" va fi scrisă în litere mari, cu cerneală roșie sau cu un creion roșu, pe fața trimiterii poștale, în colțul superior stîng. În cazul scrisorilor cu valoare declarată (v.) oficiul poștal de destinație poate trimite „expres" un aviz de sosire a trimiterii și nu trimiterea însăși. Aceste trimiteri, denumite „expres", sînt supuse la o taxă suplimentară față de taxa obișnuită, care trebuie să fie achitată în întregime cu anticipație. v. **MĂRCI POȘTALE „EXPRES"**.

EXPRESS. **1.** Inscripție pe unele ștampile ovale feroviare și maritime de la sfîrșitul penultimului deceniu al secolului al XIX-lea folosite la obliterarea corespondenței transportate de la Constantinopol prin Constanța și București la Ostende și viceversa. Se cunosc patru variante: „EXPRESS / CONSPOLI — OSTENDA / CONSPOLI — CONSTANȚA BUCUREȘCI"; „EXPRESS/CONSPOLI — PARIS / CONSPOLI — BUCUREȘCI"; „EXPRESS/CONSPOLI — TURQ / CONSTANȚA — BUCUREȘCI"; „EXPRESS/PARIS — CONSPOLI / BUCUREȘCI — CONSPOLI". **2.** Termen folosit în denumirea trenurilor internaționale de lux (ex.: „ORIENT EXPRESS", „EXPRESS D'ORIENT" și „OSTENDE EXPRESS"). Unele administrații poștale aplicau pe corespondențele expediate cu aceste trenuri etichete cu denumirea trenurilor respective.

filatelia

F. Simbol utilizat în unele cataloage filatelice sau de licitație, precum și în expertizele filatelice, pentru indicarea pieselor filatelice false. Se plasează, de obicei, într-un oval. Unele cataloage folosesc în locul acestui semn indicația FALS (sau altele echivalente) înscrisă sau nu într-un chenar.

FACSIMIL. Reproducere exactă a unui text, a unui desen, a unei picturi, a unei semnături etc., fie printr-o copiere manuală fidelă, fie prin mijloace avansate de reproducere (fotografiere, galvanoplastie, tipărire).

FACTAJ. Distribuire la domiciliu a obiectelor de mesagerii, a coletelor poștale și a mandatelor contra unei taxe de factaj în funcție de greutate. Provine din cuvîntul francez „Factage". v. **MĂRCI POȘTALE PENTRU FACTAJ**; **MESAGERIE POȘTALĂ**; **TAXĂ DE FACTAJ.**

FACTOR POȘTAL. Lucrător în cadrul serviciilor poștale, care distribuie corespondența la destinatari. v. **CURIER.**

FALS. Denumire dată mărcilor și pieselor filatelice lipsite de autenticitate, contrafăcute total sau parțial. Falsurile pot fi *totale*, cînd avem de-a face cu o piesă filatelică contrafăcută în întregime, sau *parțiale*, cînd este vorba de intervenții care schimbă caracteristicile respectivei piese filatelice în scopul sporirii interesului ei filatelic și a valorii. Falsurile pot consta în: retipărirea unor mărci poștale, de cele mai multe ori cu deosebiri față de emisiunea „tip" (desen, hîrtie, gumă, dantelură), cu ajutorul altor clișee decît cele originale, confecționate clandestin, fără aprobare legală; alterarea sau schimbarea culorii pe cale chimică; regumarea; redantelarea unor piese filatelice; aplicarea de ștampile sau supratipare false în vederea obținerii unor piese filatelice cu valoare crescută. Un alt gen de alterare a autenticității unei piese filatelice este așa-zisa „restaurare" sau „reparare", prin care se urmărește restabilirea caracteristicilor inițiale ale unor mărci ce au suportat deteriorări, fără a se indica expres, pe piesa respectivă, efectuarea reparației. Falsurile s-au constatat la puțin timp după apariția mărcilor poștale. Ele se pot împărți în *„Falsuri în dauna poștei"*, atunci cînd mărcile poștale respective sînt destinate francării corespondenței, și *„Falsuri filatelice"*, atunci cînd contrafacerile sînt realizate pentru a fi vîndute colecționarilor filateliști. Cel mai frecvent sînt falsificate mărcile clasice valoroase. La mărcile poștale românești se cunosc falsuri totale sau parțiale de la emisiunea „Cap de bour" pînă la emisiunile „Ferdinand" din anul 1920, cu excepția următoarelor emisiuni: „Îngerii" (1906), „25 ani regat" (1906), „40 ani domnie" (1906), „Obolul" (1907), „Gravate" (1908). După anul 1920 au mai fost falsificate emisiunile: „Jubileul Societății Române de Geografie" (1927), mărcile cu supratipar „8 iunie 1930", valoarea de 10 lei de la emisiunea „Jubileul de 30 de ani al palatului P.T.T." (1932). În afara falsificării mărcilor poștale și a colițelor, în filatelie se întîlnesc falsificări de ștampile avînd ca urmare transformarea unor mărci poștale comune, în stare nouă, în „rarități" prin: obliterări; înlăturări de ștampile comune și înlocuirea lor cu ștampile „rare", contrafăcute; aplicări de mărci poștale autentice pe scrisori circulate, trecînd ansamblul prin ștampile false, pentru a le mări valoarea filatelică. Pentru combaterea falsurilor în dauna lor, administrațiile poștale au recurs în decursul anilor la cele mai felurite mijloace de îngreunare a contrafacerilor: folosirea de hîrtii cu filigran (v.), cu fire de mătase (v.), includerea în desenul mărcilor a unor cifre sau litere (de colț), schimbarea culorilor (ex: Poșta engleză a imprimat pe mărcile poștale, la început la colțurile inferioare și apoi și la cele superioare, litere de control, a schimbat culoarea penny-ului negru, care era prea rezistentă și nu se deteriora la ștergerea ștampilei, cu o culoare roșie mai puțin rezistentă). Cataloagele specializate atrag, de regulă, atenția asupra falsurilor. Falsurile nu au nici o valoare pentru colecționarul obișnuit. Prezentarea lor în exponate fără menționarea expresă a neautenticității pieselor reparate duce la penalizarea drastică de către juriu. Falsurile pot face obiectul unor colecții specializate și constituie importante materiale de studiu și referință pentru experți. Prima lucrare despre falsificarea mărcilor poștale a fost publicată la Bruxelles, în anul 1862, de J. B. Moens sub titlul *Falsification des timbres-poste* (*Falsificarea mărcilor poștale*). Apoi, E. Pemberton și Thornton Lewes au luat o atitudine fermă împotriva falsurilor în lucrarea *Forged Stamps*: *How to Detect Them* (*Mărci false*: *cum pot fi depistate*). Bibliografia filatelică de specialitate se îmbogățește continuu. Printre lucrările mai recente, cu largă cuprindere, se înscrie seria de monografii „Billig" asupra falsurilor, grupate pe țări, apărute în editura Fritz Billig—Viena. v.

FALS PARȚIAL; **FALSIFICARE**; **FALSIFICATORI**; **FALSURI DIN VERONA ȘI DIN MILANO**; **FALSURI „MOROIU"**; **FALSURI „SPERATI"**; **REPARAȚIE.**

FALS PARȚIAL. Denumire sub care sînt cunoscute în filatelie: mărcile poștale originale pe care s-au aplicat sau de pe care s-au scos ștampile; mărcile poștale originale redantelate cu danteluri rare; mărcile poștale dantelate cărora li s-a tăiat pe una sau mai multe laturi dantelura; mărcile poștale originale cărora li s-a decolorat sau li s-a scos una sau mai multe culori printr-un tratament chimic; mărcile poștale originale pe care s-a aplicat sau de pe care s-a scos un supratipar; mărcile poștale originale regumate ș.a. — operațiuni de falsificare parțială făcute în scopul creșterii cotelor filatelice ale pieselor respective.

FALSIFICARE. Acțiune de denaturare a adevărului realizată premeditat, în scopul obținerii unui avantaj material, moral etc.; falsificarea se poate realiza prin orice mijloace susceptibile de a duce la contrafacerea unei piese filatelice, numismatice, de artă etc. ori la o alterare a acestora, în formă sau conținut. Falsificările pot privi orice piesă filatelică. Falsificarea timbrelor, mărcilor poștale, plicurilor poștale, cărților poștale etc. este o infracțiune care constă în fapta de a falsifica aceste valori ori de a pune în circulație astfel de valori falsificate. Falsificatorii sînt pedepsiți prin lege. Prima lege din lume care a prevăzut pedepsirea falsificatorilor de mărci a fost decretul austriac Z 18 625 din 6.IV.1854, pentru reprimarea falsurilor de mărci în dauna poștei, promulgat ca urmare a falsurilor periculoase executate în Regatul Lombardo-Venețian, pe atunci în stăpînirea Austriei, la Verona și Milano. A urmat legea promulgată în Franța la 11.VII.1885 etc.

FALSIFICATORI. În decursul timpului, nenumărați falsificatori au pus în circulație mărci și documente poștale falsificate integral sau parțial, trucate sau contrafăcute. Majoritatea au recurs la procedee facile, la contrafaceri rudimentare, dar au existat unii care au realizat adevărate performanțe din punct de vedere al fineței imitării, posedînd cunoștințe filatelice temeinice; de multe ori contrafacerile sînt greu de identificat, comportînd expertizări minuțioase, materiale bogate de comparație și perfecta cunoaștere a caracteristicilor tehnice. Tocmai de aceea, marile societăți și firme filatelice (American Philatelic Society, Royal Philatelic Society din Londra, Casa Kottelat & Cie din Berna ș.a.) caută să achiziționeze falsurile cele mai periculoase pentru a le studia și a stabili modalitățile de recunoaștere. Dintre falsificatorii celebri trebuie amintiți François Fournier (1846—1917), Jean de Sperati (1884—1957), Georges Fouré (1846—1917), iar mai recent De Thuin și alții. Mărcile și documentele poștale românești au făcut și ele obiectul unor falsificări (contrafaceri) sau trucaje. Printre cele mai periculoase trebuie situate cele ale lui Jean de Sperati la marca de 108 parale (albastru pe roz) din prima emisiune clasică românească — Moldova, 1858, „Cap de bour", tipar de mînă, și la valoarea de 80 parale (roșu-cărămiziu pe hîrtie azurată) din cea de a doua emisiune „Cap de bour" (1.IV.1861), tipar de mînă, ca și falsurile Moroiu ale emisiunilor Moldovei, precum și trucajele mărcii de 6 parale „Principatele Unite", tipar de mașină. Fournier pretindea că piesele lui nu sînt falsuri, ci „facsimile", vînzîndu-le ca atare, dar nefiind contrasemnate ca facsimile (v.); ele se vindeau la mîna a doua ca originale. Falsurilor și falsificatorilor li s-a consacrat o bogată literatură: suita de monografii publicate de Fritz Billig la Viena, Darea de seamă asupra falsurilor „De Thuin" întocmită de „American Philatelic Society" după achiziționarea materialului folosit de acest falsificator ș.a. Firma Kottelat & Cie din Berna ține la dispoziția membrilor A.I.E.P. (v.) colecția nr. 1 de falsuri ale lui Jean de Sperati, aceștia putînd face copii după mărcile poștale care îi interesează. v. **FALS**

FALSURI DIN MILANO v **FALSURI DIN VERONA ȘI DIN MILANO.**

FALSURI DIN VERONA ȘI DIN MILANO. Denumire filatelică a falsurilor unor valori din prima emisiune austriacă pentru Lombardo-Veneția, efectuate în orașele Milano și Verona. La Verona s-au falsificat, în mai 1853, valorile de 15 și 30 centesimi, folosindu-se clișee executate prin gravare. În octombrie 1857, la Milano au fost falsificate valorile de 15, 30 și 45 centesimi. Mărcile poștale false în stare neuzată, precum și cele aflate pe scrisori circulate prin poștă constituie mari rarități filatelice, fiind înscrise și cotate ca atare în cataloagele filatelice importante; de asemenea, ele obțin cote ridicate în cadrul licitațiilor filatelice.

FALSURI „MOROIU". Contrafaceri ale primelor mărci poștale clasice românești „Cap de bour", executate la București în anul 1888, denumite astfel după numele falsificatorului (C. Moroiu). Falsurile valorii de 81 parale au fost imprimate pe o hîrtie albă, vărgată, iar cele ale valorilor de 27, 54 și 108 parale pe o hîrtie albă, simplă. v. **FALS.**

FALSURI „SPERATI". Falsuri asemănătoare cu mărcile poștale originale, deci periculoase, a peste 220 mărci poștale clasice din cca 50 de țări, executate de Jean de Sperati (1884—1957), în condiții grafice excepționale sub toate aspectele (cerneală, hîrtie, ștampile etc.), astfel încît identificarea lor prezintă dificultăți chiar pentru cei mai buni experți. Printre piesele falsificate de Sperati se află și mărcile poștale clasice românești „Cap de bour", tipar de mînă, de 108 parale din prima emisiune (15.VII.1858) și de 80 de parale din emisiunea a doua (1.IV.1861). v. **FALS.**

FAMILIE DE LITERE v. **LITERĂ.**

F.A.O. (**FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION**) v. **ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ALIMENTAȚIE ȘI AGRICULTURĂ.**

FAUNĂ. 1. Totalitate a speciilor din regnul animal. **2.** Temă filatelică. Prima marcă poștală cu subiectul „Faună" a apărut în Canada, în anul 1851, și avea ca ilustrație un castor. Dintre mărcile poștale cu această temă, apărute în secolul trecut, ar mai putea fi amintite: Australia Occidentală — lebădă (1854—1906); Peru — lamă (1866); S.U.A. — vultur (1869); Perak (vechi stat indian) — tigri (1891); Borneo — cerb malaiez și crocodil (1884); Liberia — elefant și hipopotam (1892); Australia—

cangur (1912—1919) etc. Marele număr de emisiuni cu tema „Faună", apărute pînă în prezent în foarte multe țări, determină imposibilitatea alcătuirii unor co-

lecţii generale cu acest subiect. Cei mai mulţi tematicieni se rezumă la arii mai restrînse (păsări, reptile, fluturi, peşti, mamifere etc.), cu mai multe posibilităţi de adîncire. O colecţie de subiect sau o tematică „Faună" nu se poate limita numai la piesele filatelice apărute în ultimele două decenii, ci trebuie să cuprindă şi mărci poştale din emisiunile vechi. De asemenea, colecţiile trebuie alcătuite pe criterii ştiinţifice (clasificarea speciilor, răspîndire geografică etc.). În colecţiile tematice o notă deosebită o pot aduce filigranele tematice legate de tema colecţiei. v. **FILIGRAN TEMATIC.**

F.D.C. Prescurtare a expresiei engleze „FIRST DAY COVER" (plic prima zi). v. **PLIC „PRIMA ZI".**

F.D.I.F. v. **FEDERAŢIA DEMOCRATĂ INTERNAŢIONALĂ A FEMEILOR.**

FEDERAŢIA DEMOCRATĂ INTERNAŢIONALĂ A FEMEILOR (F.D.I.F.). Organizaţie cu caracter obştesc înfiinţată la 1.XII.1945, avînd afiliate organizaţiile naţionale ale femeilor din peste 90 de ţări ale lumii. **F.D.I.F.** militează pentru întărirea legăturilor de prietenie între femeile din întreaga lume, susţine revendicările acestora, acţionează ferm pentru apărarea drepturilor lor de cetăţene, mame, muncitoare, pentru apărarea copiilor, a păcii, democraţiei, independenţei şi suveranităţii fiecărui stat. **F.D.I.F.** sprijină activitatea O.N.U. şi a instituţiilor sale specializate, avînd reprezentanţe permanente pe lîngă U.N.E.S.C.O., E.C.O.S.O.C. etc.; are sediul la Berlin (R.D. Germană). Mişcarea de femei din R.S. România participă la **F.D.I.F.** de la constituirea aces-

teia. Cu ocazia celui de al IV-lea Congres al **F.D.I.F.** de la Viena, din anul 1958, Poşta română a

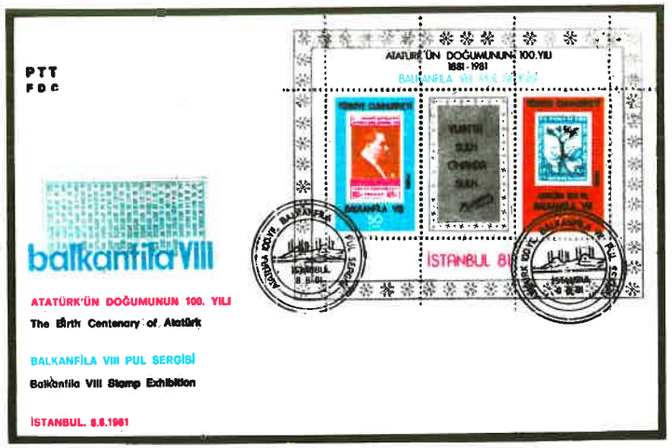

F.D.C.

pus în circulaţie o emisiune poştală.

FEDERAŢIA INTERNAŢIONALĂ A SOCIETĂŢILOR DE AEROFILATELIE (F.I.S.A.) (Fédération Internationale des Sociétés Aérophilatéliques). Organizaţie fondată în anul 1951 din iniţiativa Franţei şi a altor 7 ţări. La 23.IV.1960 a luat denumirea de mai sus. **F.I.S.A.** cuprinde societăţi de aerofilatelie, secţii de aerofilatelie ale unor asociaţii sau federaţii filatelice naţionale, grupări de aerofilateliști şi chiar şi aerofilateliști persoane fizice, ca membri individuali. Dintre obiectivele principale enumerăm: promovarea unei propagande aerofilatelice în toată lumea; organizarea de expoziţii aerofilatelice; formarea de experţi şi membri în jurii internaţionale; efectuarea de expertize pentru mărci şi documente de poştă aeriană; promovarea literaturii aerofilatelice; editarea unui buletin lunar ş.a. Organele de conducere **F.I.S.A.** sînt: Congresul anual, Consiliul **F.I.S.A.** şi Biroul executiv compus din preşedinte, vicepreşedinte şi secretar general. **F.I.S.A.** organizează din timp

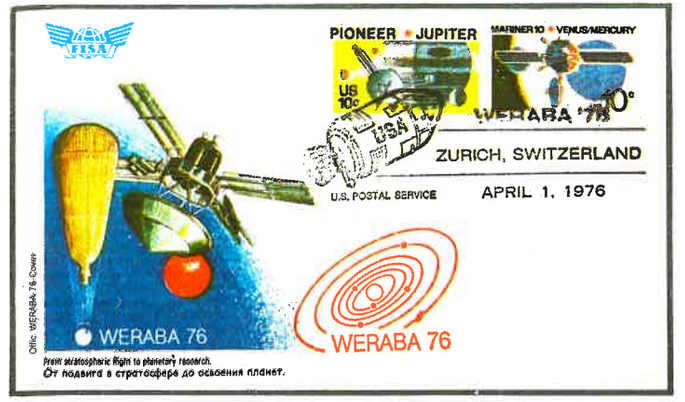

FEDERAŢIA INTERNAŢIONALĂ A SOCIETĂŢILOR DE AEROFILATELIE

în timp expoziţii de aerofilatelie cu participări internaţionale. În prezent se duc tratative pentru găsirea unei formule de colaborare între **F.I.S.A.** şi F.I.P. Unele administraţii poştale au pus în circulaţie emisiuni dedicate **F.I.S.A.**

FEDERAŢIA INTERNAŢIONALĂ DE FILATELIE (F.I.P.) (Fédération Internationale de Philatélie). Organism cu sediul la Geneva, constituit în anul 1926 din organizaţiile filatelice naţionale ale cîtorva ţări. Rolul federaţiei constă în: înlesnirea relaţiilor internaţionale între organizaţiile filatelice; coordonarea manifestărilor filatelice internaţionale în scopul asigurării unui nivel ridicat şi al evitării suprapunerii datelor de desfăşurare a acestora; stabilirea normelor de organizare a expoziţiilor internaţionale, acordînd asistenţă tehnică expoziţiilor internaţionale sub patronaj **F.I.P.**; sprijinirea studiilor filatelice şi a dezvoltării filateliei prin colaborare internaţională; apărarea filateliei prin depistarea şi combaterea falsificatorilor; difuzarea informaţiilor cu caracter filatelic în lumea întreagă etc. Totodată studiază mijloacele şi metodele necesare unei bune conservări a colecţiilor filatelice. Organul suprem al federaţiei este Congresul, care se întruneşte anual, de regulă în oraşele unde au loc expoziţii filatelice internaţionale sub patronajul **F.I.P.** La Congresul de la Hamburg din anul 1959 s-a votat primirea ca membră a **F.I.P.** a Asociaţiei Filateliştilor din România. În prezent sînt membre ale **F.I.P.** 62 asociaţii şi federaţii filatelice naţionale. În cadrul federaţiei există mai multe comisii (filatelie tematică, istorie poştală, filatelie tradiţională, aerofilatelie, întreguri poştale, maximafilie, tineret, combaterea falsurilor, literatură filatelică). În afară de comisiile pe ramuri, la Congresul de la Essen (1980) a fost creat un grup special de lucru al **F.I.P.** pentru marcofilie, cu organizarea şi conducerea acestui grup fiind însărcinată, de Congres, Asociaţia Filateliştilor din R.S. România.

FEDERAŢIA INTERNAŢIONALĂ DE FILATELIE CONSTRUCTIVĂ (FIPCO) (Fédération Internationale de Philatélie Constructive). Organizaţie filatelică mondială înfiinţată în anul 1950, care a grupat filateliştii tematicieni. A activat multă vreme concomitent cu F.I.P., afiliindu-se şi contopindu-se cu aceasta la 18. VIII.1963, cînd în cadrul federaţiei s-a înfiinţat o comisie specială pentru filatelia tematică.

FEDERAŢIA INTERNAŢIONALĂ DE FILATELIE OLIMPICĂ (F.I.P.O.). Organizaţie înfiinţată la 7 decembrie 1982 cu ocazia Conferinţei de presă ţinută la sediul Comitetului Internaţional Olimpic (C.I.O.). Sediul **F.I.P.O.** este la Lausanne. Organizaţia este condusă de un comitet director compus din 11 membri şi are drept scop principal promovarea şi propagarea filateliei olimpice. Ca prime acţiuni prevăzute: elaborarea unui catalog de filatelie olimpică; organizarea unei expoziţii filatelice olimpice la Lausanne în anul 1984; înfiinţarea unei biblioteci filatelice sportive; crearea unei secţii filatelice în cadrul muzeului C.I.O., care a fost deschisă în anul 1986.

FEDERAŢIA MONDIALĂ A TINERETULUI DEMOCRAT (F.M.T.D.). Organizaţie cu caracter obştesc înfiinţată la 10.XI.1945; reuneşte organizaţii de tineret din peste 100 de ţări, care militează pentru pace, libertate, democraţie, independenţă şi suveranitate naţională, pentru un viitor mai bun al tineretului; are sediul permanent la Budapesta (R.P. Ungară). Uniunea Tineretului Comunist (v.) din România, precum şi Uniunea Asociaţiilor Studenţilor Comunişti din România fac parte din **F.M.T.D.** de la înfiinţarea acesteia şi acţionează pentru dezvoltarea colaborării şi cooperării între organizaţiile de tineret din întreaga lume, pentru unitatea mişcării internaţionale de tineret, militînd cu fermitate şi consecvenţă pentru dreptul organizaţiilor de tineret de a activa de sine stătător, fără amestec din afară. Poşta română a marcat cea de a XV-a aniversare a **F.M.T.D.** (5.X.1960) printr-o emisiune filatelică reprezentînd globul pămîntesc înconjurat de un drapel alb, pe care este înscris cuvîntul „Pace", în mai multe limbi.

FEDERAŢIA RHODESIA — NYASSALAND v. MALAWI; ZAMBIA; ZIMBABWE.

FEDERAŢIA SINDICALĂ MONDIALĂ (F.S.M.). Organizaţie cu caracter

obștesc, înființată în urma Congresului Sindical Mondial de la Paris, desfășurat între 25.IX.—8.X.1945. **F.S.M.** reunește în prezent sindicatele din țările socialiste, țările capitaliste și țările în curs de dezvoltare, grupînd în rîndurile ei cca 2/3 din numărul total al membrilor de sindicat din lumea întreagă; are sediul la Praga. România este membră fondatoare, la Congresul de constituire a **F.S.M.** participînd și o deiegație a C.G.M. (v.) din țara noastră; în prezent Uniunea Generală a Sindicatelor din R.S. România (U.G.S.R.), afiliată la **F.S.M.**, militează consecvent pentru îmbunătățirea continuă a structurii și activității acestui for, pentru realizarea unității sindicale pe plan internațional. Poșta română a emis la 1.X.1955, cu ocazia celei de a X-a aniversări de la înființarea **F.S.M.**, o serie compusă din două mărci poștale.

FEDERAȚIA SOCIETĂȚILOR SPORTIVE DIN ROMÂNIA (F.S.S.R.). Organizație creată în anul 1912 în scopul popularizării în rîndurile tineretului a practicării exercițiilor fizice și a sporturilor. v. **UNIUNEA FEDERAȚIILOR SOCIETĂȚILOR SPORTIVE DIN ROMÂNIA (U.F.S.S.R.).**

FELDPOST. 1. Denumire în limba germană pentru „Poșta de campanie". 2. Text imprimat pe diverse emisiuni poștale (Austria, Ungaria ș.a.). 3. Inscripție pe ștampilele oficiilor poștale de campanie austriece (între anii 1854—1856), aplicate în timpul războiului Crimeii, cînd Moldova și Țara Românească s-au aflat sub ocupația armatei habsburgice; se întîlnește sub formă întreagă sau prescurtată: K.u.K. Feldpost = Kaiserliche und Königliche Feldpost (Poșta de campanie imperială și regală).

FEROE (FØROYAR, FAEROË, FÆRØERNE). Arhipelag situat în nordul Oceanului Atlantic; suprafața: 1 399 km²; populația: 40 000 locuitori (1980); centrul administrativ: Thorshavn; limba oficială: daneza; moneda: sistemul monetar danez. Aflate pînă în anul 1814 în stăpînirea Norvegiei, insulele **F.** intră de la acea dată în componența Danemarcei, fiind, conform Constituției daneze din anul 1953, parte a Regatului Danemarcei. Primele emisiuni poștale: 1919 (inițial o marcă provizorie daneză cu putere de circulație numai în insulele **F.**); 1975 (prima emisiune cu inscripția FØROYAR).

F.F. Dublă monogramă ce apare pe marca poștală fixă din emisiunea românească de cărți poștale tipărită la Iași în anul 1917.

F.F.I. (FORCES FRANÇAISES DE L'INTÉRIEUR). Supratipar (v.) aplicat pe mai multe emisiuni poștale locale franceze, realizate de forțele de rezistență în anul 1944, la Chambéry, după eliberarea de sub ocupația hitleristă. v. **MĂRCI POȘTALE FRANCEZE DE ELIBERARE.**

F.F. PTT (Ferdinand — Poștă, Telegraf, Telefon). 1. Supratipar (v.) aplicat în anul 1919 pe unele mărci poștale românești din emisiunea „Carol tipografiate" (1909—1914). 2. Monogram supratipărit în anul 1919 pe emisiunile românești „Cluj" (v.), „Oradea" (v.) și „Poșta română—Constantinopol".

F.G.M.A. v. **GATA PENTRU MUNCĂ ȘI APĂRARE.**

FIJI (FIJI/VITI—Fiji). Stat insular situat în arhipelagul cu același nume, în sud-vestul Oceanului Pacific; suprafața: 18 272 km²; populația: 612 000 locuitori (1978); capitala: Suva; limba oficială: fijiana; moneda: 1 Fiji Dollar = 100 Cents. Colonie britanică din a doua jumătate a secolului al XIX-lea; stat independent în cadrul Commonwealth-ului de la 10.XII.1970; monarhie constituțională. Prima emisiune poștală: 1870; prima emisiune a statului independent: 1970.

FILATELIA. Revistă a filateliștilor din Republica Socialistă România. Apare în anul 1954 cu o frecvență de 6 numere pe an, avînd ca subtitlu, pînă la nr. 1/1957, „Revistă de informare filatelică"; în anul 1958, apariție lunară; între anii 1959—1962 revine la 6 numere pe an; de la nr. 1/1963 pînă în prezent, se editează lunar. Inițial avea 16—18 pag., cu nr. 7 (171)/1970 se ridică la 20 de pag., iar de la nr. 4 (180)/1972 la 22 de pag.; începînd cu nr. 5 (217)/1974 are un număr fix de 18 pag., la care se adaugă un supliment de 4 pag. în limbi străine pentru exemplarele destinate exportului; după înființarea A.F.R. (v.), pe frontispiciu apare indicația „Revistă a Asociației Filateliștilor din R.S.R.", iar în prezent „Organ al Asociației Filateliștilor din R.S.R.". Este continuatoarea revistei FILATELIE — organ al Oficiului filatelic, apărută în intervalul 1950 — 1952, editată de Administrația P.T.T. — Serviciul de presă și editură; pentru a marca acest fapt revista trece de la nr. 99 (3/1966) la nr. 120 (4/1966), înglobînd astfel și cele 19 numere ale perioadei 1950—1952; tot din aceste motive își aniversează 15 și respectiv 25 de ani de la apariție în anii 1966 și 1976 și nu în 1965 și 1975. Revista este condusă de un colectiv de redacție. De la nr. 1/1964 pînă la nr. 2/1973 **F.** a avut în frunte un colectiv de redacție a cărui componență a fost următoarea: N. Tripcovici (redactor șef), L. Belcea, A. Dumitrescu, C. Smirnov, Vs. Surjicov (nr. 1/1964—nr. 9/1966); N. Tripcovici, C. Smirnov, A. Dumitrescu, Vs. Surjicov, T. Orădeanu, I. Micu (nr. 10/1966—nr. 5/1967); N. Tripcovici, C. Smirnov, Vs. Surjicov, T. Orădeanu, I. Micu (nr. 6/1967—nr. 2/1973). De la nr. 3/1973 pînă la nr. 12/1976, revista a fost condusă de un comitet de redacție: N. Tripcovici (redactor șef), C. Smirnov, V. Neaga, D. Pașșalega, Vs. Surjicov, C. Trandafirescu, A. Crișan (redactor) (nr. 6/1973); N. Tripcovici, M. Popovici, C. Smirnov, V. Neaga, D. Pașșalega, Vs. Surjicov, I. Micu, C. Trandafirescu, L. Belcea, A. Crișan (redactor) (nr. 11/1973—nr. 6/1975); N. Tripcovici (redactor șef), L. Belcea, I. Micu, V. Neaga, D. Pașșalega, M. Popovici, Vs. Surjicov (nr. 7—11/1975); N. Tripcovici (redactor șef), L. Belcea, I. Micu, V. Neaga, D. Nicolescu, D. Pașșalega, M. Popovici, Vs. Surjicov (nr. 12/1975—nr. 1/1976); N. Tripcovici (redactor șef), L. Belcea, I. Micu, V. Neaga, D. Nicolescu, D. Pașșalega, M. Popovici (nr. 2—12/1976). De la nr. 1/1977 pînă la nr. 5/1978 revista a avut în frunte un colegiu de redacție: G. Agiu (redactor șef), L. Belcea, V. Cacoveanu, A. Constantinescu, A. Crișan, I. Micu, V. Neaga, N. Neagu, R. Panaitescu (nr. 1—3/1977); G. Agiu (redactor șef), L. Belcea, V. Cacoveanu, A. Constantinescu, I. Micu, V. Neaga, N. Neagu, R. Panaitescu (nr. 4—10/1977); G. Agiu (redactor șef), L. Belcea, V. Cacoveanu, G. Cârstoiu, A. Constantinescu, I. Micu, V. Neaga, N. Neagu, R. Panaitescu, A. Horodnic (paginație) (nr. 11/1977—nr. 5/1978). De la nr. 6/1978, colectiv de redacție nenominalizat. Rubrici: studii asupra mărcilor poștale românești și străine; tematică filatelică (pe domenii: artă, aniversări culturale, comemorări, descoperiri geografice etc.); studii asupra ștampilelor, a istoriei poștale, aerofilateliei, marcofiliei etc.; filatelia pentru tineret; emisiuni din toată lumea; întrebări și răspunsuri; viața filatelică; de pretutindeni; cotele cataloagelor Zumstein și Yvert et Tellier; puncte de vedere; anunțuri în legătură cu schimbul între filateliști; din presa filatelică (extrase și comentarii pe marginea presei filatelice de peste hotare); poșta redacției; cuvinte încrucișate de la nr. 3 (203)/1974 pînă la nr. 4 (216)/1975. În decursul timpului revista a obținut numeroase premii internaționale, dintre care amintim Medalia de aur la expoziția „Balkanfila", Varna, 1965, diplome în rang de medalie de argint la expozițiile „Polska '60", Varșovia; „Brătislava '60"; „Socfilex", Budapesta, 1963; „Philatelica '64", Paris, 1964; „Wipa '65", Viena, 1965; „Balkanfila", Istanbul, 1966; „Balkanfila", Atena, 1979; „Balkanfila", Istanbul, 1981, precum și numeroase alte distincții, la diferite expoziții din țară și străinătate. Cu același titlu au mai apărut în România, în decursul anilor, următoarele publicații: 1. **F.** *Revistă pentru colecționari*, Brăila, 1905; apariție săptămînală sub conducerea unui comitet de colecționare; format 170×240 mm; tipar, Tipografia „Universală", Brăila; începînd cu nr. 1—2/1906 revista are un nou subtitlu: „Publication oficielle de l'Union Philatéliste Roumaine". 2. **F.** Cernăuți, 1938. 3. **F.** *Revistă pentru răspîndirea și ocrotirea filateliei*, București, 1940; apariție lunară; format 150×220 mm; tipar, Tipografia „Imprimeria" S.A.R. 4. **F.** *Revista filateliștilor din România*, București, octombrie 1944—februarie 1948 (16 pagini format carte; conținut: liste prețuri, studii, reclame etc.); tipar, Institutul de arte grafice „Tipografica", Tipografia „Imprimeria", Tipografia „7 Noiembrie". 5. **F.** apărută la 1.VI.1948, bilunar, tipărită de Editura „Agerpres" (nr. 1—13/1948), de Centrul de difuzare a publicațiilor periodice (nr. 14/1948, nr. 10/1949), de Editura Slova (nr. 11—24/1949), de fosta tipografie a ziarului Universul (nr. 1/10/1950); la 15.V.1950 își încetează apariția. Începînd cu nr. 4/1949, datorită includerii în tematica sa a problemelor de șah și cuvinte încrucișate, capătă titulatura de „Filatelie — Șah — Cuvinte încrucișate". Cu nr. 2/1948 trece la 32 pag., din care 10—14 pagini cu tematică strict filatelică; începînd cu nr. 10/1948 publică anunțuri de schimb; cu timpul, de la numărul de 16 pag. consacrate filateliei (șahul avînd 5 pag. iar cuvintele încrucișate 11 pag.) se ajunge numai la cca 10—12 pag.; în numărul 13/1949 revista publică prima listă de prețuri a mărcilor poștale românești.

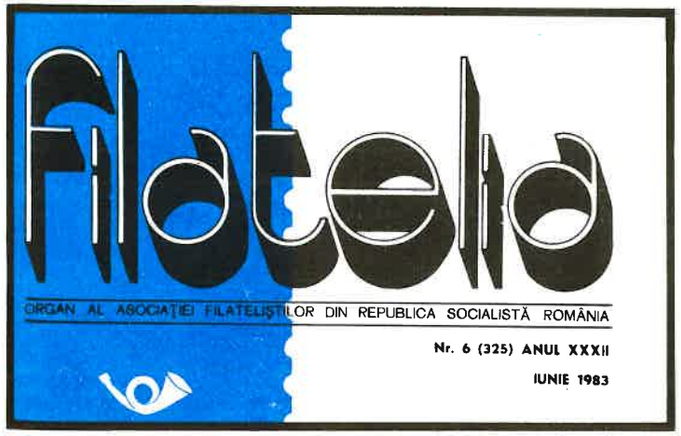

FILATELIE. Disciplină cu caracter istoric-cultural-educativ, care se ocupă cu determinarea, colecționarea și studierea pieselor filatelice, cercetarea împrejurărilor și condițiilor în care acestea au apărut și au fost folosite, cu stabilirea procedeelor tipografice de realizare (stabilirea caracteristicilor desenului, hîrtiei, dantelurii, gumei, culorii, a erorilor, varietăților, falsurilor), cu studiul ștampilelor utilizate și al documentelor privitoare la această activitate, precum și cu stabilirea unei terminologii specifice și a regulilor după care se desfășoară activitatea filatelică. Are la origine două cuvinte grecești: „philos"—prieten, iubitor, amator și „atellea"—scutire de orice taxă sau impozit. Termenul a fost pentru prima dată folosit de Georges Herpin într-un articol din revista „Le Collectionneur de Timbres-Poste", apărută la Paris în anul 1864. Noua denumire s-a impus și a înlocuit denumirile folosite anterior: timbromanie, timbrofilie, timbrologie. Filatelia apare încă din primii ani de folosire a mărcilor poștale și în scurt timp se dezvoltă impetuos. Ea contribuie substanțial la îmbogățirea cunoștințelor din toate domeniile: literatură, istorie, artă, științele naturii, sport, geografie, cosmonautică etc. Filatelia a ajuns să se bucure de popularitate și de adeziunea multor oameni din cele mai largi pături sociale, fiind o modalitate de informare în cele mai vaste domenii de activitate. Pentru administrațiile poștale reprezintă un mijloc eficient de popularizare a celor mai semnificative evenimente ale lumii contemporane, aducînd și o însemnată contribuție la bugetul

țării emitente. Prin varietatea tematicilor abordate, prin contribuția pe care o aduce la îmbogățirea și răspîndirea cunoștințelor în general, filatelia reprezintă un autentic act de cultură. v. **FILATELIE ANGAJATĂ**; **FILATELIE CONSTRUCTIVĂ**; **FILATELIE NARATIVĂ**; **FILATELIE POLARĂ**; **FILATELIE TEMATICĂ**; **FILATELIST**.

FILATELIE ANGAJATĂ. Colecție care prin materialul filatelic pe care îl cuprinde și prin dezvoltarea temei militează în sprijinul ideilor progresiste. Exponatele de filatelie angajată ale colecționarilor români au înfățișat și înfățișează paginile glorioase de luptă a poporului nostru pentru libertate, independență și progres, marile realizări obținute în opera de construire a socialismului, valoroasele creații ale artei și culturii românești.

FILATELIE CONSTRUCTIVĂ. Termen folosit în trecut pentru desemnarea colecțiilor care, renunțînd la criteriile filateliei tradiționale, s-au orientat spre teme alcătuite după o anumită idee sau după scopul emisiunii. În perioada de afirmare a acestui gen de colecționare a fost creat un organism internațional ce grupa pe cei care practicau filatelia constructivă: Federația Internațională de Filatelie Constructivă (FIPCO) (v.). Acest organism a aderat ulterior la F.I.P., transformîndu-se în Comisia pentru filatelie tematică a F.I.P. Termenul de filatelie constructivă a fost abandonat și înlocuit cu cele de „filatelie tematică" și „filatelie de subiect".

FILATELIE NARATIVĂ. Termen filatelic folosit pentru a indica o colecție în care tema se desfășoară de-a lungul unui fir conducător, cu ajutorul mărcilor poștale, al celorlalte piese filatelice și al textelor explicative, astfel încît în ansamblu să formeze o povestire, o narațiune.

FILATELIE POLARĂ. Ramură a filateliei care se ocupă cu colecționarea și studierea mărcilor, documentelor și întregurilor poștale avînd ca temă aspecte legate de munca și activitatea desfășurate în regiunile arctice și antarctice, precum și de modul de funcționare a poștei în aceste ținuturi, indiferent de mijloacele folosite de exploratori. U.R.S.S., S.U.A.,

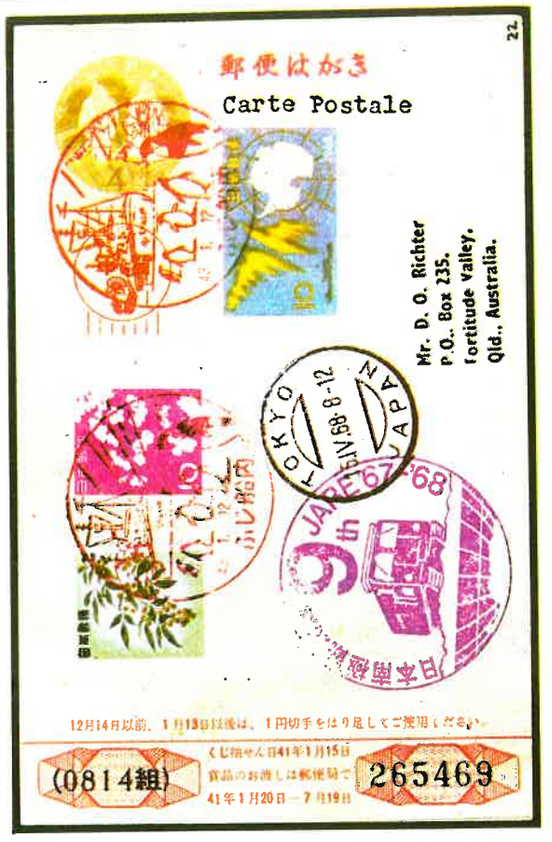

FILATELIE POLARĂ

Belgia, Argentina și alte state au emis mărci poștale consacrate cercetărilor efectuate în regiunile polare, unele dintre ele reprezentînd în imagine figurile unor cunoscuți exploratori polari. În rîndul acestora se află și Emil Racoviță, participant la expediția navei „Belgica", căruia Poșta română i-a dedicat în anul 1958, cu prilejul împlinirii a 10 ani de la moartea sa, o emisiune alcătuită din două valori. În anul 1968 în cadrul A.F.R. a luat ființă prima grupare de filatelie polară din România, care editează un buletin intern denumit „Stella polaris".

FILATELIE TEMATICĂ. Termen filatelic folosit pentru a indica o colecție de mărci poștale alcătuită în funcție de subiectul ilustrat de acestea, precum și de informațiile oferite de documentele filatelice sau poștale și de studierea acestora. Constituie preocuparea principală a unui număr mereu crescînd de filateliști, putînd fi considerată filatelia viitorului. Federația Internațională de Filatelie acordă un sprijin deosebit acestei ramuri moderne. Prin diverse forme de încurajare, federațiile naționale au dat un impuls important filateliei tematice. În România, de exemplu, ființează cu succes o secție de filatelie tematică, care, pe lîngă larga acțiune de popularizare, a organizat numeroase expoziții specializate, de tematică angajată, de tematică generală sau expoziții limitate la anumite teme, pe plan local ori național. v. **GRUPARE TEMATICĂ.**

FILATELIE TRADIȚIONALĂ v. **COLECȚIE TRADIȚIONALĂ.**

FILATELIST. Persoană care se ocupă cu filatelia; colecționar și cercetător de mărci, efecte poștale, obliterări și alte documente poștale. v. **ABONAMENT FILATELIC**; **ACCESORIU FILATELIC**; **AEROFILATELIE**; **ASOCIAȚIA FILATELIȘTILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA (A.F.R.)**; **CABINET DE MEMBRU**; **ERINOFILIE**; **EXPERTIZĂ FILATELICĂ**; **EXPOZIȚIE FILATELICĂ**; **JURIU FILATELIC**; **LITERATURĂ FILATELICĂ**; **PARAFILATELIE**; **PREsă FILATELICĂ**; **SCHIMB FILATELIC.**

FILIALĂ A.F.R. Unitate teritorială a asociației, cu sediul în orașele reședință de județ și în municipiul București. Organul de conducere al filialei este conferința filialei, formată din delegații aleși la adunările generale ale cercurilor din cadrul filialei, convocată o dată la 2 ani în intervalul dintre conferințe; conducerea filialei este asigurată de comitetul filialei. Filiala este reprezentată prin persoana și semnătura președintelui și a secretarului, iar în absența acestora prin semnătura vicepreședintelui desemnat de președinte. Activitatea operativă a filialei în intervalul dintre ședințele comitetului este asigurată de biroul comitetului filialei.

FILIGRAN. Semn distinctiv sau inscripție constînd din desene, cifre, linii, litere, formate în masa hîrtiei sau imprimate pe aceasta. Filigranul este folosit ca marcă de fabricație pentru a indica proveniența hîrtiei, iar la hîrtiile de valoare (bilete de bancă, mărci poștale etc.) pentru a preveni și împiedica falsificarea lor. În ultimul timp, folosirea filigranelor în emisiunile poștale a fost abandonată în mare măsură, constatîndu-se că eficacitatea lor este relativă. În practica curentă sînt întîlnite două tipuri principale de filigrane: *filigrane naturale*, obținute pe sita mașinii de fabricat hîrtie, în momentul formării colii de hîrtie, și *filigrane artificiale* (*pseudofiligrane*), executate pe hîrtia finită, înainte de uscare, prin presare cu valțuri gravate; ele pot fi *unice* sau *multiple*. Filigranul și poziția acestuia se observă privind marca poștală din față sau din spate. În cazurile în care această examinare nu permite identificarea filigranului, se recurge la așezarea mărcii poștale pe o suprafață neagră sau într-un filigranoscop (v.) și se acoperă cu neofalină. Știut fiind că anumite mărci se decolorează în apă și benzină, se recomandă multă precauție la folosirea acestei metode. Cataloagele filatelice indică filigranul la fiecare emisiune. În situația în care nu este amintit, înseamnă că respectiva emisiune a fost tipărită pe hîrtie fără filigran. Poziția filigranului poate diferi de la o marcă poștală la alta, aceasta depinzînd de modul cum au fost așezate colile de hîrtie ieșite din fabricație. Astfel, filigranul poate apărea în diferite poziții față de poziția normală, dînd naștere la varietăți mult căutate de filateliști. În situația în care marca poștală se privește din față sau din spate filigranul poate apărea, pentru fiecare din aceste situații, în 7 poziții diferite față de o poziție considerată ca normală: răsturnat; întors; răsturnat-întors; vertical-normal; vertical-răsturnat; vertical-întors; vertical-întors-răsturnat. La tipărirea mărcilor poștale românești s-au folosit o seamă de filigrane, ca: pseudofiligranul „Stema mică" (v.), filigran II „PR mic" (v.), filigran III „PR mijlociu" (v.), filigran IV „PR mare" (v.), filigran V „PR întors" (v.), filigran VI „Stema mare" (v.), filigran VII „Johannot et cie Annonay" (v.), filigran VIII „PR monogram" (v.), filigran X „Linii orizontale" (v.), filigran XI „Linii ondulate" (v.), filigran XII „PTT" (v.), filigran XIII „CC" (v.), filigran XIV „MM" (v.) și filigranele XV—XVIII „RPR" (v.) în patru variante. Filigranul VI „Stema mare" (v.) cuprinde suprafața a 25 mărci ; acest gen de filigran este rar întîlnit în filatelia mondială. Filigranul IX apare la hîrtia mărcilor supratipărite în anul 1919 — emisiunile „Cluj" și „Oradea". Filigranele II—V și XV—XVIII se întîlnesc în opt poziții. În România primele mărci poștale cu filigran au apărut în anul 1889 (emisiunea „Vulturi"). Prin desenele pe care le prezintă, unele filigrane pot avea caracter tematic [ex.: filigranul „Ancoră"— Marea Britanie, 1867, 1875; filigranul finlandez „Trandafir de pădure" (1941); frunzele de laur din filigranul mărcilor prusiene din 1850—1856; filigranul „Locomotivă" al emisiunii franceze pentru colete poștale din anul 1942 etc.]. Acestea pot fi încadrate — ca atare — în colecții ce tratează tema respectivă. v. **FILIGRAN „C.A."**; **FILIGRAN DE FABRICĂ**; **FILIGRAN FALS**; **FILIGRAN „JOHANNOT ET CIE ANNONAY"**; **FILIGRAN MULTIPLU**; **FILIGRAN NEGATIV**; **FILIGRAN PE COALĂ**; **FILIGRAN POZITIV**; **FILIGRAN TEMATIC**; **FILIGRAN UNIC.**

FILIGRAN BAVAREZ v. **FILIGRAN „LINII ONDULATE".**

FILIGRAN „C.A." Filigran cu semnificația „Crown Agents" folosit din anul 1880 la hîrtia întrebuințată pentru tipărirea mărcilor poștale destinate fostelor colonii britanice. Cele două litere din filigran sînt scrise cu caractere majuscule de tipar sau manu-

scrise și apar în combinații cu o coroană sau cu un cifru regal, în formă simplă sau multiplă. v. **FILIGRAN MULTIPLU**; **FILIGRAN SIMPLU.**

FILIGRAN „C C". 1. Filigran întîlnit pe emisiunile poștale româ-

nești din anii 1931 — 1943 în pozițiile normal, răsturnat, late-

FILIGRAN „C.A."

ral-normal şi lateral-întors. **2.** Filigran cu semnificaţia „Colonie a Coroanei" folosit în perioada 1865—1880 la hîrtia întrebuinţată pentru tipărirea mărcilor poştale destinate fostelor posesiuni britanice. Apare scris cu litere majuscule de tipar sau manuscrise în combinaţie cu o coroană în formă simplă sau multiplă. Din anul 1880 a fost înlocuit cu filigranul „C.A." (v.). v. **FILIGRAN MULTIPLU; FILIGRAN SIMPLU.**

FILIGRAN DE FABRICĂ. Filigran ce redă marca fabricii sau denumirea hîrtiei, plasat pe marginea colilor de hîrtie destinate imprimării mărcilor. Mărcile poştale care au fost tipărite pe astfel de hîrtii şi prezintă pe una din laturi fragmente din aceste filigrane sînt rare şi au o valoare sporită în comparaţie cu cele fără filigran. v. **FILIGRAN „JOHANNOT ET CIE ANNONAY".**

FILIGRAN FALS. Filigran format din litere sau imagini (neîncorporate sau presate în coala de hîrtie), realizat prin tipărire pe spatele mărcilor poştale într-o culoare deschisă. Un asemenea filigran a fost folosit la emisiunea pusă în circulaţie de administraţia poştală din Cehoslovacia în anul 1923 cu ocazia celei de a V-a aniversări a proclamării independenţei ţării.

FILIGRAN „JOHANNOT ET CIE ANNONAY". Filigran al casei franceze JOHANNOT et cie ANNONAY, dispus pe marginile laterale ale colilor de hîrtie (dreapta sau stînga). În România se întîlneşte la emisiunea poştală „Spic de grîu" (culori schimbate) din anul 1900. v. **FILIGRAN DE FABRICĂ.**

FILIGRAN „LINII ONDULATE". Filigran cu desenul de mai sus, întîlnit în hîrtia unor emisiuni filatelice, în poziţie orizontală sau verticală. Denumit şi „filigran bavarez", apare pentru prima dată pe unele emisiuni poştale din Bavaria, din anul 1881. În România se întîlneşte la emisiunile „Alba Iulia" (15.X.1922), „C. RAIU" (v.) (1928) şi „Unirea Transilvaniei" (1929).

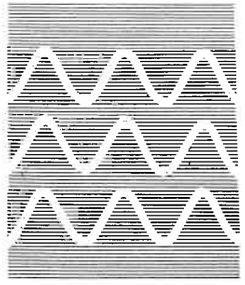

FILIGRAN „LINII ORIZONTALE". Filigran cu desenul de mai jos, întîlnit pe hîrtia unor emisiuni româneşti ca „Spic de grîu" şi „Ferdinand" (1920—1922), atît în poziţii orizontale, cît şi verticale. La emisiunea „Ferdinand", tipărită pe hîrtie gri, albă sau cu scame, fără filigran, datorită unor scăpări ale fabricii de hîrtie sau ale tipografiei au apărut şi unele mărci tipărite pe hîrtie cu acest filigran.

FILIGRAN „MM". Filigran aflat pe hîrtia unor mărci poştale româneşti. Pentru prima dată apare la emisiunea „Uzuale", pusă în circulaţie la 20.IV.1943. Datorită desenului său absolut simetric, se prezintă într-o singură poziţie.

FILIGRAN MULTIPLU. Filigran repetat, dispus în coala de hîrtie fără a ţine seama de dimensiunile şi de dispunerea mărcilor poştale în coală (ex.: coala de hîrtie folosită pentru emisiunea fostului regat Neapole din anul 1858 conţine 40 „flori de crin" pe care s-au tipărit 200 mărci poştale). Pe mărcile poştale tipărite pe o astfel de hîrtie filigranul poate apărea în două variante: filigran întreg şi filigran parţial (o parte dintr-un filigran care se repetă); unele mărci poştale pot apărea şi fără filigran. Asemenea filigrane au fost folosite în mai multe ţări, printre care şi în fostele colonii britanice. v. **FILIGRAN „C.A."; FILIGRAN „RPR"; FILIGRAN „STEMA MARE".**

FILIGRAN NEGATIV. Filigran care apare pe coala de hîrtie mai deschis (luminos) în raport cu restul hîrtiei care este mai închisă (întunecată). Acest gen de filigran este în prezent cel mai folosit la hîrtia destinată emisiunilor poştale. v. **FILIGRAN POZITIV.**

FILIGRAN PE COALĂ. Filigran unic pe întreaga coală de hîrtie, pe fiecare marcă poştală apărînd numai o parte din el (ex.: filigranul cu linii ondulate şi inscripţia „R.R. POSTE TOSCANE" la emisiunile Toscanei

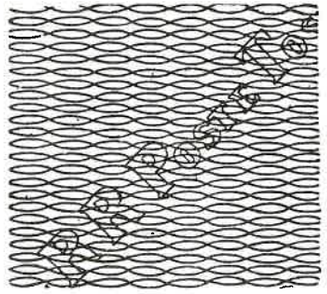

din anii 1857—1860; filigranul românesc „Stema mare" la emisiunea „Spic de grîu" din iulie 1900). v. **FILIGRAN „STEMA MARE".**

FILIGRAN POZITIV. Filigran care apare pe coala de hîrtie mai întunecat în raport cu restul hîrtiei. Astfel de filigrane au fost folosite la hîrtia pe care s-au tipărit mai multe emisiuni, printre care Norvegia (nr. 1 din anul

FILIGRAN „JOHANNOT ET CIE ANNONAY"

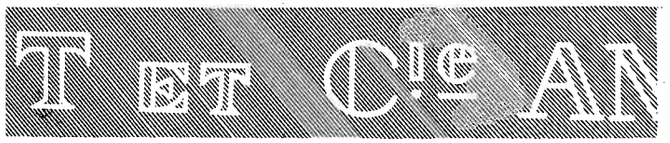

1855) şi Rusia (nr. 1—4 din anii 1857—1858). v. **FILIGRAN NEGATIV.**

FILIGRAN „PR". Filigran unic format din iniţialele cuvintelor Poşta română întîlnit în hîrtia pe care s-au tipărit unele emisiuni poştale începînd din anul 1893. Se cunoaşte sub denumirile: „PR mic" (v.), „PR mijlociu" (v.), „PR mare" (v.), „PR întors" (v.), „PR monogram" (v.). Se întîlneşte în opt poziţii: normal; întors; răsturnat-întors; vertical-întors-răsturnat; vertical-întors; vertical-normal; vertical-răsturnat; răsturnat.

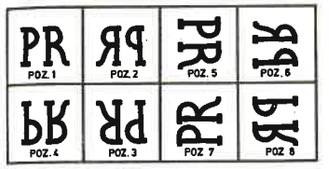

FILIGRAN „PR ÎNTORS". Filigran identificat în hîrtia unor mărci poştale româneşti apărute în anul 1898. Filigranul are o înălţime de $14^1/_2$ mm şi o lăţime de $13^1/_2$ mm; literele au o grosime de 3/4 mm şi o distanţă între ele (P şi R) de $3^1/_2$ mm.

FILIGRAN „PR MARE". Filigran întîlnit la hîrtia mărcilor poştale apărute în România în anii 1895 şi 1898. Filigranul are o înălţime de 14 mm şi o lăţime de 14 mm, avînd o distanţă între litere (P şi R) de $3^1/_2$ mm; literele au o grosime de $3^1/_2$ mm.

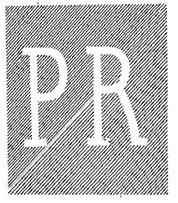

FILIGRAN „PR MIC". Filigran al unor mărci poştale româneşti uşor de recunoscut după înălţimea redusă ($11^1/_2$mm) faţă de celelalte filigrane „PR". Filigranul are o înălţime de $11^1/_2$ mm, o lăţime de $15^1/_2$ mm şi o distanţă între litere (P şi R) de $4^1/_2$ mm; liniile literelor au o grosime de 3/4 mm. Apare pentru prima dată la hîrtia folosită în anul 1893 la tiparele de probă ale unor mărci poştale „Spic de grîu" (necirculate) şi la ultima emisiune „Cifra în patru colţuri", din anul 1894.

FILIGRAN „PR MIJLOCIU". Filigran identificat la hîrtia pe care s-a imprimat emisiunea românească „Spic de grîu" în anul 1897. Filigranul are o înălţime de $12^1/_2$ mm, o lăţime de 14 mm şi o distanţă între litere (P şi R) de 4 mm; literele au o grosime de 1/2 mm.

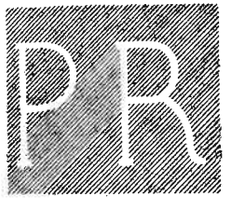

FILIGRAN „PR MONOGRAM". Filigran întîlnit pe hîrtia mărcilor poştale româneşti „Taxa de plată" din anul 1911. v. **MONOGRAMĂ.**

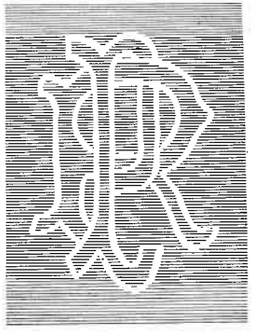

FILIGRAN „PTT". Filigran întîlnit pe hîrtia pe care s-au tipărit unele emisiuni poştale româneşti începînd din anul 1930. Se cunoaşte în opt poziţii: normal; întors; răsturnat-întors; răsturnat; vertical-întors; vertical-normal; vertical-răsturnat. Prima emisiune tipărită pe această hîrtie a fost „Carol II" — Uzuale.

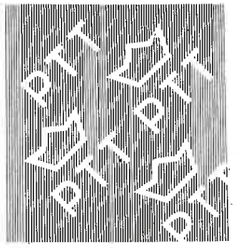

FILIGRAN „RPR". Filigran format din iniţialele Republicii Populare Române, existent în hîrtia folosită la imprimarea unor emisiuni poştale din România. Se cunoaşte în patru desene (după *Catalogul mărcilor poştale româneşti*, ed. 1974). *Filigranul RPR* (XV) apare

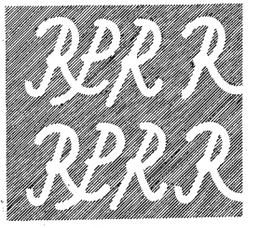

pentru prima dată pe hîrtia unor mărci poştale emise în anul 1948 (Poşta aeriană); primele două litere sînt legate, iar a treia separată; literele au înălţimea de 17 mm. *Filigranul RPR* (XVI) apare pentru prima dată

pe hîrtia emisiunii „Ziua armatei" din anul 1951; literele, cu o înălţime de 15 mm, sînt toate legate între ele. *Filigranul RPR* (XVII) apare în anul

1957 la hîrtia emisiunii „1907—50 de ani de la răscoalele țărănești"; literele, cu o înălțime de 13 mm, sînt legate între ele. *Filigranul RPR* (XVIII) a apărut

în anul 1957 la hîrtia emisiunii „Mărășești — 40 de ani de la bătălie"; literele, cu o înălțime de 13 mm, sînt legate între ele și dispuse oblic. Filigranele „RPR" apar pe mărci poștale în aceleași opt poziții ca și filigranele „PR".

FILIGRAN „STEMA MARE". Filigran întîlnit numai la emisiunea

românească „Spic de grîu" din anul 1900. Are o lățime de 112 mm și o înălțime de 138 mm și se repetă de șase ori pe o coală de hîrtie pe care s-au tipărit cîte 150 mărci poștale (10 rînduri a 15

coloane). Pe suprafața corespunzătoare fiecărei „steme" s-au tipărit cîte 25 mărci poștale în așa fel, încît pe fiecare să se găsească cîte un fragment din filigran. Se cunoaște în două poziții: normal și răsturnat. v. **FILIGRAN PE COALĂ.**

FILIGRAN „STEMA MICĂ". Filigran întîlnit pe hîrtia mărcilor poștale românești „Vulturi" (1885—1889), „Cifra în patru colțuri" (1890—1894), „Taxa de factaj" (1855—1896) Este un pseudofiligran, reprezentînd armoariile regatului

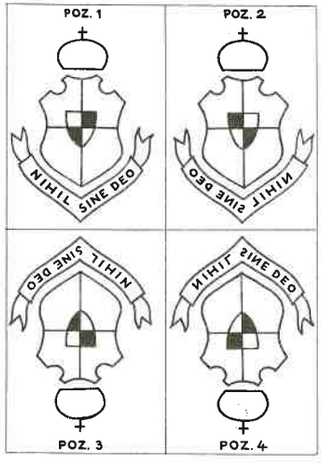

român (scutul mic cu emblemele Moldovei — cap de bour, Munteniei — vulturul, Dobrogei — doi delfini și Olteniei — leul), obținut prin presare. Acest filigran poate fi întîlnit în patru poziții: normal; întors; răsturnat-întors; răsturnat. v. **PSEUDOFILIGRAN.**

FILIGRAN TEMATIC. Filigran care are ca desen diferite elemente ce se pot încadra într-o temă filatelică și, ca atare, într-un exponat cu tema respectivă. Utilizarea filigranelor tematice în colecții este de dată relativ recentă și poate adăuga acestora o notă atractivă și inedită. Pentru prezentarea filigranului în colecție marca poștală se montează pe verso, pe un suport negru, pentru a se evidenția filigranul prin transparență. Cînd nu este suficient de vizibil se poate plasa alături și un desen ce înfățișează conturul filigranului tematic. Exemple de filigrane tematice: *Floră* — filigranul „fir de trandafir" (Anglia,

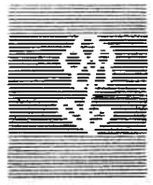

1867); „ramură de laur" (Prusia, 1850 — 1856); *Faună* — „lebădă" (Australia Occidentală, 1854—1857); „vultur" (Mexic, 1950); „cocoș" (Malawi, 1965); *Navigație* — „ancoră" (Marea Britanie,

1867, 1875); *Heraldică* — filigranele românești „Stema mare" și „Stema mică"; *Căi ferate* — „locomotivă" (la unele din emisiunile franceze pentru colete poștale) etc.

FILIGRAN UNIC. Filigran situat în coala de hîrtie în așa fel încît pe fiecare marcă poștală să apară cîte unul. El este inițial calculat și dispus în coala de hîrtie în funcție de dimensiunile mărcilor poștale ce urmează să se tipărească pe coala respectivă. v. **FILIGRAN „PR".**

FILIGRANOSCOP. 1. Baie mică din sticlă sau ceramică, de culoare neagră, în care se pune apă sau neofalină pe suprafața cărora se așază marca poștală cu fața în jos pentru ca, prin îmbibarea hîrtiei, să apară vizibil filigranul profilat pe fondul negru. Se recomandă atenție, deoarece cerneala unor mărci poștale se decolorează sub efectul benzinei și neofalinei. 2. Dispozitiv optic cu filtre colorate care ajută la identificarea filigranului.

FILIPINE (REPUBLIKA ÑG PILIPINAS/REPUBLICA DE FILIPINAS/REPUBLIC OF THE PHILIPPINES—Republica Filipinelor). Stat insular situat în arhipelagul cu același nume, în Asia, în sud-estul Oceanului Pacific; suprafața: 300 000 km²; populația: 47 914 000 locuitori (1980); capitale: Quezón City și

Baguio; limbi oficiale: tagalog (filipineza), engleza și spaniola; moneda: 1 Peso Filipino=100 Centavos. Colonie spaniolă de la mijlocul secolului al XVI-lea pînă la 12.VI.1898 cînd își proclamă independența; din august același an S.U.A. ocupă **F.**, care îi sînt cedate de către Spania prin tratatul de la Paris, din 10.XII.1898; în anul 1934 **F.** obțin autonomia internă, iar la 4.VII.1946 își proclamă independența. Primele emisiuni poștale: 1854, a coloniei spaniole; 1899, a administrației S.U.A. (supratipar PHILIPPINES, pe mărci ale Statelor Unite); 1935, ale administrației filipineze autonome; 1946, a statului independent. v. **G.O.**

FILTRUL (LAMPA) LUI WOOD. Aparat care emite raze ultraviolete provocînd fluorescența unor corpuri. Se folosește pentru expertize filatelice.

FILTRUL (LAMPA) LUI WOOD

FINLANDA (SUOMEN TASAVALTA/REPUBLIKEN FINLAND—Republica Finlanda). Stat situat în nordul Europei; suprafața: 337 032 km²; populația: 4 779 928 locuitori (1980); capitala: Helsinki (Helsingfors); limbi oficiale: finlandeza și suedeza; moneda: 1856, 1860 și 1891: 1 Rublă=100 Kopeici; între anii 1866—1890 și după anul 1901: 1 Markka=100 Penniă. Teritoriul **F.** este cucerit în secolele XII—XIII de către Suedia; ducat în anul 1284 și mare ducat din anul 1581 în cadrul regatului suedez; în urma tratatului de pace ruso—suedez de la Frederikshamn din 17.IX.1809, **F.** intră în componența Imperiului țarist ca mare ducat, cu autonomie politică și culturală; la 6.XII.1917 își proclamă independența, iar la 17.VII.1919 devine republică. Prima emisiune poștală: 1856 (a administrației țariste); 1918 (a statului independent). Mărcile primei emisiuni, de format oval și cu stema în centrul imaginii, au o ușoară asemănare cu mărcile poștale „Cap de bour" (v.); ele se situează printre clasicele de frunte ale filateliei. O notă aparte o formează emisiunile din anii 1860 și 1866—1870, cunoscute sub denumirea de „Serpentine" (v.) după sistemul de persaj folosit la separarea mărcilor în coală. v. **AUTOPAKETTI; SUOMI.**

F.I.P. v. **FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE FILATELIE.**

FIPCO v. **FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE FILATELIE CONSTRUCTIVĂ.**

F.I.P.O. (**FÉDÉRATION INTERNATIONALE DE PHILATÉLIE OLIMPIQUE**) v. **FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ DE FILATELIE OLIMPICĂ.**

FIR DE MĂTASE. Fir textil continuu, de diferite culori, încorporat în masa hîrtiei (vizibil pe verso-ul mărcilor poștale), folosit în secolul trecut de unele administrații poștale pentru a îngreuna falsificarea mărcilor poștale. v. **HÎRTIE CU FIRE DE MĂTASE.**

FIRMĂ INEXISTENTĂ. Inscripție pe etichete și ștampile poștale. v. **LA FIRME N'EXISTE PAS.**

FIRST TRANS-/ATLANTIC /AIR POST. April 1919. Supratipar. v. **MĂRCI POȘTALE „HAWKER"; ZBORURI TRANSATLANTICE DIN TERRA NOVA.**

F.I.S.A. v. **FEDERAȚIA INTERNAȚIONALĂ A SOCIETĂȚILOR DE AEROFILATELIE.**

FISC. Organ de stat care stabilește și încasează impozitele și contribuțiile către stat. v. **MĂRCI POȘTAL-FISCALE; TIMBRE FISCALE; TIMBRE FISCAL-POȘTALE.**

FLAMĂ. Neologism preluat din limba franceză („Flamme" = flacără), indicînd ansamblul de inscripții sau elemente ilustrative care formează anexa publicitară alăturată unor ștampile poștale de loc și dată. Flamele pot avea un conținut de serviciu (indicații poștale), de popularizare a unor acțiuni obștești, un caracter festiv (comemorări, aniversări etc.) sau publicitar. Ele se pot împărți în: *flame mute*, la care partea alungită cuprinde un număr de linii ondulate (5—7) fără nici o indicație, inscripție, text sau ilustrație; *flame cu text*, la care partea alungită, fără a fi încadrată, cu-

FLAMĂ

prinde — subliniat sau nu — o inscripție, un text (cu conținut de serviciu, de popularizare a unor acțiuni obștești, reclame etc.); *flame ilustrate*, cunoscute și sub denumirea de flame publicitare sau ștampile publicitare, la care partea alungită cuprinde o ilustrație cu text adecvat. Flamele pot avea un caracter permanent sau temporar (se utilizează pe o durată determinată). Ele se folosesc pe scară largă, de mai multă vreme, în diverse țări. În ultimii ani pot fi întîlnite și în România, oferind tematicienilor o gamă foarte bogată de elemente ce nu pot fi ilustrate numai cu mărci sau întreguri poștale. v. **ȘTAMPILE PUBLICITARE.**

FLEURON. Termen folosit în heraldică pentru a indica elemente componente ale coroanelor, de obicei în formă de frunză sau floare stilizată (de aici și denumirea pe care o poartă), fixate pe cercul frontal al coroanei. Numărul fleuroanelor unei coroane (3, 5, 7, 9) exprimă convențional rangul nobiliar al titularului stemei respective.

FLORĂ. 1. Totalitatea plantelor de pe glob. **2.** Tematică filatelică care se ocupă cu colecționarea emisiunilor poștale cu subiect „Floră". Față de marele număr de

mărci poștale cu acest subiect apărute pînă în prezent, întocmirea unei colecții atotcuprinzătoare „Floră" a devenit practic imposibilă. Filateliștii se orientează în consecință spre colecții cu o arie limitată (ex.: Flori de munte, Orhidee, Trandafiri, Conifere, Palmieri etc.). Ca și în celelalte colecții tematice, șansele competitive sînt mult mărite dacă în exponat se includ și mărci poștale vechi din tema aleasă [ex.: Copac de portocale (Orange, 1862), Palmier (Haiti, 1891; 1898; 1899), Crizanteme (Japonia, 1875; 1894) ș.a.]. O notă mai puțin comună într-o colecție „Floră" poate fi adusă de includerea mărcilor cu filigrane

prezentînd elemente din floră. v. **FILIGRAN TEMATIC.**

FLUORESCENȚĂ. Proprietate a unor substanțe de a emite lumină atîta timp cît sînt iradiate cu raze luminoase sau ultraviolete (U.V.). Fluorescența este o fosforescență de scurtă durată. Ea se realizează în procesul de imprimare a mărcilor poștale, în scopul înlesnirii trierii corespondenței. Substanța activă (agentul fluorescent), folosită în acest procedeu, este un compus organic solubil — „lumogen" —, care poate fi încorporat în compoziția hîrtiei mărcilor poștale sau aplicat pe suprafața ei. O expunere prelungită la razele U.V. sau la soare duce la dispariția fluorescenței. Mărcile poștale la tipărirea carora s-a folosit lumogenul nu trebuie păstrate în poșete din plastic transparent, deoarece pierd o parte din fluorescență, transferînd-o plasticului. Dacă o marcă poștală nefluorescentă este introdusă într-o poșetă de plastic contaminată, agentul fluorescent al poșetei se transferă la marca poștală pînă la stabilirea unei echilibru. Astfel, o marcă poștală nefluorescentă poate deveni, în urma contactului cu plasticul, fluorescentă. În ultimul timp fluorescența este folosită în sistemele de automatizare poștală care practică metoda de triere fluorescentă. Se pare că prin utilizarea acestei metode s-a putut realiza o selecție suplimentară față de automatizarea poștală fosforescentă. v. **FOSFORESCENȚĂ;**

HÎRTIE FLUORESCENTĂ; MĂRCI POȘTALE FOSFORESCENTE ȘI FLUORESCENTE.

F.M. Inițiale pentru Franchise Militaire; supratipar aplicat în perioada 1901—1946 pe mărci poștale uzuale franceze, destinate francării trimiterilor poștale ale militarilor cu grade inferioare, scutite de taxe poștale.

F.M.T.D. v. **FEDERAȚIA MONDIALĂ A TINERETULUI DEMOCRAT.**

F.N.F.L. (Forces Navales Françaises Libres). Supratipar (v.) cu adăugirea FRANCE LIBRE aplicat în anii 1941—1942 pe unele mărci poștale din insulele St. Pierre și Miquelon din perioada 1922—1939, folosite de forțele navale ale Franței libere care au ocupat insulele amintite la 24.XII.1941. Aceste supratipare constituie rarități filatelice, dat fiind tirajul lor redus. Se cunosc numeroase falsuri.

FOAIE DE ALBUM. Accesoriu filatelic din carton subțire sau hîrtie groasă, de culoare albă sau chamoix, tipărită cu o liniatură discretă (uneori simplă, alteori cu imaginile mărcilor respective) sau cu un simplu chenar; poate servi la clasarea mărcilor poștale în album și,

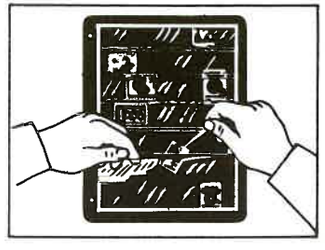

uneori, la montarea mărcilor poștale pentru exponat. La marile expoziții naționale și internaționale nu mai sînt agreate exponatele montate pe foi de album de culoare neagră, roșie, albastră, etc. sau pe foi tipărite cu locuri pentru indicarea amplasării mărcilor poștale. v. **ALBUM FILATELIC.**

FOAIE DE EXPEDIȚIE v. **BULETIN DE EXPEDIERE.**

FOAIE DE EXPUNERE. Accesoriu filatelic din carton subțire sau hîrtie groasă de format 230 × 290 mm, necesar montării mărcilor poștale și a pieselor filatelice, în vederea expunerii colecțiilor la expozițiile filatelice. În expozițiile filatelice sînt admise numai foile de expunere de culoare albă sau chamoix, cu sau fără chenar, ușor cadrilate sau nu, pe una din fețe.

FOND. Strat de culoare sau ornament cu care se acoperă suprafața unei coli de hîrtie folosită la realizarea unor hîrtii de valoare. Fondul se folosește în scopul obținerii unor efecte superioare, pentru creșterea valorii estetice sau pentru a împiedica contrafacerile. Fondul poate fi executat cu o culoare uniformă, într-un singur ton, ori poate consta din diverse elemente (desene, linii, ornamente ș.a.). Tiparul fondului se execută, de obicei, cu cerneluri speciale, într-o nuanță mai deschisă, pentru a nu influența lizibilitatea elementelor principale.

FONDUL AVIAȚIEI v. **TIMBRE PENTRU FONDUL AVIAȚIEI.**

FONDUL MEDALIONULUI. Spațiul cuprins între efigie și limita exterioară a medalionului în care este situată efigia (v.).

FONOMESAJ v. **FONOPOSTAL (CORREOS ~).**

FONOPOSTAL (CORREOS ~). Prestație poștală pentru transmiterea mesajelor înregistrate pe disc sau pe bandă de magnetofon la destinatar (Fonomesaj). Un astfel de serviciu poștal a fost pus la dispoziția populației de Poșta argentiniană, care a emis, în anul 1939, o serie de mărci poștale speciale cu inscripția CORREOS FONOPOSTAL, destinate francării tri-

miterilor respective. Două din mărcile poștale sînt ilustrate cu un porumbel în zbor, purtînd un „fonomesaj". Această inițiativă, menită să vină în ajutorul analfabeților, a fost abandonată deoarece nu s-a bucurat de popularitatea scontată.

FORMAT. Ansamblul dimensiunilor care determină forma și mărimea unui corp (de obicei plat), cum sînt filele, cărțile, mărcile poștale etc. El se poate referi atît la desen, cît și la hîrtia pe care sînt tipărite acestea. Mărcile poștale apărute de-a lungul timpului au diferite forme și formate, atît în ceea ce privește desenul, cît și hîrtia (cerc, elipsă, dreptunghi, triunghi, pătrat, trapez, hexagon, octogon, contur nedefinit etc.). Cea mai mică marcă poștală din lume a fost emisă de Mecklenburg-Schwerin la 1.VII.1856 (8×8 mm). Cea mai mare marcă poștală (lungime: 10,8 cm; lățime: 2,7 cm) este reprezentată de valoarea de 5,60 zloți din emisiunea poloneză „Marina", pusă în circulație în anul 1961. Desenul primelor mărci poștale românești are o formă rotundă (emisiunea I „Cap de bour" ⌀19,5 mm). Dimensiunile unei mărci poștale sau ale unui timbru sînt exprimate în mm și se referă numai la desen, excluzînd marginile. Dimensiunea orizontală se indică întotdeauna prima. v. **MĂRCI POȘTALE CU FORMAT LIBER; MĂRCI POȘTALE TRIUNGHIULARE.**

FORMĂ DE TIPAR. Ansamblul compoziției, alcătuit din text și ilustrații (sau text combinat cu ilustrații) realizate pe diferite materiale (metal, piatră, lemn, lino-

leum, sintetic), pregătit pentru a fi fixat într-o presă de tipar în vederea multiplicării imaginilor și a textului, prin ungerea lor cu cerneală și presarea pe un suport din hîrtie sau din alt material similar. Forma de tipar are o parte activă (imprimabilă), care reține cerneala și o transferă pe hîrtie (tipărește), și o parte neutră (neimprimabilă), care nu reține cerneala. După principiul de tipărire, se deosebesc mai multe forme de tipar: *Forma de tipar înalt*, compusă dintr-un număr de elemente tipăritoare (litere, cifre, semne, ornamente, linii, clișee) și materiale de albitură, adunate împreună și fixate într-un dispozitiv numit ramă. *Forma de tipar plan*, caracterizată prin faptul că atît partea activă, cît și partea neutră se găsesc în același plan, pe suprafața formei. Partea activă (tipăritoare) e preparată astfel încît să rețină cerneala pentru tipar, iar partea neutră să o respingă. Forma de tipar plan e constituită întotdeauna dintr-o singură bucată. Pentru forma de tipar plan se folosesc piatra litografică, plăci de aluminiu, plăci de zinc sau plăci multimetalice. *Forma de tipar adînc* se prepară, ca și cea de tipar plan, dintr-o singură bucată de material. Partea neutră o constituie chiar suprafața materialului, iar partea activă (imaginea) e formată din scobituri, cu adîncimi variabile, executate în material prin gravare manuală, chimică sau mecanică. Umplute cu cerneală, ele trebuie să o rețină și să o cedeze hîrtiei în timpul imprimării. Forma se prepară din plăci de cupru pentru heliogravură și din oțel pentru tiparul adînc în relief.

FORMULAR POȘTAL. Imprimat emis de poștă pentru nevoile diverselor servicii. Se cunosc formulare pentru mandate poștale, mandate telegrafice, telegrame, colete, adeverințe de confirmare a primirii unei scrisori sau a unui colet etc. Unele dintre formularele poștale au un timbru fix, reprezentînd fie costul formularului ca atare (ex.: formularele românești pentru prezentarea telegramelor), fie taxa tarifară pentru serviciul prestat de poștă (ex.: cartea poștală). v. **CARTE POȘTALĂ**; **TELEGRAMĂ.**

FOSFORESCENȚĂ. Proprietate a unor substanțe chimice de a emite lumină cînd absorb sau după ce au absorbit radiații luminoase. În procesul de fabricare a mărcilor poștale, fosforescența este realizată prin imprimarea unor semne (dungi etc.) care permit trierea automată a corespondenței. În acest scop se folosește o soluție de fosfor organic. Cu începere din anul 1959 s-a utilizat fosforul albastru, substanță care reacționează numai la lumina ultravioletă (2 537 Ångström); în anul 1960 a fost folosit și fosforul verde, ca o soluție ameliorată, mai puțin sensibilă la umezeală și cu posibilități de reacționare la fasciculul unei lumini ultraviolete (2 500—2 600 Ångström). Fosforescența este folosită în sistemele de triere automată. Metoda folosește substanțe fosforice aplicate direct pe mărcile poștale sau sub formă de supratipare fosforescente (Anglia și Canada) precum și adăugarea unei cantități de fosfor cernelurilor de tipar în timpul imprimării mărcilor poștale (Anglia). Uneori se practică tratarea hîrtiei destinate fabricării mărcilor poștale cu o substanță fosforică (Elveția, S.U.A.). Procedee similare se folosesc și pentru tratarea plicurilor poștale în aceleași scopuri. v. **MĂRCI POȘTALE FOSFORESCENTE ȘI FLUORESCENTE.**

FOTOGRAVURĂ. Ansamblu de procedee de gravură fotochimică care permite obținerea reproducerilor cu ajutorul heliogravurii (v.), similigravurii (v.) și heliolitografiei (v.).

FRAGMENT. Parte dintr-un obiect. În filatelie se utilizează pentru a defini o parte dintr-un plic, ziar, banderolă, scrisoare etc., pe care sînt lipite una sau mai multe mărci poștale purtînd ștampila oficiului poștal (pe cît posibil întreagă). Piesele pe fragment sînt preferate cînd ștampila poștală trece și pe fragment-suport. v. **FRAGMENT DE COALĂ.**

FRAGMENT DE COALĂ. Grup format din mai multe mărci poștale (legate între ele) detașat din coală.

FRAHT. Document de transport care însoțește o încărcătură sau o marfă transportată pe calea ferată în care se menționează mărfurile, expeditorul și destinatarul, stația de destinație și taxele respective. Poșta română a pus în circulație întregiuri poștale oficiale cu marcă fixă pentru frahturi în anii 1907—1922. Primul dintre ele poartă indicația „Foaie de expediție poștală" (1907). v. **BULETIN DE EXPEDIERE.**

FRANC VERMILLON. Denumire sub care este cunoscută în filatelie valoarea „vîrf" din prima emisiune poștală franceză nedantelată, tip „Ceres", emisă în anul 1849. Se cunoaște în mai multe nuanțe de vermillon (viu, pal, șters);

toate constituie piese-cheie ale filateliei franceze și rarități filatelice (mai ales în stare neuzată). Perechile sau blocurile tête-bêche figurează printre marile rarități ale filateliei mondiale. v. **VALOARE VÎRF.**

FRANCA, A ~. 1. A aplica, a lipi una sau mai multe mărci poștale pe o scrisoare. **2.** A imprima semne de francare de diferite valori pe trimiteri poștale, cu ajutorul mașinilor de francat. **3.** A timbra, a lipi o marcă poștală pe o scrisoare.

FRANCARE. 1. Plată anticipată a taxelor necesare pentru prezentarea, prelucrarea, transportul și distribuirea obiectelor de corespondență poștală. Obiectele de corespondență externă, cu excepția celor scutite de taxa poștală, trebuie să fie francate complet de către expeditor. Obiectele de corespondență prezentate la bordul navelor în timpul staționării ori în una din escalele intermediare trebuie să fie francate cu mărci poștale ale țării în apele căreia se găsește nava, conform tarifului statului respectiv. Dacă prezentarea trimiterii are loc în larg ea poate fi francată cu mărci poștale conform tarifului țării căreia îi aparține sau de care depinde nava. **2.** Taxare a unei scrisori sau trimiteri poș-

tale, prin aplicarea de mărci poștale ori imprimarea unor semne de francare de diferite valori, cu ajutorul mașinilor de francat. **3.** Acțiunea de francare și rezultatele ei. v. **FRANCATURĂ.**

FRANCAT, -Ă v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ FRANCATĂ.**

FRANCATURĂ. Ansamblul mărcilor poștale destinate francării corespondenței sau al semnelor de francare, de diferite valori, aplicate cu ajutorul mașinilor de francat pe o corespondență, pentru achitarea costului transportului prin poștă, de la expeditor la destinatar, potrivit prevederilor tarifului poștal, corespunzător greutății trimiterii poștale, distanței, modului de circulație (recomandat, prin avion, expres etc.). Francatura poate fi *obișnuită*, cu mărci poștale de același fel, *compusă*, cu mărci poștale diferite, și *mecanică*, realizată cu ajutorul mașinilor de francat. Francatura mecanică se poate aplica direct sau pe etichete ce se lipesc pe trimiterile poștale. v. **FRANCATURĂ FILATELICĂ; FRANCATURĂ GREA; FRANCATURĂ INSUFICIENTĂ; FRANCATURĂ MECANICĂ; FRANCATURĂ MINIMALĂ; FRANCATURĂ MIXTĂ; FRANCATURĂ OBIȘNUITĂ; FRANCATURĂ POLICROMĂ.**

FRANCATURĂ COMBINATĂ v. **FRANCATURĂ MIXTĂ.**

FRANCATURĂ COMPUSĂ v. **FRANCATURĂ FILATELICĂ.**

FRANCATURĂ FILATELICĂ. Francatură compusă dintr-un grup de mărci poștale jubiliare (v.), mărci poștale comemorative (v.), mărci poștale de binefacere etc. din aceeași emisiune sau din emisiuni diferite, aplicate cu grijă și simț estetic pe plic (v.). Francatura filatelică poate cuprinde: o serie în totalitatea ei; valori diferite sau numai o valoare din cadrul unei serii; o serie completă împreună cu una sau mai multe valori din altă serie (serii); valori izolate din diferite serii; un bloc (v.) sau o coliță (v.); mai multe mărci poștale de aceeași valoare (perechi sau bloc) etc. În general, este recomandabil ca francatura filatelică să cuprindă totalitatea unei emisiuni. Este indicat, de asemenea, ca mărcile poștale să se găsească în perfectă stare. În situația în care mărcile poștale folosite la francatura filatelică nu fac parte din aceeași serie, se recomandă ca acestea să trateze aceeași tematică. Mărcile poștale trebuie să fie dispuse simetric pe plic, iar obliterarea, pe cît posibil, să se efectueze în cele mai bune condiții. În acest scop este util să se aplice pe plic o etichetă cu următoarea precizare: „Ștampilați cu atenție. Plic filatelic". Scrisorile francate cu valori de culori diferite, din emisiunile clasice și postclasice, sînt foarte căutate și apreciate de colecționari.

FRANCATURĂ FILATELICĂ

FRANCATURĂ GREA. Francatură formată din mărci poştale cu valoare mică folosită în cazurile în care mărcile poştale cu valoare nominală mare lipsesc de pe piaţă. Francaturile grele sînt întîlnite mai ales în perioadele de inflaţie.

FRANCATURĂ INSUFICIENTĂ. Francatură poştală cu valoare mai mică decît taxa prevăzută în tariful poştal în vigoare. În cazul corespondenţelor subfrancate diferenţa pînă la întregirea taxelor prevăzute în tariful poştal se încasează de la destinatar, aplicîndu-se pe acestea ştampile cu inscripţia „Francatură insuficientă“ (FRANCOBOLLO INSUFFICIENTE, în limba italiană; INSUFFICIENTLY PAID, în limba engleză; AFFRANCHISSEMENT INSUFFISANT sau INSUFFISAMENT AFFRANCHIE, în limba franceză; FRANQUEO INSUFICIENTE, în limba spaniolă etc.). Francaturile insuficiente sînt completate cu mărci poştale porto. v. **TAXA DE PLATĂ.**

FRANCATURĂ MECANICĂ. Francatură realizată cu ajutorul maşinilor de francat, care imprimă cu tuş (de obicei roşu) o figurină ce cuprinde într-un cadru numele ţării, cuvîntul POSTA, valoarea de francare şi seria maşinii, iar alături o ştampilă cu localitatea, data şi seria maşinii (aceeaşi cu cea de pe figurină). Numele instituţiei care o foloseşte, precum şi eventualele inscripţii, reclame sau elemente grafice sînt dispuse între figurină şi ştampilă, împreună cu numărul de ordine al francărilor efectuate. Francatura se poate aplica direct pe trimiterile poştale sau pe benzi de hîrtie care se lipesc ulterior pe acestea. Expeditorul plăteşte direct poştei costul total al trimiterilor expediate. Se foloseşte mai ales de întreprinderi şi instituţii mari, pentru economie de timp; există ţări care în ultima vreme au introdus francatura mecanică şi la ghişeele poştale. O variantă mai recentă şi mai perfecţionată a francaturilor mecanice o constituie „ştampilele complexe“, care, pe lîngă elementele menţionate mai sus, conţin şi pe cele de serviciu pentru „Recomandate“ (număr de înregistrare etc.). Francatura mecanică se foloseşte şi pe expediţiile poştale internaţionale, trebuind să indice ţara de origine (în caractere latine), valoarea de francare (în cifre arabe), oficiul poştal şi data prezentării. Indicaţia valorii de francare poate fi înlocuită, printr-o menţiune care să indice că francarea a fost făcută (Taxa plătită): „Taxe perçue“ (franceză), Tassa Riscossa (italiană), Gebühr bezahlt (germană) etc. Francatura în asemenea situaţii trebuie făcută în toate cazurile cu culoare roşie. Francatura mecanică a fost introdusă pentru prima oară în Norvegia, în anul 1903, de Karl Uckerman. La Congresul Uniunii Poştale Universale de la Madrid, din anul 1920, s-a hotărît că francatura mecanică poate fi folosită şi în relaţiile dintre state. Piesele filatelice cu astfel de francaturi se colecţionează ca atare, în colecţii parafilatelice sau în colecţii tematice, potrivit elementelor grafice pe care le conţin. v. **MAŞINĂ DE FRANCAT.**

FRANCATURĂ GREA

FRANCATURĂ INSUFICIENTĂ

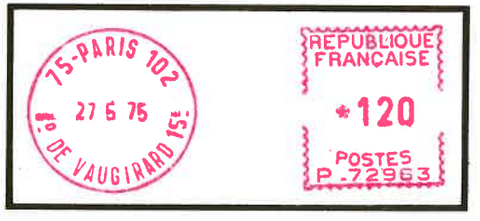

FRANCATURA MECANICĂ

FRANCATURĂ MINIMALĂ. Valoare minimă a mărcilor poştale ce pot servi ca suport pentru o ştampilă ocazională sau specială, menită a fi inclusă într-o colecţie, într-un exponat tematic sau de subiect. În prezent, în România, suportul minim de francare este de 20 bani (taxa de expediere pentru imprimate). În cazul recurgerii la acest nivel de francare, pe trimitere urmează a se face menţiunea manuscrisă sau ştampilată „Imprimate“ în limbile ţărilor respective v. **ŞTAMPILE POŞTALE „BLANCO“.**

FRANCATURĂ MIXTĂ. Francatură la care s-au utilizat mărci poştale din două sau mai multe emisiuni. Francaturile mixte pot cuprinde mărci poştale ale unor emisiuni uzuale aflate în circulaţie la data respectivă, mărci poştale din emisiuni care nu se mai tipăresc (dar continuă să fie în circulaţie pînă la epuizarea stocurilor) împreună cu mărci din emisiuni noi, înlocuitoare (ex.: mărcile poştale din emisiunea uzuală franceză tip „Sabine“, cu inscripţia FRANCE, folosite împreună cu cele ale emisiunii succesive, de acelaşi tip, din anul 1982, cu inscripţia RÉPUBLIQUE FRANÇAISE). În afara francaturilor mixte formate din mărci poştale ale aceleiaşi ţări, mai există francaturi mixte (din perioada „clasică“) în care pe o singură trimitere poştală au fost aplicate: o francatură în ţara de origine (reprezentînd costul expedierii pînă la intrarea în ţara de destinaţie) şi o a doua în ţara de destinaţie, pentru transportul ei pînă la destinatar (ex.: scrisori expediate în Grecia, francate în ţara de origine pentru transportul pînă la frontiera elenă şi refrancate de Poşta greacă cu mărci din emisiunea „Hermes“ — cap mare, pentru transmiterea lor la destinatari). Francaturi mixte asemănătoare, foarte interesante pentru istoria poştală, au apărut în secolul trecut pe scrisori expediate din diverse ţări în Rusia ţaristă, taxate prin aplicarea de mărci „Zemstvo“ (v.) pentru a ajunge la destinaţie prin intermediul organizaţiilor de poştă locală. Una dintre cele mai rare francaturi mixte din filatelia mondială apare pe un plic cu o marcă poştală „Hawaii“ în valoare de 2 centi şi o pereche de mărci poştale din S.U.A. de 3 centi. v. **MĂRCI POŞTALE „MISIONARI“.**

FRANCATURĂ MECANICĂ

FRANCATURĂ MULTICOLORĂ v. **FRANCATURĂ POLICROMĂ.**

FRANCATURĂ OBIŞNUITĂ. Francatură formată dintr-o marcă poştală sau dintr-un ansamblu de mărci poştale aplicate pe o corespondenţă conform tarifului, obliterate în aşa fel încît ştampila poştală să se imprime atît pe acestea, cît şi pe suportul pe care sînt aplicate. Indică plata cu anticipaţie a taxei pentru transportul unei scrisori sau al unei alte trimiteri poştale.

FRANCATURĂ POLICROMĂ. Francatură compusă din mai multe mărci poştale, dintr-o emisiune tipărită în culori diferite. Pe scrisori din perioada clasică sau postclasică, astfel de francaturi sînt foarte căutate (ex.: mărcile poştale din emisiunile franceze „Ce-

FRANCATURĂ MIXTĂ

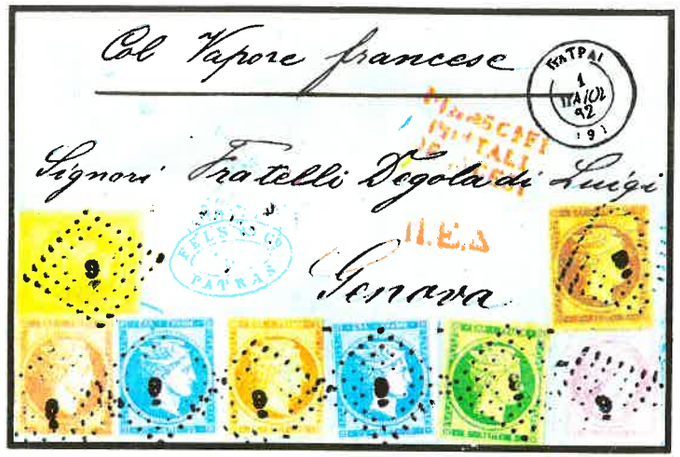

FRANCATURĂ POLICROMĂ

res" şi „Napoleon al III-lea", din emisiunile greceşti „Hermes" — cap mare, din emisiunile româneşti „Paris", „Bucureşti" etc.).

FRANCO. 1. Indicaţie care arată că toate cheltuielile de transport ale unei trimiteri poştale au fost achitate anticipat de expeditor. Corespondenţei poştale prefilatelice şi clasice i se aplicau, în diferite ţări şi epoci, ştampile sau etichete cu indicaţia „Franco". În România, în perioada prefilatelică, s-au folosit, pentru anularea mărcilor poştale „Cap de bour", ştampile asemănătoare cu litere chirilice iar din anul 1859 cu litere latine. Menţiunea „Franco" mai figurează şi pe alte emisiuni poştale atît din România (emisiunile „Principatele Unite", 1862—1864; „Cuza", 1865), cît şi din alte ţări (Spania 1850—1854 ş.a.). 2. Menţiune tipărită pe vinietele Poştei elveţiene emise în perioada 1911—1962 pentru scutirea de taxe poştale a autorităţilor şi instituţiilor care beneficiau de transport poştal gratuit, cărora le revenea obligaţia de a înscrie pe trimiterile lor poştale

menţiunea „Franco", tipărită sau ştampilată. În lipsa acesteia, poşta aplica o vinietă „Franco" pe care o anula cu ştampilă de loc şi dată. În marile cataloage aceste viniete figurează la capitolul „Mărci poştale pentru scutire de taxă" (v.). v.

FRANCOBOLLO. Termen în limba italiană, cu semnificaţia de „marcă poştală" pentru expediere poştală „franco". Apare între altele pe emisiunile italiene uzuale din anii 1862 şi 1863, dar şi pe cele de serviciu din anul 1875. v. **FRANCO.**

FRANŢA (RÉPUBLIQUE FRANÇAISE — Republica Franceză). Stat situat în vestul Europei, cu ieşire la Oceanul Atlantic şi Marea Mediterană; suprafaţa: 551 602 km²; populaţia: 53 480 000 locuitori (1979); capitala: Paris; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc = 100 Centimes. Ţară cu o veche cultură şi civilizaţie, care a jucat un rol important de-a lungul vremii în istoria, civilizaţia şi cultura europeană. Teritoriul **F.** a făcut parte din Imperiul roman (provincia Galia); în urma prăbuşirii Imperiului roman şi a stabilirii francilor în Galia romană, ia naştere poporul francez, ca rezultat al contopirii francilor cu populaţia galo-romană. Monarhie pînă la 21.IX.1792, apoi republică pînă în anul 1804; imperiu între anii 1804—1814; din nou regat pînă în anul 1848, cînd este proclamată cea de a doua republică; al doilea imperiu fiinţează între anii 1852—1870; de la această dată **F.** este republică. Prima emisiune poştală: 1849. Cunoscute în filatelie sub denumirea de „Ceres" (după chipul zeiţei cu acelaşi nume), mărcile primei emisiuni constituie raritaţi (cele aflate în stare uzată), valoarea „vîrf" fiind reprezentată de piesa de 1 franc, vermillon, în diferitele ei nuanţe. În aria filatelică a **F.** se includ şi emisiunile (începînd din anul 1946) destinate departamentelor de peste mări — Guadelupa (v.), Martinica (v.) şi Réunion (v.). Oficii poştale franceze au existat în decursul timpului în diferite alte ţări, cu regim de oficii poştale consulare sau de oficii poştale ce au funcţionat în cadrul unor acorduri interstatale (China, Egipt, Levant ş.a.), folosind, de regulă, mărci poştale franceze.

filatelia

G. Supratipar (v.) aplicat în anul 1877 pe unele mărci poştale ale Capului Bunei Speranţe, din anii 1864—1871, folosite în Griqualand-ul de Vest. v. **G.W.**

GAB (Prescurtare pentru Gabon). Supratipar (v.) cu 11 puncte în jurul literelor şi cu indicarea valorii, aplicat manual (ştampilă) în anul 1886 pe unele mărci poştale din emisiunea franceză a anului 1881 pentru colonii, cu scopul de a realiza primele mărci ale Gabonului. Mărcile poştale cu acest supratipar constituie raritaţi filatelice. v. **GABON.**

GABON (RÉPUBLIQUE GABONAISE — Republica Gaboneză). Stat situat în zona central-vestică a Africii; suprafaţa: 267 667 km²; populaţia: 1 300 000 locuitori (1978); capitala: Libreville; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A.=100 Centimes. Colonie franceză din a doua jumătate a secolului al XIX-lea; între anii 1910—1958 face parte din Africa Ecuatorială Franceză; în perioada 1958—1960 obţine autonomia în cadrul Comunităţii Franceze; la 17.VIII.1960 îşi proclamă independenţa. Primele emisiuni poştale: 1886 (supratipar GAB pe mărcile poştale ale emisiunii din anul 1881 pentru fostele colonii franceze); 1959: cea dintîi emisiune a republicii. **G.** a fost prima ţară din lume care a pus în circulaţie mărci poştale pe folie de aur.

G.A.C. v. **COOPERATIVĂ AGRICOLĂ DE PRODUCŢIE.**

GALBEN. Nume dat pe vremuri în ţările române mai multor monede străine din aur, de valori variabile, care au circulat mai ales în secolele XVI—XIX.

GAMBIA (REPUBLIC OF GAMBIA — Republica Gambia). Stat situat în vestul Africii; suprafaţa: 11 295 km²; populaţia: 601 000 locuitori (1980); capitala: Banjul; limba oficială: engleza; moneda: 1 Dalasi=100 Butut. Teritoriul **G.** făcea parte în secolele X—XI din Imperiul Ghana iar în veacurile XIII—XIV din Imperiul Mali; colonie britanică de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea (1783); în anul 1963 obţine autonomia internă, la 18.II.1965 îşi proclamă independenţa, iar la 24.IV.1970 devine republică.

GATA PENTRU MUNCĂ ŞI APĂRARE (G.M.A.). Complex de norme sportive, cu mai multe trepte: F.G.M.A., G.M.A.-I şi G.M.A.-II, avînd drept scop atragerea maselor în activitatea sportivă. În anul 1950 Poşta română a pus în circulaţie o emisiune filatelică reprezentînd diferite aspecte ale întrecerilor sportive (G.M.A. F.G.M.A.), un plic „prima zi" şi o ştampilă specială.

GAZETĂ. Publicaţie cotidiană sau periodică. Sinonim: ziar, jurnal.

G.E.A. (German East Africa). Supratipar (v.) aplicat pe unele mărci poştale ale Africii Orientale Britanice, din perioada 1912—1921, folosite de ocupaţia britanică, între anii 1917—1922, în colonia Africa Germană de Est (azi Republica Unită Tanzania).

GEANTĂ POŞTALĂ. Obiect din piele, pînză sau din alte materiale, de formă dreptunghiulară, avînd în interior una sau mai multe despărţituri, care serveşte factorilor poştali la transportarea trimiterilor poştale.

GEBYR. Supratipar (v.) aplicat de Poşta daneză în anul 1923 pe un timbru de taxă din anul 1921, destinat francării suplimentare a scrisorilor recomandate, depuse la biroul poştal al gării principale din Copenhaga, între orele 21—23.

GEBYR MAERKE. Mărci poştale în desenul cărora este inclus textul „Gebyr Maerke", puse în circulaţie de Poşta daneză începînd din anul 1926. v. **GEBYR.**

GELBER HUND v. **CÎINE GALBEN.**

GENEVA (CANTON ~) v. **MĂRCI POŞTALE CANTONALE.**

GERMANIA (DEUTSCHLAND). În secolele I—IV teritoriile sudice şi vestice ale **G.** au făcut parte din Imperiul roman; în veacurile VI—IX cea mai mare parte a **G.** intră în componenţa statului franc; o dată cu împărţirea imperiului carolingian (tratatul de la Verdun, august 843) regatul franc de răsărit se transformă în secolul următor în statul feudal german; în anul 962 ia naştere Sfîntul imperiu roman de naţiune germană (Imperiul romano-german), desfiinţat în anul 1806 în urma războaielor napoleoniene; unificarea **G.** sub egida Prusiei duce la proclamarea la 18.I.1871 a Imperiului german, stat federal; în urma înfrîngerilor suferite în primul război mondial **G.** devine republică la 9.XI.1918. După venirea la putere a nazismului (30.I.1933) sînt lichidate libertăţile democratice, este promovată o politică agresivă, Germania nazistă dezlănţuind la 1.IX.1939 cel de-al doilea război mondial. La încheierea războiului, pe teritoriul **G.** au luat naştere două state: Republica Democrată Germană şi Republica Federală Germania. Moneda: 1 Mark (Rentenmark, Reichsmark)=100 Pfennige. Prima emisiune poştală: 1872. v. **BAYERISCHE STAATSDRUCKEREI — A. BRUCKMANN; C.I.H.S.; C.I.S.; CÎINE GALBEN; DEUTSCH-OSTAFRIKA; DIENSTMARKE; E.EL.P.; EUPEN & MALMÉDY; G.E.A.; GÜLTIG/9. ARMEE; NACHMARKE; RUMÄNIEN; SAAR POST; STEPHAN, HEINRICH VON; THÜRINGEN; THURN UND TAXIS; VECHI STATE GERMANE.**

GERMANĂ, REPUBLICA DEMOCRATĂ ~ (DEUTSCHE DEMOKRATISCHE REPUBLIK — Republica Democrată Germană). Stat situat în zona central-nordică a Europei; suprafaţa: 108 178 km²; populaţia: 16 760 000 locuitori (1978); capitala: Berlin; limba oficială: germana; moneda: 1 Mark der Deutschen Demokratischen Republik=100 Pfennige. La 7.X.1949 este proclamată Republica Democrată Germană. Prima emisiune poştală: 1950. v. **TÎRGUL DE LA LEIPZIG.**

GERMANIA, REPUBLICA FEDERALĂ ~ (BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND — Republica Federală Germania). Stat situat în partea central-nordică a Europei; suprafaţa: 248 096 km²; populaţia: 63 439 000 locuitori (1980); capitala: Bonn; limba oficială: germana; moneda: 1 Deutsche Mark=100 Pfennige. Republica Federală Germania ia fiinţă la

7.IX.1949, iar la 5.V.1955 devine stat suveran. Prima emisiune poştală: 1949.

GHANA (REPUBLIC OF GHANA —Republica Ghana). Stat situat pe litoralul vestic al Africii Centrale; suprafaţa: 238 537 km²; populaţia: 11 450 000 locuitori (1980); capitala: Accra; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1965, sistemul monetar britanic, apoi: 1 New Cedi=100 Pesewas. Colonie britanică din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (1874) sub numele de Coasta de Aur; în anul 1954 obţine autonomia internă; stat independent de la 6.III.1957, cînd ia denumirea de **G.**; la 1.VII.1960 **G.** se proclamă republică. Prima emisiune poştală: 1957.

GHIDUL VARIETĂŢILOR. Publicaţie filatelică cu titlul *Abarten-führer* apărută în anul 1971 la editura catalogului Michel. Lucrarea explică pe larg caracteristicile varietăţilor, diferenţele dintre ele şi rebuturile tipografice pe care mulţi filateliştii sînt înclinaţi să le considere „varietăţi". Acest ghid este foarte util atît filateliştilor începători, cît şi celor avansaţi, mai ales pentru colecţiile specializate.

GHIŞEU POŞTAL. Ghişeu unde se desfăşoară o activitate poştală permanentă sau ocazională. În mod obişnuit se găseşte amplasat în focalul unităţilor de poştă sau în afara acestora, de regulă în cartiere aglomerate, în incinta întreprinderilor şi instituţiilor cu volum mare de trimiteri poştale; temporar funcţionează şi în perimetrul sau clădirile unde au loc manifestări ocazionale (congrese, simpozioane, mari competiţii sportive cu largă participare internă şi internaţională, expoziţii filatelice etc.). v. **BIROU POŞTAL; SERVIZI DISTACCATI.**

GIBBONS, STANLEY. Librar şi negustor de mărci poştale din Plymouth (oraşel în sudul Angliei), fondator al cunoscutei case filatelice engleze cu acelaşi nume, înfiinţată în anul 1856, cînd tipăreşte lucrarea *A Descriptive Price-list and Catalogue of British Colonial and Foreign Postage Stamps*. Din anul 1865 editează catalogul filatelic „Gibbons" (v.), precum şi alte lucrări valoroase de literatură şi accesorii filatelice (cataloage, albume, manuale, liste de licitaţie ş.a.). Activitatea editorială şi comercială este continuată şi în prezent de firma „Stanley Gibbons Ltd.", din Londra.

GIBRALTAR. Mică peninsulă situată în extremitatea sudică a Peninsulei Iberice, despărţită de Spania printr-o zonă neutră. Suprafaţa: 6 km²; populaţia: 29 300 locuitori (1978); oraş principal: Gibraltar; limba oficială: engleza; moneda: sistemul monetar britanic. Teritoriul **G.**, ocupat în a doua jumătate a secolului al XV-lea (1462) de către regatul Castiliei, devine, în urma păcii de la Utrecht (11.IV. şi 13.VII. 1713), posesiune britanică. Prima emisiune poştală: 1886 (supratipar GIBRALTAR pe mărci poştale din Bermude); pînă la acea dată au fost folosite mărcile poştale ale Marii Britanii, obliterate cu ştampile de tipul celor utilizate în fostele colonii şi în birourile poştale din străinătate, A 26 şi G.

G.O. (Gawaing Opisyal=Government Official). Supratipar (v.) aplicat între anii 1926—1971 pe unele mărci poştale filipineze, din aceeaşi perioadă, folosite ca mărci poştale de serviciu.

GOARNĂ NORVEGIANĂ. Aranjament grafic avînd în centru o goarnă într-un oval vertical, folosit de Poşta norvegiană pe numeroase

emisiuni poştale, începînd cu cea din 19.XII.1871 (3 Skilling). Reprezintă desenul de marcă poştală cu cea mai îndelungată existenţă din lume, fiind utilizat şi în prezent. Acest aranjament grafic a fost reprodus identic şi de

poşta din Creta pe emisiunile „Porto" din anii 1900—1910. v. **CORN POŞTAL.**

GOV^T PARCELS (Government parcels). Supratipar (v.) aplicat între anii 1883—1903 pe unele mărci

poştale britanice, din perioada 1883 — 1884, folosite ca mărci poştale de serviciu pentru transportul pachetelor autorităţilor, în greutate de pînă la 3 pfunzi.

GRAND LIBAN. Supratipar (v.), cu sau fără valori şi inscripţii, aplicat în anul 1924 pe mărci poştale franceze din perioada 1900—1924, în scopul realizării primelor mărci poştale folosite în Libanul aflat sub mandat francez.

GRAND PRIX v. **MARE PREMIU.**

GRAND PRIX D'HONNEUR v. **MARE PREMIU.**

GRAND PRIX INTERNATIONAL v. **MARE PREMIU.**

GRAND PRIX NATIONAL v. **MARE PREMIU.**

GRATUIT. Inscripţie pe ştampile aplicate pe corespondenţe scutite de taxe poştale. v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ SCUTITĂ DE TAXĂ.**

GRAVARE. Operaţie de corodare (v.) (atac chimic) sau de aşchiere (frezare, dăltuire, zgîriere etc.) a unui material (metal, lemn, piatră etc.) prin mijloace manuale, chimice, mecanice, electrice, electronice, fotomecanice, în scopul obţinerii suprafeţei active (care tipăreşte) a unui clişeu de tipar. Gravarea manuală se foloseşte şi pentru retuşul clişeelor de tipar, în special al celor pentru rotoheliografie.

GRAVAT, -Ă v. **GRAVOR; GRAVURĂ; MĂRCI POŞTALE GRAVATE.**

GRAVOR. Specialist în gravură, persoană care gravează.

GRAVURĂ. 1. Gen al graficii în care imaginea artistică este obţi-

GRAVOR

nută prin reproducere de pe o placă, pe a cărei suprafaţă a fost gravat desenul, în adîncime sau în relief. 2. Placă de metal, lemn sau piatră pe care s-a gravat o imagine spre a fi reprodusă. 3. Imagine reprodusă după o astfel de placă. 4. Obiect produs prin operaţia de gravare. v. **GRAVURĂ ÎN METAL.**

GRAVURĂ ÎN LEMN v. **GRAVURĂ; XILOGRAVURĂ.**

GRAVURĂ ÎN METAL. Procedeu pentru reproducerea originalelor liniare pe oţel sau cupru, în genul tiparului adînc. Executarea clişeului nu aparţine tehnicii grafice, ci artelor plastice, deoarece se execută manual şi cere gravorului calităţi artistice. Procedeul este folosit la fabricarea unor imprimate cu valoare nominală (v.) (timbre, bancnote ş.a.). Gravura în oţel este preferată gravurii în cupru, mai ales în cazul imprimatelor cu valoare nominală mare. Clişeul original din oţel se cementează, se copiază şi se multiplică apoi galvanic pentru a se obţine clişeele de tipar. v. **GRAVURĂ.**

GRAVURĂ ÎN OŢEL v. **GRAVURĂ ÎN METAL.**

GREACĂ (ORNAMENTAŢIE ~). Denumire dată ornamentaţiei compuse din linii frînte care formează o suită de unghiuri drepte. Această ornamentaţie a fost folosită în România la emisiunile

„Cuza necirculate" (1864), „Carol cu favoriţi" şi „Carol cu barbă" (1866–1872).

GRECIA (ELLINIKI DIMOKRATÍA – Republica Elenă). Stat situat în sudul Europei, în Peninsula Balcanică, cuprinzînd şi un mare număr de insule în Marea Egee, Marea Ionică şi Marea Mediterană; suprafaţa: 131 986 km²; populaţia: 9 706 867 locuitori (1981); capitala: Atena (Athinai); limba oficială: greaca; moneda: 1 Drahma = 100 Leptae. În antichitate pe teritoriul **G.** oraşele-state Atena, Sparta, Teba, Corint ş.a. au creat o valoroasă cultură şi civilizaţie; în anul 146 î.e.n. **G.** intră în stăpînirea statului roman, iar din anul 395 face parte din Imperiul bizantin. În cursul secolelor XIV–XV **G.** este ocupată de Imperiul otoman; după aproape 400 de ani de stăpînire a Porţii, prin tratatul de pace de la Adrianopol (2/14.IX.1829) **G.** obţine independenţa, devenind monarhie la 8.VIII. 1831; la 25.IV.1924 este proclamată republica, restaurarea monarhiei avînd loc la 24.IX. 1935. De la 1.VI.1973 **G.** redevine republică (fapt consfinţit prin Constituţia din anul 1975). Prima emisiune poştală: 1861. Ea este cunoscută sub denumirea de „Hermes"–cap mare (după imaginea zeului cu acelaşi nume aflat în desen), spre deosebire de emisiunile poştale ulterioare numite „Hermes"–cap mic. Realizate la Paris de către A. Barré, creatorul emisiunilor franceze „Ceres" şi „Napoleon", precum şi al celor româneşti „Paris" şi „Bucureşti", primele mărci poştale elene prezintă multe asemănări (de desen şi imprimare) cu emisiunile poştale româneşti amintite mai sus. În aria filatelică a **G.** intră, de asemenea, şi emisiunile poştale care au circulat în *Creta*, *Dodecanez* şi *Insulele Ionice* pînă la unirea respectivelor teritorii cu statul grec. Insula grecească *Creta*, situată în Marea Mediterană (suprafaţa: 8 300 km²), s-a aflat de-a lungul istoriei sub stăpînirea Imperiului roman, a celui bizantin, a arabilor, cruciaţilor, veneţienilor şi, de la finele secolului al XVI-lea, a Imperiului otoman; în urma răscoalei din anul 1896 insula obţine, în anul 1898, autonomia sub garanţia marilor puteri (Anglia, Franţa, Italia, Rusia); din anul 1908 pînă la 26.X.1912, cînd are loc unirea cu statul elen (fapt confirmat de tratatele de pace care au încheiat primul război balcanic), Creta s-a aflat în uniune personală cu **G.** Prima emisiune poştală a administraţiei cretane: 1900; mărcile poştale poartă inscripţia KRÎTI, înlocuită, din anul 1908, cu supratiparul ELLAS; din anul 1913 sînt folosite mărcile poştale greceşti. Arhipelagul grecesc Sporadele de Sud, situat în Marea Egee (suprafaţa: 2 700 km²), cunoscut şi sub numele de *Dodecanez*, a fost în decursul timpului în stăpînirea romanilor, bizantinilor, veneţienilor şi, din veacurile XVI–XVII, a Imperiului otoman; în urma războiului italo-otoman din 20.IX.1911–18.X.1912, Dodecanezul este ocupat de Italia; după cel de-al doilea război mondial, prin hotărîrile tratatului de pace de la Paris, din 10.II.1947, Dodecanezul intră în componenţa statului elen. Prima emisiune poştală: 1912 (supratipar purtînd denumirea fiecărei insule în parte–Calimno, Cos, Karki, Leros, Lipso, Nisiros, Patmos, Piscopi, Rodos, Simi, Scarpanto, Stampalia – pe mărci poştale ale emisiunilor curente italiene); în perioada interbelică unele emisiuni poştale italiene au purtat supratiparul general ISOLE ITALIANE DELL'EGEO, avînd putere de circulaţie în toate insulele; din anul 1947 sînt utilizate mărcile poştale greceşti. Arhipelag grecesc în Marea Ionică, *Insulele Ionice* (Corfu, Cefalonia, Itaca, Leucas, Paxos, Zante etc.; suprafaţa: 2 300 km²) s-au aflat în stăpînirea romanilor, bizantinilor, Veneţiei, ajungînd, din anul 1815, protectorat britanic; în baza tratatului de la Londra din 24.III.1864, dintre Anglia, Franţa Rusia şi **G.**, au fost retrocedate, de către Marea Britanie, statului elen. Prima emisiune poştală: 1859 (a protectoratului britanic; mărcile poştale poartă efigia reginei Victoria şi inscripţia, în limba greacă, IONIKON KRATOS; pentru colecţionari interes prezintă exemplarele uzate, mai ales cînd se află pe scrisori); din anul 1864 sînt folosite mărcile poştale greceşti. Amintim că, în filatelia tematică, **G.** ocupă un loc de frunte la tema „Olimpiade", prin emisiunile sale poştale din anii 1896 şi 1906, dedicate reluării Jocurilor Olimpice de vară şi, respectiv, celei de a X-a aniversări a olimpiadelor moderne. Între anii 1861–1881, **G.** a avut mai multe birouri poştale în străinătate sau în teritoriile greceşti care în momentul respectiv nu erau încă unite cu statul elen. Aceste birouri pot fi identificate după numerele folosite pe ştampile. În România birouri poştale greceşti se aflau la Galaţi (100), Brăila (101) şi Bucureşti (102). În Imperiul otoman fiinţau birouri poştale greceşti la Istanbul (95), Smirna (96) şi Alexandria (98) (azi în R. A. Egipt). De asemenea, birouri poştale greceşti funcţionau în Creta, în localităţile Candia (164) şi Rethymno (163), precum şi la Salonic (98), Ianina (99), Larisa (103), Prevesa (104), Arta (105), Volos (106), toate aceste oraşe fiind în acea perioadă în stăpînirea Porţii. v. **A.M.**

GRENADA (GRENADA – Grenada). Stat situat în America Centrală, în sudul arhipelagului Antilelor Mici; suprafaţa: 344 km²; populaţia: 110 000 locuitori (1978); capitala: Saint George's; limba oficială: engleza; moneda: 1 East Caribbean Dollar = 100 Cents. Posesiune franceză pînă la mijlocul secolului al XVIII-lea, **G.** devine colonie britanică din anul 1763; între anii 1958–1962 face parte din Federaţia Indiilor de Vest; la 7.II.1974 devine stat independent; monarhie constituţională în cadrul Commonwealthului. Primele emisiuni poştale: 1861 (a coloniei britanice; înaintea anului 1861 au circulat mărci poştale britanice obliterate cu ştampile haşurate ovale A 15); 1974 (a statului independent).

GREŞEALĂ DE MACHETARE. Eroare comisă de grafician sau machetator, nesesizată de comisia de omologare, soldată cu apariţia unor emisiuni poştale cu elemente greşite (ex.: marca poştală de 1 cent emisă în S.U.A. în anul 1893, cu ocazia aniversării a 400 de ani de la descoperirea Americii, are în desen imaginea lui C. Columb, înfăţişat fără barbă, scrutînd orizontul de pe puntea caravelei; valoarea de 2 centi îl redă pe celebrul navigator împodobit cu o impresionantă bărbă, păşind pe uscat, cu toate că este ştiut că între momentul observării uscatului şi debarcare au trecut doar cîteva ore; în sfîrşit, marca de 3 centi din aceeaşi emisiune are în desen o navă şi inscripţia „Flag Ship of Columbus" = „Vasul-amiral al lui Columb" şi, în consecinţă, ar fi trebuit să reproducă cunoscuta caravelă cu trei catarge „Santa Maria", dar în realitate pe marca poştală se află un velier oarecare şi nu nava-amiral). Dintre alte erori „celebre" mai amintim: seria de mărci poştale emise în anul 1900 de Republica Dominicană (stat ce deţine cca 2/3 din insula Haiti, pe care o împarte cu Republica Haiti), care, datorită unor greşeli în conturul graniţei cu Haiti, a generat o lungă serie de conflicte între cele două ţări; mărcile poştale emise în anul 1903 în insulele Saint Kitts-Nevis, în al căror desen C. Columb este înfăţişat privind pămîntul Lumii Noi cu luneta, instrument

optic inventat însă un veac mai tîrziu etc. Dintre greşelile pe mărcile poştale româneşti menţionăm: la toate valorile emisiunii poştale „Căişori", pusă în circulaţie în anul 1903, olăcarul călăreşte calul din dreapta, îndemnînd caii cu biciul, deşi, în mod normal, trebuia redat pe calul din stînga, aşa cum de altfel se obişnuia, pentru a avea posibilitatea să „cuprindă" tot atelajul; pe marca poştală dedicată comemorării a 510 ani de la moartea lui Alexandru cel Bun, emisă în anul 1932, în legendă este scris în mod eronat, ca dată a urcării pe tron a voievodului, anul 1406, în loc de anul 1400, ceea ce a dus la distrugerea unei mari părţi din tiraj. În anul 1961 la Roma s-a deschis o expoziţie filatelică unde au fost prezentate peste 2 000 de mărci poştale din întreaga lume cu greşeli de machetare.

GREŞEALĂ DE TIPAR. Greşeală survenită întîmplător în cursul procesului de imprimare, din neatenţia muncitorului tipograf sau din cauza unui defect de funcţionare a maşinilor de imprimat. Greşeli de tipar sînt considerate mărcile poştale tipărite cu texte

sau imagini deplasate, pe hîrtii diferite, cu elemente răsturnate,

cu litere, cifre sau culori lipsă etc. v. **EROARE DE TIPAR**; **MĂRCI POȘTALE CU ERORI.**

G.R.I. (George Rex Imperator). Supratipar (v.) cu valori noi, aplicat pe mărci poștale germane „tip vapor", din anul 1900, folosite de Marea Britanie în timpul primului război mondial (1914—1915), în fostele colonii germane Marshall, Noua Guinee și Samoa.

Aceste supratipare constituie rarități filatelice de prim ordin, deoarece au fost aplicate pe un număr foarte mic de mărci poștale.

GROENLANDA (GRÖNLAND). Insulă în nordul Oceanului Atlantic; suprafața: 2 175 600 km²; populația: 49 700 locuitori (1979); reședința: Godthåb; limbi uzuale: daneza și engleza; moneda: sistemul monetar danez. Descoperită de vikingi, aflată în stăpînirea Norvegiei și din anul 1814 a Danemarcei, **G.** este, conform Constituției daneze din 5. VI.1953, parte a Regatului Danemarcei; de la 1.V.1979 obține autonomie internă. Prima emisiune poștală: 1938.

„GRONCHI ROZ". Denumire a mărcii poștale „greșite", emisă în Italia în anul 1961. Marca poștală (nominal: 205 lire) făcea parte dintr-o serie de trei valori ce urma să fie pusă în circulație cu prilejul unei călătorii a președintelui Italiei, G. Gronchi, în unele state ale Americii de Sud. Observîndu-se că pe harta continentului sud-american, redată pe marca poștală, frontierele de stat peruane erau trasate greșit (tocmai într-o zonă litigioasă), marca poștală a fost retrasă chiar în ziua punerii ei în vînzare. Exemplarele de pe scrisorile predate pentru a fi expediate prin poșta aeriană au fost acoperite de poștă cu alte mărci poștale de aceeași valoare nominală, tipărite de urgență cu cuvenitele rectificări. Exemplarele din primul tiraj rămase în circulație sînt considerate rarități ale filateliei italiene din perioada modernă. Au rămas în circulație 65 515 exemplare.

GROP. Săculeț din pînză groasă, deasă și rezistentă, dintr-o singură bucată, cu cusătura în interior, sigilat cu ceară sau plumb, prin care unitățile P.T.T.R., ale Ministerului Finanțelor și ale Băncii Naționale a R.S.R. expediază prin poștă monede metalice, bancnote, mărci și efecte poștale, precum și acte de manipulație ale oficiilor P.T.T.R. (registre, chitanțiere, documente poștale de orice fel); greutatea maximă admisă este de 20 kg. Grupurile se pot expedia cu următoarele indicații speciale: valoare (v.), expres (v.), confirmare poștală de primire (v.), confirmare de predare telegrafică (v.), factaj (v.). În trecut grupul cu bani era un săculeț sigilat în care se expediau prin poștă monede de aur sau de argint, de către particulari, instituții și organe de stat. Taxele poștale erau diferite, în funcție de metalul din care erau confecționate monedele. Grupurile trimise prin poștă erau însoțite de un document poștal denumit „Fatura grupurilor cu bani și a pachetelor".

GROTEȘTI. Familii de litere ale alfabetului latin, cu linii uniforme (de aceeași grosime), fără

tălpi, ale căror forme inițiale au servit pentru crearea celorlalte caractere. v. **CARACTER DE LITERĂ.**

GRUPAJ. Emisiune imprimată în coală mică, compusă din una și aceeași marcă poștală sau din mai multe, uneori cu viniete (v.), inscripții marginale, ornamente grafice etc., cu scopul de a atrage atenția colecționarilor. v. **COALĂ MICĂ.**

GRUPARE TEMATICĂ. Grupare formată din colecționari de mărci poștale ce fac parte din uniuni sau federații filatelice afiliate la Federația Internațională de Filatelie (v.) care se ocupă de studierea și aprofundarea unui domeniu tematic. Grupările filatelice tematice au publicații care informează pe filateliști asupra noutăților aduse în domeniul grupării tematice respective. Ca exemplu arătăm următoarele grupări tematice: agricultură, arhitectură, artă plastică, autovehicule, cartografie, căi ferate, cosmonautică, Cruce Roșie, electricitate, farmacie, faună, floră, femei celebre, heraldică, hîrtie de tipar, istoria artei, laureați ai premiului Nobel, medicină, muzică, nave și navigatori, olimpiade, peisaje și turism, porturi, poștă și telecomunicații, silvicultură, sport, steaguri, științe juridice, teatru—dramaturgie. v. **FILATELIE TEMATICĂ.**

GUADELUPA (GUADELOUPE). Grup de insule situate în arhipelagul Antilelor Mici. Suprafața: 1 779 km²; populația: 344 000 locuitori (1979); reședința: Basse-Terre; limba oficială: franceza; moneda: sistemul monetar francez. Colonie franceză din a doua jumătate a secolului al XVII-lea (1674); din anul 1946 este departament de peste mări, parte integrantă a Franței. Prima emisiune poștală: 1884 (supratipar

GRUPAJ

G.P.E. pe mărci poștale pentru fostele colonii franceze); din anul 1948 folosește mărcile poștale franceze.

GUATEMALA (REPÚBLICA DE GUATEMALA — Republica Guatemala). Stat situat în partea nordică a Americii Centrale; suprafața: 108 889 km²; populația: 7 260 000 locuitori (1980); capitala: Ciudad de Guatemala; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1929: 1 Peso = 8 Reales = 100 Centavos; după anul 1929: 1 Quetzal = 100 Centavos. Colonie spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea; la 15.IX.1821 își proclamă independența, făcînd parte din Federația Provinciilor Unite ale Americii Centrale; de la 19.IV.1839 devine republică de sine stătătoare. Prima emisiune poștală: 1871.

GUERNSEY v. **MAREA BRITANIE.**

GUILLOCHÉ. Termen pentru linii ornamentale complicate utilizate în special la tipărirea bancno-

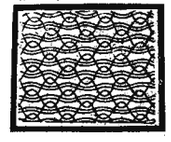

telor cu scopul de a preveni falsificările. În filatelie astfel de ornamente au fost folosite la primele emisiuni poștale din Hanovra (1856) și din alte țări.

GUINEEA (RÉPUBLIQUE POPULAIRE ET RÉVOLUTIONNAIRE DE GUINÉE — Republica Populară și Revoluționară Guineea). Stat situat pe coasta de vest a Africii; suprafața: 245 857 km²; populația: 5 500 000 locuitori (1978); capitala: Conakry; limba oficială: franceza; moneda: 1 Sily = 100 Cauris. Colonie franceză de la sfîrșitul secolului al XIX-lea (1897); între anii 1904—1958 face parte din Africa Occidentală Franceză; la 2.X. 1958 își proclamă independența; de la 21.XI.1978 este adoptată actuala denumire a statului. Prima emisiune poștală: 1892 („Guinée Française"). Din anul 1906 pe mărci apare denumirea: „Afrique Occidentale Française—Guinée". Prima emisiune a statului independent: 1958.

GUINEEA-BISSAU (REPÚBLICA DA GUINÉ-BISSAU — Republica Guineea-Bissau). Stat situat în vestul Africii; suprafața: 36 125 km²; populația: 777 214 locuitori (1979); capitala: Bissau; limba oficială: portugheză; moneda: Guiné Peso. Colonie portugheză din secolul al XVI-lea; la 24.IX.1973 își proclamă independența (recunoscută de Portugalia la 10.IX.1974). Prima emisiune poștală: 1880, din perioada colonială; 1975, a statului independent.

GUINEEA ECUATORIALĂ (REPÚBLICA DE GUINEA ECUATORIAL — Republica Guineea Ecuatorială). Stat situat în zona central-vestică a Africii, ocupînd și insulele din Golful Guineei; suprafața: 28 051 km²; populația: 316 000 locuitori (1978); capitala: Malabo; limba oficială: spaniola; moneda: 1 Ekuele = 100 Céntimos. Insulele Fernando Póo și Annobón (Pagalu) devin colonie spaniolă din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea (1778); în veacul următor Spania ocupă litoralul african din dreptul celor două insule (Río Muni, azi Mbini), aceste teritorii luînd numele de Guineea Spaniolă; în anul 1954 G.S. este desființată, formîndu-se „Provinciile spaniole Fernando Póo și Río Muni", care obțin în anul 1963 autonomia internă, iar la 12.X.1968 își proclamă independența. Prima emisiune poștală: 1902 (cu denumirea „Guinea Española"); prima emisiune poștală a statului independent: 1968.

GÜLTIG / 9. ARMEE. Supratipar (v.) aplicat de armata germană de ocupație în România (martie 1918) pe unele mărci poștale din emisiunea uzuală tip „Germania" din anii 1905—1916, precum și pe timbre de ajutor și fiscale românești. Mărcile poștale cu acest supratipar au circulat în zona de ocupație a Armatei a IX-a germane (Buzău, Focșani, Galați). v. **MĂRCI POȘTALE DE OCUPAȚIE ÎN ROMÂNIA**; **MĂRCI POȘTALE „GERMANIA".**

GUMAJ. Acțiunea de a guma, de a aplica un strat de gumă (v.) pe spatele unei mărci poștale, al unei etichete etc., în scopul înlesnirii lipirii acestora pe un suport. Similar — gumare. v. **GUMAJ CU MONOGRAMĂ**; **GUMAJ HIGROSCOPIC**; **GUMAJ PARȚIAL**; **GUMAJ TROPICAL**; **GUMĂ.**

GUMAJ CU MONOGRAMĂ. Gumaj aplicat pe mărci poștale cehoslovace, emise în anul 1923 cu prilejul celei de „A V-a aniversări a independenței", în care au fost cuprinse, sub formă de monogramă, inițialele P.C.S. = POSTA ČESKO-SLOVENSKÁ.

GUMAJ HIGROSCOPIC. Gumaj care posedă calitatea de a absorbi umiditatea din aer. Pentru a se evita lipirea mărcilor poștale între ele se folosește pudrarea (v.) cu talc sau cu făină de cartofi.

GUMAJ PARȚIAL. Gumaj care acoperă numai o parte din suprafața gumată. Procedeul s-a utilizat pentru economisirea substanței adezive deficitare [ex.: un tiraj din emisiunea locală „Thüringen" (1945—1946); un tiraj din emisiunea „Saxonia de Vest" (1946)]. Gumarea parțială se realizează intercalînd între mașina de gumat și coala de tipar un șablon prin care guma pătrunde numai prin spațiile decupate, economisindu-se astfel o parte din substanța adezivă.

GUMAJ TROPICAL. Gumaj cu substanțe adezive speciale, preparate pentru a rezista la climatul cald și umed de la tropice, aplicat prin presare pe spatele mărcilor poștale. Stratul adeziv este mai puțin vizibil decît la mărcile poștale cu gumaj obișnuit. Acest procedeu a fost aplicat pentru prima dată în Venezuela, în anul 1959. Poștele engleză și franceză au folosit gumajul tropical pentru tirajele destinate unor teritorii de peste mări. Mărcile poștale astfel gumate sînt prezentate distinct în colecțiile specializate.

GUMARE v. **GUMAJ.**

GUMĂ. Denumire improprie dată stratului adeziv de pe spatele mărcilor și timbrelor poștale. Ideea gumării mărcilor poștale aparține tipografului James Chalmers (1782—1853), din Dundee (Marea Britanie), creatorul primei mașini de gumat. Procedeele de aplicare a gumei, precum și compoziția stratului adeziv au evoluat în decursul timpului de la gumele de origine animală, din prima perioadă a mărcilor poștale adezive, foarte greu lavabile, la adezivi sintetici, foarte variați, utilizați în prezent. Pentru ținuturile cu climat tropical, foarte umed și călduros, se utilizează adezivi speciali, aplicați prin procedee adecvate. De asemenea, au fost experimentate și așa-numitele mărci poștale „autoadezive" (v.), la care stratul adeziv aplicat pe verso este acoperit cu o folie subțire, care se îndepărtează în momentul utilizării mărcilor poștale. Cea mai mare parte a filateliștilor acordă o deosebită atenție gumajului mărcilor poștale noi (neuzate), deoarece integritatea și autenticitatea acestuia constituie o garanție că nu au fost spălate sau reparate. Mărcile poștale cu gumajul incomplet sau deteriorat de șarniere ori din alte motive pierd din valoarea de schimb. Cele regumate parțial sau în întregime înregistrează o scădere mare a valorii, regumarea fiind considerată drept contrafacere. v. **ADEZIV**; **GUMAJ CU MONOGRAMĂ**; **GUMAJ HIGROSCOPIC**; **GUMAJ PARȚIAL**; **GUMAJ TROPICAL.**

GUYANA (CO-OPERATIVE REPUBLIC OF GUYANA — Republica Cooperatistă Guyana). Stat situat în partea nordică a Americii de Sud; suprafața: 214 969 km²; populația: 820 000 locuitori (1978); capitala: Georgetown; limba oficială: engleza; moneda: 1 Dollar Guyana = 100 Cents. În anii 1814—1815, teritoriul **G.** este delimitat între Anglia, Franța și Olanda; posesiunile britanice din zonă sînt unite în anul 1831 în colonia **G.** Britanică, care la 25.V.1966 își proclamă independența; la 23.II.1970 **G.** devine republică cooperatistă. Prima emisiune poștală: 1850; prima emisiune a statului independent: 1966. În filatelie, fosta colonie **G.** Britanică ocupă un loc de frunte, marca poștală de 1 cent a emisiunii din anul 1856 fiind cunoscută într-un singur exemplar. v. **BRITISH GUYANA**; **COTTON REELS.**

G.W. Supratipar (v.) aplicat în anul 1877 pe unele mărci poștale ale Capului Bunei Speranțe din anul 1871, folosite în Griqualandul de Vest. v. **G.**

HABILITADO/PARA/CORRESPONDENCIA URGENTE. Supratipar (v.) aplicat în anii 1937—1938 pe unele mărci poştale uzuale spaniole din perioada 1931—1935, folosite pentru corespondenţa expediată „Urgent".

HAITI (RÉPUBLIQUE D'HAÏTI — Republica Haiti). Stat situat în partea de vest a insulei cu acelaşi nume din Marea Caraibilor; suprafaţa: 27 750 km²; populaţia: 5 010 000 locuitori (1980); capitala: Port-au-Prince; limba oficială: franceza; moneda: 1 Gourde = 100 Centimes. Colonie franceză de la sfîrşitul veacului al XVII-lea (1697); la 1.I.1804 devine stat independent. Prima emisiune poştală: 1881.

HALO. Zonă luminoasă care apare uneori în jurul unui punct pe o marcă poştală sau pe un timbru.

HAMBURG v. **VECHI STATE GERMANE.**

HANNOVER (HANOVRA) v. **VECHI STATE GERMANE.**

HARABA (Învechit). Căruţă mare cu lavite, folosită la transportul călătorilor; a fost înlocuită cu diligenţa. v. **DILIGENŢĂ.**

HARABAGIU (Învechit). Căruţaş care transporta cu căruţa, în schimbul unei plăţi, călători sau mărfuri. v. **HARABA.**

HAUTE-VOLTA. 1. Inscripţie pe mărcile poştale ale Voltei Superioare. 2. Supratipar. v. **BURKINA, REPUBLICA DEMOCRATICĂ ŞI POPULARĂ ~.**

HAWAII v. **MĂRCI POŞTALE „MISIONARI"; STATELE UNITE ALE AMERICII.**

HAWKER v. **MĂRCI POŞTALE „HAWKER".**

HĂRŢI PE MĂRCI v. **MĂRCI POŞTALE CARTOGRAFICE.**

HELGOLAND v. **VECHI STATE GERMANE.**

HELIOGRAFIE. Procedeu de tipar calcografic pentru reproducerea şi multiplicarea originalelor în semitonuri, cu clişee de cupru, obţinute pe cale fotochimică. Heliografia sub formă de rotoheliografie, folosind principiul imprimării rotative, se utilizează pe scară largă pentru reviste ilustrate, cărţi ilustrate, mărci poştale, timbre ş.a. v. **TIPAR ADÎNC.**

HELIOGRAVURĂ. 1. Ansamblul procedeelor fotochimice şi fizice cu ajutorul cărora se execută clişee pe cupru pentru imprimare în heliografie. 2. Procedeu fotomecanic de gravare a formelor de tipar adînc. Multe din emisiunile poştale sînt executate prin acest procedeu de tipar, mai ales cele apărute în Elveţia. v. **HELIOGRAFIE.**

HELIOLITOGRAFIE. Procedeu litografic în care formele de tipar sînt obţinute prin reproducere fotografică.

HERALDICĂ. Ştiinţă auxiliară a istoriei avînd drept scop stabilirea principiilor teoretice, cercetarea şi interpretarea stemelor şi a evoluţiei acestora în vederea determinării semnificaţiilor lor istorice. Administraţiile poştale din numeroase ţări, printre care şi România, au pus în circulaţie emisiuni poştale cu subiecte heraldice. v. **ACVILĂ; AFRONTAT; BLAZON; BOUR; CARTIER; CÎMP SIGILAR; CONTURNAT; DESPICAT; EFIGIE; EXERGĂ; FASCIE; FLEURON; PANOPLIE; SCUT; TERASĂ.**

HERMES. Zeu al comerţului, al drumurilor, mesagerul zeilor, patronul hoţilor, întruchiparea iscusinţei şi a şireteniei în mitologia elenă (Mercur în cea romană). Figura lui Hermes a fost aleasă de Poşta elenă pentru ilustrarea primelor sale emisiuni de mărci poştale. Se cunosc două

tipuri de emisiuni: „*Hermes*" — *cap mare*, în care efigia se înscrie într-un cerc perlat (v.) cu diametru mai mare, într-un aranjament grafic similar cu cel al emisiunilor franceze (tip „Ceres" şi „Napoleon III") şi al celor româneşti („Paris" şi „Bucureşti") şi *Hermes*" — *cap mic*, cu efigia zeului mai

mică, într-un ancadrament schimbat. Emisiunile se cunosc într-un mare număr de varietăţi, multe piese fiind rare (îndeosebi grupajele şi blocurile). Emisiunile respective formează obiectul unor valoroase colecţii specializate, frecvent întîlnite la marile expoziţii filatelice. Hermes apare, în alte desene şi ipostaze, şi pe emisiuni greceşti mai tîrzii (1901, 1902, 1912—1922 etc.). v. **MERCUR.**

HERMES — CAP MARE v. **HERMES.**

HERMES — CAP MIC v. **HERMES.**

HERRMANN, EMANUEL DR. (1839—1902). Autor al propunerii de introducere a primelor cărţi poştale din lume, apărute în Austria, în anul 1869. Cu ocazia centenarului apariţiei acestora (1969), chipul lui Emanuel Herrmann a fost redat pe diverse cărţi şi ştampile poştale austriece.

HIGGINS & GAGE v. **CATALOG „HIGGINS & GAGE".**

HIGROSCOPIC. Care are calitatea de a absorbi umiditatea din

atmosferă. v. **CELOFAN; GUMAJ HIGROSCOPIC.**

HILL, ROWLAND (Sir) (1795—1879). Creatorul mărcilor poştale adezive. Născut la Kidderminster, în Marea Britanie, şi-a început activitatea ca învăţător, ulterior dedicîndu-se problemelor sociale. În anul 1837 publică broşura *Post Office Reform; Its Importance and Practicability* (*Reforma administraţiei poştale; importanţa şi aplicabilitatea ei*), propunînd desfiinţarea gratuităţii corespondenţei pentru curteni şi membrii Parlamentului, înlocuirea taxelor diferenţiate pentru trimiterile poştale, în funcţie de conţinut, greutate şi distanţă (taxele erau mari şi necesitau calcule complicate ce dădeau naştere la nemulţumiri în rîndul expeditorilor), cu o taxă unică de 1 penny pentru scrisorile a căror greutate nu depăşea o jumătate de uncie (v.) şi de 2 pence pentru cele ce depăşeau această greutate şi circulau pe teritoriul Marii Britanii, indiferent de distanţă. Noile taxe urmau să fie percepute anticipat de la expeditor şi confirmate de poştă prin aplicarea unor mărci poştale adezive. Propunerea lui **H.R.** a fost aprobată prin legea din 26.XII.1839 care a intrat în vigoare la 10.I.1840. La 6.V. 1840 apar primele mărci poştale adezive din lume (1 penny, tipărite cu cerneală neagră, şi 2 pence, tipărite cu cerneală albastră), ambele reproducînd chipul reginei Victoria. Iniţial valoarea reformei a fost subestimată, însuşi ministrul poştelor, colonelul Maberly, denumind mărcile poştale „etichete". În anul 1842, după înlocuirea cabinetului liberal cu un guvern conservator, Hill a fost destituit. Ca urmare, reforma a stagnat. În anul 1846, prin revenirea la conducerea statului a liberalilor, **H.R.** a fost numit secretar al Cancelariei poştale (1847). În pofida greutăţilor întîmpinate, rezultatele au fost atît de bune, încît, în anul 1849, **H.R.** a primit o gratificaţie de 13 600 lire sterline şi titlul de Sir. În perioada 1854—1864 a condus Administraţia poştală din Anglia, fiind numit administrator general al acestei instituţii. În anul 1864, cînd a fost pensionat, a primit pentru meritele sale deosebite 20 000 lire (o sumă mare pentru acele timpuri) şi o pensie

de 2 000 lire. După reforma lui **H.R.** numărul emisiunilor poştale a înregistrat o creştere surprinzător de rapidă în întreaga lume. Pînă în anul 1849 au fost puse în circulaţie 55 de mărci poştale, iar în anul 1859 numărul lor s-a ridicat la 805. Cataloagele specializate înregistrează în prezent peste 200 000 de emisiuni. Ca o recunoaştere a meritelor sale **H.R.** a fost înmormîntat în abaţia Westminster, necropola regilor şi a oamenilor de seamă ai Angliei. La 17. VI. 1882 i s-a dezvelit o statuie lîngă Bursa din Londra. Numeroase administraţii poştale (Belgia, Italia, Liechtenstein, Grenada, Guatemala, Paraguay, Polonia, Portugalia, Salvador, ş.a.) i-au eternizat memoria prin emisiuni de mărci şi efecte poştale cu efigia lui.

HIVATALOS. Indicaţie cu semnificaţia de „Oficial" menţionată pe mărcile poştale maghiare de serviciu, din perioada 1921—1923, folosite la expedierea corespondenţei oficiale a instituţiilor.

HÎRTIE. Produs industrial special, în formă de foaie, obţinut în general prin împîslirea fibrelor vegetale (fibre celulozice) cu sau fără adaos de materiale de umplutură, de încleiere şi de colorare, folosit la scris, tipărit, desenat etc. După modul de obţinere se deosebesc: *hîrtie de fabricaţie manuală* (v.) şi *hîrtie de fabricaţie mecanică* (v.). Hîrtia se fabrică în numeroase sorturi. După gramaj, hîrtia se împarte în hîrtie foarte subţire (v.), hîrtie subţire (v.), hîrtie normală (v.) şi hîrtie groasă (v.). Hîrtiile se împart în: *Hîrtii pentru tipar*, care cuprind sorturi de la cele mai fine (hîrtie velină) pînă la cele de calitate inferioară (hîrtie de ziar). Se deosebesc: hîrtie pentru ziare, hîrtie pentru cărţi şcolare, hîrtie pentru ediţii, hîrtie pentru offset (v.), hîrtie pentru litografie (v.), hîrtie pentru cartografie, hîrtie pentru rotoheliogravură (v.), hîrtie pentru ilustraţii, hîrtie agendă, hîrtie pentru bancnote. *Hîrtii tratate*: hîrtie cretată (v.), hîrtie cromo (v.), hîrtie de transport (v.). *Hîrtii fotografice. Hîrtii pentru ambalaj.* Hîrtia, ca produs finit, satinată sau nesatinată, albă sau divers

colorată, se prezintă sub formă de coli, suluri subțiri sau groase, fiind elementul material de bază pentru executarea tipăriturilor poștale, inclusiv a mărcilor poștale. Hîrtia pentru mărci, timbre și efecte poștale poate fi cu grad de alb diferit (de la gri la alb), colorată, cu fibre colorate, cu substanțe fluorescente, cu filigran, cu grosimi diferite (de la foarte subțire la groasă), lucioasă, satinată, mată, translucidă, transparentă, poroasă, reiată (vertical, orizontal sau diagonal), cadrilatată. v. **CELOFAN**; **CUTĂ DE HÎRTIE**; **HÎRTIE AZURATĂ**; **HÎRTIE CADRILATĂ**; **HÎRTIE CHINEZEASCĂ**; **HÎRTIE COLORATĂ PE O FAȚĂ**; **HÎRTIE COSTATĂ**; **HÎRTIE CU FIBRE DE MĂTASE COLORATE**; **HÎRTIE CU FILIGRAN**; **HÎRTIE CU FIRE DE MĂTASE**; **HÎRTIE CU FRAGMENTE (SCAME) DIN FIRE TEXTILE**; **HÎRTIE DE TRANSPORT**; **HÎRTIE DIN STUF**; **HÎRTIE JAPONEZĂ**; **HÎRTIE PERGAMENT (PERGAMINATĂ)**; **HÎRTIE REIATĂ**; **HÎRTIE SATINATĂ**; **HÎRTIE SUGATIVĂ**; **HÎRTIE TRANSPARENTĂ**; **HÎRTIE „ȚIGARETE“**; **HÎRTIE VĂRGATĂ**; **HÎRTIE VELINĂ**; **NETEZIME**; **PELUR**; **PLIU**.

HÎRTIE AZURATĂ. Hîrtie fabricată dintr-o pastă care în timpul procesului tehnologic de fabricație este colorată în masă într-un ton de albastru. În unele situații, dozarea colorantului n-a fost uniformă, hîrtia prezentînd mari diferențe de nuanțe, de la bleu pal pînă la albastru intens. Unele din mărcile poștale românești din perioada 1858—1865 au fost imprimate și pe astfel de hîrtii, atingînd în general cote mai ridicate decît cele tipărite pe hîrtie albă (ex.: mărcile poștale de 80 parale „Cap de bour“, din emisiunea a doua, 1858, în diferitele lor nuanțe de culoare).

HÎRTIE CADRILATĂ. Hîrtie cu dungi drepte sau ondulate (orizontale sau verticale), dispuse la distanțe diferite, folosită la tipărirea unor emisiuni poștale din anumite țări.

HÎRTIE CELOFAN v. **CELOFAN**; **HÎRTIE**.

HÎRTIE CHINEZEASCĂ. Denumire sub care este cunoscută hîrtia din pai de orez și cîrpe, fabricată în China, folosită la realizarea unor emisiuni poștale.

HÎRTIE COLORATĂ PE O FAȚĂ. Hîrtie cu una din fețe tipărită într-o culoare (o fontă), folosită la imprimarea unor mărci poștale cu efecte speciale.

HÎRTIE COSTATĂ. Hîrtie oarecum asemănătoare ca aspect cu hîrtia vărgată. Deosebirea constă în faptul că dungile hîrtiei costate sînt formate printr-o acțiune mecanică în cursul fabricației, în timp ce dungile hîrtiei vărgate sînt formate chiar în pasta hîrtiei, asemănător filigranului.

HÎRTIE CRETATĂ. Hîrtie pentru tipar, cu suprafața netedă și lucioasă, obținută prin acoperirea hîrtiei-suport, pe ambele fețe, cu un strat mineral alb sau colorat. Mărcile poștale tipărite pe această hîrtie sînt foarte fragile, deoarece la îndoire stratul cretat crapă și nu mai poate fi netezit. De asemenea, spălarea trebuie făcută cu multă atenție pentru a se evita deteriorarea mărcilor poștale. Se folosește la tipărirea emisiunilor poștale prin procedeul offset (v.) și tifdruc (v.). Mărcile poștale tipărite pe această hîrtie nu pot fi falsificate în dauna poștei, deoarece încercarea de scoatere a ștampilelor se soldează cu deteriorarea lor. Hîrtia cretată nu trebuie confundată cu hîrtia cromo (v.).

HÎRTIE CROMO. Hîrtie pentru tipar, înnobilată prin acoperirea hîrtiei-suport, pe o singură față, cu un strat mineral alb sau colorat. Este folosită în general la executarea imprimatelor de calitate superioară, monocrome sau policrome, inclusiv a multor emisiuni poștale.

HÎRTIE CU FIBRE DE MĂTASE COLORATE. Hîrtie obținută dintr-o pastă în care, pentru evitarea falsificărilor, au fost încorporate fibre de mătase colorate, distribuite neuniform în masa hîrtiei; are un aspect de hîrtie înspicată. Fibrele se evidențiază pe spatele mărcilor poștale. Mai multe țări, printre care și Austria, au folosit această hîrtie pentru tipărirea mărcilor poștale între anii 1890—1907. Nu trebuie confundată cu hîrtia cu fragmente (scame) din fire textile.

HÎRTIE CU FILIGRAN. Hîrtie în pasta căreia (privită prin transparență) apare într-un ton mai luminos sau mai întunecat o figură, o inițială sau un semn grafic. Filigranul se folosește fie ca marcă de fabricație (pentru a indica proveniența hîrtiei, uneori calitatea ei), fie ca mijloc de prevenire a falsurilor la hîrtiile de valoare (bilete de bancă, mărci poștale ș.a.). Se deosebesc hîrtii cu *filigrane propriu-zise* (realizate prin sita mașinii de fabricat hîrtie, în momentul formării foii) și hîrtii cu *filigrane artificiale* (pseudofiligrane), presate în hîrtia finită prin apăsarea cu valțuri gravate la calandrele de presare. v. **FILIGRAN**.

HÎRTIE CU FIRE DE MĂTASE. Hîrtie în care firul sau firele de mătase străbat vertical sau orizontal mărcile poștale (fiind vizibile pe verso), folosită în secolul trecut de unele administrații poștale (ex.: Bavaria, emisiunile poștale din anii 1868—1869, cu fir de mătase roșu; Elveția, emisiunile din anii 1854—1867, cu fir de mătase galben, verde, negru, separat pentru fiecare valoare etc.) pentru a îngreuna falsificarea mărcilor poștale. Procedeul a fost pus pentru prima dată în aplicare (1840) de John Dickinson la fabrica de hîrtie Nash-Mills (Anglia) și, ca urmare, acest tip de hîrtie este denumit curent „hîrtie Dickinson“. Firele de mătase sînt astfel dispuse în coala de hîrtie încît un rînd de mărci poștale să fie străbătut, de la un cap la altul, de un singur fir. Această hîrtie nu se folosește la tipărirea mărcilor poștale dantelate, deoarece firele de mătase creează complicații la perforare (v.). Hîrtia cu fire de mătase se deosebește de hîrtia cu fragmente din fire textile (așa-zisa hîrtie cu scame) prin faptul că firul traversează vertical sau orizontal întreaga suprafață a colii de hîrtie și deci și a mărcilor poștale. La unele emisiuni se cunosc anumite valori tipărite din greșeală pe hîrtii cu fire de altă culoare decît cea oficială, constituind varietăți înregistrate ca atare în cataloage (uneori cu cote diferențiate).

HÎRTIE CU FRAGMENTE (SCAME) DIN FIRE TEXTILE. 1. Hîrtie a cărei pastă conține fragmente din diferite fibre textile, foarte scurte. 2. Hîrtie cu fragmente (scame) din fire de mătase de calitate superioară, special fabricată pentru unele emisiuni poștale de prestigiu (ex.: hîrtia unuia din tirajele mărcii poștale și a blocului

austriac WIPA, pus în circulație de Poșta austriacă în anul 1933, cu ocazia Expoziției internaționale de filatelie de la Viena; hîrtia folosită la emisiunile elvețiene începînd din anul 1907).

HÎRTIE DE FABRICAȚIE MANUALĂ. Hîrtie fabricată cu mijloace rudimentare (în rame cu sită), caracterizată printr-o grosime neuniformă și culoare inconstantă. Pe o astfel de hîrtie au fost tipărite în trecut o parte din mărcile poștale clasice (ex.: tirajele primei emisiuni poștale austriece—1850).

HÎRTIE DE FABRICAȚIE MECANICĂ. Hîrtie fabricată cu ajutorul instalațiilor specializate. Ea are netezime, grosime și culoare aproximativ constante.

HÎRTIE DE TRANSPORT. Hîrtie specială, cu un gramaj de cca 70g/m², semiîncleiată, acoperită cu un strat format dintr-un amestec de amidon, glicerină și gelatină, la care cerneala aderă ușor, folosită în unele procese tehnologice poligrafice. Servește la operația de transport folosită în tehnica poligrafică la multiplicarea ilustrațiilor, inclusiv a mărcilor poștale.

HÎRTIE DIN STUF. Hîrtie fabricată din stuf. În această hîrtie se observă uneori fragmente din stuf insuficient măcinate în procesul de fabricație. Pe o astfel de hîrtie au fost tipărite, pentru prima oară în România, emisiunile filatelice dedicate „Centenarului mărcii poștale românești și al poștei de stat“ (mărcile poștale și coliță).

HÎRTIE FLUORESCENTĂ. Hîrtie în care a fost încorporată sau pe care s-a aplicat o substanță activă (agent fluorescent); ea este utilizată la tipărirea mărcilor poștale fluorescente. v. **FLUORESCENȚĂ**; **MĂRCI POȘTALE FOSFORESCENTE ȘI FLUORESCENTE**.

HÎRTIE FOARTE SUBȚIRE. Hîrtie cu o grosime sub 50 microni. v. **MICRON**.

HÎRTIE GROASĂ. Hîrtie cu o grosime cuprinsă între 100—130 microni. v. **MICRON**.

HÎRTIE JAPONEZĂ. Denumire sub care este cunoscută hîrtia foarte subțire, moale și ușor mătăsoasă, fabricată manual din fibre de dud, folosită la tipărirea mărcilor poștale japoneze în anii 1871—1872.

HÎRTIE „KUNSTDRUCK“ v. **HÎRTIE CROMO**.

HÎRTIE NORMALĂ. Hîrtie cu grosimea cuprinsă între 70—100 microni. v. **MICRON**.

HÎRTIE PENTRU LITOGRAFIE. Hîrtie similară cu hîrtia pentru offset (v.), avînd însă o netezime mai mare. v. **LITOGRAFIE**; **TIPAR PLAN**.

HÎRTIE PENTRU OFFSET. Hîrtie destinată tiparului plan pe mașini offset; se fabrică în coli și în suluri; este o hîrtie bine încleiată, ceea ce-i dă stabilitate la umezire. În general, are netezime de mașină și o stabilitate dimensională. A fost și este folosită la executarea multor emisiuni poștale și filatelice. v. **OFFSET**.

HÎRTIE PENTRU ROTOHELIOGRAFIE. Hîrtie destinată tiparului adînc pe mașini rotoheliografice plane sau rotative, cu un grad de încleiere slab și un satinaj cu luciu intens. Se fabrică în coli și în suluri. Este folosită la tipărirea mărcilor poștale prin heliografie (v.).

HÎRTIE PERGAMENT (PERGAMINATĂ). Hîrtie subțire, transparentă, folosită în trecut și la tipărirea unor emisiuni poștale, cum ar fi cele din Saxonia.

HÎRTIE REIATĂ. Hîrtie prezentînd din procesul de fabricație dungi fine în relief. S-a folosit la realizarea mai multor emisiuni poștale clasice [ex.: mărcile poștale austriece, din anul 1850 (nr. 2—4), tipărite pe hîrtie reiată de fabricație manuală]. v. **HÎRTIE DE FABRICAȚIE MANUALĂ**.

HÎRTIE SATINATĂ. Hîrtie de mașină, trecută prin valțuri pentru netezire, folosită frecvent la tipărirea emisiunilor și efectelor poștale.

HÎRTIE SUBȚIRE. Hîrtie cu un gramaj cuprins între 25 și 50 g/m².

HÎRTIE SUGATIVĂ. Hîrtie specială, poroasă, neîncleiată, folosită la uscarea mărcilor poștale după scoaterea lor din baia de curățire. Se recomandă folosirea celei de culoare albă pentru a nu păta mărcile poștale cu care vine în contact.

HÎRTIE TRANSPARENTĂ. Hîrtie foarte subțire [hîrtie „țigarete“ (v.), hîrtie pergament (v.)], care permite ca imaginea mărcilor și

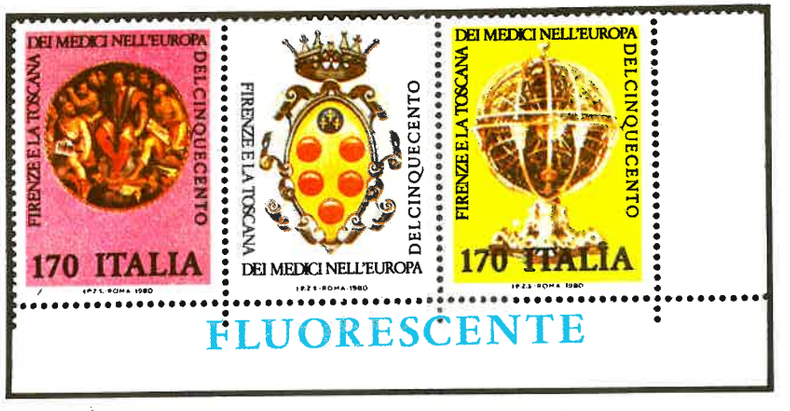

HÎRTIE FLUORESCENTĂ

efectelor poștale să se vadă prin ea.

HÎRTIE „ȚIGARETE". Denumire sub care este cunoscută hîrtia foarte subțire, transparentă, destinată fabricării țigaretelor. Această hîrtie a fost folosită la imprimarea unor emisiuni poștale (Estonia, Lituania ș.a.) și, în fîșii, la confecționarea unor clasoare filatelice.

HÎRTIE VÎRGATĂ. Hîrtie prezentînd dungi paralele, orizontale sau verticale, asemănătoare filigranului. Spre deosebire de hîrtia costată, ale cărei dungi iau naștere printr-o acțiune mecanică în timpul procesului de fabricație, dungile hîrtiei vîrgate se formează chiar în pastă și ies în evidență, prin transparență, cînd hîrtia este privită în dreptul unei surse de lumină sau cînd este examinată la filigranoscop (v.). Acest tip de hîrtie a fost folosit și la imprimarea unor mărci poștale românești: *hîrtie cu dungi orizontale*, la tipărirea emisiunilor „Cap de bour" (1858) și „Principatele Unite" (tipar de mînă

din anul 1862); *hîrtie cu dungi verticale*, la tipărirea emisiunii „Alexandru Ioan Cuza" în oval, din 9/21.I.1865. A nu se confunda cu hîrtia reiată (v.).

HÎRTIE VELINĂ. Hîrtie de calitate superioară, de culoare albă, preparată dintr-o pastă fină de celuloză-sulfit, înălbită, bine încleiată și satinată. Se folosește frecvent la realizarea mărcilor și efectelor poștale.

HONDURAS (REPÚBLICA DE HONDURAS — Republica Honduras). Stat situat în America Centrală; suprafața: 112 088 km²; populația: 3 691 000 locuitori (1980); capitala: Tegucigalpa; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1933: 1 Peso = 8 Reales = 100 Centavos; după anul 1933: 1 Lempira = 100 Centavos. Colonie spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea (1524); la 15.IX.1821 își proclamă independența, devenind la 5.XI.1838 republică de sine stătătoare (după ce a făcut parte din Federația Provinciilor Unite ale Americii Centrale). Prima emisiune poștală: 1865. A emis puține mărci poștale. Din Honduras provine una din cele mai rare mărci poștale de poștă aeriană, emisă în anul 1925 (10 c) cu supratipar negru AERO/CORREO (v.).

HRADČANY. Denumire dată primelor emisiuni poștale oficiale cehoslovace (1918—1920), în al căror desen este redată imaginea palatului Hradčany din Praga. Palatul, ca atare, figurează și pe alte emisiuni poștale cehoslovace. Cu începere din anul 1971, Poșta cehoslovacă emite în fiecare an cîte o serie de două valori, ilustrate cu obiecte de artă și motive arhitectonice din palatul Hradčany.

IDENTIFICARE. 1. Acțiune de stabilire a identității unei persoane, a unui obiect. **2.** Acțiune de stabilire a apartenenței unui obiect, a unei persoane, la un anumit grup dintr-o clasificare. În filatelie, identificarea unei mărci poștale, a unui efect poștal ori a unei ștampile semnifică stabilirea provenienței, a caracteristicilor de emisiune și a particularităților lor. În cazul mărcilor poștale pe care nu apar elemente ca: denumirea țării emitente, moneda, anul emiterii etc., sau al celor cu inscripții în alfabetele arab, chirilic etc., operația de identificare comportă un mare grad de dificultate, impunînd căutarea atentă în inscripție sau în desen a oricărui amănunt ce poate duce la recunoașterea lor. v. **INSCRIPȚIE; MĂRCI POȘTALE FĂRĂ DENUMIREA ȚĂRII; SEMNE DE RECUNOAȘTERE.**

I.E.F. (Indian Expeditionary Forces). Supratipar (v.) aplicat în anul 1914 pe unele mărci poștale emise în anul 1911 în India britanică, folosite de trupele indiene care au luptat în Europa în primul război mondial.

I, i. Litere folosite de oficiile poștale în ștampile — în special în partea de jos a acestora — ca semn distinctiv al locurilor de muncă. v. **ȘTAMPILĂ POȘTALĂ.**

ILUSTRARE. 1. Acțiunea de a ilustra, lămuri, clarifica, exemplifica, împodobi. **2.** Împodobirea unei cărți, a unui text, a unei părți dintr-un text, a unui efect poștal cu material iconografic.

ILUSTRATĂ v. **CARTOFILIE; CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE.**

ILUSTRATĂ MAXIMĂ. Carte poștală ilustrată, francată cu o marcă poștală pe partea ilustrată, obliterată cu o ștampilă poștală (de loc și dată curentă, „prima zi", specială sau ocazională). Elementele ilustrației, ale mărcii poștale și ale ștampilei trebuie să concorde între ele. În cazul cînd marca poștală este obliterată cu o ștampilă curentă de loc și dată, elementele ștampilei trebuie să prezinte o concordanță cu subiectul ilustrației și al mărcii. Ilustratele maxime sînt cu atît mai apreciate, cu cît „suportul" (ilustrata) este mai vechi. În perioada de început a maximafiliei se practica realizarea de așa-zise „ilustrate maxime" folosindu-se cărți poștale ilustrate circulate prin poștă și, ca urmare, francatura de pe partea ilustrată nu mai avea nici o legătură cu cea aplicată inițial. O dată cu înființarea Comisiei F.I.P. pentru maximafilie aceste practici n-au mai fost admise. Cele mai vechi ilustrate maxime au fost realizate în anul 1909 cu mărci poștale uzuale egiptene, reprezentînd Sfinxul și piramidele. În prezent în cadrul maximafiliei se practică și colecționarea tematică. v. **CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE; MAXIMAFILIE.**

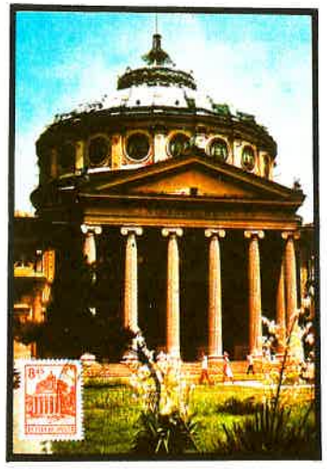

IMAGINE. Aspect general al unei mărci poștale, al unui timbru sau al unui efect poștal, cu toate detaliile și inscripțiile. v. **DESENUL MĂRCII POȘTALE.**

IMP. TO DE GUERRA v. **IMPUESTO DE GUERRA.**

IMPERIAL JAPANESE POST. Inscripție cu caractere latine (întîlnită și sub forma JAPANESE EMPIRE POST), tipărită pe mărcile poștale japoneze apărute între anii 1876—1896. În perioada 1896—1966, mărcile poștale japoneze n-au mai avut imprimat numele țării cu litere latine. Cu începere din anul 1966, pe mărcile poștale ale Japoniei apare inscripția NIPPON (v.).

IMPERIUL CENTRAFRICAN v. **CENTRAFRICANĂ, REPUBLICA ~.**

IMPRESIUNE DEFECTUOASĂ v. **IMPRIMARE DEFECTUOASĂ.**

IMPRIMARE. Multiplicare a unui text sau a unei ilustrații în exemplare identice, cu ajutorul formelor de tipar (v.), prin transferul cernelii de pe formă pe hîrtie sau pe alt suport, sub acțiunea presiunii. v. **DUBLĂ IMPRIMARE; FORMĂ DE TIPAR; IMPRIMARE DEFECTUOASĂ; TIPAR; TIPAR ÎN RELIEF.**

IMPRIMARE DEFECTUOASĂ. Imprimare neglijentă avînd ca rezultat apariția unor mărci poștale cu defecte (imagini neclare, pătate, lipsite de culoare, cu litere ciupite ș.a.). Defecțiunile se pot datora și unor cauze întîmplătoare, apărute în procesul de imprimare. Ele pot fi întîlnite la tot tirajul sau la o parte din tiraj (pe un număr mic de coli), în aceeași poziție sau în poziții diferite. Emisiunea poștală românească „Carol cu barbă" din anul 1872 (valorile de 10 și 50 de bani) a primit denumirea de „impresiune defectuoasă" din cauza defecțiunilor de imprimare prezente în tot tirajul. Exemplarele cu asemenea defecte sînt supraapreciate de unii filateliști, deși nu contribuie cu nimic la creșterea valorii colecțiilor formate din mărci poștale corect tipărite; în realitate ele sînt mărci poștale declasate, uneori chiar rebuturi de imprimare ajunse în circulație ca urmare a neglijenței controlului de calitate din tipografie. v. **IMPRIMARE; MĂRCI POȘTALE CU CENTRU DEPLASAT; MĂRCI POȘTALE CU CENTRU RĂSTURNAT.**

IMPRIMARE ÎN SEC. Imprimare realizată prin apăsare (în adîncime) fără cerneală sau tuș, pe o porțiune a mărcii poștale: efigie, cifră a valorii etc. Imprimarea în sec, relativ frecvent folosită în trecut, urmărea îngreuierea falsificărilor în dauna poștei, mai ales ale întregurilor poștale (plicuri cu mărci poștale fixe imprimate în relief, folosite în S.U.A. și în alte țări). v. **TIMBRU SEC; TIPAR ÎN RELIEF.**

IMPRIMAT POȘTAL. 1. Efect poștal, obiect de corespondență, formular pentru trimiteri poștale, imprimat folosit de administrația poștală. **2.** Trimitere poștală al cărei conținut, cu caracter de informare, este tipărit sau reprodus printr-un mijloc mecanic. În această categorie intră ziarele, tăieturile din ziare, publicațiile periodice, broșurile, cărțile, notele muzicale, desenele, hărțile, diversele cataloage ș.a. Imprimatele circulă în ambalaje care permit verificarea conținutului în timpul transportului; greutatea maximă admisă a imprimatelor este de 2 kg (prin excepție se admit cărțile, într-un singur volum, cu greutatea de 3 kg, și imprimatele în relief pentru uzul orbilor, cu greutate pînă la 5 kg). Dimensiunile trimiterilor conținînd imprimate sînt aceleași cu cele admise pentru scrisori. Imprimatele au două categorii de dimensiuni — una *maximă*, în care lungimea, lățimea și grosimea, adunate, nu pot trece de 900 mm, fără ca cea mai mare dimensiune să depășească 600 mm, cu o toleranță de 2 mm (cînd imprimatele sînt în suluri, lungimea plus de două ori diametrul trebuie să însumeze 1 040 mm, fără ca dimensiunea cea mai mare să depășească 900 mm, cu o toleranță de 2 mm), precum și una *minimă*, de 90 × 140 mm, cu o toleranță de 2 mm (cînd sînt în suluri, lungimea imprimatelor plus de două ori diametrul, însumate, trebuie să se ridice la 170 mm, fără ca dimensiunea cea mai mare să fie sub 100 mm). Imprimatele expediate în străinătate trebuie

să poarte mențiunea „Imprimé" sau „Imprimé à taxe réduite", ori echivalentul ei în limba țării de destinație, cu litere foarte vizibile pe partea scrisă, pe cît posibil în colțul superior stîng. De regulă, tarifele poștale prevăd taxe mai reduse pentru expedierea imprimatelor. Multe țări au pus în circulație mărci poștale destinate special francării expedierilor de ziare sau întreguri poștale cu mărci fixe, sub forma unor banderole destinate înfășurării trimiterilor de ziare și periodice. v. **BANDEROLĂ; EFECT POȘTAL; MĂRCI POȘTALE PENTRU ZIARE.**

IMPRIMATE SUB FORMĂ DE CĂRȚI POȘTALE. Imprimate cu formă, consistență și dimensiuni asemănătoare cu cele ale cărților poștale. Aceste imprimate au jumătatea din dreapta rezervată adresei destinatarului, francării și indicațiilor sau etichetelor de serviciu. Ele se pot expedia deschis și beneficiază de tarife reduse.

IMPRIMERIE DE LA MONNAIE. Tipografie a Monetăriei Statului francez, din Paris, unde au fost tipărite, în anul 1872, mărcile poștale ale emisiunii uzuale românești „Paris". Gravate de Albert Barré după modelul mărcilor poștale franceze tip „Ceres" și „Napoleon III", mărcile poștale au fost imprimate sub supravegherea lui Anatole Hulot, directorul secției de fabricare a timbrelor din imprimerie (în timpul celui de-al II-lea Imperiu, tipografia a purtat numele de „Imprimerie du Timbre Impérial"). v. **BARRÉ, ALBERT.**

IMPUESTO DE GUERRA (Impozit de război). Inscripție pe mărcile poștale spaniole (întîlnită și sub forma IMP. TO DE GUERRA) din perioada 1873—1898, folosite ca taxă de francare (adițională) obligatorie, pentru perceperea unui impozit în timp de război. Mărcile poștale cu această inscripție nu au imprimată denumirea statului.

INCONNU (NECUNOSCUT). Inscripție pe etichete și ștampile poștale franceze (cu traducere și în alte limbi) aplicate pe obiecte de corespondență care din diferite motive nu pot fi distribuite (în cazul de față destinatarul este

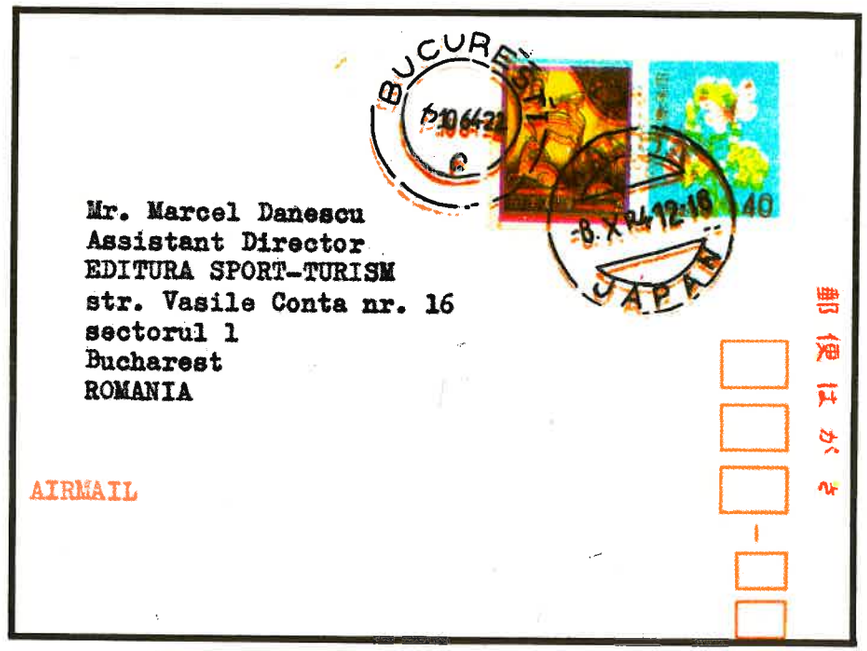

IMPRIMATE SUB FORMĂ DE CĂRȚI POȘTALE

necunoscut) şi se înapoiază ţării de origine, făcîndu-se cunoscut în acest fel motivul returnării.

INCONNU (NECUNOSCUT)

INDÉPENDANCE ROUMAINE. Inscripţie figurînd, cu începere de la 14/26.IV.1899, pe mai multe ştampile de zi folosite succesiv de oficiul telegrafo-poştal sucursal nr. 5 din Bucureşti. Inscripţia nu are nici o legătură cu evenimentele istorice care au dus la cucerirea independenţei de stat a României, ci se datorează faptului că oficiul poştal nr. 5 — Bucureşti era situat în clădirea din Calea Victoriei nr. 56, unde se afla şi administraţia ziarului de limbă franceză „L'Indépendance roumaine", editat la Bucureşti.

INDEPENDENT / ANGUILLA. Supratipar. v. **ANGUILLA.**

INDIA (BHARAT JUKTARASHTRA — Uniunea Indiană). Stat situat în partea de sud a Asiei, ocupînd peninsula cu acelaşi nume; suprafaţa: 3 287 590 km²; populaţia: 638 810 051 locuitori (1980); capitala: New Delhi; limba oficială: hindi; moneda: pînă în anul 1957: 1 Rupie = 16 Anna = 196 Pies; în anii 1957—1964: 1 Rupie = 100 Kaye Paisa; după anul 1964: 1 Rupie = 100 Paisa. Ţară cu o străveche cultură şi civilizaţie. După o perioadă de strălucire în secolele IV—III î.e.n. şi IV—V e.n. urmează fărîmiţarea feudală; în anul 1526 ia fiinţă Imperiul Marilor Moguli (desfiinţat în anul 1858) care reuşeşte să unifice întreaga peninsulă. Din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea Marea Britanie îşi impune stăpînirea, treptat, asupra **I.** şi la 1.XI.1858 o proclamă Colonie a Coroanei. La 15.VIII.1947, **I.** devine independentă, iar de la 26.I.1950 este republică federală membră a Commonwealth-ului. Prima emisiune poştală locală datează din anul 1852, fiind pusă în circulaţie în districtul Scind (mărci poştale de format rotund cu inscripţia „Scinde District Dawk"); iniţial ea a avut putere de francare numai în districtul respectiv, iar din anul 1853 pe întreg teritoriul Indiilor Britanice. În afara poştei guvernămîntului central al **I.**, în perioada colonială au existat şi servicii poştale ale unora dintre principatele indiene; majoritatea lor au avut, însă, caracter local, emisiunile putînd circula numai în principatul respectiv. Emisiunile poştale locale au fost înlocuite, în anul 1854, cu prima emisiune poştală „India". Mărcile poştale ale perioadei coloniale engleze au fost înlocuite, începînd din anul 1947, cu mărci poştale ale Indiei independente şi ale Pakistanului. v. **C.E.F; I.E.F.**

INDICATOR DE CULORI (Ghid de culori). Tabel, fişă sau cartotecă de culori şi nuanţe „etalon", decupate central, cu denumirea fiecărei culori în limbile de circulaţie internaţională, folosite pentru identificarea culorii mărcii

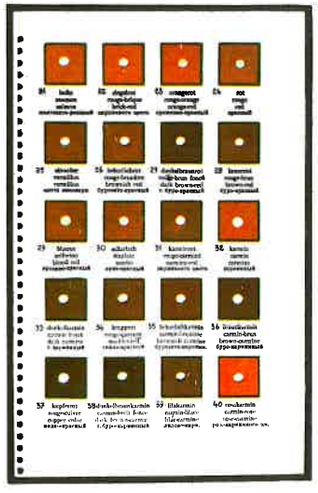

poştale prin comparaţie cu culorile şi nuanţele „etalon". Pentru identificare marca poştală se aşază sub decupaj şi se deplasează pînă cînd culoarea mărcii poştale corespunde cu nuanţa „etalon" de pe faţa indicatorului. În volumul *Lipsia Philatelistische Farbentafeln* din colecţia *Philatelistische Schriftenreihe* nr. 6, indicatorul de culori prezintă 160 de nuanţe, redate în patru limbi de circulaţie internaţională. Indicatorul de culori *Michel—Farbenführer* prezintă 150 de nuanţe în trei limbi, *Stanley Gibbons Colour Guide*, 100 de nuanţe. Unele cataloage filatelice prezintă culorile şi nuanţele sub formă de tabele de culori, cu indicarea mărcilor poştale alese drept etalon. De exemplu, în tabelul din catalogul *Yvert et Tellier* (64 nuanţe de culori), culoarea bistru este ilustrată prin marca poştală din Portugalia, nr. 213, culoarea bistru-oliv prin marca poştală din Germania, nr. 179, culoarea oliv prin marca poştală din Luxemburg, nr. 48, ş.a. Cunoscînd acest procedeu, oricare filatelist îşi poate confecţiona un indicator de culori prin selectarea mărcilor indicate de cataloagele existente.

INDOCHINE. Supratipar. v. **VIETNAM.**

INDONEZIA (REPUBLIK INDONESIA — Republica Indonezia). Stat situat în zona sud-estică a Asiei, în arhipelagul care face legătura între Asia şi Australia şi separă Oceanul Indian de Oceanul Pacific; suprafaţa: 1 907 568 km²; populaţia: 147 383 077 locuitori (1981); capitala: Jakarta; limba oficială: bahasa indonesia; moneda: pînă în anul 1948: 1 Gulden = 100 Cents; din anul 1948: 1 Rupiah = 100 Sen. În evul mediu pe teritoriul **I.** s-au dezvoltat statele feudale Srivijaya (secolele VII—X) şi Mataran (veacurile VIII—X), în insulele Sumatra şi respectiv Jawa, iar în secolele XIV—XV întregul arhipelag indonezian este unificat de către regatul Medjapahit. După anul 1600 olandezii îşi impun stăpînirea colonială, care se extinde în veacul trecut asupra întregii **I.** La 17.VIII. 1945, **I.** îşi proclamă independenţa, recunoscută de Olanda în anul 1949; de la 17.VIII.1950 **I.** devine republică unitară. Prima emisiune poştală: 1864 (a fostei colonii olandeze; inscripţie pe mărci NEDERL. INDIE); prima emisiune a statului autonom: supratipar INDONESIA, 1948; prima emisiune a statului independent, mărci poştale cu inscripţia REPUBLIK INDONESIA: 1950. v. **IRIAN BARAT; RIAU.**

INLAND REVENUE. 1. Supratipar aplicat în anii 1888—1889 pe mărci poştale ale Guyanei Britanice din anul 1876 pentru a le transforma în mărci fiscal-poştale.

2. Inscripţie pe mărci poştale ale Marii Britanii (Postage and Inland revenue) din anul 1881; mărcile respective puteau fi folosite atît pentru francatură poştală, cît şi pentru plata unor taxe fiscale interne.

INSCRIPŢIE. 1. Text aflat pe o marcă sau pe un întreg poştal, menţionînd date ca: denumirea statului emitent, valoarea, anumite indicaţii referitoare la serviciul pe care trebuie să-l îndeplinească [Poşta aeriană (v.), Timbru de serviciu (v.), Timbru de ajutor (v.) etc.], evenimentul care a prilejuit emiterea, explicaţii privind subiectul mărcii poştale sau al ilustraţiei de pe întregul poştal, numele machetatorului, imprimeria etc. Primele mărci poştale nu au avut inscripţionat, în general, numele ţării emitente (ex.: prima marcă poştală din lume, emisă în Marea Britanie, „Penny Black", nu purta denumirea ţării; primele emisiuni româneşti „Cap de bour" şi „Principatele Unite" nu aveau înscrise denumirile de Moldova şi, respectiv, Principatele Unite). În prezent, conform indicaţiilor U.P.U., inscripţiile aflate pe o marcă poştală trebuie să indice obligatoriu denumirea statului emitent, cuvîntul POSTA (sau unul echivalent) şi moneda în care este exprimată valoarea nominală. Unele ţări, care folosesc alte alfabete decît cel latin, înscriu pe mărcile poştale denumirea statului şi cu litere latine (ex.: R.S.F. Iugoslavia, Japonia, şi, un timp, R. P. Bulgaria). De asemenea, unele emisiuni ale administraţiei poştale O.N.U. au purtat sau poartă inscripţii în cele cinci limbi oficiale (chineză, engleză, franceză, germană şi rusă) folosite în organismele sale. Inscripţiile, chiar incomplete, constituie un mijloc de identificare a mărcilor poştale şi, de asemenea, contribuie la completarea mesajului cultural-educativ purtat de marca poştală în lumea întreagă. De multe ori, în inscripţiile unor mărci poştale s-au strecurat şi se strecoară diverse greşeli (ex.: pe emisiunea „Cap de bour" din anul 1858 a apărut inscripţia PORTO SCRISORI în loc de FRANCO SCRISORI). **2.** Inscripţie pe o ştampilă poştală. v. **EROARE; IDENTIFICARE; INSCRIPŢIE MARGINALĂ.**

INSCRIPŢIE MARGINALĂ. Inscripţie cu semnificaţie poştală, tipografică sau filatelică imprimată pe marginile colilor de hîrtie pe care se tipăresc mărcile poştale, cuprinzînd, de obicei, denumirea emisiunii şi data apariţiei. Tot aici mai pot fi înscrise şi alte elemente, ca: cifre valorice (cu valoarea şirului sau a colii); numere de ordine; texte publicitare; date legate de procesul de tipărire (denumirea tipografiei, numărul de comandă, semne de control etc.); instrucţiuni de utilizare (ex.: pe marginea superioară a primei mărci poştale adezive din lume figura următorul text: Price 1 d Per Label. 1/— Per Row of 12. £ 1 Per Sheet. Place the Labels ABOVE the Address and towards the RIGHT HANDSIDE of the Letter. In Wetting the Back be careful not to remove the Cement = Preţul 1 penny marca poştală. 1 şiling şirul de 12 bucăţi. 1 liră coala. Fixaţi mărcile poştale deasupra adresei, în partea din dreapta sus a scrisorii. Cînd umeziţi spatele mărcii poştale aveţi grijă să nu îndepărtaţi lipiciul). Se recomandă ca marginile cu inscripţii să fie colecţionate împreună cu mărcile poştale. v. **MARGINE DE COALĂ; RECLAMĂ POŞTALĂ; TABS.**

INSCRIPŢIE PE VERSO. Inscripţie pe partea din spate a unei mărci poştale. Se cunosc: *inscripţii pentru control* (ex.: Spania, în anul 1875 şi în perioada 1901—1933, a tipărit pe spatele mărcilor poştale cifre de control; Suedia a tipărit între anii 1886—1888 o goarnă poştală, iar Fiume a tipărit inscripţia repetată „Posta di Fiume"); *inscripţii peniru reclamă* (ex.: Noua Zeelandă a tipărit pe spatele mărcilor poştale, între anii 1877—1891, reclame pentru diferite firme particulare); *inscripţii oficiale* (ex.: Rusia a tipărit pe spatele unor mărci poştale, între anii 1915—1918, inscripţii care le echivalau cu monedă de metal); *inscripţii cu caracter informativ-cultural* (ex.: diferite administraţii poştale au tipărit pe spatele unor emisiuni date aniversative sau comemo-

INSCRIPŢIE MARGINALĂ

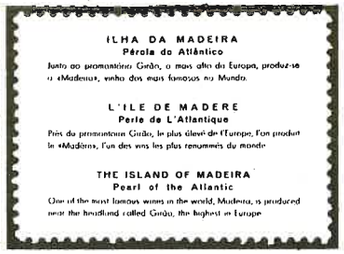

INSCRIPȚIE PE VERSO

rative referitoare la unele personalități); *inscripții diverse* (ex.: Gibraltarul a tipărit în anul 1970, pe spatele mărcilor poștale, descrierea uniformelor militare). v. **VERSO.**

INSIGNĂ DE ONOARE A.F.R. Distincție acordată de Asociația Filateliștilor din R. S. România unor membri ai asociației care au depus o activitate deosebit de susținută. Insigna (în rang de „Aur", „Argint" sau „Bronz") se acordă de către Comitetul Executiv al A.F.R. Insigna de onoare poate fi decernată și unor filatelişti de peste hotare cu merite deosebite în promovarea legăturilor de prietenie pe tărîm filatelic cu România.

INSTRUCCION. Inscripție pe unele mărci fiscal-poștale pentru serviciul interior din Venezuela, puse în circulație între anii 1893—1922 în scopul strîngerii de fonduri pentru dezvoltarea învățămîntului. v. **ESCUELAS.**

INSUFFISANCE D'ADRESSE (ADRESA INSUFICIENTĂ). Inscripție pe etichete și ștampile poștale în limba franceză (cu traducere și în alte limbi), aplicate pe obiecte de corespondență care din diferite motive nu pot fi distribuite (în cazul de față adresa destinatarului este insuficientă sau incompletă) și se înapoiază țării de origine, făcîndu-se cunoscut în acest fel motivul returnării.

INSUFFISANCE D'ADRESSE
(ADRESA INSUFICIENTĂ)

INSULELE COOK (COOK ISLANDS). Arhipelag situat în Pacificul de Sud; suprafața: 236 km²; populația: 19 600 locuitori (1978); centrul administrativ: Awarua, situat în insula Rarotonga; limba oficială: engleza; moneda: sistemul monetar al Noii Zeelande. Descoperite în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, insulele sînt ocupate de Marea Britanie în anul 1888 și cedate de aceasta, în anul 1901, Noii Zeelande, **I.C.** devenind teritoriu autonom asociat cu Noua Zeelandă. Prima emisiune poștală: 1892. Între anii 1919—1931 în arhipelag s-au folosit mărci poștale din Rarotonga (v.).

INTERLINIE. Denumire dată spațiului alb cuprins între două linii de text, de cadru, de bandă, de cartuș (v.), de cerc sau de medalion etc.

INTERSPAȚIU. Distanță între mărci poștale adiacente în coală, neacoperită cu tipar.

IONIKON KRATOS. Inscripție pe mărci poștale. v. **GRECIA.**

IORDANIA (AL-MAMLAKA AL-URDUNNÎYA AL HASHIMÎYA — Regatul Hașemit al Iordaniei). Stat situat în partea sud-vestică a Asiei, în Orientul Apropiat; suprafața: 97 740 km²; populația: 2 971 000 locuitori (1978); capitala: Amman; limba oficială: araba; moneda: 1 Dinar = 1 000 Fils. Parte componentă a Imperiului bizantin, apoi a Califatului arab, teritoriul **I.** devine, între anii 1516—1918, posesiune a Imperiului otoman; în anul 1920 intră sub administrare britanică, în anul 1922 creîndu-se emiratul Transiordaniei care obține, din anul 1928, o anumită autonomie internă; la 25.V.1946, devine regat independent; în urma războiului arabo-israelian din perioada 1948—1949, regatul Transiordaniei înglobează partea estică a Palestinei, iar la 23. IV. 1950 este proclamat Regatul Hașemit al Iordaniei. Prima emisiune poștală: 1920 (a ocupației britanice); în anul 1923 apar emisiunile guvernămîntului autonom, iar în anul 1949 apare cea dintîi emisiune a Regatului Hașemit. v. **TRANSJORDAN.**

I.O.V.R. 1. Supratipar (v.) aplicat în anul 1947 pe timbre fiscale românești de format mic, din

anii 1943—1944, pentru strîngerea de fonduri destinate ajutorării invalizilor, orfanilor și văduvelor de război. **2.** Inscripție pe timbre fiscal-poștale românești, apărute în anul 1948, cu

valabilitate pînă la 31 decembrie, același an. v. **TIMBRE I.O.V.R.**

IRAK (AL-JUMHŪRIYA AL-'IRĀQĪYA AD DĪMŪQRĀTYA ASH-SHA'ABIYA — Republica Irak). Stat situat în sud-vestul Asiei; suprafața: 434 924 km²; populația: 12 770 000 locuitori (1979); capitala: Bagdad; limba oficială: araba; moneda: pînă în anul 1952: 1 Rupie = 16 Annas; după anul 1952: 1 Dinar = 1 000 Fils. Pe teritoriul **I.** în antichitate s-au dezvoltat civilizațiile sumeriană, akkadiană, babiloniană; cucerit de Persia ahemenidă, de Alexandru cel Mare, apoi de arabi (cei care dau țării numele actual), **I.** devine, din secolul al XVI-lea (1534), posesiune a Imperiului otoman, pînă în anul 1918; în anul 1920 Marea Britanie primește din partea Ligii Națiunilor mandat de administrare a **I.**; în anul 1921 devine regat, iar la 3.X.1932 obține independența de stat; la 14. VII. 1958 este proclamată republica. Primele emisiuni poștale: 1917 (ocupația britanică); 1927 (a regatului); 1958 (a republicii). v. **BAGHDAD — IN BRITISH OCCUPATION.**

IRAN (AL-JUMHŪRIYA-I-ISLAMI IRAN — Republica Islamică Iran). Stat situat în sud-vestul Asiei; suprafața: 1 648 000 km²; populația: 35 210 000 locuitori (1978); capitala: Teheran; limba oficială: persana; moneda: pînă în anul 1881: 1 Toman = 10 Krans = 200 Chahis; în anii 1882—1932: 1 Franc = 100 Centimes; din anul 1933: 1 Rial = 100 Dinari. Țară cu o străveche istorie, creatoare a unei strălucite culturi și civilizații. Imperiul persan întemeiat de Cyrus al II-lea (559—530 î.e.n.), cucerit de către Alexandru cel Mare, face parte de la sfîrșitul secolului al IV-lea î.e.n. din regatul seleucid; ocupat de arabi, apoi de mongoli, noul stat iranian centralizat va fi realizat de către Ismail I (1499—1524); de la sfîrșitul veacului al XVIII-lea, **I.** cunoaște o perioadă de declin al puterii sale; între anii 1905—1911 se desfășoară o revoluție antifeudală și antiimperialistă; în anul 1925 dinastia Kadjarilor (instaurată în 1794) este înlocuită cu dinastia Pahlavi; la 23.III.1935 este adoptată denumirea statală de **I.** în loc de Persia; la 1.IV.1979 monarhia este abolită, proclamîndu-se Republica Islamică **I.** Prima emisiune poștală: 1870.

IRIAN BARAT. 1. Supratipar (v.) aplicat în anul 1964 pe unele mărci poștale indoneziene din perioada 1951—1960, folosite de administrația indoneziană pe fostul teritoriu Noua Guinee Olandeză (Irianul de Vest) după trecerea sa în componența Republicii Indonezia. **2.** Inscripție pe emisiunea poștală indoneziană din anul 1968 pentru fostul teritoriu al Noii Guinee Olandeze.

IRLANDA/EIRE (POBLACHT NA H-ÉIREANN/IRISH REPUBLIC — Republica Eire/Irlanda). Stat situat pe insula cu același nume, în vestul Europei; suprafața: 70 283 km²; populația: 3 130 000 locuitori (1975); capitala: Dublin; limbi oficiale: irlandeza și engleza; moneda: pînă în anul 1971: 1 Pound = 20 Shillings; 1 Shilling = 12 Pence; apoi 1 Pound = 100 Pence. Teritoriu aflat sub dominația Angliei din a doua jumătate a secolului al XII-lea; la 21.I.1919 **I.** își proclamă independența, dar în urma acordului de la Londra, din 8.I.1922, primește numai statut de dominion; la 29.XII.1937 **I.** se declară independentă sub numele de Eire, iar la 21.XII. 1948 devine republică. Prima emisiune poștală: 1922 (supratipar pe mărcile uzuale engleze ale emisiunilor din anii 1912—1922).

I. R. OFFICIAL (INLAND REVENUE OFFICIAL). Supratipar (v.) aplicat între anii 1882—1904 pe unele mărci poștale bri-

tanice din perioada 1880—1900, folosite ca timbre de serviciu pentru corespondența Ministerului de Finanțe. Unele valori sînt considerate rarități mondiale.

ISLAND. Inscripție pe mărci poștale. v. **ISLANDA.**

ISLANDA (LÝDVELDID ISLAND — Republica Islanda). Stat situat în nord-vestul Europei, pe insula cu același nume; suprafața: 103 100 km²; populația: 225 500 locuitori (1978); capitala: Reykjavík; limba oficială: islandeza; moneda: pînă în anul 1876: 1 Rigsdaler = 96 Skilling; în anii 1876—1980: 1 Korona = 100 Aurar; din anul 1981: 1 Coroană nouă = 100 Coroane vechi. În a doua jumătate a veacului al XIII-lea, **I.** se unește cu Norvegia, iar din anul 1380 este alipită, împreună cu aceasta, Danemarcei; la 1.XII.1918 devine stat suveran legat de Danemarca printr-o uniune personală, denunțată la 23.XII.1943; la 17.VII.1944 se proclamă republică independentă. Prima emisiune poștală: 1873 (din perioada stăpînirii daneze); în desenul mărcilor poștale, similar cu al celor daneze, este înscrisă denumirea „ISLAND"; 1944, prima emisiune a statului independent. Între anii 1851—1873 în **I.** s-au folosit mărci poștale daneze obliterate cu ștampilele purtînd numărul 236 (Reykjavík) sau 237 (Seydhisfjördhur).

ISOLE ITALIANE DELL'EGEO. Supratipar. v. **GRECIA.**

ISRAEL (MEDINAT YISRAEL — Statul Israel). Stat situat în zona de sud-vest a Asiei, în Orientul Apropiat; suprafața: 20 700 km²; populația: 3 878 000 locuitori (1980); capitala: Tel Aviv; limbi oficiale: ivrit (ebraica nouă) și araba; moneda: între anii 1948—1960: 1 Liră = 1 000 Millieme (Prutot); în anii 1960—1980: 1 Liră = 100 Agurot; din anul 1980: 1 Shekel = 100 Agurot. Statul **I.** ia ființă la 14.V.1948 pe baza hotărîrii Adunării Generale a O.N.U. din 29.XI.1947, care prevedea împărțirea Palestinei în două state — arab și israelian. Prima emisiune poștală: 1948. v. **TABS.**

ISTRA. Supratipar (v.) cu modificare de valoare aplicat de trupele iugoslave în anul 1945 în Istria, pe mărci poștale uzuale și de poștă aeriană italiene, din anii 1930 și 1942, precum și pe mărci ale Republicii Fasciste de la Salo din anii 1944—1945, folosite în Istria.

ITALIA (LA REPUBBLICÀ ITALIANA — Republica Italiană). Stat situat în sudul Europei, ocupînd Peninsula Apeninică; suprafața: 301 252 km²; populația: 57 073 000 locuitori (1980); capitala: Roma; limba oficială: italiana; moneda: 1 Lira = 100 Centesimi. Pe teritoriul **I.** s-a dezvoltat, în antichitate, statul roman care și-a extins hegemonia în tot bazinul Mării Mediterane, realizînd cel mai mare imperiu al antichității. După căderea Imperiului roman de apus **I.** este stăpînită de heruli, ostrogoți, Imperiul bizantin, longobarzi, arabi (în Sicilia); din veacul al XV-lea zone din centrul și nordul **I.** intră în componența Imperiului romano-german; orașele-state Veneția, Genova, Milano, Florența devin centre ale umanismului și Renașterii; din anul 1559 o mare parte a **I.** intră în stăpînirea Spaniei, iar la începutul secolului al XVIII-lea (1713) sub cea a Imperiului habsburgic. Statul unitar italian ia naștere la 17.III.1861, în urma unificării po-

litice a peninsulei şi constituirii Regatului **I.** (în anul 1866 este eliberată şi unită cu restul ţării şi Veneţia, iar la 20.IX.1870 armata italiană intră în Roma, străvechiul oraş devenind, în anul 1871, capitala statului); în urma referendumului din 2.VI. 1946, **I.** se proclamă republică la 18.VI.1946. Prima emisiune poştală: 1862. În cadrul filateliei italiene intră şi mărcile poştale emise de Poşta austriacă pentru Lombardo-Veneţia, aflată atunci în stăpînirea Imperiului habsburgic (Lombardia pînă în anul 1859, Veneţia pînă în anul 1866). Prima emisiune pentru Lombardo-Veneţia, formată din cinci mărci poştale a căror valoare nominală era exprimată în centesimi, a fost pusă în circulaţie în anul 1850. Cea de-a doua emisiune, pusă în circulaţie în anii 1858—1862, avea valoarea nominală exprimată în soldi. În aria filateliei italiene se includ, de asemenea, şi emisiunile care au circulat în Triest în intervalul 1947—1954, în perioada cît oraşul s-a aflat sub ocupaţia trupelor anglo-americane (zona A); prima emisiune: 1947 (supratipar A.M.G./ F.T.T. = Allied Military Government/Free Territory Trieste pe mărci poştale ale emisiunilor generale italiene); din anul 1954, o dată cu intrarea ţinutului în componenţa statului italian, circulă mărcile poştale italiene. v. **A.M.G./F.T.T.**; **ANNULATO**; **ASSICURATA**; **B.L.P.**; **CAMPIONE**; **CAVALLINI**; **Co. Ci.**; **COL VAPORE**; **ESTERO**; **FRANCOBOLLO**; **ISTRA**; **PACCHI POSTALI**; **RECAPITO AUTORIZZATO**; **SEGNATASSE**; **SERVIZI DISTACCATI**; **SIRACUZANA**; **SOLDO**; **VECHI STATE ITALIENE.**

ITALICE (cursive). Varietate a caracterelor de literă anticva, inventate de Aldo Manuzio (v.), care se deosebesc de caracterul anticva propriu-zis prin aceea că tăietura literei este aplecată spre dreapta (tăietură oblică sau cursivă). v. **LITERĂ.**

IUGOSLAVIA (SOCIJALISTIČKA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA — Republica Socialistă Federativă Iugoslavia). Stat situat în partea sudică a Europei în Peninsula Balcanică; suprafaţa: 255 804 km²; populaţia: 22 442 000 locuitori (1980); capitala: Belgrad; limbi oficiale: sîrbo-croata, slovena şi macedoneana; moneda: pînă în anul 1920: 1 Kruna = 100 Filer; apoi 1 Dinar = 100 Para. Teritoriul **I.** s-a aflat în secolele III—I î.e.n. în stăpînirea Romei, iar după anul 395 partea sa estică a intrat în componenţa Imperiului bizantin; în veacurile VII—XII iau naştere primele cnezate şi state slave din cuprinsul **I.** În secolul al XV-lea Serbia, Bosnia, Herţegovina şi Muntenegru intră sub stăpînirea Imperiului otoman, iar Slovenia şi Croaţia sînt anexate de Imperiul habsburgic; în anul 1878 Muntenegru şi Serbia îşi dobîndesc deplina independenţă (obţinuseră autonomia din anul 1798 şi, respectiv, 1812), iar Bosnia şi Herţegovina, aflate în componenţa Imperiului otoman, sînt ocupate de către Austro-Ungaria (din 5.X.1908 intră în componenţa Imperiului austro-ungar); în urma primului război mondial se constituie, la 1.XII. 1918, Regatul Sîrbilor, Croaţilor şi Slovenilor, cuprinzînd: Serbia, Muntenegru, Macedonia, Slovenia, Croaţia, Dalmaţia, Vojvodina şi Bosnia-Herţegovina (de la 3.X.1929 titulatura statului este Regatul Iugoslaviei); după cel de-al doilea război mondial, **I.** devine republică populară federativă, la 29.XI.1945; la 7.IV.1963 este proclamată Republica Socialistă Federativă **I.**, formată din şase republici socialiste (Bosnia-Herţegovina, Croaţia, Macedonia, Muntenegru, Serbia şi Slovenia) şi două provincii autonome socialiste (Kosovo şi Vojvodina) incluse în Republica Socialistă Serbia. Prima emisiune poştală: 1919 (pentru Regatul Sîrbilor, Croaţilor şi Slovenilor); prima emisiune a republicii: 1945. În aria filatelică a **I.** se includ, de asemenea, emisiunile din Bosnia-Herţegovina din intervalul 1878—1918, ale fostului principat (din 1910 regat) Muntenegru şi ale fostului principat (din anul 1882 regat) Serbia. Bosnia şi Herţegovina au folosit, pînă la ocuparea de către Austro-Ungaria, în anul 1878, mărcile poştale otomane; între anii 1878—1906 mărcile poştale cu putere de circulaţie în acest teritoriu aveau în imagine vulturul bicefal habsburgic, fără alte indicaţii; din anul 1906 pînă la destrămarea monarhiei dualiste mărcile poştale purtau inscripţia BOSNIEN-HERZEGOWINA; în intervalul 1918—1919, pînă la apariţia primei emisiuni a statului unitar, vechile mărci poştale ale Bosniei-Herţegovinei au circulat cu supratiparul: DRŽAVA S.H.S./1918. BOSNA I HERCEGOVINA. Prima emisiune poştală a Muntenegrului: 1874; o dată cu unirea, la 4.XII.1918, cu Regatul Sîrbilor, Croaţilor şi Slovenilor, emisiunile proprii încetează. Prima emisiune poştală a Serbiei: 1866; emisiunile încetează o dată cu constituirea Regatului Sîrbilor, Croaţilor şi Slovenilor în anul 1918. Tot în cadrul filateliei iugoslave intră emisiunile din anii 1947—1954 pentru teritoriul din vecinătatea Triestului, controlat de armata iugoslavă (Zona B); respectivele emisiuni poartă supratiparul STT/VUJA = Administraţia militară a armatei iugoslave.

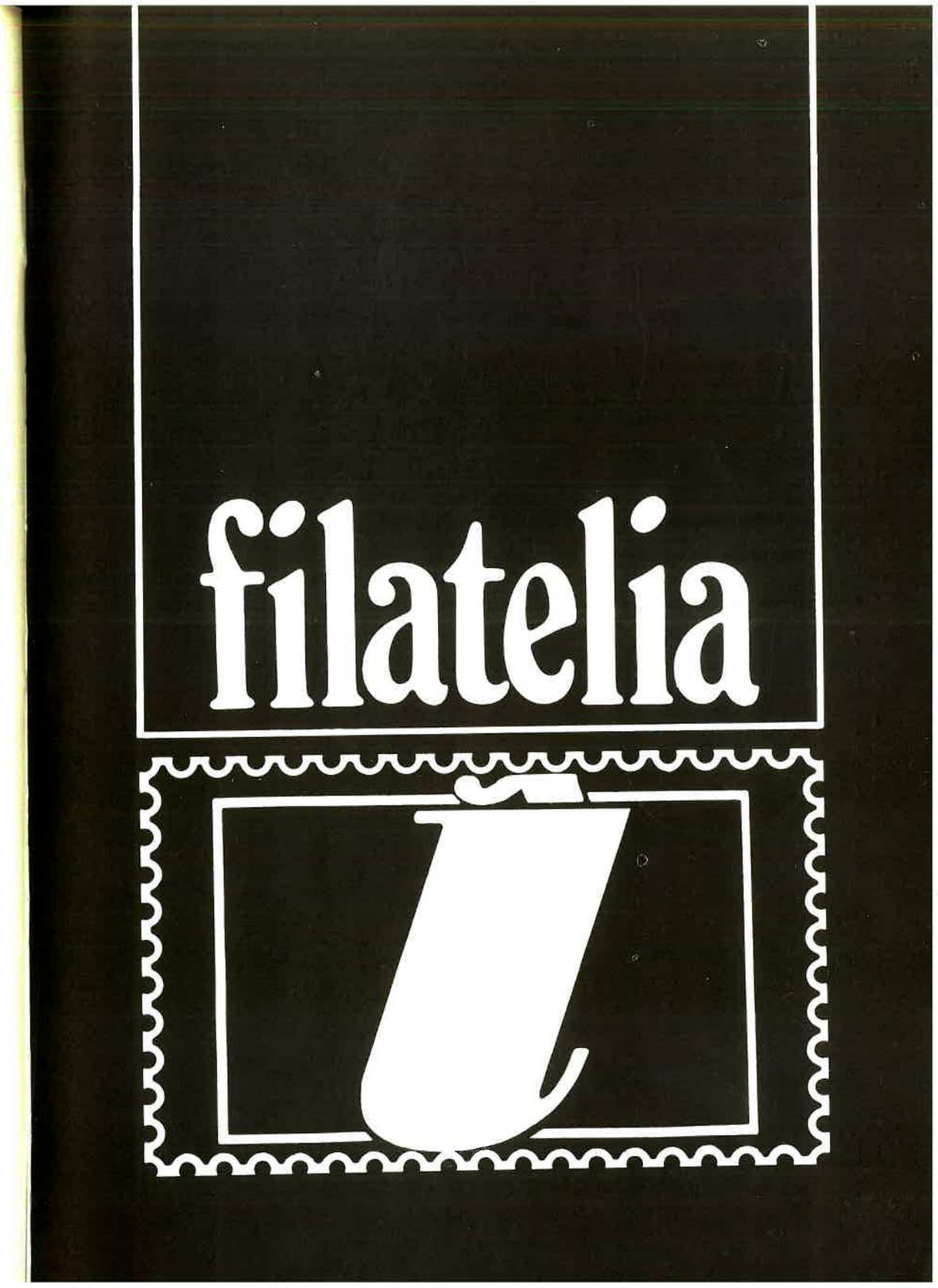

INTREG POȘTAL. Imprimat emis de administrația poștală (plic, carte poștală, banderolă pentru ziare, mandat, blancuri poștale și telegrafice etc.), care poartă tipărită figurina unei mărci fixe și — de la caz la caz — inscripții și ilustrații suplimentare, în funcție de natura întregului poștal respectiv. Există cataloage specializate pentru aceste piese filatelice. Dintre întregurile poștale cu marcă fixă citățm cărțile poștale (simple, cu răspuns plătit, militare, semiilustrate și ilustrate), banderolele cu marcă fixă pentru expedierea imprimatelor, bonurile pentru telegrame, mandatele poștale, plicurile ilustrate sau nu etc. Întregurile poștale pot forma obiectul unor colecții de sine stătătoare, compuse numai din asemenea piese filatelice. Ele se colecționează atît neuzate, cît și circulate prin poștă. În cazul unei colecții de întreguri poștale care cuprinde piese circulate și necirculate, este de dorit ca pe una și aceeași foaie de expunere să nu fie prezentate, alături, întreguri noi și uzate. Colecțiile de mărci poștale, specializate și de studiu, pot fi completate cu întreguri poștale ale căror mărci poștale fixe sînt de tipul emisiunilor ce formează obiectul colecției. Noile orientări în filatelia tematică și de subiect nu numai că permit, dar chiar impun prezența în colecții a unor întreguri poștale din tematica respectivă, cu condiția ca ponderea mărcilor poștale adezive să fie predominantă, întregurile poștale și alte piese filatelice menținîndu-se într-o proporție ajutătoare. În cazul plicurilor ilustrate, în colecțiile tematice se preferă acele întreguri poștale care se înscriu în tema colecției nu numai prin ilustrație, ci și prin tema mărcilor fixe și, pe cît posibil, a inscripției ce însoțește ilustrația (indicarea evenimentului căruia îi este dedicat întregul etc.). Congresul F.I.P. de la Amsterdam (1977) a hotărît crearea unei Comisii speciale F.I.P. pentru întregurile poștale, precum și includerea unei clase speciale rezervate întregurilor poștale la expozițiile filatelice internaționale sub patronajul F.I.P. v. **EFECT POȘTAL.**

ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT „ROMPRESFILATELIA". Unitate economică ale cărei atribuții constau în difuzarea și comercializarea articolelor filatelice pe întreg teritoriul României, precum și în exportarea acestora prin organele comerțului exterior. Întreprinderea Rompresfilatelia aprovizionează cu mărci poștale, literatură de specialitate și accesorii filatelice unitățile P.T.T.R și magazinele specializate în vînzarea articolelor filatelice, asigură achiziționarea mărcilor poștale uzate de pe întreg teritoriul țării, tipărește și difuzează materiale de popularizare a filateliei.

ÎNTREPRINDERE INEXISTENTĂ. Inscripție pe etichete și ștampile poștale. v. **LA FIRME N'EXISTE PAS.**

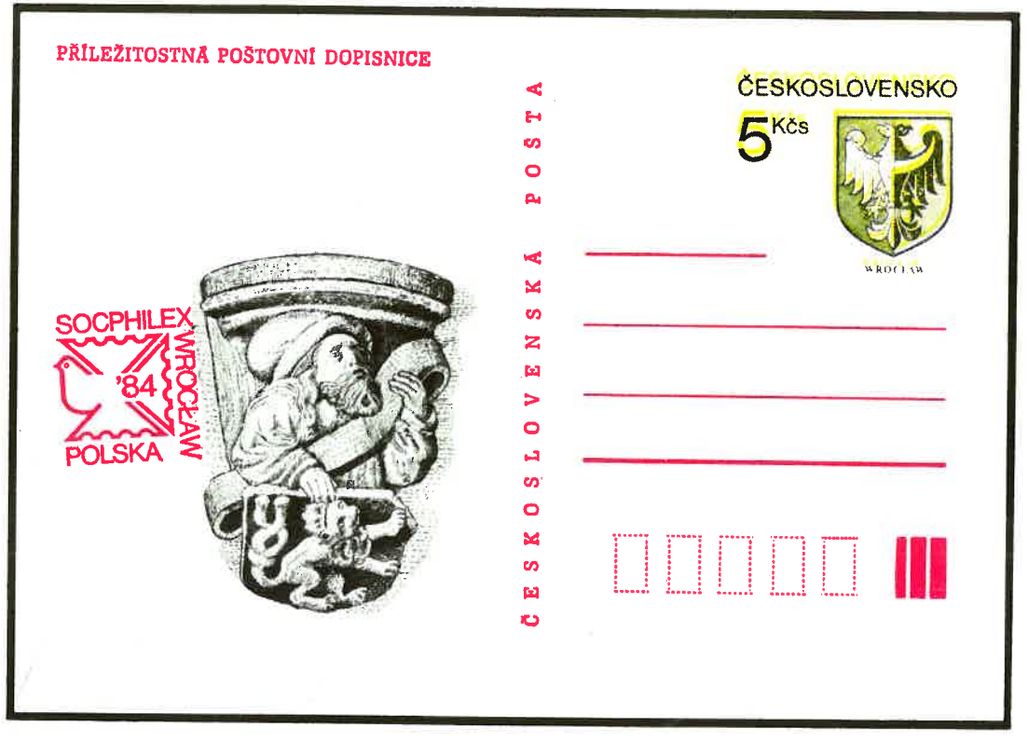

JAMAICA (JAMAICA). Stat insular situat în America Centrală, în Marea Caraibilor; suprafața: 10 962 km²; populația: 2 115 000 locuitori (1978); capitala: Kingston; limba oficială: engleza; moneda: 1 Jamaican Dollar = 100 Cents. Colonie britanică din secolul al XVII-lea (1655); în anul 1953 obține autonomia internă; între anii 1958—1961 face parte din Federația Indiilor Occidentale; la 6.VII.1962 își proclamă independența, ca monarhie constituțională în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poștală: 1860 (în perioada colonială); cea dintîi emisiune a statului independent: 1962 (supratipar pe mărcile poștale ale emisiunii „Jamaica" din anul 1956). Înainte de anul 1860 a folosit mărci poștale engleze obliterate cu ștampilele A01 și A27 — A78 pentru cele 52 localități cu birouri poștale.

JAMBOREE. 1. Tabără de vară organizată în România sub patronajul fostei organizații de tineret „Cercetașii". 2. Denumire a unor emisiuni de mărci poștale puse în circulație de administrațiile poștale din mai multe țări printre care și România [Sibiu (1932) și Brașov (1936)]. v. **MAMAIA.**

JAPANESE EMPIRE POST. Inscripție pe mărci poștale japoneze. v. **IMPERIAL JAPANESE POST.**

JAPONIA (NIHON KOKU — Țara Japoniei). Stat insular situat în estul Asiei (în Extremul Orient), ocupînd arhipelagul nipon; suprafața: 370 073 km²; populația: 117 057 485 locuitori (1980); capitala: Tokyo; limba oficială: japoneza; moneda: pînă în anul 1871: 1 Sen = 100 Mun (monedă întîlnită numai pe mărcile poștale ale primei emisiuni); din anul 1872: 1 Yen = 100 Sen. Primul stat dezvoltat pe teritoriul J. a luat naștere în secolele II—III e.n. în insula Honshu și, în răstimp de două veacuri, și-a extins autoritatea asupra întregului arhipelag; la finele veacului al XII-lea puterea împăratului este limitată, iar autoritatea reală o preia șogunul (așa-numita epocă a „șogunatului" care a durat între anii 1192—1867). Din anul 1639 J. adoptă o politică de autoizolare, care ia sfîrșit în anul 1867; din anul 1880 devine monarhie constituțională. Prima emisiune poștală: 1871. În filatelie respectiva emisiune, cunoscută sub numele de „Dragoni" (după imaginea celor doi dragoni care flanchează inscripția centrală), formează obiectul unor studii de specialitate datorită particularităților de desen ale diverselor mărci poștale din planșe. v. **DRAGON; IMPERIAL JAPANESE POST; NIPPON; PUNCTE DE SEPARARE.**

JERSEY v. **MAREA BRITANIE.**

JOCURI BALCANICE. Întreceri sportive între statele balcanice, a căror primă ediție s-a desfășurat în anul 1930 la Atena, iar următoarea la București, în anul 1937. Cu această ocazie a fost tipărită emisiunea „Jocurile Balcanice de atletism" la obliterarea căreia s-a folosit o ștampilă specială. După încheierea celui de-al doilea război mondial, Jocurile Balcanice s-au reluat, avînd loc, în anul 1946, la Tirana, iar în anul următor la București. Jocurile Balcanice de la București din anul 1959 au fost marcate, pe plan filatelic, de aplicarea unui interesant supratipar pe marca poștală „A II-a Spartachiadă a tineretului". Ediția din anul 1964, desfășurată tot la București, a dus la apariția emisiunii „Jocurile Balcanice de atletism — 1964". Toate emisiunile filatelice dedicate Jocurilor Balcanice au fost însoțite de unul sau mai multe plicuri „prima zi". v. **C.B.A.**

JOCURI OLIMPICE. Competiții sportive internaționale cu caracter complex, care au loc o dată la patru ani (Olimpiade de vară și Olimpiade de iarnă). Originea Jocurilor Olimpice se pierde în negura vremurilor. Documentele vorbesc cu precizie despre Jocurile Olimpice ca începînd din anul 776 î.e.n. **J.O.** sînt desființate oficial în anul 394 e.n. de împăratul roman Teodosiu I. La 16. VI.1894, din inițiativa baronului Pierre de Coubertin, au avut loc

la Paris, în sălile Universității Sorbona, lucrările congresului Uniunii societăților franceze de sporturi atletice, cu care ocazie s-a hotărît reluarea Jocurilor Olimpice; tot atunci a fost constituit și Comitetul Internațional Olimpic (C.I.O.). Prima ediție a Jocurilor Olimpice moderne s-a desfășurat la Atena între 6 și 16. IV. 1896, cu participarea a 25 de concurenți (numai bărbați) din 13 țări. Cu acest prilej Grecia a pus în circulație prima emisiune filatelică cu tematică sportivă din lume, compusă din 12 mărci poștale care ilustrează aspecte din întrecerile olimpice antice. Această emisiune constituie baza de pornire și totodată „cheia de boltă" a colecțiilor având ca subiect olimpiadele. În România, prima emisiune filatelică dedicată Jocurilor Olimpice a fost pusă în circulație în anul 1956, cu ocazia Jocurilor Olimpice de la Melbourne (Australia). De atunci și pînă în prezent Poșta română a consemnat prin emisiuni filatelice toate edițiile Jocurilor Olimpice, punînd în circulație numeroase mărci poștale, colițe, plicuri „prima zi", întreguri poștale și ștampile speciale. În anul 1974, Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor a pus în circulație un întreg poștal, cod 184/74, destinat aniversării a 2750 de ani de la primele Jocuri Olimpice ale antichității. Plicul reproduce ca subiect *„Alergătorii"*. În anul 1980, cu ocazia trecerii fă-

JAMBOREE

cării olimpice prin România, Poșta română a pus în circulație o interesantă emisiune poștală, iar parcursul ștafetei flăcării olimpice a fost marcat prin atractive ștampile de etapă. Marele interes de care se bucură Jocurile Olimpice se reflectă în filatelie printr-un impresionant număr de mărci și întreguri poștale, de ștampile speciale, ocazionale, publicitare, aerofilatelice (zboruri și cartări speciale olimpice) etc., care fac din ce în ce mai dificilă întocmirea unor colecții cuprinzînd întreaga tematică „Olimpiade". În consecință se înmulțesc colecțiile ce-și limitează aria la anumite aspecte (olimpiade de vară sau de iarnă; anumite ediții ale Jocurilor Olimpice; anumite discipline; emisiunile țărilor organizatoare sau, mai pe larg, ale țărilor participante etc.). Sub aspectul aprecierii colecțiilor cu această tematică în expozițiile internaționale sub patronajul F.I.P., Congresul federației din anul 1958 (Amsterdam) a stabilit ca exponatele de studiu alcătuite din primele emisiuni poștale „Olimpia" ale Greciei să fie apreciate de juriu drept exponate tradiționale de studiu și nu exponate tematice. v. **MĂRCI POȘTALE OLIMPICE; ZBOR OLIMPIC.**

JUBILEU. Sărbătorire a unui număr rotund de ani de la producerea unui eveniment v. **MĂRCI POȘTALE JUBILIARE.**

JUDEȚ. Unitate administrativ-teritorială în România, în baza careia s-a organizat și administrația poștală. Cuvîntul „județ", în forma prescurtată „JUD", se găsește în inscripția ștampilelor de poștă rurală (v.) începînd din anul 1865, urmat de denumirea județului. Inscripția mai cuprindea denumirea plasei sau comunei în care funcționa biroul poștal rural. În anii 1976—1977 Poșta română a pus în circulație emisiuni formate din mărci poștale care au în imagini stemele județelor României. v. **DISTRICT.**

JULMARKEN. Figurine fără putere de francare, emise pentru ajutorarea organizațiilor de combatere a T.B.C.-ului, aplicate pe corespondențe, mai ales în timpul sărbătorilor de iarnă, în țările nord-europene. Primele emisiuni, ilustrate cu diferite subiecte, au apărut în anul 1904 în Danemarca și apoi, la scurt timp, în Suedia, Islanda, Norvegia (1906) și Finlanda (1912). Ele au fost tolerate de poștă și, uneori, anulate cu ștampile poștale.

JUMELATE (îngemănate). Termen folosit în trecut cu referire la cele două ștampile care se aplicau simultan cu mașinile mecanice de ștampilat „Daguin", „Gousset" sau cu altele asemănătoare. v. **ȘTAMPILE POȘTALE „DAGUIN".**

JURIU FILATELIC. Comisie formată dintr-un număr variabil de membri, specialiști recunoscuți în domeniul filateliei, însărcinată cu stabilirea clasificării unor colecții sau exponate prezentate la o expoziție filatelică. În funcție de clasele (ramurile filatelice) pe care le cuprinde expoziția, comitetul de organizare se îngrijește ca în componența juriilor să fie cooptați, într-o proporție corespunzătoare, specialiști, buni cunoscători ai ramurilor respective, astfel încît să se asigure jurizarea competentă a tuturor exponatelor. Din juriul expozițiilor internaționale de filatelie sub patronaj F.I.P. face parte, de drept, președintele F.I.P., precum și un număr de membri (stabilit prin regulamentul F.I.P. pentru expoziții internaționale), desemnați de F.I.P. dintre persoanele ce figurează, la propunerea asociațiilor sau federațiilor naționale, în listele întocmite pe ramuri filatelice. În mod obișnuit juriul lucrează pe grupe, dar deciziile de clasificare și clasificările sînt hotărîte în ansamblul său. Fiecare grupa formulează propunerile de clasificare pentru exponatele care i-au fost repartizate. Oricare membru al juriului are

JOCURI OLIMPICE

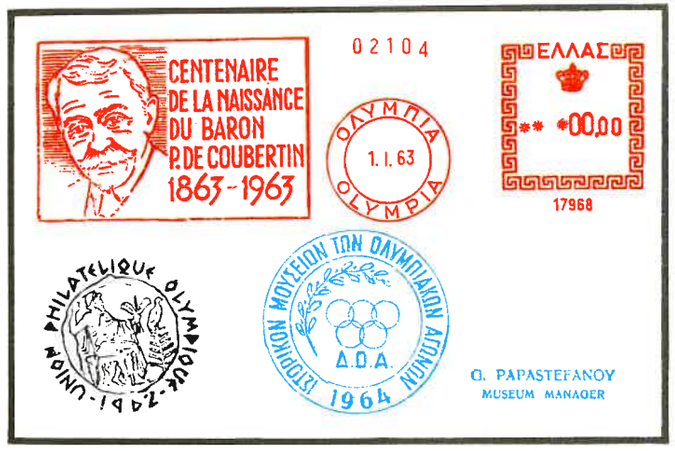

dreptul să facă observații sau să ceară eventuale schimbări în propunerile formulate de grupă, solicitînd, eventual, discutarea lor cu președintele juriului sau în plenul juriului. După rezolvarea divergențelor, propunerile, pînă la nivelul medaliilor de vermeil, se consideră definitive. Pentru medaliile și distincțiile de rang mai înalt, toate propunerile se discută și se adoptă sau nu de către completul juriului. Juriul se pronunță numai în funcție de materialul prezentat în expoziție, făcînd abstracție de persoana expozantului, precum și de clasificările obținute anterior. Deciziile juriului sînt definitive și fără drept de apel. Criterii similare de apreciere a colecțiilor sînt practicate și de juriile expozițiilor de rang mai mic (naționale, interjudețene, județene etc.).

v. **EXPOZIȚIE FILATELICĂ INTERNAȚIONALĂ SUB PATRONAJUL FEDERAȚIEI INTERNAȚIONALE DE FILATELIE.**

KALIMANTAN. Insulă în arhipelagul malaiez; suprafața: 734 000 km²; populația: 5 800 000 locuitori (1970). Nordul și nord-vestul **K.** este ocupat de statele Sabah și Sarawak, ambele făcînd parte din Federația Malaysia, precum și de sultanatul Brunei (v.). Restul insulei aparține Indoneziei.

KAMPUCHIA (KAMPUCHIA). Stat situat în sud-estul Asiei, în Peninsula Indochina; suprafața: 181 035 km²; populația: 4 700 000 locuitori (1975); capitala: Phnom Penh (Phnum Pénh); limba oficială: kampuchiana; moneda: pînă în anul 1955: 1 Piastru = 100 Cents; din anul 1955: 1 Rial = 100 Sen. Pe teritoriul **K.** primul stat khmer a luat ființă în secolul al VI-lea; regatul khmer de la Angkor, întemeiat în veacul IX, cuprindea în secolul al XII-lea întreaga **K.**, cea mai mare parte a peninsulei Malacca și teritorii din Siam; după destrămarea sa, **K.** devine o țintă a tendințelor expansioniste ale regatului vietnamez și ale Siamului. În secolul al XIX-lea, Franța instaurează dominația colonială asupra **K.**, transformată în anul 1884 în colonie și inclusă, din anul 1887, în Uniunea Indochineză; la 8.XI. 1949 **K.** devine stat asociat în cadrul Comunității Franceze, iar la 9.XI.1953 își proclamă independența; republică de la 15. XII.1975. Prima emisiune poștală: 1951.

Kans. (prescurtare de la KANSAS). Supratipar (v.) aplicat în anul 1929 pe unele mărci poștale uzuale americane din perioada 1922—1931, folosite în statul Kansas.

KENYA (JAMHURI YA KENYA/ REPUBLIC OF KENYA — Republica Kenya). Stat situat pe coasta de est a Africii; suprafața: 582 647 km²; populația: 14 860 000 locuitori (1978); capitala: Nairobi; limbi oficiale: swahili și engleză; moneda: 1 Kenya Shilling = 100 Cents. Posesiune engleză de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, purtînd denumirea, între anii 1895—1920, de Africa Orientală Britanică și apoi de colonia **K.**; la 12.XII. 1963 **K.** devine independentă ca dominion în cadrul Commonwealth-ului; la 12.XII.1964 este proclamată republica. Prima emisiune poștală din perioada colonială datează din anul 1922 și poartă inscripția KENYA AND UGANDA; pînă în acel an în **K.** se foloseau mărci poștale ale Africii Orientale Britanice și ale Ugandei; prima emisiune a statului independent: 1963.

KIRIBATI (REPUBLIC OF KIRIBATI — Republica Kiribati). Stat insular situat în zona centrală a Oceanului Pacific; suprafața: 861 km²; populația: 56 452 locuitori (1978); capitala: Bairiki; limba oficială: engleza; moneda: 1 Australian Dollar = 100 Cents. Insulele Gilbert, protectorat britanic din anul 1892, devin împreună cu Insulele Ellice (Tuvalu) Colonie a Coroanei din 12.I.1916; din anul 1972 dobîndesc statut de colonie separată a coroanei, sub denumirea de Insulele Gilbert și Ellice; la 1.X.1975 Insulele Ellice se separă administrativ luînd numele de Tuvalu (v.); la 1.I.1977 Insulele Gilbert obțin autonomia internă, iar la 12.VII.1979 își proclamă independența sub denumirea de **K.** Primele emisiuni poștale: 1911, a protectoratului britanic (supratipar pe mărci poștale din Fiji); 1979, a statului independent.

K. K. Prescurtare pentru Kaiserlich — Königlich (imperial-regal). Se întîlnește inscripționată împreună cu alte texte pe diverse mărci și ștampile austriece, precum și pe mărcile poștale ale primei societăți austriece de navigație pe Dunăre (ERSTE K.K.pr. DONAU DAMPFSCHIFFAHRTS-GESELLSCHAFT). v. **D.D.S.G.**

KONTUMAZAMT. Denumire în limba germană a oficiilor sanitare de carantină, folosită și în cordonul sanitar austriac din Banat și de pe Carpați (1812—1850) (ex.: K.u.K. KONTUMAZAMT din Jupalnic—Schuppanetz; K.K. KONTUMAZAMT ZU POIANA etc.). Se întîlnește pe numeroase ștampile și sigilii sanitare din țări de limbă germană. Apare și sub varianta RASTELAMT (oficiul de purificare prin fumigație), denumire derivată de la „Rastel" (cuptor de fumigație). v. **K.u.K.**; **POȘTA DE CARANTINĂ.**

KOSIR, LOVRENC (1804—1868). Funcționar poștal austriac născut în Slovenia la Ljubljana. El a prezentat, în anul 1836, Ministerului Comerțului din Viena (organ superior al administrației poștale) propunerea de introducere a unor „timbre adezive" pentru încasarea taxelor poștale, propunere care nu a fost acceptată. După ce marca poștală adezivă a fost realizată în Anglia, administrația austriacă a recunoscut, oficial, meritele lui **K.** În memoria lui Kosir, creatorul ideologic al primei mărci poștale,

Poșta iugoslavă a emis o serie de mărci poștale în anul 1948.

KOTTELAT v. **CATALOG „KOTTELAT".**

KÖZTÁRSASÁG (=Republică). Supratipar (v.) aplicat în Ungaria în anul 1918, pe stocurile de mărci poștale din perioada 1916—1918, rămase după prăbușirea Imperiului austro-ungar, pentru crearea primei emisiuni poștale maghiare după proclamarea Republicii Ungare.

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA. Supratipar aplicat în anul 1931 pe mărcile poștale iugoslave, în urma schimbării denumirii Regatului Sîrbilor, Croaților și Slovenilor în aceea de Regatul Iugoslaviei.

KRITI. Inscripție pe mărci poștale. v. **GRECIA.**

K.S. POSTA (Poșta regală sîrbă). Inscripție cu caractere chirilice pe primele emisiuni poștale ale principatului Serbiei (1866).

K.u.K. 1. Inițiale pentru „Kaiserlich und Königlich" („imperial și regal"), termen ce intra în denumirea unor instituții civile și militare în Imperiul habsburgic și apoi în Imperiul austro-ungar (după anul 1867) **2.** Inscripție pe mărcile poștei de campanie austro-ungare (cu efigia lui Carol I, împăratul Austriei) în timpul primului război mondial. **3.** Inscripție pe unele ștampile ale poștei militare și de campanie, precum și pe ștampile ale cenzurii austro-ungare în timpul primului război mondial.

KU RECEPIS. Ștampilă prefilatelică de serviciu aplicată la București pe scrisorile recomandate (care trebuiau predate destinatarului contra semnătură pe recipisa pe primire). Ștampila avea dimensiunile de 27 mm lungime și 9 mm lățime. v. **ȘTAMPILE POȘTALE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE.**

KU RECEPIS

KUWAIT (DAWLAT AL-KUWAIT — Statul Kuwait). Stat situat în sud-vestul Asiei, în Peninsula Arabia, în nord-vestul Golfului Persic; suprafața: 17 818 km²; populația: 1 272 000 locuitori (1979); capitala: Al Kuwait; limba oficială: araba; moneda: 1 Kuwait Dinar = 10 Dirham = 1 000 Fils. Ocupat de arabi în veacul VII, **K.** devine din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea emirat vasal Imperiului otoman. Protectorat britanic din anul 1914 (de facto încă din anul 1899); în anul 1958 obține autonomia internă, iar la 19.VI.1961 își proclamă independența; monarhie constituțională (emirat). Prima emisiune poștală a protectoratului britanic: 1923 (supratipar „KOWEIT" pe mărci poștale ale fostei colonii britanice India din anii 1911—1926); prima emisiune a emiratului autonom: 1958; prima emisiune a statului independent: 1962.

filatelia

L. 1. Inițială a cuvîntului LANSA (v.). **2.** Supratipar (v.) aplicat în anii 1950–1952 pe seria de mărci poștale columbiene pentru aviație, pusă în circulație în anul

1948; același supratipar (cu caractere de literă schimbate) a fost aplicat în colțul din dreapta jos, în anul 1951, pe unele mărci de poștă aeriană emise în Columbia în anul 1941.

LA AGUERA. Supratipar (v.) aplicat în anul 1921 pe unele mărci poștale din Rio de Oro, din anul 1920, folosite în posesiunea spaniolă La Aguera din Africa.

LAC. Soluție formată din rășini, uleiuri sicative, nitro-celuloză etc. dizolvate într-un solvent volatil, care după aplicarea pe o suprafață (hîrtie, metal) formează prin evaporarea solventului o peliculă capabilă să protejeze obiectele pe care este aplicată împotriva agenților degradanți. v. **MĂRCI POȘTALE LĂCUITE.**

LADY MCLEOD v. **L MC L.**

LA FIRME N'EXISTE PAS (FIRMĂ INEXISTENTĂ; ÎNTREPRINDERE INEXISTENTĂ; UNITATE INEXISTENTĂ). Inscripție în limba franceză pe etichete și ștampile poștale (cu traducere și în alte limbi) aplicate pe obiectele de corespondență care din diferite motive nu pot fi distribuite (în cazul de față adresa unității este inexistentă prin desființare, schimbare de nume etc.) și se înapoiază țării de origine, făcîndu-se cunoscut în acest fel motivul returnării.

LAGĂRE DE CONCENTRARE. Lagăre de internare și exterminare, destinate adversarilor regimului, evreilor și prizonierilor, înființate de naziști în Germania și pe teritoriile unor state ocupate (Austria, Cehoslovacia, Polonia ș.a.). Dreptul la corespondență al celor internați era foarte limitat și sever controlat. Lagărele de concentrare sînt prezente în istoria poștală și în filatelie prin cărți poștale speciale, ștampile de poștă, ștampile de cenzură, ștampile de scutire de cenzură, mărci poștale (mărcile lagărului de la Theresienstadt), precum și prin instrucțiunile de control foarte aspre care figurează pe imprimate sau în textul ștampilelor. Documentele poștale legate de lagărele de concentrare sînt rare și constituie obiect de studiu. Se întîlnesc în colecții documentare, de istorie poștală și în exponate specializate. v. **THERESIENSTADT.**

LAMPĂ DE CONTROL. Lampă folosită în filatelie pentru determinarea filigranelor și a eventualelor defecte ale mărcilor poștale nesesizabile cu ochiul liber sau cu alte mijloace mai simple. Se cunosc lămpi de diferite construcții, care folosesc filtre speciale cu raze ultraviolete. v. **FILTRUL (LAMPA) LUI WOOD.**

LANDSMAN v. **CATALOG „LANDSMAN".**

LANSA (LINEAS AEREAS NACIONALES SOCIEDAD ANONIMA = Liniile Aeriene Naționale — societate anonimă — de transport aerian în Columbia). Inscripție (împreună cu SOBRE PORTE) pe mărci poștale speciale, emise de această societate la 22.VII.1950. Ulterior (1950–1952) societatea a folosit mărcile poștale de stat cu supratiparul „L", apoi mărci pentru poșta aeriană cu inscripțiile CORREO AEREO, CORREO EXTRA RAPIDO sau cu supratiparele AEREO și EXTRA RAPIDO. În anul 1959, cu prilejul celei de a 40-a aniversări a inaugurării transportului aerian și a Companiei aeriene SCADTA (v.), au fost emise mărci poștale pentru poșta aeriană cu inscripția AVIANCA 1919–1959. v. **AVIANCA; L; SCADTA.**

LAOS (Republica Democrată Populară Laos). Stat situat în sud-estul Asiei în Peninsula Indochina; suprafața: 236 800 km²; populația: 3 546 000 locuitori (1978); capitala: Vientiane; limba oficială: lao; moneda: pînă în anul 1955: 1 Piastru = 100 Cents; după anul 1955: 1 Kip Potpoy = 100 At. În secolul al IX-lea ia ființă primul stat feudal pe teritoriul **L.**, desființat în anul 1284 de către mongoli; în a doua jumătate a veacului al XIV-lea are loc o restaurare a statului laoțian, care în urma unui război civil se separă în două regate supuse în anii 1828 și 1883–1885 Siamului. În anul 1893, Franța își proclamă protectoratul asupra **L.**, care este inclus din anul 1898 în Uniunea Indochineză; la 11.V.1947 **L.** devine monarhie constituțională sub protectorat francez, iar de la 19.VII.1949 stat autonom în cadrul Uniunii Franceze; la 22.X.1953 **L.** obține independența, iar la 2.XII.1975 este proclamată republica. Prima emisiune poștală: 1951; pînă la acea dată **L.** a folosit mărci poștale ale fostei colonii franceze Indochina.

LAST DAY. Termen (în limba engleză) folosit în filatelie pentru a indica ultima zi de circulație a unei mărci sau a unei ștampile poștale, documentar dovedită. Se deosebește de „Late Date" (v.).

LATE DATE. Termen (în limba engleză) folosit în filatelie pentru a indica data cea mai tîrzie de circulație a unei mărci sau ștampile poștale, în raport cu perioada de folosire. Nu trebuie confundat cu „Last Day", ultima zi de circulație a unei mărci sau ștampile poștale documentar stabilită.

LATTAQUIÉ v. **ALAOUITES.**

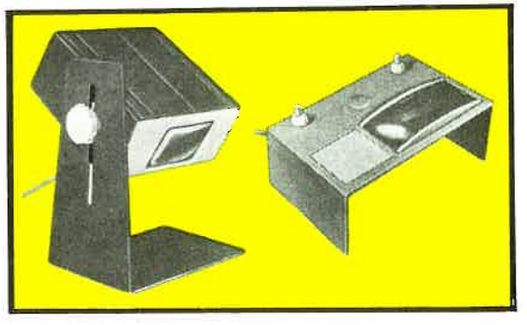

LAMPĂ DE CONTROL

L.C. Prescurtare pentru „Lettres et Cartes" (scrisori și cărți poștale) care se aplică pe colete în scopul indicării trimiterilor poștale de prima categorie.

LEBEDE („SWANS"). Denumire filatelică pentru primele emisiuni poștale din Australia Occidentală (1854–1857). Datorită subiectului lor, ele sînt considerate drept piese de greutate în colecțiile cu tema „Faună" (v.) sau, mai restrîns, „Păsări". Mărcile poștale cu centrul răsturnat din această emisiune figurează printre marile rarități ale filateliei mondiale.

LEGENDĂ. Inscripție formată din unul sau mai multe cuvinte, care, înscrise pe o marcă, pe o vinietă sau pe un întreg poștal, constituie explicația scopului pentru care au fost emise sau denumirile imaginilor pe care le reprezintă.

LEGHE. Unitate de măsură pentru distanțe terestre, anterioară sistemului metric, variind între 4 și 5,5 km.

LÉGI POSTA. Inscripție utilizată de poșta maghiară pe mărcile, plicurile și etichetele destinate poștei aeriene. v. **REPÜLÖ POSTA.**

LEGRAND, AMABLE DR. (1820–1912). Cunoscut filatelist francez, autorul mai multor lucrări de specialitate consacrate problemelor filateliei, sub pseudonimul dr. Magnus. În anul 1865 a publicat în revista „Le Timbrophile" prima cercetare din istoria filateliei, consacrată filigranelor și tipurilor de hîrtie folosite la realizarea mărcilor poștale. De asemenea a studiat dantelura mărcilor poștale și a pus la punct, în anul 1884, un aparat pentru măsurarea acesteia, cunoscut sub denumirea de odontometru (v.). Remarcabil teoretician, **L.A.** s-a distins și ca editor al cîtorva publicații de specialitate și ca autor al unor articole apărute în Franța și în alte țări. A fost organizatorul primului Congres filatelic internațional, desfășurat la Paris în anul 1878.

„LENINIANA". Tematică avînd ca subiect colecționarea emisiunilor poștale dedicate vieții și operei lui Lenin. Prima marcă poștală cu chipul lui Lenin emisă în afara U.R.S.S.-ului a apărut în anul 1945 în România (valoarea de 155+455 lei din seria „Confederația Generală a Muncii").

LESOTHO (KINGDOM OF LESOTHO/'MUSO OA LESOTHO — Regatul Lesotho). Stat situat în sudul Africii; suprafața: 30 355 km²; populația: 1 340 000 locuitori (1980); capitala: Maseru; limba oficială: engleza; moneda: 1 Maluti = 100 Licente; 1 South African Rand = 100 Cents. Protectorat britanic sub numele de Basutoland din a doua jumătate a secolului trecut (1868); în anul 1965 obține autonomia internă, iar la 4.X.1966 devine stat independent în cadrul Commonwealth-ului, luînd denumirea de Lesotho. Prima emisiune poștală: 1966.

LETTRE. 1. Denumirea cuvîntului scrisoare în limba franceză. **2.** Etichetă sau ștampilă cu aceeași semnificație, aplicată pe fața unor categorii de corespondențe, care, din cauza volumului sau a condițiunării lor, prezintă un aspect asemănător cu alte trimiteri poștale.

LETTRE ACHEMINÉE v. **SCRISOARE ÎNDRUMATĂ.**

LEU. Denumire a unității bănești a României, derivată, probabil, de la numele unei monede olandeze, talerul-leu (Löwenthaler), în circulație pe teritoriul României din secolul al XVI-lea pînă în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea (denumită astfel, deoarece avea pe avers figura unui leu heraldic). După dispariția acestor taleri, cu tot haosul monetar existent în țările române (unde datorită lipsei unei monede proprii circulau, în paralel, diferite monede — turcești, austriece, rusești, olandeze, franceze, spaniole etc. — de aur, argint și bronz), leul s-a menținut

LENINIANA

ca o unitate teoretică de calcul folosită în acte normative, la diferite socoteli, la exprimarea cursului monedelor străine care circulau în Țara Românească și Moldova. Această stare de fapt este relevată și de una din prevederile Regulamentului organic (1831), care stabilește ca unitate monetară de calcul leul cu o valoare teoretică de schimb față de moneda etalon — ducatul olandez de aur — de 31 lei și 20 parale. În continuare vom menționa cursurile oficiale pentru principalele monede de aur și de argint aflate în circulație în România, stabilite prin Ordonanța domnească din 14/26.II. 1866 (în paranteză este indicată echivalența în lei vechi). *Monede de aur*: napoleonul (54), lira sterlină (68), galbenul austriac (32), lira otomană (61,10), polul imperial rusesc (55). *Monede de argint*: piesa de 5 franci (13,20), piesa de 1 franc (2,28), piesa de 1 șiling (3,15), sfanțihul (2,10), icosarul (irmilicul) (12,10), rubla de argint nouă (10,20), rubla de argint veche (10). Prin legea din 14/26. IV. 1867 (promulgată la 22. IV/4.V.), pusă în aplicare la începutul anului 1868, denumită „Legea pentru înființarea unui nou sistem monetar și pentru emiterea monedelor naționale", leul a devenit o monedă efectivă, românească, unitatea de bază a sistemului monetar național divizată în 100 de bani [spre deosebire de leul vechi, care se diviza în 40 de parale (v.)]. După primul război mondial, ca urmare firească a creării statului național unitar român, circulația leului a fost extinsă asupra întregului teritoriu al României în baza legii de unificare monetară (efectuată treptat în anii 1920—1921). După al doilea război mondial, ca urmare a unei puternice inflații, se aplică, la 15.VIII.1947, reforma monetară (stabilizarea), care stabilește pentru leu un conținut de 0,00594 g aur fin. La 28.I.1952 se efectuează o reformă bănească prin care conținutul în aur al leului este ridicat la 0,079346 g aur fin, preschimbarea făcîndu-se la raportul de la 20 pînă la 400 lei vechi pentru 1 leu nou (diferențiat pentru populație, întreprinderi de stat și cooperatiste etc.). În filatelie efectele treptatei scăderi a puterii de cumpărare a leului în perioada de inflație s-au reflectat prin creșterea accelerată a valorilor nominale ale mărcilor poștale. Reforma din 28.I.1952 a avut un rol deosebit de important pentru dezvoltarea ulterioară a întregii economii naționale. În prezent, consolidarea relațiilor de producție socialiste, ritmul ridicat al dezvoltării planificate a producției materiale, caracterul echilibrat al bugetului de stat, conducerea circulației bănești pe bază de plan asigură leului o stabilitate pe care nu a cunoscut-o în perioadele presocialiste. Menționea de „leu" apare pentru prima dată pe mărcile poștale „Serviciul telegrafic" la 1/13.VII. 1871 și pe mărcile poștale „Spic de grîu", începînd cu anul 1893.

LEVANT. Expresie folosită în literatura filatelică pentru a desemna teritoriile situate pe țărmul răsăritean și sudic al Mării Mediterane, aflate pînă la sfîrșitul primului război mondial în componența Imperiului otoman. În general, în Levant erau incluse actualele state Liban, Egipt, Israel, Siria și Turcia. În anul 1779, la Istanbul s-a deschis primul birou poștal străin din Levant, el fiind urmat apoi de birourile poștale din Alexandria (1830), Dardanele (1835), Beirut (1840) ș.a. În Levant au funcționat birouri poștale ale următoarelor țări: Rusia (1863—1919), Germania (1884—1908), Marea Britanie (1885—1921), Austria (1867—1910), Italia (1874—1923), Polonia (1919—1921), România (1896—1919).

LIBAN (AL-JUMHŪRĪYA AL-LUBNĀNĪYA — Republica Liban). Stat situat în sud-vestul Asiei, în Orientul Apropiat; suprafața: 10 400 km²; populația: 3 152 000 locuitori (1978); capitala: Beirut (Beyrouth); limba oficială: araba; moneda: 1 Liră libaneză = 100 Piastres. Teritoriul **L.**, unde s-au dezvoltat orașele-cetăți feniciene Tyr, Sidon, Biblos, s-a aflat, în decursul vremii, în stăpînirea egiptenilor, asirienilor, perșilor, statului seleucid, a imperiilor roman și bizantin, a arabilor, iar între anii 1516—1918 a făcut parte din Imperiul otoman. La încheierea primul război mondial, **L.**, unit cu Siria (pînă în anul 1926), este administrat, din anul 1920, de către Franța, în numele Ligii Națiunilor; la 23.V.1926 **L.** devine republică, iar la 22.XI.1941 își proclamă independența (rămînînd însă ocupat de trupe anglo-franceze pînă în anul 1946). Prima emisiune poștală: pînă în anul 1919 sînt folosite mărcile poștale otomane, apoi mărcile poștale ale Levantului, în paralel cu cele ale ocupației franceze din Siria. În anii 1924—1925 emisiunile poartă supratiparul GRAND LIBAN aplicat pe mărci poștale franceze; din anul 1927 mărci poștale cu inscripția REPUBLIQUE LIBANAISE; după anul 1945, cînd statul devine cu adevărat independent, pe mărcile poștale apare inscripția LIBAN. În anul 1876 la Beirut a funcționat un birou poștal francez care folosea mărci poștale franceze obliterate cu ștampila 3 706 („cifre mici") și 5 082 („cifre mari"); de asemenea, la Beirut au ființat cîte un birou poștal rus și englez. v. **GRAND LIBAN.**

LIBERIA (REPUBLIC OF LIBERIA — Republica Liberia). Stat situat în vestul Africii; suprafața: 111 369 km²; populația: 1 716 900 locuitori (1978); capitala: Monrovia; limba oficială: engleza; moneda: 1 Liberian Dollar = 100 Cents. Începînd din anul 1822 pe o parte a litoralului liberian, cumpărată de către „Societatea americană pentru colonizare", încep să se instaleze negri din S.U.A., eliberați din sclavie; la 26.VII.1847, **L.** (denumită astfel încă din anul 1824) se proclamă republică, fiind primul stat independent din Africa. Prima emisiune poștală: 1860.

LIBIA (JAMAHIRĪYA AL-ARABĪYA AL-LIBĪYA ASH-SHA' BIYA AL-ISHTIRĀKĪYA — Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă). Stat situat în partea de nord a Africii; suprafața: 1 759 540 km²; populația: 2 745 000 locuitori (1978); capitala: Tripoli (Tarabulus al Ghard); limba oficială: araba; moneda: 1 Dinar = 100 Dirhams. Teritoriul **L.** a fost stăpînit de cartaginezi, Egiptul elenistic, de romani, vandali, bizantini; ocupată în secolul al VII-lea de arabi, **L.** este inclusă în Califatul arab; între anii 1556—1911, sub denumirea de Tripolitania, face parte din Imperiul otoman; în urma războiului italo-turc din 29.IX.1911—18.X.1912 devine colonie a Italiei; în anul 1934 provinciile Tripolitania și Cyrenaica sînt unite în colonia **L.**, care obține independența la 24. XII.1951 sub denumirea de Regatul Unit al **L.**; la 1.IX.1969 este proclamată republica; actuala titulatură a statului este adoptată la 2.III.1977. Prima emisiune poștală: 1912 (supratipar LIBIA pe mărci poștale uzuale italiene din anii 1901—1911); 1952, prima emisiune a statului independent (supratipar LIBYA pe mărcile poștale ale fostei colonii Cyrenaica).

LIBRECHT, CEZAR (?—1890). Primul director general al poștelor și telegrafelor din România, numit în această funcție la 1.VIII.1862, în urma unirii într-un singur organism a poștelor și telegrafelor din Moldova și Țara Românească. **L.C.** a avut o contribuție însemnată la organizarea serviciilor poștale și telegrafice, fiind unul dintre inițiatorii celei dintîi legi de organizare telegrafo-poștală, emisă la 3.XII.1865, în baza căreia s-a stabilit statutul personalului din unitățile de poștă și telegraf, s-au fixat taxele poștale, s-a organizat serviciul poștal rural, s-a alcătuit primul nomenclator al localităților rurale, s-au stabilit norme privind statistica poștală. După detronarea lui Alexandru Ioan Cuza a fost destituit din funcție și închis pînă în anul 1868; după punerea în libertate a trăit în Spania și Franța.

LICITAȚIE. Acțiune întreprinsă de anumite case specializate pentru desfacerea colecțiilor de valoare sau a mărcilor poștale rare, cu valoare ridicată. Vînzarea se face în mod public, după reguli speciale, avînd drept rezultat atribuirea colecției sau a mărcilor poștale persoanei care a oferit prețul cel mai mare. Prima licitație de mărci poștale din lume a avut loc în anul 1865, la Paris, la Hotel Drouot. De regulă casele care organizează licitații filatelice (de 2—3 ori pe an), în săli speciale (ex.: „Dorotheum" de la Viena) sau în saloanele unor mari hoteluri etc., editează și difuzează cataloage cu descrierea pieselor filatelice oferite și cu indicația prețurilor de la care începe licitarea. Bogat ilustrate și de obicei editate în condiții grafice deosebite, aceste cataloage cuprind elemente documentare prețioase și constituie o categorie aparte a bibliografiei filatelice. Ele permit urmărirea circulației, în timp, a marilor rarități filatelice. Licitațiile se anunță cu cel puțin 6 luni de zile înainte în revistele filatelice cele mai importante din diverse țări. Cu mult timp înainte (1—2 luni) de ținerea licitației, piesele filatelice sau loturile de mărci poștale sînt puse la dispoziția celor interesați, pentru a fi examinate. Casa de licitație garantează și răspunde de originalitatea pieselor filatelice, inclusiv a ștampilelor. Dacă, totuși, după adjudecare se constată că o anumită piesă este falsă, cumpărătorul are dreptul să o restituie, cerînd totodată rambursarea sumei plătite într-un termen stabilit în condițiile generale ale licitației respective. Din prețul obținut la licitație, casa de licitație reține un comision de la colecționarii ale căror piese filatelice au făcut obiectul vînzării. După încheierea licitațiilor, casele respective obișnuiesc să publice dări de seamă asupra prețurilor de vînzare care au fost atinse de piesele respective. În decursul timpului majoritatea marilor rarități filatelice au figurat în licitații, această cale de valorificare constituind un mijloc de circulație a materialului filatelic valoros și totodată modalitatea cea mai potrivită de valorificare a colecțiilor, mai ales cînd urmașii unor colecționari, necunoscători în materie de filatelie, doresc să vîndă piesele fără a deveni victimele unor speculanți vero și. Cataloagele marilor licitații se înscriu în bibliografia de specialitate, oferind informații bogate și utile. Studiul lor permite urmărirea în timp a trecerii unei anumite piese prin diferite colecții și a curbei valorice a acesteia (prin prisma cifrelor succesive de adjudecare). În R.D. Germană, R. P. Ungară etc. licitațiile filatelice se organizează de către asociațiile filatelice. v. **CASĂ DE LICITAȚIE; LOT.**

LIECHTENSTEIN (FÜRSTENTUM LIECHTENSTEIN — Principatul Liechtenstein). Stat situat în zona central-sudică a Europei, în Munții Alpi, între Austria și Elveția; suprafața: 157 km²; populația: 30 000 locuitori (1978); capitala: Vaduz; limba oficială: germana; moneda: pînă în anul 1921: 1 Coroană = 100 Helleri; ulterior: 1 Franc elvețian = 100 Rappen. Principat independent de la începutul secolului al XVIII-lea (1709); uniune monetară (din 1921) și vamală (din 1914) cu Elveția, care-i reprezintă și interesele în străinătate. Prima emisiune poștală: 1912. Anterior au fost folosite mărci poștale ale Austriei; exemplarele obliterate cu ștampilele localităților din **L.** sînt foarte căutate și mult mai bine cotate decît mărcile poștale similare obliterate în Austria. v. **VADUZ.**

LINIAR. Clișeu care reprezintă o imagine formată exclusiv din linii, folosit și la tipărirea unor emisiuni poștale.

LINII DE SEPARARE. 1. Linii punctate, subțiri, care apar pe unele coli de mărci poștale indicînd locul de tăiere din coală. Liniile pot fi imprimate (sugerînd

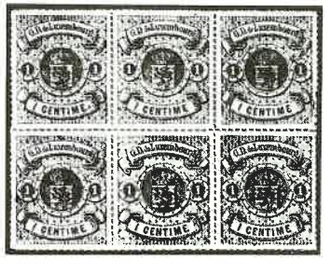

traseul tăieturii) sau neimprimate (străpungînd hîrtia pentru a înlesni desprinderea mărcilor poștale din coală). Pentru ultimul caz se întrebuințează termenul „persat" (v.). Asemenea străpungeri au fost executate în mai multe feluri: în linie dreaptă (ex.: Poșta Thurn und Taxis 1865); în zigzag (emisiunile grecești începînd din anul 1911); în linii ondulate (mărcile poștale clasice din Finlanda, emisiunea din anul 1860); în formă de romburi [mărcile „Taxă de plată" bulgărești din anul 1884 (așa-zisele serpentine)]. La mărcile poștale persate evaluarea se face în funcție de integritatea liniei se-

paratoare străpunse. 2. Linii imprimate în culori o dată cu mărcile poştale pe spaţiile dintre

acestea, indicînd locurile pe unde urmează să se facă tăierea mărcilor din coală (astfel de mărci poştale sînt nedantelate). Asemenea emisiuni au fost realizate în anul 1850 de poşta din Zürich şi în anul 1867 de Poşta Thurn und Taxis; v. **PUNCTE DE SEPARARE**; **SERPENTINE.**

LIPCAN. Curier domnesc, în evul mediu, care avea ca sarcină transmiterea poruncilor, ştirilor etc. în interiorul ţării.

LIPCAN DE OLAC (Învechit). Curier poştal călare. v. **OLAC.**

LIPSIA v. **CATALOG „LIPSIA".**

LISTĂ DE PREŢURI. Document tipărit care enumeră într-o anumită ordine mărci şi alte piese poştale şi filatelice, cu preţurile stabilite pentru fiecare în parte. Prima listă de preţuri a fost publicată în anul 1865 de firma Stanley Gibbons. Lista de preţuri pentru mărcile poştale româneşti este editată de „Rompresfilatelia" (v.). Ea conţine la sfîrşit un tabel-anexă pentru mărcile poştale străine, cu coeficienţii de transformare în lei a cotelor prevăzute în catalogul Michel (pentru a servi la calcularea preţurilor de cumpărare-vînzare ale mărcilor poştale străine din ţările europene), precum şi a cotelor din catalogul Yvert et Tellier (pentru mărcile poştale din ţările extraeuropene).

LISTEL. Denumire dată interliniilor (spaţiilor) dintre două chenare sau două cercuri concentrice.

LITERATURĂ FILATELICĂ. Ansamblul publicaţiilor apărute în legătură cu marca poştală ca atare, cu istoria poştală şi cu diferitele ramuri ale filateliei. Literatura filatelică pune la îndemîna colecţionarilor nu numai informaţii enumerative despre mărcile poştale apărute, ci şi date preţioase asupra celor mai variate aspecte ale filateliei. Pentru colecţionari, literatura filatelică este mijlocul prin care îşi pot lărgi orizontul şi îmbogăţi cultura filatelică generală. Începuturile literaturii filatelice se situează nu mult după apariţia interesului pentru colecţionarea mărcilor poştale. Iniţial ea cuprindea doar liste de preţuri (editate de diverşi comercianţi de mărci poştale în anii 1860—1861), precum şi primele albume filatelice (tipărite în Franţa în anul 1861, în Germania în anul 1862 etc.); cu toate că listele şi albumele nu reprezintă lucrări de literatură filatelică *stricto sensu*, ele pot fi totuşi considerate ca premergătoare în acest domeniu. Autenticul debut al literaturii filatelice l-a marcat însă editarea celor dintîi cataloage de mărci poştale. După o perioadă destul de scurtă, cînd cataloagele au reprezentat, aproape în exclusivitate, literatura filatelică, se constată apariţia a numeroase publicaţii periodice, reviste de filatelie şi, apoi, lucrări de studiu consacrate unor laturi tehnice ale filateliei ori aspectelor conexe domeniului istoriei poştale. Precizăm, pentru a da o imagine a ceea ce a însemnat „explozia" literaturii filatelice în diverse state europene în deceniile şaptenouă ale secolului trecut, că lucrarea lui Victor Suppantschitsch, *Bibliografie a întregii literaturi filatelice germane de la începuturile ei şi pînă la sfîrşitul anului 1891*, cuprinde nu mai puţin de 750 pagini. O dată cu începutul secolului nostru, bibliografia filatelică s-a îmbogăţit, într-un ritm extrem de rapid, pe toate continentele, cu diverse periodice, cataloage generale sau specializate, lucrări de studiu ori îndrumare, scrieri de istorie poştală. În aria largă a literaturii filatelice pot fi deosebite următoarele subdiviziuni principale: *cataloage filatelice generale de mărci, întreguri, obliterări şi ştampile poştale*; *cataloage specializate*; *lucrări de studiu cu caracter tehnic filatelic, de istorie poştală, de tematică sau aerofilatelie etc.*; *reviste, buletine ale unor cercuri de studiu sau alte publicaţii periodice*; *publicaţii ocazionale editate cu prilejul unor manifestări filatelice, expoziţii etc.* (mai ales pentru studiile cuprinse în ele); *cataloage ale licitaţiilor filatelice* (deosebit de utile prin descrierea cu lux de amănunte a pieselor marcofile sau de istorie poştală); *dicţionare, enciclopedii şi lexicoane filatelice*. În cadrul F.I.P. activează o comisie specială pentru literatura filatelică, iar în expoziţiile internaţionale (atît cele sub patronajul F.I.P., cît şi altele, ca „Socfilex", „Balcanfila" etc.) există întotdeauna o clasă rezervată literaturii filatelice, juriul clasificînd lucrările şi publicaţiile în conformitate cu criteriile stabilite prin regulamentul special al F.I.P. sau al expoziţiilor respective. Amintim, totodată, că în decursul timpului s-au desfăşurat şi expoziţii consacrate numai literaturii filatelice (ex.: Expoziţia F.I.P. pentru literatură filatelică de la Milano, din anul 1982). Menţionăm că în România s-a editat de-a lungul vremii o bogată şi variată literatură filatelică, ei adăugîndu-i-se valoroase şi numeroase lucrări referitoare la marca şi istoria poştală românească, publicate de cercetători străini în alte ţări. De asemenea, A.F.R. posedă, la sediul său central din Bucureşti, o bibliotecă de specialitate, cu un important fond de lucrări vechi şi noi, precum şi publicaţii filatelice curente. Precizăm că pe lîngă literatura şi publicaţiile periodice cu caracter filatelic, multe federaţii sau asociaţii naţionale dispun de un organ propriu de presă. România se poate mîndri cu apariţia uneia dintre cele mai timpurii reviste din lume („Timbrophilo", Bucureşti, 1881). Menţionăm în continuare lucrările referitoare la filatelie apărute în decursul timpului în România (am împărţit literatura filatelică în două secţiuni: **Studii**; **Lucrări de popularizare şi diverse**, titlurile fiind date în ordinea cronologică a apariţiei). **Studii**: *Istoria poştelor române. Originea, dezvoltarea şi legislaţiunea lor*, autor Constantin N. Minescu, Bucureşti, 1916, 664 pag.; *75 ani de la introducerea primului timbru poştal românesc. 1858—1933*, autori Constantin N. Minescu, Petre Vişoianu, Bucureşti, 1933, 52 pag.; *Istoricul timbrelor poştale româneşti, 1858—1938*, autor P. Murea, Timişoara, 1938, 375 pag.: *Documentele poştei române*, vol. I, *Cartea mărcilor „Cap de bour". 1858—1862*; vol. II, *Cartea mărcilor „Principatele Unite". 1862—1864*, autor Jacques Wertheimer-Ghica, Bucureşti, 1945 (vol. I, 188 pag.), 1946 (vol. II, 162 pag.); *Istoria oficiilor poştale particulare şi mărcile lor foste în circulaţie pe teritoriul României de azi*, autor Ludovic Dengel, Sibiu, 1947, 54 pag.; *Primele mărci poştale româneşti. 1858—1865*, autor Val Tebeica, Editura Meridiane, Bucureşti, 1962, 214 pag.; *Studii de filatelie*, autori Cornel Spineanu, Ernest Morgenstern, George Florescu, Editura M.T. Tc., Bucureşti, 1965, 318 pag.; *Timbrele poştale româneşti. 1948—1965*, autori Ecaterina Maria Florescu, Cornel Spineanu, Editura Meridiane, Bucureşti, 1966, 240 pag.; *Mărcile clasice româneşti litografiate în perioada 1865—1872*, autor Kiriac Dragomir, Bucureşti, 1971, 48 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R., Filiala Bucureşti); *Istoria poştală a Sibiului*, autor Emanoil Munteanu, Sibiu, 1980, 126 pag. **Lucrări de popularizare şi diverse**: *Îndreptarul filatelistului 1946*, Bucureşti, 1946, 81 pag.; *Povestiri filatelice*, autor Cristian Păncescu, Bucureşti, 1946, 96 pag.; *România. Călăuză filatelică*, autor Mircea Piperescu, Bucureşti, 1946, 132 pag.; *Manual de filatelie 1948*, autor M. Maievschi, Bucureşti, 1948; *Călăuza filatelistului*, autor Val Tebeica, Editura Tineretului, Bucureşti, 1957, 132 pag.; *În ajutorul cercurilor filatelice din întreprinderi*, autor Val Tebeica, Editura C.C.S., Bucureşti, 1957, 48 pag.; *Manualul filatelistului*, autori Tiberiu Belgrader, Edmund Iarosiewicz, Val Tebeica, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1959, 162 pag.; *Manualul filatelistului începător*, autor Ernest Morgenstern, Editura M.T.Tc., Bucureşti, 1964, 168 pag.; *Era cosmică în filatelie*, autori Iosif Micu, Mihail Popovici, Editura M.T. Tc., Bucureşti, 1964, 366 pag.; *A.B.C. filatelic. Mic îndrumar practic de filatelie*, autor Lucian Belcea, Editura Tineretului, Bucureşti, 1965, 128 pag.; *Caracterul instructiv-educativ al filateliei*, autor Vsevolod Surjicov, Bucureşti, 1968, 10 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R.); *Îndrumarul filatelistului 1968*, Bucureşti, 1968, 158 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R., Filiala Bucureşti); *Îndreptarul filatelistului 1969*, Bucureşti, 1969, 182 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R., Filiala Bucureşti); *Ce este marca poştală?*, autor Grigore Racoviceanu, Bucureşti, 1970, 64 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R.); *Pasiunea mea: filatelia*, autor Val Tebeica, Editura Ceres, Bucureşti, 1970, 224 pag.; *Îndrumătorul filatelistului 1970—1971*, Bucureşti, 1971, 258 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R., Filiala Bucureşti); *Piese filatelice româneşti după proclamarea republicii*, autor Iosif Micu, Bucureşti, 1971, 128 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R.); *Îndreptar filatelic*, autor Vsevolod Surjicov, Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1972, 208 pag.; *Filatelie, istorie şi nu numai...*, autori Lucian Penescu, Andy Constantinescu, Tîrgovişte, 1972, 176 pag.; *Îndrumarul filatelistului 1972*, Bucureşti, 1972, 144 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R., Filiala Bucureşti); *A.B.C. filatelic*, autor Lucian Belcea, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1973, 175 pag.; *Sportul în filatelia românească*, autor Iosif Micu, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1976, 150 pag.; *Mapamond filatelic*, autor Aurel Crişan, Editura Ceres, Bucureşti, 1977, 238 pag.; *Îndrumătorul filatelistului 1978*, Bucureşti, 1978, 272 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R., Filiala Bucureşti); *Construcţiile de baraje în filatelie*, autor Ion Bagdasar Sahinian, Editura Litera, Bucureşti, 1979, 88 pag.; *Dicţionar filatelic*, autor Marcel Dănescu, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1979, 222 pag. (lucrare premiată la expoziţii filatelice interne şi internaţionale: Balcanfila VII, Atena, 1979, diplomă şi medalie de aur; Socfilex, Bucureşti, 1979, diplomă şi medalie în rang de aur; Exfimar '80, Constanţa, 1980, diplomă în rang de medalie de aur; Naţionala '80, Bucureşti, 1980, diplomă în rang de medalie de aur; Balcanfila VIII, Istanbul, 1981, diplomă şi medalie de aur; Balcanfila IX, Bucureşti, 1983, diplomă şi medalie în rang de aur); *Îndrumător al filatelistului 1980*, Bucureşti, 1980, 280 pag. (lucrare apărută sub egida A.F.R., Filiala Bucureşti); *Teme şi subiecte filatelice din istoria României*, autor Iosif Micu, Editura Albatros, Bucureşti, 1980, 237 pag.; *Filatelia şi Jocurile Olimpice*, autor Anghel Vrabie, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981, 228 pag.; *Filatelia şi turismul*, autori Apostol Turbatu, Nicolae Neagu, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981, 148 pag; *O lume într-un clasor*, autor Aurel Crişan, Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1983, 200 pag.; *Filatelia — pasiune, studiu, competiţie*, autor Nicolae Tripcovici, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1985. v. **PRESA FILATELICĂ.**

LITERĂ. 1. Fiecare dintre simbolurile grafice ale unui alfabet. 2. Piesă paralelipipedică din metal, lemn sau masă plastică care conţine în planul superior copia (clişeul) unui simbol grafic, ce serveşte la tipărirea unui text. Literele pot face parte din diferite alfabete (latin, chirilic, gotic, grec, ebraic etc.). Un alfabet cuprinde literele mici (minuscule sau de rînd), mari (majuscule sau verzale), cifrele şi semnele de punctuaţie. Literele de tipar care se folosesc la executarea tipăriturilor sînt foarte variate din punct de vedere al caracteristicilor lor grafice. Pentru a putea deosebi un caracter de altul, se cere o sistematizare a literelor tipografice după anumite criterii. *După forma grafică*, literele se împart în familii de caractere, fiecare familie fiind compusă din toate variantele de caractere care au elemente de desen comune. După acest criteriu, literele se clasifică în funcţie de existenţa şi forma picioruşelor şi de gradul de contrast. După criteriul de mai sus şi din punct de vedere istoric, literele se pot împărţi în şapte familii de caractere: *anticva* — cuprinde acele caractere care au picioruşe de forma unor linii drepte, subţiri, perpendiculare pe liniile principale, cu un grad de contrast ridicat, diferenţa de grosime dintre liniile principale şi secundare fiind mare; *medievale* — cuprinde acele caractere care au picioruşele de formă triunghiulară, rotunjită, diferenţa de grosime dintre liniile principale şi secundare nefiind prea mare, avînd un grad de con-

trast mediu; *egipțiene* — cuprinde acele caractere care au picioruşele de formă dreptunghiulară (uneori trapezoidală), diferența de grosime dintre liniile principale şi secundare fiind mică (contrast mic); *groteşti* — cuprinde acele caractere ce nu au picioruşe, iar grosimea liniilor principale este egală cu grosimea liniilor secundare (lipsă de contrast); *caligrafice* — cuprinde acele caractere care imită scrisul de mînă; *maşina de scris* — cuprinde caractere ce imită literele de diferite caractere; *fantezi* — cuprinde caractere care, avînd forme grafice uneori apropiate de caracterele din celelalte familii, nu respectă caracteristicile nici uneia dintre ele; acestea se folosesc la titluri, început de aliniat etc. Caracterele cuprinse în fiecare familie poartă denumiri distincte. În funcție de *tăietura florii*, se împart după următoarele criterii: *După saturație*, adică după grosimea relativă a liniilor florii, literele se împart în albe, seminegre şi negre. *După poziția florii*, literele se împart în drepte şi cursive (italice).

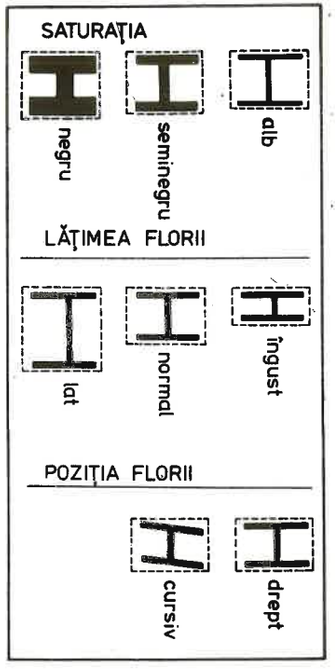

După lățimea florii (după distanța dintre liniile principale), literele se împart în înguste, normale şi late. v. **CARACTER DE LITERĂ.**

LITERĂ DE COLȚ. Literă tipărită pe unul sau pe mai multe colțuri ale mărcilor unei emisiuni poş-

tale, care prin combinare servea la identificarea locului ocupat de mărcile poştale în coala din care făceau parte, cît şi ca mijloc de control al eventualelor falsificări. Pe emisiunile de mărci poştale britanice, puse în circulație pînă în anul 1884, asemenea litere au apărut în colțurile de

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	AJ	AK	AL
2	BA	BB	BC	BD	BE	BF	BG	BH	BI	BJ	BK	BL
3	CA	CB	CC	CD	CE	CF	CG	CH	CI	CJ	CK	CL
4	DA	DB	DC	DD	DE	DF	DG	DH	DI	DJ	DK	DL
5	EA	EB	EC	ED	EE	EF	EG	EH	EI	EJ	EK	EL
6	FA	FB	FC	FD	FE	FF	FG	FH	FI	FJ	FK	FL
7	GA	GB	GC	GD	GE	GF	GG	GH	GI	GJ	GK	GL
8	HA	HB	HC	HD	HE	HF	HG	HH	HI	HJ	HK	HL
9	IA	IB	IC	ID	IE	IF	IG	IH	II	IJ	IK	IL
10	JA	JB	JC	JD	JE	JF	JG	JH	JI	JJ	JK	JL
11	KA	KB	KC	KD	KE	KF	KG	KH	KI	KJ	KK	KL
12	LA	LB	LC	LD	LE	LF	LG	LH	LI	LJ	LK	LL
13	MA	MB	MC	MD	ME	MF	MG	MH	MI	MJ	MK	ML
14	NA	NB	NC	ND	NE	NF	NG	NH	NI	NJ	NK	NL
15	OA	OB	OC	OD	OE	OF	OG	OH	OI	OJ	OK	OL
16	PA	PB	PC	PD	PE	PF	PG	PH	PI	PJ	PK	PL
17	QA	QB	QC	QD	QE	QF	QG	QH	QI	QJ	QK	QL
18	RA	RB	RC	RD	RE	RF	RG	RH	RI	RJ	RK	RL
19	SA	SB	SC	SD	SE	SF	SG	SH	SI	SJ	SK	SL
20	TA	TB	TC	TD	TE	TF	TG	TH	TI	TJ	TK	TL

LITERĂ DE COLȚ

jos sau în toate cele patru colțuri. Astfel, cele două mărci poştale din prima emisiune — 1840 (1 penny şi 2 pence) — au fost tipărite în coli de 240 de bucăți (20 rînduri orizontale a cîte 12 bucăți) cu litere la colțurile din partea inferioară. Cele 12 mărci poştale de pe fiecare rînd orizontal aveau în colțul din stînga jos o anumită literă: primul litera A, al doilea B ş.a.m.d., pînă la al 20-lea, care purta litera T. În colțul din dreapta jos al fiecărui rînd erau imprimate litere de la A la L. Începînd din anul 1858, Anglia a imprimat în colțurile superioare şi inferioare ale mărcilor poştale aceleaşi litere, dar în ordine inversă (ex.: pe rîndul al cincilea, în colțurile inferioare ale fiecărei mărci poştale au fost imprimate literele EA, respectiv AE ş.a.m.d.); în acest fel se realizau combinații diferite pentru fiecare marcă poştală din coală, greu de reprodus cu mijloacele rudimentare de imprimare de care dispuneau eventualii falsificatori.

LITERĂ DE CONTROL v. **LITERĂ DE COLȚ.**

LITOGRAFIAT. Imprimat (în una sau mai multe culori) realizat prin procedeul de litografiere. Mărcile poştale litografiate au un colorit mai şters şi imprimarea mai puțin fină decît cele tipărite în gravură. În România, mărci poştale litografiate au fost emise între anii 1864—1872. Mărci poştale litografiate au apărut şi în alte țări (ex.: Ungaria, prima emisiune, 1871; Elveția, emisiunile cantonale — Zürich, 1843, şi Geneva, 1843, 1845—1849, 1849—1851 ş.a.). v. **LITOGRAFIE; MĂRCI POŞTALE LITOGRAFIATE.**

LITOGRAFIE. Procedeu de tipar plan care foloseşte o formă de tipar (un clişeu) executată pe o piatră specială de calcar, prin unul din procedeele litografic sau fotolitografic. Procedeul litografic este utilizat mai ales cînd se reproduc şi se multiplică originale liniare, copia acestora executîndu-se direct pe suprafața pietrei, manual sau cu aparate de desen. Procedeul fotolitografic este folosit, de regulă, la reproducerea şi multiplicarea originalelor în semitonuri, copia acestora executîndu-se pe cale fotochimică. Hîrtia intră în contact direct cu forma de tipar şi preia cerneala de pe aceasta. Acest procedeu se practică din ce în ce mai rar. v. **FORMĂ DE TIPAR; TIPAR PLAN.**

LLOYD AUSTRIACO (LLOYD-UL AUSTRIAC). Companie de navigație austriacă (cu denumirea oficială în italiană, limbă larg utilizată în Marea Adriatică şi Levant), fondată în anul 1835, cu sediul la Triest (cel mai important port maritim al Imperiului habsburgic şi, apoi, al Imperiului austro-ungar). Cu începere din anul 1837 navele companiei asigurau legături regulate între porturile din Marea Adriatică, Marea Egee, Marea Neagră (din anul 1840) şi Levant; o dată cu deschiderea Canalului Suez (1869) compania şi-a extins activitatea în Oceanul Indian şi în mările din Extremul Orient. În anul 1863 monarhia habsburgică, din dorința de a înlocui limba italiană cu cea germană în relațiile sale maritime şi comerciale (ca urmare directă a războiului austro-franco-sard din anul 1859, în urma căruia Austria a pierdut majoritatea posesiunilor sale din Peninsula Apenină, precum şi a politicii de ostilitate a tînărului stat italian față de Viena, principala piedică a desăvîrşirii unificării Italiei), a schimbat denumirea companiei în Österreichischer Lloyd. Din anul 1871, în urma constituirii monarhiei dualiste austro-ungare, compania ia numele de Lloyd Austro-Ungarico. Această denumire se întîlneşte pe o serie de ştampile poştale ale companiei pînă la 15.I. 1891, cînd, în urma refuzului Ungariei de a mai subvenționa această companie, aceasta devine o companie exclusiv austriacă cu denumirea de „Österreichischer Lloyd". Datorită faptului că flota Lloyd-ului Austriac era formată din vase moderne şi, pentru epoca respectivă, destul de rapide, compania a asigurat transporturile poştale pe multe dintre liniile sale, ea fiind prezentă în istoria poştală şi în filatelie prin numeroase ştampile, cu inscripții inițial în limba italiană şi apoi în germană. v. **AGENȚIE; AGENZIA; POŞTA COMPANIEI LLOYD; ŞTAMPILE POŞTALE ALE COMPANIEI „LLOYD AUSTRIACO"; V.L.A.**

LLOYD AUSTRO-UNGARICO v. **LLOYD AUSTRIACO.**

LMcL. 1. Prescurtare a numelui Lady McLeod, denumire a unui vas comercial care asigura serviciul poştal între porturile Puerto España (Port of Spain) şi San Fernando din insula Trinidad. **2.** Inscripție pe o marcă poştală particulară, de culoare albastră, ilustrată cu o navă şi literele LMcL în monogramă, fără valoare

nominală, pusă în circulație, în anul 1847, de către David Bryce, proprietarul şi căpitanul navei Lady McLeod; această marcă se vindea contra unei taxe minime de 5 cenți. Marca poştală respectivă este inclusă în cataloagele filatelice la statul Trinidad-Tobago (v.) şi are o cotă ridicată, numărîndu-se printre cele mai rare şi mai vechi mărci poştale particulare din lume.

LOMBARDO-VENEȚIA (LOMBARDIA ŞI VENEȚIA) v. **ITALIA.**

LONDON PENNY POST v. **DOCKWRA, WILLIAM.**

LÖSEN. Inscripție pe mărci poştale suedeze apărute în anul 1874, folosite ca mărci poştale „Taxa de plată".

LOT. Grup format din una sau mai multe piese filatelice, oferit spre vînzare în cadrul unei licitații filatelice, înscris sub un număr de ordine distinct în catalogul acesteia. De cele mai multe ori cataloagele de licitație indică şi cifra de evaluare de la care ar

urma să înceapă oferta. v. **LICITAȚIE.**

LOTNICZA (în limbă polonă = Poșta aeriană). Inscripție pe mărcile și etichetele poloneze pentru poștă aeriană.

L.S. Prescurtare pentru *Locum Sigilli* (loc pentru ștampilă sau sigiliu). Inițialele se găsesc tipărite — adeseori cu ornamente — pe mandate poștale și alte formulare care comportă aplicarea de ștampile sau sigilii.

LÜBECK v. VECHI STATE GERMANE.

LUMEN. Denumire dată spațiului rămas neimprimat în desenul unei mărci poștale, care apare ca o deschidere luminoasă (rotundă) în fondul acestuia. Astfel de lumene pot fi întîlnite la unele variante ale mărcilor emisiunilor românești „Carol cu favoriți" și „Carol cu barbă". A se vedea, în acest sens, detaliile indicate în *Catalogul mărcilor poștale românești* (ediția 1974) la emisiunile mai sus indicate.

LUNDY. 1. Insuliță situată în fața canalului Bristol (Bristol-Chanel) din Anglia, amenajată ca stațiune turistică cu caracter sezonier. **2.** Inscripție pe mărcile poștale ale serviciului de poștă locală (particulară) din această stațiune, folosite cu începere din anul 1929. v. **MĂRCI DE POȘTĂ LOCALĂ.**

LUPĂ FILATELICĂ. Instrument optic format dintr-o lentilă convergentă, care ajută la obținerea unei imagini mai mari decît cea reală a obiectelor, inscripțiilor etc. Lupa, așezată în fața unei

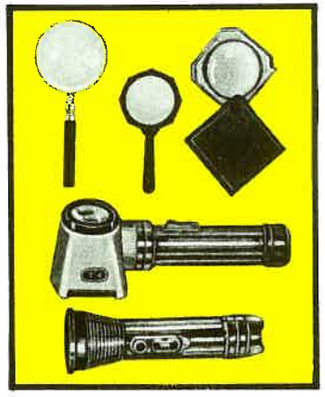

mărci poștale, redă imaginea mărită a acesteia, permițînd filateliștilor să observe atît detaliile desenului sau ale inscripțiilor, cît și unele defecte ascunse ale mărcilor, greu sesizabile sau chiar nesesizabile cu ochiul liber. Machetatorii, precum și persoanele desemnate să aprobe machetele mărcilor poștale folosesc și lupe concave (divergente), pentru a le putea examina la scară redusă, machetele fiind executate de obicei la dimensiuni mult mai mari decît formatul de apariție.

LUXEMBURG (GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG/GROSSHERZOGTUM LUXEMBURG/GROUSHERZOGDEM LEZEBUURG — Marele Ducat de Luxemburg). Stat situat în vestul Europei, în Podișul Ardenilor și în Cîmpia Mosellei; suprafața: 2 586,4 km²; populația: 360 000 locuitori (1978); capitala: Luxembourg; limbi oficiale: franceza și luxemburgheza (un dialect german); moneda: 1 Franc = 100 Centimes. În urma Congresului de la Viena (1815) devine mare ducat, legat de Olanda printr-o uniune personală (pînă în 1890); face parte din Confederația Germană pînă la destrămarea acesteia, în anul 1866; din anul 1868, monarhie constituțională. Prima emisiune poștală: 1852. În anul 1923, **L.** a emis prima coliță din Europa. v. **S.P.**

filatelia
1/11

MACHETĂ. Proiect al unei mărci, al unei piese poştale sau al unei ştampile executat de autor (grafician), de obicei la scară mai mare, ce urmează să fie redus la dimensiunea dorită.

MACULATURĂ. 1. Hîrtie de calitate inferioară, în general de ambalaj, sau hîrtie tipărită (rebutată în timpul procesului de imprimare), care se aşază între colile de hîrtie proaspăt tipărite (cînd acestea ies din maşinile de tipar şi cerneala nu este suficient uscată) pentru a preveni copierea şi murdărirea lor (mai ales la piesele poştale policrome, tipărite pe hîrtii lucioase şi foarte bine încleiate). **2.** Mărci şi efecte poştale cu greşeli de imprimare sau perforare, care, nefiind depistate de controlul tipografic de calitate, ajung uneori, întîmplător sau prin fraudă, în circuitul filatelic, fiind colecţionate de unii filateliştı drept „curiozităţi".

MADAGASCAR (REPOBLIKA DEMOKRATIKA MALAGASY/RÉPUBLIQUE DÉMOCRATIQUE MADAGASCAR — Republica Democratică Madagascar). Stat situat în Oceanul Indian pe insula cu acelaşi nume; suprafaţa: 587 041 km²; populaţia: 8 776 134 locuitori (1978); capitala: Antananarivo (Tananarive, Antanarivo); limbi oficiale: malgaşa şi franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. Pe teritoriul **M.** s-a constituit în secolul al XVI-lea statul feudal Imerina, care în veacul al XIX-lea unifică întreaga insulă şi adoptă denumirea de Regatul **M.** Colonie franceză de la sfîrşitul secolului al XIX-lea (1896); la 14.X.1958 devine republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze; la 26.VI.1960 îşi proclamă independenţa luînd numele de Republica Malgaşă; la 21.XII 1975 este proclamată Republica Democratică **M.** Prima emisiune poştală: 1889 (supratipărirea unor valori noi pe mărcile poştale ale emisiunii din anul 1881 pentru fostele colonii franceze). Prima emisiune a statului independent: 1958.

MADEIRA. Supratipar. v. **PORTUGALIA.**

MAFEKING. Oraş din fosta colonie britanică a Capului Bunei Speranţe, a cărui garnizoană a avut de înfruntat un asediu îndelungat în timpul războiului cu burii, în anii 1899—1900. În timpul asediului corespondenţa era expediată din oraş pe căi ocolite, pentru francare folosindu-se iniţial, în anul 1900, mărcile poştale ale Capului Bunei Speranţe din perioada 1892—1896 şi apoi cele ale protectoratului Bechuanaland din anii 1892 şi 1898 cu supratiparul MAFEKING BESIEGED (Mafeking-ul asediat) şi o nouă valoare. După două emisiuni cu supratipar a fost realizată şi o serie de mărci poştale ale căror desene înfăţişează: unul, un curier pe bicicletă, şi al doilea, portretul generalului Baden Powell, cu inscripţia SIEGE OF MAFEKING LOCAL POST şi, respectiv, MAFEKING SIEGE 1900. v. **POŞTA DE ASEDIU; SUPRATIPAR.**

MAFEKING BESIEGED. Supratipar. v. **MAFEKING.**

MAFEKING SIEGE (Mafeking-ul asediat). Inscripţie pe mărci poştale. v. **MAFEKING.**

MAGAZIN DE DESFACERE A MĂRCILOR ŞI ACCESORIILOR FILATELICE. Unitate comercială care asigură desfacerea plicurilor filatelice (v.), mărcilor filatelice, cărţilor poştale ilustrate (v.) cu mărci fixe, plicurilor „prima zi" (v.), albumelor filatelice (v.), clasoarelor filatelice (v.), poşetelor filatelice (v.), pensetelor filatelice (v.), lupelor filatelice (v.) şi a altor accesorii filatelice (v.). Magazinele filatelice au un deosebit rol cultural, deoarece pun la dispoziţia filateliştilor şi, în general, a publicului amator mărci filatelice care prin tematica lor popularizează obiective istorice, culturale, sociale şi industriale.

MAGY. KIR. HIRLAP BÉLYEG. Inscripţie (prescurtată) pe mărcile poştale pentru ziare, care au circulat în Ungaria între anii 1868—1898.

MAGNUS, DR. v. **LEGRAND, AMABLE DR.**

MALAWI (REPUBLIC OF MALAWI — Republica Malawi). Stat situat în sud-estul Africii; suprafaţa: 118 484 km²; populaţia: 5 970 000 locuitori (1980); capitala: Lilongwe; limbi oficiale: engleza şi chichewa; moneda: 1 Kwacha = 100 Tambalas. Colonie engleză din ultimul deceniu al secolului trecut (1891) sub numele de Africa Centrală Britanică; în anul 1907 ia denumirea de Nyassaland; la 24.III.1953 este inclus în Federaţia Africii Centrale (Federaţia Rhodesia-Nyassaland); în anul 1962 părăseşte Federaţia, iar la 6.VII.1964 se proclamă, sub numele de **M.**, stat independent în cadrul Commonwealth-ului, cu statut de dominion; de la 6.VII. 1966 devine republică. Prima emisiune poştală: 1964. v. **B.C.A.**

MALAYSIA (PERSEKUTUAN TANAH MALAYSIA — Federaţia Malaysia). Stat situat în sud-estul Asiei, ocupînd partea centrală şi sudică a Peninsulei Malacca; suprafaţa: 332 995 km²; populaţia: 12 960 000 locuitori (1978); capitala: Kuala Lumpur; limba oficială: malaieza; moneda: 1 Malaysian Dollar (sau Ringgit) = 100 Cents (sau Sen). În secolul al XIII-lea este întemeiat oraşul Malacca, devenit centrul unui stat malaiez care unifică întreaga peninsulă. În anul 1786 Marea Britanie ocupă insula Penang, iar în anul 1795 şi posesiunile olandeze (care-i sînt cedate definitiv în anul 1824, prin tratatul de la Londra); în anul 1826 Singapore, Penang şi Malacca sînt unite în „Straits Settlements" („Guvernămîntul Strîmtorilor"), devenit în anul 1867 colonie britanică. La 1.IV.1946 ia naştere Uniunea Malaieză, care la 1.II. 1948 se transformă în Federaţia Malaya sub autoritate engleză; la 31.VIII.1957 Federaţia Malaya (stat federal compus din 11 principate) îşi proclamă independenţa; la 16.IX.1963, prin unirea Federaţiei Malaya cu fostele colonii Sarawak, Sabah şi Singapore (ultimul se retrage din Federaţie la 9.VIII.1965), se constituie actualul stat Federaţia **M.**; monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului (regele este ales pe o perioadă de 5 ani de Conferinţa suveranilor statelor componente). Prima emisiune poştală: 1867, a fostei colonii „Straits Settlements"; 1963, a Federaţiei **M.**

MALDIVE (DIVEHI RAAJJE — Republica Maldive). Stat situat în nordul Oceanului Indian, în arhipelagul cu acelaşi nume; suprafaţa: 298 km²; populaţia: 143 469 locuitori (1975); capitala: Malé; limba oficială: divehi; moneda: 1 Rupia = 100 Laris. Protectorat britanic din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (1887), legat administrativ, pînă în anul 1948, de Ceylon; în anul 1960 obţine autonomia internă, iar la 26.VII.1965 îşi proclamă independenţa; la 11.XI.1968 devine republică. Prima emisiune poştală: 1906 (supratipar MALDIVES pe mărcile poştale din Ceylon). Prima emisiune a republicii: 1968.

MALDIVES. Supratipar. v. **MALDIVE.**

MALI (RÉPUBLIQUE DU MALI — Republica Mali). Stat situat în nord-vestul Africii; suprafaţa: 1 240 000 km²; populaţia: 6 290 000 locuitori (1978); capitala: Bamako; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc Malien = 100 Centimes. Pe teritoriul **M.** s-au dezvoltat Imperiul Ghana, în secolele IV—XI, Imperiul Mali, în veacurile XIII—XV, şi Imperiul Songhai, în secolele XV—XVI. Colonie franceză de la sfîrşitul secolului al XIX-lea; între anii 1904—1958 este inclusă în Africa Occidentală Franceză (cu denumirea de Coloniile Franceze ale Senegalului Superior şi Nigerului, iar din anul 1920 cu cea de Sudanul Francez); în noiembrie 1958 Sudanul Francez devine republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze; la 17.I.1959 ia fiinţă Federaţia **M.** (compusă din Sudanul Francez, Senegal, Dahomey şi Volta Superioară) care obţine independenţa la 20. VI.1960; o dată cu destrămarea Federaţiei, Sudanul Francez se proclamă republică suverană la 22.IX.1960, sub numele de **M.** Prima emisiune poştală: a fostei colonii Sudanul Francez: 1894; a Federaţiei **M.**: 1960; a Republicii **M.**: 1961.

MALMÉDY. Supratipar v. **EUPEN & MALMÉDY.**

MALTA (REPUBLIKA TA'MALTA/REPUBLIC OF MALTA — Republica Malta). Stat insular, situat în partea centrală a Mării Mediterane; suprafaţa: 316 km²; populaţia: 360 000 locuitori (1978); capitala: La Valletta; limbi oficiale: malteza şi engleza; moneda: 1 Liră = 100 Cents = 1 000 Mils. În decursul istoriei **M.** s-a aflat în stăpînirea fenicienilor, a cartaginezilor, a imperiilor roman şi bizantin, a arabilor, a normanzilor (care o ataşează regatului Siciliei), iar din prima jumătate a secolului al XVI-lea (1530) devine posesiune a Ordinului cavalerilor ioaniţi; ocupată de Franţa în anul 1798, este cucerită de englezi în 1800 şi declarată, în anul 1814, colonie britanică; în 1921 obţine autonomie internă limitată, în 1947 primeşte deplina autonomie, iar la 21.IX.1964 îşi proclamă independenţa; la 13.XII.1974 devine republică. Primele emisiuni poştale: 1860 (perioada colonială); 1964, a statului independent. v. **CRUCE DE MALTA.**

MAMAIA. Supratipar (negru sau auriu) aplicat de Poşta română în anul 1934, cu ocazia Jamboreei Naţionale ce a avut loc în localitatea Mamaia (judeţul Constanţa), pe 50 000 de mărci poştale din emisiunea „Jamboreea

Naţională — Sibiu" (1932). Supratiparul consta din inscripţia MAMAIA/1934 şi vechea stemă a judeţului Constanţa. v. **JAMBOREE.**

MANAMA. 1. Ţinut al şeicatului Ajman. **2.** Supratipar (v.) aplicat în anul 1972 pe diverse mărci poştale ale şeicatului, emise în anul 1967.

MANCO-LISTĂ. Listă întocmită de un colecţionar, care cuprinde mărci poştale şi piese filatelice (întreguri, ştampile etc.) din diferite ţări, pe care le caută pentru a-şi completa colecţia. Piesele sînt înscrise în listă pe ţări, după numerele de catalog.

MANDAT POŞTAL. Formular aprobat de Direcţia Generală a Poştelor şi Telecomunicaţiilor (v.), confecţionat din carton, pe care expeditorul înscrie suma de bani ce doreşte să o trimită unui destinatar. Mandatul îndeplineşte funcţia unui contract prin care unitatea P.T.T.R. se obligă să asigure transmiterea unei sume de bani în schimbul unei taxe tarifare stabilite prin lege. Sumele de bani expediate prin intermediul mandatului se depun în numerar la oficiul P.T.T.R. Mandatele (obişnuite, de pensie, de serviciu, internaţionale) pot fi transmise pe cale poştală, cu una din indicaţiile speciale — par avion, expres, post-restant, confirmare de primire (A.R.), confirmare telegrafică de predare (P.C.) —, sau prin reţeaua telegrafică. Mandatele care au imprimată o marcă poştală intră în categoria întregurilor poştale şi pot fi colecţionate ca atare. În colecţiile specializate ce au ca obiect una sau mai multe emisiuni pot fi incluse şi întregurile poştale, deci şi mandatele a căror marcă fixă are caracteristicile emisiunii respective (de exemplu, emisiunea românească „Cifra în patru colţuri"). În Europa primele mandate poştale fără marcă fixă au fost introduse în vechile state germane Prusia şi Oldenburg în anul 1865, iar cele cu marcă poştală fixă în Braunschweig şi Hanovra, în acelaşi an. Primele mandate poştale româneşti cu caracter intern au fost puse în circulaţie, fără marcă poştală, în anul 1871 şi cu marcă poştală fixă în octombrie 1890. Mandatele poştale cu caracter internaţional (U.P.U.) au fost introduse în anul 1879 fără marcă poştală şi în anul 1892 cu marcă poştală fixă. v. **MANDAT TELEGRAFIC.**

MANDAT TELEGRAFIC. Trimitere poştală înregistrată prin care expeditorul poate transmite la destinaţia dorită, unei alte persoane, o sumă de bani prin telegraf, contra unei taxe tarifare de expediere.

MANUSCRIS. Text scris de mînă de către un autor, dactilografiat sau tipărit, care urmează să fie cules şi multiplicat prin tipărire. Pe măsura dezvoltării tehnicii poligrafice, pentru a se putea folosi cu deplină eficacitate capacitatea maşinilor, s-a optat numai pentru text dactilografiat.

MARCĂ POŞTALĂ. Imprimat de valoare, cu dimensiune redusă, de format diferit (dreptunghiular, oval, triunghiular, pătrat, rotund, romboidal, pentagonal, hexagonal, octogonal sau chiar neregulat),

tipărit în una sau mai multe culori, adeziv ori neadeziv, aplicat sau imprimat pe întreguri poştale (plicuri, mandate, cărţi poştale etc.), emis ori acceptat de administraţia poştală a unui stat, avînd rolul de a atesta plata taxelor poştale tarifare aferente transportului trimiterilor poştale de la expeditor la destinatar. Marca poştală a apărut ca o necesitate a simplificării operaţiunilor de plată a prestaţiilor poştale. Prima emisiune poştală adezivă din lume — formată din două valori (1 penny negru şi 2 pence albastru) — a fost emisă la 6.V.1840, în Marea Britanie, realizarea ei datorîndu-se lui Rowland Hill (v.). În primele trei decenii şi jumătate de la apariţia sa, marca poştală avea putere de circulaţie numai pe teritoriul statului emitent şi, eventual, pe teritoriul altei ţări în cazul cînd exista între statele respective o convenţie în acest sens. La Congresul de la Berna din septembrie 1874, care a dus la înfiinţarea Uniunii Poştale Universale — U.P.U. (v.) —, s-a încheiat o convenţie între statele semnatare ale actului de constituire a U.P.U., prin care marca poştală căpăta dreptul de a acoperi taxele de circulaţie poştală pe teritoriul tuturor statelor membre. Acest acord, căruia i s-au adus cuvenitele îmbunătăţiri avînd în vedere evoluţia vieţii social-politice şi progresul tehnic, este în vigoare şi astăzi. În ceea ce priveşte apariţia primelor mărci poştale în România, menţionăm că Administraţia poştală a Moldovei, punînd în circulaţie, încă din luna iulie a anului 1858, întîia emisiune de mărci poştale, iar în luna noiembrie 1858 o a doua emisiune, precede alte state din sud-estul Europei (Grecia emite primele mărci poştale în anul 1861, Imperiul otoman în anul 1863, Serbia în 1866, iar Bulgaria şi Albania după obţinerea independenţei, în anii 1879 şi, respectiv, 1913). În România, tipărirea mărcilor poştale constituie monopol de stat. Mărcile poştale se tipăresc monocrom sau policrom, fiind emise fie ca valori izolate, fie în serii de mai multe valori. Ele cuprind, în general, următoarele elemente: imaginea, numele ţării emitente, cuvîntul „POŞTA“ şi valoarea în moneda ţării respective. Mărcile poştale adezive se caracterizează prin calitatea tiparului, precum şi prin stratul de gumă de pe verso, care serveşte la lipit. Mărcile poştale se împart în *uzuale* (servind exclusiv la francarea trimiterilor poştale), tipărirea lor făcîndu-se în tiraje foarte mari deoarece au o lungă perioadă de folosinţă, şi *filatelice*. Ultimele, deşi cu putere de francare, au un caracter ocazional, fiind emise pentru consemnarea unor evenimente (aniversare, comemorare etc.), pentru transmiterea unor mesaje politice, culturale, educative sau, uneori, pentru îmbogăţirea colecţiilor filatelice (la cele tipărite în acest scop tirajele sînt mai mici decît la mărcile poştale curente, mai ales la valorile mari); ele se pot prezenta şi sub forma unor coliţe (coli de diferite formate şi dimensiuni pe care sînt tipărite una sau mai multe mărci poştale cu subiecte şi valori identice sau diferite, perforate sau neperforate, gumate sau negumate pe verso). Mărcile filatelice se pot înscrie într-o tematică bine definită (istorie, artă, oameni de seamă, cosmonautică, floră, faună etc., etc.), cuprinzînd, de obicei, şi indicaţii cu privire la imaginea reprodusă (evenimentul, personalitatea etc.). Mărcile poştale, în afara scopului lor strict funcţional (utilitar) — francarea corespondenţei —, îndeplinesc şi un rol cultural; ele au un limbaj specific, cu caracter universal, de comunicare între oamenii de pretutindeni, un limbaj imagistic care deschide filateliştilor vaste orizonturi culturale. Mărcile poştale se tipăresc folosindu-se diferite procedee de tipărire, simple sau combinate [offset-ul (v.), rotoheliogravura (v.) şi taille-douce (gravarea în oţel)]. Procesul tehnologic pentru realizarea unei mărci poştale cuprinde, în general, următoarele faze principale: întocmirea de către grafician a machetei care constituie originalul de reproducere (de obicei de cca 10 ori mai mare decît dimensiunea mărcii poştale); avizarea machetei de către Comisia filatelică şi aprobarea desenului de către Direcţia Generală a Poştelor şi Telecomunicaţiilor; realizarea clişeului metalic de tipar prin metodele fotomecanice respective (în cazul procesului taille-douce, prin gravare manuală se obţine, după machetă, un original metalic, la dimensiunea naturală a mărcii poştale, reprodus şi multiplicat apoi prin mijloacele specifice procedeului respectiv, pe clişee pentru tipar); tipărirea mărcilor poştale şi gumarea acestora; perforarea colilor de mărci poştale în maşini separate sau chiar în maşina de tipar; alegerea (sortarea) şi controlul de calitate, numărarea colilor tipărite şi ambalarea lor. v. **ABKLATSCH**; **AUREOLĂ**; **CADRAN**; **CADRU**; **CARTUŞ**; **CENTRAJ**; **CENTRU**; **CHENAR**; **CIFRĂ A VALORII**; **DESENUL MĂRCII POŞTALE**; **DIMENSIUNE**; **DINTE SCURT**; **LITERĂ DE COLŢ**; **LUMEN**; **MARCĂ POŞTALĂ „LEGATĂ“**; **MARGINE DE MARCĂ POŞTALĂ**; **MĂRCI DE POŞTĂ LOCALĂ**; **MĂRCI POŞTAL-FISCALE**; **MĂRCI PE MĂRCI**; **MĂRCI PENTRU POŞTA PNEUMATICĂ**; **MĂRCI PENTRU POŞTA PRIN DIRIJABILE**; **MĂRCI POŞTALE ADEZIVE**; **MĂRCI POŞTALE ALE COMPANIEI „MORTON“**; **MĂRCI POŞTALE „ANTIMALARICE“**; **MĂRCI POŞTALE AUTOADEZIVE**; **MĂRCI POŞTALE „BUCHANAN“**; **MĂRCI POŞTALE CANTONALE**; **MĂRCI POŞTALE „CAP DE BOUR“**; **MĂRCI POŞTALE CARTOGRAFICE**; **MĂRCI POŞTALE CLASICE**; **MĂRCI POŞTALE COMEMORATIVE**; **MĂRCI POŞTALE COMUNE**; **MĂRCI POŞTALE CONTEMPORANE**; **MĂRCI POŞTALE CU CENTRU DEPLASAT**; **MĂRCI POŞTALE CU CENTRU RĂSTURNAT**; **MĂRCI POŞTALE CU CIFRE PE VERSO**; **MĂRCI POŞTALE CU DANTELURĂ INCOMPLETĂ**; **MĂRCI POŞTALE CU DEFECTE REPARATE**; **MĂRCI POŞTALE CU ERORI**; **MĂRCI POŞTALE CU FORMAT LIBER**; **MĂRCI POŞTALE CU SUPRATAXĂ**; **MĂRCI POŞTALE CU VALOARE ÎN METAL**; **MĂRCI POŞTALE CU VALORI PARALELE**; **MĂRCI POŞTALE CURENTE**; **MĂRCI POŞTALE DACTILOGRAFIATE**; **MĂRCI POŞTALE DANTELATE**; **MĂRCI POŞTALE DE DOLIU**; **MĂRCI POŞTALE DE GREVĂ**; **MĂRCI POŞTALE DE HOTEL**; **MĂRCI POŞTALE DE INFLAŢIE**; **MĂRCI POŞTALE DE OCUPAŢIE**; **MĂRCI POŞTALE DE OCUPAŢIE ÎN ROMÂNIA**; **MĂRCI POŞTALE DE POPULARIZARE**; **MĂRCI POŞTALE DE SERVICIU**; **MĂRCI POŞTALE DEMONETIZATE**; **MĂRCI POŞTALE DEPARTAMENTALE**; **MĂRCI POŞTALE DESCENTRATE**; **MĂRCI POŞTALE DESPERECHEATE**; **MĂRCI POŞTALE DUBLE**; **MĂRCI POŞTALE ELECTRONICE**; **MĂRCI POŞTALE „EXPRES“**; **MĂRCI POŞTALE FALSE**; **MĂRCI POŞTALE FĂRĂ DENUMIREA ŢĂRII**; **MĂRCI POŞTALE FĂRĂ INDICAREA VALORII**; **MĂRCI POŞTALE FIXE**; **MĂRCI POŞTALE FOSFORESCENTE ŞI FLUORESCENTE**; **MĂRCI POŞTALE FRAGMENTATE**; **MĂRCI POŞTALE FRANCEZE DE ELIBERARE**; **MĂRCI POŞTALE „FRANCO“**; **MĂRCI POŞTALE „GERMANIA“**; **MĂRCI POŞTALE GRAVATE**; **MĂRCI POŞTALE „HAWKER“**; **MĂRCI POŞTALE ÎN CULORI DIFERITE**; **MĂRCI POŞTALE ÎN CULORI SCHIMBATE**; **MĂRCI POŞTALE ÎN ROLE**; **MĂRCI POŞTALE JUBILIARE**; **MĂRCI POŞTALE LĂCUITE**; **MĂRCI POŞTALE LITOGRAFIATE**; **MĂRCI POŞTALE „MISIONARI“**; **MĂRCI POŞTALE MODERNE**; **MĂRCI POŞTALE „MONEDĂ“**; **MĂRCI POŞTALE „NAPOLEON“**; **MĂRCI POŞTALE NEDANTELATE**; **MĂRCI POŞTALE NEGUMATE**; **MĂRCI POŞTALE NEOBLITERATE**; **MĂRCI POŞTALE NEPUSE ÎN CIRCULAŢIE**; **MĂRCI POŞTALE OBLITERATE**; **MĂRCI POŞTALE OCAZIONALE**; **MĂRCI POŞTALE OLIMPICE**; **MĂRCI POŞTALE O.N.U.**; **MĂRCI POŞTALE PARTICULARE**; **MĂRCI POŞTALE PE FOLIE DE ALUMINIU**; **MĂRCI POŞTALE PE FOLIE DE AUR**; **MĂRCI POŞTALE PE FRAGMENT**; **MĂRCI POŞTALE PE SCRISOARE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU ASIGURARE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU AUTOMATE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU BINEFACERE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU COLECTE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU COMBATEREA TUBERCULOZEI**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU COMPLETAREA TAXEI**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU CORESPONDENŢA MILITARILOR**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU CRUCEA ROŞIE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU FACTAJ**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU MESAJE VORBITE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU POŞTA AERIANĂ**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU POŞTA FLUVIALĂ**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU POŞTA ORĂŞENEASCĂ**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU POŞTA PE CĂILE FERATE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU POŞTA PRIN RACHETE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU PREDARE SPECIALĂ**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU SCUTIRE DE TAXĂ**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU SERVICIUL ARMATEI**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU TRIMITERI RECOMANDATE**; **MĂRCI POŞTALE PENTRU ZIARE**; **MĂRCI POŞTALE „PEROT“**; **MĂRCI POŞTALE POLILINGVE**; **MĂRCI POŞTALE „PORTO“**; **MĂRCI POŞTALE POSTCLASICE**; **MĂRCI POŞTALE PREOBLITERATE**; **MĂRCI POŞTALE RAIONALE**; **MĂRCI POŞTALE REDANTELATE**; **MĂRCI POŞTALE REGUMATE**; **MĂRCI POŞTALE „SAGE“**; **MĂRCI POŞTALE SEMIOFICIALE**; **MĂRCI POŞTALE STRĂPUNSE**; **MĂRCI POŞTALE „STRUBLI“**; **MĂRCI POŞTALE SUBŢIATE**; **MĂRCI POŞTALE ŞTAMPILATE**; **MĂRCI POŞTALE TĂIATE**; **MĂRCI POŞTALE „TĂIATE ÎN CARNE“**; **MĂRCI POŞTALE TIPOGRAFICE**; **MĂRCI POŞTALE TRIDIMENSIONALE**; **MĂRCI POŞTALE TRIUNGHIULARE**; **MĂRCI POŞTALE UNICAT**; **MĂRCI POŞTALE UZUALE**; **MĂRCI ŞI EFECTE POŞTALE OCROTITE**; **PERIOADĂ DE CIRCULAŢIE**; **SEMN SECRET**; **SEMNE DE RECUNOAŞTERE**; **SERIE**; **SPATELE MĂRCII POŞTALE**; **SPĂLARE**; **TIMBRE DE AJUTOR**; **VALOARE**; **VERSO**; **ZIUA MĂRCII POŞTALE**.

MARCĂ POŞTALĂ ÎNJUMĂTĂŢITĂ v. **MĂRCI POŞTALE FRAGMENTATE**.

MARCĂ POŞTALĂ „LEGATĂ“. Termen uzitat în limbajul filatelic (preluat de la englezescul tied = legat) pentru a indica o marcă poştală adezivă (aplicată sau lipită pe o scrisoare sau pe un fragment) la care amprenta ştampilei încalcă atît marca poştală respectivă, cît şi suportul pe care este lipită aceasta.

MARCOFILIE. Ramură a filateliei care se ocupă cu colecţionarea, studierea şi expunerea obliterărilor ştampilelor poştale manuale, ale maşinilor de ştampilat şi de francat, după criterii ştiinţifice, cronologice sau grafice. Un capitol important al marcofiliei îl constituie studiul obliterărilor ştampilelor poştale publicitare. v. **MAŞINĂ DE FRANCAT**; **MECANOTELIE**; **METERED MAIL**; **ŞTAMPILĂ POŞTALĂ**; **ŞTAMPILE POŞTALE PUBLICITARE**.

MARE PREMIU. Distincţie acordată în plen de membrii juriului expoziţiilor filatelice naţionale şi internaţionale celor mai merituoase colecţii filatelice expuse în clasa de competiţie.

MAREA BRITANIE (UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND — Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord). Stat insular situat în vestul Europei; suprafaţa: 244 130 km²; populaţia: 54 129 000 locuitori (1981); capitala: Londra; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1971: 1 Pound Sterling (Liră sterlină) = 20 Shillings, 1 Shilling = 12 Pence; după anul 1971: 1 Pound Sterling = 100 New Pence. În antichitate, între anii 43—410, o parte a teritoriului **M.B.** s-a aflat în componenţa Imperiului roman; în secolele V—VI **M.B.** este cucerită de triburile anglo-saxonilor şi iuţilor; bazele statului englez sînt puse o dată cu venirea normanzilor, în 1066, care, conduşi de Wilhelm Cuceritorul, vor supune pe anglo-saxoni; din veacul al XVI-lea **M.B.** devine o mare putere maritimă; între anii 1649—1660 este republică; de la sfîrşitul veacului al XVIII-lea datează începuturile monarhiei parlamentare britanice. La începutul secolului nostru **M.B.** ajunge cel mai mare imperiu colonial, destrămat însă după al doilea război mondial. Prima emisiune poştală: 1840, cea dintîi marcă poştală adezivă din lume, vestitul „Penny black“ (v.). Din anul 1958 Poşta britanică emite şi mărci poştale cu caracter local, destinate unor regiuni ale Regatului Unit (Irlanda de Nord, Scoţia, Wales); ele se deosebesc de restul emisiunilor prin unele simboluri sau elemente heraldice caracteristice. În aria filateliei britanice intră şi emisiunile poştale separate emise de Insulele Normande din Marea Mînecii (Alderney, Guernsey şi Jersey), precum şi cele emise de insula Man din Marea Islandei. Pentru respectivele insule primele emisiuni poştale engleze datează din anul 1958. Amintim că emisiunile poştale din anii 1867—1869, 1884, 1902—1910, 1911 precum şi seria „Congresul U.P.U., Londra, 1929“, cu valoarea în lire sterline (pounds), constituie piese-cheie ale filateliei engleze. v. **ARCHER, HENRY**; **ARMY/OFFICIAL**; **B. A. ERITREA**; **BAGHDAD — IN BRITISH OCCUPATION**; **BRITISH PROTECTORATE/OIL RIVERS**; **B. A. SOMALIA**; **BATH — SOMERSET**; **B.C.A.**; **B.I.O.T.**; **BISHOP, HENRY**; **B.M.A. ERITREA**; **BOARD OF EDUCATION**; **B.R.A.**; **BRADBURY, WILKINSON & CIE**; **BRITISH GUYANA**; **BRITISH SOUTH AFRICA COMPANY**; **CAMEROONS U.K.T.T.**; **CATALOG „GIBBONS“**; **C.E.F.**; **„CHALON“**; **CHINA²**; **CROWN AGENTS**; **CRUCE DE MALTA**; **DOCKWRA, WILLIAM**; **E.A.F.**; **EARLY DATE**;

E.F.M.; E.R.I.; G.E.A.; GÖVT PARCELS; G.R.I.; I.E.F.; LAST DAY; LATE DATE; LITERĂ DE COLȚ; OFFICIALLY SEALED; O.H.M.S.; O.W./OFFICIAL; PENNY; PENNY BLACK; PENNY POST; POSTAGE DUE; POSTAGE & REVENUE; PRECANCELLED; REGISTERED; REVENUE; R. H./ OFFICIAL; V.R.; V.R.I.

MARE PREMIU DE ONOARE v. CLASA DE ONOARE.

MARGINE DE COALĂ. Margine dispusă în părțile laterale ale unei coli de mărci poștale. Marginea colii de hîrtie este mai mare decît intervalul dintre două mărci în cadrul colii. În acest cîmp se pot găsi variate inscripții ca: denumirea emisiunii, data imprimării, simboluri referitoare la impresiune, scale tipografice de culori, semne de verificare a suprapunerii impresiunilor în cazul policromiilor, numărul de control al colii respective, reclame etc. Mulți colecționari preferă să păstreze marginea de coală atașată la marca poștală adiacentă. v. COLȚ DATAT; INSCRIPȚIE MARGINALĂ.

MARGINE DE MARCĂ POȘTALĂ. Margine de hîrtie neimprimată care încadrează desenul mărcii poștale. Marginea normală este egală cu jumătatea distanței intervalului dintre mărcile poștale din coala în care au fost tipărite. La mărcile poștale nedantelate, interspațiul (v.) dintre ele diferă de la o emisiune la alta, uneori chiar de la un tiraj la altul. O marcă poștală de calitate trebuie să aibă pe toate laturile margini de lățime egală cu jumătatea interspațiului; dacă marginile unei mărci poștale sînt mai late de „jumătate", aceasta beneficiază de o apreciere mai bună. În schimb, cînd una sau mai multe laturi sînt sensibil sub această „normă", marca poștală se depreciază atît calitativ, cît și ca valoare filatelică. Pentru emisiunile nedantelate multe din marile cataloage filatelice indică prin două linii paralele interspațiul (distanța) dintre mărcile poștale în coală, pentru a permite aprecierea lățimii marginilor. Cînd tăietura marginii unei mărci poștale nedantelate atinge cadrul desenului, în limbaj filatelic se spune că marca este „tăiată în carne" iar valoarea filatelică se reduce substanțial. Există, însă, unele emisiuni filatelice din perioada clasică la care interspațiile dintre mărcile poștale sînt minime (ex.: emisiunile spaniole din anii 1854 și 1860; mărcile poștale cu valori de 1, 3, 4 și 8 bajocchi din emisiunea din anul 1852 a fostului Stat papal și, mai ales, unele din mărcile poștale ale Toscanei din anul 1851). În astfel de cazuri mărcile poștale cu toate laturile desenului neatinse și cu margini (chiar înguste) sînt considerate exemplare de calitate, calificativul de „cabinet" sau „lux" acordîndu-se numai pieselor care au margini excepționale. Condițiile de „margini perfecte" se pun și în cazul mărcilor poștale dantelate, unde defecțiuni de perforare pot descentra mărcile poștale și determina margini neuniforme, mai ales la emisiunile cu interspații înguste. v. MĂRCI POȘTALE „TĂIATE ÎN CARNE"; PIESĂ DE CABINET; PIESĂ DE LUX.

MARIANNE (MARIANA). Personaj feminin, simbol al Republicii Franceze. Cu sau fără bonetă frigiană, apare ca element figurativ pe mai multe tipuri de emisiuni de mărci poștale uzuale franceze, diferențiate după numele machetatorilor (Dulac, Gandon, Müller, Decaris și Béquet), cu începere din anul 1945. În emisiunea uzuală actuală, chipul „Mariannei" a fost luat după pictura dedicată de Delacroix revoluției de la 1848.

MAROC[1] (AL-MAMLAKA AL-MAGHRIBIYA — Regatul Maroc). Stat situat în extremitatea nordvestică a Africii; suprafața: 446 550 km²; populația: 18 910 000 locuitori (1978); capitala: Rabat; limba oficială: araba; moneda: pînă în anul 1962: 1 Franc = 100 Centimes; după anul 1962: 1 Dirham = 100 Centimes. Populat de triburi berbere, M. devine provincie a Imperiului roman în secolele I—V e.n., s-a aflat în stăpînirea vandalilor (secolele V—VI) și a Bizanțului (secolele VI—VIII), după care este cucerit de arabi. Protectorat francez de la 30.III.1912; își redobîndește independența la 2.II.1956, iar la 14.VIII.1957 se proclamă regat (din 14.XII.1962, monarhie constituțională). Primele emisiuni poștale: 1906 (poștă locală); 1912 (poștă serifiană); 1914 (poșta fostului protectorat francez); 1956 (emisiunile statului independent).

MAROC[2]. Inscripție pe unele mărci poștale franceze tip Blanc, Merson și Mouchon din perioada 1900—1902, folosite în Maroc între anii 1902—1917. S-au înlocuit inscripțiile „POSTES" prin „MAROC" și „RÉPUBLIQUE FRANÇAISE" prin „POSTE FRANÇAISE", adăugîndu-se și valorile în cifre arabe.

MARRUECOS. Inscripție supratipărită pe mărci poștale spaniole folosite cu începere din anul 1903 de oficiile poștale consulare spaniole în Maroc sau tipărită din anul 1914 pentru zonele din Maroc puse sub protectoratul spaniol. Aceste emisiuni au fost în circulație pînă în anul 1955.

MARTINICA (MARTINIQUE). Insulă în arhipelagul Antilelor Mici; suprafața: 1 102 km²; populația: 343 000 locuitori (1978); reședința: Fort de France; limba oficială: franceza; moneda: sistemul monetar francez. Ocupată în prima jumătate a secolului al XVII-lea (1635) de către Franța, M. este din anul 1946 departament de peste mări, parte integrantă a Franței. Prima emisiune poștală: 1886 (supratipar MARTINIQUE pe mărcile poștale ale emisiunilor generale pentru fostele colonii franceze, utilizate pînă atunci); din anul 1948 folosește mărci poștale franceze.

MAȘINĂ DE FRANCAT. Mașină cu ajutorul căreia se efectuează francarea mecanică a trimiterilor poștale fără aplicarea de mărci poștale. Preocuparea pentru introducerea mașinilor de francat a existat încă din anul 1899. Întîia mașină automată de francat corespondența a fost realizată în Franța, în anul 1910, obținîndu-se și primele francaturi de acest gen. În România mașinile automate de francat corespondența au fost introduse în anul 1927. Mașinile sînt de mai multe feluri: *mașini de francat cu valoare fixă*; *mașini de francat cu valori limitate*; *mașini de francat cu valori multiple* sau *mașini de francat universale*. Mașinile de francat imprimă direct și concomitent pe obiectele de corespondență atît semne de francare de diferite valori, exprimate în cifre, reprezentînd taxele tarifare interne sau internaționale, cît și ștampila de loc și dată cu numărul seriei poștale a respectivei mașini. Unele mașini de francat imprimă în plus un text sau o imagine cu caracter propagandistic, cultural, publicitar etc. Mașinile de francat mai complexe imprimă direct și concomitent totalizarea taxelor, numărul de înregistrare pe trimiterile recomandate, numărul de ordine al francărilor efectuate cu mașina. În afară de mașinile care imprimă francarea direct pe trimiterile poștale există și mașini de francat care o imprimă pe benzi sau etichete adezive, aplicabile pe trimiteri asemănător mărcilor poștale. Pe corespondența externă, mașina de francat trebuie să imprime indicațiile țării de origine, valoarea de francare, numele sau numărul oficiului poștal și data prezentării, ultimele două indicații fiind obligatorii. Valoarea de francare poate fi înlocuită cu mențiunea „Taxe perçue" („Taxa plătită"), care dovedește plata francării. În toate cazurile, semnele aplicate de mașina de francat trebuie să fie de culoare roșie iar țara de origine și numele oficiului poștal de prezentare să fie scrise în alfabet latin (complete, eventual, și în alte alfabete). De asemenea, valoarea de francare trebuie să fie indicată în cifre arabe. În România, mașinile de francat imprimă pe trimiterile poștale: imaginea unei mărci poștale de valoare corespunzătoare francării (ea poartă și inscripția POSTA ROMANA, iar sub cifrele care indică valoarea — cuvîntul LEI), numărul de ordine al operațiunii de francare, ștampila de zi (confecționată după modelul ștampilelor manuale folosite de către oficiile poștale), denumirea și adresa deținătorului mașinii de francat, uneori și o reclamă. v. ETICHETE (BENZI) COMPLEXE DE FRANCARE MECANICĂ; FRANCATURĂ MECANICĂ; MARCOFILIE; MECANOTELIE; METERED MAIL; ȘTAMPILE POȘTALE PUBLICITARE.

MAȘINĂ DE SORTAT. Mașină destinată operațiunilor de sortare (triere) a corespondenței. Prima mașină de acest fel (acționată manual) a fost construită de William Bary în S.U.A., în anul 1909. Mașinile destinate acestui scop sortează numai corespondențele cu format standard, celelalte trebuind să fie sortate manual. Mașinile de sortat moderne au ca bază de funcționare impulsurile fluorescente sau fosforescente. v. FLUORESCENȚĂ; FOSFORESCENȚĂ; SORTARE.

MAȘINĂ DE ȘTAMPILAT. Dispozitiv mecanic sau electric folosit pentru aplicarea ștampilei de zi pe corespondența poștală. Printre primele procedee mecanice de ștampilat corespondența (mijlocul secolului al XIX-lea), se numără invenția lui Pearson Hill (Anglia) și cea a firmei Haller & Loeffelhardt (Germania). Cum acestea nu dădeau rezultate satisfăcătoare, un tînăr inginer francez, Eugène Daguin, obține în Franța, la 12.IX.1881, un brevet pentru o „Mașină de ștampilat și obliterat corespondența". Încurajat de Administrația poștelor franceze, obține la 30.XI.1882 un nou brevet pentru un „Sistem de tamponare mecanică destinat ștampilării scrisorilor pentru obliterarea mărcilor poștale". După mai multe perfecționări mașina lui Daguin este introdusă în serviciul Administrației poștelor franceze în anul 1884. Prin invenția sa, Daguin și-a înscris numele în istoria poștală, legat nu numai de filatelia franceză, ci și de a celorlalte țări care au adoptat mașina lui, printre care și România. În România mașinile de ștampilat (destinate imprimării însemnelor pe mărci poștale, pe trimiteri, documente și acte de manipulație) se împart în *mașini electrice de ștampilat bucată cu bucată* și *mașini electrice de ștampilat în serie* (pentru obiectele de corespondență prezentate prin cutiile poștale de scrisori și cele sosite în vederea distribuirii). v. DAGUIN, EUGÈNE; MECANOTELIE; METERED MAIL; ȘTAMPILE POȘTALE „DAGUIN".

MATRICE SIGILARĂ. Obiect confecționat din material dur (fier, oțel, piatră prețioasă etc.), care

MAȘINĂ DE SORTAT

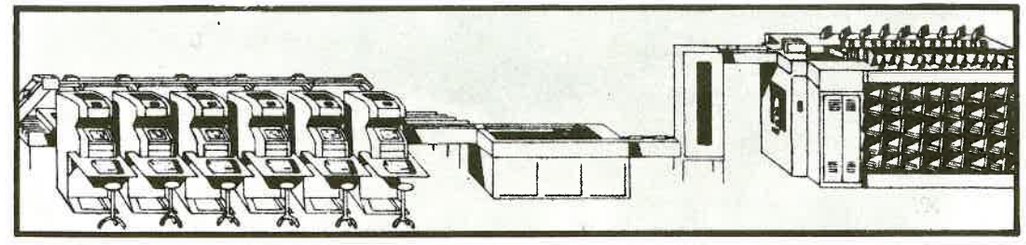

CENTENARUL MĂRCII POȘTALE ROMÂNEȘTI (1858—1958)

poartă gravate pe suprafața sa, în negativ, un text și o reprezentare menite a-l individualiza pe posesor. În limbajul curent este numită deseori sigiliu ori pecete. Matricele sigilare pot fi gravate în excizie pentru folosirea lor la validarea cu tuș sau cu fum, ori pot fi gravate în incizie pentru a servi la sigilarea cu ceară (se cunosc cazuri cînd matricele sigilare incizate s-au utilizat și la autentificarea cu tuș sau fum).

MAURITANIA (AL—JUMHURIYA AL-MUSLIMIYA AL-MURITANIYA/RÉPUBLIQUE ISLAMIQUE DE MAURITANIE — Republica Islamică Mauritania). Stat situat în nord-vestul Africii; suprafața: 1 030 700 km²; populația: 1 544 000 locuitori (1978); capitala: Nouakchott; limbi oficiale: araba și franceza; moneda: 1 Ouguiya = 5 Khoums. Teritoriul **M.** a făcut parte din Imperiul Ghana, din statul Almoravizilor și apoi din Imperiul Mali; ocupat de trupe franceze devine, din anul 1903, protectorat francez, apoi, din anul 1920, colonie, inclusă în Africa Occidentală Franceză; din 28.XI.1958 este republică autonomă în cadrul Comunității Franceze; la 28.XI.1960 își proclamă independența. Prima emisiune poștală: 1906 (a fostei colonii franceze); 1960 (a statului independent).

MAURITIUS (MAURITIUS). Stat insular în Oceanul Indian; suprafața: 2 045 km²; populația: 954 216 locuitori (1980); capitala: Port Louis; limba oficială: engleză; moneda: pînă în anul 1878: 1 Shilling = 12 Pence; după anul 1878: 1 Mauritian Rupee = 100 Cents. Posesiune olandeză (1598—1710), apoi franceză (1715—1810), **M.** devine, la începutul veacului trecut, colonie britanică (1814); în anul 1961 obține autonomia internă, iar la 12.III.1968 își proclamă independența; monarhie constituțională în cadrul Commonwealthului. Prima emisiune poștală: 1847. Cele două valori ale respectivei emisiuni poștale constituie mari rarități ale filateliei mondiale, iar singura scrisoare francată cu aceste două valori este considerată drept „cea mai scumpă scrisoare din lume".

MAXIMAFILIE. Ramură a filateliei care constă în colecționarea cărților poștale ilustrate ce au aplicate pe față o marcă poștală și o ștampilă (v.). La aceste piese trebuie să se țină seama de concordanța obligatorie care trebuie să existe între cele trei elemente constitutive, și anume: subiectul ilustrației, marca poștală și ștampila aplicată. De regulă, se recomandă ca desenul mărcii poștale să coincidă cu imaginea ilustrată fie în totalitatea ei, fie cu anumite elemente din compoziția grafică; ștampila poștală trebuie să aibă o legătură directă cu subiectul ilustrației, ca loc și, pe cît posibil, ca dată [ex.: la emisiunea românească comemorativă „Brâncuși", localitatea Hobița (sau altele legate de viața artistului) și data aniversării nașterii și morții etc.]. În anul 1947, la Dijon (Franța), s-a constituit „Uniunea Maximafilă Internațională", la care a fost prezent și un delegat al României. În anul 1959 a luat ființă primul cerc de maximafilie din România, care devine, din anul 1965, secție în cadrul A.F.R. Prima expoziție de maximafilie din România a avut loc la București între 5 și 22.VII.1965, iar întîia expoziție europeană „Euromax" s-a desfă-

șurat între 6—13.X.1974 în București. Cu această ocazie Poșta română a pus în circulație, la 25.VI.1974, o marcă poștală cu o valoare de 4+3 lei, suprataxa fiind destinată A.F.R.-ului pentru strîngerea fondurilor necesare organizării expoziției. La Congresul F.I.P. de la Amsterdam (1977), maximafilia a fost admisă oficial ca ramură a filateliei, constituindu-se o subcomisie specială pentru maximafilie în cadrul Comisiei tematice a F.I.P., subcomisie transformată apoi în Comisie de maximafilie, la Congresul F.I.P. de la Essen (1979). Totodată s-a aprobat și posibilitatea includerii unor secții de maximafilie în expozițiile filatelice generale internaționale, hotărîrea în acest sens urmînd a fi luată, de la caz la caz, de către Comitetul de organizare al expoziției respective. Secții de maximafilie au existat la expozițiile „Philatec" — Paris (1975), „Italia '76", „Philaserdica '79" — Sofia, „Balkanfila 1979" — Atena, „Balkanfila 1980" — Istanbul ș.a. Ca precursoare ale ilustratelor maxime pot fi considerate vechile cărți poștale francate pe față cu mărci poștale fără concordanță cu subiectul ilustrației, piese denumite în filatelie „Timbres coté vue" (fr.). v. **CONCORDANȚE MAXIMAFILE; ILUSTRATĂ MAXIMĂ; TIMBRE „COTÉ VUE".**

MAXIMĂ v. **ILUSTRATĂ MAXIMĂ.**

MĂRCI DE POȘTĂ LOCALĂ. 1. Mărci poștale emise de conducătorii unor autorități locale, întreprinderi, companii de navigație sau chiar de particulari care au efectuat sau efectuează în mod curent transporturi de corespon-

MAXIMAFILIE

denţa contra unei anumite taxe percepute prin vînzarea de mărci poştale emise pe plan local. Aceste prestări cu caracter poştal sînt limitate la cuprinsul unei localităţi sau al unui ţinut. Mărcile de poştă locală au, uneori,

aspectul unei simple bucăţi de hîrtie pe care sînt înscrise localitatea, valoarea, semnătura sau parafa dirigintelui de poştă. Altele au aspectul obişnuit al mărcilor poştale (ex.: mărcile poştale locale ale cantoanelor elveţiene ş.a.). Printre cele mai rare se numără marca poştală locală emisă în Rusia, în anul 1857, la Tiflis (Tbilisi), mărcile poştale

ruseşti aşa-zise „guberniale" (1866), cu putere de francare pînă în anul 1918, mărcile poştelor locale din S.U.A. şi din Statele Confederate ale Americii, emise de diriginţii de poştă [postmasters (v.)]. Mărcile de poştă locală sînt mai puţin cunoscute. Pentru orientarea în acest sector al filateliei pot fi consultate cataloage de specialitate, ca, de exemplu, Catalogul „Fabergé", Catalogul „Glaswold-Privatpostmarken-Katalog", Catalogul „Herrick" din New York, Catalogul „Lubkert" din Viena ş.a. În rîndul mărcilor de poştă locală se înscriu numeroase raritaţi de prim ordin. Mărcile de poştă locală nu pot lipsi din colecţiile de istorie poştală locală. 2. Mărci poştale tipărite local de administraţii poştale în situaţia în care stocurile de mărci ale poştei de stat s-au epuizat şi, din diferite cauze, nu pot fi retipărite (ex.: emisiunea de 13 valori realizată pentru Campione d'Italia). Ele formează un capitol aparte al filateliei, reprezentînd de multe ori raritaţi pe plan mondial. v. **CAMPIONE**; **MĂRCI POŞTALE „BUCHANAN"**; **MĂRCI POŞTALE CANTONALE**; **MĂRCI POŞTALE ALE COMPANIEI „MORTON"**; **ZEMSTVO.**

MĂRCI PE MĂRCI. Mărci poştale care au tipărită în desenul lor imaginea altor mărci poştale.

În general asemenea emisiuni sînt puse în circulaţie cu ocazia aniversării apariţiei unor mărci poştale [ex.: unele valori din

emisiunea „Centenarul mărcii poştale româneşti" (1958)] ori a unui anumit eveniment [ex.: emisiunea românească „Tîrgul filatelic de la Essen" (1978)]. Astfel de emisiuni poştale au apărut, de-a lungul timpului, în numeroase ţări.

MĂRCI PENTRU POŞTA PNEUMATICĂ. Mărci poştale speciale puse în circulaţie pentru corespondenţa transmisă prin intermediul sistemului de transport pneumatic

Primele mărci poştale de acest fel au fost emise în anul 1913 de Poşta italiană pentru reţelele pneumatice din Genova, Milano, Neapole, Roma şi Torino, urmate în timp şi de alte emisiuni. v. **POŞTA PNEUMATICĂ.**

MĂRCI PENTRU POŞTA PRIN DIRIJABILE. Mărci poştale speciale, puse în circulaţie o dată cu organizarea transporturilor poştale prin dirijabile. Primele mărci poştale de acest fel au apărut în Germania, în anul 1928, cu ocazia celui dintîi zbor al dirijabilului „Graf Zeppelin L.Z.127" (efectuat de la Friedrichshafen la New York la 7—16.X.1928). Marca poştală de 2 m. era destinată francării cărţilor poştale iar cea de 4 m. plicurilor. În anul 1931, în urma reducerii tarifului poştal, a fost pusă în circulaţie marca poştală cu valoarea de 1 m. Emisiuni similare au apărut ulterior în Argentina, Bolivia, Finlanda, S.U.A., U.R.S.S. (1930), în Grecia, San Marino şi Italia (1933) şi în alte ţări. Multe emisiuni au fost realizate prin aplicarea de supratipare (ex.: supratiparul Zeppelin/1931 aplicat în Ungaria pe mărci de poştă aeriană). v. **E.EL.P.**; **POŞTA PRIN DIRIJABILE.**

MĂRCI POŞTAL-FISCALE. Mărci poştale cu dublu caracter — poştal şi fiscal (ex.: mărcile unor emisiuni poştale engleze din perioada 1881 — 1965 sau din fostele colonii britanice, care poartă inscripţia INLAND REVENUE sau POSTAGE AND

REVENUE). Emisiuni poştal-fiscale au mai fost puse în circulaţie în Ecuador (1881). Spania (1882) şi în alte ţari v. **FISC**; **TIMBRE FISCAL-POŞTALE**, **TIMBRE FISCALE.**

MĂRCI POŞTALE ADEZIVE. Mărci poştale prevăzute pe verso cu un strat de substanţa adezivă, pentru a uşura lipirea lor pe trimiterile poştale. În unele ţinuturi tropicale, cu climat foarte umed, se practică folosirea mărcilor poştale autoadezive (v.). v. **ADEZIV.**

MĂRCI POŞTALE ALE COMPANIEI „MORTON". Denumire sub care sînt cunoscute mărcile de poştă locală, emise în anii 1869 şi 1870, folosite în Imperiul otoman la francarea corespondenţei transportate cu vasele companiei engleze de navigaţie T.B. Morton & Co. între diferite porturi din Marea Mediterana şi din Marea Neagră.

MĂRCI POŞTALE ANIVERSATIVE v. **EMISIUNE POŞTALĂ ANIVERSATIVĂ**; **MĂRCI POŞTALE JUBILIARE.**

MĂRCI POŞTALE „ANTIMALARICE". Mărci poştale emise de numeroase administraţii poştale în sprijinul campaniei internaţionale de eradicare a malariei, desfăşurată, cu succes, începînd din anul 1962, sub auspiciile O.N.U. Numărul mare de emisiuni poştale de acest fel a determinat alcătuirea unor colecţii tematice cu acest subiect. Între timp, interesul pentru acest gen de colecţii a scăzut.

MĂRCI POŞTALE AUTOADEZIVE. Mărci prevăzute cu un strat de substanţă adezivă specială pe spate, care se lipesc pe trimiteri poştale prin simplă apăsare, fără a mai fi nevoie să fie umezite. Pentru a nu se lipi de celelalte coli de mărci poştale, stratul adeziv este

protejat de o folie subţire de hîrtie — pergament, care se înlătură înainte de folosire. Acest tip de mărci poştale se utilizează în regiunile cu climă umedă, pentru a se evita lipirea mărcilor poştale între ele.

MĂRCI POŞTALE „BUCHANAN". Denumire a emisiunii de poştă locală pusă în circulaţie în S.U.A., în anul 1846, de James M. Buchanan (1791—1868), directorul general al poştelor din localitatea Baltimore, statul Maryland, formată din mărci poştale gravate, încadrate într-un chenar

dreptunghiular, care poartă semnătura directorului general al poştelor. Cele două valori de 10 cenţi

(tipar negru pe hîrtie albă și albăstruie) sînt considerate printre cele mai mari rarități ale filateliei mondiale; din marca poștală tipărită pe hîrtie albăstruie se cunosc numai două exemplare.

MĂRCI POȘTALE CANTONALE. Mărci poștale emise între anii 1843—1850 de către administrațiile cantoanelor elvețiene Basel, Geneva și Zürich. Cu excepția unei variante (marca poștală din anii 1845—1848 a cantonului Geneva; în valoare de 5 centi, negru pe verde) toate celelalte emisiuni se înscriu printre rarităților de frunte ale filateliei mondiale.

Deși marca poștală din anul 1845, cunoscută sub denumirea de „Porumbelul din Basel", se bucură de mare popularitate datorită aspectului său atractiv, primul loc revine, indiscutabil, perechii din prima emisiune a cantonului Geneva, din anul 1843. La toate expozițiile filatelice internaționale cadrele conținînd mărci poștale cantonale elvețiene constituie atracții. v. **DUBLĂ GENEVA**; **PORUMBELUL DIN BASEL.**

MĂRCI POȘTALE „CAP DE BOUR". Denumire purtată de primele două emisiuni de mărci poștale românești, puse în circulație în Moldova între anii 1858—1862, ilustrate cu capul de bour din stema Moldovei. *Prima emisiune „Cap de bour"* a intrat în circulație la 22.VII.1858, la biroul poștal din Iași, și la 8 august, în același an, la celelalte birouri poștale moldovene, fiind retrasă la 31.X.1858. Emisiunea este formată din patru mărci poștale cu valori diferite (27, 54, 81 și 108 parale), al căror desen unic reprezintă capul de bour, o goarnă poștală, o stea cu cinci colțuri, legenda PORTO SCRISORI (scrisă cu litere chirilice) și valoarea, amplasată în interiorul buclei, de formă eliptică, a unei goarne poștale. Imprimarea lor s-a efectuat la tipografia din Iași, cunoscută sub numele de Atelia Timbrului (v.), în coli de 32 de mărci poștale (patru rînduri a opt bucăți), astfel dispuse, încît la mijlocul fiecărei coli se formau opt perechi de „tête-bêche" (v.), pe hîrtie specială, de provenință străină, de grosime, structură și culoare diferite. Ca adeziv pentru gumare s-a folosit guma arabică de culoare galben-brun, aplicată manual, în straturi inegale și neuniforme. *Emisiunea a II-a „Cap de bour"* a fost pusă în circulație o dată cu introducerea tarifului poștal unic, la 1.XI.1858, și retrasă la 1.V.1862, ultima dată de circulație cunoscută fiind 3.V.1862 (oficiul poștal Botoșani). Este formată din 3 mărci poștale cu valori diferite (5, 40 și 80 parale), cu un desen schimbat față de prima emisiune (capul de bour și goarna poștală au o altă reprezentare, steaua are șase colțuri în loc de cinci, legenda — „Porto gazetei" sau „Porto scrisorei" — este scrisă de astă dată cu litere latine, alfabetul chirilic folosindu-se numai la scrierea cuvîntului „PAR"); forma rotundă a mărcii poștale a fost înlocuită cu un dreptunghi ușor rotunjit la colțuri, cu lățimea mai mică decît înălțimea.

MĂRCI POȘTALE „CAP DE BOUR"

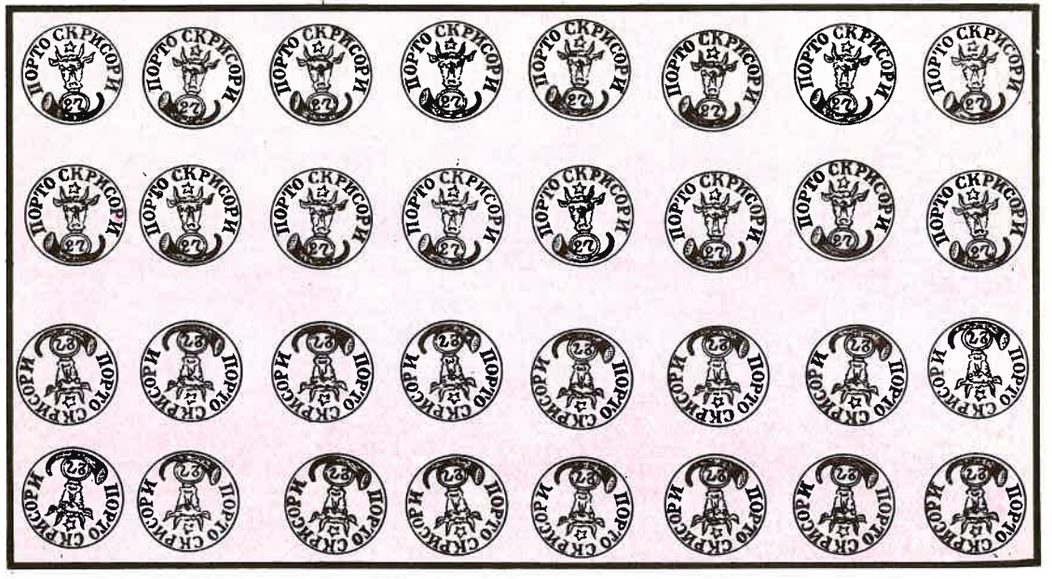

Această emisiune poștală a fost tipărită tot la Atelia Timbrului din Iași, în coli de 32 mărci poștale (patru rînduri a 8 bucăți), formînd opt perechi de „tête-bêche", pe hîrtie de proveniență engleză (subțire, aproape transparentă, azurată, albă sau gălbuie). Mărcile poștale „Cap de bour", emisiunile I și a II-a, au fost nedantelate. Au avut putere circulatorie numai în Moldova. Unele mărci poștale din prima emisiune constituie rarități filatelice de renume mondial. v. **GUMĂ**; **HÎRTIE AZURATĂ**; **HÎRTIE SUBȚIRE**; **PORTO GAZETEI.**

MĂRCI POȘTALE CARTOGRAFICE. Denumire dată mărcilor poștale care au ca subiect principal (desen) o hartă [ex.: emisiunile românești „Recensămînt" (1948), „Navigația europeană pe Dunăre"

(1977) ș.a.]. Mărcile poștale cartografice pot forma obiectul unor interesante colecții tematice de subiect.

MĂRCI POȘTALE CLASICE. Sub această denumire sînt cunoscute mărcile poștale emise în etapa de început a folosirii lor, perioada apariției fiind diferită de la țară la țară în funcție de data emiterii primelor mărci poștale. În România sînt considerate mărci poștale clasice cele intrate în circulație în perioada 1858—1872 (Moldova 1858—1862, Principatele Unite 1862—1864, mărcile poștale litografiate Cuza 1865—1866 și Carol 1866—1872). v. **MĂRCI POȘTALE LITOGRAFIATE**; **MĂRCI POȘTALE POSTCLASICE.**

MĂRCI POȘTALE COMEMORATIVE. Mărci poștale a căror apariție este legată de o anume comemorare. Prima emisiune de acest fel din România a apărut în mai 1932 cu ocazia comemorării a 500 de ani de la moartea lui Alexandru cel Bun.

MĂRCI POȘTALE COMUNE. Mărci poștale existente în cantități mari și, ca atare, cu valoare filatelică redusă.

MĂRCI POȘTALE CONTEMPORANE. Mărci poștale apărute în România după anul 1928, începînd cu emisiunea de mărci poștale uzuale pusă în circulație la 16.III.1928.

MĂRCI POȘTALE CU CENTRU DEPLASAT. Mărci poștale a căror imagine centrală (centrul) este

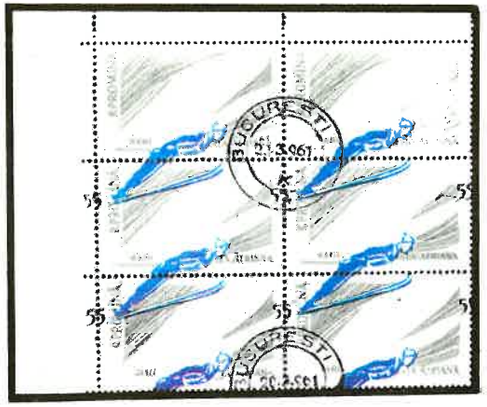

MĂRCI POȘTALE CU CENTRUL DEPLASAT

deplasată în raport cu celelalte elemente. Deplasarea se produce datorită unei defecțiuni de imprimare, că urmare a intrării hîrtiei

în mașina de tipărit în altă poziție decît cea normală. v. **CENTRU.**

MĂRCI POȘTALE CU CENTRU RĂSTURNAT. Mărci poștale cu defecțiuni de tipar ce constau în întoarcerea imaginii centrale cu 180° față de celelalte elemente

ale desenului. Aceste defecțiuni apar de obicei la mărcile poștale tipărite în două culori, în urma introducerii inversate în mașină a colilor de hîrtie la tipărirea celei de a doua culori. În România întîia marcă poștală cu centrul răsturnat este cea cu valoarea de 3 lei din emisiunea „Expoziția Generală—București" din anul 1906; menționăm și centrul răsturnat al mărcii poștale

de 1,75 lei din emisiunea „Recensămîntul populației" — 1956. Dintre cele mai rare mărci poștale cu centrul răsturnat, apărute în alte țări, pot fi amintite cele trei valori ale emisiunii poștale uzuale a S.U.A., din anul 1869 (15, 24 și 30 c.), raritați de prim ordin pe plan mondial; mai recent, de o faimă și mai mare, se bucură marca poștală de 24 c. din prima emisiune de poștă aeriană din S.U.A. — avionul „CURTISS JENNY" (1918)—,

piesă care atrage masele de vizitatori în toate marile expoziții de aerofilatelie. Mărcile poștale cu centru răsturnat se situează, fără excepție, printre erorile filatelice majore.

MĂRCI POȘTALE CU CIFRE PE VERSO. Mărci poștale cu cifre pe verso imprimate atît în scop de control, cît și pentru a îngreuna falsificarea (ex.: Grecia a tipărit între anii 1861—1882 pe verso-ul emi-

siunilor poștale tip „Hermes"— cap mare cifre cu valoarea nominală; Spania a imprimat pe verso-ul multor emisiuni din perioada 1875—1931 numere de control ce diferă de la o coală de

mărci poștale la alta; R.F.G. tipărește cifre pe verso-ul rolelor de mărci poștale destinate distribuirii prin automate).

MĂRCI POȘTALE CU CONTUR NEREGULAT v. **MĂRCI POȘTALE CU FORMAT LIBER.**

MĂRCI POȘTALE CU DANTELURĂ INCOMPLETĂ. 1. Mărci poștale cărora le lipsește complet dantelura pe una sau mai multe mar-

gini; o asemenea marcă poștală poate avea dantelură pe una, două sau trei margini. **2.** Mărci poștale din a căror dantelură lipsesc unul sau mai mulți dinți.

MĂRCI POȘTALE CU DEFECTE REPARATE. Mărci poștale supuse operațiunilor de remediere a diferitelor defecte, constînd din: completarea dinților lipsă sau scurtați, reacoperirea părților șterse sau rupte prin aderenți de orice fel, lipirea a două părți din aceeași marcă poștală, mascarea unei îndoituri, refacerea părții subțiate a mărcii poștale, a unei crăpături etc. Expertiza filatelică (v.) are menirea, printre altele, să releve și să marcheze existența unor astfel de reparații pe exemplarele respective. Precizăm că o serie de operațiuni, cum ar fi: înlăturarea obliterărilor (de tuș, cerneală, anilină, creion), eliminarea supratiparului „SPECIMEN", refacerea unei obliterări, schimbarea chimică a unei nuanțe comune ș.a. nu constituie reparații, ci falsuri propriu-zise.

MĂRCI POȘTALE CU EROBI. Mărci poștale care prezintă una sau mai multe greșeli de imprimare, de machetare sau compoziție. Datorită numărului restrîns de exemplare, erorile figurează în cataloage cu cote ridicate. Dintre erorile celebre în filatelia mondială trebuie menționată marca poștală suedeză de trei skilingi, din anul 1855, de culoare galbenă în loc de verde. Cunoscută într-un singur exemplar, obliterat, este considerată cea mai rară marcă poștală din Europa. Tot printre erorile celebre se situează și mărcile poștale cu centrul răsturnat din S.U.A. (cele trei valori ale emisiunii uzuale din anul 1869) etc. Dintre erorile cunoscute la mărcile poștale românești menționăm: 5 bani albastru, eroare de culoare la „Emisiunea București I" (1876/1879); 5 bani de culoare roz, eroare de culoare la „Emisiunea București II" (1879); centru ranversat la valoarea de 3 lei din emisiunea „Expoziția din București" — 1906 și la marca poștală de 1,75 lei din emisiunea „Recensămîntul populației" — 1956. Erori intervin și la supratipare (ex.: valoarea de 3 ruble din emisiunea „Poșta consulară rusă" din anul 1922 cu cuvîntul GERM din ultimul rînd răsturnat). v. **EROARE; GRONCHI ROZ; TRE SKILLING BANCO.**

MĂRCI POȘTALE CU FORMAT LIBER. Mărci poștale care nu se încadrează într-unul din formatele geometrice (rotund, dreptunghiular etc.), avînd o formă neregulată, aleasă cu scopul de a-i atrage pe colecționarii începători, dornici de „curiozități filatelice" [ex.: mărcile poștale din Sierra Leone (1964—1965) sau

emisiunea din anul 1964, din Tonga, ale cărei patru valori au formatul unei inimi]. Neputînd fi grupate alăturat, în coli, aceste mărci sînt debitate sub forma unor figurine nedantelate, cu gumaj autoadeziv, fixate pe folii de hîrtie specială, de pe care pot fi desprinse.

MĂRCI POȘTALE CU SUPRATAXĂ. Mărci poștale care, pe lîngă valoarea nominală corespunzătoare unei taxe tarifare poștale, au tipărită și o valoare suplimentară, extrapoștală, destinată,

de obicei, unor scopuri filantropice (asistența sanitară, Crucea Roșie, ajutorarea săracilor etc.) sau nefilantropice (cele din Germania hitleristă cu suprataxa pentru „ajutor obligatoriu" destinat pregătirilor pentru război). Valoarea suplimentară sau supratăxa poate fi indicată pe mărcile poștale separat sau poate fi inclusă în valoarea nominală a acestora. Există și emisiuni cu supratăxă neînscrisă pe mărcile poștale, aceasta fiind încasată în plus la vînzare prin ghișeele poștale. Primele emisiuni de acest gen au apărut în România în anul 1906, supratăxa fiind destinată unor scopuri de binefacere. Aceste emisiuni sînt cunoscute filateliștilor sub denumirile de „Torcătoarea", „Țesătoarea", „Mama răniților" și „Îngerii". Promotorul mărcilor poștale cu supratăxă a fost statul Magdalena din Columbia, care în anul 1867 a lansat prima marcă poștală cu supratăxă. Prima emisiune cu supratăxă tipărită în România a fost pusă în circulație la 15.III.1927 (Jubileul Societății Române de Geografie). Printre cele mai cunoscute mărci poștale cu supratăxă din lume sînt seriile elvețiene „Pro Juventute", cu apariție anuală începînd din anul 1913, destinate asistenței pentru tineret. v. **MĂRCI POȘTALE PENTRU BINEFACERE; PRO AERO; PRO JUVENTUTE; PRO PATRIA.**

MĂRCI POȘTALE CU VALOARE ÎN METAL. Mărci poștale care puteau fi cumpărate numai cu metale prețioase (argint, aur). Mărcile poștale puse în circulație în Peru în anul 1880 aveau imprimate pe ele cuvîntul „Plata" (argint în limba spaniolă) care arăta că plata lor trebuia făcută în argint. Timbrele grecești cu inscripția sau cu supratiparul AM (Axia mettalike = metal aur în limba greacă) trebuiau plătite în aur. v. **A.M.**

MĂRCI POȘTALE CU VALORI PARALELE. Mărci poștale emise cu valoare de francare exprimată în două monede diferite, în teritorii în care circulau monede din două sisteme monetare (ex.: Noile Hebride, moneda franceză și engleză, pînă în anul 1960). Un caz de excepție în filatelie îl reprezintă emisiunea comună din anul 1965 a R. S. România—R. S. F. Iugoslavia: „Sistemul energetic Porțile de Fier" (2 mărci poștale și o coliță) cu valorile exprimate în monedă românească și iugoslavă. Mărcile poștale au avut putere de fran-

care în ambele țări și au purtat denumirea ambelor state. În colită, din cele patru mărci poștale două au valoarea în lei și două în dinari.

MĂRCI POȘTALE CURENTE. Mărci poștale aflate în circulație, servind la francarea corespondenței poștale.

MĂRCI POȘTALE DACTILOGRAFIATE. Figurine poștale realizate prin dactilografiere, în lipsa altor mijloace de imprimare. Primele mărci poștale de acest fel au fost realizate în anul 1895, în Uganda (pe atunci regat sub protectorat britanic), de către misionarul E. Millar, din Kampala. Ele constau dintr-un cadru format din liniuțe înșirate vertical și orizontal, în colțurile superioare ale cadrului având înscrise literele U.G. (inițialele cuvintelor Uganda Government), iar în centru cifra valorii (au existat 12 valori). O a doua emisiune cu același cadru, realizată în anul 1896, purta în partea superioară inscripția „V. 96 R" (literele V.R.

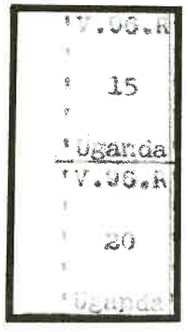

fiind inițialele cuvintelor Victoria Regina), în partea inferioară „Uganda" și în centru cifra valorii. În anul 1913, după eliberarea Albaniei, prima emisiune albaneză a fost creată prin supratipărirea stocurilor de mărci poștale rămase de la fosta administrație otomană. După epuizarea acestora și pînă la tipărirea noilor mărci poștale, poșta guvernului provizoriu al Albaniei a realizat în octombrie 1913 o emisiune poștală nedantelată, aplicînd pe careuri de hîrtie o ștampilă a administrației poștale, în centrul căreia a fost înscrisă, cu mașina de scris, valoarea

nominală. În filatelie se mai cunosc și alte cazuri în care mașina de scris s-a folosit, total sau parțial, în realizarea unor mărci poștale.

MĂRCI POȘTALE DANTELATE. Mărci poștale cu marginile crestate (ca o dantelă), ușor detașabile din colile în care au fost tipărite. v. **DANTELURĂ; PERFORARE.**

MĂRCI POȘTALE DE AJUTOR v. **MĂRCI POȘTALE CU SUPRATAXĂ; TIMBRE DE AJUTOR.**

MĂRCI POȘTALE DE DOLIU. Mărci poștale emise cu ocazia decesului unei personalități. Astfel de mărci

poștale au fost realizate fie prin folosirea unor machete ad-hoc (ex.: emisiunea sovietică de doliu pentru V.I.Lenin, din anul 1924), fie prin supratipărirea unui chenar negru la piesele ce au în efigie chipul celui decedat (ex.: emisiunea iugoslavă din anul 1934, la moartea regelui Alexandru).

MĂRCI POȘTALE DE GREVĂ. Figurine poștale de emergență, emise de instituții locale sau de particulari, destinate taxei aferente unor prestații cu caracter poștal (expedieri, transmiteri de corespondență) efectuate în perioade cînd funcționarea poștei este întreruptă de greve poștale. Prima marcă poștală de acest fel a fost creată în mai 1909 de Camera de Comerț din orașul francez Amiens, în urma unei greve îndelungate. Marca poștală de 10 c. trebuia aplicată pe scrisori alături de francatura tarifară normală cu mărci ale poștei de stat; ea a fost utilizată timp de o săptămînă. Mărci poștale de grevă cu caracter particular au mai apărut, sporadic, în Franța, în orașul Orléans (1953), apoi în

Anglia (1968) etc. Cea mai îndelungată perioadă de întrerupere a serviciilor poștale a avut însă loc în Anglia, în 1971, paralizînd timp de șapte săptămîni legăturile poștale. Pentru a atenua gravele urmări ale grevei și pentru a executa totodată o presiune asupra lucrătorilor poștei aflați

în grevă, a fost suspendat oficial — temporar — monopolul poștal al statului, îngăduindu-se efectuarea de transporturi de corespondență, coletărie etc. de către întreprinderi particulare. Unele întreprinderi au efectuat transporturi poștale încasînd taxa în numerar, în care scop au emis așa-zise „mărci poștale de grevă" și au folosit acest prilej pentru a realiza încasări pur filatelice (de multe ori de conivență cu negustori de mărci poștale dornici de cîștiguri ușoare de pe urma colecționarilor). Au luat astfel naștere o suită de figurine poștale, dintre care foarte multe nu au avut o utilizare poștală certă.

Din acest motiv, marile cataloage filatelice nu înregistrează, de regulă, aceste figurine particulare, lăsînd pe seama colecționarilor să decidă dacă merită sau nu să le acorde atenție. În timpul marii greve din Anglia, din anul 1971, unele dintre întreprinderile particulare care au organizat prestații poștale au asigurat și expedierea poștei în străinătate. În

acest scop, cu mijloace proprii, transportau scrisorile într-un port francez, olandez sau belgian, unde le refrancau cu mărci poștale ale țării respective, pentru a fi transmise la destinație. Greva din Anglia a fost marcată, în filatelie, și prin 2 mărci de poștă ale Insulelor Cook din anul 1970, supratipărite oficial de Administrația poștală respectivă cu o supratază destinată acoperirii costului transportului de emergență pe o porțiune din traseu și cu inscripția UNITED/ KINGDOM / SPECIAL / MAIL SERVICE. Scrisorile astfel francate erau expediate prin avion pînă la Rotterdam și de acolo erau transmise mai departe printr-o organizație particulară, căreia i se plătea din sumele încasate ca supratază serviciul efectuat.

MĂRCI POȘTALE DE HOTEL. Mărci poștale locale emise de hoteluri situate în localități izolate din munții Alpi și Carpați, în care nu funcționau oficii poștale pentru expedierea corespondenței oaspeților pînă la sau de la oficiul cel mai apropiat al poștei de stat. Astfel de mărci poștale particulare au fost folosite, pentru prima dată, în anul 1864, în Elveția, de hotelul Rigi-Kaltbad

(Băile reci Rigi), situat la mare altitudine, în masivul Rigi din Alpi. v. **ȘTAMPILE DE HOTEL.**

MĂRCI POȘTALE DE INFLAȚIE. Mărci poștale puse în circulație în diferite state capitaliste în perioade de maximă inflație monetară. Valorile lor nominale, în continuă creștere, reflectă rapida scădere a puterii de cumpărare a monedei respective. De multe ori capacitatea de lucru a imprimeriilor neputînd face față cererii de mărci poștale noi, s-a recurs fie la emiterea de mărci poștale cu valori foarte mari (ex.: mărcile poștale germane cu valori pînă la 50 miliarde, în timpul inflației din anul 1923), fie la supra-

tipăriri realizate în grabă. În perioade de rapidă depreciere a monedei, valori considerate „mari", la un moment dat, sînt rapid depășite de altele și mai mari, apărute ulterior, devenind — din valori de vîrf — valori mici. Acest fenomen se reflectă nemijlocit în cotarea filatelică finală. Scrisorile efectiv circulate în perioade de inflație, cu francaturi atractive (grupînd multe mărci poștale), constituie documente interesante de istorie poștală. v. **ADÖPENGÖ.**

MĂRCI POȘTALE DE OCUPAȚIE. Mărci poștale folosite de către armatele care au ocupat un anumit stat sau numai o parte a teritoriului acestuia. Ele pot fi mărci poștale ale statului ocupat, cărora li s-a

aplicat un supratipar, sau mărci poștale ale statului ocupant, cu supratipar și indicarea valorii în

moneda țării ocupate. In timpul primului și al celui de-al doilea război mondial, ca urmare a evoluției operațiunilor militare, o serie de teritorii din Europa, Africa, Asia, Polinezia au fost ocupate de puterile beligerante. În filatelie această situație s-a reflectat în emisiuni poștale de ocupație, tipărite ad-hoc sau, de cele mai multe ori, realizate prin supratipărirea unor mărci poștale uzuale (fie ale puterii ocupante, fie ale țării parțial sau total ocupate). Dintre emisiunile poștale de acest fel pot fi citate supratiparele ocupației anglo-franceze în primul război mondial în fostele colonii germane (Camerun, Togo etc.). Dintre emisiunile poștale tipărite special pentru teritorii ocupate, amintim mărcile poștale puse în circulație

de guvernele aliate în anii 1943—1955 pentru Italia, Germania, teritoriul Triest ș.a. v. **MĂRCI POȘTALE DE OCUPAȚIE ÎN ROMÂNIA.**

MĂRCI POȘTALE DE OCUPAȚIE ÎN ROMÂNIA. În timpul primului război mondial, pe teritoriul României ocupat, au funcționat poștele austro-ungară, bulgară, germană și otomană. Primele trei au utilizat mărci de ocupație proprii și anume: Poșta austro-ungară a folosit mărci poștale cu inscripția „K.u.K. Feldpost", efigia împăratului Carol și valori în bani sau lei; Poșta bulgară a folosit mărci poștale bulgare uzuale din emisiunea din anul 1915, cu supratipar; Poșta germană a utilizat, succesiv, mai multe emisiuni cu diverse supratipare — „M.V.i.R." (v.), „Rumänien" (v.), „Gültig/9. Armee" (v.) — pe mărci poștale germane tip „Germania" sau pe timbre de ajutor ori fiscale românești; Poșta otomană a folosit mărci poștale din emisiunile proprii, pe care le-a obliterat cu ștampila propriului oficiu poștal de campanie din București. În timp ce poștele austro-ungară, bulgară și otomană s-au limitat la transmiterea corespondențelor militarilor din unitățile respective, Poșta germană a asigurat întregul serviciu poștal în zona ocupată, inclusiv pentru populație. v. **MĂRCI POȘTALE „GERMANIA"; POȘTA BULGARĂ ÎN ROMÂNIA; POȘTA FRANCEZĂ ÎN ROMÂNIA; POȘTA GERMANĂ ÎN ROMÂNIA; POȘTA OTOMANĂ ÎN ROMÂNIA.**

MĂRCI POȘTALE DE POPULARIZARE. Mărci poștale emise în scopul popularizării unor *acțiuni cetățenești, patriotice* (ex.: emisiunea românească Apărarea patriotică—1945), unei *anumite activități* (ex.: emisiunea românească Munca P.T.T.—1945), unei *idei* — lupta pentru pace (Ziua internațională a copilului—1956, cu viniete pe care este scris, în 10 limbi, cuvîntul pace), colaborare și securitate (ex.. emisiunile românești Conferința mondială sindicală—Paris—1945, Conferința europeană pentru securitate și cooperare—1973), unor *deprinderi folositoare* (ex.: emisiunea românească C.E.C.—1955) etc.

MĂRCI POȘTALE DE POPULARIZARE

MĂRCI POȘTALE DE SERVICIU. Mărci poștale destinate exclusiv francării corespondențelor oficiale ale autorităților și ale unor instituții precis nominalizate, ce beneficiau, de la caz la caz, de astfel de favoruri. În filatelie aceste mărci poștale sînt cunoscute și sub denumirea de „Mărci poștale oficiale", „Timbre oficiale", „Timbre de serviciu", emise de administrațiile poștale pe de o parte pentru decontarea separată a taxelor poștale respective, iar pe de alta, pentru a împiedica deturnarea mărcilor poștale uzuale. Ca urmare a extinderii francaturilor mecanice (ce poartă și indicația unității de la care provin), utilizarea mărcilor poștale de serviciu a înregistrat o continuă scădere, unele state renunțînd definitiv la emiterea lor. Prima marcă poștală de serviciu a fost pusă în circulație în Anglia la 6.V.1840, paralel cu prima emisiune de mărci poștale din lume. Marca poștală de 1 penny negru are același desen ca și vestitul „Penny Black", dar se deosebește de acesta prin faptul că la colțurile superioare are înscrise inițialele V.R.

(Victoria Regina). Această marcă poștală de serviciu, nefiind pusă în circulație pentru uzul particularilor, este deosebit de rară. Se cunosc totuși cîteva exemplare ștampilate; atît neuzată, cît și uzată, ea rămîne deschizătoare de drum în domeniul mărcilor poștale de serviciu. În decursul timpului numeroase administrații poștale au emis mărci speciale pentru corespondența de serviciu: Spania (1854), Suedia (1856—1862), India (1866), Danemarca (1871), S.U.A. (1873), Islanda (1873), Italia și Luxemburg (1875) etc. Bineînțeles că inscripțiile diferă de la o țară la alta („Correo

oficial", în Spania; „Francobollo di Stato", în Italia; „Tjenste markke", în Suedia; „Hivatalos", în Ungaria, „Courrier officiel", în Franța etc.).

Unele state au folosit pentru francarea corespondenței oficiale mărci poștale obișnuite sau timbre fiscale, supratipărite cu

inscripții corespunzătoare. Cu începere din anul 1882, Poșta engleză a emis mărci poștale de serviciu distincte pentru mai multe departamente și instituții, recurgînd la supratipăriri cu denumirea fiecăreia („Army Official", „Board of Education", „Admiralty Official" etc.). Alte state au practicat, în același scop, perforarea unor texte sau semne pe mărcile poștale obișnuite (în Anglia (1901—1902) coroana regală și inițialele „B.T." = Board of Trade = Ministerul

comerțului; în Elveția (1937) crucea din stema țării; în Canada (1912) inițialele O.H.M.S. (v.) = On Her (His) Majesty's Service = În serviciul majestății sale; în Australia (1910—1932) „O.S."

(Official Service); în Luxemburg „Officiel" (1898)]. În România,

primele mărci poștale afectate corespondenței de serviciu au apărut în anul 1908, cînd un număr de serii din emisiunea „Expoziția Generală" au fost supratipărite cu inițialele „S.E." (Serviciul Expoziției). O dată cu introducerea autonomiei financiare a exploatării poștale în România (1929), toate autoritățile și instituțiile de stat, care beneficiaseră de gratuitatea expedierii corespondenței prin intermediul poștei, au fost obligate să achite costul transportului. În acest scop, în anul 1929, Administrația poștală română a pus în

circulație prima emisiune cu mențiunea „Timbru oficial", urmată de altele. Aceste mărci poștale au fost retrase din circulație la 15.III.1932. Astăzi se emit tot mai puține mărci poștale de acest fel, ele fiind înlocuite cu alte modalități de francare a corespondenței oficiale. Dintre țările care au emis astfel de mărci poștale se detașează Argentina. v. **ARMY/OFFICIAL; BOARD OF EDUCATION; HIVATALOS; I.R. OFFICIAL; OFICIAL; PERFORARE; S.P.; S.E.; TIMBRU OFICIAL.**

MĂRCI POȘTALE DEMONETIZATE. Mărci poștale a căror valoare de francare a expirat și, în consecință, au fost retrase din circulație. v. **DEMONETIZARE.**

MĂRCI POȘTALE DEPARTAMENTALE. Mărci poștale de serviciu puse în circulație în diferite state în folosința exclusivă a unor departamente. Cele din S.U.A. ilustrate cu personalități din istoria Statelor Unite ale Americii (B. Franklin, A. Jackson, Th. Jefferson, H. Clay, A. Hamilton, Mt. Perry ș.a.), emise în anul 1873 pentru fiecare dintre departamentele (ministerele) guvernului american din perioada respectivă, poartă în inscripție denumirea departamentului (Dept. of Agriculture, Dept. of the Interior, Dept. of Justice, Dept. of State, Executive Dept., Navy Dept., Post Office Dept., Treasure Dept., War Dept.).

MĂRCI POȘTALE DESCENTRATE. Mărci poștale al căror desen nu se află în mijlocul spațiului delimitat de marginile lor. Aceasta se datorează fie unui defect de tăiere, la mărcile nedantelate, mai ales dacă interspațiul dintre ele este îngust, fie unei perforări defectuoase.

MĂRCI POȘTALE DESPERECHEATE. Mărci poștale izolate de seria din care fac parte.

MĂRCI POȘTALE DUBLE. Mărci poștale tipărite, din considerente funcționale, în pereche (ex.: mărcile poștale românești PORTO din emisiunile 1950 și următoarele; mărcile poștale italiene pentru colete PACCHI POSTALI, cu începere din anul 1914; mărcile poștale din San Marino pentru colete poștale, cu începere din anul 1928). De obicei, fiecare din cele două mărci poștale care formează perechea are un alt desen. Deoarece la folosire cele două jumătăți ale perechii se separă, jumătățile ștampilate, efectiv trecute prin poștă, reprezintă fiecare o singură marcă poștală. Exemplarele românești PORTO, ștampilate în pereche, provin din preobliterări comerciale. v. **DUBLĂ GENEVA; PACCHI POSTALI.**

MĂRCI POȘTALE ELECTRONICE. Mărci poștale special pregătite pentru a permite trierea automată a corespondenței, imprimate pe verso, înainte de gumare, cu dungi (linii sau benzi) dintr-o soluție specială de grafit coloidal (NAPHTHADAG) care acționează ca conductor electronic, permițînd trierea corespondenței pe cale electronică. Metoda a fost utilizată exclusiv în Marea Britanie, unde primele mărci poștale electronice au fost emise în anul 1957/1958.

MĂRCI POȘTALE „EXPRES". Mărci poștale emise în diferite state (Austria, Noua Zeelandă, Spania, U.R.S.S. ș.a.), pentru taxarea suplimentară a scrisorilor, pachetelor sau a imprimatelor, în vederea expedierii cît mai rapide a acestora (éxpres). În unele țări s-au emis mărci poștale speciale care indică că anumite trimiteri poștale trebuie expediate expres

de la locul de sosire la destinatar (ex.: emisiunile poștale italiene ESPRESSO sau EXPRES;

cele trei valori expres, cu inscripții în caractere latine, emise de Poșta sovietică în anul 1932; emisiunile poștale cu inscripția ENTREGA INMEDIATA puse în circulație în

Costa Rica în anii 1972, 1973 și 1976 etc.). O astfel de marcă poștală a fost pusă în circulație și de Administrația poștală a O.N.U., la sediul din New York, în anul 1971. Aceste mărci poștale nu și-au confirmat utilitatea și majoritatea țărilor au renunțat la ele. În prezent francarea trimiterilor „expres" se efectuează, în general, cu mărci poștale obișnuite, expedierea realizîndu-se prin aplicarea pe scrisori a unor etichete (v.) sau ștampile cu mențiunea „EXPRES" (v.) ori cu altele echivalente.

MĂRCI POȘTALE FALSE. Mărci poștale contrafăcute (tipărite cu alte clișee decît cele originale) în dauna poștei sau, cele mai multe, în dauna filateliștilor. La mărcile poștale românești se cunosc falsuri totale sau parțiale la aproape toate emisiunile poștale începînd cu „Cap de bour" pînă la „Ferdinand" din anul 1920, cu excepția următoarelor emisiuni: „Îngerii" (1906), „25 ani regat" (1906), „40 ani domnie" (1906), „Gravate" (1906), „Obolul" (1907). După anul 1920 au mai fost falsificate emisiunile poștale: „Jubileul Societății Române de Geografie" (1927), mărcile poștale cu supratipar „8 iunie 1930", valoarea de 10 lei de la emisiunea poștală „Jubileul de 30 de ani de la înființarea palatului P.T.T." (1932). În filatelia românească nu s-au semnalat falsuri după anul 1945. v. **FALS; FALSIFICARE.**

MĂRCI POȘTALE FĂRĂ DENUMIREA ȚĂRII. Mărci poștale clasice, în imaginea cărora nu este inscripționat numele țării emitente. Astfel de mărci poștale sînt cunoscute în Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Elveția, Polonia, Prusia, Schleswig-Holstein, Spania, Württemberg, Ungaria ș.a. Cu toate că U.P.U. (v.) a interzis punerea în circulație a unor astfel de emisiuni poștale, ele continuă să apară și astăzi (Anglia). Aceste mărci poștale sînt foarte greu de identificat mai ales de către filateliștii începători. v. **IDENTIFICARE.**

MĂRCI POȘTALE FĂRĂ INDICAREA VALORII. Mărci poștale în al căror desen nu este inscripționată valoarea nominală. Astfel de mărci poștale au fost puse în circulație de unele administrații poștale (ex.: Austria, mărcile poștale pen-

tru ziare tip „Mercur" din anii 1851 — 1867). v. **LMcL.**

MĂRCI POȘTALE FIXE. Mărci poștale imprimate direct pe un efect poștal, pentru a indica plata taxei de expediere. În ultimul timp, unele administrații poștale (printre care și cea din R. S. România) realizează tot mai frecvent întreguri (cu mărci poștale fixe) cu subiecte care se înscriu în diferite teme, fiind binevenite în colecțiile tematice. Pînă la începutul secolului nostru se practica decuparea mărcilor fixe din întregurile poștale și colecționarea lor.

MĂRCI POȘTALE FOSFORESCENTE ȘI FLUORESCENTE. 1. Mărci poștale care poartă pe față sau pe verso dungi adesea invizibile sau foarte greu vizibile, aplicate cu o soluție compusă dintr-un amestec de grafit și țiței sau din alte substanțe (luminescente) care permit trierea corespondenței pe cale electronică. Dungile sînt diferite, pentru a

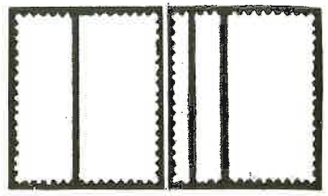

face posibilă o triere diferențiată; sistemul este utilizat în Marea Britanie și în alte țări. Se recurge și la acoperirea întregii suprafețe a mărcilor poștale cu substanțe luminescente, corespunzătoare cerințelor de triere și cartare folosite în țara respectivă. **2.** Mărci poștale tipărite cu cerneluri fosforescente și fluores-

cente. **3.** Mărci poștale tipărite pe hîrtii fosforescente și fluorescente.

MĂRCI POȘTALE FRAGMENTATE. Mărci poștale tăiate de poștă pentru a franca o corespondență cu taxă mai mică decît cea a mărcii poștale cu valoarea nominală întreagă. S-a recurs la această metodă în situațiile în care lipseau mărcile poștale cu valoare nominală corespunzătoare tarifului poștal sau în cazul schimbării tarifelor poștale. În lipsa valorilor mici s-a recurs la utilizarea unor mărci poștale tăiate în jumătate sau în fragmente, luîndu-se proporțional în considerare numai o jumătate sau

o parte din valoarea lor. Pentru prima dată metoda a fost aplicată în Anglia, în anul 1841, prin tăierea în jumătate a mărcii poștale de 2 pence pentru francarea scrisorilor cu 1 penny. În astfel de fragmentări au excelat poștele din S.U.A., coloniile britanice, Canada, unele din vechile state italiene etc. Asemenea francaturi se cunosc și în România, Elveția, Franța și în alte țări. Ele reprezintă rarități filatelice și pot fi atestate numai în cazul în care apar în acest fel pe corespondențele și pe documentele poștale (carte poștală, ziar, adeverință, recipisă etc.) pe care au fost folosite și, în cazuri rare, pe fragmente concludente ale acestora. În categoria mărcilor poștale fragmentate ar putea intra, într-o

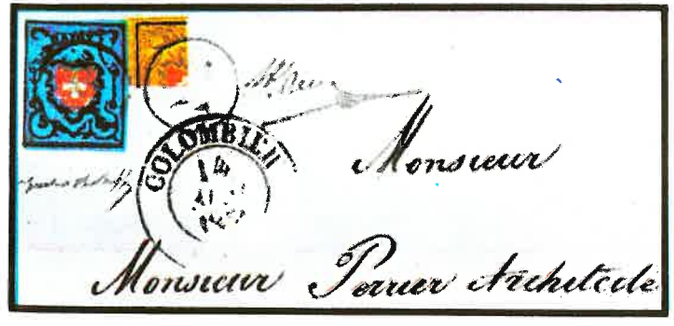

anumită măsură, și mărcile poștale la care s-a avut în vedere de la început și posibilitatea utilizării lor în fragment, fiecare fragment corespunzînd unei anumite prestații poștale tarifare. Exemplu: așa-zisele mărci poștale „Dublă Geneva" emise în Elveția, în anul 1843, de cantonul Geneva, formate în ansamblu din două jumătăți, fiecare cu valoare de 5 c.; taxa de 5 c. corespundea unei expedieri loco, iar cea de 10 c. unei expedieri pe cuprinsul cantonului Geneva. Similare sînt mărcile poștale de 4/4 Schilling, din Mecklenburg-Schwerin (1856—1867), care grupau cîte patru figurine minuscule, fiecare cu valoarea nominală de 1/4 Schilling, putînd fi folosite și fragmentar (parțial). Datorită rarității unor astfel de mărci poștale falsificatorii și-au orientat „activitatea" și în acest domeniu. v. **DUBLĂ GENEVA.**

MĂRCI POȘTALE FRANCEZE DE ELIBERARE. Emisiuni poștale provizorii locale puse în circulație de autoritățile franceze în diverse departamente, imediat după izgonirea ocupanților fasciști, realizate prin supratipărirea unor mărci poștale franceze din perioada 1941—1944. Supratiparele aplicate se grupează, în mare, în trei tipuri: *supratipare cu inițialele R.F.* (République Fran-

çaise; în perioada guvernului de la Vichy mărcile poștale purtau inscripția FRANCE sau ÉTAT FRANÇAIS); *supratipare cu Crucea de Lorena* (emblema gaullistă) *și inițialele R.F. sau cuvîntul*

LIBRE; *supratipare F.F.I.* (Forces Françaises de l'Interieur) (v.). Ministerul Poștelor nu a recunoscut toate emisiunile poștale provizorii locale, pe unele considerîndu-le drept emisiuni speculative și, în consecință, fără justificare poștală.

MĂRCI POȘTALE „FRANCO". Mărci poștale care includ în imaginea lor cuvîntul de origine italiană FRANCO sau echivalentul lui în altă limbă (ex.: FRANQUEC în limba spaniolă), însemnînd „liber de plată". Indicația arată că plata taxei de transport prin poștă a fost efectuată la expediere, trimiterea fiind liberă de altă plată pînă la destinație. Pe mărcile poștale românești „Cap de bour" (ambele emisiuni) a fost greșit înscris în legendă PORTO SCRISORI în loc de FRANCO SCRISORI, deși se știa că în momentul aplicării mărcilor poștale pe scrisoare ea se considera francată, deci liberă de orice altă plată. La sesizarea expeditorului central Cerchez, din 30. VII. 1859, Direcția Poștelor cere Ministerului de Finanțe rectificarea cuvenită. Cuvîntul FRANCO cu adăugirea „Scri-

sorei" apare pentru prima oară în anul 1862 pe mărcile poștale românești, la emisiunea „Principatele Unite". În prezent toate mărcile poștale curente românești și străine sînt considerate „franco". v. **MĂRCI POȘTALE „CAP DE BOUR"**; **PRINCIPATELE UNITE (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**.

MĂRCI POȘTALE „GERMANIA". Mărci poștale uzuale puse în circulație în Germania, avînd ca desen o figură alegorică (simbol al Germaniei) și inscripțiile REICHSPOST, în anul 1900, și DEUTSCHES REICH, în perioada 1902—1922. Aceste mărci poștale sînt cunoscute în filatelie sub denumirea de „Germania-Marken".

MĂRCI POȘTALE GRAVATE. Mărci poștale imprimate fin, prin procedeul gravurii. Mărcile poștale gravate se recunosc după: finețea imprimării, relieful ușor vizibil pe verso și strălucirea cernelii folosite. Și în România „gravatele" figurează printre cele mai frumoase mărci poștale emise de Poșta română. Se remarcă, în special, emisiunile „Gravate" din anii 1908—1910, „Aniversări culturale", din 17. XII. 1955, „Centenarul mărcii poștale românești", din 15.XI.1958 ș.a. v. **GRAVOR**; **GRAVURĂ**.

MĂRCI POȘTALE GRAVATE

MĂRCI POȘTALE GREȘITE v. **MĂRCI POȘTALE CU ERORI.**

MĂRCI POȘTALE „HAWKER". Denumire a mărcilor de poștă aeriană din Terra Nova (18/V.1919) cu supratiparul FIRST/TRANS-/ATLANTIC/ AIR PORT/ April 1919, folosite la francarea corespondenței expediate prin zborul transatlantic efectuat în anul 1919 de H. G. Hawker și M. Grieve. Avînd un tiraj de numai 200 exemplare, aceste mărci de poștă aeriană se situează printre marile rarități ale filateliei mondiale. v. **ZBORURI TRANSATLANTICE DIN TERRA NOVA.**

MĂRCI POȘTALE ÎN CULORI DIFERITE. Mărci poștale cu același desen dar cu valori diferite, care fac parte din aceeași emisiune poștală, fiecare valoare fiind tipărită în altă culoare (ex.: emisiunea din Lombardo-Veneția din anul 1863, compusă din 5 mărci poștale cu același desen, cu valori diferite, tipărită în 5 culori, cîte o culoare pentru fiecare marcă poștală).

MĂRCI POȘTALE ÎN CULORI SCHIMBATE. Mărci poștale cu același desen și aceeași valoare, tipărite în alte culori, cu ocazia reînnoirii tirajului (ex.: mărcile poștale din emisiunea românească „Vînătoarea" — 1956). v. **PARIS (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**.

MĂRCI POȘTALE ÎN RELIEF v. **TIPAR ÎN RELIEF.**

MĂRCI POȘTALE ÎN ROLE. Mărci poștale tipărite pe benzi de hîrtie rulată (de unde vine și numele de „rolă" de mărci poștale) pentru a fi distribuite cumpărătorilor

prin automate speciale. Au fost tipărite pentru prima dată în Peru, în anul 1862, și, apoi, în anul 1906, în Statele Unite ale Americii. Mărcile poștale tipărite în role pot avea una sau două laturi nedantelate sau dantelate incomplet, laturile dantelate permițînd desprinderea din bandă. Capătul de început al rolei este format dintr-un cîmp liber pentru a evita ruperea sau plierea mărcilor la introducerea rolei în dispozitivul automat de distribuire. v. **CAP DE ROLĂ**; **MĂRCI POȘTALE PENTRU AUTOMATE.**

MĂRCI POȘTALE JUBILIARE. Mărci poștale cu caracter festiv emise pentru a aniversa evenimente petrecute cu 25, 50, 100 de ani sau mai mult în urmă (de exemplu:

emisiunile românești „Centenarul mărcii poștale românești", 1958; emisiunea „A XXV-a aniversare a Eliberării României de sub dominația fascistă"). Prima emisiune jubiliară din lume a fost realizată în Noua Galie de Sud, în anul 1888, cu ocazia aniversării a 100 de ani de apartenență la Imperiul britanic. În România prima emisiune jubiliară a apărut la 10/22. V. 1891, cu prilejul aniversării a 25 de ani de domnie a lui Carol I (5 valori) și a avut putere de francare numai 10 zile. v. **EMISIUNE POȘTALĂ ANIVERSATIVĂ.**

MĂRCI POȘTALE LĂCUITE. Mărci poștale a căror față este acoperită cu un strat foarte subțire de lac (v.), cu scopul de a le da strălucire. Metoda este folosită de majoritatea administrațiilor poștale, mai ales la emisiunile consacrate reproducerilor de artă. Uneori stratul de lac îngreuiază obținerea amprentelor clare ale ștampilelor.

MĂRCI POȘTALE LITOGRAFIATE. Mărci poștale a căror multiplicare s-a realizat pe calea imprimării litografice. În România sînt cunoscute ca „mărci poștale litografiate" cele emise între anii 1864 — 1872, executate în București. Astfel, în anul 1864 este tipărită emisiunea poștală cunoscută sub numele de „Cuza necirculate" (formată din 3 mărci nedantelate). Aceste mărci poștale nu au fost puse în circulație, ele găsindu-se numai în stare neobliterată. La 9/21.I.1865 a fost pusă în circulație emisiunea poștală „Alexandru Ioan Cuza" — cu efigia în oval, formată din 3 mărci poștale nedantelate, iar în anii 1866/1867 emisiunea poștală „Carol cu favoriți" I — cu efigia în cerc, formată din 3 mărci poștale nedantelate. La 20.I./1.II.1868 a apărut emisiunea poștală „Carol cu favoriți" II — cu efigia în medalion, formată din trei mărci poștale nedantelate (cărora li s-a adăugat, în anul 1870, a patra marcă poștală cu valoarea de 3 bani). La 20.III./1.IV.1869 a fost pusă în circulație emisiunea poștală „Carol cu favoriți" III (în oval), formată din cinci mărci poștale nedantelate, denumite atunci „mărci poștale internaționale", deoarece au fost emise cu ocazia intrării mărcilor poștale românești în traficul internațional. În anii 1871—1872 s-a pus în circulație o nouă emisiune poștală de cinci valori, cunoscută sub denumirea de „Carol cu barbă" — nedantelate. La 3/15. II.1872 Poșta română emite o nouă serie de trei valori, cunoscută sub denumirea de „Carol cu barbă" — dantelate; acestea sînt primele mărci poștale dantelate ce apar în România. Ultimele mărci poștale clasice litografiate românești, emise la 20.VII./1.VIII.1872, sînt cunoscute sub denumirea de „Carol cu barbă" (emisiune defectuoasă) — efigie în oval. Emisiunea este formată din două valori nedantelate. Mărcile poștale litografiate românești și-au încetat puterea de francare la 2/14.X.1872, cînd a fost pusă în circulație emisiunea „Paris" (șapte valori). v. **ARGENTINA-LITOGRAFIATE**; **LITOGRAFIE.**

MĂRCI POȘTALE „MISIONARI". Denumire sub care sînt cunoscute primele mărci poștale ale fostului regat Hawaii (actualmente statul Hawaii din S.U.A.), puse în circulație în anii 1851—1852; respectivele mărci poștale, cu valoare de 2, 5 și 13 centi, sînt întîlnite numai pe scrisorile expediate de misionarii aflați în arhipelag. Mărcile poștale ale misionarilor se numără printre rarițățile filateliei mondiale, valoarea de 2 centi (destinată expedierii ziarelor) fiind cunoscută numai în 15 exemplare.

MĂRCI POȘTALE MODERNE. În această categorie, diferită de la un stat la altul, sînt incluse mărcile poștale apărute în etapa imediat următoare mărcilor poștale postclasice (v.). În România mărci poștale moderne sînt considerate cele apărute între anii 1903—1927 inclusiv.

MĂRCI POȘTALE „MONEDĂ". Mărci poștale dantelate, de tipul emisiunii uzuale „300 de ani ai dinastiei Romanov" (1913), imprimate pe carton, avînd pe

MĂRCI POȘTALE ÎN CULORI DIFERITE

verso indicația valorii și o inscripție care atesta rolul lor de monedă divizionară, utilizate în Imperiul țarist (1915—1917) și apoi în Rusia, după revoluție, între anii 1917—1919. Mărcile poștale „monedă" corespunzînd valorilor de 10, 15 și 20 copeici, pe verso cu inscripția, în limba rusă, „Are curs deopotrivă cu moneda de argint", au fost puse în circulație în anul 1915. A doua emisiune, din anii 1918—1919, a fost destinata valorilor mici de 1, 2 și 3 copeici; ea purta pe verso inscripția în limba rusă „Are curs egal cu moneda de ara-

mă". Deși aveau putere de francare, aceste marci poștale „monedă" au fost folosite aproape în exclusivitate ca monedă divizionară, cele aplicate pe scrisori efectiv circulate fiind extrem de rare.

MĂRCI POȘTALE „NAPOLEON". Denumire filatelică dată emisiunilor poștale franceze apărute în timpul președinției lui Ludovic Napoleon Bonaparte (1849—1852)

și, în continuare, în perioada celui de-al doilea Imperiu (1852—1870). Emisiunea poștală înfățișînd efigia împăratului cu o cunună de lauri, apărută între anii 1863—1870 pentru a glori-

fica victoriile obținute de armata franceză în timpul razboiului austro-franco-sard din anul 1859, poartă denumirea de „Napoléon lauré". Adeseori exemplarele neuzate au guma atinsă deoarece, dată fiind valoarea lor nominală mare, funcționarii de la oficiile poștale obișnuiau să le lipească ușor pe mapele în care erau păstrate, evitînd astfel pierderea lor. Valoarea vîrf (v.) de 5 franci din această emisiune poștală se situează printre piesele cele mai rare ale filateliei franceze, mai ales în stare neuzată; nedantelată, ea constituie o raritate de prim ordin.

MĂRCI POȘTALE NEDANTELATE. 1. Mărci poștale realizate fără dantelură. Înainte de inventarea și utilizarea mașinilor de perforat, mărcile poștale erau emise în coli neperforate, detașarea lor efectuîndu-se cu foarfecele. În literatura de specialitate și în cataloagele filatelice ele sînt indicate cu semnul □. Marile cataloage filatelice, pe lîngă mențiunea „nedantelat", indică prin două linii paralele și lățimea interspațiilor dintre mărcile poștale în coală. 2. Mărci poștale fără dantelură din emisiuni poștale puse în circulație în două variante — dantelate și nedantelate (ex.: emisiunea românească „Jocurile Olimpice de la Tokyo" din 1964). 3. Mărci poștale care, deși fac parte din emisiuni programate a fi puse în circulație dantelate, apar pe piață nedantelate; asemenea exemplare scăpate la controlul de calitate în fabricile de timbre ar trebui considerate rebuturi, dar ele sînt totuși căutate și colecționate.

MĂRCI POȘTALE NEEMISE v. **MĂRCI POȘTALE NEPUSE ÎN CIRCULAȚIE.**

MĂRCI POȘTALE NEGUMATE. 1. Mărci poștale puse în circulație fără guma (v.), în țările cu climat cald și umed, care îngreuiază păstrarea marcilor poștale gumate. 2. Mărci poștale puse în circulație fără gumă de unele administrații poștale din țări care nu dispun de substanțe adezive la data emiterii lor.

MĂRCI POȘTALE NEOBLITERATE. Mărci poștale neștampilate, nefolosite la francare, care nu și-au îndeplinit misiunea pentru care

au fost emise. Din punct de vedere filatelic, mărcile poștale neobliterate își păstrează valoarea întreagă numai dacă au guma intactă. Sinonime: mărci poștale neuzate, mărci poștale neștampilate.

MĂRCI POȘTALE NEPUSE ÎN CIRCULAȚIE. Mărci poștale care din diferite motive nu au servit efectiv la francarea trimiterilor poștale. Astfel de mărci poștale, cunoscute sub denumirea improprie de „mărci poștale neemise", au existat și în România [ex.: emisiunea „Cuza necirculate" (v.); emisiunea tip „Spic de grîu", pregătită în anul 1893, dar nepusă în circulație ca urmare a acordului intervenit în cadrul U.P.U., potrivit căruia toate țările membre urmau să folosească culori identice pentru mărcile corespunzînd unei anumite prestații poștale; emisiunea „Ferdinand — necirculate", pregătită la Moscova, în anul 1917]. Dintre mărcile poștale nepuse în circulație ale altor țări menționăm: emisiunea poștei de campanie austriece din anul 1918; emisiunea pregătită pentru ocupația militară austro-ungară a Italiei (1918); emisiunea franceză din anul 1871 etc.

MĂRCI POȘTALE OBLITERATE. Mărci poștale anulate cu ștampila. Ele

se mai numesc mărci poștale ștampilate, uzate, adică folosite în circuitul poștal. Mărcile poștale pot fi obliterate și din oficiu de administrația poștală (fără a fi trecut prin circuitul poștal), în vederea punerii în vînzare, în stare uzată, la ghișeele filatelice, în serii sau în plicuri filatelice. Aceste mărci poștale poartă denumirea de „mărci poștale preobliterate". În colecțiile alcătuite din mărci poștale obliterate este preferabil să se includă exemplare efectiv circulate prin poștă, evitîndu-se mărcile poștale preobliterate (mai ales atunci cînd colecțiile sînt destinate prezentării în expoziții filatelice). v. **MĂRCI POȘTALE PREOBLITERATE; OBLITERARE.**

MĂRCI POȘTALE OCAZIONALE. Mărci poștale consacrate diferitelor evenimente economice, politice, culturale, științifice, sportive pe plan intern sau extern. Prima marcă poștală ocazională a apărut în Peru, în anul 1871, consacrată reclamei noii linii de cale ferată ce lega Lima de Calao și Chorrilos. În Europa primele mărci poștale ocazionale au fost emise de poșta orășenească particulară din Frankfurt pe Main în iulie 1887, dedicate concursului național de tir, cu inscripția „IX. Deutsches Bundes & Jubiläums Schiessen Frankfurt a/M" (Cea de a IX-a ediție a concursului jubiliar de tir, Frankfurt pe Main). Deși nu au caracter oficial, acestea constituie primele mărci poștale cu caracter sportiv din lume.

MĂRCI POȘTALE OLIMPICE. Mărci poștale puse în circulație de țările gazdă și de cele participante cu

ocazia Jocurilor Olimpice (din anul 1896 pentru Jocurile Olimpice de vară și din anul 1934 pentru Jocurile Olimpice de iarnă). Prima emisiune de mărci poștale (devenită astăzi o raritate) a fost pusă în circulație cu ocazia Jocurilor Olimpice de la Atena în anul 1896. Pentru Jocurile Olimpice de iarnă prima emisiune de mărci poștale a fost pusă în circulație în S.U.A. cu ocazia celei de a III-a ediții ce a avut loc la Lake Placid. În prezent toate administrațiile poștale pun în circulație mărci dedicate Jocurilor Olimpice (preolimpiadă, olimpiadă, medalii olimpice).

MĂRCI POȘTALE O.N.U. Mărci poștale emise de Administrația poștală a O.N.U. În anul 1947,

delegatul Argentinei a propus Adunării Generale constituirea unei Administrații poștale

MĂRCILE POȘTALE ALE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

a O.N.U., inițiativă aprobată la 16.XI.1950. La 24.X.1951, O.N.U. pune în circulație prima emisiune pentru poșta obișnuită, cu valori în moneda S.U.A. La 14.XII.1951, O.N.U. lansează întîia emisiune de mărci poștale pentru poșta aeriană. Începînd din anul 1951, pune în circulație și întreguri poștale obișnuite pentru poșta aeriană. La 8.VII.1952, cel de-al XIII-lea Congres al U.P.U., desfășurat la Bruxelles, recunoaște Administrația poștală a O.N.U. și mărcile sale poștale. De la prima emisiune poștală și pînă în prezent O.N.U. a lansat mai multe emisiuni proprii de mărci și efecte poștale cu putere de francare numai la oficiile poștale din clădirea sediului O.N.U. din New York (valorile lor sînt exprimate în moneda S.U.A.). Cu începere din anul 1969, Administrația poștală a O.N.U. a pus în circulație și emisiuni separate, pentru oficiile poștale ale sediului ei de la Geneva (cu valorile în moneda elvețiană), iar din anul 1979 și emisiuni (cu valori în monedă austriacă) pentru serviciile O.N.U. de la Viena. Pînă la apariția primelor mărci poștale emise de Administrația poștală a O.N.U., Poșta elvețiană a creat pentru serviciile O.N.U. din Geneva mărci poștale de serviciu, supratipărind mărci poștale elvețiene cu textul „Nations Unies/Office Européen". Prima emisiune poștală de acest fel a fost pusă în circulație în anul 1950 (mărcile poștale avînd

valori în moneda elvețiană). Mărcile poștale O.N.U. pot servi la francarea corespondenței oficiale a serviciilor respective și a corespondenței depuse de particulari la ghișeele sau cutiile poștale din incinta sediilor O.N.U. din New York, respectiv Geneva și Viena. Mărci poștale dedicate O.N.U. sau organismelor specializate au fost emise de aproape

toate statele lumii. Prima marcă poștală dedicată O.N.U. a fost pusă în circulație la 25.IV.1945, la San Francisco, de către S.U.A., cu ocazia Conferinței pentru elaborarea Cartei O.N.U. Întîia

emisiune poștală dedicată O.N.U. de către România a fost pusă în circulație la 27.XI.1961, cu ocazia celei de-a XV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. v. **ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE.**

MĂRCI POȘTALE PARTICULARE. 1. Mărci poștale emise de unități, întreprinderi și instituții particulare care prestează servicii de transport local de corespondență, destinate plății taxelor de expediere prin francarea corespondențelor [ex.: mărcile poștale ale unor companii de navigație, ca D.D.S.G. (v.) și R.O.P.i.T. (v.)]. **2.** Mărci poștale emise de persoane particulare care organizează și efectuează transporturi regulate de corespondență pe cont propriu. Printre multe altele, în această categorie se înscriu și mărcile poștale emise pe teritoriul României de proprietarii unor hoteluri (Bistra, Măgura) sau de administrația stațiunii Păltiniș. Din cele emise peste hotare menționăm: marca poștală emisă de românul Popper Iuliu pentru exploatarea auriferă din Țara de Foc, mărcile poștale ale hotelurilor de pe muntele Rigi din Elveția, figurinele poștale tipărite de proprietarul insulitei Lundy din apropierea coastei Angliei etc. Toate mărcile poștale particulare au un nivel grafic foarte scăzut, unele constînd dintr-o simplă bucată de hîrtie pe care figurează numai valoarea nominală și semnătura căpitanului de poștă (v.). v. **LMcL; MĂRCI POȘTALE ALE COMPANIEI „MORTON"; POPPER IULIU; ȚARA DE FOC.**

MĂRCI POȘTALE PE FOLIE DE ALUMINIU. Mărci poștale tipărite de unele administrații poștale (ex.: U.R.S.S., Ungaria ș.a.) pe hîrtii acoperite cu folii subțiri de aluminiu (ex.: emisiunile poștei din R. P. Ungară destinate „Congresului internațional al metalelor ușoare" și „Celei de-a 25-a aniversări a industriei maghiare a aluminiului"; emisiunea sovietică în cinstea „Celui de-al XX-lea Congres al P.C.U.S." din anul 1961, cu și fără supratipar).

MĂRCI POȘTALE PE FOLIE DE AUR. Mărci poștale ale căror imagini se realizează prin presiune pe o folie de aur foarte subțire, caserată pe un suport de hîrtie. Ele au fost puse în circulație de unele administrații poștale în scopuri exclusiv filatelice, axate pe teme la modă, căutate de colecționarii naivi și neavizați. Folia de aur, extrem de subțire, are o valoare intrinsecă minimă și nu justifică valorile nominale mari sau prețurile speculative la care aceste mărci poștale își fac apariția pe piața filatelică. Primele mărci poștale pe folie de aur au fost emise în Gabon; le-au urmat cele emise în Benin, Haiti, Camerun, Mali, Niger ș.a. Mărcile poștale pe folie de aur, care au atras la început curiozitatea unei categorii de filateliști, au încetat să mai fie emise.

MĂRCI POȘTALE PE FRAGMENT. Mărci poștale lipite pe un fragment dintr-un plic, ziar sau altă trimitere circulată prin poștă.

Obliterarea mărcii poștale trebuie să se întindă și pe fragmentul pe care aceasta este lipită. v. **MARCĂ POȘTALĂ „LEGATĂ".**

MĂRCI POȘTALE PE SCRISOARE. Mărci poștale lipite pe un plic care a circulat prin poștă. Ștampila oficiului poștal folosită la obliterarea mărcii poștale trebuie să se întindă și pe plicul-suport, care trebuie să poarte obligatoriu ștampilele oficiilor poștale prin care a circulat.

MĂRCI POȘTALE PENTRU ASIGURARE. 1. Mărci poștale puse în circulație în perioada în care Olanda deținea dominația colonială în fostele Indii Olandeze (astăzi Republica Indonezia), cînd se efectuau pe cale maritimă numeroase transporturi de scrisori cu valoare. În urma unor repetate incendii și naufragii ale vaselor liniei respective, Poșta olandeză a recurs la un sistem de asigurare a trimiterilor poștale pentru eventualele accidente. Astfel, în anul 1921, contra unei taxe suplimentare (consemnată prin aplicarea unor mărci poștale speciale olandeze), scrisorile erau transportate în casete de siguranță speciale, rezistente la foc și apă. Emisiunea a fost formată din șase mărci poștale, fiecare corespunzînd unei anumite valori de asigurare. Sistemul, aplicat și de Indiile Olandeze, nu s-a bucurat de succes și a fost abandonat, astfel încît emisiunii din anul 1921 nu i-au mai urmat altele. **2.** Mărci poștale cu inscripția SEGURO POSTAL, puse în circulație în Mexic, în anul 1935, prin care poșta confirma plata unei taxe suplimentare pentru asigurarea trimiterilor expediate.

MĂRCI POȘTALE PENTRU AUTOMATE. Mărci poștale imprimate în benzi (role) sau grupaje (verticale și orizontale), puse în vînzare prin aparate automate de distribuire.

Modul de asamblare a acestora diferă de la o țară la alta. Combinațiile și variantele de perforare oferă posibilități interesante de adîncire a studiului pentru colecționarii specializați. v. **MĂRCI POȘTALE ÎN ROLE.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU BINEFACERE. Mărci poștale ale căror valori sînt destinate parțial sau total unor scopuri de binefacere (ajutorării copiilor, văduvelor și

invalizilor de război, construirii de spitale etc.). Astfel de mărci poștale s-au tipărit încă din anul 1897 în statul New South Wales din Australia în scopul strîngerii de fonduri pentru construirea unui spital. În România primele emisiuni de acest fel au fost puse în circulație în anul 1906. Emisiunea „Torcătoarea" (1/14.I. 1906) s-a vîndut cu supratxă în folosul societății „Torcătoarea". Emisiunea „Țesătoarea" (4/17.III. 1906) s-a vîndut cu supratxă în folosul societății „Țesătoarea". Emisiunea „Mama răniților" (10/23.III.1906) s-a vîndut cu supratxă în folosul societății de ocrotire socială „Policlinica", iar emisiunea „Îngerii" (22.VII./4. VIII.1906), s-a vîndut cu supratxă în folosul societății „Înger". Aceste mărci nu aveau supratxa tipărită, ea încasîndu-se obligatoriu în baza unei circulare a administrației poștale. v. **ASISTENȚĂ SOCIALĂ.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU COLETE. Mărci poștale emise de unele administrații poștale, pentru perceperea taxelor de transport ale coletelor expediate prin poștă [ex.: „Colis postaux" (v.), Franța; „Pacchi postali" (v.), Italia; „Per

pacchi", Vatican ș.a.]. Numeroase emisiuni de mărci poștale pentru colete expediate pe calea ferată au fost puse în circulație în Belgia, cu începere din anul 1879. Mărcile poștale din unele țări indică și mijlocul de transport cu care se face expedierea [ex.: „Autopaketti" (v.) în Finlanda].

MĂRCI POȘTALE PENTRU COMBATEREA TUBERCULOZEI. Mărci poștale emise în scopul popularizării acțiunilor pentru combaterea tuberculozei [ex.: timbrele pentru asistența tuberculoșilor din România (1913); emisiunile poștale belgiene cu supratxă în folosul tuberculoșilor, emise în anii 1925, 1926 și 1927, ș.a.]. v. **JULMARKEN.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU COMPLETAREA TAXEI. Mărci poștale puse în circulație de unele administrații poștale pentru completarea francaturii corespondențelor insuficient francate de expeditori. Ca urmare, pe scrisorile ce nu purtau mărci poștale cu valoare conform tarifelor poștale în vigoare, poșta lipea mărci poștale de taxă suplimentară. Aceste mărci poștale (Timbres-taxe) au fost introduse în Franța în anul

1859. Ca taxă suplimentară pentru scrisorile insuficient francate se percepea de către Poșta franceză o taxă dublă. Luînd exemplul Franței, și alte state au introdus asemenea mărci poștale. Acestea pot fi recunoscute după textele înscrise pe ele: À Payer (Belgia), À percevoir (v.) (Belgia, Egipt, Franța), Bajor Porto (Indonezia), Déficit (Peru), Doplata (v.) (Polonia, U.R.S.S.), Doplatit (v.) și Doplatne (v.) (Cehoslovacia), Franqueo deficiente (Spania), Lösen (v.) (Suedia), Multa (Portugalia), Multada (Chile), Porteado (Portugalia), Porto (Danemarca, Ungaria), Portomarke (Germania), Portzegel (Olanda),

Recouvrement (Monaco), Segna tassa (v.) și Segnatasse (Italia și San Marino), Sobre porte (Spania), Sobretassa (Spania), T (acceptat internațional), Takca (Bulgaria), Taksë (Albania), Tasa por Cobrar (Spania), Taxa de plată (Romania), Taxa devida (Brazilia), Te betalen (v.) (Monaco, Olanda). În majoritatea țărilor aceste mărci poștale au fost înlocuite cu ștampila „T" (Taxe) în dreptul căreia funcționarul poștal trece suma ce trebuie achitată de destinatar. v. **MĂRCI POȘTALE „PORTO".**

MĂRCI POȘTALE PENTRU CORESPONDENȚA MILITARILOR. 1. Mărci poștale adezive, special destinate francării corespondenței militarilor în timp de război, în perioade de concentrări sau de mobilizare, emise în Austria, Franța,

Italia și în alte țări. 2. Mărci poștale fixe, fără indicație de valoare, imprimate pe cărți poștale militare scutite de taxe poștale, distribuite militarilor cu grade inferioare.

MĂRCI POȘTALE PENTRU CRUCEA ROȘIE. Mărci poștale cu sau fără supratxă poștală, destinate în exclusivitate strîngerii de fonduri pentru Crucea Roșie. Mărcile

poștale de Cruce Roșie formează obiectul unor colecții specializate. v. **CRUCEA ROȘIE.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU FACTAJ. Mărci poștale emise în scopul încasării plății taxelor de factaj. Administrația poștală română a

pus în circulație 6 emisiuni de mărci poștale „Taxa de factagiu", cu același desen și aceeași valoare (25 bani); prima dintre ele, în culoare brun-roșcat, a apărut la 15.IX.1895, iar următoarele, în culoare cărămizie, în anii 1896, 1898, 1899, 1905, 1908. După un interval de aproape 20 de ani, în care poșta a încasat aceste taxe în numerar, în anul 1928 s-au introdus din nou mărcile poștale pentru factaj, supratipărindu-se marca poștală de 10 bani, verde, din emisiunea „Ferdinand—uzuale" model II (1923), cu cuvîntul „FACTAJ" și valoarea „5 lei", în culoare roșie.

MĂRCI POȘTALE PENTRU MESAJE VORBITE. Mărci poștale emise de Argentina în anul 1939 (trei valori), în scopul expedierii mesajelor înregistrate pe discuri sau benzi de magnetofon. v. **FONOPOSTAL (CORREOS ~).**

MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ. Mărci poștale emise de administrația poștală a unui stat pentru francarea trimiterilor poștale expediate pe calea aerului (cu baloane, cu porumbei, cu avioane, cu dirijabile și rachete). Imaginile lor au, de cele mai multe ori, o ilustrație legată direct de domeniul aviației. Deși toate poartă inscripția „Poșta aeriană" (în diverse limbi), pot fi folosite și pentru francarea poștală obișnuită. Prima emisiune poștală aeriană a fost pusă în circulație în Italia la 22. V.1917, cu ocazia zborului experimental Roma—Torino și retur. Marca poștală era prevăzută cu supratiparul „Esperimento Posta Aerea, Maggio 1917, Torino—Roma, Roma—Torino" (Poșta aeriană experimentală, mai 1917, Torino—Roma, Roma—Torino). Următoarele țări emitente de mărci poștale pentru poșta aeriană au fost: Austria, S.U.A., Ungaria (1918); Elveția, Columbia, Germania, Japonia (1919) etc. În prezent corespondența expediată pe calea aerului este francată cu mărci poștale curente, emisiunile dedicate poștei aeriene avînd un caracter mai mult filatelic. În România, deși transportul corespondenței poștale pe cale aeriană a început să se efectueze încă din anul 1922, primele mărci poștale românești speciale pentru poșta aeriană au fost puse în circulație la 1.IX. 1928 (emisiunea C. Raiu), cu prilejul inaugurării curselor regulate de poștă aeriană. v. **C. RAIU; MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN RACHETE; POȘTA „PAR BALLON"; TIMBRE PENTRU POȘTA PRIN PORUMBEI.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA FLUVIALĂ. Mărci poștale emise de o administrație poștală sau de o companie de navigație fluvială (cu încuviințarea poștei de stat), destinate perceperii taxelor de transport al unor trimiteri poștale prin vase care asigură regulat legătura între porturile de pe cursul unui fluviu. Mărcile poștale emise de aceste companii au statut de mărci poștale locale (chiar dacă servesc la trimiteri poștale între porturi din două sau mai multe state riverane). v. **POȘTA D.D.S.G.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA ORĂȘENEASCĂ. Mărci poștale emise de poșta de stat, cu putere de circulație limitată la cuprinsul unui singur oraș; au caracter oficial deplin și sînt înscrise în marile cataloage filatelice ca mărci ale poștei de stat [ex.: Madrid (1853); Stockholm (1856—1862); Moscova (1863) etc.].

MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA PE CĂILE FERATE. Mărci poștale special destinate transporturilor poștale pe calea ferată. Astfel de emisiuni au fost puse în circulație în decursul timpului de diverse administrații poștale [ex.: Belgia („Chemins de fer"), Franța („Réseau d'État") ș.a.] sau de companii particulare care exploatau în concesiune linii feroviare (ex.: marca poștală emisă în anul 1867 de Societatea britanică D.B.S.R. care construise linia ferată Constanța—Cernavoda, considerată una dintre primele mărci poștale cu subiect feroviar). În această categorie intră și mărcile poștale uzuale bavareze perforate sau supratipărite, în anii 1908—1915, cu litera E (inițiala cuvîntului Eisenbahn).

MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN RACHETE. Mărci poștale special destinate trimiterilor poștale transportate cu rachetele. Primele mărci poștale de acest fel au apărut în Austria între anii 1928—1935; ele purtau inscripția manuală „Raketen Flugpost Schmiedl" și semnătura inginerului F. Schmiedl, constructorul rachetelor. Ulterior au fost puse în circulație mărci poștale neoficiale cu desenul rachetei, valoarea nominală și inscripția „Raketen-Flugpost in Österreich" (Poșta

aeriană cu racheta—Austria). Emisiuni speciale neoficiale sînt întîlnite în Germania, cu ocazia zborurilor experimentale din perioada 1933—1935, precum și în Belgia, Elveția, Italia, Marea Britanie, Olanda, Australia, Franța, India,

S.U.A., Mexic, Luxemburg. Prima marcă oficială pentru poșta cu racheta a fost emisă în Cuba, la 15.X.1939, cu ocazia zborului experimental organizat la Havana, și constă din supratipărirea mărcii poștale uzuale de 10 centavos din emisiunea 1931—1932, cu textul EXPERIMENTO DEL COHETE POSTAL/AÑO DE 1939 (Experimentul cu racheta

poștală / anul 1939). Desenul acestei mărci poștale a fost reluat după 25 de ani pe una din mărcile poștale uzuale din anul 1964, dedicată aniversării acestui eveniment. v. **CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ**; **PLIC PENTRU POȘTA AERIANĂ**; **POȘTA PRIN RACHETE.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU PREDARE SPECIALĂ. Mărci poștale a căror valoare reprezintă plata unei taxe adiționale pentru predarea trimiterii poștale la destinatar prin curier special (fără a aștepta cursa normală a factorului). În țările anglofone pe aceste mărci poștale figurează termenii „Special Delivery", „Express Deliv-

ery" sau „Express Letter", echivalenți într-o oarecare măsură cu „Expres" (v.). Mărci poștale similare au fost emise în anul 1937 și de Poșta cehoslovacă pentru scrisorile ce urmau a fi predate prin curier special.

MĂRCI POȘTALE PENTRU SCUTIRE DE TAXĂ. Mărci poștale destinate francării trimiterilor poștale scutite de taxa de expediție prin poștă, în special pentru corespondența unor instituții civile și militare. În România au existat mai multe emisiuni de acest gen. În anul 1913 a fost pusă în circulație o marcă poștală de format 36×35 mm, cu inscripția „SCUTIT POSTA. ORDINUL 23466—913". O marcă poștală cu inscripția „ROMANIA GRATUIT 1858—1933" a fost

emisă în anul 1933 cu ocazia distribuirii cărții „75 ani de la introducerea primei mărci poștale românești". În mai 1946 a fost pusă în circulație emisiunea cu supratiparul „SERVICIUL PRIZONIERILOR DE RAZBOI. SCUTIT DE TAXA POSTALA" și o cruce aplicată peste valoare. În anii 1946 și 1947 au fost puse în circulație mărci poștale „CRUCEA ROSIE A ROMANIEI. SERVICIUL PRIZONIERILOR DE RAZBOI. SCUTIT DE TAXA POSTALA", iar în septembrie 1947 emisiunea „SCUTIT FUNDATIA" cu supratipar „Scutit de taxa poștală". La 1.XII.1947, marca poștală de culoare violet din emisiunea „Fundația" apare cu supratipar negru sau roșu, pentru scutirea de taxe poștale a corespondențelor Fundației expediate „Prin avion". Mărci poștale similare au fost emise și de alte administrații poștale, în împrejurări și scopuri diverse, inclusiv pentru anumiți beneficiari scutiți de taxe poștale. Din punct de vedere filatelic cea mai interesantă este vinieta emisă în anul 1870 de Poșta elvețiană pentru corespondența militarilor francezi din corpul de armată comandat de generalul Bourbaki care, în timpul războiului franco-prusian, se retrăseseră în Elveția pentru a nu fi capturați. Vinietele (cu funcție de mărci poștale) poartă inscripția „Militaires français/internés en Suisse/Gratis" (Militari francezi/internați în Elveția/Gratis). Interesante sînt și mărcile pentru scutirea de taxe poștale, acordată unor autorități și instituții, emise de Poșta elvețiană între anii 1911—1921. Acestea nu poartă denumirea țării, apartenența lor fiind indicată doar de stema din desen; cifra valorii de decontare este însoțită de litera P (Porto) și nu de indicatorul monedei naționale. v. **SCUTIRE DE TAXĂ POȘTALĂ.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU SERVICIUL ARMATEI. Mărci poștale folosite pentru francarea corespondenței militare de serviciu. Astfel de emisiuni poștale se cunosc în condominiul anglo-egiptean al Sudanului în perioada 1900—1948, unde mărcile poștale egiptene emise între anii 1897—1922 au fost perforate în anii 1900, 1912 și 1922 cu inițialele A.O. (Army Official). Tot în acest condominiu, unele emisiuni poștale egiptene din perioada 1898—1903 și 1927 au fost tipărite în anii 1903, 1905 și 1936 cu inscripția orizontală ARMY / SERVICE ori cu cea verticală ARMY / OFFICIAL. v. **A.O.**; **ARMY/OFFICIAL**; **A.S.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU TRIMITERI RECOMANDATE. Mărci poștale destinate francării corespondenței recomandate (înregistrate). Prima marcă poștală de acest fel, purtînd inscripția „Registered" (v.), a apărut în anul 1854 în statul australian Victoria. Ulterior, mărci poștale asemănătoare au fost emise și în celelalte state australiene, în Canada, S.U.A., Afghanistan, Columbia (unele mărci poștale columbiene aveau prevăzut un spațiu liber pentru înscrierea numărului de înregistrare), Liberia, Panama ș.a. Treptat aceste mărci poștale au fost înlocuite aproape pretutindeni cu mărci poștale obișnuite însoțite de ștampile și etichete speciale de recomandare. În România nu s-au emis mărci poștale speciale, folosindu-se cele obișnuite, la tariful „recomandat". v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ RECOMANDATĂ**; **ETICHETE (VINIETE) DE RECOMANDARE**; **ȘTAMPILE POȘTALE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE.**

MĂRCI POȘTALE PENTRU ZIARE. Mărci poștale destinate francării ziarelor expediate abonaților, folosite pentru prima dată la

1.I.1851 de Poșta austriacă, care a emis în acest scop mărci poștale cu capul lui Mercur. Printre cele mai vechi emisiuni poștale de acest fel se numără valoarea de 5 parale „Porto Gazetei" din cea de a doua emisiune a Moldovei „Cap de bour" (1858) și mărcile poștale apărute în S.U.A., în anul 1865, avînd în efigii chipurile lui G. Washington, B. Franklin și A. Lincoln, care se remarcă prin dimensiunile lor neobișnuit de mari

(100×55 mm). Pentru expedierea ziarelor, periodicelor și imprimatelor unele țări au utilizat banderole cu mărci poștale fixe, uneori de un tip special (ex.: benzile pentru ziare emise de Poșta română în perioada 1870—1871, purtînd în desen inscripția DIARE PERIODICE), iar altele au aplicat supratipare pe mărci poștale obișnuite (ex.: Franța). În

majoritatea statelor, acestea au fost înlocuite cu mărci poștale obișnuite ori cu o taxă poștală marcată de obicei prin francatură mecanică. v. **BANDEROLĂ**; **MAGY. KIR. HIRLAP BÉLYEG**; **MERCUR**; **NOVINY**; **PORTO GAZETEI.**

MĂRCI POȘTALE „PEROT". Denumire sub care sînt cunoscute în filatelie primele două mărci poștale emise în insulele Bermude (v.), în anul 1848, de dirigintele poștei din localitatea Hamilton, William B. Perot. Mărcile poștale constau dintr-o ștampilă rotundă, în roșu sau negru, cu inscripția HAMILTON/BERMUDA și anul. Perot adăuga cu mîna valoarea încasată (One penny) și semnătura lui; de aici denumirea de „Mărci poștale Perot". Cunoscute în puține exemplare, aceste mărci poștale se înscriu printre cele mai rare piese filatelice din lume.

MĂRCI POȘTALE PERSATE v. **MĂRCI POȘTALE STRĂPUNSE.**

MĂRCI POȘTALE POLILINGVE. Mărci poștale ale căror inscripții sînt redate în mai multe limbi (ex.: mărcile poștale O.N.U., cu in-

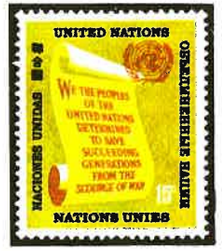

scripții în cinci limbi; mărcile poștale belgiene cu inscripțiile în franceză și flamandă; mărcile poștale finlandeze, din secolul trecut, cu inscripții în alfabet latin și alfabet chirilic).

MĂRCI POȘTALE „PORTO". Mărci poștale aplicate exclusiv de oficiile poștale de destinație, în vederea încasării taxelor pentru trimiterile poștale sosite nefrancate sau francate insuficient. Administrația poștală din România a introdus în scopuri de „Porto" timbre „Taxa de plată", „Timbre de ajutor" și „Timbre de asistență socială" care se aplicau pe corespondențele poștale sosite la destinație fără a fi francate și cu timbre de ajutor sau de asistență socială. În România prima emisiune poștală „Taxa de plată", din 1.V.1881, compusă din șase valori (2; 5, 10, 30, 50, 60 bani), a fost tipărită la Fabrica de Timbre din București, cu un singur desen, în culoare brună, pe hîrtie albă fără filigran. Desenul a fost reluat în emisiunile ulterioare din perioada 1887—1908; toate mărcile sînt de culoare verde, deosebindu-se între ele prin calitatea hîrtiei, nuanțelor, filigranelor etc.; emisiunile românești „Taxa de plată" de acest tip prezintă numeroase varietăți de dantelură, oferind un domeniu interesant pentru studiu și colecții specializate. La 7.V.1911 s-au tipărit noi timbre „Taxa de plată", cu un alt desen, în culoare albastră pe hîrtie verzuie de diferite nuanțe, cu filigran VIII (PR monogram). În anul 1915, s-a aplicat supratiparul „Timbru de ajutor" pe valoarea de 10 bani a emisiunii „Taxa de plată", tipărită pe hîrtie verzuie cu filigran (PR monogram), și pe valorile de 5 și 10 bani ale aceleiași emisiuni (reimpresiuni fără filigran). În anul 1916 s-au emis timbre „Taxa de plată" în model definitiv, două valori pe hîrtie fără filigran. În anul 1917 a fost pregătit un timbru (10 bani roșu), cunoscut sub denumirea de „Moscova-necirculate", tipărit la Moscova pe hîrtie fără filigran. În anul 1918, pentru satisfacerea nevoilor imediate, s-au supratipărit două valori din mărcile poștale Carol I, tipografiate cu indicația „Taxa de plată". În același an aceste timbre au fost tipărite definitiv în culori schimbate pe hîrtie verzuie cu sau fără filigran, în două valori, ca și în anul 1921. În scopuri de „Porto" s-au mai folosit opt mărci poștale din „Emisiunea Cluj" din 26.VII.1919

MĂRCI POȘTALE „PEROT"

și nouă mărci poștale din „Emisiunea Oradea". din 25.X.1919. În anul 1922 s-au emis primele timbre „Taxa de plată—Asistență Socială" în modelul mărcilor poștale „Timbru de ajutor" cu valori mai mari, tipărite în culoare brună pe hîrtie albă fără filigran. În anul 1924, s-au tipărit cu același desen patru valori pe hîrtie colorată, iar în anul 1926, două valori pe hîrtie albă. Între anii 1919—1926 au fost folosite în lipsa mărcilor „Porto", la unele oficii poștale din Transilvania și din Suceava, ștampile speciale „PORTO" (v.), „P" (v.) sau „T" (v). Poșta română a pus în circulație, pînă în anul 1942, zece emisiuni poștale. În anul 1946 s-au mai tipărit trei valori — negru pe hîrtie albă fără filigran; în anii 1946—1947 șase valori; în anul 1947 o valoare. După stabilizarea monetară din anul 1947 s-au tipărit mărci poștale „Taxa de plată" duble, perforate la mijloc, din care o **jumătate se lipea pe scrisoare**, cotorul rămînînd la factorul poștal. După proclamarea Republicii Populare Române, în anul 1948, pe mărcile poștale din anul 1947 s-a aplicat un supratipar „R.P.R.". Cu începere din anul 1950 mărcile poștale pentru încasarea taxelor de plată poartă indicația PORTO în loc de „Taxa de plată". Prima emisiune de acest fel a fost pusă în circulație în anul 1950, cu un desen nou (patru valori duble). În anul 1957 a fost pusă în circulație o emisiune „PORTO" cu un desen nou (șase valori), care este retipărită în anul 1967 în culori schimbate; în anul 1970 se imprimă cu aceleași culori din anul 1967, însă pe hîrtie fără filigran. În anul 1973 este pusă în circulație o nouă emisiune, cu desen nou, compusă din șase valori, tipar monocrom pe hîrtie fără filigran. Ultima emisiune românească de mărci poștale „Porto" a fost pusă în circulație în anul 1982. v. **CLUJ (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**; **CLUJ-ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**; **NACHMARKE**; **ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~)**.

MĂRCI POȘTALE POSTCLASICE. Mărci poștale puse în circulație în perioada imediat următoare emisiunilor considerate drept „clasice" (de regulă, după primele emisiuni poștale). Stabilirea perioadei „postclasice" diferă de la țară la țară, în funcție de desfășurarea istoriei poștale respective și de contextul istoric general în care s-au succedat emisiunile de mărci poștale. În România sînt socotite „postclasice" mărcile poștale apărute în intervalul 1872—1900, după emisiunile poștale litografiate, respectiv emisiunile poștale „Paris" (v.), „București" (v.) I și II, „Perle" (v.), „Vulturi" (v.), „Cifra în patru colțuri" (v.), „25 ani de domnie", precum și mărcile tip „Spic de grîu" (v.).

MĂRCI POȘTALE PREOBLITERATE. 1. Mărci poștale obliterate înainte de a fi puse în vînzare, în scopul anulării puterii lor de francare; anularea se poate face prin ștampilare manuală sau prin tipărirea imaginii unei ștampile.

Diverse țări practică acest gen de obliterare în scopuri filatelice, mai ales pentru tinerii colecționari, care, astfel, pot achiziționa mărcile poștale la un preț mult redus față de valoarea lor nominală. Mărcile poștale preobliterate sînt mai puțin valoroase și interesante sub aspect filatelic, în exponate fiind admise cele efectiv circulate, ștampilate pe parcursul poștal. **2.** Mărci poștale obliterate (în condiții acceptate de poștă) înainte de a fi folosite pentru francare. Acest sistem, întîlnit în special în

S.U.A., Belgia, Franța și Canada, adoptat și de Administrația poștală O.N.U. de la New York (preobliterare formată din două linii orizontale, paralele, cu inscripția UNITED NATIONS — N.Y.), se practică în scopul **înlesnirii operațiilor de expediere a „curierului" marilor unități publice sau particulare, cu un volum însemnat de trimiteri poștale, ziare etc. Aceste mărci poștale nu se pun în vînzare la ghișeele destinate marelui public. Pentru francarea expedierilor de ziare și periodice, cu un mare număr de trimiteri care s-ar solda cu întîrzieri datorate ștampilării fiecărui exemplar în parte, Poșta franceză a adoptat încă din anul 1898, iar cea din Monaco din anul 1943, sistemul preobliterării prin aplicarea unui supratipar pe mărci poștale uzuale.** Cu începere din anul 1922 Franța a preobliterat mărcile poștale prin aplicarea unei ștampile în formă de semicerc, cu inscripția „AFFRANCHts POSTES" (v.). Preobliterările de acest fel nu indică data anulării mărcilor poștale respective.

MĂRCI POȘTALE RAIONALE. Mărci poștale elvețiene cu valori nominale stabilite în funcție de tariful de transport pentru distanțe numite „Raioane", puse în circulație în anii 1850, 1851 și 1852. Aceste mărci purtau inscripțiile: Raion I (pentru dis-

tanțe pînă la 10 km), Raion II (pentru distanțe între 10—50 km). Pentru raioanele III (pentru distanțe între 50 și

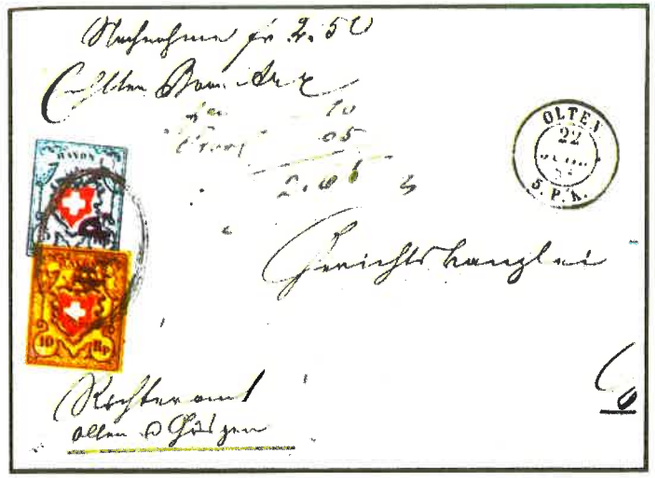

MĂRCI POȘTALE RAIONALE

200 km) și IV (peste 200 km) nu s-au tipărit mărci poștale, francarea făcîndu-se cu mărci poștale emise pentru celelalte raioane. Taxa respectivă era calculată pentru o greutate de pînă la 1/2 lot (1/2 uncie). Pentru greutățile mai mari se aplicau mărci poștale corespunzător greutății trimiterii.

MĂRCI POȘTALE REDANTELATE. Mărci poștale cu danteluri refăcute (reperforate), cu ajutorul anumitor dispozitive speciale pentru a le reda aspectul original. Este o reparație care reduce considerabil valoarea mărcilor poștale din punct de vedere filatelic. Redantelarea este considerată un fals.

MĂRCI POȘTALE REGUMATE. Mărci poștale cărora li s-a reaplicat pe verso un strat de gumă, cu scopul de a le da aspectul de neuzate. Se întîlnesc regumaje totale sau parțiale (ultimele urmăresc să mascheze lipsa gumei pe o parte din suprafața mărcii, urmele de șarnieră etc.). Regumarea trebuie considerată ca o reparație care scade valoarea filatelică și ca o contrafacere.

MĂRCI POȘTALE REIMPRIMATE v. **REIMPRESIUNE.**

MĂRCI POȘTALE „SAGE". Denumire filatelică a mărcilor poștale realizate de graficianul francez J. A. Sage, autorul machetelor mărcilor poștale franceze apărute între anii 1876—1900. Emisiunile reprezintă alegoric industria și comerțul.

MĂRCI POȘTALE SEMIOFICIALE. Mărci poștale emise de o instituție sau autoritate, alta decît administrația poștală de stat, în condiții permise și acceptate de aceasta. În categoria lor amintim emisiunile poștelor locale, organizate în Rusia țaristă de administrațiile guberniale, „Zemstvo" (v.); mărcile poștei prin curieri călare și diligențe din Far West-ul american; mărcile puse în circulație de unele companii particulare de navigație aeriană pentru a servi la plata taxei de expediere a corespondenței cu avioanele (ex.: mărcile companiilor sud-americane „SCADTA" (v.), „CONDOR" ș.a.].

MĂRCI POȘTALE „SERVICIUL TELEGRAFIC" v. **TIMBRE PENTRU TELEGRAF.**

MĂRCI POȘTALE STRĂPUNSE. Mărci poștale care se separă din coală cu o lamă sau cu vîrful unui cuțit ascuțit, printr-un procedeu asemănător perforării, denumit străpungere. În limbajul filatelic curent se folosește și neologismul mărci poștale persate. Se cunosc străpungeri în linie dreaptă, în zigzag (v.) sau în serpentină (v.).

MĂRCI POȘTALE „STRUBLI" (germ. = zbîrlit, cu părul zbîrlit). Denumire filatelică a emisiunilor clasice elvețiene, din perioada 1854—1862, în al căror desen este redată imaginea alegorică a Elveției, reprezentată de o femeie șezînd; li s-a spus „Strubli", deoarece femeia din desen are părul vîlvoi.

MĂRCI POȘTALE SUBȚIATE. Mărci poștale a căror hîrtie a suferit o alterare în ceea ce privește grosimea. Subțierea se produce mai ales cînd șarnierele sînt scoase de pe mărcile poștale prin smulgere; ea se poate observa examinînd marca poștală în lumină (locul unde hîrtia este subțiată prezintă o porțiune mai transparentă decît restul suprafeței mărcii poștale). O marcă poștală subțiată pierde mult din valoarea filatelică.

MĂRCI POȘTALE ȘTAMPILATE. Mărci poștale care și-au îndeplinit misiunea în circuitul poștal, fiind anulate cu o ștampilă manuală sau mecanică de către un oficiu sau o agenție poștală. v. **MĂRCI POȘTALE OBLITERATE.**

MĂRCI POȘTALE „TAXA DE PLATĂ" v. **MĂRCI POȘTALE „PORTO".**

MĂRCI POȘTALE „TĂIATE". Mărci poștale la care una sau mai multe margini au fost atinse prin tăiere, afectîndu-se în acest fel perimetrul imaginii propriu-zise. Aceasta se întîmplă la mărcile poștale nedantelate tipărite foarte aproape una de alta. În filatelie se cunosc și cazuri cînd unele mărci poștale dantelate la origine sînt prezentate ca nedantelate, după tăierea dantelurii în scopuri frauduloase. Identificarea mistificării se poate face prin comparare

cu o marcă poștală similară normală sau, și mai bine, cu o pereche de mărci poștale la care se poate observa bine interspațiul (v.). Exemplarele cu una sau mai multe laturi ale cadrului atinse își pierd aproape în întregime valoarea filatelică, excepție făcînd — într-o oarecare măsură — mărcile poștale care au fost tipărite cu intervale extrem de mici între exemplarele din coală (de exemplu: Toscana). v. **MĂRCI POȘTALE FRAGMENTATE; MĂRCI POȘTALE „TĂIATE ÎN CARNE".**

MĂRCI POȘTALE „TĂIATE ÎN CARNE". Mărci poștale nedantelate la care una sau mai multe laturi ale desenului au fost atinse la decuparea din coala de hîrtie pe care au fost tipărite. v. **MARGINE DE MARCĂ POȘTALĂ.**

MĂRCI POȘTALE TIPOGRAFICE. Mărci poștale cu inscripțiile (texte și cifre) culese în tipografie [ex.: mărcile uzuale ale emisiunii

Uganda (1894); mărcile „Porto" din Guadelupa (1894); mărcile din Malta (1925) ș.a.].

MĂRCI POȘTALE TRIDIMENSIONALE. Mărci poștale realizate prin tipare suprapuse care, privite sub un anumit unghi, dau o iluzie optică de relief. Prima încercare de acest fel a fost făcută de Poșta italiană, în anul 1956, cu mărcile poștale dedicate O.N.U. Emisiuni mult mai pretențioase ca efect grafic au fost puse în circulație pentru poșta uzuală și aeriană în anul 1970, în Bhutan (v.).

MĂRCI POȘTALE TRIUNGHIULARE. Mărci poștale de formă triunghiulară. Cele mai cunoscute emisiuni poștale cu acest format sînt cele ale Capului Bunei Speranțe

(1853—1861). Dintre acestea, emisiunea poștală de emergență din anul 1861 (1 și 4 p.) a fost imprimată local la tipografia Saul Solomon & Cie, pentru a suplini lipsa de mărci poștale datorată livrării cu întîrziere a tirajului comandat în Anglia. Cele două mărci, lipsite de finețe grafică, cunoscute în filatelie sub denumirea de „gravate în lemn" (xilografiate), constituie rarități. Erorile de culoare ale celor două valori (1 p. albastru în loc de roșu și 4 p. roșu în loc de albastru), cunoscute numai în stare uzată, se numără printre marile rarități ale filateliei mondiale. Mărci poștale de format triunghiular au fost emise și în alte țări.

MĂRCI POȘTALE UNICAT. 1. Mărci poștale cunoscute într-un singur exemplar [ex.: Guyana Britanică de 1 cent (1856) sau eroarea de culoare la valoarea de 3 Skilling Banko a primei emisiuni suedeze din anul 1855]. **2.** Mărci poștale colecționate într-un singur exemplar. v. **TRE SKILLING BANKO.**

MĂRCI POȘTALE UZUALE. Mărci poștale emise în scopul satisfacerii în primul rînd a necesităților poștale. Ele au de obicei un îndelungat termen de valabilitate și se tipăresc în număr foarte mare, fie într-un singur tiraj, fie în tiraje succesive, pe măsura cerințelor. Din acest motiv, **între diferitele tiraje pot interveni mici deosebiri de hîrtie, gumaj, nuanțe, dantelură, care sînt studiate de filateliști, formînd obiectul unor colecții și exponate specializate.**

MĂRCI POȘTALE XILOGRAFIATE v. **MĂRCI POȘTALE TRIUNGHIULARE.**

MĂRCI ȘI EFECTE POȘTALE OCROTITE. În conformitate cu prevederile Legii 63/1974 intră sub incidența legii patrimoniului cultural național și trebuie declarate de deținători următoarele mărci și efecte poștale românești: mărcile poștale ale emisiunii întîia „Cap de bour", 1858, valorile de 27, 54, 81 și 108 parale, unicate, uzate și neuzate, pe fragmente, precum și în grupaje; mărcile poștale ale emisiunii a doua „Cap de bour", 1858/1859, valoarea de 5 parale (uzată și neuzată, pe hîrtie azurată și albă, cu cadru complet în unicate, tête-bêche și grupaje) și valoarea de 80 parale (neuzată, pe hîrtie azurată sau tête-bêche, uzată, pe hîrtie albă, precum și în bloc de patru pe hîrtie albă); mărcile poștale ale emisiunii „Principatele Unite", 1862, tipar de mînă, valorile de 3 parale (unicat, tête-bêche, grupaje sau multiple), uzate, pe hîrtie vărgată, de 6 parale (unicat, tête-bêche, grupaje sau multiple), uzate, pe hîrtie vărgată tipar de mașină, valoarea de 3 parale, tête-bêche, uzată și multiplă pe scrisori; scrisorile circulate, francate cu mărci poștale românești din perioada 1858—1872 inclusiv (nr. 1—35 inclusiv, C.M.R., 1974), a căror francatură include piese formate din grupaje de patru sau mai multe exemplare, în șiraif sau bloc; orice imprimat poștal (recipise de primire, expediere, adeverințe, confirmări etc.), francat cu mărci poștale din perioada 1868—1872 inclusiv (nr. 8—35 inclusiv, C.M.R., 1974), ori cu mărci poștale înjumătățite din aceeași perioadă; orice fel de documente, ziare, reviste, cărți, broșuri etc. ale timpului respectiv, unde sînt consemnate condițiile de emitere, tipărire și punere în circulație a mărcilor poștale românești deținute de persoane fizice sau juridice în afară de D.G.P.Tc., Academia R.S.R. și Direcția Generală a Arhivelor Statului (această prevedere cuprinde întreaga perioadă de la 1850 pînă în prezent); nu se consideră documente în sensul respectivei prevederi probele, eseurile și specimenele; orice instrument (ștemplu, ștampilă, pecete etc.) folosit de poștă pentru obliterarea francaturilor poștale, inclusiv

ștemplurile peceților din perioada prefilatelică; această prevedere se extinde pînă în prezent. Bunurile intrate în patrimoniul cultural național pot fi vîndute, donate ori valorificate prin schimb numai după 60 de zile de la data informării în scris a oficiilor pentru patrimoniul cultural național, întrucît în toate cazurile de vînzare a acestor bunuri statul își poate exercita dreptul prioritar de cumpărare, la prețul fixat de Comisia Centrală a Patrimoniului Cultural Național.

MECANOTELIE. Ramură a marcofiliei care se ocupă cu colecționarea și studierea impresiunilor făcute direct pe trimiterile poștale, cu ajutorul mașinilor de francat. Impresiunile mașinilor de francat înlocuiesc mărcile poștale și fac dovada că taxa poștală a fost plătită de expeditor. Mecanotelia a fost recunoscută de U.P.U. în anul 1920. Pe lîngă desenul figurinei de francare și al ștampilei de loc și dată, amprentele mașinilor de francat cuprind adesea și texte sau desene publicitare. Prin caracterul lor tematic ele pot constitui piese interesante în completarea unor colecții tematice. În ultimul timp au început să fie prezentate în expoziții și colecții formate numai din impresiunile mașinilor de francat. Este important de reținut că, cu ajutorul mașinilor de francat, se fac atît imprimări directe pe corespondență (mecanotelie), cît și imprimări pe benzi (metered mail) care, la rîndul lor, se aplică pe corespondență. v. **ETICHETE (BENZI) COMPLEXE DE FRANCARE MECANICĂ; MARCOFILIE; MAȘINĂ DE FRANCAT; METERED MAIL; ȘTAMPILĂ POȘTALĂ.**

MECKLENBURG-SCHWERIN v. **VECHI STATE GERMANE.**

MECKLENBURG-STRELITZ v **VECHI STATE GERMANE.**

MEDALIE. Piesă din metal (bronz, argint, aur), de obicei de formă rotundă, cu figuri și inscripții, oferită ca premiu la diferite concursuri, printre care și la concursurile filatelice. Treptele prevăzute de Regulamentul pentru expozițiile filatelice al Federației Internaționale de Filatelie sînt: medalie de aur format mare („Grande médaille"), medalie de aur, de vermeil, de argint, de bronz argintat și de bronz. v. **DIPLOMĂ.**

MEDIEVALE. Familii de litere ale alfabetului latin. Literele sînt compuse din linii ce formează picioruțe de forma unghiurilor ascuțite, ascuțișul pierzîndu-se spre părțile laterale. v. **CARACTER DE LITERĂ; LITERĂ.**

MEDJIDIE. Inscripție pe mărci poștale. v. **POȘTA D.B.S.R.**

M.E.F. (Middle East Forces). Supratipar (v.) aplicat în anii 1942—1943 pe mărci poștale britanice din anul 1937 (George VI), folosite de armatele aliate din Africa, în timpul celui de-al doilea război mondial, în Cyrenaica, Eritrea și Tripolitania.

MEHTUP (Învechit). Scrisoare oficială, adresă.

MEHTUPCIU (Învechit). Slujbaș care scria sau copia scrisori și acte diverse într-o cancelarie domnească.

MEMBRU A.F.R. Cetățean al R.S.R. care a împlinit vîrsta de 18 ani, recunoaște statutul A.F.R., activează într-una din grupele sau cercurile asociației și plătește cotizația de membru. Primirea în rîndurile membrilor asociației se face în mod individual de către Comitetul cercului A.F.R., pe bază de cerere scrisă. Membrii A.F.R. pot face parte numai dintr-un singur cerc sau dintr-o singură grupă filatelică. Calitatea de membru conferă dreptul de a lua parte la ședințele altor cercuri filatelice din țară. De asemenea, poate fi membru al A.F.R., fără drept de vot, orice tînăr care a împlinit vîrsta de 9 ani, primirea în rîndul asociației fiind condiționată de consimțămîntul părinților sau al tutorelui. Membrii A.F.R. au o serie de drepturi și îndatoriri: să aleagă și să fie aleși în organele de conducere ale asociației; să practice schimbul de mărci poștale numai în cercurile sau grupele asociației; să efectueze, în condițiile prevederilor legale în vigoare, schimbul filatelic individual cu străinătatea; să contribuie la realizarea scopurilor asociației; să respecte prevederile statutului; să nu folosească activitatea filatelică în scopuri contrare intereselor asociației; să popularizeze filatelia în rîndurile oamenilor muncii, tineretului și pionierilor, în scopul extinderii ei; să achite cu regularitate cotizația anuală de membru etc. Nerespectarea acestor obligații aduce după sine următoarele sancțiuni: mustrare, avertisment, suspendarea parțială sau totală a drepturilor de membru pe o perioadă de 3 pînă la 12 luni, ridicarea calității de membru A.F.R. Consiliul A.F.R. poate atribui calitatea de membru de onoare unor personalități din țară și de peste hotare, care prin întreaga lor activitate au adus contribuții deosebite la dezvoltarea și propagarea filateliei românești.

MEMBRU DE ONOARE AL A.F.R. Distincție ce se acordă de către Consiliul A.F.R., la propunerea Comitetului executiv al asociației, unor filateliști români și străini cu merite deosebite în promovarea filateliei românești sau a legăturilor de prietenie pe tărîm filatelic.

MENZILHANEA (MENZIL). Stație de poștă (releu) apărută în sec. XVII

MEDALIE (AVERS + REVERS)

în Moldova și în Țara Românească; loc de popas unde se găseau caii de schimb. Era condusă de un căpitan de menzil (v.), ajutat de un număr variabil de păzitori, surugii (v.) și biciugași (v.). v. **RELEU DE POȘTĂ.**

MERCUR. Zeu al comerțului și mesager al zeilor, în mitologia romană (în mitologia elenă — Hermes), adoptat ca simbol al poștei. Chipul său apare pe multe

emisiuni poștale: *emisiunea clasică austriacă de mărci poștale pentru ziare*, din anul 1851, formată din trei valori de culori diferite (albastru, galben și roz), fiecăreia corespunzîndu-i o valoare de 0,6, 6 și 30 Kr., cunoscute în filatelie sub denumirea de „Mercurul albastru", „Mercurul galben" și „Mercurul roz" [în anul 1856 a apărut o marcă poștală de același tip cu valoarea nominală de 6 Kr., în culoare schimbată (vermillon = cinabru), cunoscută în filatelie sub denumirea de „Mercurul roșu", care în stare ùzată constituie una din marile rarități filatelice mondiale; rare sînt și mărcile poștale denumite „Mercurul galben" și „Mercurul roz"]; *emisiunile austriece ulterioare de mărci poștale pentru ziare* (dintre ele, cea din anul 1867, în afara lui Mercur, nu conține nici un alt element care să permită identificarea țării emitente).

MERCURUL ALBASTRU v. **MERCUR.**

MERCURUL GALBEN v. **MERCUR.**

MERCURUL ROȘU v. **MERCUR.**

MERCURUL ROZ v. **MERCUR.**

MESAGERIE POȘTALĂ. Prestație poștală care constă în transmiterea de valori materiale, cunoscute în general sub numele de mesagerii. Operațiile de mesagerie cuprind primirea, transportul și predarea la destinatar a obiectelor de mesagerie.

MESTEACĂN. Denumire sub care sînt cunoscute trimiterile poștale scrise în trecut de militari pe folii de coajă de mesteacăn. v. **CĂRȚI POȘTALE MILITARE.**

METALO-GRAVURĂ. Procedeu manual, folosit pentru obținerea clișeelor pe plăci metalice din oțel, cupru sau alamă, cu grosimea de 1,5—2 mm, prin gravare în adîncime a elementelor suprafeței neutre (care nu se tipărește). Procedeul se utilizează numai la tipărirea hîrtiilor de valoare: bancnote, mărci poștale, timbre.

METERED MAIL. Neologism (preluat din limba engleză) folosit în filatelie pentru benzile (etichetele) distribuite de mașinile automate de francare. Aceste benzi dantelate (pe două sau patru laturi) sau nedantelate poartă indicațiile obișnuite de serviciu (numele țării, mențiunea „POSTA" etc.) și taxa percepută. Ele simplifică în mare măsură operațiile de francare la expedierea corespondenței. Recent unele țări au introdus și benzi (etichete) complexe pe care se imprimă concomitent și grupat ștampila de loc și dată, figurina cu valoarea de francare, inițiala R (pentru „Recomandat") și numărul de înregistrare al recomandatelor. Vinietele de acest fel constituie o nouă ramură a marcofiliei, decsebindu-se total de amprentele imprimate direct pe scrisori cu mașinile de francare mecanică. Ele pot fi încorporate și în colecții tematice, cu condiția să poarte elemente specifice (ex.: vulturii din vinietele „Metered Mail" din S.U.A.). v. **ETICHETE (BENZI) COMPLEXE DE FRANCARE MECANICĂ; ETICHETE (VINIETE) DE RECOMANDARE; FRANCATURĂ MECANICĂ; MAȘINĂ DE FRANCAT.**

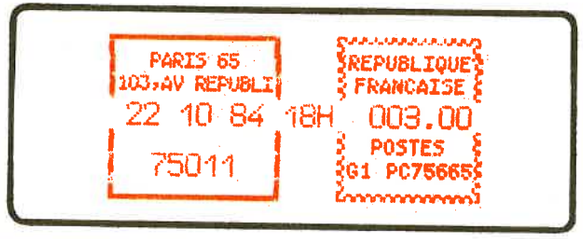

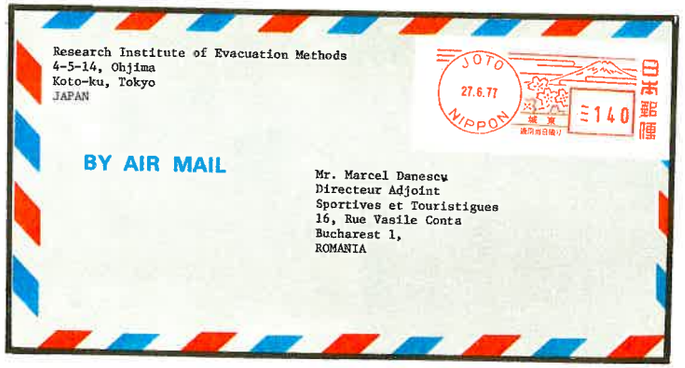

MEXIC (ESTADOS UNIDOS MEXICANOS — Statele Unite Mexicane). Stat situat în America de Nord, cu ieșire la Oceanul Pacific și Oceanul Atlantic (Golful Mexic); suprafața: 1 972 547 km²; populația: 67 400 000 locuitori (1980); capitala: Ciudad de Mexico; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1867: 1 Peso = 8 Reales = 100 Centavos; din anul 1868: 1 Peso = 100 Centavos. Înainte de descoperirea Lumii Noi, pe teritoriul M. s-au dezvoltat civilizațiile triburilor amerindiene maya, ale olmecilor, toltecilor și, în veacurile XIV—XV, ale aztecilor, creatorii celei mai strălucite civilizații a perioadei precolumbiene. Posesiune spaniolă de la începutul secolului al XVI-lea pînă la 24.II.1821 cînd își proclamă independența; imperiu între 18.V.1822 — 19.III. 1823, precum și în perioada 10. IV. 1864 — 19. VI. 1867 (în timpul intervenției franco-anglo-spaniole); republică federală. Prima emisiune poștală: 1856. v. **PORTE DE MAR; SEGURO POSTAL.**

MEZAT (Învechit). **1.** Licitație. **2.** Vînzare publică a bunurilor unui datornic.

MICHEL v. **CATALOG „MICHEL"; GHIDUL VARIETĂȚILOR.**

MICROMETRU. Aparat pentru măsurat grosimea, folosit și la stabilirea grosimii hîrtiei mărcilor poștale; el permite determinarea cu precizie a diferenței de 1/1000 mm. v. **MICRON.**

MICRON. Unitate de măsură pentru grosimi, inclusiv pentru cea a hîrtiei, egală cu a mia parte dintr-un milimetru.

MILESIME. 1. Cifre înscrise pe monede, medalii, mărci și efecte poștale, reprezentînd data de emitere, domnie, aniversare etc. (ex.: milesimele 1673—1973, imprimate pe colița emisă de Poșta română în anul 1973 cu prilejul aniversării a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir). **2.** Cifră care indică anul de imprimare a mărcilor poștale, aflată pe colile unor emisiuni franceze; colile de tipar ale acestor emisiuni sînt subîmpărțite în careuri formate dintr-un număr de mărci poștale; careurile sînt despărțite între ele prin interspații (benzi libere) orizontale și verticale; pe benzile verticale, în dreptul rîndurilor 2, 7 și 12 din coală, este tipărită ultima cifră a anului în care a fost imprimată coala (milesima). Mărcile poștale cuplate cu milesima sînt căutate de colecționarii specializați. Ele sînt preferate în ștraifuri orizontale, formate din 2 mărci poștale legate prin interspațiul cu milesima.

„MILITARIA". Tematică filatelică care cuprinde mărci poștale, ștampile și alte piese filatelice ce ilustrează aspecte din domeniul militar (uniforme, arme, scene de luptă ș.a.) sau care au legătură directă cu această tematică.

MINESCU, CONSTANTIN, N. Funcționar superior al Poștei române, membru al comitetului de conducere al Revistei Filatelice Române (iunie 1937) și apoi al Revistei Societății Filatelice Române. Istoriograf al apariției și evoluției poștei pe teritoriul României. Autorul următoarelor lucrări: *Studii comparative asupra organizării și exploatării serviciilor poștale în Germania, Elvetia și România*, București, 1907; *Istoria poștelor române. Originea, dezvoltarea și legislațiunea lor*, București, 1916, scriere de referință în acest domeniu; *75 de ani de la introducerea primului timbru poștal românesc*, București, 1933 (în colaborare cu P. Vișoianu); este de asemenea autorul capitolului „Poștele în România", publicat în *Enciclopedia României*, vol. IV, București, 1943.

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR (M. T. Tc.). Organ central al administrației de stat care înfăptuiește politica partidului și statului în ramura transportului pe căile ferate, auto și navale, construcției și întreținerii drumurilor naționale, poștei și telecomunicațiilor; printre alte atribuții, **M. T. Tc.** asigură efectuarea prestărilor de servicii de poștă și telecomunicații, precum și expedierea și difuzarea presei. Din structura organizatorică a **M. T. Tc.** face parte și Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor (v.).

MISIONARI v. **MĂRCI POȘTALE „MISIONARI".**

MODENA v. **VECHI STATE ITALIENE.**

MOENS, JEAN, BAPTISTE (1833—1908). Librar născut la Tournai (Belgia), care în anul 1852 a deschis la Bruxelles (Galeria Bortier) un magazin profilat pe vînzarea mărcilor poștale, ceea ce a impulsionat, în rîndul publicului, apariția unei adevărate pasiuni pentru colecționarea mărcilor poștale. Autor a diferite lucrări, broșuri și jurnale filatelice, a transformat filatelia dintr-un divertisment într-o adevărată știință. Este creatorul primului întreg poștal publicitar filatelic (plic ilustrat) din Belgia (12.IX. 1862). În ianuarie 1862 publică la Bruxelles, după Potiquet (în Franța), catalogul de mărci poștale intitulat *Manuel du Collectionneur des Timbres-Poste* (72 de pagini) și apoi, în două ediții, lucrarea *Les Timbres-Poste Illustres* în anul 1864, care a fost tradusă și în limba engleză. A publicat, de asemenea, lucrarea *Falsification des Timbres-Poste* (1862). A editat jurnalul filatelic *Les Timbres-Poste et Fiscaux* (1863). Opera sa este apreciată și cunoscută în întreaga lume. Cu prilejul aniversării a 50 de ani de la înființarea Camerei sindicale belgiene a comercianților de mărci poștale (1973), în Belgia a fost emisă o marcă poștală cu efigia lui J.B. Moens. v. **CATALOG „MOENS"; PLIC PUBLICITAR.**

MOLDAU. 1. Denumire a Moldovei în limba germană. **2.** Inscripție ce figurează pe prima ștampilă a poștei consulare austriece din Moldova. Ea cuprinde numai cuvîntul MOLDAU, înscris într-un

dreptunghi orizontal. Semnalată pe scrisori datate în anul 1811 (și următorii), se presupune că ștampila a fost folosită de oficiul Poștei austriece din Iași unde se colecta corespondența pentru a fi expediată în Austria.

MONACO (PRINCIPAUTÉ DE MONACO—Principatul Monaco). Stat situat în sud-estul Franței; suprafața: 1,8 km²; populația: 25 029 locuitori (1978); capitala: Monaco-Ville; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc fran-

cez = 100 Centimes. Pe teritoriul **M.** a existat o aşezare întemeiată de fenicieni, cucerită apoi de greci şi romani; seniorie în secolul al X-lea, **M.** devine din anul 1601 vasal Franţei (care-l şi anexează între anii 1793—1814); din anul 1814 stat suveran; între anii 1814—1859 se află sub protectoratul Regatului Sardiniei; începînd din anul 1861 recunoaşte protectoratul Franţei de care este legat printr-o uniune vamală (din 1918). Prima emisiune poştală: 1885. Între anii 1851—1860 a folosit mărcile poştale ale Sardiniei, iar în perioada 1860—1885, mărcile poştale ale Franţei, ştampilate cu ştampile romboidale cu cifre mici (4222) şi cu cifre mari (2387). v. **AFFRANCHTS POSTES.**

MONGOLIA (BÜGD NAIRAMDAH MONGOL ARD ULS — Republica Populară Mongolă). Stat situat în Asia Centrală; suprafaţa: 1 565 000 km²; populaţia: 1 685 000 locuitori (1980); capital Ulan Bator; limba oficială: mongola; moneda: 1 Tugrik (Tögrög) = 100 Möngö. La începutul secolului al XIII-lea (1206) Genghis-Han uneşte triburile nomade mongole, punînd bazele vastului Imperiu mongol; în anul 1636, ca urmare a luptelor între feudali, **M.** se destramă în două state: **M.** Interioară şi **M.** Exterioară. În urma luptei pentru emancipare politică a poporului mongol, precum şi a revoluţiei populare şi a eliberării ţării de către Armata populară mongolă, în cooperare cu Armata Roşie, **M.** Exterioară îşi proclamă independenţa la 11.VII.1921; în iunie 1924 este abolită monarhia, iar la 26.XI.1924 **M.** devine republică populară. Prima emisiune poştală: 1924.

MONOCROM. Calitatea unui original, a unui tipar, a unei picturi,

de a fi executate într-o singură culoare.

MONOGRAMĂ. Semn scris, desenat sau gravat, ornat etc., format prin alăturarea ori împletirea iniţialelor numelui şi prenumelui unei persoane sau ale denumirii unei instituţii (ex.: filigranele PR, CC, RPR etc.). v. **GUMAJ CU MONOGRAMĂ.**

MONTAJ ÎN FEREASTRĂ. Sistem de montare în colecţii sau exponate a unor piese filatelice de format mare. Pentru economie de spaţiu se practică o fereastră în foaia de expunere, ce lasă să se vadă numai porţiunea care interesează (ex.: o francatură cu ştampilă specială etc.). Acest sistem asigură nu numai conservarea plicurilor sau întregurilor respective (prin fixarea lor pe dosul foii de expunere), ci şi evitarea unor monotonii ori dificultăţi de expunere.

MONTERREY. Supratipar (v.) mexican local, aplicat în districtele Monterrey şi Saltillo, în anul 1864, pe mărcile poştale ale emisiunii gravate, ilustrate cu portretul lui Miguel Hidalgo. Ca urmare a faptului că în momentul emiterii în Mexic se desfăşura războiul civil între susţinătorii împăratului Maximilian de Habsburg şi cei ai preşedintelui B. Juarez, s-au păstrat puţine scrisori francate cu aceste mărci poştale supratipărite. Toate constituie raritäţi filatelice, pe primul loc situîndu-se marca poştală de 1 real care, pe scrisoare circulată, reprezintă un unicat.

MONTSERRAT. Insulă în arhipelagul Antilelor Mici; suprafaţa: 98 km²; populaţia: 12 200 locuitori (1977); centrul administrativ: Plymouth; limba oficială: engleza. **M.** devine colonie britanică din prima jumătate a secolului al XVII-lea (1632); între anii 1958—1962 face parte din Federaţia Indiilor de Vest, iar din 1.V.1974 din Comunitatea Antilelor. În conformitate cu Constituţia din 1.I.1960 (amendată în 1971) **M.** este teritoriu colonial britanic. Prima emisiune poştală: 1963. Pînă în anul 1876 a folosit mărci poştale din Marea Britanie şi din Antigua, fără supratipar, obliterate cu ştampila A 08; între anii 1876—1890 a folosit mărcile poştale din Antigua (1873—1874), cu supratipar MONTSERRAT. Din anul 1880 foloseşte mărci poştale proprii. Între anii 1890—1956 a utilizat şi mărci poştale din insulele Leeward, concomitent cu propriile mărci poştale.

MORT. Inscripţie pe etichete şi ştampile. v. **DÉCÉDÉ.**

„MOSCOVA" — NEEMISE v. **MĂRCI POŞTALE NEPUSE ÎN CIRCULAŢIE.**

MOZAMBIC (REPÚBLICA POPULAR DO MOÇAMBIQUE — Republica Populară Mozambic). Stat situat în sud-estul Africii; suprafaţa: 783 030 km²; populaţia: 12 130 000 locuitori (1980); capitala: Maputo; limba oficială: portugheza; moneda: 1 Metical = 100 Centavos. Pe teritoriul **M.** s-a dezvoltat în evul mediu statul Monomotopa; din anul 1502 litoralul este ocupat de portughezi, interiorul fiind cucerit de-abia în secolul trecut; din anul 1951 declarat „teritoriu de peste mări" al Portugaliei; la 25.VI.1975 îşi proclamă independenţa. Prima emisiune poştală: 1877 (din perioada colonială); 1975 (a statului independent).

MT. LEBANON (Mount Lebanon, în statul Louisiana — S.U.A.). Localitate al cărei diriginte de poştă (postmaster) a pus în circulaţie în anul 1861 o emisiune poştală de 5 c., gravată în lemn, pe care imaginea apare inversată (negativ). Cunoscută într-un singur exemplar, este inclusă în prezent printre marile raritäţi ale filateliei mondiale.

M.T.Tc. v. **MINISTERUL TRANSPORTURILOR ŞI TELECOMUNICAŢIILOR.**

MUESTRA (Mostră). Termen supratipărit sau ştampilat pe exemplarele de probă de unele adminis-

traţii poştale din ţări de limbă spaniolă. v. **SPECIMEN.**

MULLER v. **CATALOG „MULLER".**

MULREADY, WILLIAM (1786—1863). Grafician englez care a creat desenele imprimate pe plicurile puse în vînzare de Poşta engleză, concomitent cu prima emisiune de mărci poştale adezive (6.V. 1840). Aceste plicuri nu purtau imaginea unei mărci poştale fixe. Pe faţă, în partea de sus, au un desen ce include alegoria Marii Britanii. Au fost retrase din circulaţie după numai un an de zile, întrucît desenele, pretîndu-se la critici, nu au întrunit sufragiile publicului. v. **PLIC.**

MULTICOLOR. Imprimat în mai multe culori. Majoritatea emisiunilor poştale şi filatelice sînt realizate în patru culori. v. **POLICROMIE.**

MULTIPLICARE. Reproducere a unui text original pe cale grafică, mecanică sau fotografică în mai multe exemplare.

MUSTER. Menţiune în limba germană aplicată de administraţia Poştei germane, prin supratipă-

MT. LEBANON

rire sau ştampilare, pe emisiunile trimise cu titlu de gratuităţi. v. **SPECIMEN.**

MUZEU POŞTAL. Instituţie de stat unde sînt strînse, păstrate şi expuse după criterii ştiinţifice mărci, documente poştale, precum şi orice alte piese (aparate etc.) care servesc la ilustrarea istoriei poştale. Dintre cele mai cunoscute muzee poştale menţionăm pe cele din Budapesta, Berlin, Frankfurt pe Main, Leningrad, Londra, Paris, Praga, Roma, Stockholm. O secţie muzeistică poştală se află şi la Institutul Smithsonian din Washington. În România, materialul filatelic, cel poştal şi colecţiile aflate în Conservatorul de timbre de la O.S.E.T.C.M formează nucleul viitorului muzeu poştal.

M.V.i.R. 1. Iniţiale ale cuvintelor „Militär-Verwaltung in Rumänien" (Administraţia militară

în România). 2. Supratipar cu caractere gotice sau latine aplicat din iunie 1917 de organele de ocupație germane pe mărci poștale tip „Germania" (1905—1918), împreună cu noua valoare nominală în monedă românească, și pe timbre românești (de ajutor și fiscale) în timpul primului război mondial, cînd o parte a teritoriului României s-a aflat sub ocupație. v. **MĂRCI POȘTALE DE OCUPAȚIE ÎN ROMÂNIA; MĂRCI POȘTALE „GERMANIA"; POȘTA GERMANĂ ÎN ROMÂNIA.**

filatelia

N.A. 1. Prescurtare prin inițiale a cuvintelor „Non affranchi" (nefrancat), inscripționată pe ștampile aplicate de administrațiile poștale din mai multe țări pe corespondențele nefrancate (neachitate). Aceste ștampile au încetat de a mai fi folosite în anul 1875, cînd au fost înlocuite cu ștampile „T" (v.). 2. Prescurtare prin inițiale a cuvintelor „Necunoscut la adresă", inscripționată cu litere capitale egiptiene pe ștampile pe care Poșta română (oficiul poștal de destinație) le-a aplicat pe corespondențe în cazul în care destinatarii nu erau cunoscuți la adresele indicate (și nu se putea obține identificarea și localizarea lor de la vreunul din factorii poștali strînși laolaltă, la apelul zilnic). v. **NECUNOSCUT LA APELUL FACTORILOR.**

NACHMARKE. 1. Echivalentul termenului „Porto" în limba germană. 2. Supratipar (v.) împreună cu o nouă valoare ($7^1/_2$ k), aplicat în anul 1921 pe o marcă poștală austriacă din emisiunea 1919/

1920, transformată prin supratipărire în marcă poștală „Taxa de plată".

NAPOLÉON LAURÉ v. **MĂRCI POȘTALE „NAPOLEON".**

NASH-MILLS. Fabrică de hîrtie. v. **HÎRTIE CU FIRE DE MĂTASE.**

NATIONS UNIES/OFFICE EUROPÉEN. Supratipar aplicat în anul 1950 de Poșta O.N.U. pe mărci poș-

tale elvețiene folosite de serviciile O.N.U. de la Geneva (pînă la apariția mărcilor administrației poștale O.N.U.).

NAURU (REPUBLIC OF NAURU/NAOERO — Republica Nauru). Stat insular situat în Oceanul Pacific; suprafața: 21,3 km²; populația: 8 000 locuitori (1978); capitala: Yaren; limbi oficiale: engleza și nauruana; moneda: 1 Australian Dollar = 100 Cents. Colonie a Imperiului german de la sfîrșitul secolului trecut (1888); în anul 1914 este ocupat de trupele australiene; teritoriu sub mandatul Ligii Națiunilor (1920—1947) și sub tutela O.N.U. (1947—1968), administrat de Anglia, Australia și Noua Zeelandă (întîi alternativ, apoi în comun); la 31.I.1968 își proclamă independența devenind republică în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poștală: 1916 (supratipar NAURU pe mărci poștale uzuale engleze ale emisiunii din 1912).

N.C.E. 1. Inițiale ale inscripției „Nouvelle — Calédonie — Etranger". 2. Supratipar (v.) aplicat între anii 1881—1915 pe diverse mărci poștale coloniale franceze din perioada 1877—1881 sau pe mărci poștale proprii din anii 1892, 1905—1907, folosite în Noua Caledonie.

NE PAS LIVRER LE DIMANCHE (= Nu se predă duminica). Inscripție în limbile franceză și flamandă pe vinietele (detașabile) unor emisiuni poștale belgiene din perioada 1893—1904.

Cînd expeditorul dorea ca o corespondență să nu fie predată duminica lăsa vinieta atașată la marca poștală și invers. Mărcile poștale fără aceste viniete au valoare filatelică scăzută.

Nebr. Supratipar (v.) aplicat în anul 1929 pe unele mărci poștale ale S.U.A., din perioada 1922—1925, folosite în statul Nebraska (cu excepția orașelor Lincoln și Omaha).

NECUNOSCUT LA APELUL FACTORILOR. Ștampilă (v.) aplicată la București pe scrisorile ai căror adresanți nu erau găsiți de factori la adresa indicată; în ziua următoare, aceste scrisori erau prezentate la apelul de dimineață al tuturor factorilor, pentru a se stabili dacă vreunul din ei cunoaște destinatarul și adresa acestuia. Se întîlnește mai ales în perioada de folosire a ștampilelor „goarnă poștală" (v.), cînd distribuirea scrisorilor era urmărită foarte atent. Se cunoaște și varianta: „Necunoscut la apelul factorilor/fără stradă și număr". Ștampile similare sînt cunoscute și în alte țări. v. **ADRESANTUL NECUNOSCUT.**

NEDANTELAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE NEDANTELATE.**

NEEMIS, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE NEPUSE ÎN CIRCULAȚIE.**

NEGRU DE FUM. Substanță folosită în loc de tuș la aplicarea ștemplurilor pe scrisori sau pe corespondențe oficiale ale oficiilor telegrafice în perioada prefilatelică. Printre numeroasele ștempluri aplicate în lume cu negru de fum se numără și cele ale căpitanilor de poștă din Principatele Române ca și cele aplicate în carantine. v. **CARANTINĂ; ȘTEMPLU.**

NEGUMAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE NEGUMATE.**

NEOBLITERAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE NEOBLITERATE.**

NEPAL (SRĪ NEPALĀ SARKĀR —Regatul Nepalului). Stat situat în sudul Asiei, în Munții Himalaya; suprafața: 140 797 km²; populația: 14 010 000 locuitori (1980); capitala: Kathmandu; limba oficială: nepaleză; moneda: pînă în anul 1907: 1 Rupie = 16 Annas; între anii 1907—1954: 1 Rupie = 64 Paisa; după anul 1954: 1 Rupie = 100 Paisa. În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea este realizată unitatea statală a **N.**, care din anul 1793 pînă în anul 1908 devine vasal Chinei (în ultima perioadă mai mult nominal); din prima jumătate a veacului trecut influența Marii Britanii va fi predominantă în viața statului

nepalez; în anul 1923 independența **N.** va fi recunoscută oficial de către Anglia; monarhie constituțională din anul 1949. Primele emisiuni poștale: 1881 (protectorat indian); 1949 (stat independent).

NEȘTAMPILAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE NEȘTAMPILATE.**

NETEZIME. Caracteristică a hîrtiilor și cartoanelor (importantă în special pentru cele destinate tipăririi autotipiilor fine sau pentru cele folosite la tiparul adînc), care indică gradul lipsei de asperitate a suprafeței acestora, obținut prin netezire în mașină și prin satinare în calandru.

NETTO AUSTRIA v. **CATALOG „NETTO AUSTRIA".**

NETTO DI FUORA ET DI DENTRO. Ștampilă. v. **ȘTAMPILE DE CARANTINĂ.**

NEUZAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE NEUZATE.**

NEWFOUNDLAND (TERRA NOVA) v. **CANADA.**

N.F. (NYASSALAND FORCES). Supratipar (v.) aplicat în anii 1916—1917 pe unele mărci poștale ale protectoratului britanic Nyassaland (azi Malawi) din anul 1913, destinate francării core-

spondenței trupelor britanice de ocupație din Africa Germană de Est [azi Republica Unită Tanzania (v.)].

NICARAGUA (REPÚBLICA DE NICARAGUA — Republica Nicaragua). Stat situat în America Centrală; suprafața: 130 000 km²; populația: 2 480 000 locuitori (1979); capitala: Managua; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1913: 1 Peso = 100 Centavos; ulterior: 1 Córdoba = 100 Centavos. Colonie spaniolă din prima jumătate a secolului al XVI-lea (1524) pînă la 15.IX. 1821, cînd își proclamă independența; în anii 1822—1823 face parte din Imperiul mexican, intrînd apoi în Federația Provinciilor Unite ale Americii Centrale (Guatemala, El Salvador, Costa Rica, Honduras și **N.**); de la 30.IV.1838 devine republică de sine stătătoare (între anii 1895—1898 făcea parte, împreună cu Hondurasul și El Salvador, din Republica Americii Centrale). Prima emisiune poștală: 1862.

NIGER (RÉPUBLIQUE DU NIGER — Republica Niger). Stat situat în zona central-nordică a Africii; suprafața: 1 267 000 km²; populația: 4 986 000 locuitori (1978); capitala: Niamey; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. Teritoriul **N.** a făcut parte în evul mediu din Imperiul Songhai, din statele Hausa și regatele Kanem-Bornu; colonie franceză de la sfîrșitul secolului al XIX-lea; între anii 1904 și 1958 face parte din Africa Occidentală Franceză; la 18.XII.1958 devine republică autonomă în cadrul Comunității Franceze, iar la 3.VIII.1960 își proclamă independența. Prima emisiune poștală: 1921 (supratipar „Territoire du Niger" pe mărci poștale „Haut Sénégal et Niger"); pînă la acea dată folosise, în anii 1903—1904, mărcile poștale coloniale franceze cu inscripția „Sénégambie et Niger", iar între anii 1904—1921 mărcile poștale ale Africii Occidentale Franceze. Prima emisiune poștală a statului independent: 1960.

NIGERIA (FEDERAL REPUBLIC OF NIGERIA — Republica Federală a Nigeriei). Stat situat în zona central-vestică a Africii; suprafața: 923 769 km²; populația: 80 627 000 locuitori (1978); capitala: Lagos; limbi oficiale: engleza, hausa, ibo și yomba; moneda: 1 Naira = 100 Kobo. În evul mediu teritoriul **N.** a făcut parte din statele: Kanem-Bornu, Yoruba, Benin, Hausa; în secolul al XIX-lea se dezvoltă statul Sokoto, care cuprinde cea mai mare parte a **N.** Marea Britanie transformă orașul Lagos în colonie în anul 1861, la sfîrșitul veacului ocupă statele Yoruba și Benin, iar în anii 1902—1903 și statul Sokoto; în 1900 sînt create protectoratele **N.** de Nord și de Sud, unite în 1906 cu colonia Lagos; din anul 1914 iau denumirea de colonia și protectoratul britanic **N.**; la 1.X.1960 **N.** își proclamă independența, iar de la 1.X.1963 devine republică federală. Prima emisiune poștală: 1874 (mărci poștale coloniale engleze cu inscripția LAGOS); 1914 (mărcile poștale ale administrației coloniale unitare); în anii 1900 și, respectiv, 1901, emisiuni poștale ale celor două protectorate — **N.** de Nord (Northern Nigeria) și **N.** de Sud (Southern Nigeria); prima emisiune poștală a statului independent: 1960. v. **BRITISH PROTECTORATE, OIL RIVERS; CAMEROONS/U.K.T.T.**

NON RÉCLAMÉE (NERECLAMATĂ). Inscripție pe etichete și ștampile

poştale în limba franceză (cu traducere şi în alte limbi) ce se aplică pe obiectele de corespondenţă care din diferite motive nu pot fi distribuite (în cazul de faţă corespondenţă nereclamată) şi se înapoiază ţării de origine, făcîndu-se cunoscut în acest fel motivul returnării.

NORDDEUTSCHER POSTBEZIRK (Confederaţia poştală din Germania de nord). v. **VECHI STATE GERMANE.**

NOREG. Inscripţie în limba norvegiană veche semnificînd Norvegia, imprimată pe emisiunea norvegiană din anul 1951, apărută cu ocazia centenarului naşterii lingvistului Arne Garborg (1851—1924). v. **NORGE.**

NORGE. Inscripţie pe mărcile poştale norvegiene semnificînd „Norvegia". v. **NOREG.**

NORVEGIA (KONGERIKET NORGE — Regatul Norvegiei). Stat situat în nord-vestul Europei, în Peninsula Scandinavă; suprafaţa: 324 219 km²; populaţia: 4 090 000 locuitori (1980); capitala: Oslo; limba oficială: norvegiana (cu variantele bokmal şi nynorsk); moneda: pînă în anul 1877: 1 Specie daler = 120 Skilling; după anul 1877: 1 Krone = 100 Øre. Statul norvegian unitar ia naştere la sfîrşitul secolului IX — începutul secolului X; în anii 1261—1262 **N.** îşi extinde dominaţia asupra Groenlandei şi respectiv Islandei. Din anul 1380 pînă în 1814 **N.** a constituit, împreună cu Danemarca, o uniune dinastică, iar din anul 1814 s-a aflat în uniune personală cu Suedia, păstrîndu-şi însă un statut de autonomie; la 7.VI.1905 uniunea personală este denunţată, **N.** proclamîndu-şi independenţa ca monarhie constituţională. Primele emisiuni poştale: 1855 (în timpul uniunii cu Suedia); 1905 (a statului independent). v. **GOARNĂ NORVEGIANĂ; JULMARKEN; NOREG; NORGE.**

NOUA ZEELANDĂ (NEW ZEALAND — Noua Zeelandă). Stat insular aflat în Pacificul de Sud; suprafaţa: 269 075 km²; populaţia: 3 119 000 locuitori (1980); capitala: Wellington; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1967: sistemul monetar britanic; ulterior: 1 New Zealand Dollar = 100 Cents. Colonie britanică din prima jumătate a secolului trecut (1840); în anul 1852 obţine o largă autonomie internă, iar la 26.VII.1907 statutul de dominion; stat independent, monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poştală: 1855. Între anii 1856—1873 au fost puse în circulaţie emisiuni poştale care reiau desenul celei din anul 1855, dar prin diversitatea hîrtiei, filigranului şi danteluriii oferă un vast cîmp de studiu şi cercetare.

NOUL BRUNSWICK v. **CANADA.**

NOVA SCOTIA (NOUA SCOŢIE) v. **CANADA.**

NOVINY. Supratipar (v.) cu semnificaţia „Ziare", aplicat în anul 1926 pe unele valori ale seriei de mărci poştale cehoslovace „Expres", emise în anul 1919, pentru a le transforma în mărci poştale pentru ziare.

NR. 1. Termen filatelic desemnînd prima marcă poştală a unei ţări. Sînt cunoscute în prezent interesante colecţii filatelice, care cuprind numai mărcile poştale „Nr. 1". În diverse state, cu ocazia punerii în circulaţie a unor emisiuni festive sau aniversative, administraţiile poştale au inclus în desenul mărcilor poştale ale respectivelor emisiuni şi imaginea mărcii poştale „Nr. 1" a ţării. v. **MĂRCI PE MĂRCI.**

N.S.B. Supratipar (v.) aplicat în anul 1890 pe unele mărci poştale ale coloniilor franceze, din anul 1881, folosite în insula Nossi-Bé.

NUANŢĂ. Diferenţă, respectiv variaţie de culoare la unele mărci poştale faţă de culoarea tip a mărcii poştale etalon. v. **TABEL DE CULORI.**

NUMĂR DE COD. 1. Indicativ numeric pentru o localitate, sector, stradă sau chiar porţiune dintr-o stradă, stabilit prin codul poştal introdus în vederea uşurării distribuirii corespondenţei. În România utilizarea codului poştal al localităţilor a intrat în vigoare la 1.II.1975, iar de la 1.VII.1976 s-a trecut la folosirea codului poştal şi în municipiul Bucureşti. 2. Număr compus, format din numărul de ordine, anul şi numărul comenzii în baza căreia se tipăreşte un întreg poştal; acest număr ajută la identificarea întregurilor poştale. v. **COD POŞTAL.**

NUMISMATICĂ. Ştiinţă auxiliară a istoriei al cărei obiect de cercetare îl constituie studiul monedelor, bancnotelor, medaliilor, vechilor ponduri monetare etc. Numismatica constituie o tematică des întîlnită în filatelie, multe ţări punînd în circulaţie mărci poştale în a căror imagine apar monede din diferite epoci.

Aceste mărci formează obiectul colecţionării cu tema „Monede pe mărci poştale".

N. W. PACIFIC ISLANDS (North West Pacific Islands). Supratipar (v.) aplicat pe mărci poştale uzuale australiene din anul

1913, folosite în insulele Nauru (Noua Guinee Germană) aflate sub ocupaţie militară australiană, în anii 1915—1916.

NYASSALAND v. **MALAWI; N. F.**

O.B. (Official Business). Supratipar. v. **G.O.**

OBIECTE DE CORESPONDENȚĂ. Comunicări scrise, încredințate unităților poștale pentru a fi prelucrate, transportate și remise la destinație. În categoria obiectelor de corespondență sînt cuprinse: scrisorile, pachetele mici (v.), actele de procedură (v.), cărțile poștale (v.), imprimatele (v.). v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ**; **OBIECTE DE CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ ÎNREGISTRATE.**

OBIECTE DE CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ ÎNREGISTRATE. Obiecte de corespondență (v.) [scrisori, pachete mici (v.), acte de procedură (v.), cărți poștale, imprimate] depuse la unitățile poștale (în localitățile în care nu există unități poștale se pot preda factorilor poștali rurali), expediate „recomandat" (la cererea expeditorului) contra unei taxe suplimentare achitate cu anticipație; oficiile poștale eliberează gratuit expeditorului o recipisă în momentul prezentării trimiterii recomandate. La obiectele de corespondență depuse la cutii poștale se ia în considerație indicația „Recomandat" numai în cazul în care trimiterea poștală respectivă este francată corespunzător tarifului poștal pentru prestații poștale recomandate. Pentru celelalte obiecte de corespondență cu indicația „Recomandat", taxa se stabilește în urma cîntăririi și se exprimă prin aplicarea de mărci poștale de valoarea taxelor prevăzute în tariful poștal. Obiectele de corespondență poștală înregistrate (recomandate) trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să aibă un ambalaj perfect (rezistent); să aibă adresele destinatarului și expeditorului redactate corect (complet); să fie francate conform tarifului poștal în vigoare; să nu conțină obiecte care trebuie expediate prin scrisori cu valoare declarată. Trimiterile înregistrate externe trebuie să poarte în caractere lizibile indicația „Recommandé", însoțită, eventual, și de o mențiune analogă în limba țării de origine. Trimiterile a căror adresă este scrisă cu creionul sau este alcătuită din inițiale nu sînt admise la recomandare [prin excepție, se primesc la recomandare acele trimiteri a căror adresă este scrisă cu creionul în situația în care respectiva trimitere este expediată în plic cu fereastră (v.)]. În toate cazurile, trimiterile înregistrate trebuie să aibă lipită o etichetă cu mențiunea „Recomandat" sau o ștampilă cu inscripția „Recomandat". Etichetele, ștampilele ca și antetul „Recommandé" (sau „Recomandat") trebuie să fie aplicate pe partea scrisă, pe cît posibil în colțul superior stîng. Administrațiile poștale care folosesc sistemul de imprimare mecanică pot să imprime direct pe trimiterile înregistrate indicațiile din eticheta de recomandare. Recent, în unele țări, mențiunile de recomandare sînt încorporate în amprenta de francare mecanică.

OBLITERARE. Acțiune de anulare, prin ștampilare, perforare sau tipărire, a puterii de francare a unei mărci poștale lipite pe o scrisoare, pe un act sau pe un efect poștal, cu scopul de a evita refolosirea ei. Obliterarea cuprinde, de obicei, data și numele localității sau cuvîntul „anulat" (la timbrele fiscale). Obliterarea poate fi făcută manual sau mecanic. Se disting mai multe tipuri de *obliterări*: *obliterare fină* (v.), *obliterare grea* (v.), *obliterare ocazională* (v.), *obliterare mută* (v.), *obliterare de complezență* (v.). Ștampilele administrative sau comerciale și anulările cu cerneală sau creion reduc mult din valoarea mărcilor poștale, cu excepția cazurilor în care sînt prevăzute ca atare în instrucțiunile poștale. În unele țări, înaintea introducerii obliterării mărcilor poștale prin ștampilare, s-au folosit diverse alte metode de anulare, ca: tăierea sau ruperea unui colț din marca poștală (Afghanistan, Trinidad ș.a.); trasarea de linii simple sau încrucișate cu cerneală sau creion chimic (Austria, Germania — la valorile mari, Rusia ș.a.); aplicarea pe marca poștală a unei amprente cu un dop de plută în care s-a crestat în prealabil un semn sau un desen (S.U.A.); perforarea mărcilor poștale (în Spania, mărcile poștale pentru telegrame erau obliterate prin practicarea unei găuri circulare). v. **ANULARE CU PENIȚA**; **DATA OBLITERĂRII**; **MĂRCI POȘTALE OBLITERATE ÎN COALĂ**; **PERFORARE**; **ȘTAMPILARE.**

OBLITERARE CU PENIȚA v. **ANULARE CU PENIȚA.**

OBLITERARE DE COMPLEZENȚĂ. Obliterare aplicată la cererea colecționarului pe o marcă poștală, pe o coliță sau pe un întreg poștal ce urmează să devină obiect de colecție, fără ca acesta să fi circulat efectiv prin poștă. Obliterări de complezență se întîlnesc adeseori și pe plicuri cu francaturi filatelice. Mărcile poștale obliterate de complezență, desprinse de pe trimiterile poștale, nu pot fi deosebite de cele obliterate obișnuit, în traficul poștal. v. **FRANCATURĂ FILATELICĂ**; **OBLITERARE ÎN COALĂ.**

OBLITERARE FINĂ. Obliterare care constă în aplicarea unei ștampile pe colțul mărcilor poștale în așa fel încît ilustrația acestora să rămînă vizibilă în detaliu.

OBLITERARE DE COMPLEZENȚĂ

OBLITERARE FINĂ

OBLITERARE GREA. Obliterare realizată cu ștampile grele (murdare, pline de tuș etc.) care dau mărcilor și întregului poștal un aspect inestetic. Asemenea piese pierd din valoare și nu prezintă interes pentru filateliști.

OBLITERARE ÎN COALĂ. Obliterare efectuată în tipografie prin tipărirea imaginii unei ștampile pe toate mărcile poștale din coală (de obicei o ștampilă pe 4 mărci poștale). Mărcile poștale astfel obliterate au cîte un sfert de ștampilă pe unul din colțuri. Exemplarele anulate în acest fel sînt puse la dispoziția marii mase a filateliștilor la un preț mai scăzut. Acest procedeu de anulare scade valoarea mărcilor poștale. Unele cataloage internaționale atrag atenția asupra acestor obliterări, considerîndule nefuncționale. v. **OBLITERARE DE COMPLEZENȚĂ.**

OBLITERARE MUTĂ. Obliterare care constă în ștampilarea mărcilor poștale cu ștampile fără indicații

de loc și dată. v. **ȘTAMPILE POȘTALE „MUTE".**

OBLITERARE OCAZIONALĂ. Obliterare care constă în ștampilarea unor mărci sau a unor întreguri poștale cu ștampile speciale, ocazionale (ex.: obliterarea făcută cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la apariția primei mărci poștale din Elveția).

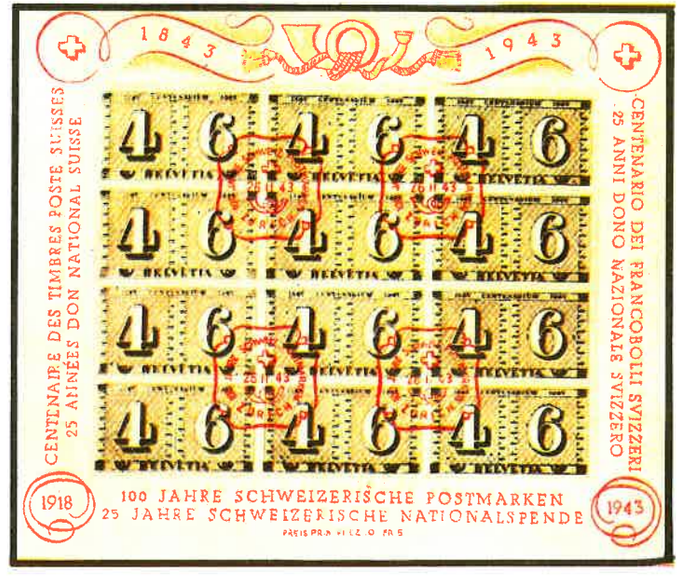

OBLITERAT, -Ă. Anulat, -ă; ştampilat, -ă. v. **MĂRCI POŞTALE OBLITERATE.**

OCA. Veche unitate de măsură pentru greutăţi (cca $1^1/_4$ kilograme, respectiv 1,271 kg în Ţara Românească, 1,291 kg în Moldova) şi pentru capacităţi (1,5873 l), folosită în ţările române şi apoi în România pînă la 1/13.I.1866. Ocaua era divizată în 400 dramuri. v. **DRAM.**

OCCUPATION FRANÇAISE. Supratipar. v. **POŞTA FRANCEZĂ ÎN ROMÂNIA.**

„OCHI DE BOU". Denumire sub care sînt cunoscute mărcile poştale ale primei emisiuni braziliene datorită desenului oval care seamănă, destul de vag, cu un ochi

de bou. Mărcile poştale „Ochi de bou", puse în circulaţie în luna iulie 1843, reprezintă cea de a treia emisiune de mărci poştale adezive din lume (Penny Black, mai 1840; mărcile poştei cantonale Zürich, martie 1843). Deşi sînt piese de prestigiu ale filateliei mondiale, cotele lor nu se situează la nivelul altor „prime emisiuni". v. **„OCHI DE CAPRĂ"; „OCHII DE PISICĂ".**

„OCHI DE CAPRĂ". Denumire sub care sînt cunoscute mărcile poştale ale celei de-a doua emisiuni a Braziliei, pusă în circulaţie în anul 1844, cu desen similar cu cel al emisiunii „Ochi de bou" (v.), dar de format mai mic.

Cotele ultimelor două valori din această emisiune depăşesc cu mult pe cele ale mărcilor poştale „Ochi de bou".

„OCHI DE PISICĂ". Denumire sub care sînt cunoscute mărcile poştale ale celei de-a treia emisiuni a Braziliei, cu un format şi mai mic decît cel al emisiunilor „Ochi de bou" (v.) şi „Ochi de

capră" (v.); au circulat între anii 1850—1856.

ODONTOMETRU. Instrument inventat în anul 1884 de Amable Legrand, pentru măsurarea dantelurii mărcilor poştale. Este confecţionat din carton, celuloid, material plastic sau tablă subţire (de aluminiu) pe care sînt imprimate semne grafice, puncte negre şi linii despărţitoare, cifre care indică numărul dantelurii (de la 7 la 16,5), linii groase care delimitează căsuţele din 2 în 2 cm, diviziuni milimetrice pentru măsurarea dimensiunilor mărcilor poştale. Odontometrele confecţionate din carton prezintă pe una din feţe o suprafaţă de culoare neagră, de obicei sub formă pătrată, care serveşte la observarea filigranelor mărcilor poştale cu ochiul liber. v. **DANTELURĂ; LEGRAND, AMABLE DR.**

O.E.T.R. v. **OFICIUL DE EDUCAŢIE A TINERETULUI ROMÂN.**

OFFICIALLY SEALED. Indicaţie poştală (cu semnificaţia „Sigilat", „Închis oficial") înscrisă pe viniete de serviciu (7 emisiuni) aplicate între anii 1877—1920 de poşta din S.U.A. pe corespondenţele deschise din greşeală sau pe trimiterile poştale returnate din diferite motive expeditorilor. Indicaţii similare se întîlnesc şi pe alte emisiuni în ţările anglofone.

OFFSET v. **TIPAR PLAN.**

OFICIAL. Supratipar (v.) aplicat în diferite ţări (Spania, Salvador,

Uruguay, Paraguay ş.a.) pe emisiunile poştale destinate folosirii ca mărci de serviciu. Se cunoaşte şi sub alte forme [ex.: „Official" (Noua Zeelandă, Trinidad),

„Officiel" (Elveţia) ş.a.]. v. **MĂRCI POŞTALE OFICIALE.**

OFICII POŞTALE SEZONIERE. Oficii poştale de stat care au funcţionat sau funcţionează în staţiuni balneare şi climaterice numai în timpul sezonului, deschiderea şi închiderea lor anunţîndu-se publicului în mod oficial. Asemenea oficii au funcţionat în secolul trecut şi la începutul veacului nostru şi în România, la Slănic-

Moldova (jud. Bacău), Călimăneşti (jud. Vîlcea), Băile Băltăţeşti (jud. Neamţ), Lacul Sărat (jud. Brăila) ş.a.

OFICIU DE POŞTĂ RURALĂ MECANIZATĂ. Subunitate în sistemul organizatoric al reţelei poştale, avînd drept principală sarcină o mai bună şi mai rapidă îndrumare spre locul de destinaţie a trimiterilor poştale în mediul rural. În subordinea oficiului de poştă rurală mecanizată intră un număr variabil de agenţii poştale (v.), schimburile de expediţii poştale între agenţii şi oficiu efectuîndu-se prin intermediul curselor poştale auto (v.).

OFICIU POŞTAL AMBULANT. Mic oficiu poştal instalat de cele mai multe ori într-un automobil (Elveţia), care execută toate serviciile poştale. Unele dintre aceste oficii se organizează la ocazii speciale. Ele sînt cunoscute şi sub denumirea de *„Oficii poştale mobile"*. Sub această denumire erau cunoscute în trecut şi vagoanele poştale care primeau corespondenţă pe parcurs.

OFICIU POŞTAL BALNEAR v. **OFICII POŞTALE SEZONIERE.**

OFICIU POŞTAL COMUNAL. Unitate de poştă care funcţionează în mediul rural, în reşedinţele de comună, avînd sarcini atît de prezentare, cît şi de distribuire.

OFICIU POŞTAL DE TRANZIT. Unitate poştală amplasată de regulă în gări, noduri de cale ferată, puncte de legătură între reţeaua feroviară şi celelalte mijloace de transport utilizate în traficul poştal, care are ca scop asigurarea efectuării rapide a schimburilor de expediţii poştale cu mijloacele de transport, preluarea trimiterilor poştale spre a fi expediate la destinaţie sau a celor sosite pentru a fi înmînate destinatarilor prin intermediul oficiilor poştale complexe. Oficiile poştale de tranzit folosesc ştampile de loc şi dată, purtînd menţiunea „TRANZIT".

OFICIU POŞTAL MILITAR. Inscripţie pe ştampile formate din două cercuri concentrice care au sus inscripţia „Oficiul poştal militar", jos, numărul indicator al oficiului, şi în centru, data (zi, lună, an) fără nici o indicaţie de localitate, folosite de oficiile poştale de pe lîngă unităţile armatei române. În timpul campaniei pentru eliberarea Transilvaniei şi al luptelor împotriva armatelor fasciste, pe corespondenţele provenite de la ostaşii de pe front pot fi întîlnite numeroase ştampile de acest fel, cu numerele: 24, 43, 44, 51, 56, 66, 86, 107, 122, 185, cărora li s-au adăugat, în anul 1945, numerele 15, 30, 34, 38, 71, 72, 78, 104, 176, oficiile de tranzit 25 şi 50 şi multe altele. Misivele scrise de luptătorii de pe front, purtînd ştampile ale oficiilor poştale militare şi ştampile de cenzură (militară, civilă etc.), constituie documente preţioase, îmbinînd istoria poştală cu contextul general al istoriei, şi, ca atare, piese filatelice de mare interes în colecţiile de tematică angajată şi în colecţiile documentare. v. **POŞTA DE CAMPANIE.**

OFICIU POŞTAL MOBIL v. **OFICIU POŞTAL AMBULANT.**

OFICIU P.T.T.R. URBAN. Subunitate de poştă care funcţionează în mediul orăşenesc. Ea poate fi de două categorii: *de prezentare*, cînd se ocupă numai cu asigurarea prezentării diferitelor prestaţii de poştă şi telecomunicaţii, şi *complexă*, cînd pe lîngă sarcina asigurării prezentării prestaţiilor efectuează şi distribuirea trimiterilor de poştă şi presă. În mediul urban pot funcţiona unul sau mai multe oficii poştale (de prezentare sau complexe), în funcţie de numărul locuitorilor oraşelor respective. Oficiile poştale urbane se află în oraşele cu rang de municipiu şi în toate celelalte oraşe din ţară.

OFICIUL DE EDUCAŢIE A TINERETULUI ROMÂN (O.E.T.R.). Organ înfiinţat în România în anul 1934 pentru educaţia morală, naţională şi fizică a tineretului de ambele sexe pînă la 18 ani, pentru coordonarea şi controlul activităţilor similare ale instituţiilor de stat şi particulare. O serie de cinci mărci poştale reprezentînd diverse aspecte ale activităţii **O.E.T.R.** a fost pusă în circulaţie în anul 1935.

OFICIUL POŞTAL PRINCIAR. Birou poştal înfiinţat în Bucureşti la 3/15.X.1868, dotat cu ştampilă rotundă formată dintr-un cerc simplu cu diametrul de 26,5 mm, cu inscripţia „OFFICIUL POSTAL PRINCIAR" cu litere anticva, data (zi, lună, an) la mijloc cu cifre arabe pe trei rînduri. Este prima ştampilă rotundă din România care exprimă anul în două cifre. Ulterior, acest oficiu poştal a folosit şi o altă ştampilă, model „degetar".

OFICIUL SPECIAL PENTRU EDITAREA TIMBRELOR ŞI CONTROLUL MANDATELOR (O.S.E.T.C.M.). Unitate specializată, cu sediul în municipiul Bucureşti, aflată în directa subordine a Direcţiei Generale a Poştelor şi Telecomunicaţiilor din Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor din R. S. România. Atribuţiile **O.S.E.T.C.M.** constau în următoarele: tipărirea şi aprovizionarea cu mărci şi efecte poştale a tuturor unităţilor poştale din ţară; tipărirea timbrelor fiscale pentru Ministerul Finanţelor; coordonarea Conservatorului de mărci poştale şi ţinerea evidenţei gestiunii acestuia; colaborarea permanentă cu Întreprinderea comercială de stat „Rompresfilatelia" (v.) în scopul asigurării necesarului de mărci poştal-filatelice pentru comerţul filatelic intern, precum şi pentru realizarea planului de export al acestora; asigurarea controlului asupra mandatelor. **O.S.E.T.C.M.** urmăreşte ca printr-o largă tematică cu caracter politic, social, cultural, sportiv etc. să ridice nivelul politico-ideologic şi cultural al filateliştilor din România, să pună în evidenţă gloriosul trecut istoric de luptă pentru dreptate socială, independenţă naţională şi integritate teritorială al patriei noastre, contribuţia României la tezaurul de valori materiale şi spirituale ale umanităţii, marile realizări din toate domeniile de activitate.

O.H.M.S. 1. Iniţiale ale cuvintelor „On Her (sau „His" pentru masculin) Majesty's Service" (În serviciul Majestăţii Sale). 2. Supratipar (v.) cu iniţialele de mai sus, aplicat pe mărci poştale,

întreguri și efecte poștale oficiale (de serviciu) de către poșta din Marea Britanie și din teritoriile

aflate la vremea respectivă sub cîrmuirea coroanei britanice. v. **MĂRCI POȘTALE DE SERVICIU.**

O.I.M. v. **BIROUL INTERNAȚIONAL AL MUNCII; ORGANIZAȚIA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII.**

OLAC (Învechit). 1. Curier special, călare, care ducea vești sau corespondență în țară și peste hotare; sol, ștafetă, mesager. 2. Serviciu de transport pentru călători și corespondență, folosit înainte de introducerea căilor ferate; căruță poștală, poștalion, diligență (v.).

OLANDA (KONINKRIJK DER NEDERLANDEN — Regatul Țărilor de Jos). Stat situat în vestul Europei; suprafața: 40 844 km²; populația: 14 208 000 locuitori (1981); capitale: Amsterdam (constituțională) și Haga (reședință regală și a administrației de stat); limba oficială: olandeza; moneda: 1 Gulden = 100 Cents. Aflată în componența Imperiului carolingian, apoi a Imperiului romano-german, **O.** intră în a doua jumătate a secolului al XV-lea (1477) în stăpînirea Habsburgilor, iar la începutul secolului al XVI-lea (1516) în cea a Spaniei; la 26.VII.1581 se proclamă republică independentă (Republica Provinciilor Unite); în secolul al XVII-lea devine o mare putere maritimă și comercială; la începutul veacului trecut (8.VI.1815) formează, împreună cu Belgia și Luxemburgul, Regatul Țărilor de Jos Unite (Belgia își va proclama independența în anul 1830, iar Luxemburgul va părăsi uniunea personală cu **O.** în anul 1890); în prezent este monarhie constituțională. Prima emisiune poștală: 1852. v. **BUITEN BEZIT; COUR PERMANENTE DE JUSTICE INTERNATIONALE; TE BETALEN.**

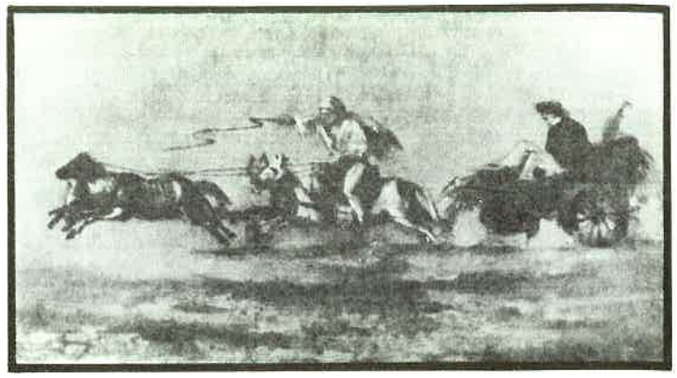

OLAC

OLĂCAR (Învechit). 1. Curier, olac. 2. Îngrijitor al cailor de poștă.

OLDENBURG v. **VECHI STATE GERMANE.**

OLIMPIADĂ v. **JOCURI OLIMPICE.**

OMAN (SULTANA 'OMAN — Sultanatul Oman). Stat situat în partea sud-vestică a Asiei (în sud-estul Peninsulei Arabia); suprafața: 212 457 km²; populația: 840 000 locuitori (1978); capitala: Masqat (Muscat); limba oficială: araba; moneda: 1 Riyal Omani = 1 000 Baizas. Teritoriul **O.** este inclus în secolul al VII-lea în Califatul arab; în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și începutul veacului următor sultanatul Masqat și **O.** atinge apogeul puterii sale; în anul 1891 **O.** devine, *de facto*, protectorat britanic; la 23.VII. 1980 sultanatele Masqat și **O.** iau denumirea de Sultanatul **O.** Prima emisiune poștală: 1971.

O.M.F. (Occupation Militaire Française). Supratipar (v.) cu adăugirea „Syrie" și valoare nouă, aplicat în anii 1920—1922 pe mărci poștale uzuale franceze din perioada 1900—1906 folosite în Siria.

„OMNIBUS". Denumire a emisiunilor realizate în paralel (temă și uneori chiar desen comun) de administrațiile poștale ale mai multor țări. Întîlnită inițial mai ales la statele membre ale Commonwealth-ului, această practică a căpătat extindere, fiind adoptată și de alte administrații poștale (ex.: emisiunea „Lebede în zbor" a țărilor scandinave, emisiunile „Antimalaria" ș.a.).

O.R. 1. Inițiale ale cuvintelor franceze „Origine rurale". 2. Inscripție pe ștampile utilizate în secolul trecut de Poșta franceză pentru a indica pe o corespondență că aceasta provenea de la un oficiu poștal rural.

ORADEA (EMISIUNEA POȘTALĂ ~). 1. Denumire filatelică a emisiunii de mărci poștale locale realizate de Poșta română din Oradea în anul 1919, prin supratipărirea unor cantități de mărci poștale rămase de la fosta administrație poștală maghiară. Supratipărirea s-a efectuat în condiții similare cu cea executată la emisiunea „Cluj", cu deosebirea că valorile nominale (leu și bani) sînt tipărite cu litere mici. La respectiva emisiune, retrasă din circulație la 1.I.1922, se cunosc multe erori, varietăți și falsuri. 2. Denumire a emisiunii realizate de Poșta română din Oradea, după eliberarea nordului Transilvaniei de sub ocupația horthysto-hitleristă (25.X.1944), pusă în circulație la 7.III.1945. Ea este formată din trei modele (grîu, struguri, porumb), dantelate și nedantelate, tipărite în 15 valori, după procedeul litografic (pe hîrtie colorată), cu inscripții în limbile română și maghiară; a fost retrasă din circulație la sfîrșitul lunii aprilie a aceluiași an.

ORANGE v. **AFRICA DE SUD.**

ORDINUL DE MALTA. Ordin monahalo-cavaleresc, denumit inițial Ordinul cavalerilor ospitalieri ai Sfîntului Ioan (Ordinul cavalerilor ioaniți), fondat în anul 1099, la Ierusalim, în timpul primei cruciade. După cucerirea Ierusalimului de către Saladin, în anul 1187, Ordinul ioaniților s-a instalat în Accra (între anii 1197—1251), în Cipru (între anii 1251—1308), în Rodos (între anii 1309—1530, în această perioadă fiind cunoscuți și sub numele de Cavalerii de Rodos). În anul 1530 se stabilesc în insula Malta, cedată cavalerilor de către împăratul Carol Quintul. În drumul său spre Egipt, Napoleon ocupă Malta, Ordinul cavalerilor de Malta fiind nevoit să părăsească insula, care timp de peste două veacuri și jumătate constituise un punct de rezistență împotriva forțelor navale otomane și a incursiunilor de pradă ale bey-lor din Tunis și Alger. După mai multe peregrinări Ordinul se stabilește la Roma în anul 1874, iar caracterul său militar, de multă vreme diminuat, este total abandonat, cavalerii de Malta dedicîndu-se unor acțiuni culturale, umanitare etc. În baza Constituției sale (ultima datînd din anul 1961), Ordinul întreține relații diplomatice cu o serie de țări. Prevalîndu-se de suveranitate (de fapt drept de extrateritorialitate) asupra sediului său central din Roma, Ordinul a pus în circulație mărci poștale proprii, cu valoarea nominală indicată în moneda ce avea curs în Malta pe timpul cînd insula se afla în stăpînirea sa (Tari). Inițial, așa-zisele mărci poștale nu au fost acceptate în traficul poștal italian și internațional, plicurile francate cu aceste figurine circulînd între cele două clădiri din Roma ce aparțin Ordinului (palatul marelui maestru și sediul administrativ). După insistente intervenții, Ordinul a reușit ca mărcile sale poștale să fie acceptate la francarea corespondenței cu destinația Malta și, ulterior, cu o serie de alte state. În cadrul filateliei, figurinele Ordinului de Malta constituie un caz aparte, statutul lor fiind încă nedefinit și în discuție. v. **CRUCEA DE MALTA; MALTA.**

ORGANIZAȚIA INTERNAȚIONALĂ A MUNCII (O.I.M.). Constituită la 11.IV.1919, își începe activitatea la 28.VI.1919 ca instituție autonomă pe lîngă Liga Națiunilor (Biroul Internațional al Muncii). Din anul 1946 devine instituție specializată a O.N.U.; sediul la Geneva. **O.I.M.** are drept scop ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea condițiilor de muncă pe plan internațional, lupta împotriva șomajului, reglementarea salariului și a asigurărilor sociale, stabilirea programului de muncă, militînd, de asemenea, pentru recunoașterea libertății organizării profesionale. România face parte dintre membrii fondatori ai Biroului Internațional al Muncii, activînd între anii 1919—1940 și revenind în organizație în anul 1956. Mărci poștale de serviciu pentru corespondența Biroului Internațional al Muncii și apoi a **O.I.M.** au fost emise de Poșta elvețiană cu începere din anul 1923 pînă în anul 1956 (prin supratipărirea unor mărci poștale uzuale elvețiene). În perioada 1956—1969 Poșta elvețiană a emis mărci poștale speciale de serviciu pentru Biroul Internațional al Muncii. România a dedicat la 9.IV.1969, cu prilejul a 50 de ani de la înființarea Organizației Internaționale a Muncii, o emisiune poștală specială.

ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A SĂNĂTĂȚII (O.M.S.). Organizație internațională guvernamentală, fondată la 28.VII.1946; își începe activitatea la 7.IV.1948; instituție specializată a O.N.U. cu sediul la Geneva, **O.M.S.** sprijină acțiunile de îmbunătățire a stării de sănătate a popoarelor, coordonînd activitățile internaționale cu caracter sanitar, schimbul de informații în domeniul sănătății, acordarea de sprijin sub formă de tehnică medico-sanitară statelor membre; luptă pentru eradicarea bolilor epidemice și endemice. **O.M.S.** cuprinde 146 state membre. R. S. România este membră a **O.M.S.** de la 1.VI.1948, reprezentanții țării noastre fiind aleși în repetate rînduri în organele de conducere ale organizației. Mărci poștale de serviciu destinate **O.M.S.** au fost emise de administrația poștală elvețiană între anii 1948—1956 (prin supratipărirea unor mărci poștale elvețiene) și în perioada 1957—1962 (mărci poștale speciale de serviciu, cu inscripția ORGANISATION MONDIALE DE LA SANTÉ). România, în anul 1968, cu prilejul celei de a XX-a aniversări a Organizației Mondiale a Sănătății, a tipărit o emisiune poștală specială.

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE (O.N.U.). Organizație internațio-

nală guvernamentală fondată la 26.VI.1945 prin semnarea, la San Francisco, de către reprezentanții a 51 de state, a Cartei Națiunilor Unite, intrată în vigoare la 24.X.1945, dată care marchează începerea activității **O.N.U.** Organizația are drept scop menținerea păcii și securității internaționale, dezvoltarea relațiilor prietenești între națiuni, luarea unor măsuri colective, eficiente împotriva actelor de agresiune, realizarea cooperării internaționale în domeniile economic, social, cultural, umanitar; sediul la New York, Geneva și Viena. R. S. România este membră a **O.N.U.** de la 14.XII.1955, participînd activ la viața organizației, reprezentanții săi fiind aleși în funcții de conducere în diferite organe ale **O.N.U.** Acționînd cu fermitate și consecvență în politica externă pentru recunoașterea principiilor dreptului internațional, România a arătat că **O.N.U.** este chemată să militeze pe linia dezvoltării unei colaborări multilaterale între toate națiunile planetei, pentru promovarea în viața internațională a unor relații bazate pe deplina egalitate în drepturi a tuturor statelor, pentru excluderea folosirii forței sau amenințării cu forța în relațiile dintre state. De asemenea, R. S. România a fost autoarea sau coautoarea unor importante documente adoptate de-a lungul anilor de **O.N.U.**, aducînd contribuții constructive în direcția afirmării dreptului tuturor națiunilor și popoarelor la autodeterminare, la progres economic și social, la înlăturarea barierelor și discriminărilor din comerțul internațional, la promovarea pe scară mondială a științei și tehnicii; totodată România participă activ la acțiunile privind dezarmarea, definirea agresiunii, democratizarea relațiilor internaționale. Cu începere din anul 1951, Administrația poștală a **O.N.U.** emite mărci poștale, aerograme și întreguri poștale proprii pentru sediul său din New York, iar ulterior și pentru cele din Geneva și Viena. Prima emisiune poștală dedicată Națiunilor Unite a apărut în S.U.A., în anul 1945, cu ocazia Conferinței Națiunilor Unite, desfășurată la San Francisco. Poșta română și numeroase alte administrații poștale au dedicat mai multe emisiuni poștale Organizației Națiunilor Unite. v. **MĂRCI POȘTALE O.N.U.**

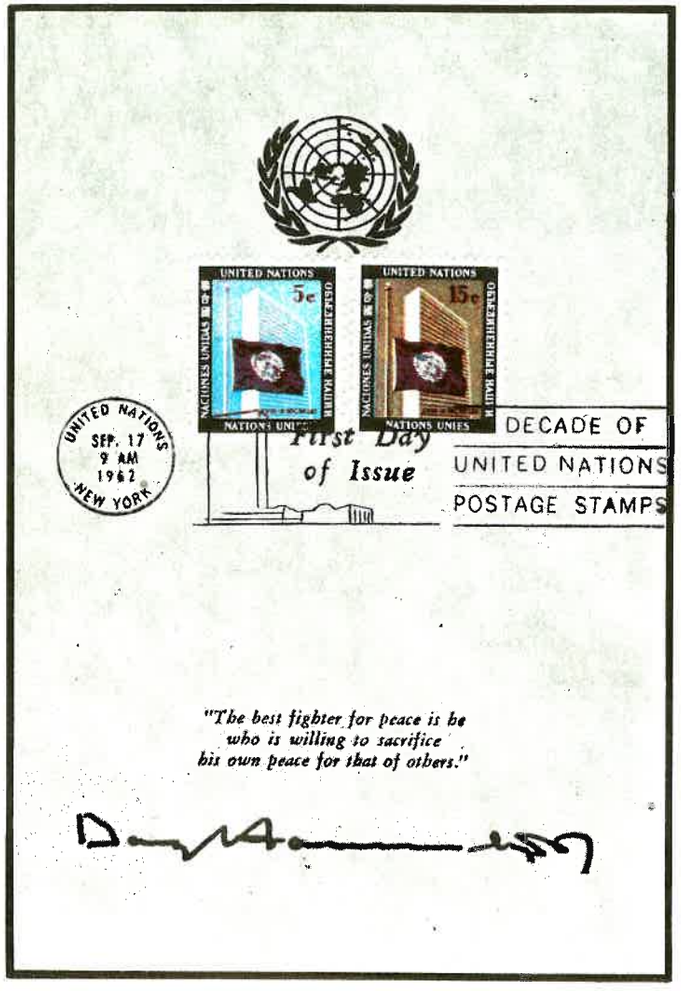

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ALIMENTAȚIE ȘI AGRICULTURĂ (FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION — F.A.O.). Organizație internațională guvernamentală, înființată la 19.XI.1946; instituție specializată a O.N.U. cu sediul la Roma, **F.A.O.** are drept scop sprijinirea acțiunilor de creștere a nivelului alimentației și a standardului de viață al popoarelor, dezvoltarea producției agricole pe glob, dezvoltarea generală a economiei mondiale. Organizația are în prezent un număr de 136 state membre. România este membră a **F.A.O.** de la 9.XII. 1961. Numeroase administrații poștale au dedicat **F.A.O.** emisiuni poștale și filatelice. România a dedicat la 21.III.1963 o emisiune poștală specială „F.A.O." în legătură cu campania mondială împotriva foametei.

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU EDUCAȚIE, ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ (UNITED NATIONS EDUCATIONAL, SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION — U.N.E.S.C.O.). Instituție internațională fondată la 16.XI.1945; își începe activitatea la 4.XI.1946, devenind de la 14.XII.1946 instituție specializată a O.N.U.; sediul: Paris; structură: Conferința generală; Consiliul executiv (45 state membre alese pe o perioadă de 6 ani); Secretariatul (cuprinde 7 sectoare); Biroul internațional pentru educație; Institutul internațional pentru planificarea educației; 20 de oficii regionale. **U.N.E.S.C.O.** promovează întărirea colaborării între state prin educație, știință și cultură, cooperarea intelectuală internațională, militează în scopul realizării asistenței operaționale, al stimulării schimburilor internaționale și al cunoașterii reciproce în domeniile educației, științei și culturii. România este membră a **U.N.E.S.C.O.** din anul 1956. Poșta franceză a emis în anii 1960—1969 mai multe mărci de serviciu cu valoare nominală în monedă franceză, purtînd inscripția „U.N.E.S.C.O.". În anii 1967, 1970, 1972 etc. pe corespondența oficială a diferitelor servicii ale **U.N.E.S.C.O** au fost aplicate de către organele Poștei franceze francaturi mecanice cuplate cu emblema sau cu texte referitoare la activitatea organizației, ce înlocuiau mărcile poștale. Amintim că numeroase administrații poștale naționale au pus în circulație emisiuni poștale dedicate **U.N.E.S.C.O.**

ORGANIZAȚIA SPORTULUI POPULAR (O.S.P.). Prima organizație sportivă cu caracter democratic din țara noastră, înființată la 15. IX. 1944, în scopul organizării și răspîndirii sportului în România. În baza legii din 6.III.1946, **O.S.P.** este recunoscută ca unicul organ de conducere a mișcării sportive din România. **O.S.P.** este prezentă în mai multe emisiuni filatelice românești. Emisiunea apărută în anul 1945, denumită **O.S.P.** (I) — „Toate sporturile pentru popor" — este formată din mărci poștale tipărite în două variante, în culori schimbate, dantelate și nedantelate; a fost realizată în coli de 9 bucăți, avînd tipărită pe marginea colii inscripția „Sportul — factor în munca de reconstrucție a țării"; o frumoasă marcă poștală de poștă aeriană, care — la fiecare bloc de patru — are și o vinietă, încheie această primă emisiune. Emisiunea **O.S.P.** (II) apare în anul 1946, avînd 5 mărci poștale tipărite în două variante, dantelate și nedantelate; mărcile de poștă aeriană au fost tipărite în coli de 16 bucăți, cîte 8 perechi în 2 variante (cu chenar și un bloc de patru mărci poștale roșu sau albastru); pe cele patru margini ale colilor este tipărită inscripția „Prin sport la înfrățirea popoarelor"; o coliță de poștă aeriană tipărită în coli de 4 bucăți întregește această emisiune. Emisiunea **O.S.P.** (III) pusă în circulație în anul 1948, formată din mărci poștale dantelate și nedantelate, în culori schimbate, a fost tipărită în coli de cîte patru bucăți, avînd pe marginea colii insigna **O.S.P.** Emisiunea a fost completată cu două cartoane omagiale și o ștampilă specială.

ORGANIZAȚIA SPORTULUI ROMÂNESC (O.S.R.). Organizație creată la 30.XI.1940 în scopul coordonării activității sportive în România; a ființat pînă la 23 August 1944. În anul 1943 a fost emisă o marcă în 2 culori reproducînd insigna organizației și simbolurile unor discipline sportive (atletism, tir și natație).

ORIGINAL. Text, desen sau fotografie ce urmează a fi reproduse și multiplicate prin tipar. Se deosebesc: *originale liniare*, cînd sînt construite din puncte, linii sau suprafețe de aceeași intensitate luminoasă, pe un fond uniform de altă culoare; *originale în semitonuri*, cînd originalul are și tranziții continue de luminozitate de la părțile luminoase la cele umbrite; *originale policrome*, cînd sînt executate în mai multe culori; *originale monocrome*, cînd sînt realizate într-o singură culoare.

ORIENT EXPRESS. Denumire dată trenului de lux (pionier al marilor exprese internaționale) ce a legat, pentru prima dată (5.VI. 1883), Parisul, Bruxelles-ul și Londra cu Istanbulul. Cea dintîi cursă a plecat din Paris pe ruta Nancy—Strasbourg— Stuttgart — München — Viena— Budapesta — Vîrciorova—București— Giurgiu — Smîrda, iar de aici călătorii treceau Dunărea cu un ponton, după care un tren local îi ducea de la Rusciuc la Varna, de unde un vapor austriac îi transporta în capitala Imperiului otoman, dis-

tanţa Paris — Istanbul fiind parcursă în 84 de ore. După darea în exploatare a podului de cale ferată peste Dunăre de la Cernavoda (1895) şi înfiinţarea în acelaşi an a Serviciului Maritim Român (S.M.R.), trenurile exprese Paris — Bucureşti şi Londra — Ostende — Bucureşti au fost dirijate pe via Bucureşti—Constanţa, de unde cu vaporul se ajungea la Istanbul. Durata călătoriei era de 53 de ore. Înapoierea din Constanţa a trenului internaţional „Orient Express" se făcea în fiecare sîmbătă. În anul 1983, cu ocazia Centenarului „Orient Express"-ului, au fost organizate călătorii turistice cu vagoane ale fostului expres transcontinental. Evenimentul a fost consemnat filatelic prin diverse piese, printre care şi ştampile publicitare.

O.S./G.R.I. (Official Service/George Rex Imperator). Supratipar (v.) cu valoare schimbată (1 penny), aplicat în anul 1915 de autorităţile britanice pe mărci poştale germane tip „vapor" din anul 1900, utilizate în fosta colonie germană Noua Guinee sub ocupaţie britanică. v. **G.R.I.**

O.S.E.T.C.M. v. **OFICIUL SPECIAL PENTRU EDITAREA TIMBRELOR ŞI CONTROLUL MANDATELOR.**

O.S.G.S. (On Sudan Government Service). Supratipar. v. **MĂRCI POŞTALE PENTRU SERVICIUL ARMATEI.**

O.S.P. v. **ORGANIZAŢIA SPORTULUI POPULAR.**

O.S.R. v. **ORGANIZAŢIA SPORTULUI ROMÂNESC.**

OSTENDE EXPRESS. Denumire dată unei rute a trenului internaţional de lux „Orient Express" (v.), care pleca din Londra, trecea cu feribotul Canalul Mînecii la Ostende (oraş-port în Belgia), de unde prin Bruxelles ajungea la Paris, unindu-se cu ruta franceză, iar prin Bucureşti (via Constanţa) şi apoi cu vaporul se ajungea la Istanbul.

OT. (OBCHODNI TISKOPSIS). Supratipar (v.) cu semnificaţia „Pentru imprimate depuse în cantitate", aplicat în anii 1919—1920 pe unele mărci poştale cehoslovace pentru ziare. Aceste mărci poştale au fost vîndute la jumătatea valorii lor nominale.

O.W./OFFICIAL (OFFICE OF WORKS/OFFICIAL). Supratipar (v.) cu semnificaţia de „Lucrări publice", aplicat între anii 1896—1902 pe unele mărci poştale uzuale britanice din perioada 1887—1900, folosite de serviciile oficiului de plasare a forţelor de muncă.

filatelia

P. Supratipare (v.) sau ştampile aplicate pe mărci poştale pentru a le transforma în mărci „Porto“ (v.)

PACCHI POSTALI. Inscripţie pe mărcile poştale italiene pentru colete din anul 1884. Începînd

din anul 1914, în Italia mărcile poştale pentru colete sînt formate din două părţi detaşabile: una, purtînd inscripţia SUL BOLLETTINO, se aplică pe buletinul de expediere, iar cealaltă, purtînd inscripţia SULLA RICEVUTA, se aplică pe recipisa de primire.

PACHETE MICI. 1. Trimiteri poştale interne închise conţinînd obiecte şi probe de mărfuri (creioane, pixuri, stilouri, chei, obiecte de mercerie, ochelari, diverse obiecte de papetărie) ce nu prezintă o valoare mai mare de 20 lei, cărora li se percep taxe poştale egale cu cele pentru scrisori; ele pot avea o greutate maximă de 2 kg. Pachetele cu o greutate mai mare se tratează ca obiecte de mesagerie (v.) şi se taxează proporţional cu greutatea şi distanţa pe zone. 2. Trimiteri poştale externe cu o greutate maximă de 1 kg, cu obiecte supuse vămuirii (probe de mărfuri ş.a.), care se taxează în funcţie de greutate şi de ţara de destinaţie. Pachetele mici (interne sau externe) se pot expedia cu indicaţia specială „Recomandat“ (v.).

PACHET POŞTAL v. **COLET POŞTAL.**

PACIFIC STEAM NAVIGATION COMPANY. Companie maritimă care în anul 1857 a emis mărci proprii pentru francarea corespondenţei transportate cu vapoarele ei. Cele două valori înfăţişînd cîte o navă cu aburi şi pînze, purtînd în colţuri iniţialele P.S.N.C., au fost folosite între 1.XII.1857—28.II.1858. Se cunosc într-un număr foarte mic (sub 100) şi reprezintă mari raritäţi în filatelia mondială, mai ales atunci cînd sînt aplicate pe scrisori. Deşi sînt mărci poştale particulare, ele contează ca prima emisiune poştală a Perului.

PAKISTAN (ISLAMI DZUMHURIJA PAKISTAN/ISLAMIC REPUBLIC OF PAKISTAN — Republica Islamică Pakistan). Stat situat în partea sudică a Asiei; suprafaţa: 803 940 km²; populaţia: 80 160 000 locuitori (1980); capitala: Islamabad; limba oficială: urdu; moneda: anii 1947—1960: 1 Rupie = 16 Annas = 192 Pies; după anul 1960: 1 Rupie = 100 Paisas. Teritoriul **P.** s-a aflat sub dominaţia Persiei ahemenide, a făcut parte din Imperiile Maurya şi Gupta, din sultanatul Ghasni, din Imperiul Marilor Moguli, devenind, la sfîrşitul secolului trecut, colonie britanică. În anul 1947, o dată cu împărţirea coloniei India, pe criterii religioase, în Uniunea Indiană şi **P.**, acesta din urmă îşi proclamă independenţa la 14.VIII.1947, fiind format din două teritorii aflate la o distanţă de 1 700 km unul de altul: **P** de Vest şi **P.** de Est; la 23.III. 1956 este proclamată Republica Islamică **P.**, stat federal (la 16.XII.1971 **P.** de Est se proclamă independent sub numele de Bangladesh). Prima emisiune poştală: 1947 (supratipar PAKISTAN pe mărci poştale ale emisiunilor din perioada 1937—1939 ale fostei colonii India); înainte de anul 1947 erau folosite mărcile poştale ale coloniei India.

PAKKE PORTO (Porto pachete). Inscripţie pe mărci poştale groen-

landeze destinate transportului pachetelor, în perioada 1905 — 1937.

PALMARES. Listă a distincţiilor (mari premii, medalii, diplome etc.) acordate de juriu exponatelor ce au luat parte la o expoziţie.

PANAMA (REPÚBLICA DE PANAMÁ — Republica Panama). Stat situat în sudul Americii Centrale istmice; suprafaţa: 75 650 km²; populaţia: 1 830 000 locuitori (1980); capitala: Panama; limba oficială: spaniola; moneda: 1 Balboa = 100 Centésimos. Posesiune spaniolă de la începutul secolului al XVI-lea pînă la 28.XI.1821, cînd îşi proclamă independenţa; între anii 1821—1831 face parte din Republica Federativă Marea Columbie; după destrămarea acesteia este provincie a Columbiei pînă la 3.XI.1903, cînd devine republică independentă. Primele emisiuni poştale: 1878 (în cadrul Statelor Unite ale Columbiei); 1903 (a republicii independente). În **P.** au funcţionat şi două oficii poştale britanice, care au folosit ştampile C 35 şi E 88.

PANOPLIE. Termen heraldic indicînd un ansamblu de arme, steaguri, aranjate simetric, pe un suport, pe care de obicei se plasează scutul (v.).

PANOU. Structură din metal sau lemn ce serveşte drept suport pentru prezentarea exponatelor filatelice. Se deosebeşte de termenul „cadru“ (v.).

PAPILLON DE METZ v. **BALLON NON MONTÉ.**

PAPUA-NOUA GUINEE (PAPUA NEW GUINEA — Papua-Noua Guinee). Stat insular (jumătatea estică a insulei Noua Guinee, arhipelagurile Bismarck, Louisiade, insulele Bougainville şi Buka din Arhipelagul Solomon etc.), situat în vestul Oceanului Pacific; suprafaţa: 461 619 km²; populaţia: 3 079 000 locuitori (1979); capitala: Port Moresby; limba oficială: engleza; moneda: 1 Kina = 100 Toea. Partea estică a insulei Noua Guinee este împărţită în anul 1884 între Germania (care ia regiunea nordică) şi Marea Britanie (zona sudică); colonia britanică Papua este cedată în anul 1901 Australiei, care va ocupa în 1914 şi colonia

germană Noua Guinee; din anul 1950 cele două teritorii sînt administrate în comun, iar în anul 1973 obţin autonomia internă; la 16.IX.1975 **P.-N. G.** devine stat independent, monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului. Primele emisiuni poştale: sub administraţia australiană (1952); cu autonomie internă (1973), iar ca stat independent (1975) cu reproducerea hărţii ţării.

PAQUEBOT v. **ŞTAMPILE „PAQUEBOT“.**

PAR AVION. Inscripţie specială care indică obiectele de corespondenţă ce urmează să fie expediate prin avion. v. **ETICHETE (VINIETE) PENTRU POŞTA AERIANĂ.**

PAR BALLON v. **POŞTA PRIN BALON.**

PARA 1. Subdiviziune de calcul a leului (v.), folosită în Ţara Românească şi Moldova după dispariţia din circulaţie a talerilor olandezi (a doua jumătate a secolului al XVIII-lea) pînă la introducerea monedei naţionale. Leul vechi era împărţit în 40 de parale. Termenul de *para* reprezenta o subdiviziune a piastrului (v.). Paraua a circulat şi după Unire, pînă la adoptarea sistemului monetar naţional din anul 1867. 2. Denumire a valorii monetare înscrise pe mărcile poştale româneşti apărute între 15. VII.1858 şi 31.XII.1867 („Cap de bour“ — emisiunea I, „Cap de bour“— emisiunea a II-a, „Principatele Unite“ — emisiunea I, „Principatele Unite“ — emisiunea a II-a, „Cuza“, „Cuza necirculate“ şi prima emisiune „Carol cu favoriţi“). În anul 1868 au circulat în paralel mărci poştale cu valoarea înscrisă în „para“ şi altele cu valoarea înscrisă în „bani“ (v.). 3. Unitate monetară divizionară în care sînt exprimate valori nominale ale unor emisiuni poştale apărute în decursul timpului în diferite ţări (ex.: Egipt, Siria, Turcia etc.) sau în oficii poştale străine din Levant (v.).

PARAFILATELIE. Colecţionare şi studiu al materialelor (în legătură cu poşta) care prezintă interes accesoriu pentru filatelişti (ex.: etichete gen „Recomandat“, „Expres“, „Par avion“, viniete de manifestări şi expoziţii filatelice etc.). Nu se încadrează în aria parafilateliei scrisorile prefilatelice, întregurile poştale, aerofilatelia, marcofilia, cu toate subramurile acesteia, inclusiv „Metered Mail“ (v.), care constituie ramuri ale filateliei.

PAR AVION

PARCEL POST. Inscripţie pe mărcile poştale din S.U.A. (1912—1925) şi din alte ţări anglofone pentru expedierile de colete prin poştă. Aceste mărci poştale au fost folosite şi la francarea corespondenţei.

„PARIS“ (EMISIUNEA POŞTALĂ ~). Denumire filatelică a emisiunii româneşti de mărci poştale uzuale postclasice, imprimată la Atelierul Timbrului de la Hôtel de Monnaie (Monetăria Statului Francez) din Paris în baza comenzii din 20.I.1870. Gravarea clişeelor originale (cadrul şi efigia) aparţine renumitului gravor francez Albert Barré, cel ce a executat desenul inspirîndu-se după emisiunile poştale „Ceres“, 1849—1850, „Napoleon III“, 1852 (Franţa), şi „Hermes“— cap mare, 1861 (Grecia), toate imprimate în acelaşi atelier din Paris. Gravarea mărcilor poştale pe plăci de oţel a fost executată de A. Hulot, în coli mari ce conţineau 300 mărci poştale aranjate în două blocuri a cîte 150 mărci (15 rînduri orizontale a cîte 10 mărci), despărţite între ele printr-un spaţiu lat de cca 4 cm. Mărcile poştale „Paris“ au un model comun pentru toate valorile. Desenul constă dintr-un cadru dreptunghiular (19,5× 22,5 mm), avînd înscrise, cu litere majuscule, în cartuşul superior, ţara emitentă — „ROMÂNIA“— iar în cartuşul inferior, cuvîntul „POŞTA“ între cifrele care indică

valoarea mărcii poştale, urmată de litera „B" (iniţiala cuvîntului bani). Lateral în stînga şi în dreapta cadrului se află trasată o ornamentaţie în zigzag cunoscută sub denumirea de „greacă" (v.), iar în cele patru colţuri ale cadrului se află într-un mic pătrat cîte un motiv ornamental în formă de „Cruce a Sf. Andrei" (v.). Centrul mărcii poştale cuprinde medalionul compus dintr-un cerc perlat (v.) alcătuit din 65 de puncte albe (perle), în mijlocul lui aflîndu-se pe un fond plin efigia domnitorului Carol I, cu faţa spre stînga. Întreaga emisiune poştală, compusă din şapte valori corespunzătoare tarifelor pentru uz intern şi internaţional prevăzute de Regulamentul pentru fixarea taxelor poştale din România, pus în aplicare la 15.X.1870 (stil nou), este tipărită pe hîrtie simplă de grosime mijlocie, uşor colorată, fără filigran (cu excepţia valorii de 10 bani care este tipărită pe hîrtie albă), dantelată 14 × 13,5. Emisiunea „Paris" a avut putere de francare pînă la epuizare, fiind înlocuită treptat, între anii 1876—1880, cu noi emisiuni poştale asemănătoare tipărite în Bucureşti, fie cu clişee aduse de la Paris, fie cu clişee noi gravate la Bucureşti, de unde şi denumirea de „Bucureşti" (v.). v. **BARBÉ, ALBERT; CADRU; CARTUŞ; MEDALION.**

PARIS — PAR MOULINS. Menţiune întîlnită pe corespondenţe expediate prin intermediul oficiului poştal din localitatea Moulins către Parisul aşediat de prusieni (1870—1871). Corespondenţa se aduna la Moulins, scrisorile fiind introduse în cutii speciale din zinc (circa 600 bucăţi în fiecare cutie) dotate cu un dispozitiv ce le permitea să plutească puţin sub suprafaţa apei. Cutiile „lansate" la Moulins în rîul Allier ajungeau în Loire şi de aici în Sena, al cărei curs traversează Parisul. Trimiterile poştale comportau plata unei taxe de 1 franc (20 c reprezentînd contravaloarea francaturii poştale şi 80 c cheltuielile de expediere). Din toată corespondenţa expediată prin Moulins se cunosc foarte puţine scrisori, piese de mare interes pentru istoria poştală. Cu ocazia centenarului acestei modalităţi de transmitere a corespondenţei, Poşta franceză a pus în circulaţie o ştampilă poştală specială.

PARIS PAR MOULINS

PARMA v. VECHI STATE ITALIENE.

PARTI (PLECAT). Inscripţie pe etichete şi ştampile poştale franceze (cu traducere şi în alte limbi) aplicate pe obiectele de

corespondenţă care nu pot fi distribuite (în cazul de faţă destinatarul plecat) ce se înapoiază ţării de origine, făcîndu-se cunoscut în acest fel motivul returnării.

PARTICIPARE ÎN AFARA COMPETIŢIEI. Categorie aparte de participare la o expoziţie filatelică, unde sînt cuprinse exponatele care nu iau parte la competiţia pentru obţinerea de distincţii (medalii, mari premii). Conform Regulamentului general pentru expoziţiile filatelice internaţionale sub patronajul F.I.P., nu participă la competiţie exponatele incluse în următoarele secţiuni: „Curtea de onoare", „Clasa oficială", „În afara concursului". În „Curtea de onoare" intră colecţiile aparţinînd unor personalităţi de seamă ale vieţii social-politice, invitate să participe în mod special de către organizatorii expoziţiei, sau colecţii de un deosebit interes filatelic. „Clasa oficială" cuprinde exponatele administraţiilor poştale, ale muzeelor poştale, ale imprimeriilor de mărci poştale, precum şi cele aparţinînd artiştilor graficieni şi machetatorilor

de mărci poştale. Secţiunea „În afara concursului" grupează exponate aparţinînd membrilor juriului sau rudelor acestora, precum şi exponatele incluse aici din dorinţa expresă a expozanţilor. v. **CLASA DE ONOARE; CURTEA DE ONOARE; EXPOZIŢIE FILATELICĂ INTERNAŢIONALĂ SUB PATRONAJUL F.I.P.**

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN (P.C.R.). Detaşamentul de avangardă al clasei muncitoare din România, conducătorul tuturor oamenilor muncii din patria noastră, continuatorul celor mai înaintate tradiţii revoluţionare şi democratice ale poporului român, al luptei maselor muncitoare pentru libertate socială şi naţională, pentru o viaţă mai bună şi pentru independenţa ţării; este forţa politică conducătoare în R. S. România, din rîndurile sale făcînd parte cei mai înaintaţi şi mai conştienţi muncitori, ţărani, intelectuali, funcţionari ai R.S.R., fără deosebire de naţionalitate. Baza ideologică a P.C.R., aşa cum reiese din Programul Partidului, o constituie materialismul dialectic şi istoric, socialismul ştiinţific, teoria marxist-leninistă, aplicată în mod creator la condiţiile şi particularităţile specifice ale României. P.C.R. a apărut ca rezultat al evoluţiei obiective a societăţii româneşti moderne, a mişcării muncitoreşti şi socialiste. În perioada imediat următoare primului război mondial, în condiţiile avîntului revoluţionar crescînd al maselor populare, determinat de adîncirea contradicţiilor social-economice şi politice ale regimului burghezo-moşieresc, de victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie din Rusia, precum şi de procesul profund de radicalizare, de importante clarificări ideologice şi politice în rîndurile mişcării muncitoreşti din România, apărea tot mai evidentă necesitatea creării unui partid consecvent revoluţionar, capabil să organizeze şi să conducă clasa muncitoare şi toate celelalte categorii de oameni ai muncii în lupta pentru drepturi economice şi libertăţi democratice, pentru înfăptuirea unor profunde schimbări în structurile social-politice şi economice ale ţării. Urmarea firească a acestui proces a fost transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist şi afilierea lui la Internaţionala a III-a comunistă, hotărîre adoptată cu o mare majoritate de voturi la Congresul General al Partidului Socialist din România desfăşurat la Bucureşti între 8—12.V.1921, crearea P.C.R. marcînd o etapă nouă, superioară, atît pe plan politic, cît şi organizatoric în mişcarea revoluţionară din ţara noastră. Deşi scos în afara legii în anul 1924, P.C.R. a îndrumat şi iniţiat o serie de organizaţii muncitoreşti, democratice şi antifasciste, ca Sindicatele Unitare, Blocul Muncitoresc-Ţărănesc, Comitetul Naţional Antifascist, Liga Muncii ş.a., numeroase publicaţii cu caracter democratic şi progresist, organizînd şi conducînd, totodată, mari bătălii de clasă — în primul rînd luptele minerilor din Valea Jiului în anul 1929, ale ceferiştilor şi petroliştilor din ianuarie-februarie 1933 — precum şi puternice demonstraţii antifasciste. De asemenea P.C.R. a activat neobosit pentru încheganea unităţii de acţiune a clasei muncitoare, pentru crearea unui front popular antifascist, pentru salvgardarea independenţei şi suveranităţii naţionale, a integrităţii teritoriale a României. P.C.R. s-a manifestat de la începutul existenţei sale ca un susţinător activ al internaţionalismului proletar, organizînd şi conducînd mişcarea de solidaritate a maselor muncitoare din România cu lupta revoluţionară a proletariatului, a forţelor progresiste din toate ţările lumii. În anii dictaturii militaro-fasciste şi ai războiului împotriva Uniunii Sovietice, P.C.R., împreună cu celelalte forţe democratice şi progresiste, a organizat şi condus rezistenţa antifascistă, elaborînd planul insurecţiei naţionale armate antifasciste şi antiimperialiste de la 23 August 1944, care a dus la ieşirea României din războiul antisovietic şi

la întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste, alăturîndu-se Uniunii Sovietice şi celorlalte state ale coaliţiei antihitleriste. După victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August, P.C.R. a organizat masele populare în lupta pentru desăvîrşirea revoluţiei burghezo-democratice, pentru trecerea la revoluţia socialistă. După abolirea monarhiei, la 30.XII.1947, P.C.R. a constituit forţa politică şi organizatorică necesară amplului proces de transformare socialistă a ţării, de făurire a noii orînduiri sociale. În această etapă Congresele P.C.R. şi, în special, Congresul al IX-lea (1965), cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost ales secretar general al P.C.R., Congresul al X-lea (1969), Congresul

al XI-lea (1974), Congresul al XII-lea (1979) şi Congresul al XIII-lea (1984), precum şi Conferinţele Naţionale ale partidului din anii 1967, 1972, 1977 şi 1982 au jalonat linia generală a politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru, programul înfăptuirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism, obiectivul central, actual şi de perspectivă al întregului nostru popor. Partidul Comunist Român reprezintă astăzi o puternică forţă politică ce călăuzeşte poporul nostru în lupta pentru ridicarea României pe noi şi tot mai înalte trepte ale progresului şi civilizaţiei socialiste şi comuniste. În filatelia românească lupta neobosită şi realizările P.C.R. şi-au găsit şi îşi găsesc o reflectare fidelă. Dintre emisiunile poştale dedicate Partidului Comunist Român puse în circulaţie de Poşta română, menţionăm: emisiunea „Al III-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român" în anul 1960 (20 iunie); emisiunea „Partidul Comunist Român — 40 de ani de la înfiinţare" în anul 1961 (29 aprilie), formată dintr-o serie de 2 mărci şi o coliţă nedantelată; emisiunea „Al X-lea Congres al P.C.R.", în anul 1969 (6 august), o marcă poştală; emisiunea „Semicentenarul Partidului Comunist Român" (3 mărci poştale) în anul 1971 (8 mai); emisiunea „Al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român" (două mărci poştale) în anul 1974; emisiunea „Al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român" (o coliţă) în anul 1979; „60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român" (o valoare) în anul 1981; „Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român" (2 valori) în anul 1982; emisiunea „Al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român" (o coliţă) în anul 1984. În colecţiile de filatelie angajată avînd ca temă P.C.R. trebuie incluse numeroasele plicuri speciale, ştampile ocazionale, ştampile de tranzit, precum şi „flamele" realizate cu prilejul aniversărilor şi Congreselor P.C.R. etc..

PATĂ BRUNĂ. Pată ce apare pe mărcile poştale ţinute în loc umed şi neaerisit, datorată, de regulă, atacării gumei de către microorganisme. În limbaj filatelic curent este denumită, impropriu, „pată de rugină" sau pată de mucegai. Mărcile poştale cu astfel de pete îşi pierd, practic, valoarea filatelică.

PATRIMONIU v. **MĂRCI ŞI EFECTE POŞTALE OCROTITE.**

P.C.R. v. **PARTIDUL COMUNIST ROMÂN.**

P.C.S. (POŠTA ČESKO-SLOVENSKÁ). Monogramă. v. **GUMAJ CU MONOGRAMĂ.**

P.D. 1. Inscripţie pe ştampile, cu sensul de „Port du" (Porto datorat), utilizate pentru prima dată în Franţa spre sfîrşitul secolului al XVIII-lea numai de „Poşta mică" a oraşelor Paris şi Lyon, pentru a semnala pe corespondenţe că taxele poştale urmau să fie încasate de la destinatar. Ştampilele cu astfel de inscripţii se aplicau în special pe trimiterile poştale care circulau în interiorul acestor oraşe. 2. Inscripţie (încadrată într-un dreptunghi) pe ştampile (introduse în anul 1840 la toate oficiile poştale din Franţa), cu semnificaţia de „Port payé jusqu'à destination" — Porto plătit pînă la destinaţie, inclusiv cel de dincolo de frontierele statului în care era expediată scrisoarea, destinatarul nemaiavînd nimic de plătit. Această semnificaţie a fost consemnată în convenţia poştală franco-prusiană din 21.V.1858, aplicată în terminologia şi în relaţiile poştale ale mai multor ţări. Ştampilele cu această inscripţie au fost folosite spre sfîrşitul secolului al XIX-lea în Anglia, Austria, statele germane ş.a. 3. Prin convenţia încheiată între Direcţia Generală a Telegrafelor şi Poştelor Române şi Administraţia Poştală Austro-Ungară, semnată la Viena la 24.VII.1868, Poşta română a preluat ştampila P.D. (cu aceeaşi

semnificaţie) la data de 1.IV. 1869. Ştampile cu inscripţia P.D. cu litere capitale încadrate într-un dreptunghi au fost aplicate pe corespondenţe în România între anii 1869—1874. În alte ţări formatul şi tipul caracterelor de literă sînt diferite, dar semnificaţia rămîne aceeaşi. Paralel cu ştampilele P.D. s-au folosit ştampile P.P. (v.), cu altă semnificaţie.

PECEŢE. Amprenta rămasă pe un act, pe o scrisoare sau pe un obiect în urma aplicării matricei sigilare pe ceară caldă. Peceţile, menite a autentifica actul şi a asigura secretul corespondenţei, pot fi de „text", atunci cînd sînt aplicate la sfîrşitul unui act, sau de „închidere", cînd se aplică pe actul pliat sau pe plicul în care acesta a fost introdus. Peceţile sînt folosite la închiderea scri-

sorilor, gropurilor etc. În perioada prefilatelică, peceţile erau utilizate şi în staţiile de carantină la închiderea scrisorilor desfăcute în vederea dezinfectării lor prin fumigaţie. v. **CARANTINĂ; CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ DEZINFECTATĂ; MATRICE SIGILARĂ.**

PELUR. Hîrtie (v.) subţire, aproape transparentă, folosită în perioada de început la tipărirea unor mărci poştale. În România s-a utilizat la tipărirea unor tiraje din emisiunile „Principatele Unite".

PENNY (plural: Pence). Subdiviziune a lirei sterline. Pînă la 15.II.1971 lira sterlină se subdividea astfel: 1 £ = 20 şilingi; 1 şiling = 12 pence. După reforma monetară de la 15.II.1971, care a avut drept scop simplificarea calculelor, s-a trecut la sistemul zecimal: 1 £ = 100 pence.

PENNY BLACK. Denumire filatelică a primei mărci poştale adezive din lume emisă de Poşta engleză la 6.V.1840. Marca poştală redă efigia reginei Victoria, după medalia realizată de gravorul Wyon în anul 1837, cu ocazia vizitei reginei la Primăria

Londrei. Marca poştală are valoarea de 1 penny şi este tipărită în negru, de unde îi vine şi denumirea de „Penny Black" (în engleză black = negru). Portretul reginei de pe marca poştală este reprodus de gravorul Frederick Heath după medalia din anul 1837 realizată de graficianul Henry Corboult. Emisiunea poştală a fost realizată de firma Perkins, Bacon & Petch prin tehnica metalogravurii. „Penny Black" s-a tipărit în coli de 240 bucăţi (20 rînduri orizontale a cîte 12 bucăţi). Modelul mărcii poştale „Penny Black" a fost folosit şi pentru tipărirea unor mărci poştale destinate corespondenţelor oficiale şi de serviciu, care purtau în colţurile superioare iniţialele V. şi R. (Victoria Regina). v. **MĂRCI POŞTALE OFICIALE; METALOGRAVURĂ.**

PENNY POST. Poştă locală înfiinţată în martie 1680 de către William Dockwra şi Robert Murray, destinată asigurării transportului corespondenţei şi al pachetelor în Londra şi în împrejurimile capitalei britanice. Pentru trimiterile în greutate de 1 pfund englezesc (454 g) expediate în oraş se percepea o taxă de 1 penny, respectiv 2 pence pentru cele trimise în împrejurimi. Taxa era încasată în casa lui Dockwra din Lyme Street, unde se găsea sediul oficiului poştal (unul din cele şapte oficii de cartier de unde se expediau scrisorile). Oficiul confirma plata prestaţiei prin aplicarea pe scrisoare la început a unei ştampile dreptunghiulare şi mai tîrziu a unor ştampile triunghiulare cu colţurile rotunjite, pe care erau înscrise cuvintele PENNY/POST/PAID şi, în centru, o literă ce reprezenta indicativul oficiului de expediere. După inscripţia de pe ştampilă s-a preluat denumirea de PENNY POST, sub care este cunoscut în istoria poştală acest serviciu de poştă locală. Pe lîngă ştampilele de plată a taxei, amintite mai sus, serviciul poştal al lui Dockwra a mai folosit şi ştampile de control al.

PENNY POST

distribuirii scrisorilor; în formă de inimă, acestea purtau în centru indicația prescurtată Mor (de la Morning = dimineață) sau Af (Afternoon = după-amiază) și ora, permițînd astfel urmărirea și controlul riguros al felului în care se desfășura serviciul poștal. Succesul înregistrat de acest serviciu poștal a fost atît de mare, încît, în anul 1682, a trebuit să-și înceteze activitatea la cererea poștei de stat, pe care o concura. Prin sistemul său de încasare a taxei, W. Dockwra a fost de fapt inventatorul ștampilelor „taxa plătită", moment însemnat atît în istoria poștală, cît și în cea a marcofiliei. v. **DOCKWRA, WILLIAM**; **ȘTAMPILE POȘTALE „DOCKWRA"**.

PENSETĂ. Accesoriu filatelic indispensabil unui filatelist. Servește la manipularea mărcilor poștale, protejîndu-le astfel împotriva deteriorării prin îndoire, rupere, murdărire etc. Pensета trebuie să aibă vîrfurile plate și perfect netede, spre a nu zgîria mărcile poștale.

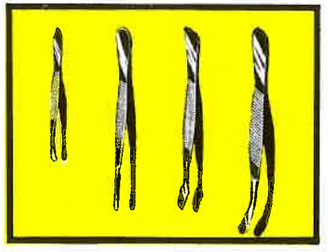

PERECHE. Ansamblu constituit din două mărci poștale (dantelate sau nedantelate), detașate din coală, nedespărțite între ele, alăturate vertical sau orizontal. Mărcile poștale în pereche ca și blocurile poștale sînt foarte utile ca material de referință și de comparație în cazul expertizelor filatelice. Perechea orizontală este cotată de obicei mai bine decît cea verticală. v. **TÊTE-BÊCHE**.

PERECHE ÎNTOARSĂ v. **TÊTE-BÊCHE**.

PERECHE ORIZONTALĂ v. **PERECHE**.

PERECHE VERTICALĂ v. **PERECHE**.

PERFIN. Neologism folosit în limbajul filatelic curent pentru a indica mărcile poștale perforate de întreprinderi particulare sau

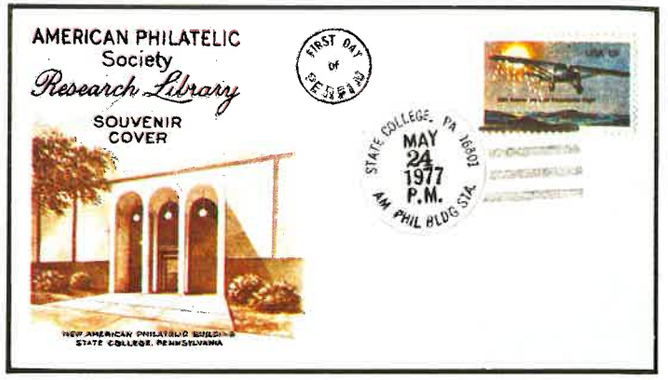

PERFIN

instituții în vederea împiedicării sustragerii și folosirii lor abuzive. În România diverse instituții, întreprinderi sau persoane particulare au primit aprobarea să perforeze mărcile poștale pe care le foloseau la francare, cu scopul de a nu fi înstrăinate (ex.: BNR — Banca Națională a României; U — Universul; BGTR — Banca

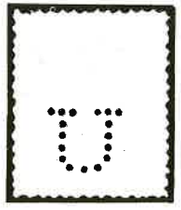

Generală a Țării Românești; CFR — Creditul Funciar Rural; CFU — Creditul Funciar Urban; RADIO — Societatea de Radiodifuziune; ST R — Stan Rizescu). Aceste mărci poștale, mult timp considerate ca degradate, formează de o vreme obiectul unor colecții aparte. Practica perforării mărcilor poștale a continuat în România scurt timp și după 23 August 1944. Perforarea mărcilor poștale fiind larg uzitată în numeroase țări, a dat naștere unei ramuri speciale de colecționare. În colecțiile de istorie poștală locală mărcile poștale astfel perforate aduc elemente interesante de context. v. **PERFORARE**.

PERFORARE. 1. Operație prin care se slăbește rezistența unei foi de hîrtie, într-o anumită zonă, în scopul detașării cu ușurință a unor porțiuni din ea. Perforarea se obține prin executarea, cu ajutorul unor ace de perforat, a unui număr de orificii, unul lîngă altul, într-un șir liniar. Un rezultat oarecum similar poate fi obținut prin străpungerea (v.) hîrtiei cu ajutorul unei linii de perforat confecționată din oțel călit, avînd ca floare o lamă dințată ascuțită, formată din puncte, linii, linioare mici sau o linie în zigzag. În primul caz — denumit dantelare — perforarea se execută în mașini speciale de perforat, iar în al doilea — denumit străpungere — operațiunea se realizează chiar în timpul tipăririi (în forma de tipar înalt se introduc liniile de perforat cu o înălțime mai mare decît a literelor). Perforarea prin dantelare poate fi realizată în trei moduri: *în linie*, cu ajutorul unui dispozitiv liniar cu ace, care perforează coala succesiv, orizontal și apoi vertical (sistemul a fost folosit în România pînă în anul 1950); *în pieptene*, cu ajutorul unui dispozitiv cu ace în formă de pieptene, cu care se obține o dantelură extrem de precisă; *în casetă*, cu ajutorul unui dispozitiv-placă de oțel cu ace care efectuează dintr-o dată perforarea întregii coli (perforările în casetă se întîlnesc mai ales la colițe și, mai rar, la coli întregi de mărci poștale). 2. Perforări pe suprafața mărcilor poștale în scopul executării unui monogram, unei inscripții (ex.: perforarea cu inițialele E.I.P.A. 30, executată de Poșta franceză în anul 1930 pe o marcă de poștă

aeriană cu ocazia expoziției internaționale de poștă aeriană de la

Paris), unui desen distinctiv etc. Un gen aparte de perforări pe suprafața mărcilor poștale îl formează cele destinate executării inițialelor sau semnelor distinctive ale unor întreprinderi, instituții etc. pentru a împiedica sustragerea mărcilor poștale. Într-o serie de state, administrațiile poștale au utilizat metoda perforării pentru schimbarea destinației inițiale a unor mărci poștale [ex.: Marea Britanie (1901 — 1902), pentru mărci poștale de serviciu, Tunis (1888—1901) și Tasmania (1903—1938), pentru mărci poștale „Taxa de plată" etc.].

Perforarea a fost folosită de poșta unor state și pentru anularea puterii de francare a mărcilor poștale (ex.: anulările prin perforare ale mărcilor poștale spaniole întrebuințate în circuitul telegrafic etc.). v. **DANTELURĂ**; **LINII DE SEPARARE**; **MĂRCI POȘTALE DANTELATE**; **PERFIN**; **PERFORATURĂ**.

PERFORATURĂ. Sistem ordonat de orificii practicate într-o hîrtie sau într-un carton, prin perforare, în scopul înlesnirii detașării unor porțiuni. v. **DANTELURĂ**; **MĂRCI POȘTALE DANTELATE**; **PERFORARE**.

PERIOADĂ DE CIRCULAȚIE. Perioadă de timp în care o marcă sau un efect poștal are putere de circulație; unele state stabilesc o anumită durată. În România toate mărcile poștale emise după reforma monetară din 28.I.1952 au putere de circulație. v. **EARLY DATE**; **LAST DAY**; **PRIMA ZI DE CIRCULAȚIE**; **RETRAGERE DIN CIRCULAȚIE**.

PERIODIC. Publicație cu apariție regulată, la intervale de timp fixe (săptămînal, lunar etc.), conținînd articole din cele mai diferite domenii de activitate.

PERLARE. Fenomen de aglomerare a cernelii sub formă de particule mici globulare (perle) pe suprafața tipăriturii, constituind o deficiență calitativă a acesteia (tipar neuniform). Fenomenul de perlare se produce atît la tipărirea suprafețelor mari, cît și la tipărirea în policromie, în cazul cînd culorile anterior tipărite s-au uscat prea tare. v. **PERLAT (TIPAR ~)**.

PERLAT (TIPAR ~). Tipăritură cu aspect neuniform, datorat fenomenului de perlare a cernelii de tipar.

PERLE. 1. Elemente decorative de formă sferică. 2. Denumire a emisiunii poștale românești din anul 1880, dată după cercul de

perle din jurul medalionului efigiei. v. **EFIGIE**; **MEDALION**.

„PERMANENT". Denumire sub care sînt cunoscute cataloagele sau albumele cu file mobile, al căror sistem de legătură (prin șuruburi) permite ținerea la zi, prin adăugarea sau înlocuirea unor foi (ex.: Albumul mărcilor poștale românești, ediția 1958; Catalogul filatelic „Lipsia"). v. **ALBUM „PERMANENT"**; **LIPSIA**.

PEROT v. **MĂRCI POȘTALE „PEROT"**.

PERSIA. Vechea denumire a statului iranian (pînă în anul 1935). v. **IRAN**.

PERU (REPÚBLICA DEL PERÚ — Republica Peru). Stat situat pe litoralul vestic al Americii de Sud; suprafața: 1 285 216 km²; populația: 18 135 000 locuitori (1980); capitala: Lima; limbi oficiale: spaniola și quechua; moneda: pînă în anul 1866: 1 Peso = 5 Pesetas = 10 Dineros; după anul 1866: 1 Sol = 100 Centavos. Pe teritoriul actual al Perului s-a dezvoltat în secolul al XV-lea Imperiul incaș; din secolul al XVI-lea devine posesiune spaniolă, proclamîndu-și independența la 28.VII.1821. Prima emisiune poștală: 1858. În anul 1857, anterior apariției primei emisiuni poștale a statului peruan, Compania Oceanului Pacific (Pacific Steam Navigation Company = P.S.N.C.), ale cărei nave asigurau legătura cu și între porturile peruane, a tipărit două mărci poștale proprii, folosite și de către poșta de stat; mărcile poștale purtau în colțuri inițialele companiei (P.S.N.C.), valoarea nominală, iar în desen aveau imaginea unui vas cu pînze; cele două valori reprezintă precursorii filateliei peruane, constituind, totodată, mari rarități filatelice (în special cele pe scrisori). v. **PACIFIC STEAM NAVIGATION COMPANY**.

P.F. Inscripție pe ștampile utilizate în Franța la începutul secolului al XIX-lea, cu semnificația: Port payé jusqu'à frontière (Porto plătit pînă la frontieră), adică plata transportului corespondenței era făcută pînă la graniță. Aceste ștampile se aplicau pe trimiterile poștale care circulau în interiorul țării. În cazul în care trimiterile poștale se expediau în alte țări, ele trebuiau refrancate la poșta de graniță sau portuară. Ștampilele cu această inscripție au fost folosite pînă la introducerea ștampilelor cu inscripția P.D. (v.).

PIASTRU. 1. Monedă (turcească) de argint cu valoare variabilă în decursul timpului, care a circulat și în țările române în secolele XVII—XVIII și în prima jumătate a secolului al XIX-lea. În general 1 piastru = 40 parale. Moneda subdivizionară (paraua) s-a folosit ca valoare de calcul, fiind imprimată pe primele mărci poștale românești emise între 15.VII.1858 — 31.XII.1867. 2. Unitate monetară folosită pentru indicarea valorilor nominale pe emisiunile poștale din unele țări (ex.: unele oficii poștale străine din Levant — Egipt, Siria, Turcia etc.). v. **LEVANT**.

PIATRĂ LITOGRAFICĂ. Piatră din calcar compact (alb sau cenușiu-albăstrui), care, datorită porozității sale speciale, poate fi impregnată cu cerneală litografică și folosită la executarea clișeelor pentru imprimare planografică. v. **LITOGRAFIE**.

PICTURĂ. 1. Formă a artei, a cărei expresie caracteristică este comu-

nicarea vizuală bidimensională, redată prin prezentarea pe o suprafață plată a unor forme colorate, realizate dependent de viziunea și concepția aflate la baza operei, precum și de genul (monumental, de șevalet, de ornament, de ilustrație), de tehnica și materia în care este realizată (frescă, ulei, guașă, pastel etc.) sau de suportul întrebuințat pentru realizarea creației (pînză, zid, lemn, carton, hîrtie, mătase, ceramică, porțelan etc.). Pictura — comparativ cu alte modalități de expresie vizuală — reduce spațiul real tridimensional la un spațiu material bidimensional. Culoarea (spre deosebire de alte genuri și tehnici ale grafiei) este realizată dintr-o materie mai substanțială, obținută și redată prin mijloace complexe, devenind rezistentă. Imaginile transpuse în spațiul bidimensional al picturii evocă realitatea materială și spirituală prin modalități diferite, variabile în timp și spațiu, în raport cu concepția despre lume și viață a artistului și a societății din care face parte, ale cărei idealuri, convingeri, credințe și năzuințe acesta le exprimă; de asemenea, ele pot avea un caracter ornamental, de forme abstracte sau de stilizări ale unor elemente ale realului, constituind expresii ale unei experiențe individuale. Totalitatea acestor imagini, generate de elementele realului, avînd fie o funcție magică (la populațiile primitive arhaice), fie una didactică și educativă sau fiind doar un mod de delectare, de destindere spirituală, constituie cel mai bogat tezaur al picturii timp de secole. Principala problemă a picturii în decursul evoluției sale a constituit-o raportul cu realul, preocuparea de a-l reda cît mai fidel reprezentînd obiectul căutărilor și experiențelor în domeniul picturii. Deoarece expunerea evoluției istorice a picturii — curentele, tendințele și școlile apărute de-a lungul veacurilor — este o problematică ce depășește obiectul lucrării noastre, ne limităm la a aminti că pictura a fost folosită ca element de ornamentare a locuințelor, clădirilor publice, edificiilor de cult etc., avînd funcție decorativă. 2. Unul din cele mai căutate și preferate subiecte de către marea masă a colecționarilor și, în special, a colecționarilor axați pe filatelia tematică, avînd ca obiect de prezentare și de studiu mărcile poștale și piesele filatelice ale căror imagini reproduc picturi. Colecțiile cu tema „Pictură" au debutat (în primii ani ai filateliei tematice) prin încercarea de a cuprinde tot ceea ce emisiunile poștale puteau oferi în acest domeniu. Înmulțirea numărului emisiunilor de mărci și întreguri poștale avînd ca tematică pictura (cărora li s-au adăugat și atractive ilustrate maxime) a determinat rapid renunțarea la colecțiile cu arie prea extinsă. Treptat au apărut colecții de mărci și cărți poștale maxime cu o tematică bine definită, limitată la o perioadă, o școală, un pictor, un muzeu etc. În colecțiile consacrate picturii trebuie să-și afle locul și ștampilele speciale, figurative sau nu, avînd contingență nemijlocită cu tema colecției sau exponatului.

PIESĂ DE CABINET. Termen folosit în cataloagele marilor licitații filatelice pentru a indica piesele (mărci poștale, întreguri poștale ș.a.) considerate a fi fără defecte din punct de vedere calitativ. v. **PIESĂ DE LUX.**

PIESĂ DE LUX. Calificativ folosit în limbaj filatelic în cataloagele de licitații filatelice pentru a indica o piesă filatelică de calitate cu totul excepțională (centrare, prospețime a culorii etc.), conservată în condiții optime. Asemenea piese obțin, de obicei, cote mai mari decît cele prevăzute în cataloagele filatelice. v. **PIESĂ FILATELICĂ.**

PIESĂ FILATELICĂ. Marcă poștală, cu sau fără supratipar, obliterată sau neobliterată, eseu, probă de tipar, întreg poștal, ștampilă, fragment, scrisoare, aerogramă, document filatelic de istorie poștală, precum și orice alte piese ce pot face obiectul colecționării filatelice.

PIGEONGRAMĂ. Mesaj poștal denumit și columbogramă (v.) cu greutate mică (2—5 g) și format redus (4—6 cm), la început în manuscris pe hîrtie, apoi reprodus cu litere microscopice prin fotografiere pe hîrtie fotografică sau pe film, transportat cu ajutorul porumbeilor călători. v. **POȘTA PRIN PORUMBEI.**

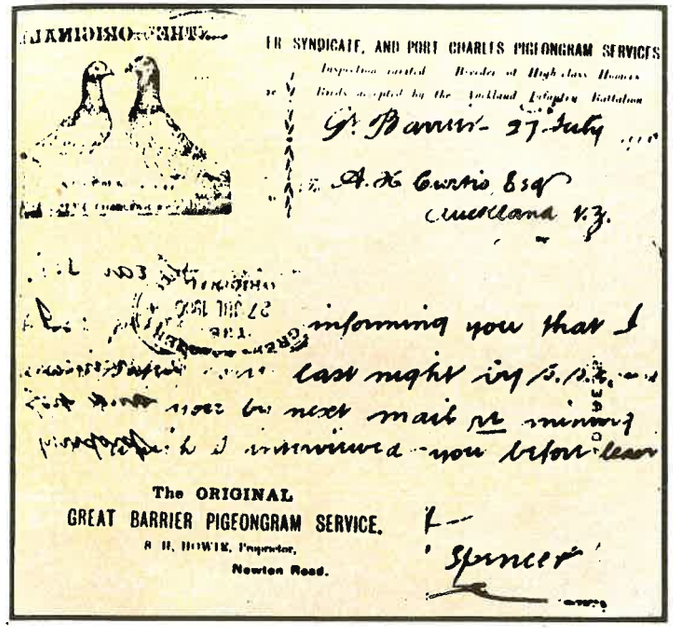

PIGEONGRAMA

PIGMENT. Material alcătuit din particule solide, colorate, insolubile în apă, uleiuri și solvenți organici, folosit pentru a da culoare și opacitate vopselelor și cernelurilor. Pigmenții trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să aibă putere mare de acoperire; să fie rezistenți la lumină, la apă, la acțiunea acizilor, bazelor, precum și la acțiunea temperaturii și a intemperiilor; să aibă putere mare de colorare și un grad înalt de dispersiune. Se clasifică după proveniență în următoarele patru grupe: *pigmenți anorganici naturali*, numiți și *pigmenți de pămînt* sau *culori de pămînt*, *pigmenți anorganici sintetici* sau *artificiali*, *pigmenți metalici* și *pigmenți organici*. În industria cernelurilor cei mai folosiți sînt pigmenții organici, dată fiind varietatea lor coloristică.

PITAC. 1. Act oficial, poruncă scrisă; ordonanță; dispoziție; scrisoare, răvaș. 2. Monedă austriacă de argint care a avut putere de circulație și pe teritoriul României pînă la introducerea sistemului monetar național. 3. Monedă rusească de argint sau aramă.

PLACHETĂ. Placă de metal, de obicei de formă pătrată sau dreptunghiulară, care are reprezentate pe față desene, reliefuri sau inscripții, oferită drept recompensă sau amintire la unele competiții artistice, sportive, filatelice etc.

PLAN DE EMISIUNI. Plan întocmit de o administrație poștală pentru programarea emisiunilor poștale pe o durată de timp mai îndelungată (plan anual, plan de perspectivă). Planurile cuprind de regulă tematica emisiunilor poștale, numărul de mărci poștale din serie, valorile lor nominale și data prevăzută pentru punerea în circulație. Poșta română întocmește planuri de emisiuni pentru mărci și pentru întreguri poștale. Tematica emisiunilor poștale se selecționează din propunerile prezentate de o seamă de instituții și foruri competente. Propuneri în acest scop prezintă și A.F.R.

PLANȘĂ. 1. Foaie de metal, lemn sau piatră litografică pe care gravorul a desenat modelul mărcilor poștale ce urmează a fi imprimate. 2. Forma de tipar a unei coli imprimate pe piatra litografică, după care se reproduc mărcile poștale. Se disting: *planșa primară*, cu forme de tipar separate pentru cadru și pentru efigii; *planșa intermediară*, cu forma de tipar pentru blocul de report, și *planșa definitivă*, cu forma de tipar a colii de mărci poștale. v. **RECONSTITUIRE DE PLANȘĂ.**

PLIC. Învelitoare confecționată dintr-o hîrtie împăturită în mod special, lipită pe trei părți, pentru a proteja o scrisoare, un act etc., în vederea expedierii. Plicurile, așa cum le cunoaștem astăzi, au fost realizate în anul 1820 de către Brewer, comerciant de hîrtie din Brighton, Anglia. Ele nu aveau adeziv pentru lipit, acesta introducîndu-se abia în anul 1859. Marea Britanie a fost printre primele țări din lume care au emis, în prima jumătate a secolului trecut, plicuri purtînd imprimată taxa de expediere (fără a avea însă marcă poștală fixă), ilustrate cu diferite compoziții grafice. Ele sînt cunoscute în filatelie sub denumirea de „plicuri Mulready", după numele graficianului care le-a realizat. Primul plic publicitar filatelic a fost tipărit la 12.IX.1862 de J. B. Moens, în Belgia. Plicuri cu marcă poștală fixă au fost puse în circulație în secolul trecut în Rusia (la Moscova și în fostul Petrograd), în S.U.A. și în alte țări. În a doua jumătate a secolului trecut se foloseau plicuri cu ornamentație pentru felicitări transmise de logodnici de ziua Sf. Valentin. Plicurile pentru scrisori recomandate au fost introduse pentru prima dată în Anglia (1877), apoi în Chile, Liberia și alte țări; în prezent se folosesc foarte rar. Plicuri special confecționate din hîrtie foarte ușoară se întrebuințează pentru aerograme (v.). În ultimele decenii, o seamă de administrații poștale (R.S.R., U.R.S.S. ș.a.) pun la dispoziția publicului plicuri semiilustrate, cu marcă poștală fixă, pentru expedierea corespondenței curente. v. **MOENS, J., B.**; **MULREADY, WILLIAM**; **PLIC CU FEREASTRĂ**; **PLIC DE EXPOZIȚIE**; **PLIC FESTIV**; **PLIC FILATELIC**; **PLIC OCAZIONAL**; **PLIC PATRIOTIC**; **PLIC PENTRU POȘTA AERIANĂ**; **PLIC PENTRU SCRISORI RECOMANDATE**; **PLIC „PRIMA ZI"**; **PLIC PUBLICITAR**; **PLIC SEMIILUSTRAT**; **PLIC TRANSPARENT.**

PLIC CU FEREASTRĂ. Plic confecționat cu o fereastră transparentă prin care se poate vedea adresa destinatarului. Fereastra trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să se afle pe partea plicului care nu este prevăzută cu clapă; să fie acoperită cu un material care să permită lesne citirea adresei; să fie dreptunghiulară, latura cea mare fiind paralelă cu lungimea plicului.

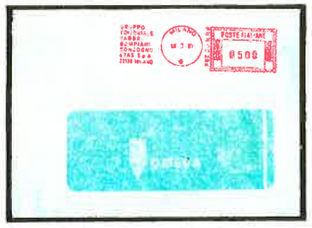

PLIC DE EXPOZIȚIE. Plic special emis de administrațiile poștale ale țărilor organizatoare cu ocazia expozițiilor filatelice. De obicei aceste plicuri sînt semiilustrate (cu emblema expoziției sau cu subiect filatelic expozițional) și au sau nu marcă poștală fixă [în cazul în care au, valoarea lor este egală cu cea a unei trimiteri poștale (simple) interne]. Ele sînt apreciate în mod deosebit atunci cînd poartă ștampile de expoziție (v.).

PLIC FESTIV. Plic editat cu ocazia unui eveniment, confecționat dintr-o hîrtie de calitate superioară, tipărit cu desene și inscripții în concordanță cu evenimentul sărbătorit.

PLIC FILATELIC. Plic conținînd un anumit număr de mărci poștale (românești sau străine), noi ori ștampilate, ce poate fi procurat de la oficiile poștale, magazinele filatelice, precum și de la chioșcurile de difuzare a presei; unele conțin și premii în obiecte filatelice.

PLIC FILATELIC CU PREMII v. **PLIC FILATELIC.**

PLIC „MULREADY" v. **MULREADY, WILLIAM.**

PLIC OCAZIONAL. Plic de format variabil, de obicei semiilustrat, tipărit cu prilejul unui anumit eveniment (aniversare, comemorare etc.), pe care se aplică o

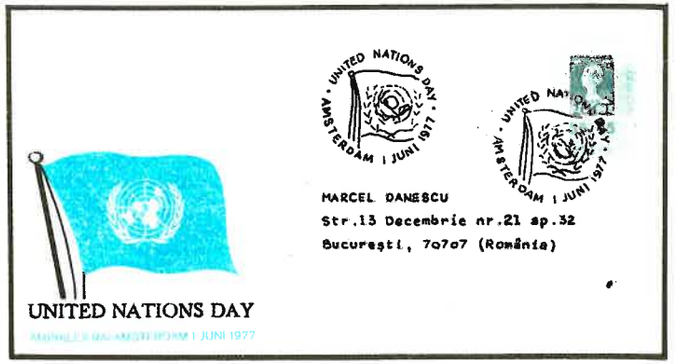

PLIC DE EXPOZIȚIE

PLIC FESTIV

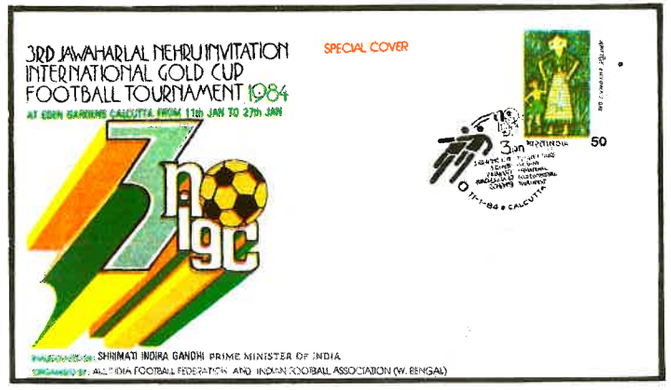

PLIC OCAZIONAL

ștampilă poștală specială. Plicul este francat cu mărci poștale aflate în circulație.

PLIC PATRIOTIC. Plic ilustrat cu subiecte referitoare la istoria statului respectiv, avînd, în afară de

caracterul strict poștal, și un rol propagandistic. Primele plicuri de acest fel au apărut în S.U.A. în timpul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din anul 1860, soldate cu victoria republicanilor și venirea la președinția Statelor Unite a lui Abraham Lincoln, liderul aboliționiștilor (cei care se pronunțau pentru eliberarea negrilor din sclavie), emiterea lor continuînd pe toată perioada războiului de secesiune (1861 – 1865).

PLIC PENTRU POȘTA AERIANĂ. Plic (v.) special, emis în scopul folosirii lui la expedierea corespondenței pe calea aerului. De regulă acestea sînt confecționate din hîrtie mai subțire, pentru a ușura greutatea corespondenței, poartă pe margini semne distinctive pentru a atrage atenția la cartare (ex.: dungi înclinate diagonal, în chip de „zebră"), precum și indicația PAR AVION (sau echivalentă). Plicurile care au și marcă poștală fixă se încadrează în categoria întregurilor poștale. v. **AEROGRAMĂ; ZEBRĂ.**

PLIC PENTRU SCRISORI RECOMANDATE. Plic special (întreg poștal) cu marcă poștală fixă reprezentînd taxa poștală pentru o trimitere recomandată. Primele plicuri au fost puse în circulație de administrația poștală engleză la 1. I. 1878. Ulterior, exemplul a fost urmat și de alte state. În prezent toate țările au abandonat plicurile de acest fel folosind plicuri obișnuite cu mărci poștale de valoare corespunzătoare taxelor poștale de recomandare pentru localitatea sau țara respectivă. v. **ETICHETE (VINIETE) DE RECOMANDARE; MĂRCI POȘTALE PENTRU TRIMITERI RECOMANDATE.**

PLIC PENTRU SCRISORI RECOMANDATE

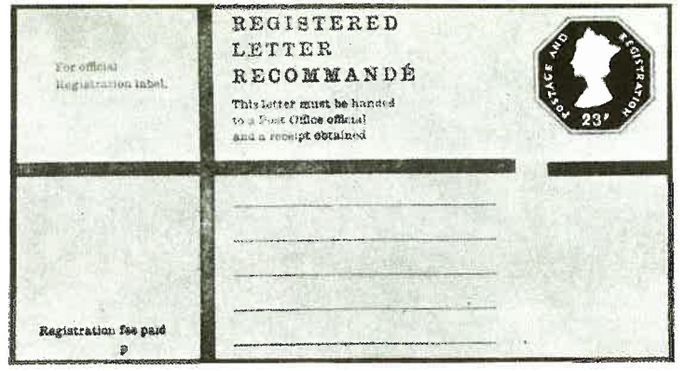

PLIC „PRIM ZBOR" v. **PRIM ZBOR.**

PLIC „PRIMA ZI". 1. Plic (v.) special confecționat, destinat a fi francat cu o anumită emisiune de mărci poștale adezive (nou emise), în vederea expedierii prin poștă chiar în ziua punerii în circulație a emisiunii poștale respective. Plicul este francat cu una sau mai multe mărci dintr-o serie (dacă seria este mai mare se folosesc mai multe plicuri), peste care se aplică o ștampilă specială „prima zi" cu un desen adecvat și cu data punerii în circulație. Plicurile „prima zi" pot purta inscripții corespunzătoare și sînt ilustrate, de obicei, cu elemente grafice înrudite cu emisiunea poștală respectivă. Ele se împart în două mari categorii: *plicuri „prima zi" oficiale*, adică cele emise de administrațiile poștale, și *plicuri „prima zi" neoficiale*, puse în circulație de diferite întreprinderi de comerț filatelic sau de către particulari. În general, în ultima vreme sînt preferate în exponate plicurile „prima zi" oficiale. 2. Orice plic obișnuit poate îndeplini condițiile funcționale de plic „prima zi" în situația în care este francat și expediat chiar în ziua punerii în circulație a unei emisiuni sau a unei mărci poștale care, ca dovadă a expedierii la data respectivă, poartă ștampila poștală.

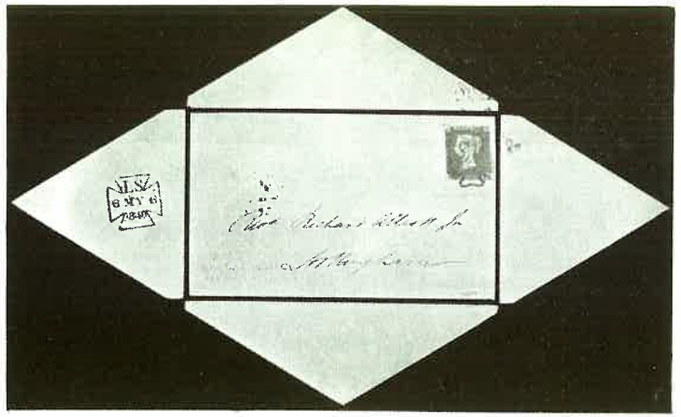

PLIC PRIMA ZI

PLIC PUBLICITAR. Plic de format variabil, ilustrat cu un motiv obişnuit şi text adecvat, folosit pentru corespondenţă. Primul plic de acest fel a fost emis în Belgia la 12. IX. 1862 de către Jean Baptiste Moens (v.).

PLIC SEMIILUSTRAT. Plic editat de o administraţie poştală, purtînd o marcă poştală fixă şi o ilustraţie ocazională sau generică, însoţită uneori de o inscripţie adecvată sau explicativă. Plicurile semiilustrate sînt folosite de tematicieni pentru îmbogăţirea colecţiilor şi exponatelor cu noi elemente oferite de mărcile poştale fixe sau de ilustraţiile lor. Sînt preferate plicurile la care marca poştală fixă, ilustraţia şi inscripţia au legătură directă cu tema colecţiei. Plicurile semiilustrate cu marcă poştală fixă fără legătură cu tema sînt mai puţin apreciate ca material tematic şi includerea lor în exponate trebuie limitată la minimum. Majoritatea administraţiilor poştale au pus în circulaţie plicuri semiilustrate cu o tematică foarte variată. Plicurile semiilustrate (ca şi cărţile poştale) sînt identificate prin numărul de cod şi cel al comenzii de imprimare. v. **NUMĂR DE COD.**

PLIC TRANSPARENT. Accesoriu confecţionat din hîrtie transparentă, celofan, calc sau din alte materiale, destinat păstrării şi protejării mărcilor şi efectelor poştale. v. **PLIC.**

PLIU. Îndoitură a hîrtiei unei mărci sau a unui imprimat poştal, vizibilă pe faţă şi/sau pe dos. Poate proveni din fabricarea hîrtiei, din defecţiuni în procesul de imprimare sau din îndoirea mărcilor poştale deja tipărite. Pliurile pot fi uneori netezite pe verso cu fierul de călcat, nu prea încins. Mărcile cu asemenea pliuri au valoare filatelică diminuată. v. **CUTĂ DE HÎRTIE.**

PLIC PUBLICITAR

P.M. Iniţiale ale cuvintelor „Posta Militare" supratipărite în Italia, în timpul celui de al II-lea război mondial pe mărci uzuale, de poştă aeriană şi expres, destinate francării corespondenţelor expediate de militari.

POANSON. Unealtă din oţel cu vîrful gravat în relief care serveşte la marcarea sau ştanţarea unor obiecte. v. **EXPERTIZĂ FILATELICĂ; SEMN DE EXPERTIZĂ.**

POANSON DE EXPERTIZĂ v. **EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

POCITA (ПОЧТА). **1.** Singura inscripţie (în caractere chirilice), în afara cifrei valorii nominale, existentă pe mărcile poştale ale emisiunii Principatului Serbiei din anul 1869 cu efigia lui Milan IV Obrenovici (după anul 1882, anul proclamării regatului, Milan I). **2.** Inscripţie cu caractere chirilice în partea de jos a mărcilor poştale din Saxonia Răsăriteană (Ostsachsen), Zona Sovietică, emise în anul 1945 (în perioada de ocupaţie); în partea superioară emisiunea are ca inscripţie cuvîntul „POST" în litere latine. Datorită prezenţei acestei inscripţii în caractere chirilice, emisiunea respectivă este cunoscută în filatelie sub denumirea de „POSTA". Valoarea de 6 pf. din cea de a doua emisiune, în varianta de culoare verde-negricios, este piesa cea mai preţioasă din capitolul poştelor locale sub ocupaţie, în Germania. **3.** Termen întîlnit curent pe unele mărci poştale din ţări slave.

POCZTA POLSKA. 1. Supratipar (v.) semnificînd „Poşta poloneză", aplicat în anii 1918—1919 pe stocurile de mărci poştale rămase din perioada ocupaţiei germane în timpul primului război mondial sau ale fostelor administraţii poştale germană şi austriacă, în teritoriile care făcuseră parte din acele imperii. Emisiuni poştale cu acest supratipar au fost realizate în perioada respectivă la Varşovia, Cracovia şi în diverse alte

oraşe. Ele formează obiectul de studiu al unor colecţii specializate. **2.** Text imprimat pe mărcile poştale poloneze.

PODOROJNĂ. Denumire sub care era cunoscut în Ţara Românească ordinul pentru punerea la dispoziţie a cailor de poştă. În art. 42 din „Condiţiile poştelor", pentru perioada 1.VIII.1841—1.VIII.1846, în Ţara Românească se prevedea că cei care vor avea trebuinţă de cai de la Casa Poştelor se vor înfăţişa cu „Podorojnă" obţinută de la Agie la Direcţia poştelor, care o va trece în registru pentru evidenţa numelui călătorului şi a zilei plecării sale şi va elibera un act numerotat pe baza căruia „contracciii poştelor vor asigura numărul de cai cuprinşi într-însa". v. **CONTRACCIU.**

POFIS v. **CATALOG „POFIS".**

POLAR FAHRT v. **POŞTA PRIN DIRIJABILE.**

POLICOLOR. Imprimat tipărit în mai multe culori.

POLICROMIE. 1. Procedeu tipografic pentru realizarea tipăriturilor, mărcilor şi a altor efecte poştale în mai multe culori. Curent se foloseşte acest termen pentru lucrările executate în 3 şi 4 culori. **2.** Imprimat în culori obţinut în urma tipăririi prin procedeul policromiei. v. **TRICROMIE; TIPAR ÎN PATRU CULORI.**

POLIGRAFIE. Ansamblul tehnicilor şi procedeelor care contribuie la alcătuirea, fabricarea şi răspîndirea oricărei tipărituri, precum şi a confecţiilor de hîrtie.

POLONIA (POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA — Republica Populară Polonă). Stat situat în nordul Europei centrale; suprafaţa: 312 677 km²; populaţia: 35 641 000 locuitori (1980); capitala: Varşovia; limba oficială: poloneza; moneda: pînă în anul 1924: 1 Mark = 100 Fenigow; după anul 1924: 1 Złoty = 100 Grossy. Statul polon ia naştere în a doua jumătate a veacului al X-lea; în secolul al XVI-lea, datorită slăbirii puterii centrale, **P.** devine republică nobiliară; în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, în anii 1772, 1793 şi 1795, au loc cele trei împărţiri ale **P.**, care dispare ca stat suveran, între Prusia, Rusia şi Austria. În urma Congresului de la Viena (1815) se creează regatul **P.**, inclus în Imperiul ţarist, principatul Posen este atribuit Prusiei, iar Galiţia, la care se va adăuga din 1846 şi oraşul liber Cracovia, intră în componenţa Imperiului habsburgic; la 5.IX.1918 **P.** îşi proclamă independenţa; la 19.II. 1947 **P.** devine republică populară. Primele emisiuni poştale: 1860 (în Regatul **P.**, pe atunci încorporat Imperiului ţarist); 1918, prima emisiune a republicii. v. **COLIŢĂ PE MĂTASE; LOTNICZA.**

PONY EXPRESS. 1. Serviciu de poştă particulară al Companiei Central Overland Pony Express, înfiinţat în anul 1859, destinat asigurării legăturilor poştale ale zonelor vestice ale Statelor Unite cu cele din centrul şi estul ţării. Cursele poştale ale companiei funcţionau numai între San Francisco şi Saint Jones (statul Missouri), de unde transportul mai departe al corespondenţei era preluat de către poşta de stat (distanţa de aproximativ 3 000 km dintre cele două localităţi era parcursă de curierii companiei în circa 10 zile). Compania, în baza autorizaţiei de funcţionare, avea obligaţia să transporte numai corespondenţa ce utiliza întregurile poştei de stat cu marcă poştală fixă. Compania încasa o taxă de transport (3—5 dolari), în funcţie de distanţa, greutatea şi riscurile traseului. În urma uriaşului aflux de oameni, volumul corespondenţelor a crescut foarte mult, fapt ce a determinat apariţia altor întreprinderi de transport al corespondenţei (A-

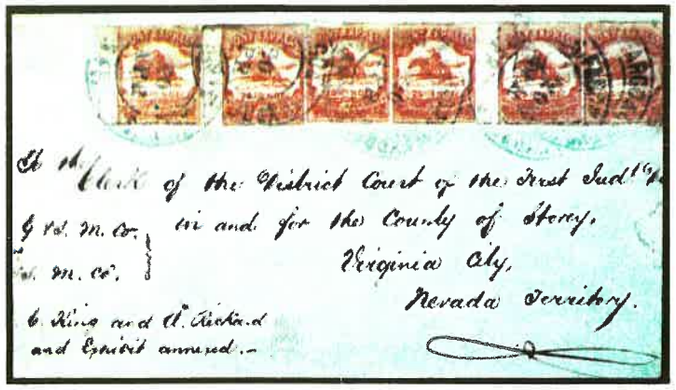

dams & Co. Express, California Penny Post Co. şi altele). În anul 1861 compania „Wells Fargo Co." (v.), care activa în California încă din anul 1852, a devenit sucursală a companiei „Pony Express", extinzînd reţeaua de curse poştale. Pentru încasarea taxelor de transport al corespondenţei, compania a folosit: *plicuri* [pe care a tipărit denumirea ei, menţiunea PAID (plătit) şi, mai tîrziu, şi taxa plătită] şi *mărci poştale proprii* (cu caracter de poştă locală). 2. Inscripţie pe mărcile poştale ale companiei, puse în circulaţie între anii 1861—1888. În amintirea acestor servicii poştale din epoca pionieratului, poşta S.U.A. a realizat două emisiuni în anii 1946 şi 1960.

POPPER, IULIU (1857—1893). Inginer şi explorator român născut la Bucureşti. După absolvirea Şcolii politehnice din Paris a lucrat o perioadă la compania Canalului de Suez. Drumeţ pasionat, a întreprins două călătorii în Extremul Orient (China, Japonia, Siberia), a ajuns în Statele Unite (în Alaska şi la New Orleans), în Cuba (unde s-a ocupat de ridicarea planului oraşului şi portului Havana) şi în Mexic. În toamna anului 1886 a început ample cercetări geologice în Ţara de Foc, rezultatele obţinute determinînd guvernul argentinian să-l însărcineze cu extinderea explorărilor miniere şi geologice din această regiune. În Ţara de Foc, **I.P.** a exploatat mai multe zăcăminte de aur şi a efectuat cercetări geografice, dînd unor toponime denumiri româneşti (Putna, Sinaia, Rio Ureche, Rio Rosetti ş.a.). Pentru a plăti muncitorii de la minele de aur, **I.P.** a bătut monede de aur; de asemenea, a pus în circulaţie mărci poştale. Pentru a perpetua amintirea marelui explorator, Argentina a dat promontoriului sudic al estuarului Rio Grande numele de „Ţara Popper". v. **ŢARA DE FOC.**

PORT GDANSK. Supratipar (v.) aplicat în perioada 1925—1938 pe mărci poştale poloneze din anii 1924, 1925, 1928, 1932, 1935 şi 1937, folosite la oficiul poştal polonez din Gdansk.

PORT PAYÉ. Menţiune prescrisă de U.P.U. (v.) pentru a fi înscrisă obligatoriu pe trimiterile poştale oficiale expediate în alte ţări, pentru care taxa poştală se decontează fără aplicare de francaturi; menţiunea poate fi tipărită sau aplicată cu ştampila.

PORTE DE MAR (Port maritim). Menţiune înscrisă pe trei emisiuni de mărci poştale mexicane

(1875—1879) destinate achitării unei taxe obligatorii (suplimentare) pe lîngă taxa poştală tarifară la corespondenţele expediate pe cale maritimă. v. **POŞTA MARITIMĂ.**

PORTO. Inscripţie pe mărci sau ştampile poştale care indică faptul că plata taxei poştale (transportul corespondenţei) se va face de către destinatar, în contrast cu „franco", care arată că taxa poştală a fost plătită de expeditor. În România, ştampile „Porto" au fost folosite la ştampilarea corespondenţei şi, în special, a scrisorilor ce însoţeau gropurile şi pachetele în perioada 1858—1865. Ştampile cu inscripţia „Porto" au fost utilizate şi ulterior în cadrul poştei rurale. v. **GROP; MĂRCI POŞTALE „PORTO"; PORTO GAZETEI.**

PORTO GAZETEI. 1. Inscripţie ce figurează pe una dintre mărcile poştale clasice româneşti de 5 parale din cea de a doua emisiune „Cap de bour" (în circulaţie între 1.XI.1858—5.V.1862) destinată francării ziarelor şi imprimatelor expediate prin poştă. Emisiunea prezintă două tipuri: tipul I, cu cadru întreg, tipărit la

Atelia Timbrului din Iaşi (în circulaţie între noiembrie 1858—mai 1862), şi tipul II, cu cadru spart, tipărit la Bucureşti (26. II.1862), care nu a fost pus în circulaţie. Cu mărci poştale „tip I" aplicate în bandă de 3 şi respectiv 5 bucăţi pe un exemplar din ziarul ieşean „Zimbrulu şi Vulturulu", obliterate cu ştampila rotundă IASSY MOLDOVA 11/11, s-a realizat cea mai celebră francatură pe ziar din lume, constituind una dintre piesele cele mai impresionante la expoziţiile filatelice mondiale. Piesa, aflată în colecţia Burrus, a atins la licitaţia casei W. Balasse din Belgia (octombrie 1962) un preţ extrem de ridicat, îndreptăţind să se spună că acesta este „cel mai scump ziar din lume". El se situează printre cele mai mari rarităţi ale filateliei mondiale. 2. Inscripţie ce figurează pe un clişeu de formă rotundă, cu o valoare de 10 parale, pregătit

pentru tipar, dar neutilizat; acest clişeu a fost descoperit în anul 1944 la Fabrica de Timbre din Bucureşti. v. **MĂRCI POŞTALE „CAP DE BOUR"; ZIMBRULU ŞI VULTURULU.**

PORTO RICO. Supratipar. v. **PUERTO RICO.**

PORTUGALIA (REPÚBLICA PORTUGUESA — Republica Portugheză). Stat situat în sud-vestul Europei, în Peninsula Iberică; suprafaţa: 92 082 km²; populaţia: 9 832 000 locuitori (1978); capitala: Lisabona; limba oficială: portugheza; moneda: pînă în anul 1912: 1 Milreis = 1 000 Reis; după anul 1912: 1 Escudo = 100 Centavos. Provincie a Imperiului roman, cucerită apoi de suebi, vizigoţi şi arabi; în secolul al XII-lea ia naştere regatul **P.** care devine, în veacurile XV—XVI, o mare putere maritimă, constituindu-şi un vast imperiu colonial; la 5.X.1910 monarhia este abolită, proclamîndu-se republica; după patru decenii de guvernare fascistă, de la 25.IV. 1974 **P.** intră pe făgaşul unor profunde transformări democratice. Prima emisiune poştală: 1853. Un capitol interesant al filateliei lusitane îl constituie emisiunile poştale destinate arhipelagului portughez Azore, situat în partea estică a Oceanului Atlantic (suprafaţa: 2 300 km²). Între anii 1853—1867 în Azore s-au utilizat mărcile poştale portugheze obliterate cu ştampilele 48 Angra, 49 Horta, 50 Punta Delgado; în intervalul 1868—1932 s-au folosit mărci poştale cu supratiparul AÇORES; circulau, de asemenea, mărcile poştale portugheze curente; din anul 1932 în arhipelag se întrebuinţează numai emisiunile poştale generale ale **P.** Tot în aria filatelică a **P.** intră şi emisiunile poştale ale arhipelagului portughez Madeira (Madera), situat în estul Oceanului Atlantic (suprafaţa: 797 km²). În perioada 1868—1892, în arhipelag s-au întrebuinţat mărci poştale portugheze cu supratiparul MADEIRA; între anii 1892—1905 s-au utilizat mărci poştale proprii cu denumirea Funchal (denumirea centrului administrativ al arhipelagului); din anul 1905 Madeira foloseşte mărci poştale portugheze curente. v. **SECERĂTOARE; ULTRAMAR.**

PORUMBELUL DIN BASEL. Denumire sub care este cunoscută în filatelie marca poştală emisă la 1.VIII.1845 de poşta locală din Basel. Tipărită în trei culori

cît şi ca timbre fiscale. Timbrele britanice (1862 — 1881) purtînd inscripţia INLAND REVENUE au fost destinate iniţial exclusiv scopurilor fiscale, fiind admise ulterior — în mod excepţional — şi la francarea corespondenţelor. Au valoare filatelică numai în stare neuzată sau cu obliterare

PORT PAYÉ

POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ. 1. Inscripţie pe multe emisiuni poştale cehoslovace începînd din anul 1919. 2. Supratipar (incluzînd şi anul 1919) aplicat pe mărci din emisiunile curente ale Austriei şi Ungariei, vîndute (scurt

timp) numai la poşta din Praga cu o majorare de preţ de 50% peste valoarea lor nominală. Dintre acestea mărcile poştale cu valori mari sînt foarte rare iar cele din emisiunea austriacă (1916—1917) în nuanţă violet închis pe hîrtie cu fire de mătase constituie piese de vîrf în filatelia cehoslovacă.

POSTAGE AND REVENUE. Inscripţie pe unele mărci poştale engleze pentru a arăta că figurinele respective pot fi utilizate atît la francare,

poştală. În prezent această inscripţie nu se mai foloseşte. v. **MĂRCI POŞTAL-FISCALE; TIMBRE FISCAL-POŞTALE.**

POSTAGE DUE. Inscripţie pe mărci poştale din Anglia, S.U.A. şi alte ţări anglofone, semnificînd „taxa poştală datorată". Multe din aceste mărci poştale nu au indicată denumirea ţării.

POSTE ESTENSI. Inscripţie ce figurează pe mărcile poştale ale ducatului Modena din perioada 1852—1857, derivată de la numele casei domnitoare, familia Este. v. **VECHI STATE ITALIENE.**

POSTES SERBES. Supratipar (v.) aplicat în anul 1917 cu ştampilă de mînă pe mărci poştale uzuale franceze din perioada 1900—1906, precum şi pe corespondenţe

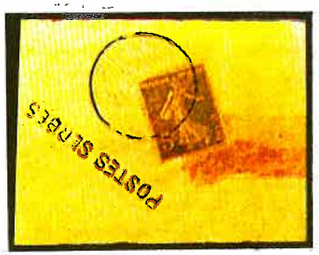

de către administraţia poştală a Serbiei, refugiată, în timpul primului război mondial, în insula Corfu (unde, de asemenea, se aflau guvernul, armata şi parlamentul), după ocuparea Serbiei de către Puterile Centrale. Corespondenţa circulată prin oficiul poştal din Corfu este rară şi prezintă un deosebit interes pentru istoria poştală.

POSTMASTERS (Diriginţi de poştă). **1.** Denumire a conducătorilor organelor locale de poştă din S.U.A. **2.** Denumire a unor emisiuni de poştă locală puse în circulaţie, în anii 1845—1847 (Statele Unite) şi 1861 (Confederaţia Statelor din Sud), de diriginţi de poştă din diferite oraşe. Emisiunile diriginţilor de poştă din anul 1861 au avut rolul

POSTE ESTENSI

de a suplini lipsa temporară a mărcilor poştale ale poştei federale în timpul războiului de secesiune (1861—1865). Toate aceste emisiuni locale se numără printre marile raritaţi ale filate-

liei universale. v. **BLUE BOY; MĂRCI POŞTALE „BUCHANAN"; MT. LEBANON; STATELE UNITE ALE AMERICII.**

POST-RESTANT. 1. Indicaţie specială care arată că un anumit obiect de corespondenţă (cu excepţia actelor de procedură) urmează să fie ridicat de destinatar de la unitatea poştală. Adresa trimiterilor post-restant trebuie să indice cu exactitate numele destinatarului. Folosirea iniţialelor, a cifrelor, numai a prenumelor, a unor nume nesigure sau a semnelor convenţionale nu este admisă. Pentru trimiterile post-restant poşta percepe o taxă suplimentară. Timpul de păstrare a corespondenţei la dispoziţia destinatarului variază de la ţară la ţară, după care corespondenţa se restituie expeditorului. În relaţiile internaţionale se foloseşte indicaţia „Poste-restante". **2.** Serviciu poştal special care păstrează corespondenţa pentru a fi ridicată personal de destinatar.

POST-SCRIPTUM. Text care se adaugă la o scrisoare după terminarea şi iscălirea ei. Se scrie prescurtat P.S.

POŞETĂ FILATELICĂ. Accesoriu filatelic confecţionat dintr-o foaie de hîrtie sau material plastic (de obicei de culoare neagră), acoperit cu o folie transparentă, bine întinsă, între care se introduc pentru protejare mărci poştale, blocuri, coliţe, ştraifuri etc. Ele pot fi sub formă de pliculeţe sau sistem bandă. Piesa filatelică se introduce în poşetă între carton şi folia transparentă, cu faţa spre aceasta din urmă, apoi poşeta se fixează în album cu ajutorul şarnierei (v.) sau cu ajutorul adezivului de pe spatele poşetei filatelice. Poşetele au rolul de a conserva, de a proteja şi de a pune în evidenţă calităţile coloristice ale mărcilor poştale, înnobilîndu-le cu pelicula transparentă care le dă o strălucire aparte. Ele ajută la o aranjare cît mai estetică a mărcilor poştale. La alegerea poşetelor şi benzilor trebuie să se aibă în

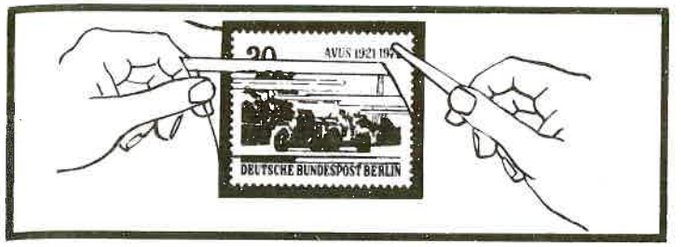

vedere ca materialele din care sînt confecţionate să fie neutre, pentru a nu decolora sau degrada mărcile poştale pe care sînt chemate să le protejeze.

POŞTA. 1. Instituţie publică ce asigură primirea, transportul şi distribuţia scrisorilor, telegramelor, mandatelor şi coletelor poştale. **2.** Localul unde se află această instituţie. **3.** Corespondenţa primită, expediată sau distribuită într-o zi sau într-o perioadă dată. **4.** Unitate de măsură a lungimii, uzitată în trecut, egală cu 7 000 stînjeni domneşti sau cu cca 15,6 km. Se folosea şi poşta egală cu 10 000 stînjeni sau aproximativ 20 km. **5.** Vehicul folosit în trecut la

POST RESTANT

transportul călătorilor şi corespondenţei — similar cu diligenţă (v.), olac (v.), poştalion (v.). **6.** Serviciu de transport pentru curieri, corespondenţă şi călători utilizat înaintea introducerii căilor ferate. *Istoric.* Căile de comunicaţie apar o dată cu istoria societăţii umane, necesitatea transmiterii ştirilor, dispoziţiilor conducătorilor, circulaţia mărfurilor impunînd amenajarea drumurilor, a popasurilor pe traseele acestora, a unor servicii organizate care să permită curierilor, călătorilor, tuturor celor ce se deplasau cu un interes sau altul să poată parcurge distanţele într-un timp cît mai scurt şi în condiţii de deplină siguranţă. În secolul al VI-lea î.e.n. statul persan — după cum aflăm din scrierile lui Herodot din Halicarnas (cca 485—424 î.e.n.), Xenofon (426—358 î.e.n.), Diodor din Sicilia (cca 90—20 î.e.n.) — reuşeşte sub Cirus (559—529 î.e.n.) şi, mai ales, sub Darius I (522—485 î.e.n.) să realizeze pe tot cuprinsul teritoriului său un serviciu bine organizat, ce poate fi numit poştal, care permitea ca Susa — capitala imperiului — să fie legată printr-o vastă reţea de drumuri de toate provinciile şi hotarele statului. Pe drumurile imperiului, Darius I a înfiinţat staţii (relee) din distanţe în distanţe, sub domnia sa luînd naştere serviciul numit *angara* ai cărui curieri, denumiţi *anhari* (*angari*), străbăteau drumurile deosebit de rapid (este suficient să amintim de exemplu că cei aproape 2 600 km care despărţeau Susa de litoralul Mării Egee erau parcurşi, după cum ne informează autorii menţionaţi mai sus, într-un timp record pentru acele vremi — 6 zile). Documentele menţionează existenţa poştei şi în vechiul Imperiu chinez, în Egiptul faraonilor, în Grecia, unde erau vestiţi curierii pedeştri — *hemorodromii* — a căror repeziciune remarcabilă era unanim apreciată. Romanii, care au învăţat arta construirii drumurilor de la etrusci şi cartaginezi, au creat, ca şi în multe alte domenii de altfel, cea mai eficientă formă de organizare a serviciului poştal şi de comunicaţii a lumii antice, cunoscută sub numele de *cursus publicus*, serviciu destinat transportului rapid al curierilor, dregătorilor, solilor şi, în baza unei aprobări speciale, a particulari-

lor. Sub Octavian Augustus (27 î.e.n. — 14 e.n.) *cursus publicus* capătă o perfectă organizare, ge-

neralizîndu-se stațiile de poștă cunoscute sub numele de *civilitates* și *mansio*. Primele (*civilitates*) dispuneau de adăposturi pentru curieri și grajduri unde erau ținuți 40 de cai; celelalte (*mansio*) erau locuri de popas pentru curieri și călători (deci un fel de hanuri) și dispuneau numai de 20 de cai; ambele erau amplasate de-a lungul drumurilor principale. Sub denumirea de *statio* ființau, pe marile drumuri romane, posturile fixe cu rol fiscal, vamal, militar și poștal, aflate sub supravegherea unui *beneficiarus*. Poșta romană — împărțită în două servicii: *cursus velox* sau poșta rapidă și *cursus clabularis* sau poșta de mărfuri — era condusă de un *praefectus vehicularum*. Amintim totodată că termenul actual de poștă, cuvînt de origine latină, derivă de la participiul trecut feminin al verbului *ponere* (a pune) — *posita* desemnînd locul (releul) unde se aflau, gata de drum, caii pentru schimb; la singular *posita* însemna un singur releu; pluralul *positae* cuprindea toate releele de pe un traseu. Prăbușirea Imperiului roman de apus, perioada migrațiilor, dezorganizarea vieții urbane, decăderea ei și, în același timp, nesiguranța drumurilor, stagnarea negoțului, sistemul economic autarhic al domeniului feudal vor duce, în mod fatal, la sfîrșitul perioadei antice și în primele veacuri ale evului mediu, la dispariția serviciului poștal în forma pe care acesta o cunoscuse în epoca romană. Cu timpul, mai ales în vremea primelor cruciade și imediat după ele, asistăm la o reactualizare a sa, în special o dată cu apariția statelor naționale și cu încheierea perioadei de fărîmițare feudală. Se cunoaște astfel existența la Viena, în anul 1360, a unui serviciu de curieri pentru transmiterea de mesaje, care avea un sediu propriu („Botenstube"). Reapariția poștei de stat este consemnată în secolul al XV-lea, în anul 1464, în Franța lui Ludovic al XI-lea (1461—1483), prin înființarea serviciului destinat la început numai transmiterii corespondenței oficiale; exemplul Franței a fost urmat și de alte state europene, poșta luînd, după anul 1500, o tot mai mare extindere. *Poșta în România*. Cu multă vreme înaintea cuceririi Daciei de către Imperiul roman sînt atestate, pe întreg teritoriul patriei noastre, o serie de drumuri naturale, cu rol comercial și militar, mai ales de-a lungul apelor. După transformarea Daciei în provincie romană noua administrație a trecut la construirea unei dese rețele de drumuri, introducîndu-se și serviciul poștal care avea aceeași organizare ca în tot restul imperiului. O situație similară este întîlnită, în această perioadă, și în Dobrogea, unde drumurile romane continuau, în mare măsură, vechile drumuri locale. Ca urmare a retragerii aureliene, a succesiunii valurilor popoarelor migratoare, cu toate că populația daco-romană, elementul fundamental, de bază, al etnogenezei poporului român, nu a părăsit aceste meleaguri, continuînd în ciuda unor condiții istorice vitrege să viețuiască în spațiul carpato-istro-pontic, poșta a înregistrat un moment de declin și dezorganizare, ea reapărînd o dată cu constituirea statelor feudale independente Moldova și Țara Românească, în veacul al XIV-lea, ca o consecință firească a necesității puterii centrale de a transmite poruncile în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, cît și de a se afla în permanentă și constantă legătură cu țările vecine, deoarece domnitorii români au dus întotdeauna o politică externă activă, fiind la curent cu toate evenimentele internaționale ale vremii lor. Curierii domnești, cunoscuți sub numele de *călărași* și *lipcani* (v.), străbăteau cu repeziciune distanțele, iar creșterea numărului lor, al drumurilor parcurse va determina introducerea, încă din veacul al XIV-lea, a *olacului* (v.) și a unei obligații speciale pentru locuitorii satelor și tîrgurilor aflate pe traseu, obligație cunoscută sub numele de *cal de olac* (v.); documentele vremii înregistrează numeroase dispoziții cu privire la darea calului de olac, cît și cereri de scutire de această dare înaintate domniei. Ca peste tot în acele vremi poșta satisfăcea numai nevoile statului, ale dregătorilor, ale solilor străini și foarte rar ale particularilor, întreținerea cailor și procurarea nutreturilor constituind o obligație a maselor țărănești. Pentru o mai bună organizare și coordonare a serviciului poștal, acesta este trecut din secolul al XVI-lea sub autoritatea marelui postelnic. Pînă în veacul XVII, evoluția poștei în țările române nu cunoaște modificări notabile; la mijlocul veacului, avînd în vedere intensificarea circulației, extinderea legăturilor comerciale, activitatea diplomatică a domnilor, se introduc relee de poștă bine puse la punct, cunoscute sub numele de *menziluri* (v.). Despre felul cum se circula pe teritoriul României în veacurile XVI și XVII interesante informații deținem din însemnările unor călători străini în trecere pe meleagurile românești; dintre aceștia, relatări notabile lasă François de Pavie, senior de Fourquevaux (în secolul XVI), și Paul de Alep (în secolul XVII), care remarcă în special repeziciunea cu care erau străbătute distanțele, cît și buna organizare a serviciului de poștă. Cele mai importante drumuri de poștă în epoca respectivă erau în Moldova: Iași — Bîrlad — Galați (de aici prin Șumla și Adrianopol se realiza legătura cu Istanbulul) și Iași — Hîrlău — Cernăuți care asigura legătura cu Polonia; în Țara Românească menționăm: București — Tîrgoviște, București — Pitești — Craiova, București — Silistra sau Giurgiu; de asemenea, existau în ambele principate o serie de drumuri secundare. În Transilvania se dezvoltă în această perioadă o densă rețea de drumuri aflată în directă relație cu marile centre comerciale și meșteșugărești — Brașov, Sibiu și Bistrița. Totodată importante drumuri comerciale legau Transilvania de Țara Românească (urmînd cursurile rîurilor Buzău, Teleajen, Prahova și Olt) și Moldova (prin Adjud, Valea Trotușului și pasul Ghimeș), căile de comunicație aducîndu-și astfel o însemnată contribuție la evoluția istorică unitară a neamului românesc de pe ambele versante ale

Carpaților. Pînă în prima jumătate a secolului al XVIII-lea cheltuielile necesare întreținerii și înființării menzilurilor, procurarea furajelor, a olacelor, a cailor, precum și plata slujbașilor erau lăsate în seama județelor (în Moldova, ținuturilor), de fapt, așa cum am arătat mai sus, toate obligațiile fiind suportate de masele țărănești și de tîrgoveți. Primele măsuri de reorganizare a poștelor vor fi luate de către Constantin Mavrocordat în cea de a doua domnie a sa în Moldova (septembrie 1741 — iulie 1743), cînd s-a hotărît ca statul să suporte cheltuielile efectuate cu transportul curierilor domnești, al dregătorilor, solilor sau călătorilor străini, sumele necesare urmînd a fi acoperite prin dări speciale puse asupra satelor și tîrgurilor. În Țara Românească domnitorul Alexandru Ipsilanti (septembrie 1774 — ianuarie 1782) aduce și el unele modificări sistemului de pînă atunci, hotărînd, în octombrie 1775, ca statul să preia asupra sa cheltuielile necesare serviciului poștal; totodată, pentru buna funcționare a *menzilurilor* (releelor), în fruntea lor vor fi numiți *căpitani de menzil* (v.), numiți și *căpitani de poștă* (v.); caii urmau să fie cumpărați cu bani din vistieria țării, iar conducerea poștei urma să fie organizată la nivel central prin doi căpitani de poștă cu reședința în București. În urma războiului austro-ruso-turc din anii 1787 — 1792 serviciile poștale din Moldova și Țara Românească au fost trecute sub autoritatea armatelor de ocupație, fapt ce le-a adus mari prejudicii, la încheierea ostilităților poșta aflîndu-se într-o stare de dezorganizare care impunea măsuri hotărîte din partea statului. Cel care a încercat să găsească o formulă care să ducă la refacerea poștei a fost domnitorul Alexandru Moruzi, aflat între martie — decembrie 1792 pe tronul Moldovei și între ianuarie 1793 — august 1796 la domnia Țării Românești. Domnitorul luă hotărîrea să concesioneze poștele unor antreprenori particulari; statul controla activitatea concesionarilor prin intermediul hatmanului poștelor, iar personalul era numit de către antreprenori și domnie în baza unei înțelegeri, primii concesionari fiind C. Scufa în Moldova și Ion Hagi Moscu în Țara Românească. Tariful crește de la 10 bani de cal pe oră la 20 de bani și totodată persoanele particulare primesc dreptul de a călători cu poșta în baza unui permis special eliberat în București de hatmanul poștelor, în județe de ispravnici, iar în comune de către autoritățile locale. Pentru îmbunătățirea situației poștelor Constantin Ipsilanti (august 1802 — august 1806) ia măsura reparării drumurilor și podurilor, în special a celor ce duceau spre Moldova, a refacerii menzilhanelelor, cărora le este sporit numărul de cai. Toate aceste inițiative nu-și vor atinge însă scopul datorită izbucnirii războiului ruso-turc din 1806—1812, la sfîrșitul căruia situația poștelor și a transporturilor în general ajunge critică, ceea ce determină mari investiții pentru refacerea lor (elocventă ni se pare atitudinea cunoscutului Manucbei, care, interesat ca și alți mari negustori într-o refacere grabnică a serviciului poștal, va dona statului suma de 60 000 lei, dînd alți 100 000 lei împrumut fără dobîndă pentru începerea lucrărilor). La începutul secolului al XIX-lea în țările române funcționau și serviciile poștale ale Austriei și Rusiei. După revoluția condusă de Tudor Vladimirescu (1821) și revenirea la domniile pămîntene (1822) asistăm la o perioadă de dezvoltare economică, influențată în mare măsură de dezvoltarea relațiilor comerciale; Grigore Ghica (iunie 1822 — aprilie 1828) în Țara Românească și Ioniță Sandu Sturdza (iunie 1822 — aprilie 1828) în Moldova caută să îmbunătățească și să modernizeze serviciul poștal, mergînd însă tot pe linia concesionării poștelor. Un pas înainte l-au făcut poștele în urma Păcii de la Adrianopol (2/14.IX.1829). Ridicarea monopolului otoman asupra produselor țărilor române, asigurarea libertății comerțului și o mai largă autonomie a Moldovei și Țării Românești au favorizat lărgirea pieței interne, ducînd totodată la intrarea economiei românești în circuitul internațional; începînd din acest moment constatăm preocuparea pentru înființarea unor servicii de transport pentru călători, mărfuri și corespondență cît mai perfecționate. Se vor organiza licitații pentru concesionarea poștelor, vor fi introduse servicii de diligență, principalii antreprenori ai perioadei regulamentare fiind Nicolae Privileghie și Cristof Sachelarie. Și în Transilvania, în această epocă, poștele vor cunoaște un proces de reorganizare asigurîndu-se legătura orașelor Cluj, Brașov, Sibiu etc. cu țările din apusul Europei; de asemenea, se extind și se diversifică vechile legături cu Țara Românească și Moldova. Fără a intra în toate amănuntele legate de serviciul de poștă în anii 1830—1857, amintim printre altele introducerea, în august 1841, în Țara Românească, a trăsurilor numite „brașovence" (v.) pe rutele spre Brăila, Giurgiu, Cîineni, Focșani, hotărîrea luată în 1846 ca gropurile (v.) de bani aparținînd statului sau particularilor să fie expediate prin poștă, pe răspunderea antreprenorilor, și înființarea, în vara aceluiași an, a primului oficiu de poștă din București la cererea mai multor comercianți. În timpul domniei lui Grigore Alex. Ghica (1849—1853; 1854—1856) în Moldova se înființează un serviciu oficial pentru transportul corespondenței între reședințele ținuturilor și cele ale plaselor, cît și între acestea din urmă și comune, prestație efectuată de două ori pe săptămînă prin dorobanți călări și vătășei speciali ai comunelor; tot în această perioadă, avîndu-se în vedere că poștele se aflau în subordinea marelui vistiernic, sînt înregistrate o serie de progrese, și anume: înființarea oficiilor poștale în fiecare județ, apariția funcției de factor poștal (v.), înființarea unor curse regulate care transportau actele oficiale și ale particularilor, fixarea unui tarif unic pentru corespondență; în 1850 se inaugurează serviciul de diligență (v.), inițial de două ori pe săptămînă, pe rutele Iași — Galați și Iași — Mihăileni, iar din 1851 și pe traseul Iași — Roman — Bacău — Focșani, unde se făcea joncțiunea cu poșta munteană. Barbu Știrbei (1849—1853; 1854—1856), care de pe cînd fusese vornic se ocupase de serviciile poștale, caută să aducă noi îmbunătățiri poștei din Țara Românească; în acest sens ia hotărîrea ca directorul poștelor să nu mai fie numit de concesionari, ci numai de domn,

la propunerea Departamentului din lăuntru căruia poștele îi erau subordonate; de asemenea, se introduce un serviciu de diligență pe mai multe drumuri principale (avîndu-se în vedere în primul rînd rutele București — Pitești și București — Giurgiu). În urma războiului Crimeii, în Moldova poștele sînt definitiv constituite ca instituție de stat (noiembrie 1857), trecîndu-se la deschiderea de noi oficii, la înmulțirea curselor de diligență, la stabilirea pentru personal a unui program fix de lucru, salariu și posibilități de avansare; tot acum apar cutiile poștale, se aplică tarife diverse pentru prestațiile efectuate de poștă și, ca o încununare a acestei evoluții, în iulie 1858 se trece la utilizarea mărcii poștale (v.). Nu putem să nu menționăm apariția, în deceniul șase al secolului trecut, a serviciului telegrafic (prima linie telegrafică pe teritoriul României a fost cea care din 1853 lega Timișoara de Viena), întîi în Țara Românească în 1854, apoi în Moldova (extinderea rapidă a telegrafului a impus deschiderea la 15/27.XI.1855 a Școlii tehnice de telegrafie din București). O dată cu Unirea Principatelor, la 24 ianuarie 1859, serviciile poștale se vor afla în atenția domnitorului Alexandru Ioan Cuza, care din dorința de a consolida Unirea va iniția o serie de măsuri printre care și constituirea, din cele două instituții de poștă, separate, a uneia singură, prin înființarea, în baza deciziei nr. 7390 din 27.IV.1862 a Ministerului de Finanțe, la 23.VII./4.VIII.1862, a Direcției Generale a Poștelor cu sediul în București. Încă de la sfîrșitul lunii aprilie 1862 se stabilește perceperea, de la 1.V.1862, a unor taxe unice și utilizarea unui singur tip de mărci poștale pentru întreaga țară. Imprimarea mărcilor poștale a mai întîrziat cîtva timp, punerea lor efectivă în circulație făcîndu-se la 26.VI.1862. La 24.VIII.1864, cu ocazia unei ședințe a guvernului prezidată de domnitor, se ia hotărîrea unificării serviciilor telegrafice cu cele poștale (legea promulgîndu-se la 3/15.XII.1865), în fruntea noii instituții fiind numit Cezar Librecht. Ca o consecință a măsurii întreprinse de domn, se fixează un nou regulament poștal și telegrafic, se introduce portul obligatoriu al uniformei, se reorganizează serviciul poștal rural, se va trece la elaborarea nomenclaturii alfabetice a localităților rurale cu menționarea oficiului poștal, se întocmesc formularele necesare statisticii poștale. După detronarea lui Alexandru Ioan Cuza, la Direcția Poștelor și Telegrafului va fi numit Ion Fălcoianu, care în cursul anilor 1867—1868 duce o susținută acțiune pentru desființarea serviciilor poștale străine a căror funcționare pe teritoriul românesc contravenea intereselor statului. Ca prim rezultat s-a obținut, încă de la 15/27.XI.1867, desființarea oficiilor poștale ruse din România și încetarea serviciului poștal rus pe teritoriul României. În convenția poștală încheiată la 12/24.VII.1868 la Viena cu Austro-Ungaria, s-au stipulat clauze care prevedeau încetarea serviciului poștal austro-ungar în România. Intrarea în vigoare a acestei convenții, fixată inițial (potrivit art. 48 din Convenție) la data de 1.I.1869, stil nou, a fost amînată pentru 1.IV.1869, stil nou. Astfel, la 19/31.III.1869 a încetat definitiv și activitatea poștei Austro-Ungariei în România. Din anul 1869 Poșta română preia serviciul extern al corespondenței; din noiembrie 1875 și tranzitarea corespondenței străine va fi efectuată numai de Poșta română în condițiile prevăzute în Convenția U.P.U. din anul 1874. Convențiile amintite, precum și cele încheiate de guvernul român cu Serbia și Confederația Germană au reprezentat pași importanți spre afirmarea independenței României, în acest sens un rol important avîndu-l și aderarea țării noastre, împotriva voinței Imperiului otoman, la Uniunea Poștală Universală (v.), România fiind una din cele 21 membre fondatoare ale organizației. În anul 1872 se completează legea cu privire la exploatarea poștală (revăzută și îmbunătățită în anul 1880) cu cîteva măsuri noi, menite să asigure o cît mai bună desfășurare a serviciilor poștale (se precizează obiectele prohibite, se garantează secretul corespondenței, se stabilesc contravențiile personalului și relațiile cu publicul, pedepsele pentru falsificarea timbrelor și se introduce expedierea banilor prin *mandat poștal* (v.). La 1.VI.1873 s-au pus în circulație *cărțile poștale* (v.) simple și cu răspuns plătit, iar la 1.V.1875 au fost inaugurate primele două birouri poștale ambulante feroviare (Nr. 1 și Nr. 2) pe ruta București—Ițcani și retur. Introducerea și extinderea căilor ferate (v.) și cucerirea independenței de stat în urma războiului din anii 1877—1878 constituie, de asemenea, noi momente de referință în evoluția serviciilor poștale, care au cunoscut o amplă dezvoltare la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea. După împlinirea idealului secular al maselor populare, al tuturor conducătorilor patrioți — constituirea statului național unitar român, la 1 decembrie 1918 — serviciile poștale vor fi organizate în Direcția P.T.T., pendinte de Ministerul Comunicațiilor, înființat în urma primului război mondial (pînă în anul 1916 poștele făcuseră parte din Ministerul de Interne). În perioada interbelică poșta — cu toate că a cunoscut unele acțiuni de modernizare și organizare — nu s-a dezvoltat corespunzător noilor condiții geografice, economice și sociale ale țării, progresul ei tehnic fiind destul de lent, personalul, slab salarizat, fiind obligat ca prin eforturi susținute să suplinească aproape întotdeauna deficiențele de înzestrare cu utilaj și instalații. În perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial, numărul unităților poștale de deservire a populației era foarte redus — 1297 oficii — ceea ce însemna o unitate poștală la peste 11 400 locuitori. Transportul poștei în mediul rural se efectua doar de 1—3 ori pe săptămînă. După 23 August 1944 și, mai ales, o dată cu trecerea la construirea socialismului, s-a desfășurat o susținută muncă de dezvoltare și modernizare a poștei, s-a căutat ca întreaga activitate de poștă să fie pusă în slujba poporului, a maselor muncitoare de la orașe și sate, avîndu-se în vedere, de asemenea, constanta perfecționare și modernizare a bazei tehnico-materiale a poștei. Planurile cincinale prevăd importante investiții pentru îmbunătățirea și modernizarea serviciilor poștale și pentru construirea de noi oficii în vederea extinderii rețelei poștale. La 1.II.1975 — în țară — și la 1.VII.1976 — la București — a fost introdus codul poștal (v.), importantă îmbunătățire în efectuarea operațiilor de cartare

și dirijare a corespondențelor. În prezent, în România, serviciile de poștă reprezintă o importantă ramură a economiei naționale, modul în care se desfășoară activitatea lor servind în bună măsură celelalte ramuri care compun economia națională, cît și interesele întregii populații a țării. Totodată, sectorul de poștă îndeplinește un important rol politico-educativ, prin modul în care realizează o serie de servicii specifice legate de difuzarea presei de partid și de stat, a altor publicații menite să asigure educația și un înalt nivel politico-ideologic și cultural al populației. v. **ADMINISTRAȚIA POȘTELOR**; **ADRESANT**; **AGENȚIE POȘTALĂ**; **AGENȚIE AUTORIZATĂ P.T.T.R.**; **AGENȚIE POȘTALĂ SPECIALĂ**; **AMB.**; **AMBALAJ POȘTAL**; **AMBULANȚĂ POȘTALĂ**; **AMPLOIAT (POȘTAL)**; **ANTREPRENOR (POȘTAL)**; **ANTREPRIZĂ POȘTALĂ**; **ANULARE**; **ANULAT**; **A.R**; **ARENDARE**; **AUTOMAT POȘTAL**; **AUTOMATIZARE**; **AVIZ DE PRIMIRE**; **BIROU POȘTAL**; **BIROU POȘTAL FEROVIAR**; **BIROU POȘTAL RURAL AUTORIZAT**; **BIROU POȘTAL SUCURSAL**; **BLANCHETĂ**; **BULETIN DE EXPEDIERE**; **BULIN DE SIGILARE**; **CABLOGRAMĂ**; **CAL DE OLAC**; **CAL DE POȘTĂ**; **CARTARE**; **CĂPITAN DE MENZIL**; **CĂPITAN DE POȘTĂ**; **CĂSUȚĂ POȘTALĂ**; **CITAȚIE JUDICIARĂ**; **COD POȘTAL**; **COLET POȘTAL**; **CONDICĂ POȘTALĂ**; **CORESPONDENT**; **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ**; **CUPON DE RĂSPUNS INTERNAȚIONAL**; **CURIER POȘTAL**; **CURSĂ POȘTALĂ AUTO**; **CUTIE POȘTALĂ PENTRU SCRISORI**; **DEPEȘĂ**; **DESTINATAR**; **DILIGENȚĂ**; **DIRECȚIA GENERALĂ A POȘTELOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR (D.G.P.Tc.)**; **DIRECȚIA TRANSPORTURILOR POȘTALE BUCUREȘTI**; **DIRECȚIA JUDEȚEANĂ DE POȘTĂ ȘI TELECOMUNICAȚII**; **DOCUMENT POȘTAL**; **EXPEDIERE**; **EXPEDITOR**; **EXPRES**; **FACTOR POȘTAL**; **GEANTĂ POȘTALĂ**; **GHIȘEU POȘTAL**; **GROP**; **MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR**; **NUMĂR DE COD**; **OFICII POȘTALE SEZONIERE**; **OFICIU DE POȘTĂ RURALĂ MECANIZATĂ**; **OFICIU POȘTAL AMBULANT**; **OFICIU POȘTAL COMUNAL**; **OFICIU POȘTAL DE TRANZIT**; **OFICIU POȘTAL MILITAR**; **OFICIU POȘTAL PRINCIAR**; **OFICIU P.T.T.R. URBAN**; **OLAC**; **OLĂCAR**; **PACHETE MICI**; **PERIOADĂ DE CIRCULAȚIE**; **PERIODIC**; **PLIC**; **POST-RESTANT**; **POȘTA AERIANĂ**; **POȘTA AERIANĂ CONSULARĂ**; **POȘTA AMBULANTĂ**; **POȘTA AUSTRIACĂ ÎN ROMÂNIA**; **POȘTA BISTRA**; **POȘTA BULGARĂ ÎN ROMÂNIA**; **POȘTA CANTONALĂ**; **POȘTA CARLISTĂ**; **POȘTA COMPANIEI LLOYD**; **POȘTA COMPANIEI R.O.P.i.T.**; **POȘTA COSMICĂ**; **POȘTA CU AVIONUL**; **POȘTA CU BICICLETA**; **POȘTA CU CĂMILE**; **POȘTA CU CÎINI**; **POȘTA D.B.S.R.**; **POȘTA D.D.S.G.**; **POȘTA DE ASEDIU**; **POȘTA DE CAMPANIE**; **POȘTA DIPLOMATICĂ**; **POȘTA FEROVIARĂ**; **POȘTA FLUVIALĂ**; **POȘTA FRANCEZĂ ÎN ROMÂNIA**; **POȘTA GERMANĂ ÎN ROMÂNIA**; **POȘTA GREACĂ ÎN ROMÂNIA**; **POȘTA IMPERIALĂ RUSĂ ÎN ROMÂNIA**; **POȘTA LOCALĂ**; **POȘTA MARITIMĂ**; **POȘTA MĂGURA**; **POȘTA MICĂ A PARISULUI**; **POȘTA MILITARĂ**; **POȘTA OTOMANĂ ÎN ROMÂNIA**; **POȘTA PARTICULARĂ**; **POȘTA PARTIZANILOR**; **POȘTA PĂLTINIȘ**; **POȘTA PNEUMATICĂ**; **POȘTA POLARĂ**; **POȘTA PRIN BALON**; **POȘTA PRIN DIRIJABILE**; **POȘTA PRIN ELICOPTER**; **POȘTA PRIN PORUMBEI**; **POȘTA PRIN RACHETE**; **POȘTA PRIN SUBMARIN**; **POȘTA PRIZONIERILOR DE RĂZBOI**; **POȘTA ROMÂNĂ ÎN TURCIA**; **POȘTA RURALĂ**; **POȘTALION**; **POȘTĂRIȚĂ**; **POȘTE LOCALE TURISTICE**; **POȘTE STRĂINE ÎN ROMÂNIA**; **RAMBURS**; **RECIPISĂ**; **RECIPISĂ DE PRIMIRE**; **RECLAMĂ POȘTALĂ**; **RECOMANDAT**; **REGIM POȘTAL**; **RELEU DE POȘTĂ**; **RETUR**; **SAC POȘTAL**; **SCRISOARE**; **SCUTIRE DE TAXĂ POȘTALĂ**; **SERVICII ÎN COMISION**; **SERVIZI DISTACCATI**; **SORTARE**; **SURUGIU**; **ȘTAFETAR**; **ȘTAFETĂ**; **TRIERE**; **TRIMITERI POȘTALE**; **UTILAJE POȘTALE**; **VAGON POȘTAL**.

POȘTA AERIANĂ. Serviciu de poștă care asigură transportul trimiterilor poștale pe calea aerului cu avioane, baloane, rachete ș.a. v. **C.F.R.N.A.**; **CÎINE GALBEN**; **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ ACCIDENTATĂ**; **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ CATAPULTATĂ**; **ETICHETE (VINIETE) PENTRU POȘTA AERIANĂ**; **MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ**; **POȘTA AERIANĂ CONSULARĂ**; **POȘTA COSMICĂ**; **POȘTA CU AVIONUL**; **POȘTA PRIN BALON**; **POȘTA PRIN DIRIJABILE**; **POȘTA PRIN ELICOPTER**; **POȘTA PRIN PORUMBEI**; **POȘTA PRIN RACHETE**; **PRIM ZBOR**; **ȘTAMPILE POȘTALE „PRIM ZBOR“**; **TAROM**; **ZBOR OLIMPIC**; **ZBORURI TRANSATLANTICE DIN TERRA NOVA**.

POȘTA AERIANĂ CONSULARĂ. Serviciu poștal care a asigurat, în anul 1922, transportul corespondenței Ambasadei sovietice din Berlin la Moscova. Pentru francare au fost supratipărite timbre consulare din stocurile rămase de la Rusia țaristă, cu textul ВОЗДУШНАЯ ПОЧТА (v.), inițialele R.S.F.S.R. și valoarea nominală, exprimată în monedă germană. Mărcile acestei emisiuni se situează la loc de frunte în aerofilatelie, deosebit de rare fiind cele cu supratipar răsturnat sau cu erori de supratipar. v. **POȘTA DIPLOMATICĂ**; **VOZDUȘNAIA POCITA**.

POȘTA AMBULANTĂ. Serviciu poștal ambulant. În România transporturile poștale ambulante au început să funcționeze din momentul în care trimiterile poștale dintr-o localitate în alta au fost expediate cu trenul (în loc de diligență sau de alte mijloace disponibile). Transporturile poștale feroviare au fost inaugurate în România în luna noiembrie 1869 pe linia ferată București (gara Filaret) — Giurgiu și în decembrie 1869 pe linia Roman—Ițcani. Primele birouri ambulante ale Poștei române au luat ființă la 1.V. 1875: biroul nr. 1 pe traseul București—Ițcani și nr. 2 pe traseul (de înapoiere) Ițcani—București. Au urmat, în mai 1876, birourile poștale ambulante nr. 3, pe traseul București—Vîrciorova, și nr. 4, pe traseul Vîrciorova—București, iar apoi multe altele. Biroul poștal ambulant era instalat într-un vagon de tren prevăzut lîngă una din ferestre cu o deschizătură (deasupra căreia se afla goarna poștală, simbolul poștei) în care se puteau introduce, în gările de pe parcurs, scrisorile. Biroul era deservit de un oficiant superior al Direcției Poștelor, care îndeplinea operațiile de cartare. Acesta folosea pentru obliterare ștampile speciale ale căror formă și inscripții au variat în perioada anilor 1875—1916. După primul război mondial, organizarea poștei ambulante, ca și ștampilele s-au modificat. În prezent, poșta ambulantă s-a reorganizat și sistematizat. În birourile vagoanelor poștale se folosesc ștampile cu inscripția „V.P.“ (vagon poștal) urmată de numărul vagonului și de numele gărilor extreme între care circulă vagonul poștal respectiv. Obliterările cu aceste ștampile sînt căutate de colecționari atît pentru colecțiile de ștampile, cît și pentru valoarea lor ca piese documentare în colecțiile tematice consacrate „transporturilor“, „căi-

lor ferate“ etc. v. **AMB.**; **BIROU POȘTAL FEROVIAR**; **CURSĂ POȘTALĂ AUTO**; **GOARNĂ POȘTALĂ**; **V.P.**

POȘTA AUSTRIACĂ ÎN ROMÂNIA. Poștă străină, care și-a desfășurat activitatea pe teritoriile Principatelor Române, între anii 1718—1869, cu anumite intermitențe. În perioada prefilatelică, Poșta austriacă a fost prezentă fie prin poște militare de ocupație (1718—1791), cu activitate temporară, fie prin oficii poștale civile, care au funcționat pe lîngă consulatele austriece. În Țara Românească, cea mai veche ștampilă cunoscută a Poștei austriece datează din anul 1811 și poartă inscripția BUKAREST IN DER WALACHEY,

BVKAREST
in der WALACHEY

Bukarest
in der Walachey

Bukurest
in der Walachey.

BUKUREST
in der Walachey

(oficiul poștal funcționa din anul 1785), iar în Moldova este cunoscută din al doilea deceniu al secolului trecut ștampila cu inscripția MOLDAU (v.) într-o casetă dreptunghiulară. Nici unul din oficiile poștale nu a folosit mărci adezive decît începînd din anul 1854, plata taxelor poștale făcîndu-se pînă atunci în numerar. Perioada filatelică debutează în Principatele Române prin introducerea mărcilor poștale adezive la oficiile poștale de campanie în perioada ocupației militare austriece din anii 1854—1856, în timpul războiului Crimeii (1853—1856), efectuată în temeiul convenției încheiate de Austria cu Poarta, la Boiciköy (2/14.VI.1854). Poșta militară austriacă de campanie a preluat în această perioadă rețeaua oficiilor poștale consulare, extinzînd-o și în alte localități. Astfel, în aprilie 1855, asemenea oficii poștale funcționau în următoarele localități: București, Bacău, Bîrlad, Botoșani, Brăila, Buzău, Craiova, Focșani, Galați, Giurgiu, Iași, Piatra, Pitești, Ploiești, Rîmnic, Roman, Slatina, Tecuci și Vaslui (ultimul înlocuit ulterior cu Fălticeni). Oficiile poștale respective utilizau mărcile poștale ale primei emisiuni din Austria (1850), circulația lor în România putînd fi identificată după ștampilele cu numele localităților aplicate pe ele. Nu se cunosc ștampile folosite la obliterare în localitățile Buzău, Fălticeni, Slatina și Vaslui. O dată cu încheierea războiului Crimeii, trupele imperiale au părăsit țările române, oficiile poștale militare austriece începînd-și și ele activitatea, care a fost preluată de către poștele civile organizate pe lîngă consulatele austriece. De la data de 17.II.1864 respectivele oficii încep să utilizeze mărci poștale identificabile după ștampilele aplicate. În localitățile unde Austria nu avea consulate funcționau subagenții ale acestora, cunoscute sub numele de starostii (v.), care asigurau — cîteodată — și unele servicii poștale. La 19/31. III. 1869 toate oficiile poștale austriece din România au fost închise. Poșta austriacă a mai avut un oficiu poștal militar la București, care a funcționat în

anii 1917—1918, folosind mărci poștale proprii. Poșta austriacă a folosit mai multe tipuri de ștampile (rotunde, liniare, ovale).

BUKUREST

BUKUREST
RECOMANDIRT

BUKAREST
12. JUL.

BUKAREST
3. APR.

GALAZ

JASSY

Jassy

GALLATZ
17. APR

IBRAILA
29 MAR.

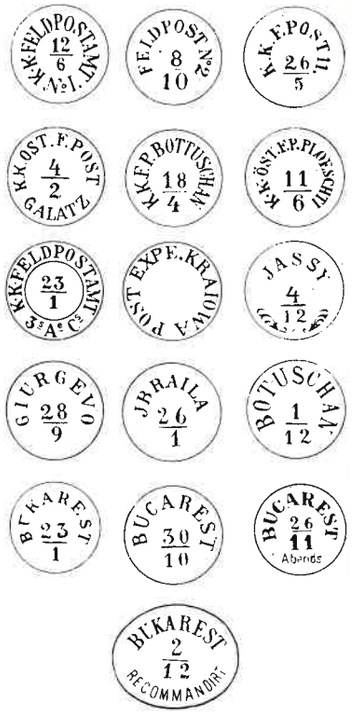

În afara poștelor de stat austriece, în România au mai funcționat și poștele austriece particulare, ca Poșta D.D.S.G. (v.) (1840—1875) și Poșta Companiei Lloyd (v.) (1840—1914). v. **KÜSTENDJE.**

POȘTA BISTRA. Poștă locală înființată în anul 1907, în România. Prestarea de predare-primire a trimiterilor poștale se făcea la oficiul poștal din Sebeș-Alba, de două ori pe săptămînă (marți și vineri); a funcționat pînă în anul 1912. Majoritatea scrisorilor sînt francate numai cu mărci locale, deoarece circulau numai între stațiunea Bistra și Sebeș-Alba. Pentru transmiterea mai departe a trimiterilor poștale era necesară francarea cu mărci ale poștei de

stat, potrivit tarifului în vigoare în epoca respectivă. v. **POȘTA LOCALĂ.**

POȘTA BULGARĂ ÎN ROMÂNIA. Oficii poștale militare bulgare de ocupație care au funcționat în România în timpul primului război mondial. Pentru folosința lor au fost supratipărite mărci poștale bulgare din anul 1915. Obliterarea s-a făcut cu ștampile rotunde ale oficiilor poștale de campanie din Brăila, București, Galați și Pitești (tuș negru). După ștampilele identificate pînă acum se apreciază că această poștă a funcționat între 2.XII. 1917 și 11.X.1918

Поща въ Румыния
1916 — 1917

POȘTA CANTONALĂ. Organizație poștală autonomă a cantoanelor din Elveția înființată înaintea creării Poștei federale elveține. Unele cantoane au emis mărci poștale proprii: Geneva și Zürich (1843), Basel (1845). Emisiunile acestora se situează printre raritățile filateliei mondiale. v. **MĂRCI POȘTALE CANTONALE**; **MĂRCI POȘTALE RAIONALE.**

POȘTA CARLISTĂ. Poștă creată în unele provincii ale Spaniei în perioada 1873—1875 de pretendentul Don Carlos, reprezentant pe linie bărbătească al Casei de Bourbon, după abdicarea reginei Isabela a II-a (1868). Revoluția din anul 1868 schimbă brusc situația. S-a format un guvern provizoriu care a adus pe tronul Spaniei pe regele Amedeu I. După abdicarea acestuia, în urma loviturii de stat din vara anului 1873, în unele provincii din nord a fost restaurată monarhia Bourbonilor prin Don Carlos.

POȘTA CANTONALĂ

Între anii 1873—1875, în ținuturile controlate de carliști, poșta a fost reorganizată, fiind cunoscută sub denumirea de poșta carlistă. Mărcile poștale locale cu figura monarhului poartă denumirea de emisiuni carliste. Au fost puse în circulație 5 emisiuni inscripționate cu „ESPAÑA/FRANQUEO“ în anii 1873, 1874; cu inscripția „AÑO DE 1874/DIOS. PATRIA. REY/CATALUNA/CORREOS“ în anul 1874; cu inscripția „DIOS-PATRIA-REY/ESPAÑA“ și cu inscripția „ESPAÑA-VALENCIA/CORREOS“ în anul 1875. Corespondența pentru străinătate, plecată din provinciile controlate de carliști spre Franța, se făcea în plic dublu. Plicul exterior, francat cu mărci poștale carliste, era valabil pînă la granița Spaniei cu Franța, iar la graniță se scotea plicul interior, francat cu mărci poștale franceze, care se expedia mai departe, la destinație. Poșta carlistă și-a încetat activitatea la 28.II.1876.

POȘTA COMPANIEI LLOYD. Servicii poștale prestate de compania de navigație Lloyd Austriaco (v.). În anul 1845 a luat ființă linia rapidă, bisăptămînală, Triest—Constantinopol (Istanbul) — Burgas — Varna — Sulina — Tulcea — Galați — Brăila. În același an intervine un acord între companiile Lloyd și D.D.S.G. (ambele austriece), în baza căruia, din dorința evitării concurenței, ultima se limita numai la asigurarea traficului pe linia Dunăre—Odessa. Pînă la deschiderea Canalului Suez, navele Lloyd-ului Austriac preluau de la Alexandria curierul poștal provenit din Extremul Orient și India, asigurînd o simțitoare scurtare a legăturii poștale între Europa și Asia; după darea în folosință a Canalului Suez, Lloyd-ul Austriac a înființat linii proprii „expres“ pînă în India și Extremul Orient, desfășurînd o activitate poștală intensă; în anul 1870, compania a inaugurat o nouă linie „expres“, săptămînală, între Triest — Constantinopol — Galați. Totuși, în Marea Neagră activitatea poștală a Lloyd-ului Austriac a înregistrat un regres după apariția Serviciului Maritim Român (S.M.R.) și, mai ales, după înființarea legăturii mixte „expres“ pe mare și uscat, între Constantinopol—Constanța — Paris (sau Ostende). Poșta companiei Lloyd nu a emis mărci poștale proprii. Pentru francarea corespondenței transportate compania folosea mărcile poștale austriece (din metropolă sau Levant) ori mărcile poștale ale statelor în ale căror porturi compania avea agenții. Din aceste motive, în filatelie Lloyd-ul Austriac își manifestă prezența numai prin ștampilele sale de agenție sau de bord. Activitatea poștală a Lloyd-ului Austriac a încetat în anul 1914 ca urmare a izbucnirii primului război mondial, vasele companiei fiind preluate de armată și transformate în nave-spital etc. v. **ȘTAMPILE POȘTALE ALE COMPANIEI LLOYD-UL AUSTRIAC.**

POȘTA COMPANIEI R.O.P.i.T. 1. Companie rusă de navigație și comerț care asigura înainte de primul război mondial legături regulate între porturile rusești de pe litoralul Mării Negre și cele de la Dunăre cu Constantinopolul (Istanbul) și diverse porturi din Levant (v.) și Marea Egee; navele companiei **R.O.P.i.T.** urcau, de asemenea, pe Dunăre pînă la Galați și Brăila. Pe lîngă mărfuri și pasageri vasele companiei transportau și corespondența poștală. 2. Inițiale înscrise pe emisiunile rusești de mărci poștale special destinate francării corespondențelor ce se expediau prin vasele **R.O.P.i.T.** Pe cele trei emisiuni din anii 1865, 1866 și 1868, pe lîngă vulturul bicefal, țarist, sînt înscrise cu litere chirilice inițialele companiei. Pentru colecționarii români, scrisorile expediate din porturile românești prin vasele **R.O.P.i.T.**, cu ștampile ale oficiilor poștale consulare rusești, constituie interesante piese de istorie poștală. Foarte rare sînt scrisorile expediate din Galați cu francatură formată din mărci poștale ale Levantului rusesc, obliterate cu ștampila poștei consulare ruse.

POȘTA COSMICĂ. Poștă transportată de nave cosmice. La 21.VII. 1969 cosmonauții americani Neil Armstrong și Edwin Aldrin au pășit pe lună. Cu această ocazie Neil Armstrong a luat cu sine și a dus pe lună o carte poștală „francată“ cu șapte mărci poștale O.N.U., avînd imprimat pe ea textul introductiv al Chartei Organizației Națiunilor Unite. Pe un plic readus pe pămînt, cosmonauții au aplicat pe lună, la bordul navei, ștampila „Moon Landing Jul 20 1969 U.S.A.“ (Aselenizare 20 iulie 1969). Prima scrisoare aselenizată și ștemplul folosit pe lună cu această ocazie sînt prezentate de poșta S.U.A. la marile expoziții filatelice, unde constituie piese de mare atracție pentru vizitatori. Unele administrații poștale au pus în circulație

POȘTA COSMICĂ

întreguri poștale dedicate poștei cosmice.

POȘTA CU AVIONUL. Serviciu poștal care asigură transportul trimiterilor poștale prin avion. Primul transport oficial de corespondență cu avionul a fost efectuat la 18.II.1911 în India, cu un avion condus de pilotul francez H. Péquet, între Allahabad și Naini. Pe corespondență a fost aplicată o ștampilă figurativă, cu silueta avionului și cu textul „First Aerial Post/U.P. Exhibition Allahabad 1911“. O dată cu traversarea Canalului Mînecii de la Calais la Dover, de către francezul Louis Blériot, în anul 1909, administrațiile poștale au recurs la organizarea unor servicii de transmitere a corespondenței prin intermediul acestor aparate. Între timp, în Italia avuseseră loc, în anul 1917, două zboruri aeropoștale experimentale pe traseele Torino — Roma/Roma — Torino, respectiv Napoli/Palermo/Napoli, fiecare marcat de poștă prin cîte o emisiune (de cîte o valoare) cu supratipar. În septembrie 1918 a fost creată în Anglia o legătură aeropoștală

ESPERIMENTO POSTA AEREA
MAGGIO 1917
TORINO-ROMA • ROMA-TORINO

între Hudson și Windsor pentru transportul corespondenței Casei regale. Prima companie de aviație civilă care a stabilit linii regulate internaționale transcontinentale și care a efectuat și transporturi de corespondență a fost COMPAGNIE FRANCO-ROUMAINE DE NAVIGATION AÉRIENNE — C.F.R.N.A. (Compania Franco-Română de Navigație Aeriană), înființată în aprilie 1920, transformată ulterior în Compania Internațională de Navigație Aeriană (C.I.D.N.A.). În decursul deceniilor III și IV ale secolului nostru și, mai ales, în ultima perioadă, transporturile poștale cu avionul au luat o dezvoltare excepțională, mai ales pe distanțe mari, iar pe traseele transoceanice au înlocuit în întregime transporturile de corespondență cu caracter de urgență mare sau relativă. Emisiunile speciale de mărci poștale, de întreguri poștale pentru poșta prin avion, ștampilele speciale de poștă aeriană, etichetele și în general piesele aerofilatelice circulate prin poșta aeriană formează obiectul aerofilateliei, ramură de mare răspîndire în filatelie. v. **AEROGRAMĂ; CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ; ETICHETE (VINIETE) PENTRU POȘTA AERIANĂ; MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA AERIANĂ.**

POȘTA CU BICICLETA. Sistem de transport al corespondenței, care a asigurat între 6 și 18.VII. 1894 în S.U.A., între orașele Fresno și San Francisco (peste 400 km), în timpul unei greve a personalului căilor ferate californiene, un transport particular de corespondență (cca 380 scrisori) pe care s-a aplicat o marcă poștală particulară de 25 c. Organizatorul acestui transport particular a fost spărgătorul de grevă A.C. Banta, reprezentantul fabricii de biciclete Victoria din orașul Fresno. În Europa, transporturi de poștă cu bicicleta s-au făcut în anul 1918 între Liechtenstein și Elveția, iar în anul 1945 între Veneția și alte orașe italiene. Poșta cu bicicleta a folosit mărci poștale speciale cunoscute sub denumirea de „mărci poștale cicliste“.

POȘTA CU CĂMILE. Poștă transportată cu ajutorul cămilelor, folosită în unele țări africane (Maroc, Sudan ș.a.). În filatelie este înfățișată pe emisiunile poștale ale Sudanului și ale altor state.

POȘTA CU CÎINI. Poștă transportată în regiunile înghețate cu sănii trase de cîini (ex.: mărcile locale cu inscripția „Arktische Post“ folosite de expedițiа căpitanului W. Bade în insulele Spitzbergen). Diverse administrații poștale au pus în circulație emisiuni poștale ilustrate cu asemenea echipaje.

POȘTA D.B.S.R. Poștă locală particulară aparținînd societății private britanice „Danube and Black Sea Railway“, care a construit linia ferată Constanța—Medgidia, dată în exploatare în anul 1860. Societatea asigura legătura feroviară și poștală dintre Constanța —Cernavoda și retur, fiind tot-

POȘTA CU CÎINI

odată în relație cu serviciul poștal al companiei maritime austriece Lloyd din Constanța. Corespondența sosită cu vaporul de la Istanbul la Constanța era transportată pe calea ferată pînă la Cernavoda, de unde era preluată de navele societății fluviale D.D.S.G., care circulau pe Dunăre, în amonte sau în aval de Cernavoda. Pînă în anul 1867, taxa de transport se achita în numerar, certificarea încasării acesteia făcîndu-se fie prin aplicarea unei ștampile cu inscripția 20 Paras (=Parale), fie printr-o mențiune manuscrisă. În anul 1867, D.B.S.R. a înființat un serviciu poștal regulat, punînd în circulație o marcă poștală proprie în valoare de 20 parale, litografiată în negru pe hîrtie verde-gălbuie, destinată francării corespondenței poștale transportate pe linia ei ferată. Obliterarea se făcea de obicei cu cerneală (cu pana), dar sînt cunoscute și obliterări cu ștemplul agenției Lloyd din Constanța (localitatea fiind redată sub denumirea de Küstendje, denumirea orașului în

respectiva perioadă, cînd Dobrogea se afla sub dominația Imperiului otoman) sau cu o ștampilă cu litere anticva ce purta inscripția MEDJIDIE (Medgidia). Marca poștală emisă de poșta D.B.S.R., întîlnită pe un număr extrem de redus de plicuri, apare atît singură, pe corespondența locală între Cernavoda — Medgidia — Constanța, cît și în combinație cu mărci poștale ale Levantului. Nu se cunosc blocuri sau perechi. Activitatea poștei D.B.S.R. se presupune că a încetat în anul 1871. v. **POȘTA COMPANIEI LLOYD**; **POȘTA D.D.S.G.**; **POȘTA LOCALĂ**; **POȘTE STRĂINE ÎN ROMÂNIA.**

POȘTA D.D.S.G. Poștă particulară a companiei austriece „Erste kaiserliche und königliche privilegierte Donau-Dampfschiffahrts-Gesellschaft“ („Prima societate imperială și regală privilegiată de navigație cu vase cu aburi pe Dunăre“), societate privată fondată la Viena în martie 1829. Vapoarele D.D.S.G.-ului au asigurat o linie regulată de navigație pe Dunăre, al cărei punct terminus se găsea, inițial, la Galați; cu timpul, compania și-a extins legăturile pînă la Sulina și apoi, din anii 1835 și 1838, pînă la Odessa și, respectiv, Trebizonda (vasul „Maria Dorothea“ a navigat chiar pînă la Istanbul). Activitatea de bază a D.D.S.G.-ului a rămas însă concentrată pe Dunăre, în porturile Mării Negre operînd navele Lloyd-ului Austriac. Începînd din anul 1840, D.D.S.G.-ul a organizat un serviciu de poștă regulat și foarte eficient între localitățile de pe Dunăre, cît și între acestea și Imperiul habsburgic, în principalele porturi dunărene înființîndu-se agenții poștale ale companiei. În perioada 1840—1866, taxele pentru transporturile poștale erau achitate în numerar de către expeditori la agențiile poștale ale companiei. La 15.IV.1866, D.D.S.G.-ul, avînd aprobarea administrației poștale austriece, a pus în circulație mărci poștale proprii (cu statut de mărci poștale locale) pentru francarea co-

respondenței, precum și, separat, mărci poștale pentru colete. În momentul emiterii mărcilor poștale proprii, poșta D.D.S.G. avea de-a lungul Dunării agenții poștale: 9 în Ungaria, 21 pe teritoriul românesc (5 se aflau în Dobrogea, pe atunci în stăpînirea Imperiului otoman), 15 în Serbia, 8 în Bulgaria (ele erau considerate ca ființînd în Imperiul otoman, întrucît Bulgaria era provincie a Porții) și o agenție în Rusia (la Odessa). Agențiile poștei D.D.S.G. din România și Serbia au fost închise în anul 1875, data aderării acestor state la U.P.U., iar agențiile din Dobrogea și din porturile malului bulgăresc al Dunării și-au sistat activitatea ca urmare a unirii Dobrogei cu România, după încheierea războiului de independență din anii 1877—1878, precum și a constituirii principatului bulgar autonom. Mărcile poștale ale poștei D.D.S.G. aveau putere de francare numai pe corespondența transportată de navele companiei între localitățile unde existau agenții poștale ale D.D.S.G.-ului sau între aceste localități și frontiera austriacă. Mărcile poștale ale poștei D.D.S.G. pe scrisori circulate sînt foarte căutate, dar, datorită numărului mare de falsuri, precum și numeroaselor reimpresiuni (unele lipite chiar pe scrisori), colecționarii trebuie să le supună expertizei. v. **POȘTA COMPANIEI LLOYD**; **POȘTA LOCALĂ**; **POȘTE STRĂINE ÎN ROMÂNIA**; **ȘTAMPILE ALE POȘTEI D.D.S.G.**

POȘTA DE ASEDIU. Poștă de emergență organizată temporar în localități asediate [ex.: poșta cu balonul, poșta cu porumbei călători sau poșta pe calea apei în Parisul asediat de prusieni (1870—1871), ori legăturile prin poșta aeriană ale garnizoanei habsburgice din cetatea Przemysl, asediată de armata țaristă în anul 1915]. v. **MAFEKING**; **POȘTA PRIN BALON**; **POȘTA PRIN PORUMBEI.**

POȘTA DE CAMPANIE. Poștă care asigură transmiterea corespondenței de la/sau pentru militarii aflați în campanie (pe front sau, uneori, în timpul unor manevre de amploare), precum și legăturile între diverse unități din zona de război și garnizoanele din interior (partea sedentară). Primele temeiuri documentare despre poșta de campanie provin de la serviciul regulat de curieri, organizat de Roger de Tassis [înaintaș al vestitei familii de poștași Thurn und Taxis (v.)] între Innsbruck și Trento, în timpul campaniei în Italia a împăratului Frederic al III-lea (1440—1493). Din timpul campaniilor Austriei împotriva otomanilor, în secolul al XVI-lea, provin scrisori expediate prin curieri, purtînd adnotarea „Post im Veldt“ (în loc de „Post im Felde“ — poșta de campanie). Existența unei funcții de „Maestru al poștei de campanie“, în anul 1566, denotă că la data respectivă poșta de campanie căpătase proporțiile unei organizații de amploare. Cu începere din secolul al XVII-lea este atestată documentar scutirea de

taxe de expediere pentru corespondența militarilor cu grade inferioare (practică extinsă în decursul timpului, în vigoare și în prezent, în numeroase țări, printre care și în România). Poștele de campanie se înscriu în istoria poștală în primul rînd prin ștampilele și întregurile poștale circulate și, mai rar, prin mărcile poștale. Cu titlu de exemplu, putem cita ștampilele de campanie ale diverselor armate franceze din timpul Bourbonilor, ale revoluției sau războaielor napoleoniene [ARMÉE DU ROY;

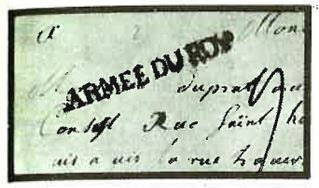

ARMÉE DU RHIN; ARM. DE FLANDRE; ARM. D'ESPAGNE

sau, mai tîrziu, GRANDE ARMÉE (cu diverse numere) etc.] și cele din războiul franco-prusian din anul 1870 etc. Poșta de campanie rusă din timpul războiului din anii 1877—1878 a folosit (și la etapele din România) ștampile de campanie. Aria ștampilelor poștale militare se îmbină cu aceea a ștampilelor de cenzură și se lărgește cu ocazia războaielor ulterioare. Astfel domeniul ștampilelor poștelor de campanie devine vast și se pretează pentru studii de istorie poștală. Aceasta justifică împărțirea pe subcategorii, cum ar fi: poșta unităților de uscat și de front; poșta marinei militare; poșta aviației militare; poșta de garnizoană; poșta de asediu etc. Materialul marcofil reflectînd poștele de campanie prezintă un interes istoric de prim ordin. Ștampilele din războiul pentru independența de stat (1877—1878), cele din războiul pentru constituirea statului național unitar (1916—1918) și ștampilele unităților care au luptat împotriva fasciștilor pun la îndemîna cercetătorului atent date importante pentru istoria poporului român. În afara ștampilelor, poșta militară de campanie din diferite țări este prezentă în filatelie — e drept, mai rar — prin unele emisiuni de mărci poștale (ex.: emisiunile austriece cu inscripția „Feldpost“ din primul război mondial; emisiunile italiene cu supratipar „P.M.“ — „Posta Militare“) și mai ales prin întreguri poștale, puse gratuit la dispoziția ostașilor. Asemenea întreguri au fost emise și în România (cărți poștale în primul și plicuri de campanie în al doilea război mondial). v. **CĂRȚI POȘTALE MILITARE**; **FELDPOST**; **OFICIU POȘTAL MILITAR**; **QUARTIER GEN. POIANA**; **P.M.**

POȘTA DE CARANTINĂ v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ DEZINFECTATĂ**; **ȘTAMPILE DE CARANTINĂ.**

POȘTA DIPLOMATICĂ. Poștă expediată de misiunile diplomatice conform convențiilor bilaterale încheiate între state. Poșta diplomatică poate fi expediată prin curierii misiunilor diplomatice sau prin sacii poștali sigilați, predați la bordul avioanelor sau al navelor. Corespondența misiunilor diplomatice este scutită de taxe, nu se cenzurează și nu se ștampilează, ea fiind recunoscută după expeditor sau după sigiliile aplicate.

POȘTA DOCKWRA v. **DOCKWRA, WILLIAM.**

POȘTA FEROVIARĂ. Poștă organizată în gări cu oficii de primire și expediție pe traseul unei linii ferate. Prima poștă feroviară a fost introdusă, experimental, în Marea Britanie, la 6.I.1838, pe linia Londra—Birmingham. Datorită rezultatelor obținute pînă la sfîrșitul anului 1838 poșta feroviară s-a generalizat în întreaga Anglie, punîndu-se la punct operațiunile poștale și feroviare de la preluarea trimiterilor poștale

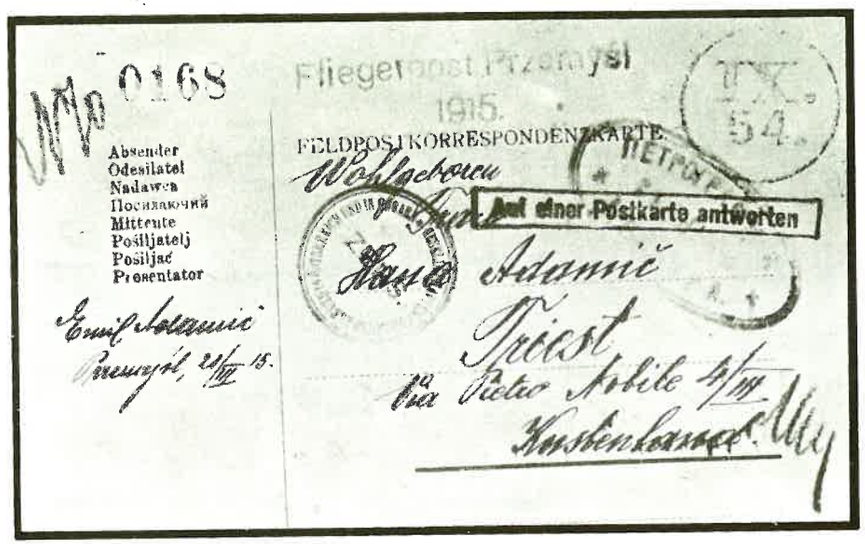

POȘTA DE ASEDIU

pînă la predarea lor. Cu timpul, poșta feroviară a fost adoptată și de celelalte țări. v. **BIROU POȘTAL FEROVIAR**; **POȘTA AMBULANTĂ**; **VAGON POȘTAL.**

POȘTA FLUVIALĂ. Poștă care folosește la transportul trimiterilor poștale nave fluviale și care dispune de oficii de primire și expediție în anumite porturi de pe traseul liniilor deservite de poșta fluvială. Transporturile de corespondență pe Dunăre au început să fie efectuate sporadic din anul 1829, iar în mod organizat din anul 1840 de vasele Companiei D.D.S.G. (v.) (chiar înainte de această dată, cu începere din anul 1835, căpitanii vaselor acceptau și efectuau pe contul lor transporturi de corespondență). În localitățile de pe malul românesc de astăzi au existat 21 de agenții ale numitei societăți. În majoritatea lor, acestea au fost înființate în anul 1830 și au funcționat pînă în anul 1880; ultimul plic cunoscut (expediat de la Silistra la Rusciuc) poartă data de 19.IV.1880. În România au funcționat birouri poștale fluviale ale D.D.S.G. în porturile: Baziaș, Bechet, Brăila, Calafat, Călărași (închis în anul 1875), Cernavoda, Corabia (închis în anul 1875), Galați, Giurgiu, Gura Ialomiței, Gura Văii, Hîrșova (închis în anul 1870), Moldova Veche (închis în anul 1869), Oltenița, Orșova, Ostrov (închis în anul 1870), Sulina, Tulcea, Turnu Măgurele, Turnu Severin, Zimnicea (închis în anul 1870). O altă companie austriacă, cunoscută sub denumirea de Lloyd-ul Austriac (v.), a deținut și ea birouri poștale în agențiile din porturile românești Brăila (1845—1860) și Galați (1840—1860). Începînd din ultimele decenii ale secolului trecut și pînă în preajma primului război mondial a mai funcționat o companie fluvială în zona Dunării de Jos aparținînd Rusiei, Compania rusească de navigație și comerț (R.O.P.i.T.), cu birouri poștale fluviale în porturile românești, semnalîndu-se pînă acum: Galați (la 1868) și Tulcea (la 1879). Paralel cu compania R.O.P.i.T. (1866—1912) au mai funcționat societățile rusești: Societatea de navigație Marea Neagră—Dunăre (1879—1910) și Direcția generală a transportului de mărfuri și poștă sau Y—t.M. (1910—1911), ambele fără semnalarea unor birouri poștale în România. Paralel cu aceste societăți străine, România a procedat la organizarea transportului fluvial de mărfuri și poștă. Din anul 1875 încep să funcționeze primele transporturi fluviale poștale românești. Într-o primă perioadă Poșta română a recurs în acest scop la vasele austriece, trecînd după aceea la vasele Companiei românești de navigație fluvială N.F.R., care a preluat și care asigură și în prezent efectuarea de servicii de poștă prin cursele sale regulate care leagă porturile noastre dunărene. Pentru acest trafic poșta folosește ștampile speciale. Tot pe Dunăre au existat și legături poștale locale, cum ar fi cele dintre porturile Giurgiu și Rusciuc. v. **MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA FLUVIALĂ**; **POȘTA COMPANIEI R.O.P.i.T.**; **ȘTAMPILE POȘTALE FLUVIALE.**

POȘTA FLUVIALĂ

POȘTA FRANCEZĂ ÎN ROMÂNIA. 1. Oficii poștale consulare franceze care au funcționat între anii 1855—1866 în orașele Brăila și Galați, între anii 1853—1878 în Dobrogea (aflată pe atunci în stăpînirea Imperiului otoman), la Sulina și Tulcea, iar între anii 1869—1876 la Constanța. Aceste agenții au întrebuințat mărci poștale franceze din emisiunile „Napoleon III“ („Empire Franc“—emisiunile din anii 1853—1860) și „Napoleon III“ cu cunună de lauri (Empire Français — emisiunea din 1863), identificabile după ștampilele folosite la obliterare [ștampile cu cifre mici (4008—Galați, 4009—Brăila, 4015—Sulina, 4017—Tulcea); ștampile cu cifre mari (5085—Galați, 5087—Brăila, 5099—Sulina, 5102—Tulcea, 5139—Constanța); ștampile rotunde purtînd denumirea localității respective și MOLDAVIE pentru Galați, TURQ. D'EUROPE pentru Sulina și Tulcea, TURQUIE pentru Constanța, VALACHIE pentru Brăila, aplicate pe mărci poștale franceze „Ceres“ (emisiunea 1871—1875)]. Aceste ștampile au fost folosite și ca „ștampile de sosire“. **2.** Poștă militară franceză de ocupație, care la sfîrșitul primului război mondial (1919) a funcționat la Arad. Aceasta a aplicat cu tuș roșu sau albastru, pe unele mărci poștale rămase de la vechea administrație maghiară, un supratipar cu textul „Occupation française“, dispus pe două rînduri.

În aceeași perioadă a folosit și ștampile proprii de cenzură. v. **FRANȚA**; **ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MARI“**; **ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MICI“.**

POȘTA FRANCEZĂ ÎN ROMÂNIA

POȘTA GERMANĂ ÎN ROMÂNIA. Poștă care a funcționat pe tot teritoriul ocupat de germani în anii 1917—1918 (Muntenia și Oltenia). Poșta germană a deservit și populația civilă din teritoriile ocupate. A folosit pentru francare mărci poștale proprii, precum și unele mărci poștale românești cu diverse supratipare. v. **GÜLTIG / 9. ARMEE**; **MĂRCI POȘTALE DE OCUPAȚIE ÎN ROMÂNIA**; **M.V.i.R.**; **RUMÄNIEN.**

POȘTA GREACĂ ÎN ROMÂNIA. Oficii poștale care au funcționat în România pe lîngă consulatele grecești. Oficiul poștal de la București a fost înființat în anul 1857 și închis în anul 1863 ca neproductiv. Oficiul poștal de la Brăila, deschis în anul 1857, și cel de la Galați, înființat în anul 1860, au fost închise în anul 1866. Oficiul poștal de la Sulina (pe atunci sub stăpînire otomană) a fost deschis la 1.IX.1871 și închis în anul 1875. Pînă în anul 1861 taxele poștale erau percepute în numerar, iar din anul 1861 au fost plătite prin aplicarea mărcilor poștale grecești din emisiunea „Hermes“—cap mare, fiind obliterate pînă în anul 1863 cu ștampile în formă de romb (inspirate după modelul Poștei franceze), alcătuit din 64 puncte (cîte opt pe fiecare latură), purtînd numere indicative ale oficiilor poștale (100 pentru Galați, 101 pentru Brăila, 102 pentru București și 133 pentru Sulina), iar mai tîrziu cu ștampile rotunde. v. **HERMES.**

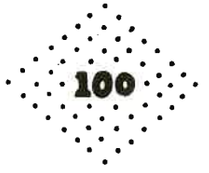

POȘTA IMPERIALĂ RUSĂ ÎN ROMÂNIA. 1. În urma tratatului de pace de la Kuciuk-Kainargi din 10/21. VII.1774, care a încheiat războiul ruso-turc din 1768—1774, Rusia a cîștigat unele privilegii, printre care și dreptul de a înființa consulate și oficii poștale în Moldova și Țara Românească. În anul 1775 se pun bazele unui serviciu de curieri între Petersburg și Istanbul pe ruta Iași—Focșani — București, inițial numai pentru transportul corespondenței oficiale din și spre Rusia. Ulterior, oficiile poștale rusești, care au funcționat pe teritoriul României pînă în noiembrie 1867, au început să primească și corespondența particularilor. Taxele poștale, la scrisorile cunoscute pînă în prezent, erau plătite în numerar; scrisorile poartă ștampila în limba rusă, cu data și denumirea oficiului poștal. Pînă în anul 1859 utiliza ștampile biliniare confecționate din litere mobile (se găsesc inversări de litere, litere din diferite caractere sau anul așezat înaintea lunii etc.), apoi ștampile cu dublu cerc, toate cu inscripții chirilice. În anul 1860 au fost date în folosință ștempluri cu cerc simplu. Pentru scrisorile recomandate, oficiile rusești eliberau recipise completate pe formulare speciale — denumite „ROSPISKA“ — de diverse tipuri, pe hîrtie filigranată cu vulturul bicefal imperial. **2.** În timpul campaniei din 1877/1878, servicii telegrafo-poștale rusești au funcționat vremelnic în 14 localități: Bîrlad, Bragadiru, Brăila, București, Buzău, Casata, Galați, Giurgiu, Luciu-Vechi, Movila-Banului, Ploiești, Stelnița, Tofești și Zimnicea. În februarie 1878 oficiile poștale de campanie au trecut de la Zimnicea la Șistov și de la Giurgiu la Rusciuc (important punct de legătură); ele au efectuat servicii poștale pentru armată, ca și pentru corespondența particulară. Corespondența militară era scutită de plata taxelor poștale și purta o ștampilă specială cu inscripția BEZPLAT (Fără plată). Scrisorile expediate din România cu poșta militară rusă, adresate pentru Rusia, erau francate cu mărci rusești, în lipsa acestora taxa achitîndu-se în numerar, iar cele expediate prin poșta militară rusă în străinătate se francau cu mărci poștale românești. La Tulcea a funcționat pînă în anul 1883 un birou poștal la agenția de vapoare rusești R.O.P.i.T., care a folosit mărcile poștale ale Levan-

tului rus, obliterîndu-le cu ștampila agenției. Se cunosc și cîteva scrisori expediate din Galați cu vasele R.O.P.i.T. spre Rusia, francate cu mărcile poștale ale Levantului rus, purtînd ștampila poștei ruse din Galați. 3. Oficii ale poștei imperiale ruse au funcționat, în decursul timpului, la Constantinopol (Istanbul), în porturile din Levant, la Muntele Athos, în insula Creta, la Rethymno (v.), precum și în China (pînă în anul 1917). v. **POȘTA COMPANIEI R.O.P.i.T.**

POȘTA LOCALĂ. Serviciu poștal organizat de particulari sau de autorități pentru transmiterea corespondenței dintr-o localitate sau dintr-un teritoriu restrîns. În România au funcționat mai multe poște locale: poșta căii ferate Constanța—Cernavoda a companiei engleze D.B.S.R. (v.), poștele locale turistice de la Bistra, Măgura, Păltiniș, precum și poștele locale din nordul Transilvaniei, în timpul celui de al doilea război mondial, după eliberarea teritoriului de ocupanții hitleristo-horthyști. Tot caracter local au avut și serviciile poștale efectuate între porturile dunărene de compania D.D.S.G. (v.). v. **MĂRCI DE POȘTĂ LOCALĂ; POȘTE LOCALE TURISTICE; THÜRINGEN; TRIQUERAT.**

POȘTA MARITIMĂ. Poștă care îndeplinește oficiul de expediere a corespondenței între state folosind ca mijloc de transport vase maritime. v. **POȘTA COMPANIEI LLOYD; POȘTA COMPANIEI R.O.P.i.T.; ȘTAMPILE POȘTALE MARITIME.**

POȘTA MĂGURA. Oficiu poștal înființat în stațiunea climatică Măgura în anul 1903. Neexistînd pe atunci în localitate un oficiu al poștei de stat, a fost creată o legătură cu caracter permanent pentru a asigura transportul corespondenței de la și spre cel mai apropiat oficiu poștal. Pentru plata taxei de expediere au fost folosite mărcile poștei locale. Au

fost puse în circulație două emisiuni: două valori în anul 1903 și două în anul 1911. A avut legătură cu oficiul poștal Bălcești („Josikatelep"), timp în care a folosit prima sa emisiune de mărci poștale, și apoi cu oficiul poștal Răcătău („Reketto"), perioadă în care a utilizat cea de a doua emisiune de mărci poștale. Pentru francarea cărților poștale și a ziarelor se percepea o taxă de doi filleri, iar pentru francarea scrisorilor — de patru filleri. Poșta locală Măgura s-a desființat în anul 1912. v. **EMISIUNE POȘTALĂ LOCALĂ; POȘTE LOCALE TURISTICE.**

POȘTA MICĂ A PARISULUI (Petite poste de Paris). Serviciu particular de poștă locală creat la Paris în anul 1758 de Pierron de Chamousset, destinat transportului trimiterilor poștale pe teritoriul orașului. Această poștă a dispus de 9 oficii în diferite cartiere. Se percepea între cartiere o taxă unitară de 2 sous (sou = veche monedă franceză), iar în suburbii o taxă de 3 sous. În primul an de activitate această poștă a realizat un beneficiu de peste 50 000 de sous. Succesul a determinat poșta de stat să o preia. Imaginea unui curier al acestei poște figurează imprimată pe marca poștală emisă în Franța de „Ziua mărcii poștale" din anul 1961.

POȘTA MILITARĂ. 1. Poștă formată din birourile de poștă militară, care se îngrijesc de transmiterea corespondențelor de la și către militarii aflați sub arme. De cele mai multe ori trimiterile poștale militare sînt transportate și cu ajutorul poștelor civile obișnuite. 2. Totalitatea corespondențelor expediate prin poșta militară. În timp de război, aceste corespondențe sînt verificate de cenzura (v.) militară. Poșta militară oferă în special colecționarilor de ștampile un material vast, atrăgător. v. **CĂRȚI POȘTALE MILITARE; MĂRCI POȘTALE PENTRU SERVICIUL ARMATEI; MĂRCI POȘTALE PENTRU SCUTIRE DE TAXĂ POȘTALĂ.**

POȘTA OTOMANĂ ÎN ROMÂNIA 1. Oficii poștale otomane au funcționat pe teritoriul României în cursul secolului trecut. Ștampilele prefilatelice atestă existența lor în orașele: Brăila, Constanța, Galați, Hîrșova Măcin, Medgidia și, probabil, Giurgiu. Pînă în prezent se cunosc: o ștampilă dreptunghiulară, cu textul în caractere arabe, cu denumirea localității KÜSTENDJE (Constanța); un sigiliu metalic de formă ovală

(probabil pentru ceară, dar folosit și la obliterarea corespondenței prefilatelice în orașele Brăila și Galați); ștampile cu dublu cerc, cu diametre de 23 și 25 mm [se cunosc pînă acum patru exem-

plare purtînd denumirea localităților KÖSTENCE (CONSTANȚA), HÎRȘOVA, MĂCIN și MEDGIDYE (MEDGIDIA)]. 2. În timpul primului război mondial un oficiu poștal militar turcesc a ființat la București; el a utilizat mărci poștale ale Imperiului otoman, identificabile numai după ștampilele întrebuințate (cinci tipuri). Din această perioadă se mai cunosc: un sigiliu metalic pentru ceară, utilizat și la obliterarea trimiterilor poștale, folosit pentru prima dată în decembrie 1917 (ceea ce corespunde cu anul 1332 al erei Hegirei), dar care poartă, eronat, anul 1335 (al calendarului musulman, ceea ce corespunde anilor 1920/1921); o ștampilă mecanică cu stea și semilună, fără dată, purtînd inscripția „Poșta de campanie imperială otomană — București" scrisă în limba germană (!). v. **KÜSTENDJE.**

POȘTA PARTICULARĂ. Serviciu de poștă, cu sau fără emisiuni poștale proprii, organizat de o întreprindere, instituție sau persoană particulară care a obținut concesionarea transporturilor poștale locale sau autorizația de a efectua astfel de transporturi, de obicei pe un teritoriu restrîns. În România au funcționat mai multe poște particulare: Poșta D.D.S.G. (1830—1875) (v.), Poșta companiei Lloyd (1840—1914) (v.), poșta companiei engleze de cale ferată Constanța—Cernavoda și poștele locale turistice. Poște particulare au funcționat temporar în diferite alte țări (ex. poșta hotelurilor din masivul Rigi în Elveția; poștele prin curieri călări și diligențe din Far West-ul american; poștele locale maritime ale companiei Morton ș.a.). Asemenea poște mai funcționează și în prezent în unele state (ex.: Societatea „Independent Postal System of America", cu sediul în Oklahoma City, în S.U.A.). v. **PONY EXPRESS; POȘTE LOCALE TURISTICE.**

POȘTA PARTIZANILOR. Serviciu de transmitere a corespondențelor, creat de partizani în teritorii ocupate. Uneori corespondențele circulate printr-o poștă de partizani se disting numai prin ștampile, mențiuni manuscrise etc., alteori s-au folosit chiar emisiuni de emergență realizate de partizani. Poște ale partizanilor au funcționat în Cehoslovacia, China, Italia, Iugoslavia și în alte țări.

POȘTA PĂLTINIȘ. Serviciu poștal particular, turistic, înființat în stațiunea climaterică Păltiniș (jud. Sibiu) în anul 1895, unde nu funcționa un oficiu al poștei de stat. Prestarea de predare-primire a corespondenței s-a făcut pînă în anul 1908 cu precădere la oficiile poștale din Orlat și Rășinari, iar după aceea la poșta din Sibiu. Corespondență circulată prin acest serviciu poștal, francată cu mărci poștale ale acestui oficiu (nouă emisiuni cu 16 valori diferite) pe lîngă francatura legală, este întîlnită pînă în anul 1930. v. **EMISIUNE POȘTALĂ LOCALĂ; POȘTE LOCALE TURISTICE.**

POȘTA PNEUMATICĂ. Sistem de transmitere rapidă a corespondenței locale prin conducte pneumatice subterane, rotunde sau ovale, cu diametre variabile, folosindu-se containere pe rotile, propulsate cu aer comprimat. Prima încercare de poștă pneumatică a fost făcută la Londra în anul 1853, la propunerea lui Rowland Hill, în scopul ușurării transmiterii mesajelor de la oficiul telegrafic central în diferite cartiere ale orașului. În anul 1865, la Berlin a fost pusă în funcțiune o conductă de poștă pneumatică care făcea legătura între Oficiul central de telegraf și Bursă. Instalații similare au fost realizate ulterior la Paris (1866), Viena (1875) și din nou Berlin (1876), folosindu-se o nouă soluție tehnică. Sistemul, dînd rezultate, a fost extins în Germania (la München, Bremen, Hamburg și Leipzig), în Italia (la Milano, Neapole, Roma), precum și în alte țări. În prezent sînt studiate noi soluții de perfecționare a conductelor, a containerelor și a sistemului de propulsare. Din momentul în care poșta pneumatică a trecut de la o expediere limitată (numai a telegramelor) la transportul de corespondență s-a pus problema standardizării formatului trimiterilor (scrisori și cărți poștale). Primele cărți poștale pentru poșta pneumatică au apărut în Austria, în anul 1875, cu mențiunea „Correspondenz-Karte N°... zur pneumatischen Expressbeförderung" (Carte de corespondență N°... pentru expedierea pneumatică expres). Diverse întreguri poștale pentru poșta pneumatică (plicuri și cărți poștale) s-au emis și în Germania. În Italia, poșta a pus în circulație între anii 1913—1966 diverse emisiuni cu mențiunea „Posta pneumatica". Prima marcă poștală de acest fel (10 c. albastru) a fost emisă în Italia în anul 1913. În prezent poșta pneumatică este rar folosită, îndeosebi pentru comunicări între oficii poștale din aceeași localitate. v. **MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA PNEUMATICĂ.**

POȘTA POLARĂ. Serviciu de transport naval sau aerian al corespondenței de la și pînă la bazele și stațiunile polare. Poșta polară se împarte în poșta arctică și poșta antarctică. Cercetările în zonele Polului Nord și în cele ale Polului Sud au făcut obiectul mai multor expediții, dintre care, pentru importanța lor, amintim pe cele efectuate cu prilejul anilor internaționali polari 1882—1883 și 1932—1933, precum și al Anului Geofizic Internațional (1958—1959). La expedițiile polare arctice au luat parte atît cercetători din statele aflate în vecinătatea Polului Nord, cît și din alte țări; U.R.S.S. a organizat, prin Institutul de Cercetări Științifice ale Arcticii și Antarcticii, și acțiuni de cercetare prin intermediul stațiunilor polare în derivă (v.) aflate pe banchizele arctice. Conferința de la Bruxelles din anul 1955 a stabilit ca

POȘTA POLARĂ

cercetările asupra celui de-al șaptelea continent — Antarctica — să se desfășoare în cadrul Anului Geofizic Internațional 1958—1959 cu participarea a 12 state (Argentina, Australia, Belgia, Chile, Franța, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, Marea Britanie, Republica Africa de Sud, Statele Unite ale Americii și U.R.S.S.). Dintre numeroasele expediții polare numai două — cea din anul polar 1932—1933 și cea din Anul Geofizic Internațional 1958—1959 — au pus în circulație emisiuni poștale. Mărcile poștale și corespondența expedițiilor polare, precum și mărcile poștale și corespondența de poștă aeriană în legătură cu cercetările polare au deschis noi capitole în colecțiile filatelice de specialitate.

POȘTA PRIN BALON. Modalitate de transmitere a corespondenței (scrisori, colete etc.) cu balonul. În anul 1808, în timpul blocadei navale a coastelor daneze, a fost transmisă corespondența de pe insula Leeland spre localitatea Frinen prin balon. Cîteva scrisori expediate astfel, aflate astăzi în arhivele din Copenhaga, pot fi considerate drept înaintașe ale poștei prin balon și, implicit, ale poștei aeriene. Ascensiuni de corespondență și lansări din balon s-au efectuat, experimental, în S.U.A., în Anglia și în alte țări. Practic acest mijloc de transmitere a corespondenței a fost utilizat pe scară mare în timpul asediului Parisului care a durat 133 zile și al războiului franco-prusian (1870—1871). În timpul acestei blocade a fost organizată o poștă relativ permanentă prin balon pentru care s-au tipărit cărți poștale „Par ballon". Primul balon poștal al Companiei de aeronautică, balonul „Le Neptune", s-a înălțat la 23. IX.1870, avînd la bord sute de scrisori și porumbei, iar ultimul, „Le Général Cambronne", a plecat din Paris în ziua capitulării (28.I.1871). 67 baloane au reușit să treacă peste liniile asediaților, din care 56 erau cu corespondență. Pe trimiterile astfel transportate se menționa, de regulă, „PAR BALLON" sau „PAR BALLON MONTÉ" (Prin balon condus, cu om la bord). Au existat și baloane fără conducător (Ballons non montés). Scrisorile expediate pe calea aerului se francau cu mărci poștale obișnuite. Gradul de raritate al unei astfel de piese „zburate prin balon" se determină în funcție de: mărcile poștale și valoarea nominală a francaturii, destinația, felul trimiterii poștale, ștampilele (de plecare, de tranzit, de sosire). Scrisorile trimise în România sînt printre cele mai rare. În cursul secolului al XIX-lea s-a mai încercat de cîteva ori transportul scrisorilor cu balonul, cu rezultate nesatisfăcătoare. În prezent, cu ocazia unor ascensiuni cu balonul (sportive sau de cercetare), precum și cu ocazia unor manifestări aviatice se preiau de către participanți scrisori și întreguri poștale pe care se aplică ștampile speciale. Franța a sărbătorit în anul 1970 centenarul organizării poștei pariziene „PAR BALLON", cu care ocazie a organizat un zbor special cu un balon, a emis o marcă poștală și a folosit ștampile speciale. La expoziția „Aeromfila 1981" din București au putut fi vizionate și două mari colecții de „Ballons montés".

POȘTA PRIN DIRIJABILE. Transmiteri de corespondență efectuate prin mijloace de transport „dirijabile". Astfel de transmiteri s-au făcut la început cu ajutorul aeronavelor dirijabile construite în Germania după planurile și sub îndrumarea inventatorului Ferdinand von Zeppelin (1839—1917), al cărui nume îl poartă dirijabilele respective. Primul zbor al unui zepelin a avut loc în Germania, în anul 1900. Din anul 1909 au început zborurile aeropoștale cu zepelinul cu caracter prevalent experimental; primul a fost efectuat la 31.VII. 1909 cu zepelinul L.Z. II între aeroportul Friedrichshafen și Köln. Cele mai multe au fost efectuate de zepelinul „Schwaben" între 9 și 23.VI.1912, pe cursul rîurilor Rin și Main. În unele zboruri, sacii de corespondență erau predați la destinație sau la punctele de escală, alteori erau lansați în timpul navigației, deasupra unor localități de pe parcurs (poștă lansată). În timpul primului război mondial, zepelinele au fost folosite de marina de război germană în special pentru raiduri împotriva Angliei, dar au efectuat, sporadic, și transporturi de poștă. După primul război mondial, dirijabilele au fost construite atît în Germania, cît și în alte țări (Franța, Italia, U.R.S.S., S.U.A., Marea Britanie); ele au efectuat zboruri pe rute lungi, pe distanțe din ce în ce mai mari, inclusiv zboruri transoceanice și polare, transportînd pasageri și poștă. Între 11—16.X.1928 dirijabilul LZ-127 a efectuat prima traversare a Atlanticului de la Friedrichshafen la New York (9926 km). Dintre zborurile efectuate menționăm zborul dirijabilului LZ-127 (Graf Zeppelin) deasupra țărilor balcanice, „Balkanfahrt", efectuat la 16.X.1929, survolînd Iugoslavia, Bulgaria și România; acest dirijabil a efectuat pe rută lansări de saci de poștă și deasupra Bucureștiului, Brașovului și Sibiului; zborul a fost comemo-

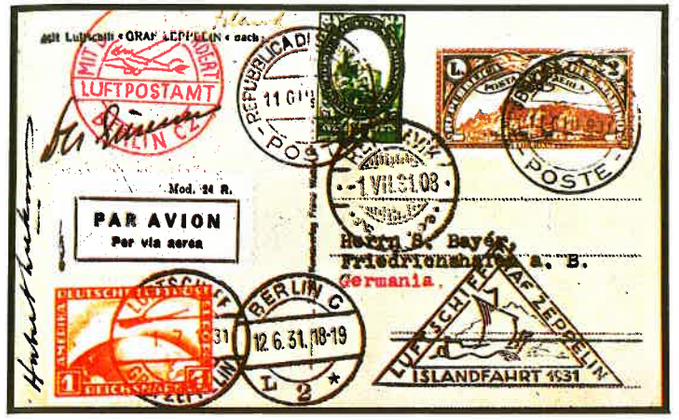

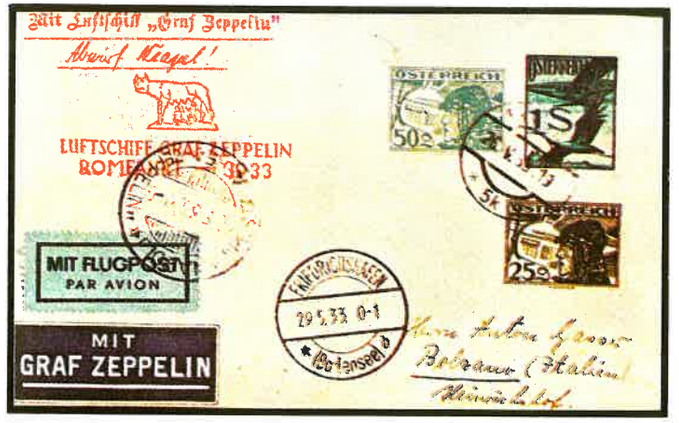

rat, în anul 1979, și în România, cu prilejul expoziției de aerofilatelie „Aerofila" efectuîndu-se un zbor cu un avion TAROM pe ruta urmată cu 50 de ani în urmă de LZ-127 deasupra României. Cu prilejul acestui zbor special au fost transportate aerograme și ilustrate maxime aniversative obliterate cu ștampile speciale și ștampile de poștă (aplicate în orașele în care erau lansate). Dintre celelalte zboruri poștale mai importante efectuate de dirijabile Graf Zeppelin, se cuvin a fi amintite îndeosebi zborul peste Atlantic, din Germania în S.U.A. (1928), zborul în jurul pămîntului (1929), zborul deasupra Polului Nord (Polar Fahrt) din anul 1931 și altele. Un număr de 43 administrații poștale (printre care și a României) au încheiat convenții cu Poșta germană pentru transportarea trimiterilor lor aeropoștale cu zepelinul. Aceste corespondențe se francau la expediere cu mărci ale țării de origine și se dirijau la Berlin sau la aeroportul de bază al dirijabilelor, Friedrichshafen, unde primeau ștampilele de tranzit și de reexpediere, fiind apoi expediate la destinație. Aerogramele transmise în acest fel cu zepelinele poartă în filatelie denumirea germană de „Vertragsstaatenpost" (poștă a statelor contractuale). Francaturile, ștampilele de serviciu, de tranzit, de zbor etc. pe care le poartă corespondențele transportate cu dirijabilele constituie un capitol extrem de atractiv și foarte apreciat al aerofilateliei. Informații ample și date istorico-documentare asupra poștei cu dirijabilele Zeppelin se găsesc în catalogul specializat „Zeppelin-post-Katalog", editat de Casa Sieger, din R.F.G. Zborurile poștale cu dirijabile Zeppelin au luat sfîrșit în anul 1939. v. **BALKANFAHRT; CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN DIRIJABILE; MĂRCI PENTRU POȘTA PRIN DIRIJABILE; ZBORURI TRANSATLANTICE DIN TERRA NOVA; ZBORUL „MOSCOVA — SAN FRANCISCO PE DEASUPRA POLULUI NORD"; ZEPPELIN.**

POȘTA PRIN ELICOPTER. Poștă transportată pe calea aerului cu ajutorul elicopterului, organizată, pentru prima dată, în S.U.A., la 20.VI.1940. În Europa, primele transporturi poștale cu elicopterul s-au efectuat în anul 1948, în Elveția, Marea Britanie și Suedia, acest mod de transport al corespondenței fiind apoi adoptat și de alte țări.

POȘTA PRIN PORUMBEI. Modalitate de transportare a corespondenței folosită încă din antichitate de egipteni, greci și romani, uzitată, de asemenea, în evul mediu și în perioada modernă. În timpul războiului franco-prusian (1870—1871), din Parisul asediat se trimiteau porumbei călători cu balonul dincolo de liniile inamice, pentru a fi retrimiși apoi la Paris cu columbograme (mesaje oficiale sau particulare). Mesajele erau fotografiate pe pelicule foarte mici și apoi fixate de picioruțele sau de penele din coada porumbelului. După ce porumbeii ajungeau la destinație mesajele erau mărite, copiate și apoi transmise destinatarilor. În felul acesta un singur porumbel putea duce cca 40 000 de mesaje. Pînă la ridicarea asediului au fost transmise pe această cale cca două milioane de mesaje de cîte 20 de cuvinte. Poșta prin porumbei a fost organizată în diverse puncte ale globului, fiind folosită și astăzi în unele state. Între anii 1896—1908 legătura poștală între Insula Great Barrier și Noua Zeelandă (distanța: 60 mile) se făcea expediind prin porumbei mesaje scrise pe foiță. Administrația poștală din R.F.G. a pus în circulație, în anul 1962, o emisiune în amintirea fostei linii poștale prin porumbei dintre Germania și Danemarca. De asemenea, cu ocazia expoziției internaționale de filatelie de la Praga (1968) au fost efectuate lansări repetate de porumbei călători, purtători de mesaje. În acest scop Poșta cehoslovacă a tipărit întreguri poștale speciale (columbograme) a căror marcă poștală fixă înfățișa un porumbel în zbor. v. **COLUMBOGRAMĂ; PIGEONGRAMĂ; TIMBRE PENTRU POȘTA PRIN PORUMBEI.**

POȘTA PRIN RACHETE. Transporturi poștale efectuate experimental cu ajutorul rachetelor, uneori retransmise prin poștă de la locul aterizării la destinație. Încercările de folosire a rachetelor în scopuri poștale se află încă, evident, în faza de început. Dezvoltarea rapidă a tehnicii rachetelor, marile viteze atinse și distanțele uriașe parcurse lasă să se întrevadă că într-un viitor nu prea îndepărtat ele vor fi puse și în slujba comunicărilor poștale. Încercările de transmitere a corespondenței efectuate pînă în prezent au avut fie un caracter particular, fie unul oficial. Primele lansări experimentale de rachete (șase la număr) au avut loc în Austria, între anii 1928—1930, sub dirijarea inginerului Friedrich Schmiedl, el însuși constructor de rachete. La 2.II.1931 a fost efectuată prima lansare de corespondență cu o rachetă „Schmiedl" pe distanța Schockel—Radegund, iar la 9.IX.1931 a

POȘTA PRIN ELICOPTER

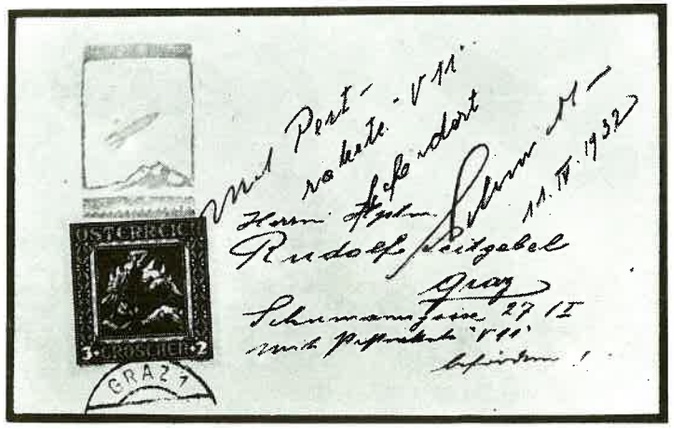

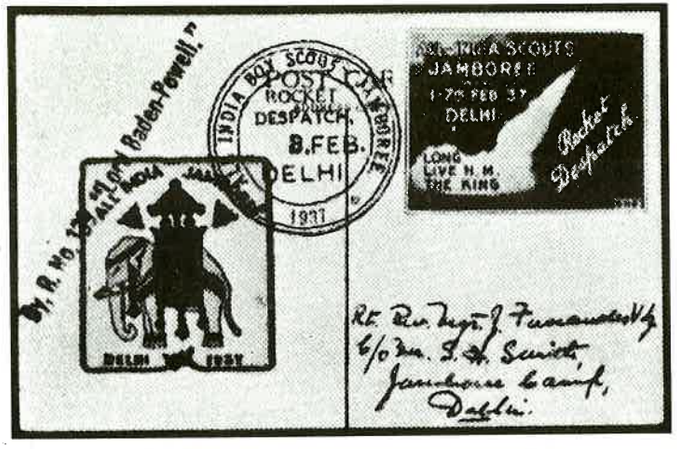

avut loc prima expediere de corespondență prin rachetă, corelată cu o retransmitere poștală (prin poșta de stat) de la locul de aterizare la destinatari. Alte experiențe similare s-au desfășurat în Austria pînă în anul 1935. Pentru plata expedierilor prin rachetă se aplicau viniete ale organizatorului cu inscripția „Raketen-Flugpost Schmiedl", silueta rachetei și semnătura. Apoi au apărut și alte etichete, toate cu caracter particular. Se cunosc corespondențe pe care Schmiedl scria „Mit Postrakete befördert", semnătura și data. În general, pe corespondențele expediate prin rachete se punea ștampila „Geflogen mit Registrier-Rakete". Pentru retransmiterea prin poșta de stat de la locul aterizării la destinatari, trimiterile trebuiau să poarte francatura poștală obișnuită. Diverse lansări particulare de corespondență, cu sau fără sprijinul poștei de stat, au avut loc în diferite țări: Austria (1928—1935); Argentina, Bolivia, Cuba, Finlanda, S.U.A., U.R.S.S. (1930); Liechtenstein, Islanda, Ungaria (1931); Italia (1935) ș.a. Cu ocazia acestor zboruri au fost puse în circulație etichete, cărți poștale, mărci și plicuri poștale, ștampile speciale, precursori care vor constitui faza premergătoare a viitoarei poște de largă circulație, poșta prin rachete. O expediere de corespondență poștală prin rachete a avut loc în Cuba, în anul 1939. Cu această ocazie, poșta de stat cubaneză a suprafipărit o marcă poștală cu textul EXPERIMENTO DEL COHETE POSTAL/AÑO DE 1939. Acesta a fost primul zbor poștal oficial și, totodată, și prima emisiune de mărci poștale pentru poșta prin rachete. Ulterior unele administrații poștale au pus în circulație plicuri și întreguri poștale dedicate poștei prin rachete. v. **CĂRȚI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN RACHETE; MĂRCI POȘTALE PENTRU POȘTA PRIN RACHETE; PLICURI PENTRU POȘTA PRIN RACHETE.**

POȘTA PRIN SUBMARIN. În istoria poștelor se cunosc două cazuri cînd corespondența a fost transportată cu ajutorul submarinelor. În timpul primului război mondial, germanii au încercat să stabilească o legătură submarină transatlantică în pofida blocadei navale exercitate de aliați. Cel

dintîi submarin, „Bremen", s-a pierdut la prima ieșire, iar al doilea, „Deutschland", a reușit să efectueze 2 traversări transportînd poștă și colete de valoare. Expedierile erau organizate sub auspiciile poștei de stat, de compania „Deutsche Ozean-Reederei". Pentru aceste curse au fost emise timbre speciale semiofici-

ale, servind la plata taxelor adiționale de asigurare a trimiterilor. Ele nu se aplicau pe trimiteri, ci pe documentele însoțitoare, trimiterile poștale înseși urmînd a fi francate pentru reexpediere prin poștă, la sosirea în America, cu mărci poștale ale S.U.A. În timpul războiului civil din Spania, poșta guvernului republican a folosit calea subacvatică pentru expedierea curierului de la Barcelona (pe atunci blocată de navele lui Franco) la Valencia. În acest scop au fost tipărite în Spania, în anul 1938, și mărci poștale speciale, cu inscripția „CORREO SUBMARINO".

POȘTA PRIZONIERILOR DE RĂZBOI. Potrivit Convenției Uniunii Poștale Universale, poșta adresată în timp de ostilități prizonierilor de război este scutită de taxe poștale, chiar dacă circulă internațional. Pentru aplicarea acestei prevederi, o seamă de administrații poștale au emis cărți poștale sau mărci poștale speciale pentru scutire de taxe. Potrivit prescripțiilor U.P.U., pe corespondențele de acest fel trebuie să fie înscrise cuvintele „Service des prisonniers de guerre" în limba franceză (aceasta fiind limba oficială a U.P.U.). Poșta prizonierilor de război este transmisă mai ales prin intermediul Crucii Roșii și folosește, adeseori, cărți poștale special tipărite în acest scop, care poartă însemnele Crucii Roșii. Trimiterile circulate prin poșta prizonierilor de război sînt foarte interesante

POȘTA PRIZONIERILOR DE RĂZBOI

prin ștampilele de lagăr, de cenzură și de parcurs și constituie documente de mare interes atît sub aspectul istoriei poștale, cît și în contextul istoric general al epocii respective. Astfel de piese filatelice își au locul fie ca documente în cadrul unor colecții, fie în colecții de sine stătătoare, compuse integral din scrisori ale prizonierilor de război.

POȘTA ROMÂNĂ LA CONSTANTINOPOL v. POȘTA ROMÂNĂ ÎN TURCIA.

POȘTA ROMÂNĂ ÎN TURCIA. Oficiu poștal român care a funcționat la Constantinopol, în Imperiul otoman, în anii 1896 și 1919. În anul 1896, în urma înființării Serviciului Maritim Român (S.M.R.) care asigura curse regulate de la Constanța la Constantinopol (Istanbul) și retur, s-au organizat birouri de poștă atît la bordul navelor maritime, cît și în localul agenției Serviciului Maritim Român (S.M.R.). Acestea au folosit mărcile românești „Spic de grîu" din anul 1895 (valorile de 5, 10 și 25 bani), supraștampilate cu tuș negru sau violet, pentru a li se schimba valoarea în moneda turcească „Paras" sau „Piastre". Supratiparul a fost aplicat cu o ștampilă de mînă, ceea ce a dat naștere la un mare număr de erori (supratipar deplasat, răsturnat, dublu etc.). Anularea acestor mărci poștale s-a făcut cu două ștampile speciale, aplicate cu tuș violet. Una, cea a agenției S.M.R., în cerc simplu, avea deasupra cercului inscripția „Romanya vapurearina maksustar" (=valabil pe vapoarele României) în grafie arabă, iar în interior textul „POSTA ROMANA COSPOLI",

cu data (ziua, luna, anul). Cea de a doua, a oficiilor poștale de bord de pe vapoarele S.M.R. care deserveau linia, avea inscripția „CONSPOLI-CONSTANTA-BUCURESCI" și goarna, toate într-un cerc. Acest oficiu poștal a funcționat între 4/16.III. și 27. IV./9.V.1896, fiind apoi închis. În anul 1919, după primul război mondial, linia de navigație maritimă pînă la Constantinopol a fost reluată. Cu această ocazie a fost organizat în localul Agenției S.M.R. din Constantinopol un oficiu poștal român care a funcționat în perioada 1 iulie—decembrie 1919. Acesta a folosit pentru francare mărci poștale uzuale Carol—tipografiate, din anul 1909 (valorile de 5 și 10 bani), și Moldova—1918 (valorile de 15, 25 și 40 bani), precum și un timbru de ajutor—Țesătoarea (va-

loarea de 5 bani), supraimprimate cu un supratipar circular, cu inscripția „POSTA ROMANA—CONSTANTINOPOL 1919" și monograma „F.F. PTT" în cerc

dublu cu cerneală neagră sau roșie. Anularea s-a făcut prin trei ștampile cu inscripții în limba franceză, din care prima cu o greșeală de ortografie—„POSTES ROUMAINES CONSTANTINOPOL", a doua cu textul inversat —„CONSTANTINOPOL POSTES ROUMAINES" și a treia cu text corect — „POSTES ROUMAINES CONSTANTINOPLE". Navele S.M.R. au asigurat legături poștale în Turcia cu portul Smirna (azi Izmir), folosind ștampile speciale de bord. Se cunosc, de asemenea, și ștampile ale unor agenții ale S.M.R. v. **CONSPOLI**; **F.F. PTT.**

POȘTA RURALĂ. Ansamblul unităților și subunităților poștale de stat în mediul rural. În România ele erau organizate pentru asigurarea expedierii poștale în relațiile comună-plasă-județ și viceversa, a căror organizare și finanțare au variat potrivit dispozițiilor legilor generale telegrafo-poștale și legilor speciale de poștă rurală (din anii 1865, 1872, 1892, 1900 etc.). Primul act de guvernămînt care atestă existența serviciului poștal rural de stat în Țara Românească este „Ofisul domnesc nr. 102 din 19 ianuarie 1851 dat de Barbu Dimitrie Știrbei către Departamentul din lăuntru" (Monitorul Oficial nr. 7/1851). Prin această legiuire se statornicește „reorganizarea dorobanților" care să îndeplinească „relațiile dintre cîrmuire (prefectură) și subcîrmuire (plasă)", „reorganizarea vătășeilor de sate" care să poarte corespondența numai între administrația comunală, care îi plătește, și subcîrmuirea de care depind. Se consideră că în Moldova organizarea poștei rurale era similară cu cea din Țara Românească. Organizarea temeinică a poștei rurale pe tot cuprinsul României are loc în anul 1865. La 26.II./10.III.1865 domnitorul Alexandru Ioan Cuza semnează decretul nr. 375, act fundamental pentru înființarea serviciului de expediție poștală rurală, prin care se pun bazele poștei rurale, atît pentru corespondența oficială, cît și pentru corespondența particulară. În baza decretului 375/1865 s-au întocmit „Instrucțiuni pentru serviciul poștei rurale" de către Direcția Generală a Telegrafelor și Poștelor. Capitolul „Așezarea serviciului" preciza că: expedițiile rurale, denumite și birouri de expediție rurală, înființate pe lîngă reședința subprefecturilor de plasă (acolo unde nu era birou telegrafo-poștal), trebuiau să primească scrisori de la toate comunele subordonate; ele erau în relații cu birourile telegrafo-poștale din orașele de reședință districtuală sau cu cele mai apropiate; în toate comunele din România serviciul poștei se efectua de către notari, ajutați de un călăreț special angajat pentru aceasta; de două ori pe săptămînă (duminica și joia) călărețiii comunali trebuiau să transporte corespondența la biroul de expediție rurală de unde primeau corespondența sosită și o aduceau la notarul comunal spre distribuire; tot de două ori pe săptămînă (vinerea și luna), biroul de expediție rurală trebuia să înainteze toată corespondența la stația telegrafo-poștală prin călăreți special numiți, care, după ce o predau, o luau pe cea sosită și o duceau înapoi la biroul de expediție rurală de care depindeau. Cu privire la „tariful scrisorilor" se stipulează cele două procedee de plată a trimiterii de scrisori în țară: „franco" (cu plata în numerar la comună și prin aplicarea mărcilor necesare, la biroul de expediție rurală sau la oficiul telegrafo-poștal) sau „cu porto" (plata efectuîndu-se la destinație de către primitor). Scrisorile recomandate și cele cu retur-recipisă trebuiau obligatoriu plătite la biroul rural de primire. Decretul 357/1865 urma să cuprindă 32 județe (din totalul de 33) și 153 reședințe de plasă (din totalul de 164) și să deservească 3020 comune rurale (cu notari). Din studiul ștampilelor rurale (v.) reiese însă că, din cele 153 poște rurale ce urmau să se înființeze după decretul 357/1865, au fost înființate numai 108. O dată cu abdicarea domnitorului Al. I. Cuza (11/23.II.1866) a început și declinul poștei rurale și, treptat, ea a ajuns ca și inexistentă (1870). În vederea remedierii situației se întocmește Proiectul de lege pentru înființarea unui serviciu de poștă rurală, promulgat prin decretul 734/1871, cu punere în aplicare de la 1.V.1872 (Monitorul Oficial nr. 252/1871). Din Regulamentul și instrucțiunile de manipulare pentru poștele rurale reiese că noua organizare avea la bază aceleași prevederi ca și decretul 357/1865, urmînd ca poșta rurală să se înființeze tot în 32 județe și în 153 reședințe de plasă. Conform legislațiilor din anii 1865 și 1872, birourile poștale rurale, conduse de un „expeditor", funcționau în comunele în care își aveau sediile subprefecturile plaselor (diviziunile teritoriale ale județelor) respective. La eșalonul inferior se afla serviciul poștal comunal, îndeplinit de notarul comunei, ca atribuție secundară, în afara serviciului său administrativ. Mai tîrziu, potrivit legilor din anii 1892 și 1900, baza serviciului rural a trecut la comune, prin factorii poștali rurali, prin agenții poștali (notarii), iar în unele comune, prin agențiile poștale speciale și prin birourile rurale autorizate. Din corespondența și ștampilele de poștă rurală (v.) din perioada postclasică (începînd cu anul 1873) reiese că poșta rurală a ființat în totalitate, unele expediții făcîndu-și ștampile noi, altele utilizînd pe cele vechi. v. **AGENȚIE POȘTALĂ SPECIALĂ**; **BIROU POȘTAL RURAL AUTORIZAT**; **OFICIU POȘTAL COMUNAL**; **ȘTAMPILE DE POȘTĂ RURALĂ.**

POȘTALION. 1. Trăsură de poștă (diligență) trasă de unul sau mai mulți cai, folosită în trecut la transportul călătorilor și al corespondenței poștale. În decursul timpului în multe țări (România, Franța, Germania, San Marino ș.a.) s-au emis mărci poștale în al căror desen apare imaginea unui poștalion. 2. Conducătorul (vizitiul) poștalionului.

POȘTAR v. **FACTOR POȘTAL.**

POȘTAȘ v. **FACTOR POȘTAL.**

POȘTĂ ACCIDENTATĂ v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ ACCIDENTATĂ.**

POȘTĂ CATAPULTATĂ v. **CORESPONDENȚĂ POȘTALĂ CATAPULTATĂ.**

POȘTĂRIȚĂ. 1. Om al muncii care execută anumite operațiuni legate de distribuirea trimiterilor poștale la un oficiu poștal. 2. Femeie care îndeplinește funcția de factor poștal (v.).

POȘTE LOCALE TURISTICE. Servicii poștale locale organizate în anumite stațiuni turistice cu scopul de a servi turiștii prin expedierea trimiterilor poștale de la stațiune la cel mai apropiat oficiu poștal de stat și invers, contra unor taxe percepute suplimentar (pe lîngă francarea obișnuită) prin aplicarea mărcilor poștale proprii. In România asemenea poște au funcționat la Păltiniș (jud. Sibiu), Bistra (jud. Alba), ambele proprietate a Societății Carpatine Transilvănene a Turiștilor („Siebenbürgischer Karpatenverein"), și la Măgura (jud. Cluj), proprietatea statului; au ființat și ființează și în prezent în diferite țări, în stațiuni balneoclimaterice sau turistice unde nu există oficii ale poștei de stat. Unele poște locale turistice au numai caracter sezonier [ex.: poșta din insula engleză Lundy (v.) din Canalul Bristol (Anglia)]. v. **EMISIUNE POȘTALĂ LOCALĂ; POȘTA BISTRA; POȘTA MĂGURA; POȘTA PARTICULARĂ; POȘTA PĂLTINIȘ.**

POȘTE STRĂINE ÎN ROMÂNIA. Poște care au funcționat temporar în România: Poșta austriacă în România (v.), Poșta bulgară în România (v.), Poșta franceză în România (v.), Poșta germană în România (v.), Poșta greacă în România (v.), Poșta imperială rusă în România (v.), Poșta otomană în România (v.).

POZIȚIE ÎN COALĂ. Loc ocupat de o anumită marcă poștală în coala de tipar. Spre deosebire de reconstituirea planșelor, prin care se urmărește refacerea întregii coli (rezultată din însumarea poziției în coală a tuturor mărcilor poștale ce o compun), localizarea poziției în coală se poate limita la una sau mai multe mărci poștale, îndeosebi pentru erori sau varietăți, al căror statut filatelic depinde în mare măsură de stabilirea certă a poziției în coală, în tirajul respectiv. Pentru filateliști locul în coală se exprimă printr-un număr rezultat din numărătoarea de la stînga spre dreapta pe rînduri orizontale, începînd de la prima marcă poștală din colțul superior stîng al coliei; astfel, la o coală de 100 bucăți, ultima marcă poștală din colțul inferior drept va avea poziția 100. v. **BLOC DE REPORT; RECONSTITUIRE DE PLANȘĂ.**

P.P. Inițiale ale cuvintelor „Port payé" (Porto plătit), inscripționate pe ștampile adiționale pentru a indica că taxa poștală a fost achitată integral la expediere pînă la frontieră. Acest fel de ștampile a fost adoptat de multe administrații poștale în secolul trecut, în perioada prefilatelică și în cea a filateliei clasice. Asemenea ștampile (cu litere capitale egiptiene înscrise într-un dreptunghi) s-au aplicat și în Principatele Unite (Muntenia și Moldova) între anii 1862—1864, separat sau în asociație cu alte ștampile (ștampile „Franco" sau ștampile rotunde). Pentru corespondența expediată în străinătate ștampila P.P. avea semnificația de „Porto plătit parțial" (ex.: pentru parcursul scrisorii pe teritoriul României se aplicau ștampile **P.P.**, iar la sosirea în străinătate se aplicau mărci poștale după tariful țării destinatare). Acest fapt a fost prevăzut și de Regulamentul de dezvoltare și de ordine încheiat între Administrația poștelor Principatelor Unite și Administrația poștelor Austro-Ungariei, pentru punerea în aplicare a convenției poștale încheiate la Viena la 24.VII.1861.

P.P.P.P. 1. Inițiale ale termenului „Port payé passé Paris" (Porto plătit cu trecere prin Paris). 2. Ștampile prefilatelice franceze folosite cu începere din anul 1811 pe corespondențele care, pentru a ajunge la destinație, trebuiau să treacă prin Paris și la care taxa poștală era achitată și pentru această rută.

PRECANCELLED. Termen englez folosit pentru mărcile poștale preobliterate (v.).

PRECURSOR. 1. Înaintaș, premergător. 2. Documente poștale folosite înainte de introducerea mărcilor poștale adezive, pentru încasarea taxei de trimitere poștală de la expeditor [ex.: „Billet de port payé" (v.); ștampilele „Penny Post Paid", Londra, 1680; colițele Sardiniei, timbrate cu un curier călare (cu diverse valori), cunoscute în filatelie sub denumirea de „Cavallini" (v.); colile de scris introduse la Viena în anul 1784]. Printre precursorii de acest fel se pot aminti plicurile fără valoare, cu stema britanică, purtînd inscripția GENERAL POST OFFICE/ NEW SOUTH WALES, emise la

1.XI.1838 pentru poșta din Sydney (Australia). 3. Mărci ale unei administrații poștale străine folosite pînă la aparița mărcilor poștale ale statului respectiv [ex.: mărcile poștale ale Sardiniei în principatul Monaco (1859—1860); mărcile poștale austriece în Liechtenstein, pînă în anul 1912; mărcile poștale italiene în San Marino, pînă în anul 1877]. Localizați prin obliterări, acești precursori constituie prețioase documente de istorie poștală și sînt foarte prețuiți de colecționari. 4. Mărci poștale rămase provizoriu în circulație într-un anumit teritoriu pînă la introducerea mărcilor noului guvern, ca urmare a schimbării formei de guvernămînt, prin dobîndirea independenței, alipirea la un alt stat etc. Se consideră „precursori" numai mărcile poștale, întregurile etc. folosite în continuare în forma lor inițială, fără supratipare etc. care să le fi transformat în efecte poștale ale noii forme de stat (ex.: mărcile poștale austriece circulate în Cehoslovacia după proclamarea statului național cehoslovac, pînă la punerea în circulație a mărcilor acestui stat; mărcile poștale coloniale care au circulat un timp în statele care și-au dobîndit independența, pînă la apariția mărcilor acestora). Astfel de precursori se colecționează numai efectiv circulați prin poștă, pe scrisorile, cărțile poștale etc. pe care au fost aplicați, cu toate ștampilele respective.

PREOLIMPIADĂ. Concurs de anvergură, premergător olimpiadelor, cu care prilej administrațiile poștale din țările organizatoare și din alte țări pun în circulație emisiuni filatelice. v. **JOCURI OLIMPICE.**

PREFILATELIE. Ramură a filateliei care se ocupă cu colecționarea și studierea documentelor poștale și mai ales a ștampilelor poștale din perioada premergătoare apariției mărcilor poștale adezive. Perioada prefilatelică se încheie în fiecare țară la data cînd au apărut primele mărci poștale ale țării respective.

PREOBLITERAT, -Ă v **MĂRCI POȘTALE PREOBLITERATE.**

PRESĂ AUTOGRAFĂ v. **ATELIA TIMBRULUI.**

PRESĂ FILATELICĂ. Totalitatea periodicelor (reviste, buletine, magazine etc.) consacrate filateliei, apărute la scurt interval după emiterea primelor mărci poștale și după dezvoltarea interesului pentru colecționarea acestora. Cel dintîi periodic cu tematică filatelică a apărut la Liverpool, în decembrie 1862; el purta, inițial, denumirea de *„Monthly Advertiser"* („*Buletinul lunar*"); o dată cu nr. 2 a luat numele de *„Stamp Collector's Monthly Advertiser"* („*Buletinul lunar al colecționarului de timbre*") pentru a se fixa, de la nr. 3, la titulatura de *„Stamp Collector's Review and Monthly Advertiser"* („*Revista și buletinul lunar ale colecționarului de timbre*"). Publicația a avut o scurtă existență, încetîndu-și apariția în anul 1864, o dată cu nr. 19. Unii cercetători consideră însă că primatul în acest domeniu îl deține publicația *„Monthly Intelligencer"* („*Informatorul lunar*"), tipărită la Birmingham în anul 1862, care conținea, pe lîngă alte teme, și referiri, e drept extrem de succinte, cu privire la mărcile poștale. În anul 1863 au apărut alte două reviste: prima, intitulată *„Le Timbre-Poste"* („*Timbrul poștal*"), editată de J. B. Moens la Bruxelles, a cunoscut o existență îndelungată; cea de a doua, *„The Stamp Collector's Magazine"* („*Revista colecționarului de timbre*"), tipărită în Marea Britanie, a avut o existență efemeră. Tot din perioada de început a presei filatelice amintim *„Revista pentru colecționarii de mărci poștale. Organ de mediere a circulației mărcilor poștale în vederea alcătuirii albumelor pentru amatori și negustori"*, editată la Leipzig între anii 1863—1867. Dintre actualele periodice o apreciabilă continuitate au *„Schweizer Briefmarken-Zeitung"* („*Gazeta elvețiană de mărci poștale*"), aflată în cel de-al 95-lea an de apariție, *„Deutsche Briefmarken-Zeitung"* („*Gazeta germană de mărci poștale*"), care continuă, indirect, publicația cu același nume apărută în anul 1890, *„The London Philatelist"* („*Filatelistul londonez*"), din anul 1892, organul Societății Regale de Filatelie din Marea Britanie, și *„Stamp Collecting Weekly"* („*Revista săptămînală de mărci poștale*"), continuatoarea publicației *„Stanley Gibbons Monthly Journal"* („*Gazeta lunară Stanley Gibbons*"), apărută în anul 1890. În ceea ce privește evoluția presei filatelice în România după emiterea primei mărci poștale românești, după unificarea serviciilor poștale și intrarea Poștei române în circuitul internațional se manifestă un interes crescut pentru filatelie, ilustrat, printre altele, și de apariția unui mare număr de publicații (lunare sau bilunare) cu caracter filatelic. Cu toată existența lor efemeră (uneori de numai trei-patru numere), ele au contribuit la răspîndirea filateliei, urmărind, prin tematica și conținutul lor, să dezvolte această pasiune culturală, instructiv-educativă, în rîndurile unor cît mai largi categorii de cetățeni. În continuare menționăm, în ordinea alfabetică, publicațiile filatelice apărute în România de-a lungul timpului: *„L'Annonce philatélique d'Orient"* (revistă editată în limba franceză, cu subtitlul „Journal bimensuel de publicité pour marchands et collectionneurs de timbres-poste", apărută la Brăila în anul 1910); *„Anunciatorul mărcilor"* (revistă lunară editată în limbile română, franceză și germană, cu subtitlul „Jurnal filatelic lunar pentru colecționari și comercianți de mărci", apărută la Iași la 3/15.V.1897; formatul 250×330 mm); *„Balkan-Post"* (revistă bilunară editată în limbile română și germană, cu subtitlul „Zeitschrift für Postwertzeichen-Kunde und Inserationsorgan für Sammler und Händler" = „Publicație pentru informări și anunțuri asupra mărcilor poștale pentru colecționari și comercianți", organ oficial al Clubului filatelic din Timișoara, apărută la Timișoara la 1.IV.1930); *„Der Banater Philatelist"* (revistă luna-

ră editată în limbile română şi germană, apărută la Timişoara în mai 1920; formatul 160×230 mm); „*Bazarul filatelic*“ (revistă lunară cu subtitlul „Organ pentru răspîndirea reclamelor şi informaţiilor filatelice“ apărută la Bîrlad la 1.IV.1928; formatul 225×330 mm; începînd cu nr. 4 din 15.VI.1928 revista a apărut bilunar); „*Der Briefmarken-Bote*“ (revistă lunară editată în limba germană, cu subtitlul „Deutsche Briefmarkenzeitung in Rumänien“, apărută la Sibiu în anul 1941; formatul 150×230 mm); „*Buletin informativ*“ (publicaţie semestrială cu subtitlul „Instrument de lucru, informare şi documentare a filateliştilor din filiala A.F.R. Timiş“, apărută la Timişoara cu începere din anul 1979; formatul 145×200 mm); „*Bulletin Officiel de Roumanie*“ (revistă cu subtitlul „Échange club international“; apariţie odată la 2 luni, la Bucureşti, în februarie 1928); „*Buletinul carto-filatelic al clubului international «Schimbul Român»*“ (revistă trimestrială cu subtitlul „Club internationale de correspondance et d'échange“ apărută la Craiova în anul 1925; formatul 165×240 mm); „*Colecţionarul de mărci poştale*“ (revistă lunară cu subtitlul „Organ al filateliştilor din România“, editată la Bucureşti; prima apariţie în aprilie 1929; formatul 160×230 mm); „*Le Courier Mondial*“ (revistă cu subtitlul „Revue internationale d'échange et correspondance“, editată la Bucureşti, în aprilie 1932; apariţie o dată la două luni); „*Curierul filatelic*“ (revistă cu subtitlul „Organ oficial al Uniunei carto-filatelice române“ apărută la Ploieşti în noiembrie 1922); „*Curierul mărcilor poştale*“ (revistă lunară, apărută la Piteşti în ianuarie 1891); „*L'Échangiste*“ (revistă lunară în limba franceză, cu subtitlul „Revue mensuelle illustrée des collectionneurs“, apărută la Galaţi în mai 1925; formatul 155×230 mm); „*Échange Club Roumain*“ (*E.C.R.*) (revistă trimestrială editată în limba franceză cu subtitlul „Organe officiel, Revue trimestrielle“, apărută la Bucureşti în iunie 1923); „*Ecoul filatelic*“ (revistă apărută la Piatra Neamţ în anul 1926); „*Ecoul mărcilor*“ (revistă lunară cu subtitlul „Jurnal philatelic român. Moniteur officiel de la Société Phil. «Moldova» et de la «Mercour de Focsani»“ apărută la Focşani în iulie 1894; formatul 210×240 mm); „*Ecoul timbrelor române*“ (revistă lunară cu subtitlul „L'echo des timbres roumains. Organe international de publicité“, apărută la Brăila în 15 martie 1926; formatul 160×230 mm); „*Elita*“ (revistă lunară editată în limbile română şi franceză cu subtitlul „Revue illustrée universelle d'échange et correspondance“, apărută la Bucureşti în ianuarie 1922); „*Filatelia*“ (revistă lunară cu subtitlul „Organ al Oficiului filatelic“, apărută la Bucureşti cu începere din octombrie 1950; formatul 210×295 mm; începînd cu nr. 1–2/ianuarie-februarie 1954 are ca subtitlu „Revistă lunară de filatelie“); „*Filatelia pentru toţi*“ (revistă cu subtitlul „Publicaţie lunară a colecţionarilor de mărci poştale“, apărută la Bucureşti, în ianuarie 1932; format 160×240 mm; de la nr. 9/1932, la subtitlu se adaugă „din România“; începînd cu nr. 23/1933 apare fără subtitlu şi într-un nou format — 235×310 mm, pentru ca de la nr. 37/1935 să revină la formatul iniţial; între aprilie 1935 — ianuarie 1937 revista a fost suspendată; reapare în ianuarie 1937 — anul VI, nr. 41 —, după care îşi încetează activitatea); „*Filatelie-şah-cuvinte încrucişate*“ (revistă bilunară, apărută la Bucureşti în anul 1943; formatul 165×235 mm; este continuatoarea revistei „Filatelia“ apărută în anul 1944; cu nr. 10/1950 îşi încetează activitatea); „*Filatelistul*“ (revistă lunară cu subtitlul „Organul Societăţii «Uniunea Junilor Filateliştii»“, apărută la Iaşi în noiembrie 1923; formatul 135×220 mm); „*Filatelistul român*“ (revistă lunară cu subtitlul „Organul Societăţii Timbrofile Române“, apărută la Bucureşti în aprilie 1921); „*Jurnalul filatelic*“; (revistă apărută la Ploieşti în anul 1934); „*Marina*“ (publicaţie semestrială editată de grupa tematică de filatelie marină din cadrul Filialei A.F.R. Constanţa, apărută la Constanţa în aprilie 1978; formatul 205×290 mm; începînd cu nr. 5/1979 îa denumirea de „Catalog de filatelie tematică marină“); „*Le Moniteur Philatélique*“ („*Monitorul oficial*“) (revistă lunară cu subtitlul „Revue philatélique et cartophile mensuelle“, apărută la Bucureşti la 15.I.1906; formatul 170×210 mm; între 19.II. — 25.V.1906 din titlu se suprimă „Monitorul oficial“, iar de la 25.V.1906 se adaugă la subtitlu cuvîntul „Internationale“; publicaţia nu a apărut între 25.X.1906 —25.V.1907); „*Monitorul Societăţii Filatelice Române*“: „*Le Moniteur de la Société Philatélique Roumaine*“ [revistă lunară editată în limbile română şi franceză, cu subtitlul „Organ pentru filatelie în general şi special pentru România“, apărută la Bucureşti în septembrie 1892, condusă de către comitetul Societăţii Filatelice Române compus din D. C. Butculescu (preşedinte), I. Oteteleşeanu, I. Thorand, S. Pancu, S. Bascovici, A. Klenck, D. Antoniu, Şt. Elefterescu, P. Obedenaru, I. Cesianu, Şt. I. Nicolau şi A. Rotschild (pînă în noiembrie); formatul 220×280 mm; din 1892 apare cu subtitlul „Organ filatelic special pentru România. Organe philatélique special pour la Roumanie“; de la 1.I.1893 redacţia şi administraţia sînt încredinţate unui comitet compus din D. C. Butculescu (preşedinte), I. Thorand (secretar), A. Şt. Klenck şi I. Cesianu (membri)]. „*Noua revistă filatelică română*“ (revistă lunară apărută la Bucureşti la 10.VII.1937; formatul 150×220 mm; este continuatoarea publicaţiei „Revista filatelică română“; îşi încetează apariţia cu nr. 5/1938); „*Noul curier filatelic*“ (revistă apărută la Ploieşti, în anul 1924); „*L'Orient Timbrologique*“ (revistă filatelică cu subtitlul „Club pour faciliter l'échange de timbres-poste entre collectionneurs“, apărută la Ploieşti, în iulie 1920; nr. 5 poartă titlul de „Clubul Orientului Filatelic“, iar subtitlul este redat în limba română; de la nr. 6 adoptă titlul „Buletinul Societăţii «Orientul Filatelic»“); „*Philamonda*“ (supliment filatelic cu subtitlul „Revue Philatélique Internationale“, editat de revista lunară „Tîrnava“, apărut la Diciosânmartin, azi oraşul Tîrnăveni, judeţul Mureş, în aprilie 1935); „*La Philatélie*“ (revistă bilunară apărută la Brăila în noiembrie 1906; formatul 160×240 mm; este continuatoarea publicaţiei „La Poste“; din decembrie aceiaşi an are apariţie lunară); „*Le Philatéliste Mondial*“ (revistă lunară editată în limbile română-franceză, cu subtitlul „Organe international de publicité“, apărută la Ploieşti în martie 1924); „*Le Philatéliste Oriental*“ (revistă apărută la Galaţi în anul 1895); „*Le Philatéliste Roumain*“ (revistă bilunară cu subtitlul „Organe spéciel d'insertions pour timbrophiles, paraissant le 15 de chaque mois (style vieux)“, apărută la Brăila în ianuarie 1895); „*La Poste*“ (revistă bilunară apărută la Brăila în octombrie 1906; formatul 230×240 mm); „*Poşta Română*“ (revistă lunară apărută la Focşani la 15/27.IV.1895; formatul 240–320 mm); „*Revista Filatelică Română*“ (revistă lunară cu subtitlul „Organ al Societăţii Filatelice Române“ apărută la Bucureşti cu începere din ianuarie 1937; formatul 150×220 mm; cu nr. 6/ iunie 1937 îşi încetează activitatea, pe care o reia sub denumirea de „Noua revistă filatelică română“, la 10 iulie acelaşi an); „*Revista Societăţii Filatelice Române*“ [revistă lunară cu subtitlul „Organ al Societăţii Filatelice Române“ apărută la Bucureşti în iulie 1937; formatul 150×220 mm; de la nr. 5/1938 îşi schimbă subtitlul în „Proprietatea Soeietăţii Filatelice Române“; revista apare, iniţial, sub conducerea lui C. Minescu şi a dr. N. Oancea; de la nr. 5/1938 comitetul de conducere este compus din ing. I. Fundăţeanu (preşedinte), C. Minescu, dr. N. Oancea, G. Nămoloiu, G. Noşca; începînd cu nr. 11–12/1940 are un nou comitet de conducere format din C. Minescu (preşedinte), dr. N. Oancea, av. I. Bogdan, G. Noşca, I. Paleologu, av. V. D. Martini, completat de la nr. 6–7/1941 cu ing. I. Dumitrescu şi T. Popescu; cu nr. 1–6/1942 comitetul de conducere este format din I. Pappazoglu, C. Minescu şi G. Noşca, iar formatul revistei se modifică la 140×200 mm; de la nr. 11–12/1942 în comitetul de conducere intră, ca girant responsabil, av. Gr. Racoviceanu; de la nr. 1–2/1943 comitetul de conducere devine comitet de redacţie şi este format din C. Minescu (preşedinte), dr. N. Oancea, av. I. Bogdan, G. Noşca şi av. Gr. Racoviceanu (girant responsabil); un nou comitet de redacţie este compus din dr. D. Simici (preşedinte), C. Minescu (preşedinte de onoare), ing. I.S. Antoniu, G. Noşca, Gr. Racoviceanu (girant responsabil); la nr. 1–3/1944 în comitetul de redacţie intră dr. Dem Ionescu; cu nr. 4–6/1944 revista îşi încetează apariţia, ea avînd cea mai îndelungată existenţă dintre toate publicaţiile filatelice editate în România pînă la 23 August 1944]; „*La Revue Cartophile et Timbrophile du C.T.C.R.*“ (revistă trimestrială, apărută la Craiova în 1922); „*La Revue Pour Tous*“ (revistă trimestrială editată în limba franceză, cu subtitlul „Organe officiel du «Schimbul Român»“, apărută la Craiova în anul 1925); „*La Roumanie*“ (revistă trimestrială editată în limba franceză cu titlul „Organe officiel de «L'Association Philatélique Roumaine»“ apărută la Craiova în ianuarie 1928; de la nr. 6/1928 îşi schimbă subtitlul în „Bulletin international de correspondance et d'échange“; de la 1.IX.1933 fuzionează cu revista „Schimb club român“ din aceeaşi localitate); „*Roumain Échange*“ (revistă cu subtitlul „Revue Internationale Carto-Philatélique — organe officiel de la Réunion Philatélique Internationale“ apărută la Caracal în noiembrie 1922); „*Roumain Échange Club*“ [revistă apărută la Sascut (Bacău) în anul 1928; la 1.VII.1929 a fuzionat cu revista „Schimb Club Român“ din Craiova]; „*Roumain Échange Club International*“ (revistă apărută la Bucureşti în anul 1928; la 1.VII. 1929 fuzionează cu revista „Schimb Club Român“ din Craiova); „*La Roumanie Philatélique*“ (1. revistă lunară apărută la Găeşti în noiembrie 1908; 2. revistă lunară cu subtitlul „Le plus répandu journal philatélique en Roumanie et dans la Pen. Balcanique“, apărută la Bucureşti, în decembrie 1904; formatul 160×240 mm; din ianuarie 1905 îşi schimbă subtitlul în „Organe officiel de la Société Philatélique Roumaine“; 3. revistă cu subtitlul „Organe officiel de la Société Philatélique de Braila“, apărută la Brăila în anul 1924); „*La Roumanie Timbrophile*“ (revistă lunară cu subtitlul „Journal mensuel d'annonces“, apărută la Bacău în martie 1905; formatul 240×330 mm); „*Der Rumänische Philatelist*“ (revistă editată în limba germană, apărută la Vatra Dornei în anul 1938); „*Rumänischer Philatelist*“ (revistă lunară editată în limbile română şi germană cu subtitlul „Verbreitestes philatelistisches Anzeigeblatt. Insertionsorgan für Briefmarken-Händler und Sammler. Journal du collectionneur et des marchands de timbres-poste“, apărută la Bucureşti în aprilie 1896; formatul 240×330 mm); „*Rumänisches Briefmarken-Offertenblatt*“ (revistă lunară cu subtitlul „Organ für Postwertzeichen-Kunde“, apărută la Iaşi la 15.VII.1901; formatul 170×210 mm); „*Schimb Club Român*“ [publicaţie cu subtitlul „Revistă trimestrială de corespondenţă internaţională“, apărută la Craiova în anul 1925; formatul 160×240 mm; cu nr. 30/1934 adoptă subtitlul de „Revistă bimestrială de corespondenţă internaţională“, iar de la nr. 31/1934 cel de „Revistă lunară de corespondenţă internaţională“; începînd cu nr. 36/1935 poartă subtitlul de „Revistă bimestrială

de filatelie şi corespondenţă internaţională"; cu „Schimb Club Român" au fuzionat următoarele publicaţii: „Roumain Échange Club International" (la 1.VII. 1929), „Roumain Échange Club" (la 1.VII. 1929) şi „La Roumanie" (1.IX.1933)]; „*Stella Polaris*" (publicaţie semestrială cu subtitlul „Buletin informativ de filatelie polară" editată la Alexandria cu începere din anul 1968 de către grupa tematică de filatelie polară din cadrul A.F.R.; formatul 210×300 mm); „*Timbrofilul*" (revistă lunară, continuatoarea revistei „Timbrophilo", editată în limbile română şi franceză, cu subtitlul „Organ al timbrologiei din România" apărută la Bucureşti în septembrie 1890; formatul 240×330 mm; din august 1892 îşi schimbă subtitlul în „Organ al Societăţii române de timbrologie"); „*Le Timbrophile Roumain*" (revistă cu subtitlul „Organe spéciel des collectionneurs de timbres-poste", apărută la Bîrlad în februarie 1897); „*Timbrophilo*" (revistă lunară cu subtitlul „Jurnal philatelisticu român", apărută la Bucureşti, la 1/13. I. 1881; formatul 240×330 mm; este cea dintîi publicaţie filatelică editată în România şi, totodată, se numără printre primele reviste de acest fel din lume); „*Timbru*" (revistă cu subtitlul „Ziar timbrologic şi literar" apărută la Constanţa, la 8.III. 1900; formatul 200×290 mm); „*Tribuna filatelică*" [revistă lunară cu subtitlul „Revista colecţionarilor de mărci poştale", apărută la Bucureşti în decembrie 1931; este prima publicaţie filatelică românească afiliată, din anul 1933, la Federaţia internaţională a presei filatelice (F.I.P.P.)]; „*Universal Courrier*" (revistă trimestrială editată în limbile română, germană, engleză şi franceză, cu subtitlul „Revista pentru relaţiuni internaţionale de corespondenţă şi de schimb" apărută la Arad în ianuarie 1935). v. **FILATELIA**; **LITERATURĂ FILATELICĂ**.

PRESCURTARE. Pentru o parte din termenii filatelici s-au stabilit prescurtări şi semne (în parte internaţionale). Unele cataloage folosesc prescurtări speciale proprii; ele sînt puse la îndemîna filateliştilor în introducerea fiecărei lucrări de specialitate în parte.

PREŞTAMPILAT, -Ă v. **MĂRCI POŞTALE PREOBLITERATE.**

PREŢ AL SERIEI. Preţ indicat în cataloagele de specialitate sau în listele de preţuri filatelice pentru o serie completă de mărci poştale.

PREŢ DE AMATOR. Indicaţie dată în cataloagele de mărci poştale pentru anumite piese filatelice rare, ce nu au un preţ fixat din cauza raritătii lor, acesta urmînd a fi stabilit prin acordul părţilor. Unele cataloage de licitaţie folosesc menţiunea „Prix sur demande" (= preţ la cerere).

PREŢ LA CERERE v. **PREŢ DE AMATOR.**

PREUSSEN (PRUSIA) v. **VECHI STATE GERMANE.**

„PRIM ZBOR". 1. Denumire dată în aerofilatelie zborului prin care o întreprindere de aviaţie civilă inaugurează o nouă linie aeriană, pe un traseu neexploatat pînă atunci (ex.: zborul de inaugurare a liniei aeriene regulate TAROM, pe traseul Bucureşti — Zürich). 2. Denumire dată primului zbor efectuat de o companie cu un nou tip de avion, pe o linie aflată în exploatare, înlocuind alte tipuri de avion folosite anterior pe linia respectivă (ex.: primul zbor efectuat cu un avion tip B 111 pe linia Bucureşti — Praga). 3. Denumirea „prim zbor" se aplică, prin extindere (însoţită de elementele specificînd ruta sau tipul de avion), şi ştampilelor şi plicurilor aeropoştale realizate cu ocazia zborurilor respective, expediate pe calea aerului. În anul 1983, cu ocazia aniversării a 200 de ani de la primul zbor

cu balonul realizat de fraţii Jacques Étienne (1745—1799) şi Joseph Michel Montgolfier (1740

—1810), multe administraţii poştale au emis mărci ilustrate cu silueta „baloanelor pionier", cunoscute sub numele de baloane Montgolfier. Unele administraţii poştale şi firme particulare au pus în circulaţie ştampile mecanice publicitare în al căror desen este prezentă silueta acelorași baloane.

PRIMA ZI DE EMISIUNE. Zi în care o marcă sau o emisiune poştală este pusă în vînzare de poştă pentru francare. v. **EARLY DATE**; **ŞTAMPILE POŞTALE.**

PRINCE EDWARD. Insulă. v. **CANADA.**

PRINCIPATELE UNITE (EMISIUNEA POŞTALĂ ~). Denumire filatelică sub care sînt cunoscute cele două emisiuni poştale clasice româneşti, puse în circulaţie după unirea Ţării Româneşti cu Moldova. Prima emisiune (iunie 1862 — decembrie 1864) este cunoscută sub denumirea impropriе de „Tipar de mînă", deoarece imprimarea lor s-a făcut în perioada aprilie 1862 — septembrie 1864 la vechea „presă manuală" adusă o dată cu mutarea la Bucureşti a utilajului, inventarului şi personalului de specialitate ale Ateliei Timbrului din Iaşi (decembrie 1861 — ianuarie 1862). Imprimarea s-a făcut în coli de 32 bucăţi (4 rînduri a 8 mărci), avînd drept matriţă cîte un „ştemplu" pentru fiecare marcă poştală şi valoare în parte. A doua emisiune (septembrie — decembrie 1864) este cunoscută sub denumirea de „Tipar de maşină" sau de „Mărci poştale tipografiate". Tipărirea acestora s-a făcut cu maşini noi, avînd drept matriţă 40 clişee (5 rînduri a cîte 8 mărci) obţinute prin reproducerea în galvanoplastie a clişeelor din 1862 pentru fiecare din cele 3 valori. Desenul mărcilor poştale prezintă următoarele caracteristici: rama cadrului este aparent pătrată, avînd colţurile tăiate oblic, formînd un octogon; desenul central simbolizează prin atributele heraldice stemele celor două principate: „Capul de bour" (Moldova) şi „Vulturul" (Muntenia); sub steme se află „Goarna", simbolul poştei; textul FRANCO SCRISOREI, din părţile laterale, este scris în întregime cu caractere latine ca şi inscripţia PAR (prescurtarea cuvîntului parale), care apare sub goarnă şi deasupra stemelor; steaua dintre coarnele bourului are 5 colţuri, ca şi a mărcilor poştale „Cap de bour" din prima emisiune a Moldovei (15.VII.1858), iar vulturul poartă coroană pe cap şi cruce în cioc. Ambele emisiuni poştale au valori de 3, 6 şi 30 parale şi au

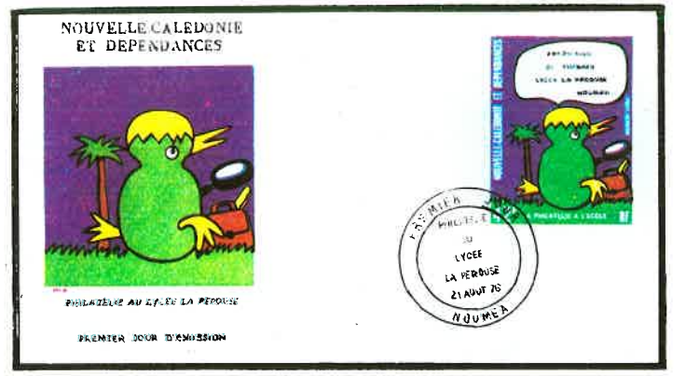

PRIMA ZI DE EMISIE

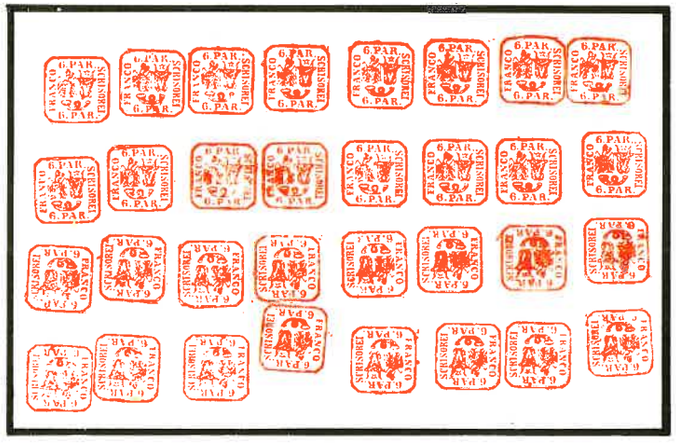

PRINCIPATELE UNITE (EMISIUNEA POŞTALĂ ~)

avut putere de francare pe întreg teritoriul Principatelor Unite, pînă la 31.XII.1864.

PRO AERO. Inscripţie pe emisiuni elveţiene pentru poşta aeriană afectate constituirii fondurilor

de sprijinire a aviației, realizată fie prin supratipărirea unor mărci (în anii 1938, 1941), fie prin tipărirea unor mărci ce poartă în desen cuvintele „Pro aero“ (1946). Mărcile „Pro aero“ au fost vîndute și folosite la francare numai pentru zboruri speciale efectuate cu ocazia unor mitinguri sau festivități aviatice. Cu ocazia acestor zboruri administrația poștală elvețiană a pus în circulație numeroase plicuri speciale cu inscripția „Pro aero“.

„PRO JUVENTUTE“. Denumire filatelică a emisiunilor elvețiene de binefacere cu supratază în folosul asistenței pentru copii, cu apariție anuală începînd din anul 1913. Această categorie de mărci

poștale se bucură de multă simpatie din partea colecționarilor. Mărcile poștale ale primelor emisiuni marchează constant creșteri de cote.

„PRO PATRIA“. 1. Denumire a unor emisiuni poștale elvețiene, cu teme și subiecte diferite, puse

în circulație anual cu ocazia sărbătorii naționale a statului helvet. Emisiunile poștale au supratază în folosul unor acțiuni de interes obștesc. 2. Supratipar aplicat în iulie 1940 pe colițele dantelate și nedantelate ale emisiunii poștale românești „Pentru înzestrarea armatei“, din anul 1939.

PROBĂ. Eșantion de tipar tras în diverse culori (pe diferite hîrtii) în vederea aprobării definitive a unei mărci poștale, a unei culori etc. v. **PROBĂ DE CULOARE**; **PROBĂ DE GRAVURĂ**; **PROBĂ DE PLANȘĂ**; **PROBĂ DE TIPAR.**

PROBĂ DE CULOARE. Probă trasă în diferite culori pe hîrtia pe care urmează să se realizeze emisiunea poștală respectivă, indiferent de genul de tipar folosit, în vederea alegerii și stabilirii culorilor și

nuanțelor. Astfel de probe se găsesc destul de des în colecțiile specializate (avansate). În prezent, în România, precum și în multe alte state, probele de culoare nu mai ajung în circuitul filatelic. v. **ESEU.**

PROBĂ DE GRAVURĂ. Probă efectuată de gravori pe măsura avansării gravurii, pentru a-și da seama de stadiul și calitatea execuției. Probele se trag în negru sau în culoare pe hîrtia pe care urmează să se tipărească emisiunea respectivă sau pe alte hîrtii; imaginea poate fi înconjurată de pete negre reprezentînd porțiuni

din placa negravată. Probele de gravură se distrug pe parcursul elaborării lucrării (cu excepția celor aprobate, care rămîn în depozitul de mărci poștale) și nu ajung în circuitul filatelic. Proba de gravură se deosebește de proba de culoare, proba de planșă și de proba de tipar. v. **ESEU.**

PROBĂ DE PLANȘĂ. Probă dată pe placa sau pe cilindrul pe care s-a multiplicat clișeul mărcii poștale în numărul de exemplare și formatul dorit, în vederea multiplicării prin tipărire. Acestea se pot da în culoare neagră sau în orice altă culoare. Nu ajung în circuitul filatelic. v. **ESEU.**

PROBĂ DE TIPAR. Probă trasă anterior începerii tirajului, în vederea obținerii aprobării „bun de tipar“. Aceste probe pot diferi ușor (nuanțe apropiate) de mărcile poștale definitive. Deși sînt de obicei distruse, ele ajung uneori în circuit (mai ales în mod fraudulos) și pot atinge valori comerciale ridicate, prezentînd interes pentru colecționarii specializați. v. **BUN DE TIPAR.**

PRUEBA v. **SPECIMEN.**

PSEUDOFILIGRAN v. **FILIGRAN.**

P.S.N.C. v. **PACIFIC STEAM NAVIGATION COMPANY.**

P.T.T. Prescurtare pentru Poștă, Telegraf, Telefon, folosită în mai multe limbi.

PUDRARE. Acoperire a gumei (v.) de pe spatele mărcilor poștale cu un strat foarte fin de pulbere de talc sau de făină de cartofi, care are proprietatea de a o proteja împotriva umidității din aer și deci de a preveni lipirea mărcilor poștale între ele. v. **GUMAJ HIGROSCOPIC.**

PUERTO RICO. Insulă situată în arhipelagul Antilelor Mari din Marea Caraibilor; suprafața: 8 897 km²; populația: 3 005 000 locuitori (1978); centrul administrativ: San Juan; limba oficială: engleza (uzuală: spaniola); moneda: 1 Dollar S.U.A. = 100 Cents. Posesiune spaniolă din secolul al XVI-lea, **P.R.** este ocupat de trupele S.U.A. în anul 1898, în timpul războiului hispano-american; în anul 1932, vechea denumire de Porto Rico este înlocuită cu actuala titulatură a statului; de la 25.VII. 1952 **P.R.** devine autonom, fiind declarat „stat liber asociat“ cu S.U.A. Între anii 1855—1873 **P.R.** a folosit mărcile poștale ale fostelor Antile spaniole; din anul 1877 pînă în anul 1898 a utilizat mărci poștale proprii cu inscripția PTO. RICO și PUERTO RICO. Între anii 1899—1900 a întrebuințat mărci poștale ale S.U.A. cu supratipar PORTO RICO. În prezent folosește mărci poștale curente ale Statelor Unite. În timpul ocupației spaniole în **P.R.** au funcționat și birouri poștale britanice, identificate după ștampilele numerice aplicate pe mărci poștale engleze: C 61 (San Juan), F 82 (Naguabo), F 83 (Arroya), F 84 (Aguadillo), F 85 (Mayagüez), F 88 (Ponce).

PROBĂ DE GRAVURĂ

PUNCTAJ. Apreciere a rezultatelor obținute de un exponat la o expoziție, exprimată în puncte, conform indicațiilor regulamentului F.I.P. pentru ramura filatelică respectivă, în vederea stabilirii unui anumit clasament.

PUNCTE DE SEPARARE. Puncte tipărite pe locurile de separare (verticale și/sau orizontale) a mărcilor poștale în perioada în care acestea erau emise nedantelate sau în perioada în care nu existau mașini de perforat (ex.: la mărcile poștale japoneze ale emisiunii „de cutremur“ din anul 1923 au fost tipărite șiruri de puncte pe locurile de separare a mărcilor poștale, urmărindu-se realizarea unei indicații pentru o tăiere cît mai exactă a acestora).

PUNCTE MÜLLER. Sistem de punctaj (stabilit de publicistul austriac Edwin Müller, cercetător al mărcilor și ștampilelor poștale austriece apărute pînă în anul 1918), prin care se exprimă gradul de raritate a unei mărci sau ștampile poștale în comparație cu cele comune, notate cu un singur punct.

PUNTE. Interspațiu, uneori de mărimea unei mărci poștale, alteori mai îngust (cîteodată prevăzut cu un număr sau desen), care desparte coloanele de mărci poștale dintr-o coală, la unele emisiuni poștale. Are valoare filatelică numai atunci cînd este colecționat împreună cu marca poștală învecinată sau, preferabil, cu ambele mărci poștale care îl flanchează. v. **CÎMP GOL.**

filatelia

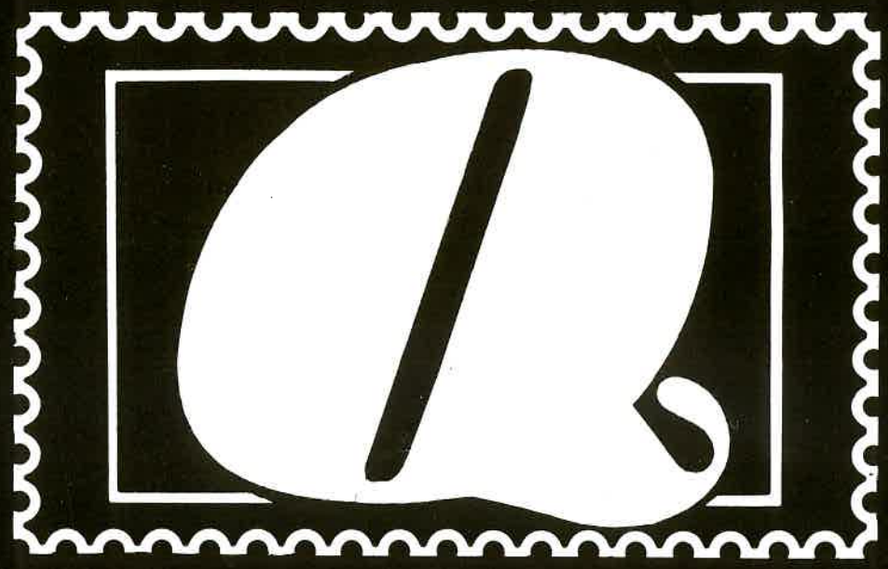

QATAR (MASHYAKA AL-QATAR — Statul Qatar). Stat situat în sud-vestul Asiei, în Peninsula Arabia, pe coasta Golfului Persic; suprafața: 22 014 km²; populația 200 000 locuitori (1978); capitala: Doha; limba oficială: araba; moneda: 1 Qatar Riyal = 100 Dirham. **Q.** este inclus în secolul al VII-lea în Califatul arab; în veacurile XIII—XIV face parte din emiratul Bahrain; în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (1872) intră sub suveranitatea Imperiului otoman; ocupat de trupele engleze în timpul primului război mondial; protectorat britanic de la 3.I. 1916; între anii 1968—1971 face parte din Federația Emiratelor din Golful Persic; la 3.IX.1971 devine stat independent (monarhie absolută). Primele emisiuni poștale: 1957 (a protectoratului britanic); 1971 (a statului independent).

QUARTIER GEN. POIANA. Inscripție pe ștampila poștală folosită de oficiul telegrafo-poștal militar al Marelui Cartier General al armatei române, în timpul războiului de independență din 1877—1878, în perioada cînd Marele Cartier General s-a aflat în comuna Poiana (azi Poiana Mare), din județul Dolj. Oficiul a funcționat o scurtă perioadă începînd cu ziua de 6/18.VII. 1877. Pînă în prezent nu se cunosc decît cîteva scrisori cu această ștampilă, documente prețioase de istorie poștală pentru colecțiile cu tema „Istoria patriei".

R. Inițială a cuvîntului „Recomandat“ (sau a formelor echivalente din alte limbi) cu folosință internațională, prezentă pe etichete și ștampile de recomandare. v. **ETICHETE DE RECOMANDARE**; **ȘTAMPILE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE.**

R., R.R., R.R.R. Indicative folosite în comerțul filatelic și în cataloagele de licitație filatelică pentru a pune în evidență gradul de raritate al unei piese. Utilizarea acestor indicative în exponate este strict interzisă de normele competițiilor internaționale **F.I.P.** v. **RARITATE.**

RAMĂ v. **CHENAR.**

RAMBURS. 1. Indicație specială la trimiterile prin mesagerie (v.), la care un expeditor are posibilitatea să recupereze cheltuielile făcute în interesul destinatarului. Poșta eliberează obiectul de mesagerie după ce destinatarul a expediat prin mandat poștal sau telegrafic contravaloarea rambursului pe numele și adresa expeditorului, făcînd dovada cu chitanța eliberată la ghișeu în acest sens. 2. Mod poștal de a transmite colete și scrisori cu valoare declarată unui destinatar care trebuie să plătească valoarea lor la primire organelor poștale, suma respectivă urmînd a fi trimisă de poștă expeditorului. Suma rambursului este nelimitată și poate fi egală, mai mică sau mai mare față de valoarea declarată. În urma Congresului internațional al poștelor ținut la Lisabona (1855), expedierea coletelor cu forma „ramburs“ a devenit posibilă și în relațiile interstatale, iar în urma Congresului de la Viena (1891), de asemenea facilitate beneficiază și corespondența poștală. Pe trimiterile interstatale se face mențiunea „Remboursement“. v. **COLET POȘTAL**; **SCRISOARE CU VALOARE DECLARATĂ.**

RANVERSAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE CU CENTRU RĂSTURNAT.**

RARITATE. Piesă filatelică care se găsește în puține exemplare; piesă rară. Sub aspectul rarității, pe primele locuri se situează mărcile poștale clasice, urmate de unele mărci poștale emise ulterior. Ele aparțin mărcilor poștale „tip“, varietăților, erorilor, perechilor (simple sau tête-bêche), ștraifurilor, grupajelor mari, francaturilor excepționale, pieselor aerofilatelice. Dintre marile rarități filatelice mondiale amintim marca de 1 cent, din anul 1856, din Guyana Britanică (tipar negru pe fond roșu), considerată unanim a fi marca poștală ce ocupă locul întîi; marca poștală de 2 cenți din Guyana Britanică din anul 1850; mărcile poștale de 1 penny roșu și 2 pence albastru, din prima emisiune a insulei Mauritius; marca poștală de 2 cenți din prima emisiune a fostului regat Hawaii; marca poștală de 500 moun (veche monedă niponă) din emisiunea japoneză cunoscută sub denumirea de „Dragoni“, cu centru răsturnat; marca poștală suedeză de 3 skillingi din anul 1885, de culoare galben-portocaliu în loc de verde; bloc de patru din marca poștală de 1 penny, din Mauritius, din anul 1848; bloc de patru din marca poștală triunghiulară (așa-zis xilografiată), de 1 penny, din Capul Bunei Speranțe, din anul 1861; blocul de 10 mărci poștale de 10 centime, neuzate, al cantonului Geneva, din anul 1843; marca poștală de 25 centavos, negru (supratipar pe marca de 10 cenți), din Honduras (realizată în anul 1925, cu ocazia stabilirii legăturii aeropoștale dintre Tegucigalpa și Puerto Cortez); marca poștală pentru poșta aeriană cu centru răsturnat de 24 cenți, din S.U.A. (emisă cu ocazia stabilirii legăturii aeronautice dintre Washington — Philadelphia — New York, în anul 1918). Printre raritățile mondiale se află și un exemplar din publicația ieșeană „Zimbrulu și Vulturulu“, francat cu două ștraifuri de 5 parale „Porto Gazetei“ din emisiunea a II-a Moldova, cadru întreg (unul de trei și unul de cinci mărci poștale), considerat — în filatelie — drept „cel mai scump ziar din lume“. „Cele mai scumpe scrisori din lume“ sînt considerate cele francate cu ambele mărci poștale ale primei emisiuni din Mauritius și plicul francat cu marca de poștă locală a dirigintelui de poștă din Alexandria (statul Virginia). v. **BLUE BOY**; **DRAGONI**; **TRE SKILLING BANCO.**

RAROTONGA. Insulă din arhipelagul Cook; ocupată de Marea Britanie în anul 1888, va fi cedată, împreună cu alte insule ale arhipelagului, Noii Zeelande în anul 1901. În anul 1919 a folosit mărci poștale din Noua Zeelandă, din anii 1909—1915, cu supratipar RAROTONGA. Între anii 1920—1931 a emis mărci poștale cu inscripția RAROTONGA, care aveau putere de circulație în întregul arhipelag; din anul 1932 mărcile poștale ale insulelor Cook circulă și în Rarotonga.

RAS AL KHAIMA v. **EMIRATELE ARABE UNITE.**

RASTELAMT v. **KONTUMAZAMT.**

RASTER v. **SITĂ FOTOGRAFICĂ.**

REBUT TIPOGRAFIC. Hîrtie greșit imprimată, rezultată din procesul de imprimare a mărcilor sau efectelor poștale (tăieturi de coală, fîșii de hîrtie cu sau fără imprimare, mărci poștale greșit tipărite, cu pliuri, pete sau alte defecte de tipar sau dantelură etc.). Rebuturile trebuie depistate de controlul de calitate din fabricile de timbre și distruse, pentru a nu ajunge în circulație. Uneori, din neglijență sau cu intenție frauduloasă, ele ajung totuși pe piață, formînd obiectul speculațiilor în dauna filateliștilor neavizați. v. **MACULATURĂ.**

RECAPITO AUTORIZZATO. Inscripție pe timbre italiene aplicate în mod obligatoriu pe trimiterile poștale expediate prin mijloace proprii în afara circuitului poștei de stat. Ele nu reprezintă plata unui serviciu prestat de poștă, ci au caracter pur fiscal. Prima emisiune: 1928.

RECEPISĂ DE ÎNAPOIERE v. **RETOUR RÉCÉPISSÉ.**

RÉCÉPISSÉ. Inscripție în perioada prefilatelică și a filateliei clasice, pe ștampile de serviciu, liniare, fără cadru, aplicate de poșta din țările române și apoi de Poșta română pe scrisorile recomandate cu „Recepisă de

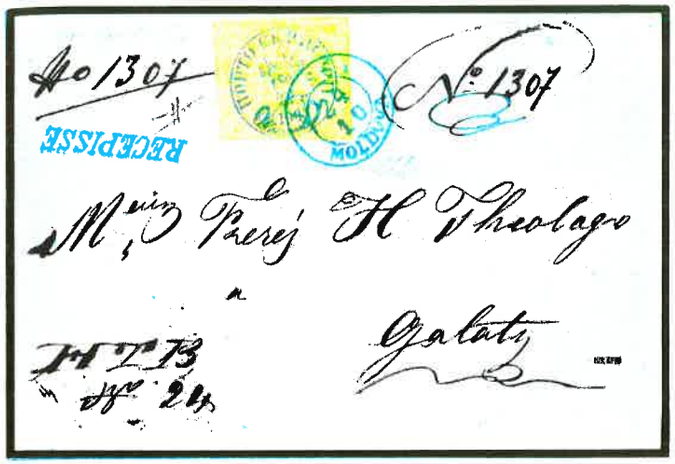

RÉCÉPISSÉ.

înapoiere“ alături de ștampila poștală de loc și dată.

RECIPISĂ. Dovadă sau adeverință oficială a poștei, înscrisă pe un formular izolat sau detașat dintr-un registru special, prin care se confirmă primirea unor acte, telegrame, colete, bani, scrisori recomandate ș.a., destinate a fi expediate prin poștă. v. **RETOUR RÉCÉPISSÉ.**

RECIPISĂ DE PRIMIRE. Chitanță sau adeverință de primire a scrisorilor recomandate sau a celor cu valoare declarată, în perioada prefilatelică și a filateliei clasice, destinate a fi expediate prin poștă. Ele purtau diferite denumiri (Retour récépissé = Adeverință de primire — Austria; Confirmare de primire — România; Récépissé — Franța ș.a.). Pînă spre sfîrșitul secolului al XIX-lea recipisele de primire se taxau prin aplicarea de mărci poștale plătite de expeditor. Se colecționează mai ales pentru valoarea mărcilor poștale cu care sînt francate.

RECLAMĂ POȘTALĂ. Element publicitar (inscripții sau imagini) oficial sau cu caracter particular, deseori îmbinat cu unele emisiuni poștale sub diferite forme. v. **VINIETE.**

RECOM. Inscripție prescurtată pentru cuvîntul „Recomandat“, pe ștampile ce se aplicau pe corespondențele expediate cu numă-

RECOM.

rer de înregistrare. Poșta română a folosit trei tipuri de ștampile „Recom“. v. **RECOMANDAT.**

RECOMANDAT. Indicație specială care arată că expeditorul solicită ca obiectele de corespondență prezentate organelor de poștă să fie predate la destinatar pe bază de semnătură. În acest scop obiectele de corespondență primesc la prezentare un număr de înregistrare (scris cu mîna, aplicat cu mașina de numerotat sau indicat printr-o etichetă numerotată dinainte). Expeditorului i se eliberează (sub semnătura oficiantului și aplicarea ștampilei de zi) recipisa prin care se confirmă primirea. Se pot expedia recomandat: scrisori (v.), pachete mici (v.), cărți poștale (simple, cu răspuns plătit, ilustrate), imprimate de tot felul, acte de procedură (v.).

RECOMANDATĂ DE SERVICIU. 1. Ștampilă indicativă de serviciu aplicată de o unitate poștală pe trimiteri recomandate scutite de francare. Alături de această ștampilă trebuie să se afle și ștampila administrativă a unității expeditoare, pentru a evidenția proveniența trimiterii respective. 2. Scrisoare expediată de o unitate sau subunitate poștală în interesul serviciului, nefrancată (netaxată).

RECOMANDIRT. Inscripție în limba germană pe etichete și ștampile de

serviciu cu semnificația de „recomandat“, folosite pentru a

RECOM.

RECOMANDATA DE SERVICIU

indica trimiterile poștale recomandate (înscrise în condica de primire și expediere). Astfel de ștampile sînt cunoscute în diverse forme grafice.

RECONSTITUIRE DE PLANȘĂ. Studiu filatelic avînd ca obiect localizarea pozițiilor în coală ale mărcilor unor emisiuni poștale care prezintă anumite particularități distinctive [ex.: la primele emisiuni poștale britanice, reconstituirea se face după combinațiile de litere înscrise în colțurile mărcilor poștale; la emisiunile poștale românești litografiate, reconstituirea blocurilor de report (și implicit a planșelor) se realizează după retușurile sau particularitățile din desen; la emisiunile poștale maghiare tip „Plic", apărute între anii 1876—1898, reconstituirea se face după detaliile grafice etc.]. Numeroase emisiuni poștale din perioada clasică și postclasică formează obiectul reconstituirilor de planșe. v. **LITERĂ DE COLȚ; POZIȚIE ÎN COALĂ.**

RECONSTITUIRE DE PLANȘĂ

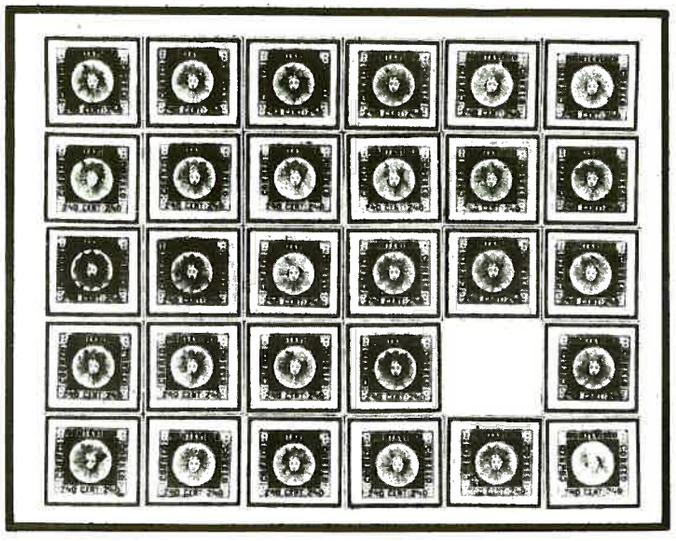

RECTO-VERSO. Defecțiune de imprimare constînd în imprimarea colii de mărci poștale pe ambele fețe (cu desenul aceleiași mărci poștale). Tiparul recto-verso se

poate obține și în poziții deplasate. Nu trebuie confundat cu Abklatsch (v.).

REDANTELAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE REDANTELATE.**

REGATUL CELOR DOUĂ SICILII v. **VECHI STATE ITALIENE.**

REGATUL NEAPOLELUI v. **VECHI STATE ITALIENE.**

REGATUL SÎRBILOR, CROAȚILOR ȘI SLOVENILOR v. **IUGOSLAVIA.**

REGIM POȘTAL. Ansamblu de reguli oficiale stabilite de administrația poștală de stat, la care sînt supuse expedierile prin unitățile poștale, atît în țară, cît și în străinătate.

REGISTERED. 1. Inscripție cu semnificația „înregistrat" pe

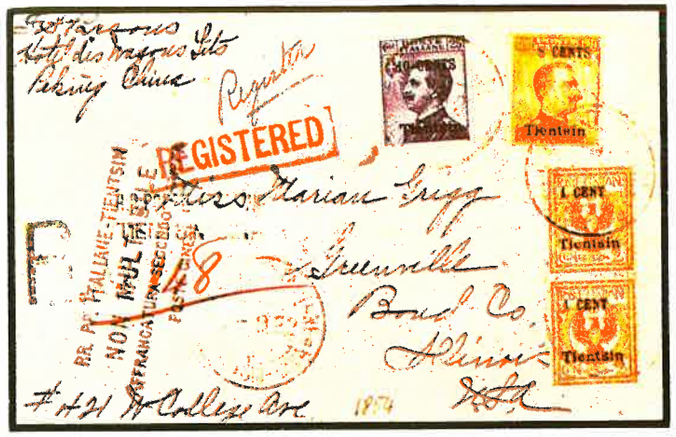

REGISTERED

ștampile de serviciu ale Poștei engleze folosite pentru a indica trimiterile poștale recomandate (respectiv înscrise în condica de primire și expediere). 2. Inscripție întîlnită în unele țări anglofone pe mărci poștale destinate special francării corespondențelor recomandate (ex.: marca poștală de 1 shilling, cu efigia reginei Victoria, emisă în anul 1854 în statul australian Victoria; mărcile poștale canadiene din anii 1875—1888; mărcile poștale din S.U.A. din anii 1872 și 1911 ș.a.).

REGUMAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE REGUMATE.**

REIMPRESIUNE. Denumire sub care sînt cunoscute mărcile poștale retipărite oficial sau particular cu plăcile sau clișeele originale (eventual reparate), după expirarea valabilității lor de francare (retragerea din circuitul poștal). Reimpresiunea se realizează fie în condiții grafico-materiale (culoare, hîrtie, gumă) apropiate de cele ale emisiunii originale, fie în condiții schimbate. Mărcile poștale realizate pe clișee sau plăci reparate pot prezenta unele deosebiri, față de cele originale, semnalate frecvent în literatura de specialitate. Reimpresiunile se efectuează în scopuri filatelice sau de studiu, aceste mărci poștale neavînd putere de francare. Printre primele emisiuni poștale de acest fel se numără reimpresiunea lui A. Aussey, proprietarul unei poște particulare din New York, care a retipărit, în anul 1861, mărci poștale vechi. În principiu, reimpresiunile ar trebui marcate pe verso cu o indicație tipărită sau cu o ștampilă, ceea ce din păcate nu se practică decît foarte rar, piesele respective fiind puse în circulație, uneori, drept originale. Se întîlnesc frecvent trucaje în dauna filateliștilor, realizate prin aplicarea de ștampile (cîteodată chiar cu ștempluri originale). Pentru evitarea malversațiunilor, unele administrații poștale care efectuează reimpresiuni oficiale caută să le dea un semn distinctiv necesar identificării lor [ex.: Germania aplică ștampila ND (Neudruck)]. În România se cunosc următoarele reimpresiuni: „Reimpresiuni Gorjan" (v.), „Reimpresiuni Robescu" (v.). v. **NEUDRUCK; REIMPRESIUNI „GRANET"; REIMPRESIUNI OFICIALE.**

REIMPRESIUNI „GORJAN". Denumire sub care sînt cunoscute mărcile realizate (prin reimpresiune) din dispoziția lui Augustin Gorjan, Directorul Poștei și Telegrafelor (26.II.1891 — 22.II.1892), cu clișeele originale (din oțel) ale unor valori din emisiunile I și a II-a „Cap de bour", găsite la Ministerul de Finanțe. Gravorul care a efectuat curățarea clișeelor a imprimat manual, cu tuș negru, cîteva probe din valorile de 27, 54 și 81 parale (emisiunea I), grupate manual — cîte 3 exemplare din fiecare valoare — pe coli de hîrtie albă, ușor vărgată. Tot cu acel prilej au fost reimprimate cu ștemplurile originale, cu tuș negru, și trei valori din emisiunea a II-a „Cap de bour", și anume: 5 parale (pe hîrtie vărgată), 40 și 80 parale (pe hîrtie simplă). Cea mai periculoasă este reimpresiunea mărcii poștale de 5 parale, datorită tiparului în negru, analog celui al mărcii originale.

REIMPRESIUNI „GRANET". Mărci poștale timpurii reimprimate în Franța în anul 1887 cu acordul ministrului poștelor din acea vreme, M. Granet, în scopul completării lipsurilor din colecția Muzeului Poștei de Stat. Ele sînt nedantelate și în general fără gumă. Astfel de figurine

poștale au ajuns, prin fraudă, și pe piața poștală și filatelică. v. **REIMPRESIUNI OFICIALE.**

REIMPRESIUNI OFICIALE. Reimpresiuni realizate cu aprobarea organelor poștei de stat. Reimpresiunile oficiale datează din anul 1862, cînd Poșta elvețiană a retipărit prima sa marcă poștală la solicitarea fiului împăratului francez Napoleon al III-lea. Trebuie menționată și așa-numita „reimpresiune regală", realizată în Marea Britanie în anul 1864, cînd, la cererea Curții regale, a fost retipărită prima marcă poștală engleză „Penny Black". Majoritatea țărilor au recurs la completarea colecțiilor poștale din prima perioadă prin reimpresiuni (Austria, Belgia, Franța, vechile state germane ș.a.).

REIMPRESIUNI „ROBESCU". Denumire sub care sînt cunoscute unele piese filatelice românești realizate prin reimpresiune în perioada cînd funcția de director general al poștelor era deținută de C. Robescu (5.VIII.1877 — 5.IV.1883). În anul 1882 a fost executată o reimpresiune a erorii de culoare de 5 bani, albastru (emisiunea „București", tipografiată cu clișeele de la emisiunea „Paris"), în coli de 100 mărci pe hîrtie mai subțire, într-o nuanță mai închisă decît marca

poștală originală, cu luciu din cauza hîrtiei satinate. S-a mai realizat și reimpresiunea erorii de 5 bani, roz (emisiunea a doua „București"), pe hîrtie albă satinată mai subțire decît cea originală, în coli de 100 bucăți.

RELEU DE POȘTĂ. Stații organizate la anumite distanțe, pe drumuri principale, unde în trecut se aducea corespondența, se făcea schimbul cailor și se odihneau curierii. Distanța între două stații era de cca 19—22 km, fiind cunoscută și sub denumirea de poștă (v.). De la sfîrșitul secolului al XVII-lea și apoi în secolul al XVIII-lea aceste stații sau relee de poștă au purtat în România denumirea de menzil (v.) sau menzilhanea (casa poștei).

REPARAT, -Ă v. **MĂRCI POȘTALE REPARATE.**

REPARAȚIE. Operație efectuată asupra unei mărci poștale defecte, pentru a o readuce cît mai aproape de starea inițială. Mărcile poștale reparate pierd mare parte din valoarea lor filatelică. Unele reparații dau piesei caracterul de fals.

REPER. 1. Semn tipărit într-una sau în mai multe culori pe marginea colilor emisiunilor poștale policrome, pentru a servi la verificarea calității imprimării mărcilor poștale. 2. Indicativ cifric sau sub altă formă tipărit pe marginea colii pentru a permite identificarea unor anumite date privind fabricația [ex.: forma cifrelor valorilor tipărite pe colile mărcilor emisiunii poștale „Monumente" (1948) din R. F. Germania permite să se stabilească tipografia în care a fost imprimat tirajul respectiv].

REPORT. Operațiune de transfer a unui desen, de pe un material pe altul, în vederea realizării formei de imprimare în procesul litografic de multiplicare. v. **BLOC DE REPORT.**

REPRODUCERE. Multiplicare prin procedee tipografice a unui original care reprezintă imagini monocrome, policrome, liniare sau în semitonuri. v. **IMPRIMARE.**

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ v. **GERMANIA.**

REPUBLICA DEMOCRATICĂ CONGO v. **ZAIR.**

RELEU DE POȘTĂ

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA v. **GERMANIA.**

REPUBLICA DEMOCRATICĂ MALGAȘĂ v. **MADAGASCAR.**

REPUBLICA POPULARĂ DEMOCRATĂ COREEANĂ v. **COREEA.**

REPÜLÖ POSTA (Poșta aeriană). Supratipar (v.) aplicat în anul 1918 pe mărci poștale maghiare în vederea realizării primei emisiuni

de poștă aeriană. Acest termen a fost înlocuit ulterior cu „Légi posta" (v.).

RETHYMNO. Port din insula Creta unde a funcționat în secolul trecut un oficiu poștal rus, pentru care, în anul 1899, s-au pus în circulație trei emisiuni succesive de mărci poștale locale. Prima a fost tipărită pe diferite varietăți de hîrtie; celelalte două poartă o mică ștampilă circulară de control, cu stema Rusiei țariste, aplicată în albastru sau violet. v. **LEVANT.**

RETOUR RÉCÉPISSÉ. Adeverință întocmită pe un formular poștal special care, semnată de destinatar, atesta primirea unei scrisori recomandate cu confirmare de primire. Oficiul poștal prin grija căruia se efectua predarea avea obligația să înapoieze recipisa oficiului expeditor care, la rîndul său, o remitea expeditorului scrisorii. În decursul timpului în România a mai purtat denumirea de „Récépissé à renvoyer" („Recepisă de înapoiere"), „Avis de primire", „Avis de réception". „Recepisele de înapoiere" sînt colecționate în special pentru valoarea mărcilor poștale cu care sînt francate. În prezent se numește „Confirmare de primire". Termenul „Retour

récépissé" sau altele echivalente au fost folosite și de administrațiile poștale din alte țări.

RETRAGERE DIN CIRCULAȚIE. Măsură în urma căreia mărcile poștale ale unei emisiuni își pierd puterea de francare. Retragerea din circulație se poate face din diferite motive: schimbarea tarifului poștal, descoperirea unor greșeli de conținut pe mărcile poștale, schimbarea formei de guvernămînt ș.a.

RETUR (RETOUR). Indicație (inscripție pe ștampilă sau etichetă) în limba română sau franceză, care, aplicată pe o trimitere poștală (carte poștală, plic, colet etc.), arată că aceasta se înapoiază, din diferite motive, expeditorului. v. **OFFICIALLY SEALED.**

RETUȘ. Denumire dată operațiunii de corectare executată pe originale, negative, diapozitive și pozitive fotografice (retuș fotografic), de îndreptare și de reîmprospătare parțială a formelor de tipar (executate de obicei manual), prin refacerea detaliilor deficitare (înlăturarea, corectarea sau completarea anumitor elemente), prin ștergere, radere, zgîriere (cu ajutorul acelor de gravat, acizilor, peniței, penelurilor, șabărelor). Pe mărcile poștale realizate de pe forme de tipar (plăci, clișee) retușate se observă de cele mai multe ori retușurile făcute. Ele sînt identificate și studiate de cercetători și au o valoare filatelică aparte pentru colecționari, în special pentru colecțiile de studiu și cele specializate.

RETUȘ „PICTAT". Operație efectuată manual de Poșta germană pentru rectificarea mărcilor poștale din emisiunea „Reichspost" din anul 1900. Pentru a corija unele imperfecțiuni de îmbinare între cadru și centrul mărcii poștale (imprimate cu culori diferite), în scopul evitării rebutării multor exemplare, s-a recurs la retușarea manuală cu alb de zinc, rectificîndu-se sau completîndu-se pe alocuri interspațiul (v.) alb dintre cadru și centru etc. Același procedeu a fost folosit și la valorile similare ale unora dintre emisiunile poștale pentru fostele colonii germane.

RÉUNION (LA RÉUNION). Insulă situată în Oceanul Indian, făcînd parte din arhipelagul Mascarene; suprafața: 2 510 km²; populația: 490 000 locuitori (1980); centrul administrativ: Saint-Denis; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. Colonie franceză, sub numele de insula Bourbon, din prima jumătate a secolului al XVII-lea (1638); actuala denumire datează din anul 1793; din anul 1946 R. este departament de peste mări, parte integrantă a Franței. Prima emisiune poștală: 1852. Între anii 1852—1885 a folosit mărci poștale franceze curente, iar în perioada 1885—1891 mărci poștale ale metropolei pentru fostele colonii. Din anul 1891 pînă în anul 1945 a utilizat mărci poștale franceze cu inscripția RÉUNION tipărită sau supratipărită. Din anul 1949 folosește mărci poștale franceze cu valoarea nominală supratipărită în moneda locală.

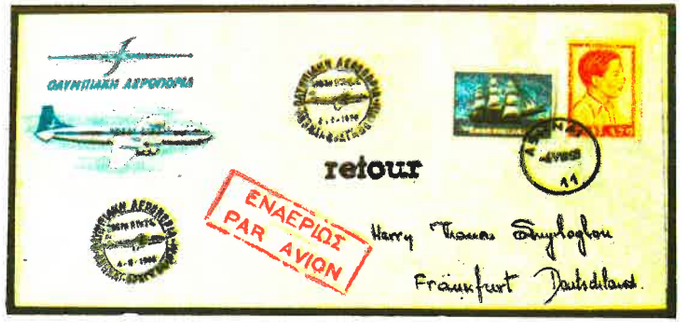

RETUR (RETOUR)

R. H./OFFICIAL (Royal Household/Official). Supratipar (v.) aplicat în anul 1902 pe mărci poștale uzuale din același an, folosite pe corespondența serviciilor Casei regale britanice.

RHODESIA DE NORD v. **ZAMBIA.**

RHODESIA DE SUD v. **ZIMBABWE.**

RIAU. Supratipar (v.) aplicat în anul 1954 pe unele mărci poștale indoneziene din perioada 1951—1953, folosite în insulele Riau (aparținînd Indoneziei), situate lîngă Singapore, al cărui sistem monetar este valabil în aceste insule.

R.N. (prescurtare a cuvintelor germane „Räucher-Nummer"). Inițiale folosite în secolul trecut la unele dintre carantinele austriece pentru a înscrie pe scrisorile supuse purificării numărul sub care respectiva operație a fost trecută în registrul carantinei. Multe dintre scrisorile dezinfectate de carantina din Poiana (Boian) la trecerea din Moldova în Transilvania sau în Bucovina, pe atunci în stăpînirea Imperiului habsburgic, pot fi identificate numai datorită acestei însemnări.

R.O. Supratipar. v. **BULGARIA.**

ROLĂ DE MĂRCI POȘTALE v. **MĂRCI POȘTALE ÎN ROLE.**

ROMAGNA v. **VECHI STATE ITALIENE.**

ROMÂNIA, REPUBLICA SOCIALISTĂ ~ (R.S.R.). Stat situat în sud-estul Europei, în regiunea carpato-dunăreană, cu ieșire la Marea Neagră; suprafața: 237 500 km²; populația: 22 300 000 locuitori (1980); capitala: București. Organizarea de stat: republică socialistă, potrivit Constituției din 21.VIII.1965. Organul suprem al puterii de stat și unicul legiuitor al R.S.R. este Marea Adunare Națională, cu o legislatură de 5 ani. Marea Adunare Națională alege președintele R.S.R., Consiliul de Stat, Guvernul, Tribunalul Suprem și Procurorul General; ea execută controlul general asupra tuturor organelor statului. Președintele R.S.R. este șeful statului și reprezintă puterea de stat în relațiile interne și internaționale ale R.S.R.; președintele R.S.R. este și președintele Consiliului de Stat, organ suprem al puterii de stat, cu activitate permanentă. Guvernul este organul suprem al administrației de stat; organele locale ale puterii de stat sînt Consiliile populare (județene, municipale, orășenești

și comunale). *Istoric.* Teritoriul R.S.R. a fost locuit din cele mai îndepărtate timpuri, prezența omului fiind atestată încă din paleolitic; în epoca neolitică, culturile materiale Hamangia, Boian și în special Cucuteni constituie momente de vîrf ale neoliticului european; în prima epocă a fierului (Hallstatt, 800—450/300 î.e.n.), din marea familie a tracilor se desprind triburile getodacice, care din sec.VII—VI î.e.n. vor intra, datorită întemeierii cetăților grecești de pe litoralul vestic al Mării Negre, într-un contact direct și permanent cu lumea și civilizația mediteraneană; atestați documentar în sec. V î.e.n. de către Herodot, cu ocazia relatării expediției regelui persan Darius I (522—486 î.e.n.) împotriva sciților, din anul 514 î.e.n., geto-dacii sînt numiți de către „părintele" istoriei „cei mai viteji și cei mai drepți dintre traci"; în timpul domniei regelui Burebista (70—44 î.e.n.) se constituie primul stat centralizat geto-dac, apogeul dezvoltării istorice a geto-dacilor fiind atins în vremea regelui Decebal (87—106 e.n.); în anii 101—102, 105—106, Decebal poartă grele războaie cu Imperiul roman, în urma cărora Dacia este ocupată și transformată în provincie romană pentru o perioadă de 165 de ani; modul de organizare a provinciei, colonizarea cu elemente romane, dezvoltarea vieții urbane și rurale după model roman, introducerea limbii latine, împletirea civilizației dacice cu cea romană vor determina romanizarea dacilor, constituirea populației daco-romane de limbă latină, element fundamental al etnogenezei poporului român. După retragerea aureliană (271 e.n.), populația daco-romană își va continua existența pe aceste meleaguri, avînd strînse și permanente contacte cu lumea romană de la sud de Dunăre, legături politice, economice și culturale cu Imperiul roman de răsărit (din sec. VI Imperiul bizantin). În pofida condițiilor dificile generate de valurile succesive ale popoarelor migratoare, care vor duce la o încetinire a dezvoltării economice, sociale și politice a populației romanizate autohtone, constatăm că formarea poporului român și a limbii române în liniile lor fundamentale s-au cristalizat în sec. VI, definitivîndu-se în următoarele două—trei veacuri. La sfîrșitul sec. IX și începutul sec. X apar primele formațiuni statale românești; în sec. XI—XIII, după îndelungi și grele lupte, Transilvania este încorporată regatului feudal al Ungariei, avînd statut de voievodat și bucurîndu-se de o largă autonomie. În sec. al XIV-lea se constituie statele feudale independente Țara Românească și Moldova, fapt ce duce la dezvoltarea superioară a vieții economice și sociale, constituind un factor de bază în conservarea ființei naționale a poporului român. De-a lungul întregii perioade a evului mediu poporul român a purtat numeroase lupte pentru apărarea independenței, în sec. XIV—XVII afirmîndu-se domnitori patrioți, mari comandanți de oști și diplomați, ca Basarab I (cca 1310 — 1352), Vladislav I-Vlaicu (1364—cca 1377), Bogdan I (1359—cca 1365), Mircea cel Bătrîn (1386—1418), Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș (1456—1462), Ștefan cel Mare (1457—1504), Petru Rareș (1527—1538; 1541—1546), Ioan Vodă cel Viteaz (1572-1574), Mihai Viteazul (1593—1601), cel care a realizat întîia oară, pentru scurt timp, unirea celor trei țări române, Matei Basarab (1632—1654), Șerban Cantacuzino (1678—1688), Constantin Brîncoveanu (1688—1714), Dimitrie Cantemir (1710—1711) și alții; în toată această perioadă între cele trei țări române au existat constante și puternice legături economice, politice, culturale, în repetate rînduri armatele cooperînd în lupta împotriva cotropitorilor și, în primul rînd, împotriva dominației otomane. Totodată țările române au avut o remarcabilă viață culturală, fiind, din acest punct de vedere, un adevărat far cultural al sud-estului european. Totodată, în decursul veacurilor, masele populare s-au ridicat de nenumărate ori la luptă împotriva asupririi, cele mai notabile momente fiind răscoala de la Bobîlna din 1437, războiul țărănesc din 1514 condus de Gh. Doja, marea răscoală populară de la 1784 de sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan etc.; în Transilvania, care între anii 1541—1691 a fost principat autonom sub suzeranitatea Porții, intrînd apoi în stăpînirea Imperiului habsburgic, masele populare au dus o continuă luptă pentru scuturarea jugului asupririi sociale și naționale. În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, ca urmare a destrămării feudalismului, se dezvoltă relațiile de producție capitaliste; revoluția din 1821 sub conducerea lui Tudor Vladimirescu, moment de răscruce în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român, marchează începutul istoriei moderne. Acum apar noi forțe sociale, se dezvoltă economia, crește rolul politic al burgheziei. În 1848—1849 are loc revoluția burghezo-democratică, care, deși înfrîntă de intervenția militară a imperiilor otoman, țarist și habsburgic, a dat un puternic impuls creșterii conștiinței naționale a poporului român, luptei pentru emancipare socială, pentru făurirea unității naționale în cadrul frontierelor unuia și aceluiași stat. În 1859 s-a realizat Unirea Moldovei cu Țara Românească, punîndu-se bazele statului național modern român sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859—1866); la mai puțin de două decenii de la Unire, în urma războiului din 1877—1878, a fost cucerită independența de stat a României, fapt ce a dat un nou și puternic avînt dezvoltării economice, sociale și politice a țării, afirmării tot mai depline a poporului român ca națiune de sine stătătoare. În a doua jumătate a sec. al XIX-lea se afirmă clasa muncitoare, care trece de timpuriu la lupta împotriva asupririi și exploatării; în anul 1893, ca rezultat al dezvoltării conștiinței muncitorești, s-a format Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România pe baza principiilor socialismului științific, lupta maselor populare împotriva exploatării luînd noi dimensiuni. O dată cu izbucnirea primului război mondial, România, după doi ani de neutralitate, intră în război la 14/27.VIII.1916 de partea puterilor Antantei, care promiseseră satisfacerea dezideratului formării statului național unitar român, armata română înscriind pagini de nepieritoare glorie în bătăliile de la Oituz, Mărășești, Mărăști, Jiu etc. În urma înfrîngerii Puterilor Centrale, a destrămării Imperiului habsburgic, a luptei de eliberare a națiunilor asuprite, la 1.XII.1918 Transilvania s-a unit cu România, încununîndu-se astfel procesul de formare a statului național unitar român. În condițiile avîntului revoluționar care a urmat după primul război mondial, la 8 mai 1921 Partidul Socialist s-a transformat în Partidul Comunist Român (v.), deschizîndu-se astfel o etapă nouă, superioară, atît din punct de vedere politic și ideologic, cît și organizatoric în mișcarea revoluționară din România, dîndu-se un nou impuls luptei politice și sociale a maselor largi populare. În perioada interbelică România a cunoscut, în continuare, o dezvoltare capitalistă în toate ramurile vieții economico-sociale. Împotriva exploatării capitaliste, masele populare conduse de P.C.R. au dus o susținută luptă, evidențiindu-se în mod deosebit luptele minerilor din 1929, bătăliile de clasă ale ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie—februarie 1933 ș.a.; s-a intensificat, de asemenea, lupta împotriva războiului, pentru apărarea integrității teritoriale, a independenței și suveranității naționale. La 22.VI.1941, România a fost aruncată de dictatura militaro-fascistă, instaurată la 6.IX.1940, în războiul antisovietic. Masele populare conduse de P.C.R. s-au ridicat la luptă împotriva dictaturii militaro-fasciste, a războiului antisovietic, pentru eliberarea țării, acțiunile organizate de P.C.R. împreună cu celelalte forțe democratice și progresiste încununîndu-se cu declanșarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste și alăturarea țării la coaliția antihitleristă. La înfrîngerea Germaniei naziste România a avut o contribuție însemnată, luptînd cu întregul său potențial material și uman și cu un efectiv de mai mult de jumătate de milion de ostași. Actul istoric de la 23 August 1944 marchează un moment hotărîtor în evoluția istorică a României, trecerea la începutul revoluției populare în România. După 23 August 1944 masele populare conduse de P.C.R. au trecut la transformări economice, sociale și politice radicale — instaurarea la 6 martie 1945 a primului guvern democratic, guvern revoluționar-democratic cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, legiferarea reformei agrare la 23.III.1945, alegerile parlamentare de la 19.XI.1946 care au dat cîștig de cauză Blocului Partidelor Democratice, abolirea monarhiei la 30 decembrie 1947, România proclamîndu-se republică populară; din acest moment s-a trecut la înfăptuirea revoluției socialiste. În procesul construcției socialiste s-au petrecut transformări politice, economice și sociale profunde: s-a creat partidul unic al clasei muncitoare (februarie 1948), s-au naționalizat principalele mijloace de producție (11.VI.1948), s-au elaborat planurile de dezvoltare economico-socială a țării, s-a încheiat procesul de cooperativizare a agriculturii (1962). Congresul al IX-lea al P.C.R. (19.—24.VII.1965) a consemnat victoria deplină a socialismului în România, fapt marcat prin adoptarea unei noi constituții și proclamarea Republicii Socialiste România (21.VIII.1965). În noiembrie 1968 este creat, din inițiativa Partidului Comunist Român, Frontul Unității Socialiste (din ianuarie 1980 Frontul Democrației și Unității Socialiste), organism politic permanent și reprezentativ, care reunește, sub conducerea partidului, toate forțele sociale ale țării. Congresul al X-lea al P.C.R. (6.—12.VIII.1969) a apreciat că s-au creat condițiile pentru trecerea la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. La 28.III.1974, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, este ales, de către forul suprem al țării—Marea Adunare Națională —, primul Președinte al Republicii Socialiste România (reales în martie 1975, martie 1980 și martie 1985). Congresul al XI-lea (25.—28.XI.1974) a adoptat Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, precum și Directivele cu privire la planul cincinal pe anii 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981 — 1990. Între 19.—23.XI.1979 s-a desfășurat la București Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment istoric de o excepțională însemnătate în viața partidului, a întregii națiuni. Congresul al XII-lea a adoptat în unanimitate: Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în anul 1990; Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de dezvoltare a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000; Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei în perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000; Programul-directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții; Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985. Între 19—22.XI.1984 a avut loc la București Congresul al XIII-lea al P.C.R., eveniment cu profunde semnificații în viața partidului, a întregului popor, care a ales în unanimitate ca secretar general al partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și a adoptat: Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000; Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1986—1990; Programul-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții în perioada 1986—1990. Pe plan extern **R.S.R.** promovează relații de colaborare și cooperare multilaterală cu toate statele socialiste, precum și cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, integrității teritoriale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. **R.S.R.** este membră a O.N.U. (v.), a C.A.E.R. a Tratatului de la Varșovia, precum și a instituțiilor specializate ale O.N.U. (F.A.O., O.I.M., O.M.S., U.N.E.S.C.O., U.P.U. etc.) și a altor organizații guvernamentale internaționale; întreține relații diplomatice cu peste 130 de state, dezvoltă

raporturi economice, comerciale şi de cooperare cu peste 135 de state, participînd activ la rezolvarea marilor probleme care confruntă lumea contemporană, la lupta împotriva imperialismului, colonialismului şi neocolonialismului, pentru pace, securitate, democraţie şi socialism. Poşta română, prin emisiunile sale, a consemnat de mai multe ori aniversarea actului istoric de la 30 decembrie 1947 — proclamarea

Republicii. În 1948, cu ocazia împlinirii unui an de la acest eveniment, a fost pusă în circulaţie emisiunea poştală „Un an de la proclamarea Republicii Populare Române"; în anul 1952 (30 decembrie) a apărut emisiunea „5 ani de la proclamarea Republicii Populare Române". În anul 1962 (30 decembrie) a fost pusă în circulaţie emisiunea „A XV-a aniversare a proclamării Republicii Populare Române"; în anul 1967 (26 decembrie) emisiunea „A XX-a aniversare a Republicii"; în anul 1972 (10 decembrie) emisiunea „25 de ani de la proclamarea Republicii în România"; în anul 1977 emisiunea „30 ani de la proclamarea Republicii 1947—1977". În anul 1975, cu ocazia aniversării a 10 ani de la proclamarea Republicii Socialiste România, Poşta română a pus în circulaţie emisiunea „A X-a aniversare a Republicii Socialiste România". În anul 1982 a apărut emisiunea poştală „35 de ani de la proclamarea Republicii — 1947 — 1982". v. AEROMFILA; AMB. DUNAREANA; ASOCIAŢIA FILATELIŞTILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA; ASOCIAŢIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA; ASOCIAŢIA ROMÂNĂ PENTRU LEGĂTURILE DE PRIETENIE CU UNIUNEA SOVIETICĂ; ATELIA TIMBRULUI; BEŞLIC; BICIUGAŞ; BRAŞOVEANCĂ; BUCUREŞCI; BUBOU AMBULANT DUNARÉN; CĂIŞORI (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); CĂLĂRAŞI; C.B.A.; C.E.C; CERCUL FILATELIC BUCUREŞTI; CIFRA ÎN PATRU COLŢURI (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); CLUJ (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); CLUJ—ORADEA (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); CONFEDERAŢIA GENERALĂ A MUNCII; CONTRACCIU; C. RAIU; CUZA „NECIRCULATE"; DOROBANŢI; EFIGII (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); EFIRO; EXPOZIŢIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAŢIONALE; FABRICA DE TIMBRE; FALSURI „MOROIU"; FEDERAŢIA SOCIETĂŢILOR SPORTIVE DIN ROMÂNIA; F.F.; F.F. PTT; FILATELIA; GATA PENTRU MUNCĂ ŞI APĂRARE; INDÉPENDANCE ROUMAINE; I.O.V.R.; ÎNTREPRINDEREA COMERCIALĂ DE STAT „ROMPRESFILATELIA"; JAMBOREE; JUDEŢ; CU POSTALIONUL; KU RECEPIS; LEU; LITERATURĂ FILATELICĂ; MINESCU, CONSTANTIN N.; MINISTERUL TRANSPORTURILOR ŞI TELECOMUNICAŢIILOR; NECUNOSCUT LA APELUL FACTORILOR; ODĂIAŞ; OFICIUL DE EDUCAŢIE A TINERETULUI ROMÂN; OLĂCAR; ORADEA (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); ORGANIZAŢIA SPORTULUI POPULAR; ORGANIZAŢIA SPORTULUI ROMÂNESC; PARIS (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); PERLE (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); PORTO GAZETEI; POŞTA BISTRA; POŞTA MĂGURA; POŞTA PĂLTINIŞ; POŞTA ROMÂNĂ ÎN TURCIA; POŞTA RURALĂ; POŞTE LOCALE TURISTICE; PRINCIPATELE UNITE (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); PRO PATRIA; REIMPRESIUNI „GORJAN"; REIMPRESIUNI „ROBESCU"; S.E.; SPIC DE GRÎU (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); SURUGIU; ŞTAMPILĂ POŞTALĂ; ŞTAMPILE ALE BIROURILOR POŞTALE SUCURSALE; ŞTAMPILE ALE POŞTEI BALNEARE; ŞTAMPILE DE POŞTĂ RURALĂ; ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ; TAROM; TIMBRU DOMNESC; VULTURI (EMISIUNEA POŞTALĂ ~); ZIMBRULU ŞI VULTURULU.

R.O.P.i.T. v. POŞTA COMPANIEI R.O.P.i.T.; POŞTA IMPERIALĂ RUSĂ ÎN ROMÂNIA.

ROSPISKA v. POŞTA IMPERIALĂ RUSĂ ÎN ROMÂNIA.

ROTOHELIOGRAFIE v. TIPAR ADÎNC.

R.P.R. v. ROMÂNIA, REPUBLICA SOCIALISTĂ ~.

RULETĂ. Metodă de străpungere care constă din tăierea hîrtiei pe marginea mărcilor poştale (pentru a înlesni desprinderea lor din coală) cu ajutorul unor linioare dispuse una lîngă alta. Această operaţiune se realiza la început cu un cuţit circular (de unde şi numele de ruletă); în prezent se realizează cu maşini speciale. Diferenţa dintre perforarea propriu-zisă şi ruletă este că la cea din urmă nu se îndepărtează hîrtia ca la perforare. v. LINII DE SEPARARE.

RUMÄNIEN. Supratipar (v.) cu caractere gotice şi valoare în „bani" aplicat de Poşta germană de ocupaţie în România (martie 1918)

Rumänien
25 Bani

pe mărci poştale „Germania" din perioada 1905—1911 .v. MĂRCI POŞTALE DE OCUPAŢIE ÎN ROMÂNIA; MĂRCI POŞTALE „GERMANIA"; POŞTA GERMANĂ ÎN ROMÂNIA.

RUMELIA ORIENTALĂ v. BULGARIA.

RWANDA (REPUBLIKA Y'U RWANDA/RÉPUBLIQUE RWANDAISE — Republica Rwanda/ Ruandeză). Stat situat în estul Africii ecuatoriale; suprafaţa: 26 338 km²; populaţia: 4 510 000 locuitori (1978); capitala: Kigali; limbi oficiale: franceza şi kinya-rwanda; moneda 1 Rwanda Franc = 100 Centimes. Ocupată de Imperiul german la sfîrşitul secolului trecut (1899), este inclusă în colonia Africa Germană de Est; după primul război mondial, în 1922, este unită cu Burundi, formînd teritoriul Rwanda-Urundi sub mandatul Ligii Naţiunilor (din anul 1946 al O.N.U.), administrat de Belgia; la 1.VII.1962 îşi proclamă independenţa. Prima emisiune poştală: 1962. Între anii 1916—1931 foloseşte mărci poştale belgiene de ocupaţie (supratipare Kigoma, RUANDA sau URUNDI pe mărcile poştale ale fostei colonii Congo Belgian), iar din anul 1931 pînă în anul 1962, emisiunile poştale ale administraţiei mandatare belgiene cu inscripţia Ruanda—Urundi.

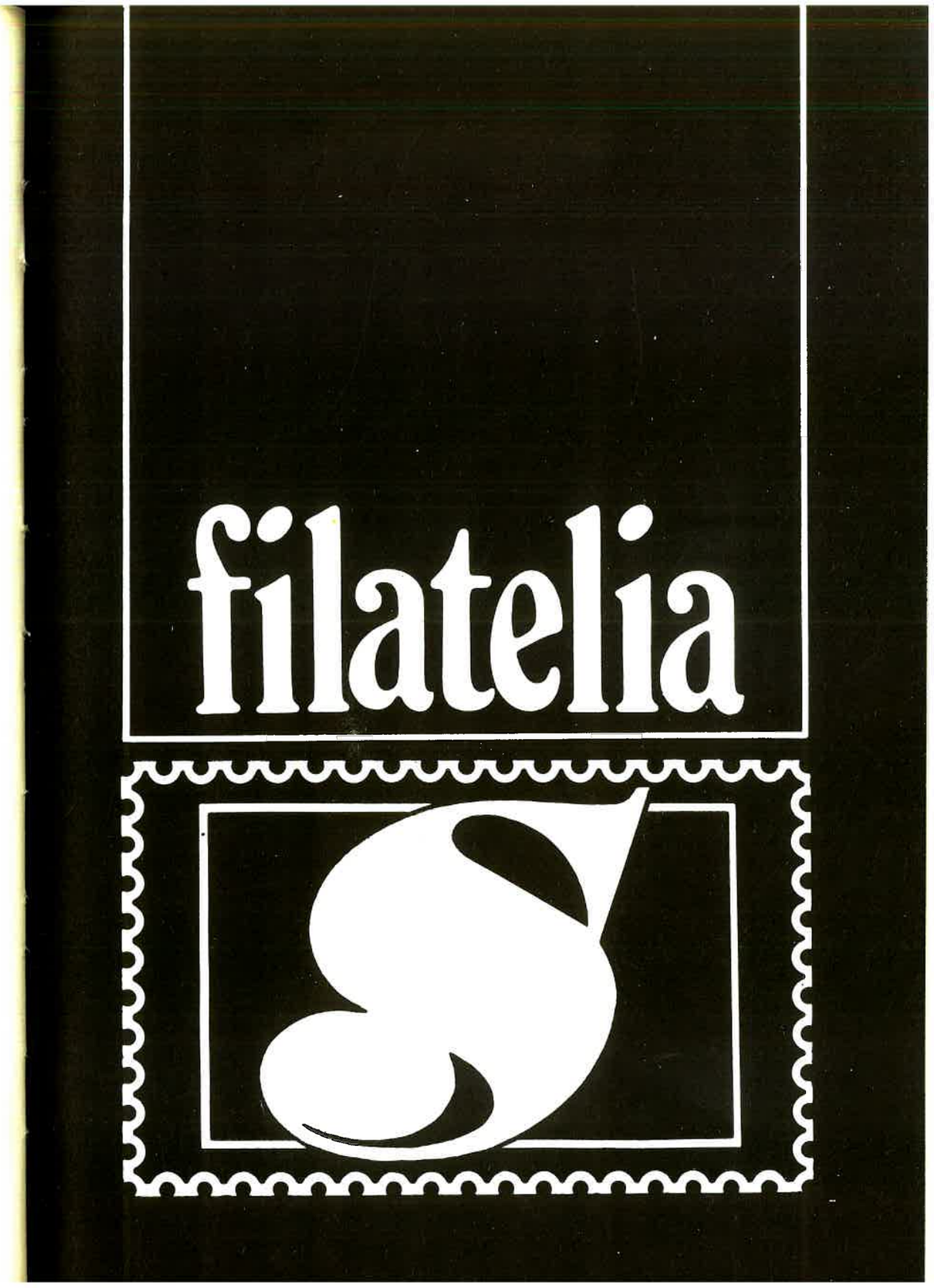

SAARGEBIET (Regiunea Saar). Denumire a regiunii miniere şi industriale situate în partea de vest a Germaniei, ocupată temporar de Franţa în anul 1920. Ea apare ca supratipar în perioada 1920—1921 pe mărci poştale uzuale germane din anii 1916—1919 folosite în acest teritoriu. Ulterior, între 1921—1934, apare ca inscripţie pe mărcile poştale special tipărite pentru respectiva regiune. În perioada 1947—1957 în teritoriul Saar s-au folosit mărci poştale proprii, ce purtau inscripţia SAAR, iar în

anii 1957—1959 mărci poştale ale R.F.G., puse în circulaţie în tiraje speciale pentru această regiune, avînd şi menţiunea SAARLAND. v. **SARRE.**

SAAR POST (Poşta din Saar). Inscripţie pe unele mărci poştale din Saar, din anul 1948. v. **SAARGEBIET.**

SAARLAND v. **SAARGEBIET.**

SACHSEN (SAXA) v. **VECHI STATE GERMANE.**

SAC POŞTAL. Ambalaj confecţionat din hîrtie, pînză sau material plastic folosit pentru expedierile şi transporturile poştale interne şi internaţionale. De regulă, sacii poştali poartă imprimate (pentru recunoaştere) denumirea sau semnele caracteristice ale administraţiei sau direcţiei poştale respective.

SAGGIO. Menţiune în limba italiană supratipărită sau ştampilată pe emisiunile poştale pe

care administraţia poştală italiană le trimite cu titlu de gratuităţi. v. **SPECIMEN.**

SAINT CHRISTOPHER. Inscripţie pe mărci poştale. v. **SAINT KITTS (CHRISTOPHER) ŞI NEVIS.**

SAINT KITTS (CHRISTOPHER) ŞI NEVIS (Saint Kitts and Nevis Commonwealth). Grup de trei insule (Saint Kitts = Saint Christopher, Nevis şi Sombrero) situate în arhipelagul Antilelor Mici; suprafaţa: 296 km²; populaţia: 59 500 locuitori (1978); centrul administrativ: Basseterre; limba oficială: engleza; moneda: sistemul monetar britanic. Posesiune britanică din prima jumătate a secolului al XVII-lea (1632); din 27.II.1967 teritoriu autonom, membru al Asociaţiei Indiilor de Vest, membru al Comunităţii Antilelor, stat asociat cu Marea Britanie. Stat independent de la 1.IX.1983. Prima emisiune poştală: 1870 (mărcile poştale poartă inscripţia SAINT CHRISTOPHER); între anii 1903—1952 a folosit mărci poştale cu inscripţia ST. KITTS NEVIS; 1952, mărci poştale coloniale engleze cu inscripţia SAINT CHRISTOPHER — NEVIS — ANGUILLA.

SALON FILATELIC DE POŞTĂ AERIANĂ v. **EXPOZIŢIE FILATELICĂ DE POŞTĂ AERIANĂ.**

SALTILLO. Supratipar (v.) local, aplicat în districtul Saltillo (Mexic), în anul 1864, pe mărcile poştale ale emisiunii gravate, ilustrate cu portretul lui Miguel Hidalgo. Aceste mărci poştale constituie raritäţi filatelice, pe primul loc situîndu-se marca poştală de 1 real care, pe scrisoare circulată, se cunoaşte într-un singur exemplar. v. **MONTERREY.**

SAMOA (SAMOA). Stat insular în arhipelagul cu acelaşi nume, situat în sud-vestul Oceanului Pacific; suprafaţa: 2 849 km²; populaţia: 156 000 locuitori (1980); capitala: Apia; limbi oficiale: samoana şi engleza; moneda: 1 Tala = 100 Sene. Colonie germană de la sfîrşitul secolului trecut (22.XII.1899) sub numele de Samoa de Vest; din anul 1914 este ocupată şi administrată de Noua Zeelandă (mandat al Ligii Naţiunilor şi apoi al O.N.U.); în anul 1958 obţine autonomia internă, iar la 1.I.1962 îşi proclamă independenţa; monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poştală: 1877 (şapte mărci poştale diferite cu inscripţia SAMOA/EXPRESS; din anul 1887 au fost introduse mărci poştale cu inscripţia SAMOA/POSTAGE sau SAMOA POST). În perioada 1900—1914 a folosit mărci poştale germane pentru fostele colonii ale Imperiului german cu supratiparul oblic SAMOA. Prima emisiune a statului independent: 1962 (inscripţia SAMOA I SISIFO). v. **G.R.I.**

SAMPLE. Supratipar (v.) cu semnificaţia de „probă", „mostră", aplicat între anii 1870—1883 pe unele mărci poştale de probă din S.U.A. v. **SPECIMEN.**

SANDJAK D'ALEXANDRETTE. Supratipar (v.) aplicat în anul 1938 pe unele mărci poştale siriene din perioada 1930—1932, folosite în ţinutul Alexandrette (astăzi Iskenderun), care, după încheierea primului război mondial, a devenit teritoriu sub mandat francez împreună cu Siria.

SAN MARINO (REPUBBLICA DI SAN MARINO — Republica San Marino). Stat situat în nord-estul Peninsulei Italice; suprafaţa: 60,57 km²; populaţia: 20 700 locuitori (1978); capitala: San Marino; limba oficială: italiana; moneda: 1 Liră sanmarineză = 100 Centesimi. Stat independent din secolul al XIII-lea; cea mai veche republică din lume. Prima emisiune poştală: 1877. Pînă la acea dată a folosit mărcile poştale ale Sardiniei, ale Statului papal şi apoi ale Italiei.

SANITATIS SIGILLUM. Inscripţie pe ştampilă. v. **SIGILLUM SANITATIS.**

SÃO TOMÉ ŞI PRÍNCIPÉ (REPUBLICA DEMOCRATICA DE SÃO TOMÉ E PRÍNCIPÉ — Republica Democratică São Tomé şi Príncipé). Stat insular situat în Golful Guineci, format din două insule mari — São Tomé şi Príncipe — şi mai multe insule mici; suprafaţa: 964 km²; populaţia: 83 000 locuitori (1975); capitala: São Tomé; limba oficială: portugheza; moneda: pînă în anul 1912: 1 Milreis = 1 000 Reis; după anul 1922: 1 Escudo = 100 Centavos; moneda actuală: 1 Dobra = 100 Centavos. Colonie portugheză de la începutul secolului al XVI-lea (1522), declarată în anul 1951 „provincie de peste mări" a Portugaliei; la 12.VII. 1975 îşi proclamă independenţa. Primele emisiuni poştale: 1869 (a fostei colonii); 1976 (a statului independent).

SARAWAK v. **MALAYSIA.**

SARDINIA v. **VECHI STATE ITALIENE.**

SARRE (Saar). Supratipar (v.) aplicat în anul 1920 (cu litere verzale sau de rînd) în urma tratatului de la Versailles (1919), cînd teritoriul Saar-ului a fost ocupat de Franţa, pe unele mărci poştale germane şi

bavareze din perioada 1905—1916. v. **SAARGEBIET.**

SASSONE v. **CATALOG „SASSONE".**

SAU KURŢIT. Inscripţie cu caractere chirilice întîlnită în perioada 1829—1851 pe unele ştampile sanitare ale carantinelor de poştă din Ţara Românească (Zimnicea, Brăila) şi Moldova (Galaţi). v. **ŞTAMPILE DE CARANTINĂ.**

SĂPTĂMÎNA FILATELICĂ. Denumire a emisiunilor filatelice puse în circulaţie în fiecare an de Poşta japoneză începînd cu anul 1948, cu ocazia săptămînii dedicate filateliei. De regulă desenele acestor emisiuni redau picturi sau

SAU KURŢIT

gravuri în stilul tradiţional japonez.

SCADTA. Iniţiale ale denumirii primei societăţi de transport aerian din America de Sud (înfiinţată la 5.XII.1919)—Sociedad Colombo-Alemana De Transportes Aereos — ce apare pe mărcile de poştă aeriană columbiene din perioada 1920—1928. v. **A; AVIANCA; L; LANSA.**

SCHAUBEK. Album de mărci poştale editat în Germania de către Gustav Bauschke (?—1876), începînd din anul 1870 (denumirea albumului este rezultatul anagramării numelui editorului său — Bauschke = Schaubek). După moartea lui G. Bauschke, albumele Schaubek au continuat să apară, iniţial, în editura fraţilor Senf, iar din anul 1893 în editura C. F. Lucke din Leipzig, în prezent întreprindere socialistă în R. D. Germană, axată pe producerea de albume, foi pentru exponate şi colecţii, clasoare şi alte accesorii filatelice.

SCHIMB FILATELIC. Formă de schimb practicată între filateliştii în vederea completării unei colecţii. Poate avea loc între filateliştii în cadrul cercurilor filatelice sau între filateliştii din diferite ţări prin corespondenţă. Pentru efectuarea schimburilor, filateliştii îşi comunică piesele de care au nevoie prin mancoliste (v.), indicînd numerele din catalog, starea mărcilor poştale (noi sau obliterate) şi alte elemente necesare pentru identificare exactă. În toate cazurile, la baza schimburilor filatelice stau cataloagele mărcilor poştale — pentru cele româneşti, Catalogul mărcilor poştale româneşti; pentru cele străine, cataloagele Zumstein (v.), Yvert et Tellier (v.), Michel (v.) ş.a. În România, schimbul filatelic cu străinătatea se face numai de către membrii A.F.R., prin A.F.R. (v.), pe baza şi în condiţiile Regulamentului de schimb

aprobat de M.T.Tc. — D.G.P.Tc. Criteriul care stă la baza evaluării schimbului este determinat de cotele prevăzute în cataloage. Schimburile de mărci poştale româneşti se efectuează pe baza cotelor prevăzute în lista de preţuri a Întreprinderii „Rompresfilatelia“ şi a celor prevăzute în Catalogul mărcilor poştale româneşti. v. **CARNET DE SCHIMB.**

SCHLESWIG-HOLSTEIN v. **VECHI STATE GERMANE.**

SCOTT v. **CATALOG „SCOTT“.**

SCRIERE CHIRILICĂ. Scriere realizată în secolul al IX-lea de către cărturarii Chiril şi Metodiu, folosită şi în România pînă la începutul deceniului şapte al veacului trecut, cînd a fost înlocuită în mod oficial cu alfabetul latin. Mărcile primei emisiuni poştale româneşti apărute în Moldova în anul 1858 poartă inscripţia PORTO SCRISORI redată în caractere chirilice. Alfabetul chirilic este întîlnit pe emisiuni poştale ale Bulgariei, Iugoslaviei (împreună cu cel latin), Mongoliei şi Uniunii Sovietice.

SCRISOARE. 1. Mesaj scris pe hîrtie împăturită expediat prin poştă (înainte de introducerea plicurilor). 2. Trimiteri poştale închise (în plic sau ambalaj) prin care se transmit anumite comunicări (corespondenţe, înştiinţări, circulare, invitaţii, fotografii, desene, scheme, tipărituri, pliante, felicitări, cărţi de vizită, mărţişoare — în perioada 15.II.—15.III.). Scrisorile se pun de către expeditor într-un înveliş închis, pentru a nu se putea lua cunoştinţă de conţinutul lor. Forma obişnuită de ambalaj a scrisorii este plicul (v.). Greutatea maximă admisă a scrisorilor este de 2 kg; scrisoarea care depăşeşte 1/2 kg trebuie legată de către expeditor cu sfoară în cruciş. În România prima definiţie a scrisorii a fost dată de Legea telegrafo-poştală din 5/17.XII.1864, care preciza că prin scrisoare „se înţelege orice împărtăşire sau încunoştinţare, scrise sau tipărite, închise sau sigilate, adresate către persoane absinte din locul unde se expediază“. v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ RECOMANDATĂ; SCRISOARE COMERCIALĂ; SCRISOARE CU PENE; SCRISOARE CU SPÎNZURĂTOARE; SCRISOARE CU VALOARE DECLARATĂ; SCRISOARE EXPRES; SCRISOARE ÎNDRUMATĂ; SCRISOARE „PAR AVION“; SCRISOARE RECOMANDATĂ.**

ALFABETUL CHIRILIC

FORMA	VALOAREA FONETICĂ	VALOAREA NUMERICĂ	FORMA	VALOAREA FONETICĂ	VALOAREA NUMERICĂ
А а	a	1	Ф ф	f	500
Б б	b		Х х	h	600
В в	v	2	Ѡ ѡ	o	800
Г г	g	3	Щ щ	şt	
Д д	d	4	Ц ц	ţ	900
Е е	e	5	Ч ч	č	90
Ж ж	j		Ш ш	ş	
Ѕ ѕ	dz	6	Ъ ъ	ă,ŭ	
З з	z	7	Ы ы	î,ĭ,ŭ	
И и	î	8	Ь ь	ă,ŭ,ĭ	
І і	î	10	Ѣ ѣ	ea	
К к	c,k	20	Ю ю	ĭu	
Л л	l	30	Ѧ ѧ	ĭa	
М м	m	40	Ѥ ѥ	ĭe	
Н н	n	50	Ѫ ѫ	ĭa,ea	
О о	o	70	Ж ж	î	
П п	p	80	Ѯ ѯ	cs	60
Р р	r	100	Ѱ ѱ	ps	700
С с	s	200	Ѳ ѳ	th,ft	9
Т т	t	300	У у	i,u	400
Ѹ ѹ	u	400	Ѵ ѵ	în	
Ѷ ѷ	u		Џ џ	ğ	

SCRISOARE COMERCIALĂ. Denumire dată plicurilor circulate, provenite din corespondenţa comercială.

SCRISOARE CU PENE. Scrisoare din perioada prefilatelică, pe care se prindeau cu ceară una sau mai multe pene (fulgi), pentru a semnala — convenţional — necesitatea unei cît mai grabnice expedieri. Metoda, folosită larg în Suedia şi Finlanda, între anii 1757—1865, poate fi considerată

echivalentă cu indicaţia „CITO“ (v.) uzitată în alte ţări din centrul şi sud-estul Europei, precursoare a indicaţiei mai recente „Expres“ (v.). Procedeul prinderii unei pene, cu un sigiliu de ceară, pe scrisori extraurgente a fost practicat în secolul trecut şi în Ţara Românească (înainte de Unirea Principatelor). La Arhivele Statului din Bucureşti sînt păstrate cîteva scrisori expediate cu ştafetă, de la staţiile de poştă [ex.: din Greci (menzilul nr. 54, din 4.V.1855, „cu grabnică ştafetă, purtată cu cel mai vrednic surugiu şi ager cal, care în 11 ceasuri cel mult să ajungă negreşit la Bucureşti“); din Călăraşi (1854, „ştafetă foarte, foarte urgentă“); din Ploieşti (31.VII.1859, ştafetă „grabnică, grabnică“)]. Există scrisori cu pene expediate prin căpitanii de poştă, care poartă şi sigiliile acestora [ex.: ştafetă „grabnică, grabnică, grabnică“ cu trei sigilii cu pene (sigiliul căpitanului de poştă de la Ştirbei); ştafetă „grabnică“ avînd sigiliul cu pene al căpitanului de poştă de la Ruşii de Vede]. Pe ele sînt prinse sub sigiliul de ceară pene de porumbel, simbolizînd urgenţa „ca de zbor“ a

trimiterii şi transportului din staţie în staţie, prin „trimişi expreşi, călări“. v. **CĂPITAN DE POŞTĂ.**

SCRISOARE CU SPÎNZURĂTOARE. Scrisoare cu caracter de extremă urgenţă pe care se făcea un semn în formă de spînzurătoare pentru a atrage atenţia curierilor sau mesagerilor că orice întîrziere implica sancţiuni aspre, care puteau merge pînă la pedeapsa cu moartea. Acest sistem de însemnare a fost folosit din evul mediu pînă în preajma secolului al XVII-lea.

SCRISOARE CU VALOARE DECLARATĂ. Trimitere poştală din categoria obiectelor de mesagerii care circulă însoţită de un formular denumit „Buletin de expediţie“, prin intermediul căreia se expediază în plic sau în alt ambalaj de hîrtie rezistentă, cu dimensiuni minime de 81×114 mm sau maxime de 324×458 mm, hîrtii, documente sau obiecte mici ce prezintă atît pentru expeditor, cît şi pentru destinatar o anumită valoare (ex.: manuscrise, fotografii, acte, librete de economii C.E.C., obligaţiuni C.E.C., cărţi de muncă, mărci filatelice etc.). Transmiterea pe această cale a unor comunicări cu caracter de corespondenţă este interzisă. În momentul depunerii, expeditorului i se eliberează o recipisă. Suma din declaraţia de valoare este, în principiu, nelimitată. Valoarea declarată nu poate depăşi valoarea reală a conţinutului trimiterii, dar se permite şi declararea numai a unei părţi din această valoare. Declararea frauduloasă a unei valori superioare celei reale este pasibilă de urmărire judiciară. Taxa scrisorilor cu valoare declarată se achită anticipat de către expeditor; plata ei este atestată prin menţiunea „Taxe perçue“ („Taxă percepută“). Ea se compune din: taxa de francare obişnuită, taxa de recomandare şi taxa de asigurare. Scrisorile cu valoare declarată se expediază sigilate (se folosesc sigilii de ceară, plumb etc.), în plicuri şi ambalaje solide. Scrisorile cu valoare declarată a căror adresă este formată din iniţiale, este scrisă cu creionul sau prezintă ştersături nu sînt admise la expediere. La scrisorile cu valoare declarată expediate extern valoarea trebuie să fie exprimată în moneda ţării de origine; ea se înscrie de către expeditor, în cerneală sau tuş, deasupra adresei trimiterii, cu litere latine, cu cifre arabe, fără să aibă ştersături. Scrisorile cu valoare declarată pot fi închise (expediate de unităţile socialiste, lipite şi sigilate cu sigiliul unităţii expeditoare) sau deschise (expediate de persoane particulare, în plicuri lipite după inventarierea lor de către angajatul poştei, care apoi le sigilează); greutatea maximă este de 2 kg; cele care depăşesc 0,500 kg se pot expedia numai ambalate, legate de expeditor cu sfoară în cruciş şi sigilate de lucrătorul poştal din 4 în 4 cm cu sigiliul cu stemă pentru tuş, pe toate clapele plicului, pentru scrisorile cu valoare declarată pînă la 3 000 lei, şi cu sigiliu în ceară, din 4 în 4 cm, pe toate clapele plicului, pentru cele cu valoare declarată de peste 3 000 lei. Ele pot purta una din următoarele indicaţii speciale: valoare (v.), ramburs (v.), expres (v.), par avion (v.), post-restant (v.), confirmare de primire (A.R.) (v.), confirmare telegrafică de primire (P.C.).

SCRISOARE DEZINFECTATĂ v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ DEZINFECTATĂ; ŞTAMPILE DE CARANTINĂ.**

SCRISOARE EXPRES. Scrisoare distribuită de poştă mai repede decît o scrisoare obişnuită, în schimbul unei taxe suplimentare. Scrisorile expres sînt predate, de regulă, destinatarului, prin curieri speciali, fără a se aştepta cursa normală de distribuire. Menţiunea caracterului lor se face fie înscriindu-se pe plic cuvîntul „EXPRES“, fie aplicîndu-se etichete speciale cu acelaşi text (de obicei de culoare roşie, spre a atrage mai uşor atenţia asupra lor). Unele administraţii poştale au emis mărci poştale speciale pentru taxa de livrare expres (Italia, U.R.S.S. etc.). v. **ETICHETĂ „EXPRES“; MĂRCI POŞTALE „EXPRES“.**

SCRISOARE ÎNDRUMATĂ. Scrisoare expediată destinatarului în perioada prefilatelică, prin intermediul unei terţe persoane, cu rol de primitor intermediar. Aceşti „îndrumători“ obişnuiau să contrasemneze scrisoarea pe verso, adăugînd „salutările“ lor pentru destinatar. Alteori chiar expeditorul menţiona pe scrisori numele şi adresa intermediarului care asigura retrimiterea la destinatar. În secolul trecut, în Ţara Românească au existat astfel de „îndrumători“ care primeau corespondenţe de peste Dunăre, de la Şistov, tranzitate cu barca; ei le adnotau pe verso şi le depuneau spre expediere la poşta de la Zimnicea, care le aplica ştampile de plecare. Ca urmare a interesului tot mai crescut pentru istoria poştală, scrisorile îndrumate sînt foarte căutate şi studiate cu atenţie. În filatelie ele sînt desemnate şi prin termenii „Lettres acheminées“ (în limba franceză) sau „Forwarded Letters“ (în limba engleză).

SCRISOARE „PAR AVION“. Scrisoare expediată cu avionul. v. **PAR AVION.**

SCRISOARE RECOMANDATĂ. Scrisoare pentru care poşta percepe o taxă poştală tarifară sporită, emite la preluare o recipisă şi efectuează remiterea ei destinatarului sub semnătură. În caz de pierdere, poşta plăteşte o penalizare expeditorului, în limitele stabilite prin reglementările în vigoare. v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ RECOMANDATĂ; ŞTAMPILE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE.**

SCUT. Termen heraldic care indică suportul propriu-zis al unei steme. Scuturile heraldice au avut ca model pe cele folosite de cavalerii medievali ca arme de apărare. Pentru a fi recunoscuţi în lupte şi turniruri, cavalerii şi-au împodobit scuturile cu diferite semne distinctive, care au determinat apariţia heraldicii. Forma scuturilor diferă după epocă şi arie geografică (triunghiular, rotund, dreptunghiular, oval, rombic, cu margini neregulate etc.). Unele scuturi sînt înfăţişate pe mărci şi efecte poştale.

SCUTIRE DE TAXĂ POŞTALĂ. Scutire de plată a taxelor de expediere a corespondenţei acordată unor persoane, organizaţii şi instituţii. În relaţiile internaţionale scutirile de taxă poştală sînt prevăzute în mod expres în convenţiile şi aranjamentele U.P.U. v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ SCUTITĂ DE TAXĂ.**

SCUTIT/POŞTA. Inscripţie pe marca poştală „scutire de porto“

emisă de Poşta română cu ordinul numărul 23466 din anul 1913. v. **MĂRCI POŞTALE PENTRU SCUTIRE DE TAXĂ; SCUTIRE DE TAXĂ POŞTALĂ.**

S.d.N. — BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL (Liga Naţiunilor. Biroul Internaţional al Muncii). Supratipar (v.) liniar aplicat pe mărci poştale elveţiene din perioada 1907—1917, utilizate ca mărci poştale de serviciu în anii 1922—1923, în folosinţa exclusivă a membrilor Ligii Naţiunilor şi ai Biroului Internaţional al Muncii. v. **BIROUL INTERNAŢIONAL AL MUNCII.**

S.E. Iniţiale pentru „Serviciul Expoziţiei", supratipărite pe mărci poştale româneşti din emisiunea „Expoziţia generală", din anul 1906, destinate expedierii corespondenţei oficiale a serviciilor expoziţiei. v. **MĂRCI POŞTALE DE SERVICIU.**

SE TENANT. Termen francez care indică două piese filatelice alăturate (ex.: o marcă poştală pereche cu o vinietă sau cu un cîmp liber).

SECERĂTOARE. Denumire dată unei suite de emisiuni poştale uzuale portugheze (1912—1930) al căror desen înfăţişează figura unei femei (purtînd bonetă frigiană şi o seceră), simbol al Republicii. Emisiunea este indicată, cîteodată, şi sub denumirea eronată de Ceres.

SEGNA TASSA. 1. Inscripţie pe primele mărci poştale italiene „Taxa de plată" din anii 1863 şi 1869. Pe aceste mărci poştale nu figurează denumirea ţării emitente. **2.** Supratipar aplicat pe mărci poştale. v. **SEGNATASSE.**

SEGNATASSE. 1. Inscripţie pe unele mărci „Porto" italiene emise între anii 1870—1966. Cu începere din anul 1934 pe aceste mărci poştale figurează şi denumirea ţării emitente. **2.** Inscripţie pe emisiunile „Porto" din San Marino cu începere din anul 1897. **3.** Supratipare pe mărci poştale „Porto" ale Poştei Vaticanului (1931) şi inscripţii pe cele ulterioare.

SEGURO POSTAL v. **MĂRCI POŞTALE PENTRU COMPLETAREA TAXEI; MĂRCI POŞTALE PENTRU ASIGURARE.**

SEMĂNĂTOARE. Siluetă a unei semănătoare purtînd bonetă frigiană, tipărită pe o seamă de emisiuni poştale uzuale franceze cu începere din anul 1903, cunoscute în filatelie sub denumirea de „Semeuse" (Semănătoare). Se cunosc două variante principale: pe fond plin şi pe fond liniat cu soarele la orizont.

SEMEUSE v. **SEMĂNĂTOARE.**

SEMILUNA ROŞIE. 1. Organizaţie de binefacere ce fiinţează în unele ţări musulmane, echivalentă cu Crucea Roşie (v.). **2.** Emblemă a organizaţiei Semiluna Roşie Internaţională. **3.** Timbre de ajutor turceşti cu această emblemă emise în perioada 1910—1955, pentru a fi aplicate, cu suprataxă, pe trimiterile poştale expediate în interiorul ţării. Folosirea lor era obligatorie la sărbătorile naţionale, religioase sau în anumite perioade determinate (prestabilite) ale anului. Valorile

mari au avut utilizare fiscală. Aceste timbre formează un capitol aparte în filatelia turcă.

SEMILUNĂ CU STEA. Supratipar (v.) aplicat de Poşta otomană în perioada primului război mondial pe mărci din emisiunile poştale vechi (1892—1913), aflate în stoc. Se deosebesc patru tipuri de supratipare, din care două cu stea în şase colţuri şi două cu stea în cinci colţuri.

SEMIOFICIAL, -Ă v. **MĂRCI POŞTALE SEMIOFICIALE.**

SEMN DE CONTROL. Dungi, cifre sau alte semne aplicate pe marginea colilor de hîrtie pe care au fost imprimate mărci sau efecte poştale, pentru a permite controlul tipăririi lor.

SEMN DE EXPERTIZĂ. Semn aplicat cu un poanson metalic de către expert sau de către comisia de expertiză (v.). În România se folosesc următoarele semne de expertiză: poansonul de certificare cu tuş lavabil—A.F.R.; ştampila pentru reimpresiuni — REIMPR; ştampila pentru mărci poştale reparate—REPARAT. Aplicarea semnelor de mai sus se face pe verso-ul pieselor filatelice, în locul şi în poziţiile stabilite diferenţiat pentru fiecare categorie de piesă, astfel: la mărcile poştale autentice se utilizează exclusiv poansonul A.F.R., în poziţiile stabilite pentru cele două categorii —dantelate şi nedantelate. Colecţionarii trebuie să aibă în vedere că poansoanele mai multor experţi filatelici străini se întîlnesc şi contrafăcute. Pentru piesele mai valoroase, certificatul de expertiză poate fi însoţit şi de fotografia piesei respective, cu viza de expertiză. Reimpresiunile oficiale sînt prevăzute cu ştampila REIMPR, aplicată pe mijlocul verso-ului mărcilor poştale, şi poansonul A.F.R., dedesubt. Nu se certifică reimpresiunile sau impresiunile particulare, nerecunoscute de stat. Pentru mărcile poştale reparate, recondiţionate sau regumate se aplică ştampila REPARAT şi poansonul A.F.R. Menţionăm că semne de expertiză ale unor cunoscuţi experţi străini au apărut contrafăcute destul de des pe piaţa filatelică.

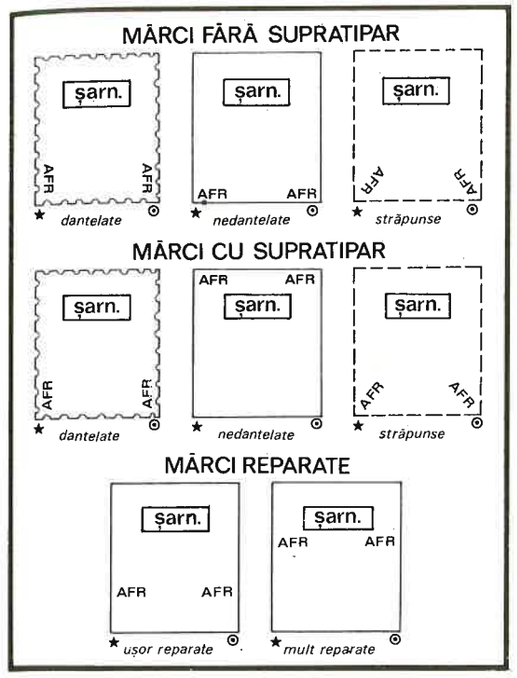

SEMN DE EXPERTIZĂ

SEMN DE GARANŢIE. Ştampilă mică cu numele sau iniţialele unui colecţionar sau comerciant aplicată pe spatele unei mărci poştale,

ca garanţie a autenticităţii. Nu este un procedeu util şi poate diminua valoarea mărcii poştale; de multe ori aceste semne sînt contrafăcute. Nu trebuie confundate cu semnele de expertiză oficială. v. **EXPERTIZĂ FILATELICĂ.**

SEMN SECRET. Detaliu aproape imperceptibil (semn, punct, linie, literă etc.) inclus în desenul mărcilor poştale pentru a permite recunoaşterea pieselor originale, depistarea falsurilor şi pentru a distinge imprimeriile unde au fost tipărite în cazul în care aceleaşi emisiuni au fost tipărite la mai multe tipografii. La aceste semne secrete s-a recurs pe scară destul de largă în secolul trecut.

SEMNĂTURĂ. Menţiune tipărită în partea de jos a mărcii poştale, sub chenarul acesteia, constînd din numele desenatorului, al gravorului şi, uneori, al imprimeriei.

SEMNE DE RECUNOAŞTERE. Numeroase mărci poştale nu includ în desenul lor denumirea ţării emitente, uneori nici moneda în care sînt stabilite valorile nominale. Astfel, de exemplu, pe primele mărci poştale adezive din lume (vestitele „Penny Black" ale Marii Britanii) şi pe unele emisiuni care le-au urmat nu figura denumirea ţării, considerîndu-se că efigia reginei Victoria era suficientă pentru recunoaşterea provenienţei acestora. După constituirea U.P.U. s-a hotărît ca fiecare administraţie poştală să înscrie pe mărcile poştale denumirea ţării emitente în caractere latine. Marea Britanie nu procedează nici astăzi conform acestor indicaţii. Dacă în cazul ei alte elemente pot duce la identificarea apartenenţei mărcilor poştale, există însă în filatelie foarte multe mărci poştale greu de identificat. În lipsa denumirii ţării şi a monedei sau în cazurile în care acestea sînt redate în limbi, alfabete ori cifre mai puţin cunoscute, trebuie căutate în desenul mărcii poştale unele detalii care să permită identificarea ei, fie prin recunoaşterea unor elemente caracteristice, fie prin deducţie [ex.: Turcia (1865—1876) — semiluna; Bosnia-Herţegovina (1879—1901) — vulturul imperial austriac cu două capete etc.]. Alte puncte de reper le constituie alfabetele folosite la inscripţii, limba în care sînt consemnate denumirile monetare sau unele indicaţii poştale etc. v. **IDENTIFICARE.**

SENEGAL (RÉPUBLIQUE DU SÉNÉGAL — Republica Senegal). Stat situat în vestul Africii; suprafaţa: 196 192 km²; populaţia: 5 831 000 locuitori (1978); capitala: Dakar; limbi oficiale: franceza, wolof; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. În evul mediu pe teritoriul S. s-au dezvoltat statele feudale Tekrour, Wolof şi Fouta Toro; cucerit de francezi în a doua jumătate a secolului trecut, S. devine colonie a Franţei, fiind inclus, în anul 1904, în Africa Occidentală Franceză; la 25.XI.1958 devine republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze, iar la 17.I.1959 intră în componenţa Federaţiei Mali, care obţine independenţa la 20.VI. 1960; la 20.VIII.1960 se retrage din Federaţia Mali, proclamîndu-se republică suverană. Primele emisiuni poştale: 1887 (a fostei colonii); 1960 (a statului independent).

SERIE. Ansamblul mărcilor poştale ce formează o anumită emisiune. v. **PREŢ AL SERIEI.**

SERPENTINE. 1. Sistem de separare a mărcilor poştale în coală prin străpungere (persare) cu ajutorul unor linii şerpuite, conturînd o similidantelură (ex.: emisiunea de mărci poştale „Porto" bulgăreşti, din anul 1884; emisiunile de mărci poştale uzuale ale Finlandei, din anii 1860—1870). Mărcile poştale astfel dantelate,

cu toţi „dinţii“ intacţi, sînt piese de excepţie, iar cele cu doi „dinţi“ lipsă sînt considerate piese de calitate normală. **2.** Denumire dată în filatelie emisiunii bulgare de mărci poştale „Porto“ sus-amintite. v. **DANTELURĂ**; **LINIE DE STRĂPUNGERE**; **MĂRCI POŞTALE PERSATE.**

SERVICE DE LA SOCIÉTÉ DES NATIONS. Supratipar. v. **SOCIÉTÉ DES NATIONS.**

„SERVICE DU BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL“ (Serviciul Biroului Internaţional al Muncii). Supratipar (v.) circular aplicat pe mărcile poştale comemorative elveţiene din anul 1938 cu ocazia inaugurării palatului Ligii Naţiunilor de la Geneva, folosite în acelaşi an ca mărci poştale de serviciu. v. **BIROUL INTERNAŢIONAL AL MUNCII.**

SERVICII ÎN COMISION. Prestaţii efectuate de unităţile poştale constînd în încasarea tarifelor pentru abonamentele de radio şi televizor de la abonaţi, vînzarea „lozului în plic“, transmiterea de citaţii, proceduri etc.

SERVIZI DISTACCATI (servicii detaşate). **1.** Ghişee temporare ale Poştei italiene, detaşate cu ocazia unui eveniment, la o expoziţie, la o manifestare filatelică etc. pentru a prelua şi a oblitera corespondenţa cu ştampila specială pusă în circulaţie cu ocazia evenimentului respectiv. **2.** Inscripţie pe ştampile utilizate de astfel de ghişee.

SEYCHELLES (REPUBLIC OF SEYCHELLES/ RÉPUBLIQUE DES SEYCHELLES — Republica Seychelles). Arhipelag situat în Oceanul Indian; suprafaţa: 277,1 km²; populaţia: 63 000 locuitori (1978); capitala: Victoria; limbi oficiale: engleza şi franceza; moneda: 1 Rupie Seychelles = 100 Cents. Colonie britanică de la începutul secolului trecut (1814); între anii 1814—1903 este unită administrativ cu Mauritius, devenind apoi colonie separată a Coroanei; la 1.X.1975 obţine autonomia internă, iar la 26. VI. 1976 îşi proclamă independenţa. Primele emisiuni poştale: 1890 (a fostei colonii); 1976 (a statului independent). Înainte de 1890 a folosit mărci poştale ale insulei Mauritius obliterate cu ştampila ovală haşurată B 64.

SFANŢ. Veche monedă austriacă de argint, avînd valoarea de cca 2 lei.

SFÎNTA ELENA (SAINT HELENA, SANT'ELENA). Insulă situată în sudul Oceanului Atlantic; suprafaţa: 122 km² (419 km² cu dependenţele Tristan da Cunha, Ascension, Inaccessible, Nightingale, Gough = Diego Alvarez); populaţia: 5 147 locuitori (1976); centrul administrativ: Jamestown; limba oficială: engleza; moneda: sistemul monetar britanic. Colonie britanică din secolul al XVII-lea (1651). Prima emisiune poştală: 1856.

SFÎNTA LUCIA (SAINT LUCIA — Sfînta Lucia). Stat situat în America Centrală insulară, pe insula cu acelaşi nume; suprafaţa: 616 km²; populaţia: 112 000 locuitori (1978); capitala: Castries; limba oficială: engleza; moneda: 1 East Caribbean Dollar = 100 Cents. Din secolul al XVII-lea pînă în anul 1814 este disputată de Anglia şi Franţa; din anul 1814, colonie a Marii Britanii, inclusă administrativ, între anii 1838—1958, insulei Windward; în anii 1959—1962 face parte din Federaţia Indiilor de Vest; de la 1.III.1967, teritoriu autonom, membru al Asociaţiei Indiilor de Vest şi al Comunităţii Antilelor; la 22.II. 1979 îşi proclamă independenţa; monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poştală: 1860, a fostei colonii; 1967, a administraţiei autonome. Înainte de anul 1860 a folosit mărci poştale britanice curente obliterate cu ştampila ovală haşurată A 11.

SFÎNTUL VINCENŢIU — GRENADINE (SAINT VINCENT AND THE GRENADINES — Sfîntul Vincenţiu şi Grenadine). Stat situat în America Centrală insulară, în arhipelagul Antilelor Mici; suprafaţa: 389,3 km²; populaţia: 110 000 locuitori (1978); capitala: Kingstown; limba oficială: engleza; moneda: 1 East Caribbean Dollar = 100 Cents. Colonie britanică de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea (1783); din anul 1833 este inclusă administrativ insulei Windward; între anii 1958—1962 face parte din Federaţia Indiilor de Vest; devine apoi teritoriu autonom, membru al Asociaţiei Indiilor de Vest şi al Comunităţii Antilelor; la 27.X. 1979 îşi proclamă independenţa; monarhie constituţională în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poştală: 1861, a fostei colonii; 1978, a statului independent.

SHANGHAI/CHINA. Supratipar (v.) cu indicarea valorii, aplicat de biroul poştal al S.U.A. din oraşul Shanghai din China în anii 1919—1922 pe mărci poştale ale

S.U.A. din perioada 1916—1917. Înainte de anul 1919 biroul poştal al S.U.A. din Shanghai a folosit mărci poştale ale S.U.A. fără supratipar. Biroul poştal al S.U.A. din Shanghai a fost închis la 31.XII.1922.

SHARJAH v. **EMIRATELE ARABE UNITE.**

SHQIPERIA. Denumire a R.P.S. Albania (R.P.S. SHQIPERISE), înscrisă pe un număr de emisiuni poştale ale acestei ţări. v. **ALBANIA.**

S.H.S. HRVATSKA. Supratipar (v.) semnificînd prin iniţialele S.H.S. denumirea de atunci a statului — Srba, Hrvata i Slovenaca (Regatul Sîrbilor, Croaţilor şi Slovenilor), aplicat pe mărci poştale ungureşti din perioada 1913—1918 puse în circulaţie

între anii 1918—1920 în Iugoslavia. Unele supratipare prezintă şi o supratxaă în scop de binefacere (1916—1918), indicată prin 2 F — ZA/NAROD. VIJECE. Supratiparul se întîlneşte şi sub forma HRVATSKA S.H.S.

SIAM v. **THAILANDA.**

SIANGAN (XIANG GANG) = HONG KONG. Insulă în Marea Chinei; suprafaţa: 1 032 km²; populaţia: 4 710 000 locuitori (1979); reşedinţa: Victoria; limbi vorbite: chineza şi engleza; moneda: 1 Dollar = 100 Cents. Ocupat de Anglia în anul 1841, **S.** devine din anul 1843 posesiune britanică. Republica Populară Chineză consideră **S.** parte integrantă a Chinei; la 8.III.1972 guvernul chinez a informat O.N.U. că **S.** este parte a teritoriului chinez ocupată de autorităţile britanice. Prima emisiune poştală: 1862.

SIEGE OF MAFEKING. Inscripţie. v. **MAFEKING**; **POŞTA DE ASEDIU.**

SIEGER, HERMANN v. **CATALOG „SIEGER“.**

SIERRA LEONE (REPUBLIC OF SIERRA LEONE — Republica Sierra Leone). Stat situat în vestul Africii, pe litoralul Oceanului Atlantic; suprafaţa: 71 740 km²; populaţia: 3 200 000 locuitori (1978); capitala: Freetown; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1964: sistemul monetar britanic; după anul 1964: 1 Leone = 100 Cents. La începutul secolului trecut zona de coastă devine colonie britanică, iar în anul 1896 Anglia îşi extinde protectoratul şi asupra teritoriului interior; la 27.IV.1961 **S.L.** îşi proclamă independenţa în cadrul Commonwealth-ului; la 19.IV.1971 **S.L.** devine republică. Primele emisiuni poştale: 1861 (a fostei colonii); 1961 (a statului independent).

SIGILA, A ~. **1.** A pune, a aplica un sigiliu. **2.** A închide o scrisoare, un pachet, o încăpere prin aplicarea de sigilii.

SIGILARE. Acţiunea de a sigila şi rezultatul ei; pecetluire.

SIGILII (ŞTAMPILE) ALE CĂPITANILOR DE POŞTĂ. Sigilii cu caracter particular, folosite în mai multe ţări printre care şi România de căpitanii de poştă în scop administrativ, pe diferite acte, chitanţe şi cîteodată pe scrisori şi ştafete (uneori „cu pene“) dîndu-le, în acest caz, caracter poştal. În România respectivele sigilii erau folosite mai ales de staţiile mici de poştă, lipsite de sigiliile antreprizei, dar se întîlnesc aplicate şi de staţii care dispuneau de asemenea sigilii [ex.: 1. Turceşti (1846): sigiliu oval (23 × 20 mm); în fond sigilar — scut timbrat de o coroană, cu şapte fleuroane, în dreapta un leu cambrat, în stînga panou de steaguri, totul pe un afet de tun, iar dedesubt anul (1846); cel mai vechi sigiliu de căpitan de poştă cunoscut. 2. Cîlnău (1851): sigiliu sub formă de scut stilizat; în fond sigilar — siglele Z.G. (iniţialele lui Zamfir Gheorghe, căpitanul poştei Cîlnău), deasupra o coroană închisă cu patru fleuroane şi cruce; utilizat între anii 1851-1856. 3. Buzău (1858): sigiliu oval (15 × 12 mm), cu cerc perlat; în fond sigilar — un cerc cadrilat, în el siglele C.L. şi deasupra, în oval, numele căpitanului Sava Lungianu, în chirilice manuscrise,

iar jos anul (1858); utilizat între anii 1856—1858. 4. Ruşii de Vede (1851): sigiliu oval (20 × 17 mm); în fond sigilar — scut renaissance închizînd un oval cu siglele I.G. (iniţialele lui Ioan Grozoveanu, căpitanul poştei Ruşii de Vede), deasupra o coroană cu fleuroane, iar în stînga şi în dreapta figuri heraldice; utilizat între anii 1851—1856 pe „ştafete cu pene“. 5. Ştirbei (1852): sigiliu oval (20 × 17 mm); în fond sigilar — scut renaissance cu monograma P. J., deasupra coroană cu cinci fleuroane pe glob cu cinci haşuri din care pornesc la dreapta şi la stînga cununi de flori; se cunoaşte utilizat de căpitanul poştei Ştirbei pe o ştafetă purtînd trei „sigilii cu pene“]. v. **HERALDICĂ**; **SCRISOARE CU PENE.**

SIGILIU v. **MATRICE SIGILARĂ**; **PECETE.**

SIGILIU POŞTAL. Sigiliu folosit de serviciile poştale. Aceste sigilii se împart în România în: *sigilii cu stemă pentru tuş* (care se aplică pe documente de serviciu cu caracter de exploatare, financiar-contabil sau administrativ-gospodăresc din activitatea poştală, precum şi pe trimiterile poştale de serviciu şi particulare conform reglementărilor în vigoare), *sigilii cu stemă pentru ceară* (folosite la sigilarea obiectelor de mesagerii de serviciu şi particulare care conţin bani, valori sau documente), *sigilii pentru trimiteri asigurate, cu*

nr. de ordine (folosite de agenţiile poştale la sigilarea obiectelor de mesagerii prezentate care conţin numerar sau documente), *sigilii cu număr de control pentru mandate* (folosite pentru autentificarea valabilităţii mandatelor prezentate) şi *sigilii pentru cleşti de sigilat cu plumb*. Confecţionarea, distribuirea, folosirea, evidenţa şi casarea sigiliilor se fac în conformitate cu reglementările stabilite de Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor (v.).

SIGILION (învechit). Act care poartă sigiliu.

SIGILLUM SANITATIS. Termen în limba latină, înscris pe multe ştampile şi sigilii de dezinfecţie, folosite în secolul trecut în carantinele cordonului sanitar austriac antiepidemic de pe Carpaţi. Se întîlneşte şi în formă inversată — „Sanitatis sigillum". Prezenţa unei asemenea ştampile sau sigiliu pe o scrisoare atesta că aceasta a fost supusă operaţiilor de purificare antiepidemică (fumigaţie sau altele). Pe una şi aceeaşi scrisoare se pot găsi o ştampilă cu cerneală şi un sigiliu aplicat pe ceară. Prima atestă purificarea, iar sigiliul reînchiderea scrisorilor deschise pentru a fi dezinfectate şi în interior. v. **FUMIGAŢIE**; **ŞTAMPILE DE CARANTINĂ.**

SIGILOGRAFIE. Disciplină auxiliară a istoriei, care se ocupă cu studierea şi descrierea sigiliilor.

SIMILIGRAVURĂ. Ansamblul procedeelor folosite la executarea unui clişeu pentru tipar înalt împărţit în puncte (cu ajutorul sitei fotografice), pe cale fotochimică sau fotomecanică (inclusiv fotoelectronică). În funcţie de caracterul originalului se deosebesc: *similigravură monocromă*, al cărei rezultat este autotipia, şi *similigravură policromă*, ale cărei rezultate sînt tricromia şi patrucromia. v. **AUTOTIPIE**; **CLIŞEU**; **MONOCROM**; **ORIGINAL**; **POLICROMIE**; **SITĂ FOTOGRAFICĂ**; **TIPAR ÎNALT.**

SINGAPORE (MAJULAH SINGAPURA/XINJIAPO GONGHEGNO/REPUBLIC OF SINGAPORE — Republica Singapore). Stat situat în sud-estul Asiei, pe insula cu acelaşi nume din extremitatea sudică a Peninsulei Malacca; suprafaţa: 581 km²; populaţia: 2 390 000 locuitori (1980); limbi oficiale: malaieza, chineza, tamil, engleza; moneda: 1 Singapore Dollar = 100 Cents. Colonie britanică de la începutul secolului trecut (din anul 1867 Colonie a Coroanei); la 1.IV.1959 obţine autonomia internă; la 16.IX.1963 intră în Federaţia Malaysia din care se retrage la 9.VIII.1965, proclamîndu-se republică independentă în cadrul Commonwealth-ului. Primele emisiuni poştale: 1948 (a fostei colonii); 1959 (a statului autonom); 1966 (a republicii independente).

SIRACUZANA. Denumire filatelică dată mărcilor poştale uzuale italiene puse în circulaţie în anul 1953, care reproduc în desen o

veche monedă din Siracuza. Ilustraţia a fost folosită timp îndelungat pentru diverse emisiuni realizate pe hîrtii de calităţi diferite (cu diverse filigrane etc.).

SIRIA (AL-JUMHŪRIYA-AL-'ARABIYA AS-SŪRIYA — Republica Arabă Siriană). Stat situat în sud-vestul Asiei, în Orientul Apropiat; suprafaţa: 185 180 km²; populaţia: 9 622 932 locuitori (1979); capitala: Damasc; limba oficială: araba; moneda: 1 Liră = 100 Piaştri. Teritoriul S., pe care s-au dezvoltat o străveche cultură şi civilizaţie, a făcut parte din statul asirian, din cel babilonian (Regatul Noului Babilon), iar după cucerirea lui de către Alexandru Macedon devine centrul Regatului seleucid; provincie romană şi bizantină, S. este ocupată de arabi, la Damasc stabilindu-se capitala Califatului omeiad; S. ajunge, între anii 1516—1918, provincie a Imperiului otoman. În anul 1920 S. devine teritoriu sub mandatul Ligii Naţiunilor, administrat de Franţa; la 27.IX.1941 îşi proclamă independenţa, dar rămîne în continuare ocupată de trupe anglo-franceze (care predau la 1.I.1944 guvernului sirian atributele puterii); o dată cu retragerea trupelor străine, la 17.IV.1946, S. obţine independenţa reală şi deplină. Între 1.II.1958—28.IX.1961 formează, împreună cu Egiptul şi Yemenul, Republica Arabă Unită. Prima emisiune poştală: 1920 (pînă în anul 1918 au circulat mărci poştale otomane, iar în anul 1919 mărci poştale franceze de ocupaţie); 1946 (prima emisiune a statului independent). v. **ALAOUITES**; **O.M.F.**; **U.A.R.**

SITĂ FOTOGRAFICĂ. Dispozitiv optic compus dintr-o placă de sticlă pătrată sau rotundă pe care sînt trasate combinaţii de linii sau de puncte, care se aşază la fotoreproducere în faţa plăcii fotografice, pentru descompunerea originalelor (imaginilor) în puncte de aceeaşi densitate. v. **ORIGINAL.**

SLEEPER („care doarme", „adormit"). Termen în limba engleză folosit în limbaj filatelic pentru a indica o marcă sau o emisiune poştală care se bucură de o cotă şi o cerere la nivelul justificat prin tiraj etc., dar care nu poate înregistra o redresare în perspectivă.

SLESVIG-PLEBISCIT. Inscripţie pe mărci poştale ale ducatului Schleswig, emise în anul 1920 pentru plebiscitul care a avut loc în această zonă. Comisia internaţională însărcinată cu realizarea plebiscitului a supratipărit emisiunea cu inscripţia C.I.S. (Commission Interalliée Schleswig). Schleswig-ul a folosit în continuare mărci poştale germane.

SMALT. Termen heraldic care defineşte metalele, culorile şi blănurile utilizate la alcătuirea

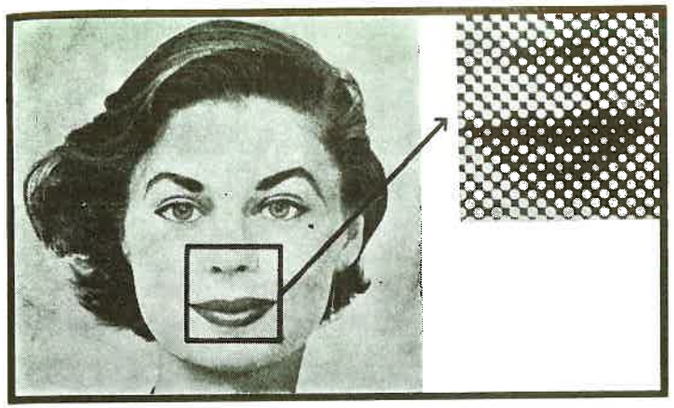

SITĂ FOTOGRAFICĂ

stemelor şi regulile folosirii lor. Smalturile cuprind două metale (aur şi argint), şase culori (roşu, albastru, negru, verde, purpuriu şi portocaliu) şi două blănuri (hermina şi singiacul).

S.O./1920. Supratipar (v.) cu semnificaţia SILESIE ORIENTALE/1920, aplicat pe două rînduri pe unele mărci poştale poloneze din anul 1919 şi cehoslovace dintre anii 1918—1920, folosite la plebiscitul din Silezia de Est.

SOBRE-PORTE. Inscripţie pe mărci poştale „Taxa de plată" columbiene, emise în anul 1865, folosite pentru francarea suplimentară a scrisorilor expediate în ţări cu care Columbia nu avea convenţii poştale.

SOCFILEX (SOCFILEX = SOC — socialism, FIL — filatelie, EX — expoziţie). Expoziţie filatelică periodică a unor ţări socialiste, a cărei primă ediţie a avut loc între 20—28.VII.1963, la Budapesta, sub lozinca „Pentru pace şi prietenie". În anul 1973, cu prilejul aniversării a 15 ani de la constituirea A.F.R., a fost deschisă la Bucureşti a treia ediţie a expoziţiei SOCFILEX, cu care ocazie Poşta română a emis şi pus în circulaţie, la 20.VI.1973, o serie formată din 4 valori şi o coliţă, toate avînd pe ele menţiunea „SOCFILEX III". Pentru ediţia din anul 1979 de la Bucureşti, Poşta română a pus în circulaţie o emisiune alcătuită din patru mărci poştale şi o coliţă. Diferitele ediţii succesive ale expoziţiilor „Socfilex" au fost marcate printr-o seamă de emisiuni de mărci şi întreguri poştale, precum şi ştampile speciale în ţările participante. Ediţia din 1983 a avut loc la Moscova. Pentru ediţia „Socfilex" de la Moscova, din anul 1983, Poşta română a emis două întreguri poştale (plicuri semiilustrate) utilizate şi la o cartare specială de corespondenţă prin avion, pe ruta Bucureşti — Moscova, cu ocazia expoziţiei. În anul 1984 expoziţia „Socfilex" a avut loc în Polonia, la Wroclaw. Paralel cu expoziţiile „Socfilex" se organizează, ocazional, şi expoziţii ale unor ţări socialiste, rezervate anumitor ramuri ale filateliei (ex.: expoziţia de aerofilatelie „Aero-sozphilex" — Berlin, 1979; expoziţia „Junior-sozphilex" — Berlin, 1983). Cu ocazia acestor expoziţii toate administraţiile poştale pun în circulaţie emisiuni poştale festive. v. **AERO-SOZPHILEX.**

SOCFILEX

SOCIETATEA FILATELICĂ ROMÂNĂ. Sub această denumire este cunoscută prima asociaţie filatelică din România, înfiinţată în anul 1891 sub preşedinţia lui C. Butculescu. Societatea a căutat să pună bazele unei activităţi filatelice organizate, antrenînd filateliştii în acţiunea de colectare a mărcilor şi efectelor poştale; sub egida ei s-au desfăşurat cele dintîi expoziţii filatelice româneşti din anii 1891 şi 1894. Societatea a editat, în septembrie 1892, revista filatelică *Monitorul Societăţii Filatelice Române*, în limbile română şi franceză. v. **ASOCIAŢIA FILATELIŞTILOR DIN R. S. ROMÂNIA.**

SOCIÉTÉ DES NATIONS. Supratipar aplicat de Poşta elveţiană în perioada 1922—1938 pe mărci poştale din diverse emisiuni, folosite pe corespondenţa serviciilor din Elveţia ale fostei Ligi a Naţiunilor. În anul 1938

a fost înlocuit printr-un alt supratipar cu inscripția „Service de la Société des Nations“, iar în anul 1944 cu un supratipar liniar pe trei rînduri „Courrier de la Société des Nations“.

„SOL DE MAYO“ (Soare de mai). Denumire filatelică dată primelor două emisiuni poștale din

Uruguay (1856—1858), al căror desen înfățișează soarele, considerate printre mărcile poștale clasice de prestigiu ale Americii Latine. La valorile de 120 și 130 centésimos din emisiunea a doua, din anul 1858, colile de tipar au conținut și cîte o marcă poștală în poziție răsturnată. Aceste „tête-bêche“-uri figurează printre marile rarități filatelice mondiale (din valoarea de 120 c. se cunosc numai trei bucăți).

SOLDO (plural SOLDI). Monedă divizionară veche, care a circulat în regiunea lombardo-venețiană în perioada cînd această parte a Italiei se afla sub dominația habsburgică (pînă în 1866); în România a circulat pînă la instituirea sistemului național monetar al leului. Valorile mărcilor poștale ale emisiunilor din anii 1864 și 1867, folosite de Poșta austriacă în România (v.) și de oficiile sale din Levant, erau exprimate în „Soldi“. Aceeași mo-

nedă apare și pe unele valori ale mărcilor poștale ale Toscanei (1851 și 1857). În afara efigiei sau a vulturului bicefal și indicația monedei, pe aceste mărci poștale nu apare altă referire la țara emitentă.

SOLOMON (SOLOMON ISLANDS — Insulele Solomon). Stat situat în partea central-vestică a Oceanului Pacific, ocupînd arhipelagul cu același nume; suprafața: 28 446 km²; populația: 210 000 locuitori (1978); capitala: Honiara; limba oficială: engleza; moneda: 1 Dollar = 100 Cents. Insula S. devine în anul 1893 protectorat britanic (între 1898—1900 sînt incluse sub acest statut și celelalte insule din arhipelag: Santa Cruz, Santa Isabel, Choiseul etc.); la 21.VIII.1974, o dată cu obținerea autonomiei interne, primește statut de colonie; la 7.VII.1978 își proclamă independența; monarhie constituțională în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poștală: 1907, a protectoratului; 1978, a statului independent.

SOMALIA (JAMHURIYADDA DIMUQRADIYA SOOMAALIYA — Republica Democratică Somalia). Stat situat în estul Africii; suprafața: 637 657 km²; populația: 3 446 000 locuitori (1978); capitala: Mogadishu (Mogadiscio); limba oficială: somali; moneda: 1 Șiling = 100 Centesimi. În secolele VII—X pe teritoriul S. se dezvoltă sultanate arabe independente, a căror existență încetează în nordul țării o dată cu ocuparea acestuia de către otomani. La sfîrșitul veacului trecut și începutul secolului nostru S. este ocupată de trupe engleze, franceze și italiene; în anul 1887 este proclamat protectoratul S. Britanică, în anul 1896 colonia S. Franceză (v. Djibouti), iar în anul 1908 colonia S. Italiană. În timpul celui de-al doilea război mondial S. Italiană este ocupată, în anul 1941, de armata engleză și administrată de Marea Britanie pînă în anul 1949, cînd devine teritoriu sub tutela O.N.U., administrat de Italia. La 1.VII.1960, S. Italiană își proclamă independența și, prin unirea cu S. Britanică (independentă din 26.VI.1960), se constituie Republica S., care de la 21.X.1969 ia actuala denumire. Primele emisiuni poștale: 1903 (a protectoratului britanic); 1908 (a coloniei italiene); 1960 (a republicii independente). v. **E.A.F.**

SORTARE. Metodă modernă folosită în sistemele de automatizare poștală, constînd în aceea că

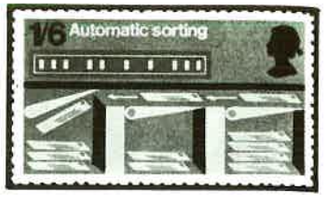

fiecare marcă poștală (aplicată pe corespondență), atinsă de o rază (cercetătoare) fotoelectrică, transformă impulsul primit într-o acțiune mecanică de tragere, împingere, întoarcere sau de eliminare a corespondenței, pînă cînd aceasta este dirijată corect, alături de altele. Acest principiu, cunoscut sub denumirea de „triere“ sau „sortare“, stă la baza următoarelor metode de triere: optică, electronică, fluorescentă și fosforescentă. v. **FLUORESCENȚĂ; FOSFORESCENȚĂ; MAȘINĂ DE SORTAT; TRIERE.**

S.P. (Service Public). Supratipar (v.) aplicat între anii 1881—1899 pe unele mărci poștale din Luxemburg din anii 1865; 1874; 1880; 1882; 1891 și 1895, folosite ca mărci poștale de serviciu.

SPANIA (REINO DE ESPAÑA — Regatul Spaniei). Stat situat în sud-vestul Europei, ocupînd cea mai mare parte a Peninsulei Iberice; suprafața: 504 783 km²; populația: 37 513 000 locuitori (1980); capitala: Madrid; limba oficială: spaniola; moneda: 1 Peseta = 100 Céntimos; pînă în anul 1865: 1 Peso duro = 20 Reales; 1 Real = 8 1/2 Cuartos; 1 Cuarto = 4 Maravedis; în anii 1866—1867: 1 Escudo = 100 Céntimos = 10 Reales = 85 Cuartos; în anii 1867—1872: 1 Escudo = 1 000 Millesimos = 100 Céntimos = 10 Reales = 2,50 Peseta. Provincie romană, ocupată apoi de vizigoți, suebi, arabi; în secolul al XV-lea (1479) se constituie regatul S., ca urmare a acțiunii de „reconquista“ începută în secolul al VIII-lea; mare putere maritimă în secolele XV—XVI, posesoare

a unui vast imperiu colonial; din secolul al XVII-lea și mai ales după războaiele napoleoniene puterea S. scade, imperiul colonial se destramă, iar războaiele civile din secolul trecut determină stagnarea dezvoltării țării; la 14.IV.1931 este proclamată republica; în urma războiului civil din 1936—1939 este instaurată dictatura lui Francisco Franco; Legea succesiunii din 31.III.1947 restabilește monarhia; de la 22.XI.1975 S. este monarhie constituțională. Prima emisiune poștală: 1850. v. **COMUNICACIONES; CORREOS; LA AGUERA; MUESTRA; POSTA CARLISTĂ; ULTRAMAR; URGENTE.**

SPATELE MĂRCII POȘTALE. Partea unei mărci poștale opusă fetei imprimate; locul unde se aplică guma. Sinonim: verso.

SPAȚIU NEIMPRIMAT. Porțiune dintr-o coală de mărci poștale lăsată liberă, neocupată de figurine poștale. Uneori este complet neimprimat (cîmp gol), alteori se anulează printr-un semn grafic. v. **CÎMP GOL.**

SPĂLARE. Operațiune de curățire a mărcilor poștale folosite la francatură și a celor care poartă diverse pete (pătate).

SPECIMEN (Probă, mostră). Mențiune supratipărită pe exemplare de mărci sau întreguri poștale trimise ca eșantioane la biroul Uniunii Poștale Universale de la Berna și la celelalte administrații poștale afiliate la U.P.U. (v.) sau oferite de administrația poștală unor publicații, pentru popularizarea emisiunii respective. Unele specimene sînt considerate adevărate rarități (ex. specimenele mărcilor poștale ale fostelor colonii britanice). Sinonime: în Italia — saggio, în unele țări de limbă spaniolă — muestra sau prueba, în R.D.G. și R.F.G. — Muster, în S.U.A. și Anglia — sample.

SPECIMENE v. **FALSIFICATORI; FALSURI „SPERATI“.**

SPEȘNAIA POSTA. Termen poștal înscris cu litere chirilice pe mărci poștale sovietice din anul 1932, destinate francării trimiterilor cu predare „Expres“. v. **EXPRES; MĂRCI POȘTALE „EXPRES“.**

SPIC DE GRÎU

„SPIC DE GRÎU“ (EMISIUNEA POȘTALĂ ~). Denumire a unor emisiuni românești de mărci poștale uzuale apărute între anii 1893 — 1911, datorată spicelor de grîu incluse în chenarele ornamentale ale unor valori din serie. Ca și celelalte emisiuni postclasice românești (chiar într-o măsură mai mare), emisiunile „Spic de grîu“, foarte bogate în varietăți, oferă un cîmp vast de studiu și posibilități de întocmire a unor colecții specializate. Clișeele unor valori din emisiunile „Spic de grîu“ s-au folosit în timpul primului război mondial pentru realizarea unor mărci poștale din emisiunea „Moldova“ (1918—1919).

SRI LANKA (SRI LANKA JANARAJAYA — Republica Democratică Socialistă Sri Lanka). Stat insular situat în sudul Indiei, pe insula Ceylon din Oceanul Indian; suprafața: 65 610 km²; populația: 14 860 000 locuitori (1981); capitala: Colombo (Kolamba); limbi oficiale: singhaleza și tamila; moneda: pînă în anul 1872: 1 Shilling = 12 Pence; după anul 1872: 1 Rupia = 100 Cents. Colonie britanică de la începutul secolului al XIX-lea (1802); la 4.II.1948 obține independența cu statut de dominion; monarhie, în cadrul Commonwealth-ului, cu denumirea de Ceylon; la 22.V.1972 se proclamă republică, statul luînd denumirea de **S.L.**; la 7.IX.1978 este adoptată actuala titulatură a țării. Prima emisiune poștală a republicii: 1972.

STAROSTIE. Subunitate a consulatelor austriece în Principatele Române și în alte țări, care funcționa în localități (mai mici) unde nu existau consulate. Starostiile de la Cîmpina și Ploiești au îndeplinit și funcții poștale, colectînd corespondența de la supușii austrieci domiciliați în raza lor pentru a o expedia prin curieri proprii pînă la oficiul poștal austriac cel mai apropiat, dincolo de graniță (Timiș), unde era francată cu mărci poștale austriece

şi expediată mai departe. Ştampilele starostiilor au caracter poştal numai dacă sînt aplicate

pe scrisori circulate. v. **POŞTA AUSTRIACĂ ÎN ROMÂNIA.**

STATELE UNITE ALE AMERICII (UNITED STATES OF AMERICA — Statele Unite ale Americii). Stat situat în partea centrală a Americii de Nord; suprafaţa: 9 396 691 km²; populaţia: 226 504 825 locuitori (1980); capitala: Washington; limba oficială: engleza americană; moneda: 1 Dollar=100 Cents. Teritoriul **S.U.A.** a fost populat în perioada precolumbiană de triburi amerindiene de vînători şi pescari; prima aşezare europeană permanentă este fondată în anul 1565, în Florida, de către spanioli; în anul 1607, prin întemeierea localităţii Jamestown din actualul stat Virginia, este inaugurată colonizarea britanică, pînă în anul 1713 luînd naştere pe coasta atlantică 13 colonii engleze; la 4.VII.1776 cele 13 colonii engleze îşi proclamă independenţa, recunoscută prin tratatul de pace de la Paris din 3.IX.1783, care încheia războiul victorios purtat cu Marea Britanie, **S.U.A.** devenind, conform constituţiei din anul 1787, stat federal. În secolul al XIX-lea se desfăşoară expansiunea **S.U.A.** spre vestul şi sudul Americii de Nord; în paralel sînt cumpărate Louisiana (1803) de la Franţa, Florida (1819) de la Spania, Alaska (1867) de la Rusia, iar în timpul războiului cu Mexicul (1846—1848) sînt dobîndite actualele state California, New Mexico şi Texas. Între anii 1861—1865 se desfăşoară Războiul de secesiune între 11 state sudiste (Carolina de Sud, Mississippi, Florida, Alabama, Louisiana, Georgia, Texas, Carolina de Nord, Virginia, Arkansas şi Tennessee, care iau denumirea de Confederaţia Statelor din Sud), partizane ale menţinerii sclaviei, şi statele nordice, încheiat cu victoria celor din urmă. La sfîrşitul secolului al XIX-lea **S.U.A.** ajung o mare putere; în prezent **S.U.A.** cuprind 50 de state (inclusiv Hawaii) şi un district federal (Columbia). Prima emisiune poştală: 1847. Înaintea apariţiei primei emisiuni poştale federale, cu valabilitate pe întreg teritoriul de atunci al **S.U.A.**, au fost realizate de către diferiţi diriginţi de poştă (postmasters) o serie de emisiuni poştale locale, numite în literatura filatelică „Postmasters" (în localităţile Alexandria, Baltimore, Lockport, Millbury, New York, Providence, Saint Louis etc.), mărcile poştale respective constituind raritäţi. Primatul îl deţine marca poştală din anul 1846 în valoare de 5 centi (pe hîrtie albastră) a postmaster-ului din Alexandria, cunoscută sub denumirea de „Blue Boy"; aplicată pe o scrisoare circulată a fost adjudecată la o licitaţie filatelică în anul 1981, pentru suma de 1 000 000 de dolari. Tot în aria filatelică a S.U.A. se integrează şi emisiunile Confederaţiei Statelor din Sud, din perioada Războiului de secesiune; şi în cadrul Confederaţiei sudiste au existat emisiuni poştale locale ale diriginţilor de poştă (la Baton Rouge, Beaumont, Gonzales, Greenville, Knoxville, New Orleans etc., etc.), utilizate pînă la apariţia noilor mărci poştale ale Confederaţiei. Amintim că teritoriile intrate în componenţa **S.U.A.** sau dependente de acestea (Alaska, Hawaii, insulele Mariane, Guam, Caroline etc.) au folosit mărci poştale ale **S.U.A.**, fără supratipar. În rîndurile precursorilor mărcilor poştale ale **S.U.A.** se numără şi emisiunile fostului regat independent, apoi republică, Hawaii (anexat de **S.U.A.** la 9.II.1900 şi devenit în anul 1959 al 50-lea stat al Uniunii), puse în circulaţie în anul 1851 şi cunoscute sub denumirea de „Mărci poştale ale misionarilor" (majoritatea exemplarelor existente se găsesc pe scrisori ale misionarilor aflaţi în arhipelag). v. **BLUE BOY**; **E.F.M.**; **Nebr.**; **OFFICIALLY SEALED**; **PARCEL POST**; **PONY EXPRESS**; **POSTAGE DUE**; **POSTMASTERS**; **SAMPLE**; **WAR STAMP.**

STAŢIUNE POLARĂ. Staţiune ştiinţifică de cercetări, permanentă sau sezonieră, stabilită pe uscat, în zona arctică [ex.: Barrow—Alaska (S.U.A.)] sau antarctică [ex.: Mirnîi, Vostok, Lazarev, Komsomolskaia, Novolazarevskaia, Pionierskaia (U.R.S.S.); Baza Scott; Campbell Is., Ross Dep. (N. Zeelandă); Baza Conjunta Tentente Matiewzo; Esperanza, Melcmior, San Martin, Gl. Belgrano, Almirante Braun, Islas Orçades del Sur (Argentina); Davis, Wilkes, Mawson, Macquarie Is. (Australia); Terre Adélie, Amiral Dumont d'Urville, Crozet, Kerguellen (Franţa); Hope Bay (Graham Land), Signy Is. (South Orkneys), Halley Bay (Anglia); Baza Syowa (Japonia); Maud Land (Norvegia); Roi Baudouin (Belgia); South Pole Station, Byrd Station, Ellsworth Station (S.U.A.), Gl. O'Higgins, Arturo Prat, Gabriel Gonzales Videla (Chile)], cu oficiu poştal propriu, dotat cu ştampile pentru obliterarea corespondenţei. v. **STAŢIUNE POLARĂ ÎN DERIVĂ.**

STAŢIUNE POLARĂ ÎN DERIVĂ. Staţiune de cercetări ştiinţifice instalată temporar pe banchize de gheaţă care se deplasează în zona arctică împinse de curenţi oceanici sau eolieni. Unele staţiuni (îndeosebi cele sovietice) efectuează trimiteri sau retrimiteri de corespondenţă prin intermediul navelor, avioanelor sau elicopterelor care le asigură legătura. Aceste corespondenţe sînt obliterate cu ştampile poştale (cu dată), precum şi cu ştampile speciale ale staţiunilor. Majoritatea plicurilor cu ştampile ale staţiunilor în derivă sînt de natură filatelică, fiind trimise de colecţionari la staţiuni spre a le fi returnate ştampilate, fie cu prima legătură poştală, fie la încheierea misiunii staţiunii. Poşta sovietică a dedicat în anul 1955 o serie de două valori staţiunii ştiinţifice în derivă „Polul Nord", în Arctica.

STEMĂ v. **BLAZON.**

STEPHAN, HEINRICH VON (1831—1897). Director general al Poştei germane, reformator în domeniul poştal, care a avut o contribuţie deosebit de însemnată la constituirea U.P.U. În anul 1868, publică un proiect de unificare a sistemului poştal mondial. Ca

urmare, la 9.X.1874 a avut loc în Elveţia, la Berna, o consfătuire a 22 de state care au stabilit principiile de bază ale comunicaţiilor poştale internaţionale şi au semnat tratatul de înfiinţare a Uniunii Generale a Poştelor (Union Générale des Postes), devenită ulterior Uniunea Poştală Universală. Numeroase administraţii poştale au dedicat lui Heinrich von Stephan emisiuni comemorative. v. **UNIUNEA POŞTALĂ UNIVERSALĂ.**

ST. KITTS NEVIS. Inscripţie pe mărci poştale. v. **SAINT KITTS (CHRISTOPHER) ŞI NEVIS.**

STOC. Cantitate (mare) de mărci poştale deţinută de un oficiu poştal, o persoană, o întreprindere sau o unitate de comerţ filatelic.

STRAHOVOI. Veche denumire sub care erau cunoscute primele recipise retur folosite pentru trimiterea scrisorilor recomandate cu RETOUR RÉCÉPISSÉ (v.).

STRĂPUNGERE. Mod de separare a mărcilor poştale dintr-o coală prin tăieturi mici (în loc de perforările obişnuite la dantelare). Tăieturile pot fi liniare, în dinţi de ferăstrău sau ondulate. La detaşare, mărcile poştale se pot rupe; ca urmare, acest mod de separare a fost puţin folosit. v. **MĂRCI POŞTALE STRĂPUNSE.**

SUBFRANCARE v. **FRANCATURĂ INSUFICIENTĂ.**

SUDAN (JUMHŪRĪYAT AD-DĪMŪQRĀTĪYA AS-SŪDĀN — Republica Democratică Sudan). Stat situat în partea central-nord-estică a Africii; suprafaţa: 2 505 813 km²; populaţia: 17 380 000 locuitori (1978); capitala: Khartoum; limba oficială: araba; moneda: 1 Liră sudaneză=100 Piastres.

HEINRICH VON STEPHAN

Cunoscut în antichitate sub numele de Ţara Kuş sau Nubia, în **S.** se dezvoltă sultanatele Sennar şi Darfur, care ocupă în secolul al XVI-lea regatele creştine Mugarra şi Alwa; în anii 1819—1822 sultanul Egiptului începe cucerirea **S.** (încurajînd totodată pătrunderea englezilor), care pînă în anul 1899 aparţine, nominal, de Imperiul otoman, devenind de la această dată condominiu anglo-egiptean (fapt confirmat şi de tratatul anglo-egiptean din 26.VIII.1936), practic colonie britanică. La 15.X.1951 Egiptul denunţă convenţia din anul 1899 şi tratatul din anul 1936, iar la 13.II.1953 un acord anglo-egiptean recunoaşte dreptul la autodeterminare al **S.**, care-şi proclamă independenţa la 1.I. 1956; de la 25.V.1969 statul ia actuala denumire. Prima emisiune poştală: 1897 (supratipar SOUDAN pe mărci poştale egiptene din anii 1884—1888); prima emisiune a statului independent: 1956.

SUDANUL FRANCEZ v. **MALI.**

SUEDIA (KONUNGARIKET SVERIGE — Regatul Suediei). Stat situat în nordul Europei, ocupînd cea mai mare parte a Peninsulei Scandinavia; suprafaţa: 449 793 km²; populaţia: 8 319 000 locuitori (1981); capitala: Stockholm; limba oficială: suedeza; moneda: pînă în anul 1858: 1 Riksdaler=48 Skilling Banco; între anii 1858—1875: 1 Riksdaler=100 Öre; după anul 1875: 1 Krona=100 Öre. Întemeiat în secolul al XI-lea, regatul **S.** devine o mare putere europeană în veacul al XVII-lea; în urma Războiului nordic (1700—1721) pierde supremaţia politică şi militară; între anii 1814—1905 este legată de Norvegia printr-o uniune personală; din anul 1815 **S.** nu a mai participat la nici un conflict militar. Prima emisiune poştală: 1855. Din eroarea de culoare (galben-portocaliu în loc de verde) a primei mărci poştale, cunoscută sub denumirea de „Tre Skilling Banco", nu se cunoaşte decît un singur exemplar, unicat ce reprezintă una dintre marile raritäţi ale filateliei mondiale. v. **JULMARKEN**; **LÖSEN**; **SVERIGE.**

SUL BOLLETTINO v. **PACCHI POSTALI.**

SULLA RICEVUTA v. **PACCHI POSTALI.**

SUOMI (Finlanda). Inscripţie pe mărcile poştale finlandeze, indicînd denumirea ţării.

SUPORT. 1. Baza pe care este aplicată o francatură (plic, fragment etc.). 2. Carte poştală ilustrată cu care este realizată o ilustrată maximă. 3. Marcă poştală pe care este aplicată o ştampilă. v. **ILUSTRATĂ MAXIMĂ**; **ŞTAMPILE POŞTALE „BLANCO“.**

SUPRAFRANCARE. Francatură poştală de valoare mai mare decît taxa prevăzută în tarifol poştal în vigoare. La suprafrancare se ajunge în situaţia în care unităţile poştale nu deţin mărci de valori potrivite tarifului poştal. De asemenea, suprafrancarea poate fi realizată şi în scopuri filatelice prin francarea unei trimiteri poştale cu o emisiune formată din mai multe mărci poştale (cu nominal mare).

SUPRAIMPRIMARE DUBLĂ. Supraimprimare care constă în introducerea unei coli de hîrtie de două

ori la tipar. Astfel de supraimprimări se pot realiza şi intenţionat, cu scopul fraudulos de a obţine rarităţi filatelice. v. **DUBLĂ IMPRIMARE.**

SUPRAIMPRIMARE v. **SUPRATIPAR.**

SUPRATAXĂ. Taxă suplimentară benevolă sau obligatorie, percepută de stat la vînzarea mărcilor poştale, adăugînd la valoarea lor nominală de francare un plus cu diferite destinaţii. v. **MĂRCI POŞTALE CU SUPRATAXĂ.**

SUPRATIPAR. Inscripţie (cuvinte, litere, cifre, semne, imagini grafice) tipărită în negru sau în altă culoare pe o marcă poştală, pe o coliţă, pe un întreg poştal etc., cu scopul de a-i modifica valoarea, destinaţia sau alte elemente. Supratiparele se practică din diferite necesităţi: *economice* (schimbarea tarifului poştal, a monedei în circulaţie, modificarea valorii nominale etc.); *politice* (schimbarea formei de guvernămînt); *militare* (ocuparea militară a unui teritoriu, folosirea unor mărci poştale de către armată); *administrative* (mărci poştale cu suprataxe); *culturale* (aniversări, comemorări); *sportive* (sărbătorirea unor evenimente sportive); *schimbarea naturii sau destinaţiei unor mărci poştale* (transformarea unor mărci uzuale în mărci de serviciu, mărci pentru poşta aeriană, mărci „Porto“ etc.) etc. Supratiparul poate fi: deplasat, dublu, parţial sau răsturnat. După supratipărire mărcile poştale respective îşi păstrează calitatea de noi (neîntrebuinţate). Supratiparele au fost practicate de la apariţia primelor mărci poştale (Franţa,

Anglia ş.a.). Unele supratipare constituie rarităţi filatelice şi sînt evaluate ca atare (ex.: supratiparele emisiunilor care au fost realizate cu ocazia primelor zboruri transatlantice). Cataloagele filatelice indică întotdeauna culoarea cu care este tipărit supratiparul, precum şi poziţia acestuia (orizontal, vertical, oblic). v. **A; AERO/CORREO; AFFRANCHIS POSTES; A.M.G./F.T.T.; A.O.; A.R.; ARMY/OFFICIAL; B.A. ERITREA; BAGHDAD — IN BRITISH OCCUPATION; B.A. SOMALIA; B.C.O.F. JAPAN 1946; B.I.E.; B.I.O.T.; B.I.T.; B.L.P.; B.M.A. ERITREA; BOARD OF EDUCATION; B.R.A.; BRITISH PROTECTORATE/OIL RIVERS; BUITEN BEZIT; BUREAU INTERNATIONAL D'ÉDUCATION; BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL; CAMEROONS U.K.T.T.; CĂRĂBUŞ; C.B.A.; C.E.F.; C.F.A.; C.I.H.S.; CHINA²; CHINE; C.I.S.; Co. Ci.; CONGRÈS DU B.I.T.; COUR PERMANENTE DE JUSTICE INTERNATIONALE; COURRIER DU BUREAU INTERNATIONAL D'ÉDUCATION; COURRIER DU BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL; C.S.A.R.; DJ; DEUTSCH-OSTAFRIKA; DOPLATA; DOPLATIT; DOPLATNE; E.A.; E.A.F.; E.EL.P.; E.F.M.; E.R.I.; ESTERO; EUPEN & MALMÉDY; EXPERIMENTO DEL COHETE POSTAL/AÑO DE 1939; F.F.I.; F.F. PTT; G; GAB; G.E.A.; G.O.; GOVT PARCELS; G.P.E.; GRAND LIBAN; GÜLTIG/9. ARMEE; HABILITADO / PARA / CORRESPONDENCIA URGENTE; I.E.F.; I.O.V.R.; IRIAN BARAT; I.R. OFFICIAL; ISTRA; Kans.; KÖZTÁRSASÁG; L; LA AGUERA; M.E.F.; M.V.i.R.; NACHMARKE; N.C.E.; Nebr.; N.F.; NOVINY; N.S.B.; N. W. PACIFIC ISLANDS; O.B.; OCCUPATION FRANÇAISE; OFICIAL; O.H.M.S.; O.M.F.; O.S./G.R.I.; OT; O. W./OFFICIAL; P.; POCZTA POLSKA; PORT GDANSK; POSTES SERBES; PRO PATRIA; RÉPÜLÖ POSTA; R. H. OFFICIAL; RIAU; SAARGEBIET; SALTILLO; SANDJAK D'ALEXANDRETTE; SARRE; S.d.N. — BUREAU INTERNATIONAL DU TRAVAIL; S.E.; S.O./1920; S.P.; SPECIMEN; S.P.M.; SUPRATIPAR „AVION“; SUPRATIPAR DEPLASAT; SUPRATIPAR „DIAGONALĂ“; ŞUPRATIPAR DUBLU; SUPRATIPAR FALS; SUPRATIPAR PARTICULAR; SUPRATIPAR PARŢIAL; SUPRATIPAR RĂSTURNAT; SURŞARJ; T; TANGIER; T.E.O.; TE BETALEN; VENEZIA GIULIA; VOZDUŞNAIA POSTA; V.R.; V.R.I.; WAR TAX; ZBORUL „MOSCOVA — SAN FRANCISCO PE DEASUPRA POLULUI NORD“.**

SUPRATIPAR „AVION“. 1. Supratipar constînd din cuvîntul avion (în diverse alfabete) aplicat de unele administraţii poştale pe diverse emisiuni în scopul transformării acestora în mărci poştale pentru poşta aeriană. 2. Supratipar reprezentînd silueta unor avioane (însoţită, uneori, şi de texte) aplicat pe mărci poştale pentru a le transforma în mărci pentru poşta aeriană. Din această categorie de supratipare amintim supratiparele figurative, formate din silueta unor avioane în zbor şi indicaţia valorii, aplicate de mai multe administraţii poştale (ex.: supratiparul aplicat în Cehoslo-

vacia în anii 1920 şi 1922 pe mărci poştale ale emisiunii uzuale „Hradčany“; supratiparul aplicat în Franţa în anul 1927 pe mărci poştale din anul 1900). Menţionăm, de asemenea, supratiparele reprezentînd silueta unor avioane aplicate pe mărci poştale uzuale bulgare din anii 1927—1928 şi

1946, precum şi pe cele aplicate de Poşta română în anul 1953.

SUPRATIPAR DEPLASAT. Supratipar deplasat faţă de poziţia lui normală. El poate fi deplasat atît pe orizontală, cît şi pe verticală.

SUPRATIPAR „DIAGONALĂ“. Supratipar (v.) înclinat de la stînga la dreapta faţă de poziţia normală (orizontală), de obicei cu 45° (ex.: unele emisiuni poştale locale republicane din Spania cu supratipar REPUBLICA aplicat în anul 1931 pe unele mărci poştale uzuale spaniole din perioada 1920—1931; unele emisiuni portugheze din anii 1892—1893; supratiparul DIENSTMARKE pe mărcile de serviciu din Saar, emise începînd din anul 1923, etc.). La sfîrşitul secolului trecut Germania a supratipărit cu supratipar în „diagonală“ unele mărci poştale uzuale destinate a fi folosite de birourile sale poştale din China sau a fi utilizate în unele din fostele ei colonii. Astfel, supratiparul în „diagonală“ „China“ (v.) a fost realizat, în martie 1898, cu o înclinare de 45° faţă de poziţia normală. Se mai cunosc supratipare aplicate de Poşta germană în diagonală cu diferite înclinări în insulele Caroline (1899—1900) şi în insulele Mariane (1899—1900).

SUPRATIPAR DUBLU. Supratipar imprimat de două ori pe aceeaşi marcă poştală, obţinut în urma reintroducerii din eroare a colii

de hîrtie în maşina de tipar. v. **SUPRAIMPRIMARE DUBLĂ.**

SUPRATIPAR FALS. Supratipar similar celui autentic, aplicat pe mărci poştale de către alte persoane sau organizaţii decît cele în drept, în scopuri frauduloase.

SUPRATIPAR PARTICULAR. Supratipar aplicat pe mărci poştale folosite de firme şi instituţii mari în scopul prevenirii utilizării lor în mod fraudulos. Ulterior a fost înlocuit cu perforări de litere şi însemne. v. **MONOGRAMĂ; PERFORARE.**

SUPRATIPAR PARŢIAL. Supratipar cu text sau cu imagine incompletă (din care lipsesc anumite elemente). Provine din deficienţe tehnice în procesul de tipărire (anumite litere sau cifre dispar din forma de tipar, hîrtia nu intră corect în maşina de tipar etc.), în urma cărora imaginea sau textul supratiparului nu se mai imprimă în întregime pe mărcile poştale.

SUPRATIPAR RĂSTURNAT. Supratipar în poziţie inversă faţă de cea normală. se datoreşte introducerii hîrtiei în maşină, întoarsă cu 180° faţă de poziţia normală.

SÜRGÖS. Inscripţie pe diverse emisiuni poştale maghiare puse în circulaţie în anii 1916—1922, folosite pentru expedierea „Expres“ a imprimatelor.

SURINAM (REPUBLIK VAN SURINAME — Republica Surinam/ Suriname). Stat situat pe coasta de nord-est a Americii de Sud; suprafaţa: 163 263 km²; populaţia: 389 000 locuitori (1978); capitala: Paramaribo; limba oficială: olandeza; moneda: 1 Surinam Gulden (Florin) = 100 Cents. Colonie olandeză din a doua jumătate a secolului al XVII-lea (1667), sub numele de Guyana Olandeză; la 29.XII. 1954 devine teritoriu autonom, parte integrantă a Olandei; la 26.XI.1975 se proclamă republică independentă. Prima emisiune poştală: 1873 (a fostei

colonii); 1975 (a statului independent).

SURȘARJ. Neologism, de proveniență franceză („surcharge"), cu semnificația „supratipar" (v.).

SURUGIU. Vizitiu ce mîna o diligență (v.), o brașoveancă (v.), un poștalion (v.); după reformele aduse serviciului poștal de către Constantin Mavrocordat în Moldova și Alexandru Ipsilanti în Țara Românească, surugiii se alegeau dintre bărbații neînsurați, iar pentru munca prestată erau scutiți de dări și primeau salariu de la stat (la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, 90 de bani pe lună).

SVERIGE. Inscripție pe mărci poștale suedeze, semnificînd denumirea țării (Suedia).

SURUGII

SWAZILAND/NGWANE (KINGDOM OF SWASILAND/NGWANE — Regatul Swaziland/Ngwane). Stat situat în sudul Africii; suprafața: 17 363 km²; populația: 540 000 locuitori (1979); capitale: Mbabane (sediul guvernului) și Lobamba (sediul parlamentului și reședința regală); limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1961: sistemul monetar britanic; după anul 1961: 1 Rand = 100 Cents; în prezent: 1 Lilangeni (plural Emalangeni) = 100 Cents. În anii 1888—1890 recunoaște autoritatea Marii Britanii, devenind din anul 1906, oficial, protectorat englez; la 23.IV.1967 obține autonomia internă, iar la 6.IX.1968 își proclamă independența. Prima emisiune poștală: 1889 (supratipar Swazieland pe mărci poștale din Transvaal).

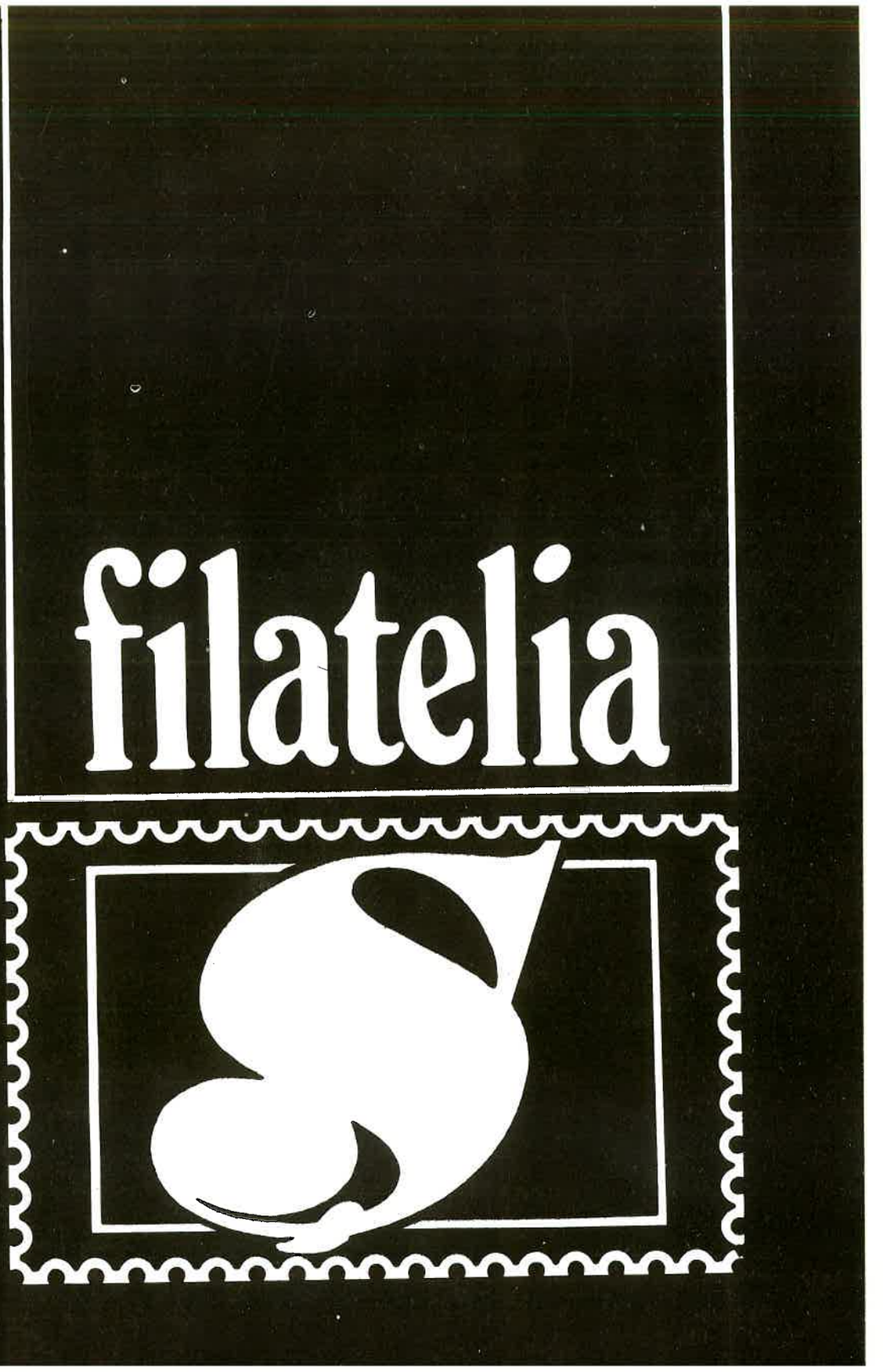

ŞABĂR. Instrument în formă de creion, cu vîrful ascuţit sau plat, prevăzut cu mîner din lemn, folosit în litografie pentru raderea de pe piatra litografică a părţilor necorespunzătoare din desen.

ŞARNIERĂ. Fîşie mică de hîrtie subţire, transparentă, rezistentă, gumată pe o parte, folosită de către filatelişti pentru fixarea mărcilor poştale în albume. Şarnierele au fost confecţionate pentru prima dată la Frankfurt pe Main, în anul 1881, din hîrtie groasă, sub formă de coli, în benzi perforate, gumate. Şarnierele se întrebuinţează pentru lipirea în albume a mărcilor poştale obliterate; mărcile poştale neobliterate se introduc în albume numai după aşezarea lor în poşete care se lipesc cu ajutorul şarnierelor. Mărcile poştale a căror gumă a fost descompletată prin aplicarea şi desprinderea şarnierei îşi reduc cota de schimb sau de vînzare. v. **POŞETĂ FILATELICĂ.**

Ş, ş. Litere folosite de oficiile poştale în ştampile — în special în partea de jos a acestora — ca semn distinctiv al locurilor de muncă. v. **ŞTAMPILĂ POŞTALĂ.**

ŞTAFETAR. Curier special care, în trecut, ducea scrisori sau mesaje urgente.

ŞTAFETĂ. 1. Modalitate de transportare a trimiterilor poştale de la o localitate la alta, în perioada prefilatelică, prin curieri speciali, cunoscuţi sub denumirea de ştafetari sau olăcari, care se schimbau la fiecare staţie de poştă. 2. Scrisoare, mesaj urgent dus sau adus de un curier special. În România, pe unele scrisori transmise în acest fel se găseşte menţiunea scrisă „Cu ştafeta" sau „Prin ştafetă". 3. Geantă pentru corespondenţa urgentă, cu greutatea maximă de 2 kg, purtată de curierul călare (de ştafetar). v. **OLĂCAR; SCRISOARE CU PENE; ŞTAFETAR.**

ŞTAMPILARE. 1. Acţiunea de a ştampila şi rezultatul ei. 2. Aplicarea unei ştampile pe un document pentru a-i da valabilitate, pe mărfuri pentru a le arăta proveniența sau apartenenţa, pe corespondenţă pentru datare, localizare şi autentificare. 3. Aplicarea unei ştampile pe o marcă poştală cu scopul de a preveni reutilizarea ei în dauna poştei. 4. Aplicarea unor ştampile cu diferite indicaţii de parcurs, de mod de expediere, de verificare, de cenzură etc. pe trimiterile poştale. v. **OBLITERARE; ŞTAMPILARE DE COMPLEZENŢĂ.**

ŞTAMPILARE DE COMPLEZENŢĂ. Ştampilare efectuată foarte îngrijit, la cerere, pe o marcă, pe un întreg sau pe un efect poştal destinate a face parte dintr-o colecţie filatelică.

ŞTAMPILAT, -Ă. Obiect care poartă urmele unei ştampile, care are aplicată o ştampilă. v. **MĂRCI POŞTALE ŞTAMPILATE.**

ŞTAMPILĂ POŞTALĂ. 1. Instrument poştal de uz curent, format dintr-un cap de metal, lemn, cauciuc sau din alt material, pe care sînt înscrise diverse indicaţii de serviciu, fixat pe un mîner din lemn de lungimi diferite, pentru înlesnirea mînuirii; în mijlocul lui se găsesc „tipe" mobile din care se formează elementele necesare completării datelor calendaristice: anul, luna, ziua, ora. 2. Urmă lăsată pe hîrtie de ştampila unsă cu tuş sau cerneală. Ştampila poştală a precedat cu mult marca poştală. Cea mai veche ştampilă cu caracter poştal este considerată cea aflată pe o scrisoare expediată în anul 1485 de la Milano la Veneţia, prin curierii poştei organizate în secolul al XV-lea de ducele Francesco Alessandro Sforza, care domnea în Lombardia; ştampila poartă inscripţia MEDIOLANUM CURSORES (Curieri milanezi) şi are în centru stema ducală. Începînd cu anul 1605 sir Henry Bishop, arendaş şi Maestru general al Poştei britanice, introduce în Anglia ştampile poştale de dată (luna şi ziua), pentru a verifica durata de predare a scrisorilor. În anul 1680 inovaţia lui Bishop a fost perfecţionată de William Dockwra, care introduce, în poşta „Penny Post" din Londra, ştampile de timp (dimineaţa, după-amiaza). În secolele XVII — XVIII folosirea ştampilelor poştale se generalizează atît în Europa cît şi peste mări, ele servind la început pentru indicarea provenienței scrisorilor. În jurul anului 1750, în Franţa se introduc ştampilele de loc. Cea mai veche ştampilă de loc folosită în Principatele Române datează din anul 1811 şi poartă inscripţia „Bukarest in der Walachey". Necesităţile de serviciu ale poştei determină adoptarea şi extinderea rapidă a folosirii ştampilelor şi implicit diferenţierea lor funcţională. În prezent rolul ştampilei poştale constă în primul rînd în anularea prin obliterare (v.) a mărcilor poştale, în scopul evitării reutilizării lor în dauna poştei. Ştampila poştală de loc şi dată are menirea de a indica, pe lîngă datele calendaristice, şi elemente ca: locul de expediere şi de sosire, precum şi timpul scurs între expediţie şi sosire; alte ştampile pot indica valoarea taxelor de transmitere, modul de transport al corespondenţei (vapor, tren, auto, avion etc.); aceste date nu se întîlnesc, toate, pe o singură trimitere poştală, dar pot fi urmărite şi identificate, în timp, pe diverse trimiteri poştale, în funcţie de epocă, regiune, progres tehnic ş.a. În strînsă legătură cu unitatea poştală care le utilizează, ştampilele mai pot cuprinde următoarele date: numele oficiului, pentru oficiile P.T.T.R. urbane (v.), iar în cazul în care în localitate există mai multe oficii, şi numărul de ordine al acestora; denumirea oficiului şi a judeţului, la ştampilele oficiilor poştale comunale; denumirea agenţiei şi a judeţului; denumirea abreviată a unităţii (ex.: „AG..." la agenţiile poştale); numărul de cod poştal; indicaţia prescurtată V.P. — vagon poştal (v.), urmată de denumirea rutei şi numărul ambulanţei poştale; denumirea rutei şi numărul cursei auto pentru ştampilele folosite de curse poştale auto (v.); denumirea rutei şi indicaţia „vapor" pentru ştampilele poştei navale. În cazul în care o unitate utilizează mai multe ştampile, pe lîngă denumirea (unde este cazul şi numărul) oficiului poştal mai poate apărea înscrisă şi o literă din alfabet, începîndu-se întotdeauna cu litera „A". În scopul operativităţii procesului de muncă unităţile poştale mai întrebuinţează şi alte categorii de ştampile, ca: ştampile cu litera „T" (v.), semnificînd taxa de plată „Porto" pentru corespondenţa poştală (v.) nefrancată sau insuficient francată; ştampile cu literele „P.P.", însemnînd „Porto plătit"; ştampile cu litera „V" şi

denumirea unităţii pentru scrisorile cu valoare declarată (v.); ştampile cu inscripţia „P.D." (v.), semnificînd plata taxei poştale pînă la destinaţie; ştampila cu termenul „RETUR" (v.), atunci cînd trimiterea poştală se înapoiază destinatarului ş.a. v. **ACHITAT; ADRESANTUL NECUNOSCUT; ADRESĂ; AGENŢIE; AGENZIA; AMB.; AMB. DUNAREANA; ANNULATO; ANULAT; A.O.; APRÉS LE DÉPART; A.R.; ASSICURATA; AUS; AVRIC.; BUCURESCI; BUROU AMBULANT DUNARÉN; C.F.R.N.A.; CONSPOLI; COSPOLI: CU POSTALIONUL; DUPĂ PLECARE; KU RECEPIS; N.A.; NECUNOSCUT LA APELUL FACTORILOR; O.R.; P.D.; P.F.; PORTO; P.P.; P.P.P.P.; RECOMANDATĂ DE SERVICIU; SERVIZI DISTACCATI; SIGILII (ŞTAMPILE) ALE CĂPITANILOR DE POŞTĂ; ŞTAMPILARE; ŞTAMPILARE DE COMPLEZENŢĂ; ŞTAMPILE ALE BIROURILOR POŞTALE SUCURSALE; ŞTAMPILE ALE POŞTEI BALNEARE; ŞTAMPILE ALE POŞTEI D.D.S.G.; ŞTAMPILE ALE POŞTEI DIN MOLDOVA; ŞTAMPILE DE CARANTINĂ; ŞTAMPILE DE EXPOZIŢIE FILATELICĂ; ŞTAMPILE DE POŞTĂ RURALĂ; ŞTAMPILE „PAQUEBOT"; ŞTAMPILE POŞTALE ALE COMPANIEI LLOYD-UL AUSTRIAC; ŞTAMPILE POŞTALE „ANCORĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE „ARC DE CERC"; ŞTAMPILE POŞTALE „BLANCO"; ŞTAMPILE POŞTALE „CIFRE MARI"; ŞTAMPILE POŞTALE „CIFRE MICI"; ŞTAMPILE POŞTALE CLASICE; ŞTAMPILE POŞTALE COMUNE; ŞTAMPILE POŞTALE CONCENTRICE; ŞTAMPILE POŞTALE CONCENTRICE PUNCTATE; ŞTAMPILE POŞTALE „CRIN"; ŞTAMPILE POŞTALE „CRUCE FLORALĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ; ŞTAMPILE POŞTALE CU DRAPERIE; ŞTAMPILE POŞTALE CU DUBLU CERC; ŞTAMPILE POŞTALE CU INDICAREA TIMPULUI; ŞTAMPILE POŞTALE CU INDICAŢII DE SERVICIU; ŞTAMPILE POŞTALE CU STEA; ŞTAMPILE POŞTALE „DAGUIN"; ŞTAMPILE POŞTALE DE CALE FERATĂ; ŞTAMPILE POŞTALE DE GRANIŢĂ; ŞTAMPILE POŞTALE DE HOTEL; ŞTAMPILE POŞTALE DE LANSARE; ŞTAMPILE POŞTALE DE LOC ŞI DATĂ; ŞTAMPILE POŞTALE DE STAŢIUNE; ŞTAMPILE POŞTALE DE TRANZIT; ŞTAMPILE POŞTALE „DEGETAR"; ŞTAMPILE POŞTALE DE ZI; ŞTAMPILE POŞTALE DIN CAUCIUC; ŞTAMPILE POŞTALE DIN GĂRI; ŞTAMPILE POŞTALE DIN LINII; ŞTAMPILE POŞTALE DIN PLUTĂ; ŞTAMPILE POŞTALE DIN PUNCTE; ŞTAMPILE POŞTALE „DOCKWRA"; ŞTAMPILE POŞTALE „DRAPEL"; ŞTAMPILE POŞTALE „EVANTAI"; ŞTAMPILE POŞTALE FĂRĂ CHENAR; ŞTAMPILE POŞTALE FĂRĂ DATĂ; ŞTAMPILE POŞTALE FIGURATIVE; ŞTAMPILE POŞTALE „FLAMURĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE FLUVIALE; ŞTAMPILE POŞTALE „FRANCO"; ŞTAMPILE POŞTALE „GOARNĂ POŞTALĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR"; ŞTAMPILE POŞTALE HAŞURATE; ŞTAMPILE POŞTALE HEXAGONALE; ŞTAMPILE POŞTALE „INIMĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE ÎN JURUL EFIGIEI; ŞTAMPILE POŞTALE LINIARE; ŞTAMPILE POŞTALE MANUALE; ŞTAMPILE POŞTALE MARITIME; ŞTAMPILE POŞTALE „MATRICOLE"; ŞTAMPILE POŞTALE „MICI"; ŞTAMPILE POŞTALE „MUTE"; ŞTAMPILE POŞTALE „NEGATIVE"; ŞTAMPILE POŞTALE „NUMERALE"; ŞTAMPILE POŞTALE „OCAZIONALE"; ŞTAMPILE POŞTALE OCTOGONALE; ŞTAMPILE POŞTALE „PAR AVION"; ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU JUSTIFICAREA ÎNTÎRZIERII; ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU RETUR; ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU SCRISORI CU VALOARE DECLARATĂ; ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE; ŞTAMPILE POŞTALE „PETRECUTE"; ŞTAMPILE POŞTALE POLILINGVE; ŞTAMPILE POŞTALE „PORTO"; ŞTAMPILE POŞTALE „POTCOAVĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE PREFILATELICE; ŞTAMPILE POŞTALE „PRIM ZBOR"; ŞTAMPILE POŞTALE „PRIMA ZI"; ŞTAMPILE POŞTALE „PRIN AVION"; ŞTAMPILE POŞTALE PUBLICITARE; ŞTAMPILE POŞTALE „ROATĂ DE CEAS"; ŞTAMPILE POŞTALE „ROATĂ DE MOARĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE ROMBOIDALE; ŞTAMPILE POŞTALE „ROZETĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE „RULANTE"; ŞTAMPILE POŞTALE „STEA"; ŞTAMPILE POŞTALE „TAXĂ"; ŞTAMPILE POŞTALE „VAPOR"; ŞTAMPILE ŞI SIGILII ALE ANTREPRIZELOR ŞI STAŢIILOR DE POŞTĂ DIN ROMÂNIA (1822—1865); ŞTAMPILE TELEGRAFICE; ŞTAMPILE „UCIGAŞE"; ŞTAMPILE „V"; ŞTAMPILOGRAFIE; ŞTEMPLU; TAROM; TURQUIE; URGENTE; V.P.**

ŞTAMPILE ALE BIROURILOR POŞTALE SUCURSALE. Ştampile utilizate de birourile poştale sucursale din Bucureşti. Ele erau de tipul dublu cerc (27/16 mm) şi purtau, în partea de sus, inscripţia „Bucureşti", jos, înscrisul Post-Succ. No. (2, 3, 4 sau 5, corespunzînd numărului biroului), iar la mijloc data în cifre arabe (ziua sus, luna jos). Asemenea ştampile s-au folosit şi la Iaşi. Conform obiceiului timpului, ştampilele se aplicau în stînga jos, cu tuş verde; pentru obliterarea mărcilor poştale existente în dreapta sus a scrisorii, ştampilele se aplicau cu tuş negru.

ŞTAMPILE ALE POŞTEI BALNEARE. Ştampile cu dublu cerc (25× 15 mm), cu textul în litere majuscule egiptiene, aflate în dotarea celor patru birouri poştale sezoniere înfiinţate la 11.VIII.1865 în staţiunile Balta Albă (districtul Rîmnicu Sărat, azi judeţul Buzău), Călimăneşti (districtul Vîlcea, azi judeţul Vîlcea), Slănic

(districtul Bacău, azi Slănic-Moldova, judeţul Bacău) şi Ştefăneşti (districtul Vîlcea, azi judeţul Vîlcea).

ŞTAMPILE ALE POŞTEI D.D.S.G. Poşta D.D.S.G. (v.) a utilizat mai multe tipuri de ştampile, grupate în trei categorii: *ştampile de bord*; *ştampile de agenţie*; *ştampile cu indicaţii speciale*. 1. *Ştampilele de bord*, folosite

începînd din anul 1837, erau de formă ovală, avînd în centru, pe orizontală, numele navei scris cu litere anticva (minuscule sau verzale) sau groteşti şi un număr. Un tip special în această categorie îl formează ştampilele cu chenar dreptunghiular, cu colţurile rotunjite, cu un număr mare, cu inscripţia „Reise" (Că-

lătorie) în dreapta şi data (ziua şi luna), sub formă de fracţie, în stînga. **2.** *Ştampilele de agenţie*, de mai multe forme (cerc simplu, cerc dublu, ovale, linii drepte, dreptunghi cu colţuri teşite sau rotunjite, dreptunghi cu linii duble etc.), purtau în inscripţii, în grafii şi compoziţii diferite, denumirea localităţii unde se afla agenţia [se cunosc ştampile din 48 de localităţi, printre care figurează şi următoarele porturi româneşti: Gura Văii, Turnu Severin, Calafat,

TURN-SEVERIN

Bechet („Piquet"), Corabia, Turnu Măgurele, Zimnicea, Giur-

giu, Olteniţa, Călăraşi, Ostrov, Cernavoda, Gura Ialomiţei,

Brăila, Galaţi, Hîrşova, Tulcea

BRAILA

şi Sulina]. **3.** *Ştampilele cu indicaţii speciale* purtau în inscripţii indicative de serviciu, ca: AN-

GEKOMMEN (Sosit), AUSGE-

FOLGT (Inmînat), SALDIRT

(Plătit), NACHNAHME (Contra ramburs), EILDAMPFER (Vapor expres), DAMPFSCHIFF (Sosit cu vaporul), ABONIRT (Abonat) etc.

ŞTAMPILE ALE POŞTEI DIN MOLDOVA. Ştampile rotunde de zi folosite de birourile poştale din Moldova la obliterarea mărcilor poştale ale emisiunilor „Cap de bour" (I şi a II-a), „Principatele Unite" şi „Cuza". Ele sînt grupate în trei categorii distincte: ştampile *„Moldova mici"*; ştampile *„Moldova mari"*; ştampile *„fără indicaţia Moldova"*. *Ştampilele „Moldova mici"* sînt de tip dublu cerc (diametrul 21 × 13 mm), cu textul în majuscule egiptiene, sus localitatea, jos cuvîntul MOLDOVA, la mijloc data, în cifre arabe, sub formă de fracţie (sus ziua, jos anul).

Deoarece denumirile localităţilor sînt scrise în ortografie germană, se presupune că au fost executate la Viena. Ele apar prima oară în aprilie 1857, la Iaşi, precedînd cu peste un an emisiunea I „Cap de bour", ceea ce le conferă caracterul de ştampile prefilatelice. Respectivele ştampile au rămas în dotarea birourilor poştale din Moldova pînă la data de 15.VI. 1865, cu excepţia biroului poştal din Galaţi care le-a folosit pînă la 31.XII.1867. Aceste ştampile sînt cunoscute în următoarele 14 localităţi: Bacău (BAKEU), Bîrlad (BERLAD), Botoşani (BOTUSCHANI), Dorohoi (DOROHOJ), Focşani (FOKSCHANI), Fălticeni (FOLTITSCHENI), Galaţi (GALATZ), Huşi (HUSCH), Iaşi (IASSY), Mihăileni (MICHLENI), Piatra Neamţ (PIATRA, denumirea de atunci a oraşului), Roman (ROMAN), Tecuci (TECUTSCH), Vaslui (WASLUI). O ştampilă similară se întîlneşte în anul 1864, la biroul poştal din Iaşi, la care inscripţia Moldova

era scrisă cu litere anticva. *Ştampilele „Moldova mari"* au fost date în dotarea a opt birouri

poştale în aprilie 1859: Adjud (ADJUD), Bolgrad (BOLGRAD), Iaşi (IASSY), tipul I, Ismail (ISMAIL), Cahul (KAHUL), Tîrgu Frumos (T. FRUMOS), Tîrgu Neamţ (T. NEAMTZU), Tîrgu Ocna (T. OKNEI); ele au fost urmate de ştampila Iaşi, tipul II, introdusă la 1 septembrie acelaşi an, precum şi de ştampila biroului poştal din Focşani (FOKSCHANI), intrată în uz abia în octombrie 1861. Ştampilele „Moldova mari" au diametrul de 27×13 mm şi, în plus, două ornamente (aşa-numita „acantă mică"); ştampila Iaşi, tipul II (septembrie 1859), şi ştampila Focşani (octombrie 1861) se deosebesc de celelalte prin ornamentele conţinute. *Ştampilele „fără indicaţia Moldova"* au apărut ca urmare a unificării serviciilor poştale din Moldova şi Ţara Românească, ca o consecinţă directă a Unirii Principatelor. Primul birou poştal care a folosit ştampile fără cuvîntul Moldova a fost cel din Focşani (unificat la 17 decembrie 1861).

ŞTAMPILE DE CARANTINĂ. Ştampile aplicate în trecut pe corespondenţa sosită din ţinuturi contaminate de epidemii. Ele atestau dezinfectarea în staţiile speciale de carantină. Ştampilele de carantină au fost folosite în secolele XVII–XIX în numeroase state din Europa şi din alte continente. Utilizarea lor a încetat o dată cu progresele ştiinţei medicale, care au demonstrat ineficienţa vechilor metode de dezinfectare a corespondenţei. În secolul nostru, mai ales în timpul primului război mondial şi chiar al celui de-al doilea, corespondenţa militarilor şi prizonierilor aflaţi în zonele contaminate de tifos a fost supusă pe scară largă dezinfecţiei. Pe corespondenţa dezinfectată unele unităţi ale armatei austro-ungare aplicau ştampile sanitare (de exemplu: Mit Formalin desinfiziert). Ştampilele şi sigiliile carantinelor austriece din cordonul sanitar de pe Carpaţi purtau, de regulă, în centru, vulturul bicefal habsburgic şi, în cerc, inscripţia SIGILLUM SANITATIS (v.) sau SANITATIS SIGILLUM şi denumirea carantinei sau alte inscripţii în limbile latină, italiană ori germană. Ştampilele carantinelor româneşti de pe cordonul sanitar al Dunării erau de două feluri: unele aveau în centru stema ţării (respectiv vulturul Ţării Româ-

neşti) sau stema Moldovei (capul de bour cu stea între coarne), iar pe marginea cercului sigilar denumirea carantinei; altele (în casete dreptunghiulare) erau lipsite de elemente figurative, avînd numai text cu certificarea dezinfectării şi denumirea carantinei. Ştampile asemănătoare au folosit şi carantinele organizate în porturi (ex.: ştampila carantinei

portului Galaţi). Dintre acestea numai o parte au fost găsite pînă în prezent pe scrisori circulate. Ştampilele de carantină aplicate pe scrisori trecute prin poştă constituie cele mai vechi ştampile româneşti ale autorităţii de stat folosite în circuitul poştal. Ştampile sanitare pot fi întîlnite pe scrisori împreună cu sigilii sanitare cu ceară. Prezenţa acestora denotă că scrisoarea respectivă a fost desfăcută (respectiv despăturită) la carantină pentru a putea fi purificată în interior şi apoi închisă la loc prin aplicarea sigiliului în ceară. În asemenea cazuri se folosea ştampila „NETTO DI FUORA ET DI DENTRO"(Curat pe din afară

şi pe dinăuntru) sau echivalentul în limba germană „GERÄUCHERT VON INNEN UND AUSSEN" („Fumigat în interior şi exterior") ş.a. v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ DEZINFECTATĂ; SAU KURŢIT; SIGILIU.**

ŞTAMPILE DE EXPOZIŢIE FILATELICĂ. Ştampile speciale aplicate pe corespondenţă, la cererea vizitatorilor, la ghişeele şi standurile din expoziţiile filatelice. Ştampilele puse în circulaţie de administraţiile poştale ale ţărilor organizatoare şi ale celor participante sînt de tipul: ştampile „prima zi", ştampile dedicate U.P.U., ştampile consacrate Congresului F.I.P., ştampile dedicate zilei tineretului, ştampile dedicate presei filatelice, ştampile dedicate filateliei tematice, ştampile dedicate istoriei poştale, ştampile dedicate maximafiliei, ştampile dedicate muzeelor poştale, ştampile dedicate aerofilateliei, ştampile dedicate ţărilor participante (în cazul expoziţiilor „Balcanfila" şi „Socfilex"). Acestea se dedică zilnic, pe toată durata expoziţiei, unor manifestări speciale ilustrate în amprentele lăsate pe corespondenţe. v. **BALCANFILA; SOCFILEX.**

ŞTAMPILE DE POŞTĂ RURALĂ. Ştampile folosite de oficiile poştale rurale (v.). Ştampilele poştale româneşti au fost comandate şi plătite de către prefecturile de

județ și executate de către gravori din București, pe bază de licitație după modele date de Direcția Generală a Poștelor și Telegrafelor. Ele au fost date în folosința expedițiilor poștale rurale, înființate în baza decretului 357/1865. Ștampilele de poștă rurală executate în baza decretului 734/1871 și date în folosință la 1.V.1872 sînt împărțite în ștampile clasice (cu „DIST", cu „JUD", cu „stea" și cu „agrafă") și ștampile postclasice.

ȘTAMPILE DE PROVENIENȚĂ v. **ȘTAMPILE POȘTALE DE GRANIȚĂ.**

ȘTAMPILE „PAQUEBOT". Ștampile aplicate la bordul unor vase pe corespondența poștală transportată cu nave maritime. Francată la bord cu mărci poștale din țara de origine a vaselor, corespondența era refrancată la oficiile poștale din porturile țărilor de destinație, cu mărci poștale conform tarifelor existente în țările respective. Pe corespondența transportată în trecut cu pacheboturi sub pavilion britanic se întîlnește ștampila PACKET BOAT; pe corespondența transportată cu pacheboturi austriece era aplicată ștampila PIROSCAFI POSTALI AUSTRIACI cu aceeași semnificație. Ștampilele „Paquebot", de forme diferite

(dreptunghiulare, rotunde etc.), au grafică și mărimi variabile de la o țară la alta. Dintre aceste ștampile, mult utilizate în secolul trecut sînt cele ce purtau inscripția PAQUEBOTS DE LA MEDITERRANÉE sau PIROSCAFI POSTALI FRANCESI, folosite la bordul navelor care aparțineau companiilor franceze de navigație ce deserveau liniile din Marea Mediterană.

ȘTAMPILE POȘTALE ADIȚIONALE v. **ȘTAMPILE POȘTALE CU INDICAȚII DE SERVICIU.**

ȘTAMPILE POȘTALE ALE COMPANIEI LLOYD-UL AUSTRIAC. Cele două mari categorii de ștampile poștale utilizate de Lloyd-ul Austriac pot fi grupate cronologic în ștampile în limbă italiană și ștampile în limbă germană. Primele ștampile poștale „de plecare" erau realizate, în majoritatea cazurilor, prin grija companiei și aveau, în general, format oval. Ele purtau, cu unele variante grafice, inscripția AGENZIA DEL LLOYD AUSTRIACO și denumirea portului, în caractere anticva, iar în centru localitatea (ex.: Ibraila, Galatz etc.) în caractere gotice. Alt gen de ștampile, rotunde, cu data în centru sub formă de fracție, au fost confecționate de Poșta austriacă de stat. În inscripția lor termenul „Agenție" era redat în limba germană, nu în italiană (ex.: LLOYD AGENTIE/KUSTENDJE/17-8). În afara ștampilelor poștale „de plecare", Lloyd-ul Austriac a întrebuințat și ștampile „de sosire", cu menirea de a atesta că respectiva corespondență fusese transportată pe cale maritimă (ex.: LETTERE ARRIVATE PER MARE/

VARNA și data = Scrisoare sosită pe mare; COL LLOYD DA TRIESTE = Prin Lloyd de la Triest; DA VENEZIA COL VAPORE = De la Veneția cu vaporul), precum și ștampile diverse a căror inscripție cuprinde denumirea portului de proveniență, data și inițialele V.L.A. (Vapore Lloyd Austriaco). O dată cu înființarea pe navele companiei a unor ambulanțe poștale propriu-zise, încadrate cu oficianți ai poștei de stat, care îndeplineau operațiuni poștale complete, a apărut un grup numeros de ștampile de bord, de format rotund sau oval (ex.: SCHIFFSPOSTAMT și cifra indicativă, urmată de dată, sub formă de fracție, și portul-escală). Gama ștampilelor folosite de Lloyd-ul Austriac, extrem de variată ca format, inscripție și chiar funcționalitate, formează un capitol extrem de atractiv al marcofiliei. Unele ștampile poștale ale companiei, mai ales cele din prima perioadă, sînt foarte rare și ating prețuri ridicate la marile licitații filatelice. v. **AGENȚIE; V.L.A.**

ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MICI". Ștampile poștale franceze din a doua jumătate a secolului trecut formate dintr-un romb punctat, în centrul căruia este înscris cu cifre mici numărul indicativ al oficiului poștal respectiv. Aceste ștampile s-au aflat atît în dotarea oficiilor poștale din Franța, cît și a celor din străinătate. Patru ștampile de acest tip au fost în uz la oficiile poștale franceze ce au funcționat în România (4008, Galați; 4009, Brăila; 4015, Sulina; 4017, Tulcea). În continuare menționăm ștampilele poștale „cifre mici" și birourile din străinătate unde acestea au fost utilizate: 3704 (Alexandria), 3705 (Basel), 3706 (Beirut), 3707 (Constantinopol, azi Istanbul), 3708 (Dardanele), 3709 (Smirna, azi Izmir), 3766 (Alexandretta, azi Iskenderun), 3767 (Gallipoli), 3768 (Jaffa), 3769 (Lattaquie, azi El Lădhiqiyah), 3770 (Mersin), 3771 (Metelin), 3772 (Rodos), 3773 (Tripoli—Siria), 4010 (Ineboli), 4011 (Kerassunda), 4012 (Salonic), 4013 (Samsun), 4014 (Sinope), 4016 (Trebizonda, azi Trabzon), 4018 (Varna), 4022 (Monaco). v. **POȘTA FRANCEZĂ ÎN ROMÂNIA.**

ȘTAMPILE POȘTALE CLASICE. Ștampile utilizate în perioada de început a folosirii mărcilor poștale. În România sînt considerate ștampile clasice cele aflate în dotarea birourilor poștale ale Moldovei, ale Principatelor Unite și, ulterior, ale României, aplicate pe corespondență între anii 1858—1872. Ștampilele clasice (obliterante) cuprind următoarele categorii: ștampile ale birourilor poștale sucursale (v.); ștampile ale poștei balneare (v.); ștampile ale poștei din Moldova (v.); ștampile de poștă rurală (v.); ștampile poștale „baston" (v.); ștampile poștale cu agrafă (v.); ștampile poștale cu dublu cerc (v.); ștampile poștale cu draperie (v.); ștampile poștale cu indicarea timpului (v.); ștampile poștale cu stea (v.); ștampile poștale „degetar" (v.); ștampile poștale din gări (v.); ștampile poștale „Franco" (v.); ștampile poștale „grătar" (v.); ștampile poștale pentru retur (v.).

ȘTAMPILE POȘTALE COMUNE. Ștampile incluzînd denumirea localității și data (mai recent și numărul de cod), folosite în mod curent la obliterarea mărcilor poștale. v. **OBLITERARE; ȘTAMPILE POȘTALE MECANICE „DE ZI".**

ȘTAMPILE POȘTALE CONCENTRICE. Ștampile poștale rotunde formate din mai multe cercuri care au sau nu un centru comun. De-a

lungul timpului asemenea ștampile au fost folosite de numeroase administrații poștale. v. **ȘTAMPILE POȘTALE CU DUBLU CERC.**

ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MARI". Ștampile poștale franceze din secolul trecut formate dintr-un romb punctat, în centrul căruia este înscris cu cifre mari numărul indicativ al oficiului poș-

tal respectiv. Aceste ștampile s-au aflat atît în dotarea oficiilor poștale din Franța, cît și a celor din străinătate. Cinci ștampile de acest tip s-au aflat în dotarea unor oficii poștale franceze care au ființat pe teritoriul României (5085, Galați; 5087, Brăila; 5099, Sulina; 5102, Tulcea; 5139, Constanța). În continuare prezentăm ștampilele poștale „cifre mari" și birourile din străinătate unde acestea au fost utilizate: 2387 (Monaco), 5079 (Alexandretta, azi Iskenderun), 5080 (Alexandria), 5082 (Beirut), 5083 (Constantinopol), 5084 (Dardanele), 5086 (Gallipoli și Rodosto), 5088 (Ineboli), 5089 (Jaffa), 5090 (Kerassunda), 5091 (Lattaquie), 5092 (Mersin), 5093 (Metelin), 5094 (Rodos), 5095 (Salonic), 5096 (Samsun), 5097 (Ordu și Sinope), 5098 (Smirna, azi Izmir), 5100 (Trebizonda, azi Trabzon), 5101 (Tripoli—Siria), 5103 (Varna), 5104 (Shanghai), 5105 (Suez), 5106 (Tanger), 5107 (Tunis), 5118 (Yokohama), 5119 (Cairo), 5121 (La Goulette), 5129 (Port Said), 5153 (Enos), 5154 (Port Lagos), 5155 (Dedeagh), 5156 (Cavalla). v. **POȘTA FRANCEZĂ ÎN ROMÂNIA.**

ȘTAMPILE POȘTALE „ANCORĂ". Ștampile poștale franceze în formă de romb punctat (cu o ancoră în mijloc), folosite în secolul trecut pe scrisori expediate cu poșta maritimă.

ȘTAMPILE POȘTALE „ARC DE CERC". Ștampile poștale cu denumirea localității înscrisă într-un arc de cerc.

ȘTAMPILE POȘTALE „BISHOP" v. **BISHOP, HENRY.**

ȘTAMPILE POȘTALE „BLANCO". Ștampile speciale sau ocazionale aplicate pe un plic sau pe un fragment de hîrtie fără francatură. În perioada de început a filateliei se practica includerea în colecții și exponate a ștampilelor care nu aveau ca suport o marcă poștală. Cu timpul, în exponate a fost admisă numai prezența ștampilelor aplicate pe mărci poștale, utilizîndu-se în acest scop mărcile poștale cu cea mai mică valoare nominală, avînd ca suport un fragment de hîrtie. Acest procedeu a fost practicat

mai ales în R.F.G., în anii '50, folosindu-se pe scară largă marca poştală de 1 Pf. care nu acoperea o taxă poştală. Ulterior pretenţiile filateliei au crescut; astăzi, la nivel competiţional, ştampilele „Blanco" nu mai sînt acceptate (prezenţa lor în exponate poate fi cel mult ignorată de juriu). Conform regulilor actuale, ştampilele trebuie să aibă ca suport mărci poştale corespunzătoare cel puţin celei mai mici valori de francare prevăzute de tariful poştal (în România, marca poştală de 20 b., corespunzînd tarifului pentru imprimate). v. **FRANCATURĂ MINIMALĂ**; **ŞTAMPILĂ.**

ŞTAMPILE POŞTALE CONCENTRICE PUNCTATE. Ştampile poştale concentrice (v.) formate din cercuri alcătuite din puncte. Asemenea ştampile au fost folosite în secolul trecut de mai multe ţări printre care şi Franţa.

ŞTAMPILE POŞTALE „CRIN". Ştampile poştale franceze (foarte rare) din perioada prefilatelică care includ în desenul lor crinul din stema Franţei (din timpul dinastiei Bourbonilor) [ex.: ştampile „Crin" din Arras sau aşa-

numita ştampilă „Lys de Bordeaux" (Crinul din Bordeaux)]

ŞTAMPILE POŞTALE „CRUCE FLORALĂ". Ştampile poştale mute care au ca desen (element central) crucea din stema Elveţiei

încadrată cu ornamente florale, folosite în secolul trecut de Poşta elveţiană.

ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ. Ştampile de loc şi dată ce includ în desenul lor un ornament în formă de agrafă (în diferite variante). Ştampilele româneşti au dublu cerc, mărimi variabile, denumirea oficiului poştal în litere egiptiene, data la mijloc (înscrisă cu cifre arabe, sub formă de fracţie) şi o agrafă în partea de jos. Ştampilele cu agrafă au fost folosite în perioada postclasică şi în alte ţări (ex.:

Austria). v. **ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ BOGATĂ**; **ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ MEDIE**; **ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ SIMPLĂ**; **ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFE DIFERITE**; **ŞTAMPILE POŞTALE DE LOC ŞI DATĂ**

ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ BOGATĂ. Ştampile româneşti cu dublu cerc [cercul mare variind între 21,5 mm — 26,5 mm, iar cercul mic între 13,5 mm — 16,5 mm, localitatea (biroul) în litere majuscule egiptiene, data la mijloc, sub formă de fracţie. în cifre arabe (sus ziua,

jos luna)], puse în circulaţie în anul 1865. Deosebirile dintre ştampilele cu agrafă bogată constau în mărimea cercului, grafia textului, a cifrelor, a ornamentaţiei agrafei etc. După mărimea cercului mare, ştampilele cu agrafă bogată se împart în 5 grupe: **A** = 21,5 mm (BUCURESCI I); **B** = 25 mm: 1. ADJUD, 2. BACĂU, 3. BECHETU, 4. CALARASI, 5. CRAIOVA (mic), 6. CURTEA DE ARGEŞU, 7. FOLTICENI, 8. GALATZ, 9. GĂESTI, 10. GIURGIU, 11. ISMAIL, 12. LEOVA, 13. PIATRA, 14. PLOESTI I, 15. SLATINA, 16. TECUCIU, 17. TIRGU FRUMOS, 18. TIRGU OCNA; **C** = 25,5 mm: 1. ALEXANDRIA, 2. BERLAD, 3. BOLGRAD, 4. BOTOSĂNI, 5. BUCURESCI II, 6. BUCURESCI III (cu I spart), 7. CALARASI, 8. CÎMPINA, 9. DOROHOI, 10. FALCIU, 11. FOCSANI, 12. GALATI, 13. HUSI, 14. IASSI I (cerc mic 15 mm), 15. MIHAILENI, 16. ROMAN, 17. TIRGU NEAMTU, 18. T. MAGURELE, 19. VALENI DE MUNTE, 20. VASLUI; **D** = 26 mm: 1. CAHUL, 2. CARACAL, 3. CRAIOVA II (mare), 4. IASSI II, 5. MARGINENI, 6. PLOESTI II, 7. RENI, 8. RIMNIC. SARAT, 9. TIRGOVISTEA, 10. TIRGU JIULUI; **E** = 26,5 mm (BECHET). Date în folosinţă la 1/13.VI.1865, ştampilele cu agrafă bogată se întîlnesc de obicei pe mărci poştale „Cuza" clasice litografiate (1865 —1872) şi, mai rar, pe mărci poştale ale unor emisiuni tîrzii, din perioada postclasică (ex: GAESTI, CAMPINA, CURTEA DE ARGES, FALCIU, LEOVA, RENI, ADJUD, BECHET, ZIMNICEA).

ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ MEDIE. Ştampile româneşti cu dublu cerc, cu diametre de 25/14 mm. Se cunosc: MIZIL

(cu agrafă obişnuită) şi MOINESTI (cu agrafă prinsă cu o „furcă"). Din literatură se ştie că asemenea ştampile au fost şi în dotarea oficiilor poştale din Urlaţi şi Urziceni (Urdiceni); ele nu au fost întîlnite pînă în prezent pe corespondenţe poştale.

ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFĂ SIMPLĂ. Ştampile româneşti cu dublu cerc [cercul mare variază între 23—24 mm, cel mic între 14—14,5 mm; agrafa simplă (mică), prinsă la mijloc cu o verigă (inel) de formă ovală (exceptînd ştampila BUCURESCI tip II la care veriga este rotundă); localitatea (biroul) în majuscule egiptiene; data la mijloc, în cifre arabe, sub formă de fracţie (sus ziua, jos luna)] puse în circulaţie la 1.VII.1862. Sînt primele ştampile cu agrafă ale Poştei române. Se cunosc: BUCURESCI I; BUCURESCI II; BRAILA; BUDEU (Buzău) şi CRAIOVA (la 9. VII. 1862).

ŞTAMPILE POŞTALE CU AGRAFE DIFERITE. Ştampile româneşti cu dublu cerc, cu diametre de 26/15 mm, puse în circulaţie în anul 1870. Se cunosc: „Agrafă cu stea" — BUCURESTI, denu-

mită astfel după steluţa cu şase colţuri care leagă braţele agrafei de forme şi mărimi neobişnuite, şi „Agrafă cu inel" — BUDESTI, denumită astfel după inelul ce leagă braţele agrafei.

ŞTAMPILE POŞTALE CU DRAPERIE. Ştampile poştale româneşti în formă de dreptunghi cu colţurile tăiate (contur asemănător celui al emisiunii de mărci poştale „Principatele Unite"), în care numele localităţii este înscris pe o draperie (de aici provine denumirea lor filatelică); în centru, pe trei rînduri suprapuse, este înscrisă data în cifre arabe — sus ziua, la mijloc luna şi jos ultimele două cifre ale anului. Folosite la Iaşi, ele reprezintă primele ştampile de zi fără cuvîntul MOLDOVA. Se cunosc în două tipuri: draperie mică şi draperie mare. Ştampilele *„draperie mică"* (21 ×

23 mm) au fost utilizate la datarea actelor administrative, a corespondenţei oficiale, precum şi la obliterarea mărcilor poştale „Cap de bour" (emisiunea a doua), „Principatele Unite" şi „Cuza"; cea mai timpurie ştampilă poartă data de 3.XI.1861. Ştampilele *„draperie mare"* (23×25 mm) s-au

folosit la datarea actelor oficiale şi la obliterarea mărcilor poştale „Principatele Unite" şi „Cuza"; cea mai timpurie ştampilă poartă data de 28.VIII.1864.

ŞTAMPILE POŞTALE CU DUBLU CERC. Ştampile formate din două cercuri concentrice, primul constituind ancadramentul exterior. Reprezintă unul dintre aranjamentele grafice cele mai uzitate în lume pentru ştampilele de loc şi dată (v.). În România primele ştampile cu dublu cerc au apărut în Moldova. Ele aveau cercul exterior de 21 mm, iar cel interior de 13 mm diametru; purtau denumirea oficiului poştal (sus), inscripţia MOLDOVA în litere egiptiene (jos) şi data (la mijloc). S-au folosit atît în perioada prefilatelică, pe diverse documente oficiale şi plicuri neafrancate, cît şi pentru obliterarea mărcilor poştale „Cap de bour". Folosirea ştampilelor poştale cu dublu cerc este în prezent generalizată, ele fiind frecvent întîlnite în aproape toate ţările. În alte state s-au utilizat de către poştă şi ştampile cu unul, două, trei, patru şi chiar mai multe cercuri. v. **ŞTAMPILE ALE POŞTEI DIN MOLDOVA**; **ŞTAMPILE POŞTALE CONCENTRICE.**

ŞTAMPILE POŞTALE CU INDICAREA TIMPULUI. Ştampile folosite în diverse ţări în a căror inscripţie, pe lîngă denumirea localităţii şi a datelor calendaristice (zi, lună), apare şi indicaţia de timp. În România, primele ştampile de acest fel [DIMINEATA, DUP' AMIADI (după-amiază), DIM (dimineaţa), SERA (seara)] au apărut la Bucureşti, în anul 1867. Dotarea biroului telegrafo-poştal din Bucureşti cu „ştampile cu indicarea timpului" a fost determinată de raportul nr. 317 din 18.V.1867 către Direcţia Generală a Telegrafelor şi Poştelor, în care se arăta că: „pentru a se putea garanta şi controla exacta distribuire a scrisorilor în oraş, în orele fixate, erau necesare patru ştampile, din care două să „timbreze" scrisorile înainte de amiază şi două pe cele de după amiază...". Aceste ştampile au dublu cerc şi legenda în majuscule anticva; în partea superioară este înscrisă localitatea (BUCURESCI), iar în partea inferioară timpul (DIMINEATA

sau DUP'AMIADI); data în cifre arabe (sus, ziua şi jos, luna) despărţite printr-o linie de fracţie, care în unele cazuri lipseşte; două ornamente marginale despart localitatea de timp. Dimensiunile cercurilor sînt variabile: tip I (27/13,5 sau 14 mm) şi tip II (28/14,5 sau 15,5 mm). O dată cu punerea în circulaţie a mărcilor poştale „Carol cu favoriţi" (1.IV.1869) s-a dat în folosinţă o a doua serie de ştampile cu indicarea timpului (de data aceasta la un mare număr

de birouri poştale), cu inscripţiile DIM sau SERA. Caracteristici: dublu cerc cu dimensiuni variabile, cu legenda în majuscule egiptiene, avînd sus localitatea (biroul poştal) şi jos specificaţia timpului—DIM sau SERA, despărţite prin două ornamente de diferite forme: steluţe, cruci malteze, dreptunghiuri înflorate. După mărimea cercurilor, înălţimea literelor şi forma ornamentelor se pot face clasificări grafice. Se cunosc 26 ştampile din această categorie, fiecare în dublu exemplar (pentru specificarea timpului de aplicare, „Dimineata" sau „Sera"): 1. BRAILA (mică), 2. BRAILA (mare), 3. BUCURESTI I, 4. BUCURESTI II, 5. BUCURESTI III, 6. BUZEU, 7. CALAFAT, 8. CHILIA, 9. CRAJOVA (mică), 10. CRAJOVA (mare), 11. FILIPESTI, 12. FOCSANI, 13. GALATI, 14. GALATZI, 15. GIURGIU, 16. JASSY (mică), 17. JASSY (mijlocie), 18. JASSY (mare), 19. JZLAZU, 20. MIHAILENI, 21. PITESTI, 22. PLOESTI, 23. PREDEAL, 24. ROMAN, 25. T. SEVERIN şi 26. URLATI. Ştampile cu indicarea timpului se întîlnesc şi în perioada postclasică (ex.: Mihăileni).

ŞTAMPILE POŞTALE CU INDICAŢII DE SERVICIU. Ştampile care, aplicate pe corespondenţă, dau indicaţii speciale în legătură cu prestaţiile poştale ce trebuie efectuate. v. **ADRESANTUL NECUNOSCUT**; **ANNULATO**; **ANULAT**; **APRÉS LE DÉPART**; **CU POSTALIONUL**; **DUPĂ PLECARE**; **INSUFFISANCE D'ADRESSE**; **NECUNOSCUT LA APELUL FACTORILOR**; **ŞTAMPILE POŞTALE „PAR AVION"**; **ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU JUSTIFICAREA ÎNTÎRZIERII**; **ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU RETUR**; **ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE.**

ŞTAMPILE POŞTALE CU STEA. Denumire sub care sînt cunoscute ştampilele poştale de zi introduse în Muntenia la 1.V.1862 pentru dotarea celor 25 de birouri poştale nou înfiinţate; ele au fost folosite la obliterarea mărcilor poştale „Principatele Unite", puse în circulaţie la 26.VI.1862. Caracteristici: cerc dublu de mărimi variabile; denumirea localităţii (biroului poştal) cu litere majuscule egiptiene; data (ziua şi luna la mijloc, scrise cu cifre

arabe, pe două rînduri, sub formă de fracţie); stea cu 5—7 raze sau „stea furcată". Ştampilele „cu stea", înlocuite teoretic la 15.VI. 1865 cu ştampilele „cu agrafă", au continuat să fie utilizate paralel cu acestea, unele întîlnindu-se şi pe mărci poştale clasice din perioada 1866—1872. În perioada postclasică (1873—1900) au apărut ştampile „cu stea" tîrzii, de două categorii: cerc dublu (ex.: VALENI, CALAFAT) şi cerc simplu (ex.: BUDESTI, BOLINTÎN, DOMNESTI, COTOFENI, FIERBINTI). v. **ŞTAMPILE POŞTALE DE LOC ŞI DATĂ**; **ŞTAMPILE POŞTALE „MICI"**.

ŞTAMPILE POŞTALE „DAGUIN". Ştampile confecţionate în Franţa, cu numele lunilor în limba franceză, aplicate cu ajutorul dispozitivului inventat de francezul Eugène Daguin în anul 1882. Iniţial maşina aplica concomitent două ştampile cu dată, depărtate între ele la o distanţă de 28 mm. După observaţii pe piese circulate s-a ajuns la concluzia că asemenea ştampile au fost aplicate pe corespondenţă şi în România, la începutul anului 1890, la oficiul poştal Bucureşti. Ştampilele prezentau două cercuri cu diametrele de 22 şi 12 mm, cu inscripţia Of. Poştal BUCURESCI (în partea de sus cu litere anticva), un ornament floral (floare cu patru petale) în partea de jos şi data în centru (dispusă pe trei rînduri, cu luna scrisă cu caractere egiptiene cursive în limba franceză). Ştampilele aplicate cu maşinile „Daguin" au fost întîlnite în România şi pe corespondenţe provenind de la oficiile poştale din Iaşi şi Galaţi în jurul anului 1902. v. **DAGUIN, EUGÉNE.**

ŞTAMPILE POŞTALE DE CALE FERATĂ. Ştampile întîlnite pe trimiteri poştale circulate pe calea ferată, aplicate de oficiile poştale din gări şi în cursul transportului cu trenul, de conductorii curselor poştale, sau ai birourilor poştale ambulante feroviare. Ele sînt de forme variate (liniare, ovale, rotunde, dreptunghiulare). În ultimul deceniu al secolului trecut s-a produs o uniformizare a acestora, generalizîndu-se modelul cu dublu cerc. În marcofilia românească ştampilele feroviare formează o categorie aparte. Prezenţa unor ştampile feroviare întregi măreşte simţitor atît interesul filatelic, cît şi valoarea mărcilor poştale din care este compusă francatura. v. **AMB.**; **BIROU POŞTAL FEROVIAR**; **OFICIU POŞTAL AMBULANT**; **ŞTAMPILE POŞTALE DIN GĂRI.**

ŞTAMPILE POŞTALE DE GRANIŢĂ. Ştampile aplicate la punctul poştal de intrare a corespondenţei într-o ţară, pentru a indica statul de proveniență (ex.: SAR pentru Sardinia, TUR. sau TURQUIE pentru Turcia, AUS RUSSLAND pentru Rusia, AVRICOURT-ROUMANIE pentru România). Aceste ştampile serveau la decontarea taxelor poştale între ţări. Sinonim: ştampile de proveniență. v. **AUS**; **AVRICOURT**; **TURQUIE.**

ŞTAMPILE POŞTALE DE CALE FERATĂ

ŞTAMPILE POŞTALE DE HOTEL. 1. Ştampile folosite de ghişeele sau birourile poştale ce au funcţionat pe lîngă unele din marile hoteluri (Hotel Excelsior—Berlin, Hotel Adlon—Leipzig, Grand Hotel—Paris, mai multe hoteluri internaţionale din Cairo etc.), începînd din ultimul deceniu al secolului trecut. Ştampilele folosite de aceste subunităţi au statut de ştampile poştale. Ele cuprind în inscripţie şi denumirea hotelului (analog altor denumiri de oficii poştale). Ştampilele de hotel sînt binevenite şi în colecţiile de istorie poştală locală. **2.** Ştampile cu caracter particular, folosite de unele hoteluri situate în localităţi izolate, lipsite de oficii poştale,

care asigurau expedierea corespondenţei oaspeţilor pînă la oficiul poştal cel mai apropiat, prin curieri proprii (ex: hotelurile de pe masivul Rigi din Elveţia). Uneori pentru aceste poşte locale au fost emise şi mărci poştale particulare. v. **MĂRCI POŞTALE DE HOTEL.**

ŞTAMPILE POŞTALE DE LANSARE. Ştampile poştale ce atestă o lansare de corespondenţă de la bordul unui dirijabil, avion sau balon.

ŞTAMPILE POŞTALE DE LOC ŞI DATĂ. Ştampile poştale care indică localitatea unde au fost aplicate (care coincide cu denumirea oficiului poştal) şi data. În perioada prefilatelică şi a filateliei clasice ştampilele de loc şi dată aveau forme diverse (liniare, rotunde, ovale etc.). Ele poartă denumirea localităţii şi, eventual, numărul de cod poştal, care sînt fixe, gravate pe capul ştampilei; data se formează din elemente mobile pentru a marca anul, luna, ziua, eventual şi ora. Ştampilele de loc şi dată pot indica localitatea de plecare, pe cea de sosire sau alta de pe parcurs. Sînt cunoscute şi sub denumirea de ştampile poştale de zi.

ŞTAMPILE POŞTALE DE MAŞINĂ v. **ŞTAMPILE POŞTALE „DAGUIN"**; **ŞTAMPILE POŞTALE DE ZI.**

ŞTAMPILE POŞTALE DE STAŢIUNE. Ştampile folosite într-o staţiune balneară, climaterică sau turistică lipsită de un oficiu poştal de stat, în care legătura cu oficiul poştal cel mai apropiat se făcea prin curieri, asigurîndu-se astfel un serviciu de poştă locală (ex: ştampilele staţiunii Păltiniş de lîngă Sibiu). v. **POŞTA PĂLTINIŞ**; **ŞTAMPILE POŞTALE DE HOTEL.**

ŞTAMPILE POŞTALE DE TRANZIT. Ştampile de loc şi dată aplicate de un oficiu poştal de convergenţă, care efectuează operaţiuni de tranzitare a corespondenţei. Poşta română a folosit în decursul anilor diverse tipuri de ştampile (manuale şi mecanice) de tranzit, de loc şi dată. În ultimii ani la o serie de oficii poştale importante au fost introduse ştampile de tranzit mecanice, fie cu flamă simplă (linii paralele sau ondulate), fie cu flăme publicitare. Se întîlnesc (ex.: la Bucureşti) şi ştampile simple indicative liniare, numai cu inscripţia TRANZIT sau TRZ. (cu sau fără chenar). v. **ŞTAMPILE POŞTALE DE LOC ŞI DATĂ.**

ŞTAMPILE POŞTALE „DEGETAR". 1. Ştampile cu cerc unic, cu diametre mici, variind între 16—18 mm (cu rare excepţii de 15 mm), folosite în Austria (în perioada 1867—1874), în Bavaria, Hano-

vra, precum şi de oficiile Poştei austriece existente în Liechtenstein în epoca respectivă. **2.** Ştampile rotunde, mici, introduse de administraţia poştelor din România la 1.X.1871, confecţionate în străinătate (se presupune la Viena) după modelul ştampilelor „degetar" („Fingerhutstempel") adoptate cu puţin timp înainte de Poşta austriacă. Ştampilele „degetar", destinate iniţial oficiilor telegrafice (pentru anularea timbrelor telegrafice), au fost folosite ulterior şi la obliterarea corespondenţelor poştale. Caracteristici: cerc unic (⌀17 mm); localitatea (biroul telegrafo-poştal) cu majuscule anticva, în partea superioară a cercului; în partea de jos o stea plină cu cinci raze (două îndreptate în jos, două lateral, ca braţe, şi una „arătătoare" dispusă spre legendă); în centru, pe trei rînduri, se află data: ziua (în cifre arabe), luna (primele trei litere majuscule anticva, fără punct) şi

anul (ultimele două cifre). Abateri de la ştampila tip „degetar" fac ştampilele „dubluri" ale cîtorva birouri. Acestea se deosebesc prin mărimea cercului (ex.: Alexandria), ornament (ex.: Mihăileni), grafia datei (ex.: Bucureşti), grafia localităţii (ex: RIMN. SARAT), numărul de stele (ex.: Brăila). Datorită rarităţii şi aspectului lor deosebit de atractiv şi elegant, ştampilele „degetar" se bucură de un interes crescînd în rîndul colecţionarilor. În expoziţiile din România şi de peste hotare şi-au făcut apariţia exponate conţinînd studiul acestor ştampile. În felul acesta s-a adîncit studiul diferitelor particularităţi, ca: diferenţă de mărime, deosebiri de ortografiere, diferenţe

la ornamentul din partea de jos a ştampilelor etc. Unele dintre ştampilele „degetar" din România sînt rare [ex.: Officiul poştal princiar (v.)]. Mărcile poştale obliterate cu ştampile „degetar" întregi, ca şi ştampilele aplicate pe fragmente sau pe scrisori sînt tot mai căutate. Exponatele marcofile „Ştampile degetar" pot include şi ştampile „degetar" folosite în circuitul telegrafic. Se cunosc următoarele ştampile „degetar": 1. ADJUD, 2. ALEXANDRIA, 3. BACAU, 4. BECHET, 5. BERLAD, 6. BOLGRAD, 7. BOTTOSANI, 8. BRAILA, 9. BUCURESCI, 10. BUHUSI, 11. BUZEU, 12. CAHUL, 13. CALAFAT, 14. CALARASI, 15. CARACAL, 16. CÂMPINA, 17. CÂMPU-LUNG, 18. CHILIA, 19. CRAIOVA, 20. CURTEA D'ARGES, 21. DOROHOIU, 22. DRĂGĂSANI, 23. FALCIU, 24. FILIPESTI, 25. FOCSANI, 26. FOLTICENI, 27. GALATZI, 28. GĂESTI, 29. GIURGIU, 30. HUSI, 31. JASSY, 32. JZLAZU, 33. JSMAIL, 34. LEOVA, 35. MĂRGINENI, 36. MIHĂILENI, 37. MIZIL, 38. MOINESTI, 39. OLTENITA, 40. PĂSCANI, 41. PEATRA, 42. PITESTI, 43. PLOESTI, 44. PREDEAL, 45. RENI, 46. RIMNICUL-SĂRAT, 47. RIMNICUL-VÂLCEA, 48. ROMAN, 49. ROSI DE VEDE, 50. SLATINA, 51. TECUCI, 52. TIRGU-FRUMOS, 53. TIRGU-JIU, 54. TIRGU-NEAMTU, 55. TIRGU-OCNA, 56. TIRGU-VESTEI, 57. TURNU-MAGURELE, 58. TURNU-SEVERIN, 59. URLATI, 60. URDICENI, 61. VÂLENI DE MUNTE, 62. VASLUI, 63. ZIMNICEA, 64. OFFICIUL PRINCIAR, 65. PREFECTURA ILFOV. Se cunosc şi ştampile „degetar" (dubluri) cu deosebiri faţă de degetarele tip: 2 a. ALEXANDRIA (16 mm), 8 a. BRAILA (cu trei stele), 9 a. BUCURESTI (cu TI), 9 b. BUCURESCI (cifre mari), 9 c. BUCURESCI (text mare), 13 a. CALAFAT (text mic şi scurt), 27 a. GALATZI (text lung), 33 a. ISMAIL (iniţiala I în loc de J), 36 a. MIHAILENI (ornament floral), 46 a. RIMN. SARAT (în loc de RIMNICUL), 50 a. SLATINA (trei stele) şi 62 a. VASLUI (litere mari).

ŞTAMPILE POŞTALE DE ZI. Ştampile utilizate la obliterarea mărcilor poştale, indicînd pe trimiteri,

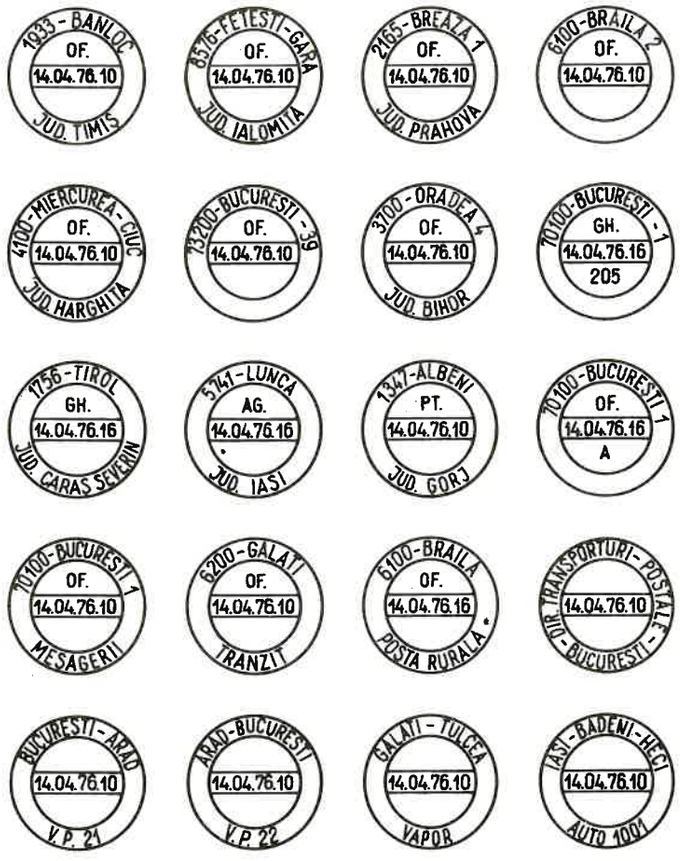

chitanţe şi alte documente de exploatare poştală data şi locul prezentării, expedierii, sosirii sau predării trimiterilor.

ŞTAMPILE POŞTALE DIN CAUCIUC. Ştampile confecţionate din cauciuc, deseori folosite în reţeaua poştală pentru aplicarea pe scrisori a indicaţiilor de serviciu (adiţionale) etc. Ştampile din cauciuc aplicate de companiile de aviaţie se întîlnesc şi în aerofilatelie pe scrisori transportate cu avionul, cu dirijabilele „Zeppelin" etc. Timbrele fiscal-poştale, timbrele de ajutor, timbrele de asistenţă socială anulate cu ştampile de cauciuc administrative sau particulare pierd orice valoare filatelică.

ŞTAMPILE POŞTALE DIN GĂRI. Ştampile aplicate pe trimiterile poştale primite de oficiile poştale din gări sau de birourile poştale rurale conexate cu o staţie de cale ferată. Aceste ştampile prezintă un interes deosebit documentar şi filatelic. 1. Primele ştampile poştale româneşti din gări sînt cunoscute din noiembrie 1869. Toate ştampilele poştale utilizate în gări erau de tip „dublu cerc" (cu diametrele de 26, respectiv 16 mm), pur-

tînd numele oficiului în caractere capitale egiptiene şi indicaţia OFF. POSTAL în caractere capitale anticva; în centru, data în cifre arabe, pe trei rînduri (ziua, luna şi anul). Pentru gările Filaret şi Giurgiu anul era indicat prin ultimele trei cifre şi numai prin două pentru gara Roman. Tot în acest timp apare o ştampilă unică în felul ei, întîlnită numai la Bacău (în paralel cu ştampila „cu agrafă"). După modul cum este executată, avînd similitudini cu precedentele, se pare că a fost comandată pentru proiectatul birou poştal al gării Bacău, care s-a deschis însă oficial mult mai tîrziu. La 20. V./1.VI.1871 a luat fiinţă în localul gării austriece Iţcani un oficiu poştal român. Prin circulara 5511/1871 a Direcţiei Generale a Poştelor şi Telegrafelor se arăta că, începînd de la 1.VI.1876, serviciul corespondenţei poştale, ce se efectua prin oficiul de schimb gara Roman, se va face prin oficiul Iţcani. Acest oficiu a folosit o ştampilă cu cerc simplu de 24 mm diametru, avînd sus GARA, jos ITZKANI (ambele în litere majuscule anticva), la centru data, pe trei rînduri — sus ziua, jos anul (ultimele două cifre) şi la mijloc luna (primele trei litere). În Bucureşti, în afară de oficiul poştal din gara Filaret (înfiinţat la 1.XI.1869), s-a mai creat la 31.VIII./12.IX.1873 oficiul poştal din gara nouă, gara Tîrgovişte (denumirea de atunci a actualei Gări de Nord), care schimba zilnic scrisori şi mesagerii cu biroul poştal central Bucureşti (pentru Bucureşti, Giurgiu, Zimnicea, T. Măgurele, Alexandria, Oltenita, Călăraşi, Urziceni şi Tulcea), cu Ploieşti (pentru Ploieşti, Cîmpina, Predeal şi toată străinătatea pînă la Viena), precum şi cu toate birourile spre Séverin şi Iţcani. Oficiul poştal din gara Tîrgovişte a folosit începînd din anul 1873 o ştampilă cu cerc simplu (23 mm) cu inscripţia cu

litere majuscule anticva (în partea superioară) BUCURESTI şi (în partea inferioară) GARA TIRGU-VESTEI; la centru data (pe trei rînduri) — sus ziua, jos anul (ultimele două cifre) şi la mijloc luna (primele trei litere). În anul 1873 se înfiinţează şi oficiile poştale din gările Barboşi, Brăila, Galaţi şi Iaşi, avînd în dotare ştampile similare cu aceea a oficiului poştal Tîrgu-Vestei. 2. Ştampile „Poste-restante" cu cerc dublu, cu circumferinţa formată din două linii apropiate, cu diametre variabile (22,5 — 25,5 mm), indicînd sus GARA şi jos localitatea în majuscule anticva, la mijloc data (pe trei rînduri) — sus ziua, jos anul (în milesime), iar la mijloc luna (primele trei litere) — introduse în gări în anul 1873. Se cunosc: BURDUJENI, CUCUTENI, DOLHASCA, HALAUCESTI, HECIU-

LESPEZI, LITENI, RUGINOASA şi VERESTI. Interesante sînt şi ştampilele „degetare-gări" ale oficiilor „Poste-restante", înfiinţate în anul 1875: BUTOESTI, CIRCEA, COTOFENI, HIRLAU, ISALNITA, PIELESTI, POT-

COAVA, RACARI, STOLNICI, TIMNA. Aceste ştampile au cerc unic, cu diametre variabile (18—19 mm); în legendă denumirea gării, în litere majuscule anticva; la mijloc data (pe trei rînduri), avînd, în cifre arabe, sus — ziua, jos — anul (ultimele două cifre) şi la centru — luna (primele trei litere), uneori în ortografie germană; în partea de jos o floare sub formă dreptunghiulară sau o stea (ex.: HIRLAU). 3. Ştampile cu cerc simplu (diametru 24 mm), cu legenda în litere majuscule anticva, sus denumirea gării (localitatea), jos cuvîntul GARA, ambele în majuscule anticva, despărţite prin două ornamente; la mijloc data (pe trei rînduri) — sus ziua, jos anul (ultimele două cifre) şi la mijloc luna (primele trei litere) —, date în dotarea oficiilor poştale din gări înfiinţate în anul 1873: ADJUD, BERHECI, TECUCI, CHITILA, CIOCANESTI, FAUREI, GALBENI, GHERGANI, GOLESTI, HANU CONAKI, IANCA, MARASESTI, MONTEORU, PERIS, PUFESTI, RACACIUNI, SASCUT, SERBESTI, VALLEA

CALUGARESCA. 4. În lipsa (temporară) unor ştampile poştale, şefii de gară din unele localităţi au obliterat corespondenţele expediate pe calea ferată cu ştampile ale administraţiei căilor ferate, care au îndeplinit astfel şi o funcţie propriu-zis poştală. Ştampile administrative utilizate poştal se cunosc în modele variate (ovale, liniare sau dreptunghiulare). În ultimul deceniu al secolului trecut s-a produs o uniformizare a ştampilelor din gări, generalizîndu-se modelul cu dublu cerc.

ŞTAMPILE POŞTALE DIN LINII. Ştampile poştale cu forme variate, formate din linii sau bare de diferite grosimi, folosite în trecut de unele administraţii poştale pentru obliterare. Aceste ştampile pot avea în centru litere sau cifre (ex.: Marea Britanie pentru oficiile poştale de peste hotare) sau pot fi pur şi simplu ştampile mute. v. **ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAE"; ŞTAMPILE POŞTALE „MUTE".**

ŞTAMPILE POŞTALE DIN PLUTĂ. Ştampile rudimentare, confecţionate din dopuri de plută, folosite la obliterarea corespondenţei în diverse epoci şi ţări (ex.: în S.U.A. în secolul trecut, aşa-numitele „Cork Cancellers", în Brazilia, în Germania în timpul inflaţiei din anii 1923—1924 etc.). Utilizarea acestor ştampile, suprăîncărcate cu tuş, a dus, de

cele mai multe ori, la degradarea mărcilor poștale obliterate. v. **ȘTAMPILE POȘTALE „MUTE“.**

ȘTAMPILE POȘTALE DIN PUNCTE. 1. Ștampile poștale formate din puncte (rotunde, pătrate, rom-

boidale, ovale, dreptunghiulare) grupate în diferite forme și mărimi, cu sau fără cadru. Ele pot purta în centru litere, cifre (mari sau mici) sau alte semne (ex.: ancoră). **2.** Ștampile poștale ruletă (formate din puncte)

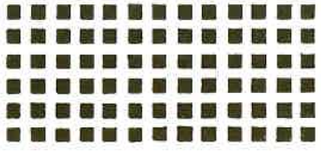

folosite în Franța în cel de-al doilea Imperiu. v. **ȘTAMPILE POȘTALE ANCORĂ; ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MARI“; ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MICI“.**

ȘTAMPILE POȘTALE „DOCKWRA“. Ștampile puse în circuitul poștal de William Dockwra (folosite între anii 1680—1794), pentru a însemna pe scrisori încasarea taxei. Se cunosc: *ștampile Dockwra de format triunghiular* cu inscripția „Penny Post Paid“

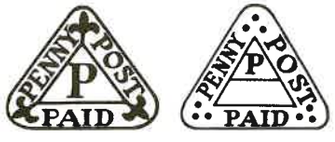

(Taxa poștală achitată) și în centru cu inițiala serviciului poștal de predare; *ștampile în formă de cerc* și *ștampile în formă de inimă* cu indicarea orei de închidere și inscripțiile „Mor“ (prescurtare a cuvîntului morning = dimineața, înainte de amiază) sau „Af“ (prescurtare a cuvîntului afternoon = după-

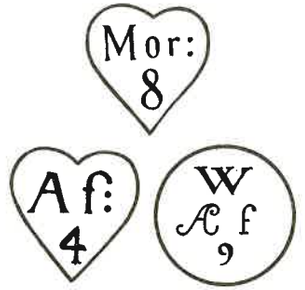

amiază). v. **DOCKWRA, WILLIAM; PENNY POST.**

ȘTAMPILE POȘTALE „DRAPEL“. Ștampile poștale formate din două părți: o ștampilă circulară de loc și dată și o flamură (v.) în formă de drapel. O astfel de ștampilă a fost folosită cu ocazia Congresului Poștal Universal ce a avut loc la Washington în anul 1897. Ștampile mecanice „drapel“ au folosit și alte administrații poștale.

ȘTAMPILE POȘTALE „DUPĂ PLECARE“. v. **DUPĂ PLECARE.**

ȘTAMPILE POȘTALE „EVANTAI“. Ștampile în formă de evantai folosite în secolul trecut de administrația poștală din Württemberg.

ȘTAMPILE POȘTALE FĂRĂ CHENAR. Ștampile ale căror elemente nu sînt mărginite de un chenar exterior. v. **ȘTAMPILE POȘTALE LINIARE.**

ȘTAMPILE POȘTALE FĂRĂ DATĂ. Ștampile în care nu este inclusă data.

ȘTAMPILE POȘTALE FIGURATIVE. Ștampile în al căror aranjament grafic sînt incluse elemente ornamentale. v. **ȘTAMPILE POȘTALE „OCAZIONALE“.**

ȘTAMPILE POȘTALE „FLAMURĂ“. Ștampile poștale dreptunghiulare (folosite în Austria în secolul trecut), care poartă în partea superioară denumirea localității înscrisă pe o flamură (eșarfă).

ȘTAMPILE POȘTALE FLUVIALE. Ștampile poștale aplicate pe corespondențele transportate cu nave fluviale. Transporturile poștale pe Dunăre se efectuau cu vapoarele societăților străine de navigație (în principal D.D.S.G.), care, avînd agenții proprii în porturile românești, aplicau pe corespondență ștampile poștale, de diferite tipuri, cu denumirea localității în care s-a depus scrisoarea. Asemenea societăți acaparau atît serviciul poștal extern, cît și serviciul poștal intern (dintre porturile dunărene), frustrînd Poșta română de drepturile sale. După ani de luptă diplomatică, guvernul român a reușit să obțină desființarea legală a poștei străine de pe teritoriul țării, fapt consemnat prin Convenția poștală încheiată la Viena între guvernul României și guvernul austriac la 12/24.VII.1868. Intrarea în vigoare a Convenției, stabilită inițial pentru 1.I.1869, a fost amînată — la cererea părții austriece — pentru 20.III./1.IV.1869. În ciuda Convenției, ce însemna sfîrșitul oricărui serviciu poștal austriac în România, a continuat o destul de intensă circulație poștală cu vapoarele societăților străine. Această perioadă de tranziție s-a încheiat la 18/30.III.1875, cînd, după multe alte negocieri, s-a semnat o „Învoială între Direcțiunea Generală a Poștelor și Telegrafelor din România și Societatea I.R. privilegiată de navigațiune a vapoarelor pe Dunăre pentru transportul poștei române prin vapoarele societății“. După aprobarea și difuzarea ei, orice serviciu de poștă austriac în porturile românești și riverane a încetat. Poșta română

modernă s-a organizat dispunînd de transporturi și ștampile proprii. Se disting două categorii de asemenea transporturi poștale, fiecare dotate cu ștampile de zi: *Serviciul poștal ambulant român pe Dunăre* și *Serviciul poștal local. Serviciul poștal ambulant român pe Dunăre*, compus din două trasee: Turnu Severin — Galați și Galați — Ismail — Chilia, ambele deservite dus-întors de cîte trei curse săptămînale, folosea următoarele ștampile de format dublu cerc: BUROU AMBULANT DUNĂRĒN NO. 1 (24,5/14,5 mm); BUROU AMBULANT DUNĂRĒN NO. 2 (25/15); BUROU AMBULANT DUNĂRĒN NO. 3 (24/14); AMB. DUNAREANA NO.4 (25,5/16). Utilizate între martie 1883 și august 1889 (ca perioadă prezumată), aceste ștampile nu indică localitatea în care agentul poștal a preluat trimiterea poștală respectivă. *Serviciul poștal local*, compus din următoarele trasee: Galați — Brăila, Brăila — Măcin, Călărași — Ostrov, Giurgiu — Rusciuc, Bechet — Rahova, Calafat — Vidin, Turnu Severin — Cladova, folosea ștampile diferite pentru fiecare din acestea. Sînt mai cunoscute ștampilele traseelor locale Brăila — Galați (două tipuri, dintre care primul de model dublu cerc, purtînd sus „capetele de cursă“, iar jos numărul cursei, și al doilea — aproximativ identic — avînd jos însemnul goarnei poștale, denumirea capetelor de cursă, precum și a stațiilor de preluare și de primire a corespondenței). Ulterior, pe corespondențele transportate între porturile românești de la Dunăre, s-au folosit — pînă în preajma intrării României în primul război mondial — ștampile figurative prezentînd silueta unui vapor, pe care era înscrisă data, iar dedesubt traseul cursei respective. În prezent vasele NAVROM asigură transporturile poștale între porturile dunărene aplicînd ștampile poștale de zi cu inscripția VAPOR. v. **D.D.S.G.; POȘTA FLUVIALĂ; ȘTAMPILE POȘTALE VAPOR.**

ȘTAMPILE POȘTALE „FRANCO“. 1. Ștampile cu mențiunea FRANCO [cu variantele FRANKO, FRANQUE etc. în funcție de limba țării respective; în Marea Britanie se folosesc termeni echivalenți ca: Paid = plătit, Free = liber (de taxare) etc.], aplicate pe corespondențe de administrațiile poștale din diferite țări pentru a arăta că taxa poștală a fost achitată de expeditor la predare. Cronologic, ștampilele „Franco“ (sau similare) au urmat după adnotările asemănătoare înscrise manual pe scrisori din epoca prefilatelică. **2.** Ștampile poștale din Moldova, cu dimensiuni și grosimi variabile, purtînd inscripția FRANKO — în caractere chirilice (1852), folosite pentru a

consemna pe corespondență că taxa poștală a fost încasată în numerar la depunere. Ele s-au folosit la toate oficiile poștale din capitalele de județ din Moldova, începînd cu anul 1852 pînă la punerea în circulație a mărcilor poștale ale primei emisiuni „Cap de bour“ (22.VII.1858). În mod excepțional s-au utilizat și mai tîrziu (ex.: la Cahul, pe mărci poștale de 40 parale din emisiunea a doua „Cap de bour“ sau pe recipisele de însoțire ale gropurilor, pe care nu se aplicau mărci poștale adezive, taxa fiind încasată; o astfel de piesă este semnalată în colecția Sassower, Londra, și poartă data de 19 noiembrie 1859). **3.** Ștampile cuprinzînd inscripția FRANCO, special destinate aplicării pe scrisorile ce însoțeau gropurile cu bani și pachetele de valoare; au fost utilizate de poștele orașelor Bacău, Botoșani, Focșani, Iași și Tecuci, în perioada 1859—1865. Au caracteristică existența rubricilor LEI sau PAR, pentru menționarea manuscrisă a taxei plătite. Ștampila poștei din Botoșani avea mai multe rubrici, ultimele două referindu-se la „PECETE“ (pecetea aplicată de expeditor pe trimitere). **4.** Ștampile FRANCO, moldovene, cu indicarea localității, apărute ca urmare a raportului 3 167 din 30.XI.1859 către Ministerul de Finanțe, în care se spune că „pentru stîrpirea abuzurilor ce s-au făcut și se pot face de către birourile expedițiilor districtuale cu dezlipirea mărcilor de pe scrisori plătite și reîntrebuințarea lor, se con-

FRANCO BOTOȘANI					
PONDERA		TAXA		PEÇETE	
CHIL	GR	LEI	PAR	COL	LITERE

sideră necesar să se facă un număr de 20 ștampile de forme diferite cu denumirea fiecărui birou, care urmează să se pună cu tuș, jumătate pe marcă și jumătate pe corespondența poștală“. Sînt ștampile obliterante cunoscute în următoarele localități: 1. BACEU, 2. BERLAD, 3. BOLGRAD, 4. BOTOSCHENI, 5. DOROEHOI, 6. FOKSCHANY, 7. FOLTICHENII, 8. GALATZ, 9. GALATZ No-2, 10. HUCHII, 11. JASSY (mică), 12. JASSY (mare), 13. ISMAILU, 14. KAHUL, 15. MICHAILENI, 16. NIAMTZU, 17. OKNA, 18. PIATRA, 19. ROMAN, 20. TEKOUTCI, 21. VASLUI. Ștampilele FRANCO-localități se aplícau pe corespondențe împreună cu ștampilele de zi. În lipsa mărcilor poștale (în perioada 5/19.V. — 26.VI./8.VII.1864 au lipsit mărcile poștale „Principatele Unite“, iar în perioada 1/13. — 9/21. I. 1865 au lipsit mărcile poștale „Cuza“), aceste

ştampile s-au aplicat pentru a certifica plata anticipată a taxelor în numerar, efectuată de către expeditor. **5.** Ştampile FRANCO în chenar sau, mai ales, fără chenar au apărut din anul 1872, în mod deosebit la noile birouri telegrafo-poştale, la birouri rurale şi la „expediţiile“ poştale comunale. v. **ŞTAMPILE POŞTALE CLASICE.**

ŞTAMPILE POŞTALE „GOARNĂ POŞTALĂ“. **1.** Ştampile româneşti „Taxa de plată“ din perioada clasică, de forma unei goarne (emblema poştei), ilustrate cu o goarnă poştală care poartă pe gura pîlniei denumirea oraşului (Roman), iar pe corpul acesteia indicaţia de serviciu PORTO folosite în Moldova (oraşul Roman) pentru scrisorile de valoare.

Bucla goarnei este prevăzută şi cu rubrici în care se treceau

taxele poştale respective. **2.** Ştampile în formă de goarnă, utilizate numai la Bucureşti, între anii 1896—1915, avînd înscris în bucla goarnei numărul matricol al factorului poştal. Fiecare factor poseda o ştampilă pe care o aplica pe trimiterile poştale distribuite, fapt care permitea controlul asupra timpului de distribuire a unei trimiteri poştale. Ştampila „goarnă“ era folosită de factor şi pentru obliterarea mărcilor poştale neştam-

pilate în cursul operaţiei de cartare (lucru frecvent în cazul mărcilor poştale adezive sau fixe de pe ziare); acestea prezintă diferenţieri în desenul goarnei, în dimensiuni şi în trăsăturile cifrelor. În perioada 1926 — 1937, la Bucureşti au fost reintroduse ştampilele „goarnă“. Desenul lor diferea de cel anterior, în bucla goarnei fiind înscrise sub formă de fracţie: la numitor numărul sectorului poştal (în cifre romane), iar la numărător cel de ordine al factorului poştal (în cifre arabe). Numerele matricole

permiteau identificarea factorului poştal care, eventual, a manipulat greşit sau a distribuit cu întîrziere o corespondenţă. Dezvoltarea marcofiliei a determinat studierea atentă a ştampilelor „goarnă“ şi alcătuirea de colecţii specializate, în care acestea sînt prezentate după tipuri, în ordinea numerelor de control. Ele se colecţionează pe mărci poştale, pe scrisori, întreguri sau cel puţin pe fragmente cu francatură. Un sistem asemănător de urmărire şi control al distribuirii poştale s-a practicat şi la Iaşi, între anii 1916—1940, aplicîndu-se pe trimiterile poştale numărul matricol al factorului. v. **ŞTAMPILE POŞTALE „MATRICOLE“; ŞTAMPILE POŞTALE „NUMERALE“.**

ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR“. Ştampile cu liniatură în formă de grătar. **1.** Ştampile utilizate de Poşta română începînd din anul 1865. Se cunosc trei tipuri: ştampile „grătar simplu“, ştampile „grătar dublu“ şi ştampile „grătar cu stele“. **2.** Ştampile de forma unui grătar rombic, format din cîte şapte linii diagonale încrucişate, aplicate cu tuş roşu sau negru pe primele emisiuni poştale fran-

ceze. În Franţa s-a mai utilizat şi o ştampilă-rolă „grătar fără

sfîrşit“ („grille sans fin“), formată din linii orizontale încrucişate cu linii diagonale. **3.** Ştampile rotunde, folosite în Saxonia, în care cercul exterior închide un grătar format din diagonale încrucişate. Ştampile „grătar“ în diferite variante grafice (simple, încrucişate etc.) se întîlnesc şi în alte ţări (ex.: unele vechi state italiene). v.

ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR CU STELE“; ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR DUBLU“; ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR SIMPLU“.

ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR CU STELE“. Ştampile de forma unui dreptunghi (67,5 mm × 16,5 mm)

cu 18 linii întretăiate oblic formînd 28 de romburi, liniile fiind prevăzute, la întretăierea lor, cu cruciuliţe stelate. Această ştampilă a fost folosită de Biroul poştal din Bucureşti o foarte scurtă perioadă de timp (de la 15/27.I. pînă la 16/28. II.1865), renunţîndu-se apoi la ea, deoarece era nepractică şi incomodă. Ştampila „grătar cu stele“ este cunoscută şi sub denumirea improprie de „grătar domnesc“, întrucît, o vreme, se considera că s-ar fi aflat în folosinţa oficiului poştal al Palatului princiar (înfiinţat însă trei ani mai tîrziu, la 3/15. X.1868).

ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR DUBLU“. Ştampile alcătuite din patru paralelograme închise două cîte două în cîte un cadru, de

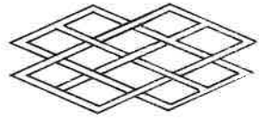

unde aspectul de linii duble; cele două „asamblaje“ sînt „petrecute“ şi nu „întretăiate“. Au fost utilizate la Iaşi, o scurtă perioadă de timp, începînd din 20.III./1.IV.1869.

ŞTAMPILE POŞTALE „GRĂTAR SIMPLU“. Ştampile româneşti cu dimensiuni variabile (30—34 mm lungime şi 14—16 mm lăţime), aplicate pe mărcile poştale în momentul expedierii (alături de ştampila de poştă ce cuprindea denumirea oficiului poştal şi data). Ştampilele cu formatul mare (34/16 mm) s-au distribuit

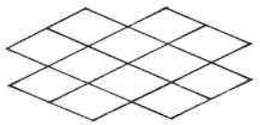

oficiilor telegrafo-poştale la data de 16/28.I.1865, cu menţiunea expresă de a fi întrebuinţate numai pentru anularea mărcilor poştale. Ştampilele mai mici (30/14 mm) au fost utilizate de poşta rurală. La unele birouri poştale acestea au fost folosite pînă în anul 1900 (pe mărci poştale „Spic de grîu“).

ŞTAMPILE POŞTALE „HAŞURATE“. Ştampile compuse din linii orizontale, oblice sau verticale, prevăzute uneori în mijloc cu litere, cifre sau (mai rar) cu numele localităţii

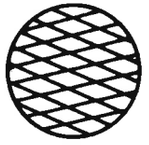

ŞTAMPILE POŞTALE HEXAGONALE. Ştampile poştale de loc şi dată, încadrate de un chenar cu şase laturi, folosite de mai multe administraţii poştale pentru obliterarea corespondenţelor.

ŞTAMPILE POŞTALE „INIMĂ“. Ştampile în formă de inimă folosite de William Dockwra pentru poşta „Penny Post“ (v.). v. **ŞTAMPILE POŞTALE „DOCKWRA“.**

ŞTAMPILE POŞTALE „ÎN JURUL EFIGIEI“. Ştampile în formă de ghirlandă, folosite în Sicilia şi Spania.

Ele au fost create special ca la ştampilare să nu atingă efigiile suveranilor de pe mărcile poştale. Instrucţiunile de serviciu precizau că ştampilele trebuiau astfel aplicate, încît să formeze o cunună în jurul efigiilor.

ŞTAMPILE POŞTALE „LINIARE“. Ştampile liniare, fără cadru, avînd ca inscripţie denumirea localităţii. Se cunosc ştampile cu litere verzale (mari) sau cu prima literă verzală şi celelalte de rînd (ex.: Genova). Iniţial au fost folosite de staţiile telegrafice şi apoi şi în scopuri poştale, pe scrisori şi pe recipise, mai rar pentru obliterarea mărcilor poştale. În România asemenea ştampile se cunosc la Iaşi (1859), Bacău, Galaţi (1860) şi la toate birourile telegrafo-poştale începînd din anul 1869.

CALAFAT

ŞTAMPILE POŞTALE MANUALE. Ştampile aplicate cu mîna, pe trimiterile poştale.

ŞTAMPILE POŞTALE MARITIME. Ştampile poştale aplicate pe corespondenţa transportată cu nave maritime. Circulaţia corespondenţei pe mare a fost cuprinsă întotdeauna în foarte multe circuite poştale, numeroase scrisori parcurgînd fie întreaga distanţă pînă la destinaţie, fie numai o parte din aceasta la bordul vaselor. Transportul corespondenţei era încredinţat, de regulă, unor vase rapide ce arborau un pavilion special cu litera P (Poştal), recunoscut internaţional, care le asigura anumite înlesniri de acostare şi plecare din porturi. Încă din perioada prefilatelică, pe scrisorile transportate pe rute maritime s-au aplicat ştampile speciale de plecare, de sosire, de bord etc.

Varietatea lor şi interesul deosebit de care se bucură aceste ştampile în rîndul cercetătorilor de istorie poştală au dus la crearea unei secţiuni speciale în cadrul marcofiliei — „Ştampile poştale maritime“. Acest vast domeniu prezintă o gamă largă de particularităţi, de la o ţară la alta, de la o companie de navigaţie la alta. Ştampilele maritime se împart în patru mari categorii: **Ştampile maritime aplicate în porturi; ştampile maritime de bord; ştampile maritime mixte şi ştampile maritime ale poştei militare. 1. Ştampile maritime aplicate în porturi.** *Ştampilele de agenţie*, purtînd de regulă numele companiei, localitatea şi — după caz — alte indicaţii; aceste ştampile se aplicau pe corespondenţele predate la agentul companiei pentru a fi expediate prin vasele liniilor respective şi (în acest caz) serveau ca ştampile de plecare (ex.: AGENZIA DEL LLOYD AUSTRIACO/KUSTENDJE, GALATZ sau TULTSCHA; SERVICIILE MARITIME ROMÂNE, PIREU, SMIRNA, CONSTAN-

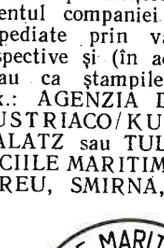

TA); mai rar, ştampilele de agenţie au fost folosite şi ca ştampile de sosire; ştampilele de agenţii maritime au caracter filatelic numai dacă sînt folosite poştal pe scrisori efectiv circulate. *Ştampilele indicative*, aplicate de agenţiile companiilor de navigaţie sau chiar de poşta de stat, pentru a consemna pe scrisori că au sosit pe cale maritimă; această specificare era necesară în trecut pentru decontările de taxe poştale speciale ce se percepeau pentru corespon-

denţele transportate pe mare (o dată cu intrarea în vigoare a convenţiei U.P.U. pentru unificarea taxelor poştale, aceste taxe speciale sau adiţionale au fost suprimate). Exemple de astfel de ştampile maritime indicative: LETTERA ARRIVATA PER MARE, SHIP LETTER, V.L.A. (v.), PIROSCAFFI ITALIANI, PAQUEBOTS DE LA MÉDITERRANÉE etc., folosite de Poşta austriacă, în secolul al XIX-lea, la Varna şi în alte porturi. *Ştampile de serviciu* folosite în scopuri poştale, ca de exemplu ştampila „Legaţiunea Română-Constantinopoli“, folosită ca ştampilă de zi etc. **2.**

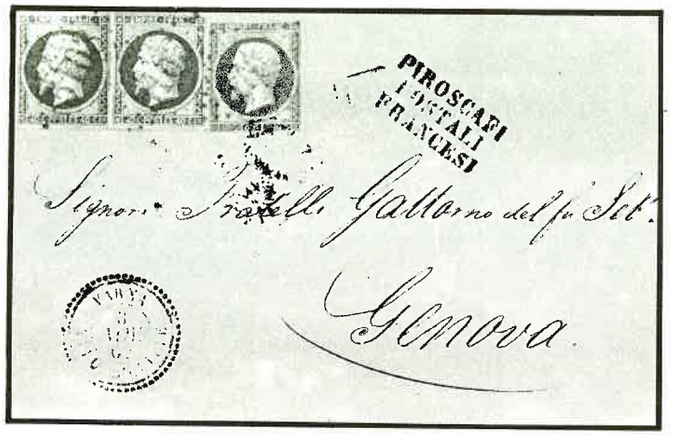

Ştampile maritime de bord. Unele vase au efectuat sau efectuează transport de corespondenţă poştală între porturi procedînd la aplicarea de ştampile de bord. Ele primesc corespondenţe şi în cursul navigaţiei, de la echipaj şi pasageri. În asemenea cazuri corespondenţa poate fi marcată şi cu ştampile indicative speciale (ex.: „La bord, în larg“; „Poşta motonavei Transilvania“; „Cu vaporul“; „În larg“; „La bord“ etc.). Unele ştampile poartă numele por-

turilor cap de linie (ex. Constanța — Alexandria). O formă avansată a poștei maritime o constituie ambulanțele poștale maritime, încadrate cu personal poștal, dotate cu ștampile poștale proprii. Există diverse tipuri de asemenea ștampile care oglindesc însăși evoluția societăților maritime ce le-au utilizat. 3. **Ștampile maritime mixte** folosite pentru legăturile poștale rapide, de la Paris sau Ostende pînă la Constanța, pe uscat, iar de aici spre Levant, cu linia poștală a Serviciului Maritim Român. Această legătură directă, mixtă, scurta mult durata ajungerii la destinație, evitînd rutele ocolite prin Balcani sau prin Gibraltar. Au fost folosite două tipuri principale de astfel de ștampile: unele rotunde, de genul ștampilelor poștale de zi, utilizate pe teritoriul românesc; altele ovale, purtînd în centru data, sus indicația „EXPRESS" (v.) urmată de punctele terminus ale rutei poștale. Inelele ștampilelor din această grupă poartă și cîte un element grafic ornamental (agrafă, goarnă poștală, roată înaripată etc.). Ștampilele maritime oglindesc evoluția transporturilor poștale pe mare, în decursul timpurilor. O dată cu avîntul uriaș luat de poșta aeriană, mai ales pe rutele transoceanice, volumul transporturilor poștale maritime a scăzut mult, micșorîndu-se totodată numărul și varietatea ștampilelor folosite. v. **CENZURĂ**; **POȘTA COMPANIEI LLOYD**; **POȘTA MARITIMĂ**; **POȘTA ROMÂNĂ ÎN TURCIA**; **ȘTAMPILE „PAQUEBOT"**; **ȘTAMPILE POȘTALE „ANCORĂ"**.

ȘTAMPILE POȘTALE „MATRICOLE". Ștampile cu numărul de ordine al factorului poștal. În România, asemenea ștampile au fost folosite la Iași, între anii 1921—1935, pentru controlul distribuirii corespondențelor [similar celui practicat la București cu ajutorul ștampilelor „goarnă poștală" (v.)]. Ele purtau exclusiv numărul matricol al factorului poștal (compus din una sau două cifre). Pentru unele numere se cunosc și variante, deosebindu-se după trăsăturile cifrelor. Se colecționează pe scrisori sau cărți poștale întregi ori cel puțin pe fragmente cu francatură întreagă. Ștampilele matricole nu se substituiau celor de loc și dată, ci

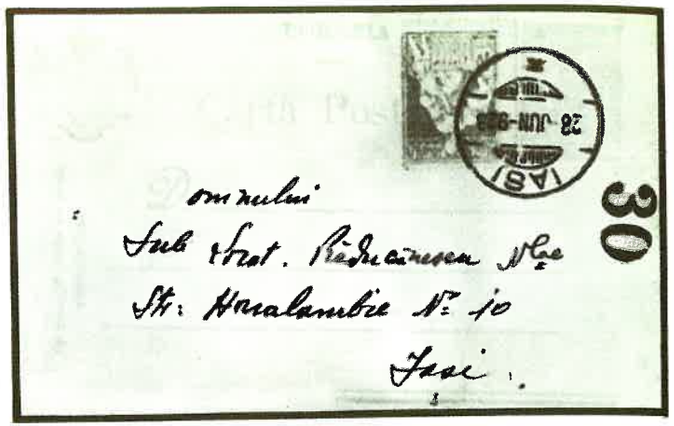

ȘTAMPILE POȘTALE „MATRICOLE"

se aplicau alături de acestea. Pe corespondențele circulate în timpul primului război mondial în diverse țări (România, Rusia etc.) pot fi întîlnite și ștampile cu numere matricole indicînd nu factorul care efectua distribuirea corespondenței, ci persoana care cenzura respectiva corespondență. În timp ce ștampilele matricole ale factorilor serveau la controlul distribuirii corespondenței, cele de cenzură permiteau identificarea funcționarului însărcinat cu cenzura corespondenței. Datorită acestui aspect cele două categorii de ștampile se deosebesc între ele. v. **ȘTAMPILE POȘTALE DE LOC ȘI DATĂ**.

ȘTAMPILE POȘTALE „MICI". Ștampile cu diametrul de 20 mm, introduse în România în anul 1870. Numele oficiului poștal este înscris cu litere capitale egiptiene; la mijloc aveau indicații complete de timp, iar jos o steluță cu șase sau opt raze, o cruce a Sf. Andrei sau una dreaptă. Nu trebuie confundate cu ștampilele „degetar" (v.) care au alte diametre și inscripții cu caractere diferite. Ștampilele mici au fost întîlnite la următoarele birouri poștale: *ștampile cu stea cu șase raze*: 1. ADJUD, 2. BERLAD, 3. BUCUREȘCI I, 4. BUCUREȘCI II, 5. BUZEU, 6. CĂLĂRAȘI, 7. CÎMPULUNG, 8. FOCȘANI; *ștampile cu stea cu opt raze*: 1. BOTOȘANI, 2.

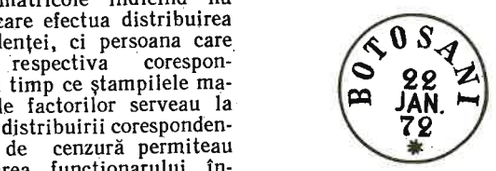

BRAILA, 3. CRAIOVA, 4. GALAȚI I, 5. GALAȚI II, 6. JASSY, 7. ROMAN; *ștampile cu crucea Sf. Andrei*: 1. BUCUREȘCI III, 2. FOLTICENI, 3. GIURGIU, 4. JASSY II, 5.

PITEȘTI, 6. PLOEȘCI, 7. T. MĂGURELE, 8. T. SEVERIN; *ștampile cu cruce dreaptă*: BUCUREȘCI IV. v. **CRUCEA SF. ANDREI**.

ȘTAMPILE POȘTALE „MUTE". 1. Ștampile care nu cuprind nici o indicație referitoare la loc și dată, fiind alcătuite numai din diferite semne (bare, cercuri, puncte, figuri etc.), menite să servească la anularea francaturilor. Între ștampilele „mute" se înscriu și diversele ștampile românești „grătar", folosite în perioada emisiunilor litografiate. 2. Ștampile confecționate primitiv, din plută sau din lemn, larg răspîndite în secolul trecut în S.U.A., în localități îndepărtate și izolate. În filatelie sînt cunoscute și sub denumirea de ștampile poștale din plută (v.). Aceste ștampile nu aveau numai forme geometrice, ci erau ilustrate și cu diverse imagini redate rudimentar; în funcție de ilustrație pot forma piese de mare atracție în colecțiile tematice. v. **ȘTAMPILE POȘTALE CONCENTRICE**; **ȘTAMPILE POȘTALE DIN LINII**; **ȘTAMPILE POȘTALE DIN PUNCTE**; **ȘTAMPILE POȘTALE „GRĂTAR"**.

ȘTAMPILE POȘTALE „NEGATIVE". Ștampile ale căror inscripții sau elemente grafice apar în alb pe fond plin (respectiv, cu margine neagră). 1. Ștampile confecționate special pentru a fi aplicate cu cerneală, tuș sau negru de fum pentru a se obține „amprente negative". În această categorie se înscriu și ștampilele liniare, în casete dreptunghiulare înguste, alungite, folosite de Poșta austriacă, pentru indicarea locali-

tăților de plecare. Se cunosc 42 de ștampile negative din Transilvania: Bistritz, Deva, Dobra, Făgăraș, Mercaș, Borunbach (Porumbacu de Jos) etc., 2 din Bucovina, 12 din Ungaria și 2 din Serbia. Toate aceste ștampile, pe scrisori întregi, sînt valoroase atît sub aspect marcofil, cît și ca piese de istorie poștală. Ele constituie piese-cheie mai ales în colecțiile de istorie poștală locală.

ȘTAMPILE POȘTALE „MUTE"

2. Amprente obținute prin aplicarea cu negru de fum, cerneală sau tuș a unor sigilii destinate a fi folosite în ceară (ex.: majoritatea ștampilelor negative ale carantinelor din cordonul sanitar al

Dunării). 3. Sigilii pentru ceară, utilizate cu negru de fum în Principatele Române de unele birouri poștale și de căpitanii de poștă în perioada prefilatelică. 4. Ștampile special confecționate în perioade mai recente, pentru a se realiza „amprente în negativ". v. **SIGILII ȘI ȘTAMPILE ALE CĂPITANILOR DE POȘTĂ**; **ȘTAMPILE DE CARANTINĂ**.

ȘTAMPILE POȘTALE „NUMERALE". 1. Ștampile care, în mod obișnuit, indică numărul oficiului

poștal. Uneori numărul apare încadrat de diferite elemente grafice, ca, de exemplu, cercuri, romburi punctate, grătare etc. În perioada emisiunilor „Ceres" și „Napoleon III", Poșta franceză a folosit pe scară largă două tipuri de ștampile de acest gen, ale căror cifre erau înscrise într-un romb format din puncte. Se cunosc două tipuri: cu cifre mari și cu cifre mici. Deosebit de căutate sînt ștampilele oficiilor poștale franceze din alte țări, printre care la loc de frunte se situează cele din țările române. Ștampile cu numărul oficiului poștal înscris într-un desen tip „roată de moară" (Mühlradstempel) au fost folosite în Bavaria. Numeroase administrații poștale (Anglia, vechile state germane ș.a.) au adoptat sistemul indicării oficiului poștal pe ștampile prin numărul lui de ordine. 2. Ștampile românești care indică numărul matricol al factorilor poștali. v. **ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MARI"**; **ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MICI"**; **ȘTAMPILE POȘTALE „HAȘURATE"**; **ȘTAMPILE POȘTALE „MATRICOLE"**; **ȘTAMPILE POȘTALE „ROATĂ DE MOARĂ"**.

ȘTAMPILE POȘTALE „OCAZIONALE". Ștampile poștale folosite cu ocazia unui anumit eveniment, purtînd inscripții și, uneori, desene adecvate. Prima ștampilă de acest fel a fost utilizată la Expoziția internațională de la Londra, din anul 1862. Toate ștampilele „ocazionale", pentru a avea un caracter poștal funcțional, trebuie să

indice, în mod cert, localitatea şi data; ştampilele purtînd ca dată întreaga perioadă de timp consacrată evenimentului respectiv (de exemplu, 10—19.X.) nu îndeplinesc condiţiile poştale şi ca atare nu sînt admise în

colecţiile tematice. Toate ştampilele ocazionale româneşti cu caracter filatelic pot fi folosite poştal numai cu avizul prealabil al A.F.R. şi cu omologarea D.G.P.Tc.

ŞTAMPILE POŞTALE OCTOGONALE. 1. Ştampile folosite de diferite administraţii poştale (Austria, Franţa, India, Italia, Uruguay ş.a.) la obliterarea mărcilor poştale.

2. Ştampile de control utilizate de Poşta română în perioada 1950—1970, pînă la introducerea borderourilor de control. Ştampilele aveau un cadru exterior octogonal şi un cerc în centru, în care era înscrisă data. Între ele era indicată localitatea (sus), oficiul poştal—prin denumire sau număr de ordine — sau cuvîntul „control" (jos). Deoarece puţini colecţionari au păstrat plicuri cu astfel de ştampile de serviciu, ele sînt greu de procurat; îşi găsesc locul în colecţiile de istorie poştală locală.

ŞTAMPILE POŞTALE „PAR AVION". Ştampile cu inscripţia PAR AVION, aplicate în mai multe ţări pe corespondenţele expediate pe calea aerului. În România au fost aplicate pentru prima dată între anii 1923—1925, alături de francatura obişnuită, pe corespondenţa aeropoştală recomandată expediată în străinătate.

Francatura corespondenţei aeropoştale era obliterată cu o ştampilă poştală pentru scrisori recomandate, cu dublu cerc, cu inscripţia BUCURESTI / RECOMANDATE, şi, în centru, data (ziua, luna, anul). Pe corespondenţă se mai aplica şi o etichetă (prima etichetă românească de poştă aeriană) de culoare portocalie cu inscripţia, în limbile română şi franceză, ROMANIA/POSTA AERIANA/POSTE AÉRIENNE. v. **ŞTAMPILE POŞTALE „PRIN AVION".**

ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU JUSTIFICAREA ÎNTÎRZIERII. Ştampile ce se aplicau pe corespondenţa recomandată depusă la oficiul poştal expeditor după plecarea poştei pentru a justifica întîrzierea. [ex.: Anglia: ştampile TOO LATE (Prea tîrziu); Austria: NACH ABGANG DER POST (După plecarea poştei); Italia: DOPO LA PARTENZA (După plecare); Franţa: APRÈS LE DÉPART (După plecare) etc.]. În România se cunosc: ştampila de formă dreptunghiulară (28×13 mm), cu colţurile tăiate şi inscripţia DUPĂ PLECARE (v.), scrisă cu litere majuscule, şi

ştampila cu inscripţia DUPĂ PLECARE pe un singur rînd, cu

caractere anticva de 4,5 mm, fără încadrare. Ştampile asemănătoare se folosesc şi în prezent. v. **DUPĂ PLECARE.**

ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU RETUR. Ştampile aplicate pe corespondenţele ce urmau să fie returnate expeditorilor. Oficiul poştal din Iaşi a folosit, între anii 1862—1865, o astfel de ştampilă, fără chenar, de formatul 29×14

mm, cu scriere gotică. Ştampile cu acelaşi scop sînt utilizate şi

în prezent. v. **CORESPONDENŢĂ POŞTALĂ RETURNATĂ.**

ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU SCRISORI CU VALOARE DECLARATĂ. Ştampile speciale, aplicate pe scrisori cu valoare (documente, acte etc.), ale căror taxe de francare (fiind mult mai mari decît cele ale scrisorilor obişnuite) se încasează în numerar la depunere şi se specifică (în cadrul ştampilei) prin scriere de mînă de către funcţionarii poştali.

ŞTAMPILE POŞTALE PENTRU SCRISORI RECOMANDATE. 1. Ştampile cu inscripţia RECOMANDÉ sau CHARGÉ (v.) (în limba franceză), EINSCHREIBEN sau RECOMANDIRT (v.) (în limba germană), CERTIFICADO (v.) (în limba spaniolă), REGISTERED (v.) (în Marea Britanie, S.U.A. şi ţările anglofone), OBRAZEŢ (în limba rusă, cu caractere chirilice), utilizate frecvent de administraţiile poştale pentru a arăta că anumite trimiteri poştale au fost expediate recomandat (v.). **2.** Ştampile folosite în România în perioada prefilatelică pentru scrisori recomandate. Înainte de introducerea mărcilor poştale, în Bucureşti s-a folosit o ştampilă ovală (27×9 mm), avînd în centru inscripţia KU RECEPIS (v.),

iar la Buzău o altă ştampilă, de asemenea ovală, însă cu inscripţia pe două rînduri KU RECE-

PIST BUZAU. În Moldova, cu începere din anul 1858, s-au utilizat ştampile dreptunghiulare cu inscripţia RECEPISSE (scrisă

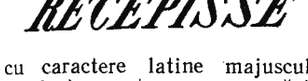

cu caractere latine majuscule cursive); acestea se grupează în două categorii: mici (26—27/4—5 mm), folosite din anul 1858 în paralel cu ştampilele Moldova mici, şi mari (35/5 mm), date în folosinţă la 17.IV.1859, o dată cu ştampilele Moldova mari. În anul 1862 s-au introdus în Muntenia ştampile cu inscripţia RECOM., pentru identificarea

recomandatelor. Începînd din anul 1865 se întîlnesc la oficiile poştale ştampile (cunoscute şi sub denumirea de ştampile Librecht) cu inscripţia RECOMANDAT. Din

aprilie 1869 oficiul poştal Galaţi a folosit o ştampilă cu caractere majuscule anticva (3,5 mm), avînd cuvîntul RECOMANDÉE în arc de cerc, dedesubt numele oficiului — GALATZ (4,5 mm), iar la mijloc litera N cursivă după care urma să fie înscris numărul de ordine al scrisorii recomandate. Această ştampilă se întîlneşte şi pe scrisori francate cu mărci poştale din emisiunile „Paris" (v.) şi „Bucureşti"

(v.). O dată cu introducerea şi generalizarea etichetelor pentru corespondenţele recomandate aceste ştampile au început să fie folosite mai rar. În ultimul timp se remarcă însă întrebuinţarea destul de intensă a ştampilelor de recomandare care poartă în inscripţie doar litera R, formă de prescurtare acceptată pe plan internaţional. Recent au fost introduse ştampile complexe de francare mecanică, care, pe lîngă figurina ce suplineşte marca poştală şi ştampila de loc şi dată, cuprind şi iniţiala convenţională R şi numărul de înregistrare al trimiterii recomandate. v. **R; RECOM.**

ŞTAMPILE POŞTALE „PETRECUTE". Termen (relativ impropriu) folosit pentru a indica la o scrisoare francată sau la un fragment cu francatură că ştampilele de obliterare încalcă atît marca poştală, cît şi plicul sau fragmentul-suport.

ŞTAMPILE POŞTALE „POLILINGVE". 1. Ştampile poştale cu inscripţii în două sau mai multe limbi folosite în ţări cu mai multe limbi oficiale. **2.** Ştampile cu inscripţii în două limbi utilizate în ţări care folosesc alte alfabete decît cel latin. Astfel de ştampile poartă atît inscripţii în alfabetul ţării respective, cît şi în alfabetul latin.

ŞTAMPILE POŞTALE „PORTO". Ştampile aplicate de birourile poştale pe corespondenţele ale căror taxe de transport urmau să fie achitate la destinaţie de către primitori. Astfel de ştampile au fost folosite şi în Moldova în perioada 1858—1865, unde, prin scriere de

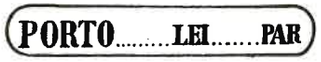

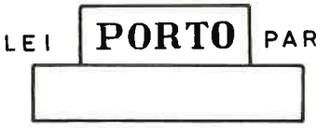

mînă, se completa taxa ce urma să o achite primitorul. v. **ŞTAMPILE „TAXĂ".**

ŞTAMPILE POŞTALE „POTCOAVĂ". Ştampile în formă de potcoavă, folosite în unele vechi state germane înainte de anul 1894 (ex.: Lübeck, Prusia, Saxonia,

Württemberg ș.a.). În afara Germaniei, ștampile poștale „potcoavă" s-au mai întîlnit și în Chile.

ȘTAMPILE POȘTALE PREFILATELICE. Ștampile aplicate pe corespondențe înainte de punerea în circulație a mărcilor poștale adezive. Folosirea lor s-a extins, treptat, în toată lumea. La început se acorda multă atenție aspectului lor estetic, însă cu timpul și-au păstrat doar scopul utilitar. Cea mai veche ștampilă poștală prefilatelică folosită pe teritoriul țărilor române aparține Poștei austriece din București, din anul 1811, „Bukarest in der Walachey". Această ștampilă, folosită mai mulți ani, este cunoscută în patru variante, cu inscripții pe două rînduri, care prezintă mici diferențe. Cele mai vechi ștampile prefilatelice românești s-au găsit pe scrisori particulare circulate „Franco", pe drumul București—Brăila, între anii 1841—1846. Ele atestau plata anticipată a taxei poștale de către expeditor și sînt cunoscute sub denumirea de ștampile „cunună de laur". Se cunosc două ștampile de acest tip: 1. Ștampilă cu chenarul constînd dintr-o cunună (⌀24 mm) cu două brațe, legate jos cu o fundă — partea din stînga din frunze de laur, cea din dreapta din spice de grîu; la mijloc, denumirea stației de poștă, în chirilice majuscule, pe trei rînduri: BU/KURE/SCI (se cunoaște

pe scrisoarea particulară expediată „Franco" din București, în ianuarie 1842, cu destinația comuna Grebenul, prin Rîmnicu Sărat). 2. BRAILA, cu grafie asemănătoare, dar cu textul pe două rînduri: BRA/ILA (se cu-

noaște pe scrisoarea particulară expediată „Franco" din Brăila, la 8.II.1842, cu destinația București). Intrarea în uz a primelor ștampile prefilatelice în Moldova a fost stabilită prin anafora nr. 11 din 23.II.1851: „al doilea ștemplu (să poarte) cuvîntul FRANKO, (ce) va însemna că s-au achitat taxa de expediție... a scrisorilor depuse la cantoră". Apariția ștampilelor FRANKO (în caractere chirilice) dreptunghiulare cu colțurile rotunde, cu dimensiuni și grosimi variabile, folosite pînă în anul 1857, este pusă în legătură cu noua organizare a poștei din Moldova, începînd de la 1.I.1852. Confecționate în țară, gravate în oțel, se aplicau numai pe acele scrisori ale căror taxe se plăteau la depunere. În perioada filatelică, aceste ștampile au fost utilizate la obliterarea mărcilor poștale „Cap de bour" din a doua emisiune. S-au catalogat cu ștampile FRANKO, cu caractere chirilice: 1. Bacău, 2. Bîrlad, 3. Botoșani, 4. Bolgrad, 5. Cahul, 6. Dorohoi, 7. Fălticeni, 8. Focșani, 9. Galați I, 10. Galați II, 11. Huși, 12. Iași I, 13. Iași II, 14. Ismail, 15. Mihăileni, 16. Piatra, 17. Roman, 18. Tecuci și 19. Vaslui. În Țara Românească ștampilele poștale prefilatelice

biliniare, de zi, au fost date în folosință în ianuarie 1853 și s-au utilizat pînă la jumătatea anului 1862, cînd au fost introduse mărcile poștale „Principatele Unite". În locul lor s-au introdus ștampilele „cu stea", fără cadru, realizate tot în țară, gravate în oțel; ele conțin numele oficiului poștal, în caractere majuscule chirilice, și data (primele trei litere ale lunii și ziua cu cifre arabe). Sînt primele ștampile prefilatelice românești purtînd data zilei. În anul 1860 se întrebuințau paralel cu acestea și ștampile cu inscripții latine (ex.: BRAILA

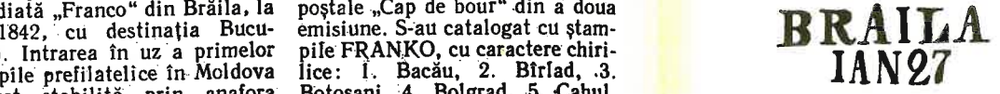

și PLOESCI). Pînă acum s-au identificat 26 ștampile prefilatelice de acest fel: 1. BEKETU, 2. BRAILA, 3. BRAILA (latine), 4. BUKURESTI (mare), 5. BUKURESTI (mică), 6. BUZAU, 7. KALAFATU, 8. KARAKALU, 9. KAMPULUNG, 10. KRAIOVA, 11. FOKSANI, 12. GIURGIU, 13. OLTENITA, 14. PITESTI, 15. PITESCI, 16. PLOESTI (latine) 17. RAMNIKU VALCEA, 18. RUSI DE VEDE, 19. SEVERIN, 20. SLATINA, 21. TARGOVISTE, 22. TARGUJIUL, 23. TURNU (mică), 24. TURNU (mare), 25. ZIMNICEA (mică) și 26. ZIMNICEA (mare). Sînt rare: RUSI DE VEDE, KAMPULUNG, TURNU (mică), TARGU-JIUL, GIURGIU. În cursul anului 1859, după modelul poștei moldovene, s-a introdus pentru prima oară în circuitul poștal al Munteniei o ștampilă rotundă de zi, folosită la biroul drumurilor de poștă București—Focșani și București — Ploiești. Ștampila este cu dublu cerc (25/13 mm); în exergă legenda în limba germană: BUKAREST (sus) și WALACHEI (jos), cu

caractere majuscule latine, despărțite prin două ornamente florale sau sub formă de cruce

malteză; în centru data, pe două rînduri, ziua și luna în cifre arabe sub formă de fracție. Deși cu inscripția în limba germană, această ștampilă a fost folosită de poșta Țării Românești; nu trebuie confundată cu ștampilele liniare mai vechi, cu text asemănător, utilizate de Poșta consulară austriacă. Ștampila a fost modificată în anul 1862, apărînd la 5 ianuarie fără cuvîntul „WALACHEI". Cea mai tîrzie utilizare cunoscută datează din 28.VIII.1862 pe o corespondență aflată în Arhivele Statului, București. Se apreciază că a fost folosită pînă la 30.VI.1862. Prefilatelice pot fi socotite ștampilele „Moldova mici", ștampilele obliterante „cu stea" și ștampilele adiționale „P.P." (v.), „RECOM." (v.) și „KU RECEPIS" (v.) care au apărut la birourile poștale muntenești înainte de 26.VI.1862, data emisiei mărcilor poștale „Principatele Unite", valabile pentru toată țara. v. **POȘTA AUSTRIACĂ ÎN ROMÂNIA; ȘTAMPILE ALE POȘTEI DIN MOLDOVA; ȘTAMPILE POȘTALE CU DUBLU CERC; ȘTAMPILE POȘTALE DIN PLUTĂ.**

ȘTAMPILE POȘTALE „PRIM ZBOR". 1. Ștampile aplicate pe trimiterile poștale transportate de un avion care efectuează primul zbor pe o linie nou înființată. 2. Ștampile folosite pe o linie aeropoștală în funcțiune, cu ocazia primului zbor al unui nou tip de avion. v. **PRIM ZBOR.**

ȘTAMPILE POȘTALE „PRIMA ZI". 1. Ștampile speciale, aplicate în scopuri filatelice pe mărci poștale, în ziua punerii lor în circu-

lație, pentru a se consemna data apariției mărcii poștale sau a seriei respective. 2. Ștampile poștale curente, de loc și dată, aplicate pe o marcă sau o emisiune poștală în prima zi a punerii ei în circulație.

ȘTAMPILE POȘTALE „PRIN AVION". Ștampile cu inscripția PRIN AVION folosite de Poșta română, în lipsa etichetelor cu aceeași inscripție, pentru indicarea trimiterilor poștale expediate

prin avion. Ștampile cu aceeași semnificație sînt folosite și de alte administrații poștale, inscripția lor fiind redată în limba țării respective [ex.: ABIA (U.R.S.S.), PAR AVION (Franța și țările francofone), AIR MAIL (Marea Britanie, S.U.A.), FLUGPOST (R. D. Germană, R. F. Germania) etc.].

ȘTAMPILE POȘTALE PUBLICITARE. Ștampile poștale de loc și dată cuplate cu o alonjă cuprinzînd texte sau imagini publicitare, plasată de obicei în dreapta sau în stînga ștampilei propriuzise. Textele pot fi: *festive* (primul zbor în Cosmos al unui cosmonaut român), *de serviciu* („Folosiți codul poștal"), *publicitare* (Vizitați muzeul de artă al R.S.R.), *comerciale* (Luna cadourilor) ș.a. Prin varietatea lor, ștampilele publicitare oferă tematicienilor nenumărate elemente complementare pentru dezvoltarea colecțiilor tematice și întregirea lor cu elemente ce nu pot fi ilustrate numai prin mărci poștale. Ele pot fi colecționate ca atare, precum și în cadrul colecțiilor tematice. După modul în care este făcută obliterarea, se împart în: *mecanice* (aplicate cu mașina acționată manual, mecanic, electric sau electronic) și *manuale* (aplicate cu mîna). Ștampilele publicitare constituie o modalitate

convenabilă și ieftină de popularizare sau de reclamă. În filatelie ele sînt cunoscute sub denumirea de „Flame publicitare“ (v.). v. MARCOFILIE; MECANOTELIE.

ȘTAMPILE POȘTALE „ROATĂ DE CEAS“. Ștampile poștale numerale rotunde încadrate cu un cerc prevăzut cu dinți, asemănător cu

o rotiță de ceas. Asemenea ștampile au fost folosite în vechiul stat german Baden în secolul trecut.

ȘTAMPILE POȘTALE „ROATĂ DE MOARĂ“. Denumire a ștampilelor cu desen asemănător cu o roată de moară cu apă, folosite în Bavaria între anii 1850—1869 și în Austria. Unele purtau în

centrul lor numai numărul oficiului poștal; sînt cunoscute în două variante de desen. După numărul

de ordine se pot întocmi interesante colecții de marcofilie. v. **ȘTAMPILE POȘTALE „NUMERALE“.**

ȘTAMPILE POȘTALE ROMBOIDALE. Ștampile în formă de romb, compuse din linii sau puncte rotunde, ovale, pătrate, dreptunghiulare

sau romboidale, folosite în trecut în Franța, Portugalia și în alte țări.

ȘTAMPILE POȘTALE „ROZETĂ“. Ștampile în formă de rozetă folosite în trecut de oficiile poștale ale cantoanelor elvețiene Geneva și Zürich. Se deosebesc ca formă și sînt cunoscute în literatura filatelică sub denumirea de „Rozeta din Zürich“ și „Rozeta din Geneva“.

ȘTAMPILE POȘTALE „RULANTE“. Ștampile poștale denumite și „ștampile covor“ sau „ștampile fără sfîrșit“. Ștampile unite, fără inscripții, folosite în secolul trecut de unele administrații poștale pentru anularea francaturilor (ex.: Belgia, Franța, Spania ș.a.); acestea aveau diferite desene, variind de la țară la țară: grilă, linii paralele de diferite grosimi, șir de stele formate din puncte (mari sau mici) etc.

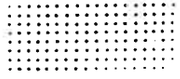

ȘTAMPILE POȘTALE „RULANTE“

ȘTAMPILE POȘTALE „STEA“. 1. Ștampile formate din puncte care alcătuiesc o stea în șase colțuri,

folosite de Poșta franceză în secolul trecut. Se cunosc ștampile „stea“ (aplicate în negru, albastru sau roșu) și ștampile „stea repetată“ („stea în ruletă“, „stea în covor“). 2. Ștampile prezentînd o stea liniară cu cinci colțuri, înscrisă într-un cadru circular, folosite pentru oblite-

rarea primelor emisiuni poștale bulgare. 3. Ștampile „stea“ folosite de Poșta germană în timpul primului război mondial, pe mesagerii și pe alte trimiteri poștale. 4. Ștampile „mute“ cu desene

„stea“, folosite în perioada filateliei clasice în S.U.A.

ȘTAMPILE POȘTALE „TAXĂ“. Ștampile aplicate pe corespondență pentru a marca taxa poștală sau diferența de taxă de încasat de la destinatar. Ștampile cu litera „T“, inițiala cuvîntului „Taxă“, aplicate pe scrisori în diferite țări și în diverse perioade pentru a indica o taxă poștală ce trebuie încasată de la destinatar. Indicativul „T“ este acceptat internațional în acest scop. Ștampilele „taxă“ au fost și sînt folosite de numeroase administrații poștale, inclusiv de Poșta româ-

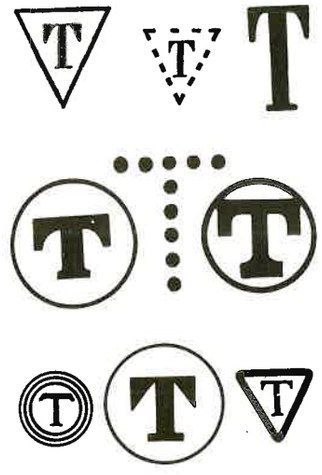

nă. În România primele ștampile pentru taxă sînt cunoscute din anul 1869, identificîndu-se pînă în prezent 15 ștampile „taxă“ pentru valorile de 10, 15, 20, 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 70, 75, 85 și 100 bani (1 leu). Uneori pe aceeași scrisoare apar alăturate mai multe ștampile, valoarea lor cumulată indicînd taxa de încasat.

ȘTAMPILE POȘTALE „VAPOR“. Ștampile poștale care au în ilustrație silueta unor vapoare folosite la francarea corespondențelor transportate cu vasele fluviale sau maritime. Asemenea ștampile au fost folosite și în România pe corespondențele transportate cu vasele fluviale între porturile Dunării de Jos. v. **POȘTA FLUVIALĂ.**

ȘTAMPILE ȘI SIGILII ALE ANTREPRIZELOR ȘI STAȚIILOR DE POȘTĂ

ȘTAMPILE POȘTALE „TAXĂ“

DIN ROMÂNIA (1822—1865). Ștampile (sigilii) particulare ale antreprenorilor de poștă. Deși au caracter administrativ (fiind folosite pe diferite acte, documente, chitanțe etc.), unele dintre ele au fost foarte rar aplicate și pe trimiteri poștale (scrisori etc.) fie în fum (ștampile negative), fie în ceară (peceți). Dintre aceste ștampile și sigilii au caracter filatelic numai cele întîlnite pe corespondența poștală.

ȘTAMPILE „T“ v. **ȘTAMPILE POȘTALE „TAXĂ“. T.**

ȘTAMPILE TELEGRAFICE. Ștampile aplicate pe chitanțele ce atestau plata taxelor necesare expedierii telegramelor. În România se cunoaște, din perioada 1859—1862, ștampila oficiului telegrafic din Iași, formată din două cercuri (ø 23 și 13 mm), avînd în partea de sus inscripția JASSY cu caractere majuscule egiptiene și în partea de jos TELEGRAFU cu caractere antiqva, la stînga un vultur, în dreapta capul de bour, iar la mijlocul cercului mic data [la tipul I sub formă de fracție fără

ȘTAMPILE POȘTALE „VAPOR“

indicaţia anului, iar la tipul II cu anul întreg (cifre)]. Oficiul poştal din Bucureşti folosea în anul 1865 două ştampile: prima, de forma unui cerc simplu cu diametrul de 19 mm, avînd sus inscripţia TELEGRAF şi POSTA, iar jos MILITARE, în litere majuscule egipţiene, două steluţe în părţi şi în centru o goarnă poştală străbătută de un fulger; a doua, de forma unui cerc simplu cu diametrul de 19 mm, cu inscripţia DIRECTIA GENERALA A TELEGRAFELOR SI POSTELOR în litere majuscule egipţiene, iar în centru stema Principatelor Unite. În anul 1871, pentru anularea mărcilor serviciului telegrafic, s-au folosit concomitent, în mod obligatoriu, două ştampile: prima — rotundă, „de zi“, mică, cu cerc

simplu (⌀ 17 mm) — este ştampilă „degetar“ (v.), care atesta data depunerii şi expedierii depeşei telegrafice, şi a doua — de formă dreptunghiulară, pentru verificarea taxării, cu inscripţia COMPT. CONTROLATU, cu caractere ca-

pitale antieva, de mărime 48 × 12 mm, cu colţurile rotunjite.

ŞTAMPILE „TREN“ v. ŞTAMPILE DE CALE FERATĂ.

ŞTAMPILE „UCIGAŞE“. Denumire dată ştampilelor care acoperă

ŞTRAIF

inestetic, parţial sau total, imaginea unei mărci poştale, „desfigurînd-o“.

ŞTAMPILE „V“. Ştampile cu litera „V“ şi denumirea unităţii poştale, aplicate pe scrisori pentru a indica că acestea sînt cu valoare declarată.

ŞTAMPILOGRAFIE. Ramură a graficii care se ocupă cu arta şi tehnica realizării ştampilelor de la ideea de bază, transpunerea ei grafică în machetă, pînă la confecţionarea acestora. Uneori termenul se foloseşte în locul celui de marcofilie (colecţionarea ştampilelor poştale). v. **ŞTAMPILĂ.**

ŞTEMPLU. 1. Veche denumire a instrumentului de ştampilat şi sigilat. **2.** Placă de metal, lemn sau cauciuc, cu mîner, purtînd în gravură o inscripţie sau o emblemă, menită a fi aplicată pe un suport (v.) cu cerneală sau negru de fum, pentru a se obţine amprente ale unei ştampile sau ale unui sigiliu.

ŞTEMPLUIRE (Învechit) v. **ŞTAMPILARE.**

ŞTRAIF. Grup de mărci poştale detaşate dintr-o coală, cuplate între ele în poziţie orizontală sau verticală. Mărcile poştale pot fi de aceeaşi valoare şi culoare sau de valori şi culori diferite, în funcţie de felul cum a fost concepută şi tipărită — în coală — emisiunea poştală respectivă. Cele mai valoroase ştraifuri din filatelia românească sînt cele de 3 şi 5 exemplare din marca poştală „Cap de bour/Porto Gazetei“, aplicate — amîndouă — pe un periodic („Zimbrulu şi Vulturulu“) (v.) expediat din Iaşi. Această „francatură grea“ face ca piesa să fie considerată în filatelia mondială drept „cel mai scump ziar din lume“.

ŞTAMPILE POŞTALE „UCIGAŞE“

T. Inițială a cuvîntului „Taxă", (de diferite forme și mărimi), aplicată pe mărci poștale curente, prin supratipărire, perforare sau ștampilare, pentru a le transforma în mărci poștale „Porto" [ex.: supratipărire, Albania (1914); perforare, Tunis (1888—1901); ștampilare, Franța (1862)].

Aplicată pe trimiteri poștale, aceasta consemna faptul că destinatarul trebuia să achite o taxă la primire (neplătită de expeditor). Astfel de supratipare sau ștampile (de tipuri și formate diferite) au fost și sînt încă folosite în multe țări, inclusiv în România. Se cunosc foarte multe falsuri. Ștampila „T" se aplică de oficiul poștal la expediere.

T.A.A.F. v. **TERITORIILE AUSTRALE ȘI ANTARCTICE FRANCEZE.**

TABEL DE CULORI. Accesoriu filatelic folosit pentru identificarea — prin comparare — a culorilor și nuanțelor mărcilor poștale. Tabelul de culori ajută colecționarul să stabilească cu precizie culoarea și nuanța culorii unei mărci poștale, corespunzător indicațiilor din cataloagele filatelice. v. **INDICATOR DE CULORI.**

TABS. Adaos ornamental purtînd imagini și/sau inscripții la o parte din mărcile poștale ale unor emisiuni, în special din Israel. Întrucît numai mărcile poștale de pe marginea colilor sînt cuplate cu aceste adaosuri, exemplarele cu „Tabs" sînt în număr mai mic decît celelalte mărci poștale din aceeași emisiune și în consecință sînt cotate mai bine.

TANZANIA (JAMHURI YA MWUNGANO WA TANZANIA — Republica Unită Tanzania). Stat situat în estul Africii; suprafața: 945 087 km² (Tanganyika 942 626 km²; Zanzibar 2 461 km²); populația: 17 050 000 locuitori (1979); capitala: Dar es Salaam; limba oficială: swahili; moneda: 1 Shilling = 100 Cents. Teritoriul **T.** a fost colonizat în secolul al VII-lea de către arabi, care au întemeiat în veacul al X-lea sultanatul Kilwa; la începutul secolului trecut micile state arabe de pe litoral intră în stăpînirea sultanatului Zanzibar. În anul 1885 Tanganyika devine colonie a Imperiului german, numită din anul 1890 Africa Germană de Est; sultanatul Zanzibar este transformat în anul 1890 în protectorat britanic. Ocupată în anul 1916 de trupe engleze, Tanganyika devine teritoriu sub mandatul Ligii Națiunilor (din anul 1946 al O.N.U.), administrat de Marea Britanie; în anul 1960 obține autonomia internă, la 8.XII.1961 își proclamă independența, iar la 9.XII.1962 devine republică; Zanzibarul își proclamă independența la 10.XII. 1963; la 12.I.1964 este abolită monarhia, iar la 26.IV.1964 Zanzibarul se unește cu Tanganyika, la 29.X.1964 noul stat luînd denumirea de Republica Unită **T.** Prima emisiune poștală: 1965.

TARIF POȘTAL. 1. Act normativ prin care se fixează taxele ce trebuie plătite pentru trimiterile poștale și prestațiile de serviciu. 2. Sumă necesară francării unei scrisori sau taxă în numerar pentru scrisori și anumite servicii poștale. Primul tarif poștal din România, **Tarif pe zone**, purta denumirea de *Tarifa preturilor poștale pentru scrisori*, constituind o anexă a *Instrucției despre manipularea poștei în deobște*, parte a *Așezămîntului pentru regularea circulației prin delijanse de la 1 maiu 1858*, și stabilea ca taxele poștale să fie plătite fie prin lipirea mărcilor poștale (franco — la predare de către expeditor), fie în numerar (porto — la primire de către destinatar), după următorul barem: În continuare cîte 27 parale pentru fiecare 50 dramuri în plus pînă la 8 poște, taxa fiind în toate cazurile dublă peste 8 poște. Pentru scrisorile nefrancate se percepea o taxă dublă, în numerar, de la primitor. Pentru scrisorile recomandate,

TARIF POȘTAL PE ZONE

Greutatea		Distanța			
de la	pînă la	pînă la 8 poște		peste 8 poște	
Dramuri		lei	parale	lei	parale
—	2,5	—	27	1	14
2,5	5	1	14	2	28
5	7,5	2	1	4	2
7,5	10	2	28	5	16
10	15	3	15	6	30
15	20	4	2	8	4
20	30	4	9	9	18
30	40	5	16	10	32
40	60	6	3	12	6
60	80	6	60	13	20
80	120	7	17	14	34
120	160	8	4	16	8
160	200	8	34	17	32
200	250	9	18	18	36
250	300	10	5	20	40

depuse cu Retur recipise (denumite și Strahovoi), se prevedea o taxă dublă. În toate cazurile purtătorii scrisorilor primeau în plus de la destinatari cîte 5 parale pentru fiecare scrisoare, fără deosebire. Scrisorile francate se puteau depune în cutii sau direct la birourile poștale, unde se verifica dacă valoarea mărcilor poștale aplicate corespundea tarifului (taxei) stabilit. Scrisorile nefrancate se depuneau în cutii sau se predau direct la birourile poștale și la poște (căpitani). Ziarele se expediau împachetate prin poșta coletelor, pentru care se plătea o taxă în numerar (10 parale o coală). Stabilirea tarifului poștal în parale a fost determinată de influența turcească în țările române, deși în epoca respectivă circulau și alte monede (francul francez, florinul austriac ș.a.). Al doilea tarif poștal din România, **Tarif unic**, s-a aplicat începînd de la 1.XI.1858, o dată cu punerea în circulație a celei de a doua emisiuni „Cap de bour". Potrivit acestui tarif, taxa poștală pentru o trimitere cu greutatea maximă de $2^1/_2$ dramuri era de 1 leu, indiferent de distanță, iar pentru scrisorile recipisate taxa era dublă. Pe parcurs, tariful unic din noiembrie 1858 a fost modificat în repetate rînduri. Ultimul tarif din România a intrat în vigoare la 1.IV. 1982. v. **CĂPITAN DE POȘTĂ; DRAM; PARA; POȘTA; REGIM POȘTAL; STRAHOVOI.**

TAROM (**TRANSPORTURILE AERIENE ROMÂNE**). Întreprindere de stat de aviație civilă ale cărei avioane efectuează și transportul corespondenței interne și externe. Denumirea, adesea și emblema **TAROM** apar pe plicuri de poștă aeriană și pe ștampile „prim zbor" (v.), pe ștampile ale unor zboruri speciale, precum și pe ștampile aplicate la cartările speciale de corespondență efectuate cu anumite ocazii (ex.: expozițiile „Balcanfila VII" de la Atena și „Balcanfila VIII" de la Istanbul). Prima ștampilă aeropoștală pe care apare denumirea **TAROM** datează din 6. IV.1965; ea a fost aplicată cu ocazia primului zbor direct București—Zürich. v. **ZBOR OLIMPIC.**

TAXA FACTORILOR POȘTALI. Taxă plătită de destinatar distribuitorului scrisorilor (factor poștal), care aducea corespondența poștală la domiciliul său. Ea se percepea în baza pct. 9 din decizia 1525/1.VII.1858, ce stătea la baza organizării serviciului poștal din Moldova, unde se preciza că „pentru predarea scrisorilor la domiciliul particularilor, aceștia trebuie să plătească pentru fiecare scrisoare fără deosebire 5 parale și pentru fiecare pachet cîte 15 parale". Ulterior taxa factorilor a fost redusă și limitată la anumite trimiteri. În traficul internațional, taxa factorilor a fost suprimată prin convenția internațională încheiată la Berna la 9.X.1874, aplicată în România de la 1.VII.1875, conform circularei nr. 10209 din 1. VII. 1875 a Direcției Generale a Telegrafelor și Poștelor. Prin legea promulgată la 6. VIII. 1875 cu decretul 1538 pentru modificarea taxelor poștale, s-a introdus următoarea dispoziție: „Predarea obiectelor sosite cu poșta de scrisori la locuința adresantului se face gratis". S-a menținut sub denumirea de „factaj" taxa poștală pentru ducerea la domiciliul destinatarului a obiectelor de mesagerie și a mandatelor. v. **TAXĂ DE FACTAJ.**

TAXĂ. Plată efectuată în folosul unei administrații poștale de către persoane fizice sau juridice, în schimbul căreia aceasta le prestează anumite servicii (de exemplu: transportul la destinație al trimiterilor poștale). v. **SCUTIRE DE TAXĂ POȘTALĂ; ȘTAMPILE POȘTALE „TAXĂ"; T; TAXA FACTORILOR POȘTALI; TAXĂ DE FACTAJ; TAXĂ DE MAGAZINAJ; TAXĂ DE PLATĂ; TAXĂ DE RAMBURS.**

TAXĂ DE FACTAJ. Taxă percepută pentru predarea la domiciliu a trimiterilor poștale aparținînd poștei-mesagerii. În România, scrisorile, cărțile poștale, imprimatele, ziarele se distribuiau la domiciliu fără a se percepe taxă de factaj. Din anul 1895 pînă în anul 1908 taxa de factaj a fost stabilită la 25 bani și se consemna prin aplicarea mărcilor poștale „Taxa de factagiu", emise de Poșta română în perioada respectivă (șase emisiuni succesive). Din anul 1908 pînă în anul 1928 poșta a încasat taxele de factaj în numerar. În anul 1928, taxa de factaj a fost stabilită la 5 lei, iar poșta a pus în circulație o emisiune cu supratiparul „FACTAJ", cu o nouă valoare

(5 lei). v. **FACTAGIU; MĂRCI POȘTALE PENTRU FACTAJ.**

TAXĂ DE MAGAZINAJ. Taxă încasată pentru coletele care nu au fost ridicate de destinatar în intervalul de timp prevăzut în instrucțiunile poștale (de obicei, 3 zile lucrătoare de la data avizării). În relațiile internaționale, administrația poștală de destinație este autorizată să perceapă, potrivit legislației sale, o taxă de magazinaj pentru orice trimitere din categoria obiectelor de corespondență (v.) care depășește 500 g, al cărei destinatar nu a preluat-o în termenul în care ea este păstrată fără perceperea acestei taxe (respectiva taxă nu se aplică cecogramelor).

TAXĂ DE PLATĂ. Taxă ce trebuie achitată de către destinatar la primirea unei trimiteri poștale nefrancate sau insuficient francate. v. **MĂRCI POȘTALE „PORTO"; ȘTAMPILE „TAXĂ".**

TAXĂ DE RAMBURS. Taxe calculate pe baza valorii declarate a rambursului, la tariful de mandate poștale sau telegrafice, după cum dispune expeditorul. Taxele de ramburs se încasează la prezentare. v. **RAMBURS.**

TCHAD. Supratipar. v. **CIAD.**

T.C.V. v. **TIMBRE „COTÉ VUE".**

TE BETALEN (De plată). Indicație scrisă pe mărcile poștale „Porto" olandeze, pe care nu

figurează denumirea țării. Aceeași inscripție însoțită de termenul francez „À PAYER" este întîlnită și pe emisiunile poștale belgiene „Porto" din anii 1870—1938.

TELEGRAMĂ. 1. Comunicare (scurtă) scrisă, prezentată de o persoană fizică sau juridică denumită expeditor, adresată unei persoane fizice sau juridice denumite destinatar, care urmează a fi transmisă prin cele mai rapide mijloace de telecomunicații (telegraf sau telefon). Termenul a fost acceptat la Congresul U.P.U. de la Berna, la propunerea delegatului român George Lahovary, director general al Poștelor și Telegrafelor, și a fost consemnat în procesul-verbal nr. 8 al ședinței din 30.IX.1874, înlocuind vechea denumire de „depeșă telegrafică". Telegramele pot fi: *telegrame interne* (v.) sau *telegrame externe* (v.). În cazul în care expeditorul cere ca telegrama respectivă să beneficieze de o atenție deosebită (R.P.— telegrame cu răspuns plătit, P.C.P. — telegrame cu adeverire de predare poștală, P.C. — telegrame cu adeverire de predare telegrafică, G.P. — telegrame post-restant sau telegraf-restant, F.C. — telegrame cu fapt expus în text certificat), se face mențiunea respectivă pe telegramă și se percepe o taxă suplimentară de la expeditor, conform tarifului telegrafic pentru serviciile speciale solicitate. 2. Formular tipărit de poștă, destinat înscrierii textului telegramelor, vîndut la ghișeele poștale. Primele formulare de acest fel au fost introduse în România în anul 1900. În anul 1920 s-a tipărit primul întreg poștal pentru redactarea telegramelor, cu un timbru fix în valoare de 25 de bani (efigia lui Ferdinand, tip I), reprezentînd costul convențional al formularului și nu cel tarifar al serviciului prestat de poștă. Un nou formular cu timbru (efigia lui Ferdinand, tip II) a fost tipărit în anul 1922. În anul 1954 se tipărește un formular cu timbru de 10 bani (stema R.P.R.), în anul 1967 un formular cu timbru (stema R.S.R.) în culoare neagră, iar în anii 1971 și 1973 în culoare albastră. Timbrele fixe de pe aceste formulare constituie o taxă ce reprezintă costul acestora și nu tariful de expediere. În colecțiile specializate, pe una sau mai multe emisiuni poștale, formularele de telegramă își pot găsi locul alături de emisiunile de mărci poștale de tip asemănător (ex.: stema R.S.R.). 3. Formular pentru „telegramă de felicitare" pus în circulație în România între anii 1900—1912, al cărui timbru fix reprezenta o taxă tarifară redusă pentru astfel de mesaje. 4. Formular denumit „Telegramă de lux", cu textul mesajului gata imprimat și cu timbru fix, pus în prezent în România la dispoziția publicului.

TELEGRAMĂ DE FELICITARE v. **TELEGRAMĂ.**

TELEGRAMĂ DE LUX v. **TELEGRAMĂ.**

TELEGRAME EXTERNE. Telegrame transmise peste granițele țării sau primite din alte țări.

TELEGRAME INTERNE. Telegrame prezentate și distribuite în interiorul țării. Telegramele interne se împart în *telegrame loco* (adresate în aceeași localitate în care au fost prezentate) și *telegrame pentru alte localități* (adresate în alte localități decît cea în care au fost prezentate).

TELEGRAPHIE. Singura inscripție (în afară de cifra valorii) aflată pe mărcile poștale elvețiene pentru telegraf, din anii 1868—1881.

„TELL". Denumire dată mărcilor poștale uzuale elvețiene a căror ilustrație îl înfățișează pe eroul național Wilhelm Tell cu legendara lui arbaletă pe umăr, puse în circulație în diferite emisiuni poștale succesive (1914—1933).

TEMATICĂ. Gen nou de colecționare a mărcilor poștale. Tematica filatelică a înlocuit colecționarea tradițională a mărcilor poștale după catalog, după criterii cronologice, prin alcătuirea de colecții filatelice avînd drept fir conducător o anumită temă, pe care o dezvoltă după un plan bine gîndit, documentat și echilibrat, pe tot parcursul colecției sau exponatului (ex.: Antarctica, șah, floră etc.). O ramură a filateliei tematice (astăzi mai puțin practicată) o constituie colecțiile de subiect, în care mărcile poștale și piesele filatelice sînt asamblate după subiectul imaginilor pe care le prezintă (ex.: fluturi din toată lumea) sau după scopul emisiunii și nu după tema propriu-zisă. v. **ARTĂ; ASTROFILATELIE; CĂI FERATE; COLUMBIANA; COPERNICANA; COSMONAUȚI; LENINIANA; MILITARIA; PICTURĂ; TEMĂ.**

TEMĂ. Idee principală care stă la baza alcătuirii unei colecții sau a unui exponat filatelic, în care mărcile, întregurile și ștampilele poștale sînt prezentate după un plan logic, documentat și armonios echilibrat.

TENTĂ. Culoare de fond, tipărită pe hîrtie înaintea imprimării unei mărci poștale.

TERASĂ. Termen folosit în heraldică pentru a indica solul reprezentat într-o compoziție ce poate fi inclusă într-un scut.

TERITORIILE AUSTRALE ȘI ANTARCTICE FRANCEZE (TERRES AUSTRALES ET ANTARCTIQUES FRANÇAISES — T.A.A.F.). Posesiune franceză în sudul Oceanului Indian și în Antarctica, cuprinzînd arhipelagurile Kerguelen și Crozet, insula Saint Paul și zona numită Terre Adélie din Antarctica; suprafața: 396 075 km²; populația (nepermanentă): 183 locuitori (1975); limba oficială: franceza; moneda: sistemul monetar francez. Arhipelagul Kerguelen, descoperit în anul 1772, este anexat de Franța în anul 1893 și ocupat efectiv din anul 1949; arhipelagul Crozet este descoperit în anul 1772; Terre Adélie, descoperită în anul 1840, este trecută sub suzeranitate franceză în anul 1938 (act nerecunoscut pe plan internațional); din anul 1958 **T.A.A.F.** devin „teritoriu de peste mări" al Franței. Prima emisiune poștală: 1955 (supratipar TERRES AUSTRALES ET/ ANTARCTIQUES FRANÇAISES pe o marcă poștală de 15 franci pentru fosta colonie franceză Madagascar). Începînd din anul 1956 Poșta franceză pune în circulație emisiuni poștale special destinate acestor ținuturi.

TERRA NOVA v. **CANADA; ZBORURI TRANSATLANTICE DIN TERRA NOVA.**

TÊTE-BÊCHE. Expresie franceză, cu semnificația cap-întors, intrată în limbajul filateliștilor pentru a indica perechi (orizontale sau verticale) de mărci poștale, așezate pe coală în poziție inversă una față de cealaltă, întoarse cu 180°; se pot găsi în patru poziții. În filatelia românească le întîlnim la emisiunile I și a II-a „Cap de bour", la emisiunile I și a II-a „Principatele Unite", precum și la emisiunile „Filarmonica — 25 de ani de la înființare"

(1946), „Circuitul ciclist al R.P.R." (1951), „Sateliții artificiali ai pămîntului" (1957) ș.a. Alteori, tête-bêche-urile intervin întîmplător sau numai la o parte din tiraj, constituind erori mult apreciate de colecționari (ex.: perechile răsturnate la emisiunea franceză „Ceres" din 1870).

THAILANDA (PRATHET T'HAI/ MUANG T'HAI — Regatul Thailanda). Stat situat în sud-estul Asiei, în centrul Peninsulei Indochina; suprafața: 514 000 km²; populația: 46 961 338 locuitori (1980); capitala: Bangkok; limba oficială: thai; moneda: pînă în anul 1909: 1 Tical=4 Salung=16 Songpy=32 Pynung=64 Atts= 128 Lot; din anul 1909:1 Baht= 100 Satang. Cunoscută sub numele de Siam (pînă la 24.VI. 1939, cînd adoptă actuala denumire), **T.** atinge, la sfîrșitul veacului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, o maximă expansiune teritorială; cu toate că marile puteri coloniale i-au impus, în a doua jumătate a secolului trecut, o serie de

TÊTE-BÊCHE

tratate înrobitoare, **T.** este singurul stat din sud-estul Asiei care și-a menținut neatinsă independența. Prima emisiune poștală: 1883.

THERESIENSTADT. 1. Denumire veche germană a localității Terezin (R. S. Cehoslovacă), în care a fost instalat în cursul celui de-al doilea război mondial un lagăr de concentrare. 2. Inscripție unică pe marca emisă de autoritățile germane de ocupație

pentru a servi la francarea trimiterilor expediate din lagărul de concentrare de la Teresin.

THIAUDE v. **CATALOG „THIAUDE".**

THÜRINGEN. Inscripție pe emisiunile poștale tipărite local în anii 1945—1946 pentru zona de ocupație sovietică a ținutului Turingia, din Germania.

THURN UND TAXIS. Familie princiară germană înrudită cu familia nobiliară milaneză Della Torre; în anul 1516, Franz von Thurn und Taxis a fondat, în baza privilegiului obținut de la împăratul Maximilian I (1493—1519), primul serviciu poștal regulat între Viena și Bruxelles; în cursul secolului al XVI-lea reprezentanții familiei au înființat o rețea poștală extinsă pe tot cuprinsul Imperiului romano-german, precum și în alte țări europene, pentru ca, în anul 1594, Leonhardt von Thurn und Taxis să dețină în întregime exploatarea poștelor în Imperiul romano-german; în anul 1624, împăratul Ferdinand al II-lea (1619—1637) îl ridică pe Lamoral von Thurn und Taxis la rangul de conte al Imperiului, iar în anul 1695, Leopold I (1658—1705), ca o recunoaștere a meritelor familiei în organizarea și administrarea poștelor, îi conferă lui Eugen-Alexander von Thurn und Taxis titlul de prinț al Imperiului. Începînd din anul 1854, Poșta

Thurn und Taxis, care asigura prestaţiile poştale în multe dintre vechile state germane, pune în circulaţie prima sa emisiune de mărci poştale, realizată în două variante: pentru statele din nordul Germaniei (moneda: 1 Taler = 30 Silbergroschen; 1 Silbergroschen = 12 Pfennige) şi pentru cele din sudul Germaniei (moneda: 1 Gulden = 60 Kreuzer). În anul 1867 Poşta Thurn und Taxis a fost cumpărată de către Prusia; cu această ocazie o mare cantitate de mărci poştale rămase de la respectiva poştă au fost puse în vînzare pe piaţa filatelică. Se cunosc diverse reimpresiuni realizate în tiraje mari.

TIEFDRUCK v. **TIFDRUC.**

TIERRA DEL FUEGO v. **ŢARA DE FOC.**

TIFDRUC. Termen de proveniență germană (Tiefdruck = tipar adînc) care semnifică metoda de tipărire cu formă de tipar la care imaginea este gravată în adîncime. v. **TIPAR ADÎNC.**

TIMBRARE. Aplicare a unui timbru (fiscal) pe o cerere. v. **FRANCARE.**

TIMBRAT, -Ă. Cuvînt folosit în domeniul fiscal în sensul „cu timbru fiscal". Forma „scrisoare timbrată" este greşită.

TIMBRE „COTÉ VUE". Denumire dată la începutul secolului nostru cărţilor poştale ilustrate, francate pe faţă cu mărci poştale al căror subiect, de cele mai multe ori, nu concordă cu ilustraţia acestora. v. **ILUSTRATĂ MAXIMĂ.**

TIMBRE CU SUPRATAXĂ v. **MĂRCI POŞTALE CU SUPRATAXĂ; TIMBRE DE AJUTOR.**

TIMBRE DE AJUTOR. Timbre aplicate obligatoriu la toate trimiterile poştale pe lîngă francatura obişnuită conform tarifului poştal, precum şi la alte prestaţii oficiale, încheieri de acte etc., în scopul realizării unor sume necesare diferitelor acţiuni de binefacere. În România au fost folosite în acest scop următoarele timbre: „Asistenţa tuberculoşilor" — 1913 [desen unic, o valoare (5 bani) în două culori (verde şi portocaliu), tipărit pe hîrtie cretată fără filigran]; „Timbru de ajutor pentru mobilizaţi" — 1914 [valoare de 10 bani (albastru), pe hîrtie albă fără filigran, dantelat sau nedantelat]; „Timbru de ajutor pentru ardeleni" — 1915 [o valoare (10 bani) în două culori (roz şi verde-gri)]. Timbre de ajutor propriu-zise, cu caracter obligatoriu, apar în anul 1915, cînd se aplică supratiparul „Timbru de

ajutor" pe valorile de 5 şi 10 bani ale emisiunii „Tipografiate" din anii 1909—1914, pe valorile de 50 bani şi 1 leu ale emisiunii „Gravate" din anii 1908—1910 şi pe timbrul fiscal cu valoarea de 5 lei. Valoarea de 5 bani s-a aplicat în mod obligatoriu pe toate corespondenţele, alături de celelalte francaturi; valoarea de 10 bani s-a aplicat pe foile de expediere ale coletelor şi telegramelor, iar cele de 50 bani, 1 şi 5 lei au fost utilizate pe actele şi documentele fiscale tot pentru încasarea unor suprataxe destinate măririi fondurilor de ajutorare. În anul 1916 se tipăresc primele timbre cu inscripţia „TIMBRU DE AJUTOR", şi anume: „Ţesătoarea" în 3 valori (5, 10 şi 50 bani), „Torcătoarea"

în 2 valori (1 şi 2 lei) şi „Vulturi" în 2 valori (5 şi 50 lei). Valorile de 50 bani, 1,2, 5 şi 50 lei au fost emise pentru scopuri fiscale. În anul 1917, se tipăresc la Moscova 2 valori (5 şi 10 bani) Ferdinand „necirculate". În anul 1918 se aplică supratiparul „25 bani" pe marca poştală de 1 ban din emisiunea „Tipografiate" (1909—1914), în culoare roşie. Tot în anul 1918 s-a aplicat supratiparul „1918" pe valorile de 5 şi 10 bani ale timbrelor de ajutor „Ţesătoarea" şi s-au retipărit timbrele din 1916 în aceleaşi valori, dar în culori schimbate. v. **MĂRCI POŞTALE CU SUPRATAXĂ; TIMBRE PENTRU ASISTENŢĂ SOCIALĂ; TIMBRU DE AJUTOR.**

TIMBRE DE BINEFACERE v. **MĂRCI POŞTALE CU SUPRATAXĂ; TIMBRE DE AJUTOR.**

TIMBRE DE RETUR. Timbre (propriu-zis etichete) fără valoare înscrisă, servind pentru retrimiterea la expeditor a scrisorilor nepredate destinatarului din diverse motive. Astfel de timbre au fost folosite în Bavaria (1865—1884), Chile (1888—1924), Danemarca (1876—1938), Nicaragua (1896), Spania (1875) şi în multe alte ţări.

TIMBRE DE SERVICIU v. **MĂRCI POŞTALE DE SERVICIU; OFICIAL.**

TIMBRE FISCAL-POŞTALE. 1. Timbre a căror valoare reprezintă o taxă, impusă în anumite scopuri fiscale, obligatoriu a fi folosite pe trimiterile poştale (de cele mai multe ori numai la corespondenţa internă), avînd caracter permanent sau temporar (ex.: emisiunea spaniolă din anii 1882—1903 cu inscripţia TIMBRE

MOVIL). 2. Timbre fiscale folosite în mod excepţional la francare, înlocuind mărcile poştale (ex.: timbre fiscale din Lombardo-Veneţia). Astfel de excepţii prezintă o deosebită valoare filatelică şi ating cote înalte la marile licitaţii filatelice (ex.: timbrele fis-

cale din Lombardo-Veneţia). 3. Timbre fiscale transformate în mărci poştale prin supratipărire [ex.: timbrele româneşti cu supratiparul „M.V.i.R." (v.), aplicat în anul 1917, în timpul ocupaţiei germane în România, pentru a fi folosite ca „timbre de ajutor"]. Timbrele fiscal-poştale au valoare filatelică numai neobliterate sau trecute prin poştă şi obliterate poştal. În afara acestor timbre cu dublă destinaţie, unele timbre britanice emise numai pentru uz fiscal (între anii 1862—1881), cu inscripţia INLAND REVENUE (fără POSTAGE), au fost folosite şi la francarea trimiterilor poştale. v. **INLAND REVENUE.**

TIMBRE FISCALE. Timbre folosite pentru încasarea unei taxe fiscale, grevînd diferite operaţiuni administrativ-financiare (înregistrare, contribuţii directe şi indirecte etc.). Au valoare fiduciară şi nu poştală. Pot fi întîlnite şi pe corespondenţă, împreună cu mărci poştale curente. Colecţionarea timbrelor fiscale, destul de răspîndită în Marea Britanie, S.U.A. şi alte ţări, nu face parte din ramurile filateliei. v. **FISC; MĂRCI FISCAL-POŞTALE; TIMBRE FISCAL-POŞTALE.**

TIMBRE I.O.V.R. Timbre româneşti (1943—1948) cu utilizare poştală şi fiscală, în vederea strîngerii de fonduri destinate acţiunilor de ajutorare a invalizilor, orfanilor şi văduvelor de război, aplicate pe lîngă şi în afara francaturii tarifare. Ele au caracter filatelic numai dacă se găsesc pe corespondenţa circulată prin poştă sau dacă sînt obliterate cu ştampile poştale. Timbrele anulate cu cerneală, cu ştampile administrative sau particulare, pe documente fiscale, nu au caracter filatelic. Folosirea acestor timbre a expirat la 31.XII.1948. v. **I.O.V.R.**

TIMBRE LOCALE v. **MĂRCI DE POŞTĂ LOCALĂ.**

TIMBRE-MONEDĂ v. **MĂRCI POŞTALE „MONEDĂ".**

TIMBRE OFICIALE v. **MĂRCI POŞTALE OFICIALE.**

TIMBRE PENTRU ASISTENŢĂ SOCIALĂ. Timbre destinate strîngerii de fonduri pentru asistenţa socială. În România, în perioada 1921—1930, timbrele de asistenţă socială au fost obligatorii la toate trimiterile poştale, ca taxă adiţională pe lîngă francatura tarifară poştală. Pe corespondenţe au fost folosite numai valorile de 10 şi 25 bani, care în stare

nouă sau obliterate poştal au deplin statut filatelic. Valorile mai mari pot fi întîlnite anulate cu ştampile poştale, însă nu pe corespondenţe circulate, ci în decontări interne ale serviciilor de telegraf şi telefon. În afara utilizărilor menţionate, aceste timbre au fost larg folosite în operaţiuni cu caracter fiscal (pe acte judiciare, chitanţe, facturi, alte documente comerciale etc.). Exemplarele anulate cu peniţa, cu ştampile administrative sau comerciale nu au valoare filatelică. v. **ASISTENŢĂ SOCIALĂ.**

TIMBRE PENTRU AVIAŢIE v. **TIMBRE PENTRU FONDUL AVIAŢIEI.**

TIMBRE PENTRU CONVORBIRI TELEFONICE. Timbre destinate plăţii convorbirilor telefonice. Un timbru de acest fel era valabil pentru o singură convorbire din cabinele telefonice puse la dispoziţia

publicului. Se cunosc timbre telefonice adezive (Belgia, 1890), care se aplicau pe chitanţele de convorbiri, şi timbre fixe, imprimate pe tichete. În Franţa, astfel de tichete au fost emise în perioada 1885—1906; iniţial purtau denumirea „Bulletin de conversation", apoi „Bulletin de communication". Timbrul fix avea un desen alegoric care se deosebea de cel al mărcilor poştale adezive. Administraţia bavareză a poştelor şi telefoanelor a folosit între anii 1883—1908 aşa-zisul „Telephon-Billet", cu timbru fix, de tipul mărcilor poştale. Sub acest aspect, astfel de piese oficiale sînt într-o măsură similare cu întregurile poştale. Timbre pentru telefoane au fost emise şi de alte administraţii poştale. În afara timbrelor de telefon emise de poştele de stat, au existat şi timbre pentru telefon emise de companii particulare de telefon (ex.: cele 5 valori emise în anul 1884 în Marea Britanie de „National Telephone Company").

TIMBRE PENTRU CULTURĂ. Timbre adiţionale introduse în România în anul 1932 în scopul realizării unor fonduri destinate activităţilor culturale; ele se aplicau obligatoriu pe corespondenţa particulară internă considerată de lux, respectiv pe cărţile poştale ilustrate. În acest scop au fost emise două timbre, în perioada anilor 1932 — 1934, cu o valoare de 2 lei, tipărite în două culori (albastru—verzui şi brun)

pe hîrtie albă cu şi fără filigran, care se aplicau — în afara francaturii poştale tarifare — pe corespondenţă (ilustrate) la expediere. Tot în anul 1932 s-a emis şi timbrul cu inscripţia „Taxa porto — pentru cultură" în valoare de 3 lei, tipar negru pe hîrtie albă fără filigran, cu care oficiile poştale de destinaţie taxau corespondenţa găsită fără timbrul de 2 lei amintit mai sus.

TIMBRE PENTRU FONDUL AVIAȚIEI. Timbre emise în scopul strîngerii de fonduri pentru dezvoltarea aviației militare. În România încasările se făceau, pe de o parte, prin francarea suplimentară, obligatorie a corespondenței și, pe de altă parte, ca un impozit indirect, prin aplicarea obligatorie pe facturi sau alte documente comerciale sau judiciare, pe unele produse industriale preambalate, pe biletele de spectacole ș.a. La început, în anul 1931, Societatea particulară A.R.P.A. (Asociația Română pentru Propaganda Aviației, înființată la 14.III.1927, cu filiale în toate județele țării) a obținut dreptul de a emite, în acest scop, viniete (precursori) cu valoarea de 1 leu, în culorile albastru și carmin, pe hîrtie fără filigran, obligatorii pentru anumite operațiuni fiscale. La 15.V.1931 s-a introdus oficial obligativitatea taxelor adiționale, prin aplicarea de timbre ale aviației pe toate trimiterile poștale, precum și la operațiunile ce comportau aplicarea de timbre fiscale. În acest scop a fost pusă în circulație o emisiune compusă din 3 valori (50 bani, 1 și 2 lei),

tipărite pe hîrtie fără filigran cu desen „Planor" (tip II). În aprilie 1932 s-a emis o altă serie de 3 valori (10 bani, 1 și 2 lei) cu desen „Pilot" (tip III), tipărită pe hîrtie

albă cu filigran XIII vertical. În aprilie 1936, din același tip s-au mai tipărit pentru nevoile fiscale încă 4 valori (10, 20 bani, 3 și 5 lei) pe hîrtie albă cu filigran XIII vertical, la care inscripția „Timbrul aviației" a fost înlocuită cu „Fondul aviației". În

anul 1936 au fost puse în circulație încă două emisiuni. Prima, cu desenul „Avion în zbor" (tip IV),

în 3 valori (10, 20 și 50 bani), tipărită pe hîrtie albă cu filigran XIII, a fost destinată numai timbrărilor pe acte fiscale; a doua, cu desen „Profil de pilot și aripă" (tip V), în 3 valori (50 bani, 1 și 2 lei), cu inscripția

„Trimiteri poștale", tipărită pe hîrtie albă cu filigran XIII, era destinată, în principal, trimiterilor poștale și se întîlnește utilizată și în scopuri fiscale. Timbrele de aviație au caracter filatelic numai în stare neuzată sau efectiv circulate prin poștă. Exemplarele anulate cu penița sau cu ștampile administrative sau comerciale nu au nici o valoare filatelică. v. **A.R.P.A.**; **TIMBRUL AVIAȚIEI.**

TIMBRE PENTRU PLEBISCIT. Emisiuni speciale puse în circulație de comisiile internaționale de administrație și control, după primul război mondial, în unele teritorii de frontieră din Europa în care locuitorii au fost chemați să se pronunțe prin plebiscit asupra țării limitrofe căreia doreau să i se alipească teritoriul respectiv. Emisiunile respective au constat fie din emisiuni noi [ex.: Carintia (Kärnten)], fie din emisiuni vechi supratipărite [ex.:

Schleswig, Olsztyn (Allenstein)]. v. **C.I.S.**

TIMBRE PENTRU POȘTA PRIN PORUMBEI. Timbre puse în circulație de particulari sau de administrații poștale de stat pentru expedierea corespondenței prin intermediul porumbeilor. În acest scop, în insulele Otea și Hutura din arhipelagul Great Barrier Island s-a emis, în anul 1896, un timbru special neoficial (particular) cu valoarea de 1 șiling. Cu începere din anul 1898 aceste misive trebuiau francate cu timbre special puse în circulație pentru poșta prin porumbei. Timbrele poștale, de format triunghiular, înfățișau un porumbel în zbor cu o scrisoare în cioc și purtau inscripțiile GREAT BARRIER ISLAND / SPECIAL POST / ONE SHILLING. La început au fost anulate cu ștampila „Barrier Island Colonial Service" și apoi cu „Great Barrier / the Original Pigeon-Gram Service". Ulterior, taxa poștală fiind redusă la 6 pence, a fost emis și un timbru

cu valoare corespunzătoare. Aceste timbre s-au folosit pînă în anul 1901, cînd guvernul Noii Zeelande le-a interzis. Poșta prin porumbei a fost organizată în diverse puncte ale globului, fiind folosită și astăzi în unele state. Administrația poștală din R.F.G. a pus în circulație, în anul 1962, o emisiune în amintirea fostei linii poștale prin porumbei dintre Germania și Danemarca. Cu ocazia expoziției internaționale de filatelie de la Praga (1968) au fost efectuate lansări repetate de porumbei călători, purtători

de mesaje. În acest scop Poșta cehoslovacă a tipărit întreguri poștale speciale (columbograme) a căror marcă poștală fixă înfățișa un porumbel în zbor. v. **COLUMBOGRAMĂ**; **PIGEONGRAMĂ**; **POȘTA DE ASEDIU**; **POȘTA PRIN PORUMBEI.**

TIMBRE PENTRU PREDARE CU ÎNTÎRZIERE. Timbre speciale, puse în circulație de administrația poștală a statului australian Vic-

toria (1855), de cea a statului Columbia (1899–1902, cu inscripția Retardo) ș.a., aplicate

pe trimiterile poștale expres sau recomandate, depuse după orele de primire, reprezentînd o taxă suplimentară percepută de oficiile poștale. v. **GEBYR.**

TIMBRE PENTRU TELEGRAF. Timbre puse în circulație în anul 1861 după inventarea telegrafului (1837) și a codului Morse (1844) de către Samuel Morse (1791–1872), pentru a înlocui plata în numerar a taxelor de transmitere a mesajelor pe această cale. Multe administrații poștale (care exploatau direct serviciile de telegraf) și unele companii particulare (concesionare ale acestui mijloc de comunicare) au pus în circulație timbre speciale pentru încasarea taxelor telegrafice. Primele timbre oficiale de acest fel au fost emise în anul 1861 în fosta colonie britanică India (3 valori). Timbrele primei emisiuni indiene constituie rarități filatelice de prim ordin. Dintre celelalte țări amintim: Spania, Prusia (1864), Rusia (1866), Franța, Elveția (1868), Bavaria, Marea Britanie (1870), România

(1871), Austria, Germania și Japonia (1873), Württemberg (1875), Olanda (1877), Luxemburg și Chile (1883), Argentina (1887). Dintre timbrele pen-

tru telegraf emise de companii particulare, citățm pentru exemplificare pe cele folosite în S.U.A., cu începere din anul 1871, de „Western Union Telegraph Company". În România, legea poștală din 11.VI.1871 a prevăzut francarea telegramelor cu așanumitele timbre telegrafice. Ca urmare, a fost pusă în circulație la 1/13.VII.1871 unica serie de timbre de acest fel, compusă din două modele: unul pentru valorile de 25 și 50 bani și un altul pentru valorile de 1, 2 și 5 lei, tipărite (se presupune, la Viena) în relief pe hîrtie albă, cretată, fără filigran. Aceste timbre, vîndute particularilor numai de către birourile telegrafo-poștale, erau lipite de expeditor pe blancheta originală a telegramei. Cu ele se achitau toate taxele legate de expedierea telegramelor. Au fost retrase din circulație la 19/31. XII.1873, cînd s-a decretat că de la 1.I.1874 (stil vechi) toate taxele telegrafice vor fi plătite în numerar. Majoritatea timbrelor pentru telegraf au fost retrase din circulație, înlocuindu-se treptat cu încasarea taxelor pe bază de recipise și decontări scriptice interne în cadrul serviciilor poștale. Cu excepția pieselor vechi, cu cote mari de catalog, timbrele pentru telegraf constituie în prezent un sector de colecționare care nu se bucură de prea mare interes în rîndul filateliștilor. v. **ȘTAMPILE TELEGRAFICE.**

TIMBRE POȘTALE OFICIALE. Timbre poștale destinate francării corespondenței oficiale. v. **MĂRCI POȘTALE DE SERVICIU.**

TIMBROLOGIE. Denumire dată în secolul trecut și la începutul secolului nostru colecționării mărcilor poștale și filatelice în general, uzitată pe alocuri și în prezent (ex.: titlul de astăzi al vechii reviste franceze „L'Echo de la Timbrologie").

TIMBRU. Imprimat de valoare, de dimensiuni mici, emis de stat sau de o instituție specializată, pentru plata impozitelor și a taxelor. Timbrele se folosesc în cele mai diverse scopuri: pentru plata unor impozite către fisc (timbre fiscale), pentru plata unor impozite indirecte, destinate strîngerii de fonduri în diverse scopuri — pentru cultură, pentru aviație, pentru binefaceri diverse, pentru plata abonamentelor Radio și T.V. etc. Deși prin anumite reglementări timbrele se folosesc uneori și pe trimiteri poștale, ele se deosebesc de mărcile poștale (v.), acestea din urmă avînd unicul scop de a reprezenta contravaloarea unor prestații poștale propriu-zise. v. **TIMBRE „COTÉVUE"**; **TIMBRE DE AJUTOR**; **TIMBRE DE RETUR**; **TIMBRE FISCAL-POȘTALE**; **TIMBRE FISCALE**; **TIMBRE I.O.V.R.**; **TIMBRE PENTRU ASISTENȚĂ SOCIALĂ**; **TIMBRE PENTRU CONVORBIRI TELEFONICE**; **TIMBRE PENTRU CULTURĂ**; **TIMBRE PENTRU FONDUL AVIAȚIEI**; **TIMBRE PENTRU PLEBISCIT**; **TIMBRE PENTRU POȘTA PRIN PORUMBEI**; **TIMBRE PENTRU PREDARE CU ÎNTÎRZIERE**; **TIMBRE PENTRU TELEGRAF**; **TIMBRU DE AJUTOR**; **TIMBRU DOMNESC**; **TIMBRU SEC**; **TIMBRUL AVIAȚIEI.**

TIMBRU DE AJUTOR. Supratipar (v.) aplicat în România, în anul 1915, pe mai multe mărci poştale

(valorile de 50 bani şi 1 leu din emisiunea „Gravate", 1908—1910; valorile de 5 şi 10 bani din emisiunea „Tipografiate", 1909—1914, şi pe timbrul fiscal de 5 lei), în scopuri de binefacere. v. **TIMBRE DE AJUTOR.**

TIMBRU DOMNESC. Denumire sub care erau cunoscute în Moldova, în timpul domniei lui Grigore Alex. Ghica Vodă (1849—1853 şi 1854—1856), colile de hîrtie vărgate orizontal, de format mare (460×350 mm), în mijlocul cărora apare filigranată inscripţia TIMBRU DOMNESC (între aceste cuvinte capul de bour cu stea între coarne). Colile de hîrtie împăturite în două (230×350mm) erau destinate redactării actelor judecătoreşti, contractelor, petiţiilor etc. Ele cuprindeau, în

stînga sus, un timbru imprimat, iar mai jos, ştanţat în relief, un timbru „sec" de forma unei ştampile rotunde [are ca emblemă un personaj feminin stînd în picioare, ţinînd în mîna stîngă o balanţă cu talgerele în echilibru (simbolul dreptăţii, egalităţii), iar în mîna dreaptă un sceptru (însemnul puterii). Ştampila mai cuprinde stema Moldovei — capul de bour, avînd între coarne o stea cu cinci raze —, sub care se află un cartuş cu valoarea taxei percepute în parale (20 p. pentru cereri simple) sau în lei (2 000—15 000 l pentru obligaţii, acte de proprietate etc.); de jur-împrejur, ştampila poartă o inscripţie cu valoarea actului judecătoresc, a contractului etc. cuprinsă între anumite limite (ex.: DE LA 1000 LA 5000 LEI), în funcţie de care se percepea taxa în lei; sub emblemă se află inscripţionat numele gravorului — BESSAIGNET]. Matricea timbrului sec (de formă rotundă) cuprinde în centru un scut triunghiular care include stema Moldovei. Scutul

este timbrat de o coroană închisă, dotată cu două arcuri perlate, terminată cu glob crucifer şi flancată în stînga de o sabie cu garda în jos şi în dreapta de o baionetă. Înconjurat de steaguri dispuse trei în dreapta şi trei în stînga, scutul este aşezat pe două ţevi de tun încrucişate, cuprinzînd între ele 6 ghiulele. Pe circumferinţa timbrului sec se află inscripţia TIMBRU DOMNESC şi numele gravorului, BESSAIGNET.

TIMBRU SEC. Imagine imprimată în relief pe un document, act oficial etc. cu ajutorul unei ştampile speciale din metal de diferite forme (rotundă, ovală, dreptunghiulară, triunghiulară etc.), pe care este gravată imaginea, cu scopul de a-i întări valoarea. Ştampila mecanică, dispusă într-o maşină specială de ştanţat, se aplică de către organele de stat pe documente (acte ministeriale, diplome, certificate etc.), pe imprimate strict socotite (tichete de cale ferată etc.), pe hîrtii de valoare (contracte, petiţii etc.) sau pe mărci poştale. v. **TIMBRU DOMNESC.**

TIMBRU UMED v. **TIMBRU DOMNESC.**

TIMBRUL AVIAŢIEI. Supratipar în tuş roşu, aplicat în anul 1931 pe valorile de 1 şi 2 lei din emisiunea românească „Taxa de plată" pusă în circulaţie în anul 1926.

TIP. 1. Desen care stă la baza realizării unei mărci poştale sau a unei suite de mărci poştale; în acest înţeles, termenul este folosit în cataloage ca punct de referinţă atunci cînd desenul respectiv apare pe emisiuni succesive (ex.: marcă poştală tip „Napoleon"). 2. Marcă poştală tip, înscrisă în cataloagele filatelice cu caracteristicile sale tehnice (desen, hîrtie, filigran, culoare etc.); ea constituie marca poştală de referinţă pentru stabilirea varietăţilor. Unele cataloage simplificate (v.) cuprind numai mărcile poştale tip, nu şi varietăţile.

TIPAR. 1. Totalitatea procedeelor de executare a formelor de tipar (după texte, ilustraţii sau texte combinate cu ilustraţii) şi de obţinere a unor copii identice prin presare pe hîrtie sau alte

materiale. După modul de interacţiune dintre forma de tipar şi materialul pe care se tipăreşte, se deosebesc trei procedee de tipar obişnuite, fundamental diferite unul de altul — *tiparul adînc* (v.) sau calcografic, *tiparul înalt* (v.) sau pantografic şi *tiparul plan* (v.) sau planografic. În afară de procedeele de tipar obişnuite există şi procedee de tipar speciale, care diferă de primele atît prin confecţionarea formei de tipar, cît şi prin materialele întrebuinţate (tipar serigrafic sau cu şabloane, tipar xerografic ş.a.). De asemenea, în funcţie de caracteristicile materialelor folosite, ale originalelor ce trebuie reproduse, se deosebesc: *tipar aurit* sau *tipar bronzat* (v.); *tipar cu folii* (v.); *tipar monocrom* (într-o singură culoare); *tipar policrom*; *tipar cu fonte*; *tipar în două culori* (v.); *tipar în trei culori — tricromie* (v.); *tipar în patru culori* (v.); *tipar în relief* (v.). 2. Produs obţinut prin tipărirea (presarea) formelor de tipar (v.). După destinaţia care li se dă, tiparele executate se grupează în trei categorii: *tipare auxiliare* (tipar de corectură, tipar de probă, tipar de revizie), care servesc la controlul şi definitivarea formei de tipar; *tipare obişnuite* (cărţi, broşuri, reviste, ziare, afişe, formulare etc.), care constituie marea majoritate a tipăriturilor; *tipare speciale* [tipar cartografic — hărţi şi planuri; tipar de bilete de călătorie; tipar de decalcomanii — executat, de obicei, în mai multe culori, pe hîrtie specială sau pe hîrtie gumată, preparată astfel, încît imaginea tipărită să se poată desprinde pentru a fi aplicată pe alt material (lemn, metal, sticlă etc.), pe care tipărirea nu se poate face direct; tipar de note muzicale; tipar de tapete; tipar invizibil — executat cu cerneluri incolore, care devin vizibile numai cînd sînt supuse unui tratament special (încălzire) sau acţiunii unor substanţe chimice—, care se foloseşte în special la tipărirea hîrtiilor de valoare, a bancnotelor, a mărcilor poştale etc.; tipar în ulei; tipar luminos — cu cerneluri speciale, fosforescente; tipar negativ — la care floarea literelor, liniile şi ilustraţiile rămîn neimprimate, păstrînd culoarea hîrtiei, iar fondul şi spaţiul liber din jurul literelor se imprimă; tipar pentru orbi].

TIPAR ADÎNC. Totalitatea procedeelor de tipar care folosesc forme de tipar cu suprafaţă activă adîncită în raport cu suprafaţa neutră. Forma de tipar adînc se unge cu cerneală fluidă, după care tipărirea se execută presînd pe formă un material flexibil, de obicei hîrtie, astfel încît aceasta să ajungă în contact cu cerneala în părţile adîncite ale formei. După modul de preparare a formelor de tipar şi după procedeele de tipărire se deosebesc: *tiparul heliografic*, *tiparul în fotogravură* şi *tiparul rotoheliografic*. Dintre acestea cel mai răspîndit este tiparul rotoheliografic, care foloseşte forme de tipar executate pe cilindri masivi sau pe plăci subţiri de cupru. La tipărire se întrebuinţează cerneluri foarte fluide, preparate cu solvenţi volatili (benzină, benzen, xilen, toluen), în ultimul timp şi cu apă. Ungerea formei cu cerneală se face prin cufundarea ei parţială într-un vas cu cerneală sau prin turnarea ei continuă pe formă. Excesul de cerneală se şterge de pe formă cu ajutorul unei lame numite „racletă". Uscarea tipăriturilor se face prin încălzirea cilindrilor de transport al hîrtiei sau prin suflarea unui curent de aer cald pe suprafaţa tipărită a acesteia. Prin acest procedeu se pot executa lucrări într-una sau în mai multe culori. Tiparul adînc în tricromie (v.) creează posibilitatea redării tuturor nuanţelor, foarte apropiate de culorile naturale. Rotoheliografia este folosită pentru reproducerea şi multiplicarea originalelor în semitonuri, în special pentru executarea revistelor, a policromiilor, a mărcilor poştale, a albumelor ilustrate. În tipar adînc este realizată mare parte din emisiunile recente româneşti.

TIPAR AURIU v. **TIPAR METALIZAT.**

TIPAR CU FONTE. Tipar realizat cu fonte (culori acoperitoare sau cu aur, argint, bronz).

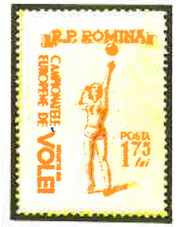

TIPAR DEPLASAT. Tipar executat în altă poziţie decît cea normală datorită deplasării colii de hîrtie în momentul în care se execută tiparul. Cauzele care provoacă această deplasare sînt următoarele: defecte de construcţie sau uzura prea mare a maşinilor de tipar; executarea neîngrijită a unora dintre fazele procesului tehnologic. v. **MĂRCI POŞTALE CU CENTRU DEPLASAT.**

TIPAR ÎN DOUĂ CULORI. Ansamblul procedeelor fotochimice pentru reproducerea unui original în două culori, descompus în cîte o copie pentru fiecare culoare, care, tipărite ulterior, vor da copia imaginii originale [ex.: emisiunea poştală românească

„Dansuri populare“ (1966); emisiunea poştală bulgară „Vostok V şi Vostok VI“ (1963); emisiunile poştale sovietice „Eroi ai U.R.S.S.“ (1968) şi „150 de ani de la naşterea lui Fr. Engels.“].

TIPAR ÎN PATRU CULORI. Tipar policrom în semitonuri din patru culori, care, în afară de cele trei culori de bază folosite în tiparul în trei culori (v.), utilizează o a patra culoare (negru sau cenuşiu închis), pentru conturarea mai netă a ilustraţiilor şi obţinerea de efecte mai puternice. Tiparul în patru culori dă cele mai bune rezultate la tiparul înalt. Este procedeul de bază pentru reproducerea policromiilor la toate cele trei genuri de imprimare, cu precizarea că la tiparul adînc policromiile se pot obţine şi din trei culori. În patru culori se tipăresc cele mai multe dintre emisiunile poştale. Sinonime: patrucromie, tetracromie.

TIPAR ÎN RELIEF. Tipar la care se obţin texte şi imagini în relief. Tiparul în relief se realizează cu sau fără cerneluri (timbru sec, efecte deosebite pe anumite tipărituri, tipar pentru orbi) sau se foloseşte la reliefarea unor imagini tipărite cu cerneluri în unul din procedeele obişnuite. Este folosit pentru mărci sau întreguri poştale (plicuri) fie fără culoare, fie îmbinînd grafic culoarea cu relieful [ex: mărcile poştale româneşti pentru Serviciul telegrafic (1871); emisiunile poştale din: Austria (1856—1862, 1863—1864); Italia (1862—1863); Ger-

mania (1872); Rusia, uzuale, valori mari (1906); S.U.A., întreguri poştale cu mărci fixe în relief, etc.].

TIPAR ÎN TREI CULORI. Ansamblul procedeelor fotochimice pentru reproducerea unui original în semitonuri policrome, prin selecţie tricromă, respectiv prin descompunerea originalului în trei copii, cîte una pentru fiecare culoare fundamentală (galben, roşu şi albastru), şi realizarea unui clişeu pentru fiecare copie,

care, tipărite ulterior, succesiv, prin suprapunere vor da copia policromă a originalului.

TIPAR ÎNALT. Totalitatea procedeelor de tipar care folosesc forme de tipar cu suprafaţă activă în relief. Forma de tipar se unge cu cerneală numai pe părţile ei înalte (tipăritoare); tipărirea se execută presînd pe formă un material flexibil, de obicei hîrtie, astfel încît acesta să ajungă în contact cu cerneala. La tipăriturile astfel obţinute, părţile imprimate sînt adîncite în hîrtie, datorită presiunii exercitate la tipărire. Tiparul înalt poate fi executat într-una sau în mai multe culori. Sinonim: tipar pantografic.

TIPAR METALIZAT. Tipar la care suprafaţa tipărită sau anumite porţiuni ale ei sînt acoperite cu un strat de pulbere metalică, de cele mai multe ori bronz, aur, argint sau aluminiu, pentru a-i da aspectul metalic, lucios, al bronzului, aurului, aluminiului sau argintului. Se execută de obicei o preimprimare cu o cerneală lipicioasă, peste care se presară apoi pulberea metalică cu ajutorul unor tampoane de vată sau al maşinilor de bronzat. Tiparul metalizat se poate executa şi cu cerneluri speciale cu pulberi metalice, dar cu rezultate mai puţin bune.

TIPAR NEGRU. Denumire sub care sînt cunoscute figurinele poştale imprimate în negru, în tiraje limitate, sub formă de colite (numerotate sau nu), cu ocazia unor expoziţii filatelice. Ele reproduc — în negru — desenul unor mărci poştale existente sau desene inedite, care nu au mai fost imprimate pe mărci poştale adezive. Indiferent de valoarea lor nominală, figurinele nu au putere de francare [ex.: blocul-coliţă emis cu ocazia expoziţiei filatelice internaţionale IBRA, desfăşurată la München, în anul 1973; grupajul de figurine (20, 25, 30 şi 35 öre) reproducînd mărci poştale din emisiunea suedeză „Al V-lea Congres al U.P.U.“, din 1954, imprimate în negru, pe colite numerotate, care au însoţit catalogul expoziţiei mondiale „Stockholmia '74“; idem, grupajul de trei figurine poştale cu valoare nominală şi suprataxă, fără putere de francare, emis de administraţia poştală austriacă în 1975, cu ocazia expoziţiei „125 ani de la prima marcă poştală austriacă“; tiparele în negru puse în circulaţie cu ocazia expoziţiilor filatelice internaţionale de la Madrid („Espamer '80“ şi „España '84“) şi Paris („Philexfrance '82“)]. Tipare în negru au fost realizate şi în scopul impulsionării vînzării unor lucrări de studiu filatelic cu cost mai ridicat (ex.: volumele Monografiei mărcii poştale maghiare).

TIPAR ÎNALT

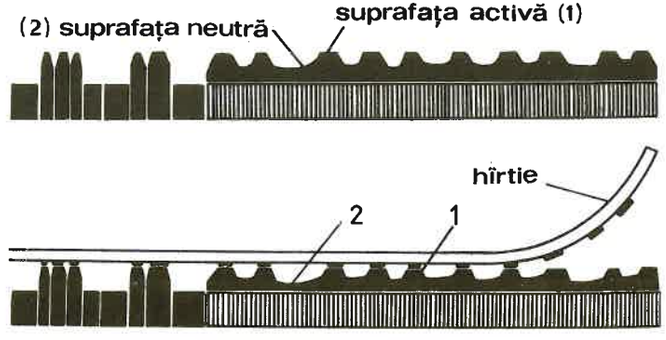

TIPAR PE FOLII METALICE. Procedeu de realizare a mărcilor poştale (sau a altor tipărituri) ce foloseşte ca suport o folie metalică (aur, aluminiu etc.), foarte subţire (aplicată pe un suport de hîrtie). Imaginea este imprimată prin presiune şi culoare. v. **MĂRCI POŞTALE PE FOLIE DE ALUMINIU; MĂRCI POŞTALE PE FOLIE DE AUR.**

TIPAR PLAN. Totalitatea procedeelor de tipar care folosesc forme de tipar la care atît suprafaţa activă, cît şi cea neutră sînt situate în acelaşi plan. Forma de tipar (v.) este preparată astfel încît numai elementele imprimabile (tipăritoare) să primească cerneala, iar cele neutre să o respingă, ceea ce se realizează, în general, folosind fenomenul de respingere dintre apă şi substanţele hidrofuge. Umezind suprafaţa formei înainte de fiecare tipărire, apa este reţinută de suprafaţa neutră şi respinsă de suprafaţa activă (tipăritoare). Tipărirea se execută fie presînd direct un material flexibil, de obicei hîrtie, pe forma de tipar, fie indirect, intercalînd între forma de tipar şi materialul pe care se tipăreşte o formă intermediară de cauciuc. Produsele obţinute nu prezintă nici un relief pe spatele lor. Procedeele mai importante ale tiparului plan sînt: tiparul litografic şi tiparul offset. *Tiparul litografic* foloseşte o formă de tipar (un clişeu) executată pe o piatră specială de calcar (piatră litografică), prin unul din procedeele litografic sau fotolitografic. Forma poate fi preparată prin desenare cu tuş sau cu ajutorul creionului litografic, prin gravare (v.), prin transport (v.) sau prin metoda fotografică, imaginile reproducîndu-se fotografic pe suprafaţa pietrei, acoperită în prealabil cu un strat fotosensibil. Tipărirea se face cu presa de mînă sau cu presa litografică cilindrică; producţia orară este mică din cauza modului de imprimare şi a greutăţii formei de tipar [ex.: emisiunile româneşti „Cuza“, „Carol cu favoriţi“ şi „Carol cu barbă“ (1865—1872)]. Sinonim: litografie. *Tiparul offset* este caracterizat prin faptul că tipărirea se execută de pe o formă intermediară de cauciuc, care ia cerneala de pe forma de tipar şi o aplică pe materialul pe care se face imprimarea (hîrtie, pînză etc.). Prin acest procedeu se tipăresc mărcile poştale policrome (ex.: emisiunea poştală „Costume naţionale“, pusă în circulaţie de Poşta română în anul 1968).

TIPAR TIEFDRUCK v. **TIPAR ADÎNC.**

TIPARNIŢĂ (Învechit). Tipografie.

TIPĂRIRE. Reproducere pe un material — hîrtie, pînză, piele, folie metalică, material plastic, sticlă etc. — a unui text, a unei imagini gravate într-un material dur cu ajutorul unei maşini (prese) de tipar care pune în contact forma de tipar cu suprafaţa pe care se imprimă. Tipărirea se face cu o pastă colorată (cerneală tipografică) care, fiind aplicată pe floarea literei, pe clişeu sau pe gravură, se transpune, prin presiune, pe materialul care trebuie tipărit. Sinonim: imprimare. v. **CERNEALĂ.**

TIPOGRAFIATE (MĂRCI POŞTALE ~). Denumire sub care sînt cunoscute mărcile poştale imprimate la tipar înalt. Acestea se disting

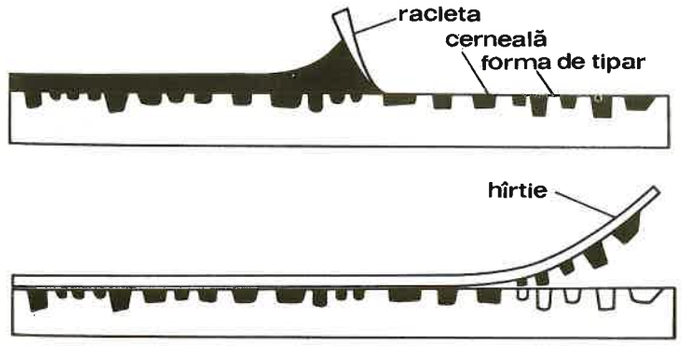

de cele realizate la tipar plan sau tipar adînc prin relieful uşor (presiunea imprimării) ce se simte pe spatele mărcilor poştale [ex.: emisiunile poştale uzuale româneşti „Tipografiate“ (1909—1914), valorile de 1, 3, 5, 10, 15 bani violet şi de 15 bani oliv; emisiunile poştale uzuale din: Franţa — „Louis Pasteur“ (1923—1926); R.D.G. — „Planul cincinal“ (1954)]. O dată cu răspîndirea procedeelor moderne de imprimare, numărul emisiunilor poştale tipografiate scade constant şi tinde spre dispariţie. v. **TIPAR ÎNALT.**

TIPOGRAFIE. Atelier sau unitate în care se execută lucrări tipografice (poligrafice). După destinaţie se deosebesc: *ateliere tipografice de interes general*, care execută lucrări pentru populaţie, şi *ateliere tipografice cu caracter special*, unde se efectuează numai lucrări pentru anumite instituţii (tipografiile cu caracter militar sau tipografiile de uz intern ale unor întreprinderi şi instituţii). După felul lucrărilor pe care le execută, se deosebesc tipografii de cărţi şi broşuri, tipografii de ziare şi reviste, tipografii pentru tipărirea banilor, mărcilor şi timbrelor poştale, tipografii pentru lucrări muzicale, tipografii cartografice (pentru hărţi) ş.a. Tipărirea primelor emisiuni poştale ale Moldovei s-a făcut la Atelia Timbrului din Iaşi; cea a emisiunilor de mărci, timbre şi întreguri poştale actuale se face la Fabrica de timbre din Bucureşti (Întreprinderea poligrafică Filaret — I.P.F.). v. **AC DE GRAVAT; ASAMBLAJ; ATELIA TIMBRULUI; AUTOTIPIE; BUN DE TIPAR; CILINDRU; CLIŞEU; COPIERE; CORECTARE; CORECTURĂ; CORODARE; CULOARE PĂTRUNSĂ; DUBLĂ IMPRIMARE; IMPRIMAT; LITERĂ; LITOGRAFIE; ORIGINAL; PERLARE; PERLAT; PIATRĂ LITOGRAFICĂ;**

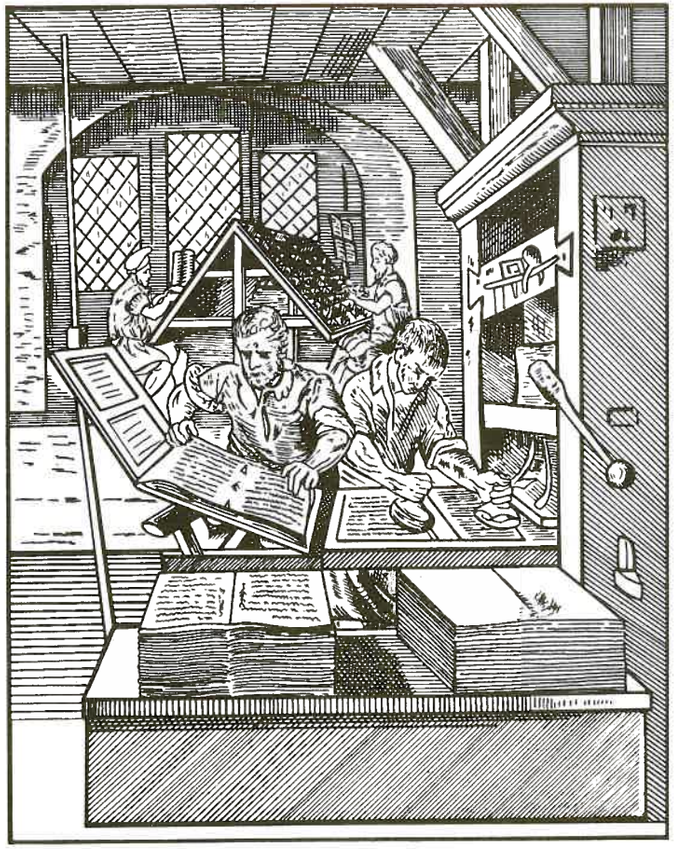

PIGMENT; **PLANŞĂ**; **POANSON**; **POLICOLOR**; **POLICROMIE**; **POLIGRAFIE**; **PROBĂ**; **REBUT**; **REPRODUCERE**; **RETUŞ**; **SEMN DE CONTROL**; **SIMILIGRAVURĂ**; **SITĂ FOTOGRAFICĂ**; **ŞABĂR**; **TIPO**; **TRANSPORT**; **VAL**; **ZINCOGRAVURĂ**.

TIRAJ. 1. Număr de exemplare în care se tipăreşte o carte, o revistă, o marcă, o serie de mărci sau efecte poştale. Tirajul emisiunilor poştale este determinat de nevoile de francare a corespondenţei, precum şi de nevoile filateliştilor. De obicei emisiunile poştale uzuale, cu durată de circulaţie îndelungată, se tipăresc în tiraje succesive şi, drept urmare, pot prezenta diferenţe de hîrtie, culoare, dantelură, filigran, gumaj etc. Tocmai aceste deosebiri oferă un cîmp interesant pentru întocmirea de colecţii specializate, de studiu. 2. Producţie orară a unei maşini de tipar, exprimată în coli tipărite pe o faţă. v. **TIRAJ DE PROBĂ.**

TIRAJ DE PROBĂ. Ultima probă de imprimare făcută înainte de începerea tirajului. Mărcile poştale din tirajele de probă, care ajung în afara tipografiei, sînt colecţionate în colecţii specializate.

TÎRGUL DE LA LEIPZIG. Tîrg de mostre cu veche tradiţie şi cu largă participare internaţională, organizat bianual la Leipzig (primăvara şi toamna). România participă cu regularitate la toate aceste tîrguri. În filatelie, tîrgurile de la Leipzig sînt prezente prin emisiunile poştale realizate an de an de poşta din R.D.G., prin ştampilele folosite cu ocazia acestor manifestări, precum şi prin ştampilele zborurilor sau cartărilor poştale speciale, organizate pentru diversele ediţii ale tîrgului.

TOGO (RÉPUBLIQUE TOGOLAISE — Republica Togoleză). Stat situat în vestul Africii, pe coasta nordică a Golfului Guineei; suprafaţa: 56 000 km²; populaţia: 2 470 000 locuitori (1979); capitala: Lomé; limba oficială: franceza; moneda: 1 Franc C.F.A. = 100 Centimes. Teritoriul **T.** a făcut parte din regatele Dagomba (secolul XI), Gondja (secolul XVI), Cotokoli (secolul XIX); de la sfîrşitul veacului trecut (1884) devine protectorat german; ocupat de trupe anglo-franceze în anul 1916, este împărţit, după primul război mondial, între Franţa (partea de est) şi Marea Britanie (zona vestică), aceste două puteri administrînd teritoriul în numele Ligii Naţiunilor; în anul 1956 **T.** britanic, în urma unui referendum, se uneşte cu Ghana; **T.** francez devine, în 1958, republică autonomă în cadrul Comunităţii Franceze, iar la 27.IV.1960 îşi proclamă independenţa. Primele emisiuni poştale: 1897 (a coloniei germane); 1914 (a ocupaţiei anglo-franceze); 1921 (a mandatului francez); 1960 (a statului independent).

TOKAY. Denumirea filatelică a unor mărci poştale din prima emisiune a Austriei (1850), prevăzute cu un persaj în linii străpunse (persaj de Tokay şi Homonna). Pe scrisori aceste piese reprezintă mari raritäţi filatelice, în special valorile de 1 şi 2 Kr.

TON. Fiecare dintre nuanţele unei culori spre deschis sau închis.

TONARE. Defect de tipar care constă în acoperirea părţilor albe ale unei tipărituri executate la tipar plan (litografic sau offset) cu un strat subţire de culoare. Pot rezulta mărci poştale cu un aspect diferit de cel al mărcii poştale tip, care-şi pot găsi locul în colecţiile specializate atunci cînd tonarea este mai accentuată.

TONGA (PULE'ANGA TONGA/KINGDOM OF TONGA — Regatul Tonga). Stat situat în arhipelagul cu acelaşi nume din sud-vestul Oceanului Pacific; suprafaţa: 699 km²; populaţia: 90 000 locuitori (1978); capitala: Nuku'alofa; limbi oficiale: tongana şi engleza; moneda: 1 Pa'anga = 100 Seniti. Regatul **T.** recunoaşte în anul 1900 protectoratul britanic; la 4.VI.1970 îşi proclamă independenţa, devenind monarhie în cadrul Commonwealth-ului. Prima emisiune poştală: 1886.

TRANSFILEX

TOSCANA GALBENĂ. Denumire filatelică a mărcii poştale cu valoarea nominală de 3 lire din emisiunea de tranziţie din anul 1860, pusă în circulaţie de guvernul provizoriu al Toscanei; în desenul mărcii poştale figurează stema noului regat al Italiei. Această marcă poştală este considerată printre marile raritäţi mondiale.

„TRANSFILEX". Suită de expoziţii filatelice grupînd ca teme diversele ramuri ale transporturilor (feroviare, maritime, aeriene etc.), organizate periodic în România.

TRANSJORDAN. Denumire înscrisă pe mărcile poştale iordaniene pînă în anul 1949.

TRANSPORT. 1. Operaţiune care constă în transpunerea copiei unui original de pe clişeul sau forma originală pe piatra litografică, placa de zinc sau de aluminiu, destinate a deveni forme de tipar. În acest scop se folosesc hîrtii şi cerneluri speciale (de transport). După ce copia originalului a trecut de pe hîrtia de transport pe materialul care va constitui forma de tipar, pe acesta din urma se fac eventualele retuşuri cu ajutorul acelor de gravat (v.) sau al creioanelor litografice. Materialul este supus apoi unui tratament special de corodare (v.), obţinîndu-se astfel forma de tipar finală care se poate introduce în maşină pentru tipar. 2. Orice procedeu de transfer al imaginii de pe o formă pe alta, care foloseşte hîrtia de transport (v.). v. **FORMĂ DE TIPAR.**

TRANSVAAL v. **AFRICA DE SUD.**

TRE SKILLING BANCO. Denumire sub care este cunoscută în filatelie celebra eroare de culoare

(galben-portocaliu în loc de verde) la marca de 3 skillingi din prima emisiune a Suediei, din anul 1855. Eroarea (cunoscută într-un singur exemplar) s-a produs prin introducerea unui clişeu de 3 sk. în coala de 8 sk. (care este tipărită în galben-portocaliu).

„TREN". Inscripţie pe ştampile. v. **ŞTAMPILE POŞTALE DE CALE FERATĂ.**

TREN AERIAN. Denumire sub care este cunoscută demonstraţia aviatică de zbor aerian cuplat (avion—planor). Zborul, de la Braşov la Bucureşti, efectuat la 25.X.1935, a transportat saci de poştă, corespondenţele fiind obliterate cu o ştampilă specială aeropoştală cu dublu cerc, cu inscripţia PRIMUL TREN AERIAN/BRAŞOV—BUCUREŞTI, avînd în centru data. La sosirea în Bucureşti a fost aplicată ştampila oficiului poştal Bucureşti. În anul 1978, cu ocazia împlinirii a 55 ani de la înfiinţarea primului aeroclub român, demonstraţia aviatică a fost repetată, realizîndu-se un plic cu ştampilă aeropoştală ocazională. Un asemenea zbor experimental a fost efectuat şi în Cuba în anul 1936. El este reflectat în filatelie prin mărci poştale cu supratiparul „Primer Tren Aereo

TREN AERIAN

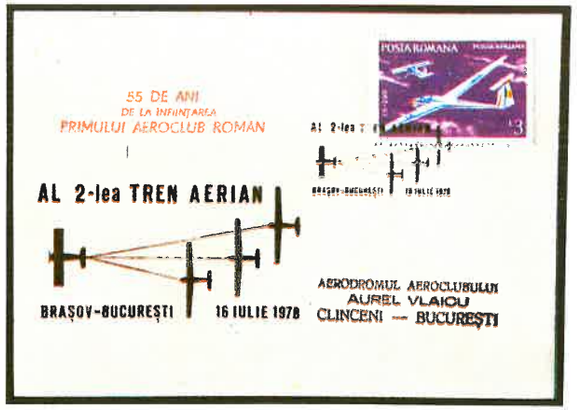

TREN AERIAN

Internacional 1935/ O meray du Pont+10cts.".

TRICROMIE v. TIPAR ÎN TREI CULORI.

TRIERE. Alegere și împărțire cu mijloace manuale sau mecanice a corespondenței pe locuri de destinație. Sinonim: sortare (v.). v. **CARTARE; FOSFORESCENȚĂ; TRIERE ELECTRONICĂ; TRIERE OPTICĂ.**

TRIERE ELECTRONICĂ. Metodă utilizată exclusiv în Anglia, bazată pe detectarea liniilor de grafit (bun conducător de electricitate) imprimate pe spatele mărcilor poștale între anii 1957—1959

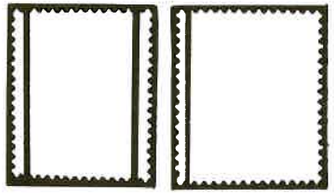

Prin această metodă se realiza separarea imprimatelor (mărci poștale cu o dungă) de restul corespondenței (mărci poștale cu două dungi). Ideea a provenit de la sistemul de codificare cu grafit introdus de băncile canadiene pentru detectarea cecurilor proprii. Substanța activă utilizată la acest procedeu este o soluție specială de grafit coloidal, cunoscută sub denumirea de DAG i 298 sau Naphthadag (DAG reprezentînd inițialele cuvintelor engleze Defloculated Acheson's Graphite), care, aplicată pe spatele mărcilor poștale, acționează ca niște conductori electrici. Trierea se realizează prin trecerea corespondenței printre doi electrozi apropiați, sub o tensiune de 2 000 volți, în care timp „piesele atingătoare" (antenele care pipăie sau simt marca poștală) realizează sortarea. Metoda nu a dat rezultatele scontate, ceea ce a dus la înlocuirea ei cu trierea fosforescentă (v.). v. **MĂRCI POȘTALE ELECTRONICE.**

TRIERE FLUORESCENTĂ v. **FLUORESCENȚĂ.**

TRIERE FOSFORESCENTĂ v. **FOSFORESCENȚĂ.**

TRIERE OPTICĂ. Metodă bazată pe detectarea mărcii poștale prin diferența dintre cantitatea de lumină reflectată de ea și suprafața obiectului poștal (plic, carte poștală etc.). Pentru trierea optică nu sînt necesare mărci poștale tratate special, singura condiție constînd în culoarea lor cît mai compactă. Sortarea greșită se datorează, în principal, diverselor imprimări colorate aflate pe corespondență, în special pe partea unde este scrisă adresa. S-a constatat că mărcile poștale gravate pot fi ușor detectate și deci corespondența astfel francată poate fi triată mult mai eficient.

TRIMITERI POȘTALE. Totalitatea obiectelor de corespondență (v.), mandatelor poștale și telegrafice, scrisorilor cu valoare și mesageriilor încredințate unităților poștale pentru a fi expediate, transportate și predate la o destinație dată; ele se împart în două mari categorii: trimiteri poștale interne (v.) și trimiteri poștale externe (v.). v. **MANDAT POȘTAL; MANDAT TELEGRAFIC; MESAGERIE; OBIECTE DE CORESPONDENȚĂ; SCRISOARE CU VALOARE DECLARATĂ.**

TRIMITERI POȘTALE EXTERNE. Trimiteri poștale adresate în afara granițelor țării, primite din alte țări, expediate dintr-o țară pentru altă țară, în tranzit.

TRIMITERI POȘTALE INTERNE. Trimiteri poștale care se expediază și circulă în cadrul frontierelor de stat ale unei țări; ele se împart în două categorii: trimiteri poștale loco (v.) și trimiteri poștale pentru alte localități (v.).

TRIMITERI POȘTALE LOCO. Trimiteri poștale care circulă în cadrul aceleiași localități, în care atît expeditorul, cît și destinatarul își au reședința (domiciliul, sediul permanent sau temporar).

TRIMITERI POȘTALE PENTRU ALTE LOCALITĂȚI. Trimiteri poștale care circulă între localitatea de reședință (sediu) a expeditorului și cea a destinatarului.

TRINIDAD—TOBAGO (REPUBLIC OF TRINIDAD AND TOBAGO — Republica Trinidad și Tobago). Stat insular situat în arhipelagul Antilelor Mici din America Centrală; suprafața: 5 128 km²; populația: 1 130 000 locuitori (1978); capitala: Port of Spain; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1935: sistemul monetar britanic; din anul 1935: 1 Dollar antilez = 100 Cents; în prezent: 1 Trinidad and Tobago Dollar = 100 Cents. Posesiune spaniolă devenită la sfîrșitul secolului al XVIII-lea (1797) colonie britanică; între anii 1958—1962 face parte din Federația Indiilor de Vest; la 31.VIII.1962 își proclamă independența în cadrul Commonwealth-ului, iar la 1.VIII.1976 devine republică. Primele emisiuni poștale: 1847 (poșta maritimă de la San Fernando la Port of Spain, transportată de corabia „Lady McLeod", ale cărei mărci poștale sînt rarități mondiale); 1851—1897 (poșta colonială britanică pentru Trinidad, respectiv Tobago); 1913 (primele mărci poștale cu inscripția TRINIDAD-TOBAGO); 1962 (a statului independent).

TRIPTIC. Ansamblu filatelic compus din trei piese distincte, cuplate: o marcă poștală și două viniete, două mărci poștale și o vinietă sau chiar trei mărci poștale diferite. Tripticul divizat își pierde valoarea filatelică.

„TRIQUÉRAT". Denumire filatelică a primei mărci poștale din Noua Caledonie, imprimată local în anul 1859; planșa de tipar cuprindea 50 de mărci, desenate pe piatra litografică de către sergentul Triquérat (de aici și denumirea filatelică a emisiunii). Datorită diferențelor de desen (50 de desene), marca poștală există în 50 de variante.

TUNISIA (AL-JUMHURIYA AL-TUNYSÎYA — Republica Tunisia). Stat situat în nordul Africii; suprafața: 163 610 km²; populația: 6 080 000 locuitori (1978); capitala: Tunis; limba oficială: araba; moneda: pînă în anul 1959: 1 Franc = 100 Centimes, apoi 1 Dinar = 1 000 Millimes. Pe teritoriul T. s-a dezvoltat în antichitate unul din cele mai puternice state sclavagiste — Cartagina; provincie a Imperiului roman, cucerită apoi de vandali, bizantini, arabi; în secolul al XVI-lea (1571) T. devine posesiune a Imperiului otoman, din anul 1705 aflîndu-se însă numai sub suzeranitatea nominală a Porții; de la 12.V.1881, protectorat francez; în anul 1955 obține autonomia internă; la 20.III.1956 își proclamă independența de stat, iar la 25.VII.1957 devine republică. Primele emisiuni poștale: 1888 (a protectoratului francez); 1956 (a statului independent).

TUR. Ștampilă. v. **TURQUIE.**

TURCIA (TÜRKIYE CÜMHURIYETI — Republica Turcia). Stat situat în sud-estul Europei (Peninsula Balcanică) și sud-vestul Asiei (Peninsula Asia Mică); suprafața: 779 452 km²; populația: 44 736 938 locuitori (1981); limba oficială: turca; capitala: Ankara; moneda: pînă în anul 1920: 1 Piastru=40 Para; între anii 1920—1928: 5 Kuruș=40 Paradir; în prezent: 1 Liră=100 Kuruș. Stabiliți în decursul veacurilor XI—XII în Asia Mică, turcii întemeiază, la sfîrșitul secolului al XIII-lea și începutul celui de-al XIV-lea, un stat independent care în veacurile XV—XVII va atinge maxima expansiune, stăpînind vaste teritorii pe trei continente — Europa, Asia, Africa (în anul 1453, după ce în prealabil ocupaseră întregul Imperiu bizantin, otomanii cuceresc Constantinopolul, care, devenit Istanbul, este proclamat capitală a imperiului); începînd cu secolul al XVIII-lea Imperiul otoman se află într-o continuă defensivă, pierzînd tot mai mult din vechile sale posesiuni atît din Europa, cît și din Africa. În urma primului război mondial Imperiul otoman se destramă; prin tratatul de la Lausanne (24.VII.1923), care anulează prevederile păcii de la Sèvres (10. VIII. 1920), T. capătă configurația teritorială actuală; de la 29.X.1923 este republică. Prima emisiune poștală: 1863 (a poștei de stat). Între anii 1859—1872, între diferite porturi otomane au funcționat cîteva linii poștale regulate deservite de navele unor companii particulare de navigație — Compania Amiralității, Compania „Asia Minor", Compania T.B. Morton etc. — care pentru încasarea taxelor poștale de transport au emis mărci poștale proprii de poștă maritimă; dintre acestea, mărcile poștale ale Companiei „Asia Minor" constituie rarități de frunte ale filateliei otomane. Prima emisiune a republicii T.: 1923. v. **AMIRALITATE; ASIA MINOR S.S.Co.; BAGHDAD — IN BRITISH OCCUPATION; BEȘLIC; CĂRĂBUȘ; CONSPOLI; D.B.S.R.; PIASTRU; SEMILUNA ROȘIE; SEMILUNĂ CU STEA; TURQ.; TURQUIE.**

TURQ. 1. Inscripție semnificînd Turcia (Imperiul otoman), întîlnită pe o ștampilă de format oval, folosită la sfîrșitul secolului trecut pentru obliterarea corespondenței transportate cu trenul sau cu vaporul pe ruta cea mai scurtă dintre Constantinopol (Istanbul), capitala Imperiului otoman, și Bruxelles, Paris și Londra. 2. Inscripție pe ștampile de proveniență aplicate în Franța, în perioada prefilatelică, pe corespondențele sosite din Turcia sau din teritorii aflate în acel moment în stăpînirea Imperiului otoman. v. **EXPRESS CONSPOLI — OSTENDE.**

TURQUIE. Ștampilă prefilatelică folosită pentru a marca pe o corespondență proveniența acesteia din Turcia sau din teritorii

aflate — la vremea respectivă — sub suzeranitatea otomană. Această ștampilă se întîlnește rar și pe scrisori sosite în Austria din Moldova, alături de cea cu înscrisul MOLDAU (v.), aparținînd poștei consulare austriece din principat. Aceste ștampile se întîlnesc și în formă prescurtată TUR. sau TURQ. (v.).

TUȘ. Cerneală rezistentă la apă, cu mare putere de acoperire, formînd o clasă intermediară între cernelurile de scris și cernelurile de tipărit. Tușul are de obicei culoarea neagră; se prepară însă și în alte culori. După scopul în care se întrebuințează se deosebesc: *tuș de desen*, negru sau colorat, și *tuș pentru ștampile*

TRIPTIC

— cerneală foarte concentrată, preparată din culori de anilină şi adaosuri speciale, întrebuinţată la ştampilat. Compoziţia acestuia variază după felul ştampilelor: pentru ştampile de cauciuc, tuşul se prepară dintr-o soluţie concentrată a unei culori de anilină diluată în glicerină sau tilenglicol; pentru ştampile de metal, în locul glicerinei se folosesc uleiuri, de preferinţă sicative, care se usucă repede şi nu difuzează lateral pe suprafaţa hîrtiei, pentru a nu da ştampilei aplicate aspectul unei pete de grăsime care se întinde.

TUVALU (REPUBLIC OF TUVALU — Republica Tuvalu). Stat insular ocupînd arhipelagul cu acelaşi nume din Oceanul Pacific; suprafaţa: 36 km² (24,6 cf. surse O.N.U.); populaţia: 8 000 locuitori (1978); capitala: Funafuti; limba oficială: engleza; moneda: 1 Australian Dollar = 100 Cents. Insulele Ellice (vechea denumire a **T.**) devin în 1892 protectorat britanic, iar de la 12.I.1916, împreună cu insulele Gilbert (v. Kiribati), Colonie a Coroanei; în august 1974 insulele Ellice se separă de insulele Gilbert, luînd denumirea de **T.**; la 1.X.1978 îşi proclamă independenţa în cadrul Commonwealth-ului; monarhie constituţională. Prima emisiune poştală: 1976; 1978, a statului independent.

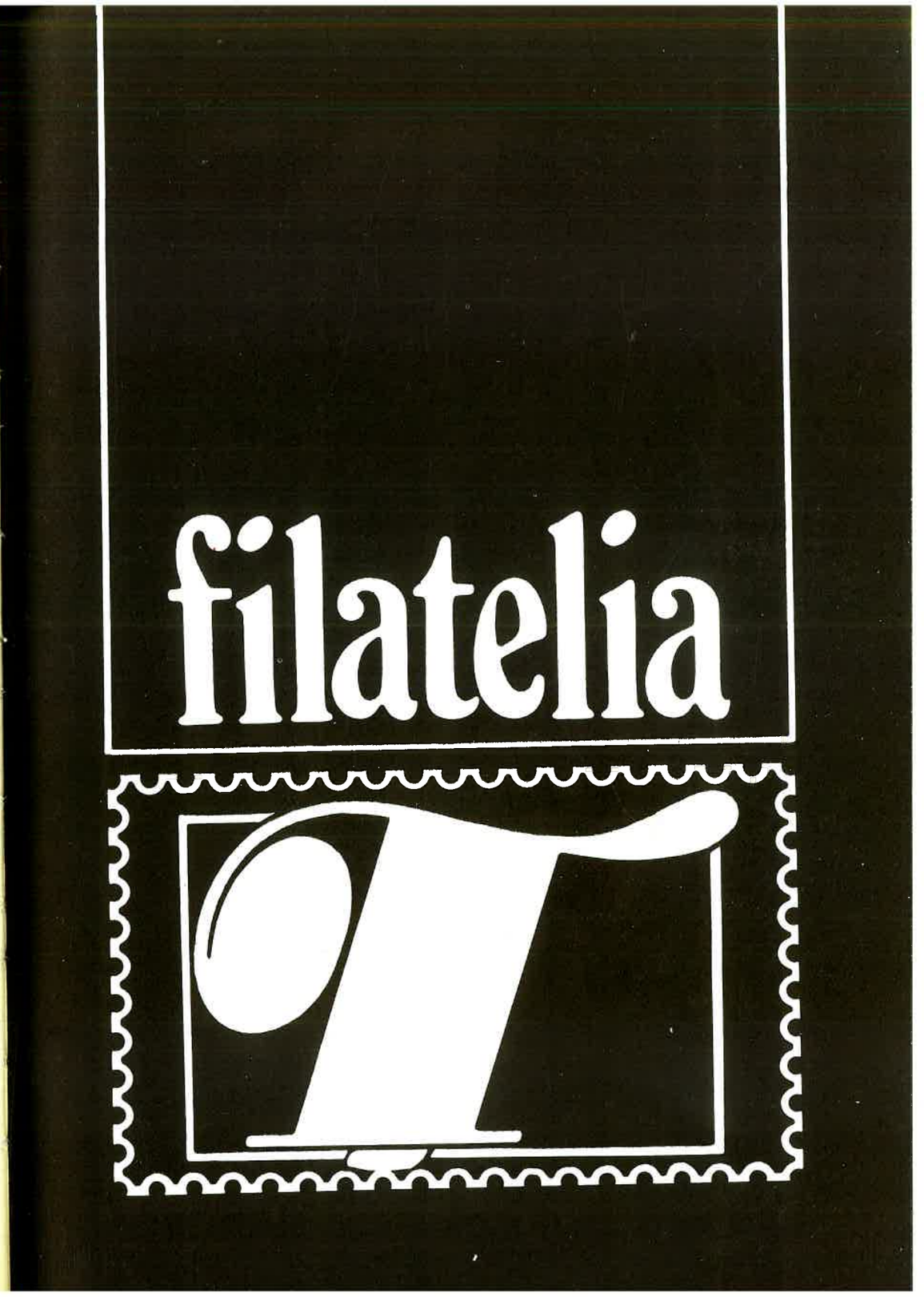

ȚARA DE FOC (TIERRA DEL FUEGO). **1.** Arhipelag situat în extremitatea sudică a Americii de Sud, despărțit de continent prin strîmtoarea Magellan; suprafața: 72 000 km². Partea de vest aparține statului Chile, iar cea de est Argentinei. **2.** Denumire a emisiunii poștale locale (formată dintr-o marcă poștală cu valoarea nominală de 10 centavos/aur) pusă în circulație în anul 1891 de către inginerul român Iuliu Popper, care conducea o exploatare auriferă în arhipelag. Corespondența francată cu aceste mărci poștale era transportată pe continent și reexpediată de Poșta argentiniană sau chiliană. Scrisorile cu francatură adițională sînt extrem de rare.

ȚIHTORUL POȘTELOR v. **CONTRACCIU.**

ȚIMIRAȘ (Învechit). Curier, distribuitor de scrisori, poștaș.

filatelia

U.A.R. (United Arab Republic). Inscripție pe mărcile poștale egiptene din anul 1958 și siriene din anii 1958—1961, în perioada existenței Republicii Arabe Unite formate din Egipt și Siria.

U.E.F.A. v. **UNIUNEA EUROPEANĂ DE FOTBAL ASOCIAȚIE.**

U.F.S.R. v. **UNIUNEA FEDERAȚIILOR SPORTIVE DIN ROMÂNIA.**

UGANDA (REPUBLIC OF UGANDA/JAMHURI YA UGANDA — Republica Uganda). Stat situat în estul Africii ecuatoriale; suprafața: 236 036 km²; populația: 12 600 000 locuitori (1980); capitala: Kampala; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1897: 1 Penny = 50 Cowries; 1897—1962: 1 Rupie = 16 Annas; în prezent: 1 Uganda Shilling = 100 Cents. Pe teritoriul U. s-a dezvoltat în secolele XIII—XIV regatul Kitwara, iar după destrămarea acestuia, în veacul XVII, se formează regatele Toro, Bunyoro, Ankole și Buganda; în anul 1894 Buganda devine protectorat britanic, unit în anul 1896 cu Toro și Bunyoro în protectoratul U.; la 9.X.1962 U. își proclamă independența, iar la 9.X.1963 devine republică federală în cadrul Commonwealth-ului. Primele emisiuni poștale: 1895 (a fostei colonii); 1962 (a statului independent).

U.I.C. v. **UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A CĂILOR FERATE.**

U.I.S. v. **UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A STUDENȚILOR.**

U.I.T. v. **UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A TELECOMUNICAȚIILOR.**

ULTIMA ZI. Data oficială a ultimei zile în care o anumită emisiune poștală a avut putere de circulație. v. **LATE DATE.**

ULTRAMAR (Peste mări, în limbile portugheză și spaniolă). 1. Inscripție întîlnită pe mai multe emisiuni poștale spaniole din perioada 1868—1876, destinate fostelor colonii (Cuba, Puerto Rico, Fernando Poo ș.a.). 2. Aceeași inscripție, cu adăugirea „Portugues", apare pe emisiunile fostelor colonii lusitane cu ocazia centenarului mărcii poștale portugheze.

UMM AL QAIWAIN v. **EMIRATELE ARABE UNITE.**

U.N.E.S.C.O. Inscripție pe mărci poștale emise de Poșta franceză începînd din anul 1961, folosite ca mărci de serviciu la sediul din Paris al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (v.).

UNGARIA (MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG — Republica Populară Ungară). Stat situat în Europa Centrală; suprafața: 93 030 km²; populația: 10 710 000 locuitori (1980); capitala: Budapesta; limba oficială: maghiara; moneda: pînă în anul 1900: 1 Forint = 100 Krajesar; între anii 1900—1926: 1 Korona = 100 Filler; între anii 1926—1946: 1 Pengö = 100 Filler; din anul 1946: 1 Forint = 100 Filler. Statul maghiar ia naștere în timpul lui Ștefan I (997—1038), care, în anul 1000, se proclamă rege; U. atinge maxima putere și expansiune teritorială în cea de a doua jumătate a secolului al XV-lea, în vremea domniei lui Matei Corvin (1458—1490); după înfrîngerile suferite în secolul al XVI-lea în luptele cu Imperiul otoman statul ungar se dezmembrează, partea vestică fiind ocupată de Habsburgi, iar cea centrală de Poartă; la sfîrșitul secolului al XVII-lea (1699) U. intră în componența Imperiului habsburgic; la 8.VI.1867 U. devine regat în cadrul Imperiului austro-ungar (dualismul); în urma primului război mondial, la 16.XI.1918, este proclamată Republica U.; între 21.III. — 1.VIII.1919 ființează Republica Socialistă U.; la 20.III.1920 U. redevine monarhie; la 1.II.1946 este proclamată Republica U., care, la 18.VIII.1949, devine republică populară. Prima emisiune poștală: 1871. Pînă în anul 1867 au circulat mărcile poștale austriece, iar între anii 1867 (constituirea dualismului) — 1871, mărcile emisiunii comune austro-ungare din anul 1867. v. **HIVATALOS; KÖZTÁRSASÁG; LÉGI POSTA; REPÜLÖ POSTA; SÜRGÖS.**

UNICAT v. **MĂRCI POȘTALE UNICAT.**

UNICOLOR. Imprimat într-o singură culoare. Sinonim: monocrom.

UNITATE INEXISTENTĂ. Inscripție pe etichete și ștampile poștale. v. **LA FIRME N'EXISTE PAS.**

UNIUNEA EUROPEANĂ DE FOTBAL ASOCIAȚIE (U.E.F.A.). Organism înființat în anul 1955 în scopul promovării activității fotbalistice europene; sediul la Berna. U.E.F.A. organizează anual pentru competiții de anvergură: Cupa campionilor europeni (C.C.E.), Cupa cupelor, Cupa U.E.F.A., Turneul internațional de juniori; din doi în doi ani, sub egida U.E.F.A. se desfășoară competiția echipelor reprezentative de speranțe. În anul 1962, cu prilejul turneului de juniori U.E.F.A. ce a avut loc la București, Poșta română a emis o marcă poștală cu valoarea de 55 bani. Ulterior, cu ocazia cîștigării turneului de către reprezentativa României, Poșta română a aplicat pe marca poștală respectivă supratiparul „1962/ Campioană Europeană" și valoarea de 2 lei.

UNIUNEA FEDERAȚIILOR SPORTIVE DIN ROMÂNIA (U.F.S.R.). Organ înființat în anul 1929 (ca urmare a legii învățămîntului secundar din anul 1928) sub îndrumarea și controlul statului, care avea ca scop organizarea, coordonarea și încurajarea activității sportive; în anul 1937, cu ocazia aniversării a 25 de ani de la înființarea F.S.S.R. (v.), Poșta română a pus în circulație prima emisiune filatelică cu subiect sportiv.

UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A CĂILOR FERATE (U.I.C.). Cu ocazia Conferinței economice mondiale din octombrie 1921, la propunerea delegatului român, ing. Al. Perieteanu, a fost adoptată ideea înființării unei organizații internaționale cu caracter feroviar, în scopul unei colaborări multilaterale între statele europene în domeniul traficului feroviar internațional. În octombrie 1922, în urma unei noi conferințe, cu participarea reprezentanților a 46 administrații feroviare europene și asiatice, s-a decis constituirea U.I.C., care a luat ființă, oficial, la 1.XII.1922, sub egida Ligii Națiunilor, România numărîndu-se printre membrii fondatori. Sediul la Paris. U.I.C. are în prezent un rol coordonator și stimulator al activității feroviare internaționale, dirijînd activitatea unor centre de cercetări, oficii de informare și documentare etc.; de asemenea, editează o serie de periodice în care sînt dezbătute complexele probleme ale circulației feroviare. Printre administrațiile poștale care au pus în circulație emisiuni dedicate U.I.C. se numără cele din Belgia, România ș.a.

UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A STUDENȚILOR (U.I.S.). Organizație democratică, internațională, constituită în august 1946; sediul la Praga. U.I.S. militează în țările capitaliste pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și studiu ale studenților, pentru reforme vizînd democratizarea învățămîntului universitar, apărarea drepturilor și libertăților democratice studențești, promovarea păcii și progresului social. U.I.S. grupează organizații studențești din aproape 100 de țări, este afiliată la F.M.T.D. (v.). Studențimea din România este reprezentată în U.I.S. de către Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România. La 5.IX. 1952, Poșta română a pus în

circulație o emisiune compusă din 4 mărci poștale cu ocazia sesiunii Consiliului U.I.S., ținute la București.

UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A TELECOMUNICAȚIILOR (Union Internationale de Télécommunications — **U.I.T.**). Organizație internațională înființată în anul 1865 sub denumirea de Union Télégraphique Internationale (Uniunea Telegrafică Internațională). În anul 1932 fuzionează cu Uniunea Internațională a Telegrafiștilor (înființată la Berlin în anul 1906) luînd denumirea actuală. Instituție specializată a O.N.U., de la 15.XI.1947; sediul la Geneva.

Rolul **U.I.T.** constă în organizarea colaborării între state în vederea îmbunătățirii și dezvoltării telecomunicațiilor și a promovării progresului tehnic în acest domeniu. R.S. România este membră a U.I.T. de la înființarea acesteia. În anul 1958 Poșta elvețiană a emis o serie de mărci poștale de serviciu, special afectate corespondenței serviciilor U.I.T. Cu ocazia centenarului U.I.T., în anul 1965, aproape toate statele lumii au pus în circulație mărci și efecte poștale destinate cinstirii acestei aniversări. Emisiunea Poștei române a fost pusă în circulație la 15. V.1965.

UNIUNEA POȘTALĂ GENERALĂ v. **UNIUNEA POȘTALĂ UNIVERSALĂ.**

UNIUNEA POȘTALĂ UNIVERSALĂ (U.P.U.) (fr.: Union Postale Universelle; engl.: Universal Postal Union). Organizație internațională la nivel guvernamental, înființată la 9.X.1874 (cu denumirea, pînă în anul 1878, de Uniunea Poștală Generală), printre statele fondatoare figurînd și România. Își începe activitatea la 1.VII.1875; instituție specializată a O.N.U. de la 1.VII.1948; sediul la Berna. Scopul **U.P.U.** constă în promovarea colaborării între statele membre în domeniul serviciilor poștale. **U.P.U.** a apărut ca o necesitate a organizării cît mai optime a traficului poștal, într-un moment în care vechiul sistem îngreuia circulația trimiterilor poștale și acordurile bilaterale între state din a doua jumătate a secolului trecut nu mai corespundeau stadiului de dezvoltare a societății. Inițiativa organizării traficului poștal internațional aparține S.U.A., care, în anul 1862, a lansat ideea convocării unei conferințe internaționale pentru rezolvarea acestei probleme. Reuniunea s-a desfășurat în anul 1863 la Paris, cu participarea reprezentanților administrațiilor poștale din: Anglia, Austria, Belgia, Costa Rica, Danemarca, Elveția, Franța, Italia, Olanda, Portugalia, Prusia, Spania, S.U.A., Insula Sandwich; măsurile luate cu ocazia întîlnirii s-au dovedit extrem de repede depășite de evoluția relațiilor internaționale, ceea ce a dus la Congresul de la Berna, din anul 1874, și, implicit, la apariția **U.P.U.**, constituită din reprezentanții următoarelor state: Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Egipt, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Norvegia, Olanda, Portugalia,

UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ A TELECOMUNICAȚIILOR

România, Rusia, Serbia, Spania, Suedia, Turcia și Ungaria (cu trecerea timpului numărul țărilor membre ale **U.P.U.** a crescut; ajungînd în prezent la peste 150). Principiile de bază stabilite la înființarea **U.P.U.**, valabile și astăzi, constau în următoarele: formarea între toate țările membre a unui singur teritoriu poștal pentru schimbul reciproc de piese de corespondență (plicuri, cărți poștale etc.); uniformizarea taxelor poștale pentru corespondența destinată țărilor membre ale uniunii; încasarea taxelor de către administrația poștală expeditoare; apelarea la arbitraj în cazul unor conflicte între administrațiile poștale; crearea unui organism central — Biroul Internațional Central — ale cărui cheltuieli de întreținere sînt acoperite de toate statele membre; reunirea periodică, în cadrul Congresului **U.P.U.**, a reprezentanților țărilor membre, pentru revizuirea actelor de bază elaborate, inclusiv a statutului **U.P.U.**, și pentru dezbaterea unor probleme de interes comun. Astfel, **U.P.U.**, prin rolul său, contribuie la apropierea între oameni, la accelerarea și democratizarea traficului poștal, la ieftinirea taxelor poștale și pune un accent deosebit pe deplina egalitate în drepturi a membrilor săi; de asemenea, trebuie menționat faptul că **U.P.U.** a prefigurat crearea altor organisme internaționale atotcuprinzătoare, care aveau să apară peste cîteva decenii și să joace un rol deosebit de important în viața economică, social-politică și culturală a veacului nostru. Precizăm totodată că România, membră fondatoare a **U.P.U.**, și-a adus chiar de la congresul de constituire o contribuție permanentă și activă la bunul mers al activității uniunii, susținînd și militînd cu consecvență pentru întronarea unui spirit de deplină egalitate și echitate între statele membre. De la înființarea sa **U.P.U.** a ținut următoarele congrese: Berna (1874), Paris (1878), Lisabona (1885), Viena (1891), Washington (1897), Roma (1906), Madrid (1920), Stockholm (1924), Londra (1929), Cairo (1934), Buenos Aires (1939), Paris (1942), Bruxelles (1952), Ottawa (1957), Viena (1964), Tokyo (1969), Rio de Janeiro (1980). Ca urmare a aderării la **U.P.U.** și a convențiilor încheiate, administrațiile poștale membre ale Uniunii au înscris pe cărțile și întregurile poștale destinate corespondenței internaționale mențiunea „UNION POSTALE UNIVERSELLE" (în România, începînd din anul 1879). Pentru corespondența de serviciu a **U.P.U.**, Poșta elvețiană a emis cu începere din anul 1957 mărci poștale de serviciu speciale. În decursul anilor unele administrații poștale au dedicat emisiuni **U.P.U.** [ex.: Elveția, 3 valori în anul 1900, la a 25-a aniversare; Spania, în anul 1920, pentru al VII-lea Congres **U.P.U.** de la Madrid; Anglia, în anul 1929, 5 valori pentru al IX-lea Congres; Franța, în anul 1947, ș.a.m.d. Un mare număr de țări au emis mărci poștale cu ocazia celei de a 75-a aniversări (1949), ca și a centenarului **U.P.U.** (1974). Cu această ocazie Poșta română a pus în circulație o emisiune formată din 6 valori, o coliță dantelată și una nedantelată]. Multe dintre mărcile apărute în diverse țări au reprodus monumentul de la Berna, închinat Congresului de întemeiere a **U.P.U**, operă a sculptorului francez René de Saint Marceau.

UNIUNEA SOVIETICĂ (SOIUZ SOVETSKIH SOȚIALISTICESKIH RESPUBLIK — Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice). Stat situat în jumătatea de est a Europei și în jumătatea nordică și centrală a Asiei; suprafața: 22 402 200 km²; populația: 267 700 000 locuitori (1981); capitala: Moscova; limba oficială: rusa (în republicile unionale și limbile locale); moneda: 1 Rublă = 100 Kopeiki. Statul vechi rus, cu centrul la Kiev, ia ființă în secolele VIII—IX; după destrămarea Rusiei Kievene și ocuparea țării de către mongoli, acțiunea de unificare a statului are loc, în secolele XIV—XV, în jurul Marelui Cnezat al Moscovei; Ivan al IV-lea (1533—1584) preia, la 14.I.1547, titlul de țar, întărind autoritatea centrală; la începutul secolului al XVII-lea (1613), pe tronul Rusiei vine dinastia Romanov, care instaurează monarhia absolută. În timpul lui Petru I (1696—1725) Rusia cunoaște o intensă dezvoltare economică, se trece la modernizarea structurilor statului; în cursul secolelor XVIII—XIX Rusia devine o mare putere. În timpul primului război mondial, ca urmare a revoluției din 27.II./12.III.1917, este înlăturat țarismul, iar la 14.IX.1917 a fost proclamată republica; la 7.XI.1917 (25.X. st. v.) are loc Marea Revoluție Socialistă din Octombrie care marchează instaurarea dictaturii proletariatului și inaugurarea epocii trecerii de la capitalism la socialism; Congresul I al Sovietelor din 30.XII.1922 a hotărît constituirea **U.R.S.S.**, republică socialistă, stat federal. Prima emisiune poștală: 1857. În anul 1845, la Petersburg (azi Leningrad) și Moscova, iar din anul 1848 și în alte orașe, s-au folosit plicuri cu marcă fixă; din anul 1864 au început să apară așa-numitele mărci de poștă locală Zemstvo (v.); în anul 1917, o dată cu răsturnarea țarismului, mărci din emisiunile anilor 1889, 1906 și 1909 au fost supratipărite, avînd, în continuare, putere de circulație. În anul 1918 apare prima emisiune a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse, formată din două valori. În anul 1923 este pusă în circulație prima emisiune a **U.R.S.S.** v. **AVIA**; **AVIOPOCITA**; **DOPLATA**; **LENINIANA**; **SPEȘNAIA POSTA**; **VOZDUȘNAIA POSTA**; **„ZBORUL MOSCOVA — SAN FRANCISCO PE DEASUPRA POLULUI NORD"**; **ZEMSTVO.**

UNIUNEA SUD-AFRICANĂ v. **AFRICA DE SUD.**

UNIUNEA TINERETULUI COMUNIST DIN R. S. ROMÂNIA (U.T.C.). Organizație revoluționară a tineretului, care reunește în rîndurile sale masele largi de tineri muncitori, țărani, elevi, studenți, intelectuali, funcționari, animați de idealurile nobile ale socialismului și comunismului. **U.T.C.** a fost creată în urma Conferinței generale a tineretului din România din 19 — 20.III.1922 cu sprijinul și sub conducerea Partidului Comunist Român, sub denumirea de Mișcarea Tineretului Socialist, schimbată în anul 1923 în Uniunea Tineretului Socialist și în anul 1924 în Uniunea Tineretului Comunist; în perioada ilegalității, călăuzindu-se după principiile marxist-leniniste, **U.T.C.** a dus o intensă activitate de organizare a tineretului, a luptei sale alături de masele largi populare, de forțele progresiste. După 23 August 1944, **U.T.C.** a format, la 5.IX.1944, împreună cu Uniunea Tineretului Socialist, Frontul Unic Muncitoresc al Tineretului; la 19—21.III.1948 are loc Congresul de constituire a Uniunii Tineretului Muncitor (U.T.M.), detașament unic revoluționar al tineretului din România, care din anul 1965 avea să-și reia denumirea de Uniunea Tineretului Comunist. Desfășurîndu-și activitatea sub directa conducere a Partidului Comunist și fiind principala rezervă de cadre a partidului, **U.T.C.** contribuie permanent și susținut la formarea conștiinței socialiste a tineretului, la educarea tinerei generații în spiritul tradițiilor revoluționare ale clasei muncitoare și ale comuniștilor, al patriotismului și internaționalismului comunist; acționează pentru participarea activă și responsabilă a tineretului în toate domeniile creației materiale și spirituale, la înfăptuirea politicii partidului; totodată **U.T.C.** dezvoltă relații de prietenie și solidaritate cu tineretul din toate țările socialiste, cu organizațiile revoluționare și democratice ale tineretului din lumea întreagă. Poșta română a pus în circulație o serie de emisiuni ilustrînd fapte de seamă din viața tineretului nostru. Astfel, prima emisiune dedicată **U.T.C.** a apărut în anul 1948, sub denumirea „U.T.M.“, fiind compusă din 4 mărci poștale obișnuite și o marcă pentru poșta aeriană. În continuare au mai fost puse în circulație: în anul 1966 (21 martie) emisiunea „Congresul Uniunii Tineretului Comunist“, în anul 1972 (10 martie) emisiunea „Semicentenarul Uni-

unii Tineretului Comunist“ și în anul 1982 emisiunea dedicată celei de-a 60-a aniversări de la crearea U.T.C.-ului.

U.P.U. 1. Prescurtare prin inițiale pentru Uniunea Poștală Universală. 2. Inscripție pe mărcile poștale puse în circulație în țările membre ale Uniunii Poștale Universale (v.), cu prilejul diferitelor aniversări ale organizației.

URGENT. Indicație specială pentru mandatele și telegramele ce se cer expediate cu caracter „Urgent“ sau „Fulger“, acceptate de poștă la ghișeele cu instalații telefonice sau telegrafice. Pe trimiterile respective se aplică etichete cu mențiunea „Urgent“ sau „Fulger“ în funcție de felul în care se face expedierea trimiterii respective.

URGENTE. 1. Inscripție pe ștampile și mărci poștale spaniole și sud-americane folosite pentru indicarea corespondenței ce trebuie expediată cu prioritate în urma achitării unei taxe suplimentare (taxă de urgență). 2. Supratipar (v.) pe mărcile poștale uzuale spaniole tip Goya și Columb din anul 1930, precum și pe cele de poștă aeriană tip Goya din anul 1930, folosite pentru corespondența expediată urgent contra unei taxe suplimentare (taxă de urgență).

URUGUAY (REPÚBLICA ORIENTAL DEL URUGUAY — Republica Orientală a Uruguayului). Stat situat în sud-estul Americii de Sud; suprafața: 176 215 km²; populația: 2 910 000 locuitori (1979); capitala: Montevideo; limba oficială: spaniola; moneda: 1 Peso = 100 Centavos. Colonie spaniolă de la începutul veacului al XVIII-lea pînă la 25.VIII.1825, cînd devine republică independentă. Prima emisiune poștală: 1856. Anterior organizării depline a poștei de stat, la Montevideo au funcționat trei birouri poștale străine: francez (utiliza mărci poștale franceze și ștampile hexagonale); britanic (între anii 1862—1872, folosea mărci poștale britanice și ștampila C 28); italian (întrebuința mărci poștale italiene cu supratiparul ESTERO). v. **DILIGENCIA; ESTERO; SOL DE MAYO.**

„USED ABROAD“. Termen filatelic englez folosit pe plan internațional pentru a indica oficiile poștale din străinătate (peste hotarele țării). Ștampilele „Used Abroad“ au forme diferite, nu poartă denumirea localității și se identifică după numărul de ordine înscris pe ele. Astfel de ștampile au folosit în special Anglia, între anii 1841—1881 (ștampile ovale — înalte sau late —, formate din bare orizontale — subțiri sau groase —, purtînd în centru litere sau numere ale oficiilor care le-au utilizat), Franța, între anii 1853—1876 (ștampile punctate, notate cu cifre mici și cifre mari) și Grecia, între anii 1861—1881 (ștampile punctate, cu litere sau cifre). Aceste ștampile constituie un domeniu de colecționare și studiu specializat, multe ștampile trebuind să fie identificate (care nu au indicativul complet) după fragmente de ștampile (cifră, literă). În continuare prezentăm ștampilele „Used Abroad“ engleze și birourile poștale unde acestea au fost folosite: C (Constantinopol), G (Gibraltar), M (Malta), S (Stambul), A 01 (Kingston-Jamaica), A 02 (St. John's-Antigua), A 03 (Georgetown și Demerara-Guyana Britanică, azi Republica Cooperatistă Guyana), A 04 (New Amsterdam și Berbice-Guyana Britanică), A 05 (Nassau-Bahamas), A 06 (Belize-Honduras Britanic, azi Belize), A 07 (Roseau-Dominica), A 08 (Montserrat), A 09 (Charlestown-Nevis), A 10 (Kingstown-St. Vincent), A 11 (Castries-St. Lucia), A 12 (Basseterre-St. Kitts), A 13 (Tortala-Insulele Virgine), A 14 (Scarborough-Tobago), A 15 (St. George's-Grenada), A 18 (English Harbour-Antigua), A 25 (Malta), A 26 (Gibraltar), de la A 27 la A 78 (la oficiile poștale din Jamaica), B 01 (Alexandria-Egipt), B 02 (Suez-Egipt), B 32 (Buenos Aires), B 53 (Mauritius), B 62 (Hong-Kong=Siangan), B 64 (Seychelles), C 28 (Montevideo), C 30 (Valparaiso-Chile), C 35 (Panama), C 36 (Arica-Peru), C 37 (Caldera-Chile), C 38 (Callao-Peru), C 39 (Cobija-Chile), C 40 (Coquimbo-Chile), C 41 (Guayaquil-Ecuador), C 42 (Isley-Peru), C 43 (Payta-Peru), C 51 (St. Thomas-India de Vest Daneză), C 56 (Cartagena-Columbia), C 57 (Greytown-Nicaragua), C 58 (Havana-Cuba), C 59 (Jacmel-Haiti), C 60 (La Guyana-Venezuela), C 61 (San Juan-Puerto Rico), C 62 (Santa Marta-Columbia), C 63 (Tampico-Mexic), C 65 (Cartagena-Columbia), C 81 (Bahia-Brazilia), C 82 (Pernambuco-Brazilia), C 83 (Rio de Janeiro), C 86 (Porto Plata-Republica Dominicană), C 87 (Santo Domingo-Republica Dominicană), C 88 (Santiago de Cuba și St. Iago-Cuba), D 22 (Ciudad Bolívar-Venezuela), D 26 (St. Thomas-India de Vest Daneză), D 47 (Polymedia-Cipru), D 48 (Headquarters Comp.-Cipru), D 74 (Pisco-Peru), D 87 (Iquique-Peru), E 53 (Port-au-Prince-Haiti), E 88 (Aspinwall-Columbia), F 69 (Savanilla-Columbia), F 83 (Arrayo-Puerto Rico), F 84 (Agua-dilla-Puerto Rico), F 85 (Mayagüez-Puerto Rico), F 87 (Smirna, azi Izmir), F 88 (Ponce-Puerto Rico), G 06 (Beirut), 247 (Fernando Poo), 324 (Guernsey), 409 (Jersey), 582 (Naguabo-Puerto Rico), 942 (Larnaca-Cipru), 965 (Alderney), 969 (Nicosia), 974 (Cyrenia-Cipru), 975 (Limasol), 981 (Paphos-Cipru), 982 (Famagusta). v. **ESTERO; ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MARI“; ȘTAMPILE POȘTALE „CIFRE MICI“; ȘTAMPILE POȘTALE „NUMERALE“.**

U.T.C. v. **UNIUNEA TINERETULUI COMUNIST DIN R. S. ROMÂNIA.**

UTILAJE POȘTALE. Utilaje specifice, folosite în procesul de exploatare poștală pentru primirea, prelucrarea, transportul, distribuirea trimiterilor poștale precum și la controlul operațiunilor executate de unitățile poștale: mașini de francat sau de încasat și înregistrat taxe poștale; mașini de ștampilat, de legat pachete cu scrisori, aditionat și calculat;

aparate pentru vînzarea efectelor poştale (în sistem autoservire, primire a obiectelor de corespondenţă recomandată şi schimbarea monedelor metalice); mecanisme pentru numerotat, sigilat şi imprimat date pentru operaţiuni poştale; instalaţii şi mijloace pentru transportul şi prelucrarea mecanizată a unor trimiteri poştale; mobilier specific de poştă; diverse alte mecanisme poştale; v. AMBALAJ POŞTAL; CĂSUŢĂ POŞTALĂ; CUTIE POŞTALĂ DE SCRISORI; MAŞINĂ DE FRANCAT; MAŞINĂ DE ŞTAMPILAT; SAC POŞTAL; SIGILIU; ŞTAMPILĂ.

U.T.M. v. UNIUNEA TINERETULUI COMUNIST DIN R. S. ROMÂNIA.

UZAT, -Ă. Timbru sau marcă poştală care — prin utilizarea la francare — şi-a îndeplinit misiunea şi care poartă semnul anulării (ştampilă manuală, mecanică, linii trase cu cerneală sau cu creion chimic, perforare, rupere etc.).

UZUALE v. MĂRCI POŞTALE UZUALE.

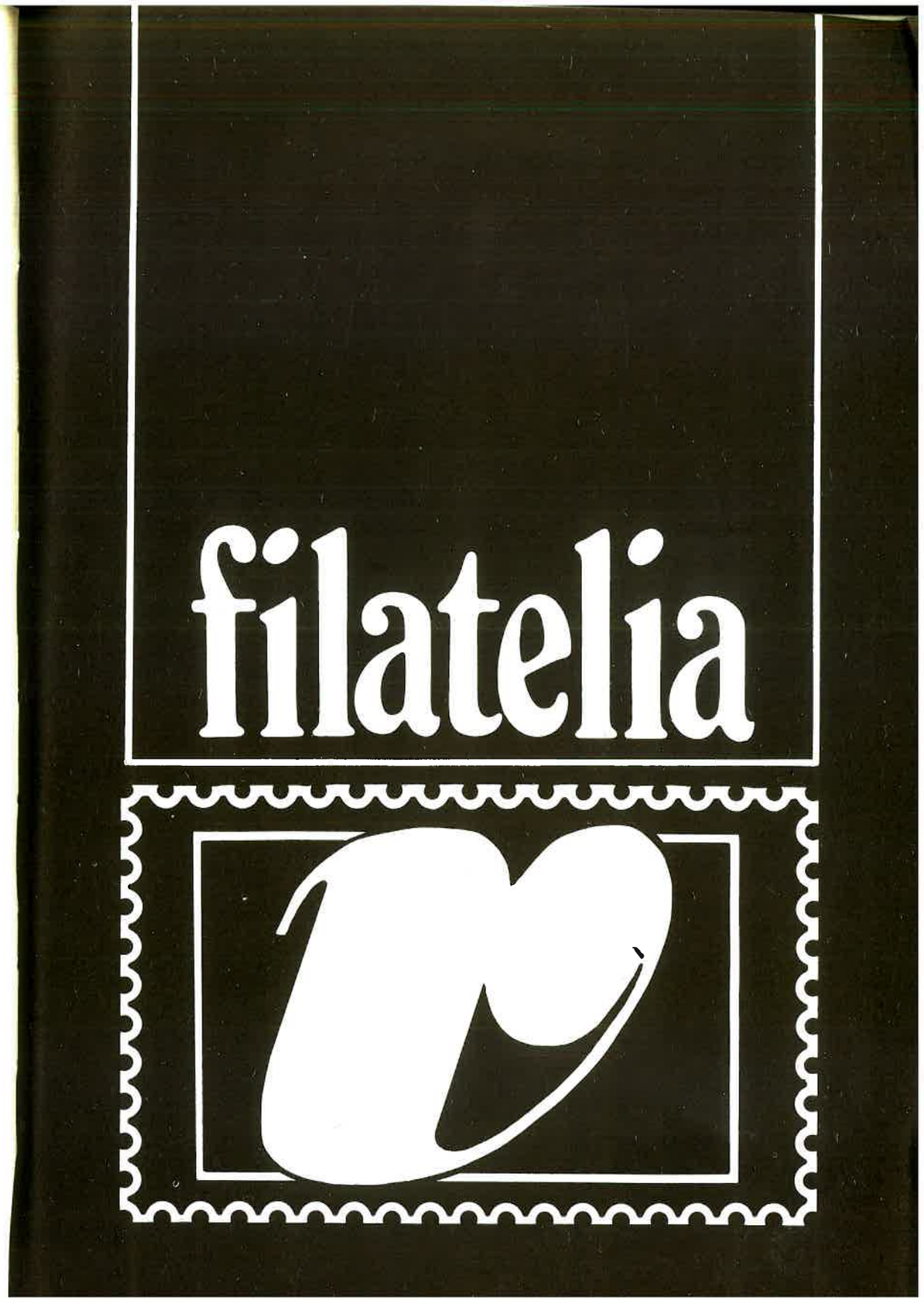

V. 1. Literă prezentă pe etichete şi ştampile româneşti (împreună cu denumirea unităţii poştale) aplicate pe scrisorile cu valoare declarată (v.). 2. Formă prescurtată pentru cuvîntul german von (= din), întîlnită în ştampile împreună cu denumirea localităţilor, indicînd, în general, ţara de proveniență.

VADUZ. 1. Capitala principatului Liechtenstein. 2. Ştampile cu inscripţia VADUZ, aplicate pe mărcile poştale austriece anterioare anului 1912 (considerate printre precursorii mărcilor poştale din Liechtenstein). 3. Coliţă cu valoarea de 5 fr., emisă în anul 1934 de Poşta principatului Liechtenstein, cu ocazia expoziţiei filatelice de la Vaduz; imprimată într-un tiraj de numai 7788 exemplare, ea figurează printre raritățile filatelice. 4. Mărci poştale cu desen similar cu al coliţei „Vaduz", cu valoare şi culoare schimbate, puse în circulaţie în Liechtenstein în anul 1935.

VAGON POŞTAL. Mijloc de transport al corespondenţei poştale (v.), al mandatelor (v.), mesageriilor (v.), grupurilor (v.) etc., pe calea ferată. În trecut, în România se foloseau două feluri de vagoane poştale: *simple*, deservite de un conductor poştal pentru cursele poştale feroviare, şi *speciale*, deservite de un oficiant poştal, ajutat de un conductor, pentru birourile poştale ambulante. În prezent, vagoanele poştale sînt ataşate la trenurile de călători aflate în exploatarea C.F.R. (v.), şi anume: trenuri personale, accelerate, rapide. În fapt, vagonul poştal reprezintă o unitate poştală de tranzit mobilă, dispunînd de condiţiile necesare ca trimiterile poştale să fie preluate chiar pe parcurs, eliminîndu-se astfel staţionarea lor la oficiile P.T.T.R. de tranzit (v.). Vagoanele poştale sînt de două feluri: *vagoane poştale principale* (v.) şi *vagoane poştale secundare* (v.). În unele cazuri se folosesc, cu statut de vagon poştal, şi compartimente de clasă, repartizate de staţiile C.F.R. la garniturile de trenuri. Vagoane poştale au fost redate în repetate rînduri pe emisiunile mai multor ţări (ex.: România, mărci poştale uzuale puse în circulaţie în anul 1967; Franţa, unele mărci poştale din anul 1944 ş.a.) v. **AMBULANŢĂ POŞTALĂ; V.P.**

VAGON POŞTAL PRINCIPAL. Vagon aflat în circulaţie pe marile magistrale feroviare, avînd ca punct de plecare centrul de cale ferată.

VAGON POŞTAL SECUNDAR. Vagon care circulă pe liniile secundare de cale ferată, avînd ca punct de plecare diverse noduri feroviare sau staţii C.F.R. care se ramifică din linia magistrală sau asigură legătura cu aceasta.

VAL. Piesă cilindrică, de obicei metalică, cu suprafaţa liberă sau îmbrăcată, servind la transportul şi la fixarea cernelii de tipar, la ungerea cu cerneală şi la umezirea cu apă a formelor de tipar, la conducerea hîrtiei în maşinile de tipar etc. În serviciu, valurile efectuează o mişcare de rotaţie în jurul axei lor.

VADUZ

VALENTINE

VALENTINE. Plicuri împodobite cu ornamente în relief (uneori şi colorate), de inspiraţie romantică, la modă în secolul trecut, pentru felicitările pe care îndrăgostiţii sau logodnicii obişnuiau să le trimită de ziua Sf. Valentin (14 februarie). Scrisorile cu francaturi aplicate pe astfel de plicuri sînt foarte căutate ca piese de efect în colecţii şi obţin preţuri de amator la licitaţiile filatelice.

VALIDITATE. Calitate a unui act, a unui mandat, a unui document etc. de a fi valid. Durata validităţii unei mărci poştale este timpul cît îşi păstrează valoarea fiduciară şi are putere de francare.

VALOARE. 1. Exprimare în monedă a costului (preţului) unei mărci sau serii de mărci poştale în vederea schimburilor sau tranzacţiilor filatelice. 2. Termen folosit pentru desemnarea unei mărci poştale în cadrul unei serii (ex.: valoarea de 80 bani). v. **MĂRCI POŞTALE CU VALORI PARALELE; VALOARE DE COMPLETARE; VALOARE DE SCHIMB; VALOARE DECLARATĂ; VALOARE FACIALĂ; VALOARE NOMINALĂ; VALOARE SUPLIMENTARĂ; VALOARE SUPRATIPĂRITĂ; VALOARE VÎRF.**

VALOARE DE COMPLETARE. Marcă poştală cu o valoare nominală necuprinsă în seria sau seriile puse anterior în circulaţie, emisă pentru a completa gama de valori destinate francării corespondenţei poştale. Valori de completare apar şi cu ocazia unor modificări în tariful poştal.

VALOARE DE SCHIMB. Valoare atribuită unei mărci poştale în momentul schimbării ei între filateliști. De obicei, valoarea de schimb este alta decît cea nominală, ea fiind influenţată de mai mulţi factori: tirajul (mic, mare sau nelimitat), fluctuaţia cursului de schimb monetar, stabilitatea monetară, vechimea şi starea mărcii poştale (nouă, uzată, ştampilată obişnuit sau ocazional, filatelic sau neglijent), condiţiile de calitate (starea de conservare) ş.a. Principalul criteriu pe baza căruia se determină valoarea unei mărci poştale este raritatea ei, în funcţie de numărul de exemplare păstrate şi al celor existente pe piaţa filatelică. De asemenea, un rol important îl joacă şi preferinţele filateliştilor, care se pot îndrepta într-o măsură mai mare sau mai mică spre o anumită perioadă, ţară, emisiune, marcă poştală ori spre o anumită tematică, dînd naştere astfel la curente similare cu moda. Aceste curente suferă însă fluctuaţii, determinînd ca unele sectoare sau teme mult apreciate la un moment dat să piardă teren şi invers.

VALOARE DECLARATĂ. Indicaţie specială înscrisă de expeditor sau de salariatul de la poştă pe trimiterile ce se doresc asigurate. Valoarea se stabileşte de către expeditor; ea este nelimitată, dar nu poate depăşi valoarea reală a conţinutului.

VALOARE FACIALĂ. Valoare înscrisă pe faţa mărcii poştale. Sinonim: valoare nominală (v.).

VALOARE NOMINALĂ. Valoare înscrisă pe o marcă poştală, exprimată în moneda ţării respective, reprezentînd taxa poştală pentru care este valabilă marca conform tarifului în vigoare. v. **VALOARE SUPLIMENTARĂ; VALOARE SUPRATIPĂRITĂ.**

VALOARE SUPLIMENTARĂ. Valoare adăugată, reprezentată prin o a doua cifră de valoare înscrisă pe o marcă, destinată altor scopuri decît cele poştale (ex.: emisiunea românească „Crucea Roşie" din anul 1943 are înscrisă pe marcă valoarea suplimentară destinată Crucii Roşii). v. **SUPRATAXĂ.**

VALOARE SUPRATIPĂRITĂ. Valoare nominală nouă, supratipărită pe o marcă poştală pentru a schimba sau înlocui valoarea iniţială a acesteia. v. **MĂRCI POŞTALE CU SUPRATIPAR.**

VALOARE SURȘARJATĂ v. **VALOARE SUPRATIPĂRITĂ.**

VALOARE VÎRF. Valoarea dintr-o serie de mărci poștale cu nominalul cel mai ridicat.

VALOAREA MĂRCII v. **VALOARE DE SCHIMB; VALOARE NOMINALĂ.**

VALORI PARALELE v. **MĂRCI POȘTALE CU VALORI PARALELE.**

VANCOUVER v. **CANADA.**

VANUATU (VANUATU). Stat insular situat în arhipelagul cu același nume, în sud-vestul Oceanului Pacific; suprafața: 11 882 km²; populația: 112 596 locuitori (1979); capitala: Vila (Port Vila); limbi oficiale: bislama, engleza, franceza; moneda: 1 Franc V. = 100 Centimes. Cunoscut sub numele de Insulele Noile Hebride, devine, în urma convenției anglo-franceze din 27.II.1906 și a protocolului anglo-francez din 6.VIII.1914, condominiu al Marii Britanii și Franței; în anul 1977 obține autonomia internă, iar la 30.VII. 1980 își proclamă independența sub denumirea de V.; republică. Primele emisiuni poștale: 1908 (a condominiului Noile Hebride); 1980 (a statului independent).

VARIANTĂ. Marcă poștală care diferă prin anumite caracteristici de marca poștală tip, încadrîndu-se însă în aceeași emisiune. v. **VARIETATE.**

VARIETATE. Marcă poștală care se evidențiază în cadrul emisiunii poștale din care face parte prin particularități de nuanță, dantelură, hîrtie, filigran, deformări ale desenului sau tiparului, alte abateri ori neconcordanțe etc., care o deosebesc de marca poștală tip. Cele mai multe varietăți de acest fel pot fi întîlnite în România la emisiunea „Spic de grîu" (1893 — 1908). În general, varietățile sînt mai valoroase decît mărcile poștale tip, unele constituind chiar raritățI. Varietățile oferă colecționarilor specializați interesante domenii de studiu. v. **DETECTOR DE VARIETĂȚI; GHIDUL VARIETĂȚILOR; VARIETATE DE CULOARE; VARIETATE DE FILIGRAN.**

VARIETATE DE CULOARE. Mărci din aceeași emisiune (cu același desen și aceeași valoare nominală) cu nuanțe diferite. Nu constituie varietăți mărcile decolorate prin efectul luminii sau al altor factori chimici etc. Sînt frecvente cazurile în care varietățile de culoare ale unor mărci pot determina importante diferențe de cotare.

VARIETATE DE FILIGRAN. 1. Filigran cu desen deformat față de normală, datorită uzurii mașinii, apariției unor defecte etc. **2.** Filigran aflat în poziție diferită față de cea normală.

VATICAN (STATO DELLA CITTÀ DEL VATICANO — Statul orașului Vatican). Cartier situat în nord-vestul Romei; suprafața: 0,44 km²; populația: 729 locuitori (1978); capitala: Vatican; limbi vorbite: latina și italiana; moneda: 1 Liră V. = 1 Liră italiană = 100 Centesimi. Statul V. a luat ființă în urma Tratatului de la Lateran, din 11.II. 1929. Prima emisiune poștală: 1929.

VAUGIRARD HELIO. Întreprindere de arte grafice din Paris la care au fost imprimate, în heliogravură, mărcile poștale ale emisiunii românești „Semicentenarul Independenței" (1927).

VECHI STATE GERMANE. Imperiul german (cunoscut și sub denumirea de Sfîntul imperiu roman de națiune germană sau Sfîntul imperiu romano-german), constituit prin încoronarea ca împărat a lui Otto I cel Mare (936—973), la Roma, la 2.II.962, nu a reușit să devină un stat unitar datorită fărîmițării politice într-un mare număr de principate, ducate, comitate, episcopate, orașe libere cu un pronunțat caracter de autonomie, ceea ce a favorizat creșterea puterii marilor feudali și a împiedicat crearea statului centralizat, autoritatea împăratului, îngrădită de Dietă, de principii electori și de ceilalți suverani mărunți, fiind mai mult nominală. Ca o consecință directă a acestei stări de lucruri, la sfîrșitul Războiului de 30 de ani (1618—1648) purtat, în cea mai mare parte, pe teritoriul Germaniei, prin prevederile păcii westfalice (1648) Germania este împărțită în peste 300 de state, stătulețe și orașe libere. În cursul secolului al XVIII-lea Prusia, devenită regat la 18.I.1701, ajunge o mare putere europeană; ea angajează cu Austria o serie de războaie, ambele state căutînd să-și impună hegemonia în lumea germană. În timpul războaielor napoleoniene, la 6.VIII. 1806, Sfîntul imperiu romano-german își încetează existența, Napoleon constituind, sub patronajul Franței, Confederația Rinului, formată, inițial, din 16 state germane (numărul total al acestora ridicîndu-se, în final , la 20). Congresul de la Viena (septembrie 1814 — iunie 1815), întrunit după înfrîngerea lui Napoleon, a menținut fărîmițarea Germaniei cu toate că, sub egida Austriei, lua naștere, la 8.VI.1815, Confederația Germană, formată din 34 de monarhii și patru orașe libere (Bremen, Hamburg, Lübeck și Frankfurt pe Main). În deceniul al șaptelea al secolului trecut unificarea Germaniei s-a realizat în jurul Prusiei, în urma războaielor victorioase purtate de aceasta cu Austria (15.VI.—26.VII.1866, încheiat prin pacea de la Praga din 30.VIII.1866, Prusia desființînd vechea Confederație Germană și constituind, în același timp, Confederația Germană de Nord, aflată sub directul ei control) și cu Franța lui Napoleon al III-lea (19.VII.1870—26.II. 1871, încheiat prin pacea de la Frankfurt pe Main din 10.V. 1871); la 18.I.1871, în Sala oglinzilor de la Versailles avea loc proclamarea Imperiului federal german (cel de-al II-lea Reich), prin încoronarea regelui Prusiei, Wilhelm I, ca împărat german. În cadrul imperiului, unele dintre vechile state germane și-au păstrat o serie de prerogative, printre care și pe acela de a emite mărci poștale proprii. Dintre vechile state germane, pînă la constituirea Confederației poștale a Germaniei de Nord (1868) și, apoi, a Imperiului german, au emis mărci poștale următoarele: *Bavaria* (regat), în anul 1849;

Hanovra (regat), în anul 1850 (primele mărci poștale au avut

putere de circulație numai în interiorul Hanovrei; de la 1.X. 1866 în Hanovra s-au folosit mărcile poștale prusiene, înlocuite la 1.I. 1868 cu mărcile poștale ale Confederației poștale a Germaniei de Nord); *Prusia* (regat), cu poștă organizată de la mijlocul secolului al XVII-lea (1648), în

anul 1850 (pînă la 1.X.1868, cînd Prusia a intrat în Confederația poștală a Germaniei de Nord, s-au emis 26 mărci poștale și 38 plicuri diferite cu valoare imprimată); *Saxonia* (regat), în anul

1850 (pînă la intrarea în Confederația poștală a Germaniei de Nord, la 1.I.1868, s-au pus în circulație 19 mărci poștale și 24 plicuri cu valoare imprimată); *Schleswig-Holstein*(ducat), în anul 1850 (între 1.V.1851 — 31.III. 1864, în Schleswig, și 1.VII. 1851 —28.II.1864, în Holstein, serviciile poștale au fost asigurate de Danemarca, folosindu-se mărci poștale daneze; din 1864 cele două ducate au emis, din nou, mărci poștale proprii cu putere de circulație pînă la 1.I.1868, dată cînd ele au intrat în Confederația poștală a Germaniei de Nord); *Baden* (mare ducat), în anul 1851

(mărcile sale poștale au fost înlocuite cu cele ale Imperiului german la 1.I.1872); *Württemberg*

(regat) în anul 1851; *Braunschweig* (ducat), în anul 1852

(pînă la 1.I.1868, cînd a intrat în Confederația poștală a Germaniei de Nord, a emis 20 de mărci poștale); *Oldenburg* (mare ducat), în

anul 1852 (pînă la 1.I. 1868, cînd a intrat în Confederația poștală a Germaniei de Nord, a emis 19 mărci poștale); *Bremen* (oraș li-

ber), în anul 1855 (pînă la 1.I. 1868 a pus în circulație 15 mărci poștale); *Mecklenburg-Schwerin* (mare ducat), cu poștă organizată din a doua jumătate a secolului al XVII-lea (1666), în anul 1856

(pînă la 1.I.1872 a pus în circulație 8 mărci poștale); *Hamburg* și

Lübeck (orașe libere), în anul

1859 ; *Bergedorf* (oraș liber), în

anul 1861 (prima emisiune, formată din 5 valori, are ca particularitate faptul că formatul mărcilor poștale crește în raport cu valoarea lor nominală; de la 8.VIII.1867, intrînd sub dominația Hamburgului, folosește mărcile poștale ale acestuia pînă la 1.I.1868, cînd intră în Confederația poștală a Germaniei de Nord); *Mecklenburg-Strelitz* (mare ducat), în anul 1864 (pînă la 1.I.1872 a pus în circulație 6 mărci poștale). Cu excepția Bavariei și a Württemberg-ului, care au continuat să pună în circulație mărci poștale pînă în anul 1920, celelalte state și orașe libere au încetat emisiunile poștale o dată

cu intrarea lor în Confederația poștală a Germaniei de Nord sau a Imperiului german. Amintim că alte vechi state germane au folosit, pînă la proclamarea imperiului, mărci poștale emise de poșta particulară a prinților Thurn und Taxis. În aria filatelică a vechilor state germane intră și emisiunile Confederației poștale a Germaniei de Nord, înființată în 1866 și inclusă în cadrul poștei de stat a imperiului la 31.XII.1871; dintre mărcile poștale ale Confederației, cele cu valoarea nominală de 10 și 30 Groschen au fost utilizate de poșta imperială pînă în anul 1873. Printre mărcile poștale ale vechilor state germane figurează multe rarități filatelice, unele de faimă mondială; dintre acestea menționăm: marca poștală de 6 Kreuzer, Bavaria (1849), cadru spart, neuzată; marca poștală de 3 Pfennig, Saxonia (1851), uzată și neuzată; marca poștală de 9 Kreuzer, Württemberg (1851), uzată și neuzată, etc. Toate mărcile poștale ale vechilor state germane aflate pe scrisori sînt valoroase și obțin cote importante la licitațiile filatelice.

VECHI STATE ITALIENE. O dată cu căderea Imperiului roman de Apus (28.VIII.476), Italia este stăpînită, succesiv, de heruli, ostrogoți, bizantini; în a doua jumătate a secolului al VI-lea (568), longobarzii se stabilesc în nordul peninsulei; în anul 756, cu ajutorul regelui franc Pepin cel Scurt (751—768), ia naștere Statul papal cu capitala la Roma; în timpul lui Otto I cel Mare (936—973) părțile de nord și de centru ale Italiei intră în componența Imperiului romano-german. Între anii 1495—1559, pe teritoriul Italiei au loc o serie de războaie între Franța și Spania, fiecare din cele două state căutînd să-și impună hegemonia în peninsulă; prin pacea de la Chateau-Cambrésis (2—3.IV. 1559), Italia rămîne sub dominație spaniolă; în urma războiului de succesiune la tronul Spaniei, prin tratatul de pace de la Utrecht (13.VIII.1713), cea mai mare parte a Italiei intră sub stăpînirea Austriei. Congresul de la Viena (septembrie 1814 — iunie 1815) consfințește dezmembrarea Italiei, pe teritoriul căreia existau statele: Regatul celor Două Sicilii (Regatul Neapolelui), Statul papal, Regatul Sardiniei (Piemontul), ducatele Parma-Piacenza, Lucca, Modena, Toscana, Regatul Lombardo-Venețian (aflat în componența Austriei). Unificarea Italiei se va realiza în jurul Piemontului, ca o consecință a amplei mișcări de eliberare națională cunoscută sub numele de Risorgimento. În urma războiului austro-franco-piemontez (29.IV.—11.VII.1859) și a păcii de la Zürich (10.XI.1859), Lombardia este eliberată și se unește cu Piemontul; mișcările revoluționare din 13—15.III.1860 din Parma-Piacenza, Modena, Toscana și Romagna duc la unirea acestor teritorii cu Piemontul; în septembrie 1860 trupele piemonteze pătrund în Statul papal, cea mai mare parte a acestuia intrînd în componența Piemontului; în octombrie 1860, Regatul celor Două Sicilii se unește cu Piemontul; la 17.III.1861, prin proclamarea lui Victor-Emmanuel al II-lea (1861—1878) ca rege al Italiei, unificarea țării era practic încheiată (Veneția va fi eliberată și unită cu statul italian în urma războiului italo-austriac din 20.VI.—26.VII.1866, încheiat prin pacea de la Viena din 3.X.1866, desăvîrșirea unității statului avînd loc la 19.IX.1870, o dată cu intrarea trupelor italiene în Roma). Dintre vechile state italiene, pînă la unificarea țării au emis mărci poștale următoarele: *Regatul Sardiniei (Piemontul)*, în anul 1851 (pînă la unificarea Italiei a pus în circulație 17 mărci poștale); *Toscana* (mare ducat), în anul 1851 (pînă în anul 1859 a pus în circulație 16 mărci poștale; în anul 1859, guvernul provizoriu al Toscanei a emis 7 noi mărci poștale, care aveau în imagine stema Casei de Savoia, cu putere de circulație pînă la apariția mărcilor poștale italiene); *Modena* (ducat), în

tul), în anul 1851 (pînă la unificarea Italiei a pus în circulație 17 mărci poștale); *Toscana* (mare

anul 1852 (pînă în anul 1859 a emis 6 mărci poștale, înlocuite în același an de 5 noi mărci poștale, puse în circulație de guvernul provizoriu și folosite pînă la apariția mărcilor poștale italiene); *Parma-Piacenza* (ducat),

în anul 1852; *Statul papal*, în

anul 1852 (în anul 1859, în Romagna, regiune aflată în partea de nord a Statului papal, s-a format un guvern provizoriu care a hotărît unirea teritoriului cu Regatul Sardiniei, iar pînă la apariția mărcilor poștale italiene s-au folosit mărci poștale proprii cu inscripția ROMAGNA); *Re-*

gatul celor Două Sicilii (Regatul Neapolelui), în anul 1858 (pentru partea aflată în peninsulă; pînă la unirea cu Piemontul s-au emis 7 mărci poștale) și în anul 1859

(pentru Sicilia; pînă la unirea cu Piemontul s-au pus în circulație 2 mărci poștale). Pe măsură ce unele vechi state se uneau cu Regatul Sardiniei, mărcile poștale ale acestuia circulau în noile teritorii. În Toscana, Modena etc., după sosirea trupelor și a administrației piemonteze, au apărut unele emisiuni provizorii, avînd în desen stema Casei de Savoia, care domnea în Regatul Piemontului. Sînt bine cunoscute și extrem de căutate o serie de francaturi mixte formate din mărcile poștale ale vechilor state italiene și cele ale Sardiniei sau Italiei. Multe dintre mărcile poștale ale vechilor state italiene, mai ales cele pe scrisori, figurează printre marile rarități filatelice. Amintim cîteva dintre acestea: marca poștală de 0,50 grano din Sicilia (1859), impresiune recto-verso; marca poștală de 0,50 bajocco a Statului papal, în pereche tête-bêche; marca poștală de 80 centi a guvernului provizoriu din Modena (pe scrisoare), precum și celebra marcă poștală de 3 lire, Toscana (1860), uzată și neuzată. v. **POSTE ESTENSI**; **TOSCANA GALBENĂ.**

VENEZUELA (REPÚBLICA DE VENEZUELA — Republica Venezuela). Stat situat în nord-vestul Americii de Sud; suprafața: 912 050 km²; populația: 17 000 000 locuitori (1981); capitala: Caracas; limba oficială: spaniola; moneda: pînă în anul 1879: 1 Peso = 8 Reales = 100 Centavos; în anii 1879—1880: 1 Venezolano = 100 Centésimos; după anul 1880: 1 Bolívar = 100 Céntimos. Colonie spaniolă din secolul al XVI-lea; la 5.VII.1811 își proclamă independența; între 17.XI.1819—22.IX.1830 face parte din Republica Federativă Marea Columbie; după destrămarea Federației devine republică de sine stătătoare. Prima emisiune poștală: 1859. v. **ESCUELAS**; **INSTRUCCION.**

VERSO. Parte opusă feței (părții imprimate) unei mărci poștale, unui întreg poștal etc; spatele mărcii poștale, ilustratei etc. v. **INSCRIPȚIE PE VERSO**; **RECTO-VERSO.**

VIETNAM (CỘNG HÒA XÃNÔI CHU NGHĨA VIET-NAM — Republica Socialistă Vietnam). Stat situat în sud-estul Asiei, în Peninsula Indochina; suprafața: 329 566 km²; populația: 52 741 746 locuitori (1979); capitala: Hanoi; limba oficială: vietnameza; moneda: 1 Dong = 100 Xu. În secolele XI—XIV are loc centralizarea statului vietnamez, care, datorită fărîmițării feudale și conflictelor interne, nu va putea rezista expansiunii puterilor coloniale. În a doua jumătate a veacului trecut Franța începe cucerirea **V.** (1854), instaurîndu-și, în 1844, protectoratul asupra întregului teritoriu al **V.**; în urma celui de-al doilea război mondial, la 2.IX.1945 este proclamată Republica Democrată **V.**; la 1. VII.1949 Franța creează în partea de sud a **V.** un stat cu capitala la Saigon, inclus în Uniunea Franceză; în urma acordurilor de la Geneva (20.VII. 1954) se ajunge la scindarea provizorie a **V.** în două părți — de Nord și de Sud. În **V.** de Sud ia ființă, la 20.XII.1960, Frontul Național de Eliberare, care declanșează lupta împotriva regimului antidemocratic, încheiată cu eliberarea Saigonului, la 30. IV.1975; la 24.VI.1976 se deschid la Hanoi lucrările primei sesiuni a Adunării Naționale a întregului Vietnam, care proclamă, la 2.VII.1976, Republica Socialistă **V.** Primele emisiuni poștale: 1889 (în perioada protectoratului; supratipar INDO-CHINE pe mărcile emisiunii din anul 1881 pentru fostele colonii franceze; mărci cu inscripția „Indochina" au circulat pînă în anul 1949 în teritoriile controlate de francezi); 1945 (a Republicii Democrate **V.**); 1976 (a Republicii Socialiste **V.**).

VIGNETĂ v. **VINIETE.**

VINIETE. 1. Figurine de mici dimensiuni, cu sau fără valoare nominală, alăturate unor mărci poștale, avînd, de cele mai multe ori, aceleași dimensiuni cu mărcile poștale respective; se emit cu ocazia unor evenimente deosebite; conțin desene și inscripții adeseori în legătură cu desenul mărcii poștale pentru întregirea mesajului tematic (ex.: vinietele emisiunii poștale „Philexafrique" din anul 1969). Vinietele se colecționează numai împreună cu mărcile poștale la care sînt atașate. Desprinderea lor de mărcile poștale trebuie evitată, deoarece vinietele izolate își pierd valabilitatea filatelică. **2.** Figurine emise de cluburi aviatice în perioada de

pionierat a aviației, cu ocazia unor zboruri experimentale sau a unor mitinguri aviatice. **3.** Figurine difuzate de comitetele de organizare a unor expoziții filatelice importante, din țară sau

de peste hotare, etc. 4. Etichete adezive emise de instituții, organizații etc., în scopul aniversării sau comemorării unor evenimente poștale sau filatelice deosebite. v. POȘTA PRIN RACHETE; VINIETE PENTRU RECLAMĂ.

VINIETE PENTRU POȘTA PRIN RACHETE v. POȘTA PRIN RACHETE.

VINIETE PENTRU RECLAMĂ. Viniete tipărite pe margini de coală sau în interiorul colilor de mărci poștale (pe spații lăsate libere) de către unele administrații poștale, în scopul popularizării unor persoane sau instituții particulare. Acestea se colecționează împreună cu mărcile poștale adiacente. *Viniete de reclamă în pereche cu mărci poștale, neperforate între ele* (fac corp comun). În anii 1924—1925, Poșta italiană a emis 19 mărci poștale uzuale în pereche (neperforate între ele) cu reclame comerciale diferite. Reclamele neconstituind piese total separate de mărcile poștale, emisiunea nu a fost acceptată de U.P.U. și a trebuit retrasă din circulație după scurt timp; aceste mărci sînt rare și foarte căutate. *Viniete de reclamă în pereche cu mărci poștale, separate între ele prin perforare.*

Se cunosc în numeroase țări, mai ales la mărcile poștale vîndute în carnete. În ultimele decenii acest procedeu este în regres. *Reclame tipărite fie pe margini de coală, fie pe benzi (punți) intercalate în coală.* Astfel de viniete au fost emise de Poșta franceză, de Poșta germană ș.a.

V.L.A. Inițiale ale cuvintelor Vapore Lloyd Austriaco, folosite pe unele ștampile poștale maritime ale companiei cu același

nume. v. LLOYD AUSTRIACO; ȘTAMPILE POȘTALE MARITIME.

VLASTOS v. CATALOG „VLASTOS".

VOZDUȘNAIA POCITA (Poșta aeriană). 1. Inscripție supratipărită în caractere chirilice, în anul 1922, împreună cu inițialele R.S.F.S.R. și noua valoare nominală, pe mărci consulare ale fostului Imperiu țarist aflate în arhiva Ambasadei sovietice de la Berlin,

pentru a le transforma în mărci de poștă aeriană, destinate francării curierului poștal expediat pe calea aerului de ambasada de la Berlin la Moscova.

VINIETE PENTRU RECLAMĂ

WAR STAMP (Timbru pentru taxă poştală adiţională obligatorie de război). Inscripţie sau supratipar aplicat pe mărci poştale în timpul primului război mondial (ex.: supratiparul aplicat în anul 1916 pe unele mărci poştale din anul 1913 ale insulei Saint Vincent; supratiparul aplicat pe o mareă poştală din anul 1915 a Noii Zeelande) folosite ca timbre „Taxă de război".

WELLS, FARGO & CO

WAR TAX (Taxă de război). **1.** Inscripţie aflată pe mărcile poştale ale diferitelor emisiuni canadiene (ex.: mărcile poştale „Taxa de plată" din anul 1915). **2.** Supratipar (v.). aplicat pe mărcile poştale ale unora dintre fostele colonii britanice în timpul primului război mondial (ex.: supratiparul aplicat pe mărcile poştale din Grenada în anul 1916).

WELLS, FARGO & CO. Companie poştală particulară înfiinţată în S.U.A. în anul 1852. Compania a asigurat, împreună cu societatea de navigaţie Wilcox and Pacific Mail Steam Ship Co., transportul corespondenţei pe întreaga coastă a Pacificului, pînă în Columbia Britanică (la nord) şi Mexic (la sud), cu timpul luînd în antrepriză, cu vase proprii, şi transportul poştei spre Hawaii, Japonia, China şi alte state. Ca şi alte servicii poştale particulare de acest gen, compania folosea plicuri cu valoare imprimată (întreguri poştale) emise de poşta de stat a S.U A. Pentru a obţine un cîştig, compania (la fel ca şi celelalte poşte particulare) percepea o taxă poştală (Porto) ce reprezenta, de regulă, dublul tarifului poştei de stat. Pentru cursele poştale care parcurgeau trasee greu de străbătut sau periculoase trebuia achitată, pentru fiecare scrisoare, taxa de 1 dolar, sumă extrem de ridicată pentru epoca respectivă. Această taxă poştală, ce revenea integral companiei, era indicată prin diferite imprimări pe întregurile poştale ale poştei de stat. Iniţial, pe plicuri apărea numai numele companiei, apoi pe ele era imprimat cuvîntul PAID (Achitat), pentru ca mai tîrziu să se indice chiar valoarea. Aceste plicuri sînt cunoscute în filatelie sub denumirea de „Western Franks" („Plicuri imprimate vestice") sau „Franks" („Plicuri imprimate"). De la Wells, Fargo & Co. se cunosc peste 100 de plicuri diferite, care, cu puţine excepţii, sînt rare şi valoroase, mai ales aşa-numitele „Plicuri imprimate jubiliare" emise cu prilejul aniversării a 400 de ani de la descoperirea Americii, ceea ce dovedeşte că respectiva companie a funcţionat vreme îndelungată. Unele plicuri sînt căutate în special dacă din indicaţiile existente pe ele reiese o anumită rută de transport mai lungă (după caz ele se numesc „Plicuri imprimate Mexic", „Plicuri imprimate Hawaii" etc.) sau poartă inscripţii ca OVER OUR CALIFORNIA ROUTES (Pe rutele noastre din California) sau THROUGH OUR CALIFORNIA AND ATLANTIC EXPRESS (Prin biroul nostru de transporturi în California şi Atlantic).

WILSON, JOHN SIR (? — 1975). Cercetător şi colecţionar englez de faimă mondială. O dată cu numirea sa în funcţia de conservator al colecţiei regale britanice, a renunţat, din considerente de incompatibilitate, la colecţionarea mărcilor poştale britanice, concentrîndu-se asupra colecţionării mărcilor poştale româneşti. Decenii de-a rîndul a studiat mai ales emisiunile litografiate româneşti, prezentînd valoroase exponate specializate la marile competiţii internaţionale. Profund cunoscător al emisiunilor clasice şi postclasice româneşti, a făcut parte din diverse jurii internaţionale; a publicat o serie de studii asupra emisiunilor litografiate în revista „The London Philatelist", contribuind, prin semnătura sa de prestigiu, la lărgirea interesului pentru istoria mărcii poştale româneşti.

WIPA. 1. Denumirea expoziţiilor filatelice internaţionale sub patronajul F.I.P. organizate la Viena în anii 1933, 1965 şi 1981. **2.**

filatelia

Y.A.R. (Yemen Arab Republic). Inscripție pe mărcile poștale din Yemen în paralel cu cea tipărită cu caractere arabe.

YEMEN, REPUBLICA ARABĂ ~ (AL-JUMHŪRĪYA AL-'ARABĪYA AL-YAMANIYA — Republica Arabă Yemen). Stat situat în sud-vestul Asiei, în Peninsula Arabia; suprafața: 195 000 km²; populația: 5 790 000 locuitori (1979); capitala: Sanaa (San'a); limba oficială: araba; moneda: pînă în anul 1957: 1 Imadi = 40 Bogash; după anul 1957: 1 Riyal = 100 Fils. Inclus în secolul al VII-lea în Califatul arab, **Y.** devine, cu intermitențe, din anul 1538, provincie a Imperiului otoman; în anul 1911 obține autonomia internă, iar la 30.X.1918 își proclamă independența ca monarhie; între anii 1958—1961 face parte, împreună cu Egiptul și Siria, din Republica Arabă Unită; la 26.IX.1962 monarhia este abolită, proclamîndu-se Republica Arabă **Y.** Prima emisiune poștală: 1929.

YEMENULUI, REPUBLICA DEMOCRATICĂ POPULARĂ A ~ (JAMHŪRĪYAT AL-YAMAN ASH-SHA'ABĪYA AD-DĪMUQRĀTĪYA — Republica Democratică Populară a Yemenului). Stat situat în sud-vestul Asiei, în extremitatea sudică a Peninsulei Arabia; suprafața: 287 683 km²; populația: 1 853 000 locuitori (1978); capitala: Madinat ash-Sha'b; limba oficială: araba; moneda: 1 Yemeni Dinar = 1 000 Fils. Teritoriul **R.D.P.Y.** intră în secolul al VII-lea în componența Califatului arab, în cadrul căruia beneficiază de o largă autonomie; din secolul al XVI-lea face parte din Imperiul otoman; în anul 1839 Marea Britanie ocupă Adenul și își impune, din anul 1882, protectoratul său asupra Yemenului de Sud; la 11.II.1959 se constituie, din inițiativa Marii Britanii, Federația Emiratelor din Sudul Arabiei, devenită din anul 1962 Federația Arabiei de Sud, în care este inclusă, din 18.I.1963, și colonia Aden. La 30.XI.1967 Federația Arabiei de Sud obține independența, luînd numele de Republica Populară a Yemenului de Sud; de la 30.XI.1970 este proclamată Republica Democratică Populară a **Y.** Prima emisiune poștală: 1967. Pînă în anul 1917 au fost folosite mărci poștale otomane; în perioada 1918—1928 s-au utilizat numai ștampile. În aria filatelică a **R.D.P.Y.** intră și mărcile poștale ale fostei colonii Aden, care a utilizat, pînă în anul 1937, mărcile poștale ale fostei colonii India, obliterate cu ștampile cu cifre (22, 124 și 125), cu sau fără inscripția ADDEN; după anul 1937 au fost utilizate mărci poștale coloniale engleze cu inscripția ADDEN, iar din anul 1963, mărcile poștale ale Federației Arabiei de Sud; o dată cu obținerea independenței se utilizează mărcile poștale ale **R.D.P.Y.** v. **Y.A.R.**

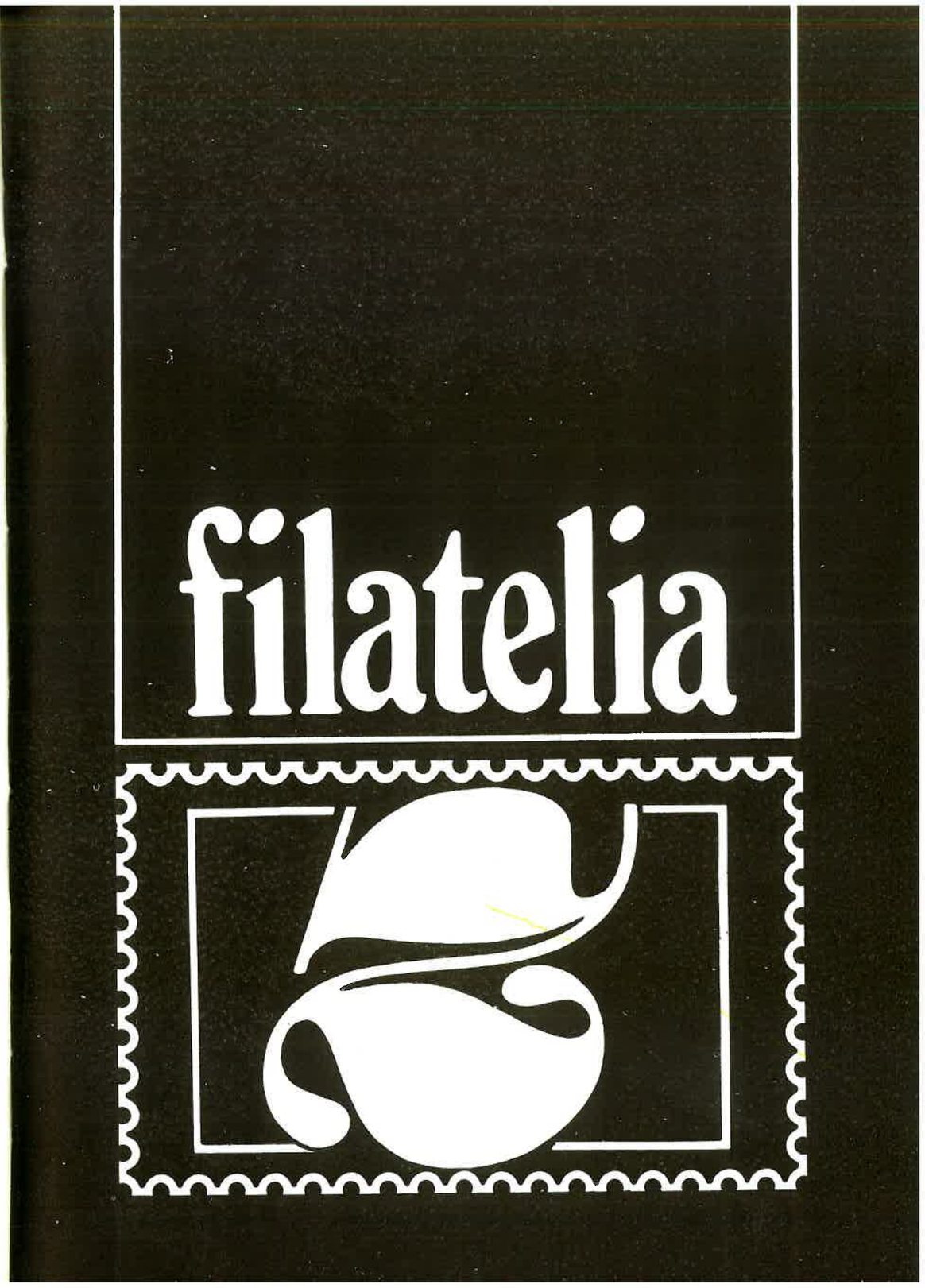

ZAIR (RÉPUBLIQUE DU ZAÏRE — Republica Zair). Stat situat în centrul Africii; suprafața: 2 345 409 km²; populația: 27 750 000 locuitori (1978); capitala: Kinshasa; limba oficială: franceză; moneda: 1 Zaire = 100 Makuta. Pe teritoriul Z. s-au dezvoltat în evul mediu numeroase state feudale; în 1885 Z. este proclamat „Statul Liber Congo", fiind proprietatea personală a regelui Belgiei, Leopold al II-lea; în anul 1908 devine colonie belgiană; la 30.VI.1960 își proclamă independența ca republică; din iunie 1964 poartă denumirea de Republica Democratică Congo; la 27.VIII. 1971 este adoptată actuala titulatură a statului. Primele emisiuni poștale: 1886 (cu denumirea „État indépendent du Congo Belge"); 1929 (cu denumirea „Congo Belge"); 1960 (prima emisiune a statului independent).

ZAMBIA (REPUBLIC OF ZAMBIA — Republica Zambia). Stat situat în zona central-sudică a Africii; suprafața: 752 614 km²; populația: 5 680 000 locuitori (1981); capitala: Lusaka; limba oficială: engleza; moneda: 1 Kwacha = 100 Ngwee. Posesiune a Companiei Britanice a Africii de Sud și, din anul 1924, colonie a Marii Britanii sub numele de Rhodesia de Nord; între anii 1953—1963 face parte din Federația Africii Centrale (Federația Rhodesia-Nyassaland); la 24.X.1964 își proclamă independența ca republică în cadrul Commonwealth-ului. Primele emisiuni poștale: 1925 (cu denumirea de Rhodesia de Nord; pînă la acea dată au circulat mărci poștale cu inscripția Rhodesia); 1964 (a statului independent).

ZANZIBAR. Supratipar. v. **TANZANIA.**

Z.A.R. (Zuid Afrika Republiek). Inscripție pe mărcile poștale ale Republicii Africa de Sud începînd din anul 1966.

ZBOR OLIMPIC. Cursă specială de aviație civilă organizată cu ocazia Jocurilor Olimpice (pentru transportul unor echipe sau al unor participanți la jocuri). Corespondența transportată cu ocazia zborurilor olimpice este obliterată cu ștampile speciale. Exponatele constituite din astfel de

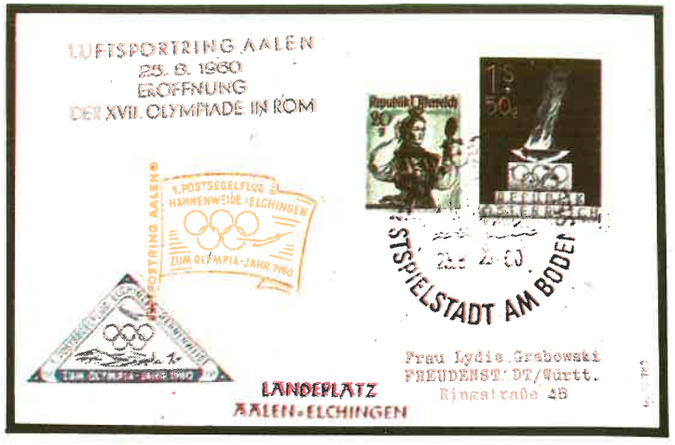

piese se pot prezenta atît în expozițiile de aerofilatelie, cît și în cele tematice, cu profil „Olimpiade".

ZBOR SPECIAL. Zbor organizat special pentru transportul unor sportivi cu ocazia unor concursuri internaționale aviatice, a unor campionate de acrobație aeriană, a deschiderii Jocurilor Olimpice. Pe corespondențele transportate cu aceste zboruri se aplică ștampile cu inscripția „Zbor special".

ZBORUL MOSCOVA—SAN FRANCISCO PE DEASUPRA POLULUI NORD. Supratipar (v.) aplicat de Poșta sovietică în anul 1935 pe o marcă poștală dedicată, în același an, aviatorului Levanevski. Supratiparul, indicînd și noua valoare (1 rublă), s-a aplicat la un tiraj de 11 000 exemplare [reprezentînd 440 coli, fiecare coală conținînd 25 exem-

ZBORUL MOSCOVA — SAN FRANCISCO

plare (5 rînduri de cîte 5 mărci pe rînd)]. Din eroare, în fiecare coală, la cele 5 mărci din rîndul al patrulea, la cuvîntul FRANCISCO prima literă a fost culeasă cu minusculă („f" în loc de „F"), ajungîndu-se astfel ca din cele 11 000 exemplare supratipărite, 2 200 să fie imprimate cu literă mică. Din cele 440 coli supratipărite, pe o singură coală supratiparul a fost aplicat răsturnat. Ca urmare, în respectiva coală existau 5 mărci poștale (cele din rîndul al patrulea) cu supratiparul răsturnat și cu litera „f" mică. Din această dublă eroare se cunosc numai două exemplare. Unul a fost oferit de I. V. Stalin președintelui S.U.A., Franklin Delano Roosevelt, pasionat filatelist, cu ocazia conferinței de la Yalta din 4—11. II.1945. Alt exemplar se găsește în colecția dr. Petre Lavrov din Praga. Soarta celorlalte 3 exemplare a rămas necunoscută pînă azi. Din restul de 20 exemplare cu supratiparul răsturnat, dar cu litera „F" mare se cunosc 12 exemplare (11 neuzate și unul circulat pe o carte poștală depusă recomandat, la 3.VIII.1935, la Moscova și predată la bordul avionului ANT-25; în prezent acest exemplar se află în colecția ing. S. H. Blechman din Moscova).

ZBORURI TRANSATLANTICE. Zboruri efectuate în perioada de început a aviației cu avioane izolate sau cu escadre aeriene din Europa în America și invers, pe alte rute decît cea a Terrei Nova.

ZBORURI TRANSATLANTICE DIN TERRA NOVA. Denumire filatelică dată curselor aeriene din epoca de pionierat a aviației efectuate din Terra Nova spre Europa. Emisiunile poștale realizate cu ocazia respectivelor zboruri constituie piese „de vîrf" în aerofilatelie, iar scrisorile astfel transportate au o deosebită importanță pentru istoria poștală în general și pentru istoricul poștei aeriene în special. Dintre aceste curse transatlantice, pentru filatelie prezintă interes următoarele: zborul efectuat la 18.V.1919 de către piloții H. G. Hawker și M. Grieve din Terra Nova spre Irlanda, întrerupt aproape de destinație, datorită unui accident din care s-au salvat însă piloții și corespondența (110 scrisori) francată cu mărci poștale supratipărite ad-hoc în Terra Nova, într-un tiraj de 200 de exemplare, cu supratiparul FIRST/TRANS-/ATLANTIC/AIR POST./April / 1919 / (în filatelie aceste mărci poștale sînt denumite în mod curent Hawker); zborul efectuat în anul 1927 de pilotul italian De Pinedo, ocazie cu care 300 de mărci poștale din Terra Nova, din emisiunea pusă în circulație în anul 1897, au fost supratipărite cu supratiparul AIR MAIL / DE PINEDO / 1927; zborul din septembrie 1930 al aeronavei „Columbia", la francarea corespondenței folosindu-se o marcă poștală din Terra Nova, din emisiunea anului 1919, cu supratiparul TRANSATLANTIC / AIR MAIL / By B. M. / „Columbia" / September / 1930 /

Fifty Cents. Corespondența, precum și mărcile poștale utilizate la francare se numără printre marile rarități filatelice, fiind mult disputate la marile licitații. Exemplarele neuzate sînt cel mai bine cotate, pe primul loc situîndu-se emisiunea De Pinedo (1927).

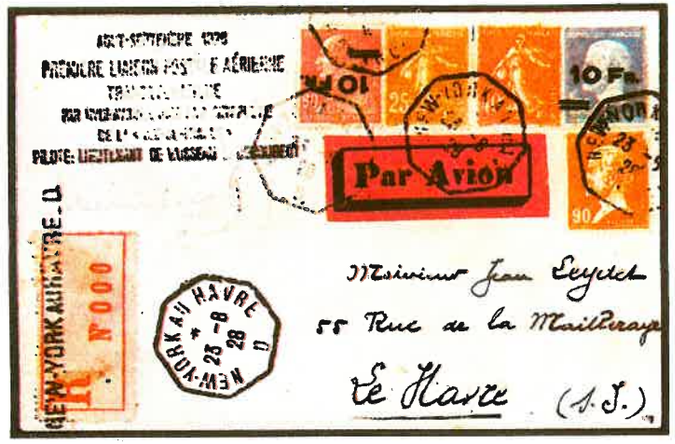

ZBORURI TRANSPOLARE. Zboruri fără escală pe deasupra Polului Nord sau a Polului Sud. Pentru prima dată ideea explorării Arcticei cu ajutorul avionului a fost emisă de Roald Amundsen. În anul 1925, împreună cu inginerul american Lincoln Ellsworth el a organizat cea dintîi expediție aeriană în bazinul arctic; cei doi, decolînd din fiordul King's Bay, au atins paralela de 87°43' latitudine nordică. La 9 mai 1926, americanul Richard Evelyn Byrd a reușit să ajungă cu avionul la Polul Nord; el a decolat tot din fiordul King's Bay, a ocolit Polul Nord și apoi s-a întors la baza de plecare. La 11 mai 1926 a

avut loc primul zbor din istorie peste Polul Nord. Zborul a fost efectuat cu un dirijabil care a decolat din Spitzbergen și a aterizat în America străbătînd peste 4 000 km. La zbor au luat parte Roald Amundsen, Lincoln Ellsworth și inginerul italian Umberto Nobile, proiectantul și constructorul dirijabilului. Dirijabilul, numit „Norvegia", a trecut deasupra Polului Nord pe meridianul de 11° longitudine estică și după 42 de ore de zbor pe meridianul de 160° longitudine estică a ajuns la Capul Barow (Alaska). Peste cîțiva ani aviatorul sovietic Sigismund Levanevski a încercat și el să zboare peste Polul Nord fără escală. În acest scop, a ales traseul Moscova — Polul Nord — San Francisco, decolarea avînd loc la 3 august 1935 cu avionul ANT-25, al cărui echipaj era compus din Levanevski, Baidukov și Levcenko. Cu prilejul zborului, Poșta din U.R.S.S. a supratipărit în roșu marca de poștă aeriană din emisiunea „Celiuskin", cu efigia lui Levanevski, cu o nouă valoare (1 rublă) și cu inscripția, pe cinci rînduri, cu litere chirilice, „Zborul Moscova —San Francisco pe deasupra Polului Nord" (v.). O defecțiune în sistemul de alimentare cu ulei a motorului a obligat pilotul să se întoarcă din drum. Corespondența aflată la bordul avionului a fost predată oficiului poștal central din Moscova, care a expediat-o destinatarilor pe cale normală. O altă încercare, reușită, de zbor peste Polul Nord s-a realizat la 18 iunie 1937 de către aviatorii sovietici Valeri Pavlovici Cikalov, Gheorghi Filipovici Baidukov și Aleksandr Vasilievici Beliakov pe ruta Moscova — Polul Nord — Portland distanța de 11 400 km fiind parcursă în 63 de ore și 16 minute de zbor continuu. Tot în același an, la 12 iulie, s-a realizat un al doilea zbor transpolar pe ruta Moscova — Polul Nord — San Jacinto, de către aviatorii sovietici Gromov, Jumacev și Danilin, drumul fiind străbătut în 62 de ore și 17 minute. De la aceste zboruri nu există corespondență circulată. În anul 1938, Poșta din U.R.S.S. a pus în circulație emisiuni uzuale dedicate celor două zboruri din anul anterior. După cel de-al doilea război mondial, zborurile transpolare (de mărfuri, călători și poștă), în special peste Polul Nord, au luat un mare avînt, scurtînd mult distanța dintre zonele situate de o parte și de alta a polilor. Colecțiile axate pe emisiunile consacrate zborurilor transpolare sînt mult apreciate la expozițiile filatelice internaționale.

ZEBRĂ. Denumire a cadrului marginal format din linii paralele înclinate întîlnit la multe dintre etichetele de recomandare utilizate în Germania, precum și ca semn distinctiv la aerograme și plicuri de poștă aeriană din numeroase țări.

ZEMSTVO. 1. Unitate administrativ-teritorială în Rusia țaristă. 2. Denumire a mărcilor

poștale emise de numeroase administrații locale guberniale din fostul Imperiu țarist. Poștele „Zemstvo" au luat ființă în anul 1864, în temeiul acordului dat de guvernul central. Menirea lor consta în extinderea rețelei legăturilor poștale pe imensele teritorii ale țării, venind astfel în ajutorul poștei centrale de stat. În decursul anilor au luat ființă 345 de poște locale, dintre care 162 au emis mărci poștale proprii. Pe măsură ce poșta de stat și-a extins serviciile, cele locale și-au încetat treptat activitatea. În anul 1917 mai funcționau doar cîteva zeci de poște „Zemstvo", iar întregul sistem a fost desființat o dată cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Mărcile poștale locale serveau numai pentru plata transportului poștal pînă sau de la cel mai apropiat oficiu al poștei de stat, unde trimiterile care urmau să circule mai departe trebuiau refrancate conform tarifului poștal. Foarte interesante sînt scrisorile sosite din sau trimise în străinătate, pe care mărcile poștale „Zemstvo" apar alături de francatura cu mărci poștale străine. Catalogul specializat „Fabergé", deși oarecum depășit, constituie o lucrare de referință în acest domeniu

vast și nu îndeajuns de cunoscut al filateliei. v. **MĂRCI DE POȘTĂ LOCALĂ.**

ZEPPELIN. 1. Denumire a dirijabilelor construite în Germania, în primele decenii ale secolului nostru, după planurile inventatorului și proiectantului lor, Ferdinand von Zeppelin (1839—

1917). 2. Denumire curentă sub care este cunoscută în filatelie corespondența transportată cu dirijabile „Zeppelin". 3. Denumire curentă dată emisiunilor și ștampilelor poștale realizate și puse în circulație cu ocazia unor zboruri, în Germania sau în alte țări survolate de aceste dirijabile. Respectivele corespondențe poartă de regulă numeroase și atractive ștampile de zbor, de redirijare etc., pe baza cărora se poate reconstitui ruta urmată și aparatul cu care au fost transportate. În ansamblul lor, ștampilele (corelate cu francaturile aplicate pe corespondența transportată cu zepeline) reușesc să evoce sugestiv evoluția transporturilor poștale cu dirijabilele, ceea ce le conferă un rol deosebit în colecțiile de aerofilatelie; colecțiile cu astfel de piese aerofilatelice ocupă locuri de frunte în marile expoziții de profil. v. **POȘTA PRIN DIRIJABILE.**

ZI DE EMISIUNE. Data calendaristică de punere în circulație a unei mărci poștale, respectiv ziua cînd aceasta poate fi achiziționată de la poștă și folosită la francare. Punerea în vînzare se face fie concomitent (odată în întreaga rețea a oficiilor poștale), fie numai la unul sau la mai multe oficii în scopul marcării unui eveniment. În anumite țări se pun în circulație și plicuri poștale „prima zi", destinate a fi francate și expediate în ziua punerii în circulație a unei noi emisiuni.

ZEPPELIN

ZIGZAG. Denumire a străpungerilor practicate în colile de mărci poștale (în loc de perforare) pentru a înlesni desprinderea acestora. Dantelura în zigzag se întîlnește, între altele, la emisiunile poștale grecești începînd din anul 1911. Sinonim: persaj sau străpungere „ferăstrău". v. **PERSAJ.**

ZIMBABWE (REPUBLIC OF ZIMBABWE—Republica Zimbabwe). Stat situat în sudul Africii; suprafața: 390 580 km²; populația: 7 140 000 locuitori (1979); capitala: Harare; limba oficială: engleza; moneda: pînă în anul 1970: sistemul monetar britanic; 1970—1980: 1 Dollar = 100 Cents; din 1980: 1 Dollar Z. =100 Cents. În veacurile XII—XVIII părțile estice ale Z. fac parte din statul Monomotapa; între anii 1891—1923, Z. este administrat de Compania Britanică a Africii de Sud, luînd denumirea de Rhodesia de Sud; din anul 1923 devine colonie cu o largă autonomie internă; între anii 1953—1963 face parte din Federația Rhodesia — Nyassaland (împreună cu Rhodesia de Nord = Zambia și Nyassaland = Malawi); la 11.XI.1965, un guvern rasist proclamă unilateral „independența" Rhodesiei de Sud, act nerecunoscut de Marea Britanie și O.N.U. (la 2.III.1970 guvernul rasist proclamă Republica Rhodesia); în urma alegerilor din 14.II.1980 (populația albă) și 27—29.II.1980 (populația africană), la 18.IV.1980 este proclamată independența reală, noul stat luînd denumirea de Z. Primele emisiuni poștale: 1908 (a Companiei Britanice a Africii de Sud; supratipar RHODESIA pe mărcile poștale ale Africii de Sud din anii 1898—1908); 1924 (a fostei colonii Rhodesia de Sud); 1954 (a Federației Rhodesia — Nyassaland); 1980 (a statului independent Z.).

ZINCOGRAFIE v. **ZINCOGRAVURĂ.**

ZINCOGRAVURĂ. Ansamblul procedeelor fotochimice, fotofizice, inclusiv mecanice, necesare executării unui clișeu din metal; de cele mai multe ori, pentru realizarea acestei operațiuni este folosit zincul (se întrebuințează cîteodată și cuprul, alama, oțelul, electronul etc.). Operațiile care duc la realizarea unui clișeu sînt: prepararea originalului, obținerea unui negativ fotografic al originalului, sensibilizarea plăcii de metal, copierea negativului pe placă și gravarea acesteia.

ZIMBRULU ȘI VULTURULU. Ziar apărut la Iași în perioada de circulație a mărcilor poștale „Cap de bour". Un exemplar din acest ziar, francat cu 8 mărci poștale „Porto gazetei", emisiunea 1858, pe hîrtie azurată (un șirag de cinci mărci poștale și unul de trei bucăți), a înregistrat în repetate rînduri cele mai mari cote la licitațiile filatelice de acest fel, fiind considerat cel

mai scump ziar din lume. v. **MĂRCI POȘTALE „CAP DE BOUR"; PORTO GAZETEI.**

ZIP. Inițiale ale cuvintelor engleze „Zoning Improvement Plan" (plan de perfecționare a distribuirii pe zone). Sub forma USE ZIP CODE termenul este folosit de poșta din S.U.A. pentru popularizarea codului poștal. Se întîlnește adeseori înscris pe marginea colilor de mărci și a efectelor poștale alături de o siluetă, adoptată ca emblemă a acțiunii de codificare poștală.

ZIUA MĂRCII POȘTALE. Dată aleasă de fiecare administrație poștală națională pentru sărbătorirea mărcii poștale, a activității poștale și a filateliei, de regulă prin emisiuni dedicate acestei zile festive. Organizarea unor zile ale mărcii poștale a fost recomandată de Congresul U.P.U. (v.) de la Paris, din anul 1937, în urma propunerilor Congresului F.I.P. (v.) ținut la Luxemburg la 29.VIII.1936. Ca emisiuni dedicate zilei mărcii poștale sînt socotite numai acelea pe care este menționată expres „Ziua mărcii poștale" în limba țărilor emitente (Journée du timbre-poste; Tag der Briefmarke; Giornata del Francobollo; Dia del sello etc.). Prima emisiune pentru ziua mărcii poștale a fost realizată în anul 1937, în Belgia (3 valori). Emisiunile consacrate zilei mărcii poștale au, de obicei, o supratază în folosul asociațiilor naționale respective sau al unor acțiuni filatelice. În România ziua mărcii poștale a fost stabilită la data de 15 noiembrie, cu care ocazie, începînd din anul 1959, Poșta română pune în circulație cîte o emisiune poștală pe an. Cu ocazia împlinirii a 125 ani de la apariția primei mărci românești, poșta din țara noastră a pus în circulație mărci și întreguri poștale speciale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

* * * *Almanahul filatelic '77*, editat de Rompresfilatelia, coordonator Cornel Spineanu, București, 1977

* * * *Almanahul filatelic '78*, editat de Rompresfilatelia, coordonator Cornel Spineanu, București, 1978

* * * *Almanahul filatelic '79*, editat de Rompresfilatelia, coordonator Cornel Spineanu, București, 1979

* * * *Almanahul filatelic '80*, editat de Rompresfilatelia, coordonator Cornel Spineanu, București, 1980

* * * *Almanahul filatelic '81*, editat de Rompresfilatelia, consultant științific Cornel Spineanu, București, 1981

* * * *Almanahul filatelic '83*, editat de Rompresfilatelia, București, 1983

* * * *Almanah filatelic '84*, editat de Rompresfilatelia, București, 1984

BARTOC, ALEXANDRU, *Colecțiile de aerofilatelie; conținut, particularități și criterii de apreciere*, în „Îndrumătorul filatelistului", 1978, pag. 201

BELCEA, LUCIAN, *A.B.C. filatelic. Mic îndrumar practic de filatelie*, Editura Tineretului, București, 1965

— *A.B.C. filatelic*, Editura Ion Creangă, București, 1973

BELGRADER, TIBERIU, IAROȘVEWCZ, EDMOND, TEBEICA, VAL, *Manualul filatelistului*, Editura Științifică, București, 1959

BENNETT, RUSSELL, WATSON, JAMES, *Philatelic Terms Illustrated*, Londra, 1972

BOTEZ, CONSTANTIN, URMA, DEM, SAIZU, IOAN, *Epopeea feroviară românească*, Editura Sport-Turism, București, 1977

BOTEZ, LAURENȚIU, *Exploatarea poștală. Manual pentru școlile tehnice de poștă și telecomunicații*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1969

BOUVET, P., DR, *Les émissions des Principautés Unies de Roumanie (1872)*, în „Les Commandes des timbres etrangers à la mémoire de Paris", Amiens, 1948

BRUNEL, G., *Les timbres du Royaume de Roumanie (Moldo-Valachie-Roumanie)*, Paris, 1913

* * * *Catalogue officiel*, Antwerpen, 1982

* * * *Catalogue Yvert et Tellier, 1983. Timbres de France, timbres d'Europe et d'autre mer*, vol. I—V, Edition Yvert et Tellier, Amiens, 1982

CEBUC, AL., MOCANU, C., *Din istoria transporturilor de călători din România*, Editura Științifică, București, 1967

DENGEL, L., *Istoria oficiilor poștale particulare și mărcile lor foste în circulație pe teritoriul României de astăzi*, Sibiu, 1947

— *Agențiile starostii și ștampilele lor*, în „Filatelia", an XI (1962), nr. 6, pag. 3—4, București, 1962

— *Poșta rusă în țările române*, în „Filatelia", an VIII (1959), nr. 5, pag. 5—6, București, 1959

— *The Starostie Agencies of the Austrian Posts in the Danubian Principalities*, în „Romanian Philatelic Studies", nr. 2/1981

— *Magura: A Local Post in Transylvania*, în „Romanian Philatelic Studies", nr. 1/1982

* * * *Dictionar de economie politică*, sub redacția prof. univ. dr. doc. N.N. Constantinescu, Editura Politică, București, 1974

* * * *Dictionar de istorie veche a României*, sub redacția acad. D. M. Pippidi, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1976

* * * *Dicționar politic*, sub redacția prof. dr. Carol Niri, Editura Politică, București, 1975

* * * *Documentele Congresului U.P.U. de la Rio de Janeiro 1979*, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, București, 1981

DRAGOMIR, KIRIAC, *Mărcile poștale clasice românești litografiate în perioada 1865—1872*, Editura A.F.R., București, 1971

— *Baze pentru rectificări filatelice (reconstituiri de planșe litografice necunoscute)*, în „Filatelia", an XXIII (1974), nr. 2, pag. 3—4, București, 1974

— *Noi identificări de ştampile din perioada clasică. Date tîrzii şi timpurii etc.*, în „Filatelia", an XXIII (1974), nr. 10, pag. 3—4, Bucureşti, 1974

— *Primele birouri sucursale din România. Ştampilele lor*, în „Filatelia", an XXIV (1975), nr. 10, pag. 4—5, Bucureşti, 1975

— *Contribution to the Study of the First Moldavia Issue*, în „Romanian Philatelic Studies", nr. 4/1978

— *Primele hărţi, sigilii şi ştampile româneşti ale poştelor şi carantinelor*, în „Filatelia", an XXVIII (1979), nr. 1, pag. 5—11, Bucureşti, 1979

— *The Earliest Romanian Quarantine Seals and Cachets*, în „The American Philatelist", vol. 94, nr. 4/1980

— *Mărci clasice circulate în dauna poştei. Mărcile „Cap de bour" emisiunea a II-a. Ştampilele obliterante F 59 FRANCO, localităţi (moldovene)*, în „Filatelia", an XXXII (1983), pag. 6—9, Bucureşti, 1983

— *Atelia Timbrului: prima fabrică de timbre din România*, în „Filatelia", an XXXII (1983), pag. 4—9, Bucureşti, 1983.

DRAGOMIR, KIRIAC, SURPĂŢEANU, AUREL, *Catalogul mărcilor poştale româneşti*, Editura Ştiinţifică. Bucureşti, 1974

DRAGOMIR, SILVIU, *A Romanian Postal Experiment*, în „The American Philatelist", nr. 1/1979

— *Austrian Imperial Post in Bucharest*, în „Stamps", nr. 7/1979

— *Romanian Maritime Cancels*, în „Romanian Philatelic Studies", nr. 2—3/1979

— *Typographical Errors of the Paris-Bucharest Issue*, în „Stamp Show News", nr. 1/1980

— *Perforation Varieties of the Paris-Bucharest Issue*, în „Stamp", nr. 6/1980

— *Military Censor Markings*, în „Romanian Philatelic Studies", nr. 3/1982, nr. 1/1983

EMINET, ROLAND, *Drumurile din patria noastră de-a lungul vremurilor*, S.R.S.C., Bucureşti, 1959

* * * *Enciclopedia României*, vol. I, IV, Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1939, 1943

FLORESCU, MARIA, ECATERINA, SPINEANU, CORNEL, *Mărcile poştale româneşti, 1948—1965*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1966

* * * *Ghidul factorului poştal*, Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Bucureşti, 1981

GIURESCU, CONSTANTIN, C., *Istoria românilor*, vol. I, II1-2, III1-2, Editura Fundaţiilor, Bucureşti, 1935—1946

GRALLERT, WOLFRAM, GRUSCHKE, WALDEMAR, *Lexicon Philatelie*, ed. a II-a, Transpress Verlag, Berlin, 1974

HÄGER, ULLRICH, *Grosses Lexikon der Philatelie*, Bertelsmann Lexikon Verlag, Berlin—München, 1973

HEIMBÜCHLER, FRITZ, *Stempel und Formulare der Postpächter und Postmeister in den Fürstentümern Moldau und Walachei in den Jahren 1822 bis 1866*, în „Arbeitsgemeinschaft Rumänien", München, 1975

— *Fürstentum Moldau: Die Registrierung der 1. Ochsenkopfausgabe*, în „Bundes-Arbeitsgemeinschaft Rumänien im BDPh-Bundesstelle Forschung, nr. 17/1978

— *Ein Unikat: POSTA GALBENI*, în „Club-Report, Mitteilungsblatt des Münchener Briefmarken-Klub", vol. V, 1980

— *Moldauer Ochsenköpfe feiern 125 jähriges Jubiläum, Sammler Dienst*, Essen, und der Rumäniensammler Rundschreiben der Arbeitsgemeinschaft Rumänien, nr. 50/1983

HILLE, HORST, *Sammeln und Gestalten*, Berlin, 1972

* * * *Instructiuni pentru executarea serviciului de corespondentă poştală internă*, Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Centrul de documentare şi publicaţii tehnice, Bucureşti, 1973

* * * *Instrucţiuni pentru executarea serviciului de mesagerii interne*, Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor Bucureşti. 1973

* * * *Instrucţiuni privind tratarea problemelor comune ale serviciilor poştale interne*, Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Bucureşti, 1977

* * * *Istoria României*, vol. I—IV, Editura Academiei R.P.R., Bucureşti, 1960—1964

KÜNZI, HUNGO, *Liechtenstein Affrancatura Mista*, în „Il Corriere Filatelico", nr. 17/1978.

LEGRAND, A., DR. (DR. MAGNUS), *Timbres de Moldavie et de Roumanie*, Deuxième édition, Bruxelles, 1869

— *Manuel de l'amateur de timbres*, Paris, 1894

LUCHIDE, OCTAV, TRIPCOVICI, NICOLAE, *Mărcile „Taxa de plată"*, în „Filatelia", an VII (1958), nr. 6, pag. 2—3, Bucureşti, 1958; idem nr. 7, pag. 2—3; idem nr. 8, pag. 6

LUCHIDE, OCTAV, NOSKA, G., *Mărcile „Taxa de factaj"*, în „Filatelia", an VIII (1959), nr. 6, pag. 2—3, Bucureşti, 1959, fila 131

MACKAY, JAMES, A., *L'Univers des timbres. La période classique 1840—1870*, traduction française par Jules Hagnaner, Paris, 1972

MATEI, C., HORIA, NEGUŢ, SILVIU, NICOLAE, ION, ŞTEFLEA, NICOLAE, *Enciclopedia statelor lumii*, coordonator ştiinţific Mircea Maliţa, Editura Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1981

MEYER, K., F., DR., *Disinfected Mail*, Hallon, Kansas, 1962

* * * *Michel Briefmarken-Katalog, 1983*, Schwaneberger Verlag, München, 1982

MICU, IOSIF, *Ştampilele din perioada de după proclamarea Republicii*, în „Îndreptarul filatelistului", 1969, pag. 56—74

— *Piese filatelice româneşti emise după proclamarea Republicii*, Bucureşti, 1971

— *Sportul în filatelia românească*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1975

— *Tipuri de ştampile poştale de zi puse în circulatie după 1.1.1948*, în „Îndrumătorul filatelistului", Bucureşti, 1978, pag. 82—99

MICU, IOSIF, POPOVICI, MIHAI, *Era cosmică în filatelie*, Editura Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Bucureşti, 1964

MINESCU, CONSTANTIN, N., *Istoria poştelor române. Originea, dezvoltarea şi legislatiunea lor*, Bucureşti, 1916

MORGENSTERN, ERNEST, *Manualul filatelistului începător*, Editura Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Bucureşti, 1964

MUNTEANU, EMANOIL, *Istoria poştală a Sibiului*, Sibiu, 1979

MUREA, P., *Istoricul timbrelor poştale româneşti. 1858—1938. Valoarea şi importanta lor culturală şi filatelică*, Timişoara, 1938

NĂSTASE, ŞERBU, NICULESCU, ALEXANDRU, *Organizarea şi planificarea productiei unităţilor de poştă şi telecomunicatii. Manual pentru liceul industrial de poştă şi telecomunicaţii*, anii III, IV, V. Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1978

NEAGA, VALERIU, *Catalogul ştampilelor speciale româneşti pînă la 30 decembrie 1947*, în „Catalogul primei expoziţii republicane de marcofilie", Ploieşti, 1979

NOVAC, CRISTACHE, *Exploatarea poştală. Manual pentru liceele de specialitate*, anii III—IV, Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1975

PAŞŞALEGA, DUMITRU, *Oficiul poştal Poiana şi alte oficii din Oltenia în timpul războiului pentru independenţă*, în „Filatelia", an XVII (1968), nr. 2, pag. 6—7, Bucureşti, 1968, idem nr. 3, pag. 8—9

— *Ştafetele poştale în Ţara Românească*, în „Filatelia", an XVIII (1969), nr. 3, pag. 4—5, Bucureşti, 1969

— *Ştampilele oficiilor şi serviciilor poştale din gări*, în „Filatelia", an XIX (1970), nr. 6, pag. 6—7, Bucureşti, 1970

— *Ştampilele ambulanţelor poştale*, în „Filatelia", an XX (1971), nr. 2, pag. 6—7, Bucureşti, 1971; idem nr. 3, pag. 7,9

— *Unificarea poştală a Principatelor Române*, în „Filatelia", an XXI (1972), nr. 7, pag. 6—7, Bucureşti, 1972; idem nr. 8, pag. 6—8

— *Ştampilele „Taxa de plată"*, în „Filatelia", an XXII (1973), nr. 2, pag. 6—7, Bucureşti, 1973

— *Vechi întreguri poştale româneşti: bonurile pentru telegrame*, în „Filatelia", an XXVII (1978), nr. 7, pag. 10—11, Bucureşti, 1978; idem nr. 8, pag. 6—7

— *Centenarul mărcilor poştale „Taxa de plată" (Porto)*, în „Filatelia", an XXX (1981), nr. 4, pag. 2—3, Bucureşti, 1981

— *Primele birouri poştale ambulante dunărene româneşti*, în „Filatelia", an XXXI (1982), nr. 5, pag. 2—3, Bucureşti, 1982; idem nr. 6, pag. 6—8

— *Serviciul poştal în gările de pe căile ferate Iţcani—Roman, Paşcani—Iaşi şi Vereşti—Botoşani în perioada 1869—1891*, în „Filatelia", an XXVIII (1979), nr. 2, pag. 1—3, Bucureşti, 1979; idem nr. 3, pag. 2—3, 13; idem nr. 4, pag. 8—9

— *Oficiile poştale sucursale din Bucureşti, în perioada 1865—1916*, în „Îndrumarul filatelistului", Bucureşti, 1980, pag. 207—244

PAVEL, ELENA, ALBAIU, SORIN, *Tehnologia poligrafică. Manual pentru liceele industriale cu profil de poligrafie*, clasele a IX-a şi a X-a, Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1977

POPOVICI, MIHAIL, *Varietăti la emisiunile mărcilor poştale R.P.R.* în „Filatelia", an IX (1960), nr. 3, pag. 3, Bucureşti, 1960

— *Obliterări speciale şi piese aerofilatelice în R.P.R.*, în „Filatelia", an XII (1963), nr. 7, pag. 4—5, Bucureşti, 1963

— *Despre mărcile adezive sau fixe pentru ziare*, în „Filatelia", an XVII (1968), nr. 5, pag. 4—5, Bucureşti, 1968

— *Bibliografia publicaţiilor filatelice în legătură cu mărcile poştale româneşti apărute în România şi peste hotare*, în „Îndrumarul filatelistului", Bucureşti, 1968, pag. 73—102

— *Scurtă privire asupra planşelor emisiunilor litografiate româneşti (1866—1872)*, în „Îndreptarul filatelistului", Bucureşti, 1969, pag. 84—102

Primul deceniu de activitate aeropoştală în România (1920—1930), în „Îndrumarul filatelistului", Bucureşti, 1972, pag. 65—76

Emisiunile de mărci şi întreguri poştale supratipărite ca urmare a reformei băneşti din 1952, în „Îndrumatorul filatelistului", Bucureşti, 1978, pag. 187—193

Scurt istoric asupra transporturilor fluviale şi maritime româneşti, a ştampilelor de navigaţie străine în porturile dunărene şi maritime şi a ştampilelor de bord ale navelor fluviale şi maritime româneşti, în „Îndrumarul filatelistului", Bucureşti, 1980, pag. 139—169

RACOVICEANU, GRIGORE, *Poşta în Principate la jumătatea secolului trecut*, în „Filatelia", an VII (1958), nr. 11, pag. 16—18, Bucureşti, 1958

Ştampilele folosite în ţările române pînă în anul 1881, Editura Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Bucureşti, 1963

— *Ce este marca poştală?*, Bucureşti, 1970

RAVASINI, CARLO, DR., *Documenti Sanitari — Bolli e suggelli di disinfezione nel passato*, Editura Minerva Medica — Torino — Trieste — 1958

RYAN, G., S., *Die Abstempelungen der ungarischen Postamter auf Marken von Österreich 1850—67*, The Royal Philatelic Society, London, 1980.

SASSOWER, GABRIEL, *Rumania. The First Prince Carol Issue: Thin Paper*, în „The London Philatelist", nr. 1023—1024/1978

— *The Manuscript Endorsements „Cu vaporu"*, în „The London Philatelist", nr. 1027—1028/1978

7 Rumanian Postage Due Markings, în „The London Philatelist", nr. 1029—1030/1978

Nineteenth-century Danube Mail Services. Some New Aspects, în „The London Philatelist", nr. 1041—1042/1979

A Known „Paid" Mark Now Found To Be Private, în „The London Philatelist", nr. 1047—1048/1980

— *The Problematic Austrian Field Post Office Markings*, în „Romanian Philatelic Studies", nr. 4/1980

— *Danubian Principalities: New Facts about the Austrian Military Date Stamp Used at Fokschan during the Crimean Occupation*, în „The London Philatelist", nr. 1057—1058/1981

The Danube Region Romania (Not Fully Prepaid Mail and Other Allied Matters), în „Postal History Journal", nr. 57/1981

— *Austrian Offices Abroad — Danubian Principalities and Dobrudja*, în bul. „Austrian", nr. 63/1983

* * * *Speciale catalogus*, 41e editie, Gravenhage, 1982

SPINEANU, CORNEL, MORGENSTERN, ERNEST, FLORESCU, GEORGE, *Studii de filatelie*, Editura Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, Bucureşti, 1965

SURJICOV, VSEVOLOD, *Îndreptar filatelic*, Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1972

SUTTON, R., J., ANTHONY, K.W., *The Stamp Collector's Encyclopedia*, New York, 1975

SVARC, FRANTIŠEK, DR. *Suet filatelie*, Nakladatelství Dopruvy Spoju Praha, 1982

ŞCHIOPÎRLAN, VIRGIL, *Organizarea muncii şi conducerii oficiilor P.T.T.R. Manual pentru şcolile de specialitate postliceală*, anii I—II, Editura Didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1972

Organizarea şi raţionalizarea transporturilor poştale, Bucureşti, 1973

Organizarea, dotarea şi dezvoltarea sectorului poştal, Bucureşti, 1976

TCHILINGHIRIAN, S. D., STEPHEN, W. S. E., *Austrian Post Offices Abroad*, vol. I—VI, Aberlour, 1962

TEBEICA, VAL, *Călăuza filatelistului*, Editura Tineretului, Bucureşti, 1957

În ajutorul cercurilor filatelice din întreprinderi, Editura C.C.S., Bucureşti, 1957

Primele mărci poştale româneşti, 1858—1865, Editura Meridiane, Bucureşti, 1962

— *Pasiunea mea — filatelia*, Editura Ceres, Bucureşti, 1970

TRIPCOVICI, NICOLAE, *Expoziţii şi exponate*, în „Îndrumarul filatelistului", Bucureşti, 1969, pag. 12—22

— *Mărcile moderne româneşti în expoziţiile filatelice internaţionale*, în „Îndrumarul filatelistului", Bucureşti, 1970—1971, pag. 9—24

TURBATU, APOSTOL, NEAGU, NICOLAE, *Filatelia şi turismul*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981

VAILLE, EUGÈNE, *Histoire du timbre-poste*, Paris, 1947

WEBERSINKE, GERHARD, *Michel Sammler-ABC*, München, 1974

* * * *Zumstein Europa-Katalog — 1983*, Berna, 1982

TERMENI FILATELICI ÎN LIMBI STRĂINE

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
A				
Abklatsch	Abklatsch	Abklatsch	Abklatsch	Абклац
Abonament	Subscription	Abonnement	Abonnement	Подписка
Abonament filatelic	Philately subscription	Abonnement philatélique	Philatelistisches Abonnement	Филателистическая подписка
Abonat	Subscriber	Abonné	Abonnent	Подписчик
Abreviere	Abreviation	Abréviation	Abkürzung	Сокращение, аббревиатура
Ac de gravat	Engraving pin	Aiguille à graver	Radiernadel	Гравировальная игла
Achitat	Paid	Acquitté	Bezahlt	Оплаченный
Acte de procedură	Procedure papers	Actes de procédure	Verfahrenspapiere	Делопроизводственные бумаги
Acuarelă	Water colour	Aquarelle	Wasserfarbe	Акварель
Acvilă	Eagle	Aigle	Adler	Орёл
Adeziv	Adhesive	Adhésif	Aufklebbar	Клей
Administraţia poştelor	Postal authorities	Administration des postes	Postwesen, Postverwaltung	Почтовое управление
Adresant	Addressee	Destinataire	Empfänger, Adressat	Адресат, получатель
Adresă	Address	Adresse	Adresse	Адрес
Aerofilatelie	Aerophilately	Aérophilatélie	Aerophilatelie	Авиафилателия
Aerogramă	Aerogramme	Aérogramme	Luftpostleichtbrief	Авиаграмма
Aero-Socfilex	Aero-Socphilex	Aéro-Socphilex	Aero-Sozphilex	Авиасоцфилекс
Agenţie poştală	Post Agency	Agence postale	Postagentur, Posthilfsstelle	Почтовое агентство
Agenţie poştală specială	Special post agency	Agence postale spéciale	Sonderpostagentur	Особое почтовое агенство
Album filatelic	Philatelic album	Album philatélique	Briefmarkenalbum	Филателистический альбом
Aldine	Aldine	Aldin	Aldine	Алдины, жирный шрифт
Alfabet	Alphabet	Alphabet	Alphabet	Алфавит
Amprentă	Stamp	Empreinte, marque	Abdruck	Отпечаток
Amprente digitale	Fingerprints	Empreintes digitales	Fingerabdrucke	Дактилоскопические отпечатки
Ancrasat	Inked, creamed	Encrassé	Vollgestopft	Загрязненный
Anexă	Annex	Annexe	Anhang	Приложение
Aniversare	Anniversary	Anniversaire	Jubiläum, Jahrestag	Юбилей
Anticva	Roman type, antiqua	Romain, antiqua	Antiqua	Антиква
Antreprenor poştal	Postal contractor	Entrepreneur postal	Postunternehmer	Почтовый предприниматель
Antrepriză poştală	Postal enterprise	Entreprise postale	Postunternehmen	Почтовое дело

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Anul emiterii	Year of issue	Année d'émission	Ausgabejahr	Год выпуска
Anulare	Cancellation	Oblitération	Entwertung	Гашение (марки)
Anulare cu peniţa	Pen-cancellation, pen-stroke	Oblitération à la plume	Federzugentwertung	Гашение пером
Anulare fiscală	Fiscal cancellation	Oblitération fiscale	Fiskalische Entwertung	Фискальное гашение
Anulat	Cancelled	Oblitéré	Entwertet	Гашеная (марка)
Arabesc	Arabesque	Arabesque	Arabeske	Арабеск
Arendare	Lease	Affermage	Verpachtung	Сдача в аренду
Artă	Art	Art	Kunst	Искусство
Asistenţă socială	Social assistance	Assistance sociale	Wohlfahrt	Социальное обеспечение
Asociaţia Filateliştilor din Republica Socialistă România	The Philatelists' Association from the Socialist Republic of Romania	Association des Philatélistes de la R. S. de Roumanie	Philatelistenverband der S.R. Rumänien	Филателистическое общество Социалистической Республики Румыния
Asociaţia Internaţională a Experţilor Filatelici	The International Association of the Philatelic Experts	Association Internationale des Experts Philatéliques	Internationaler Bund der philatelistischen Prüfer	Международная организация экспертов по филателии
Asociaţia Internaţională a Jurnaliştilor Filateliști	The International Association of the Philatelic Journalists	Association Internationale des Journalistes Philatéliques	Internationaler Verein der philatelistischen Journalisten	Международное общество журналистов филателистов
Asociaţie filatelică	Philatelic association	Association philatélique	Philatelistenverein	Филателистическое общество
Astrofilatelie	Astrophilately	Astrophilatélie	Astrophilatelie	Астрофилателия
Atestat	Certificate	Certificat	Attest	Аттестат
Aureolă	Aureola	Auréole	Aureole	Ареол, венчик
Automat poştal	Automatic stamp-vending machine	Automate postal	Postwertzeichengeber	Почтовый автомат
Automatizare	Automation	Automatisation	Automation	Автоматизация
Autotipie	Autotypy	Autotypie	Autotypie	Автотипия
Aviz de primire	Advice of receipt	Avis de réception	Empfangsschein	Расписка в получении

B

Balon	Balloon	Ballon	Ballon	Аэростат
Bandă a valorii	Value strip	Bande de la valeur	Wertstreifen	Кайма стоимости
Bandă intermediară	Gutter	Bande intermédiaire	Zwischensteg	Промежуточная полоса
Banderolă	Wrapper, strip	Banderole	Streifband	Бандероль
Barat	Barred	Barré	Gestrichen	Зачёркнут
Bicolor	Bicoloured	Bicolore	Zweifarbig	Двухцветный
Birou de cenzură militară	Bureau for military censorship	Bureau militaire de censure	Militär-Zensurstelle	Отдел военной цензуры
Birou poştal	Post office	Bureau postal	Postbureau	Почтамт
Birou poştal feroviar	Railway post office	Bureau postal ferroviaire	Bahnpostamt	Железнодорожный почтамт
Birou poştal rural autorizat	Authorized rural post office	Bureau postal rural autorisé	Autorisiertes Landpostamt	Сельский авторизованный почтамт
Biroul Internaţional al Muncii	International Labour Office	Bureau International du Travail	Internationales Arbeitsamt	Международная контора труда
Biroul Internaţional pentru Educaţie	International Bureau for Education	Bureau International d'Éducation	Erziehungsamt	Международная контора образования
Blanchetă	Form	Formulaire	Blankett	Бланк
Blazon	Coat of arms	Armoiries	Wappen	Герб

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Bloc	**Block**	**Bloc**	**Block**	(Марочный) блок
Bloc centru de coală	Sheet middle block	Bloc centre de feuille	Bogenmitte-Block	Блок центр листа
Bloc-coliţă	Miniature sheet	Bloc-feuillet	Kleinbogen	Блок-листок
Bloc marginal de colţ	Corner marginal block	Bloc marginal de coin	Eckrandblock	Угловой крайний блок
Breşă	Breach	Brèche	Scharte, Lücke	Брешь
Buletin de expediere	Way bill	Bulletin d'expédition	Frachtbrief	Транспортная накладная
Bun de tipar	„Print", ready for printing	Bon à tirer	Druckreif	Годен к печати
Burelaj	Burélage	Burelage	Unterdruck	Узорные тонкие линии

C

Cablogramă	Cablegram	Câblogramme	Kabeltelegramm	Каблограмма
Cadran	Dial	Cadran	Wählscheibe	Циферблат
Cadru	Frame	Cadre	Rahmen	Рамка
Calendar	Calendar	Calendrier	Kalender	Календарь
Calitatea a doua	Second quality	La deuxième qualité	Zweite Wahl	Второй сорт
Canelură de adeziv (gumă)	Gum ribbing	Cannelure de gomme	Gummiriffelung	Клейкая насечка
Cap de rolă	Roll end	Tête de galet	Rollenende	Начало рулона
Caracter de literă	Character, type	Caractère	Druckbuchstabe, Type	Шрифт
Carantină	Quarantine	Quarantaine	Quarantäne	Карантин
Carnet de mărci poştale	Stamp booklet	Carnet de timbres	Markenheftchen	Книжка марок
Carnet de membru	Card	Carnet de membre	Mitgliedskarte	Членский билет
Carnet de schimb	Exchange booklet	Carnet d'échange	Tauschheftchen	Книжка обмена
Cartare	Classing	Routage	Umarbeitung	Сортировка
Carte poştală	Postcard	Carte postale	Postkarte	Почтовая открытка
Cartofilie	Postcards collection	Cartophilie	Postkartensammlung	Коллекционирование открыток
Carton	Carton-paper, thick paper	Papier carton	Kartonpapier	Картон
Cartuş	Tablet	Cartouche	Zierrahmen	Знак номинальной стоимости
Casă de licitaţie	Auction hall	Maison de la licitation	Auktionslokal	Аукционный зал
Catalog	Catalogue	Catalogue	Katalog	Каталог
Catalog de culori	Colour guide	Guide de couleurs	Farbenführer	Каталог цветов
Catalog filatelic	Philately catalogue	Catalogue philatélique	Briefmarkenkatalog	Филателистический каталог
Cărţi poştale cu răspuns plătit	Reply paid cards	Cartes postales à réponse payée	Antwortpostkarten	Открытки с уплаченным ответом
Cărţi poştale ilustrate	Picture postcards	Cartes postales illustrées	Ansichtskarten	Иллюстрированные открытки
Cărţi poştale internaţionale	International postcards	Cartes postales internationales	Internationale Postkarten	Международные открытки
Cărţi poştale închise	Closed postcards	Cartes postales fermées	Geschlossene Postkarten	Секретки
Cărţi poştale militare	Military postcards	Cartes postales militaires	Militärpostkarten	Военные открытки
Cărţi poştale obişnuite	Ordinary postcards	Cartes postales habituelles	Gewöhnliche Postkarten	Обыкновенные открытки

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Cărți poștale pentru corespondența prin rachete	Rocket post cards	Cartes postales pour la correspondance par fusées	Raketenpostkarten	Открытки ракетной почты
Cărți poștale pentru poșta aeriană	Air mail postcards	Cartes postales pour la poste aérienne	Luftpostkarten	Открытки для авиапочты
Cărți poștale semiilustrate	Semi-illustrated postcards	Cartes postales semi-illustrées	Halbillustrierte Postkarten	Полуиллюстрированные открытки
Celofan	Cellophane	Célophane	Cellophan	Целлофан
Centenar poștal	Post centenary	Centenaire postal	Post-Hundertjahrfeier	Почтовое столетие
Centru	Centre	Centre	Mittelstück, Zentrum	Центр
Cenzură	Censorship	Censure	Zensur	Цензура
Cerc filatelic	Philatelic circle	Cercle philatélique	Philatelistenzirkel	Филателистический кружок
Cerneală	Ink	Encre	Tinte, Tusche	Чернила
Certificat de expertiză filatelică	Certificate of expertisation	Certificat d'expertise	Prüfungsattest	Аттестат филателистической экспертизы
Chenar	Border	Cadre	Einfassung	Каёмка, кадр
Chitanță	Receipt	Récépissé	Quittung	Расписка в получении
Cifră a valorii	Numeral of value	Chiffre de la valeur	Wertziffer	Цифра стоимости
Cilindru	Cylinder	Cylindre	Zylinder, Walze	Цилиндр
Citat	Quotation	Citation	Zitat	Цитата, ссылка
Citație judiciară	Summons, subpoena	Citation judiciaire	Vorladung	Повестка в суд
Cîmp gol	Blank field	Espace blanc	Leerfeld	Свободное поле
Clasa de onoare	Class of honour	Classe d'honneur	Ehrenklasse	Почетный разряд
Clasificare	Classification	Classement	Klassifikation	Классифицирование
Clasificarea colecțiilor filatelice	Classification of the philatelic collections	Classement des collections philatéliques	Klassifizierung der Briefmarkensammlungen	Классификация филателистических коллекций
Clasor filatelic	Philatelic stock book	Classeur philatélique	Marken-Einsteckbuch	Филателистический классификатор
Clișeu	Stereotype	Cliché	Klischee	Клише
Club filatelic	Philately club	Club philatélique	Philatelistenklub	Клуб филателистов
Coală	Sheet	Feuille	Bogen	Лист
Coală mică	Small sheet	Petite feuille	Kleinbogen	Малый лист
Cod poștal	Postcode	Code postal	Postkode	Почтовый код
Colecție	Collection	Collection	Sammlung	Коллекция
Colecție de falsuri	Forgeries collection	Collection de faux objets	Fälschungensammlung	Коллекция фальшивок
Colecție de istorie poștală	Postal history collection	Collection d'histoire postale	Postgeschichtesammlung	Коллекция почтовой истории
Colecție de poștă aeriană	Airmail collection	Collection de poste aérienne	Luftpostsammlung	Коллекция авиапочтовых марок
Colecție de studiu	Study collection	Collection d'étude	Forschungssammlung	Коллекция для исследований
Colecție de subiect	Subject collection	Collection de sujet	Mottosammlung	Коллекция на тему
Colecție de ștampile	Collection of cancellations	Collection d'oblitérations	Stempelsammlung	Коллекция штемпелей
Colecție documentară	Documentary collection	Collection documentaire	Dokumentarsammlung	Документальная коллекция
Colecție după catalog	Catalogue collection	Collection après catalogue	Katalogsammlung	Коллекция по каталогу
Colecție generală	General collection	Collection générale	Generalsammlung	Общая коллекция
Colecție specializată	Specialized collection	Collection spécialisée	Spezialsammlung	Специализированная коллекция

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Colecție tematică	Thematic collection	Collection thématique	Motivsammlung	Тематическая коллекция
Colecție tradițională	Traditional collection	Collection traditionnelle	Traditionelle Sammlung	Традиционная коллекция
Colecționar	Collector	Collectionneur	Sammler	Коллекционер
Colecționare	Collecting	Collection	Sammeln	Коллекционирование
Colet expres	Express parcel	Colis exprès	Eilsendung	Почтовая посылка-экспресс
Colet poștal	Postal parcel	Colis postal	Postpaket	Почтовая посылка
Coliță	Sheet	Feuillet	Blatt, Bogen	Марочный листок
Coliță pe mătase	Silk sheet	Feuillet de soie	Seidenblatt	Марочный листок на шелке
Colț datat	Dated corner	Coin daté	Mit Datum versehene Ecke	Датированный угол
Columbogramă	Pigeongram	Pigeongramme	Taubentelegramm	Телеграмма голубиной почты
Comisie filatelică	Philatelic board	Commission philatélique	Philatelistenkommission	Филателистическая комиссия
Concurs	Competition	Concours	Wettbewerb	Конкурс
Condică poștală	Postal book	Livre postal	Postbuch	Почтовый реестр
Confederația Generală a Muncii	Labour General Confederation	Confédération Générale du Travail	Allgemeiner Arbeitsbund	Всеобщая Конфедерация Труда
Contrafacere	Forgery	Falsification	Fälschung	Подделка
Copiere	Copying	Copier	Kopieren	Копия
Corectare	Correction	Correction	Verbesserung	Исправление
Corectură	Correction	Correction	Korrektur	Проверка, корректура
Corespondent	Correspondent	Correspondant	Korrespondent	Корреспондент
Corespondență	Correspondence	Correspondance	Briefverkehr	Переписка, корреспонденция
Corespondență poștală	Mail	Correspondance postale	Briefpost, briefliche Post	Почтовая корреспонденция
Corespondență poștală accidentată	Wreck covers, crash covers, air accident covers	Correspondance abimée	Beschädigte Sendungen	Повреждённая почтовая корреспонденция
Corespondență poștală catapultată	Catapult mail	Correspondance catapultée	Katapultpost	Катапультированная корреспонденция
Corespondență poștală dezinfectată	Disinfected mail	Correspondance desinfectée	Desinfizierte Post	Дезинфицированная почтовая корреспонденция
Corespondență poștală francată	Stamped mail	Correspondance oblitérée	Frankierte Post	Франкированная почтовая корреспонденция
Corespondență poștală recomandată	Registered mail	Correspondance postale recommandée	Eingeschriebene Post	Почтовая заказная корреспонденция
Corespondență poștală scutită de taxă	Frank mail	Correspondance postale sans taxe	Portofreie Post	Освобождённая от оплаты почтовая корреспонденция
Corespondență poștală simplă	Ordinary mail	Correspondance postale ordinaire	Gewöhnliche Post	Обыкновенная почтовая корреспонденция
Corn poștal	Post horn	Corne postale	Posthorn	Почтовый рожок
Corodare	Corrosion	Corrosion	Korrosion	Травление
Cosmonauți	Spacemen	Astronautes	Weltraumflieger	Космонавты
Cosmos	Outer space	Espace	Weltraum	Космос
Cotă	Price	Cote	Wert, Preis	Оценка, курс
Cotă a variantelor	Variety price	Cote des variantes	Abartenpreis	Оценка вариантов

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Cotă-coeficient	Price-coefficient	Cote coefficient	Koeffizient-Notierung	Оценка-коэффициент
Cotă de bază	Basic price	Cote de baze	Grundnotierung	Базовая оценка
Cruce de Malta	Maltese cross	Croix de Malte	Malteserkreuz	Крест Мальты
Crucea Roşie	Red Cross	Croix Rouge	Rotkreuz	Красный Крест
Crucea sfîntului Andrei	St. Andrew's cross	Croix du St. André	Andreaskreuz	Крест Святого Андрея
Culoare	Colour	Couleur	Farbe	Цвет
Cupon de răspuns internaţional	International reply coupon	Coupon de réponse international	Internationaler Antwortschein	Международный ответный талон
Curier poştal	Postal courier	Courrier postal	Postbote	Посыльный (почтовый) курьер
Curiozităţi	Curiosities	Curiosités	Kuriositäten	Достопримечательности
Cursa Păcii	Peace Race	Course de la Paix	Friedensfahrt	Пробег мира
Cursă poştală auto	Postal motor coach	Course postale auto	Kraftpostkurs	Автопочтовый рейс
Cursive	Italics	Cursif	Kursive	Курсив
Curtea Internaţională de Justiţie (C.I.J.)	International Court of Justice	Cour Internationale de Justice	Internationaler Gerichtshof	Международная судебная палата
Cută (de hîrtie)	Fold	Pli	Falte	Складка (бумажная)

D

Dantelură	Perforation	Dentelure	Zähnung	Зубцы, зубцовка
Dantelură defectuoasă	Perforation damaged	Dentelure défectueuse	Zähnungsfehler	Неисправные зубцы
Dantelură dublă	Double perforation	Dentelure double	Doppelzähnung	Двойные зубцы
Dantelură în casetă	Harrow perforation	Dentelure à la herse	Kastenzähnung	Рамочная зубцовка
Dantelură în linie	Line perforation	Dentelure en ligne	Linienzähnung	Линейная зубцовка
Dantelură în pieptene	Comb perforation	Dentelure en peigne	Kammzähnung	Гребенчатая зубцовка
Dantelură mixtă	Mixed perforation	Dentelure mixte	Mischzähnung, Compoundzähnung	Смешанная зубцовка
Dantelură oarbă	Blind perforation	Dentelure aveugle	Blindzähnung	Слепые зубцы
Data emisiunii	Date of issue	Date d'émission	Ausgabedatum	Дата эмиссии
Data obliterării	Date of cancellation	Date de l'oblitération	Entwertungsdatum	Дата гашения
Decolorare	Fading	Décoloration	Verfärbung	Деколорация
Decupat	Cut out	Découpé	Ausgeschnitten	Отрезанный, вырезанный
Defect	Flaw	Défaut	Fehler, Mangel	Дефект
Descompunerea culorilor	Decomposition of colours	Décomposition des couleurs	Farbenauflösung	Разложение цвета
Desenul mărcii poştale	Stamp design	Le dessin du timbre	Markenentwurf	Рисунок (узор) почтовой марки
Destinatar	Addressee	Destinataire	Empfänger	Адресат
Diligenţă	Stage coach	Diligence	Postkutsche	Дилижанс
Dimensiune	Dimension	Dimension	Ausmaß	Размер
Dinţătură	Perforation	Dentelure	Zähnung	Зубец
Diptic	Diptych	Diptyque	Diptychon	Диптих
District	District	District	Bezirk	Округ; ведомство
Document poştal	Postal document	Document postal	Postbegleitpapier	Почтовый документ
Dublă Geneva	Double Geneva	Double Genève	Doppelgenf	Двойная Женева
Dublă imprimare	Double impression	Double impression	Doppeldruck	Двойной оттиск
Dungi lăcuite	Varnished stripes	Rayures vernis	Lackstreifen	Лакированные полосы
După plecare	Too late	Après le départ	Nach Abgang der Post	После отъезда

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*

E

Editare	Editing	Édition	Herausgabe	Издание
Efect poştal	Postal item	Effet postal	Postwertzeichen	Почтовые ценности
Efigie	Effigy, portrait	Effigie	Bildnis	Изображение лица (на монете, на марки)
Egiptiene	Egyptian types	Type egyptien	Egyptienne	Шрифт египетского типа
Emisiune poştală	Issue	Émission	Ausgabe	Эмиссия, выпуск
Emisiune poştală comemorativă	Commemorative issue	Émission commémorative	Gedenkausgabe	Почтовая юбилейная эмиссия
Emisiune poştală comună	Common issue	Émission ordinaire	Gemeinschaftsausgabe	Обыкновенный почтовый выпуск
Emisiune poştală dăunătoare	Detrimental issue	Émission nuisible	Schädliche Ausgabe	Почтовые вредные эмиссии
Emisiune poştală definitivă	Definitive issue	Émission d'usage courant	Gebräuchliche Ausgabe	Окончательный почтовый выпуск
Emisiune poştală locală	Local issue	Émission locale	Lokalausgabe	Почтовая местная эмиссия
Emisiune poştală polilingvă	Multi-lingual issue	Émission polyglotte	Vielsprachige Ausgabe	Почтовая многоязычная эмиссия
Emisiune poştală provizorie	Provisional issue	Émission provisoire	Aushilfsausgabe, Notausgabe	Почтовая временная эмиссия
Emisiune poştală specială	Special issue	Émission spéciale	Sonderausgabe	Почтовая особая эмиссия
Eroare	Error	Erreur	Fehler	Ошибка
Eroare de tipar	Printing error	Erreur d' impression	Fehldruck	Ошибка оттиска
Eseu	Essay	Essai	Druckprobe, Probedruck, Essay	Набросок
Estompare	Blurring	Estompage	Schattierung	Растушёвка
Etichete de recomandare	Registration labels	Étiquettes pour recommandation	Einschreibezettel	Этикетка заказного
Etichete pentru poşta pneumatică	Pneumatic post labels	Étiquette pour la poste pneumatique	Rohrpostzettel	Ярлычок для пневматической почты
Evaluare	Appraisement	Évaluation	Bewertung	Оценка
Exemplar de lux	Superb copy	Pièce de luxe	Luxusstück	Люксовый экземпляр
Expediere	Dispatch	Expédition	Absendung	Отправка
Expeditor	Sender	Expéditeur	Absender	Отправитель
Expert filatelic	Expert in philately	Expert philatélique	Philatelistischer Prüfer	Эксперт по филателии
Expertiză filatelică	Philatelic examination	Expertise philatélique	Philatelistische Prüfung	Филателистическая экспертиза
Exponat	Exhibit	Objet exposé	Ausstellungsgegenstand	Экспонат
Expoziţie filatelică	Philatelic exhibition	Exposition philatélique	Postwertzeichen-Ausstellung	Филателистическая выставка
Expoziţie filatelică bi- sau multilaterală	Bilateral or many-sided philatelic exhibition	Exposition philatélique bi- ou multilatérale	Zwei- oder vielseitige Postwertzeichen-Ausstellung	Многосторонняя филателистическая выставка
Expoziţie filatelică internaţională	International philatelic exhibition	Exposition philatélique internationale	Internationale Postwertzeichen-Ausstellung	Международная филателистическая выставка
Expoziţie filatelică internaţională sub patronaj F.I.P.	International philatelic exhibition under the sponsorship of I.P.F.	Exposition philatélique internationale sous le patronage de la F.I.P.	Von der F.I.P. patronisierte internationale Postwertzeichen-Ausstellung	Филателистическая выставка под шефством „Ф.И.П."

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Expoziţie filatelică naţională	National philatelic exhibition	Exposition philatélique nationale	Nationale Postwertzeichen-Ausstellung	Национальная филателистическая выставка
Expoziţie filatelică naţională cu participare internaţională	National philatelic exhibition with international participation	Exposition philatélique nationale à participation internationale	Nationale Postwertzeichen-Ausstellung mit internationaler Beteiligung	Национальная филателистическая выставка с международным участием
Expres	Express	Express	Expreß	Экспресс

F

Facsimil	Facsimile	Fac-similé	Faksimile	Факсимиле
Factaj	Factage	Factage	Faktage	Доставка на дом почтовых отправлений
Factor poştal	Postman	Facteur postal	Briefträger	Почтальон
Fals	Forged	Faux	Falsch, gefälscht	Подделка
Falsificare	Forgery	Falsification	Fälschung	Подделывание
Falsificatori	Forgers	Falsificateurs	Fälscher	Фальсификаторы
Falsuri din Verona şi din Milano	Forgeries of Verona and of Milan	Faux de Vérone et de Milan	Veroneser und Mailänder Postfälschungen	Фальшивки из Вероны и Милано
Falsuri Moroiu	Moroiu forgeries	Faux Moroiu	Moroiu-Fälschungen	Фальшивки Морою
Falsuri Sperati	Sperati forgeries	Faux Sperati	Sperati-Fälschungen	Фальшивки Сперати
Faună	Fauna	Faune	Fauna, Tierwelt	Фауна
F.D.C.	First day cover	Lettre de premier jour	Ersttagsbrief	„F.D.C." (первый день выпуска, „ПДК")
Filatelie	Philately	Philatélie	Philatelie	Филателия
Filatelie constructivă	Constructive philately	Philatélie constructive	Konstruktive Philatelie	Тематическая филателия
Filatelie narativă	Narrative philately	Philatélie narative	Erzählungsphilatelie	Описывающая филателия
Filatelie polară	Polar philately	Philatélie polaire	Polarphilatelie	Полярная филателия
Filatelie tematică	Thematic philately	Philatélie thématique	Motivphilatelie	Тематическая филателия
Filatelist	Philatelist	Philatéliste	Philatelist	Филателист
Filigran	Watermark	Filigrane	Wasserzeichen	Филигран
Filigran „CC"	„CC" watermark	Filigrane „CC"	CC-Wasserzeichen	Филигран „CC"
Filigran „Johannot et cie Annonay"	„Johannot et cie Annonay" watermark	Filigrane „Johannot et cie Annonay"	Johannot et cie Annonay-Wasserzeichen	Фабричный филигран „Иоханот е си Анонай"
Filigran „Linii ondulate"	„Wavy lines" watermark	Filigrane „Lignes ondulées"	Wellenlinien-Wasserzeichen	Филигран „Волнистые линии"
Filigran „Linii orizontale"	„Horizontal lines" watermark	Filigrane „Lignes horizontales"	Waagerechte-Linien-Wasserzeichen	Филигран „Горизонтальные линии"
Filigran „MM"	„MM" watermark	Filigrane „MM"	MM-Wasserzeichen	Филигран „MM"
Filigran pe coală	Sheet watermark	Filigrane de la feuille	Bogenwasserzeichen	Филигран на листе
Filigran „PR"	„PR" watermark	Filigrane „PR"	PR-Wasserzeichen	Филигран „PR"
Filigran „PTT"	„PTT" watermark	Filigrane „PTT"	PTT-Wasserzeichen	Филигран „PTT"

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Filigran „R.P.R."	„R.P.R." watermark	Filigrane „R.P.R."	R.P.R.-Wasserzeichen	Филигран „R.P.R."
Filigran „Stema mare"	„Big arms" watermark	Filigrane „Grands arms"	Großes-Wappen-Wasserzeichen	Филигран „Stema mare" („Большой герб")
Filigran „Stema mică"	„Small arms" watermark	Filigrane „Petits arms"	Kleines-Wappen-Wasserzeichen	Филигран „Stema mica" („Малый герб")
Filigran tematic	Thematic watermark	Filigrane thématique	Motivwasserzeichen	Тематический филигран
Filigranoscop	Watermark detector	Filigranoscope	Wasserzeichensucher	Филиграноскоп
Filtrul (Lampa) lui Wood	Wood's filter (lamp)	Filtre (lampe) de Wood	Woods Filter (Lampe)	Фильтр
Fir de mătase	Silk thread	Fil de soie	Seidenfaden	Шелковая нить
Fisc	Fisc	Fisc	Fiskus	Фиск
Floră	Flora	Flore	Flora, Pflanzenwelt	Флора
Fluorescenţă	Fluorescence	Fluorescence	Fluoreszenz	Флуоресценция
Foaie de album	Album leaf	Feuille d'album	Albumblatt	Лист альбома
Fond	Ground	Fond	Untergrund	Фон
Format	Size	Format	Format	Формат
Formă de tipar	Forme, chase	Forme d'impression	Druckform	Печатная форма
Formular poştal	Postal form	Formulaire postal	Postvordruck	Почтовый бланк
Fosforescenţă	Phosphorescence	Phosphorescence	Phosphoreszenz	Фосфоресценция
Fotogravură	Photogravure	Photogravure	Photogravüre	Фотогравюра
Fragment	Piece of cover	Fragment	Ausschnitt, Briefstück	Фрагмент, отрезок
Fragment de coală	Piece of sheet	Fragment de feuille	Bogenausschnitt	Фрагмент листа
Fraht	Way bill	Lettre de voiture	Frachtbrief, Begleitbrief	Фрахт
Francare	Stamping	Affranchissement	Frankierung	Франкирование, оплата маркой
Francatură	Stamping	Affranchissement	Frankatur	Совокупность наложенных марок, франкировка
Francatură filatelică	Philatelic stamping	Affranchissement philatélique	Philatelistische Frankatur	Филателистическая франкировка
Francatură mecanică	Machine stamping	Affranchissement mécanique	Maschinenfrankatur	Механическая франкировка
Francatură minimală	Minimum stamping	Affranchissement minimal	Minimalfrankatur	Минимальная франкировка
Francatură mixtă	Mixed stamping	Affranchissement mixte	Mischfrankatur	Смешанная франкировка
Francatură obişnuită	Ordinary stamping	Affranchissement habituel	Gewöhnliche Frankatur	Обыкновенная франкировка
Francatură policromă	Polychrome stamping	Affranchissement policrome	Mehrfarbige Frankatur	Многокрасочная франкировка
Franco	Free	Franco	Frei	Франко

G

Ghişeu poştal	Post office counter	Guichet postal	Postschalter	Почтовое окошко
Gravare	Engraving	Gravure	Stich	Гравирование
Gravură în metal	Metal engraving	Gravure en métal	Metalltiefdruck	Гравюра на металле

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Greşeală de machetare	Design error	Faute de tirage	Entwurfsfehler	Ошибка в макете
Greşeală de tipar	Misprint	Faute d'impression	Druckfehler	Опечатка
Groteşti	Sans-serif	Grotesque	Grotesk	Гротескный
Gumaj cu monogramă	Monogram gumming	Gommage à monogramme	Gummierung mit Monogramm	Гуммирование с монограммой
Gumaj higroscopic	Hygroscopic gumming	Gommage hygroscopique	Wassersaugfähige Gummierung	Гигроскопический камедь
Gumaj parţial	Partial gumming	Gommage partiel	Teilgummierung	Частичное гуммирование
Gumaj tropical	Tropical gumming	Gommage tropicale	Tropische Gummierung	Тропическое гуммирование
Gumă	Gum	Gomme	Gummi	Камедь

H

Halo	Halo	Halo	Halo	Ореол
Heliografie	Heliography	Héliographie	Heliographie	Гелиография
Heliogravură	Photogravure	Héliogravure	Heliogravüre, Rastertiefdruck, Ätztiefdruck	Гелиогравюра
Heliolitografie	Heliolithography	Héliolithographie	Heliolithographie	Гелиолитография
Heraldică	Heraldry	Héraldique	Heraldik	Геральдика
Higroscopic	Hygroscopic	Hygroscopique	Wassersaugfähig	Гигроскопический
Hîrtie	Paper	Papier	Papier	Бумага
Hîrtie cretată	Chalky paper, chalk-surfaced paper	Papier couché	Kreidepapier	Мелованная бумага
Hîrtie cu filigran	Watermark paper	Papier filigrané	Wasserzeichenpapier	Филигранная бумага
Hîrtie cu fire de mătase	Silk thread paper, Dickinson paper	Papier mélangé de fils de soie	Faserpapier	Бумага с шелковыми нитками
Hîrtie de fabricaţie manuală	Hand-made paper	Papier fait à la main	Büttenpapier, Handpapier	Бумага ручного производства
Hîrtie de fabricaţie mecanică	Machine-made paper	Papier fait à la machine	Maschinenpapier	Бумага механического производства
Hîrtie din stuf	Paper made of rush	Papier de canne	Schilfpapier	Камышовая бумага
Hîrtie foarte subţire	Very thin paper	Papier très fin	Sehr dünnes Papier	Особо тонкая бумага
Hîrtie groasă	Cartridge paper	Papier épais	Dickes Papier	Толстая бумага
Hîrtie normală	Ordinary paper	Papier normale	Normalpapier	Обыкновенная бумага
Hîrtie pentru litografie	Lithography paper	Papier pour lithographie	Steindruckpapier	Бумага для литографии
Hîrtie pentru offset	Offset paper	Papier offset	Offsetpapier	Офсетная бумага
Hîrtie reiată	Ribbed paper	Papier procédé	Geriffeltes Papier	Бумага с полосами
Hîrtie subţire	Thin paper	Papier fin	Dünnes Papier	Тонкая бумага
Hîrtie vărgată	Laid paper	Papier vergeté	Gestreiftes Papier	Бумага верже
Hîrtie velină	Wove paper	Papier vélin	Velinpapier	Веленевая бумага

I

Identificare	Identification	Identification	Identifizierung	Идентификация

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Ilustrată maximă	Maximum-card	Carte maximum	Maximumkarte	Илюстрированные карточки-максимум
Imprimare	Printing	Impression	Druck	Печатание, оттиск отпечаток
Imprimare defectuoasă	Imperfection in printing	Imperfection d'impression	Druckmangel	Испорченный отпечаток
Imprimat poştal	Printed matter	Imprimé postal	Drucksache	Почтовый бланк
Indicator de culori	Colour guide	Guide de couleurs	Farbenführer	Указатель цветов
Inscripţie	Inscription	Inscription	Inschrift	Надпись
Inscripţie marginală	Marginal inscription	Inscription marginale	Bogenranddruck	Надпись на кайме
Inscripţie pe verso	Inscription on back	Inscription sur verso	Rückseitendruck	Надпись на тыльной стороне
Interspaţiu	Gap	Interespace	Lücke	Промежуток

Î

Întreg poştal	Postal stationery	Entier postal	Ganzsache	Цельные вещи

J

Juriu filatelic	Philatelic jury	Jury philatélique	Philatelistenjury	Филателистический жюри

L

Lampă de control	Control lamp	Lampe de contrôle	Prüflampe	Контрольная лампа
Leu	Lèu (Romanian currency)	Leu (monnaie roumaine)	Leu (Rumänische Währungseinheit)	Лей, лея (румынская денежная единица)
Liant	Binder	Liant	Bindemittel	Связывающее вещество
Licitaţie	Auction	Enchère	Auktion	Продажа с аукциона
Liniar	Linear	Linéaire	Linear	Линейный
Linii de separare	Separating lines	Lignes de séparation	Trennungslinien	Разграничительная линия
Listă de preţuri	Price catalogue	Catalogue de prix	Preisliste	Прейскурант
Literă	Letter	Lettre	Buchstabe	Буква, литера
Literă de colţ	Corner letter	Lettre de l'angle	Eckbuchstabe	Угловая буква
Litografie	Lithography	Lithographie	Steindruck	Литография
Lot	Batch	Lot	Lot	Группа, партия
Lupă filatelică	Magnifying glass	Loupe philatélique	Sammlerlupe	Лупа

M

Machetă	Dummy	Maquette	Vorlage	Макет
Maculatură	Printer's waste	Maculature	Makulatur	Макулатура

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Mandat poştal	Money order, postal order	Mandat postal	Postanweisung	Денежный почтовой перевод
Mandat telegrafic	Telegraph order	Mandat télégraphique	Telegraphische Postanweisung	Телеграфный перевод
Marcă	Stamp	Timbre	Marke	Марка
Marcă poştală	Postage stamp	Timbre-poste	Briefmarke	Почтовая марка
Marcofilie	Postmark collecting	Marcophilie	Stempelsammeln	Коллекционирование марок
Mare premiu	Great Prize	Grand Prix	Großer Preis	Большой приз
Margine de coală	Margin of sheet	Bord de feuille	Bogenrand	Кайма, край листа
Margine de marcă poştală	Margin of stamp	Marge du timbre	Markenrand	Кайма, край почтовой марки
Maşină de francat	Stamping machine	Machine à oblitérer	Frankiermaschine	Маркировальная машина
Maşină de sortat	Sorting machine	Machine à triage	Sortiermaschine	Автомат для сортирования
Maximafilie	Maximaphily	Maximaphilie	Maximaphilie	Коллекционирование максимумов
Mărci de poştă locală	Local post stamps	Timbres de poste locale	Stadtpostmarken	Местные почтовые марки
Mărci pentru poşta pneumatică	Pneumatic post stamps	Timbres pour la poste pneumatique	Rohrpostmarken	Марки пневматической почты
Mărci pentru poşta prin dirijabile	Zeppelin post stamps	Timbres pour la poste par le zeppelin	Zeppelinpostmarken	Марки дирижабельной почты
Mărci fiscal-poştale	Postal fiscals	Timbres-poste fiscaux	Brief- und Steuermarken	Марки гербовые-почтовые
Mărci poştale adezive	Adhesive stamps	Timbres-poste adhésifs	Aufklebbare Marken	Почтовые марки клейкие
Mărci poştale autoadezive	Self-adhesive stamps	Timbres-poste autoadhésifs	Selbstklebende Marken	Почтовые марки самоклеющие
Mărci poştale „Buchanan“	„Buchanan“ stamps	Timbres-poste „Buchanan“	Buchanan-Marken	Почтовые марки „Буханан“
Mărci poştale cantonale	Cantonal stamps	Timbres-poste cantonaux	Kantonalmarken	Кантонные почтовые марки
Mărci poştale „Cap de bour“	Aurochs' heads	Timbres-poste „Têtes d'aurochs“	Auerochsenköpfe	Почтовые марки „Голова зубра“
Mărci poştale cartografice	Cartographic stamps	Timbres-poste cartographiques	Kartographische Marken	Картографические почтовые марки
Mărci poştale clasice	Classics	Timbres-poste classiques	Klassische Marken	Классические почтовые марки
Mărci poştale comemorative	Commemorative stamps	Timbres-poste commémoratifs	Gedenkmarken	Юбилейные почтовые марки
Mărci poştale contemporane	Present-day stamps	Timbres-poste contemporains	Gegenwärtige Marken	Современные почтовые марки
Mărci poştale cu centru deplasat	Stamps with shifted centre	Timbres-poste au centre déplacé	Marken mit verschobenem Mittelstück	Почтовые марки с перемещенным центром
Mărci poştale cu centru răsturnat	Stamps with inverted centre	Timbres-poste au centre renversé	Marken mit kopfstehendem Mittelstück	Почтовые марки с перевёрнутым центром
Mărci poştale cu cifre pe verso	Stamps with figures on back	Timbres-poste aux chiffres sur le dos	Marken mit rückseitigen Ziffern	Почтовые марки с цифрами на тыловой стороне
Mărci poştale cu dantelură incompletă	Stamps with interrupted perforation	Timbres-poste à dentelure incomplète	Marken mit lückenhafter Zähnung	Почтовые марки с недостатком зубцов
Mărci poştale cu defecte reparate	Stamps with repaired flaws	Timbres-poste aux défauts réparés	Reparierte Marken	Почтовые марки с корректированными дефектами

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Mărci poştale cu erori	Stamps with errors	Timbres-poste à erreurs	Fehlerhafte Marken	Почтовые марки с ошибками
Mărci poştale cu format liber	Stamps with irregular outline	Timbres-poste à contour irregulier	Freiformatige Marken	Почтовые марки со свободным форматом
Mărci poştale cu suprataxă	Surtax stamps	Timbres-poste avec surtaxe	Zuschlagsmarken	Почтовые марки с доплатой
Mărci poştale dactilografiate	Typewritten stamps	Timbres-poste dactilographiés	Getippte Marken, mit der Schreibmaschine „gedruckte“ Marken	Почтовые марки напечатанные на машинке
Mărci poştale dantelate	Perforated stamps	Timbres-poste dentelés	Gezähnte Marken	Зубцовые почтовые марки
Mărci poştale de doliu	Mourning stamps	Timbres-poste de deuil	Trauermarken	Траурные почтовые марки
Mărci poştale de grevă	Postal strike stamps	Timbres-poste de grève	Streikmarken	Забастовочные почтовые марки
Mărci poştale de hotel	Hotel stamps	Timbres-poste d' hôtel	Hotelpostmarken	Почтовые марки гостиницы
Mărci poştale de inflaţie	Inflation stamps	Timbres-poste d'inflation	Inflationsmarken, Infla-Marken	Почтовые марки инфляции
Mărci poştale de ocupaţie	Occupation stamps	Timbres-poste d'occupation	Besetzungsmarken	Почтовые марки для оккупационной почты
Mărci poştale de popularizare	Propaganda stamps	Timbres-poste de propagande	Werbemarken	Пропагандистские почтовые марки
Mărci poştale de serviciu	Official stamps	Timbres-poste de service	Dienstmarken	Служебные почтовые марки
Mărci poştale demonetizate	Demonetised stamps	Timbres-poste démonetisés	Abgewertete Marken	Обесцененные почтовые марки
Mărci poştale descentrate	Off-centre stamps	Timbres-poste mal centrés	Dezentrierte Marken	Почтовые марки с перемещенным центром
Mărci poştale desperecheate	Odd stamps	Timbres-poste dépareillés	Einzelstücke	Непарные почтовые марки
Mărci poştale duble	Double stamps	Timbres-poste doubles	Doppelmarken	Двойные почтовые марки
Mărci poştale electronice	Electronic stamps	Timbres-poste électroniques	Elektronische Marken	Электронные почтовые марки
Mărci poştale expres	Express stamps	Timbres-poste exprès	Eilmarken	Почтовые марки экспресс
Mărci poştale false	Forged stamps	Timbres-poste falsifiés	Fälschungen	Фальшивые почтовые марки
Mărci poştale fără denumirea ţării	Stamps without name of country	Timbres-poste sans le nom du pays	Marken ohne Landesname	Почтовые марки без указания страны
Mărci poştale fixe	Impressed stamps, imprinted stamps	Timbres-poste fixes	Wertstempel	Фиксированные почтовые марки
Mărci poştale fosforescente şi fluorescente	Phosphorescent and fluorescent stamps	Timbres-poste phosphorescents et fluorescents	Phosphoreszierende und fluoreszierende Marken	Фосфоресцентные и флуоресцирующие почтовые марки
Mărci poştale „Franco“	„Free“ stamps	Timbres-poste „Franco“	Frankomarken	Почтовые марки „Франко“
Mărci poştale „Germania“	„Germany“ stamps	Timbres-poste „Allemagne“	Deutschland-Marken	Почтовые марки „Германия“
Mărci poştale în culori diferite	Stamps in different colours	Timbres-poste à différentes couleurs	Marken in verschiedenen Farben	Разноцветные почтовые марки
Mărci poştale în role	Coil stamps	Timbres-poste en rôle	Rollenmarken	Почтовые марки в рулонах
Mărci poştale jubiliare	Jubilee stamps	Timbres jubilaires	Jubiläumsmarken	Юбилейные почтовые марки

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Mărci poştale lăcuite	Varnished stamps	Timbres-poste vernis	Lackierte Marken	Лакированные марки
Mărci poştale litografiate	Lithographed stamps	Timbres-poste lithographiés	Lithographierte Marken	Литографированные почтовые марки
Mărci poştale moderne	Modern stamps	Timbres-poste modernes	Moderne Marken	Современные почтовые марки
Mărci poştale „Monedă“	Currency stamps	Timbres-poste monnaie	Briefmarkengeld	Почтовые марки „монета“
Mărci poştale „Napoleon“	„Napoléon“ stamps	Timbres-poste „Napoléon“	Napoléon-Marken	Почтовые марки „Наполеон“
Mărci poştale nedantelate	Imperforate stamps	Timbres-poste non dentelés	Ungezähnte Marken	Почтовые марки беззубцовые
Mărci poştale negumate	Ungummed stamps	Timbres-poste non gommés	Ungummierte Marken	Негуммированные почтовые марки
Mărci poştale neobliterate	Uncancelled stamps	Timbres-poste non oblitérés	Ungestempelte Marken	Негашеные почтовые марки
Mărci poştale obliterate	Used stamps	Timbres-poste oblitérés	Entwertete Marken, gestempelte Marken, gebrauchte Marken	Гашеные почтовые марки
Mărci poştale ocazionale	Occasional stamps	Timbres-poste occasionnels	Festmarken	Почтовые марки случайные
Mărci poştale O.N.U.	U.N.O. stamps	Timbres-poste O.N.U.	UN-Marken	Почтовые марки ООН
Mărci poştale pe fragment	Stamps on piece (of cover)	Timbres-poste sur fragment	Marken auf Briefstück	Почтовые марки на отрывке
Mărci poştale pe scrisoare	Stamps on cover	Timbres-poste sur enveloppe	Marken auf Brief	Почтовые марки на письме
Mărci poştale pentru asigurare	Insurance stamps	Timbres-poste pour assurance	Versicherungsmarken	Почтовые марки для страховки
Mărci poştale pentru automate	Stamps for automatic vending machines	Timbres-poste pour automates	Automatenmarken	Почтовые марки для автоматов
Mărci poştale pentru binefacere	Charity stamps	Timbres-poste de bienfaisance	Wohltätigkeitsmarken	Почтовые марки для благотворительных целей
Mărci poştale pentru colete	Parcel stamps	Timbres-poste pour colis	Paketmarken	Почтовые марки для посылок
Mărci poştale pentru corespondenţa militarilor	Military service stamps, military franks	Timbres-poste pour la correspondance des militaires	Militärpostmarken	Почтовые марки армейской почты
Mărci poştale pentru Crucea Roşie	Red Cross stamps	Timbres-poste pour la Croix Rouge	Rotkreuzmarken	Почтовые марки для Красного Креста
Mărci poştale pentru factaj	Parcel post stamps	Timbres-poste pour factage	Faktage-Marken	Почтовые марки с доплатой за доставку на дом
Mărci poştale pentru poşta aeriană	Air mail stamps	Timbres pour la poste aérienne	Luftpostmarken	Почтовые марки для авиапочты
Mărci poştale pentru poşta pe căile ferate	Railway post stamps	Timbres pour la poste ferroviaire	Bahnpostmarken	Железнодорожные почтовые марки
Mărci poştale pentru poşta prin rachete	Rocket post stamps	Timbres-poste par fusées	Raketenpost-Marken	Почтовые марки для ракетной почты
Mărci poştale pentru predare specială	Special delivery stamps	Timbres exprès	Eilmarken	Почтовые марки для особой доставки

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Mărci poştale pentru scutire de taxă poştală	Franchise stamps, frank stamps	Timbres de franchise	Portofreiheitsmarken	Почтовые марки с указанием на освобождение от оплаты почтовых издержек
Mărci poştale pentru trimiteri recomandate	Registration stamps	Timbres pour lettres recommandées	Einschreibemarken	Почтовые марки для заказных почтовых отправлений
Mărci poştale pentru ziare	Newspaper stamps	Timbres pour journaux	Zeitungsmarken	Газетные почтовые марки
Mărci poştale „Perot“	„Perot“ stamps	Timbres-poste „Perot“	Perot-Marken	Почтовые марки „Перот“
Mărci poştale porto	Postage due stamps	Timbres-taxe	Portomarken	Почтовые марки на почтовые расходы
Mărci poştale postclasice	Postclassics	Timbres postclassiques	Postklassische Marken	Почтовые марки послеклассические
Mărci poştale preobliterate	Precancelled stamps	Timbres-poste préoblitérés	Vorausentwertete Marken	Почтовые марки предварительно гашеные
Mărci poştale redantelate	Reperforated stamps	Timbres redentelés	Nachgezähnte Marken	Почтовые марки с вторичными зубцами
Mărci poştale regumate	Regummed stamps	Timbres-poste regommés	Nachgummierte Marken	Почтовые марки с вторичным гуммированием
Mărci poştale semioficiale	Semi-official stamps	Timbres-poste semi-officiels	Halbamtliche Marken	Почтовые марки полуофициальные
Mărci poştale străpunse	Rouletted stamps	Timbres percés	Durchstochene Marken	Почтовые марки перфорированные
Mărci poştale subţiate	Thinned stamps	Timbres-poste minces	Verdünnte Marken	Почтовые марки утонченные
Mărci poştale ştampilate	Used stamps	Timbres-poste oblitérés	Gestempelte Marken	Штемпелёванные почтовые марки
Mărci poştale tăiate	Imperforate stamps	Timbres-poste coupés	Geschnittene Marken	Разрезные почтовые марки
Mărci poştale tridimensionale	Three-dimensional stamps	Timbres-poste tridimensionnels	Dreidimensionale Marken	Трёхмерные почтовые марки
Mărci poştale triunghiulare	Triangular stamps	Timbres-poste triangulaires	Dreieckmarken	
Mărci poştale unicat	Unique stamps	Timbres-poste uniques	Unikum Marken	Единичные почтовые марки
Mărci poştale uzuale	Definitive stamps	Timbres d'usage courant	Dauermarken	Обиходные почтовые марки
Medalie	Medal	Médaille	Medaille	Медаль
Medievale	Medi(a)eval	Médiéval	Mediäval	Средневековые
Mesagerie poştală	Parcel post	Messagerie postale	Paketpost	Почтовый посылочный
Metalo-gravură	Metal engraving	Métalo-gravure	Metallstich	Металло-гравирование
Milesime	Millésime	Millésime	Millésime, Druckjahrziffer	Памятные надписи
Monogramă	Monogram	Monogramme	Monogramm	Монограмма
Multicolor	Multicoloured	Polychrome	Mehrfarbig	Многоцветный
Multiplicare	Multiplication	Multiplication	Multiplikation	Мультипликация
Muzeu poştal	Post museum	Musée postal	Postmuseum	Почтовый музей

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*

N

Negru de fum	Carbon black	Noir de fumée	Ruß	Сажа
Netezime	Smoothness	Lissée	Glattheit	Гладкость
Nuanță	Shade	Nuance	Abtönung	Оттенок
Număr de cod	Code number	No. de code	Kode-Nummer	Кодовый номер

O

Obliterare	Cancellation	Oblitération	Entwertung	Гашение
Obliterare de complezență	Cancellation on request	Oblitération de complaisance	Gefälligkeitsentwertung	Гашение из любезности
Obliterare în coală	Cancellation in sheet	Oblitération en feuille	Bogenentwertung	Гашение в листе
Ochi de bou	Ox's eyes	Les yeux de boeuf	Ochsenaugen	„Бычьи глаза"
Ochi de pisică	Cat's eyes	Les yeux de chat	Katzenaugen	„Кошачий глаз"
Odontometru	Perforation gauge	Odontomètre	Zähnungsschlüssel	Зубцометр
Ofset	Offset	Offset	Offset	Офсет
Oficial	Official	Officiel	Amtlich	Официальный
Oficiu poștal ambulant	Itinerant post office	Office postal ambulant	Fahrbares Postamt	Передвижное почтовое отделение
Oficiu poștal de tranzit	Transit post office	Office de transit	Transitpostamt	Транзитное почтовое отделение
Oficiu poștal militar	Military post office	Office postal militaire	Militärpostamt	Военный почтамт
Ordinul de Malta	The Maltese Order	Ordre de Malte	Malteserorden	Орден Мальты
Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.)	International Labour Organisation	Organisation Internationale du Travail	Internationale Arbeitsorganisation	Международная Организация Труда
Organizația Națiunilor Unite (O.N.U.)	United Nations Organization	Organisation des Nations Unies	Organisation der Vereinten Nationen	Организация Объединенных Наций (ООН)
Original	Original	Original	Original	Оригинал

P

Palmares	Record	Palmarès	Palmarès	Результат соревнования
Panoplie	Panoply	Panoplie	Rüstung	Стэнд с оружием
Pată brună	Stain	Tache jaunie	Stockfleck	Коричневое пятно
Pecete	Seal	Sceau	Siegel	Печать
Pelur	Pelure	Pelure	Pelüre	Пелюр
Pensetă	Pincers, tweezers	Pince	Pinzette	Пинцет
Pereche	Pair	Paire	Paar	Пара; парный
Perforare	Perforation	Perforation	Zähnung, Lochung	Перфорирование
Perioadă de circulație	Period of use	Période de circulation	Gültigkeitsdauer, Kurszeit	Период употребления
Periodic	Journal, periodical	Périodique	Zeitschrift, Periodikum	Периодическое издание
Piatră litografică	Lithographic stone	Pierre lithographique	Lithographiestein	Литографский камень
Pictură	Painting	Peinture	Gemälde	Картина, живопись
Piesă de cabinet	Cabinet piece	Pièce de cabinet	Kabinettstück	Кабинетный предмет

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Piesă de lux	Superb copy	Pièce de luxe	Luxusstück	Люксовый предмет
Piesă filatelică	Philatelic piece	Pièce philatélique	Markenstück	Филателистический предмет
Pigeongramă	Pigeongram	Pigeongramme	Taubentelegramm	Телеграмма голубиной почты
Pigment	Pigment	Pigment	Pigment	Пигмент
Plachetă	Plaquette	Plaquette	Plakette	Пластинка, брошюрка
Plan de emisiuni	Issues plan	Plan d'émissions	Ausgabenplan	План эмиссии
Planșă	Plate	Planche	Platte	Планка; пластина
Plic	Envelope	Enveloppe	Briefumschlag	Конверт
Plic cu fereastră	Window envelope	Enveloppe à fenêtre	Fensterkuvert	Конверт с отверстием
Plic festiv	Festive envelope	Enveloppe de fête	Schmuckumschlag, Festumschlag	Праздничный конверт
Plic filatelic	Philatelic envelope	Enveloppe philatélique	Prämien-Markenumschlag	Филателистический конверт
Plic ocazional	Occasional envelope	Enveloppe occasionnelle	Festumschlag	Конверт по случаю
Plic patriotic	Patriotic cover	Enveloppe patriotique	Patriotischer Briefumschlag	Патриотичный конверт
Plic pentru poșta aeriană	Airmail envelope	Enveloppe par avion	Luftpostumschlag	Конверт для авиапочты
Plic pentru scrisori recomandate	Registered envelope	Enveloppe pour lettres recommandées	Einschreibeumschlag	Конверт для заказных писем
Plic „Prima zi"	First day cover	Lettre „Premier jour"	Ersttagsbrief	Конверт „Первый день"
Plic semiilustrat	Semi-illustrated envelope	Enveloppe semiillustré	Halbillustrierter Briefumschlag	Полуиллюстрированный конверт
Plic transparent	Transparent envelope	Enveloppe transparente	Durchsichtiger Umschlag	Прозрачный конверт
Pliu	Fold	Pli	Falte	Складка
Poanson	Stamp	Poinçon	Stempel	Поансон, клеймо
Policolor	Multi-coloured	Polychrome	Mehrfarbig	Многоцветные
Policromie	Multi-coloured print	Polychromie	Mehrfarbiger Druck	Многоцветная печать
Poligrafie	Polygraphy	Polygraphie	Polygraphie	Полиграфия
Porto	Postage	Porto	Porto	Доставка
Post-restant	Poste restante	Poste restante	Postlagernd	До востребования
Post-scriptum	Postscript	Post-scriptum	Postskript	Постскриптум
Poșta	Post	Poste	Post	Почта
Poșta aeriană	Airmail	Poste aérienne	Luftpost	Авиапочта
Poșta aeriană consulară	Consular airmail	Poste par avion consulaire	Konsulatsluftpost	Консульская авиапочта
Poșta ambulantă	Itinerant post	Poste ambulante	Fahrbares Postamt	Передвижное почтовое отделение
Poșta austriacă în România	Austrian post in Romania	Poste autrichienne en Roumanie	Österreichische Post in Rumänien	Австрийская почта в Румынии
Poșta bulgară în România	Bulgarian post in Romania	Poste bulgare en Roumanie	Bulgarische Post in Rumänien	Болгарская почта в Румынии
Poșta carlistă	Carlist post	Poste charliste	Carlistische Post	Карловая почта
Poșta companiei Lloyd	Lloyd company post	Poste de la compagnie Lloyd	Lloyd-Schiffahrtsgesellschaftspost	Почта общества „Ллойд"
Poșta companiei R.O.P.i.T.	R.O.P.i.T. company post	Poste de la compagnie R.O.P.i.T.	R.O.P.i.T.-Gesellschaftspost	Почта общества „Р.О.П.и.Т."
Poșta cosmică	Cosmic post	Poste cosmique	Weltraum-Post	Космическая почта
Poșta cu avionul	Aeroplane post	Poste par avion	Flugzeugpost	Почта аэрофлота
Poșta cu bicicleta	Bicycle post	Poste à bicyclette	Fahrradpost	Велосипедная почта
Poșta cu cămile	Camel post	Poste à chameau	Kamelpost	Почта с верблюдами
Poșta D.B.S.R.	D.B.S.R. post	Poste D.B.S.R.	D.B.S.R.-Post	Почта „Д.Б.С.Р."
Poșta D.D.S.G.	D.D.S.G. post	Poste D.D.S.G.	D.D.S.G.-Post	Почта „Д.Д.С.Г."

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Poşta de asediu	Siege post	Poste de siège	Belagerungspost	Осадная почта
Poşta de campanie	Field post	Poste de campagne	Feldpost	Военная почта
Poşta diplomatică	Diplomatic post	Poste diplomatique	Diplomatenpost	Дипломатическая почта
Poşta fluvială	Fluvial post	Poste fluviale	Flußpost	Речная почта
Poşta franceză în România	French post in Romania	Poste française en Roumanie	Französische Post in Rumänien	Французская почта в Румынии
Poşta germană în România	German post in Romania	Poste allemande en Roumanie	Deutsche Post in Rumänien	Германская почта в Румынии
Poşta greacă în România	Greek post in Romania	Poste grecque en Roumanie	Griechische Post in Rumänien	Греческая почта в Румынии
Poşta imperială rusă în România	Russian imperial post in Romania	Poste impériale russe en Roumanie	Russische Kaiserpost in Rumänien	Царская русская почта в Румынии
Poşta locală	Local post	Poste locale	Stadtpost	Местная почта
Poşta maritimă	Maritime post	Poste maritime	Seepost	Морская почта
Poşta militară	Military post	Poste militaire	Militärpost	Армейская почта
Poşta otomană în România	Ottoman post in Romania	Poste turque en Roumanie	Osmanische Post in Rumänien	Оттоманская почта в Румынии
Poşta particulară	Private post	Poste privée	Privatpost	Частная почта
Poşta partizanilor	Partisan post	Poste des partisans	Partisanenpost	Партизанская почта
Poşta pneumatică	Pneumatic post	Poste pneumatique	Rohrpost	Пневматическая почта
Poşta prin balon	Balloon post	Poste par ballon monté	Ballonpost	Почта воздушным шаром
Poşta prin dirijabile	Airship post	Poste par dirigeable	Zeppelinpost	Почта дирижаблем
Poşta prin elicopter	Helicopter post	Poste par hélicoptère	Hubschrauberpost, Helikopterpost	Почта вертолётом
Poşta prin porumbei	Pigeon post	Poste à pigeons	Taubenpost	Голубиная почта
Poşta prin rachete	Rocket post	Poste par fusées	Raketenpost	Ракетная почта
Poşta prin submarin	Submarine post	Poste par submersible	U-Boot-Post	Почта подводными лодками
Poşta prizonierilor de război	P.W. Post	Poste des prisonniers de guerre	Kriegsgefangenenpost	Почта военнопленных
Poşta română în Turcia	Romanian post in Turkey	Poste roumaine en Turquie	Rumänische Post in der Türkei	Румынская почта в Турции
Poşta rurală	Rural post	Poste rurale	Ruralpost	Сельская почта
Poştalion	Mail coach	Diligence	Postkutsche	Почтовая карета
Poştăriţă	Postwoman	Facteur	Briefträgerin	Почтальонша
Poşte locale turistice	Tourist's local posts	Postes locales touristiques	Touristenstadtposten	Местная туристическая почта
Poşte străine în România	Foreign posts in Romania	Postes étrangères en Roumanie	Fremde Posten in Rumänien	Иностранные почты в Румынии
Poziţie în coală	Sheet position	Position dans la feuille	Bogenplatz	Порядковое распределение на листе
Precursor	Forerunner	Précurseur	Vorläufer	Предшественник
Prefilatelie	Pre-adhesive philately	Préphilatélie	Vorphilatelie	Дофилателия
Preolimpiadă	Pre-olympiad	Préolympiade	Vorolympiade	Доолимпиада
Presă filatelică	Philatelic press	Presse philatélique	Philatelistenpresse	Филателистическая печать
Preţ al seriei	Price per set	Prix de la série	Satzpreis	Цена серии
Preţ de amator	Specialist's valuation	Prix d'amateur	Liebhaberpreis	Любительская цена

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Prim zbor	First flight	Premier vol	Erster Flug, Erstflug	Первый полёт
Probă	Proof	Épreuve, essai	Probedruck	Проверка; проба; модель
Probă de culoare	Colour proof	Épreuve de couleur	Farbenprobe	Образец цвета
Probă de gravură	Engraving proof	Épreuve de gravure	Stichprobe	Образец гравюры
Probă de planşă	Plate proof	Épreuve de planche	Plattenprobe	Проба пластины
Probă de tipar	Proof	Essai, épreuve	Druckprobe	Проба печати, пробный оттиск
Pudrare	Powdering	Poudrer	Pudern	Припыливание
Punctaj	Score	Pointage	Punktieren	Счёт
Puncte de separare	Separating dots	Points de séparation	Trennungspunkte	Разграничительная полоса
Puncte „Müller"	"Müller" points	Points „Müller"	Müller-Punkte	Счёт „Мюллер"
Punte	Bridge	Pont	Zwischensteg	Полоса

R

Ramburs	Cash on delivery	Remboursement	Nachnahme	Выплата, оплата при доставке
Raritate	Rarity	Rareté	Rarität	Редкость; раритет
Recipisă	Receipt	Récépissé	Einlieferungsschein	Расписка
Recipisă de primire	Receipt	Récépissé de réception	Empfangsbescheinigung	Расписка в получении
Reclamă poştală	Post advertisement	Réclame postale	Postwerbung	Почтовая реклама
Recomandat	Registered	Recommandé	Eingeschrieben	Заказное
Recomandată de serviciu	Official registered letter	Recommandé de service	Eingeschriebene Dienstsendung	Служебное заказное
Reconstituire de planşă	Plate reconstruction	Reconstitution de planche	Plattenrekonstruktion	Реконструирование пластины
Regim poştal	Post conditions	Régime postal	Postverfahren	Почтовый распорядок
Reimpresiune	Reprint	Réimpression	Nachdruck	Востановленный оттиск
Reimpresiuni „Gorjan"	„Gorjan" reprints	Réimpressions „Gorjan"	Gorjan-Nachdrucke	Востановленный оттиск „Горжан"
Reimpresiuni „Granet"	„Granet" reprints	Réimpressions „Granet"	Granet-Nachdrucke	Востановленный оттиск „Гранет"
Reimpresiuni „Robescu"	„Robescu" reprints	Réimpressions „Robescu"	Robescu-Nachdrucke	Востановленный оттиск „Робеску"
Releu de poştă	Post relay	Relais de poste	Postrelais, Relaisstation	Почтовый реле
Reparaţie	Repair	Réparation	Reparatur	Починка
Reproducere	Copy	Reproduction	Reproduktion	Копия
Retragere din circulaţie	Withdrawal from circulation	Retiré de la circulation	Außerkurssetzung	Изъять из обращения
Retur	Return	Retour	Retour	Посылка на обратный адресс
Retuş	Retouch	Retouche	Retusche	Ретушь
Retuş pictat	Painted retouch	Retouche peint	Übermalte Retusche	Нарисованный ретушь

S

Sac poştal	Post bag	Sac postal	Briefbeutel, Briefsack, Postsack	Почтовый мешок
Săptămîna filatelică	Philatelic week	Semaine philatélique	Philatelistenwoche	Филателийная неделя

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Schimb filatelic	Philatelic exchange	Échange philatélique	Markentausch	Филателийный обмен
Scrisoare	Letter	Lettre	Brief	Письмо
Scrisoare comercială	Comercial letter	Lettre commerciale	Geschäftsbrief	Коммерческое письмо
Scrisoare cu pene	Feathers letter	Lettre à plumage	Feder-Brief	Письмо с пером
Scrisoare cu spînzurătoare	Gallows letter	Lettre à pendaison	Galgen-Brief	Письмо с виселицей
Scrisoare cu valoare declarată	Declared value letter	Lettre à valeur declarée	Wertbrief	Письмо с объявленной ценностью
Scrisoare expres	Express letter, special delivery letter	Lettre d'exprès	Eilbrief	Спешное письмо
Scrisoare îndrumată	Guided letter	Lettre guidée	Geleiteter Brief	Направляемое письмо
Scrisoare „Par avion"	Airmail letter	Lettre aérienne	Luftpostbrief	Письмо авиапочтой
Scrisoare recomandată	Registered letter	Lettre recommandée	Einschreibebrief	Заказное письмо
Scutire de taxă poştală	Franchise	Franchise	Portofreiheit	Освобождение от почтовой оплаты
Secerătoare	Woman-reaper	Moissonneuse	Schnitterin	Косилка; серп
Semiluna Roşie	Red Crescent	Croissant Rouge	Roter Halbmond	Красный полумесяц
Semn de control	Control mark	Marque de contrôle	Kontrollzeichen	Контрольный знак
Semn de expertiză	Expert's mark, examination sign	Signe d'expertise	Prüfungszeichen	Експертизный знак
Semn de garanţie	Mark of guarantee	Signe de garantie	Garantiezeichen	Гарантийный знак
Semn secret	Secret mark	Signe secret	Geheimzeichen	Секретный знак
Semnătură	Signature	Signature	Signatur	Подпись
Semne de recunoaştere	Recognition signs	Signes de reconnaissance	Kennzeichen	Знаки опознавания
Serie	Series	Série	Satz, Serie	Серия
Serpentine	Paper streamer	Serpentins	Papierschlangen	Серпентины
Servicii în comision	Service in trust	Services en commission	Kommissionsdienstleistungen	Комиссионные обслуживания
Similigravură	Process engraving	Similigravure	Similigravüre	Автотипия
Sită fotografică	Photographic screen	Sas photographique	Photographisches Sieb	Фотографический растр
Societatea Filatelică Română	Romanian Philatelic Society	Société Philatélique Roumaine	Rumänischer Philatelistenverein	Румынское Филателичстическое общество
Sortare	Sorting	Triage	Sortieren	Сортировка
Spatele mărcii poştale	Back of stamp	Le dos du timbre	Rückseite der Marke	Оборотная сторона почтовой марки
Spaţiu neimprimat	Unprinted space	Espace non imprimé	Unbedruckte Stelle	Неопечатное поле
Spălare	Washing	Lavage	Waschen	Мойка
Specimen	Specimen	Spécimen	Specimen	Образец
Spic de grîu	Wheat ear	Epi de blé	Weizenähre	Пшеничный колос
Staţiune polară	Polar station	Station polaire	Polarstation	Полярная станция
Staţiune polară în derivă	Drift station	Station polaire en dérive	Driftstation	Дрейфующая полярная станция
Stoc	Stock	Stock	Bestand	Запас
Străpungere	Roulette	Perçage	Durchstich	Прокалывание
Suprafrancare	Overstamping	Sous-affranchissement	Überfrankierung	Дополнительное франкирование
Supratipar	Overprint	Surcharge	Aufdruck	Надпечатка
Supratipar „Avion"	Air mail overprint	Surcharge „Par avion"	Luftpostaufdruck	Надпечатка „Авиа"

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Supratipar deplasat	Shifted overprint	Surcharge deplacée	Verschobener Aufdruck	Перемещенная надпечатка
Supratipar „diagonală"	„Diagonal" overprint	Surcharge „diagonale"	Diagonaler Aufdruck	Надпечатка „Диагональ"
Supratipar dublu	Double overprint	Surcharge double	Zweifacher Aufdruck	Двойная надпечатка
Supratipar fals	Overprint forgery	Surcharge fausse	Aufdruckfälschung	Фальшивая надпечатка
Supratipar particular	Private overprint	Surcharge particulière	Privataufdruck	Частная надпечатка
Supratipar parţial	Partial overprint	Surcharge partielle	Teilaufdruck	Частичная надпечатка
Supratipar răsturnat	Inverted overprint	Surcharge renversée	Kopfstehender Aufdruck	Перевернутая надпечатка
Surşarj	Surcharge	Surcharge	Überdruck	Переводной оттиск

Ş

Şabăr	Pencil	Pinçon	Schaber	Шабер
Şarnieră	Hinge	Charnière	Falz	Фальц
Ştafetă	Courier	Estafette	Eilbote	Эстафета
Ştampilare	Cancellation	Oblitération	Entwertung	Штемпелевание
Ştampilare de complezenţă	Cancellation on request	Oblitération de complaisance	Gefälligkeitsentwertung	Штемпелевание из любезности
Ştampilat	Cancelled	Oblitére	Gestempelt	Штемпелёванный
Ştampilă poştală	Postmark	Cachet	Poststempel	Почтовый штемпель
Ştampile de carantină	Quarantine cancellations	Cachets de quarantaine	Quarantäne-Stempel	Штемпеля почтового карантина
Ştampile „Paquebot"	"Paquebot" post marks	Cachets „Paquebot"	Paquebot-Stempel	Штемпеля „Paquebot"
Ştampile poştale ale companiei Lloyd-ul Austriac	Postmarks of the "Austrian Lloyd" company	Cachets de la compagnie „Lloyd Autrichien"	Poststempel des Österreichischen Lloyds	Почтовые штемпеля компании „Австрийский Ллойд"
Ştampile poştale „Baston"	"Stick" postmarks	Cachets „Baston"	Stab-Poststempel	Почтовые штемпеля „Жезл"
Ştampile poştale „Blanco"	„Blank" postmarks	Cachets „Blanco"	Blanko-Poststempel	Почтовые штемпеля „Бланко"
Ştampile poştale „Cifre mari"	„Big figures" postmarks	Cachets „Grands chiffres"	Große Ziffern-Poststempel	Почтовые штемпеля „Большие цифры"
Ştampile poştale „Cifre mici"	„Small figures" postmarks	Cachets „Petits chiffres"	Kleine Ziffern-Poststempel	Почтовые штемпеля „Малые цифры"
Ştampile poştale clasice	Classical postmarks	Cachets classiques	Klassische Poststempel	Классические штемпеля
Ştampile poştale comune	Current postmarks	Cachets ordinaires	Gebräuchliche Poststempel	Обычные почтовые штемпеля
Ştampile poştale cu dublu cerc	Double circle postmarks	Cachets double cercle	Zweikreispoststempel	Штемпеля с двойным кольцом
Ştampile poştale cu indicaţii de serviciu	Postmarks with service instructions	Cachets avec l'indication de service	Poststempel mit Dienstanweisungen	Штемпеля со служебными указаниями
Ştampile poştale „Daguin"	„Daguin" postmarks	Cachets „Daguin"	Daguin-Poststempel	Штемпеля „Дагуин"
Ştampile poştale de graniţă	Border postmarks	Cachets de frontière	Grenzübergangspoststempel	Пограничные почтовые штемпеля
Ştampile poştale de hotel	Hotel postmarks	Cachets d'hôtel	Hotelpoststempel	Гостиночные почтовые штемпеля
Ştampile poştale de loc şi dată	Place and date postmarks	Cachets d'endroit et de date	Ortstagespoststempel	Почтовые штемпеля места и даты

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Ştampile poştale de staţiune	Holiday resort postmarks	Cachets de station	Ortswerbepoststempel	Штемпеля станций
Ştampile poştale de tranzit	Transit postmarks	Cachets de transit	Transitpoststempel	Транзитные почтовые штемпеля
Ştampile poştale degetar	Thimble postmarks	Cachets dé	Fingerhutpoststempel	Почтовые штемпеля напёрсток
Ştampile poştale din cauciuc	Rubber postmarks	Cachets en caoutchouc	Gummipoststempel	Каучуковые почтовые штемпеля
Ştampile poştale din gări	Railway station postmarks	Cachets de stations	Bahnhofpoststempel	Почтовые штемпеля на вокзалах
Ştampile poştale din plută	Cork postmarks	Cachets de liège	Korkpoststempel	Пробковые почтовые штемпеля
Ştampile poştale „Dockwra"	„Dockwra" postmarks	Cachets „Dockwra"	Dockwra-Poststempel	Почтовые штемпеля „Доквра".
Ştampile poştale fără chenar	Borderless postmarks	Cachets sans marge	Poststempel ohne Einfassung	Почтовые штемпеля без каёмки
Ştampile poştale fără dată	Undated postmarks	Cachets sans date	Undatierte Poststempel	Почтовые штемпеля без даты
Ştampile poştale fluviale	Fluvial cancellation	Cachets fluviaux	Flußfahrzeug-Stempel	Речные штемпеля
Ştampile poştale franco	„Free" postmarks	Cachets franco	Franko-Poststempel	Почтовые франко штемпеля
Ştampile poştale goarnă poştală	Post trumpet marks	Cachets trompette postale	Posthornstempel	Штемпеля почтовый рожок
Ştampile poştale grătar	Grill postmarks	Cachets grille	Rostpoststempel	Штемпеля решётка
Ştampile poştale manuale	Handstruck postmarks	Cachets à main	Handpoststempel	Ручные штемпеля
Ştampile maritime	Maritime cancellations	Cachets maritimes	Seepoststempel	Морские штемпеля
Ştampile poştale „Mute"	„Dumb" postmarks	Cachets „Muets"	„Stumme" Poststempel	„Немые" почтовые штемпеля
Ştampile poştale negative	Negative postmarks	Cachets négatifs	Negativpoststempel	Штемпеля негатив
Ştampile poştale numerale	Numeral postmarks	Cachets numéraux	Nummernpoststempel	Цифровые штемпеля
Ştampile poştale ocazionale	Occasional postmarks	Cachets occasionels	Festpoststempel	Штемпеля случайные
Ştampile poştale octogonale	Octogonal postmarks	Cachets octogonaux	Achteckpoststempel	Восмиугольные штемпеля
Ştampile poştale pentru justificarea întîrzierii	"Too late" postmarks	Cachets pour justifier le retard	Verspätungspoststempel	Штемпеля для оправдания опоздания
Ştampile poştale retur	Return postmarks	Cachets pour retour	Retour-Stempel	Штемпеля „обратно"
Ştampile poştale pentru scrisori recomandate	Registered postmarks	Cachets pour les lettres recommandées	Einschreibepoststempel	Штемпеля для заказных писем
Ştampile poştale „Porto"	„Postage" postmarks	Cachets „Porto"	Portopoststempel	Почтовые штемпеля „Порто"
Ştampile poştale prefilatelice	Pre-adhesive philatelic postmarks	Cachets préphilatéliques	Vorphilatelistische Poststempel	Дофилателистические штемпеля
Ştampile poştale „Prim zbor"	„First flight" postmarks	Cachets „Premier vol"	Erstflug-Poststempel	Штемпеля „Первый полёт"
Ştampile poştale „Prima zi"	„First day" postmarks	Cachets „Premier jour"	Ersttagspoststempel	Почтовые штемпеля „Первый день"
Ştampile poştale publicitare	Slogan postmarks	Oblitérations de réclame	Werbepoststempel	Рекламные почтовые штемпеля
Ştampile poştale „stea"	Star postmarks	Cachets étoile	Stern-Poststempel	Штемпеля звезда

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Ştampile telegrafice	Telegraph cancellations	Cachets télégraphiques	Telegrafenstempel	Телеграфные штемпеля
Străif	Stripe	Raie	Streif	Полоса; линия

T

Tabel de culori	Table of colours	Tableau de couleurs	Farbenschema	Таблица цветов
Tarif poştal	Post price-list, post tariff	Tarif postal	Posttarif	Почтовый тариф
TAROM	TAROM (Romanian Airlines)	TAROM (Les Lignes Aériennes Roumaines)	TAROM (Rumänische Luftverkehrsgesellschaft)	ТАРОМ (Румынский аэрофлот)
Taxă de magazinaj	Storage charge	Taxe de stockage	Lagergeld	Такса за хранение на складе
Taxă de plată	Postagé due	Taxe de payement	Porto	
Taxă de ramburs	Reimbursement charge	Taxe de remboursement	Nachnahme-Gebühr	Такса для оплаты при доставке
Telegramă	Telegram	Télégramme	Telegramm	Телеграмма
Telegrafie	Telegraphy	Télégraphie	Telegraphie	Телеграфия
Tematică	Thematics	Thématique	Thematik	Тематика
Temă	Theme	Thème	Thema	Тема
Tentă	Shade	Teinte	Farbton	Оттенок
Tête-bêche	Tête-bêche	Tête-bêche	Kehrdruck	Тет-беш
Tifdruc	Copper engraving	Taille-douce	Tiefdruck	Глубокая печать
Timbrat	Stamped	Timbré	Abgestempelt, freigemacht, frankiert	Маркирование
Timbre „Coté vue"	„Coté vue" stamps	Timbres „Coté vue"	„Coté vue"-Marken	Почтовые марки „Коте-вю"
Timbre de ajutor	Assistance stamps	Timbres d'aide	Wohlfahrtsmarken	Почтовые марки помощи
Timbre de retur	Return stamps	Timbres de retour	Retourmarken, Rückbriefmarken	Почтовые марки обратной посылки
Timbre fiscal-poştale	Postal fiscals	Timbres fiscaux postaux	Brief- und Steuermarken	Гербово-почтовые марки
Timbre fiscale	Revenue stamps, tax stamps, fiscal stamps	Timbres fiscaux	Steuermarken, Stempelmarken	Гербовые марки
Timbre „I.O.V.R."	„I.O.V.R." stamps	Timbres „I.O.V.R"	„I.O.V.R."-Marken	Почтовые марки „И.О.В.Р."
Timbre pentru asistenţă socială	Social assistance stamps	Timbres pour assistance sociale	Wohlfahrtsmarken	Марки для социального обеспечения
Timbre pentru convorbiri telefonice	Stamps for telephone calls	Timbres pour conversations téléphoniques	Marken für Telephongespräche	Телефонные марки
Timbre pentru cultură	Stamps for culture	Timbres pour la culture	Marken für Kultur	Марки для культуры
Timbre pentru poşta prin porumbei	Pigeon post stamps	Timbres pour la poste à pigeons	Tauben(post)-Marken	Марки для голубиной почты
Timbre pentru telegraf	Telegraph stamps	Timbres télégraphes	Telegrafenmarken	Телеграфные марки
Timbre poştale oficiale	Official postage stamps	Timbres-poste officiels	Amtliche Brief-Marken	Официальные почтовые марки
Timbrologie	Philately	Timbrologie	Briefmarkenkunde	Наука почтовых марок (марколо-гия)

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Timbru	Stamp	Timbre	Briefmarke	Марка
Timbru domnesc	Princely stamp	Timbre princier	Adlige Marke	Княжеская марка
Tipar	Print	Impression	Druck	Печать
Tipar adînc	Intaglio printing, rotogravure	Impression profonde	Tiefdruck	Глубокая печать
Tipar deplasat	Shifted print	Impression déplacée	Verschobener Druck	Перемещенная печать
Tipar în două culori	Bicoloured print	Impression en deux couleurs	Zweifarbendruck	Двухцветная печать
Tipar în patru culori	Four-colour print	Impression en quatre couleurs	Vierfarbendruck	Четырехцветная печать
Tipar în relief	Embossed print, die-stamping	Impression en relief	Prägedruck	Выпуклое тиснение
Tipar în trei culori	Three-colour print	Impression en trois couleurs	Dreifarbendruck	Трехцветная печать
Tipar înalt	Typography, letter press	Impression haute	Buchdruck, Hochdruck	Высокая печать
Tipar negru	Black print	Impression noire	Schwarzdruck	Черная печать
Tipărire	Printing	Impression	Druck	Печатание
Tipografie	Typography, letter press	Typographie	Buchdruck	Типография
Tiraj	Number (of copies) issued	Tirage	Auflage	Тираж
Tiraj de probă	Proof	Tirage d'épreuve	Probedruck	Пробный тираж
Transport	Transport	Transport	Transport, Beförderung	Транспорт
Tren aerian	Air train	Train aérien	Luftzug	Воздушный поезд
Triere	Sorting	Triage	Sortierung	Сортировка
Triere electronică	Electronic sorting	Triage électronique	Elektronische Sortierung	Электронная сортировка
Triere optică	Optical sorting	Triage optique	Optische Sortierung	Оптическая сортировка
Trimiteri poştale	Mail	Envoi de poste	Postsendungen	Почтовые посылки
Triptic	Triptych	Triptyque	Triptychon	Триптих

U

Ultima zi	Last day	Dernier jour	Letzter Gültigkeitstag	Последний день
Unicolor	Monochrome	Unicolore	Einfarbig	Одноцветный
Uniunea Poştală Universală	Universal Postal Union	Union Postale Universelle	Weltpostverein	Международное Почтовое Объединение
Utilaj poştal	Postal equipment	Equipement postal	Postausrüstung	Почтовое оборудование

V

Vagon poştal	Postal railway coach	Vagon postal	Bahnpostwagen	Почтовый вагон
Valoare	Value	Valeur	Wert	Ценность, стоимость
Valoare de schimb	Exchange value	Valeur d'échange	Tauschwert	Меновая стоимость
Valoare facială	Face value	Valeur nominale	Nennwert	Лицевая стоимость
Valoare nominală	Face value	Valeur nominale	Nennwert	Номинальная стоимость

Română	*Engleză*	*Franceză*	*Germană*	*Rusă*
Valoare suplimentară	Supplementary value	Valeur supplémentaire	Ergänzungswert	Добавочная стоимость
Valoare supratipărită	Overprinted value	Valeur supraimprimée	Wertüberdruck	Надпечатанная стоимость
Valoare „vîrf"	„Top" value	Valeur „pic"	Höchstwert, Spitzenwert	Стоимость „ПИК"
Varietate	Variety	Variété	Abart	Разновидность
Varietate de culoare	Colour variety	Variété de couleur	Farbenabart	Цветовая разновидность
Varietate de filigran	Watermark variety	Variété de filigrane	Wasserzeichenabart	Филигранная разновидность
Verso	Verso, back, reverse	Verso	Rückseite	Обратная сторона

X

Xilogravură	Xylography	Xilographie	Xylographie, Holzschnitt	Ксилогравюра

Z

Zbor olimpic	Olympic flight	Vol olympique	Olympischer Flug	Олимпийские полёты
Zepelin	Zeppelin	Zeppelin	Zeppelin	Цепелин (дирижабль)
Zi de emisiune	Day of issue	Jour d'émission	Ausgabetag	День выпуска
Zincogravură	Zincograph, zinc engraving	Zincogravure	Zinkstich, Zinkgravierung, Zinkstichtiefdruck	Зинкогравюра
Ziua mărcii poştale	Stamp day	Le jour du timbre-poste	Tag der Briefmarke	День почтовой марки